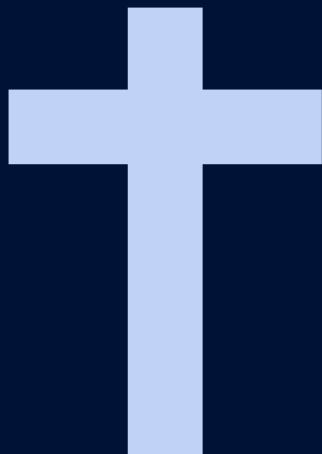

Topa Yōg Tappet

New Testament in Maxakalf (BR:mbl:Maxakalf)

Topa Yōg Tappet

New Testament in Maxakalí (BR:mbl:Maxakalí)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Maxakalí

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Maxakalí

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
a212b59e-62d7-5a38-9773-b0ce1d5b248b

Contents

MĀTEO	1
MĀ'AK	38
NOK	61
YOĀM	101
'AT	132
HÔMÂN	166
1 KONĨN	183
2 KONĨN	198
GAT	209
'EPEX	215
PINIPĒN	221
KONOXEÑ	225
1 TEXANÔN	229
2 TEXANÔN	233
1 TÎMÔN	235
2 TÎMÔN	240
TIT	244
PINÈM	246
'EMEO	247
TIAK	260
1 PET	264
2 PET	269
1 YOĀM	272
2 YOĀM	276
3 YOĀM	277
YOT	278
APOKALIPSE	280

MĀTEO TE HĀM'ĀPAK MAX'AX 'ĀKTUX

Yeyox Kunnix yōg mōnāyxop

¹ Yeyox Kunnix yōg mōnāyxop xohix xop te tik hittap Namix hā' mōkputox, ha mōnāyxop hittap 'Amanām hā' mōkputox.

² 'Amanām te 'Iyak mūg tak, ha 'Iyak te Yako mūg tak, ha Yonah mūg tak, xi' taknōy xop mūg tak. ³ Ha Yonah te Pet mūg tak, xix Yet mūg tak, ha' mūg tut 'āxet'ax Tām. Ha Pet te 'Exnōg mūg tak, ha 'Anām mūg tak, ⁴ ha 'Āmīnānap mūg tak, ha Nāy mūg tak, ha Xanmōm mūg tak, ⁵ ha Moax mūg tak, ha' mūg tut 'āxet'ax Hop. Ha Moax te 'Omet mūg tak, ha' mūg tut 'āxet'ax Hot, ha 'Omet te Yexe mūg tak, ⁶ ha Namix mūg tak. Yā hōmā Namix te 'Iyaet yōg tikmū'ün xohix xat.

Ha Namix te 'Onit xetut mūg, ha Xanomām put, ⁷ ha Homo'ām mūg tak, ha 'Amit mūg tak, ha 'Axa mūg tak, ⁸ ha Yoxapah mūg tak, ha Yonām mūg tak, ha 'Oyit mūg tak, ⁹ ha Yotām mūg tak, ha 'Akax mūg tak, ha 'Eyekit mūg tak, ¹⁰ ha Mānānex mūg tak, ha 'Āmōm mūg tak, ha Yoyit mūg tak, ¹¹ ha Yekōnīn mūg tak, xi' taknōy xop mūg tak, ¹² ha Puknōg xop te 'Iyaet yōg tikmū'ün mōgāhā', nūy hām puknōg ha' mōgāhā', tu hāpxexka Maminōn tu' mōgāhā', pu tu pi'.

¹² Tu Maminōn tu' pip, ¹³ ha Yekōnīn te Xanatit mūg tak, ha Yonomameo mūg tak, ¹⁴ ha 'Amiot mūg tak, ha 'Enitkīy mūg tak, ha 'Ayoh mūg tak, ¹⁵ ha Xanok mūg tak, ha 'Akīy mūg tak, ha 'Eniot mūg tak, ¹⁶ ha Mātāt mūg tak, ha Yako mūg tak, ¹⁷ ha Yoye mūg tak, ha Mānix mūtik yāytaha', ha' put Yeyox 'āxet'ax Kunnix.

¹⁷ Kaxīy 'Amanām mōkputox te homik-tok put, ha tehomik-tok put, ha tehomik-tok put, tu mōktu xohix te 14, tu mōktu Namix te 'Iyaet yōg tikmū'ün xat, ha tehomik-tok put xohix te 14, tu mōktu 'Iyaet yōg tikmū'ün te hāpxexka Maminōn tu' mōg, ha mōkputox nōy xohix te 14 kamah, ha mōktu Yeyox Kunnix mūg tut te' put.

Yeyox mūg tut te' put

¹⁸ Tu' put hā xīy: Tute yāytap-tup Yoye mūtik, pa nōm mūtik nōm 'ohnāg ¹⁹ Ha Mānix te yāy kutox xuk, ha Yoye te' yūmmūg, yā hāmyok mīy, tu' yīy 'ohnāg, tu hāmpē'paxex, hu: "Pūyā tikmū'ün Mānix kummuk 'āktuks hok!" Kaxīy. Tu' xaptop tu' nīm putup, ²⁰ tu hāmpē'paxex, ²¹ ha pexkox yōg nū'kutnā'ax nūn, Yoye mō'yōn 'ihā' nūn, tu' yōtkup tu hām'āktux, hu:

—Yoye, 'āmūn yā Namix hā' āmōkputox, hu' ākuxanōg hok, nūy Mānix mūy, nūy nū mūtik yāytax. Yā' max Mānix, ha Topa Koxuk tek-tok putnāp-tup, ²¹ hak-tok pit put putup, ha xate' xuxet'ax mīy putup Yeyox, ha yāy yōg tikmū'ün kuxa kummuk xit putup, nūy kuxa max tat 'uyānān tu'.

²² Topa te hāpxopmā ka'ok, yā hōmā tik te Topa pupi hām'āktux tikmū'ün pu', yīy: ²³ "Ün hok yūm tek-tok xuk putup, hak-tok 'āxet'ax te: 'Emānēo.' Yā tikmū'ün yīy'ax hā: "Topa te yūmūg mūtik tihī." Kaxīy. Tu ta tu' kux. Yā Topa yōg hām'āktux hittap hā Mānix te yāy kutox xuk nōmhā.

²⁴ Ha Yoye yāy koxak, tu' yīpkox pip, tu Mānix mūg, ²⁵ pa nōm mūtik nōm 'ohnāg, mōktuk-tok put, ha Yoye te' xuxet'ax mīy Yeyox.

2

Tik puknōg xop te hāmyūmmūg nūn

¹ Yeyox mūg tut te' put kōmēn Menēg tu', yā hāpxexka Yonex yōg kōmēn, ha 'Enot te hāpxexka yōg tikmū'ün xohix xat, ² ihā Mānix tek-tok put, ha tik puknōg xop te hāmyūmmūg nūn, māyōn xupep'ax ha' nūn, tu māyōnnāg xop yūmmūg, tu Yenoyanēn ha' nūn, tu' nūn tu nūktu mōxaha', ³ nūy kakxop pit xax, tu' yīkopit, hu:

—Pi'yā' xip tik te tikmū'ün xat'ax kutox? Yā' tut te' put nōmhā, pu Yoneo yōg tikmū'ün xohix xat. Hāptox tukmūg tihī, tu kakxop yōg māyōnnāg pēnāhā pepi pexkox tu', tu māyōn xupep'ax ha māyōnnāg pēnāhā, tu nūn tu nūktu nūktu mōxaha', tu' yīkopit, hu:

³ Ha 'Enot te' xupak, tu' xutīgāhā', xix Yenoyanēn yōg tikmū'ün xohix xutīgāhā', ⁴ yīy 'Enot te' āmānex xexka xop xānāhā', xix hāmyūmmūg xop xānāhā', pu yāy tu nūnnāy, tu ta' nūn tu nūktu mōxaha', ha 'Enot te':

—Tep mūn 'āktuks Topa yōg tappet te'? Pi'yā' xip putup 'ūtut 'ihāk-tok put, Topa te nōm yāyutnāhā'? Kaxīy.

⁵ Ha:

—Kōmēn Menēg kopa' put putup, hāpxexka Yonex tu'. Yā tik hittap te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', tu kakxop nā'ax 'āktux, hu:

⁶ "Menēg mūn kōmēn kutōgnāg, pa Topa te' xexkānāp-tup,
'ūyāyutnā'ax yōg kōmēn hah,
yīy Topa te kōmēn xexkānāp-tup,
ha yāyutnā'ax te yōgnū tikmū'ün xat max putup,
tu 'Iyaet yōg tikmū'ün xat putup." Kaxīy.

⁷ Ha 'Enot te tik xop xānāhā', nōm tik te hāmyūmmūg xop te hāptox tu' nūn, ha' xānāhā', pu nū', ha' xaptop tu' nūn, pu tikmū'ün 'ūpēnā hok, ha 'Enot te' yīkopit, hu:

—Hām 'ūm 'ihā' āxop te nō māyōnnāg pēnāhā'? Kaxīy.

Ha' xuktux, ⁸ yīy 'Enot te mō'pok Menēg hah, tu:

—Mōy kakxop pit xax, nūy xipi', nūy nūy 'ā' xuktux, 'yīy kama nūk xup kakxop kepah. Kaxīy.

⁹ Tu hām'āktux kux, ha ta tik xop mōg, tu ta' mōg putat hā, tu mōktu Menēg tu' mōxaha', tu māyōnnāg pēnāhā 'ūxeheh. Hōmā māyōnnāg te māyōn xupep'ax tu' xip hāmōgnōy tu', yā hōnhā pepi' xip, tu tik keppa' mōg, nūy tik xop mōgā', tu mōktu mīptut tu' xupep, ha kakxop pit xip, yīy māyōnnāg hup, tu' xup pepi' tu pexkox yokama' xup, ¹⁰ ha tik xop kuxa hittup xexkah, māyōnnāg pēnāhā tu' kuxa hittup, ¹¹ tu mīptut hā' mōkakux, tu kakxop pēnāhā', 'ūtut Mānix mūtik tihī', yīy nūktettx kakxop keppah, tu' kuxa te' yēy. Hak-nāy tu hāpxop max popmāhā', ha takat xexkah, yā pīpkup yānām 'āta popmāhā', xix hāpxop puk haxnāg tu' hōm xix mītxux hep 'ūhaxnāg mīha tu' hōm.

¹² Tu mō'yōn īhā Topa te' yōtkup hā hāmyūmmūgāhā', puyīy 'Enot ha putpu' mōg hok, yīy ta' mōg, putat nōy hā' mōg, tu mōktu yāy yōg hām tu' mōxaha'.

Hāpxexka 'Eyit tu nū'paha'

¹³ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te Yoye ha' mōg, īhā mō'yōn, tu' yōtkup hā hām'āktux, hu:

—Āpu 'āyok, nūy 'ākñihā xihip. 'Āk-tok put, xi' tut mōgā', nūy hāpxexka 'Eyit tu mōy 'āmōxān, nūy nō te nox pi', ha mōktu 'āte xa hām'āktux. Yā 'Enot te kakxop xak, 'ūp-tex putup tu'. Kaxīy.

¹⁴ Yīy Yoye yok, tu kakxop put, xi' tut mōgāhā', tu hāpxexka 'Eyit 'ūnūpa tu' mōg 'īhā 'āmnīy, ¹⁵ tu' ti ka'ok, ha mōktu 'Enot tu' xok. Hōmā tik hittap te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', tu Yeyox 'āktux, hu: "Ātek kutox xānāhā", īhā hāpxexka 'Eyit ta tu' xip." Kaxīy. Yā Topa yōg hām'āktux hittap hā Yeyox nox xip hāpxexka 'Eyit kopa nōmhā'.

'Enot te xonat xop xat pu kakxop kix

¹⁶ Ha ta 'Enot te' hip, tu tik puknōg te hāmyūmmūg xop hip, pa 'ap nūn'ah, tu yā mō'āmā'. Yīy 'Enot gāy xexkah, tu' xat, pu kōmēn yōg kakxop pit xohix xexka kix, nūy kakxop yōg hāmyāxatamuk 2 xohix kix Menēg kopah, xix kōmēn kūnāpā' pip kakxop pit kix. Yā hōmā, hāmyāxatamuk 2 īhā tik puknōg te hāmyūmmūg xop te māyōnnāg pēnāhā', hu'nūn, nūy kakxop xax, yīy 'Enot te' xat, pu kakxop pit kutōgnāg xohix kix, nūy kakxop puxet putex. ¹⁷ Hōmā, hāmyāxatamuk xohix xexka 'īhā, tik hittap Yenoyān te Topa pupi hām'āktux, nūy tappet tu kax'āmi', yīy:

¹⁸ "Kōmēn Hāmā yōg tikmū'ūn potaha', yā Haket potaha', 'ūk-tok xak tu', tu' kuxa tekñōg, 'ūk-tok xakix hah." Kaxīy.

Yā Topa yōg hām'āktux hittap hā' xat'ax gāy te kakxop kix nōmhā'.

Yāy yōg hām tu' putpu' nūn

¹⁹ Hāpxip kutōgnāg īhā 'Enot xok, ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te 'Eyit ha' mōg, tu Yoye ha' mōg, tu hām'āktux īhā Yoye mō'yōn, 'ūyōtkup hā hām'āktux, ²⁰ hu:

—Āpu, 'āyok, kakxop put, xi' tut mōgā', nūy 'Iyaet yōg hām ha putpu mōg. Yā tik kummuk xok, nōm te kakxop xak, nūy putex. Yīy mōg. Kaxīy.

²¹ Ha Yoye yok, tu kakxop put, xi' tut mōgāhā', ha ta' mōg 'Iyaet ha', tu' mōg tu' mōktu' mōxaha', ²² ha tikmū'ūn te hāmyūmmūgāhā', tu 'Enot kutox 'Akenap 'āktux, ha Yonex yōg tikmū'ūn xat, yāy tak yānān tu' xat, yīy Yoye kuxānōg, pa Topa te hāmyūmmūgāhā', īhā mō'yōn, 'ūyōtkup hā hāmyūmmūgāhā', yīy Yoye mōg hāpxexka Ganinetu', xix kakxop mōg, xi' tut mōg, ²³ nūy tu ti ka'ok kōmēn Nāyane Pā. Yā hōmā tik hittap te Topa pupi hām'āktux, tu Yeyox 'āktux, hu: "Tikmū'ūn te' xuxet'ax mīy putup, tu Nāyane yōg tik 'āxet'ax putup." 'Ūkux. Kaxīy. Yā Topa yōg hām'āktux hittap hā Yeyox xip ka'ok kōmēn Nāyane tu' nōmhā'.

3

Yoām te Topa pupi hām'āktux

¹ Hāpxip īhā Yoām tep-tox pix, tu hāpxexka Yonex yōg hām panip xexka ha' mōg, nūy Topa pupi hām'āktux, ² tu:

—Mā', yāyāhāup, nūy hāpkummuk mīy kux. Yā hōnhā Topa te' lāxat nūnte' Kaxīy.

³ Yā hōmā tik hittap 'Iyait te Yoām 'āktux, īhā Topa pupi hām'āktux, yīy:

"Tik xip hām panip xexka tu', tu' yīy ka'ok, tu:

'Āpu, Topa yōg putat max mīy, nūy Topa pu putat kohe tu' yo'a."

'Ūkux. Kaxīy.

⁴ Yoām te kāmēn xeh hā topixxax mīy, nūy tu xokxop xax hāg-nāy hīy, tu kunit māhā', xix puk hep xup. ⁵ Ha ta kōmēn Yenoyānēn yōg tikmū'ūn xohix nūn, xix hāpxexka Yonex yōg tikmū'ūn, xix tikmū'ūn te kōnāg xexka Yohnām yīka' pip, tu' nūn, ⁶ ha Yoām te tikmū'ūn xohip-tox pix, īhā tikmū'ūn te yāy yōg hāpkummuk mīy'ax 'āktux, tu yāyāhāup tu hām'āktux, nūy nōm kuxyā'.

⁷ Ha Paniye xop nūn kamah, xix Xanoxeo xop nūn, puyīy Yoām kamap-tox pix. Pa Yoām te:

—Āxop kummuk xop te kāyāk-tok putuk! Piyā 'āxat, xayīy 'ōg hāpkummuk mīy'ax tu kux, puyīy Topa 'āha gāy hok, nūy 'ākummugā hok? ⁸ Āpu hāpxopmā max, pu tikmū'ūn xohix xate yāyāhāup yūmmūg. ⁹ Hām'āktux hok, hu: "Yā mōnāyxop 'Amanām yā yūmū'ā

hā mōnāyhop xe'e', 'a Topa te 'ūgkummugāptup'ah," Kaxīy. 'Ūxuktux hok! Yā Topa mūn ka'ok, tu mīkax xap hā 'Amanām mōkputox mū'ax.¹⁰ Tíkmū'ūn te mīm kup kummuk xak, kupuk hā' xak, tu kuxap hā mō'hap, pu tu nōg, ha kaxīy Topa te tíkmū'ūn kummuk kīx putup, tu' nōa'.¹¹ 'Āte 'āp-tox pix, tu kōnāg hā' 'āp-tox pix, xa yāyhāup, nūy hāpkummuk mūy hok 'ūxeheh, pa tik puxet tek pe' nūn putup, tu' ka'ok, ha tak pu'uk. 'Ap max'ah 'āte nō pataxax tat, yāk mūn kutōgnāg. Hamūn te Topa Koxtuk xa mō'kuthnāp-tup puyīy 'ākuxa ka'ogā', nūy 'ākuxa kummuk tupmā'.¹² Yā pēnēn pa'ha, nūy xuxnāg xetox xap mōy mīxux kopah, nūy xap xix mīptut kopah, 'lhā mīxux naknāg mō'hap kuxap tu', ha kaxīy Topa te yāy yōg tíkmū'ūn xex max, pa' yīpox 'ohnāg xop xūygāp-tup, kuxap hā' puk putuk nō xūygāp-tup, ha' xūy xuxix tapax 'ohnāg. 'Ūkux. Kaxīy.

Yoām te Yeyox putox pix

13 Hāpxip kutōgnāg 'lhā Yeyox mōg, tu ta hāpxexka Ganimet tu' xip, tu kōnāg xexka Yohnām ha' mōg, pu Yoām putox pix,¹⁴ pa Yoām te:

—'Āmhok! Kaxīy hok! Pak mūn putox pix 'ūyānān tu'! 'Āxexka, hak mūn kutōgnāg. Teuptu xatek xat, 'ūg 'āp-tox pix? Kaxīy.

¹⁵ Ha Yeyox te:

—Topa te 'āp-tup, xak putox pix. Yā puxi'. Kaxīy.

Ha: —Ya hamūn. Kaxīy. Tup-tox pix.

16 Ha' pix kux, 'lhā Yeyox te kōnāg kox tu' xupep, ha pexkox xōn, ha Yeyox te Topa Koxtuk pēnāhā', ha ta tu' yīxohoh kuxxuxtut putuk, tu mōktu Yeyox putox tonnok, tu yīmū' xip,¹⁷ ha ta Topa yīy, tu hām'āktux pexkox tu', hu:

—Nūhū 'ūgkutok pit. 'Āte nōm mō'yāy xe'ēgnāg, hak kuxa hittupmāhā!! Kaxīy.

4

Hāmgāyāgnāg te Yeyox xapit puyīy hāpkummuk mīy

¹ Ha Topa Koxtuk te Yeyox mōgāhā hām panip tu', ha Hāmāyāgnāg te Yeyox xapit, puyīy hāpkummuk mūy.² Yā 'āmnīy xohix te 40 hā' ap xit'ah Yeyox, ha putup tep-tex,³ yīy Hāmgāyāgnāg te' yīka xupep, tu:

—Pax xa yā Topak-tok, 'āpu' xat, pu nūhū mīkaxxap yāyhā pām xe'e', xayī' mā'. Kaxīy.

⁴ Ha Yeyox te:

—Topa yōg tappet te tíkmū'ūn xat, pu pām puxet hā tu hi ka'ok hok, pāyā' xat, pu Topa yōg hām'āktux hā' tíkmū'ūn kuxa hi ka'ok. Kaxīy.

⁵ Ha Hāmgāyāgnāg te kōmēn Yenoyanēn ha' mōgāhā', yā Topa yōg kōmēn, ha Topa pet xexka tu' mōgāhā', pu' pet tox xanep yīmū' 'āti',⁶ ha:

—Pax xa Topak-tok, xa nūy nūhāy hām tu'. Yā Topa yōg tappet te:

"Topa te pexkox yōg xop nū'pok putup, nūy 'āpēnā max, tu'ātat putup, 'ūyīm hā' 'ātat putup, ka mīkaxxap 'āpata xūy." 'Ūkux. Kaxīy.

⁷ Ha:

—Pa Topa yōg tappet te hām'āktux kamah, hu: "Ōgnū Topa hā hāpkutex' ex hā gāyā hok." Kaxīy.

⁸ Ha Hāmgāyāgnāg te' mōgāhā yīktix tox xanep yīmū', tu hām xexka max xohix tu' mūg, tu hāpxopmā'ax max xohix tu' mūg,⁹ tu:

—Pēnā'! 'Ūgmūn pu nū'āxup, kopxix xa' hōm hāpxop xohix. Kaxīy.

¹⁰ Ha Yeyox te:

—'Ākmūn'ah. Mōg, nūy 'āpep. Yā Topa yōg tappet te: "Topap-xehnāg pu nū'āxup, nūy 'ākuxa' yēy." Kaxīy.

¹¹ Yīy Hāmgāyāgnāg te' nīm, ha pexkox yōg nū'pok xop nūn, nūy Yeyox pēnā max.

Yeyox te hāpxopmā kōnātmāhā'

¹² Ha ta' nūn xonat xop, tu Yoām mūg, tu kanet hā mō'tat, ha Yeyox te' yūmmūg, tu hāpxexka Ganimet tu' mōg,¹³ tu kōmēn Nāyane nīm, nūy kōmēn Kapānān tu' xip, ha kōnāg xexka Ganimet te' yīka' xup, yā' xip hāpxexka Yemonōm xix Nāptanix tu'.¹⁴ Hōmā', hāmāyāxatamuk xohix 'lhā Topa te hām'āktux, ha tik hittap 'Iyait te nōm pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', nūy tíkmū'ūn xohix pu hāmyūmmūgā', nūy Yeyox xip'ax 'āktux. Yā Topa yōg hām'āktux hittap hā' Yeyox te kōmēn Kapānān tu' nox xip, yīy:

¹⁵ "Yemonōn yōg hahām, xix Nāptanix yōg hahām, yā kōnāg xexka kux tu' pip, tu kōnāg xexka Yohnām xatapa' pip,

nō'ōm puknōg yōg Ganimet.

¹⁶ Yā' puknōg xop te hāpkoxtap kopa' pip, tu hāmyūmmūg 'ohnāg, tu kuyānām xexka pēnāp-tup, puyīy hāptupmā', puyīy puknōg xop hāmyūmmūg, ha kuyānām te hāpkoxtap tu māp-tup, nūy nōm puknōg xop kuxa hittupmā'!" 'Ūkux. Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox te hām'āpak max'ax 'āktux hāmāxap, hu:

—'Āpu, yāyhāup, tu 'ōg hāpxopmā'ax kum-muk kux! Yā hōnhā Topa te yāy yōg tíkmū'ūn xat. 'Āpu 'ipkok pi'! Kaxīy.

Yeyox te tik te 4 xānāhā'

¹⁸ 'Āmnīy 'ūm 'lhā Yeyox te hāpkumep, tu kōnāg xexka Ganimet yōg hāpkux tu' hāpkumep, 'lhā tik taknōy 2 pēnāhā', ha mām xuk, tu' xuxet'ax Xīmām, yā' xuxet'ax nōy

te: Pet, xi' taknōy 'āxet'ax 'Ānene', tu mō tut panip yōn, tu mām xuk pax,¹⁹ ha Yeyox te:

—Āpu, 'ūkpe mōg 'ūg 'ayūmmūgā', xayīy tikmū'ūn tuk ha nūnnā'. Kaxīy.

²⁰ Yīy tut panip nīm, nūy Yeyox mūtik hāpkumep.

²¹ Ha' mōg īhā tik taknōy 2 nōy pēnāhā', ha' xuxet'ax Tiak, xi' taknōy 'āxet'ax Yoām, yā Yemeneo kutox, tu yāy tak yōg mīpkox kopa' mām, nūy tut panip mīy. Ha Yeyox te' xapit, puyīy nū mūtik hāpkumep,²² ha hāpxip 'ohnāg īhā' mōg, tu yāy tak nīm, xix mīpkox nīm, nōm te kōnāg yīmū' mōg, ha Yeyox pe' mōg.

Yeyox te hāmyūmmūgāhā xix hittupmāhā'

²³ Ha Yeyox te hāpkumep punethok, tu ta Gанинет yōg hāpxexka xohix hā hāpkumep, tu Topa pet xohix kopa hāmyūmmūgāhā', tu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, xix Topa te tikmū'ūn xat'ax 'āktux, tu tikmū'ūn pakut xop hittupmāhā',²⁴ ha hāpxexka Xit yōg tikmū'ūn xohix te' xupak, hu' pakut xop tat Yeyox hah, yā hāmpakut xohix te tikmū'ūn pakutnāhā', xix yāmīy kummuk te' pakutnāhā', ha nōm tikmū'ūn te yāy pu xu'ux xop tat, xix hāpkumep hok xop tat, ha Yeyox te' xohix hittupmāhā'.²⁵ Ha tikmū'ūn xohix punethok te' pe' mōg, yā Gанинет yōg tikmū'ūn, xix kōmēn te 10 yōg tikmū'ūn, xix Yenoyanēn yōg tikmū'ūn, xix Yonex yōg, xix Yohnām xatapa' pip xop. Yā' xohix te Yeyox pe' mōg.

5

Yeyox te hām'āktux yūktix yīmū'

¹ Jesus te tikmū'ūn xohix pēnāhā', tu yūktix tu' mōg, tu mōktu pepi' xip, tu' yūm. Ha yā yōg tik xop te' yīka' mām,² ha hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxomā'ax yūmmūgā', hu':

³ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ūn kuxa kopa' hok xop.

Yā Topa te nōm tikmū'ūn xat xe'e', hu' kuxa hittupmāhā'.

⁴ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ūn pota punethok xop.

Yā Topa te' kuxa hittupmāp-tup.

⁵ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ūn te yāy kutōgnāg pe'paxex.

Yā Topa te nōm pu hām'āktux xex, tu' xaxok 'ohnāg, yīy pexkox yōg hāpxop pop putup.

⁶ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ūn yīpkox pip xop, nōm te' xak, nūy Topa pu' yīpkox pi', tu hāmyok mīy putup xūy.

Yā Topa te' kuxa māmmāhā'.

⁷ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ūn te' nōy kuxa ka'.

Yā Topa te nōm tikmū'ūn kuxa ka'.

⁸ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ūn kuxa tup xop.

Yā nōm te Topa pēnāp-tup.

⁹ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ūn te yāykix kuxyāhā'.

Yā 'ōm te Topa hāk-tok xe'e'.

¹⁰ —'Ūkuxa hittup'ax tikmū'ūn xūy, nōm tikmū'ūn xūy nūy hāpxomā max.

Yā Topa te' xexkānāp-tup 'īhā' hep xop xohix xat.

¹¹ —'Ākuxa hittup'ax 'īhā' gāyxp te 'āxūygāhā', xix 'āmānōg, xix 'ākte'ex kum-muk, xix 'ākupex, 'ūkpe 'āmōg hah. ¹² 'Ākuxa hittup'ax, yā Topa te xa popmāp-tup pexkox yōg hāpxop xohix. Yā hōmā tik gāy xop te Topa yōg tik hittap xop xūygāhā', tu' pupi hām'āktux xop xūygāhā kamah, 'āmūn putuk.

Yeyox te 'āmot xuxpex 'āktux xix kuyānām

¹³ —'Āmot xuxpex te' xit'ax xuxpexgāhā', ha xogyīn kutnat, puyīy tuk-tox hok. Ha kaxīy 'āxop te Topa hā' puknōg xop pu hāmmāxnāhā'. Pax pu 'āmot ku'uk kummuk hāk-tox, puxix tikmū'ūn xep-tup nōg, nūy hāptopa putyōn, ha' xohix te' tonnok.

¹⁴ —'Kuyānām te hāptupmāhā', ha kaxīy 'āxop te tikmū'ūn pu Topa pupi hām'āktux, tu' kuxa hittupmāhā'. Tikmū'ūn xohix te kōmēn pēnāhā', yā kōmēn te yūktix yīmū' pip. ¹⁵ Piyā kuyānām tat'ax paha', nūy nō manax kopa' yūm, tu mō'nīy? 'Ap yūm'ah, pāyā mīmpe yīmū' yūm, puyīy mīptut xohix tumpā', puyīy tikmū'ūn nō hāmpēnā max.

¹⁶ Ha kaxīy 'āxop te tikmū'ūn pu Topa yōg hām'āktux 'āktux, pu tu hittup, ha kaxīy 'āxop te hāpxomā max, pu tikmū'ūn pēnā', nūy 'Ātak Topa pu hām'āktux, hu: "Yā' 'āmax xe'e'gnāg"! Kaxīy.

Tu Topa yōg xat'ax 'āktux

¹⁷ —'Ūpe'āpaxeh hok, hu: "Yeyox nūn, nūy Mōyyex yōg xat'ax nōa'." Kaxīy. Āmhok. 'Akñññ'ah' 'ūg til hittap xop yōg hām'āktux nōa', nōm hittap xop te Topa pupi hām'āktux, 'ap nōāp-tup'ah, pak nūn nūy hām'āktux yūmmūgā max. ¹⁸ 'Ūxaxok hok. Yā' xat'ax xip ka'ok, tu' nōg 'ohnāg. Yā Topa yōg tikmū'ūn te' xuktux putup mō'kuma' mōg. Yā kax'āmī'a' ax kutōgnāg xut 'ohnāg, 'īhā pexkox xip, 'īhā' xip hahām. 'Ūnōg 'ohnāg.

¹⁹ Yīy tikmū'ūn yīpkox pip 'ohnāg Topa yōg xat'ax pu', xi' nōy yūnmūgā'ax, pu' yīpkox hok, puxix 'ōm kutōgnāg. Yā Topa te nōm kutōgnāg 'āktux putup 'īhā yāy yōg tikmū'ūn xat. A xexkānāp-tup'ah. Pa tikmū'ūn yīpkox pip, tu' nōy yūmmūgā'ax, pu yīpkox pi', puxix Topa xexka 'āktux putup, 'īhā yāy yōg tikmū'ūn xat. ²⁰ Yīy hāpxomā max Topa pu', tu' 'āyīpkox pip pax Topa pu', puyīy Topa 'āxop pu pexkox xōn, 'īhā yāy yōg tikmū'ūn xat, nūy: Mōnāy! Kaxīy. Pa hāmyūmmūg

xop yïpkox 'ohnäg xop, xix Paniye xop te' mõxakux 'ohnäg.

Tu tep-tup nõg 'äktux

21 —Tik hittap te mõnäyxop pu häm'äktux, tu' xat, hu: "Üp-tex hok. Tikmū'ün te' nõy putex, puxi' mõgä tik pa te hämymmûg keppah, puyï' yõg häpkummuk mÿ'ax kopit." Kaxïy. 22 Pa 'äte 'äxat, hu: Tikmū'ün te' nõy hã' gäy, puxix tik pa te hämymmûg kopit. Ha tikmū'ün te' nõy pu häm'äktux, hu: "Äkummuk," kaxïy, puxix tik xexka xop häpkummuk mÿ'ax kopit. Ha tikmū'ün te' nõy putup nõg, hu nõm pu hupmähä, hu: "Äp-tox kummuk!" kaxïy, puxix nõm mõgä Hämäyägnäg Pet hah. 23 'Amõg Topa pet hah, nüy Topa pu häpxop mõ'hap, nüy tu' haxyä', tu hämpe'paxex, hu: "Hamün, 'ügnõy gäy, tute 'ä tu' gäy," kaxïy. 24 'Äpu, 'og häpxop mõ'hap'ax nõm, nüy mõg mõ'ka'ok 'änöy hah, pu 'änöy mütik yäyhä 'äxape 'üxeheh, hak-näy tu 'og häpxop mõ'hap Topa pu.

25 —Tikmū'ün te xa tu' gäy, xix 'äkupex, tu 'ämõgä'ax tik pa te hämymmûg hah, 'äpu nü mütik yäyhä 'äxape, ka 'ämõgä tik pa te hämymmûg hah, ha' xat pu 'ämüy, nüy kanet kopa mõ'ätat. 26 Pax xa kanet kopa 'äxip, hu ta 'äxupa hok, tu mõktu tayümak xexka hã pago, xayïy 'äpep.

'Ünöy hã' xupxet 'äktux

27 —Äxop te Topa yõg xat'ax yümmüg, ha: "Änöy hã xupxet hok!" Kaxïy. 28 Pa 'äte 'äxat, hu: "Ün 'äpa hã pënä hok, nüy 'ün putup hok. Tikmū'ün te 'ün pënähä' puxi' kuxa kopa' xonnix. 29 Pax xa 'äpa xe'xa häpxopmä kummugä', 'äpu 'äpa xut, nüy putyõn. Yä' max 'äpap-xet, ha ta' kummuk, xa Hämäyägnäg Pet ha 'ämõg. 30 Pax xa 'äyim xe'e xa häpxopmä kummugä', 'äpu 'äyim xax mäkax hã, nüy putyõn. Yä' max 'äyim xupxet, ha ta' kummuk xa Hämäyägnäg Pet ha 'ämõg.

Tik te yäy xetut nõm 'äktux

31 —Tikmū'ün te 'äxat kamah, hu: "Tik te' xetut nõm putup, puxix tappet mÿ, pu tu' nõm," Kaxïy. 32 Pa 'äte 'äxat xe'e': 'Äxetut nõm hok. Pëyä' xetut te tik nõy mütik xonnix, 'ütx hok pu nõm, päyä' xetut te tik nõy mütik xonnix hok, 'ütx hok pu nõm hok, ka tik nõy mÿy, nüy nü mütik tu' xonnix. Yä tik te' nõy xetut mÿg, tu nõm hã' xupxet, yä häpkummuk mÿ.

Tute häm'äktux xex'ax 'äktux

33 —Mõnäyxop hittap te Topa yõg häm'äktux 'äpak, hu 'äxat, hu: "Xate Topa pu häm'äktux xex, 'äpu' xaxok hok, nüy mÿ." Kaxïy. 34 Pa 'äte: Topa 'äxet'ax 'äktux hok 'ihä häm'äktux xex, xix pexkox 'äktux hok. Pexkox yä Topa xip'ax xe'ëgnäg hah, 35 xix häm xexka 'äktux hok, 'ihä häm'äktux

xex. Yä häm xexka xohix Topa yõg, yä' yõg häptonok'ax. Ha Yenoyanen' 'äktux hok. Yä Topa te' xat xe'ëgnäg, yä' yõg kõmén xe'e', 36 xix 'äxe 'äktux hok, 'ihä häm'äktux xex. Pi'yä' yäy xe yäyhä yäm-nok, xip-nÿ? 'Ap yäyhä yä yümmüg'ah, yïy 'äxe 'äktux hok, 'ihä häm'äktux xex. 37 Hu häm'äktux kutõgnäg, hu: "Ämhok," kaxïy, xix: "Hamün," kaxïy. Puxi'. Yä Hämäyägnäg mün te tikmū'ün yümmügähä, pu häm'äktux tox. Häm'äktux tox hok!

'Ünöy pu häpkummuk hä' yänän 'äktux

38 —Tikmū'ün te: "Yä' max tikmū'ün kummuk pu häpkummugä 'üyänän tu', nüy tu pago." Kaxïy. 39 Pa 'äte: Tikmū'ün kummuk pu häpkummugä hok, nüy tu pago hok, pa tik te 'äpayïn kix, 'äpu' tux hok pu 'äpayïn näg nõy kix kamah. 40 Tikmū'ün te 'og topixxax xut, 'äpu 'og kayak tu' hõm kamah, ha tu paxmõg. 41 Xonat puknõg te 'äxat, xayïy 'üyog häpxop putux tat, 'äpu' tat. Ha 'äxat pu kinõm puxet hã' tat, 'äpu kinõm 2 hã' tat. 42 Tikmū'ün te häpxop 'üm xak, nüy ta putpu xa' hõm, 'äpu tu' hõm. Tikmū'ün te' hok xak häpxop 'üm, 'äpu tu' hok hõm.

'Ähä' puknõg xop putup pax

43 —Tikmū'ün te: "Äxapep-tup pax, pa' puknõg xi' gäy xop putup hok." Kaxïy. 44 Pa 'äte': Gäy xop putup pax, xi' puknõg xop, xix Topa tu' xax, pu nõm hã hämmaxnä', 45 xa 'äxop yäyhä Topa hã 'äk-tok xop xe'e. Yä Topa te mäyon xat, pu' hep xop xohix pu häm pukgä', yä häpxopmä kummuk xop pu' mÿy, xix häpxopmä max xop pu' mÿy kamah. Tute tex nü'kutnähä' hep xop xohix pu. Yä tikmū'ün te häm-yok mÿy xop pu nü'kutnähä', xix tikmū'ün te häpkohé' mÿy xop pu tex nü'kutnähä kamah. 46 Äxop te 'äxapep-tup xix tikmū'ün gäy xop putup nõg, puxix Topa xa pexkox yõg häpxop 'üm hõm hok. Yä tik kummuk xop te gohet pupi tayümak pop, tute yäy xape xop mün putup pax, xi' puknõg xop putup nõg. 47 Äxop te 'äxape xop mütik häm'äktux puxehnäg, ha ta' puknõg xop te yäy xape mütik häm'äktux kamah, nõm xop te Topa hã' puknõg xop.

48 —'Äpu häpxopmä max xe'ëgnäg, nüy 'Ätak Topa putuk, ha pexkox kopa' xip, tu häpxopmä max xe'ëgnäg mõ'kuma' mõg.

6

'Änöy pu hämmaxnähä'

1 —'Ög pa 'äti! Häpxopmä max hok, nüy mõ'ämä hok, puyïy tikmū'ün pënä'. 'Ämhok. Pa Topa pu häpxopmä max xe'e, puyïy Topa pënä'. Päyä' xate' mÿy puyïy tikmū'ün pënä', puxix Topa yümüg Tak xa pexkox yõg häpxop 'üm hõm putup hok.

² —Xate tikmū'ün hok xop pu hāpxop hok hōm, 'āpu ȳ hok. Yā mō'āmā'ax xop pa max, pāyā' kuxa kummuk, tu yāy yōg hāpxopmā max'ax 'āktux, tu Topa pet kopa hām'āktux, xix kōmēn kopa hām'āktux, pu tikmū'ün hāpxopmā'ax yūmmūg, tu: "Yā tik max, 'ōhōm!" Kaxīy. Yā Topa tep-tup nōg, tu: "Puxi!" Kaxīy. Tu pexkox yōg hāpxop 'ap hōm putup'ah, mō'āmā pax xop pu' hōm putup'ah. ³ Xate tikmū'ün hok hā nō teheh, 'āpu hām'āktux hok, pu tikmū'ün 'üm yūmmūg hok, pu 'āxape xe'e yūmmūg hok. ⁴ Tikmū'ün 'üm pu' xuktux hok, puxix Topa xa pexkox yōg hāpxop hōm. Yā Topa te hāpxopmā'ax xohix pēnāhā'.

Tute Topa pu hām'āktux 'āktux

⁵ —Tikmū'ün te mō'āmā, yā' pa max, pāyā' kuxa kummuk, tu Topa pu hām'āktux hitop, tu kōmēn yōg putat hā' xuktux, xix Topa pet kopa' xuktux, pu tikmū'ün pēnā', nūy tu: "Ümax nō'om! Yā Topa pu hām'āktux pax!" Kaxīy. Pāyā yā' koit. ⁶ Pa 'āpet ha mōg, nūy mōhāmyīnnīn, nūy 'āp-xehnāg hā 'ōg 'Ātak Topa pu hām'āktux, 'lhā xate nōm pēnā 'ohnāg, ha' xupak, tu xa' hōm pexkox yōg hāpxop. Yā Topa 'ōg 'Ātak te hāpxopmā'ax xohix pēnāhā'.

⁷ —Topa pu' 'āp-xehnāg hā hām'āktux, tu hām'āktux 'āhīynāg hok, 'ūpuknōg xop putuk. Nōm te Topa pu hām'āktux tox, tu hām'āktux 'āhīynāg, puyīy Topa' xupax. ⁸ Kaxīy mīy hok! Topa yā 'ōg 'Ātak, tu hāmyūmmūg xe'ēgnāg, tu xatep-tup yūmmūg tap. ⁹ Yīy Topa pu hām'āktux kaxīy, hu:

"Yūmmūg 'Ātak, nōm te pexkox tu' xip, puyī' xohix kuxa' yēy 'ākeppah, tu 'āmax xe'ēgnāg 'āktux.

¹⁰ Puyī tikmū'ün xohix 'ōg xat'ax pu' yīpkox pi' nūhū hāhām tu'.

Yā pexkox yōg xop xohix yīpkox pip nōmhā.

¹¹ 'Āmnīy xohix 'lhāk mū'ā hāpxop 'üm nū'kutnā', 'uyī' mā',

¹² hak mū' yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux.

Tikmū'ün tek mūg kummugāhā', hak mū'āte nōm mīy'ax xaxogāhā kamah, ha' kux.

¹³ 'Ūtux hok puk mūg kopit hok, 'ūgmū'ā hāpxopmā kummuk hok, pak mūg ka'ōgā', 'uyīy hāpxopmā max.

Yā 'āxexka xe'eēgnāg, hu tikmū'ün xohix xat, xix hāpxop xohix xat, ha' xat kuxyā 'ohnāg, 'āka'ok xe'eēgnāg hah, xix 'āmax xe'ēgnāg kamah. Hamūn."

¹⁴ —'Ānōy yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', puxix 'Ātak Topa 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', ¹⁵ pa 'ānōy yōg mīy'ax xaxogā' hok, puxix Topa 'ōg mīy'ax xaxogā' 'ohnāg.

Āxit hok nūy Topa pu hām'āktux

¹⁶ —'Āxit hok nūy Topa pu hām'āktux, hu ta' āpa hittup. Tikmū'ün te mō'āmā, yā' pa max, pāyā' kuxa kummuk, tu' xit hok 'lhā pa kummuk, puyīy tikmū'ün pa kummuk pēnā', tu' xit hok yūmmūg, pa Topa te nōm xop pu pexkox yōg hāpxop hōm 'ohnāg. ¹⁷ 'Āxit hok, nūy Topa pu hām'āktux, 'āpu 'āpayañ pix, xix 'āxe yo'a,¹⁸ puyīy tikmū'ün 'āxit hok yūmmūg hok. Yā 'Ātak Topa puxehnāg te' yūmmūg, ha tikmū'ün te Topa pēnā hok, ha hāpxopmā'ax xohix pēnāhā', tu xa pexkox yōg hāpxop hōm putup.

Pexkox yōg hāpxop 'āktux

¹⁹ —Hāpxop xohix pop hok, xix tayūmak xexka pop hok, nūy yāy tu nū'xok, tu mōktu 'ōg tayūmak xohix nūnte hām xexka tu'. Yā' kut te' māhā', hak-nox, ha' nōg, ha tik kummuk te' nōy yōg hāpxop hā' xupxet, xix 'ōg tayūmak hā' xupxet'ax, yīy pop hok,²⁰ pa pexkox yōg hāpxop pop, tik 'üm te nōm hāpxop hā' xupxet hok, xik-nox 'ohnāg. ²¹ Tikmū'ün kuxa te yāy yōg hāpxop xak, yīy pexkox yōg hāpxop xax, puyīy 'ākuxa hitupmā'.

Kuyānām 'āktux

²² —Kuyānām te tikmū'ün pa putuk, tu hāptupmāhā', ha tikmū'ün te hāmpēnā max. 'Ūpa max, puxix nōmhā hāmpēnā max kamah. ²³ 'Ūpa kummuk, puxix hāmpēnā kummuk. Pax xa' 'āpa hok, puxix hāmpēnā 'ohnāg. Yā 'āmnīy koxtap pax!

Tute 'ūptexop xexka 'āktux

²⁴ —Tikmū'ün te' xuxyā 2 pu hām hok. Yā' xuxyāp-xet putup nōg, tu ta' nōy putup pax. Kaxīy tikmū'ün te Topa pu hām hok 'lhā tayūmak xak pax.

²⁵ —Yīy 'āte xa hām'āktux, hu: Xutigā hok, nūy tu: "Ātep-tep mā'ax?" Kaxīy. Xix: "Ātep-tep mūn xo'op'ax?" Kaxīy. Xix: "Pi'a 'āte mō'tat'ax?" Kaxīy. Yūmmūg. Tikmū'ün yīn max hāmāxpak, hak-nāy tu hāpxop xit'ax xix topixxax. ²⁶ Putuxnāg pēnā', ha' topaha'. 'Ap hāpxop xap xok'ah, xix hāpxop ta nūnmā 'ohnāg, tu' pet kopa' xex 'ohnāg, pa 'Ātak Topa te pexkox tu' xip, tu pēnānā' xip, puyīy putuxnāg xit. Pi'yā Topa tep-tup? Yā Topa te tikmū'ün putup xexkah, tu putuxnāg xop putup kutōgnāg. ²⁷ Pax pu tikmū'ün 'üm yāy kuxop xexkah, puxi' xutigā'ax hā' hi tox 'ohnāg.

²⁸ —Teptu hāmpe'āpaxex, hu: "Tep tek mō'tat'ax?" Kaxīy. Pēnā mīnnut. 'Ūtuk max, tu' hām 'ohnāg, tu topixxax xap 'ohnāg yāy pu', ²⁹ pa 'āte xa hāpxe'e 'āktux: Mōnāy xop hittap Xanomām yā' xexkah, tu 'Iyaet yōg tikmū'ün xohix xat, tup-texop xexkah, tu topixxax max mō'tat, pa Xanomām xax 'ānuk max, ha mīnnut xax 'ānuk māynāg. ³⁰ Yā Topa te mīnnut xop xax mīy, xix mīnxux xop xax, ha hōnhā' xip, tu hāptup 'lhā' tap, ha

kuxap hā mō'xut, ha' nōg, yīy Topa te xa topixxax mō'tatnāhā kamah, pa 'ākuxa mām pu'uk Topa kopah.³¹ Yīy yāy xutigā hok, nūy 'āxit'ax xax hok, nūy xo'op'ax xax hok, nūy topixxax xax hok. 'Āmhok. Kaxīy hok.³² 'Upuknōg xop te Topa yūmmūg 'ohnāg, hu' yāykuxop punethok, pa Topa yā 'āxop hā 'Ātak, tu pexkox tu' xip, tu 'āpēnānā' xip, nūy xa hāpxop xohix mō'pok,³³ yīy Topa xax hāmāxap, tu nōm pu 'āyīpkox pi', nūy nō xat'ax mīy, ha xa' popmāp-tup hāpxop xohix.³⁴ Yīy xutigā hok 'ihā hāptup pe'āpaxex. Yā hāptup mō'nāp-tup, ha xate hāpxop xak putup punethok, nūy yāykuxop. Pa hōnhā yā yāykuxop punethok. Yā' puxi'.

7

'Uñoy yōg hāpxopmā'ax 'āktux kummuk

¹ Tikmū'ūn nōy yōg hāpxopmā'ax kopit hok, nūy nō kummuk 'āktux hok, ka Topa 'ōg hāpxopmā'ax kopit, nūy 'ākummuk 'āktux kamah.² 'Āxop te 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kopit, ha kaxīy Topa te 'ākopit putup; 'ōg panat hā 'ānōy pu hāpxop xap hāmenex, puxix nōm panat hā xa hāmenex hāpxop xap kamah 'uyānān tu'. 'Ānōy puk-tōgnāg hōm, puxix xa' hōm 'āk-tōgnāg kamah. 'Ānōy pu punethok hōm, puxix xa' hōm punethok 'uyānān tu'.³ Xate 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kummuk pēnāhā'. Teptu xate pēnā hok yāy yōg hāpxopmā'ax kummuk?⁴ Xate 'ānōy pu hām'āktux, hu: "Nāy, tux hok 'ū xa hāmyūmmūgā'", kaxīy, 'ihā 'āpa te hāmyūmmūg 'ohnāg.⁵ 'Āpa te hāmyūmmūg 'ohnāg, yā mō'āmā'. Yā yōg hāpxopmā kummuk kux hāmāxap, xayīy kunāy tu 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kummuk kuxyā'.

⁶ —Topa yōg hāpxop max hōm hok kokex putuk xop pu', ka gāy ha 'āp-top. 'ōg kuxpat xap max hōm hok xapup putuk xop pu', ka' gāy ha nōm tonnok. Kaxīy Topa yōg hām'āktux 'āktux hok hāmgāy xop pu', ka 'āp-tep 'ūgāy tu'.

Topa mūn max

⁷ —Topa tu' xax, puxix xa' hōm. 'Uxax, hu ta' xipi', hāptopa 'āxip, tu' xānā', puxix xa' xōn.⁸ Tikmū'ūn te ta tu' kax, puxi' pop, ha tikmū'ūn te' xak, puxi' xipi', ha Topa te hāpxōn putup 'ihā tikmū'ūn te hāptopa xānāhā, hu: "Hāpxōn!" Kaxīy.⁹ 'Āk-tok te pām xak. 'Ok hōm putup mīkaxxap, nūy tu yānān? 'Āmhok!¹⁰ 'Āk-tok te mām xak. 'Ok hōm putup kāyā gāy, nūy tu yānān? 'Āmhok. 'Ap yānān putup'ah.¹¹ Tikmū'ūn kuxa kummuk, tu hāpxopmā kummuk, pak-tok putup pax, tu tu hāpxop max hōm, ha 'Ātak Topa kuxa max xe'ēgnāg, tu pexkox tu' xip, tu' yāy kutox xop pu hāpxop max xe'e popmāhā', 'ihāk-tok xop te ta tu' kax, pu' popmā'.

¹² —Xatep-tup tikmū'ūn xa hāmmaxnā', yīy nōm pu hāpxopmā max hāmāxap. Yā Mōyyex te' xat, xix tik xop hittap te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā'.

Tute putat 2 'āktux

¹³⁻¹⁴ —Hāmpak'ax yīkox kutōgnāg hā mōy mōnāy. Ha ta' xip hāmpak'ax yīkox xexkah, 'uyōg putat te Topa yōg putat xakgāhā', ha tikmū'ūn punethok te putat xexka hā' mōg, yīy mōnāy hok, pak-tōgnāg nōm hāmpak'ax yīkox hā mōnāy, nūy Topa yōg putat xe'e hā mōg, xayīy 'āhi xe'ēgnāg mōkuma mōg.

Tute tik xop te mō'āmā'ax 'āktux

¹⁵ —'ōg pa 'āti'! Yā tik xop te mō'āmā', tu Topa pupi hām'āktux xop putuk, pāyā hamūn'ah. Yā' koit. 'Upa te kahnēn pa putuk, pāyā' kuxa kopa kokex gāyñām putuk.¹⁶ Tu hām'āktux max, pa hāpxopmā kummuk. Xate tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax pēnāhā', nūy tikmū'ūn yūmmūg. Mīm kup te xāpxox taha, pāyā 'a xupxak ta'ah, xix gōyap ta'ah.¹⁷⁻¹⁸ Kaxīy mīm kup max xohix te mīnta max taha', 'ap kummuk 'ūm ta'ah, ha mīm kup kummuk te mīnta kummuk taha', 'ap max mūn ta'ah,¹⁹ ha tikmū'ūn te' kup kummuk xak, pu hām tu nāy, pu kuxap hā mō'xut, ha' nū' nī' nūy nōg.²⁰ Ha kaxīy 'āxop te tik te mō'āmā'ax pēnāhā', tu' yōg hāpxopmā'ax kopit, nūy yōg hāpxopmā'ax kummuk yūmmūg.

Tikmū'ūn te Yeyox pu' yīpkox pip

²¹ —Tikmū'ūn tek xānāhā', hu 'atu: "Yāyā", Yāyā', kaxīy, pa 'uyāg yīpkox 'ohnāg, ha yōgnū 'Ātak Topah, tu pexkox tu' xip, tu nōm yīpkox hōk xop xat putup 'ohnāg. Pa tikmū'ūn yāg yīpkox pi', puxix Topa nōm xat.²² Yā' yōg hāptup xe'e mō'nā'ax, 'ihā tikmū'ūn punethok te: "Yāyā", Yāyā', 'ūgmū'āte 'āxuxet'ax 'āktux nūy hām'āpāk max'ax 'āktux, tu yāmīy kummuk mōy tikmū'ūn kuxa kopah, tu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, tikmū'ūn puxet te' mīy hok," kaxīy,²³ koppix hām'āktux putup, nūy tu nōy yānān, hu: "Āte 'āyūmmūg 'ohnāg. Mōy, mōg, nūy 'āpep, 'āte 'āp-tup'ah, 'āxop te hāpxopmā kummuk punethok hah." Kaxīy.

Tute mīptut mīy'ax 'āktux

²⁴ —Tikmū'ūn te yōg hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pi', puxix ta tu hāmyūmmūg, yā tik pet max putuk, ha mīkaxxap xexka yīmū' yā' pet,²⁵ ha tex gāy mō'yūm, tu' xupep, tu yā kōnāg xet, ha 'āmuuh gāy te mō'kouk xexkah, pa mīptut yūm ka'ok mīkaxxap xexka hā'.

²⁶ —Ha tikmū'ūn te yōg hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox 'ohnāg, tu hāmyūmmūg 'ohnāg, tu tik pet kummuk putuk, ha 'āmot yīmū' yā' pet.²⁷ Ha tex gāy ka'ok, ha mīptut te 'āmot tu mō'yūm, tu' pu'uk, tu yāy koxyōy, tu nū'nānām. Ta tu' kux.

Yeyox te hām'āktux ka'ok

²⁸ Tu hām'āktux kux, ha tikmū'ūn kuxānōg. Yā hām'āktux ka'ok hā Yeyox te tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā'. ²⁹ Tik te hāmyūmmūg xop te hām'āktux pu'uk, pāyā Yeyox mūn te hām'āktux ka'ok, 'ūxat tu'.

8

Yeyox te tik xax kunutnām tapmāhā'

¹ Yeyox te yíktix tu' yīxohoh, 'lhā tikmū'ūn xohix punethok te' pe' mōg, ² ha tik pakut nūn, tu' xax kunut, tu Yeyox keppa' kopaxux hā' nāhā', tu tu nū' xup, tu:

—Yāyā', 'ok xatek putup 'ūg hittupmā'? Kaxīy.

³ Ha Yeyox mō'yīm kutit, tu tik 'āpit, tu:

—Hamūn. Āte 'āp-tup. Āhittup. Kaxīy.

Hāxpip 'ohnāg 'lhā tik xax max xupep, ⁴ ha Yeyox te:

—Tikmū'ūn pu 'āktux hok, pa 'āmānex ha mōg hāmāxap, pu 'āxax pēnā', nūy 'āhittup yūmmūg, hak-nāy tu Topa pu hāpxop mō'hap, pu tu hax. Yā hōmā mōnāyxop Mōyex te hāpxop mō'hap xat, pu tikmū'ūn pu yāy hit-tup'ax yūmmūgā'. Kaxīy.

Yeyox te kāmānat hittupmāhā'

⁵ Tu ta' mōg, Yeyox mōg kōmēn Kapānān ha', tu' mōg tu mōktu' xupep, pa' xip tik te Hōm yōg gohet puknōg pu' hām, tu Yeyox ha' nūn, tu ta' xak, pu' yōg kāmānat hittupmā', ⁶ hu:

—Notot, yōgnū kāmānat tek pet tu' xip, tu pakut xexkah, tu hāpkumep hok. Yā' xūy xexkah. Kaxīy.

⁷ Ha Yeyox te:

—'Ugmōg, nūy nō' hittupmā'. Kaxīy.

⁸ Ha gohet yōg tik te:

—Āmhok! Āmōg hok! Nāy. Āxexkah, hakmūn kutōgnāg, yīk pet ha mōg hok. Āpu, hāmpakut'ax xat, pu kāmānat nūm, ha' hit-tupmāp-tup. ⁹ 'Ugmūn yīpkox xip yōgnū xexka xop pu', tu xonat xop xat 'ūyānān tu', hakmūn pu yīpkox pip. Āte xonat puxet xat, hu: "Mōg," kaxīy, ha' mōg, ha xonat nōy xat, hu: "Mā," kaxīy, ha' nūn. Ha' nōy xat, hu: "Mōy mīy!" kaxīy, ha' mīy. Kaxīy.

¹⁰ Ha Yeyox te' xupak, tu' kuxa hittup, tu tikmū'ūn te' pe' mōg pu hām'āktux, hu:

—Āte xa hāpxe' te'āktux: Nūhū tik kuxa yūm ka'ok 'ūgkopah, ha 'Iyaet yōg tikmū'ūn kuxa mām pu'uk, yūmū yōg tikmū'ūn kuxa mām pu'uk. ¹¹ 'Uxaxok hok! Hāmpuknōg xop nūn putup, tu hām xexka xohix tu' nūn putup, nūy 'āmuk xexka mā Yoneo xop mūtik, 'lhā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha mōnāyxop hittap 'Amanān mūtik xit putup, xix mōnāyxop hittap 'Iyak mūtik xit putup, xix mōnāyxop hittap 'Yako mūtik xit putup, ¹² ha Topa te 'Iyaet yōg tikmū'ūn mō'pok putup hāptopa', tu' papuk putup, hāpkoxtap

kopa' pip putup, 'ūkuxa mām 'ohnāg hah. Tu' xūy xexkap-tup, hu potaha hāptopa' pip tu'. Kaxīy.

¹³ Tu gohet yōg tik pu hām'āktux, hu:

—'Āpet ha mōg. 'Ākuxa yūm ka'ok 'ūgmūn kopah, yīy Topa te 'ōg kāmānat hittupmāhā'. Kaxīy.

Hāxpip 'ohnāg 'lhā kāmānat hittup.

Yeyox te tikmū'ūn punethok hittupmāhā'

¹⁴ Ha ta' mōg Yeyox, tu Pet xetut mūg tut ha' mōg, tu' mōg tu mōktu mīptut tu' xupep, tu mō'nāhā', pa' xetut mūg tut pip, 'ūpaket tu', tu' xax pūkplex, ¹⁵ ha Yeyox te 'ūn yīm 'āpit, ha' xuxi', ha' yok, tuk-nīhā' xip, tu hāpxop xit'ax puk, ha nō' xit.

¹⁶ Ha 'āmāxak 'lhā tikmū'ūn te' pakut xop nūnnāhā Yeyox hah, puyīy yāmīy kummuk mōy, puyīy hittupmā', tu' xat, tu' yīl'ax hā yāmīy kummuk mōy, tu tikmū'ūn pakut hittupmāhā'. ¹⁷ Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'lhā, tik hittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu Topa yōg yāy kutnā'ax 'āktux, yā Yeyox 'āktux, tu: "Tik te yūmū yōg hāmpakut hā' tot, tu yūmūg xūy'ax hā' tot." Kaxīy. Yā Topa yōg hām'āktux hittap hā Yeyox te tikmū'ūn hittupmāhā' nōmāhā'.

Tikmū'ūn te Yeyox mūtik hāpkumep

¹⁸ Ta Yeyox te tikmū'ūn xohix xeka pēnāhā', hu' xat, pu yāy tik xop mōg, ha kōnāg xexka xak. ¹⁹ Ha tik te hāmyūmmūg nūn, tu:

—Notot, 'āte 'āmūtik hāpkumep putup. Yā hām 'ūm hā'āmōg'ax, kamak mōg'ax 'āpehe'. Kaxīy.

²⁰ Ha:

—Kokexmax hex te hāpkox kopa' pet, ha putuxnāg te mīm yīpkak tu' pet, pak mūn Tikmū'ūn Kutok, 'ak pet 'ūm xip'ah, nūy 'ūkpihi'. Kaxīy.

²¹ Ha ta' nōy te Yeyox mūtik hāpkumep, tu:

—Yāyā', tux hok 'ūktak nō hāpkot hāmāxap. Kaxīy.

²² Ha Yeyox te:

—'Ugmūtik hāpkumep. Pūyā' xakix xop 'ūxakix nōy xop nō'āpkot. Kaxīy.

Yeyox te 'āmuuh gāy 'āxi'

²³ Tu ta' mōg, tu mīpkox hā mō'nāhā', nūy kōnāg xexka yīmū mōg, ha yāy yōg tik xop te nū mūtik mōg. ²⁴ Hāxpip 'ohnāg 'lhā kōnāg gāy, ha 'āmuuh gāy kamah, tu mīpkox mō'yōn, ha yāy mahamnām kōnāg yīmū', ha kōnāg te mīpkox hā mō'yōn, pa Yeyox mō'yōn. ²⁵ Ha tik xop te Yeyox yīkāgnāg hā' mōg, tu tuhuk, ha yāy koxak, ha:

—Yāyā! Mō'ōn hok, ka yūmūg xakix! Kaxīy.

²⁶ Ha Yeyox te:

—Teptu yā 'ākuxānōg? 'Ākuxa mām pu'ūgnāg 'ūgkopah! Kaxīy.

Tu' yok, tu 'āmuuh gāy tu' xat, xix kōnāg gāy tu' xat, pu tu xuxi', ha' xuxi'. ²⁷ Ha tik xop te' pēnā ka'ok, 'ūkuxānōg tu', tu:

—Tik 'ūm 'ōhōm? Yā 'āmuuh gāy xat, xix kōnāg gāy xat, ha' yīpkox pip, hu' xuxi'! Kaxīy.

Yeyox te yāmīy kummuk mōy

²⁸ Ha ta' mōg Yeyox, tu hāpxexka Ganat tu' mōg, tu' mōg Ganinet yōg kōnāg xexka xatapa', tu mōktu' xupep, pa tik 2 nūn, ha yāmīy kummuk tek-te' ex kummuk, yīy xukpot tu' tihī'. Ha yāmīy te' gāyāhā', yīy tikmū'ūn xohix te' yīpkutuk, tu xukpot yōg putat nōā'yēn, hu yīmmap hā' mōg. ²⁹ Hāpxip 'ohnāg 'lhā tik yīy ka'ok, tu:

—Xate tep mūn putup? 'Āmūn yā Topak-tok. 'Ok nūn, nūy 'ūgmūg kummugā hāmāxap? Kaxīy.

³⁰ Ha ta' pip xapup, tu mīxux māhā', ³¹ ha yāmīy te:

—Pēyā xatekmūg mōy, 'āpu' xat 'ū xapup kopak mūg mōxakux. Kaxīy.

³² Ha:

—Mōg, nūy mōxakux. Kaxīy.

Ha' mōg, tu xapup xop hā' mōxakux, ha yīktix yīmū' pip, tu yīxō mō'ka'ok, tu kōnāg xexka tu' mōxaha', tu kōnāg hā' mōxakux, tu' xakix kōnāg xexka kopah.

³³ Ha tik xop te xapup pēnāhā', tu nū'paha', tu kōmēn ha' mōg, tu mōktu' mōxaha' kōmēn tu', tu hām 'āktux, tu yāmīy kummuk 'āktux, xix tik 2 'āktux, yāmīy te nōm gāyāhā'. ³⁴ Ha ta' nūn kōmēn yōg tikmū'ūn xohix, tu Yeyox ha' nūn, tu' pēnāhā', 'lhā tu' xak, pu nōm hāpxexka nūn, nūy mōg, ha' mōg.

9

Yeyox te tik te hāpkumep hok hittupmāhā'

¹ Ha ta mō'nāhā Yeyox, tu mīpkox hā mō'nāhā', tu kōnāg yīmū' mōg, tu' mōg, tu mōktu' kōmēn Kapānān tu' xupep. ² Ha ta tikmū'ūn te tik nūnnāhā', ha hāpkumep hok, yīy tikmū'ūn te tutpe hā mō'tat. Ha Yeyox te' pēnāhā', tu tikmū'ūn kuxa mām ka'ok pēnāhā', tu tik te hāpkumep hok pu hām 'āktux, hu:

—'Ūgnix 'āhittup. Yā Topa te 'ōg hāpkumem mīy'ax xaxogāhā' pu tu kux. Kaxīy.

³ Ha tik xop te hāmyūmmūg 'ūm te:

—Nūhū tik te yāy 'āktux Topah! Yā' koit. Kaxīy.

⁴ Ha Yeyox te tik xop yōg hāmpe'paxex yūmmūg, hu:

—Teptu 'āxop te hāpkumem pe'āpaxex?

⁵ Piyā' ka'ok, pe' hāpkumem mīy'ax xaxogā'ax 'āktux, pe' yok nūy hāpkumep'ax 'āktux? ⁶ 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kuto, tu xa hāmyūmmūgāhā', xayīl hāmyūmmūg. Yā Topa te 'ā' hōm yāy 'āxet'ax 'ūyīl hām xexka tu hāpkumem mīy'ax xaxogā'. Kaxīy.

Tu' yōkānām, tu tik te hāpkumep hok xat, hu:

—'Āyok, nūy 'āknīhāxip, tu tutpe pepi' xup, nūy 'āpet ha mōg. Kaxīy.

⁷ Ha' yok, tu knīhā' xip, tu yāy pet ha' mōg. ⁸ Ha tikmū'ūn te' pēnāhā', tu kuxānōg, tu Topa max 'āktux. Yā Topa te tikmū'ūn ka'ogāhā pu tu' nōy hittupmā!

Yeyox xix Māteo

⁹ Tu ta' mōg Yeyox, tu hāpkumep, 'lhā tik nōy pēnāhā', ha tik te gohet puknōg pu' hām, nūy nōm pupi tayūmak pop, tu' xuxet'ax Māteo, tu gohet yōg petnāg kopa' xip, nūy tayūmak pop, ha Yeyox te:

—'Ūkpē mōg. Kaxīy.

Ha Māteo yok, tu knīhā' xip, tu ta' mōg Yeyox mūtik, ¹⁰ tu'yāy xip'ax ha' mōg, nūy tu' xit, ha Yeyox te nōm mūtik mōg, tu' xit, 'lhā Māteo xape xop nūn, xix tik te nōm mūtik tayūmak pop nūn, xix tikmū'ūn kummuk nūn, tu Yeyox mūtik xit, xix 'uyōg tik xop mūtik xit, ¹¹ ha Paniye xop te' pēnāhā', tu Yeyox yōg tik xop yīkōpit, hu:

—Teptu 'ōgnū Notot xit tayūmak pop xop mūtik, xix tikmū'ūn kummuk mūtik xit? 'Ap max'ah. Kaxīy.

¹² Ha Yeyox te' xupak, hu:

—Tikmū'ūn hittup te notot xak 'ohnāg, pa 'ūpakut xop te' xak. ¹³ Mōg, nūy Topa yōg tappet mō'kupix, nūy hāmyūmmūg, ha: "A' 'ātep-tup'ah xokxop mō'hap 'ūg hax. 'Āmhok. Pa 'āte tikmū'ūn te hāpxopmā maxp-tup." Kaxīy. Yāk nūn, nūy tikmū'ūn kummuk xānā', 'ūyīl tu hupmā', ha 'āte' xānā 'ohnāg tikmū'ūn te yāy max pe' paxex. Kaxīy.

Yeyox te' xit hok 'āktux

¹⁴ Hāpxip kutōgnāg 'lhā Yoām yōg tik xop nūn, nōm tep-tox pix yōg tik xop nūn, tu Yeyox ha' nūn, tu nūktu' yīkōpit, hu:

—'Ūgmūg xit hok punethok, xix Paniye xop xit hok punethok. Teptu 'ōg tik xop xit hok'ah. Kaxīy.

¹⁵ Ha Yeyox te hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', tu:

—Tik te yāyta', tu 'āmuk xexka mīy, tu' xape xop xānāhā', puyīl nū mūtik tu hittup. 'Ok potaha 'ūxape xop 'lhā tik te yāyta'ax te nū mūtik xip? 'Ap pota'ah. Yā' hittup! Pa tik te yāyta'ax mōg, tu 'āmuk xexka kuxyāhā', ha nōmhā' xape xop hittup 'ohnāg. 'Ap xit putup'ah. 'Ūgmōg, puxik yōg tik xop xit hok kamah.

¹⁶ —Tikmū'ūn te topixxax kutut tu nō yāg xex, tu' xap, 'ap yāg tup xap'ah topixxax kutut tu', ka yāy pot. Kaxīy Yoām yōg tik xop te mōnāyāhō yōg hāpxopmā'ax hittup tat, ha' yōg tik xop te yōgnū hāpxopmā'ax tup tat.

¹⁷ Ha tikmū'ūn te xupyāg hep mīy, tu' xokxax kutut kopa' xuk 'ohnāg, ka nō xax kutut tu yāy pot, ha' hep te hām tu nū'nāhā', ha' nōg.

‘Amhok. Pa xupyāg hep tup xuk xokxax tup kopah, nūy ti ka’ok. Kaxīy Yoām yōg tik xop te hāpxomā’ax hittap tat putup, tu nōm tup putup nōg. Kaxīy.

Yeyox te ‘ün xix kakxop hex hittupmāhā’

¹⁸ Yeyox te hām’āktux ‘ihā Yoneo xop yōg tik te’ xat’ax nūn, tu nūktu’ kopaxux hā’ nāhā’, tu:

—Hōnhāk-tok hex xok. Mā’, nūy ‘ükpet ha mōg, nūy tu tukūm yīmū yīm xeh, nūy putpu’ hīnnā’. Kaxīy.

¹⁹ Ha Yeyox mōg, ha ta tik pe’ mōg, ha tik xop te nū mūtik mōg kamah.

²⁰ Ha ‘ün nūn, tu hāmyāxatamuk xohix te 12 hā’ pakut, ha ‘ün yōg hāmpakut’ax hā’ pakut, tu Yeyox xāmpa’ xip, tu’ xax kuxyā ’āpit, hu: ²¹ “Āte’ xax ’āpit putup mō’ka’ok, ‘ūghittupmā.’” Kaxīy.

²² Ha yōkānām, tu ‘ün pēnāhā’, tu:

—Ākuxānōg hok, Nixix! ‘Āhittup, ‘ākuxa yūm ka’ok tu’. Kaxīy.

Hāpxip ‘ohnāg ‘ihā ‘ün hittup.

²³ Ha ta’ mōg Yeyox, Yoneo xop yōg tik te’ xat’ax pe’ mōg, tu mōktu mōxa tik pet tu’, tu’ mōxakux, tu nō hāpkot yōg kax ’āpak, ha tikmū’ün xohix te mīptut kopa’ pip, ²⁴ ha Yeyox te:

—Mōg, nūy ‘āpep hāptopa’. ‘A kakxop ‘üm xok’ah, yā mō’yōn! Kaxīy.

Ha tikmū’ün te nō yīxī, ²⁵ tu’ mōg, ‘ihā Yeyox te kakxop hex pet ha mō’nāhā’, tu’ yīm mūg, ha’ yok, tuknīha’ xip, ²⁶ ha tikmū’ün xohix te’ yūmmūg, tu’ xe’ xuktux hāpxexka xohix yōg tikmū’ün pu’.

Yeyox te tik pa hok 2 pa nāhā’

²⁷ Ha ta’ mōg Yeyox, tu putat hā’ mōg, pa tik pa hok 2 tīhi’, tu’ pe’ mōg, tu’ yī ka’ok, tu:

—Āmūn yā mōñāy xop Namix mōkputox, yīk mūg kuxa ka’! Kaxīy.

²⁸ Ha Yeyox te mīptut hā mō’nāhā’, ha tik pa hok te’ yīka’ tīhi’, ha:

—‘Ok ‘ākuxa mām ka’ok ‘ūgmūn kopah? ‘Ok ‘āhittupmā’ax ’āte’? Kaxīy.

Ha:

—Hamūn! Kaxīy.

²⁹ Yī Yeyox te’ pa’ ’āpit, tu:

—Hāmpēnā’! ‘Ākuxa mām ka’ok ‘ūgkopah. Yā’ puxi’. Kaxīy.

³⁰ Tu’ pa maxnāhā’, ha hāmpēnā max. Ha Yeyox te:

—Tikmū’ün xop pu’ xuktux hok! Kaxīy.

³¹ Pa tu ta’ mōg, tu Yeyox ‘āktux hāpxexka yōg tikmū’ün xohix pu’.

Yeyox te tik yīy hok yīgāhā’

³² Tu’ mōg, ‘ihā tikmū’ün te tik yīy hok nūnnāhā’, tu’ Yeyox ha’ nūnnāhā’, ha yāmīy kummuk te tik kummugāhā’, pu tu yīy hok, ³³ ha Yeyox te yāmīy xut, tu tu’ mō’kutnāhā’,

tu’ xat pu mōg, ‘ihā tik yīy, tu hām’āktux. Ha tikmū’ün kuxānōg, tu:

—Tep te ‘üm nūlhū’? Yā hōnhā ‘Iyaet yōg tikmū’ün te hāpxomā ka’ok xe’ēgnāg pēnā hāmāxap. Hōmā’ap pēnā’ah. Kaxīy.

³⁴ Pa Paniye xop gāy, tu:

—Yā Hāmgāyāgnāg mūn te Yeyox ka’ogāhā pu yāmīy kummuk mōy. Kaxīy.

Yeyox te tikmū’ün kuxa ka’

³⁵ Ha ta Yeyox te hāpkumep, tu kōmēn xohix ha’ mōg, xix xip tu xekxa xohix ha’ mōg, tu hāmyūmmūgāhā Topa pet kopah, tu hām’āpak max’ax ‘āktux, xix Topa te tikmū’ün xat’ax ‘āktux, tu tikmū’ün pakut hittupmāhā’, yā hāmpakut’ax xohix mōy, nūy nō tu hittupmā’, ³⁶ ‘ihā tikmū’ün pēnāhā’, tu’ kuxa ka’, ‘üp-xehnāg pip hah, tu kahnēn xop putuk, tik te nōm pēnā ‘ohnāg putuk, ³⁷ yī yōg tik xop pu hām’āktux, hu:

—Yā hāpxop ta punethok, puyīy pet ha yīkūy, nūy kopa nū’ xok, pa tikmū’ün kutōgnāg pip nūy nō yīkūy. ³⁸ ‘Āpu, hāpxa xuxyā tu’ xax, pu tikmū’ün xānā’, puyīy hāpxop ta nūnnā’. Kaxīy. Ha kaxīy Yeyox te tikmū’ün ‘āktux. Yā punethok te Topa xax, pāyā’ a’ xipi yūmmūg’ah. ‘Āpu Topa tu’ xax, pu tik nū’pok, puyīy tikmū’ün yūmmūgā max, nūy Topa ha mōgā’.

10

Yeyox yōg tik xop te 12

¹ Tu ta yāy yōg tik xop xānāhā’, nūy mō’pok, tu yāy ‘āxet’ax hōm pu yāmīy kummuk tu mōy, nūy tikmū’ün pakut xohix hittupmā’, ² ha tik xohix te 12 mō’pok, ha’ xuxet’ax te: Xīmām, yā’ xuxet’ax nōy Pet, xi’ taknōy ‘Ānene’, xix Tiak, xi’ taknōy Yoām. Yā Yeme-ne kutox 2, ³ xix Pinip, xix Matōmēo, xix Tōmē, xix Māteo, nōm te gohet pupi tayūmak pop, xix ‘Appeo kutox ‘āxet’ax’ Tiāk kamah, xix Tanep, ⁴ xix nōm tik te Yoneo xop xexkanāp-tup, tu’ xuxet’ax Xīmām kamah, xix Yot Ixkanot, nōm te mō’āmā’, nūy gāy xop mōgā Yeyox hah.

Yeyox te tik te 12 mō’pok

⁵ Ha Yeyox te mō’pok, tu:

—Hāmpuknōg xop ha ‘āmōg hok, xix Xāmānīt yōg kōmēn ha ‘āmōg hok, ⁶ ‘āmhol. Pa ‘Iyaet yōg tikmū’ün xax, yā’ Yōneo xop, yā kahnēn te hāmyūmmūg hok putuk nō’ōm, tikmū’ün te nōm xaxok hah. ‘Üxax, nūy ‘üm pipi’, ⁷ nūy hām’āpak māx’ax ‘āktux, hu: ‘Hōnhā Topa te yāy yōg tikmū’ün xat, puyīy tu yūpcox pi’.” Kaxīy. ⁸ Tikmū’ün hittupmā’, xi’ xax kunut xop pu’ xax tapmā’, xix hāmpakut xop xohix tupmā’. Tikmū’ün xaxix xop hīnnā putpu’, xix yāmīy kummuk mōy tikmū’ün kopah, pu tu hittup. Topa te xa’ hok hittupmāhā’, yīy tayūmak pop hok ‘uyānān tu’, ‘ihā’ānōy hittupmā’. Yā’ hok

hittupmā'. ⁹ Tayūmak xexka ta hok, ¹⁰ xix tut ta hok, nūy hāpxop xuk, xix topixxax punethok ta hok, xix pataxax, xi' kuptōy ta hok. Āmhok. Tikmū'ūn hām, puxix tu xit max, puxix tu' pip max kamah, yīy hāpxop punethok ta hok. Pūyā tikmū'ūn xa' popmā hāpxop xohix.

¹¹ —Kōmēn xix xip tu xexka ha mōxakux, 'āpu tikmū'ūn max xax, xayīy 'ūpet kopa 'āpi', 'āpihi nūy nox pi', 'hā kōmēn kopa hām'āpak max'ax 'āktux, tu mōktu putpu 'āmōg. ¹² Tikmū'ūn pet ha mōxakux, 'āpu' xuxyā pu hām'āktux, hu: "Pūyā tikmū'ūn kuxa mām, nōm te 'āpet kopa' pip," Kaxīy. ¹³ Tikmū'ūn te 'āxop pu: "Mōnāy, nūy pihi' nūnchteh," kaxīy, yīy ta' pi', ha nōm tikmū'ūn kuxa mām putup. Pa tikmū'ūn te: "Mōnāy hok, pa mōg!" kaxīy, hu ta nōm tikmū'ūn kuxa mām 'ohnāg. ¹⁴ Pēyā kōmēn yōg tikmū'ūn 'āp-tup nōg, tu 'āxīnnā hok, 'āpu mōy, tu hāpkōnōn xit 'āpata tu', pu tikmū'ūn xohix pēnā', nūy yūmmūg. Yāp-tup nōg xop yīpkox 'ohnāg. ¹⁵ 'Uxaxok hok: hāptup mō'ñāp-tup 'hā Topa te' hep xop xohix yōg hāpxopmā'ax kopit, tu kōmēn Xonōm yōg tikmū'ūn kuxa kap-tup, xix kōmēn Gōmōg yōg tikmū'ūn kuxa kap-tup, pa tikmū'ūn yīpkox hok xop kuxa ka 'ohnāg.

Tute hāpkummugā'ax 'āktux

¹⁶ —'Ūg 'āpax: 'Āte mō'āpok tikmū'ūn gāy kopah. Pa mōxip, nūy hāmyūmmūg, pu 'ākix hok, nūy hāmgāy te kahnēn kix putuk hok. Kāyā gāy xop te hāmyūmmūg, xix kuxxuxtut gāy 'ohnāg. Xapi 'āxop gāy hok kamah, pāyā hāmyūmmūg, nūy hāpkummuk mōy hok. ¹⁷ 'Ōg pa 'āti! Tikmū'ūn gāy te 'āmūg putup, nūy 'āhīy, nūy 'āmōgātik pa te hāmyūmmūg keppah, tu xikot hā 'ākix putup Topa pet kopah. ¹⁸ Yā 'āxop mōg 'ūgmūtik, yīy tikmū'ūn te 'āmōgāp-tup gohenanok xop keppah, xix hāpxexka yōg tik te' xat'ax keppah, pu 'ōg hāpxopmā'ax kopit, yīy 'āxop te hām'āpak max 'āktux putup 'ūxat'ax xop pu', xi' puknōg xop pu'. ¹⁹ 'Āmōgātik, 'āpu 'āxutigā hok, hu: "Āte putep 'āktux'ax?" kaxīy, xix: "Āte hām'āktux 'ūm 'āktux'ax?" kaxīy. 'Āxutigā hok. Hāpxip 'hā Topa te xa hām'āktux yūmmūgāp-tup, xa hām'āktux. ²⁰ Yā yāy yōg hām'āktux xa yūmmūgāp-tup, xayīy hām'āktux, tu 'ōg 'Ātak Topa Koxuk pupi hām'āktux.

²¹ —Ha tikmū'ūn punethok te yāy xape mōgāp-tup pu gāyxop tu kix, ha' tak xop tek-tok xop mōgāp-tup pu' kix, hak-tox xop te' tak mūtik yāytukmīy putup, tu' kix putup, ²² yā tikmū'ūn xohix te 'āp-tup nōg putup, 'āmōg 'ūgmūtik hah, pa 'āpu nōdā' tot, ha mōktu' kux. Yā Topa te' gāyxop nōdāp-tup, tu 'āmōy putup hāpkummuk mīy xop kopah, xa mōg. ²³ Tikmū'ūn te xa hāpkummugātik,

'āpu nūmān, nūy kōmēn nōy ha mōg. 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'A 'āxop te hām'āktux kux putup'ah 'Iyaet yōg kōmēn xohix kopa, 'hāk nūn, 'a xate hāpxopmā kux putup'ah, 'hāk nūn, 'hā 'ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok nūn.

²⁴ —Tik te hāmyūmmūgāhā', tu hāmyūmmūg max, pa tīk nōy te hām'āpak, tu hāmyūmmūg kutōgnāg. Ha' xuxyā te' xat, hu' ka'ok, pa kāmānat yīpkox pip, hu' pu'uk. ²⁵ Yā' max tik te hāmyūmmūgā'ax yōg hām'āktux 'āpak, tu mōktu hāmyūmmūg, nūy 'ūyōg yūmmūgā'ax putuk. Ha kāmānat max hām, nūy māyāg mīy, tu' xuxyā putuk. Pax pu' xuxyā yā Meyemo', puxix tu kummuk nām, ha' yōg kāmānat kummuk xexka kamah.

²⁶ —Yīy tikmū'ūn yīpkutuk hok. Tikmū'ūn te hāpxopmā'ax xaptop, pa Topa te hāpxopmā xaptop'ax tu' mūg putup, puyī' xohi' pēnā'.

²⁷ 'Āte xa hām'āktux 'āmnāy 'hā', nūy xe' xuktux hāptup 'hā'. 'Āte 'āxop 'āp-xet pu hām'āktux, ha 'āxop te hām'āktux ka'ok putup, puyī' xohi' yūmmūg. ²⁸ Tikmū'ūn yīpkutuk hok. Yā 'āyīn putex'ax, pa 'ākoxuk putex hok. 'Āpu Topa yīpkutuk. Tute 'āyīn nōdā'ax xix 'ākoxuk, nūy kuxap hā mō'hap Hāmgāyāgnāg Pet tu', ha 'āxūy xuxi 'ohnāg. ²⁹ Putuxnāg ta manat, yā tayūmak kutōgnāg hā hāmenax, pa Topa te nōm xop putup pax, tu' pēnā max, pu hām tu tu nā hok, ha' xaxok 'ohnāg, ³⁰ tu 'āxop mō'āyāy xe' egnāg, tu mō 'āxe kupix, nūy 'āxe xohix te xīy yūmmūg, 'āp-tup pax tu'. ³¹ Yā Topa te mō'āyāy xe' egnāg, yīy 'ākuxānōg hok!

Yeyox yūmmūg hok 'āktux

³² —Tikmū'ūn xohix te: "'Ūgmūn yā Yeyox yōg," kaxīy, puyī tikmū'ūn xupax, kopxix 'Ātak Topa pu' yānān tu hām'āktux, nōm te pexkox tu' xip pu hām'āktux, hu: "'Ōhōm yōgnū'." Kaxīy. ³³ Pa tikmū'ūn te' nōy xop keppa hām'āktux, hu: "'Ūgmūn 'ā Jesus yōg'ah," kaxīy, kopxix 'Ātak Topa pu' yānān tu hām'āktux, yā yōg 'Ātak te pexkox tu' xip pu hām'āktux, hu: "'Ōhōm 'ap yōg'ah." Kaxīy.

Tute yāytukmīy 'āktux

³⁴ —Ak nūn'ah, nūy 'ūhep xop xohix kuxa māmāmā'. Āmhok. Pak nūn, hām tuk nūn, pu tikmū'ūn yāytukmīy, ³⁵ xik nūn puk-tok pit xop yāy tak xop mūtik yāytukmīy, xik nūn puk-tok hex xop yāy tut xop mūtik yāytukmīy, puk-tok xetut xop yāy yīpxox mūk tut mūtik yāytukmīy. ³⁶ Yā tikmū'ūn te yāy xape hā' puknōg, 'ūgāy tu'.

³⁷ —Tikmū'ūn te' tak putup pax hāmāxap, pe' tut putup pax hāmāxap, tuk-nāy tuk putup, puxix 'ūgmūtik tu hāpkumep hok. Ha tikmū'ūn tek-tok pit putup hāmāxap, pek-tok hex putup hāmāxap, tuk-nāy tuk putup, puxix 'ūgmūtik tu hāpkumep hok. ³⁸ Pa

tikmū'ün tek putup hāmākap, nūy 'ūgmūtik xok, puxix 'ūgmūtik tu hāpkumep mō kuma' mōg.³⁹ Tikmū'ün xok 'ohnāg putup, puxix tu xok, ha tikmū'ün te Topa tu' xok, puxix tu hi mōkuma' mōg.

Topa te hāpxompmā max hā'yānān

40 —Tikmū'ün te 'āp-tup, puxix 'ūkputup, ha Topap-tup kamah, nōm te nūgkutnāhā'.⁴¹ Tikmū'ün te Topa yōg nū'kutnā'ax putup, Topa te nū'kutnāhā' pupiy yāy pupi hāmāktux, puxix pexkox yōg hāpxop pop, nū'kutnā'ax mūtik pop putup. Ha tikmū'ün te tik max putup, 'ūmax hah, yā tik max xop mūtik pop putup pexkox yōg hāpxop.

42 —'Uxaxok hok: Tikmū'ün te Topa yōg tük kutōgnāg pu kōnāg tat, puyiy xo'op, tu' tat tik tek mūtik mōg hah, puxix pexkox yōg hāpxop pop xe'e. Tu ta tu' kux.

11

Yoām nōm tep-tox pix te Yeyox ha mō tik pok

¹ Tu hāmāktux kux, tu yāy yōg tik xop pu' xat kux, tu ta' mōg Yeyox, nūy hāmyūmmūgā', nūy kōmēn xohix yīkāgnāg hā hāmāktux. ² Ha ta' xip Yoām kanet kopah, Yoām nōm tep-tox pix, tu Kunnix 'āpak, hu yāy yōg tik xop mō'pok,³ pu Yeyox yīkōpit, hu:

—'Ok 'āmūn yā Topa yōg yāykutnā'ax xe'e, pe tik nōy nūn? Kaxiy.

⁴ Ha Yeyox te:

—Putpu mōg, nūy Yoām pu hāmāktux, nūy hāpxompmā'ax ka'ok xe'ēgnāg 'āktux, 'āte nōm hāpxompmāhā'. Yā 'āxop te' pēnāhā', tu' xupak. ⁵ Hāmāktux te kaxiy. Tikmū'ün pa hok te hāmpēnā max, xix hāpkumep hok xop te hāpkumep, xix yāy xax kunut xop xax tup, xix hāmā'āpak hok xop te hāmā'āpak max, xi' xakix xop te putpu' hi', xi' hok xop te hāmā'āpak max'ax 'āpak. ⁶ Yā tikmū'ün kuxa hittup, nōm kuxa yūm ka'ok 'ūgkopah, tuk yīkōpit 'ohnāg. Kaxiy.

⁷ Ha Yoām yōg tik xop mōg, 'ihā Yeyox te tikmū'ün pu Yoām 'āktux, hu:

—'Āmōg hām panip xexka hah, nūy Yoām pēnā'. Tep-tep pēnāhā'? 'Ok mītkup pēnāhā', 'āmuuh te nōm mahap?⁸ Tep-tep pēnāhā'? 'Ok pēnāhā tik te topixxax max tat? 'Āmhok! 'Uptexop mūn te mīptut xexka tu' pip.⁹ 'Āpu, 'āyiy: 'Xatep-tep pēnāhā'? 'Ok pēnāhā tik te Topa pupi hāmāktux? Hamūn! 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Yoām te Topa pupi hāmāktux xe'e'. ¹⁰ Yā Topa yōg tappet te Yoām 'āktux, yā Topa te Yoām 'āktux, hu: "Āte mō tik kutnāhā", 'āte nōm mō'kutnāp-tup 'ākeppah, nūy 'ōg putat maxnā!". Kaxiy. ¹¹ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tik xop hittap yā' xexka miax, ha ta Yoām xexka xe'e'. Pāyā tikmū'ün yīpkox pip xop xexka xe'ēgnāg.¹² Hōmā

Yoām te Topa yōg hāmāktux 'āktux, xix hōnhā', ha tikmū'ün te hāpxompmā xe'ēgnāg, Topa te' ka'ogā hah, ha' yīpkox pip.¹³ Yā tik xop te Topa pupi hāmāktux xop xohix te hāmāktux, tu Topa te tikmū'ün xat 'āktux, ha Mōyyex yōg xat'ax te' xuktux kamah.¹⁴ Ha Topa yōg tappet te mōnāy xop hittap 'Enit 'āktux, yā Topa pupi hāmāktux nō'ōm, yā Yoām xix 'Enit te yāy putuk, Topa te nōm nū'pok hah.¹⁵ 'Āyīpkox pi', nūy hāmā'āpak.

¹⁶ —Hōnhā tikmū'ün tep-tep putuk? Tute kakxop putuk. Kakxop te hāmnūhnōg tu' mām, ha yā' yīy ka'ok 'ūnōy xop pu', hu:¹⁷ "Ūgmū'āte kāyāhā", yāyta'ax kāyā putuk, pa' xop te hāmyā 'ohnāg. Ha ta kāyāhā nō'āpkot kāyā'ax putuk, pa' xop pota 'ohnāg." Kaxiy.¹⁸ Kaxiy Yoām tep-tox pix, tu' xit hok, xix xupyāg xo'op hok, ha' xohix te: "Yāmī kummuk te nōm kopa' xip." Kaxiy. Pāyā' koit.¹⁹ Hak mūn Tikmū'ün Kutok, tuk nūn, tuk xit xi' xo'op, ha' xohix te: "Pēnā!" 'Ōhōm xit xexka nām, xi' xo'op xexka nām, tu tik kummuk hā' xape, xix nōm xop te gohet pupi tayūmak pop hā' xape," kaxiy. 'Ok max, pe' kummuk nō'ōm? Xate' yōg hāpxompmā'ax kopit, hu' yūmmūg. 'Ukux. Kaxiy.

Kōmēn yōg tikmū'ün kuxa mām 'ohnāg

²⁰ Tu ta xe kōmēn yōg tikmū'ün 'āktux kummuk, ha kōmēn yōg tikmū'ün te hāpxompmā'ax ka'ok xe'ēgnāg pēnāhā', tikmū'ün puxet te nōm mīy hok, ha kōmēn hittap 'ohnāg, nūy hāpkummuk mīy kux. Pax pu kōmēn hittap Tinok yōg tikmū'ün pēnā', pax pu kōmēn hittap Xinōm yōg tikmū'ün pēnā', puxix yāyhāhup, nūy xagok hā mō'tat, tu putok nū'xok yāy putox yīmū', puyi' xohix yāyhāhup yūmmūg.²² 'Āte xa hāpxe'e 'āktux, 'ūxaxok hok: 'Āmnī 'ūm mō'nāp-tup 'ihā Topa te' hep xop xohix yōg hāpxompmā'ax kopit, tu kōmēn hittap Tinok yōg tikmū'ün kuxa kap-tup, xix kōmēn hittap Xinōm yōg tikmū'ün kuxa kap-tup, pāyā kōmēn Konāy yōg tikmū'ün kuxa ka 'ohnāg, xix kōmēn Metxax yōg tikmū'ün kuxa ka 'ohnāg.²³ Ha Kapānān yōg tikmū'ün te hāmpe'paxex, hu: "Ūgmūg mōg pexkox hah." Kaxiy. Pāyā' mōg 'ohnāg. Yā Hāmgāyāgnāg Pet ha' mōg. Tu hāpxompmā'ax ka'ok xe'ēgnāg pēnāhā', tikmū'ün puxet te nōm mīy hok, pāyā' kuxa mām 'ohnāg. Pax pu Xonōm yōg tikmū'ün hittap pēnā', puxi' kuxa mām ka'ok, nūy kōmēn tu tu' pip nōmhā.²⁴ 'Uxaxok hok: 'Āmnī 'ūm mō'nāp-tup 'ihā Topa te' hep xop xohix yōg

hāpxom̄'ax kopit, tu Xonōm yōg tikmū'ūn kuxa kap-tup, pa Kapānān yōg tikmū'ūn kuxa ka 'ohnāg. 'Ukux.

Tute tikmū'ūn xapit pu tu' kuxa mām

²⁵Ta xe Topa pu hām'āktux, hu:

—'Ātak, 'āmūn yā pexkox hā 'āxuxyā', xix hām xexka hā 'āxuxyā'! 'Āmax, tu tikmū'ūn te hāmyūmmūg hok xop yūmmūgāhā', puyī hāmyūmmūg, 'hā tikmū'ūn te hāmyūmmūg pu' xaptop, puyī' yūmmūg hok. ²⁶Hamūn. Yā kaxīy xatep-tup. Kaxīy.

²⁷Tu yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—Yōgnū 'Ātak te 'ā' popmāhā' hāpxop xohix. Yāk tak puxehnāg tek-tok yūmmūg, hak puxet te 'Ātak Topa yūmmūg, nūy tikmū'ūn pu hāmyūmmūgā'.

²⁸—Mā', 'ūg ha nū', 'hā 'ātekñōg, 'hā 'og hāpxop xak hā' tot hok, ha 'āte 'ākuxa yūmmāp-tup. ²⁹'Ug pe mōg, 'ū xa hāmyūmmūgā', 'ūgmūn yāg max, tu yāy kutōgnāg pekpaxex, yīy 'ākuxa yūm putup, ³⁰ha 'āte 'āxat'ax, xayīy mīy, ha' ka'ok 'ohnāg yōg xat'ax, yīy 'āyīpkox xip, nūy yōgnū hāpxop xak'ax tat, hap-tux 'ohnāg. 'Ukux. Kaxīy.

12

Yeyox te nit xap 'āktux

¹'Annīy xohik-tōgnāg nōg, 'hā nit xap, ha Yeyox te hāpkumep, tu ta' hāpxa xexka xak, ha xuxnāg xetox xap ta, ha tik xop te' pe' mōg, tu' xap mōy, nūy mā', 'ūp-tup te' kix hah, ²ha Paniye xop te' pēnāhā', tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Pēnā! 'Og tik xop te xuxnāg ta xetox xap mōy, ha yūmū yōg xat'ax te' xat hok, pu' xut hok nit xap 'hā'. Kaxīy.

³Ha:

—'Ok mō'kupix Topa yōg tappet? Hōmā putup te mōnāy xop hittap Namix putex, ha putup te' kix tik te nū mūtik mōg, ⁴yīy Topa pet xexka hā' mōxakux, tu pām pop, nōm pām te Topa keppa' pip pop, tu' māhā', ha Topa te' xat hok, pu tikmū'ūn mā hok. Yā 'āmānex xop puxet te' mā'ax. ⁵'Ok mō'kupix hok xate? Mōyyex te' xat, pu'āmānex xop hām nit xap 'hā', Topa pet xexka kopa hāpxom̄'ahā', tu hāpxom̄ max. ⁶'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Topa pet xexkah, pak mūn xexkah xē'ēgnāg. ⁷'A 'āxop te hāmyūmmūg'ah, tu Topa yōg tappet mō'kupix, 'hā hāmyūmmūg 'ohnāg, ha: "Ātep-tup xa hāpxom̄ max, pa hāpxop mō'hap'ax 'ūyīy hax 'ātep-tup nōg." Kaxīy. Pax xa 'āxop nōm hām'āktux'ax yūmmūg, puxix yōg tik xop 'ūhitop kopit 'ohnāg. ⁸Yākmūn Tikmū'ūn Kutok, tu nit xap hāk xuxyā kamah. 'Ukux. Kaxīy.

Tik yīm nīā hittupmāhā'

⁹Tu ta' mōg, tu Topa pet ha' mōg, ¹⁰pa tik xip, tu' yīm nīā', ha tikmū'ūn te Yeyox yōg hāpxom̄'ah kopit putup, nūy kupeh, nūy nit xap 'hā hām hā' kupeh, hu' yīkopolit, hu:

—'Ok yūmū yōg xat'ax te' xat, 'ok pe' xat hok, 'ūhittupmā nit xap hā? Kaxīy.

¹¹Ha:

—Tikmū'ūn yōg kahnēn puxet, tu nit xap 'hā hāpxox kopa' nāhā', puxix tik xut, mō'ka'ok, ¹²ha kahnēn kutōgnāg yā manat, ta tikmū'ūn xexkah, Topa te mō'yā xē'ēgnāg, tu te takat putuk. Yīy yūmū yōg xat'ax te' xat 'ū yūmū nōy hā tehet nit xap 'hā'. Kaxīy.

¹³Tu tik yīm nīā pu hām'āktux, hu:

—'hu:

—'Āyīm koa! Kaxīy

Ha' koa', tu' hittup, ha' yīm te' yīm nōy putuk.

¹⁴Yīy ta' mōg Paniye xop, tu yāy mūtik hām'āktux, Yeyox putex putup tu'.

Topa te yāy tik yāy kutnāhā'

¹⁵Ha Yeyox te hāmyūmmūg, hu ta' mōg, ha tikmū'ūn te' pe' mōg, ha' pakut xop xohix hittupmāhā', ¹⁶tu' xat, pu tikmū'ūn nōy pu' xuktux hok, nūy Yeyox 'āktux hok. ¹⁷Hōmā 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', pu tikmū'ūn mō'kupix, ha Yeyox 'āktux, yīy:

¹⁸—Topa te hām'āktux, hu: "Āte nūhū tik yāy kutnāhā', nūy mō'kutnā', tu mō'yā xē'ēgnāg, hak kuxa hittupmāhā".

'Ūgkokuk te nōm kopa' xip putup, nūy 'ūgmūn 'āktux,

pu yōgnū putat 'āktux 'ūhep xop xohix pu', tu hāpxe'e 'āktux putup.

¹⁹Tu hām'āktux hā' nōy yānān putup 'ohnāg, tu' yīy ka'ok putup 'ohnāg, tu kōmēn yōg putat hā' hām'āktux 'āhīnyāg putup'ah.

²⁰Tu tikmū'ūn hok xop kuxa kap-tup, tu' pu'ūgnāg xop mō'nīynām putup, puyīy tu ka'ok, tu hāpxom̄ ka'ok putup, nūy tikmū'ūn pu hāmmāx nāmō'kuma' mōg.

²¹Ha' hep xohix xop kuxa mām ka'ok 'ūkopah, tu hāmmāx hip."

'Ukux. Kaxīy.

Yeyox xīx Meyemo

²²Ha ta' xip tik pa hok, ha' mōgāhā Yeyox hah, ha' yīy hok kamah, yā yāmīy kummuk te tik kopa' xip. Yeyox te' hittupmāhā', ha hāmpēnāhā', tu hām'āktux. ²³Ha tikmū'ūn xohix kuxānōg, tu' yīkopolit, hu:

—'Ok nū tik mōnāy xop Namix hā' mōkputox? Kaxīy.

²⁴Ha Paniye xop te' xupak, tu:

—Meyemo te yāmīy xop xohix xat, tu Yeyox ka'ogāhā' pu yāmīy kummuk xop mōy. Kaxīy.

²⁵ Pa Yeyox te nōm xop te hāmpe'paxex yūmmūg, hu:

—Hāpxexka yōg tikmū'ūn te yāytukmī, puxix tu nōg, xi' xape xop nōg'ax, 'yāytukmī tu'. ²⁶ Pax pu Hāmgāyāgnāg xop yāytukmī, tu yāy mōy, puxix tu nōg kamah.

²⁷ 'Āxop te: Meyemo te Yeyox ka'ogāhā' pu yāmī kummuk mōy. Kaxīy. Xate' koit. 'U'ūm te 'ōg tik xop ka'ogāhā' pu' mōy? 'A' Meyemo'ah. Ha kaxīy 'ūxohix te xate yā' koit yūmmūg. ²⁸ Pa Topa Koxuk tek ka'ogāhā' 'ū yāmī mōy, xa' 'āxop yūmmūg. Yā hōnhā Topa te tikmū'ūn xat nūnте.

²⁹ —Tik 'ūm ka'ok xip, yīy tik te hāpxop hā' xupxet te' pet hā' 'ā mō'nā'ah, nūy tu' xupxet. Pa tik ka'ok kīy, puxix hāpxop xohix hā tu xupxet, yīy 'āte Hāmgāyāgnāg kīy hāmāxap, nūy kūnāy tu yāmī kummuk mōy tikmū'ūn kopah.

³⁰ —Tik tek mūtik mōg hok, puxik tukmī. Ha ta tik te 'āhā te hok, puxik kummūgā', ³¹ yīy 'āte xa hām'āktux xe'e': Tikmū'ūn te Topa 'āktux kummuk, puxix Topa' xaxogā pu tu kux, pa timū'ūn te Topa Koxuk 'āktux kummuk, puxi' xaxogā 'ohnāg, pu tu xip. ³² Tikmū'ūn te Tikmū'ūn Kutox 'āktux kummuk, puxix Topa' xaxogā pu tu kux, pa tikmū'ūn te Topa Koxuk 'āktux kummuk, puxi' xaxogā 'ohnāg mō kuma' mōg.

Mīpkup max xix mīnta max

³³ —Mīpkup max te mīnta ta max taha', ha ta mīpkup kummuk te mīnta ta kummuk taha', yīy tikmū'ūn te mīnta pēnāhā', tu' kup yūmmūg kamah, 'ok pe' max, 'ok pe' kummuk. ³⁴ 'Āxop yā kāyā gāy kutok xop! 'Ākummuk, hu hām'āktux kummuk. 'Ap hām'āktux max yūmmūg'ah. Tik kuxa kummuk, puxix tik hām'āktux kummuk, pa tik kuxa max, puxix tik hām'āktux max. ³⁵ Tikmū'ūn max te' kuxa max tu hāmmax 'āktux, ha ta tikmū'ūn kummuk te' kuxa kummuk tu hāpkummuk 'āktux.

³⁶ —Āte xa hāpxe'e' 'āktux: Topa yōg hāptup mō'nāp-tup, ³⁷ Thā Topa te tikmū'ūn yōg hāpxompmā'ax xohix kopit, tu' yōg hām'āktux hitop kopit putup, 'ok pe yā' max, 'ok pe yā' kummuk. ³⁷ Yā 'ōg hām'āktux hā Topa te 'āxop yōg hāpxompmā'ax kopit putup, nūy yūmmūg, 'ok pe 'āmax, 'ok pe 'ākummuk. Kaxīy.

Yoneo xexka xop te hāpxompmā'ax ka'ok xe'ēgnāg xak

³⁸ Ha ta' pip tik te hāmyūmmūg xop, tu Yeyox pu hām'āktux, ha Paniye xop 'ūm te:

—'Ūgmū'āte 'āp-tup xa hāpxompmā'ax ka'ok xe'ēgnāg, tikmū'ūn te nōm mīy hok, 'ūgmūg pēnā'. Kaxīy.

³⁹ Ha:

—Hōnhā tikmū'ūn kuxa kummuk, tu' mām 'ohnāg Topa yōg hām'āktux kopah.

'Āxop te hāpxompmā'ax ka'ok xe'ēgnāg xak, 'a' mīy 'ātep-tup'ah. 'Āxop te Topa yōg tappet mō'cupix, ha tik hittap Yōn 'āktux, nōm te Topa pupi hām'āktux, yīy 'āxop te mōnāy xop Yōn yōg hāpxompmā'ax puxet pēnāp-tup. ⁴⁰ Yōn te mām xexka tex kopa' xip, tu 'āmīy tikoxyuk hā kopa' xip, ha kaxīy 'ūgmūn te hāpkox kopak xip putup, yāk mūn Tikmū'ūn Kutox, tu 'āmīy tikoxyuk hā hāpkox kopak xip putup. ⁴¹ Topa yōg hāptup mō'nāp-tup, Thā hāpxexka Xamah yōg 'ūn tu yok, nōm te hāpxexka yōg tikmū'ūn hittap xat, tu' yok putup, nūy 'āxop kummuk 'āktux. Yā hāptox tu' nūn, nūy tik te' xat'ax hittap Xanomām pēnā', ha ta Xanomām 'ūk-tōgnāg, ha tak mūn xexka'.

Yāmīy kummuk te put pu' mōg

⁴² —Yāmīy kummuk te tikmū'ūn 'ūm kopa' xip, tu' nūn, tu hām panip ha' mōg, tu' xak, nūy ta pihi'. 'Ūxip hok, ⁴⁴ puxix tute: "Ūkpet ha putup mōg." Kaxīy. Tu' mōg, tu mōktu tikmū'ūn tu' xupep, tu' mō'nāhā', ha' hok yūm, ha hāpkunut xit, ha mōktu yā' max, ⁴⁵ ha xe' mōg, tu yāmīy kummuk xop nōy xānāhā pu nū mūtik mōg, tu' thi', yīy tikmū'ūn xūy xexkah. Ha kaxīy nōm tikmū'ūn kummuk xūy'ax nōmhā. Kaxīy.

Yeyox xape nūn

⁴⁶ Tu hām'āktux ha ta' tut nūn, xi' taknōy xop nūn, tu hāptopa' pip, tu' xak, nūy Yeyox mūtik hām'āktux, ⁴⁷ yīy tik te Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Pēnā! 'Ātut xix 'ātaknōy xop te hāptopa' pip, nūy 'āmūtik hām'āktux. Kaxīy.

⁴⁸ Ha:

—Pi'yāk tut? Pi'yāk taknōy xik hex? Kaxīy.

⁴⁹ Tu tikmū'ūn te yāy mūtik hāpkumep xop pēnāhā', tu' yīm xix, tu:

—Pēnā! Nū xop yāk tut, xik taknōy xop xe'e'! ⁵⁰ Yā tikmū'ūn xohix te 'Ātak Topa pu' yīpkox pip, nōm te pexkox tu' xip, puxix yāk xape, tuk taknōy, xik hex, xik tut. Kaxīy.

13

Tik te hāpxop xap xok

¹ Hāpxip kutoxgnāg Thā Yeyox mōg hāptopa', tu kōnāg xexka ha' mōg, tu ta' mōg tu mōktu hāpkux tu' xupep, tu' yūm, tu tikmū'ūn yūmmūgāhā', ha tikmū'ūn te' xakot, nūy xupax. ² Yā' xohix xexkah, yīy Yeyox te mīpkox hā mō'nāhā', tu mīpkox te kōnāg yīmū' mōg, ha mōktu mō'nāhā', tu' yūm, ha tikmū'ūn te yāykote' pip, tu' xakot hāpkux tu', ³ ha

Yeyox te hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—Tik mōg, nūy hāpxop xap xok,⁴ tu hāpxa xexka tu' xok, ha' yāg te putat yīka te tu' nāhā', ha putuxnāg te' mānām, ha' nōg.⁵ Ha ta' yāg nōy te mīkax xap tu' nāhā', ha hām xet kutōgnāg, tu mīkax xap yīmū' pip, ha' xap xokax mō'ka'ok,⁶ ha māyōn xupep, tu' nakgāhā', yūipxatit kutōgnāg pip tu' nakgāhā',⁷ ha ta' yāg nōy te mīmyām xop kopa' nāhā', tu' tuk mīmyām xop mūtik, pa' xupep 'ohnāg, mīmyām kopa' pip tu', ha' nōg.⁸ Ha ta' yāg te hām max tu' nāhā', hu' tuk max, tu mōktu xexkah, tu' xap xohix xexka popmāhā', yā' xap puxet te 30 popmāhā', ha ta' xap nōy te 60 popmāhā', ha ta' xap nōy te 100 popmāhā', Ükux. Kaxīy.

⁹ Tu xe hām'āktux, hu:

—Üg 'āpax, xa' yīpkox pi'. Kaxīy.

Teptu hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā'?

¹⁰ Ha tikmū'ūn te Yeyox mūtik hāpxumep, tu' nūn, tu nūktu Yeyox yīka' pip, tu' yīkopit, tu:

—Teptu xate hām'āktux'ax hā tikmū'ūn nōy pu hāmyūmmūgāhā'? Kaxīy.

¹¹ Ha:

—Topa te 'āxop pu hāmyūmmūgāhā', xayī hāmyūmmūg. 'Ap nōy xop pu' xuktux'ah, tu yāy yōg tikmū'ūn xat, pa tikmū'ūn nōy te pexkox yōg hāpxopmā'ax yūmmūg'ah, yīy hām'āktux'ax hā 'āte hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā'.¹² Yā' 'āxop te hāmyūmmūg tap, yīy xa' 'ā'ūm yūmmūgāptup, ha mōktu hāmyūmmūg xexkah, ha tikmū'ūn te hāmyūmmūg hok, tu hāpxaxok putup, tu mōktu hāmyūmmūg 'ohnāg.¹³ Yīy 'āte hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā' nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā'. Yā pa mām, pāyā' pēnā' 'ohnāg, tu hām'āktux'ax 'āpak, pāyā' yūmmūg 'ohnāg.¹⁴ Yīy tik hittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu:

"Āxop te hām'āpак, pāyā' a hām 'ūm 'āpак 'ohnāg,

tu' pēnāhā', pāyā' hām 'ūm pēnā' 'ohnāg.

¹⁵ Yā tikmū'ūn putox ka'ok, tu mō'yāy yīpkox yīnnīn, nūy hām'āpак hok,

xi' pa kīy ka'ok, nūy hāmpēnā hok,

ka hāmyūmmūg, xīx yāyhāhup, ka Topa yōg putat hā' mōg 'ūxehet.

Yā 'āte nōm hittupmā'ax, pāyāp-tup nōg.

Yā Topa te' xuktux tap." Kaxīy.

¹⁶ Tu xe hām'āktux, hu:

—Pa' 'āxop kuxa hittup xop, hāmpēnā max tu, xīx hām'āpак max tu!¹⁷ Üxaxok hok: Tik xop te Topa pupi hām'āktux, pu tikmū'ūn yūmmūgā', tu' xak, nūy pexkox yōg hāpxop pēnā', 'āxop te nōm pēnāhā nōmhā, xīx Topa yōg tikmū'ūn punethok te' xak, nūy pēnā', nūy xupax, pāyā' pēnā' 'ohnāg, xi' xupak 'ohnāg.

Yeyox te hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā'

¹⁸ Yīy 'ūm 'āpax, nūy yōg hām'āktux 'ūm yūmmūg max, nūy yōg hāpxopmā'ax yūmmūg.

¹⁹ Hāpxop xap te putat kuxyā' nāhā', ha kaxīy tikmū'ūn te yōg hām'āktux'ax 'āpak, ha 'āte Topa te tikmū'ūn xak'ax 'āktux, ha' xupak, pa hāmyūmmūg 'ohnāg. Hāmgāyāgānāg nūn, tu yōg hām'āktux xaxogāhā', pu tikmū'ūn yīpkox pip hok.²⁰ Ha ta hāpxop xap yāg te mīkax xap tu' nāhā', ha kaxīy tikmū'ūn te hām'āktux'ax 'āpak, tu' kuxa hittup.²¹ Pa hāpxip kutōgnāg 'ihā' xūy, ha' gāy xop te' kummugāhā', yīy Topa yōg hām'āktux'ax xaxok mō'ka'ok, 'ūkuxa yūm pu'uk tu'.²² Ha ta' yāg nōy te mīmyām xox xop kopa' nāhā', ha kaxīy tikmū'ūn te hām'āktux 'āpak, pa hāpxip kutōgnāg 'ihā' yāyukox punethok, ha tayūmak nōg, ha hām'āktux xaxok, ha' nōg.²³ Ha' yāg nōy te hām max tu' nāhā', ha kaxīy tikmū'ūn te hām'āktux'ax 'āpak, tu hāmyūmmūg, tu' yīpkox pip, tu Topa yōg putat hā' mōg kuma' mōg. Tu ta tu' kux.

²⁴ Tu xe hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—Tik te hāpxop xap xuxnāg xetox xok, ha kaxīy Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat.²⁵ Āmnīy 'ūm 'ihā' nūn tik gāy, tu' xap kummuk xok hāpxop xap max koñināhā', tu' xok kux, tu' mōg,²⁶ ha' xap xokax, tu' tuk, ha mīxux kummuk punethok te nōm max koñināhā',²⁷ yīy kāmānat xop te hāpxa xexka xuxyā xānāhā', tu: "Yāyā', xate hāpxop xap max xok nūnhū hām tu'. Teptu' mām mīxux kummuk kamah?" Kaxīy.

²⁸ —Ha: "Yā tik gāy te' xap kummuk xok," kaxīy.

—Ha: "Xatek mū putup 'ū mōy?" kaxīy.

²⁹ —Ha: "Ümōy hok, pūyā' pi', ka hāpxop mōy kamah mīxux kummuk mūtik.³⁰ Ütux hok pu' tu' tuk, nūy mōy yā tu ta', 'ihā' 'āte' xat, pu mō' yāy pot, tu mīxux kummuk putyōn hāmāxap, nūy nō kuxap hā mō'xut, nūy xuxnāg ta xetox nūnnāt, tuk pet kopa' xex." Tu ta tu' kux. Kaxīy.

Tute mōytat xap 'āktux

³¹ Tu xe hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', yā Topa te tikmū'ūn xat,

—Hāpxop xap mōytat yāk-tīgnāg, ha tik te' xap xok hām kopah,³² ha' xokax, tu' tuk tu mōktu yā' kup xexkah, ha putuxnāg xop te' mīmmāg tu' pet. Kaxīy Topa te tikmū'ūn kutōgnāg xat hāmāxap, ha tikmū'ūn nōy nā' mōg, tu mōktu tikmū'ūn xohix te Topa pu' yīpkox pip. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

Pām yōg tokatogā'ax 'āktux

³³ Tu xe hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—Ũn te pām yōg tokatogā'ax paha', xix xuxnāg ta xetox xap kōnnōn, tu' yōg xox tix paha', nūy 'uyōg kānēy 3 tu nōm kanop, tu mōkto 'ūpohot, ha' tokatogā'ax te' mōmmāhā', ha kaxīy Topa te tikmū'ün kutōgnāg xat hāmāxap, ha' mōg, nūy nōy pu' xuktux, hakanāy tu tikmū'ün xohix xexka xat. 'Ūkux. Kaxīy.

Teptu Yeyox te hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā?

³⁴ Yā Yeyox te hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā tikmū'ün pu', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax 'āktux, tu hām'āktux nōy hā' xuktux 'ohnāg.³⁵ Topa yōg hām'āktux hittap hā Yeyox te hāmyūmmūgāhā, yā Topa yōg tappet hittap te' xuktux. Hōmā tik hittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', tu Yeyox 'āktux, hu:

“Āte yāy pupi hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā'
nūy tikmū'ün yūmmūgāhā',
nūy hāpxopmā'ax hittap xop 'āktux,
yā hōmā Topa te hām xexka xohix mīy xix
hōnhā,
ha tikmū'ün te nōm hāpxopmā'ax ka'ok
yūmmūg 'ohnāg.” Kaxīy

Yeyox te hām'āktux hā' yānān

³⁶ Ha ta Yeyox mōg, tu tikmū'ün nīm, nūy yāy xip'ax ha' mōg, ha tikmū'ün te Yeyox mūtik hāpkumep, tu' yīgāhā' mōg, tu' yīkopit, hu:

—'Ūgmū'ā hām'āktux. Putep yūmmūgāhā xate', 'ihā mīxux kummuk 'āktux? Kaxīy.

³⁷ Ha Yeyox te:

—'Ūgmūn yā Tikmū'ün Kutok Pit, tu tik putuk, nōm te hāpxop xap max xok, ³⁸ tu hāpxa xexka tu' xok, ha hām xexka putuk, ha hāpxop xap max te tikmū'ün max putuk, Topa te nōm xat, ha mīxux kummuk te Hāmgāyāgnāg yōg tikmū'ün kummuk putuk, ³⁹ ha tik gāy te Hāmgāyāgnāg mūn putuk. Yā tikmū'ün te hāpxop ta nūnnāhā', ha kaxīy hām xexka nōg putuk, 'ihā pexkox yōg nū'pok xop nūn, nūy mō'pot. ⁴⁰ Kāmānat xop te mīxux kummuk mōy, nūy kuxap kopa mō'pot, pu mō'xut, ha kaxīy pexkox yōg nū'pok xop te hāpxopmā' kummuk xop mōy putuk, nūy kuxap xe'ēgnāg kopa mō'pot. ⁴¹ 'Ūgmūn yā Tikmū'ün Kutok, tu pexkox yōg xop nū'pok putuk, nūy tikmū'ün kummuk xeh ya'oma', 'ūp-tup nōg tu', yā mō'pot putuk, pu tu pip hok, 'ihā 'āte yāy yōg tikmū'ün xat. Yā nōm kummuk xop te' nōy pu hāpkummuk yūmmūgāhā'. Yā' kummuk xop xohix te hāpxopmā' kummuk ya'oma'mōg, ⁴² nūy kuxap xe'ēgnāg kopa mō'pot. Tu potap-tup, 'ūxūy xexka tu'. ⁴³ Ha Topa yōg tikmū'ün xexkanāp-tup xe'ēgnāg, māyōn putuk, tu' yōg 'Ātak Topa mūtik pip putuk pexkox tu'. 'Āxop te hām'āpax, 'āpu 'āyīpox pi'. Kaxīy.

Tu hāpxop takat xexka 'āktux

⁴⁴ Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgāhā', hu:

—Tik te hāpxaha 'ihā hāpxop te takat xipihi hāpkox kopah, tu xe' xaptop, tu' kuxa hittup xexkah, hu' mōg mō'ka'ok, tuyāy hāpxop xohix hāmenex hāmāxap, nūy tayūmak punethok pop, tuk-nāy tu hāpxpa pa yāy pu'. Ha kaxīy tikmū'ün te Topa yōg hām'āktux 'āpak, tuyāy yōg hāpxop xohix xaxok, 'ūhittup tu', nūy Topa pu tu' yīpcox pi'. Ha kaxīy Topa te yāy yōg tikmū'ün xat. 'Ūkux.

Tute kupxat xap max 'āktux

⁴⁵ Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgāhā', nūy tu tikmū'ün xat 'āktux, hu:

—Tik te' xap max pop, yā kupxat xap max pop, nūy xe nōmenax, tayūmak xexka hā' nōy yānān,⁴⁶ tu nōm xap max xipihi', hu' mōg, tu yāy yōg hāpxop xohix hāmenex, nūy tayūmak xexka pop, nūy ta tu' xap max pa'. Ha kaxīy tikmū'ün te hāpxop xohix xaxok, nūy Topap-xehnāg pu' yīpcox pi'. 'Ūkux.

Tute māpxamut 'āktux

⁴⁷ —Topa te hāpxopmāhā', tuyāy yōg tikmū'ün xat hā kaxīy: Tikmū'ün te māpxamut kōnāg xexka kopah, tu mām xohix pop,⁴⁸ ha nū'xip 'ihā hāpkux ha' nūnnāhā', tu hām tu' mām, nūy mām mō'pot. Tu' yī max ya'oma'mōg manax kopah, tu' yīy kummuk ya'oma'mōg kōnāg kopah. Ha kaxīy Topa te' hep xop xohix mō'pot putup,⁴⁹ ha kaxīy mōl'āgmūg xohix kux putup, 'ihā pexkox nū'pok xop te' hep xop xohix mō'pot,⁵⁰ tu' yīy kummuk xop ya'oma' mō'pot, tu kuxap xe'ēgnāg kopa mō'pot putup, ha potap-tup, 'ūxūy xexka tu'. 'Ūkux. Kaxīy.

Tute hām'āktux xe'e 'āktux

⁵¹ Ha Yeyox te yāy yōg tikmū'ün yīkopit, hu:

—'Ok yūmmūg hāpxopmā'ax 'āte xa' xuktux? Kaxīy.

Ha:

—Yā 'āte' yūmmūg. Kaxīy.

⁵² Ha:

—Yā tik te hāmyūmmūg xop tek mūtik hāpkumep, nūy 'ūgmūn puxehnāg pu tu yīpcox pi', puxix mīptut xuxyā putuk, tu hāpxop kutut xex, yāy pet kopa' xex, xix hāpxop tup xex, nūy kūnāy tu' mōy. Kaxīy.

Yeyox te kōmēn Nāyane tu' xip

⁵³ Tu hām'āktux kux, tu ta' mōg,⁵⁴ tuyāy yōg kōmēn ha' mōg, tu' mōg tu mōkto' xupep, tu' Topa pet kopa tikmū'ün yūmmūgāhā', ha tikmū'ün te hām'āpak, tu' yēy, tu:

—'Ok hāmyūmmūg 'ūm 'ōhōm? Tute xīy 'ōhōm te hāpxopmā' ka'ok xe'ēgnāg?⁵⁵ Yā Yoye kutok, nōm te mīmpe mīy'ax, ha' tut Mānix, ha' taknōy xop yūmmū'āte' yūmmūg.

'Üxohix te: Tiak, xix Yoye, xix Ximām, xix Yot. ⁵⁶ Yā' hex xop nūnte 'āti kamah. 'Ü'üm te Yeyox ka'ogāhā', pu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg? Yā' tikmū'ün puxet te' mīy hok. 'Intu'. Kaxīy.

⁵⁷ Tup-tup nōg, yīy Yeyox te:

—Tik te Topa pupi hām'āktux, yā' hāpxexka yōg tikmū'ün xohix te' xexka 'āktux, pāyā yāy xape xop tek-tōgnāg 'āktux, xix kōmēn yōg tikmū'ün tek-tōgnāg 'āktux kamah. Kaxīy.

⁵⁸ 'Ap hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg'ah, tikmū'ün 'üm kuxa mām 'ohnāg hah.

14

'Enot te Yoām putex, nōm tep-tox pix

¹ Hāpxip 'ihā' 'Enot te hāpxexka Ganinet yōg tikmū'ün hā gohenanok, tu nōm tikmū'ün xat, ha tikmū'ün te Yeyox 'āktux, ha 'Enot te' xupak, ² yīy kāmānat xop pu hām'āktux, hu:

—Hamūn! 'Öhōm yā' Yoām, nōm tep-tox pix! Yā' xok, pa' putpu' hī', hu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg nōmhā, tikmū'ün te nōm mīy hok. Kaxīy.

³⁻⁴ Hōmā 'Enot te yāy taknōy Pinip xetut mūg, ha' xuxet'ax 'Enonit, ha Yoām te' mānōg pax, tu: "Yāyta hok! Topa yōg xat'ax te' xat hok, pu yāy taknōy xetut mūy hok!" Kaxīy. Ha 'Enot gāy, 'üyāytap-tup tu', hu' xat, pu xonat xop Yoām mūy, ha' mūg, tu' yīm kīy, tu kanet ha mō'tat, ha' kopa' xip.

⁵ Yā' 'Enot tep-tex putup, pa Yoneo yōg tikmū'ün yīpkutuk, tikmū'ün te Yoām 'āktux max hah, tu: "'Öhōm te Topa pupi hām'āktux!" Kaxīy. Tu' xexka pe'paxex. ⁶ 'Āmnīy puxet 'ihā' 'Enot te 'āmuk xexka mīy, nūy yāy yōg hāmyāxatamuk xohix hā' hittup, ha 'Enonit kutok hex te hāmyāg, 'üxexka xop keppa' hāmyāg, ⁷ ha 'Enot tep-tup pax, hu hām'āktux xex, tu Topa 'āxet'ax 'āktux nūy hām'āktux xeh 'ütuk tup hex pu', hu:

—Topa tek yūmmūg, 'āte xa' hōm hāpxop xohix xatep-tup. Kaxīy.

⁸ Ha tukūm te' tut tu' xak, pu tu hāmyūmmūgā', ha' tut te hāmyūmmūgāhā', yīy putpu' nūn 'Enot keppah, tu:

—'Āte Yoām putox putup, tu nōm tat putup kānēy pet xax yīmū nōmhā'. Kaxīy.

⁹ Ha 'Enot kuxa hittup 'ohnāg, pāyā yāy hāhp, hām'āktux xex tu', ¹⁰ hu' xat, pu Yoām putox xax, ¹¹ ha' xak, tu kānēy pet xax yīmū' yūm, tu' tuk tup hex pu' hōm, ha homi' tut pu' hōm. ¹² Ha Yoām yōg tik xop te' xokkax paha', tu' mōgāhā', tu mōktu nō hāpkot, tu hāpkot kux, 'ihā' mōg, nūy Yeyox pu' xuktux.

Yeyox te tikmū'ün xīnnāhā'

¹³ Ha' xupak, tu ta' mōg, tu mīpkox hā mō'nāhā', nūy kōnāg yīmū' mōg, tu yāp-xehnāg mōg, hām panip ha' mōg, tu

mōktu' xupep, pa tikmū'ün te' yūmmūg, tuyāy pip'ax nīm, tu hāmnan hā' pe' mōg, ¹⁴ ha Yeyox te mīpkox mōktu' xupep, tu ta tikmū'ün pēnāhā', yā' tikmū'ün xohix xexkah, ha' kuxa ka', tu' pakut xop hittupmāhā'. ¹⁵ Ha 'āmānak 'ihā' yōg tik xop nūn, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Māyōn mog, ha hām panip tu yūmūg pip. 'Āpu tikmū'ün mō'pok, pu' xip tu xexka ha mōg, nūy tu' xit'ax pop kōmēn tu'. Kaxīy.

¹⁶ Pa Yeyox te:

—'A' mōg putup'ah. 'Āpu, nōmhā xīnnā'. Kaxīy.

¹⁷ Ha:

—'Üxit'ax yāk-tōgnāg: yā' pām te 5 pip, xix mām 2 mām. Kaxīy.

¹⁸ Ha:

—Paxnū! Kaxīy.

¹⁹ Tu' xat pu tikmū'ün te mīmūx yīmū' mām, tu pām pop, xix māhām, tu pexkox tu' pēnāhā', tu Topa pu hām'āktux, hu:

—'Āmax Topah. Xate tikmū'ün xohix pu' xit'ax popmāhā'. Yā' puxi'! Kaxīy.

Tu pām koxip, tuyāy yōg tik xop pu' popmāhā', ha tikmū'ün xohix xexka pu' popmāhā', ²⁰ ha' māhā', tu nō hi ka'ok, pāyā' pip xit'ax punethok, yīy tik xop te manax hā' tat, tu mōktu manax te 12 nū' tihigāhā', ²¹ ha tikmū'ün xohix xexka te' māhā', tik xohix te 5.000 te' māhā', ha' 'ün xit' xamah, xix kakxop, pāyā' ap tikmū'ün te nōm mō'kupix'ah.

Yeyox te kōnāg xexka yīmū hāpkumep

²² Hāpxip kutōgnāg 'ihā' Yeyox te' xat, pu yāy yōg tik xop mīpkox hā mōkakux, nūy tu mōg hāmāxp, nūy kōnāg xexka xak, 'ihā' Yeyox te tikmū'ün xat pu yāy pet ha mōg, ²³ ha' mōg, ha Yeyox te yīktix tu' mōg, tu mōktu yīmū' xip, tu Topa pu hām'āktux 'üp-xehnāg hā, ha mōktu yā' 'āmnīy, hap-xet xip, ²⁴ 'ihā' mīpkox te kōnāg yīmū' mōg, tu kōnāg xexka kote' xip, ha 'āmuuh ka'ok, tu kōnāg mahapnām, ha' mōg putux, ²⁵ ha hāptup 'ihā' māyōn xupep putup, 'ihā' Yeyox te kōnāg xexka yīmū hāpkumep, ²⁶ ha tik xop te' pēnāhā', tu' kuxānōg xexkah, tu:

—Yā' koxuk 'öhōm! Kaxīy.

Tu' yīy ka'ok, 'ükuxānōg tu', ²⁷ 'ihā' Yeyox te:

—'Akuxānōg hok! Yākmūn xe'e'! 'Ükyīpkutuk hok! Kaxīy.

²⁸ Yīy Pet te:

—'Āmūn xe'e', 'āpuk xat, 'ū' kōnāg xexka yīmū hāpkumep kamah, nūy 'āhakmōg! Kaxīy.

²⁹ Ha:

—Mā'! Kaxīy.

Ha' mōg, pa 'āmuuh gāy te mō'ko'uk, ³⁰ yīy Pet te' yīpkutuk, tu kōnāg hā mō'nā'ax, hu' yīy ka'ok tu:

—Yāyā', 'ükxut! Kaxīy.

³¹ Hâpxip 'ohnâg 'lhâ Yeyox yîm yok, tu Pet yîm tu' mûg, tu' xut, tu:

—'Âkuxa yûm pu'uk 'ûgkopah. Teptu 'âkuxa tek yîkpit, 'âkuxâñõg tu? Kaxîy.

³² Tu mîpkox hâ' mõxakux, ha 'amuuh kux, 33 ha tik xop kuxa te' yêy, tu:

—'Âmûn yâ Topak-tok xe'e! Kaxîy.

Yeyox te hâpxexka Gënëyane tu hâpxompmâ'ax

³⁴ Tu kôñâg xexka xak, tu hâpkux tu' mõxaha', tu hâpxexka Gënëyane tu' mõxaha', 35 ha' yôg tikmû'ûn te Yeyox pénâhâ', tu' yûmmûg, tu' pakut xop xohix pu' xuktux, nõm te hâmnâhûnâg tu' pip, ha' pakut xop nûnnâhâ Yeyox hah, ³⁶ tu' xak, pu tux hok, pu topixxax 'âpit. Ha tikmû'ûn te' xupit, hu' hittup.

15

Yeyox te mõnâyxop yôg hâpxompmâ'ax 'âktux

¹ Ha Paniye xop xix tik xop te hâmyûmmûg nûn, tu ta' Yenoyanen tu' nûn, nûy Yeyox mûtik hâm'âktux, tu' yîkpit, hu:

² —Teptu 'ôg tik xexka xop te mõnâyxop yôg hâpxompmâ'ax tat hok? 'Ap yây yîm pix'ah, nûy kûnây tu tu' xit, tu kaxîy mõnâyxop yôg hâpxompmâ'ax tat 'ohnâg. Kaxîy.

³ Ha:

—Teptu 'âxop te Topa yôg hâm'âktux tu 'âyîpkox hok, pa mõnâyxop yôg hâm'âktux tu 'âyîpkox pip? ⁴ Yâ Topa te: "Ôg 'âtak pu 'âyîpkox pi', xix 'âtut pu'." Kaxîy. Tu xe: "Pûyâ tu xok tik te' tak 'âktux kummuk, xi' tut 'âktux kummuk." Kaxîy. ⁵ Pa 'âxop te tikmû'ûn yûmmûgâhâ', hu: "Tikmû'ûn 'ûm yôg tayûmak pip, tu' tak 'ûm hâ tu te hok, xi' tut hâ tu te hok, nûy Topa pu' hõm, puxix hâpxompmâ max, ⁶ 'lhâ' tak, pe' tut hâ te 'ohnâg. Kaxîy. Yâ kaxîy 'âxop te Topa yôg hâm'âktux putup nõg, nûy yâ yôg hâpxompmâ'ax tat. ⁷'Âpa mûn max, pâyâ 'âkuxa mûn kummuk! Yâ tik hittap 'Iyait te Topa pupi hâm'âktux, tu 'âxop 'âktux, hu:

⁸ "Topa te hâm'âktux, tu tikmû'ûn 'âktux, hu: 'Nûhû tikmû'ûn tek mûn 'âktux max, pâyâ' kuxa tek nîm pax.

⁹ Tu yâ hitop hâ hâm'âktux, nûy nûk-tetex 'ûgkepah.

Yâ Topa yôg hâm'âktux xaxogâhâ', nûy yâ yôg hâm'âktux 'ûyânân tu hâmyûmmûgâhâ'. Kaxîy. Tu ta tu' kux." Kaxîy.

Yeyox te' kuxa kummuk 'âktux

¹⁰ Tu xe tikmû'ûn xâñâhâ', hu:

—'Üg 'âpax, nûy hâmyûmmûg: ¹¹ 'Uxit'ax te tikmû'ûn kuxa kummugâ 'ohnâg. 'Amhok. Pa yâ yîy'ax te' kuxa kummugâhâ'. Kaxîy.

¹² Ha tik xop te nû mûtik hâpkumep, tu' nûn, tu' yîkâgnâg hâ' pip, tu:

—Yâyâ', 'ok xate hâmyûmmûg? Yâ Paniye xop te 'ôg hâm'âktux putup nõg, tu' gây. Kaxîy.

¹³ Ha:

—Yôgnû 'Âtak te pexkox tu' xip, tu mîxux puknõg xohix mõy putup, nõm xok 'ohnâg tu'. ¹⁴ Pûyâ' pi! 'Ôm te' pa hok xop putuk, tu' nôy mõgâp-tup, pâyâ hâmpenâ 'ohnâg, hâmyûmmûg 'ohnâg tu', hu' pénâ hok nôy mõgâ', puxi' pénâ hok 2 te hâpkox kopa nâ'. Kaxîy.

¹⁵ Ha Pet te:

—'Âpu hâm'âktux 'ûgmû'a yûmmûgâ'. Kaxîy.

¹⁶ Ha:

—'Âxop te hâmyûmmûg 'ohnâg, tikmû'ûn nôy putuk. ¹⁷ Hâpxop te' yîkox hâ mõ'nâhâ', tu' tex ha' mõg, ha mõktu mõ'yõn, ha' kux, ¹⁸ pa' yîy'ax te' kuxa kopa pip hâpxompmâ'ax 'âktux, tu' kummugâhâ', ¹⁹ yâ' kuxa kopa' pip hâpxompmâ'ax te' nôy hâ' xupxet, xi' nôy putex, xix hâpxompmâ kummugâhâ', yâ hâmpre'paxex kummuk te' xupxetnâhâ', xi' koitnâhâ', xi' kuperxâhâ'. ²⁰Hâ kaxîy 'ûkuxa kopa' pip hâpxompmâ'ax te tikmû'ûn kummugâhâ', pa tu yîm pix hok, nûy tu xit, yâ hâpkummugâ 'ohnâg. Tu ta tu' kux. Kaxîy.

Tuyâ 'ûn puknõg 'âktux

²¹ Tu ta' mõg, tu kômën Tinok ha' mõg, xix kômën Xinõm ha' mõg, ²² ha hâpxexka Kânâ'âg yôg 'ûn xip, tu ta' nûn tu nûktu Yeyox yîka' xip, tu' yîy' ka'ok, tu:

—Notot! Mõnâyxop Namix hâ 'amõkputox xe'êgnâg, tuk kuxa ka'! Yâmîy kummuk tek kutoh hex kopa' xip, ha' xok putûmnâg. Kaxîy.

²³ Ha Yeyox yîy' 'ohnâg, yîy' tik xop te' yîka' nûn, tu:

—'Âpu' xat, pu mõg. Yak mûk pe' nûn, tu' yîy' ka'ok! Kaxîy.

²⁴ Ha:

—Topa te nûgkutnâhâ 'Iyaet yôg tikmû'ûn puxehnâg hah, nûy nõm tikmû'ûn xaxok xop xax. Kaxîy.

²⁵ Ha 'ûn te' kopaxux hâ' nâhâ' Yeyox kep-pah, tu:

—Notot, 'âhâ 'âtehet! Kaxîy.

²⁶ Ha:

—'A' max'ah 'ûk-tok yôg xit'ax xut, nûy kokex pu mõ'yõn. Kaxîy.

²⁷ Ha 'ûn te:

—Hamûn. 'Ap koi't'ah, pâyâ pâmnâg te hâm tu' nâhâ', 'lhâ kakxop xit, puxix kokex mä'. Kaxîy.

²⁸ Ha:

—Xok 'ûm, 'âkuxa yûm ka'ok xexka 'ûgkopah. Pûyâ Topa' miy xate nõm putup. Kaxîy.

Hâpxip 'ohnâg 'lhâ kakxop hex hittup.

Yeyox te tikmû'ûn punethok hittupmâhâ'

²⁹ Ha ta' mōg Yeyox, tu kōnāg xexka Ganinet ha' mōg, tu mōktu yīktix tu mō'kanñ, tu' yūm, ³⁰ ha tikmū'ūn punethok te hāpkumep hok xop nūnnāhā', xi' pa hok xop, xi' yīy hok xop, xi' pakut xop xohix nūnnāhā', tu Yeyox keppa nū'xok, ha' xohix hittupmāhā'. ³¹ Ha tikmū'ūn te' yēy, 'lhā hāpkumep hok xop te hāpkumep, xi' pa hok xop te hāmpēnāhā', xi' yīy hok xop te hām'āktux, ha tikmū'ūn te Topa pu hām'āktux, hu:

—Topah, yā 'āmax, 'āmūn yā 'Iyaet yōg Topah, tu tikmū'ūn hittupmāhā'. Kaxīy.

³² Yeyox te yāy yōg tik xop xānāhā', tu:

—'Āte tikmū'ūn kuxa ka'. Yā' pip 'āmnīy tikoxyuk hā, 'ap hāpxop 'ūm pip'ah, puyī' mā'. 'Āte' xat putup'ah, pu mōg, ka puāthaāt kopa' xakux, 'ūpu'uk tu'. Kaxīy.

³³ Ha:

—Pi'yā' xip 'ūxit'ax xohix, puyīy tikmū'ūn xohix xīnnā'? Yā kōmēn tu hāptox tu' pip. Kaxīy.

³⁴ Ha:

—'Ōg pām xohix te xīy? Kaxīy. Ha: —Pām xohix te 7, xix māhām. Kaxīy.

³⁵ Ha Yeyox te tikmū'ūn xat, pu hām tu' māhām, ha' mām, ³⁶ ha pām pop, xix māhām, tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Topah, yā 'āmax. Xatek mū'ā 'ūkxit'ax punethok hōm. Yā' puxi'. Kaxīy.

Tu pām koxip xix māhām, tu tik xop pu' popmāhā', pu tu tikmū'ūn xohix pu' nīm. ³⁷ Ha' xohix te' māhā', tu' hi ka'ok. Yā' pip pām punethok, yīy tik xop te' xuk manax xohix te 7 kopah, ha nū' tīhi'. ³⁸ Yā tik xop te' māhā', 'ūxohix te 4.000, ha 'ūn te' māhā kāmah, xix kakxop, 'ap nōm xop mō'kupix'ah.

³⁹ Ha Yeyox te tikmū'ūn xat pu mōg, ha' mōg, ha Yeyox te mīpkox hā mō'nāhā', tu kōnāg yīmū' mōg, tu mōktu hāpkexka Māganāg tu' xupep.

16

'Ūxexka xop te hāpxopmā'ax ka'ok xe'ēgnāg xak

¹ Paniye tik xop xix Xanoxeo tik xop te Yeyox ha' mōg, nūy nū mūtik hām'āktux, nūy yīkopit, tu ta' tu' xak pu pexkox yōg hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, tikmū'ūn puxet te nōm mīy hok, pu' xexka xop hāmyūmmūg, nūy Topa Yeyox ka'ogā' yūmmūg, ²pa Yeyox te:

—'Āmnīy hā'āxop te: "Hāptup 'lhā' max. Yā hōnhā pexkox xax 'āta!'" Kaxīy. ³ Tu hāptup 'lhā pexkox pēnāhā, tu: "Tex tip-tup. Yā pexkox xax 'āta xim-nīy." Kaxīy. 'Āxop te pexkox pēnāhā', xayīy yūmmūg, pa hōnhā Topa te hāpxopmā max xe'ēgnāg, ha'āxop te' pēnāhā', tu hāmyūmmūg 'ohnāg. ⁴ Hōnhā' kummuk tikmū'ūn, tu' kuxa mām 'ohnāg. 'Āxop te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg xak, pa

Yōn yōg hāpxopmā'ax puxehnāg pēnāp-tup. Kaxīy.

Tu' mōg, tu tikmū'ūn nīm.

Yeyox te Paniye xop xix Xanoxeo xop 'āktux

⁵ Ha tik te nū mūtik hāpkumep te mīpkox hā kōnāg yīmū' mōg, tu pām xaxok, tu' paxmōg 'ohnāg.

⁶ Ha Yeyox te:

—'Ōg pa 'āti', nūy Paniye xop yōg pām yōg tokatogā'ax pa hok, xix Xanoxeo xop yōg. Kaxīy.

⁷ Ha tik xop te yāy mūtik hām'āktux hā' nōy yānān, tu:

—Tu te' xuktux, yūmū'āte pām xaxok hah. Kaxīy.

⁸ Ha Yeyox te' xupak, tu' yīkopit, hu: Tep tu yāy tukmūy hām'āktux hā, pām xaxok tu'? 'Ākuxa mām pu'uk! ⁹ 'Ok hāmyūmmūg hok? 'Ok xaxok? Yā' āte pām te 5 koxip, nūy tik xohix te 5.000 xīnnā', ¹⁰ xix 'āte' koxip pām te 7, nūy tik xohix te 4.000 xīnnā'. 'Ok xate' xaxok? Manax xohix te xīy nū'tīhi pām hā? ¹¹ 'Ok hāmyūmmūg hok xate'? 'A pām 'āktux 'ohnāg. 'Ōg pa 'āti', nūy Paniye xop xix Xanoxeo xop yōg tokatogā'ax pa hok! Kaxīy.

¹² Ha tik xop te hāmyūmmūg. Yā Yeyox te Paniye xop yōg hāmyūmmūgā'ax 'āktux, xix Xanoxeo yōg, tu pām xe'e 'āktux 'ohnāg.

Pet te Yeyox yā Kuninx 'āktux

¹³ Tu ta' mōg Yeyox, Pinip yōg kōmēn Xeyanet ha' mōg, tu' mōg tu mōktu kōmēn kūnāpā' xip, ha' pip tik xop te nū mūtik hāpkumep xop, ha Yeyox te' yīkopit, hu:

—Tikmū'ūn tep-tep 'āktux 'ā'? ¹⁴ Ū 'ūm Tikmū'ūn Kuto? Kaxīy.

¹⁴ Ha:

—Tikmū'ūn 'ūm te: "Ōhōm Yoām, nōm tep-tox pix," kaxīy, ha ta' nōy te: "Ōhōm 'Enit," kaxīy, ha ta' nōy te: "Ōhōm yā Yenemān, 'ok pe tik nōy te Topa pupi hām'āktux," Kaxīy.

¹⁵ Ha:

—Xix 'āxop? 'Āxop tep-tep 'āktux? ¹⁶ Ū 'ūm 'ūgmūn? Kaxīy.

¹⁶ Ha Xīmān Pet te:

—'Āmūn yā Kuninx, Topa yōg hāmyūyuktnā'ax, yā Topak-tok xe'ēgnāg! Kaxīy.

¹⁷ Ha:

—'Ākuxa hittup Xīmān, Yoām kuto. Yā tikmū'ūn te xa nōm tup yūmmūgā 'ohnāg. 'Āmhok, pa 'Ātak Topa te pexkox tu' xip, tu xa hāmyūmmūgā'hā', ¹⁸ yīy 'āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āmūn Pet, yā tikmū'ūn yīy'ax hā: Mīkaxxap. Kaxīy. Tikmū'ūn te mīkaxxap yīmū' pet, nūy mīptut ka'ogā', ha kaxīy 'āte 'ōg hām'āktux'ax hā tikmū'ūn kuxa māmāhā', puyīy tikmū'ūn kuxa mām ka'ok xop nōy nā' mōg, tu mōktu yā' xohix xekkah, ha yāmīy kummuk xop xohix te'

kuxyā 'ohnāg, yā' pip ka'ok, tu nōdāp-tup 'ohnāg.¹⁹ Āte xa pipkup mōlāhāyīnnīn'ax hōm putup, xayī pexkox mō'yīnnīn xi' xōn, xayī Topa mūtik xat. Xate' tux hok pu mōnāy hām xexka hā, hu ta kama mō'nā pexkox hā. Xate' tux hok puyīy mōtutnā hok hām xexka hā, hu ta mō'nā hok kama pexkox hā. Kaxīy.

²⁰ Tu tik xop xat, puyīy tikmū'ūn pu hām'āktux hok, puyīy Topa Yeyox yāykutnā yūmmūg hok.

Yeyox te yāy xok'ax 'āktux, xi' putpu' hi'ax 'āktux

²¹ Nōm 'āmnīy 'ihā Yeyox te hām'āktux xe'e', 'yōg tik xop pu hām'āktux xe'e', hu:

—'Ugmōg Yenoyanēn tu', ha 'ōnte Yoneo xexka xop tek xūygāp-tup, xix 'āmānēx xexka xop tek xūygāp-tup, xix tik te hāmyūmmūg xop tek xūygāp-tup. 'Ukrox putup, ha 'āmnīy tikoxyuk nōg, 'ihā Topa tek hīnnāp-tup putpu'. Kaxīy.

²² Ha Pet te Yeyox xapit, tu' mōgāk-tōgnāg, nūy yā tup-xet hā hām'āktux, tu:

—Puyā Topa 'ātux hok xa 'āxok hok! Kaxīy hok! Kaxīy.

²³ Ha Yeyox te yōkānām, tu Pet mānōg, hu:

—Mōy, 'ūkxāmpa mōg, nūy 'āpep! Xate Hāmgāyāgnāg! Xatek putup 'ūxax Topa yōg putat. Xate hāmpe'āpaxex tikmū'ūn putuk, pa Topa te hāmpe'paxex nōy. Kaxīy.

²⁴ Tu yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—Tikmū'ūn 'ūgmūn mūtik hāpkumep putup, puxix yāy pe tu paxex kutōgnāg, tu mōkту yā yā putup'ax xaxok, kaxīy tute yāy yōg mīpkupnīx tat, nūy xūy, 'ūgmūn putuk, tuk mūn mūtik hāpkumep. ²⁵ Tikmū'ūn te yāy xaxok hok, puxi' kuxa tu hi 'ohnāg, pāyā yāy xaxok pax, puxi' kuxa tu hip-tup mō kuma' mōg. ²⁶ Ok max tikmū'ūn putexop, tu hām xexka yōg tayūmak xohix xexka pop, pāyā' xok? 'A' max'ah. Yā' xok, tu tayūmak xohix xaxok, tu yā' hok xe'ēgnāg, ha tayūmak xohix te tikmū'ūn putpu hīnnā hok.

²⁷ Yāk mūn Tikmū'ūn Kutok, tuk nūn putup putpu', 'Ukrexkap-tup 'Ātak Topa putuk, tu pexkox yōg nū'pok xop mūtik nūn putup, tu tikmū'ūn xohix yōg hāpxomā'ax kopit putup, nūy yūmmūg, 'ok pe hāpxomā max 'ok pe hāpxomā kummuk. ²⁸ Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tikmū'ūn tīhi, tu' xakix putup'ah 'ihāk nūn, 'ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok, tuk nūn putpu', nūy 'ūhep xop xohix xat. 'Ukux. Kaxīy.

17

Yeyox xix Mōyyex xix 'Enit

¹ Āmnīy te 6 nōg, 'ihā Yeyox te Pet mōgāhā', xix Tiak, xix Yoām, pa' nōy xop mōgā hok, tu yīktix tox mō'kanīn, tu mōkту mōxaha', ² ha Yeyox tu' pēnāhā', ha' pa te yāyhā yānām

putuk, māyōn yānām putuk, ha' yōg topixxax te yāyhām-nok, kūyānām putuk. ³ Ha tik tikoxyuk te mōnāyxop hittap Moyyex pēnāhā', xix mōnāyxop hittap 'Enit pēnāhā', ha Yeyox mūtik hām'āktux hā' nōy yānān. ⁴ Ha Pet te:

—Yāyā', yā' max yūmūg pip nūnte! 'Ok xate putup, 'ūnūnteh 'āte 'āpet 3 mīy? 'Āpet puxet, xi' nōy mōnāyxop Mōyyex pet puxet, xi' nōy mōnāyxop 'Enit pet puxet. Kaxīy.

⁵ Pet te hām'āktux, 'ihā hāmgōy xexka te kūyānām mō'nīy, ha ta Topa yīy, tu:

—'Ohōm 'ūgkutok, 'āte 'ōm mō'yāy xe'ēgnāg, hak kuxa hittupmāhā'. 'Ūxupax! Kaxīy.

⁶ Ha tik xop te Topa yīy'ax 'āpak, 'ihā' kuxānōg xexkah, tu hām tu' xakux, ha' kuxa te yēy, ⁷ ha Yeyox nūn, tu nōm hā' xupit, tu:

—Āpu, 'āyok, 'ākuxānōg hok. Kaxīy.

⁸ Ha' yok, tu' yōkānām, tu hāmpēnāhā', tu Yeyox puxet pēnāhā'.

⁹ Ha' xat, pu yīktix tu yīxox, ha ta' mōg, 'ihā Yeyox te' xat pu tikmū'ūn pu' xuktux hok. Yā Yeyox te' putpu' hi, 'ihā yāy tik xop te hāpxomā'ax xohix 'āktux. ¹⁰ Yīy tik xop te' yīkopit, hu:

—Teptu tik xop te hāmyūmmūg te 'Enit 'āktux, tu nōm nūn putup hāmāxap 'āktux? Kaxīy.

¹¹ Ha:

—Hamūn. Mōnāyxop 'Enit nūn hāmāxap, nūy Topa yōg hāmyāykutnā'ax keppa mōg, ¹² pa 'āte xa hāpxe'e 'āktux: Mōnāyxop 'Enit nūn tap, 'ap tikmū'ūn te' yūmmūg'ah, tuktex'ex kummuk, tu Tikmū'ūn Kutok kute'ex kummuk putup kamah, hak xūy xexkap-tup. Kaxīy.

¹³ Yīy tik xop te hāmyūmmūg. Yā Yeyox te Yoām 'āktux, nōm tep-tox pix.

Yeyox te tik kutok hittupmāhā'

¹⁴ Ta putpu' mōg tikmū'ūn hah, tu' mōxaha', 'ihā tik te Yeyox ha' nūn, tu' kakak hā' nāhā', ¹⁵ tu:

—Yāyā', 'āpu xōnnū kuxa ka! 'Ūpākut, tu hām tu' nāhā', xix kuxap kopa' nāhā', xix kōnāg kopa' nāhā', tu yāy pu xu'ux, ha yīkonnop te' yīkox hā' xupet, 'ūyī xax tu' xupet, ¹⁶ ha' nūnnāhā 'ōg tik xop hah, pāyā' hittupmā yūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox te:

—Āxop kummuk xop! 'Ākuxa mām 'ohnāg! Yā' āmnīy xohix hā' 'āte 'āxop hā' tot. Hām 'ūm hā' kuxax? 'Āk-tok nūnnā!. Kaxīy. Ha' nūnnāhā'.

¹⁸ Ha Yeyox te' xat, ha yāmīy kummuk mōg, 'ihā' yīkopit, hu:

¹⁹ Ha tik xop te Yeyox yīka' nūn, tup-xet hā' pip, 'ihā' yīkopit, hu:

—Teptuk mū'āte yāmīy kummuk xut hok? Kaxīy.

²⁰ Ha:

—'Ākuxa mām pu'uk, hu' xut hok. 'Ūxaxok hok: Tikmū'ūn kuxa mām kutōgnāg, mǐpkup mōytat xap kutīgnāg putuk, puxi' xat, pu yūktix mōg, nūy kōnāg xexka kopa yūm, hu' yūm'ax. Yā kaxīy 'āxop ka'ok, nūy hāpxomā ka'ok xohip. ²¹ Topa mūtik hām'āktux pax, 'Ihā xit hok, hu ta nū yāmīy kummuk papux. Kaxīy.

Yeyox te xe hām'āktux, tu yāy xok'ax 'āktux

²² Ha ta 'āmnīy 'ūm 'Ihā nōm tik xop te yāy tu nū'nāhā hāpxexka Gaminet tu', ha Yeyox te:

—Timū'ūn te' gāyxop mōgāp-tup 'ūghah, ²³ hak putex putup, yāk mūn Tikmū'ūn Kutok. 'Āmnīy tikoxyuk nōg putup, 'Ihāk hip-tup putpu'. Kaxīy.

Ha tik xop kuxa hittup 'ohnāg.

Yeyox te Topa pet tu pago

²⁴ Tu ta' mōg kōmēn Kapānān tu', Yeyox mūtik mōg, ha tik tihi', tu Topa pet pupi tayūmak pop, tu Ximām Pet yīkopit, hu:

—'Ok 'āxop xuxyā te Topa pet tu tayūmak hā pago? Kaxīy.

²⁵ Ha:

—Yā' pago. Kaxīy.

Tu mǐptut hā mō'nāhā', 'Ihā Yeyox te hām'āktux hāmāxap, hu:

—Ximām, xatep-tep mūn pe'āpaxex? 'Ū 'ūm te gohet pu tayūmak hā pago? 'Ok pe tikmū'ūn, 'ok pe puknōg xop?

²⁶ Ha:

—Puknōg xop. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Hamūn. Yīy tikmū'ūn te pago hok, ²⁷ pa yūm'ātē tikmū'ūn gāyāp-tup'ah, yīy mōg, nūy māpxamut. Yā mām te māxap mō'xuk, puxi' yīkox tu' xut'ax tayūmak, nūy Topa pet tu tayūmak hā pago. Mōg, nūy yūmūg pupi pago. Kaxīy.

18

Pi'yā tik xexka nām?

¹ Tu hām'āktux kux, 'Ihā tik xop nūn, tu Yeyox yīkopit, hu:

—'Ū 'ūm yā Topa yōg tikmū'ūn xat'ax, 'Ihā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat? Kaxīy.

² Ha kakxop xānāhā', tu tik xop keppa' nūnnāhā', ³ tu:

—'Āxaxok hok: 'Āxop kuxa te kakxop kuxa putuk hok, hu ta pexkox hā mōxakus 'ohnāg, 'Ihā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat. ⁴ Topa yōg tikmū'ūn xē'e kuxa te kakxop kuxa putuk, tu yāy kutōgnāg pe'paxex, tu Topa pu' yīpkox pip, yā nū kakxop putuk. ⁵ Ha tikmū'ūn te kakxop putup, 'ūgmūn putup tu', kopxik xip nōm tikmū'ūn mūtik kamah.

Hāpkummuk mīy'ax hā' yāy pu hāpkummūgāhā'

⁶ —Kakxop kuxa mām ka'ok 'ūgkopah, ha tikmū'ūn te' mōgāhā', nūy Topa yōg putat xax, puxix Topa te nōm tikmū'ūn kum-mugāp-tup 'ūyānān tu'. Yā' max māykox hīy, xix mīkaxxap putux, nūy nō kōnāg kox kopa nū'xok, puyi' tu xok. ⁷ Yā' kummuk tikmū'ūn te kakxop mōgā kummuk! Topa te nōm tikmū'ūn kummugāp-tup xe'!

⁸ —Pax xa 'āyīm 'ākummugā, xa hāpkummuk mīy, pax xa 'āpata 'ākummūgā', xa hāpkummuk mīy, 'āpu kuyut, nūy xak, nūy putyōn. Yā' max pexkox hā mōnāy 'āyīm hok xix 'āpata hok hā. Pāyā' kummuk 'ūnōy te 'āxix kuxap kopah, ha 'āyīm 2, xix 'āpata 2. Yā nōm kuxap xok 'ohnāg. ⁹ Pax xa 'āpa 'ākummugā', xa hāpkummuk mīy, 'āpu' xut, nūy putyōn. Yā' max 'āpap-xet hā pexkox hā mōnāy, tu ta' kummuk 'āpa 2 hā Hāmgāyāgnāg Pet ha 'āmōg, ha 'āputyōn kuxap kopah. Yā nōm kuxap xok 'ohnāg.

Yeyox te kahnēn te yāyxaxogāhā 'āktux

¹⁰ —'Ōg pa 'āti'! Kakxop pe'āpaxeh kutōgnāg hok. 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Uyōg nū'kutnā'ax te 'āmnīy xohix hā 'Ātak Topa keppa' xip pexkox tu'. ¹¹ Yāk mūn Tikmū'ūn Kutok, tuk nūn, nūy tikmū'ūn kummuk xop xax, nūy pipi', puyi' tu kuxa hi xe'ēgnāg.

¹² —'Āxop tep-tep pe'āpaxex? Tikmū'ūn yōg kahnēn xohix te 100, ha ta kahnēn puxet te yāy xaxok. Putep mūn mīy'ax 'ūxuxyā'? Tu kahnēn te 99 nīm, nūy kahnēn puxet xax. ¹³ 'Āte xa xe hāpxe'e 'āktux: 'Ūxiphi', 'Ihā' xuxyā kuxa hittup xexka kahnēn puxet hā, tu' hittup kutōgnāg kahnēn te 99 hā. ¹⁴ Hā kaxīy 'Ātak Topa te pexkox tu' xip, tup-tup nōg, pu tikmū'ūn kutōgnāg yāy xaxok, kahnēn putuk, nūy hāpkummuk mīy.

¹⁵ —'Ānōy te xa hāpkummugāhā', 'āpu, mōg, nūy hāpkummugā'ax yūmmūgā'. 'Āp-xet hā mōg, nūy nū mūtik hām'āktux. 'Ānōy yīpkox pip, puxix 'āmūn hā 'āxape 'ūxeheh. ¹⁶ 'Ānōy yīpkox hok, 'āpu mōg, 'ānōy puxet mūtik 'āmōg, nūy hāpkummugā'ax yūmmūgā', xa hām'āktux hā nōy yānān. Yā Topa tappet te: "Ok pe tikmū'ūn 2 tihi", 'ok pe tikmū'ūn 3 tihi', tu hām'āktux puxet, puxix tik pa te hāmyūmmūg kopit max, tu nōm tikmū'ūn hām'āktux puxet ha' kopit max." Kaxīy. ¹⁷ Pa tikmū'ūn yīpkox hok, 'āpu tikmū'ūn kuxa mām ka'ok xop pu' xuktux. 'Ūkuxa mām ka'ok xop pu' yīpkox hok, puxix 'ōm 'āxop hā tū pu knōg, 'āyuhuk putuk, xix tik te gohet pu knōg pupi tayūmak pop putuk, yā' pu knōg.

Tu' xat pu mīy, xi' xat hok puyi' mīy hok

¹⁸ —Yīy 'āte xa hām'āktux, hu: 'Āxop te' xat hok pu mīy hok hām xexka tu', puxix Topa' xat hok pu mīy hok pexkox tu' kamah. 'Āxop

te' xat pu mÿ, puxix Topa' xat pu mÿ kamah pexkox tu'.

19 —'Äte kama xa häm'äktux, hu: Xatix te Topa ta tu' xak pu häpxompmä', tup-tox puxet hä' xax, xix kuxap-xet hä' xax, puxix 'Ätak Topa xip pexkox tu', tu häpxompmäp-tup xa'.
20 Yä tikmū'ün 2 pe 3 te yäy tu' xakux, koppix xip nöm tikmū'ün müistik. Kaxiy.

Kämänat kummuk 'äktux

21 Ha ta Pet te Yeyox yïka' nüñ, tu:

—Yäyä', häpkummuk mÿ'ax xohix te xiy 'äte' xaxogä'ax, pu tu kux? Yäk tanöy tek kummugähä', tu xek kummugähä', tu möktu yä' xohix. Häm' üm hä' äte' xaxogä' kux'ax? 'Ok xaxogä'ax xohix te ? Kaxiy.

22 Ha:

—Ämhok. 'Üxaxogä' üxohix te 7, tu xe xaxogä' üxohix te 7, tu' xe xaxogä', tu möktu xe xaxogä' te homi' 70, yä' xohix te 490 xate xaxogäp-tup. 23 Yä Topa te' xat kaxiy, yïy 'äte xa hämyümmügä'ax, nüñ Topa yõg häpxompmä'ax yümmügä', hu: Häpxexka yõg tik te' xat'ax, tu kämänat xop xänähä' pu nü', pu tayümak te ta nemën hä' pago, 24 yïy kämänat puxet nünnähä', ha ta nemën tayümak xohix xexka punethok, 25 pâyä' hok, 'ap xip'ah tayümak, yïy tik te' xat'ax te' xat pu nöm kämänat hämenax, xi' xetut, xiktok xop, xi' yõg häpxop xohix, pu tu' hok hä' häm, nüñ tayümak xexka hä' yänän, nüñ tu pago. 26 Pa kämänat kopaxux hä' nähä', tu' xat'ax tu' xak, pu mÿ hok, tu: "Ügmün hä tot, nüñ 'üghip, 'ü'xa pago. Yä 'äte tayümak xohix xexka hä' xa pagop-tup. Kaxiy.

27 —Ha' xat'ax te kämänat kuxa ka', tu te ta nemën'ax yõg tayümak xaxogähä', ha' mõg, 28 pa kämänat nöy pénähä', 'ihä' mõg, ha ta nemën tayümak kutögnäg te 10 'ünöy pu', yï' nöy mäykox mûg, tu' nuhuk, tu: "Hönhä 'ä' pago. 'Äte hönhä yäy yõg tayümak putup!" Kaxiy.

29 —Ha' nöy te' kopaxux hä' nähä', tu tu' xak, hu: "Ügmün hä' tot, nüñ 'üghip, xa pago, yä 'äte xa tayümak xohix hä' pagop-tup." Kaxiy

30 —Pap-tup nõg, tu' mõg, tu kanet hä mõ'tat, tu' kopa' xix, puyïy tayümak xohix hä pago. 31 Ha ta kämänat xop te' pénähä', tup-tup nõg, tu' gäy, hu tik te' xat'ax ha' mõg, tu tu' xuktux, 32 ha' xat'ax te kämänat kummuk xänähä', tu:

—“Äxupkumiy, 'äkummuk! 'Äte 'ög ta nemën' xaxogähä', ha' kux, xate 'ä' xak hah, 33 pa 'äkummuk, tu 'änöy kuxa ka 'okpa 'äte 'äkuxa ka.'” Kaxiy.

34 —Tu' gäy xexkah, tu' xat, pu käy mõgä kanet hah, nüñ nö kummugä' kanet kopah, ha möktu tayümak xohix ta nemën hä' pago. 'Ükux. Kaxiy.

35 Tu häm'äktux kux, tu:

—Ha kaxiy 'Ätak Topa te pexkox tu' xip, tu' pénänä' xip. 'Äxop te 'änöy yõg häpkummuk mÿ'ax xaxogä' hok, puxix Topa 'ög kummuk mÿ'ax xaxogä' hok kamah. Tu ta tu' kux. Kaxiy.

19

Yeyox te' yïpxox xop 'äktux, nöm te yäy xetut nïm

1 Tu häm'äktux kux, tu' mõg, tu häpxexka Ganinet nïm, tu ta' mõg, tu möktu häpxexka Xanex tu' xupep, tu kõnäg xexka Yohnäm xatapa' xip, 2 ha tikmū'ün xohix te' pe' mõg, ha' pakut xop hittupmähä', 3 ha Paniye yõg tik xop möxaha kamah, tu' yïkopit, nüñ häm'äktux 'ax hä' kupeh, hu' yïkopit, hu:

—'Ok yüñü yõg xat'ax te' tux hok, pu tik yäy xetut nïm? Kaxiy.

4 Ha:

—'Ok 'äkop te mõ'kupix hok Topa yõg tappet? Ha kax'ämi', hu: "Topa te tik mÿ hämäxp, xik-näy tu 'ün mÿ." Kaxiy. 5 Ha Topa te: "Püyä tik yäy tak nïm, xix yäy tut nïm, nüñ tu' xetut mûy, nüñ nü müistik yäytax, ha yäyhä' yïn puxet." Kaxiy. 6 Ha kaxiy Topa te yäyta tix hä' mÿ yäp-xet, yä' yïpxox xi' xetut yäyhäp-xet. Yïy Topa te' xat hok puyïy tu yäyxtat hok. Kaxiy.

7 Ha Paniye xop te:

—Teptu Möyyex te' tux hok pu mõnäyxop tu xetut nïm? Teptu' tux hok pu' xetut pu tappet hõm hämäxp, nüñ künäy tu' nïm? Kaxiy.

8 Ha:

—Möyyex te' tux hok 'äkop kuxa kummuk hah. Pa Topa te tik mÿ xi' 'ün, puyïy yäy müistik nox tu ti ka'ok. 9 'Äte xa häpxe'e 'äktux: "Üxetut xonnix hok, ha' yïpxox te' nïm, puxix tik te häpkummuk mÿ, 'ühün nöy mûg tu'. Kaxiy.

10 Ha Yeyox yõg tik xop te:

—Tik te yäy xetut nïm hok, puxi' max tu yäyta hok. Kaxiy.

11 Ha Yeyox te' yänän, hu:

—Topa te tikmū'ün xohix pu hämyümmügä'ah, pa' yäg kutögnäg pu hämyümmügähä'. 12 Tik xop yäg te yäyta 'ohnäg. 'Ütut te' put kaxiy hah, 'ap yäyta'ah. Ha tikmū'ün yäg yäyhä' 'Ennök, hu' yäyta 'ohnäg. Ha' yäg kutögnäg yäyta 'ohnäg, nüñ Topa pu' yïpkox pi', Topa te' xat hah. Tikmū'ün häm'äpax, puxi' yõg häm'äktux yümmüg. Kaxiy.

Yeyox xix kakxop

13 Häpxip kutögnäg ha ta tikmū'ün te kakxop nünnähä', tu Yeyox ha' nünnähä', pu tup-tox yïmü' yïm nöm, nüñ Topa pu häm'äktux kakxop pupi', pa tik xop te' mänög, tu' xat hok, pu Yeyox ha nünnä hok, 14 yïy Yeyox te:

—“Útux hok pu kakxop nūnnā’, ‘ūmānōg hok. Yā Topa te kakxop kuxa tu’ xat putup, puyí’ yípkox pi’. Ha’ yípkox pip xop xohix xat putup, nōm te kakxop putuk tu hām’āpak. Kaxīy.

¹⁵ Tup-tox yīmū’ yīm nōm, tu ta’ mōg.

Tu tep-texop xexka ’āktux

¹⁶ Āmmīy nōy ’ihā tik nūn, yā Yeyox ha’ nūn, tu’ yíkopit, hu:

—Notot, ’ātep-tep mīy’ax, nūy tuk kuxa hi xe’ēgnāg mō’ kumak mōg? ’Āte hāpxomāhā hā xīy? Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox te hām’āktux hā’ yānān, hu:

—Teptuk yíkopit, nūy hāmmāx ’ūm yūmmūg? Topap-xehnāg max. ’Āhi xe’ēgnāg putup, ’āpu, Topa yōg xat’ax pu’ ’ayípkox xip. Kaxīy.

¹⁸ Ha:

—’Uxat’ax ’ūm? Kaxīy.

Ha:

—“’Upx-tex hok,” xix “’ānōy hā’ xupxet hok,” xix “’ānōy yōg hāpxop hā’ xupxet hok,” xix “koit hok,” ¹⁹ xix “’ōg ’ātak pu’ ’ípkox pi’, xix ’ātut pu’ ’ípkox pi’,” xix “’ānōy putup pax, xate yāy putup’ax putuk.” Kaxīy.

²⁰ Ha tik te:

—Yā ’āte’ xat’ax xohix puk yípkox xip tap. ’Ātep-tep mīy’ax homi’, nūy hāpxomā max? Kaxīy.

²¹ Ha Yeyox te:

—Mōy, ’ōg hāpxop xohixnāg hāmenax hāmāxap, xayīy Topa hā’ āmax xe’ēgnāg, tu ’ōg tayūmak pop, nūy ’ūhok xop pu’ nīm, xayīy pekxox yōg hāpxop pop ’ūyānān tu’, nūy kūnāy tuk pe mōg. Kaxīy.

²² Ha tik te hām’āpak, tu’ mōg, tu Yeyox nīm, ’ūkuxa hittup ’ohnāg tu’. Yā ’ūptexop xexkah, ²³ yīy Yeyox te yāy yōg tik xop pu hām’āktux, hu:

—’Uptexop kutōgnāg te Topa yōg putat hā’ mōg, ’ūyōg xat’ax pu’ yípkox pip hok tu’. ²⁴ Yā xok xexka kāmēn te ’āmuxnāg ta kup kox ha mō’tat hok, ha tap-texop ’ūm te Topa pu’ yípkox pip hok kamah. Kaxīy.

²⁵ Ha tīkmū’ūn te Yeyox mūtik hāpkumep xop te’ xupak, tu’ yēy, tu:

—Yā kaxīy tīkmū’ūn ’ūm mō’nā hok pekxox kopah! Kaxīy.

²⁶ Ha Yeyox te’ pēnāhā’, tu:

—Hamūn. Tīkmū’ūn ’ūm mō tu nā hok, pa Topa te’ ka’ogā’ax pu mōnāy. Kaxīy.

²⁷ Ha Pet te:

—’Ūgmū’āte’ xohix nīm, nūy ’āpek mōg. ’Ok mū’āte hāpxop ’ūm popmāp-tup ’ūyānān tu? Kaxīy.

²⁸ Ha:

—’Āte xa hāpxe’e ’āktux: ’Ūgmūn yā Tīkmū’ūn Kutōk, ha’ ’āmmīy xe’e mō’nāp-tup, ’ihāk yūm putup, tik te’ xat’ax yōg mīmpe max yīmūk yūm putup, nūy ’Iyaet xop te 12 yōg hāpxomā’ax xohix kopit, ha ’āxop mām

putup kamah, mīmpe max te 12 yīmū’ ’āmām putup, nūy kama’ kopit. ²⁹ Tīkmū’ūn xohix tek mūn hā mīptut ’ūm nīm, xi’ taknōy nīm, xi’ hex nīm, xi’ tut nīm, xik-tok nīm xīx hām nīm, puxi’ xohix pop, tu mōktu tehomip te 10 pop, tu’ kuxa hip-tup xe’ēgnāg, ³⁰ pa tīkmū’ūn te māxap yāyhā ka’ax putup, ha ta’ ka’ax xop yāyhā māxap putup. Kaxīy.

20

Yeyox te kāmānat xop ’āktux

—Yeyox te hām’āktux’ax hā hāmyūmmūgāhā’, nūy Topa yōg hāpxomā’ax yūmmūgā’, tu hāpxa xuxyā ’āktux, nūy Topa yāy yōg kāmānat pu pago ’āktux, tu hāmyūmmūgāhā, tu Topa te yāy yōg tīkmū’ūn xat yūmmūgāhā’, hu:

—Tīk yōg mīnta’ op kup punethok, ha’ ta mīnta’, yī’ mōg hāptapkoa ’ihā’, nūy kāmānat xop xax, nūy no nūnnā’, pu mīnta’ ta put, nūy nūnnā’. ² Yā ’āmnīy xohix ’ihā’ mōg, tu tayūmak ’ānuk puxet hā’ pago kāmānat pu’, ’āmnīy puxet yōg tayūmak te takat hā’ pago kāmānat pu’, hu hōnhā’ mōg kamah, nūy kāmānat xop xānā’. ³ Ha māyōn te pexkox puka’ yūm ’ihā’ mōg, tu’ putpu’ mōg, nūy kāmānat xop nōy xānā’, pu nūy tu hām, ha kōmēn yōg hāmnuhnōg tu’ tīhi’, yāmhok tu’ pip, ⁴ yīy hāpxa xuxyā te: “Mōg, nūy ’āhām yōg hām tu’, ha ’āte xa pago maxp-tup.” Kaxīy.

⁵ —Ha’ mōg. Māyōn yāykote’ yūm ’ihā’ xuxyā mōg ’ūxeheh, xix māyōn he ’ihā’ putpu’ mōg, nūy kāmānat xop nōy xānā’, pu nūy tu hām, tu’ nūn, ⁶ ha xe’ mōg ’āmāxak ’ihā’, tu kōmēn yōg hāmnuhnōg tu’ mōg, tu tik xop nōy pēnāhā’, ha yāmhok pip, yīy: “Tep tu’ ’āpi’ ’ihā’ māyōn mōg? E ’āhām ’ohnāg.” Kaxīy.

⁷ —Ha: “Yā tik tek mūk xānā ’ohnāg”, kaxīy. Ha’ xuxyā te: “Mōg, nūy ’āhām kamah yōg hām tu’, nūy mīnta nūnnā.” Kaxīy.

⁸ —’Āmnīy ’ihā’ xuxyā te kāmānat te māxap xat, nōm te kāmānat xohix xat ’ūxuxyā pupi’, yīy: “Kāmānat xohix xop xānā’, nūy tu pago. Kāmānat nōm hām ka’ax pu’ pago hām’āxap, tuk-nāy tu kāmānat nōy xohix hām’āx pu’ pago, tu mōktu kāmānat hām hām’āxap pu’ pago ’ūka’ax hā.” Kaxīy.

⁹ —Ha kāmānat xop te ’āmāxak ’ihā’ nūn, nūy tu hām. ’Uxohix te tayūmak ’ānuk puxet paha’, ¹⁰ yīy kāmānat xop te māxap hittup, tu’ hīpnām, nūy tayūmak xexka tu pop, pa’ xohix te tayūmak ’ānuk puxet paha’ kamah. ¹¹ Tu’ paha’, tu’ gāy, tu’ xuxyā pu hām’āktux, ¹² hu: “Nū xop te ka’ax hā’ nūn, nūy tu hām, tu’ ot puxet hā’ hām, pak mūg hām xexkah, māyōn tox hāk mūg hām, ha māyōn pukpex tek mūg mō’hap koxūgnāg, ’ihāk mūg hām,

pāyā yūmū'āte tayūmak kutōnāg pop, nōm xop te' ka'ax hā' nūn putuk." Kaxīy.

¹³ —Ha' xuxyā te: "Nāy. 'Ug'āpax. 'Āte hāmyok mūy, 'ūyā tu' āxop pu pago max. 'Āte 'āxānāhā', tu xa hām'āktux, tu tayūmak 'ānuk puxet hā pagop-tup, ha' 'ānūn, tu 'āhām, nūy pa tayūmak, ¹⁴ hu pa 'ōgnū tayūmak, nūy ta 'āpet ha mōg. Yā' 'āte kāmānat xohix pu tayūmak puxet hā pagop-tup, 'āxop pu pago putuk. ¹⁵ Yā tayūmak yōgnū', 'āte 'āxop xohix pu pagop-tup, 'āxop hā yāyputuk, 'ūyīy pago. 'Ok xate 'ānōy yīpkumūy, 'āte nōm xop ha hāmmānāhā', ha' yīpkumūy?" Kaxīy. 'Ūkux.

¹⁶ Yeyox te hām'āktux kux, tu:

—Yā kaxīy tikmū'ūn te māxap xop yāyhāptup 'ūka'ax xop, ha ta tikmū'ūn ka'ax xop yāyhāptup hāmāxap xop, Kaxīy.

Yeyox te yāy xok'ax 'āktux 'ūxeheh

¹⁷ Tu putat hā pepi' mōg, nūy kōmēn Yenoyanēn ha' mōg, yāy yōg tikmū'ūn mūtik mōg, ha nōm mōg putat tu', nūy tup-xet hā hām'āktux, 'lāhā hāpkumep, tu:

¹⁸ —Pēnā! Kōmēn Yenoyanēn ha yūmū mōg. 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kuto, hak mōgāp-tup 'āmānex xexka xop hah, xix tik te hāmyūmmūg xop hah, ha tak putex putup, ¹⁹ tuk mōgāp-tup 'ūpuknōg xop hah, hak kute'ex kumumuk putup, tuk kix putup, tuk xup putup mīpkupnix tu', nūy 'ūkuptex, pa 'ānniy tīkoxyuk hā' nōg putup, 'lāhā putupuk hip-tup. Kaxīy.

Tiak xix Yoām mūg tut te Yeyox pu hām'āktux

²⁰ Hāpxip kutōnāg ha ta Yemeneo xetut nūn, tuk-tok pit 2 nūnnāhā', tu Yeyox keppa nū' xup, nūy ta tu' xax, yīy Yeyox te:

²¹ —Xatep-tep putup? Kaxīy.

Ha:

—Āpu, hām'āktux xeh 'ūgmūtik, puk kutox pit puxet 'āyām xe'e hā' yūm, xi' nōy 'āyām xax hā' yūm, 'lāhā xate yāyhā' 'āxexka xe'e gānāg, nūy tikmū'ūn xohix xat. Kaxīy.

²² Ha Yeyox te 'ūn kutox 2 pu hām'āktux, hu:

—Xate hāmyūmmūg 'ohnāg, tu 'ā' xak pu 'āxexkānā'. Tikmū'ūn te' hep kohāgnāg xo'op, ha kaxīy 'ūkxūy xexka putup. 'Ok xatix 'āxūy xexka hā' tot? Kaxīy.

Ha:

—'Ūgmū'āte nōā'tot. Kaxīy.

²³ Yīy Yeyox te:

—Yā' xo'op putup hep xūy, hu 'āxūy putup, 'ūkxūy putuk, pa lāte yāyutnā hok, xāk yīm xe'e hā yūm, xīk yīm xax hā yūm. Yōgnū 'Ātak te yīmōgātux, pu' mām. Kaxīy.

²⁴ Ha tik xop te 10 te hām'āpak, hu' gāy 'ūtaknōy 2 tu', ²⁵ yīy Yeyox te' xohix xānāhā', pu' yīkahnāg nū', ha:

—Gohenanok xop te tikmū'ūn xat, ha' xexka xop te tikmū'ūn xat, ²⁶ pa 'āxop kopa

kaxīy mīy hok. 'Āmhok. Tikmū'ūn 'ūm te yāy xexkānāp-tup, puxi' nōy hā tu' tehet, 'ūyōg kāmānat putuk, ²⁷ ha tikmū'ūn te yāyhāptup hāmāxap, puxi' nōy xop tu hok hā' hām. ²⁸ 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kuto, pak nūn hok, puyīy tikmū'ūn 'ā' hāpxompā'. 'Āmhok. Yāk nūn 'ūhep xohix xop pu hāpxompā', nūy 'ūkxok, nūy tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat 'ūyānān tu'. Kaxīy.

Yeyox te tik pēnā hok pu' pa max nāhā'

²⁹ Tu hāpxip 'lāhā' mōg, tu kōmēn Yenikot nūm, ha tikmū'ūn xohix xexka te' pe' mōg, ³⁰ ha tik 2 pa hok mām, putat yīka te tu' mām, tu tikmū'ūn yīy 'āpak, tu Yeyox nūn yūmmūg, hu' yīy ka'ok, tu:

—Notot, yā mōnāy xop Namix hā 'āmōkputox, 'ūg 'ūm kuxa ka! Kaxīy.

³¹ Ha tikmū'ūn te' mānōg, tu:

—'Āhup, 'āyīy hok! Kaxīy. Pāyā' yīy ka'ok 'ūxeheh, tu:

—Notot, yā mōnāy xop Namix hā 'āmōkputox, 'ūg 'ūm kuxa ka! Kaxīy.

³² Yīy Yeyox hup, tu tik pa hok xānāhā', tu' yīkopit, hu:

—Xatep tek mūn putup, 'ūmīy xa'? Kaxīy.

³³ Ha:

—Notot, 'ūgmūg 'ūm pa nā', 'ūgmūg hāmpēnā! Kaxīy.

³⁴ Ha Yeyox te' kuxa ka', tu' pa 'āpit, ha hāpxip 'ōhnāg 'lāhā' pa', tu hāmpēnāhā', tu Yeyox pe' mōg.

21

Yeyox te kōmēn Yenoyanēn tu' xupep

¹ Ha ta' mōg, tu mōktu kōmēn Yenoyanēn yīka' pip, 'lāhā' pip'ax Metpaye tu' mōxaha', ha yīktix 'Onimet yīka' yūm, tu' yōg tik 2 mō'utnāhā', pu' keppa mōg, ² tu' xat, hu:

—Mōg, nōm xip tu xexka ha mōg, tu mōktu mōxaha', ha yohmēn hex pēnāp-tup, hak tok te nū mūtik tīhi', ha' mīm tu' hīy, ha mōy hīy'ax koa', nūy nūnnā'. ³ Tikmū'ūn te xa' yīkopit, 'āpu yīy, tu: " 'Ūgmūg xuxyā te yohmēn putup, tu' putpu' nūnnāp-tup," kaxīy, ha 'ātux hok putup xa yohmēn 2 nūnnā'. Kaxīy.

⁴ Ha hāpxompāhā', tu Topa yōg hām'āktux hittap nā yohmēn nūnnāhā'. Hōmā tik hit-tap te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', ⁵ hu:

"Pu, Xiām yōg kōmēn kopa' pip xop pu hām'āktux, hu:

Hōnhā tik te tikmū'ūn xat'ax xupep, tu yāk-tōgnāg, tu yohmēn yīmū' yūm, tu yohmēn kutox yīmū' yūm." Kaxīy.

⁶ Ha ta tik xop mōg, tu Yeyox keppa' mōg, tu' xat'ax mīy, ⁷ tu yohmēn nūnnāhā', xik-tok nūnnāhā', tu yāy kap xix yohmēn yīmū', pu Yeyox yīmū' yūm, ha' yūm, ⁸ ha tikmū'ūn xohix yāy yōg kap mō'yōn hām tu', pu yohmēn

mōy yūmū' mōg, ⁹ ha mōktu tikmū'ūn te' keppa' mōg, xix tikmū'ūn te' pe' mōg, yīkā'ok, tu:

—Mōnāyxop hittap Namix mōkputox xexka xe'ēgnāg! Pūyā Topa xa hāmmāxna'! Yā xa' hōm yāy 'āxet'ax, xa nū! Yā Topa mūn xexka xe'ēgnāg! Kaxīy.

¹⁰ Tu kōmēn Yenoyanēn tu' mōxaha', 'lhā tikmū'ūn xohix te' xupak, tu:

—Putep mūn mīy? 'U'ūm 'hōhm? Kaxīy.

¹¹ Ha tikmū'ūn te Yeyox mūtik mōxaha, tu:

—Yā nōlōm Yeyox, tu Topa pupi hām'āktux, yā hāpxexka yōg kōmēn Nāyane yōg tihlik. Kaxīy.

Yeyox te Topa pet xexka hā mō'nāhā'

¹² Yeyox te Topa pet xexka hā mō'nāhā', tu tikmū'ūn papuk, nōm te' kopa hāpxop hāmenax, tu tayūmak yānān'ax xop yōg mīmpe putxok, xix yāy yūm'ax putxok kamah, tu tik xop te putuxnāh hāmenax yōg yūm'ax putxok. ¹³ Ha Yeyox te:

—Topa yōg tappet te Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, ha: "Ūkpet xexka 'āxet'ax Topa pu hām'āktux'ax pet," kaxīy, pa 'āxop te Topa pet xexka kummugāhā', ha yāyhā hāpxupxet pet! Kaxīy.

¹⁴ Ha tikmū'ūn pa hok xop nūn, xix tikmū'ūn te hāpkumop hok xop nūn, Topa pet xexka ha' nūn, puyī Yeyox hittupmā', ha' hittupmāhā', ¹⁵ yīl 'āmānex xexka xop gāy, xix tīk te hāmyūmmūg xop gāy, 'lhā Yeyox te hāpxopmā max xe'ēgnāg, ha' pēnāhā', ha kakxop yīl ka'ok Topa pet xexka kopah, tu:

—Mōnāyxop hittap Namix mōkputox xexka xe'ēgnāg! Kaxīy. Ha' xexka xop te' xupak.

¹⁶ Tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—'Ok xate kakxop yīl 'ūm 'āpak? Kaxīy.

Ha:

—Yā 'āte' xupak. 'Ok 'āxop te Topa yōg tappet 'ūm mō'kupix hok? Yā: "Topa te kakxop pu hāmyūmmūgāhā", pu tu Topa 'āktux māynāg." Kaxīy.

¹⁷ Tu ta' nīm, tu kōmēn nīm kamah, tu' pip'ax Metān ha' mōg, tu mōktu' pip'ax tu' xip 'āmnīy tox hā.

Yeyox te piget kup mānōg

¹⁸ Hāptup 'lhā' mōg, Yenoyanēn tu putpu' mōg, ha putup te Yeyox putex, ¹⁹ ha ta mīnta kup piget pēnāhā', ha putat puka' yūm, yīl mōg, pa mīnta 'ūm ta 'ohnāg, 'ūxux puxet mō'tat, yīl Yeyox te' kup xat, hu:

—Mīnta 'ūm ta hok! Kaxīy.

Hāpxip 'ohnāg 'lhā mīnta kup yā tāmnāg, ²⁰ ha tik xop te' pēnāhā', tu' kuxa te' yēy, tu:

—Yā' kup tāmnāg mō'ka'ok! Kaxīy.

²¹ Ha Yeyox te:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Ākuxa mām ka'ok xix yāy kuxa yīkopol hok, hu ta mīnta kup nakgā kamah, tu' xat'ax hā' nakgāhā',

pāyāp-xet'ah. 'Āxop te yīktix xat'ax, pu 'āpēp, nūy kōnāg xexka kopa mō'yāykutnā', puxix mō'kutnā'. ²² Ākuxa mām ka'ok, puxix Topa xa' hōm hāpxop 'ūm 'āxop te ta tu' ākax. Kaxīy.

Yeyox te' xat'ax

²³ Tu Topa pet xexka ha' mōg putpu', tu hāmyūmmūgāhā', 'lhā 'āmānex xexka xop nūn, xix Yoneo xexka xop nūn, tu Yeyox yīla' pip, tu' yīkopol, hu:

—Tep te xa' hōm yāy 'āxet'ax, xayīl hāpxopmā ka'ok xix hāmyūmmūgā? Kaxīy.

²⁴ Ha:

—'Āte 'āyīkopol'ax kamah, xa 'āxop hām'āktux 'uyānān tu', kopxix xa hām'āktux, tup-tep te 'ā' hōm yāy 'āxet'ax, ha xa' xuktux.

²⁵ 'Āyīl! Tep te Yoām pu 'āxet'ax hōm, pu tup-tox pix? 'Ok pe Topa te tu' hōm? 'Ok pe tikmū'ūn te tu' hōm? Kaxīy.

Ha' xexka xop te yāy pu hām'āktux hā' nōy yānān, hu:

—Pax 'ū yūmū'āte: Topa te tu 'āxet'ax hōm," kaxīy, puxi' yānān tu' yīkopol, hu: "Teuptu 'ākuxa mām 'ohnāg Yoām kopah?" kaxīy. ²⁶ Pax 'ū yūmū'āte: "Tikmū'ūn te' xuxet'ax tu' hōm," kaxīy, puxix tikmū'ūn gāy, ha yūmū'āte' yīpkutuk. Yā' xohix te Yoām pe'paxex 'ūxekah, tu pe'paxex Yoām te Topa pupi hām'āktux. Kaxīy.

²⁷ Hu' yānān tu hām'āktux, hu:

—'Ap yūmmūg'ah 'āte'. Kaxīy.

Ha' Yeyox te:

—A 'āte xa hām'āktux putup'ah kamah, tu yāy 'ūm 'āxet'ax 'ā' hōm 'āktux putup'ah. Kaxīy.

Tik kutox 2

²⁸ Tu xe hāmyūmmūgāhā hām'āktux'ax hā, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', tu:

—Xatep tep pe'āpaxex? Tik kutox pit 2, tuk-tok hāmāxap xat, nūy: "Xōnnū", mōy nōmāhā nūy yōgnū mīnta 'op yōg hāpxa'ax tu' 'āhām." Kaxīy.

²⁹ —Hak-tok te māxap te: "Ap 'ūgmōg putup'ah." Kaxīy.

—Pa hāpxip kutōgnāg 'lhā yāyhāhup, tu' mōg.

³⁰ —Ha' tak tek-tok kuhnōy xat kamah, pu mōy tu hām, hak-tok te kuhmōy te: "Yāk mōg." Kaxīy.

—Pa' mōg 'ohnāg. Kaxīy.

³¹ Tu hām'āktux kux, tu' xexka xop yīkopol, hu:

—'Ūk-tok te xīy te' tak pu' yīpkox xip? Kaxīy.

Ha:

—Yāk-tok te māxap. Kaxīy. Yīl Yeyox te:

—Gohet pupi tayūmak pop xop xi' xotit xop te Topa pu' yīpkox pip, pāyā 'āyīpkox 'ohnāg. ³² Yā Yoām tep-tox pix, tu' 'ākuxa mām 'ohnāg Yoām kopah, pāyā tayūmak pop xop xi' xotit xop kuxa mām ka'ok. Ha

'āxop te' yūmmūg, tu yāyhāhūp 'ohnāg, nūy hāpkummuk mīy kux, nūy 'ākuxa mām ka'ok Yoām kopah. Kaxīy.

Tute kāmānat kummuk 'āktux

³³Tu xe:

—Üg 'āpax! Hām'āktux'ax nōy hā 'āte xa hāmyūmmūgā'ax, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax xa hāmyūmmūgā', hu: Tikmū'ūn te hāpxaha', tu mīnta'op xok, tu hāmpak'ax hā' yīmmap, tu mīkaxxap xox tix hā' tat'ax mīy, pu tox hep 'op tonnok, nūy' hep xut, nūy ta hep xupyāg mīy, xix mīptut tox mīy, nūy hāpxa xexka pēnā', ha tikmū'ūn nōy pu' nīm, tayūmak hā' nōy yānān tu', tu ta hāpkumep hāptox tu'. ³⁴Ha ta hāmyāxatamuk 'hā' xuxyā te kāmānat tikoxyuk nū'pok, pu tu' xuxyā yōg tayūmak nōm pupi pa'. ³⁵Pa hāpxa xexka yōg kāmānat te' mūg, tup-xet kix, xi' nōy putex, xi' nōy mīkaxxap hā' tux. ³⁶Hāpxip 'hā' xuxyā te xe kāmānat xop nū'pok, tu ta kāmānat punethok nū'pok, pu tu' xuxyā pupi tayūmak pop, ha hāpxa xexka yōg kāmānat xop te xe hāpxopmā kummuk. ³⁷Yī hāpxip 'hā' xuxyā te nū yāt kutox kutnāhā', tu hāmpe'paxex, hu: "Yāt kutox xexka pe'paxex'ax, 'ap kummugāp-tup'ah." Kaxīy. ³⁸Ha ta' nūn, pa hāpxa xexka yōg kāmānat te' pēnāhā', tu: "Yā' xuxyāk-tok xe'e! 'Āpu yūmūp-tex, nūy hāpxa xexka pa'!" Kaxīy.

³⁹—Tuk-tok mūg, tu hāpxa xexka kūnāpa ha' mōgāhā', tu' mōg, tup-tex, ha' xok. 'Ūkux. Kaxīy.

⁴⁰Yeyox te' yīkopit, hu:

—Tep mūn mīy'ax 'ūxuxyā', 'hā' putpu' nūn, nūy hāpxa xexka yōg kāmānat xop 'ūyānān tu' kummugā'? Kaxīy.

⁴¹Ha tikmū'ūn te:

—Ya' kix'ax, nūy hāpxa xexka hōm tikmū'ūn nōy pu', pu tu' xuxyā pu hāpxa yōg tayūmak hā pago hāmyāxatamuk xohix 'hā'. Kaxīy.

⁴²Yī Yeyox te xe' yīkopit, hu:

—'Ok 'āxop te Topa yōg tappet 'ūm mō'kupix hok? Ha: "Tikmū'ūn pet, tu mīm xexka putup nōg, pa hōnhā yāyhā mīptut māykup xix mīptut koxuk, yā mīm xexka xe'ēgnāg. Topa mūn te' xexkānāhā', ha yūmūg kuxa te' yēy." Kaxīy.

⁴³Tu hām'āktux kux, tu:

—Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'A Topa te 'āxop 'ūm xat putup'ah, pāyā' nōy xat putup, nōm te Topa pu' yīpkox pip, tu hāpxopmā max. ⁴⁴Tikmū'ūn te mīkaxxap hā' nā', puxix tu yā koxyōy. Mīkaxxap te tikmū'ūn yīmū' nā', puxix yā' xohix koxyōyānām. Kaxīy.

⁴⁵Ha 'āmānex xexka xop xix Paniye xop te Yeyox yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu hāmyūmmūg. Yā' xexka xop 'āktux 'hā hām'āktux hā hāmyūmmūgāhā', ⁴⁶yī' gāy, tu' mūg putup, pa tikmū'ūn yīpkutuk, ha Yeyox

yā' xexka pe'paxex, tu: "Yeyox te Topa pupi hām'āktux xe'e!" Kaxīy.

22

Tik te' xat'ax te 'āmuk xexka mīy

¹ Yeyox te xe hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy Topa yā' hep xop xohix xānā 'āktux, tu:

²—Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha' yīpkox pip, ha kaxīy hāpxexka 'ūm yōg tik te' xat'ax te 'āmuk xexka mīy, 'ūk-tok pit te yāytap-tup hah, ³yī' tak te kāmānat mō'pok pu tikmū'ūn xānā', pāyā' 'ap nūn putup'ah, ⁴yī' kāmānat nōy mō'pok, pu tikmū'ūn pu hām'āktux, hu: "Āte 'āmuk xexka mīy tap, tu mūnūytut tak kix, xix mūnūytut kutox kix, xa nū', nūy 'āxit!" Kaxīy.

⁵—Pāyā' tikmū'ūn tep-tup nōg, tu yāy kuxop punethok, tup-tup-nōg. 'Ūpxet te' yōg hāpxa xexka ha' mōg, xi' nōy te' yōg mēn ha' mōg, ⁶ha tikmū'ūn nōy te kāmānat xop mūg, tu' kix kakixnāg, tu' kix ha mōktu' xakix. ⁷Ha hāpxexka yōg tik te' xat'ax gāy xexkah, hu' xat, pu tu kummuk xop kix 'ūyānān tu', xi' yōg pip'ax mō'xut kuxap hā', pu tu nōg. ⁸Ha' xat'ax te kāmānat xop xe xānāhā', tu: "Xōnnū te yāytaha", ha' 'āte' mīy 'āmuk xexka, tu tikmū'ūn xānāhā put nū', pāyā' kummuk, tu' nūn 'ohnāg, ⁹pa hōnhā mōg, putat hā mōg, nūy tikmū'ūn xohix xānā!" Kaxīy.

¹⁰—Ha putat hā' mōg, tu tikmū'ūn xohix xānāhā put nū', tu tikmū'ūn max xānāhā', xix tikmū'ūn kummuk xānāhā', yā' xoix xānāhā', ha' xat'ax yōg mīptut max ha' mōg tikmū'ūn xohix, nūy 'āmuk xexka mā', ha mōktu' mīptut xexka nū'xīnnāg. ¹¹Ha tik te' xat'ax xexka te hām'āta kox hā mō'nāhā', nūy nūy tikmū'ūn pēnā', tu tik puxet pēnāhā', 'āmuk xexka yōg top-ixxax max mō'tat'ah. Yā mōnāy xop yōg hāpxopmā'ax tak 'ohnāg, ¹²yī' tik te' xat'ax te: "Tep te xīy hā mō'nāhā', pa'āmuk xexka yōg topixxax mō'tat' hok?"

—Ha tik yīy kīy ka'ok, tu' yīy 'ohnāg, ¹³yīy tik te' xat'ax te kāmānat xat, tu: "Ūyīm kīy, xi' kup kīy, tu' putyōn hāpkoxtap kopah, ha' potap-tup, 'ūxūy xexka tu'." Kaxīy. 'Ūkux.

¹⁴Yeyox te hām'āktux kux, tu:

—Topa te tikmū'ūn punethok xānāhā', pak-tōgnāg hā yīmōgatux. Kaxīy.

Tik xop te' puknōg yōg gohet 'āktux

¹⁵ Ha Paniye xop mōg, tu yāy mūtik hām'āktux, nūy Yeyox yōg hām'āktux'ax hā' yīkopit, nūy tu' kummugā', ¹⁶hu yāy tik xop nū'pok 'Enot xop mūtik, nūy Yeyox te yīkopit. Yā tik xop pa max, pāyā' kuxa kummuk, tu:

—Notot, yūmū'āte 'āyūmmūg, ha hāpxe'e 'āktux, tu hāmyūmmūgā max, pu tu tikmū'ūn Topa yōg hāmputup'ax yūmmūg. Yā tikmū'ūn

'ūm pu 'āyīpkox 'ohnāg, nūy hāpxopmā'ax hitop hā' kopit hok, yīy yūmū'āte 'āyīkopit,¹⁷ hu: Xatep-tep mūn pe'āpaxex? 'Ok yūmū yōg xat'ax te' xat hok, pu tayūmak hā pago hok gohet puknōg pu? 'Ok pe' xat pu pago? Xatep-tep mūn pe'āpaxex? Kaxīy.

¹⁸ Tu yā mō'āmā', pāyā Yeyox te' yūmmūg, hu:

—'Āxop pa max, pāyā 'ākuxa mūn kum-muk! Tep tuk yīkopit putup xate?¹⁹ Paxnū tayūmak! Kaxīy.

Ha ta' paxnūn, tu tu' mūg,²⁰ yīy Yeyox te' yīkopit, hu:

—'Ūxuxet'ax nūhū tik koxuk? Kaxīy.

²¹ Ha:

—Yā' puknōg yōg gohet te tigmū'ūn xat'ax koxuk. Kaxīy.

Yīy Yeyox te:

—Gohet pu' hōm gohet yōg yā hāpxop, xix Topa pu' hōm Topa yōg hāpxop. Kaxīy.

²² Ha' xupak, tu' yēy, tu' yīkopit kux, tu ta' mōg.

Xanoxeo xop te put pu' hi'ax 'āktux

²³ Hāpxip 'lhā Xanoxeo xop nūn, tu' kuxa mām 'ohnāg putpu' hi'ax kopah, tu nūktu Yeyox yīka' nūn,²⁴ tu:

—Notot, Mōyyex te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā', hu: "Tik 'ūm xok, 'lhā' xetut tek-tok put hok, puxix tik taknōy xe' xetut mūy, nūy nū mūtik yāytax, pu ta tu tuk-tok put, pūyīlk-tok 'uyīpxox nōm te māxap yōg hāpxop pop." Kaxīy.²⁵ Yā yūmūg tigmū'ūn kopa' pip taknōy 'ūxohix te' 7 'axa', ha' taknōy nōm hāmāxap te 'yāytaha', ha' xetut tek-tok put 'ohnāg, ha' yīpxox xok, ha ta' taknōy tu' kuhmōy te' mūg,²⁶ tu nū mūtik yāytaha', ha' xetut tek-tok put 'ohnāg,²⁷ Yā 'ūn te ka'ax ha' xok kamah.²⁸ 'Utaknōy 'ūm yā 'ūn hā' xetut xe'e? Pax pu tigmū'ūn putpu hi, puxi' taknōy 'ūm 'ūxetut mūy? Yā' taknōy xohix te 'ūn mūtik yāytaha'. Yā yāyta xohix. Ta tu' kux. Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox te' yānān hā'āktux, hu:

—'Āxop te yā yāy pu mō'āmā', 'ap Topa yōg tappet 'ūm yūmmūg'ah, xix Topa yōg hāpka'ok'ax yūmmūg 'ohnāg.³⁰ 'Uxakix xop te' putpu' hip-tup, hu ta pexkox yōg nū'pok xop putuk, tu yā yāyta 'ohnāg.³¹ 'Āte yā xā putpu yāy hi'ax yūmmūgā'ax. 'Ok 'āxop te Topa yōg tappet 'ūm mō'kupix hok? Yā Topa te:³² "Ūgmūn yā mōnāyhop 'Amanām yōg Topa, xix mōnāyhop 'Iyak yōg Topa, xix mōnāyhop Yako yōg Topah." Kaxīy. Yā' hi xop mūn hā Topah, pa' xakix xop 'ap hā Topa'ah. Kaxīy.

³³ Ha tigmū'ūn te hāmyūmmūg'ax 'āpak, tu' yēy.

Topa yōg xat'ax te māxap

³⁴ Ha Paniye xop te hām'āpак kamah, tu yāy tu nū' nāhā', 'lhā hāmyūmmūg. Yā Yeyox te Xanoxeo xop pu hām'āktux hā tu' humpāhā',³⁵ ha Paniye xop yōg tik 'ūm te' xat'ax yūmmūg max, tu Yeyox yōg hāmyūmmūgā'ax yīkopit putup, hu:

³⁶ —Notot, pi'yā' mūn 'ūxat'ax xohix hā' māxap? Kaxīy.

³⁷ Ha:

—"Ōgnū Topa mūn putup pax, 'ākuxa xexka hāp-tup pax, xix 'āp-tox xexka hāp-tup pax."³⁸ Yā' xat'ax xohix hā' māxap.

³⁹ Ha' xat'ax kūnāy tu te' nōy putuk, tu: "Ānōy putup pax, xate yāy putup pax putuk." Kaxīy.⁴⁰ Yā' xat'ax 2 te Mōyyex yōg xat'ax xohix yūmmūgāhā', ha tik hittap xop te Topa pupi hām'āktux, tu' yūmmūgāhā kamah. Kaxīy.

Yeyox te Topa yōg hāmyāykutnā'ax 'āktux

⁴¹ Ha Paniye xop te yāykoññāhā', 'lhā Yeyox te' yīkopit, hu:

⁴² —'Āxop tep-tep mūn pe'āpaxex Topa yōg hāmyāykutnā'ax tu'? Tik 'ūm mūn hā'ūmōkputox 'ōhōm? Kaxīy.

Ha:

—Yā mōnāyhop hittap Namix hā' mōkputox. Kaxīy.

⁴³ Ha xē' yīkopit, hu:

—Tep tu Topa Koxuk te mōnāyhop hittap Namix pu hāmyūmmūgāhā', puyīl Topa yōg hāmyāykutnā'ax 'āktux, hu: "Ūkxuxyā'." Kaxīy.⁴⁴ Yā Namix te: "Topa tek xuxyā pu hām'āktux, hu: "Yūhūm 'ūgyīm xe'e hā, 'lhā 'āte' gāyhop nōdā'." Kaxīy.⁴⁵ Yīy mōnāyhop Namix te hāmyāykutnā'ax pu: "Ūkxuxyā'." Kaxīy. 'Ok yāykutnā'ax yā mōnāyhop Namix hā' mōkputox xe'e? Kaxīy.

⁴⁶ Ap yānān tu hām'āktux yūmmūg'ah, hu' yēy, tu xep yīkopit 'ohnāg.

23

Yeyox xix Yoneo xexka xop

¹ Ha Yeyox te hām'āktux yāy mūtik hāpkumep xop pu', xix tigmū'ūn xohix pu', tu:

² —Tik xop te hāmyūmmūg, xix Paniye xop te Mōyyex yōg xat'ax yūmmūgāhā', ha Topa te yāy 'āxet'ax hōm puyīl hāmyūmmūgā',³ yīy 'āyīpkox pi', nūy tu 'ūm hāpxopmā max, pāyā' xexka xop yōg hāpxopmā'ax hitop tat hok, 'uyāy yōg hām'āktux pi' yīpkox 'ohnāg hah.⁴ Yā' xat, pu tigmū'ūn hāpxop putux tat, ha hā tu te 'ohnāg.⁵ Tu hāpxopmāhā', pu tigmū'ūn pēnā', tu Topa yōg tappet tox kax'āmi', nūy kux tu' tat, xi' yīm kō'ō tu tu mō' tat. 'Ok 'āxop te' pēnā' hok? Ha kayak xexka mō'tat,⁶ tu 'āmuk xexka ha' mōg pax, tu yāy mām'ax max xak, nūy ta tu' mām, tu Topa pet kopa' xexka xop yōg mām'ax yīmū' mām.⁷ Tup-tup tigmū'ūn te: "Notot!",

kaxīy, kōmēn kopah, nūy tu' xexkānā'. ⁸ Útux hok pu tikmū'ūn 'āxānā hok, hu: "Notot," kaxīy. Yā 'āxop te 'ānōy hā yā 'āxape', hak mūn puxet te 'āxop yūmmūgāhā'. ⁹ 'Ōg 'Ātak xe'e te pexkox tu' xip, yīy hām tu' xip tik xānā hok, hu: "Ātak," kaxīy. ¹⁰ Tu 'ānōy xānā hok, hu: "Yā yūmūg xuxyā'", kaxīy. Yā Kunnix mūn puxet 'āxop hā' xuxyā'. ¹¹ Tikmū'ūn te hāpxopmāhā', nūy tu' nōy tu' hā tu' tehet, puxix yā 'ākopa 'ūxekah. ¹² Tikmū'ūn te yāy xexka pe'paxex, pūyā yāy yāyhāhup kutōgnāg, ha Topa te' xexkānāp-tup.

Yeyox te' xat hok pu mō'āmā hok

¹³ —Yā 'ākuxānōg hāmyūmmūg xop xix Paniye xop! 'Āpa hitop tu max, pāyā 'ākux mūn kummuk. Tikmū'ūn kuxa te Topa xak, puyīy yōg putat hā mōg, pa 'āxop te' xat hok, pu mōg hok, īhā kama 'āmōg 'ohnāg.

¹⁴ —Yā 'ākuxānōg hāmyūmmūg xop xix Paniye xop! 'Āpa hitop tu max, pāyā 'āktux mūn kummuk. ¹⁵ Yā 'āxop te hāpkumep hāpxexxa xohix tu', tu kōnāg xexka xohix mep, puyīy tikmū'ūn puxet 'ōg hāpxopmā'ax tat, tu' tu' tat, puxix yā tu' kummuk xexkah, ha ta 'āxop kummuk miax, nūy yā 'āxohix 'āpet Hāmgāyāgnāg mūtik.

¹⁶ —Yā 'ākuxānōg 'āpa hok xop, tu tikmū'ūn pa hok xop mōgāhā', yā tikmū'ūn yūmmūgā kummuk, tu: "Tikmū'ūn te Topa pet xexka 'āktux, nūy nōy pu hām'āktux xeh, puxix yā' hitop hā' xex, 'ap ta nemēn'ah. Yā' max tu' mīy hok. Pāyā tikmū'ūn te Topa pet xexka yōg pipkup yānām 'āta 'āktux, nūy hām'āktux xeh, puxix hām'āktux xeh ka'ok, tu ta nemēn. Pūyā tu' mīy," kaxīy. ¹⁷ 'Āxop putox kummuk xix 'āpa hok! Pi'yā' mūn yā' xexkah, 'ok pe pipkup yānām 'āta', 'ok pe Topa pet xexkah? Yā' pet yā' xexkah! ¹⁸ 'Āxop te hāmyūmmūgāhā kamah, hu: "Tikmū'ūn te mīmpe pipkup mō'hap'ax 'āktux, nūy hām'āktux xeh, puxix tu' hitop hā yā' xex, 'ap ta nemēn'ah. Pa tikmū'ūn te xokxop mō'hap'ax 'āktux, nūy hām'āktux xeh, puxix tu ta nemēn, nūy tu' mīy," kaxīy. ¹⁹ 'Āpa hok xop! Pi'yā' mūn te māxap, 'ok pe xokxop mō'hāp'ax, 'ok pe mīmpe mō'hāp'ax, nūy Topa pu' haxyā'? Yā' mīmpe te māxap! ²⁰ Yī 'āte xa hāpxe'e 'āktux: Tikmū'ūn te mīmpe 'āktux, nūy hām'āktux xeh, puxix xokxop mō'hap'ax xohix 'āktux, tikmū'ūn te mīmpe yīmū mō'hap' tu'. ²¹ Tikmū'ūn te Topa pet xexka 'āktux, nūy hām'āktux xeh, puxix kama Topa 'āktux, yā' xip yāy pet tu'. ²² Tikmū'ūn te pexkox 'āktux, nūy hām'āktux xeh, puxix Topa xip'ax xē'ēgnāg 'āktux kamah, xix Topa mūn 'āktux, yā' xip pexkox tu'.

²³ —Yā 'ākuxānōg hāmyūmmūg xop xix Paniye xop! 'Āxop te Topa pu mīmup kūtīgnāg popmāhā', 'ūyāg te 9 'ōgnū', tu' yāg puxet

hōm Topa pu', tu mīmup 'otāg yōg yāg hōm, xix mīmup 'emanox yōg yāg hōm, xix mīmup kōmīn yōg yāg hōm Topa pu', tu yā tu' hōm māynāg, pāyā hāpxopmā max'ax xaxok, xix hāmyok mīy'ax xaxok, xix hām'maxnā'ax xaxok, xix 'āyīpkox pip'ax Topa pu xate' xaxok. 'Āpu hāpxopmā max, xix hāpxop hōm Topa pu kamah, xayīy hāpxopmā max xohix xaxok hok! ²⁴ 'Āpa hok xop te tikmū'ūn mōgā kummuk! Tikmū'ūn te kumāyōnāg xut nūy putyōn, pāyā' xok xexka kāmēn tōmāhā', ha kaxīy 'āxop te hāpxopmā'ax kūtīgnāg mīy māynāg, pāyā hāpxopmā'ax max 'āxop te' xaxok!

²⁵ —Yā 'ākuxānōg hāmyūmmūg xop xix Paniye xop! 'Āpa mūn max, pāyā 'ākuxa mūn kummuk! Yā 'āxop te kānēy pet xax pix, xix kānēy xām pix, pāyā kānēy kox kopa yā' īgā', ha kaxīy 'ākuxa kummuk. Yā 'āxop te 'ānōy hā yīpkumīy, xi' yōg hāpxop hā' xupxet, xix 'ānōy yōg hāpxop hā' xupkumīy kamah. ²⁶ Paniye pa hok 'āxop! Kānēy kox pix hāmāxap, puxix tu xām max kamah.

²⁷ —Yā 'ākuxānōg hāmyūmmūg xop xix Paniye xop! 'Āpa mūn max, pāyā 'ākuxa mūn kummuk! Yā' xukpot putuk, hāptopa mūn max, pāyā' kopa' xuk xokxax, xi' kup, yāk-tox xē'ēgnāg. ²⁸ Ha kaxīy 'āxax max, pāyā 'ākuxa kopa 'ākummuk, yā' 'āxop te koit, tu hāpxopmā kummuk xohix.

Topa te' kuxa kummuk xop nōāp-tup

²⁹ —Yā 'ākuxānōg hāmyūmmūg xop xix Paniye xop! 'Āpa mūn max, pāyā 'ākuxa mūn kummuk! 'Āxop te xukpot māynāg 'āhā mīy, nūy Topa pupi hām'āktux xop no hāpkot, ha tilk xop hittap te Topa pupi hām'āktux, tu' max, ha 'āxop te xukpot maxnāhā', ³⁰ tu: "Pax 'ūgmūg pip hōmā", īhā tilk xop te Topa pupi hām'āktux, kopxix tu mōnāy xop yōg hāpxopmā kummuk tat hok, nūy tu tik max xop kix. 'Āmhok!" kaxīy. ³¹ Hamūn. 'Āxop yā mōnāy xop kummuk hā 'āmōkputox, ha Topa pupi hām'āktux xop kix, ³² ha 'āxop te mōnāy xop yōg hāpxopmā'ax kummuk tat, nūy tu' mīy kamah. ³³ 'Āxop te kāyā gāyñām xop putuk, xix kāyā gāy hā 'āktok! Ha Topa te 'ākummugāp-tup 'ūyānān tu', xa' xupmā hok Hāmgāyāgnāg Pet tu'. ³⁴ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āte xa ha mō'pok putup, tik te Topa pupi hām'āktux xop, xix tik te hāmyūmmūg xop, xix tik te hāmyūmmūgā'ax xop, ha 'āxop te' yāg kix putup, xi' yāg xupmāp-tup mīpkupnix tu', xi' yāg kix kak-ixnāg putup Topa pet kopah, tu kōmēn xohix tu 'ūpuk putup. ³⁵ Yīy Topa te 'āxūygāp-tup, xix 'ōg mōnāy xop yōg hāpxopmā'ax kummuk hā 'āxūygāp-tup. Ha mōnāy xop hittap max 'Ameo putex, hōmā, hāmyāxatamuk hittap 'Thāp-tex, xix mōnāy xop Manakit kutox Yakanit putex, Thā Topa pet xix mīmpe

mō'hāp'ax tu yāy kote' xip, tu hāpkummuk mīy 'ōhnāg, yīy Topa te 'āxūygāp-tup.³⁶ Āte xa hāpxe'e 'āktux; Yā Topa te yā hōnhā' pip xop xūygāp-tup 'uyānān tu', nūy mōnāy xop yōg hāpxomā'ax kummuk hā pago. Kaxīy.

Yeyox te mō tikmū'ūn yāy xe'ēgnāg

³⁷ Yeyox te hām'āktux kux, tu kōmēn Yenoyanēn yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—'Üg 'āpax! Topa te xa mō tik xop pok, pu xa Topa pupi hām'āktux, ha 'āxop te' kix, tu mīkaxxap hā' tux, pāyā' 'āte mōd'āyāy xe'ēgnāg. Kokakkak tek-tok xānāhā', nūy mō'tat yāy kaka', ha kaxīy 'āte tikmū'ūn xānāhā', pāyāk ha 'ānūn putup 'ohnāg!³⁸ Yīy 'āpet hōgnāg putup.³⁹ Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āxop tek pēnāp-tup 'ūxeheh, 'lhāk mūn 'āktux, hu: "Pūyā Topa tu hāmmānā! Yā tu yāy 'āxet'ax hōm pu nū!" Kaxīy

24

Yeyox te Topa pet xexka nōg'ax 'āktux

¹Hāpxip 'lhā Yeyox te Topa pet xexka kopa' xupep, tu' nīm, tu ta' mōg, 'lhā yāy yōg tikmū'ūn mōxaha', tu' yīka' pip, tu tu' mūg Topa pet xexkah,² yīy Yeyox te:

—'Ok 'āxop te' pēnāhā'? 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Yā' koxyōy putup Topa pet, tu mōktu yōg mīkaxxap xohix hām tu nū'nāp-tup. Kaxīy.

Yeyox te hāpkummugā'ax 'āktux

³Hāpxip 'lhā Yeyox te yīktix 'Onimet yīmū' yūm, ha yāy tōg tikmū'ūn nūn, nūy yā tup-xet hā hām'āktux hā' nōy yānān, ha:

—Hām 'ūm hā Topa pet koxyōy putup? Hāpxomā'ax 'ūm te xīy pēnā'ax, 'lhā' putpu 'ānūn, nūy hāpxomā xe'ēgnāg xohix tu kuxyā'? Kaxīy.

⁴Ha Yeyox te:

—'Óg pa mōxip, pu tikmū'ūn yā 'āmōd'āmā hōk!⁵ Yā tik punethok nūn putup, tuk 'ūm 'āxet'ax 'āktux putup, nūy yā tu' koit, hu: "Ugmūn yā Kuninx. Yā Topa tek mūn yāyutnāhā', 'ūnū!." Kaxīy. Tu tikmū'ūn xohix mōgāp-tup kummuk.⁶ Xate yāykix'ax 'āpak putup, ha tikmū'ūn te xa yāykix'ax 'āktux putup. Yā' 'ākuxānōg hōk. 'Uyāy kix xexkap-tup, pāyā' 'ā hāmyāxatamuk xohix xox putox'ah.⁷ Ha hāpxexka 'ūm yōg xonat xop te hāpxexka nōy yōg xonat mūtik yāykix putup, ha' hep xop te' hep xop nōy mūtik yāykix putup, ha hām yānuhuk putup, xix hāmhōgnāg, ha putup te tikmū'ūn kix putup.⁸ Yā nōm xūy hāmāxap, tu 'ūn tek-tok put xūy putuk.

⁹—Hak-nāy tu' gāy xop te 'āxop mūg putup, nūy 'ākix kakixnāg, tu' xat putup, pu 'ākix. Yā' xohix te 'āp-tup nōg 'ūgmūn hā.¹⁰ Yīy tikmū'ūn punethok tek nīm putup, tu Topa yōg putat xak putup, tu yāy xape kummugāp-tup, 'ūp-tup 'ohnāg tu',¹¹ 'lhā

yā tik xop nūn, nōm te yā mōd'āmā', nūy Topa pupi hām'āktux, pāyā' mōd'āmā', yā yāy pupi hām'āktux, tu tikmū'ūn punethok mōgāp-tup kummuk, tu yā' koit tu'.¹² Ha tikmū'ūn te hāpxomā kummuk putup, tu mōktu hāpxomā kummuk xexkah, yī' kuxa mām ka'ok xop kuxa teknōg, nōm xop kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, tu yā' nōy putup pax xaxok putup.¹³ Pa tikmū'ūn te Topa yōg putat hā' mō kuma' mōg, puxix Topa' mōy hāpkummuk mīy'ax xop kopah, tu' hīnnāp-tup xe'ēgnāg.¹⁴ Yīy hām'āpax max'ax 'āktux putup hām xexka xohix tu', puyī' hep xop xohix hām'āpax, nūy tu hāmyūmmūg. Yā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha' yīpkox pip. Ha hāmyāxatamuk xohix xox putox mō'nā'ax. Kaxīy.

Tute hāpxūy xexka 'āktux

¹⁵Tu xe hām'āktux, hu:

—Topa pet kopa' xip hām'āta yīkox 'āxet'ax Topa xip'ax. Hōmā mōnāy xop hittap Nanī'eo te Topa pupi hām'āktux, tu Topa yāy xip'ax 'āktux, tu yā hāpxop yāy 'īgā xexka 'āktux, ha Topa yāy xip'ax kopa' xip putup. (Pūyā tikmū'ūn mōd'kupix, nūy hāmyūmmūg.)¹⁶ Tikmū'ūn te hāpxexka Yonex tu' pip, puxix yīktx tu nūmān.¹⁷ Tikmū'ūn te mīptut pepi tu' pip, puxix tu nūmān, yā' hōk tu' 'ānūmān, pāyā hāpxop 'ūm pa hōk, nūy mōg mōd'ka'ok.¹⁸ Tikmū'ūn te hāpxa xexka tu' pip, puxix yāy pet ha tu mōg hōk, nūy yāy xax pa'. 'Āmhōk.¹⁹ Ha 'ūn mūnōp xop xūy xexkap-tup, 'ok pek-tok xuk, 'ok pek-tok yāy yōgtat hep xo'opmāhā'.²⁰ Topa tu' xax, xāyī hām 'āxi hōk 'lhā 'ānūmān, nūy nīt xap 'lhā 'ānūpā hōk.²¹ Yā' xūy xexka nām putup nīt xap 'lhā', xix hām 'āxi 'lhā'. Hōmā Topa te hām xexka mīy, xix hōnhā, 'ūxūy kutōgnāg, pāyā nōm xūy xexkanām.²² Yīy Topa te' xūy'ax yōg 'āmīn yohix kuxyāhā', pu tikmū'ūn nōdā'ot. Pa Topa te yāy yōg tikmū'ūn yīmōgatux, pu tu kuxa hi xēēgnāg, yīy 'āmīn yohix hā' kuxyāhā'.

²³—Tikmū'ūn 'ūm te xa: "Üpēnā! Topa yōg hāmyāyutnā'ax xip!" kaxīy, xix: "Nāy, yā 'ōnte' xip!" kaxīy, 'āpu 'āyīpkox hōk.²⁴ Yā tik te mōd'āmā'ax xop punethok nūn putup, tu Topa pupi hām'āktux 'ohnāg, xix yā hāmyāyutnā'ax 'ohnāg. Pāyā hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg putup, tikmū'ūn puxet te nōm mīy hōk, tu' mīy pu tikmū'ūn pēnā', puyīy nōd'kupix, mōd'āmā'ax hā', puyīy Topa yōg putat xax.²⁵ 'Üg'āpax, nūy hāmyūmmūg, nūy hāpxomā'ax yūmmūg tap.

²⁶—Tikmū'ūn te: "Üpēnā! Hām panip tu' xip!" kaxīy, 'lhā 'āmōg hōk. Yā' koit. Xix: "Üpēnā! Tute yāy xaptop 'ōnte'!" kaxīy, 'lhā 'āyīpkox hōk. 'Āmōg hōk. Yā' koit.²⁷ Tex

yānām te pexkox xexka tupmā mō'ka'ok, ha kaxīy 'ūgnūn putup, 'ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutox, tu putpuk nūn putup.

²⁸ —Kuptap xop te yāy tu nū'nāhā, nūy xok yīn xakot. Kaxīy.

Tikmū'ūn Kutox nūn putup

²⁹ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Uxūy'ax yōg 'āmnīy xohix nōg putup, 'lhā māyōn xok putup, xix māyōnhex. Māyōnnāg xop te hām tu nū'nāp-tup, ha hāmnōgnōy yōg xexka xop yāynuhuknām putup, ³⁰ 'lhā tikmū'ūn te hāpxompmāx xe'ēgnāg pēnāp-tup pexkox tu', hak nūn'ax 'āktux. Yāk mūn Tikmū'ūn Kutox, tu putpuk nūn. Ha Topa hā' gāy xop tek pēnāp-tup, hu 'ātu potap-tup, ha hāmgōy xexka kopak yīxop-tup, 'ūkxexka xe'ēgnāg tu', ³¹ ha mīxuxhop tut kāyāp-tup, ha yāk mūn Tikmū'ūn Kutox, tu pexkox yōg xop nū'pok putup, nūy Topa yōg tikmū'ūn yīmōgatux'ax nūnnā', ha hām xexka tu' xexka xop xohix mōxap-tup, nūy yāy tu nūnnāy. Kaxīy.

Yeyox te piget kup 'āktux

³² Yeyox te xe hām'āktux, nūy hāmyūmmūgā', hu:

—Mīnta kup piget te xa hāmyūmmūgāhā', 'Umīxux xokax, yā mīxux puk 'lhā 'āxop te hāmyūmmūg. Yā hāmpukpex mō'nāp-tup. ³³ Ha kaxīy 'āxop te hāpxompmāx xexka pēnāhā', 'lhā hāmyūmmūg kamah. Yā' xūy'ax yōg 'āmnīy mō'nāp-tup. ³⁴ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux, 'ūxaxok hok: Tikmū'ūn 'ūm pip nōmhā, 'ap xakix putup'ah, 'lhā nōm 'āmnīy mō'nāhā'. ³⁵ Pexkox te yāyxaxogā'ax, xix hām xexka te yāyxaxogā'ax, pāyā yōgnūn hām'āktux xip ka'ok, tu' nōg 'ohnāg. Kaxīy.

Hām 'ūm hā Tikmū'ūn Kutox nūn putup

³⁶ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Āmnīy 'ūm 'lhāk nūn putup, yā 'Ātak Topa puxet te' yūmmūg. Pexkox yōg nū'pok xop te' yūmmūg 'ohnāg, xikl mūn yā Topak-tok, pāyā 'ātep yūmmūg'ah kamah. ³⁷ 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutox, tu putpuk nūn putup, 'lhā tikmū'ūn te hāpxompmā kummuk pax. Hōmā hāmyāxatamuk xohix 'lhā mōnāyhop hittap Nōe xip, ³⁸ 'lhā tikmū'ūn hittap xit pax, xix yā' xo'op pax, xix yāta pax, tu mōkту. Nōe te mīptut xexka hā mō'nāhā', nōm te kōnāg yīmū' mōg, ³⁹ ha tikmū'ūn te hāmyūmmūg 'ohnāg, tu' yīpkox 'ohnāg, ha tex xexka nāhā', ha kōnāgkox xet xexkah, tu hāmnak hā' xupep, tu tikmū'ūn xohix kopugnām, ha' xakix. Hā kaxīy putpuk nūn putup, yākmūn Tikmū'ūn Kutox, tuk nūn 'lhā ⁴⁰ tik 2 te hāpxa xexka tu' hām, hap-xet mōgāp-tup, ha ta yā' nōy te nox xip. ⁴¹ 'Uñ 2 te xuxnāg xetox xap kōnōnnāhā', hap-xet mōgāp-tup, ha ta' nōy te' nox xip. ⁴² 'Og pa mōxip! Yāy 'ūm pupi hāmpēnā max. 'A' 'āxop te 'āmnīy 'ūm yūmmūg'ah 'lhā 'āxuxyā

nūn. ⁴³ 'Uxaxok hok. Pax pu tikmū'ūn te hāpxop hā' xupxet'ax nūn yūmmūg, puxix tu pēnānā' pi' kamah, puyīy tu' xupxet hok. ⁴⁴ Yīy 'āxop pēnānā' pi' kamah. 'A' yūmmūg'ah 'āmnīy 'ūm 'lhāk nūn. Yāk mūn Tikmū'ūn Kutox, tuk nūn putup, 'lhā yā' 'āxop tek hip 'ohnāg. Kaxīy.

Kāmānat max xix kāmānat kummuk 'āktux

⁴⁵ Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxompmāx yūmmūgā', hu:

—Tep te kāmānat max? Kāmānat max yā tik te hāmyūmmūg, tu yā hāmyōl mīy pax. Ha' xat, pu kāmānat xop tu pēnānā' pi', nūy tu xīnnā max. ⁴⁶ Ha' xuxyā nūn, 'lhā hām max, yī' kuxa hittup. ⁴⁷ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Uxuxyā te kāmānat max xexkānāp-tup, pu tu hāpxa xexka yōg hāpxop xohix pēnā'. ⁴⁸ Pa kāmānat kummuk te hāmpe'paxex, hu: "Ak xuxyā nūn putup'ah," kaxīy, ⁴⁹ tu yā hāpkute'ex kummuk, tu kāmānat nōy kix, tu yā' xit xexkah, tu yā' xo'op xexkah, tu mōkту yā' paptux, tikmū'ūn paptux xop mūtik. ⁵⁰ Ha' xuxyā nūn, ha ta kāmānat te' hip 'ohnāg, tu yā' nūn yūmmūg 'ohnāg, ⁵¹ puxi' xuxyā gāy nām, tu kāmānat xūygā'ax 'yānānā' tu', tu' mōgā'ax, nūy tu kummugā tikmū'ūn kummuk mūtik, nōm pa max, pāyā' kuxa kummuk. Ha' potap-tup, 'ūxūy xexka tu'. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

25

'Uñ te yātya hok te' 10

¹ Yeyox te hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxompmāx yūmmūgā', tu 'ūn tuk tuk xop te yātya hok 'āktux, nūy tikmū'ūn pu hāmyūmmūgā', puyīy tu' xuxyā nūn'ax hip, ha:

—Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat putup hā kaxīy. 'Uñ te yātya hok te 10 te 'āmuk xexka ha' mōg, 'āmnīy 'lhā' mōg, tu kuyānām tat'ax pop, nūy tik te yātya'ax hip putat kopah, puyīy tik yātya'ax mōgā' 'āmul xexka hah, ² ha fa 'ūn te 5 pa te hāmyūmmūg 'ohnāg, ha ta 'ūn te 5 pa te hāmyūmmūg, ³ ha 'ūn xop pa te hāmyūmmūg 'ohnāg te kuyānām tat'ax pop, pāyā' hep tox xaxok, ⁴ pa' nōy xop te kānēy tat kamah, ha yā' hep tox kopa' xup, nūy tat'ax hā' pux.

⁵ —'A tik te yātya'ax 'ūm nūn'ah, yīy kūmīm tetet' kix, ha mō'yōn putat pukah.

⁶ —'Āmnīy kote 'lhā tikmū'ūn yīy ka'ok, hu: "Tik te yātya'ax nūn! Mā', yūmū nū mūtik mōg!" Kaxīy.

⁷ —Ha 'ūn xop yāykoxak mō'ka'ok, tu kuyānām mō'xup. ⁸ Ha 'ūn pa te hāmyūmmūg 'ohnāg te' nōy xop pu hām'āktux, hu: "'Ā' hōm'ōg hep tox, 'ūmōy yāy yōg ta'ax hā' pux. Yāk mū yōg kuyānām xakix." Kaxīy.

⁹ —Ha:

—“Ak mū'āte xa popmāp-tup'ah. Yäktōgnāg 'üm hep tox. 'Āxop putup, mōy mōg kōmēn hah, nūy 'üm pa'.” Kaxīy.

10 —Ha' mōg, tu' paha', lhā tik te yāyta'ax xupep. Ha 'ün pa te hämyümmüg te nū mütik mōg 'ämuk xexka hah, tu mōktu' mōxaha', tu' mōxakux, ha ta mō'yā yīnnīn.

11 —Häpxip kutōgnāg lhā 'ün xop nōy mōxaha 'üyñna' tu', tu häptopa' pip, tu' xānāhā, hu: “Yāyā, Yāyā', häpxon! Yāk mūg nūn!” Kaxīy.

12 —Ha tik te yāyta'ax te: “A 'āte 'āxop 'üm yümmüg'ah. Mōy, nūy 'äpep! Kaxīy. 'Ūkux.

13 Yeyox te häm'äktux kux, tu:

—Yīy 'äpa mōxip! Yā hām 'üm hāk nūn 'āxop te' yümmüg 'ohnāg. Kaxīy.

Kāmānat tikoxuyuk 'äktux

14 Tu xe häm'äktux'ax hā hämyümmügähā', nūy Topa yōg häpxomä'ax yümmügä', nūy yümmüg hām max 'äktux, nūy Topa pu yümmüg hām max 'äktux, hu:

—Topa te yāy yōg tikmū'ün xat kaxīy: Tik te häpkumep putup, ha kāmānat xop xānāhā', pu häpxa xexka pēnānā 'ati',¹⁵ tu tu tayūmak popmāhā', tu tik te hämyümmüg xexka pu' hōm tayūmak te 5.000, tu' nōy te hämyümmüg miax pu tayūmak te 2.000 hōm, tu tik te hämyümmüg kutōgnāg pu tayūmak te 1.000 puxet hōm, tu ta' mōg. ¹⁶ Ha kāmānat te 5.000 paha', tu' mōg, tu häpxop hāmenax, tu mōktu tayūmak nōy te 5.000 paha'. ¹⁷ Ha kāmānat nōy te 2.000 paha', tu' mōg, tu häpxop hāmenax, tu mōktu tayūmak nōy te 2.000 paha'. ¹⁸ Pa tik te 1.000 paha', tu' mōg, tu häpkot, tu' xuxyā yōg tayūmak xaptop hām kopah.

19 —Häpxip punethok tap 'lhā' xuxyā nūn, nūy ta yāy yōg tayūmak pop,²⁰ ha kāmānat te 5.000 paha', tu' nūn hāmāxap, tu tayūmak te 10.000 hōm 'üxuxyā pu', tu: “'Üpēnā!' Xate 'ā' hōm tayūmak te 5.000. 'Āte häpxop nōy yānān hā tayūmak te 5.000 nōy paha'.” Kaxīy.

21 —Ha: “Yā' max! 'Āhām max. Xate hämyok mīy tayūmak kutōgnāg hā, yīy 'āte 'āxekānāhā', xayīy häpxop punethok pēnā max. 'Āpu yümmū'āte 'ämuk xexka mīy!” Kaxīy.

22 —Ha kāmānat te 2.000 paha', tuk-nāy tu' nūn, tu: “Xate 'ā' hōm tayūmak te 2.000. Yā 'āte häpxop nōy yānān hā tayūmak te 2.000 nōy paha'. 'Üpēnā!'” Kaxīy.

23 —Ha' xuxyā te: “Yā' max! 'Āhām max! Tayūmak kutōgnāg hā xate hämyok mīy, yīy 'āxekānāhā', xayīy häpxop 'üm xexka pēnā max. 'Āpu yümmū'āte 'ämuk xexka mīy!” Kaxīy.

24 —Ha kāmānat te 1.000 puxet paha', tu' nūn, tu: “'Āte 'äyñmmüg. Xate 'üm kuxa ka 'ohnāg. 'Ünōy te häpxop xap xok, ha xate' nūnnāhā”,²⁵ yīy 'ügkuxānōg, tu 'og tayūmak

xaptop hāpkox hā mō'tat. 'Üpēnā 'ögnū tayūmak, nūy pa'.” Kaxīy.

26 —Ha' xuxyā te: “'Āhām kummuk, 'ätekñōg tu'. Xatek yümmüg, ha 'āte häpxop xap xok 'okpa hāpxop ta nūnnāhā'. ²⁷ Teptu xate tayūnak xex hok tayūmak xut'ax pet kopah? 'Üyī putpu nū', tu yōgnū tayūmak paha', 'ünōg nōy nā' mōg, tu mōktu yā' kux.” Kaxīy. Tu yōkāmā' tu kāmānat nōy pu' xat, hu:

28 —“Kāmānat kummuk yōg tayūmak xut, nūy kāmānat nōy pu' hōm, nōm te tayūmak te 10.000 pop. ²⁹ Yā tikmū'ün te punethok pop, puxix tu xe' pop, tu mōktu yā' xohix pop, pa tikmū'ün te' pa hok, puxi' yōg häpxop kutōgnāg xut kamah, pu tu' hok xip. ³⁰ Yā kāmānat kummuk, tu' hitop hā' hām. 'Āpu, nōm mō'yōn häptopa', puyīy häpxoxtap kopa tu xip ka'ok. 'Önte potap-tup, 'üxüy xexka tu'. Kaxīy. 'Ūkux.

31 Yeyox te häm'äktux, nūy hämyümmügä kux, tu:

—Yāk mūn Tikmū'ün Kutok, tu yā putruk nūn putup, tu' xat xe'ëgnāg putup, lhāk nūn, ha pexkok yōg nū'pok xop te nū mütik nūn putup, hāk yīm putup, nūy tu hep xop xohix xat. ³² Ha' hep xop xohix te yāy tu nū'nāp-tup 'ügkeppah, ha 'āte tikmū'ün yāg mō'pot putup. Yā kaxīy tik pēnā'ax te kahnēn mō'pot xix mot,³³ tu kahnēn mō'pot, pu tu yīm xe' e hā mō'xip, xix mot mō'pot, pu tu yīm xax hā mō'xip, ha 'āte' yīpkox pip xop mō'xip putup 'ügyim xe' e hā, tu' yīpkox hok xop mō'xip putup 'ügyim xax hā,³⁴ ha 'āte hām'äktux putup, tikmū'ün tek yīm xe' e hā' pip pu hām'äktux putup, hu: “Mā! 'Ögnū 'Ātak te 'āxop ha hāmmaxnāhā'. Mā', nūy pexkok yōg häpxop xohix pop. Yā Topa te xa' xex tap 'lhā hām xexka xip 'ohnāg. ³⁵ Yā 'āxop tek xīnnāhā 'lhā putup tek putex, tu 'ā' xo'opmāhā', 'lhā 'āte kōnāg tat xak, tuk xānāhā', 'üxihip 'äpet kopa, 'lhā 'āte xa hak puknōg. ³⁶ 'Ak xax 'üm xip'ah, ha 'ā' 'āxax 'üm hōm, 'üyī mōktat, tuk pakut, hak pēnā max. Kanet kopak xip, ha 'āxop 'üg ha mōg, nūy mōg mōgnīynām.” Kaxīy.

37 —Ha tikmū'ün max te: —Yāyā', hām 'üm hāk mū'āte 'äpēnāhā', 'lhā putup te 'äp-tex, ha 'äxiinnāhā'? ³⁸ Hām 'üm hā'ämūn 'ügmū'ā hā puknōg, ha 'äxānāhā', xa 'ügmüg pet kopa xihip? Hām 'üm hāk mū'āte xa topixxax 'üm nīm, xa mō'tat? ³⁹ Hām 'üm hā 'äpacut, hak mū'āte 'äpēnā max? Hām 'üm hā kanet kopa 'äxip, hak mūg mōg, nūy mō'äññynām?” Kaxīy.

40 —Ha 'āte hām'äktux'ax hā' nōy yānān putup, tu: “'Āte xa häpxe'e 'äktux: 'Āxop tek xape 'üm kutīgnāg hā 'ā tehet, huk mūn yā 'ātehet kamah. Kaxīy.

41 —Tu tikmū'ün kummuk pu hām'äktux putup, nōm tek yīm xax hā' pip, hu: “Mōy,

nūy 'āpe! Yā Topa te xa hāpkummugāhā'. Mōg, pu kuxap xe'e mō'āhap mō kuma mōg. Topa te kuxap mīy tap nūy Hāmgāyāgnāg xūygā', nūy 'ūyōg nū'pok xop kummuk xūygā'. ⁴² Ya putup tek putex, pak xīnnā 'ohnāg, ha 'āte kōnāg tat xak, pa 'ām xo'opmā 'ohnāg. ⁴³ Ügmūn xa hāk puknōg, pa 'āxop te 'ūkxānā 'ohnāg, 'ūxihip 'āpet kopah. Ax xax 'ūm xip'ah, 'a 'āxax 'ūm nīm'ah, 'ū mōktat. Ükpakut, xix kanet kopak xip, pāyā 'āxop tek pēnā 'ohnāg.' Kaxīy.

⁴⁴ —Yīy tīkmū'ūn te: "Yāyā", hām 'ūm hāk mū'āte 'āpēnāhā', ha putup te 'āp-tex, ha xate kōnāg tat xak, xīkmū'āhā 'āpuknōg, xix 'āxax hok, xix 'āpkut, xix kanet kopa 'āxip, hak mū'āte xa hā te 'ohnāg?" Kaxīy.

⁴⁵ —Ha 'āte: "Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āxop tek xape kutīgnāg hā 'āte 'ohnāg, hu tu 'ā te 'ohnāg kamah." Kaxīy. Tu ta tu'kux.

⁴⁶ Yeyox te hām'āktux kux, tu:

—Tīkmū'ūn kummuk xūy putup mō'kuma' mōg, ha' kuxyā 'ohnāg, pāyā tīkmū'ūn max hi xe'ēgnāg mō'kuma' mōg, ha' kux 'ohnāg kamah. Kaxīy.

26

'Üxexka xop te hāpxopmā kummuk 'āktux

¹ Yeyox te hāmyūmmūgā kux, tu ta yāy yōg tīkmū'ūn pu hām'āktux, hu:

² —'Āxop te hāmyūmmūg, yā 'āmnīy 2 nōg, puxix tīkmū'ūn 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa'yēn mīy, ha tīkmū'ūn tek mōgāp-tup, nūy mīpkupnix tu Tīkmū'ūn Kutok putex, yāk putex putup. Kaxīy.

³ Tu hām'āktux, 'ihā 'āmānex xexka xop yāy tu nū'nāhā', xi' xexka xop yāy tu nū'nāhā', tu ta 'āmānex xat'ax Kaxpax pet xexka kopa yāy tu nū'nāhā', ⁴ nūy hāmpe tu paxex, nūy putep te xīy Yeyox putex'ax yūmmūg, nūy xaptop hā' mūy, ⁵ tu:

—'Āmuk xexka mīy 'ap putex putup'ah. Nāy, pu 'āmuk xexka tu kux, kopxi' xat, nūy 'ūp-tex, nūy ta tu tīkmū'ūn gāyā hok. Kaxīy.

Yeyox te' pip'ax Metān tu' xip

⁶ Hāpxip 'ihā Yeyox te xip tu xexka Metān kopa' xip, tu Ximām pet kopa' xip, ha' xuxet'ax nōy te: 'Ūyāy xax kunut nām. Kaxīy. ⁷ Ha 'ūn te nōm mō'nāhā', tu Yeyox yīka' mōg. Ha naxnāg 'anamax tat, ha' hep haxyā max xup, takat xexkah. Ha Yeyox xit 'ihā 'ūn te' hep pux, yā Yeyox putox yīmū' pux. ⁸ Ha' yōg tik xop te pēnāhā', tu' gāy, tu' mānōg, hu:

—Teptu 'ūn te' hep haxnāg xaxogāhā'? Yā takat xexkah! ⁹ 'Ūyōg naxnāg hāmenax, puxix tayūmak xexka pa', nūy tu tīkmū'ūn hok xop pu' nīm. Kaxīy.

¹⁰ Pa Yeyox te hāmyūmmūg, tu:

—Teptu xate 'ūn hā 'āgāy? Yā tute hāpxopmā māynāg! ¹¹ Hāmyāxatamuk xohix

hā' hok xop te 'āmūtik pip, pāyāk mūn'ah, ¹² yīy 'ūn te' pux, nūy 'ūgyīn haxyā max, puyīn nō hāpkot. ¹³ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tīkmū'ūn te hām'āpak max'ax 'āktux putup, tu hām xexka xohix tu' xuktux putup, yā kama 'ūn yōg hāpxopmā'ax 'āktux putup, nūy 'ūn xaxogā hok. Kaxīy.

Yot te hāpkummugāhā'

¹⁴ Hāpxip kutōgnāg 'ihā Yeyox yōg tik 'āxet'ax Yot Ixkanot mōg, nūy 'āmānex xexka xop mūtik hām'āktux, ¹⁵ tu:

—Tayūmak xohix te xīy 'āhōm putup, 'ūyūy 'āxop mōgā', xayīy Yeyox mūy? Kaxīy.

Ha' xexka xop te' yōg tayūmak mō'cupix, tu tayūmak te 30 xut, tu tu' hōm. ¹⁶ Yīy Yot mōg, tu hāmpe'paxex, tu' xak, nūy gāy xop mōgā', pu ta Yeyox mō'tat kanet hah.

Yoneo xop te' 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa'yēn mīy

¹⁷ 'Āmnīy nōg 'ihā Yoneo yōg tīkmū'ūn te 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa'yēn mīy, tu pām tokatok hok māhā', ha 'āmnīy te māxp Yeyox yōg tik xop te Yeyox ha' mōg, tu' yīkopit, hu:

—Xatep-tep putup? Piyā' mīy'ax 'āmuk xexkah, nūy tu pām tokatok hok mā 'āmnīy hā? Kaxīy.

¹⁸ Ha:

—Kōmēn ha mōg, tu tik 'ūm xax, nūy tu' xax, hu: "Ügmūg xuxyā te' xat, 'ū xā hām'āktux, hu: Yā hōnhā yōgnū tik xop xik mūn te 'āmuk xexka mīy putup, tu 'āpet kopa 'āte' mīy putup." Kaxīy.

¹⁹ Ha' yōg tik xop te hām'āpak, tu' mīy, tu 'āmuk xexka mīy tik pet kopah.

²⁰ Ha 'āmnīy hā Yeyox xix tik xop mām, 'āmuk tu' xakot, nūy tu xit, ²¹ tu' xit, 'ihā Yeyox te:

—Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āp-xet 'ūm te' gāy xop mōgāp-tup 'ūghah. Kaxīy.

²² Ha tik xop kuxa hittup 'ohnāg, yā' xohix te yāy yīkopit, tik puxet hāmāxp te' yīkopit, hak-nāy tu' nōy, xi' nōy te' yīkopit, tu mōktu xohix, tu:

—'Ū 'ūm? Yāyā', xatep-tep pe'āpaxex? 'Ok 'ūgmūn tik kummuk? Kaxīy.

²³ Ha Yeyox te:

—Tik te' gāy xop mōgā'ax, tu pām xup kānēy pet xax kopah, 'ūgmūtik tu pām xup nōmhā. ²⁴ Ükxok putup, yā Topa yōg tap-pet te hām'āktux tap, pāyā tik kummuk xūy putup, nōm tek kummugāp-tup! 'Ügmūn yā Tīkmū'ūn Kutok, hāk kummugāp-tup, yā hāpxopmā'ax kummuk. Pax pu' tut te nōm put hok, puxix hāpkummuk mīy hok. Kaxīy.

²⁵ Ha Yot te' yīkopit kamah, tik te' mōgā'ax kummuk te hāmyīkopit, hu:

—Yāyā', xatep-tep pe'āpaxex? 'Ok yākmūn tik kummuk? Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Hamūn. Xate' xuktux. Kaxīy.

Yǔmǔg xuxyā xit'ax

²⁶ Ha' xit, īhā Yeyox te pām paha', tu Topa tu:

—'Āmax Topah! Xatek mū'ā hāpxop xit'ax hōm. Puxi'. Kaxīy.

Tu pām koxip, tu tik xop pu' popmāhā', tu: —'Ūpa', nūy mā'. Yāk yīn. Kaxīy.

²⁷ Tuk-nāy tu kānēy paha', tu Topa pu:

—'Āmax Topah! Xatek mū'ā hep max hōm, 'ū xo'op. Puxi'. Kaxīy.

Tu yāy yōg tik xop pu' hōm, tu:

—'Ūpa', nūy 'āxop xohix xo'op. ²⁸ Yāk hep 'āta', ha yā' xohix pupi nū'nāhā', pu Topa te hāpkummuk mū'yax xaxogā', pu tu kux. 'Ugher 'āta hā Topa te' pa'ax tup mū'y tikmū'ūn mūtik. ²⁹ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āte mīnta hep xupyāg xe' xo'op hok, pāyā yōgnū 'Ātak mūtik 'iktī', kopxi' xo'op, īhā 'Ātak te yāy yōg tikmū'ūn xat xe'e'. Kaxīy.

³⁰ Ha Topa puk-tex, tuk-tex kux, tu ta' mōg 'Onimet yōg yīktix hah.

Yeyox te Pet pu hām'āktux

³¹ Tu ta' mōg, īhā Yeyox te tik mūnōm xop pu hām'āktux, hu:

—Hōnhā 'āmnīy īhā', 'āxop xohix nū'pap-tup, tuk nīm putup. Yā Topa yōg tappet te hām'āktux tap, tu: "Āte kahnen yōg pēnā'ax putex, yīy kahnēn nū'paha'!" Kaxīy. Yīy hām'āktux hittap hā 'āxop tek nīm putup nōmhā, ³² pāyā putup hi', kopxix 'ākeppak mōg hāpxexka Ganimet hah. Kaxīy.

³³ Yīy Pet te:

—'Ak mūn'ah! 'Āte 'ānīm 'ohnāg. 'Ūnōy xohix te 'ānīm, kopxix 'ānīm hok. Kaxīy.

³⁴ Ha Yeyox te Pet pu hām'āktux, hu:

—'Ug 'āpax, nūy tu xaxok hok! 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Yā hōnhā, 'āmnīy īhā, xate koit putup, tuk yūmmūg hok 'āktux, tu' xuktux putup tikoxyuk, īhā xokakkak tak xatap-xet. Kaxīy.

³⁵ Ha Pet te:

—'Āmhok! 'Āte koit 'okpa 'āmūtik 'ūkxok! Pāyā 'āyūmmūg hok 'āte hām'āktux 'ohnāg! Kaxīy.

Ha tik xop xohix te:

—Ya hamūn! Kaxīy.

Yeyox te Topa pu hām'āktux Yetxēm tu'

³⁶ Ha ta' mōg tu mōktu Yetxēm tu' mōxaha', ha Yeyox te:

—Nāy, māhān, īhāk mōg 'ākeppah, nūy Topa pu hām'āktux. Kaxīy.

³⁷ Tu Pet mōgāhā nū mūtik, xix Yemeneo kutok 2, tu' kuxa teknōg, 'ūxūy xexka tu', ³⁸ tu:

—'Ūgkuxa xūy xexka tu mōktuk kuxa teknōg, tuk xok putūmnāg. Nūnte' tihi', nūy pēnānā 'āti 'ūgmūtik. Kaxīy.

³⁹ Tu ta' keppa' mōg kutōgnāg, tu nū'xup hām tu', tu Topa pu hām'āktux, hu:

—'Ātak, 'ūkxūy xexkah, 'ap hā' tot'ah. 'Ūktux hok 'ūkxūy hok, kopxik hittup. Pāyāk tux hok 'ūkxūy, kopxik xūy. 'Āpuk xat, yāk yīpkox xip 'āmūn pu'. Kaxīy.

⁴⁰ Tu put pu' nūn, tu tik tikoxyuk pēnāhā', ha mō'yōn, kūmīm te' kix hah, yīy Pet pu hām'āktux, hu:

—'Ok 'āxop te pēnānā 'āti hok, nūy yāk mūtik pēnā kutōgnāg? ⁴¹ Mō'ōn hok, pāyā Topa pu hām'āktux pax, xayīy hāpkummuk mīy hok. 'Ākuxa te hāpxopmā maxp-tup, pāyā 'āyīn pu'uk. Kaxīy.

⁴² Tu xe' mōg, tu:

—'Ātak, xatek putup 'ūkxūy, kopxik xūy. Yāk yīpkox xip. Kaxīy.

⁴³ Tu xe putpu' nūn, ha tik xop mō'yōn 'ūxeheh, yā kūmīm xūy xexkah, tu' pa xax mōm. ⁴⁴ Yīy Yeyox xe' mōg, tu Topa pu hām'āktux.

⁴⁵ Tu putpu' nūn tik xop hah, tu nūktu' yīkopit, hu:

—'Ok 'ūm yāykoak hok, 'āteknōg tu'? Hāmpēnā! Yā hōnhā' gāy xop nūn, nūy 'ūgmīn yā Tikmū'ūn Kutok mūy, nūy tikmū'ūn kummuk mōgā 'ūghah. ⁴⁶ 'Ayok, 'āpu yūmū mōg. Yā tik kummuk nūn nōmhā. Kaxīy.

'Ugāy xop te Yeyox mūq

⁴⁷ Ap hām'āktux kux'a'h, īhā Yot nūn, yā Yeyox yōg tihik, tu tikmū'ūn punethok nūnnāhā', ha mīkax xexka taha', xix mīm kix'a'h taha'. 'Āmānex xexka xop xix Yoneo xexka xop te mō'pok. ⁴⁸ Yā Yot te' xexka xop pu hām'āktux tap, tu: "Āte tik puxet yāy kep ha' mūg putup, nūy tu 'āneo, xayī' mūy. 'Āte Yeyox mūn kep ha' mūg putup, xayī' pēnā", nūy mūy. Kaxīy. ⁴⁹ Tu' xupep, tu Yeyox ha' nūn, tu:

—Yāyā', pūyā Topa 'ākuxa yūmmā! Kaxīy.

Tu yāykep ha' mūg. ⁵⁰ Ha Yeyox te:

—'Ūkxape', xate hāpxopmā'ax. Pūyā hāpxopmā mō'ka'ok, nūy ta tu kuxyā'. Kaxīy.

Ha' gāy xop te' mūg, tu' yīm kīy. ⁵¹ Pa tik puxet te Yeyox mūtik hāpkumep, tu mīkax xexka xut, tu 'āmānex xat'ax yōg kāmānat yīpkox xak, ⁵² ha Yeyox te:

—'Ōg mīkax mō'xīx 'ūxax kopah. Yā tik te mīkax xexka hāp-tex, puxi' nōy putex mīkax xexka hā 'ūyānān tu'. ⁵³ 'Āte yāy yōg 'Ātak tu' xax, puxix nū'pok pexkox yōg xonat xop xohix, pu tu 'āhā tu tehet. ⁵⁴ Pa Topa yōg tappet te hām'āktux tap, yī' tux hok pu tu hāpxopmā nōmhā, nūy hām'āktux hittap hā hāpxopmā'. Kaxīy.

⁵⁵ Tut xexka xop yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—'Āxop nūn, tu mīkax xexka taha', xix mīm topnāg paha', nūy tuk mūy. 'Āxop

tep-tep pe'āpaxex? 'Ok yākmūn tik kum-muk, tik te hāpxop hā' xupxet putuk? Yā 'āmnīy xohix 'lhā Topa pet xexka kopak xip, nūy hāmyūmmūgā', ha 'āxop te 'ūgmūg 'ohnāg.⁵⁶ Pāyā hōnhā Topa te' tux hok pu hāpxopmā kummuk, yā Topa pupi hām'āktux xop te tappet tu kax'āmi tap, yīy Topa yōg hām'āktux hittap hāk mūg nōmhā. Kaxīy.

Ha yāy yōg tik xop te hām'āpak, tu nū'paha'.

Yoneo xexka xop te Yeyox yīkōpit

⁵⁷ Ha tikmū'ūn te Yeyox mūg, tu Kaxpax pet ha' mōgāhā', ha Kaxpax yā 'āmānex xop xat'ax, ha tik xop te hāmyūmmūg pip, xix Yoneo xexka xop nūn, tu yāy tu nū'nāhā Kaxpax pet kopah.⁵⁸ Ha Pet te Yeyox pe' mōg, hāptox tu' pe' mōg, tu' pet yōg hāmmulkñg tu mōktu' xuper, tu mō'ñāhā', tu mōktu' yūm xonat xop mūtik, nūy 'ūyōg hāpxopmā'ax pēnā',⁵⁹ ha' xexka xop xak nūy Yeyox kupeh, nūy tup-tex, tu' koit'ax hā' kupex,⁶⁰ pāyā tep tup-tex'ax 'ūm yūmmūg 'okpa tik punethok te koit, ha hām'āktux hā' nōy yānān punethok. Hāpxip 'lhā tik 2 te hām'āktux, ⁶¹ tu:

—Yeyox te yāy ka'ok'ax 'āktux, tu: "Āte Topa pet xexka koxyōy'ax, tu xe' pet'ax 'āmnīy tikoxyuk hā." Kaxīy.

⁶² Ha Kaxpax yok, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Yā tik te 'ākupex. 'Ok xate yāy 'āktux hok, nūy yūmūg yūmmūgā'? 'Ok pe tik te hāpxe'e 'āktux, 'ok pe yā xā' koit? Kaxīy.

⁶³ Pa Yeyox yīy 'ohnāg, yīy 'āmānex xop xat'ax te hām'āktux 'ñxeheh, hu:

—Topa te 'ā' hōm yāy 'āxet'ax 'ūyīy 'āyīkōpit, hu 'āxat. 'Āyīy. 'Ok Topa xe'ēgnāg te 'āyāyutnāhā'? 'Ok yā 'āmūn Topak-tok xe'e'? Kaxīy.

⁶⁴ Ha Yeyox te:

—Ya hamūn. Xate' xuktux. Pāyā 'āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āxop te Tikmū'ūn Kutoh pēnāp-tup, ha Topa xe'ēgnāg yīm xe'e hak yūm putup pexkox tu', tul' yīxop-tup, hāmgōy xexka hāk yīxop-tup. Kaxīy.

⁶⁵ Ha 'āmānex xop xat'ax te yāy xax pot, nūy yāy kuxa xūy'ax tu' mūg, tu:

—Puxi! Yā Topa 'āktux kummuk pax 'ohnāg! 'Āxop te' xupak nōmhā.⁶⁶ Hu putep 'āktux'ax? Kaxīy.

Ha:

—Yā hāpkummuk mīy xexka! Pūyā tu' xok! Kaxīy.

⁶⁷ Tu mō yīy hep yōn, xi' payīn kix, 'lhā' yīkōpit,⁶⁸ hu:

—'Āmūn yā Topa yōg hāmyāyutnā'ax. 'Āpu, Topa pupi hām'āktux, nūy 'āyīy: 'Ū 'ūm te 'ākix? Kaxīy.

Pet te Yeyox yūmmūg hok 'āktux

⁶⁹ Ha ta' xip Pet hāptopa', ha ta kāmānat hex:

—'Āxip kama Ganinet yōg Yeyox mūtik. Kaxīy.

⁷⁰ Ha:

—Xatep-tep mūn 'āktux? 'A 'āte' yūmmūg'ah. Kaxīy.

⁷¹ Tu hāmyīkox tu' mōg, ha ta kāmānat hex nōy te' pēnāhā', tu xonat xop pu hām'āktux, hu:

—'Ōhōm xip Nāyane yōg Yeyox mūtik. Kaxīy.

⁷² Ha Pet te xe:

—'Ak mūn'ah. Topa tek yūmmūg. 'Ap 'ūkxip'ah. Yā 'āte' a kāy yūmmūg'ah. Kaxīy.

⁷³ Hāpxip kutōgnāg 'lhā tik xop te Pet yīka' nūn, tu:

—'Āyīy'ax te Ganinet xop yīy'ax putuk! Yā Yeyox mūtik xate hāpkumep. Kaxīy.

⁷⁴ Yīy Pet te:

—Topa tek yūmmūg. 'Āte nōm kāy yūmmūg 'ohnāg. Pax 'ū koit 'āte', puxix Topa 'ūkxūyīgā'. Kaxīy.

Hāpxip 'ohnāg 'lhā xokakkak tak xataha',⁷⁵ ha Pet te Yeyox yōg hām'āktux'ax xutigāhā', ha: "Xate yā koit putup 3, xate hām'āktux putup 'ūgyūmmūg hok te 3, 'lhā xokakkak tak xatap-xet." Kaxīy.

Tu ta' mōg, tu pota punethok.

27

Xonat xop te Yeyox mōgāhā Pinat keppah
1 Hāptup, māyōn te hāpkanet tu' xupep 'lhā', 'āmānex xexka xop xix Yoneo xexka xop xohix te yāy tu nū'nāhā', nūy Yeyox putex,² tu' kīy, tu Gohenanok Pinat ha' mōgāhā'.

Yot te yāy putex

3 Hōmā Yeyox yōg tik Yot te' mōgā kum-muk, nūy tu tayūmak pa', tu' xexka xop yōg hāmp'e'paxex yūmmūg nōmhā, yā Yeyox putex putup, ha yāy hālup xexkah, tu tayūmak te 30 paxmōg, nūy mōy putpu' hōm 'ūxexka xop pu', tu' xexka xop pu hām'āktux,⁴ hu:

—'Āte hāpkummuk mīy 'lhā 'āxop mōgāhā' tik max, xa tup-tex. Kaxīy.

Ha:

—Patiy! 'Āpu, yāy yōg hāpkummuk mīy'ax tat! Kaxīy.

⁵ Ha Yot te tayūmak hā putnū Topa pet xexka kopah, tu ta' mōg, tu yāy māy hīy, tu' xok xe'e'.

⁶ Ha 'āmānex xexka xop te tayūmak paha', tu:

—'Ap max'ah, yūmū yōg xat'ax te' xat hok, pu tayūmak hōm hok Topa pu'. Yā nūhū tayūmak tu tik putex. Yūmū'ātep-tep mūn mīy'ax? Kaxīy.

⁷ Hu tayūmak paha', tu 'Onet yōg hām xexka paha', puyī' xukpot mīy, pu tu' puknōg xop nō hāpkot. ⁸ Yīy tikmū'ūn te' xukpot 'āxet'ax, hu: "'Ūhep 'āta'ax tu hahām." Kaxīy. Yā hōmā 'ūxuxet'ax 'ūhep 'āta, xix

hõnhä'. ⁹ Hõmä tik hittap Yenemën te Topa pupi häm'äktux, yïy: "Tikmü'ün te tayümak te 30 paha', tu te tik hämenax tayümak te 30 hä', 'Iyaet yög tikmü'ün xohix te yä pagoptup, ¹⁰ tu tayümak hä' nøy yänän, nûy 'Onet yög häm paha'. Yä Topa tek xat tap, yïy 'äte' mÿy." Kaxïy. Ha Topa yög häm'äktux hittap hä' xexka xop te häm paña nõmhä.

Yeyox te Pinat keppa' xip

¹¹ Ha Yeyox te Gohenanok Pinat keppa' xip, ha' yïkopit, hu:

—'Ok xate Yoneo yög tikmü'ün xat xe'e'? Kaxïy.

Ha:

—Xate' xuktux. Kaxïy.

¹² Pâyä' yïy 'ohnäg 'ihä 'ämänex xexka xop xix Yoneo xexka xop te' kupe, ¹³ yïy Pinat te:

—'Ok xate häm'äpak hok? Yä 'äxat'ax xop te' äkupe! Kaxïy.

¹⁴ Pâyä' 'ap yïy'ah, ha Gohenanok kuxa te' yëy.

Pinat te' xat, pu Yeyox putex

¹⁵ Hämyäxatamuk xohix 'ihä', 'ämük xexka 'äxet'ax Nõa'yëñ mÿy 'ihä', Pinat te tik kummuk xut kanet kopah, tikmü'ün te ta tu' xak, ha' xut. ¹⁶ Ha tikmü'ün xohix te tik kummuk Mahamax yümmüg, ¹⁷ tu yäy tu nü'nähä Gohenanok pet tu', ha Pinat te tikmü'ün yïkopit, hu:

—'Äxop tep-tep putup? Piyä' mün 'äte' xut'ax? 'Ok pe Mahamax xut'ax, 'ok pe Yeyox xut'ax? Yä' xuxet'ax nøy Kunniix. Kaxïy.

¹⁸ Ha' xexka xop te Yeyox yïpkumüy, tup-tep putup, ha Pinat te' yümmüg. ¹⁹ Tu yäy yög yü'm'ax xexka yïmü' yüm, nûy tu' xat, nûy tu' yïkopit, ha yäy xetut te häm'äktux nü'kutnähä', tu:

—Tik max koa pu mög. Yä 'ämny kote 'ihäk yönkup, tuk xüy xexkah nõm tik max hah. Yï' xut, pu mög. Kaxïy.

²⁰ Ha 'ämänex xexka xop xix Yoneo xexka xop te tikmü'ün häm'äktux hä' gäyähä', puyïy tikmü'ün Pinat tu' xax pu Mahamax xut, nûy tu' xax, pu Yeyox putex. ²¹ Ha Gohenanok te:

—Tik 'üm 'äte' xut'ax pu mög? Kaxïy.

Ha tikmü'ün te:

—'Äpu, Mahamax xut. Kaxïy.

²² Ha xe' yïkopit, hu:

—'Ätep-tep mün mÿy'ax Yeyox hä? Yä yäy 'äxet'ax nøy Kunniix. Kaxïy.

Ha:

—Mïpkupnix tup-tex! Kaxïy.

²³ Ha Pinat te xe' yïkopit, hu:

—'Üyög häpkummuk mÿy'ax 'üm texïy? Kaxïy.

Pâyä' tikmü'ün yïy ka'ok, tu:

—Mïpkupnix tup-tex! Kaxïy.

²⁴ Yïy Pinat kuxa teknög tikmü'ün gäy hah, tu' xat, pu kõnäg tat, pu tu' yïm pix tikmü'ün keppah, tu:

—'Äxop te tik max putex putup. 'Ak mün'ah! 'Ap häpkummuk 'üm mÿy'ah. 'Äpu yäy yög häpkummuk mÿy'ax tat! Kaxïy.

²⁵ Ha' yänän, tu:

—Pûyä Topa 'ügmüg kummugä 'üyänän tu', xik mük kutok xupep tup xop kummugä kamah! Kaxïy.

²⁶ Yïy Pinat te Mahamax xut tikmü'ün pu', tu' xat, pu tu Yeyox kix xikot hä, ha' mögähä', nûy mïpkupnix tup-tex.

Xonat xop te Yeyox kute'ex kummuk

²⁷ Häpxip kutögnäg 'ihä Pinat yög xonat xop te Yeyox mögähä Gohenanok Pinat pet xexka hah, ha xonat xop te yäy tu nü'nähä', tu Yeyox yïmmat hä' pip, ²⁸ tu Yeyox xax xut, tu kap 'äta hä mö'tat, ²⁹ tu mïmyäm xox hä' kux xax mÿy, tup-tox yïmü' yüm, tu mïm xahix Yeyox yïm xe'e kopa' hõm, tu nüktu nüktettex Yeyox keppah, nûy tuk-te'x kummuk, tu:

—Pûyä Yoneo xop tu xat mö'kuma' mög' Kaxïy.

³⁰ Tu yäy yïy hep mö'yõn, nûy tu humpä', tu mïm xahix paha', tu nömp-tox hä' tak, ³¹ tuk-te'x kummuk kux, tu kap xut, tu xe yäy xax hä mö'tat, tu' mögähä', nûy mïpkupnix tup-tex.

Yeyox te mïpkupnix tu' xup

³² Tu ta' mög, 'ihä tik nüñ, 'üxuxet'ax Xïmäm, yä Xïnën yög tihik, ha' xat, pu mïpkupnix tat, tu' taha'. ³³ Ha' mög, tu möktu' xip'ax tu' möxaha', ha' xuxet'ax Gok, tu tikmü'ün yïy'ax hä: "Üp-tox kup." Kaxïy. ³⁴ Tu xupäg kanop peo mütik, tu Yeyox pu' xo'opmähä', ha yäx op kutögnäg, tup-tup nög. ³⁵ Ha xonat te Yeyox xup mïpkupnix tu', tu' xax koxip, tu mö'xap yõn, nûy xonat puxet te' xax max pa', ³⁶ tu' mäm, tu' pënänä! pip, ³⁷ tu mïmpehnäg yïmü kax'ämi', tu mïpkupnix tu' xup, nûy Yeyox yög häpkummuk mÿy'ax yümmügä', ha: "Nühü Yeyox, tu Yoneo yög tikmü'ün xohix xat." Kaxïy. ³⁸ Ha tik kummuk 2 xup kamah, nûy mïpkupnix tu' kix, ha häpxop hä' xupxet pax. 'Üp-xet te Yeyox yïm xe'e hä' xup, xi' nøy te' yïm xax hä' xup.

³⁹ Ha tikmü'ün te putat hä' mög, tu möktu' pënänä!, tuk-te'x kummuk, tup-tox mahap, tu Yeyox 'äktux kummuk, tu:

⁴⁰ —Käy te yäy 'äktux ka'ok, nûy Topa pet xexka koxyöy, tuk-näy tu' pet 'ämny 2 hä! Paxpu Topak-tok xe'e', puxix tu mïpkupnix tu' yïxox, nûy yäy hä tu' tehet, nûy tu xok hok! Kaxïy. ⁴¹ Ha 'ämänex xexka xop, xix tik te hämyümmüg xop, xix Yoneo xexka xop tek-te'x kummuk kamah, tu:

42 —Hamūn te tikmū'ūn punethok mōy, pāyā yāy mūn xut yūmmūg'ah. 'Ok 'Iyaet yōg tikmū'ūn xat xe'e? Paxpu mīpkupnix tu yīxox, puxix 'Ūgmū kuxa mām ka'ok 'ōm kopah! 43 'Ūkuxa yūm ka'ok Topa kopah, tu yā Topak-tok 'āktux. Nāy! 'Āpu yūmū' hip, puyīy Topa' xut nōmhā! Kaxīy.

44 Ha tik te hāpxupxet'ax 2 te hāpkute' ex kummuk kamah, tu hām'āktuk kummuk.

45 Māyōn te nūklu yāy kote' yūm, tu ta' xok, ha hām xexka xohix hāpkoxtap. 46 Ha māyōn he tu ta' putpu' hi 'ūxehēh, ha Yeyox yīy ka'ok, tu:

—“Enix, ‘Enix, nēmā xamatān!” Kaxīy. Tu tikmū'ūn yīy'ax hā: “Yā yōgnū Topah, tep texīy hā xatek nūm?” Kaxīy.

47 Ha tikmū'ūn 'ūm te' xupak, tu:

—Yā 'Enit mūn xānāhā! Kaxīy.

48 Ha tik mōg mō'ka'ok, tu hāpxop patok, 'ūhep xupyāg kummuk hā' patok, nūy Yeyox pu' xo'opmā', 49 pa tikmū'ūn nōy te:

—Nāy! Pa nū 'Enit, puyī' xut! Kaxīy.

50 Ha Yeyox yīy ka'ok 'ūxehēh, tu' xok xe'e'.

51 Hāpxip 'ohnāg 'Thā Topa pet xexka yōg topixxax mō'yīnnīn'ax te yāy pot, 'ūxax pepi yāy pot hāmāxap, tu mōklu kakak yāy pot mōg. Ha hām yāynuhuk, ha mīkaxxap xexka yāy pot, 52 ha' xukpot te yāy xōn, ha Topa yōg tikmū'ūn xakix hittap xop punethok te putpu' hi, 53 tu hāpkox kopa' mōxaha', tu hāpkumep, ha Yeyox te putpu' hi, 'Thā' nōm xop te kōmēn Yenoyanēn hā' mōxakux, yā Topa yōg kōmēn, ha tikmū'ūn xohix te' pēnāhā'.

54 Hāpxexka Hōm yōg kapitām xip, yā' puknōg, xix xonat xop te pēnānā' pip, tu hāpxopmā'ax xe'e'gnāg xohix pēnāhā', xix hām yāynuhuk pēnāhā', tu kuxānōg, tu:

—Yā hamūn yā Topak-tok xe'e'gnāg! Kaxīy.

55 Ha ta' 'ūn xop te hāptox hā yā' pēnāhā', yā nōm te Yeyox mūtik hāpkumep tap, tu Ganinet tu' mōxaha', tu Yēyox hā' tehe'.

56 'Ūxohix te: Māníx Mānanēn, xix Māníx yā Tiak xix Yoye hā' tut, xix Yemeneo xetut, yāk-tok pit 2 te Yeyox yōg tik xop kopa' tihī'.

57 Hāpxip kutōgnāg yā' āmāxak, 'Thā Yoye nūn, tuptexop xexkah. Yā kōmēn Ānimātex yōg tihix, tu kama' mōg Yeyox pehe', 58 tu' mōg, tu Pinat tu' xak, puyī' tux hok pu Yeyox xokxax hā hāpkot, ha' tux hok, 59 yīy Yoye te' xokxax kīy topixxax xekkap-nok hā', yā' xax tūmnāg. 60 Ha Yoye te yāy yōg mīkaxxap kox xexka hā mō'tat, tu nō kopa hāpkot, ha mīkaxxap putux yīkūy, nūy nō kox mō'yīnnīn, tu ta' mōg, 61 'Thā Māníx Mānanēn xix Māníx nōy mām, tu mīkaxxap kox xexka yīkā' mām.

Xonat xop te' xukpot tu pēnānā' pip

62 Hāptup nōy yā nit xap, 'Thā' āmānex xexka xop xix Paniye xop te yāy tu nū'nāhā Pinat mūtik, tu:

63 —Gohenanok: hōmā kāy te koit pax, tu: “Āmnīy 3 nōg, 'Thā putpuk hip-tup.” Kaxīy. 64 Yīy xa' xak, xa xonat xop mō'pok xukpot ha, 'āmnīy 3 hā', ka' yōg tik xop te' xokxax xut, nūy nō tu' xupxet, nūy tikmū'ūn pu: “Yā' hi putpu!” Kaxīy. Yā' koit'ax xexka nō'ōm. Kaxīy.

65 Ha Pinat te:

—Xonat xop mōgā pu pēnānā' pi', pu hāpxopmā' kummuk hok. Kaxīy.

66 Ha ta' mōg, tu puk hi hā mīkaxxap hāmyīnnīn'ax muk, puyīy tikmū'ūn yīkūy hok, nūy tu' xōn hok, ha xonat xop te' pēnānā' pip.

28

Yeyox te putpu' hi'

1 Hāptup nōy yā ye nomīn, ha māyōn xupep 'Thā Māníx Mānanēn xix Māníx nōy mōg, mīkaxxap kox xexka ha' mōg, nūy pēnā'.

2 Hāpxip 'ohnāg 'Thā hāhām yāynuhuk, ha pexkox yōg nū'kutnā'ax nūn, tu mīkaxxap xexka xut, nōm te mīkaxxap kox mō'yīnnīn, ha' xut, tu mīkaxxap yīmū' yūm.. 3 Tu tex yānām putuk, yā topixxax tūmnāg ponnik, yā hām 'āxi yōg hāpxop xapxūy'ax putuk.

4 Ha xonat xop te yā yīpkutuk xexkah, tu' yāy pu xu'uxnām, tu' xakix kōmnāg, 5 ha nū'kutnā'ax te' 'ūn xop pu hām'āktux, hu:

—Ākuxānōg hok! 'Āxop te Yeyox xak, nōm te mīpkupnix tu' xok. 'Āte' yūmmūg. 6 'Ap xip'ah. Yā' hi putpu', tu xa hām'āktux tap. Mā', nūy pēnā'! Yā hōmā' xip mīkaxxap xexka kox kopah, pāyā' ap xip'ah nōmhā. 7 Yīy mōg mō'ka'ok, nūy tik xop pu hām'āktux, hu: “Yā putpu' hi', tu' ākeppa' mōg hāpxexka Ganinet hah. 'Önte' āxop te' pēnā'ax.” Kaxīy. Āxutigā max, xayī' xaxok hok! Kaxīy.

8 Ha ta' mōg 'ūn xop, tu' mōg mō'ka'ok, tu kuxānōg, pāyā' kuxa hittup xexkah, tu tik xop ha' mōg, nūy tu' xuktux. 9 Hāpxip 'ohnāg 'Thā Yeyox te' 'ūn mūtik yā' tihī', tu:

—Pūyā Topa 'ākuxa māmmā'! Kaxīy.

Ha' yīkahnāg ha' mōg, tu tu nūkettetx, tu' nōy pata mūg, tu' kuxa te' yēy.

10 Ha Yeyox te:

—Ākuxānōg hok. Mōg, nūy mōy 'ūkxape xop pu hām'āktux, pu Ganinet ha mōg, nūy 'ūgmūn pēnā'. Kaxīy.

Xonat xop te xupmāhīy hā mō'āmā'

11 Ha 'ūn xop mōg, ha xonat xop te kōmēn ha' mōg, nūy 'āmānex xexka xop pu hām'āktux, tu hāpxopmā'ax xohix 'āktux.

12 Yīy yātyu nū'nāhā Yoneo xexka xop mūtik, nūy hāpxopmā'ax 'ūm te xīy 'āktux, tute tayūmak xexka popmāhā xonat xop pu', 13 tu' xat, hu:

—Mōg, nūy tikmū'ūn xohix pu hām'āktux, nūy yā tu te mō'āmā', hu: “Yeyox yōg tik xop te' xokxax hā' xupxet 'āmnīy koxtap hā,

hak mūg mōkyōn." Kaxīy.¹⁴ Gohenanok te'ōg hām'āktux 'āpax, kopxik mūg hām'āktux, puyīy 'āxop kummugā hok. Yā 'āxutigā hok! Kaxīy.

¹⁵ Ha xonat xop te tayūmak pop, tu' mōg, tu nōm hām'āktux'ax 'āktux 'ūxohix pu', yīy hōnhā Yoneo yōg tikmū'ūn te' xuktux pax.

Tik xop te Yeyox pēnāhā'

¹⁶ Ha ta tik xop te Ganinet ha' mōg, tu mōktu yīktix tu' mōxaha', yā Yeyox te' xat tap, puyīy yīktix ha mōg, yī' mōg,¹⁷ tu Yeyox pēnāhā', tu nūktettx, ha' kuxa te' yēy, pa tik 'ūm kuxa te yāy yīkopit. 'Ap mām'ah,¹⁸ yīy Yeyox te:

—Topa tek ka'ogāhā 'ū xat pexkox tu', xix hām xexka xohix tu xat.¹⁹ Āmōg, nūy hep xop xohix ha 'āmōy, nūy hāmyūmmūgā', puyī' yōgnū tikmū'ūn. 'Āpup-tox pix kamah. Yā Topa te 'āxop pu' hōm yāy 'āxet'ax, xa yōgnū tikmū'ūn putox pix,²⁰ tu hāmyūmmūgā', puyīy tu yīpkox pi' yōgnū xat'ax pu'. 'Ūxaxok hok. Yā 'āxop mūtik 'ūkxip mō'kumak mōg putup. Yā hāmyāxatamuk xohix xox putox 'ihā 'āmūtik 'ūkpiп putup, nūy 'ānīm hok. Kaxīy. Tu ta tu' kux.

MĀ'AK TE TOPA YŌG HĀM'ĀPAK MAX 'ĀKTUX

Yoām tep-tox pix, tu hām'āktux

¹ Nūnū', yā Yeyox Kunnix yōg hām'āpak max'ax, yā Topak-tok yōg. ² Hōmā 'ūhittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, hu Yeyox Kunnix yōg hām'āpak max'ax 'āktux, hu nō kax'āmix tappet tu, hu:

—Topa te: 'Āte tik mōkutnāp-tup, puyīy 'ūg pupi hām'āktux, puyīy 'ākeppa mōg, puyīy xa hāmmaxnā'. ³ Tute hām'āktux ka'ok putup hām panip xexka tu', hu hām'āktux, hu: Yūmūg xuxyā nūn putup. 'Āpu yā tu hāmmaxnā'. 'Āpu yā hāmmax mīy.' Kaxīy.

⁴ Hāpxip 'lhā' nūn Yoām, nōm tep-tox pix. 'Ūnūn, tu nūktu' xupep hām panip xexka tu', tu tikmū'ūn putox pix, tu hām'āktux, hu:

—Āpu yā yāyāhāup, nūy hāpkummuk mīy kux, ha 'āte 'āp-tox pix putup, puyīy Topa 'āxop yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu' kux. Kaxīy.

⁵ Ha ta' nūn hāpxexka Yonex yōg tikmū'ūn xohix xīk kōmēn Yenoyanēn yōg tikmū'ūn xohix, nūy Yoām yōg hām'āktux 'āpak. 'Ūnūn xohix, nūktu' mōxaha', tu Yoām yōg hām'āktux 'āpak, tu yāy yōg hāpkummuk mīy'ax 'āktux, ha Yoām tep-tox pix kōnāg kox Yohnām kopah. ⁶ Yoām te' tat topixxax, yā kāmēn xe hā' mīy, tu xokxax hāg-nāy hīy, tu kunit māhā', tu puk hep xup. ⁷ Yoām te:

—Hāpxip 'lhā' nōy tek pe' nūn putup. Yā' ka'ok nō'ōm, ha tak pu'uk. 'Ūxexka xop te' yōg pataxax ko'a, pu' max, pak pu'uk, hu yōg pataxax ko'a, pu' kummuk. ⁸ 'Āte 'āp-tox pix kōnāg hā, pa tute 'āxop ha Topa Koxuk nū'kutnāp-tup, nūy 'āxop ka'ogā'. Kaxīy.

Yoām te Yeyox putox pix

⁹ Ha ta' xip Yeyox kōmēn Nāyane tu' hāpxexka Ganinet kopah, tu ta' nūn, tu nūktu' xupep Yoām tu', ha Yoām te Yeyox putox pix kōnāg kox Yohnām kopah, ¹⁰ tup-tox pix kux, ha kōnāg kopa' xupep Yeyox, tu' pēnāhā', ha ta pexkox xōn, ha ta' yīxohoh Topa Koxuk, yā kuxxuxtut putuk. 'Ūnūn, tu nūktu' Yeyox yīmū' xupep. ¹¹ Ha ta pexkox kopa Topa te: —Xōnnē', 'āte mō'āyāy xe'ēgnāg. Xatek kuxa hittupmāhā'. Kaxīy.

Hāmgāyāgnāg te Yeyox xapit

¹² Hāpxip 'lhā' Topa Koxuk te Yeyox mōkutnāhā hām panip xexka tu', ¹³ ha ta' mōg, tu' xip, ha Hāmgāyāgnāg te Yeyox xapit, puyīy hāpkummuk mūn mīy, pa' mīy 'ohnāg, ha ta' pip xokxop gāy, pa pexkox yōg nū'pok xop te Yeyox pēnā max. Yā' xip Yeyox 'āmnīy xohix te' 40 hā.

Yeyox te hāpxopmā kōnāmāhā hāpxexka Ganinet tu'

¹⁴ Hāpxip ha ta xonat te Yoām mūg, tu kanet ka'ok kopa' xix, 'lhā putpu' nūn Yeyox, tu nūktu' xupep hāpxexka Ganinet tu', tu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, ¹⁵ tu:

—Hōnhā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat putup, ha yīpkox pip putup. 'Āpu yā yāyāhāup, nūy hāpkummuk mīy kux. 'Āpu yā 'ākuxa mām Topa yōg hām'āktux kopah, puyīy Topa 'ākuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. Kaxīy.

¹⁶ Ta' mōg Yeyox kōnāg xexka Ganinet kux tu', pa' pip tik tix, yā Xīmām Pet xix taknōy 'ūxuxet'ax 'Ānene', ha kōnāg xexka tu mō tutpanip yōn. Yā māpxexex putuk, hu mām ukpax. ¹⁷ Ha Yeyox te:

—Mā, nūy 'ūg pe mōg. 'Āxop te mām xuk, pa 'āte xa hāmyūmmūgāp-tup, xayīy 'ūg ha tikmū'ūn nūnnā'. Kaxīy.

¹⁸ Ha tik te tutpanip nīm, tu ta' mōg Yeyox peheh,

¹⁹ tu' mōg, pa' pip tik tix nōy, yā Tiak xi' taknōy Yoān, yā Yemeneo kutok, tu mīpkox kopa' mām, tu tutpanip mānyāg mīy, ²⁰ ha Yeyox te tik xānāhā', ha' tak nīm xix kāmānat xop nīm mīpkox kopah, tu Yeyox pe' mōg.

Tik kopa' xip yāmīy kummuk

²¹ Tu' mōg Yeyox xix yōg tīlik, tu mōktu' mōxaha kōmēn Kapānām tu', tu' nox pip. Nit xap ha ta' mōg Yeyox, tu Yoneo xop yōg Topa pet hā mō'nāhā', tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', ²² ha tikmū'ūn te' xupak, tu hāmyūmmūg'ax putuppax. Yā Yeyox 'ūka'ok, tu hāmyūmmūg, tu hāmyūmmūgā max, 'ap tik te hāmyūmmūg xop putuk'ah.

²³ Ha ta' nūn tīlik, ha' kopa' xip yāmīy kummuk, ha tik te hām'āktux ka'ok, hu:

²⁴ —Kōmēn Nāyane yōg Yeyox, putep mūn mīy putup? 'Ok 'ānūn, nūy 'ūkputex? 'Āte 'āyūmmūg. Topa te 'āyākutnāhā'! Kaxīy.

²⁵ Pa Yeyox te yāmīy kummuk xat, hu:

—Hām'āktux hok, nūy ta 'āpep! Kaxīy.

²⁶ Yāmīy kummuk te tik yāy nuhuqāhā', tu hām'āktux ka'ok, tu ta hāptopa' xupep, ²⁷ ha tikmū'ūn kuxa te' yēy, tu' yīkopit, hu:

—Pute 'ūm? 'Ok tute hāpxop tup yūmmūgāhā'? Tute yāmīy kummuk xat, ha' yīpkox pip, nūy xupep. Kaxīy.

²⁸ Hāpxip kutōgnāg 'lhā tikmū'ūn xohix te' yūmmūg hāpxexka Ganinet xexka tu', Yeyox te hāpxopmā max xe'ēgnāg.

Yeyox te Xīmām Pet xetut mūktut hit-tupmāhā'

²⁹ Tu ta' mōg Jesus xix Tiak xix Yoām, tu mōktu' mōxaha Xīmām Pet pet hā, yā 'Ānene pet kamah. ³⁰ 'Uxip Xīmām Pet xetut mūktut, tu' pip, tu' xax pukpex, ha tikmū'ūn te nōm 'āktux mō'ka'ok, ³¹ ha ta' mōg Yeyox 'ūn yīkāgnāg, tu' nōy yīm mūg, tu' yīm xīnnāhā',

2

ha' yūm, tu' xuxi', tu' nōy pu' hām mīptut kopah.

Yeyox te tikmū'ūn pakut xohix hitcupmāhā'

³² Āmāxāgnāg, ha ta tikmū'ūn te' nūnnāhā tikmū'ūn pakut xohix xix yāmīy kummuk te tikmū'ūn kopa' pip xop nūnnāhā Yeyox tu' ³³ ha ta nūn kōmēn yōg tikmū'ūn xohix xexka', tu nūktu mīptut yīkāgnāg tu' pip, nūy pēnā', ³⁴ ha Yeyox te tikmū'ūn pakut xohix hitcupmāhā', tu hāmpakut xohix mōy, tu yāmīy kummuk xohix te Yeyox yūmmūg, yīy Yeyoy te nōm xat, pu hām'āktux hok.

Yeyox xip hāpxexka Ganinet tu'

³⁵ Hāptup nūn, ha ta Yeyox yāy koxak, tu ta' mōg, tu mōktu hām panip xexka tu' xupep, tu Topa pu hām'āktux, ³⁶ pa Ximām Pet te Yeyox xak xi' xape xop te' xak punethok, ³⁷ tu' nūn, tu nūktu' xipihi', tu:

—Tikmū'ūn xohix te' āxak. Kaxīy.

³⁸ Ha Yeyox te:

—Āpu yūmū mōg xiptuxexka xohix mōyāykohip, tu' tikmū'ūn nōy hah, nūy Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux hato'a kamah. Yā'ūgnūn hām xexka tu', nūy tikmū'ūn xohix pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. Kaxīy.

³⁹ Tu ta' mōg, tu hāpkumep punethok hāpxexka Ganinet xexka tu', tu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux punethok Yoneo xop yōg Topa pet xohix kopah, tu yāmīy kummuk mōy.

Yeyox te tik xax kunutnām tapmāhā'

⁴⁰ Ha ta' nūn tihik, tu' xax kunutnām, 'ūnūn, tu nūktu Yeyox yīkāgnāg 'ūkopaxux hā' xip, tu ta' xak, hu:

—Āte' yūmmūg. Xatep-tup, nūy ta' ūkxax tapmā yūmmūg. Kaxīy.

⁴¹ Ha' kuxa ka' punethok, tu' nōy yīmū yāy yīm xix, hu:

—Hamūn, 'ātep-tup. 'Āxax tap. Kaxīy.

⁴² Hāpxip 'ohnāg 'īhā' xax kunutnām tap. Yā' hittup.

⁴³⁻⁴⁴ Ha Yeyox te' xat ka'ok, hu:

—Ūxupax. Tikmū'ūn pu nū hāpxopmā'ax 'āktux hok. Mōg 'āmānex hah, puyīy 'āxax pēnā'. Āpu 'āmānex pu hāpxop hōm, puyīy Topa pu nōm hōm, xayīy Mōyyex yōg xat'ax mīy. Hā kaxīy tikmū'ūn te' yūmmūg, 'āxax tap. Kaxīy.

Tu tik xat, pu mōg. ⁴⁵ Ha ta' mōg tihik, tu' xohix pu hām'āktux kōnāmāhā', hu:

—Pēnā', Yeyox tek xax tapmāhā'. Kaxīy.

Hā kaxīy Yeyox te kōmēn xohix hā' mō'nā xaptop 'ohnāg. Yā' tikmū'ūn te Yeyox yūmmūg, yīy ta' nox xip hām panip xexka tu', ha ta' nūn tikmū'ūn xohix, nūy Yeyox xax.

Yeyox te tik hāpkumep hok hitcupmāhā'

¹ Āmīy xohix nōg, 'īhā putpu' mōg Yeyox kōmēn Kapānām tu', tu nūktu mīptut hā mō'nāhā'. Pa hāpxip 'īhā tikmū'ūn te hām'āktux, ha tikmū'ūn xohix te' yūmmūg, 'ūxip Yeyox, ² tu ta' nūn tikmū'ūn, yā yāytunū'nāhā 'ūxohix, ha mōktu mīptut hā nū'xīmnāg xix hāmyīkox yīka nū'xip kama hāptopah, ha Yeyox te tikmū'ūn pu Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, ³ ha ta' nūn tik te' 4, tu tik hāpkumep hok nūnnāhā', yā tutpe hā mō'tat. ⁴ 'Ūnūn pa' pip tikmū'ūn xohix, yīy ta Yeyox ha' mōg 'ohnāg mīptut kopah, hu ta pepi' mōg, tu mōktu mīptut yīmū' mām, tu hāpxax mōy Yeyox xuka', tu ta hām tu tutpe hā tik pakut xix Yeyox keppa', ⁵ ha Yeyox te' yūmmūg tik kuxa mām ka'ok. Yeyox te tik hāpkumep hok pu hām'āktux, hu:

—'Ūgnix, Topa te 'ōg hāpkumek mīy'ax xaxogāhā', ha' kux. Kaxīy.

⁶ Ha ta' pip tik te hāmyūmmūg xop, tu' kuxa kopa' yīkotip, hu: ⁷ "Texīy hām'āktux? Tute Topa 'āktux kummuk! Tep te hāpkumek mīy'ax xaxogā yūmmūg? Yā Topap-xehnāg te'!" Kaxīy.

⁸ Pa Yeyox te tik yōg hāpe'paxex'ax yūmmūg, tu:

—Texīy 'ākuxa kopa 'āyīkotip? ⁹ Hām'āktux 'ūm yāyxat 'ohnāg? 'Ok pe tik hāpkumep hok pu hām'āktux, hu: "Āte 'ōg hāpkumek mīy'ax xaxogāhā', ha' kux," kaxīy, 'ok pe hām'āktux, hu: "Āpu 'āyīpxit, nūy pepix xīhip, nūy 'ōg tutpe pepix xup, nūy ta mōg?" Kaxīy. ¹⁰ 'Āte hāpxopmā putup, ha 'āxop te' pēnāp-tup, hu' yūmmūg, 'Ūgnūn yā Tikmū'ūn Kutok te tikmū'ūn yōg hāpkumek mīy'ax xaxogā'ax nūnēte hām xexka tu'. Kaxīy.

Tu tik hāpkumep hok pu hām'āktux, hu:

¹¹ —Āpu 'āyīpxit, nūy pepi xīhip, nūy 'ōg tutpe pepi' xup, nūy ta mōg yāy pet hah. Kaxīy.

¹² Hāpxip 'ohnāg 'īhā tik te hāpkumep hok yīpxit, nūy pepi' xip, nūy yāy yōg tutpe pepi' xup, tu ta' mōg, ha tikmū'ūn xohix te' pēnāhā', tu' kuxa te' yēy, tu Topa 'āktux max, hu:

—Tikmū'ūn te hāpxopmā'ax nōy hā kaxīy pēnā 'ohnāg! Kaxīy.

Yeyox xix Nemi'

¹³ Ta xe' mōg Yeyox, tu mōktu' xupep kōnāg xexka Ganinet tu', ha ta' nūn tikmū'ūn xohix Yeyox hah, ha' xohix pu hāmyūmmūgāhā'.

¹⁴ Tu ta' mōg, pa' xip Nemi', yā 'Āppeo kutok, tu' yūm gohet pupi tayūmak pop'ax pet kopah, ha Yeyox te Nemi pu hām'āktux, hu:

—Mā, nūy ūkpe mōg. Kaxīy.

Nemi pepi' xip, tu ta pe' mōg, tu mōktu Nemi pet hā' mōxaha,¹⁵ ha hāpxip 'ihā' xit Yeyox xix yāy yōg tik xop xix gohet pupi tayūmak pop'ax xop xix hāpkummuk mī'yax xop nōy,¹⁶ ha ta' nūn tik te hāmyūmmūg xop xix Paniye xop nūn, tu nūku' pēnāhā', Yeyox xit tik mūtik xix gohet pupi tayūmak pop'ax xop mūtik, tu Yeyox yōg tik xop pu' yīkopi, hu:

—Teptu Yeyox xit 'ükummuk xop mūtik? Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox te' xupak, tu tik te hāmyūmmūg xop pu hām'āktux, hu:

—Nonot xop te' hittup xop hā te 'ohnāg, pa pakut xop hā tehet. Hā kaxīy 'ügnūn, nūy hāpkummuk mī'yax xop xānā', pa' max xop xānā 'ohnāg. Kaxīy.

Yeyox te' xit hok 'āktux

¹⁸ Ha ta' pip Yoām mūtik mōg xop xix Paniye xop, tu' xit hok, nūy Topa pu hām'āktux.

Ha ta' xip Yeyox, ha ta' nūn tikmū'ün, tu nūktu' yīkopi, hu:

—Yoām mūtik mōg xop xit hok, nūy Topa pu hām'āktux xix Paniye xop te' kamah. Texīy 'ōg tik te' 12 xop xit hok 'ohnāg, nūy Topa pu hām'āktux? Kaxīy.

¹⁹ Ha Yeyox te:

—Tikmū'ün te yāyta pēnāhā', ha' xip tik te yāytap-tup. 'Ok tikmū'ün xit hok nōmhā'? 'Amhok, yā' xit.²⁰ Nāy, pu tik te yāta mōg, ha tikmū'ün xit hok nōmhā'. Hā kaxīy 'ükxip, 'ihā' yāy yōg tik te' 12 xit hok 'ohnāg, Nāy, 'ügmōg putup, 'ihā' xit hok putup. Kaxīy.

²¹ Tu Yeyox te xe:

—Tikmū'ün te' xap 'ohnāg topixxax yāg tup, yā' pix 'ohnāg, xix topixxax kunox. Ka' xap, ha' pix, puxix yāg yāy nū'nā', ha topixxax yāy pot.²² Ha ta' pux 'ohnāg tikmū'ün te xupyāg tup xokxax kox kutut kopah. Ka' pux, puxix xupyāg xokxax kox koxyōy, ha' xaxok xupyāg, ha' kummuk xokxax kox. Pa' pux xupyāg tup xokxax kox tup kopah, pu' max. Hā kaxīy tikmū'ün te mōnāyxop yōg hāpxomā'ax tat, xix kama yōgnū hāpxomā'ax tat, pu' kummuk. Kaxīy.

Yeyox te' 'āmnīy hām hok 'āktux

²³ Nit xap, yā' 'āmnīy hām hok, ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik te 12 xop, tu mōktu xuxnāg ta xe tox yōg hām mep, tu xuxnāg ta xe tox mep, nūy mā',²⁴ ha ta' nūn Paniye xop tu' yīkopi, hu:

—Teptu 'ōg tik xop te' mep 'āmnīy hām hok 'ihā'? Yā' kummuk. Yūmū yōg xat'ax kax'āmi tappet tu', tu' xat, pu hām hok 'āmnīy hām hok 'ihā'. Kaxīy.

²⁵ Ha Yeyox te:

—'Ok 'āxop te' mōkupix tappet tu'? Putep mūn mī'y Namix? Yā' putup tep-tex Namix xix yāy yōg tihik.²⁶ Namix mōg, tu mōktu Topa pet hā mō'nāhā', pa' mām pām, yā

Topa keppa' mām, ha Namix te' pām pop tu' māhā', tu yāy yōg tik xop pu' popmāhā', puyīy mā', 'ihā' 'āmānex yā' 'Amit, tu 'āmānex xop xohix xat 'ükax'āmi yūmū yōg xat'ax yōg tappet tu'. 'Uxat, pu 'āmānex te nōm pām mā', pa' nōy mā hok, pa Namix te' māhā'. Kaxīy.

²⁷ Ha Yeyox te xe:

—Topa te tikmū'ün pu 'āmnīy hām hok mī'y, pa 'ap 'āmnīy hām hok pu tikmū'ün mī'y ah. Yā' 'āmnīy hām hok te tikmū'ün yōg kāmānat putuk, pa tikmū'ün te 'āmnīy hām hok yōg kāmānat putuk 'ohnāg,²⁸ ha tak mūn Tikmū'ün Kutok te' xat 'āmnīy hām hok yōg hāpxomā'ax. Kaxīy.

3

Yeyox xix tikyīm te nū' yāy nūnnāhā'

¹ Tu ta' mōg Yeyox, tu mōktu Yoneo xop yōg Topa pet hā xe mō'nāhā', pa' xip tihik, tu' yīm te nū' yāy nūnnāhā',² ha ta' pip tikmū'ün, tup-tup, nūy Yeyox hāpkummuk mī'y pēnā' nit xap 'ihā', nūy hām'āktux, hu:

—Yeyox te' xat'ax mī'y 'ohnāg. Kaxīy.

³ Ha Yeyox te tik pu hām'āktux, hu:

—Mā'. Kaxīy.

⁴ Tu ta' tikmū'ün pu hām'āktux hu:

—Putep xat Topa yōg xat'ax yōg tappet? Putep xat, puyīy tikmū'ün hāpxomā' nit xap 'ihā', yā' 'āmnīy hām hok 'ihā': 'ok pe hāpxomā' max, 'ok pe hāpxomā' kummuk?⁵ 'Ok pe tikmū'ün hīnnāhā', 'ok pe tikmū'ün nūm, puyīy xakix? Kaxīy.

Pa tikmū'ün te hāmaāktux 'ohnāg.⁵ Ha' gāy Yeyox, tu' kuxa hittup 'ohnāg, tikmū'ün te hāmyūmmūg putup 'ohnāg hah.

Ta Yeyox te tik pu:

—'Āpu yā' 'yoa 'āyīm. Kaxīy.

Ha' yo'a', ha' yīm hittup.

⁶ Hāpxip ha ta' mōg Paniye xop, tu mōktu xat'ax xekxa 'Enot yōg xop mūtik hām'āktux, tu hām'āktux texīy Yeyox putex putup.

Yeyox te pakut xop nōy hittupmāhā'

⁷ Ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik te 12 xop, tu mōktu' mōxaha kōnāg xexka Ganinet kux tu'. Ha ta' nūn tikmū'ün xohix, yā' hāpxexka Ganinet yōg xop, xix hāpxexka Yonex yōg,⁸ xix kōmēn Yenoyanēn yōg, xix hāpxexka Inumēn yōg, xix kōnāg kox Yohnām kūnāpa yōg xop, xix kōmēn Tinok yōg, xix Tinok yīmap pip xop, xix kōmēn Xinōm yōg, xix Xinōm yīmap pip xop. Yā' xohix te Yeyox yōg hāpxomā'ax 'āpak, hu' nūn, nūy Yeyox pēnā',⁹ ha ta yāy yōg tik xop mō'pok Yeyox te, puyīy mīpkox nūnnā', puyīy tikmū'ün xohix Yeyox mō'yōn hok.¹⁰ Yā' tikmū'ün xohix hittupmāhā Yeyox te', yīy ta tikmū'ün pakut xohix nūn, nūy yāy mō'yōn, nūy Yeyox 'āpit, puyīy hittupmā'.¹¹ Ha ta' pip tikmū'ün, tu' kopa' pip yāmīy kummuk, tu' nūn, tu nūktu kup tomāhā Yeyox keppah, tu hām'āktux ka'ok, hu:

—'Āmūn yā Topak-tok! Kaxīy.

12 Pa Yeyox te yāmīy kummuk xat ka'ok, hu:

—Hām'āktux hok, yāg-mūn yā Topak-tok 'āktux hok. Kaxīy.

Yeyox te yāy yōg tik te 12 yīmōgātux

13 Tu ta' mōg Yeyox, tu mōktu yīktix tu' pūnāmep, tu' nōy xānāhā', ha ta' nūn, 14 ha Yeyox te tik te 12 yīmōgātux, puyīy Yeyox mūtik mōg, puyīy Yeyox tik mō'pok, puyīy tik Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, yā' xuxet'ax Yeyox yōg mō'pok xop. 15 Yeyox te nōm ka'ogāhā, pu yāmīy kummuk mōy. 16 Tik te 12 xop kopa' pip yā Xīmām, kama' xuxet'ax Pet, 17 xix Tiak xi' taknōy Yoām, yā Yemeneo kutox, yā Tiak xix Yoām 'āxet'ax nōy Motnēy, yā tīkmū'ūn yī'ax kopa yā' yāy no'ok kutox, 18 xix 'Ānene', xix Pinip, xix Matōmēo, xix Māteo, xix Tōmē', xix 'Appeo kutox Tiak, xix Tanep, xix Xīmām, yā tutep-tup, puyīy 'Iyaet xop yāy hā xexkah, 19 xix Yot 'Ixkanot, yā tute' gāy xop mōgāhā Yeyox hah, puyīy xūygā'.

Yeyox xix Hāmgāyāgnāg

20 Ha ta' nūn Yeyox, tu nūktu mīptut hā mō'nāhā', ha tīkmū'ūn xohix nūn, ha Yeyox xit putup, pa yā' xit 'ohnāg, yā tīkmū'ūn xohix pip. 21 Ha ta' nūn Yeyox xape xop, nūy Yeyox mōgā', yā' xupak tīkmū'ūn te' xuktux Yeyox putox kummuk, 22 ha kōmēn Yenoyanēn yōg tik te hām yūmmūg xop te:

—Yeyox kopa' xip Meyemo', yā yāmīy kummuk xop yōg xat'ax, ha Meyemo te Yeyox ka'ogāhā', puyīy yāmīy kummuk mōy. Kaxīy.

23 Ha Yeyox te tīkmū'ūn xohix xānāhā', nūy hāmyūmmūgā', tu hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā'. Tute:

—Texīy Hāmgāyāgnāg te tīkmū'ūn kopa yāy xut? 24 Hāpxexka yōg tīkmū'ūn te yāy pot, nūy yāy kix, tu hāpxip 'lhā' xakix 'ūxohix. 25 'Uxape xop te yāy pot, nūy yāy kix, tu hāpxip 'lhā' nōg 'ūxape xop. 26 Hā kaxīy Hāmgāyāgnāg xop te yāy pot, nūy yāy kix, puxix xakix 'ūxohix.

27 —'Ūxupxet te hāpxop hā' xupxet putup mīptut kopah, pa' xip tik ka'ok mīptut kopah. Texīy hāpxop xupxet putup? Yā tik ka'ok poxit hā' hīy hāmāxap, tu nōmāhā' xupxet. Hā kaxīy 'āte Hāmgāyāgnāg hīy, nūy tīkmū'ūn kopa yāmīy kummuk mōy.

28 —'Āpu 'ūxaxogā hok. Topa te tīkmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xohix xaxogā yūmmūg, pu tu' kux. Tīkmū'ūn te Topa 'āktux kummuk, ha Topa te' xaxogā yūmmūg, pu tu' kux. 29 Pa tīkmū'ūn te Topa Koxuk 'āktux kummuk, ha Topa te' xaxogā yūmmūg 'ohnāg. Yā' xip 'ūyōg hāpkummuk mīy'ax mōkuma' mōg, tu' kux 'ohnāg. Kaxīy.

30 Hā kaxīy hām'āktux Yeyox. Hamūn, tīkmū'ūn te hām'āktux, 'ūxip yāmīy kummuk Yeyox kopah. Pa 'āmhok, yā' Topa Koxuk te' kopa' xip.

Yeyox mūktut xi' taknōy xop

31 Ha ta' nūn Yeyox mūktut xi' taknōy xop, tu nūktu hāptopa' pip, tu' nōy mō'kutnāhā', puyīy Yeyox xānāhā'. 32 Ha ta kopa' mām tīkmū'ūn Yeyox mūtik, tu hām'āktux, hu:

—Hāptopa' pip 'ātut xix 'ātaknōy xop, tu 'āxānāhā'. Kaxīy.

33 Ha:

—Tep-te 'ūktut putuk xik taknōy xop putuk? Kaxīy.

34 Tu' yāy yīmap xop pēnāhā', tu:

—Pēnā nūhū', yāg tut xik taknōy xop.

35 Nōm te' mīy' Topa te nōm putup, yāg taknōy xop xik hex xik tut yāg xape xop. Kaxīy.

4

Hāpxopxap

1 Ta xe tīkmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā Yeyox te kōnāg xexka Ganinet kux tu', ha ta' pip tīkmū'ūn xohix, yī ta' mō'nāhā mīpkox hā, tu' yūm, ha' pip tīkmū'ūn hāmhūmāg hām kux tu', 2 ha Yeyox te hām'āktux'ax hā hāpxop xohix yūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgāhā', tu:

3 —'Ūgxupex, 'ūmōg tīlik, nūy hāpxopxap mō'pok, 4 tu hāpxopxap mō'pok, ha yāg te nū'nāhā putat kopah, ha ta' nūn putuxnāg, tu' xohix māhā', 5 ha ta' yāg nōy te nū'nāhā hām kutōgnāg kopa mīkaxxap yīmū' yūm, tu hāpxip kutōgnāg 'lhā' xokax hām tūnēmnāg tu', 6 pa māyōn xip, ha mō'hap, tu' nak, yā' yīpxatit kutōgnāg, hu' nak, 7 ha ta' yāg nōy te nū'nāhā mīmyām kup kakak, tu' xokax, tu' tuk, ha mīmyām kup tuk, tu' nōy mō'nīy, ha' ta' 'ohnāg, 8 ha ta' yāg nōy te nū'nāhā hām max kopah, tu' xokax, tu' tuk, tu mōktu kup puxet te mīnta te' 30 popmāhā', ha ta' kup nōy ta' tu 60, ha ta' kup nōy ta' tu 100. Kaxīy.

9 Tu xe:

—'Āyīpkox pip, nūy ta 'āpu yā' xupax. Kaxīy.

Yeyox te hāpxopxap 'āktux

10 Ha ta' mōg tīkmū'ūn punethok, ha ta' yāg xip Yeyox mūtik xix Yeyox yōg tik te 12 xop mūtik, tu yāy tu nū'nāhā', nūy Yeyox mūtik hām'āktux, tu:

—Hāmyūmmūg'ax 'ūm yūmmūgāhā xate? Kaxīy.

11 Ha:

—Texīy Topa te yāy yōg tīkmū'ūn xat, ha' yīpkox pip? Topa te xā' mūg. Pa Topa te' 'āxop kūnāpa pip xop pu hāmyūmmūgāhā hām'āktux'ax hā, 12 puyīy hāmpēnā', pa hāmyūmmūg 'ohnāg, puyīy hām'āpak, pa hāmyūmmūg 'ohnāg, puyīy yāy yōg

hāpkummuk mī'yax nīm hok, puyīy Topap-tuppax hok, puyīy Topa tikmū'ūn yōg hāpkummuk mī'yax xaxogā hok, pu tu' kux 'ohnāg. Kaxīy.

¹³Tu xe:

—Āxop te hām'āktux'ax yūmmūg 'ohnāg. Texīy 'āxop kūnāpa pip xop te nōm yūmmūg? Kaxīy.

¹⁴Tu xe:

—Tik te hāpxoxxpap mō'pok. Hā kaxīy tikmū'ūn te Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, ha hāpxoxxpap te Topa yōg hām'āktux putuk, ¹⁵ha ta hāpxoxxpap yāg te nū'nāhā putat kopah, ha ta' nūn putuxnāg, tu' māhā'. Hā kaxīy tikmū'ūn te Topa yōg hām'āktux'ax 'āpak, pa Hāmgāyāgnāg nūn, tu Topa yōg hām'āktux'ax xut. ¹⁶Ha ta hāpxoxxpap yāg te nū'nāhā hām kutōgnāg kopa mākaxxap yīmū' yūn, tu' xokax, tu' nak mō'ka'ok 'ūyīpxatit kutōgnāg hah. Hā kaxīy tikmū'ūn te Topa yōg hām'āktux 'āpak, tu' kuxa hit-tup, ¹⁷pa hāpxip 'hā tikmū'ūn te' kuxa mām xop kute'ex kummuk, ha' kuxa mām kux. ¹⁸Ha ta hāpxoxxpap yāg te nū'nāhā mīmyām kup kakak, tu' xokax, ha mīmyām te' nōy mō'nīy, ha' ta 'ohnāg. Hā kaxīy tikmū'ūn te Topa yōg hām'āktux 'āpak, ¹⁹pa hām xexka yōg hāpxopmā'ax pe'paxex punethok, tu' 'ūptexop xexkap-tup, tu hāpxop xohix putup, hu Topa yōg hām'āktux xaxok, tu hāpxopmā max mī'yah. ²⁰Ha ta hāpxoxxpap yāg te nū'nāhā max kopah, tu' xokax, tu' tuk, tu mōktu' kup puxet te mīnta te' 30 popmāhā', ha ta kup nōy ta' tu 60, ha ta kup nōy ta' tu 100. Hā kaxīy tikmū'ūn te Topa yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' kuxa mām nōm kopah, tu hāpxopmā max punethok. Kaxīy.

Kuyānām

²¹Tu Yeyox te xe:

—'Ok tikmū'ūn te kuyānām tat'ax xex manax kopah? 'Āmhok. 'Ok tikmū'ūn te kuyānām tat'ax xex mīmpe mō'yōn'ax kakak? 'Āmhok. Pa tikmū'ūn te kuyānām tat'ax yōg yūm'ax yīmū' xex, ha nōmhā kuyānām max, ha tikmū'ūn te hāpxop pēnāhā'. ²²Hā kaxīy tikmū'ūn te hāpxopmā xaptop hōnhā', ha tikmū'ūn te' pēnā 'ohnāg, pa hāpxip 'hā tikmū'ūn xohix te' pēnāp-tup. ²³'Āyīpxo pip, nūy ta' āpu yā xupax. Kaxīy.

²⁴Ta Yeyox te xe:

—Āpu 'ākuxa hā' xupax. Xate 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kopit, puxix Topa te 'ōg hāpxopmā'ax kopit, yā' yāy putuk, yā Topa te 'ōg hāpxopmā'ax kopit xē'ēgnāg putup. ²⁵Tikmū'ūn yōg hāpxop pip, puxix hāpxop nōy pop putup. Tikmū'ūn yōg hāpxop kutōgnāg pip, puxix nōm xaxok putup.

Hāpxoxxpap

²⁶Tu Yeyox te xe:

—Texīy Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha yīpxo pip? Yā' putuk, tik te hāpxoxxpap mō'pok, ha' xokax, tu' tuk. ²⁷Texīy 'ūxokax? Texīy 'ūtuk? Tik te' yūmmūg 'ohnāg. 'Āmnīy hā mō'yōn, tu hāptup hā hāpkumep, 'hā' tuk. ²⁸Hāpxoxxpap te hām hā' mōxaha', tu' xokax, tu' tuk, ha' tut pip, ha' xap ta punethok. ²⁹Yā' ta, ha tik te' mep kupukhe hā, tu' nūnnāhā'. Hā kaxīy Topa yōg tikmū'ūn xohix nōy nā' mōg, Topa te nōm xat. Kaxīy.

Mōytat xap

³⁰Tu Yeyox te xe:

—Texīy Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha yīpxo pip? Texīy 'āte xa hāmyūmmūgāp-tup? ³¹Yā hāpxoxxpap putuk, yā mōytat xap putuk. Yā' kutōgnāg mōytat xap, pa hāpxoxxpap nōy xohix 'ūxekah. ³²Tikmū'ūn te mōytat xap xok, tu' xokax, tu' tuk, tu mōktu' kup tox, ha ta' kup nōy kutōgnāg, ha mōytat kup māg xexkah, ha ta' nūn putuxnāg, tu yāy pet mīy mīm māg tu'. Hā kaxīy Topa yōg tikmū'ūn xop kutōgnāg hāmāxap, pa' xohix nōy nā'mōg tu' mōktu' xohix. Kaxīy.

³³Hā kaxīy Yeyox te tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāp punethok hām'āktux'ax hā, yīy tikmū'ūn te hāmyūmmūg. ³⁴Yā tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā hām'āktux'ax hā, pa yāy yōg tik te 12 xop mūtik hām'āktux nōy, nūy hāmyūmmūgā.

Yeyox te 'āmuuh xat xix kōnāg tot

³⁵'Āmnīy ha ta yāy yōg tik xop pu Yeyox te:

—'Āpu yūmū kōnāg xexka xak, nūy kūnāpa mōg. Kaxīy.

³⁶Ha Yeyox yōg tik xop te tikmū'ūn mō'pok hatō'ah, ha' mōg, ha ta' mōg tīhik Yeyox hah, tu yōg mīpxo hā' mōxaha', tu ta' mōg Yeyox mūtik, ha ta mīpxo xape mōg kama nūmūtik, ³⁷pa hāpxip 'hā 'āmuuh xexka nūn, ha ta' nūn kōnāg tot xexka', tu nūktu' mīpxo hā' mōxaha', ha mīpxo te kōnāg hā nū'xip, ³⁸ha Yeyox mō'yōn mīpxo xahixpa tu', tup-tox tep-tox yūm'ax yīmū' yūm, ha Yeyox yōg tik xop te' nuhuk, ha' koxak, ha hām'āktux, hu:

—Yāyā, yūmūg xakix putup. 'Ok 'ūgmūg kuxa ka? Kaxīy.

³⁹Ha Yeyox yok, tu 'āmuuh xat xix kōnāg tot, puyīy tu xuxix, ha' xuxix, tu nū'yēy. ⁴⁰Ha Yeyox te yāy yōg tik xop pu yīkopi, hu:

—Texīy 'ākuxa nōg? 'Ok 'ākuxa mām 'ohnāg? Kaxīy.

⁴¹Ha tik kuxanōg, tu:

—'Ū'ūm tīhik? Yā tute 'āmuuh xat xix kōnāg tot, ha' xuxix, tu nū'yēy! Kaxīy.

5

Tik kopa' pip yāmīy kummuk

¹Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop mīpxo hā, tu mōktu' mōxaha kōnāg xexka Ganinet kux tu' hāpxexka Yenax tu', ²tu

mǐpkox nǐm, tu ta' mōg, pa' xip tihik, ha tik kopa' pip yāmīy kummuk. ³ Yā tik pet yūm xukpot tu', ha' nūn. Yā' gāy, ha tikmū'ūn te' hīy yūmmūg 'ohnāg mākxap hā. ⁴ Yā tikmū'ūn te' mūg punethok, nūy mākxap hā' hīy 'yūmī xi' pata', pa tik te' koxyōy 'ūxohix, tu' mōg. Yā tikmū'ūn te' hīy yūmmūg 'ohnāg. ⁵ Hāptup 'ihā' xip tihik yīktix tu' xix xukpot tu' xix 'āmnīy 'ihā' kamah, tu' xahok ka'ok, tu yāy po'oxnām mīkaxxap hā. ⁶ Ta Yeyox pēnāhā hāptox tu, tu ta' nōy ha' nūn mō'ka'ok, nūktu Yeyox pu nū'xup, ⁷ tu hām'āktux ka'ok, hu:

—Yeyox, yā Topa xexka xe'ēgnāg kutok, 'āte xa tatu' xak: 'Āpu yā 'ūgkummugā hok! Kaxīy.

⁸ Yā hamūn, Yeyox te: "Yāmīy kummuk, tik kopa 'āpep!" Kaxīy.

⁹ Tu Yeyox te:

—'Āxuxet'ax texīy? Kaxīy.

Ha:

—'Ālxuxet'ax 'Ūxohix Xop, yā 'ūgmūgmūn punethok. Kaxīy.

¹⁰ Tu xe:

—'Āpu 'ūgmūg mō'pok hato'a hāptox tu'. Kaxīy.

¹¹ Ha ta' pip xapup xohix, tu' xit yīktix tu' hāmhūmnāg.

¹² Ha yāmīy kummuk te Yeyox pu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'ūgmūg xat, 'ūyīy xapup hā mōxān' Kaxīy.

¹³ Ha Yeyox te' xat, ha tik nǐm, tu ta' mōg, tu mōktu xapup hā' mōxaha'. Yā' xohix xapup, yā' xohix te' 2000 kōmnāg, tu ta' mōg mō'ka'ok, tu mō'yīxohō', tu mōktu kōnāg xexka hā' mōxaha', tu' xakix xit hā.

¹⁴ Ha ta' nū'paha xapup pēnā'ax xop, tu nōm 'āktux kōmēn yōg tikmū'ūn pu xix hām panip yōg tikmū'ūn pu', ¹⁵ ha ta' nūn tikmū'ūn xohix, nūy hām pēnā', tu' nūn, tu nūktu Yeyox yīka' pip, tu tik pēnāhā', pa' pip'ah yāmīy kummuk tik kopah, ha tikmū'ūn kuxa te' yēy. Yā tik yūm, tu' xax taha', tup-tox max. ¹⁶ Ha ta tikmū'ūn pu hāpxopmā'ax xohix 'āktux nōm te tik pēnāhā xix xapup, ¹⁷ tu Yeyox pu tatu' xak, puyīy mōg hato'ah, ¹⁸ ha ta' mōg Yeyox, tu mǐpkox hā mō'nāp-tup, ha tik nūn, tu:

—'Ūgmōg putup 'āmūtik. 'Ok max? Kaxīy.

¹⁹ Pa Yeyox te:

—'Āmhok. 'Āpu mōg yāy pet hah, nūy 'āxape xop pu' xuktux yūmūg xuxyā Topa te xa' mīy. Kaxīy.

²⁰ Ha ta' mōg tihik, tu mōktu hām'āktux Kōmēn te' 10 tu, xix kōmēn yīkak, yā' xuktux Yeyox te' mīy, ha tikmū'ūn xohix tep-tup pax.

Yax te Yeyox xānāhā'

²¹ Ha ta' mōg Yeyox mǐpkox hā, tu kōnāg xexka xak putpu', tu mōktu' xupep, ha ta'

nūn tikmū'ūn xohix, nūy Yeyox pēnā', ²² ha ta' nūn tihik 'ūxuxet'ax Yax, yā Yoneo xop yōg Topa pet yōg tik xat'ax, 'ūnūn, tu nūktu Yeyox pata yīka' mōhāmnīy, ²³ tu:

—'Ūk-tok hex xok putūmnāg. 'Āpu mōg, nūy 'yūmū'āyīm nōm, puyīy xuxix, puyīy hī'! Kaxīy.

²⁴ Ha ta' mōg Yeyox tik mūtik xix tikmū'ūn xohix mūtik. Yā tikmū'ūn xohīynāg, hu yāy mō'yōn.

Yeyox te 'ūn pakut hittupmāhā'

²⁵ Ha ta' nūn 'ūhūn, yā' pakut, yā' 'ūn hep kux 'ohnāg hāmīyāxatamuk xohix te' 12 hā. ²⁶ Yā nonot punethok te tu' popmāhā hehmēn, yīy tayūmāk noa'. Yā' hittup 'ohnāg, pa' pakut xexka nōy nā' mōg. ²⁷ Tikmū'ūn te Yeyox 'āktux, ha 'ūn te' xupak, tu ta' mōg, tu tikmū'ūn xohix kopa' mōg, tu Yeyox pe' mōg, tu' topixxax 'āpit. ²⁸ Yā 'ūn te' hāmpe'paxex, hu: "Āte 'ūyōg topixxax 'āpit, kopixx hittup." Kaxīy. ²⁹ Hāpxip kutōgnāg 'ihā' hep kux, ha 'ūn te' yūmmūg 'ūhittup xe'e', ³⁰ ha Yeyox te' yūmmūg yāy kopa' xupep hāpka'ok. Yeyox yōkānām, tu tikmū'ūn pu' yīkopit, hu:

—'Ū'ūm te yōg topixxax 'āpit? Kaxīy.

³¹ Ha Yeyox yōg tik te 12 xop te:

—Tikmū'ūn xohix te yāy mō'yōn 'āyīmap. Texīy xate' yīkopit? Kaxīy.

³² Pa Yeyox yōkānām, nūy pēnā nōm te' xupit,

³³ ha 'ūn te' yūmmūg, hu' nūn, tu nūktu Yeyox pata yīka' mōhāmnīy, tu' yīpkutuk, hu yāy puxu'ux, tu hāpxopmā'ax xohix 'āktux. ³⁴ Ha Yeyox te:

—Tukūm, 'ākuxa yūm ka'ok 'ūgkopah, hu 'āhittup. 'Āpu 'ākuxa nōg hok. Mōg! 'Āhittup! Kaxīy.

Yeyox xix Yax kuto

³⁵ Yeyox te 'ūn mūtik hām'āktux, ha ta' nūn Yax yōg kāmānat, yā Yax pet tu' nūn, nūktu:

—Yax, 'āk-tok hex xok. 'Āpu notot Yeyox xānāhā hok. Kaxīy.

³⁶ Pa Yeyox te nūmūtik hām'āktux 'ohnāg, pa Yax pu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'ākuxa nōg hok. 'Āpu 'ākuxa yūm ka'ok! Kaxīy.

³⁷ Yeyox te tikmū'ūn xohix xat, pu mōg hok yāy mūtik, pa' xat, pu mōg Pet xix Tiak xix Yoām, ³⁸ tu ta' mōg, tu mōktu Yax pet hā' mōxaha', pa' pip tikmū'ūn, tu' potaha', tu' xaho ka'ok, ³⁹ ha Yeyox te:

—Texīy 'āxop potaha', nūy xaho ka'ok? 'Ūk-tok hex xok tāmnāg 'ohnāg. Yā mō'yōn. Kaxīy.

⁴⁰ Ha tikmū'ūn yīxix, pa Yeyox te xohix xat, pu hāptopa mōg. Yā' mōg 'ūxohix. Ha ta' mōxaha' Yeyox xix yāy yōg tik te' 3 xik-tok hex mūktak xi' tut 'ūk-tok hex yōg mǐptut kox hā, ⁴¹ ha Yeyox tek-tok yīm mūg, tu:

—“Tanita kōmly” Kaxīy. Yā tikmū'ūn yī'ax hā: “Nixix, 'āpu 'āk-nīlāxip!” Kaxīy.

⁴²Yā hāpxip 'ohnāg 'lhāk-tok hex yīpxit, nūy pepi' xip, nūy hāpkumep, ha tikmū'ūn te' yēy. Yāk-tok hex yōg hāmyāxatamuk xohix te 12, ⁴³ha Yeyox te tikmū'ūn xat, puyīy tikmū'ūn pu nōm 'āktux hok, tu' xat, puk-tok hex pu xit'ax hōm.

6

Yeyox xip Nāyane tu'

¹Tu ta' nūn putpuk Yeyox xix yāy yōg tik xop kōmēn Nāyane tu', tu nūktu kōmēn hā' mōxaha'. ²Nit xap 'lhā' mōg, tu mōktu Yoneo xop yōg Topa pet hā mō'nāhā', tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', ha tikmū'ūn te' xupak, tu hām'āktux'ax putup nōg, tu:

—Texīy tik te hāpxop xohix yūmmūg? Tep te tik pu hāmyūmmūgāhā'? Texīy tik te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg? ³Yūmū'āte tik yūmmūg, Yā mīmpe mīy, yā Māníx kutok, yā taknōy 'ūxuxet'ax Tiak, xix Yoye', xix Yot, xix Ximām. Yā' hex tihī nūnktu kamah. Kaxīy.

Yā tikmū'ūn te' yūmmūg putup'ah, Yeyox yā Topak-tok. ⁴Pa Yeyox te:

—Tikmū'ūn te yāy xape 'āpak 'ohnāg nōm te Topa pupi hām'āktux. Kaxīy.

⁵Yeyox te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, pa' mūy kutōgnāg. Yā' pakut xop yīmū' yīm xex, nūy hittupmā' yā 'a' xohix'ah hittupmāhā' kōmēn Nāyane tu'. ⁶Yā tikmū'ūn kuxa mām 'ohnāg, ha Yeyox kuxa hittup 'ohnāg.

Yeyox yōg tik te 12 xop mōg

Tu ta' mōg Yeyox, tu mōktu xiptuxexka xohix yōg tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā kōmēn Nāyane yīkak. ⁷Tu ta' xānāhā yāy yōg tik te 12 xop, ha' nūn, ha Yeyox te nōm ka'ogāhā', puyīy yāmīy kummuk mōy. Tute tik mō'pok, pu mōg 'ūtix tu pe' tix hā kaxīy, puyīy yāmīy kummuk mōy. ⁸Yeyox te:

—Hāpxop tat hok, yā xit'ax tat hok, xix tayūmak tat hok, pa mīm hām tonnognā' āmōg. ⁹'Āpu pataxax tat. 'Āpu kāmīn puxehnāg mō'tat. Kaxīy. ¹⁰Tu xe:

—Āxop mōg putup, tu kōmēn hā 'āmōxaptup, tu mīptut hā' 'āmōxap-tup. 'Āpu nox pi' mīptut puxet kopah, tu mōktu 'āmōg, tu kōmēn nīm. ¹¹Pa kōmēn yōg tikmū'ūn te 'āptup nōg, tu hām'āktux'ax putup nōg, nūy ta mōg. 'Āpu nox pi' hok. 'Āxop te yāy pataxax tu hāpxut nūhuk putup, xayīy hām'āktux'ūkummuk tikmū'ūn. Kaxīy.

¹²Ha ta' mōg Yeyox yōg tik xop, tu tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'āyāyhāhup, nūy hāpkummu kīkux. Kaxīy.

¹³Tik te yāmīy kummuk mōy, tu tikmū'ūn punethok pakut putox pix heptox hā, tu nōm hittupmāhā'.

Yoām xok

¹⁴Ha ta' xip 'Enot, yā tikmū'ūn yōg xat'ax xexkah, tu nōm hāpxopmā'ax 'āpak, yā tikmū'ūn xohix te Yeyox yūmmūg, tu hām'āktux punethok. Tikmū'ūn yāg te:

—Yā' putpu' hi Yoām nōm tep-tox pix, tu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Kaxīy.

¹⁵Ha ta yāg te:

—Yā' Enit. Kaxīy.

Ha ta yāg nōy te:

—Yā tute Topa pupi hām'āktux, yā Topa pupi hām'āktux xop hittap putuk. Kaxīy.

¹⁶Ha 'Enot te' xupak, tu:

—Yā Yoām nōm tep-tox pix. Hōmā'āte' xat, pup-tox xax, ha' kuyut, pa hōnhā putpu' hi'! Kaxīy.

¹⁷Hamūn, hōmā'Enot te' xat, puyīy xonat Yoām mūy, puyīy 'ūyīm hīy, puyīy kanet ka'ok kopa' xix. Texīy? Yā hōmā'Enot xix 'Enonit te yāy taha', pa 'Enonit yā 'Enot taknōy Pinip xetut, ¹⁸yīy ta Yoām te 'Enot pu hām'āktux, hu: "Yā' max'ah. Topa yōg xat'ax kax'āmix tappet tu, tu' xat, xayīy yāyta hok 'ātaknōy xetut mūtik!" Kaxīy.

¹⁹Yīy ta' gāy 'Enonit, tu Yoām putup nōg, hup-tup, puyīy Yoām putex. Pa 'āmhok, ²⁰yā 'Enot te Yoām yīpkutuk, yā tute' yūmmūg yā' max xe'ēgnāg Yoām, ha Yoām putex putup'ah. Yoām te 'Enot pu hām'āktux punethok, ha 'Enot kuxa hittup 'ohnāg, pa 'Enot te' nōy yōg hām'āktux'ax putuppax.

²¹Pa hāpxip 'lhā' 'Enot te yāy yōg hāmyāxatamuk yōg 'āmuk xexka mīy, ha ta' nūn gohet yōg xexka xop, yā' xat'ax xexka xop, xix xonat yōg xat'ax xop, xix hāpxexka Ganinet yōg xat'ax xop. ²²Ha ta' nūn 'Enonit kutok hex, nūktu' hāmyā max, ha 'Enot tep-tuppax xexka', yā hāmyā max. 'Enot tek-tok hex pu hām'āktux, hu:

—Xate putep-tup? 'Āte xa' hōm putup. Kaxīy.

²³Tu xe hām'āktux xex, hu:

—Xate putep-tup? Yā 'āte xa popmāp-tup hāpxop xohix, tu mōktu yōg hāpxop xahix, yā' xahix yōgnū hāhām, xi' xahix yōgnū tikmū'ūn. Kaxīy.

²⁴Ha ta' mōg 'ūk-tok hex, nūy tut mūtik hām'āktux, nūy yīkotip, ha' tut te:

—'Āpu tatu' xax Yoām putox nōm tep-tox pix. Kaxīy.

²⁵Ha putpu' nūn 'ūxat'ax tu', tu:

—'Ā' hōm mō'ka'ok Yoām putox kānēyepetax yīmū' yūm! Kaxīy.

²⁶Ha ta' kuxa hittup 'ohnāg 'Enot, pa yā hām'āktux xex tu Topa 'āxet'ax 'āktux ha tikmū'ūn xohix te' xupak, yīy ta' hōm putup,

²⁷hu hāpxip 'ohnāg 'lhā xonat mō'kutnāhā', puyīy Yoām putox nūnnā', ha ta' mōg xonat kanet ka'ok tu', tu Yoām putox xak, ²⁸tu kānēyepetax yīmū' nūnnāhā', tuk-tok hex pu' hōm, ha ta' mōg, tu' tut pu' hōm. ²⁹Ha ta' yūmmūg Yoām mūtik mōg xop, tu ta' nūn,

tu nūktu Yoām xokxax paha', tu ta' mōg, tu mōktu mīkaxxap kox kopa' xix xukpot tu'.

Yeyox te tikmū'ūn xohix pu' xit'ax popmāhā'

³⁰ Ha ta' nūn Yeyox yōg tik te 12 xop Yeyox hah, tu nūktu yāy yōg hāpxomā'ax xohix 'āktux xix yōg hāmyūmmūg'ax xohix, ³¹ pa' pip tikmū'ūn xohix, tu xohix te hāpkumep, yīy ta' xit 'ohnāg Yeyox yōg tik xop, yā tikmū'ūn xohix pip. Ha Yeyox te yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—'Āpu yūmū mōg hām panip xexka tu', nūy hām hok. Kaxīy.

³² Tu ta' mōg, tu mīpkox hā' mōxaha', tu ta' mōg, tu kōnāg xak. ³³ Pa tikmū'ūn punethok te mōg'ax pēnāhā', yā' Yeyox pēnāhā xix tik xop. Ha ta' nūn xiptuxexka xohix yōg tikmū'ūn, tu pata hā' nūpaha hām kux tu', tu nūktu' mōxaha', tu' nōy hip. ³⁴ Ha ta' xupep mīpkox kōnāg xexka kux tu', ha Yeyox te' pēnāhā tikmū'ūn xohix, tu' kuxa ka'. Kahnēn yōg pēnāhā xip'ah. Hā kaxīy tikmū'ūn putuk. Yā' hittup 'ohnāg, yīy' kuxa ka', tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūg'hā kōnāmāhā hāpxop punethok.

³⁵ Māyōn mō' nāp-tup Thā' nūn Yeyox yōg tik xop, tu nūktu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Māyōn mō' nāp-tup, yā hām panip xexka nūnteh, yā xit'ax pip 'ohnāg. ³⁶ 'Āpu yā tikmū'ūn xat, pu mōg hāpx'a'ax tu' xix xiptuxexka tu', puyīy xit'ax pop. Kaxīy.

³⁷ Pa Yeyox te:

—'Āpu tikmū'ūn pu xit'ax popmā'. Kaxīy.
Ha tik xop te:

—Texīy pām popmā tikmū'ūn xohix pu'. 'Uyōg tayūmak xohix, yā tayūmak 'ānuk xohix te' 200, yā tayumak yānām ponrok. Kaxīy.

³⁸ Ha:

—Pām xohix texīy pip 'ohnū'? Mōy pēnā' Kaxīy.

Tik mōg, tu putpu' nūn, tu:

—Yā pām te' 5 xix mām tix. Kaxīy.

³⁹ Ha Yeyox te tikmū'ūn xat, puyīy xux yīmū' mām, puyīy yānōm xohix hā' mām, ⁴⁰ ha' yānōm hā' mām, yā' yānōm kopa' mām xohix te' 100 xī' nōy kopa' mām xohix te' 50 hā kaxīy. ⁴¹ Ha Yeyox te' pām te' 5 pop xix mām tix, tu pexkox pēnāhā' tu:

—Topa, xate nū' popmāhā'. Yā 'āmax. Kaxīy.

Tu pām koxip, tu yāy yōg tik xop pu' popmāhā', puyīy tikmū'ūn pu popmā'. Tik te' popmāhā'. Ha ta' mām tix koxip, tu' popmāhā kamah, ⁴² ha tikmū'ūn xohix te' māhā', tu mōktu xe xit putup'ah. Puxix. ⁴³ Ha ta' mōg Yeyox yōg tik xop, tu pām yāg pop xix mām yāg. Yā pām yāg hā nū' xip manax xohix te' 12 xix mām hā, ha' nūnnāhā'. ⁴⁴ Hamūn, yā' xohix te' pām māhā', yā' tik xohix te' 5000.

Yeyox te kōnāg yīmū' mōg pata hā

⁴⁵ Hāpxip Thā' Yeyox te yāy yōg tik xop pu hām'āktux hu:

—'Āpu mīpkox hā' mōxakux, nūy mōg kūnāpā hāpkux nōy tu' xiptuxexka Metxax tu', ha 'āte tikmū'ūn mō'pok putup. Kaxīy.

⁴⁶ Ha ta' mōg Yeyox yōg tik xop, ha ta' mōg Yeyox, tu yīltix yokoma', nūy Topa pu hām'āktux. ⁴⁷ 'Āmnīy Thā' pip Yeyox yōg tik xop mīpkox kopa kōnāg xexka kote', ha ta yāp-xehnāg xip Yeyox hāpkux tu', ⁴⁸ tu yāy yōg tik xop pēnāhā'. Tik te mīpkox hā mōgāhā', pa yā mōg putux, yā' āmuuh te ha' nūn. Hāmyākuhmōy ha ta' mōg Yeyox, tu kōnāg xexka yīmū' mōg pata hā, tu nōā' yēn putup.

⁴⁹ Ha tik te' pēnāhā yā Yeyox te kōnāg yīmū' mōg pata hā, ha hāmp'e'paxex yā yāmīy putuk, tu' xahok. ⁵⁰ Yā' xohix te' pēnāhā', tu' yīpkutuk. Pa hāpxip Thā' Yeyox te:

—Ākuxa nōg hok! Yāg mūn. 'Ugyīpkutuk hok! Kaxīy.

⁵¹ Tu ta mīpkox hā mō' nāhā Yeyox, tu' xip yāy yōg tik xop mūtik, Thā' kux 'āmuuh. Ha tik xop kuxa te' yēy, ⁵² yā tik te' yūmmūg 'ohnāg texīy Yeyox te tikmū'ūn te' 5000 xitnāhā', yā tik putox ka'ok.

Yeyox te tikmū'ūn hittupmāhā Yēnēyane tu'

⁵³ Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mōktu kōnāg kox kux tu' mōxaha' hāpxexka Yēnēyane tu', tu mīpkox tutxit hā hīy kōnāg kux tu', ⁵⁴ tu ta' mōg, pa tikmū'ūn pip, tu Yeyox pēnāhā', ⁵⁵ tu ta' mōg, tu' pet xohix ha' xupaha', tu tikmū'ūn pakut tutpe hā' put nūn, tu nūktu Yeyox ha' nūnnāhā', ha Yeyox te nōm hittupmāhā'. ⁵⁶ Tu ta' mōg Yeyox, tu hāpkumep xiptuxexka xohix tu' xix kōmēn xohix tu' xix yānōm xohix tu', pa' pip tikmū'ūn xohix, tu' nūnnāhā' tikmū'ūn pakut, tu nūktu nāpet hām tu' xex, tu Yeyox tu' xak, pu tux, puyīy pakut xop Yeyox yōg topixxax kuyāg 'āpit, ha pakut xohix te' xupit, tu' hittup.

7

Yoneo xop te mōnāyxop yōg hāpxomā'ax tat

¹ Ha ta' nūn Paniye xop xix tik te hāmyūmmūg xop, yā kōmēn Yenoyanēn tu' nūn, tu nūktu Yeyox ha yāy tu nū'nāhā'. ² Yā hōmā nōm te' pēnāhā Yeyox yōg tik xop xit 'uyīm xut putūyānāg hā, yā' ap yīm pix'ah. Yā Paniye xop te tikmū'ūn xat, pu yāy yīm pix.

³ Yā Yoneo xop te mōnāyxop yōg hāpxomā'ax tat, ha Paniye xop te Yoneo xop kopa' xip, tu mōnāyxop yōg hāpxomā'ax tat punethok, tu yāy yīm pix max, tu nōm hā' xit, ⁴ tu nāpet tu' nūnnāhā' hāpxop, tu nōm pix 'ūxohix, tu mōnāyxop yōg hāpxomā'ax nōy tat. Yā kōnāg xo'op'ax pix xix nax xix kanenām.

⁵ Tu ta' yïkpit Paniye xop te xix tik te hãmyümmüg xop te', hu:

—Texīy 'ōg tik xop te mōnāyxop yōg
hāpxomā'ax tat 'ohnāg, hu yāy yīm xut
putūynāg hā' xit? Kaxīy.

6 Ha Yeyox te:

—'Āpa max, pa yā' ākuxa kummuk. Hōmā 'Iyait te 'āxop 'āktux! Tute kax'āmi, hu: "Topa te: 'Tikmū'ūn tek mūn 'āktux max, pa yā' kuxa tek mūn xak 'ohnāg." ⁷ Tikmū'ūn tek mūn pu nūktettex, pa yā' kumuk. Yā tikmū'ūn te yāy yōg hām'āktux'ax 'āktux, tu: Yā Topa yōg xat'ax nūhū!" Kaxīy.

⁸ Tu Yeyox te xe:

—'Āxop te Topa yōg xat'ax mīy 'ohnāg, nūy mōnāyxop yōg hāpxomā'ax tat. Kaxīy.

⁹ Tu Yeyox te xe:

—'Āxop te Topa yōg xat'ax nūm pax, nūy yāy yōg xat'ax mūy.¹⁰ Yā hōmā Mōyyex te' xat, hu: "Āpu 'ātak mō'yāy xe'ēgnāg, nūy nōm pu hāpxopmā max. 'Āpu 'ātut mō'yāy xe'ēgnāg, nūy nōm pu hāpxopmā max." Kaxīy.¹¹ Pa 'āxop te tīkmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā, hu: "Ūxip tīkmū'ūn yōg hāpxop, tu Topa pu' hōm, tu yāy 'ātak pu' hōm 'ohnāg xi' tut pu' hōm 'ohnāg. Nōmhā' max.¹² Nōmhā' hōm hok." Kaxīy.¹³ Pa 'āmhok, hām'āktuk kummuk. Hā Kaxīy 'āxop te Topa yōg hām'āktux 'āpak 'ohnāg, pa yāy yōg ham'āktux 'āpak, tu 'āk-tok pu nōm yūmmūgāhā', tu 'āxop te hāpxopmā kummuk nōy punethok hā kaxīy. Kaxīy.

Tep te hāmkummuqāhā'?

¹⁴ Yeyox te xe tikmū'ün xānāhā', ha' nün, ha hām'āktux, hu:

—'Āpu yōg hām'āktux'ax 'āpax max, nūy hāmyūmmūg: ¹⁵⁻¹⁶ Tikmū'ūn hāptopa' pip hāpxop, tu tikmū'ūn hā' mōxaha', tu' kopa' pip nōmhā. Yā hāpxop te kaxīy te tikmū'ūn kummugā 'ohnāg. Pa hāpxop pip tikmū'ūn kopah tu' mōxaha', tu mōkту hāptopa' pip. Yā hāpxop te kaxīy te tikmū'ūn kummugāhā'. Kaxīy.

¹⁷ Tu ta' mōg Yeyox, tu mōktu mīptut hā mō'nāhā', ha ta' nūn Yeyox yōg tik xop, nūn Yeyox yōg hām'āktux'ax yīkopit, ¹⁸ ha Yeyox te:

—'Āxop te tikmū'ūn xohix putuk, yā hāmyūmmūg 'ohnāg. Hāpxop te hāptopa' pip, tu tikmū'ūn yīkox hā' mōxaha', tu kopa' pip. Yā hāpxop te kaxīy te tikmū'ūn kummugā 'ohnāg.¹⁹ Yā' kuxa hā' mōxa 'ohnāg, pa yā' tex hā' mōxaha', tu hāpxip 'Thā' mōg hāptopah. Kaxīy. Yā Yeyox te' xuktux, yā' max xit'ax xohix.

20 Yeyox te xe:

—Hāpxop 'ūm te tikmū'ūn kummugāhā? Hāpxop 'ūm te tikmū'ūn kopa' pip, tu' mōxaha', tu' mög hāptopah? ²¹ Yā' pip hāpxop kummuk tikmū'ūn kuxa kopah, yā' tikmū'ūn te hämpe'paxex kummuk,

nūy hāpxop kummuk mīy, yā' xupxet, tu tikmū'ün putex,²² tu' nōy hā' xupxet, tu' xupkūmīy, tu hāpkummugā pax, yā' koit, tu hāmkute'ex pax, tu' yīpkumūy, tu' mānōg kummuk, tu yāy xekxa pe'paxex, tup-tox kummuk.²³ Yā nōm xohix hāpxop kummuk te tikmū'ün kopa' pip, tu' mōxaha', tu mōktu hāptopa' pip. Yā hāpxop te kaxīy te tikmū'ün kummugāhā'. Kaxīy.

'Un puknōg

²⁴ Tu ta' mōg Yeyox, tu mōktu hāpxexka tu' mō'nāhā kōmēn Tinok yīkak, tu mīptūt hā mō'nāhā, tu yāy xaptop putup, pa 'āmhok, yā tikmū'ūn xohix te' yūmmug.²⁵ Ha ta' nūn 'ūhūn, hak-tok hex kopa' xip yāmīy kum-muk. Yā tikmū'ūn te Yeyox 'āktux, ha 'ūn te' xupak, hu' nūn, tu nūktu' kopaxux hā' xip Yeyox yīkak.²⁶ Yā 'ūn puknōg, yā hāpxexka Xitpeniy yōg, tu Yeyox tu' xak, pu'yī yāmīy kummuk xut 'ūk-tok hex kopah.²⁷ Ha Yeyox te:

—Tikmū'ūn tek-tok pu xit'ax hōm
hāmāxap. 'Ap max'ah kakxop yōg xit'ax
paha', tu kokex pu' hōm. Hā kaxīy Yoneo
yōg hāpxop hōm hok puknōg xop pu'. Kaxīy.

—Yāyā, hamūn, pa kokex kutok te mīmpe
xit'ax kaka' pip, ha kakxop yōg pām yāgnāg
xaha', ha' māhā'. Kaxīy.

29 Ha Yeyox te:

—Xate hām'āktux max. 'Āpu mōg yāy pet hah. Xip'ah yāmīy kummuk 'āk-tok kopah. Yā' mōg. Kaxīy.

³⁰ Tu ta' mōg 'ūhūn yāy pet hah, tu nūktu' xupep, pa' xip 'ūk-tok hex, tu mīmpe mō'yōñ'ax yāmū' pip, ha yāmīy kummuk xip'ah 'ūkopah.

*Tik yīpkox hok, tu hām'āktux yūmmūg
'ohnāa*

³¹ Ha ta' xip Yeyox kōmēn Tinok yīkak, tu ta' mōg, tu kōmēn Xinōm hā' tep, tu Kōmēn te' 10 yōg hāpxexka tep, tu mōktu kōnāg xexka Ganinet tu' xutep. ³² Ha ta' nūn tikmū'ūn, tu' nūnmānhā tihik, yā' yīpkox hok, tu hām'āktux yūmmūg 'ohnāg. Tikmū'ūn te Yeyox pu' xak, puyīy tilk yīmū' yīm xex, puyīy hittupmā'. ³³ Ha ta' mōg Yeyox xix tihik tikmū'ūn xohix kūnāpah. Yeyox te yāy yīpkutok hā' nōy yīpkox 'āpit, tu' yīyīnīn, tu' yīkox hep hā' nōy yōxōg 'āpit yāy yīpkutok yā, ³⁴ tu pexkok pēnāhā pepix, tu xit xut xexkah, tu:

— “Epatahl!” Kaxīy. Yā tikmū’ūn yīy’ax hā:
“Pu yā’āyīpkox xōn, nūy hām’āpax!” Kaxīy.
³⁵ Ha’ yīpkox max, tu hām’āpak, ha’ yōyxōg
max tu hām’āktux max

36 Ha Yeyox te tikmū'ün xat puyū nōm 'äktux hok. Yeyox te' xat punethok hā kaxiy, pa tikmū'ün te nōm 'äktux punethok, 37 ha tikmū'ün te' xupak, tu' kuxa te' yēy, tu:

—Tik te hāpxompā max xe'ēgnāg' Tute tik yīpkox hok xupakgāhā', tu tik te hām'āktux yūmmūg 'ohnāg xat, puyīy hām'āktux! Kaxīy.

8

Yeyox te tikmū'ūn te' 4,000 pu xit'ax popmāhā'

1 Hāpxip ha ta' yāy tu nū'nāhā tikmū'ūn xohix, tu yōg xit'ax pip'ah. Ha' xip Yeyox, tu yāy yōg tik te 12 xop xānāhā', tu:

2 —Āte tikmū'ūn kuxa ka', yā 'āmnīy tikoyuk hā' pip tikmū'ūn 'ūgmūtik, ta hōnhā 'ūyōg xit'ax 'ūm pip'ah. 3 'Umā hok, ha 'āte tikmū'ūn mō'pok 'ūpet hah, puxix xakux putat kopah, 'ūpu'uk tu'. Yā hāptox tu' nūn tikmū'ūn. Kaxīy.

4 Ha Yeyox yōg tik xop te:

—Tep-te tikmū'ūn pu xit'ax hāmenex nūnte hām'panip xexka tu? Yā' pip'ah xit'ax. Yā tikmū'ūn xohix. Kaxīy.

5 Ha Yeyox te:

—Pām xohix texīy 'ōgnū? Kaxīy.

Ha:

—'Üxohix te' 7. Kaxīy.

6 Ha tikmū'ūn xat, pu hām tu' mām, tu pām te' 7 pop, tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Xate 'ūgmū'ā pām popmāhā'. 'Āmax. Kaxīy.

Yeyox te pām koxip, tu yāy yōg tik xop pu' popmāhā', puyīy tikmū'ūn pu popmā'.

7 Ha ta' pip māhām kamah, yā' xohix'ah, ha Yeyox te Topa pu mām 'āktux, tu yāy yōg tik xop pu' popmāhā', puyīy tikmū'ūn pu' popmā', 8 ha tikmū'ūn te' māhā', tu mōktu xe xit putup'ah, yā' puxix, ha Yeyox yōg tik xop te' xit'ax yāgnāg yāy tu nū'xok manax te' 7 hā nū'xip. 9 Yā tikmū'ūn xohix te' 4,000 te' māhā pām xix māhām.

Ha ta' tikmū'ūn mō'pok hato'a Yeyox te', 10 tu ta' mōg yāy yōg tik xop mūtik, tu mīpkox hā' mōxaha', tu ta' mōg tu mōktu' mōxaha hāpxexka Namānot tu'.

Peniye xop te Yeyox tu' xak, puyīy hāpxompā ka'ok xe'ēgnāg

11 Ha ta' nūn Paniye xop, tu Yeyox mūtik hām'āktux, tup-tup, puyīy Yeyox hām'āktux kummuk, hu ta' tu' xak, puyīy hāpxompā ka'ok xe'ēgnāg, pu tikmū'ūn pēnā', puyīy tikmū'ūn yūmmūg Topa te Yeyox ka'ogāhā', 12 ha Yeyox te xit xut xexka, tu:

—Teptu tikmū'ūn te hāpxompā'ax ka'ok xe'ēgnāg xak, puyīy tikmū'ūn pēnā'. 'Āte xa hām'āktux, 'āte xa hāpxompā ka'ok xe'ēgnāg putup'ah, xayīy pēnā'. Kaxīy.

13 Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mīpkox hā' mōxaha', tu ta' mōg, tu kōnāg xexka xak.

Paniye xop yōg pām tokatokgā'ax xix Enot yōg

14 Ha Yeyox yōg tik xop yōg pām 'ūm xip'ah, yā' xaxok. Yā pām puxet xip mīpkox kopah, 15 ha Yeyox te:

—Pa 'ātix. 'Ūkumuk Paniye xop yōg pām yōg tokatokgā'ax xix 'Enot yōg. Kaxīy.

Yā 'ap tokatokgā'ax 'āktux'ah, pa yā 'ūyōg hāmyūmmūgā'ax.

16 Ha Yeyox yōg pām 'ūm xip'ah, yīy ta nōm 'āktux. Kaxīy.

17 Ha Yeyox te' xupak, tu:

—Teptu yāy mūtik hām'āktux pām 'ūm xip'ah? 'Ok 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg yōgnū hām'āktux? Texīy 'āp-tox ka'ok? 18 'Āpa te hāmpēnā 'ohnāg, xix 'āyīpkox te hām'āpāk 'ohnāg. 'Ok 'ūxutigāhā 19 'āte pām te' 5 koxip, nūy tikmū'ūn te' 5,000 pu' popmā'? 'Umā kux, ha pām yāgnāg xe' pip, manax hā nū'xip. 'Āxop te manax xohix texīy pop? Kaxīy.

Ha':

—12. Kaxīy.

20 Ha Yeyox te xe:

—'Āte pām te' 7 koxip, nūy tikmū'ūn te' 4,000 pu' popmā'. 'Umā kux, ha pām yāgnāg xe' pip, manax hā nū'xip. 'Āxop te manax xohix texīy pop? Kaxīy.

Ha':

—7. Kaxīy.

21 Ha Yeyox te:

—'Ok 'āxop te hāmyūmmūg nōmhā'? Kaxīy.

Yeyox xix tik pa hok Metxax tu'

22 Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mōktu' mōxaha xiptuxexka Metxax tu', ha ta' nūn tikmū'ūn, tu tik pa hok nūnnāhā', tu Yeyox tu' xak, puyīy 'ūyīm xex tik yīmū', nūy hittupmā'. 23 Ha Yeyox te' nōy yīmū mūg, tu ta' mōg tik mūtik tikmū'ūn xohix kūnāpā', tu yūpyū'ín tik pa kopah, tu nōy yīmū yāy yīm xex tu:

—'Ok hāpxop pēnāhā'? Kaxīy.

24 Ha tik te hāmpēnāhā', tu:

—'Āte' pēnāhā tihik, pa yā mīm te hāpkumep putuk. Kaxīy.

25 Ha Yeyox te xe yāy yīm xex tik pa yīmū', ha tik te hāmpēnā mō'ka'ok, tu hāmpēnā max xe'ēgnāg. Yā' hittup. 26 Ha Yeyox te tik xat, pu' pet ha mōg, puyīy xiptuxexka tu mōg hok.

Pet te hām'āktux max

27 Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop tu xiptuxexka Pinip yōg Xeyanet tu'.

Yeyox te tik pu hām'āktux, hu:

—Putep xuktux tikmū'ūn? 'U'ūm 'ūgmūn? Kaxīy.

28 Ha tik te:

—Yā' yāg te: "Yā Yoām, nōm tep-tox pix." Kaxīy. Ha ta' nōy yāg te: "Yā 'Enit." Kaxīy.

Ha ta' yāg nōy te: "Yā nōm te Topa pupi hām'āktux." Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox te:

—Xix 'āxop, putep xuktux 'āxop, 'ū'ūm 'ūgmūn? Kaxīy.

Ha Pet te:

—Yā Topa te 'āyākutnāhā'. Kaxīy.

³⁰ Ha Yeyox te tik xat, puyīy nōm 'āktux hok.

Yeyox te' xuktux 'ūxok putup, tu putpu' hip-tup

³¹ Tu ta hām'āktux Yeyox te yāy yōg tik xop pu, tu:

—Ügmūn, yā Tikmūn'ūn Kutox, tuk xūy xexkap-tup, yā Yoneo xop yōg xexka xop tek putup nōg putup, xix 'āmānex xexka xop te', xix tik te hāmyūmmūg xop te', tu' nōy xat putup, puyīy 'ūkputex. 'Ūkkox xe'e putup, pa 'āmnīy tikoyuk nōg, 'lhā putpuk hip-tup. Kaxīy.

³² Yā hām'āktux xe'e Yeyox te', ha Pet te:

—Āmhok. Kaxīy hok! Kaxīy.

³³ Ha Yeyox yōkānām, nūy yāy yōg tik xop pēnā', nūy Pet pu hām'āktux, hu:

—'Ōg hām'āktux'ax yā Hāmgāyāgnāg yōg. 'Āpu 'ūkxāmpa mōg! Xate hāmpe'āpaxex, yā tikmūn'ūn te hāmpe'paxex putuk, yā' ap Topa te hāmpe'paxex putuk'ah. Kaxīy.

³⁴ Tu ta tikmūn'ūn xānāhā Yeyox te, xix yāy yōg tik xop xānāhā', ha' nūn, ha Yeyox te:

—Tikmūn'ūn tek mūn mūtik hāpkumep putup, puxix yāy kutōgnāg pe'paxex, puxix yāy yōg putup'ax mīy 'ohnāg, nūy 'āmnīy xohix hā' yāy yōg mīpkupnix tat, nūy xūy, nūy 'ūkxūy putuk, tuk mūn mūtik hāpkumep putup nōmāhī. ³⁵ Ha tikmūn'ūn te' yāy xaxok hok, puxix tu' hi xe'e 'ohnāg, pa tikmūn'ūn xok 'ūgmūn hah, puxix tu hip-tup mōkuma' mōg, tu hi kux 'ohnāg. ³⁶ Teptu hām xexka yōg hāpxop xohix pop, pāyā' xok? 'Ūptexop, tu' xok, tu hāpxop xohix xaxok, 'ūxok tu', puxix' hok xe'e gnāg. ³⁷ 'Ok max, pu tikmūn'ūn putexop xexkah, tu hām xexka yōg tāyūmak xohix xexka pop, pa' xok? A' max'ah. Yā' xok, tu tāyūmak xohix xaxok, tu hok xe'e gnāg, ha tāyūmak xohix te tikmūn'ūn putpu' hināh hok. ³⁸ Tikmūn'ūn tek mūn hā yāy hāhpup, xix yōgnū hām'āktux ha yāy hāhpup, yā 'ūnōy xop pu yāy hāhpup, hu: "Agmūn Yeyox yōg'ah." Kaxīy. Kopxix 'āte nōm hā yāy hāhpup, 'ūyānān tu'. 'Ātak Topa pu 'āte nōm xop hā yāy hāhpup, 'lhāg nūn, tu: "Ōhōm 'a' yōg'ah." Kaxīy. 'lhāg xexka xe'e gnāg nūn 'ātak Topa putuk, xix pexkox yōg nū'pok xop putuk.

9

¹ Tu ta xe hām'āktux Yeyox te, hu:

—Āte xa hām'āktux, yā' pip tikmūn'ūn nūnteh, tu xakix hāmāxap'ah, pa' pēnāp-tup

hāmāxap Topa te yāy yōg tikmūn'ūn xat xe'e putup, ha' yīpkox pip putup. Kaxīy.

Yeyox, xix Mōyyex, xix 'Enit

² Ta 'āmnīy xohix te' 6 nōg, 'lhā' mōg Yeyox, tu Pet mōgāhā', xix Tiak, xix Yoām, tu' nōy mōgā 'ohnāg, tu' mōg yīktix tox tu', tu' mōxaha', ha' xip Yeyox tik keppah, tu yāy hākuyānām putuk, ³ ha' topixxax yāy hā' ūmnok tūmnāg, tu yōg kuyānām pip. Yā tikmūn'ūn te topixxax pix hā kaxīy yūmmūg 'ohnāg. ⁴ Ha tik tikoyuk te' pēnāhā 'Enit te Yeyox mūtik hām'āktux, xix Mōyyex te', ⁵ ha Pet te Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Yāyā, yā' max yūmūg pip nūnteh. 'Ūgmū'āte xa' mīy putup 'āpetnāg, yā 'ōgnū', xix Mōyyex yōg, xix 'Enit yōg. Kaxīy.

⁶ Yā' kuxā nōg tihik, yīy hām'āktux hitop Pet te'. ⁷ Hāpxip 'lhā' nūn hāmgōy xexkah, nūktu kūyānām mō'ny, ha Topa te hām'āktux hāmgōy xexka kopah, hu:

—Yā 'ūgkutok pit nō'ōm. 'Āte mō'yāy xe'e gnāg, 'Āpu 'ūyōg hām'āktux 'āpax! Kaxīy.

⁸ Ha tik te yāy yīmap pēnāhā mō'ka'ok, pa Yeyox puxet pēnāhā'. Yā' nōy pip'ah.

⁹ Tu ta yīktix hā kukpa yīxohoh Yeyox xix tihik, ha Yeyox te:

—'Āpu hāmpēnā'ax 'āktux hok. Nāy. 'Ūgmūn Tikmūn'ūn Kutox te putpuk hip-tup, ha nōmāhā nōm 'āktux putup. Kaxīy.

¹⁰ Ha tik te nōm 'āktux 'ohnāg, pa yāy yīkopit, hu:

—Putep xuktux 'ūputpu' hip-tup? Kaxīy.

¹¹ Tu Yeyox pu yīkopit, hu:

—Teptu tik te hāmyūmmūg xop te hām'āktux 'Enit nūn putup hāmāxap? Kaxīy.

¹² Ha Yeyox te:

—Hamūn, 'Enit nūn hāmāxap, nūy hāmmāxnā'. Pa Topa tappet tu hām'āktux 'Ūgmūn Tikmūn'ūn Kutox xūy putup, ha tikmūn'ūn tek putup nōg putup, ¹³ pa 'āte xa hām'āktux, hōmā yā' nūn 'Enit nūnteh, ha tikmūn'ūn te' kute'ex kummuk pax. Yā hōmā Topa tappet tu hām'āktux, hu:

—Tikmūn'ūn te 'Enit kute'ex kummuk putup. Kaxīy.

Yeyox te kakxop hittupmāhā'

¹⁴ 'Ūpip Yeyox yōg tik xop, tu tik te hāmyūmmūg xop mūtik hām'āktux, ¹⁵ ha tikmūn'ūn xohix pip 'ūyīmap, tu Yeyox pēnāhā', hu' nūn, nūy Yeyox mūtik hām'āktux. ¹⁶ Ha Yeyox te yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—Putep 'āktux 'āxop yāy mūtik? Kaxīy.

¹⁷ Ha ta' xip tihik tikmūn'ūn kopah, tu:

—Notot, 'āte yāy kutox pit nūnnāhā', yā' kopah' xip yāmāy kummuk, ha 'ūgkutok te hām'āktux yūmmūg 'ohnāg. ¹⁸ Yāmāy kūmmuk te' mūkpax, tu hām tu mō'yōnpax, ha' yīkox hā' konnopppax, tu' xox hā' nōy nahatpax, hu' pu'uk 'ūgkutok. Ha 'āte yāy kutox

nūnnāhā, puyīy 'ōgnū tik xop yāmīy kummuk xut, pa' xut yūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

¹⁹ Ha Yeyox te:

—Yā tik kuxa mām kutōgnāg 'ūgkopah! 'Āmnīy xohix texīy hāg nox xip'ax 'āxop mūtik, xayīy 'ākuxa mām? 'Āmnīy xohix texīy hā 'āte 'ōg hāpkummuk hā tot putup? 'Āpu' nūnnā 'āk-tox. Kaxīy.

²⁰ Yā' nūnnāhā!, ha yāmīy kummuk te Yeyox pēnāhā!, tu kakxop yāy nuhugā ka'ok, ha' nāhā!, tu' yōkanām nā' mōg, tu' yīkox hā konnop. ²¹ Ha Yeyox te 'ātak pu hām'āktux, hu:

—Hāmyāxatamuk xohix texīy hā' kummuk hā kaxīy? Kaxīy.

Ha 'ātak te:

—Yā hōmā yā' pu'ūgnāg xix hōnhā!. ²² Yā yāmīy kummuk te mō nōy yōn punethok kuxap kopah, xix kōnāg kopah, nūy putex. Xate hāpxompā yūmmūg, hu tak mū'ā teh. 'Āpu' ūgmūg kuxa ka'. Kaxīy.

²³ Ha Yeyox te:

—'Ok 'āte xa hāpxompā yūmmūg? 'Ok 'ākuxa yūm ka'ok? Yā 'āte' kuxa mām ka'ok xop pu hāpxompā xohix yūmmūg. Kaxīy.

²⁴ Ha hām'āktux ka'ok, hu:

—Yā 'ūgkuxa yūm 'ākophah. 'Āpu 'ūgka'ogā!, 'ūyīy 'ūgkuxa yūm ka'ok punethok. Kaxīy.

²⁵ Ha tikmū'ūn xohix yīnnāhā! tu' nūn, ha Yeyox te yāmīy kummuk xat, hu:

Yāmīy kummuk, xate' nōy yīpkox hogāhā!. Yāmīy kummuk, 'āpep, nūy putpu mōnā hok. Kaxīy.

²⁶ Ha yāmīy kummuk te hām'āktux ka'ok, tu kakxop yāy nuhugā xexkah, tu ta' mōg, ha ta' pip kakxop, ha tikmū'ūn te:

—Yā' xok. Kaxīy.

²⁷ Pa Yeyox te' nōy yīm hā' mūg, tu' yīm xīnnāhā!, hak-nīhā! xip.

²⁸ Ha ta' mōg Yeyox, tu mōktu mīptut hā mō'nāhā!, ha Yeyox yōg tik xop te:

—Teptuk mū'āte yāmīy kummuk xut yūmmūg 'ohnāg?

²⁹ Ha:

—Tikmū'ūn te Topa pu hām'āktux. Hā kaxīy nōm yāmīy kummuk xut. Kaxīy.

Yeyox te xe hām'āktux 'ūxok putup, tu putpu' hip-tup

³⁰ Tu ta' mōg Yeyox yāy yōg tik xop mūtik, tu mōktu hāpkexka Ganinet tu hāpkumep. Yeyox te yāy xaptop putup, puyīy tikmū'ūn pēnāhā!, ha Yeyox yōg tik xop pu hāmyūmmūgāhā!, tu:

—Tik te' gāy xop mōgāp-tup, puyīy 'ūgmūy, nūy 'ūgputex, yā Tikmū'ūn Kutōk putex, hak xok putup, pa' yāmīy tikoyuk nōg 'Thā putpu' hip-tup. Kaxīy.

³² Pa tik te Yeyox yōg hām'āktux yūmmūg 'ohnāg, pa' kuxa nōg, hu xe yīkopit 'ohnāg.

Tik 'ūm xexkanām

³³ Ta' mōg Yeyox yāy yōg tik xop mūtik, tu mōktu kōmēn Kapānām tu' mōxaha', tu mīptut hā' mōxaha'. Yeyox te tik te 12 xop pu hām'āktux, hu:

—'Āxop te putep yāy mūtik hām'āktux putat kopah? Kaxīy.

³⁴ Pa yā' yēy. Yā tik te hām'āktux, hu:

—Tik 'ūm xexkanām Yeyox yōg tik xop kopah? Kaxīy.

³⁵ Yeyox yūm, tu' xānāhā yāy yōg tik xop, ha' nūn, ha:

—'Ok xatep-tup, xayīy xexkah? 'Āpu yāy kutōgnāg pe'āpaxeh, nūy nōy pu 'āhām, yā' xohix yōg kāmānat. Kaxīy.

³⁶ Yeyox te kakxop paha', tu tik xop kopa' xix, tu' nōy yīmū' yīm xex, tu:

³⁷ —Tikmū'ūn 'ūm te kakxop te kaxīy putup, nūy kakxop pēnāhā!, 'ūkputuppax tu'. Yā nōm tek putup kamah. Tikmū'ūn 'ūm tek putup, yā Topap-tup kamah, yā nōm te nūgkutnāhā!. Kaxīy.

Tikmū'ūn te yūmūg hā' gāy 'ohnāg, puxix yūmūg hā xape'

³⁸ Ha Yoām te:

—Yāyā!, 'Ūgmū'āte' pēnāhā tihik, ha yāmīy kummuk mōy. Tute:

“Yeyox te 'ā yāy 'āxet'ax hōm, 'ūyīy yāmīy kummuk mōy. Yāmīy kummuk, 'āpep!” Kaxīy.

Hak mū'āte:

“Āmhok! 'Ūmōy hok!” Kaxīy.

Yā tik xip'ah 'ūgmūg xop kopah. Kaxīy.

³⁹ Ha Yeyox te:

—Kaxīy hok. Yā' max. 'Āte yāy 'āxet'ax hōm, puyīy yāmīy kummuk mōy, puxix tik 'ūgmūn hā' gāy 'ohnāg, puxix yūmūg hā xape tikmū'ūn. ⁴⁰ 'Āpu 'ūxaxol hok, tikmū'ūn te xa kōnāg tat, 'ūkuxa mām 'ūgkopah tu', puxix Topa nōm hā maxnā!. Kaxīy.

Pa 'ātix. Hāpkummuk mīy hok

⁴² Tu xe:

—Tikmū'ūn 'ūm te' kuxyāhā kakxop kutōgnāg kuxa yūm'ax 'ūgkopah. Yā' max, pu nōm kummuk xop xukenikup tu mīkaxxap xexka hīy posix hā, nūy kōnāg xexka kopa mō'yōn. ⁴³ Paxpu 'āyīm te 'ākummugā!, xayīy hāpkummuk mīy, 'āpu kuyut, nūy 'ūxak, nūy putyoñ. Yā' max, pexkox hā mōnāy 'āyīm puxet hā. Pa' kummuk, 'ūnōy te 'āxix kuxap kopah, ha 'āyīm tix pip. Yā kuxap xok 'ohnāg. ⁴⁴ Yā 'ūk-tox nōy nā' mōg putup hāpxop xohix, ha kuxap xok 'ohnāg. ⁴⁵ Paxpu 'āpata te 'ākummugā!, xayīy hāpkummuk mīy, 'āpu kuyut, nūy 'ūxak, nūy putyoñ. Yā' max, pexkox hā mōnāy 'āpata puxet hā. Pa' kummuk, 'ūnōy te 'āxix kuxap kopah, ha 'āpata tix pip. ⁴⁶ Yā 'ūk-tox nōy nā' mōg putup hāpxop xohix, ha kuxap xok 'ohnāg. ⁴⁷ Paxpu 'āpa te 'ākummugā!, xayīy

hāpkummuk mīy, 'āpu 'ūxut, nūy putyōn. Yā' max, Topa yōg xop hā mōnāy 'āpa puxet hā. Pa' kummuk, 'ūnōy te 'āxix kuxap kopah, ha 'āpa tix pip. ⁴⁸ Yā 'ūk-tox nōy nā' mōg putup hāpxop xohix, ha kuxap xok 'ohnāg.

⁴⁹ Kuxap te pipcup kopit, pe' max pe' kummuk. Hā kaxīy Topa te tikmū'ūn yōg hāpxompmā'ax kopit putup. ⁵⁰ Tikmū'ūn te' putyōn 'āmotuxpex kummuk. Hā kaxīy Topa te hāpkummuk mīy xop putyōn putup. Pa 'āpu hāmmak mīy, nūy tikmū'ūn pu hāmmaknā'. Kaxīy.

10

'Ok 'īpxox te' xetut nīm, pu' kummuk

¹ Tu ta' mōg Yeyox hāpxexka Yonex tu', tu kōnāg kox Yohnām xak. Ha ta' yāy tu nū'nāhā tikmū'ūn xohix Yeyox yīmāp 'ūxehet, ha xe tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā'. Yā Yeyox te hāmyūmmūgāhā.

² Ha ta' nūn Paniye xop, tup-tup, puyīy Yeyox koi, tu:

—Putep kax'āmi yūmū yōg xat'ax yōg tappet tu? Topa te putep xat? 'Ok xat, pu tik xetut nīm? Kaxīy.

³ Ha Yeyox te:

—Mōyyex te putep xat? Kaxīy.

⁴ Ha:

—Mōyyex te' xat, pu tik tappet kax'āmi, nūy xetut nīm, puyīy xetut mōg. Kaxīy.

⁵ Ha Yeyox te:

—Hamūn. Hōmā tikmū'ūn yīpkox 'ohnāg, yī' xat'ax te kaxīy kax'āmi'. ⁶ Pa 'āmhok. Hōmā Topa te' mīy hāhām xix hāpxop xohix, 'ihā Topa yōg tappet te: "Topa te' mīy tihik xix 'ūhūn, 'yīy ta tik te' tak nūm xi' tut, nūy xetut mūtik yāytax, ⁸ ha nōmhāp-xet. Yā' tix'ah 'īpxox xix xetut, yāp-xet. ⁹ Yā Topa te yāytāgāhā', ha tikmū'ūn te nōm nīmmāhā', pu' kummuk. Kaxīy.

¹⁰ Ta' mōg Yeyox xix yāy yōg xop, tu nūktu mīptut hā' mōxaha', ha Yeyox yōg tik xop te:

—Putep xuktux hato'ah? Kaxīy.

¹¹ Ha Yeyox te:

—'īpxox te' xetut nīm, nūy nōy mūy, yā hāpkummuk mīy. Yā' nōy hā' xupxet. ¹² Ha ta' xetut te 'īpxox nīm, nūy nōy mūy, hā hāpkummuk mīy. Yā' nōy hā' xupxet. Kaxīy.

Yeyox xix kakxop

¹³ Hāpxip 'ihā tikmū'ūn te kakxop nūnnāhā Yeyox tu', puyīy Yeyox kakop pu hāmmaknā', pa Yeyox yōg tik xop te:

—'Āmhok, 'ūnūnnāhā hok. Kaxīy.

¹⁴ Pa Yeyox te' xupak, tup-tup nōg, tu:

—'Utx, puk ha nū' kakxop. Hām'āktux hok, hu: "Unūnnāhā hok." Kaxīy. Yā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha' yīpkox pip. Yā nōm xop te kakxop putuk. ¹⁵ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Kakxop yīpkox pip Topa xat'ax pu', ha Topa tep-tup, pu tikmū'ūn

yīpkox pip kamah, kakxop putuk, nūy Topa yōg tikmū'ūn kopa' pi'. Kaxīy.

¹⁶ Yeyox te kakxop yīmū' yīm xex, tu kakxop pu hāmmaknāhā'.

Tik 'ūp-texop xexka'

¹⁷ Tu ta xe' mōg Yeyox, tu' mōg kutōgnāg, ha ta nū'upaha tihik, tu nūktu Yeyox keppa' kopaxux hā' xip, tu:

—Notot max, 'āte putep mūn mīy putup, nūy hi xe'ēgnāg mōkumakmōg, ha' kux 'ohnāg? Kaxīy.

¹⁸ Ha Yeyox te

—Teptu xate: "Notot max"? Kaxīy. Yā Topa 'ūmax, yāp-xet 'ūmax, ha ta' nōy max 'ohnāg. ¹⁹ Xate' yūmmūg Topa te' xat, hu: "Tikmū'ūn putex hok, 'ānōy hā xupxet hok, hām xupxet hok, 'ānōy hā kupex kummuk hok, koit hok, 'og 'ātak tu 'āyīpkox pi' xix 'ātut tu." Kaxīy.

²⁰ Ha tik te:

—Notot, 'āte' mīy xohix. Yā hōmā 'ūgmūn yā kakxop xix hōnhā hā' mīy xohix. Kaxīy.

²¹ Ha Yeyox te tik pēnāhā', tu mō'yāy xe'ēgnāg, tu:

—Xate hāpxompmā'ax puxet xip'ax hok. Mōg, nūy 'og hāpxop xohix hāmenex, nūy tayūmak pop, nūy 'ūhok xop pu' nīm, nūy pi' 'og hāpxop max xe'ēgnāg pexkox kopah, nūy nū', nūy 'ūkpe mōg. Kaxīy.

²² Yā tik te hām'āktux 'āpak, tu' yēy, tu' kuxa hittup 'ohnāg, tu ta' mōg nūpehēh. Yā 'ūp-texop xekxānām.

²³ Ha Yeyox te yāy yōg tik xop te' yīmap pēnāhā', tu:

—Yā 'ūp-texop xexka kutīgnāg te Topa yōg putat hā' mōg, Topa yōg xat'ax pu' yīpkox pip hok tu'. Kaxīy.

²⁴ Ha Yeyox yōg tik xop te' yēy, ha Yeyox te:

—'Ūgnix mūnōm xop, yā tikmū'ūn kutīgnāg te Topa yōg putat hā' mōg, nūy Topa yōg xat'ax pu' yīpkox pi'. Yā hāpxompmā' ka'ok.

²⁵ Xok xexka kāmēn te 'āmuxnāg ta kup kox hā mō'tat hok, ha tap-texop xexka xop te Topa yōg putat hā' mōg 'ohnāg, tu Topa yōg xat'ax pu' yīpkox pip 'ohnāg.

²⁶ Ha Yeyox yōg tik xop kuxa te' yēy, tu yāy mūtik hām'āktux, hu:

—'Ok Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk xit 'ohnāg? Kaxīy.

²⁷ Ha Yeyox te' nōy pēnāhā, tu:

—Hamūn, Topa tep-texop xexka xop kuxa kummuk xit yūmmūg, nūy kuxa max mō'tat 'ūyānān tu', pa yā tikmū'ūn te kuxa kummuk xit yūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

²⁸ Ha Pet te:

—Xate' yūmmūg, 'ūgmū'āte yāy yōg hāpxop xohix nīm, nūy 'āpek mūg mōg. Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox te:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux, tikmū'ūn te' yāy pet nīm, nūy 'ūkpe mōg, pe' taknōy nīm, pe'

pit, pe' tutnōy, pe' hex, pe' tut, pe' tak, pektok, nūy 'ükpe mōg, nūy 'ükpupi hāpxopmā', nūy Topa yōg hām'āktux. ³⁰ Ha Topa te nōm pu popmāp-tup nūnte hām xexka tu', yā' popmāp-tup 'ūpet xohix te' 100, xi' taknōy 100, xi' pit 100, xi' tutnōy 100, xi' hex 100, xi' tut 100, xik-tok 100, xix hām te' 100, ha tikmū'ün te nōm kute'ex kummuk xexkap-tup. Hāpxip 'lhā Topa te nōm hīnnāptup, puyīy hi xe' ēgnāg mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg. ³¹ Yā tikmū'ün te māxap yāyhā ka'ax putup, ha ta ka'ax xop yāyhā māxap putup. Kaxīy.

Yeyox te xe hām'āktux 'ūxok putup, tu putpu' hip-tup

³² Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu putat hā' mōg kōmēn Yenoyanēn tu', ha Yeyox yōg tik xop te Yeyox pe' mōg, ha tikmū'ün te' pe' mōg kamah, ha Yeyox yōg tik xop kuxa te' yēy, ha tikmū'ün kuxa nōg, ha Yeyox te yāy yōg tik xop mōgāhā', tu tikmū'ün nīm, tu:

³³—'Üyūmmūg? Yūmūg mōg kōmēn Yenoyanēn tu', ha ta 'ōnte tik te 'āmānex xexka xop mōgāp-tup xix tik te hāmyūmmūg xop mōgāp-tup, puyīy 'ūgmūn Tikmū'ün Kutok mūy, tu hām'āktux putup, hu:

—'Āpu 'ūp-tex! Kaxīy.

Tu puknōg xop puk hōm putup, ³⁴ hak mūn 'āktux kummuk putup, tu' yīypu'ün putup, tuk kix putup, tuk putex putup, hak xok putup. Pa 'āmnīy tikoyuk nōg putup, 'lhā putpuk hip-tup. Kaxīy.

Tiak tep-tup hāpxop xix Yoām te'

³⁵ Hāpxip 'lhā' nūn Yemeneo kutok Tiak xix Yoām, nūktu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Yāyā, 'ūgmū'ātep-tup, xayīy hāpxopmā'. Kaxīy.

³⁶ Ha Yeyox te:

—Putep putup? Kaxīy.

³⁷ Ha:

—Hāpxip 'lhā' 'āyūm putup 'ūxexka yōg mīmpē yūm'ax xe' ēgnāg yīmū', nūy yāy yōg tikmū'ün xat. 'Āpuk mūg xat, 'ū mām yāpxet 'āyūm xe'e ha xi' nōy 'āyūm xax ha 'ōnteh. Kaxīy.

³⁸ Ha Yeyox te:

—'Āxop te' yūmmūg 'ohnāg 'āxop te nōm putup. Hāpxip 'lhā tikmū'ün tek xūygāp-tup, tuk kute'ex kummuk putup, tup-tex putup. 'Ok 'āxop te' xūy hā kaxīy tot kamah? Kaxīy.

³⁹ Ha:

—Yā hamūn. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Yā hamūn. Tikmū'ün te 'āxop xūygāp-tup, tu 'āxop kute'ex kummuk putup, tu 'āxop kix putup, ⁴⁰ pa'a 'āte' xat'ah, pa Topa te' xat, pu tikmū'ün mām 'ūgyīm xe'e ha xix 'ūgyīm xax hah, yā 'ūnōy yōg xip'ax. Kaxīy.

⁴¹ Ha ta' xupak Yeyox yōg tik te 10 te', hu' gāy.

⁴² Ha Yeyox te yāy yōg tik xohix xānāhā', yīy ta' nūn. Yeyox te:

—'Āxop te' yūmmūg, 'ūxat'ax xop te' xat pax 'ūkuxa mām kūnāpa pip xop. ⁴³ Pa 'āxop kopa hā kaxīy yā' kummuk. 'Āpu Topa kopa kuxa mām xop xat pax hok. 'Ok xatep-tup, xayīy 'āxexka? 'Āpu tikmū'ün pu hāpxopmā max, yā tikmū'ün yōg kāmānat max putuk. ⁴⁴ 'Ok xatep-tup, xayīy 'āxexka? 'Āpu tikmū'ün xohix yōg kāmānat putuk. ⁴⁵ Yā 'ūgmūn Tikmū'ün Kutok nūn nūnte hām xexka tu', nūy tikmū'ün pu hāpxopmā max, yā tikmū'ün yōg kāmānat putuk. 'Ūgnūn, nūy tikmū'ün pupik xok, nūy tikmū'ün xohix kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'uyānān tu'. Kaxīy.

Yeyox xix Matimēo yā pa hok

⁴⁶ Tu ta' nūn Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu nūktu' mōxaha kōmēn Yenikot tu'. 'Ūpīp kōmēn tu', tu ta' mōg kōmēn kūnāpa', ha ta' mōg tikmū'ün xohix kamah, pa' xip tihik, yā pa hok, yā' xuxet'ax Matimēo, yā Timeo kutok. Tik yūm putat pukah, tu tayūmak xak, puyīy tikmū'ün tayūmak nīm. ⁴⁷ Ha tikmū'ün te hām'āktux Yeyox te kōmēn Nāyane tu' nūn, ha Matimēo te' xupak, tu hām'āktux ka'ok, hu:

—Yeyox, yā Namix mōkputox, 'āpu 'ūgmūn kuxa ka'! Kaxīy.

⁴⁸ Ha tikmū'ün te:

—'Āyīy hok! Kaxīy.

Pa tik yīy ka'ok nōy nā' mōg, hu:

—Namix mōkputox, 'āpu 'ūgmūn kuxa ka'! Kaxīy.

⁴⁹ Ha Yeyox hup, tu:

—'Āpu tik pa hok nūnnā'. Kaxīy.

Ha tikmū'ün te tik pu hām'āktux, hu:

—'Ākuxa nōg hok. 'Āpu 'āyok. Tute 'āxānāhā', xa nū! Kaxīy.

⁵⁰ Ha Matimēo te yāy kayak putxok, tu pepi' xip, tu ta' mōg Yeyox hah, tu mōktu' xupere.

⁵¹ Ha Yeyox te:

—Putep putup, 'ū mīy? Kaxīy.

Ha:

—Notot, 'ātep-tup, 'ūyīy hāmpēnā 'ūxeheh. Kaxīy.

⁵² Ha Yeyox te:

—Mōg! 'Āpa hittup, 'ākuxa yūm ka'ok 'ūgkopa hah. Kaxīy.

Hāpxip 'ohnāg 'lhā Matimēo te xe hāmpēnāhā', tu ta' mōg Yeyox peheh.

11

Yeyox te kōmēn Yenoyanēn tu' nūn

¹ Ta xe' nūn Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu nūktu' kōmēn Yenoyanēn yīka' pip yīktix 'Onimet Kup tu' xiptuxexka Metpaye yīka'

xix xiptuxexka Metān yīka'. Ha Yeyox te yāy yōg xop xat,² hu:

—Mōg xiptuxexka tu'. Xiptuxexka tu 'āmōxap-tup, pa' xip putup yomēnnāg, yā' hīy, yā tikmū'ūn te nōm yīmū' yūm 'ohnāg. Āpu 'ūko'a', nūy nūnnā'.³ Ka tikmū'ūn te: "Teptu 'ūmōgāhā'!" Kaxīy. Ha 'āxop te hām'āktux putup, hu: "Yā 'ūgmūg xuxyā' tep-tup. Hāpxip 'lhā' nūnnāp-tup 'ūgmū'āte'." Kaxīy.

⁴ Ha ta' mōg, pa' xip yomēnnāg, 'ūhīy hāmyīkox yīka'. Tik te' ko'a',⁵ ha ta' nūn tikmū'ūn, tu:

—Teptu yomēn ko'a'? Kaxīy.

⁶ Ha tik te:

—Yā 'ūgmūg xuxyā' tep-tup. Hāpxip 'lhā' nūnnāp-tup 'ūgmū'āte'. Kaxīy.

Ha tikmū'ūn te:

—Āpu yomēnnāg mōgā'. Kaxīy.

⁷ Ha ta' mōg tihik, tu yomēnnāg nūnnāh Yeyox tu', tu yāy yōg kayak xex yomēnnāg yīmū', ha Yeyox te nōm yīmū' yūm.⁸ Ha ta tikmū'ūn xohix te putat yīmū' yāy yōg kayak xatatah'a' mōg, ha ta tikmū'ūn xohix nōy te mīm tu' mep mīmmāg, tu nōm putat yīmū' xatatah'a' mōg.⁹ Ha ta' mōg tikmū'ūn Yeyox keppah, ha ta' mōg tikmū'ūn nōy Yeyox pe-heh. 'Uxohix te hām'āktux ka'ok, hu:

—Yā' max xe'ēgnāg Topah! Topa te nū'ākutnāhā', tu 'āka'ogāhā'!¹⁰ Yā' max xe'ēgnāg, xate yāy yōg tikmū'ūn xat kōnāhā', hā yīpkox pip. Xate mōnāyxop Namix putuk, yā tikmū'ūn xat putup. Yā' max xe'ēgnāg Topah! Kaxīy.

¹¹ 'Uññuñ Yeyox, tu nūktu' xupep kōmēn Yenoyanēn tu', tu ta' mōg, tu mōktu Topa pet xexka hā mō'nāhā', tu hāpxop xohix yīmap pēnāhā'. Āmāxak'ax ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik te 12 xop, tu nūktu xiptuxexka Metān hā' moxha'.

Piget kup

¹² Hāptup ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, ha Yeyox putup xīy,¹³ pa hāptox tu' pēnāhā' piget kup, ha yōg mīlxux punethok, ha ta' mōg, nūy piget ta pēnā', tu' mōg, pa piget ta pēnā 'ohnāg, yā mīlxux pēnāhā', yā piget ta yōg mō'āgmū'ah,¹⁴ ha Yeyox te piget kup tu hām'āktux, hu:

—Tikmū'ūn te 'ōg mīnta xe māp-tup'ah. Kaxīy.

Ha Yeyox yōg tik xop te' xupak.

Yeyox xip Topa pet xexka tu'

¹⁵ 'Uññuñ Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu nūktu' mōxaha kōmēn Yenoyanēn tu', tu ta' mōg Topa pet xexka tu', ha' nūn Yeyox, pa' pip tikmū'ūn, tu' nōmenex, tu' pop tāyūmak Topa pet xexka kopah, ha Yeyox te' xohix papuk, ha ta' mōg hāptopah, ha ta' mām tikmū'ūn, tu tāyūmak nōy yānān, ha Yeyox te yōg mīmpe xit'ax putxok, ha ta' mām

tikmū'ūn, tu kuxxuxtut hāmenex, ha Yeyox te yōg mīmpe yūm'ax putxok,¹⁶ tu' xat, pu Topa pet xexka kopa hāpxop tat hok,¹⁷ tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', hu:

—Topa yōg tappet tu' kax'āmi Topa yōg hām'āktux. Yā Topa te: "Ūkpet 'āxet'ax putup 'ūhep xop xohix yōg Topa pu hām'āktux'ax pet." Kaxīy. Pa 'āxop te' mīy xupxet'ax pet, nūy yāy xaptop! Kaxīy.

¹⁸ Yā 'āmānēn xexka xop te' xupak xix tik te hāmyūmmūg te', tu hāmēp'paxex texīy Yeyox putex, pa' yīpkutuk, yā tikmū'ūn tep-tup pax Yeyox yōg hāmyūmmūg'ax.

¹⁹ Āmāxak ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop kōmēn kūnāpā'.

Āpu 'ākuxa mām Topa kopah

²⁰ Hāptup ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu piget kup yīka' mōg, tu' pēnāhā', yā' naik piget kup, yā' xexka 'ūnak,²¹ ha Pet te' xutigāhā', tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Notot, pēnā'. Hōmā xate piget kup mānōg, ha ta hōnāhā' nak. Kaxīy.

²² Ha Yeyox te:

'Ākuxa mām Topa kopah,²³ hu ta yīktix pu hām'āktux, hu: "'Āpep, nūy mōg kōnāg xexka tu'", kaxīy, puxix' mōg putup kōnāg xexka tu'. 'Ākuxa mām ka'ok Topa kopah, puxix mōg kōnāg xexka tu'.²⁴ Yā 'āte xa hām'āktux: 'Āxop te Topa pu hām'āktux, nūy tatu hāpxop 'ūm xak. 'Āpu 'ākuxa mām Topa kopah, nūy yūmmūg xe'e Topa te xa' popmāp-tup, ha Topa te xa' popmāp-tup 'ūxohix.²⁵ 'Āxop te Topa pu hām'āktux. 'Āpu 'ūxaxogā', 'ūnōy te 'ākute'ex kummuk. 'Āpu 'ūxaxogā', putu' kux, ha ta pexcox tu Topa te' xaxogap-tup 'ōg hāpkummuk mīy'ax, putu' kux.²⁶ Xate tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā 'ohnāg, puxix 'Ātak pexcox yōg te 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā 'ohnāg. Kaxīy.

Tep-te Yeyox pu yāy 'āxet'ax hōm

²⁷ Ta' nūn Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu nūktu' mōxaha kōmēn Yenoyanēn tu', tu ta' mōg tu mōktu Topa pet xexka hā' mōxaha', ha ta' nūn 'āmānēn xexka xop xix tik te hāmyūmmūg xop, xix Yoneo xop yōg xexka xop, tu nūktu Yeyox pu hām'āktux, hu:

²⁸ —Tep-te xa yāy 'āxet'ax hōm, xayīy hāpxopmā nūhū? Tep-te' xat, xayīy mīy? Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox te:

—'Āte xa yīkopit kamah. 'Āxop te hām'āktux xe'e', kopix xā nōm'āktux.³⁰ 'Āpu hām'āktux: Tep-te Yoām pu yāy 'āxet'ax hōm, puyīy tikmū'ūn putox pix? 'Ok pe Topa te 'ok pe tikmū'ūn te? Tep-te' xat? Kaxīy.

³¹ Ha yāy mūtik hām'āktux, hu:

—Yūmū'āte hām'āktux yā Topah, puxix yīkopit putup, hu: "Teptu 'ākuxa mām 'ohnāg

Yoām kopah?" ³² Pa yūmū'ate hām'āktux yā tikmū'ūn, puxix xok 'ūm? Kaxīy.

Yā nōm te tikmū'ūn yīpkutuk. Yā tikmū'ūn te hāmpe'paxex Yoām te Topa pupi hām'āktux.
³³ Ha:

—'Intu', 'ap yūmmūg'ah 'ūgmū'āte'. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Tep-te 'ā yāy 'āxet'ax hōm, 'ūyū hāpxopmā nūhū'? 'Āte xa nōm 'āktux putup'ah kamah. Kaxīy.

12

Kāmānat kummuk

¹ Hāpxip 'ihā Yeyox te tikmū'ūn pu hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', tu:

—Tik yōg mīnta 'op tox pip hām xa'ax xexka kopah, tu hām pak'ax mīy tu' yīmap, tu hep tat'ax xexka mīy, nūy nōm kopa xupyāg mīy, tu mīptut tox mīy, nūy nōm kopa tik xix, puyīy hāpxop xohix pēnā'. Tik te kāmānat pu' hōm hām xa'ax, puyīy pēnā', tu ta' mōg hat'o'a'. ² Hāpxip 'ihā mīnta yāy koxuk, ha hām xa'ax yōg xuxyā te tik nū'kutnāhā', puyīy mīnta yōg tayūmak pop, ³ ha ta' mōg, pa kāmānat te tik mūg, tu' kix, tu nū'kutnāhā', 'ūhok tat. ⁴ Ha hām xa'ax yōg xuxyā te xe tik nōy nū'kutnāhā', pa kām'ānat xop te nōm hāpkute'x kummuk kamah, tu tik putox kix. ⁵ Ha hām xa'ax yōg xuxyā te tik nōy nū'kutnāhā', pa kāmānat xop tep-tex. Ha xe' punethok mō'pok, pa kāmānat xop te yāg kute'x kummuk, tu' yāg kix, ha' xakix. ⁶ Nōmhā' xip yāp-xet, puyīy mō'kutnā', yā hām xa'ax yōg xuxyā kutox pit, ha hām xa'ax yōg xuxyā te hāmpe'paxex hu: "Kāmānat tek-tok 'āpāk putup." Kaxīy, tuk-tok nū'kutnāhā', ⁷ pa kām'ānat xop te yāy mūtik hām'āktux, hu: "Yā hām xa'ax yōg xuxyāk-tok. 'Āpu yūmūp-tex, nūy pa hām xa'ax, nūy yūmū yōg hām xa'ax." Kaxīy.

⁸ —Kāmānat tek-tok mūg, tuptex, tu xok-xax putyōn hām xa'ax nāpah. Kaxīy.

⁹ Tu Yeyox te xe:

—Putep mīn mīy putup hām xa'ax yōg xuxyā nōmhā'? Yā' mōg putup, nūy kāmānat kix, ha' xakixp-tup, ha kāmānat nōy pu hām xa'ax hōm putup. ¹⁰ 'Ok 'āxop te mō'kupix Topa yōg tappet tu'. Yā' kax'āmi, hu: "Mīptut mīy'ax te mīkaxxap paħa', tu hāmpe'paxex, yā' kūmmuk, tu' putyōn. Pa 'āmhok, yā' max xe'ēgnāg mīkaxxap, ¹¹ Yā Topa te' mīy, yā' max xe'ēgnāg!" Kaxīy.

¹² Ha ta' yūmmūg nōmhā Yoneo xop yōg xexka xop te', yā Yeyox te nōm xop 'āktux. Yā nōm tep-tup, nūy Yeyox kute'x kummuk, pa 'āmhok, 'ūmīy 'ohnāg, yā tikmū'ūn yīpkutuk. Yā hāpxop mīy 'ohnāg, tu ta' mōg hat'o'a'.

'Ok max gohet pu tayūmak pagok

¹³ Hāpxip 'ihā tik te nū'pok Paniye xop xix 'Enot xop, puyīy Yeyox koit'ax xak. ¹⁴ 'Ūnūn tu nūktu:

—Notot, 'ūgmū'āte' yūmmūg xate hāpxe'e 'āktux, tu tikmū'ūn yīpkutuk 'ohnāg. Xate' xexka xop yīpkutuk 'ohnāg, pa xate tikmū'ūn pu' yūmmūgāhā Topa te nōm putup. 'Āpu hām'āktux: putep xuktux yūmū yōg Topa yōg tappet tu'. 'Ok pe' max gohet pu tayūmak tanemēn'ax pagok, yā Hōm xop yōg xat'ax Xet pu pagok? 'Ok pe' kummuk? Kaxīy.

¹⁵ Pa Yeyox te' yūmmūg, tilk pa max, pa yā' kuxa kummuk. Yeyox te:

—Teptu 'āxop te' xak 'āte' koit. Paxnū tayūmak 'ānuk, 'ū pēnā'. Kaxīy.

¹⁶ Ha ta' mōg, tu putpu' nūnnāhā', ha Yeyox te:

—'Ū'ūm yōg 'āxet'ax kax'āmi tayūmk 'ānuk tu'? Xix 'ū'ūm yōg xumix xip tayūmak 'ānuk tu'?

Ha:

—Yā gohet yōg xat'ax Xet yōg. Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox te:

—'Āpu gohet yōg xat'ax pu gohet yōg xat'ax yōg hāpxop pagok. 'Āpu Topa pu Topa yōg hāpxop pagok kamah. Kaxīy.

Ha' kuxa te' yēy.

Texīy tikmū'ūn te putpu' hix

¹⁸ Ha ta' nūn Xanuxeo xop, yā Xanuxeo xop te hāmpe'paxex tikmū'ūn putpu' hip-tup'ah. 'Ūnūn, tu nūktu Yeyox pu hām'āktux hu:

¹⁹ —Notot, hōmā Mōyyex te yūmū'ā tap-pet kax'āmi, hu: "Ūxok tihik, ha ta' xip xe-tut, pak-tok 'ūm xip'ah. Mōyyex te' xat, tik taknōy te xetut hokyūm mūtik yāytaha", pu' max, nūy nōy xok pu' pop kakxop. ²⁰ Hōmā' pip 'ūtaknōy xohix te' 7. Tik māxap te 'ūn mūtik yāytaha', pak-tok 'ohnāg, tu' xok.

²¹ Ha' taknōy 'ūg-nāy tu te' yāytaha', tuk-tok put 'ohnāg, tu' xok, ha' taknōy yāykote hā kaxīy kama'. ²² Hā kaxīy 'ūxohix te' 7 te yāytaha 'ūn mūtik, 'ūl-tok 'ūm pop 'ohnāg, tu' xakix 'ūxohix. Hāpxip 'ihā' xok kama 'ūhūn'. ²³ Hāpxip 'ihā Topa te tikmū'ūn xohix putpu' hīnnāp-tup, 'ū'ūm yōg xetut nōmhā'? Yā xohix te' 7 te yāytaha 'ūn mūtik! Kaxīy.

²⁴ Ha Yeyox te:

—'Āxop te hāmymūg 'ohnāg! Texīy? Yā 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg Topa yōg tappet. 'Āxop te' yūmmūg 'ohnāg Topa 'ūka'ok xexka'.

²⁵ Yā xakix xop putpu' hip-tup. Topa yōg nū'pok xop te yāytā 'ohnāg pexkox tu'. Hā kaxīy tikmū'ūn te yāytā 'ohnāg pexkox tu'. ²⁶ Hōmā Mōyyex te' kax'āmi tappet tu', tu putpu' hīnnā'ax kax'āmi'. 'Ok 'āxop te nōm mōkupix 'ohnāg? Yā 'ūkax'āmi Topa te mīm pahok kup kopa Mōyyex pu hām'āktux, hu: "Ūgmūn yā 'Amanām yōg Topah, xix 'Tyak yōg, xix Yako yōg." Kaxīy. ²⁷ Hā kaxīy

Topa te' xuktux 'ap xakix xop yōg Topa'ah, pa yā hi xop yōg. Āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

Topa yōg xat'ax xexkanām

²⁸ Ha ta' xip tihik, tu' xip tik te hāmyūmmūg xop kopah, tu hām'āktux 'āpāk, tu' yūmmūg Yeyox te hām'āktux max. Tik te Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Topa te tikmū'ūn xat. Xat'ax 'ūm xexkanām? Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox te:

—Yā Topa te tikmū'ūn xat, hu: “Iyaet xop, 'āpu 'ūxupax. Yūmūg xuxyā yā yūmū yōg Topa yāp-xet, yā' nōy xip'ah. ³⁰ 'Āpu 'āxuxyā Topap-tuppax 'ākuxa xexka hā xix 'ākoxuk xexka hā xix 'āp-tox xexka hā xix 'ōg ka'ok'ax xexka hā.” Kaxīy. ³¹ Ha Topa te xe tikmū'ūn xat, yā' xat'ax 'ūk-nāy tu'. Topa te: “'Āpu 'ānōy putup pax xate yāy putup pax putuk.” Kaxīy. Yā' xat'ax tix 'ūxexkanām, ha ta xat'ax nōy 'ūxexka'. Kaxīy.

³² Ha tik te:

—Notot, yā hām'āktux max! 'A' koit'ah. Yā' xip Topap-xet, ha ta' nōy 'ūm 'ap xip'ah.

³³ Yā' max yūmū'āte Topap-tuppax yāy kuxa xexka hā xix yāy putox xexka hā xix yāy ka'ok'ax xexka hā. Yā' max kama yūmū'āte yāy nōy putup pax yūmū'āte yāy putup pax putuk. Yā' max xexka yūmū'āte xat'ax tix mīy nō'ōm, ha ta' max miax yūmū'āte xokxop mō'hap, nūy Topa pu haxyā'. Kaxīy.

³⁴ Ha Yeyox te' yūmmūg tik te hāmyūmmūg, yā hām'āktux max. Yeyox te:

—Āxip Topa yōg xop yīka' Topa te nōm xat, ha' yīkox pip. Kaxīy. Ha tikmū'ūn kuxa nōg, hu xe hāpxop nōy yīkopit 'ohnāg.

Topa yōg yāy kutnā'ax

³⁵ 'Āxip Yeyox Topa pet xexka tu', tu tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—Teptu tik te hāmyūmmūg xop te tikmū'ūn pu' yūmmūgāhā Topa yōg yāy kutnā'ax yā Namix mōkputox? ³⁶ Pa Topa Koxuk te Namix kax'āmiyāhā', ha tute kax'āmi, hu: “Yūmūg xuxyā Topa te 'ūgxuxyā pu hām'āktux, hu: Yūhūm 'ūgyīm xe'e tu', ha 'āte puknōg gāy xop xix putup 'āpata yīkāgnāg.” Kaxīy. ³⁷ Yā Namix te: “'Ūkxuxyā'.” Kaxīy. Yā Topa yōg yāy kutnā'ax xānāhā, hu: “'Ūkxuxyā'.” Kaxīy. Texīy Topa yōg yāy kutnā'ax yā Namix mōkputox? Kaxīy.

Yeyox xix tik te hāmyūmmūg xop

Ha tikmū'ūn xohix te Yeyox yōg hām'āktux putup pax. ³⁸ Ha Yeyox te:

—Pa 'ātix, tik te hāmyūmmūg xop tep-tup pax, nūy hāpkumep, nūy topixxax xe'eñgnāg ta', puuyī tikmū'ūn nōm 'āktux max, yā nōm 'āpāk nāpet tu'. Tik te hāmyūmmūg xop te' pop 'ūxexka xop yōg pip'ah Yoneo xop yōg Topa pet kopa ³⁹ xix 'āmuk xexka tu', ⁴⁰ tu hokmām xop yōg hāpxop pop,

tu' xupxet, tu Topa pu hām'āktux, puyī tikmū'ūn hāmp'paxex yā' max. Topa te yōg hāpkumimuk mīy'ax yānān xexkap-tup! Kaxīy.

'Ūn hok yūm te tayūmak nūm

⁴¹ 'Āxip Yeyox Yoneo yōg Topa pet kopa tayūmak tat'ax mīpkox yīkak, tu' pēnāhā tikmū'ūn nūn, nūy tayūmak nīm tayūmak tat'ax kopah. Tikmū'ūn punethok 'ūp-texop xexka te tayūmak xohix nīm, ⁴² ha ta' nūn 'ūhūn, yā hok yūm, yā hām hōgnāg. ⁴³ 'Ūnūn, tu nūkut tayūmak 'ānuk tix mō'tat mīpkox kopah, yā tayūmak kutōgnāg. ⁴³ Ha Yeyox te yāy yōg tik xop xānāhā', tu:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux, nū 'ūn hok yūm, yā hām hōgnāg, pa yā hāpxop xohix mō'tat, pa nōm nōy xohix te hāpxop kūfīgnāg mō'tat. ⁴⁴ Yā 'ūp-texop xexka xop yōg hāpxop punethok, tu tayūmak yāgnāg xut, nūy mō'tat, ha yōg hāpxop punethok pip, pa 'ūn hok yūm te yāy yōg hāpxop xohix mō'tat, ha' nōg. Kaxīy.

13

Topa pet xexka kōyyōy putup

¹ Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, ha tik xop te:

—Yāyā, pēnā Topa pet xexka 'ūmax xe'eñgnāg, yā mīptut max!

² Ha Yeyox te:

—'Ok mīptut max xe'eñgnāg pēnāhā'? Hāpxip 'īhā yōg mīkaxxap te' nōy yīmū' mām putup'ah, yā' xohix xexka koxyōy putup! Kaxīy.

Tikmū'ūn te 'āxop xūygāp-tup

³ Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mōktu yīktix 'Onimet yīmū' mām, ha Pet te' yīkopit, xix Tiak te, xix Yoām te, xix 'Ānene te', hu:

⁴ —Hām'ūmhā nōm hāpxopmāp-tup? Tikmū'ūn te hāpxopmāp-tup 'ūm pēnāp-tup, 'īhā nōm hāpxopmāp-tup? Kaxīy.

⁵ Ha Yeyox te hāmyūmmūgāhā kōnāmāhā', hu:

—Pa 'ātix, nūy hāmyūmmūg, nūy 'ākuxa mām hok koit'ax kopah. ⁶ Yā' nūn putup 'ūxohix, tu hām'āktux putup, hu: “'Ūgmūn nō'ōm, Topa tek mūn yāy kutnāhā', yā Yeyox 'ūgmūn!” Kaxīy. Ha tikmū'ūn xohix kuxa mām putup koit'ax kopah. ⁷ Āxop te' xupak putup hāmñhūn xexka hāmñmnāg, yā tikmū'ūn te yāy kix kakīgnāg. Ha tikmū'ūn nūn putup, tu: “Yā yāy kix kakīgnāg tikmū'ūn te hāpox tu'.” Kaxīy. 'Āpu 'ākuxa nōg hok. Yā tikmū'ūn te yāy kix putup te kaxīy, pa hāpkux 'ohnāg. ⁸ Hāpxexka yōg tikmū'ūn te hāpxexka nōy yōg tikmū'ūn mūtik yāy kix putup, ha ta' hep xop te' hep xop nōy mūtik yāy kix putup, ha ta hām xexka yāy nuhuk nām panip putup, ha ta hāmhōgnāg, ha

putup te tikmū'ün kix putup. 'Ün tek-tok put putup, tu' xüy xexka'. Hā kaxīy tikmū'ün xüy putup, ha möktu hāpkux.

⁹ Pa 'ātix, tikmū'ün te 'āxop mögäp-tup 'üpa te hāmyümmüg xop tu', puyīy 'āxop kopit, yā 'āxop kummugäp-tup. Ha tikmū'ün nūn putup kamah, nūy 'āxop kix xikot hā Yoneo xop yōg Topa pet kopah. Yā 'ākuxa mām 'ügpak, yīy ta' nūn putup tikmū'ün, nūy 'āxop mögä gohenanok tu xix gohet yōg xat'ax xexka tu', puyīy 'āxop kopit, ha 'āxop te nōm pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, ¹⁰ ha tikmū'ün te' hep xop xohix xexka pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux putup hāmäxap, hak-nāy tu hāpkux. ¹¹ Tikmū'ün te 'āxop mūg, nūy 'āxop mögä' gohet yōg xexka xop tu'. 'Āpu 'ākuxa nōg hok. 'Āpu hāmpē'āpax hok, hu: "Āte putep xuktux putup?" Kaxīy. Pa 'āmhok, 'āmög putup gohet yōg xexka tu', ha Topa te xa hām'āktux'ax hōm putup, xayīy hām'āktux, yā 'ōg hām'āktux 'ohnāg, pa yā Topa Koxuk mūn yōg. ¹² Tikmū'ün punethok te yāy taknōy mögäp-tup gohet yōg xexka xop tu', puyīy nōm kix, ha ta 'ātak te yāy kutok mögäp-tup kamah xi' tut te', puyīy nōm kix. Ha tak-tok te 'ātak mögäp-tup kama xi' tut, puyīy nōm kix, ha' xakix putup 'üxohix. ¹³ 'Ākuxa mām 'ügpak, yīy tikmū'ün te 'āp-tup nōg putup, pa 'āpu 'ākuxa mām ka'ok mökuma'āmög, ha Topa te 'ālīmäp-tup. Kaxīy.

'Üxüy xexka'

¹⁴ Yeyox te xe:

—'Āxop te' pēnäp-tup hāpxop yāy 'īgā xexka 'ünöy yōg xip'ax tu'-xate nū mökupix, 'āpu hāmyümmüg—'āxop pip hāpxexka Yonex tu', nūy ta mög mö'ka'ok yīktix tu'. ¹⁵ 'Āxop mām mīptut yīmū, nūy ta mög mö'ka'ok. Mīptut hā mōxa hok, nūy hāpxop pa'. ¹⁶ 'Āxop pip hāpxa tu', nūy ta mög mö'ka'ok, yāy pet hā mōxa hok, nūy topixxax pa' ¹⁷ Yā' kummuk xexkap-tup 'ün tek-tok xuk xop pu' xix 'ün tek-tok put xop pu'. ¹⁸ 'Āpu Topa pu hām'āktux, nūy ta tu' xak, puyīy tikmū'ün 'āxop kummugäp mö'āgmüg pukpex 'īhā'. ¹⁹ Yā nōm 'āmnīy hā 'āxop xüy xexkap-tup, pa hōmā Topa te' miy hām xexka xix hōnhā' xüy kutögnäg. ²⁰ Topa te' xat, xayīy 'āmnīy xohix'ah hā 'āxop xüy putup. Topa te' xat hok, puxix xakix xohix xexka'. Pa' pip Topa kopa kuxa mām ka'ok xop, yā Topa te nōm yīmögätx, nūy nōm hīnnā', hu' xat putup, puyīy 'āmnīy xohix'ah hā' xüy.

²¹ —Tikmū'ün te hām'āktux putup, hu: "Mū, nūy pēnā", Topa yōg yāykutnā'ax xip nūnteh." Kaxīy. Ha ta' nōy te hām'āktux putup, hu: "Mōg, nūy pēnā", Topa yōg yāykutnā'ax xip 'ōnteh, yā' xip Yeyox." Kaxīy. 'Āpu 'āyīpkox pip hok. Yā' koit. ²² Yā

nōm koit xop te Topa pupi hām'āktux xop putuk putup, tu Topa yōg yāykutnā'ax putuk putup, tu hāpxomä ka'ok xe'ēgnāg, nūy Topa putuk, puyīy tikmū'ün kuxa' yēy. Nōm tep-tup, nūy Topa yōg yīmögätx xop kuxa mām koit'ax kopah. ²³ Pa 'ātix. 'Āte 'āxop pu hāmyümmügähā' hōnhā'. Hāpxip 'īhā nōm hāpxomä'ax pēnäp-tup, tu' yūmmüg putup. Kaxīy.

Tikmū'ün Kutok putpu' nūn

²⁴ Yeyox te xe:

—Yā' xüy xexka nōg putup, ha ta māyōn yāyhäp-tup hāpkoxtap, ha ta māyōn hex yānām pip putup'ah, ²⁵ ha ta māyōnmäg pip pexkox yo'oma', pa xakux putup, ha ta hāpxop xohix ka'ok nuhuk putup pexkox yo'oma' xix pexkox kopah, ²⁶ ha ta pexkox tuk yīxop-tup, yā' Tikmū'ün Kutok, tu hāmgōy xexka kopak yīxop-tup, yā' max xe'ēgnāg, ha tikmū'ün xohix te' pēnäp-tup, ²⁷ ha 'āte yāy yōg pexkox yōg nū'pok xop mō'pok putup hāpxexka xohix tu'. Ümög putup, nūy Topa yōg yīmögätx xop nūnnā', puyīy xohix yāy tu nū'nā'. Kaxīy.

Piget kup

²⁸ Yeyox te xe:

—'Āpu hāmyümmüg. 'Üxip piget kup, tu yōg mīmmäg tup, tu yōg mīlux xupep. 'Āxop te' pēnähā' tu' yūmmüg mō'āgmüg pukpex, yā' tex tihix. ²⁹ Hā kaxīy xate nōm hāpxomä'ax pēnäp-tup 'āte xa nōm 'āktux, tu' yūmmüg putup 'ügnūn putup putpu'. ³⁰ 'Āpu hāmyümmüg, 'hōnhā' pip tikmū'ün, ha ta' yāg te nōm hāpxomä'ax xohix pēnäp-tup, pa yā' yāg te' pēnäp-tup 'ohnāg, pa xakix putup hāmäxap. ³¹ 'ünög putup hāmñögnöy xix hām xexka', pa yōgnū hām'āktux pip mökuma'mög, tu' nōg putup 'ohnāg. Kaxīy.

Hām'ümhä

³² Yeyox te xe:

—Hām'ümhä tikmū'ün te nōm hāpxomä'ax pēnäp-tup? Hāptup 'üm, pe 'āmnīy 'üm? Māyōn yūm 'üm? Yā pexkox nū'pok xop te' yūmmüg 'ohnāg, ha Topak-tok te' yūmmüg 'ohnāg, pa 'ātak Topa puxehnāg te' yūmmüg. ³³ Pa 'ātix. 'Āpu 'ūkhip, nūy hāmpēnä!. Yā 'āxop te' yūmmüg 'ohnāg. Hām'ümhä nōm hāpxomä'ax pēnäp-tup? Yā 'āxop te' yūmmüg 'ohnāg. ³⁴ Yā hā kaxīy putuk. Tik mög putup hāptox tu', tu kāmānat xex, puyīy hām, tu hāmyīkox pēnä'ax xat, puyīy hāmpēnä!, tu ta' mög tihik. ³⁵ Hām'ümhä putpu' nūn putup tihik, 'ok pe 'āmānak, 'ok pe 'āmnīy kote hā, 'ok pe xokakkak tak xata hā, 'ok pe hām yāy kuhmōy hā? Yā kāmānat te' yūmmüg 'ohnāg. Hā kaxīy tikmū'ün te' yūmmüg 'ohnāg, hām'ümhä 'ügnūn putup putpu'. ³⁶ 'Ügnūn putup, pa tikmū'ün mō'yōn, yā' kummuk.

37 'Ate xa hām'āktux, xix tīkmū'ūn xohix pu nōm 'āktux, hu: "Pa 'ātix!" Kaxīy.

14

'Ūp-tup, nūy Yeyox putex

¹Hōnhā 'āmnīy tix 'ihā 'āmuk xexka xip'ax, yā 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa' Yēn xix Pām Tokatok Hok. Ha 'āmānex xexka xop tep-tup xix tik te hāmyūmmūg xop tep-tup, puyīy xonat xop Yeyox mūy, puyīy kīy, 'ūp-tex putup hah,² tu yāy mūtik hām'āktux, hu:

—Pa 'āmhok hōnhā'ah. Yā 'āmuk xexka xip. Hōnhā yūmū'āte Yeyox putex, puxix tīkmū'ūn gāy xexkah. Nāy, pu 'āmuk xexka mā kux. Kaxīy.

Yeyox xip xiptuxexka Metān tu'

³'Ūxip Yeyox xiptuxexka Metān tu' Ximām pet kopah, yā Ximām xax kunutnām. Ha ta' nūn 'ūhūn, tu mīkaxxap koxnāg max nūnnāhā', yā mīkaxxap 'anamax hā' mīy, ha' kopa' xip hep haxnāg max 'ūxuxet'ax nān, yā takat xexkah. 'Un nūn, tu nūktu mīkaxxap koxnāg koxyōt, tu Yeyox putox yīmū hep pux.⁴ Ha ta' pip tīkmū'ūn, tu' gāy, tu yāy mūtik hām'āktux, hu:

—Yā' kummuk. Teptu hā kaxīy hep haxnāg max putyōn?⁵ Yā hep nōmenex, pu' max, nūy tayūmak pop, nūy 'uhok xop pu nōm popmā'. Yā yōg tayūmak xexkah, yā yōg tayūmak 'ānuk, yā yānām ponnak hā mīy, yā xohix te '300'ūyōg tayūmak 'ānuk. Kaxīy.

Yā tīkmū'ūn te 'ūn mānōg.⁶ pa' Yeyox te:

—'Umānōg hok! Teptu 'āxop gāy xexkah? 'Un te hāpxopmā max. ⁷ Yā' hok xop pip mōkuma'mōg 'āxop kopah. 'Āxop tep-tup, nūy ta nōm hā tehet, pak xip ka'ok 'ohnāg 'āxop kopah. ⁸ 'Un te hāpxopmā max yūmmūg, hu' mīy. 'Ūkxok putup, hak hāpkot putup, yīy ta hōnhā 'ūn tek yīn muk, nūy haxyā max, xokxax putuk. ⁹ 'Ate xa' hāpxe'h 'āktux tīkmū'ūn te hāpxexka xohix tu' Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux putup, tu nū 'ūn 'āktux putup kamah.

Yot te gāy xop mōgāp-tup Yeyox ha

¹⁰ Ha ta' mōg Yot 'Ixkanot, yā' xip Yeyox yōg tik te 12 xop kopah, tu' mōg, tu mōkta' 'āmānex xexka xop mūtik hām'āktux, nūy gāy xop mōgā Yeyox ha, puyīy xūygā',¹¹ ha 'āmānex xexka xop te' xupak, hu' kuxa hit-tup, tu:

—'Ūgmū'āte xa tayūmak popmāp-tup. Kaxīy.

Hā kaxīy Yot te gāy xop mōgāp-tup Yeyox ha, puyīy xūygā'? Yā Yot te hāmpe'paxex.

'Āmuk xexka 'āxet'ax Nōa' Yēn

¹² 'Āmuk xexka xip 'āxet'ax Pām Tokatok Hok, yā 'āmnīy māxap, 'ihā Yoneo xop te kahnēn kutox kix 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa'

Yēn pu'. Ha ta' pip Yeyox yōg tik xop, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Pi'yā xatep-tup? Pi'yā 'ūgmū'āte 'āmuk xexka Nōa' Yēn mīy putup? Kaxīy.

¹³ Ha Yeyox te yāy yōg tik mō'pok, tu' xat, hu:

—Mōg kōmēn tu'. 'Āmōg putup, pa' mōg putup tihik, tu naxtox hā kōnāg tat putup. 'Āpu nōm pe mōg.¹⁴ Tik te mōptut hā mō'nāp-tup. 'Āpu nōm hā mōxā kamah, nūy xuxyā pu hām'āktux. 'Āpu hām'āktux, hu: "Yāyā te' yīkopit. Pi'yā' yūm hām'āta kox? 'Ūgmū'āte 'āmuk xexka Nōa' Yēn mīy putup 'ōnteh, 'ūgmūn xix yāy yōg tik xop." Kaxīy.¹⁵ Ha tik te xa' mūg hām'āta kox max, yā pepi' yūm, ha' pip mīmpe max. 'Onte 'āxop te' mīy putup 'āmuk xexkah. Kaxīy.

¹⁶ Ha ta' mōg Yeyox yōg tik tix, tu mōkta' hāpxop xohix pēnāhā Yeyox te nōm xuktux, tu 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa' Yēn mīy.

¹⁷ 'Āmāxak ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mōkta' hām'āta kox hā' mōxaha',¹⁸ tu mīmpe xit'ax tu' mām, tu' xit, ha Yeyox te:

—Hamūn, 'āte xa hām'āktux. 'Ūxip tihik 'āxop kopah, tuk mūtik xit. Tute' gāy xop nūnnāp-tup, puyīy 'ūgxūygā'. Kaxīy.

¹⁹ Ha Yeyox yōg tik xop kuxa hittup 'ohnāg, ha yāp-xet te:

—Yāyā, 'ū'ūm? Ok 'ūgmūn? Kaxīy.

Ha ta' nōy te yīykopit, ha' nōy te, tu mōkta' xohix te' yīykopit kamah.

²⁰ Ha Yeyox te:

—Yā tik puxet 'āxop kopah, yā nōm te pām pix putup kānēy pet xax kopah.²¹ Yā 'ūkxok putup, yā Tīkmū'ūn Kutox xok putup. Yā hā kaxīy Topa yōg tappet te nōm 'āktux. Tik te gāy xop mōgāp-tup Tīkmū'ūn Kutox ha, puyīy xūygā'. Yā' kummuk xexka nōm pu'. 'Ūtut te nōm put 'ohnāg, pu' max! Kaxīy.

Pām māhā', tu xupyāg xo'op, nūy Yeyox pe'paxeh

²² 'Ūxit Yeyox xix yāy yōg tik xop, ha Yeyox te pām paha', tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Xatek mū'ā pām popmāhā'. 'Āmax. Yā' max. Kaxīy.

Yeyox te pām koxip, tu yāy yōg tik xop pu nōm popmāhā', tu:

—'Āpu 'ūpop. Nūhū yā 'ūgyīn. Kaxīy.

²³ Tu kānēy xo'op'ax paha', tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Topa, yā' max, 'āmax. Kaxīy.

Tu ta yāy yōg tik xop pu' hōm, ha' xo'op.²⁴ Ha Yeyox te:

—Nūhū yā 'ūkhep 'āta. 'Āte yāy hep 'āta tīkmū'ūn xohix pupi nū'nāp-tup. 'Ūkhep 'āta yā pa'ax tup Topa yōg xix tīkmū'ūn yōg.

²⁵ 'Āte xa hām'āktux xe'e', 'āte xe xupyāg xo'op putup'ah. Nāy, pu Topa yāy yōg tīkmū'ūn xat putup, ha' yīpkox pīp, 'ihā xe'

xo'op. ²⁶ Ha' xohix te Topa puk-tex, tu ta' mōg yūktix 'Onimet tu'.

Yeyox te Pet pu hām'āktux

²⁷ Ha Yeyox te yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—'Āxop xohix tek nīm putup. Yā Topa yōg tappet te: "Tikmū'ūn te kahnēn pēnā'ax putex putup, ha ta kahnēn xumāp-tup." Kaxīy. ²⁸ Pa putpuk hip-tup 'ūgmūn, tu tak mōg putup 'āxop keppa hāpxexka Ganinet tu'. Kaxīy.

²⁹ Ha Pet te:

—'Āmhok! 'Āte 'ānīm putup'ah. Nōm xohix te 'ānīm putup, kopxix 'ānīm putup'ah. Kaxīy.

³⁰ Ha Yeyox te:

—'Āte xa hām'āktux xe'e: 'āmmñy ha ta hām'āktux tikoyuk xate, hu: "Āte Yeyox yūmmūg 'ohnāg!" Kaxīy. Hāpxip 'ihā xokakkal tak xatap-tup tix. Kaxīy.

³¹ Pa Pet te xe hām'āktux ka'ok, hu:

—'Āmhok! 'Āte nōm 'āktux putup'ah, 'āyūmmūg 'ohnāg. 'Ūkrox 'āmūtik, kopxix nōm 'āktux putup'ah. Kaxīy.

Ha ta nōm 'āktux kamah Yeyox yōg tik xohix xop.

Yeyox xip mīm mātiknāg Yetxēm tu'

³² Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop mūtik mīm mātiknāg tu' 'ūxuxet'ax Yetxēm, tu' mōg, tu mōktu' mōxaha', ha Yeyox te:

—Māhām nūnteh, 'ihāg mōg, nūy Topa pu hām'āktux. Kaxīy.

³³ Tu ta' mōg Yeyox, tu' mōgāhā Pet, xix Tiak xix Yoām, tu hāpxip 'ihā Yeyox kuxa hit-tup 'ohnāg kōnāmāhā', tu' kuxanōg xexkah, ³⁴ tu:

—'Ūgkuxa hittup 'ohnāg, yāg xok putup putuk. 'Āpu nox 'āti nūnteh, nūy 'ūkhip. Pa 'ātix. Kaxīy.

³⁵ Tu ta' mōg kutōgnāg, tu mō hām nīy, tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Topa, xate' xat, kopxik xūy putup'ah.

³⁶ Tak yōgnū 'ātak, xate hāpxopmā xohix yūmmūg. 'Āpu xat, 'ūyi yūy hok. Pa 'ātep-tup'ah 'āte nōm putup, pa 'ātep-tup xate nōm putup. Kaxīy.

³⁷ Tu ta' nūn putpu', tu nūktu yāy yōg tik tikoyuk pēnāhā', ha mō'yōn, ha Yeyox te Pet pu:

—Xīmām, 'ok mō'ōn? 'Ok māyōn mōg kutōgnāg hāg hip 'ohnāg? ³⁸ 'Āpu 'āpa ka'ok, nūy Topa pu hām'āktux, puyī nōy 'āxapit hok, xayī hāpkummuk mīy. 'Ākoxuk tappet, nūy mō'yōn hok, pa 'āyīn tappet, nūy mō'yōn, yā 'ākoxuk ka'ok, pa 'āyīn pu'uk. Kaxīy.

³⁹ Tu ta xe' mōg Yeyox, nūy Topa pu hām'āktux, tu yōg hām'āktux 'āktux 'ūxehet, yā' yāy putuk, ⁴⁰ tu ta xe' nūn putpu', pa' pip

yāy yōg tik xop, tu mō'yōn. Yā kūmīm tep-tex xexkah, tu' pa ka'ok yūmmūg 'ohnāg, tu yānān hām'āktux yūmmūg 'ohnāg.

⁴¹ Ha ta' xe' mōg Yeyox, tu xe' nūn putpu', yā' nūn tikoyuk, tu:

—'Ok mō'ōn kux'ah, 'ok kūmīm te 'āp-tex? Puxix! Yā nōmāhā! Yā nōmāhā tik nūn, nūy hāpkummuk mīy xop nūnnā', puyī 'ūgmūn Tikmū'ūn Kutox xūygā'. ⁴² Pepix 'āpīp. 'Āpu yūmū mōg. Pēnā', 'ūnūn thikh, tu' gāy xop nūnnāhā, puyī 'ūkxūygā'! Kaxīy.

Tikmū'ūn te Yeyox mūg

⁴³ Yeyox te hām'āktux, 'ihā' xupep Yot, yā nōm te Yeyox yōg tik te 12 xop kopa' xip, ha nūmūti' mōxaha tikmū'ūn, ha' taha mīkaxxexka xix mīptopnāg. Yā 'āmānēx xexka xop te nū'pok, xix tik te hām yūmmūg xop te', xix Yoneo xop yōg xexka xop te'. ⁴⁴ Yā Yot tappet, nūy gāy xop mōgā', puyī Yeyox xūygā', hu nūmūtik hām'āktux, 'Āte tik kep hā' mūg putup. 'Āpu nōm mīy, nūy mōgā'. Yā nō'ōm.' Kaxīy.

⁴⁵ Hāpxip 'ihā' nūn Yot, tu nūktu Yeyox yīkāgnāg xip, tu:

—Yāyā! Kaxīy.

Tu' nōy kep hā' mūg, yā xape xop putuk. ⁴⁶ Ha tikmū'ūn te Yeyox mūg, tu' hīy. ⁴⁷ Ha ta' xip tihik, tu mīkaxxexka xut, tu tik te 'āmānēx xop xat yōg kāmānat yīpcox xak, ⁴⁸ ha Yeyox te tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—'Ok 'āxop nūn, tu' taha mīkaxxexka xix mīptopnāg, nūy xupxet hīy? Yā' putuk.

⁴⁹ Hōmāg xip ka'ok 'āxop kopah, nūy 'āxop pu hāmyūmmūgā' Topa pet xexka tu', pa 'āxop tek hīy 'ohnāg. Pa hōmā 'ūhittap nōm te kax'āmi Topa yōg tappet tu', ha ta hōnāhā nōm putuk. Kaxīy.

⁵⁰ Ha Yeyox yōg tik xop te Yeyox nīm, tu hāpxūmānām.

⁵¹ Yā' xip tik tuktup, tu komenok ponnoh hā' taha', ha tikmū'ūn te' hīy putup, ⁵² pa tik hā' taha', komenok, tu' xaxtop, tu ta' mōxupaha'

Yoneo xop yōg xexka xop te Yeyox kopit

⁵³ Hāpxip 'ihā tikmū'ūn te Yeyox mōgāhā tik te 'āmānēx xop xat pet tu', tu mōktu' mōxaha', ha' pip 'āmānēx xexka xop, xix tik te hāmyūmmūg xop.

⁵⁴ Ha ta' xip Pet, tu hāptox tu Yeyox pe' mōg, tu mōktu' xupep tik te 'āmānēx xop xat pet yōg hāmnūhōg tu', tu' yūm kuxap yīkak xonat xop mūtik, nūy xapuk. ⁵⁵ Ha ta' pip 'āmānēx xexka xop, xix tik pa te hāmyūmmūg xop te hāmpē'paxex, texīy Yeyox 'āktux kum-muk putup, puyī putex. Pa 'āmhok, 'āp yūmmūg'ah. ⁵⁶ Tikmū'ūn xohix te' kupep, tu' koit, pa' yāy yōg hām'āktux te' nōy yōg putuk 'ohnāg.

⁵⁷ Yā tikmū'ūn tek-nīhā' pip, tu' koit, hu:

58 —'Ügmū'āte Yeyox yōg hām'āktux 'āpāk, yā tute: "Tikmū'ūn te Topa pet xexka mīy, ha ta 'āte' koxyōy putup, pa' 'āte xe' mīy putup 'āmnīy tikoyuk hā. Yā tikmū'ūn te nōm mīy putup 'ohnāg." Kaxīy.

59 Tikmū'ūn te hām'āktux, pa' yōg kuper'ax te yāy putuk 'ohnāg.

60 Ha tak-nīhā' xip tik te 'āmānex xop xat tikmū'ūn kopah, tu Yeyox pu hām'āktux, hu: —'Ok xate hām'āktux yānān 'ohnāg? Kaxīy.

61 Pa' yēy. Yā hām'āktux yānān 'ohnāg, ha tik te 'āmānex xop xat te xe:

—'Ok Topa te 'āyākutnāhā'? 'Ok Topa xe'ēgnāg kutox? Kaxīy.

62 Ha Yeyox te:

—Yā hamūn. 'Āxop xohix tek pēnāp-tup, yā Tikmū'ūn Kutox pēnāp-tup. 'Ügyūm putup Topa ka'ok yīm xe'e tu'. 'Āxop te kamak pēnāp-tup, 'ūkkip putup pexkox kopah, tu ta yīxop-tup hāmgōy xexka kopah! Kaxīy.

63 Ha tik te 'āmānex xop xat te yāy topixxax pot, yā' gāy, tu:

—Puxix. Yā hām'āktux kummuk! 64 Tute Topa 'āktux kummuk. 'Āxop te 'xupak. Putep hāmpe'āpaxex nōmhā'? Kaxīy.

Ha tikmū'ūn xohix te Yeyox putup nōg, tu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'ūp-tex! Kaxīy.

65 Ha tikmū'ūn te yīynīn xōn kōnāmāhā Yeyox tu', tu' nōy putox mō'nīy, tu' kix, tu:

—'Āpu hām'āktux. Tep-te 'ākix? Kaxīy.

Ha ta' pip xonat, tu Yeyox kix yāy yīm hā.

Pet te hām'āktux Yeyox yūmmūg 'ohnāg

66 Ha ta' xip Pet kukpa hāmnulhnōg tu', ha' nūn tik te 'āmānex xop xat yōg kāmānat hex,

67 tu nūktu Pet pēnāhā', tu:

—Hōmā 'āxip kōmēn Nāyane yōg Yeyox mūtik, yā yōg xop kopa 'āxip. Kaxīy.

68 Pa Pet te:

—'Ap 'āte nōm yūmmūg'ah. Putep 'āktux? Kaxīy. Tu ta' mōg Pet hāmpak'ax mō'nīyñ'ax tu', 'ihā xokakkak tak xataha'. 69 Ha kāmānat hex te Pet pēnāhā', ha yīka' nōy pip, ha kāmānat hex te:

—Hamūn, tihik 'ohōm yā Yeyox yōg xop kopa' xip. Kaxīy.

70 Pa Pet te:

—'Āk mūn'ah. Kaxīy.

Hāpxip 'ihā tikmū'ūn te:

—Hamūn. 'Ügmū'āte' yūmmūg xe'e. 'Āxip Yeyox yōg tik xop kopah. Hamūn, 'āmūn yā hāpxexka Ganimet yōg tihik kamah. Kaxīy.

71 Ha Pet te:

—'Āte xa hām'āktux, ha Topa te' xupak, tu' yūmmūg. 'Āxop te tik 'āktux, pa' 'āte nōm yūmmūg 'ohnāg! 'Āte' koit, puxix Topa 'ūgkix! Kaxīy.

72 Hāpxip 'ohnāg 'ihā xe' xataha xokakkak tak, ha Pet te' xutigāhā', yā hōmā Yeyox te: "Xate hām'āktux tikoyuk, hu: 'Āte Yeyox

yūmmūg 'ohnāg! Kaxīy. 'ihā xokakkak tak xatap-tup tix." Kaxīy.

Ha Pet kuxa hittup 'ohnāg, hu' potaha'.

15

Yeyox xip Pinat keppah

1 Māyōn xu pep 'ihā yāytunū'nāhā 'āmānex xexka xop, xīx Yoneo xop yōg xexka xop, xīx tik te hāmūmmūg xop, tu hām'āktux tik pa te hāmūmmūg xop mūtik.

Ha ta xonat xop te Yeyox hīy, tu ta' mōgāhā Pinat hah, tu mōktu Pinat pu Yeyox hōm.

2 Ha Pinat te Yeyox pu hām'āktux, hu:

—'Ok xate Yoneo xop xat? Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Hamūn. Xate hām'āktux. Kaxīy.

3 Ha 'āmānex xexka xop te Yeyox 'āktux kummuk punethok. 4 Ha Pinat te xe yīykopit, hu:

—'Ok xate hām'āktux hā yānān 'ohnāg? 'Āpu 'ūxupax, nōm xop te hām'āktux 'ākummuk! Kaxīy.

5 Pa Yeyox te xe hām'āktux yānān 'ohnāg, yīy Pinat kuxa kopa' yēy.

Tikmū'ūn te hām'āktux Yeyox 'ūkummuk

6 'Āmuk xexka 'āxet'ax Nōa' Yēn xip, ha tikmū'ūn te ta tu' xak, yīy ta Pinat te tik xut kanet ka'ok kopah, pu mōg. Yā hāmāxatamuk xohix hā kaxīy. 7 Ha ta' xip tihik 'āxet'ax Mahamax kanet ka'ok kopa yāy xape xop mūtik. Yā hōmā tikmū'ūn te gohet yōg xop mūtik yāy kix, ha Mahamax te tikmū'ūn kix, ha' xakix.

8 Ha ta' nūn nōmhā tikmū'ūn, nūy ta tu' xak, puyīy tik xut kanet ka'ok kopah, pu mōg. Yā hāmāxatamuk nōy xohix putuk.

9 Ha Pinat te:

—'Ok 'āxop tep-tup, 'ūyīy xut, pu mōg Yoneo xop yōg xat'ax Yeyox? Kaxīy.

10 Yā Pinat te' yūmmūg 'āmānex xexka xop Yeyox hā yīpkumīy, hu Yeyox nūnnāhā Pinat hah, 11 tu hām'āktux hā tikmū'ūn gāyāhā', puyīy ta' xak, puyīy Pinat Mahamax xut pu mōg, 'ap Yeyox'ah, 12 ha Pinat te:

—'Āxop te putep-tup, 'ū mīy tik mūtik? Yā 'āxop te nōm xānāhā nōm te Yoneo xop xat. Kaxīy.

13 Ha tikmū'ūn te:

—'Āpu mūpkup nix yīmūp-tex pipcup hā. Kaxīy.

14 Ha Pinat te:

—Teptu, putep kummuk mīy? Kaxīy.

Ha tikmū'ūn te hām'āktux ka'ok nōy nā' mōg, hu:

—'Āpu mūpkupnix yīmūp-tex! 'Āpu mūpkupnix yīmūp-tex! Kaxīy.

15 Ha Pinat tep-tup, nūy tikmū'ūn kuxa hittupmā', hu Mahamax xut, pu mōg, tu hāpxip 'ihā xat, puyīy xonat Yeyox kix xikot hā, tu xonat xop pu Yeyox hōm, pup-tex.

Xonat te Yeyox kute'ex kummuk

¹⁶ Ha ta' mōg xonat xop, tu Yeyox mōgāhā gohenanok pet tu', tu mōktu' mōxaha', ha xonat xohix te yāy tu nū'nāhā'. ¹⁷ Hāpxip ūhā xonat te Yeyox pu mō xax tat, yā topixxax tox 'āta', puyū xexka xop putuk, tu Yeyox putox yīmū' xix kuxxax, puyū xexka xop putuk, yā mīmyāmtoxmāg hā' mīy. ¹⁸ Xonat te:

—'Āmax xe'ēgnāg! Xate Yoneo xop xat! Kaxīy.

¹⁹ Xonat te Yeyox putox kix mīm xahix hā, tu mōg yīyhep yōn, tu kopaxux tu' pip Yeyox keppah, yā' xexka xop keppa putuk, yā' xexka xop 'āpak putuk, ²⁰ tu Yeyox kute'ex kummuk kux, tu topixxax tox 'āta xut, tu mō xax tat, yā Yeyox yōg, tu Yeyox mōgāhā hāptopah, nūy mīpkupnix yīmūp-tex.

Yeyox putex mīpkupnix yīmū'

²¹ Tu ta' mōg, tu putat hā' mōg, pa' xip tihik 'āxet'ax Ximām, yā hām panip tu' nūn, tu kōmēn tu' mōg, yā kōmēn Xīnēn yōg tihik, yā 'Anexān mūktak xix Hop mūktak. Ha ta' xat xonat te, pu Ximām mīpkupnix tat, ha' taha', ²² ha xonat xop te Yeyox mōgāhā hām tu 'āxet'ax Gok, yā tīkmū'ūn yīy'ax hā: "Hām tu' xip putox kup." Kaxīy. Tu' mōg tu mōktu' mōxaha', ²³ ha xonat te Yeyox pu' hōm xupyāg xix hehmēn, yā xupyāg hā' kanop hehmēn, pa yā' xo'op'ah, ²⁴ ha xonat te Yeyox xix mīpkupnix yīmū' pipkup hā, tu mō' xap yōn, nūy xonat puxet pu Yeyox xax hōm, ha ta' nōy pu' nōy hōm hā kaxīy. ²⁵ Yā māyōn te peroxko puka' yōm 'ūhā mīpkupnix yīmū' xup Yeyox pipkup hā.

²⁶ Ha ta' ūm xip, tu' kax'āmi, hu: "Tik te Yoneo xop xat". Kaxīy. Tu nōm xix mīpkupnix yīmū'.

²⁷ Ha xonat xop te mīpkupnix yīmū' xupxet tix kix pipkup hā, yāp-xet xup Yeyox yīm xē'e tu', ha ta' nōy xup 'ūyīm xax tu'. ²⁸ Hā kāxīy Topa yōg tappetxax te hām 'āktux xē'e. Yā Topa yōg tappetxax te, "Yā' xip 'ūkummuk xop mūtik."

²⁹ Ha ta' nūn tīkmū'ūn, tu nūktu Yeyox mānōg, tup-tox mahap, tu:

—'Ūgāynām! Tute hām'āktux Topa pet xexka koxyō yūmmūg, tu xē' mīy yūmmūg 'āmnīy tīkoyuk hā' ³⁰ Pu yā yīyoxo mīpkupnix tu', nūy xok hok. Kaxīy.

³¹ Ha ta' Yeyox mānōg kama 'āmānex xexka xop te' xix tik te hāmyūmmūg xop te', tu:

—Tute tīkmū'ūn hīnnā yūmmūg, pa yāy hīnnā yūmmūg 'ohnāgl! ³² Topa te 'āyāykutnāhā, ha xate Yoneo xop xat. 'Āpu mīpkupnix tu yīyoxo. 'Ūgmū'āte' pēnāp-tup, huk mūg kuxa mām putup 'ākopah! Kaxīy.

Ha ta' xupxet te Yeyox kute'ex kummuk kamah.

Yeyox xok

³³ Māyōn te yāykote' yūm, pa hām xohix tu hāpkoxtap, tu mōktu māyōn hē'.

³⁴ Ha māyōn he 'ūhā Yeyox te hām'āktux ka'ok, hu:

—"Enix, 'Enix, nēmā xamatān?" Kaxīy. Yā tīkmū'ūn yīy'ax hā: "Yōgnū Topa, yōgnū Topa, teptuk nīm?" Kaxīy.

³⁵ Ha tīkmū'ūn te' xupak, tu:

—'Ūxupax! Tute 'Enit xānāhā'! Kaxīy.

³⁶ Ha 'ōm xip, tu ta' mōg, tu tohok hā xupyāg kummuk xup, tu mīm hā' xuhmīy, tu' nūnnāhā', tu Yeyox pu' hōm, pu xo'op. Tute:

—'Āpu yīmū'āte pēnā'. 'Ok 'Enit nūn, nūy mīpkupnix tu' xut? Kaxīy.

³⁷ Ha Yeyox te hām'āktux ka'ok, tu' xok xē'e'.

³⁸ Ha ta' Topa pet xexka yōg topixxax mōhāmīnyīn'ax pot 'ūpepix mōktu' kakak.

³⁹ Ha ta' xip xonat yōg kapitām Yeyox keppah, tu Yeyox te hām'āktux ka'ok 'āpak, tu Yeyox xok pēnāhā', tu:

—Hamūn, tihik nūhū' yā Topak-tok! Kaxīy.

⁴⁰ Ha ta' pip 'ūhūn hāptox miax tu', tu' pēnāhā', yā 'ūn xop kopa' pip Mānix Mānanēn, xix Xanomē', xix Manix, yā Yoye mūktut xix Tiak mūktut, yā Tiak yā tuktup.

⁴¹ Yā hōmā 'ūn te Yeyox mūtik mōg pax tu hāpxexka Ganinet tu', tu Yeyox pu hāpxop max mīy. Ha ta' pip kama 'ūn nōy xohix. Yā' nūn Yeyox mūtik kōmēn Yenoyanēn tu'.

Yeyox yīn xix mīkaxxap kox kopah

⁴²⁻⁴³ 'Āmāxak 'ūhā' nūn Yoye', yā kōmēn 'Ānimātex yōg tihik, yā' xexkah, tu tik pa te hāmyūmmūg xop kopa' xip. Yā tute' hip Topa te yāy yōg tīkmū'ūn xat, ha' yīpkox pip. Yā xesta pet 'āmāxak 'ūhā Yoneo xop te hāmmaxnāhā nit xap pu', yīy ta' Yoye kux-anōg 'ohnāg, hu ta' mōg Pinat hah, nūy ta tu Yeyox xokxax xax. ⁴⁴ Pinat te' xupak Yeyox xok xē'e' nōmhā, tu' yēy, yā' xok mō'ka'ok. Pinat te' xānāhā Hōm yōg xonat xop yōg xat'ax, yīy ta' nūn, tu nūktu' xupep. Ha Pinat te:

—'Ok xok tāmāg Yeyox? Kaxīy.

⁴⁵ Ha:

—Hamūn. Kaxīy.

Ha Pinat te Yoye pu xokxax hōm.

⁴⁶ Ha ta' mōg Yoye, tu topixxax paha', tu ta' mōg, tu mīpkupnix tu Yeyox yīn putxok, tu topixxax hā' kīy, tu' nūn, tu nūktu mīkaxxap kox kopa' xix, tu mīkaxxap xexka yōkānāmāhā hāmyīkox kopah, ⁴⁷ ha Mānix Mānanēn te' pēnāhā xix Mānix te', yā Yoye mūktut. Yā Yeyox yīn pēnāhā' xix mīkaxxap kox.

¹ Nit xap 'āmnīy tuknōg nōg 'ihā' mōg Māníx Mānanēn, xix Xanomē', xix Māníx, yā Tiak mūktut, tu hep hāynāg max paha', nūy Yeyox yīn muk. ² Yenomūy māyōn xupep 'ihā' mōg mīkaxxap kox tu', ³ tu putat kopa yāy mūtik hām'āktux, hu:

—'U'ūm tek mū'ā mīkaxxap xexka yōkānāmāp-tup, nūy xut hāmyīkox tu'? Kaxī.

⁴ Yā' xexkanām mīkaxxap, yīy nōm 'āktux. Pa' pēnāhā', pa' xip'ah hāmyīkox tu'. Tep-te' yōkānāmāhā'? ⁵ 'U'n te mīkaxxap kox hā' mōxaha', pa' yūm tihik, tu yōg topixxax tox ponnox, yā' yūm 'ūn yīm xe'e tu', yīy 'ūn te' yīpkutuk xexkah. ⁶ Pa tik te:

—'Ākuxanōg hok! 'Āte' yūmmūg, 'āxop te' sak kōmēn Nāyane yōg Yeyox. 'Ap xip'ah nūnteh. Yā' putpu' hi'. Pēnā 'uyōg xip'ax nūnteh. ⁷ Mōg, nūy Pet pu hām'āktux xix Yeyox yōg tik nōy pu'. 'Āpu hām'āktux, hu: "Yeyox te' ākeppa mōg hāpxexka Ganinet tu'. 'Āxop te' pēnāp-tup 'ōnteh. Yā Yeyox te xa nōm 'āktux hōmā." Kaxī.

⁸ Ha ta' mōg 'ūhūn, tu' mōg mō'ka'ok, yā' yīpkutuk, yā' kuxanōg, hu' yēy, yā hām'āktux 'ohnāg.

Yeyox te Māníx Mānanēn pu yāy mūg

⁹ Hāptup yenomīy 'ihā' putpu' hix Yeyox, tu Māníx Mānanēn pu yāy mūg hāmāxap. Yā hōmā Yeyox te' mōy yāmīy kummuk te' ⁷ Māníx Mānanēn kopah, ¹⁰ ha ta' mōg, pa' pip Yeyox mūtik mōg xop, tu' kuxa hittup 'ohnāg, tu' potaha', ha Māníx Mānanēn te:

—'Ūputpu' hix Yeyox. Kaxī.

¹¹ Ha' xupak, yā' putpu' hi', tu tikmū'ūn pu yāy mūg, pa' kuxa mām 'ohnāg hām'āktux kopah.

Yeyox te yāy yōg tik tix pu yāy mūg

¹² Hāpxip 'ihā' Yeyox te yāy yōg tik tix pu yāy mūg. Yā tik mōg hām panip tu', tu Yeyox pēnāhā', ¹³ tu putpu' nūn, tu nūktu Yeyox yōg tik nōy pu nōm 'āktux, pa' kuxa mām 'ohnāg hām'āktux kopah.

Yeyox te yāy yōg tik te 11 xop pu yāy mūg

¹⁴ Ha ta' mōg Yeyox, tu yāy yōg tik te 11 xop pu yāy mūg. Yā' xit tihik, ha' nūn Yeyox, tu tik pu yāy mūg, tu:

—Teptu 'ākuxa mām 'ohnāg. Tikmū'ūn te: "Ūgmū'āte' pēnāhā Yeyox. Yā' putpu' hi". Kaxī. Pa 'ākuxa mām 'ohnāg hām'āktux kopah. Yā' kummuk. Kaxī.

¹⁵ Tu xe:

—'Āpu mōg hāpxexka xohix xexka tu', nūy Topa yōg hām'āpак max'ax 'āktux tikmū'ūn xohix xexka pu'. ¹⁶ Tikmū'ūn 'ūm kuxa yūm ka'ok 'ūgkopah, hap-tox pix, puxix Topa kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'uyānān tu'. ¹⁷ Topa te' kuxa mām ka'ok xop ka'ogāp-tup, puyīy hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Yā yāmīy kummuk mōy putup, tu' yīy'ax tup

punethok hā' xuktux putup, ¹⁸ Kāyā gāy tep-top, puxix xūy 'ohnāg. Hep kummuk xo'op nōm te tikmū'ūn kix, puxix xūy 'ohnāg, tu pakut xop yīmū yāy yīm xex, puxix hittup.

Yeyox mōg pexkox tu'

¹⁹ Yūmūg xuxyā Yeyox te hām'āktux kux, ha' nōy te' mōgāhā pepix pexkox tu', ha' yūm Topa yīm xe'e tu'. ²⁰ Ha ta' mōg Yeyox yōg tik xop, tu tikmū'ūn pu Topa yōg hām'āpак max'ax 'āktux hāpxexka xohix tu'. Ha yūmamūg xuxyā te yōg hām'āktux ka'ogāhā', yā nōm mō'nīgnām, puyīy hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Hā' kaxīy tikmū'ūn te' yūmmūg 'ūxe'e yōg hām'āpак max'ax.

Tu ta tu' kux.

NOK TE YEYOX 'ĀKTUX

Nok te Teop pu kax'āmi'

¹ *Teop:* —Hōmā tīkmū'ūn te hāpxopmā ka'ok pēnāhā', tu' pēnā hāmāxap, tu nōm hāpxopmā'ax 'āktux, ² ha tik xop te nōm hām'āktux kax'āmi tappet tu', ³ yī 'āte mō'kupik punethok, tu hām'āpak, tu' yīkopit, nūy nōmāhā yūmmūg max, tu hāmpe'paxex, hu: Yā' 'āte hāpxopmā'ax xohix kax'āmi', tu tappet tu kax'āmi', nūy xa mō'kutnā', ⁴ xa 'ākuxa yūm ka'ok, nūy hāpxopmā'ax kopa' yūm ka'ok, tīkmū'ūn te xa nōm yūmmūgāhā'.

Pexkox yōg nū'kutnā'ax te Yakanit pu hām'āktux

⁵ Hōmā 'Enot te hāpxexka Yonex yōg tīkmū'ūn xat, 'ihā Yakanit xip, tu 'Amit xop yōg 'āmanex, 'ūxetut 'āxet'ax 'Iyamet, ha 'Iyamet pa 'āmānex kutox hex. ⁶ Yā' max Yakanit xi' xetut, tu hāpxopmā max, ha Topa te' pēnāhā', tu' xat, ha' yīpkox pip xi' xetut, 'ūmlynāg hu' mīy, ⁷ pa 'Iyamet ka'ok, tuk-tok 'ohnāg, 'ūk-tok pip 'okpa kutut 'Iyamet xi' yīpxox.

⁸ 'Āmnīy 'ūm 'ihā Yakanit te 'āmānex yōg hām hā' hām, tu Topa pet kopa' hām, ha 'Amit yōg xop xohix hām, ha nōm xop te mō' xap yōn, tu' xap tu' yūmmūgāhā', ha' xut Yakanit, nūy hām, 'ūnōy yānān tu', ⁹ pu mīm xax 'ūm puk, nūy haxyā, xix mīm hep 'ūm puk, nūy Topa pu' haxyā', ha Yakanit te Topa pet xexka ha' mō'nāhā', ¹⁰ ha Yoneo yōg tīkmū'ūn tek-nīlā' pip hāptopa', tu Topa pu hām'āktux pax, 'ihā 'āmānex xop te mīm hep puk, mīmpe yīmū' yūm ha' puk, nūy Topa pu' haxyā'. ¹¹ Hāpxip 'ohnāg 'ihā Yakanit te pexkox yōg nū'kutnā'ax pēnāhā, ha mīmpe puk'ax yīkā' xip, 'ūyīp x'e' hā' xip, ¹² ha' kuxānōg, tu' kuxa te' yēy, ¹³ pa nōm nū'kutnā'ax te:

—'Ākuxanōg hok, nūy 'āka'ok. Topa te 'ōg hām'āktux'ax 'āpak, ha 'āxetut te 'āk-tok pit put putup, ha xate' xuxet'ax mīy putup Yoām. ¹⁴ 'Āk-tok put 'ihā 'ākuxa hittup putup, ha tīkmū'ūn hittup putup kamah, ¹⁵ yā Topa te 'āk-tok pit xexka mīy putup, 'ūtut tex kopa' xip 'ihā Topa Koxuk te 'āk-tok ka'ogāp-tup, yīy xupyāg xat hok puyīy xo'op hok, ¹⁶ tu 'Iyaet yōg tīkmū'ūn punethok mōgāp-tup, tu 'Iyaet yōg Topa ha mōgāp-tup. ¹⁷ Yā Topa te 'āk-tok nū'kutnāp-tup tīkmū'ūn hah, pu yāy pupi hām'āktux. Hōmā mōnāyox hittap 'Enit te Topa pupi hām'āktux, tu' ka'ok, ha kaxiy 'āk-tok ka'ok putup, tu' tak xop pu: "Āpu, yāyhāhup," kaxiy, puk-tok tu gāy kuxyā', nūy nōm putup pax 'ūxehet, ha 'āk-tok te' yīpkox 'ohnāg xop pu humpāp-tup, pu hāmpe'paxex, nūy yāy hāmyoa', 'Iyaet yōg tīkmū'ūn xat'ax nūn ha hāmyoa'. Kaxiy.

¹⁸ Ha Yakanit te:

—'Intu'. 'Ātep yūmmūg'ah. 'Ūgkuxa yūm 'ohnāg hām'āktux kopah. 'Ūgkuxa te xa tu' pa yūm ka'ok, 'ūgkutut xik xetut hah. Kaxiy.

¹⁹ Ha nōm nū'kutnā'ax te:

—'Ūgmūn Gamineo. Topa keppak xip, tu Topa puk hām, ha xa nūgkutnāhā', 'ūyī xā hām'yūmmūgā', tu xa hām'āpak māx 'āktux, ²⁰ pāyā xate 'ātu 'āpa yūm ka'ok, tu kuxa yūm 'ohnāg. Xapi 'āyī hok, tu mōktu 'āxetut te 'āk-tok put, yīy ta 'āyī'ax 'ūxehet, ta tu 'āte' koit 'ohnāg hah. Kaxiy. Tu' mōg pexkox ha' put pu.

²¹ Ha tīkmū'ūn te hāptopa' pip, tu Yakanit hip, tu' hip, tu x'e' hip, pa' nūn 'ohnāg, ha' yēy. ²² Ha ta Yakanit te Topa pet xexka kopa' xip, tu hāptopa' mōg, tu' yōyxōg ka'ok, tu' yīy tapax 'ohnāg, ha tīkmū'ūn te:

—'Ūpēnā', Yakanit te Topa pet kopa' xip, 'ihā hām yāy koxuk pēnāhā'. Kaxiy. Ha' yīm xix, 'ūyī hok tu'.

²³ Tu 'āmānex yōg hām'ax kux, tu ta' mōg, tu mōktu yāy pet tu' xupet. ²⁴ Hāpxip kutōgnāg 'ihā' xetut te kopak-tok yūm, tu mēy to 5 hā' yāy pet kopa' xip, tu hāpkumep 'ohnāg, tu:

²⁵ —Hōmā 'āte yāyhāhup, 'ūgkutot 'ohnāg tu', pa Topa tek pēnāhā', tuk kuxa ka', tu yōgnū yāyhāhup nōah, yā hōnhāk kutox yūm 'ūgkupah. Kaxiy.

Pexkox yōg nū'kutnā'ax te Māníx pu hām'āktux

²⁶ Tuk-tok xuk mēy te 6 'ihā Topa te nū Gamineo kutnāhā', tu hāpxexka Gaminet yōg kōmēn Nāyane tu nū'kutnāhā', ha ta' nūn pexkox yōg nū'kutnā'ax, tu nūktu Nāyane tu' xupet, ²⁷ tu' 'ūn yāta hok ha' mōg, ha' xuxet'ax Māníx, tu mōnāyox Namix xop yōg Yoye mūtik yātapt-tup, pāyā' hok yūm. ²⁸ Ha Gamineo te Māníx pet ha mō'nāhā', tu:

—'Āneo. Topa te xa hāmmaxnāhā', tu nū mūtik tihi'. Kaxiy.

²⁹ Pa Māníx kuxānōg, tu yāy pu hām'āktux, hu: Putep mūn 'āktux nō'ōm? Kaxiy. ³⁰ Ha nū'kutnā'ax te:

—Māníx, Topa te xa hāmmaxnāhā', yīy 'ākuxānōg hok. ³¹ Xate 'āk-tok pit put putup, tu' xuxet'ax mīy putup Yeyox. ³² Ha tīkmū'ūn xohix xat putup, yā' xuxet'ax nōy te: Topa Xe'ēgnāg kutox pit. Kaxiy. Hōmā mōnāyox Namix te tīkmū'ūn xat, ha kaxiy 'āk-tok te tīkmū'ūn xat putup, ³³ tu mōnāyox hittap Yako mōkputox xat putup, tu hām'yāxatamuk xohix hā' tīkmū'ūn xat putup mōg kuma' mōg, 'ap xat kux putup'ah Yeyox. Kaxiy.

³⁴ Pa Māníx te:

—'Intu'. 'Ātep yūmmūg'ah. 'Ūgkutot put te xīy? Yāk hok yūm. 'Āte tik 'ūm mūtik 'ūgnōm 'ohnāg. Kaxiy.

³⁵ Ha nōm nū'kutnā'ax te:

—Topa Koxuk ka'ok, tu 'āk-tok putnāptup, 'lhā hok yūm, yī 'āk-tok max xe'ēgnāg, yā Topak-tok xe'ēgnāg. ³⁶ Yūmmūg. 'Āxape Iyamet kutut, tuk-tok te' kopa' yūm, ha mēy te 6 'ūk-tok xuk, 'ūk-tok nōm hāmāxp xuk.

³⁷ Topa te hāpxopmā'ax xohix. Kaxīy.

³⁸ Ha Māníx te:

—Hañūn. 'Āte Topa puk kopaxux hāk xip, tu nūk xup, tu Topa tu hāpxopmāhā'. Xate hām'āktux max. Kaxīy.

Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax mōg.

Māníx mōg Tyamet pet hah

³⁹ 'Āmnīy kutōgnāg 'lhā Māníx yok, tu ta' mōg mō'ka'ok, tu hāpxexka Yonex yōg kōmēn tu' mōg, tu hām xanep tu' mōg, ⁴⁰ tu mōktu Yakanit pet tu' xupep, tu mō'hāhā', tu 'Iyamet pu' āneo, ⁴¹ ha' xupak, tuk-tok te' tut tex kopa' hittup, tu yāy xit, ⁴² ha' 'Iyamet yīy ka'ok, hu:

—Topa te 'ūn xop pu hāmmaxnāhā', ha xa hāmmaxnā xexkah. Xate 'āk-tok put putup, ha Topa te nōm pu hāmmaxnāp-tup kamah.

⁴³ Tik tek xat mūk tut nūn. Putep tuk ha 'ānūn? 'Ap yūmmūg'ah 'āte pute 'ūm. 'Ūgkuxa te' yēy. ⁴⁴ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Āte 'ōg 'āneo 'āpak, 'lhāg kutok tek tex kopa' kuxa hittup, tu yāy xit. ⁴⁵ Topa te hām'āktux, ha 'ākuxa yūm ka'ok, hu' hip, pu Topa hāpxopmā', ha 'ākuxa hittup. Kaxīy.

Māníx tek-tex

⁴⁶ Ha Māníx te:

—'Ūgkuxa te 'ā Topa xexka 'āktux, ⁴⁷ tuk koxuk te Topa tu' hittup kamah, hak hīnnāhā', tuk pēnā max, ⁴⁸ 'lhāk mūn kutōgnāg, yā Topa hā kāmānat hex, yī tikmū'ūn xohix te hām'āktux putup mō'kuma' mōg, hu:

"Topa te Māníx pu hāmmaxnāhā!" Kaxīy.

⁴⁹ Ha Māníx te xe':

—Topa ka'ok xe'ēgnāg, tu tek mūn pu hāpxopmāhā', yā Topa max xe'ēgnāg,

⁵⁰ tu yāy yōg tikmū'ūn kuxa ka', nōm xop yīpkox pip Topa pu',

ha tikmū'ūn kuxa ka', xik-tok xop, xik mōkputox kuxa ka' Topa te', nōm xop yīpkox pip Topa pu' kuxa ka', ⁵¹ ha hāpxopmā max xe'ēgnāg, tu' gāy nām xop hā hāpxummāhā',

nōm xop te hāmpe'paxex, hu: "Ūgmūn xexkah." Kaxīy.

⁵² Topa te' xexka xop xupepmāhā, puk-tōgnāg xop yāyhā tu xexkah,

⁵³ ha' hok xop pu hāpxop punethok popmāhā', tup-texop xexka pu hāpxop popmā 'ohnāg, tu': "Mōg, mōgl!" Kaxīy. Tu' xupepmāhā'.

⁵⁴ Tu hām'āktux xex mōnāyxop pu', tu' xutigāhā',

tu 'Iyaet yōg tikmū'ūn mō'nīynām, tu' yōg kāmānat xop xaxok 'ohnāg, tu mō'nīynām.

⁵⁵ Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'lhā', Topa te mōnāyxop 'Amanām pu hām'āktux xex, tu' xaxok 'ohnāg.

Ta tu' kux. Kaxīy.

⁵⁶ Mēy 3 hā Māníx te 'Iyamet mūtik tihi', ha mēy 3 kux, 'lhā yāy pet ha' mōg, tu' mōg tu mōktu xupep 'yāy pet tu'.

Iyamet tek-tok 'āxet'ax Yoām put

⁵⁷ 'Āmnīy xohix nōg 'lhā 'Iyamet tek-tok put, ha' pit, ⁵⁸ ha' xape xop xix tikmū'ūn te' yīmap hā' pip te' xupak, tu Topa te nōmhā hāmmax mīy yūmmūg, ha 'Iyamet kuxa hit-tup xix tikmū'ūn.

⁵⁹ Tikmū'ūn nūn, 'āmnīy te 7 nōg 'lhā' nūn, 'Iyamet pet ha' nūn, nūy 'ūk-tok pit yāy xax xak kutōgnāg, tu' xuxet'ax mīy putup Yakanit, 'ūtak 'āxet'ax hā xanāp-tup, ⁶⁰ pāyā' tut tep-tup nōg, tu:

—'Āmhok, kaxīy hok! 'Āte' xuxet'ax mīy'ax yāy xe'e tu Yoām. Kaxīy.

⁶¹ Ha tikmū'ūn te:

—Putep xuktux? Yoām te xīy? 'Āxape 'ūm 'āxet'ax Yoām? 'Ap xip'ah. Teptu' xuxet'ax mīy putup Yoām? 'Ū 'ūm te nō Yoām? Kaxīy.

⁶² Tu' yīm xix, pu Yakanit tek-tok 'āxet'ax yūmmūgā'.

⁶³ ha Yakanit kax'āmi putup, yī tik 'ūm te tappet tu' hōm, xix tappet kup, ha Yakanit kax'āmi', hu: "Ūxuxet'ax pi' Yoām." Kaxīy. Ha tikmū'ūn kuxa te' yēy. ⁶⁴ Hāpxip 'ohnāg 'lhā Yakanit yōyxōg pu'uk, tu hām'āktux, tu Topa max 'āktux, hu:

—'Ūmax Topah. Kaxīy.

⁶⁵ Ha tikmū'ūn te Yakanit pet tu' yīmap hā' pip, tu kuxānōg, tu tikmū'ūn pu' xuktux, tu Yonex yōg hām xanep tu tikmū'ūn pip xop pu' xuktux, ha' xohix te nōmhā yūmmūg,

⁶⁶ hu' kuxa te' yēy, tu hāmpe'paxex, hu:

—Kakxop xe'e', tu' tuk kux, 'lhā tik xexka putup. Kaxīy.

Yā Topa te nōm ka'ogāhā', tu nū mūtik tihi'.

Yakanit te Topa pupi hām'āktux

⁶⁷ Ha' tak Yakanit te Topa Koxuk hā nū' xip, tu Topa pupi hām'āktux, hu:

⁶⁸ —'Āpu yūmū'āte Topa max 'āktux, yā 'Iyaet yōg Topa max,

tu' nūn, nūy yāy yōg tikmū'ūn mōy pu mōg,

⁶⁹ tu tik xe'ēgnāg yāykutnāhā', tu nū' kutnāhā',

ha' ka'ok, hamūn yā mōnāyxop Namix hā mōkputox,

tu yūmūg yōg tikmū'ūn mōy gāy xop kopah, 'ūmōg,

⁷⁰ Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'lhā' Topa te tik max xop yīymōgātux,

puyīy yāy pupi hām'āktux, pūyīy mōnāyxop

pu hām'āktux,

tu Topa te' mōy putup 'āktux,
⁷¹ tu Topa te hām'āktux xex 'āktux, hu:
 Topa te 'āmōy putup gāy xop kopah,
 nōm xop te 'āxop putup nōg. Kaxī.
⁷² Topa te mōnāyxop kuxa ka', tu yāy yōg
 hām'āktux xex,
 tu' pa'ax max xutīgāhā',
⁷³ tu mōnāyxop hittap 'Amanām mūtik
 hām'āktux,
 tu nōm pu hām'āktux xex,
 yā yāy 'āxet'ax hā hām'āktux xex,
⁷⁴ nūy gāyxop kopa yūmūg mōg, pu Topa
 keppa yūmūk pip,
 nūy 'āktettex, nūy Topa pu hāpxopmā', tu'
 yīpkutuk 'ohnāg,
⁷⁵ 'ūyī yōg mōy, 'ūyī tu max xe'ēgnāg,
 Topa putuk,
 yūmūg hī'ax tox hā yūmūg max, mōg kuma'
 mōg.
⁷⁶ Ha 'āmūn, xōnnū', 'āxuxet'ax nōy mīy
 putup, hu:
 Topa xe'ēgnāg pupi hām'āktux'ax. Kaxī.
 Xate Topa keppa 'āmōg, nūy 'ūyōg putat max
 mīy,
⁷⁷ nūy yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:
 "Topa te 'ākuxa kummuk xit, nūy kuxa max
 tat 'uyānān tu',
 tu 'ōg kummuk mīy'ax xaxogāp-tup, pu tu
 kux."
⁷⁸ Yā Topa te yāy yōg tikmū'ūn kuxa ka',
 hu tik nū'kutnāhā', ha yūmūg ha' nūn,
 tu yūmūg yūmmūgāhā'.
⁷⁹ Tu' nūn putup, tu hāmyūmmūg hā
 tikmū'ūn kuxa hittupmāhā',
 tu tikmū'ūn te hāpxoxtap ta ka' mām xop pu
 hāptupmāhā',
 ha kaxī Topa te yāy yōg putat yūmmūgāhā',
 tu yūmūg kuxa māmmāhā'. Ta tu' kux. Kaxī.
⁸⁰ Ha Yakanit kutox pit 'ūtuk, tu mōktu xip-
 tap ka'ok, tu' tuk kux, tu hām panip xexka
 kopa' xip, tu mōktu' xupep, pu 'Iyaet yōg
 tikmū'ūn pēnā'.

2

Mānix tek-tok put

¹ Hāmyāxatamuk 'ūm 'ihā hāpxexka Hōm
 yōg xat'ax xexka 'āxet'ax 'Agōy, tu hāpxexka
 yōg tikmū'ūn xohix xat, pu yāy yōg kōmēn tu
 mōg, puyūy gohet te tikmū'ūn mōl'kupix, nūy
 tikmū'ūn xohix te xīy yūmmūg.² Ha Hōm yōg
 gohet te tikmū'ūn mōl'kupix hāmāxap, 'ihā
 Kinīn te hāpxexka Xit yōg tikmū'ūn xat.³ Ha
 tikmū'ūn mōg, pu tu mōl'kupix, ha yāy yōg
 kōmēn tu' mōg.

⁴ Yoye xip, tu hāpxexka Ganinet yōg kōmēn
 Nāyane tu' xip, tu' mōg, tu mōktu hāpxexka
 Yonex yōg kōmēn Menēg tu' xupep. Hōmā,
 hāmyāxatamuk xohix 'ihā, mōnāyxop hittap
 Namix mūk tut te' put, tu Menēg kopa
 Namix put, ha Namix mūn te 'Iyaet yōg
 tikmū'ūn hittap xat, yīy hōnhā Yoye mōg

Menēg tu', Namix mōkputox 'ūm tu', tu' mōg,
⁵ tu' xetut mūtik mōg, ha Mānix tek-tok xuk
 xexka, ha' mōg. ⁶ Yoye mōg, xix Mānix, tu
 ta' mōg, tu mōktu Menēg tu' mōxaha', tu tihi
 'ihā-kakxop 'ihāk mū'āte' pēnāhā'. ⁷ Kōmēn yōg 'āmuk nū'xip, yīy
 Mānix tek-tok pit māxap put, tu mūnūytut pet
 kopa' put, tu topixxas hā' kīy, tu mūnūytut
 yōg mīpkox xit'ax kopa' xex.

*Tik xop te kahnēn pēnā max 'ihā pexkox
 yōg nū'pok xop nūn*

⁸ Ha kōmēn kūnāpa' pip tik xop te kahnēn
 pēnāhā', 'āmnīy tox ka'ok hā' pēnāhā', ⁹ 'ihā
 pexkox yōg nū'kutnā'ax nūn, ha Topa yōg
 kuyānām te' yīmap 'ūxakot, ha kuxānōg
 xexkah,¹⁰ ha nū'kutnā'ax te:

—'Ākuxānōg hok! 'Üg 'āpax! 'Āte xa
 hām'āpāk max 'āktux, nūy tikmū'ūn kuxa
 xohix hittupmā': ¹¹ Yā hōnhā, 'āmnīy 'ihā,
 Namix yōg kōmēn Menēg kopa' nāhā' Kun-
 nix, nōl'om 'axop hā' 'āxuxyā'. Topa te
 nōy kutnāhā', tu 'Iyaet yōg tikmū'ūn ha
 nū'kutnāhā'. Hamūn te tikmū'ūn kuxa kum-
 muk xit putup, nūy 'uyānān tu' kuxa max
 mō'tat nōl'om.¹² 'Āmōg, nūy xax, nūy xipi'.
 Pēnā! Kakxop te mūnūytut yōg mīpkox kopa'
 pip, ha topixxas hā' kīy, ha kaxī xate nō
 kakxop yūmmūg'ax. Kaxī.

¹³ Hāpxip 'ohnāg 'ihā pexkox yōg nū'pok
 xohix pip, 'unōy mūtik pip, tu Topa 'āktux
 max, hu:

¹⁴ —Topa mūn xexka xe'ēgnāg pexkox
 kopah,

tu tikmū'ūn kuxa māmmāhā hām tu',
 mō'yāy xe'ēgnāg tu' kuxa māmmāhā'. Kaxī.

¹⁵ Ha pexkox yōg nū'pok xop mōg, tu
 pexkox ha' mōg putpu', ha kahnēn pēnā xop
 te yāy pu hām'āktux hu:

—Topa te yūmūg yūmmūgāhā'. 'Āpu mōg,
 yūmūg mōg kōmēn Menēg tu', nūy pēnā'.
 Kaxī.

¹⁶ Tu ta' mōg mō'ka'ok, tu mōktu mōxaha
 kōmēn Menēg tu', tu Mānix pēnāhā', xix Yoye
 pēnāhā', xix kakxop, ha kakxop te mūnūytut
 yōg xit'ax kox kopa' pip. ¹⁷ Ha' pēnāhā', tu
 hāpxopmā'ax ka'ok 'āktux, tu kakxop 'āktux,
¹⁸ ha tikmū'ūn te' xupak, tu kahnēn pēnā
 xop yīy'ax 'āpāk, tu' kuxa te' yēy,¹⁹ ha
 Mānix hāmēpaxex nām, tu' xutīgāhā'. ²⁰ Ha
 kahnēn pēnā'ax xop put pu' mōg, tu Topa
 'āktux, hu:

—Topa mūn 'ūxexkah. Kaxī. Tu Topa
 'āktux max, tu:

—Pexkox yōg nū'kutnā'ax te hām'āktux
 hāmāxap, hāpxip 'ihāk mū'āte' pēnāhā'. Yā
 xexka xe'ēgnāg Topah! Kaxī.

Yā' xuxet'ax mīy Yeyox

²¹ Ha 'āmnīy te 8 nōg, 'ihā kakxop pit yāy
 xax xak kutōgnāg, tu' xuxet'ax mīy Yeyox.
 Hōmā pexkox yōg nū'kutnā'ax te Yoye pu'
 xat, 'ihā Mānix te yāy kutox xuk, ha' xat tap
 pu' xuxet'ax mīy Yeyox, yīy hōnhā' mīy.

Yoye xix Māníx te Yeyox tat Topa pet xexka tu'.

²² Ha 'āmnīy te 40 hā Māníx yípkox pip, tu Möyyex yōg xat'ax pu' yípkox pip, 'ap Topa pet xexka kopa mō'ñāl ah, ha 'āmnīy te 40 nōg, 'Thā' mōg, Yoye mūtik mōg, tu kakxop tat, tu kōmēn Yenoyanēn tu' xupep, nūy xōnnū hōm Topa pu'. ²³ Yā Topa te' xat, hu: "Iyaet yōg tikmū'ün kutox mākap 'ūpit, puxix 'ūktok yā Topa xe'ēgnāg yōg." Kaxīy. ²⁴ Yī putuxnāg 2 popmāhā', 'ūk-tok tu' yānān popmāhā', yā Topa te' xat.

²⁵ Ha Xīmēām te Yenoyanēn tu tihī', 'ūkutut, tu' max, tu hāpxomā max, tu Topa xak, tu hāmmax hip, tu Topa Iyaet yōg tikmū'ün mōy puknōg xop kopah, ha' hip, ha Topa Koxuk te Xīmēām ka'ogāhā', ²⁶ tu' kuxa pu hāmyūmmūgāhā', hu: "Ap 'āxok putup'ah tu mōktu Topa te yāy yōg tik nū'kutnāhā', hak-nātu yāxok putup." Kaxīy. Hāmyāxatamuk xohix punethok hā' Iyaet yōg tikmū'ün te Topa yōg hāmyākutnāhā' xop, ha Topa te hām'āktux xex mōnāyxop hittap pu', ²⁷ ha Topa Koxuk te Xīmēām mōgāhā', Topa pet xexka ha' mōgāhā', ha' mōg, tu mōktu Topa pet xexka tu' xupep, ha Yoye xix Māníx te kakxop putmōg, tu Topa pet xexka tu' mōxakux kamah, Topa te' xat ha. ²⁸ Ha Xīmēām te kakxop put, tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Āmax Topah!

²⁹ Hōmā xate hām'āktux xex, tu hām'āktux hittap hā' mīy nōmāhā, hak kuxa hittup yīk mōg putup, yīk tux hok 'ū mōg, yāk kuxa yūm hāk mōg.

³⁰ 'Ate nōo kakxop pēnāhā', xate nōo nū'kutnāhā', pu tikmū'ün kuxa kummuk xit, nūy yānān tu' max tat,

³¹ ha tikmū'ün xohix te Topa yōg tik pēnāp-tup, xix' hep xohix xop te' pēnāp-tup, ³² ha Xate nōo nū'kutnāhā puknōg xop hah, nūy nōm kuxa kummuk tumpāh, pu puknōg xop xohix 'ōg putat max hā mōg, pu 'Iyaet yōg tikmū'ün xexkanā'. Ta tu' kux. Kaxīy.

³³ Ha Yeyox mūg tak te' xupak, xix' tut te' xupak, tuk-tok pit ha kuxānōg, tu' yēy. ³⁴ Ha Xīmēām te:

—Pūyā Topa 'āxop ka'ogā', yā' max xe' Topah! Kaxīy.

Tu Yeyox mūg tut Māníx pu hām'āktux, hu:

—Topa te' āk-tok pit nū'kutnāhā Iyaet yōg tikmū'ün hah, ha' yāg tep-tup putup, ha' yāg tep-tup nōg putup, ³⁵ ha Topa te' āk-tok hā' tikmū'ün yāy kuxa kummuk yūmmūgātup, ha yāy yōg hāmpē'paxex yūmmūg putup. Tikmū'ün te mīkax xexka hā' xuhmīy, ha' xūy, ha kaxīy tikmū'ün te' ākuxa xūygāp-tup, yīy 'ākuxa teknoğ putup. Kaxīy.

³⁶ Ha 'ūn xip, 'ūxuxet'ax 'Ān, tu Topa pupi hām'āktux. 'Ūkutut 'Ān, tu 'Axeh yōg Pānēo hāk-tok hex. Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'Thā' 'Ān te yāytāha', tu' yípxox mūtik thihi hāmyāxatamuk te 7 hā, ha' xok, ha 'Ān hok yūm, ³⁷ tu hāmyāxatamuk te 84 hā yāyā' hok yūm, xix hōnhā' hok yūm, tu kōmēn Yenoyanēn kopa' xip, tu Topa pet xexka kopa' xip, tu 'āmnīy hā' xip, xix hāptup, tu hāpkumep 'ohnāg, tu Topa max 'āktux, tu' xit hok, nūy Topa pu hām'āktux. ³⁸ Tu hōnhā kakxop 'āktux Yenoyanēn yōg tikmū'ün pu', tu 'Iyaet yōg tikmū'ün xexkānā'ax 'āktux, tu tikmū'ün pu hām'āktux, nōm te Topa yōg hāmyākutnā'ax hip pu' xuktux.

Yoyex xix Māníx te' putpu' mōg Nāyane tu'

³⁹ Ha Yoye te Topa yōg xat'ax mīy, xix Māníx te' mīy, tu' mīy kux, tu ta Ganimet tu putpu' mōg, tu mōktu yāy pet tu' mōxaha', ha' pet te kōmēn Nāyane kopa' yūm.

⁴⁰ Ha kakxop tuk tu mōktu ka'ok, tu hāmyūmmūg, ha Topa te nōm pu hāmmaxnāhā'.

Yeyox mōg Topa pet xexka tu'

⁴¹ Hāmyāxatamuk xohix nōg 'Thā' mōg, nūy Yoneo xop yōg 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa'yēn mīy, tu' mōg, 'ūtak xix' tut te kōmēn Yenoyanēn tu mōg, ⁴² ha kakxop yōg hāmyāxatamuk te 10 xix' 2 mīy, 'Thā' Yoneo xop yōg kakxop pit tuk tup mōg, tu Yenoyanēn tu' mōg, 'ūyāy tak mūtik mōg, nūy 'āmuk xexka mīy, nūy yāy yōg tikmū'ün mūtik mīy, ha Yeyox mōg kamah, ⁴³ ha ta' mōg, tu' pip, ha 'āmuk xexka mīy, tu 'āmnīy xohix hā' mīy, ha' kux, ha ta' mōg, tu yāy pet ha' mōg, 'Ap Yeyox mōg'ah, pāyā' tak xix' tut te yūmmūg'ah, ⁴⁴ hu hāmpē'paxex, hu: "Yeyox tek xape mūtik mōg." Kaxīy. Tu' mōg 'āmnīy puxet hā', tuk-tok pit xak, tu' xape xop kopa' xak, xix' nōy xop kopa' xak, ⁴⁵ pāyā' 'ā' xip'ah, ha putpu' mōg Yenoyanēn tu', nūy xax, ⁴⁶ tu 'āmnīy tikoyuk hā' xak, tu' xipihi', ha Yeyox te Topa pet xexka kopa' yūm, ha hāmyūmmūgā xop te' xakot, ha Yeyox te hām'āpāk, tu' yīkopit, ⁴⁷ ha nōm xop te hām'āpāk hā' yānān, tu' yōg hām'āktux ka'ok 'āpāk, yā hāmyūmmūg xexkah, yī' yēy. ⁴⁸ Ha Yeyox mūk tak te' pēnāhā', xix' tut, ha' yēy, ha Māníx te:

—Xōnnū', teptu' mīy xate? Pēnā!', 'ātak xik-mūn te 'āxak, yāk kuxa hittup 'ohnāg xa tu'. Kaxīy.

⁴⁹ Ha Yeyox te:

—Teptu' 'āxop tek xak? Topa yā yōgnū 'Ātak xe'e', yīy 'āte yōgnū 'Ātak pet xexka kopak xip. 'Uyūmmūg hok xate? Kaxīy.

⁵⁰ 'A' tak tek-tok pit hām'āktux yūmmūg'ah, xix' tut te' yūmmūg'ah.

⁵¹ Ha Yeyox mōg, 'ūyāy tak mūtik mōg, xix' tut mūtik mōg, tu ta' mōg tu mōktu kōmēn

Nāyane tu' mōxaha', tu nōm pu' yīpkox pip, ha' mūg tut te hāmp'e paxex, tu' xutigāhā'.

⁵² Ha Yeyox tuk tu mōktu xexkah, tu hāmyūmmūg tu mōktu hāmyūmmūg xexkah, ha Topa tep-tup pax, xix tikmū'ün xohix tep-tup pax.

3

Yoām te Topa pupi hām'āktux

1 Ha Hōm yōg tik te tikmū'ün xat'ax yā' āxet'ax Timet Xex, tu' xat hāmyāxatamuk xohix te 15 hā, Thā Pōn Pinat mūn te hāpxexka Yonex yōg tikmū'ün xat, ha Enot te hāpxexka Ganimet yōg tikmū'ün xat, ha' taknōy Pinip te hāpxexka Itonet xix Tanakōnit yōg tikmū'ün xat, Thā Nixān te 'Aminēn yōg tikmū'ün xat. ² Tu' xat Thā Anān yā Topa yōg 'āmānex xexkah, xix Kaxpax kamah, ha Topa te Yoām mō'kutnāhā', tu hām panip xexka tu mō'kutnāhā', puyī Topa pupi hām'āktux, ha Yoām yā Yakanit kutox. ³ Tu' mōg, tu kōnāgkox xexka Yohnām yīka' mōg, tu hām'āktux, tu Topa te hām'āktux 'āktux, tu tikmū'ün pu' xuktux, tup-tox pix 'āktux, hu:

—Āpu yāyhāhup, nūy kummuk mīy kux, ha 'āp-tox pix, pu Topa 'ōg kummuk mīy'ax xaxogā, pu tu kux. Kaxīy.

⁴ Hōmā mōnāyxp hittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu tikmū'ün pu' xuktux, tu tappet tu' kax'āmi', hu:

“Üg'āpax. Tik yī ka'ok, tu hām panip xexka kopa' yī ka'ok, hu: ‘Āpu Topa yōg putat max mīy, tu' yōg putat yoā', ⁵ yīktix tu mōm yūm, ha' xut, nūy kox kotit kopa mōm tox yūm, 'ūkohe xit, nūy ta' yoā', 'hāpkummuk xit tap, nūy ta tupmā'. ⁶ Ha' hep xop xohix te nōm pēnāp-tup, Topa te nōm tik nū'kutnāp-tup, pu tikmū'ün kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'uyānān tu.'” Kaxīy.

⁷ Ha hāpxexka yōg tikmū'ün punethok nūn nūktu Yoām hah, puyī Yoām putox pix, pāyā' mānōg, tu:

—Āxop yā kāyāk-tok xop putuk! 'Ākummuk! Pīyā' xat, xa nū, nūy hāp kummuk mīy tu kux, xayī xupmān, ka Topa xatu' gāy, hu 'ākummugā' 'uyānān tu'? ⁸ 'Āpu yāyhāhup, tu 'ōg hāpxomā kummuk kux, nūy hāpxomā max, pu tikmū'ün xohix' pēnā', nūy xate yāyhāhup yūmmūg, ha hāmp'e paxeh hok, hu: 'Amanām mūn yā 'ūgmū'ā hā mōnāyxp, yī Topa tekñug kummugāp-tup'ah. Kaxīy. Yā' koit. ⁹ Āte xa hāpxe'e 'āktux: Topa mūn yā' ka'ok, nū mīkaxxap hā 'Amanām mōkputox xop mīy'ax!

⁹ Mīnta' kup 'üm te mīnta pip hok, puxix tikmū'ün 'ükup xax, tu kuxap kopa mō'pok, nūy mō'hap, ha kaxīy Topa te nōm tikmū'ün

pu hāpkummugāp-tup 'uyānān tu', yā hōnhā' kummugāp-tup, ha' xūy xuxix tapax 'ohnāg. 'Āpu hōnhā yāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy kux. Kaxīy.

¹⁰ Ha tikmū'ün te Yoām pu hām'āktux, hu: —Putep mīy'ax 'ūgmū'üg? Kaxīy.

¹¹ Ha:

—Tikmū'ün xax 2 pip, pūyā' koxip, nūy 'ūnōy pu' xax nīm, 'ūnōy hōk hōm. Ha tikmū'ün xit'ax pip, pūyā' koxip, nūy 'ūnōy pu' hōm, 'ūnōy hōk pu' xit'ax hōm. Kaxīy.

¹² Ha tik te Hōm yōg gohet pupi tayūmak pop, tu' nūn, pup-tox pix, ha Yoām pu hām'āktux, hu:

—Notot, putep mūn mīy'ax 'ūgmū'üg? Kaxīy.

¹³ Ha:

—'Ōg kapitām te 'āxop xat, 'āpu' mīy, tu nōm tayūmak pop puxehnāg, pāyā tayūmak te xexka nōy pop hok, ka tikmū'ün yōg tayūmak hā xupxet. Kaxīy.

¹⁴ Ha xonat xop te kama' yīkopit, hu:

—Putep mūn mīy'ax 'ūgmū'üg? Kaxīy.

Ha Yoām te:

—'Ānōy xop yōg tayumak mōy hok 'āgāy tu', tu kupeh hā' yōg tayūmak xut hok. 'Ōg yāy yōg tayūmak pa', ha puxi'. Kaxīy.

¹⁵ Ha 'Iyaet yōg tikmū'ün te' hip, Thā Yoām pe'paxex, hu: “Ok nō'ōm Kuninx? 'Ok Topa te nōm yāyhāhā xe'e?” Kaxīy. ¹⁶ Ha Yoām te tikmū'ün pu hām'āktux 'ūxeheh, hu:

—Āte 'āp-tox pix, pa' nōy nūn putup, tu' ka'ok, hak mūn pu'uk, tuk kopaxux hāk yūm putup, nūy tu pataxax koah, pāyāt-tōgnāg, huk yāyhāhup. Nō'ōm te Topa Koxuk yīxōnnāp-tup, puyī 'ākuxa ka'ogā', nūy 'ākuxa kummuk tupmā', tu' yīpkox 'ohnāg xop nōpāp-tup kuxap hā. ¹⁷ Tu pēnēn pa', nūy xap mō'po'ok, nūy xuxnāg xetox xap xeh miptut kopah, tu' xux puk putup, tu kuxap hā' puk putuk, ha nōm kuxap xok 'ohnāg, yī' xuy xuxix tapax 'ohnāg. Kaxīy.

¹⁸ Tu hām'āktux punethok, nūy tikmū'ün ka'ogā', tu hām'āpah max 'āktux. ¹⁹ Pa Yoām te' xexka 'Enot mānōg, yī' gāy. Hōmā 'Enot te' taknōy xetut 'Ēnonit mūg, ha Yoām te' yūmmūg, tu:

—'Āmhok. Xate hāpxomā kummuk! Topa tep-tup nōg, xix hāpxomā kummuk xohix xate' mīy Topa tep-tup nōg. Kaxīy.

Ha 'Enot gāy, tu' xat pu' mūy, tu kanet kopa' xix. ²⁰ Ha 'Enot te hāpxomā kummuk tu mōktu xohix nōg nōy nā' mōgāhā', tu Yoām xix kanet kopah.

Yoām te Yeyox putox pix

²¹ Yoām te tikmū'ün xohip-tox pix, tu Yeyox putox pix kamah, ha Yeyox te Topa pu hām'āktux, Thā pexkox xōn, ²² ha Topa Koxuk yīxohoh Yeyox hah, putuxnāg putuk tu' yīxohoh, ha Topa yīy, tu pexkox kopa' yīy, tu:

—Āmūn 'ūgkutok, yā mō'āyā xe'ēgnāg, yā xatek-kuxa hittupmāhā'. Kaxīy.

Yeyox yōg mōnāyxp xohix

²³ Ha Yeyox yōg hāmyāxatamuk te 30, ha 'Iyaet yōg tīkmū'ūn hāmp'e'paxex, hu: Nō'ōm Yoye kuto, kaxīy. Ha Yoye te 'Enix kuto, ²⁴ ha Mātat kuto, ha Nem'i kuto, ha Mākix kuto, ha Yānāy kuto, ha Yoye kuto, ²⁵ ha Mātatit kuto, ha 'Āmōy kuto, ha Nāōm kuto, ha 'Exnīz kuto, ha Nāgax kuto, ²⁶ ha Māt kuto, ha Mātatit kuto, ha Xēmēy kuto, ha Yoye kuto, ha Yot kuto, ²⁷ ha Yoānāg kuto, ha Hex kuto, ha Yonomameo kuto, ha Xanati kuto, ha Nenix kuto, ²⁸ ha Mēkix kuto, ha 'Anix kuto, ha Koxāg kuto, ha 'Enmānāo kuto, ha 'Eh kuto, ²⁹ ha Yoyoe' kuto, ha 'Eniex kuto, ha Yōy kuto, ha Mātat kuto, ha Nem'i kuto, ³⁰ ha Ximeām kuto, ha Yona kuto, ha Yoye kuto, ha Yonāg kuto, ha 'Enitāy kuto, ³¹ ha Mēneā' kuto, ha Mēnā' kuto, ha Mātat kuto, ha Nātāg kuto, ha Namix kuto, ³² ha Yexe' kuto, ha 'Omet kuto, ha Moax kuto, ha Xat kuto, ha Nāxōg kuto, ³³ ha 'Āmīnanap kuto, ha 'Atmīy kuto, ha 'Ahnīy kuto, ha 'Exnōg kuto, ha Pet kuto, ha Yonah kuto, ³⁴ ha Yako' kuto, ha 'Iyak kuto, ha Amām kuto, ha Tet kuto, ha Nākoh kuto, ³⁵ ha Xenok kuto, ha Haga'ok kuto, ha Panek kuto, ha 'Ep kuto, ha Xat kuto, ³⁶ ha Kaxnāg kuto, 'Ahpaxat kuto, ha Xēy kuto, ha Nōe' kuto, ha Namēk kuto, ³⁷ ha Mētøyānēg kuto, ha 'Ēnōk kuto, ha Yanet kuto, ha Māneneo kuto, ha Kaxnāg kuto, ³⁸ ha 'Enōy kuto, ha Xet kuto, ha 'Anāo kuto, ha Topak-tok.

4

Yeyox te hām panip xexka tu' xip

¹ Ha Topa KoXuk te Yeyox kuxa ka'ogāhā', ha' xip kōnāg xexka Yohnām tu', ha Topa KoXuk te' mōgāhā', ha ta' mōg tu mōktu hām panip xexka tu' xupep, ² ha Hāmgāyāgnāg te Yeyox xapit puyī hāpxopmā kummuk, 'āmnīy te 40 hā' xapit, ha Yeyox xit 'ohnāg, ha putup tep-tex, ³ yā Hāmgāyāgnāg te:

—Ok 'āmūn yā Topak-tok xe'e'? Pax xa Topa hā'āktok, 'āpu' xat, pu nūhū mīkaxxap yāyhā pām, xayī' mā, nūy 'āhi'. Kaxīy.

⁴ Pa Yeyox te:

—Ap xat putup'ah 'āte'. Yā Topa tappet te: "A tīkmū'ūn kuxa te pām puxet hā' hi'ah, yā pām puxet hā' kuxa hi 'ohnāg." Kaxīy.

⁵ Ha Hāmgāyāgnāg te Yeyox mōgāhā yīktix yīmū', tu hām xexka xohix tu' mūg. ⁶ tu:

—Hām xexka xohix 'āte xa' hōm'ax xix tayūmak xohix xa' hōm'ax, xa' xat tīkmū'ūn xohix, 'ūgmūn te hām xexka yōg xop xohix xat hah, yā hām xexka xohix yōgnū, hu 'āte xa' hōm'ax. ⁷ 'Akopaxux hā' nū' 'āxup 'ūgmūn

pu', xik mūn xexka 'āktux, hata hām xexka xohix 'ognū'! Kaxīy.

⁸ Pa Yeyox te:

—'A nūk xup putup'ah. Topa tappet te: "Topa tu nū 'āxup, tu nōm tu hāpxopmā'. 'Ūnōy tu nū 'āxup hok, nūy nōm pu 'āyīpkox pip hok." Kaxīy.

⁹ Ha Hāmgāyāgnāg te kōmēn Yenoyanēn ha' mōgāhā', tu Topa pet xexka tu' mōgāhā', tu' mōg tu mōktu Topa pet xexka yīmū' pip, tu:

—Pax xa yā Topa-tok xe'e', 'āpu, mō'āyōn, nūy hahām tutnāy. ¹⁰ Yā Topa yōg tappet te: "Topa te pexkox yōg xop nū' pok'ax 'āha, puyī 'āpēna max, ka mīkaxxap hā'āpata xūy." Kaxīy. ¹¹ Topa tappet te xe hām'āktux, hu: "Pexkox yōg nū'pok xop te 'ātat'ax yāy yīm hā, xayī' 'āpata xūy hok mīkaxxap tu'." Kaxīy.

¹² Ha Yeyox te:

—Topa yōg tappet te: "Ōgnū Topa hā hāpkute' ex hā gāyā hok." Kaxīy.

¹³ Ha Hāmgāyāgnāg te' xapit kux, hu' mōg, tu Yeyox nūm nōmhā.

Yeyox mōg hapxexka Ganinet tu', tu hāpxopmā kōnāmāhā'

¹⁴ Ha Yeyox mōg, tu ta putpu' mōg, Ganinet tu', tu mōktu xupep, ha Topa KoXuk te' ka'ogāhā', ha tīkmū'ūn te Yeyox 'āktux hāpxexka xohix tu', ¹⁵ ha Yoneo yōg Topa pet kopa hāmyūmūgāhā', ha tīkmū'ūn xohix te nōm 'āktux max.

Yeyox xip kōmēn Nāyane tu'

¹⁶ Ha Yeyox mōg, tu ta tu' mōg, tu mōktu kōmēn Nāyane tu' xupep, tu yāy yōg hām tu' xupep, tu nit xap xohix 'ihā' mōg, tu Topa pet ha' mōg, tu hōnhā' mōg, tu mōktu xupep, tu mō'ānhā', tulknīhā' xip, nūy Topa tappet mō'kupix, ¹⁷ ha tik te mōnāyxp hit-tap 'Iyait yōg tappet paha', tu Yeyox pu' hōm, pu mō'kupix. Hōmā 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu' kax'āmi, ha hōnhā Yeyox te tappet paha', tu hām'āktux xak tappet kopah, tu' xipihi', tu mō'kupix, hu:

¹⁸ "Topa KoXuk tek mūn ka'ogāhā', tuk yāykutnāhā', 'ū hām'āpāk max 'āktux, 'ū 'hok xop pu hām'āktux, hak mūn tu' xat, 'ū kanet kopa' pip xop pu hām'āktux, hu: "Topa te kanet xōn xa' 'āmōg." Kaxīy.

Hak mūn nūgkutnāhā 'ū kuxa hittup 'ohnāg xop pu hām'āktux, pu hāmpēnā max. Kaxīy.

Ha nūgkutnāhā 'ū kuxa hittup 'ohnāg xop pu hām'āktux, hu: 'Ūnīm, 'ūkummuuk xop nūm. Kaxīy.

¹⁹ Yā hōnhā Topa te tīkmū'ūn mō'yāy xe'ēgnāg, tu hāpxopmā max tīkmū'ūn pu', tu 'kuxa kummuuk xit, nūy kuxa max tat ūyānān tu'." Ta tu' kux. Kaxīy.

²⁰ Ha Yeyox mō'kupix kux, tu tappet mō'xex, tu Topa pet yōg tik pu' hōm, tu' yūm, ha tikmū'ün xohix te' pēnā ka'ok,²¹ ha Yeyox te:

—'Āxop te Topa te hām'āktux 'āpak, 'āte xa mō'kupix nōmhā, yā hōmā Topa te' xuktux, tuk mūn 'āktux, tu Topa tappet hā 'ūgmūn 'āktux, yā hōnhāk nūn. Kaxīy.

²² Ha tikmū'ün xohix te' xupak, tu' yēy, tu Yeyox 'āktux max, hām'āktux max hah, tu:

—'Ok hamūn yā Yoye kutox pit? Yamūn. Kaxīy.

²³ Ha Yeyox te:

—Pe 'āxop tekmuñ pu hām'āktux'ax, tu tikmū'ün yāy yōg hām'āktux hā' xuktux'ax, hu: Notot, 'ōg yāy yōg hehmēn xo'op. Kaxīy. Tu xe': Xate hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg kōmēn Kapānān kopah. 'Āpu, 'ōg kōmēn kopa' mīy kamah. Kaxīy.

²⁴ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tikmū'ün xohix te Topa yōg tik xop putup pax, nōm te Topa pupi hām'āktux, pāyā yāy xape 'üm putup nōg, xix nōm xop te kōmēn kopa tihī tep-tup nōg, 'lhā nōm tik te Topa pupi hām'āktux. ²⁵ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Hōmā 'ün hok mām punethok hāpxexka 'Iyaet kopah, 'lhā mōnāyhop hittap 'Enit te Topa pupi hām'āktux, yā 'Iyaet yōg ti-hik, ha tehex 'ohnāg, yā hāmyāxatamuk tikoyuk hā hāmhōnāg,²⁶ pa Topa te nū 'Enit kutnā 'ohnāg 'Iyaet yōg hāpxexka tu', tu 'Iyaet yōg 'ün hok mām ha nū'kutnā 'ohnāg. 'Āmhok. Topa te' puknōg 'ün hok yūm hah mō'kutnāhā', tu kōmēn Xanep yōg 'ün ha mō'kutnāhā', ha Xanep te hāpxexka puknōg Xinōm tu' yūm,²⁷ ha 'Iyaet yōg tikmū'ün yāy xax kunut punethok, 'lhā mōnāyhop 'Eniyeo te Topa pupi hām'āktux, tu 'Iyaet yōg ti-hik kamah, pa Topa te nōm hittupmā 'ohnāg. 'Āmhok. Pa hāpxexka Xit yōg tik puknōg 'āxet'ax Naamā, tu yāy xax kunut nām, ha Topa te' hittupmāhā'. Hamūn. Kaxīy.

²⁸ Ha tikmū'ün te' xupak, hu' gāy,²⁹ tuknīha' pip, tu Yeyox mūg, tu' yīkūy, tu kōmēn kūnāpa hā' yīkūy, tu yīktix pepi' mōgāhā', ha kōmēn te yīktix yīmū' yūm, ha tikmū'ün te hām tu Yeyox putyōn putup.³⁰ Pāyā Yeyox te tikmū'ün xop kotit hā' mōg, tu' mōg, tu' xupaha',

Yāmīy kummuk te tik kummugāhā'

³¹ Tu ta' mōg tu mōkту kōmēn Kapānān tu' xupep, ha Kapānān te hāpxexka Gāninet kopa' yūm, ha Yeyox te tikmū'ün yūmmūgāhā', nit xap 'lhā' yūmmūgāhā',³² ha tikmū'ün kuxānōg, Yeyox te hāmyūmmūgā hah. Tikmū'ün xexka xop te hām'āktux ka'ok, ha kaxīy Yeyox te hām'āktux ka'ok kamah, 'ūxat'ax tu'.³³ Ha tik xip, tu Topa pet kopa' xip, ha yāmīy kummuk te tik kopa' xip, yītik yītik ka'ok, tu:

³⁴ —Nāyane yōg Yeyox, 'ok xatek mūp-tex putup? 'Āte 'āyūmmūg. 'Āmūn yā Topa yōg nū'kutnāhā' xē'e! Kaxīy.

³⁵ Ha Yeyox te' mānōg, tu:

—'Āyīy hok, nūy tik nīm, nūy 'āpep! Kaxīy.

Ha yāmīy kummuk te mō tik yōn hām tu', tu' xupep, tu tik xūyīgā 'ohnāg,³⁶ ha tikmū'ün xohix kuxānōg, tu' yēy, tu' nōy pu hām'āktux, hu:

—Hām'āktux 'üm nūhū? Yeyox te yāmīy xat, tu' xupepmāhā', yāy yōg hām'āktux'ax hā' xupepmāhā', tik te tikmū'ün xat'ax putup. Kaxīy.

³⁷ Ha tikmū'ün te Yeyox 'āktux punethok, tu kōmēn Kapānān yīka' xuktux,

Yeyox te tikmū'ün punethok hittupmāhā'

³⁸ Ha Topa pet tu' xip, tu ta' mōg tu mōkту Xīmām pet tu' xupep, ha' xetut mūg tut pakut, tu' xax pukpex nām, ha Yeyox tu' xak pu tu hittupmā',³⁹ yīy' mōg, tu mīmpe yīka' xip, tu' xat pu tu xax 'āxi', ha xuxi', ha 'ün yok, tuknīhā' xip, tu hāpxop xit'ax puk.

⁴⁰ Ha māyōn mō'nāhā 'lhā tikmū'ün te pakut xop popnūn Yeyox hah, ha' xape xop te tikmū'ün pakut popnūn, ha Yeyox te pakut xop yīmū' yīm nōm, tu' xohix hittupmāhā',⁴¹ tu yāmīy kummuk xop xu-pepmānām, ha' yīy ka'ok, tu:

—'Āmūn yā Topak-tok xe'e! Kaxīy.

Ha Yeyox te' xat, hu:

—'Āyīy hok! Kaxīy.

Tu' tux hok pu hām'āktux hok, yāmīy kummuk te Yeyox yūmmūg hah, tu Yeyox yā Kun-nix yūmmūg, yā Topa te' yāy kutnāhā xē'e, ha' yūmmūg, yīy Yeyox te' tux hok pu yīy hok.

Yeyox te hām'āpāk max'ax 'āktux

⁴² Hāptup 'lhā Yeyox te kōmēn kopa' xip, tu ta' mōg tu mōkту hām panip tu' xupep, ha tikmū'ün te' xak, tu' xipihi', tu:

—'Āmōg hok 'ūxeheh! Kaxīy.

⁴³ Pāyā Yeyox te:

—Topa te nūgkutnāhā pu hām'āpāk max 'āktux, puyīt Topa yōg hām'āktux pu' yīpkox pi', yā Topa te tikmū'ün xat xē'ēgnāg, ha kōmēn nōy yōg tikmū'ün pu 'āte' xuktux putup, huk mōg. Kaxīy.

⁴⁴ Tu ta' mōg, tu 'Iyaet yōg hāpxexka Gāninet ha hāpkunep, tu Yoneo yōg Topa pet ha' mōg, tu hām'āpāk max 'āktux Topa pet kopah.

5

Yeyox te yāy yōg tik xop yīmōgatux

¹ 'Āmīy 'üm 'lhā Yeyox te kōnāg xexka Gēnēyane yōg hāpkux tu' xip, tu hām'āktux, ha tikmū'ün punethok pip, tu' xupak xūy, ha Yeyox yīkāgnāg hā' pip, nūy xupak max,² ha Yeyox te' pēnāhā', tu kōnāg tu mīpkox hā' mōg pēnāhā', tu nōm mīpkox 2 pēnāhā', ha tikmū'ün te mīpkox hā mōxakux, nūy kōnāg

yīmū mōg, nūy māpxamut, tu' nīm nōmhā, nūy māpxamut'ax piñ, ³ ha Yeyox mōg, tu māpkox kopa' yūm, tu Xīmām yōg māpkox kopa' yūm, tu Xīmām tu' xak, pu māpkox te kōnāg xet hā' mōg kutōgnāg. Ha' mōg, ha Yeyox te tikmū'ūn yūmmūgāhā'.

⁴ Tu hāmyūmmūgā kux, tu Xīmām pu':

—Mōg, kōnāg xexka tu' mōg, xayīy mām pop, pu'āxape xop māpxamut. Kaxīy.

⁵ Ha:

—Yāyā', 'āmnīy tox hāk mūg mām xut 'ohnāg, pāyā xate' xat, yīk mū'āte māpxamut'ax putyōn kōnāg kopah. Kaxīy.

⁶ Tu' mīy, tu mām xohix punethok pop, māpxamut hu' pop, ha mām putux ha' koxyōy, ⁷ yīy' xape xop xānāhā', pu mō'nīnyām, ha mō'nīnyām, tu mām pop, tu māpkox nōy te kōnāg yīmū' mōg kopa' xex, ha māpkox putux nām, yīy mō'nāhā' ūptux hah. ⁸ Ha Xīmām te' pēnāhā', 'ihā' kopaxux hā' nāhā', nūy Yeyox keppah' ūxup, tu:

—Yāyā, 'āmōg, tuk nīm, 'ūgkummuk hah! Kaxīy.

⁹ Tu kuxānōg, xi' xape xop kuxānōg māpxamut xexka hah, ¹⁰ ha Yemeneo kutox Tiak xi' taknōy Yoām, tu kuxānōg kamah, tu Xīmām mūtik mām pop, ha Yeyox te Pet pu hām'āktux, hu:

—'Ākuxānōg hok. Hōmā xate mām pop. Hōnhā xīx hāptup 'ihā xate tikmū'ūn nūnnāptup pax 'ūgmūn hah. Kaxīy.

¹¹ Ha māpkox yīkūy, tu hāpkux ha' yīkūy, tu' nīm, tu ta Yeyox mūtik mōg.

Yeyox te tik xax tapmāhā'

¹² Ha 'āmnīy 'ūm 'ihā Yeyox te kōmēn 'ūm tu' xip, ha tik xip, yā yāy xax kunut, tu Yeyox pēnāhā', tu' kopaxux ha' nāhā', tu:

—Notot, 'ok xatek putup 'ūghittupmā'? Kaxīy.

¹³ Ha Yeyox te yāy yīm yok, tu' xupit, tu:

—Āte 'āp-tup, 'āhittup. Kaxīy.

Hāpxip 'ohnāg 'ihā tik hittup, ha' xax tup. ¹⁴ Ha Yeyox te' xat, hu:

—Tik 'ūm pu 'iy hok, pa mōg 'āmānex hah, pu 'āxax pēnā', ha xokxop 'ūm Topa pu mō'hap. Hōmā Mōyyex te' xat, ha tikmū'ūn xohix te' yūmmūg'ax, tu Topa te' 'āhittupmā yūmmūg'ax. Kaxīy.

¹⁵ Pāyā tikmū'ūn xohix te' xupak, tu' nūn, pu Yeyox yōg hām'āktux 'āpax, pu Yeyox hitupmā', ¹⁶ pāyā Yeyox mōg, tu hām panip xexka ha' mōg, nūy Topa pu hām'āktux.

Yeyox te tik te hāpkumep hok hittupmāhā'

¹⁷ 'Āmnīy nōy 'ihā Yoneo yōg Paniye xop, xīx hāmyūmmūg xop te hāpxexka Ganinet yōg kōmēn xohix tu' pip, xīx hāpxexka Yonex yōg kōmēn xohix tu' pip, xīx kōmēn Yenoyanēn tu' pip, tu' nūn tu nūktu mōxaha mīptut tu', tu' mām, nūy Yeyox 'āpax, ha tikmū'ūn yūmmūgāhā', ha Topa te Yeyox ka'ogāhā pu pakut xop hittupmā', ¹⁸ ha tik xop nōy nūn,

tu tik pakut tat, tu tutpe hā tat, yā tik te hāpkumep hok, ha' nūn tu nūktu mōxaha mīptut tu', tu mōxakux putup, nūy tik pi Yeyox keppa', pāyā mīptut nū'xip, ¹⁹ tu' xak, pāyā' mōxa 'ohnāg, hu mīptut tu pepi' mōg, tu hāpxax mōy, tu tik pakut te hām tu' nāhā', tu mīptut kopa' nāhā', ha Yeyox keppa' pip, ²⁰ ha' pēnāhā', ha' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, yāy tik pakut pu hām'āktux, hu:

—'Āmūn, 'āte xa hām'āktux, Topa te 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', pu tu' kux. Kaxīy.

²¹ Ha hāmyūmmūg xop xīx Paniye xop tep-tup nōg, tu hām'āktux hā' nōy yānān, tu' yāy pu yīkopit, hu:

—Tik 'ūm 'ōhōm? Topap-xehnāg te hāpkummuk mīy'ax xaxogā 'āktux, pāyā Yeyox te yāy 'āktux, hu Topa 'āktux kummugāhā'. Tik 'ūm 'ōhōm? Kaxīy.

²² Ha Yeyox te' yūmmūg, tu hāmpe'paxex yūmmūg, hu:

—Putep mūn tu 'āpe'āpaxex 'ākuxa kopah?

²³ Pi'ya xatep-tup, pe 'āte mīy'ax kummuk xaxogā 'āktux, pe 'āte' kup yok, nūy hāpkumep 'āktux. Pi'ya xatep-tup? ²⁴ 'Āte xa hām'āktux, xa hāmyūmmūg. 'Ūgmūn yā tikmū'ūn kutox pit. 'Ūgka'ok, ha Topa te' yāy 'āxet'ax hōm 'ā', 'ūyīy hāpkummuk mīy'ax xaxogā 'āktux. 'Iy hok, nūy tak 'āpax. Kaxīy.

Tu tik te hāpkumep hok pu:

—'Āyok, nūy 'āgnīhāxip, tutpe tu pepi' xup, nūy 'āpet ha mōg. Kaxīy. Tu' xat'ax hā hittupmāhā'.

²⁵ Ha hāpxip 'ohnāg 'ihā' yok, tuknīha' xip, tu tutpe pepi' xup, tu yāy pet ha' mōg, tu Topa max 'āktux. ²⁶ Ha tikmū'ūn kuxānōg, tu Topa max 'āktux, hu:

—Hōnhā yūmū'āte hāpxopmā max xe'ēgnāg pēnāhā'! Kaxīy.

Yeyox xīx Nemix

²⁷ Ha ta' mōg, Yeyox mōg, tu tik nōy pēnāhā', ha tik te gohet pupi tikmū'ūn yōg tayūmak pop, tu' xuxet'ax Nemix, tu gohet yōg pet kopa' yūm, ha Yeyox te nōm pu:

—'Ūkpe mōg. Kaxīy.

²⁸ Ha' yok, tuknīhā' xip, tu hāpxop xohix nūm, nūy Yeyox mūtik mōg. ²⁹ Tu 'āmuk xexka mīy'ay pet tu', Yeyox tu' mīy, ha tik punethok pip, tu gohet pupi tayūmak pop, tu mīmpe xit'ax yīmap mām, ³⁰ ha Paniye xop tep-tup nōg, xīx hāmyūmmūg xop tep-tup nōg kamah, tu tik xop yīkopit, nōm xop te Yeyox mūtik hāpkumep xop, hu:

—Tep tu 'āxit nōm tayūmak pop xop mūtik, xīx tik kummuk xop mūtik xit? Kaxīy.

³¹ Ha Yeyox te' xupak, hu:

—Tikmū'ūn hittup xop 'a' hehmēn putup'ah, 'ap notot xānā'ah, pāyā pakut xop mūn te hehmēn putup, hu notot xānāhā'. ³² Ha kaxīy 'ūgnūn nūy tikmū'ūn kummuk

xop xānā', pu nū', nūy yāyhāhup, nūy hāpkummuk mī'yax nīm, pāyā tīkmū'ūn 'ūm te yāy pe'paxex, hu: "Ügmax." Kaxīy. 'A 'āte xop xānā'ah pu nū'. Kaxīy.

Yeyox te'xit hok 'āktux

³³ Ha tīkmū'ūn te:

—Tik xop te Yoām mūtik hāpkumep, Yoām nōm tep-tox pix, ha 'āmnūy punethok hā' xit hok, nūy Topa pu hām'āktux, ha Paniye xop yōg mūtik hāpkumep xop xit hok kamah, pāyā 'ōg tik xop xit hok'ah, xi' xo'op. Kaxīy.

³⁴ Ha Yeyox te hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxomē'ax yūmmūgāhā', tu:

—Tik te yāytaha', ha' xape xop hittup, tu 'āmuk xexka mīy, ha' xape xop xit punethok, 'lhā' xip, 'lhā' tik te yāyta' xip, ³⁵ pāyā hāpxip 'lhā' tik nōy te nōm mōgāhā', ha' mōg, 'lhā' xape xop kuxa tekñōg, tu' xit 'ohnāg. 'Ügmōg, puxix yōg tik xop xit hok kamah. Kaxīy. ³⁶ Tu xe hāmyūmmūgāhā', tu hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxomē'ax 'āktux, tu hām'āpk'ax tup 'āktux, hu:

—Tīkmū'ūn xax kunox. 'Ok 'ūn te ta tu mō'yāg nōm, tu 'ūn 'ūm tu' yāg tup paha', pu tu xax kunox tu mō'xeh? 'Ap pa'ah. Topixxax tup ka'ok, ha' xax kunox pu'uk, tu yāy pot'ax. Kaxīy Yoām yōg tik xop te mōnāyxop yōg hāpxomē'ax hittap tat, ha yōg tik xop te yōgnū hāpxomē'ax tat, yā hāpxomē'ax tup tat. ³⁷ Ha tīkmū'ūn te' hep xupyāg mīy, tu xokxax tup hā' xuk, pāyā 'ū 'ūm te xupyāg tup xuk, tu xokxax kutut hā' xuk? Yāmhok. Xokxax tup ka'ok, ha' xax kutut pu'uk, tu' yāy pot'ax, ha xupyāg nū'nā'ax, tu mōk'tu nōg, ³⁸ yītik te' hep xupyāg tup mīy, mūy xokxax tup hā' xuk. ³⁹ Ha tik te xupyāg kutut putup, tu ta' hep tup putup nōg, tu: "Nōm kutut nōm 'ūmax. 'A' tup max'ah." Kaxīy Yoām yōg tik xop te hāpxomē'ax hittap tat putup, tu nōm tup putup nōg. Ta tu' xuk. Kaxīy.

6

Yeyox te nit xap 'āktux

¹ Nit xap te Yoneo yōg tīkmū'ūn hā hāptup xe'e', ha nit xap 'ūm 'lhā' Yeyox hāpkumep, tu hāpxop yāy koxuk mep, ha xuxnāg xetox ta', xi' xap te' kopa' xip, ha tik xop te Yeyox mūtik hāpkumep, tu' xap mōy, tu' xap yōg xax nak mōy, tu' yīm hā kuyōnnāhā', tu' xap xut, tu' māhā'. ² Ha Paniye xop pip, tu' yīk'opit, hu:

—Tep tu xate xuxnāg ta xetox xap mōy nit xap 'lhā'? Mōnāyxop hittap Mōyyex te' xat hok pu yūmūg xut hok nit xap 'lhā'. Nō'ōm yā Topa yōg hāptup xe'e'. Kaxīy.

³ Ha Yeyox te:

—'Ok 'āxop mō'kupix Topa yōg tappet? Hōmā putup te mōnāyxop hittap Namix putex, xix tik xop te Namix mūtik hāpkumep

kix kamah, ⁴ tu Topa pet xexka hā mō'nāhā', tu pām pop, ha pām te Topa keppa' mām, ha Topa te' tux hok pu tīkmū'ūn nōm mā hok, 'āmānex xop yāp-xet te' māhā', pāyā mōnāyxop hittap Namix te' māhā', tu nōm xop te mūtik hāpkumep pu' popmāhā', ha' māhā'. 'Ukux. Kaxīy.

⁵ Tu xe':

—'Ügmōn yā Tīkmū'ūn Kutok, hu nit xap xohix hāk xuxyā'. Kaxīy.

Tik yīm xe'e nīā'

⁶ Ha nit xap nōy 'lhā' Yeyox te Topa pet ha' mōg, tu' mōg, tu mōk'tu xupep Topa pet tu', tu mō'nāhā', tu hāmyūmmūgāhā', ha tik 'ūm xip, ha' yīm xe'e nīā', tu' pu'ūgnāg, ⁷ ha tik xop te hāmyūmmūgāhā', xix Paniye xop te' pēnāhā', nūy Yeyox pēnā', nūy tik hittupmā pēnā', 'ok pe nit xap 'lhā' hittupmā', pu Yeyox kupeh, ⁸ pāyā Yeyox te nōm pe'paxex yūmmūg, hu tik te yīm nīā' pu hām'āktux, hu:

—'Āyok, nūy 'ā'kīhāxip, pu tīkmū'ūn 'āxakot. Kaxīy.

Ha' yok, tuk-nīhā'xip, ⁹ ha Yeyox te:

—'Āte 'āyīkopit, putep xat Mōnāyxop Mōyyex? Mōyyex te putep tux hok pu mīy hok nit xap hā'? 'Ok xat pu hāpxomē'ax max, 'ok pe hāpxop mā kummuk? 'Ok xat pu tik kōnāg kopa tu' xut pu tu xok hok, pe tik nīm pu tu xok? Kaxīy.

¹⁰ Tu' pēnā ka'ok, tu tīkmū'ūn yīmmāp xop pēnā ka'ok, tu tik yīm nīā pu hām'āktux, hu:

—'Im yoah. Kaxīy.

Ha' yok, ha' hittupmāhā'. ¹¹ Ha tīkmū'ūn xexka xop gāy, tu hām'āktux hā' nōy yānān, tu Yeyox kummugāp-tup 'āktux.

Yeyox te yāy yōg tik xop te 12 yīmōgātux

¹² Ha 'āmnīy 'ūm 'lhā' Yeyox te yīktix tox tu' mōkānīn ha' mōg, nūy Topa pu hām'āktux, ha 'āmnīy tox hā Topa pu hām'āktux. ¹³ Ha hāptup, tu tik te mūtik hāpkumep xop xānāhā', tu tik te 12 yīmōgātux nūy mō'pok, tu' xuxet'ax mīy yāy yōg mō'pok xop. Kaxīy. ¹⁴ Ha' xohix te: Ximām, 'ūxuxet'ax nōy Pet xix' taknōy 'Ānenē', xix Tiak, xix Yoām, xix Pinip, xix Matōmēo, ¹⁵ xix Māteo xix Tōmē, xix 'Appeo kutox Tiak, xix Ximām nōy, nōm te yāy yōg Yoneo xop xekanāp-tup, ¹⁶ xix Tiak kutox Yot, xix Yot nōy, 'ūxuxet'ax nōy 'Ixkanot, nōm te' gāy xop mōgāhā' Yeyox hah.

Yeyox te hāmyūmmūgāhā' xix hittupmāhā'

¹⁷ Ha Yeyox te yīktix yīxohoh, xix' yōg tik xop yīxohoh, tu hām yok tu' mōg, ha tīkmū'ūn punethok te Yeyox mūtik hāpkumep, tu' pip, yā hāpxexha Yoneo yōg tīkmū'ūn, xix kōmēn Yenoyanēn yōg, xix kōmēn Tiro yōg, xix Xinōm yōg, nōm kōmēn 2 te kōnāg kox xexka hūmnāg tu' mām, ¹⁸ ha' nūn, tu Yeyox te hām'āktux 'āpak, pūyīl pakut xop hittupmā', ha tīkmū'ūn te yāmīy kummuk kopa' pip xop nūn, ha' hittupmāhā'. ¹⁹ Ha tīkmū'ūn

xohix te Yeyox 'āpit putup, Yeyox mūn ka'ok hah, yā tīkmū'ūn kuxa hittup.

Tīkmū'ūn kuxa hittup xi' tekñōg

²⁰ Yeyox te yāy mūtik hāpkumep xop pēnāhā', tu:

—Ākuxa hittup 'āhok xop nōmhā. Yā Topa te 'āxop xat, ha Topa yōg tīkmū'ūn xe'e'.

²¹ —Ākuxa hittup 'āp-tup xūy xop nōmhā. Topa te 'ātex hi ka'ok putup.

—Ākuxa hittup 'āpota xop nōmhā. Topa te 'āxop kuxa hittupmāp-tup.

²² —Ākuxa hittup 'lāh tīkmū'ūn te 'āp-tup nōg, tu 'āxop mānōg, 'ūkpe 'āmōg hah, hak mūn yā Tīkmū'ūn Kutoł, tu 'ākeppak mōg.

²³ —Ākuxa hittup 'lāh 'āp-tup nōg. Yā pūn, pūn 'ākuxa hittup tu', yā Topa te xa' hōm putup pexkox yōg hāpxop xohix. Hamūn. Hōmā mōnāy xop kummuk tēp-tup nōg Topa pupi hām'āktux xop kamah.

²⁴ —Pa 'ākuxānōg 'āptexop xexka tu'. Hōnhā xate hāpxop xohix pip, yā' puxi'.

²⁵ —Ākuxānōg 'āxop hi ka'ok nōmhā, putup te 'ākix putup hah.

—Ākuxānōg 'āxop yīxix nōmhā, 'āpotap-tup tu'.

²⁶ —Ākuxānōg 'lāh tīkmū'ūn xohix te xa' āktux max. Hōmā mōnāy xop kummuk te' koit'ax xop 'āktux max kamah.

Xatu' gāyxop putup pax

²⁷ —'Ug 'āpax. 'Āte xa hapxe'e 'āktux. 'Āpu, tīkmū'ūn gāy xop putup pax, tu hāpxopmā max 'āp-tup nōg xop pu', ²⁸ nōm xop te xa hāpkummuğāhā', yā 'āxop te nōm pu hāmmānā', tu Topa tu' xak pu nōm hā hāmmānā', nōm xop te 'āxūygā pu hāmmānāhā'. Nōm xop te xa': "Pūyā Topa xa hāpkummuğā!". Kaxīy. Pāyā 'āxop te nōm pu: "Pūyā Topa xa hāmmānā". Kaxīy.

²⁹ Tik 'ūm te 'āpayīn kix, 'āpu tux hok pu 'āpayīnnag nāg nōy kix kamah, ha tik 'ūm te 'ōg kāmīn xut, 'āpu' tux hok pu 'ōg kayak xut nūy paxmōg kamah. ³⁰ Tik 'ūm te 'āxak pu hāpxop 'ūm hok hōm, 'āpu, tu' hōm, ha tik te 'ōg hāpxop xut, 'āpu' tux hok pu' xut, yāy putpu' xak hok 'ōg hāpxop. ³¹ Xatep-tup, pu 'ānōy xa hāmmānā', yāy 'ānōy pu hāmmānā hāmāxap.

³² —'Āxop te 'āxape xop putup pax, tu' puknōg xop putup nōg. Teptu 'āmpe'āpaxex, hu: Topa tek mūn pu hāmmānāp-tup, 'ūgmūn max hah? Kaxīy. 'Āmhok, yā' koit. Tīkmū'ūn kummuk te yāy xape xop putup pax kamah, pa Topa te nōm hā hāmmānā 'ohnāg. ³³ Tīkmū'ūn te xa hāpxopmā max, ha xate nōm pu hāpxopmāhā' 'uyānān tu'. Teptu 'āmpe'āpaxex, hu: Topa te 'ā hāmmānāp-tup, 'ūgmūn max hah. Kaxīy. 'Āmhok. Tīkmū'ūn kummuk te' xapep-tup pax kamah, tu hāpxopmā max 'uyānān tu', pa Topa te nōm

xop pu hāmmānā 'ohnāg. ³⁴ Xate hāpxop 'ūm hōm, tu ta' putpu' paha', tu 'āmpe'āpaxex, hu: "Topa te 'ā hāmmānāp-tup, yāk mūn te hāpxopmā max." Kaxīy. 'Āmhok. Tik te hāpkummuğā, tu hāpxop 'ūm hōm kamah, tu' nōy xop pu' hōm, nūy ta put pu pa'. ³⁵ A 'āmūn'ah. 'Og hāpxop xak hok, nūy put pu pa'. 'Āpu' puknōg xop putup pax, tu hāmmānā', tu hāpxop hōm, pāyā' xak hok 'uyānān tu', ha Topa te xa hāmmānāp-tup, yāy 'āxop yā Topa xe'ēgnāg hā 'āktok xop, yā Topa mūn max, tu hāmmānāhā tik max xop pu', xix tik kummuk xop pu'. ³⁶ Topa yā 'Ātak, tu tīkmū'ūn kuxa ka', 'āpu tīkmū'ūn nōy kuxa ka kamah, 'Ātak Topa putuk 'ūkuxa ka', yā Topa max xe'ēgnāg.

Topa te hāpxopmā'ax xohix kopit putup

³⁷ —'Ānōy yōg hāpxopmā'ax kopit hok, nūy hām'āktux kummuk, puyāy Topa 'ōg hāpxopmā'ax kopit hok. 'Ānōy yōg hāpkummuğā'xax xaxogā', ha Topa te 'ōg hāpkummuğā'xax xaxogāp-tup, pu tu' kux.

³⁸ 'Ānōy pu' hōm, ha Topa te xa' hōm putup, ha xate hāpxop punethok pop putup, yā Topa te hāpxop punethok xa popmāhā', yāy 'āyīm 2 nū'xip putup. 'Og panat hā 'ānōy pu hāpxop xap hāmenex, puxix nōm panat hā xa hāmenex hāpxop xap kama 'uyānān tu'. 'Ānōy puk-tōgnāg hōm, puxix xa' hōm 'ūk-tōgnāg kamah. 'Ānōy pu punethok hōm, puxix xa' hōm punethok 'uyānān tu'. Kaxīy.

³⁹ Tu xe hām'āktux, hu:

—Tik pa hok te' nōy pa hok mūg, puyāy mōgā', puxix tik 2 hāpkox ha' mōnāy.

⁴⁰ Tik te hāmyūmmūgā'ax, tu hāmyūmmūg xexkah, ha tik te tappet mīy yā hāmyūmmūg kutōgnāg, pāyā' tappet mīy kux, tute hāmyūmmūg xexkap-tup, nūy hāmyūmmūgā kamah. ⁴¹ Xate 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kummuk pēnāhā'. Teptu xate' pēnā hok yāy yōg hāpxopmā'ax kummuk? ⁴² Hu hām'āktux hok 'ānōy pu', hu: "Nāy, 'āte xa hāmyūmmūgāp-tup." Kaxīy, 'lāh 'āpa te hāmyūmmūg 'ohnāg. Xate' yūmmūg hok? Yāy yōg hāpxopmā kummuk kux hāmāxap, xayāy kūnāy tu 'ānōy yōg hāpxopmā kummuk kuxyā'.

Mīm kup max xix mīm kup kummuk 'āktux

⁴³ —Mīm kup max te mīnta max taha', 'ap mīnta kummugā'ah, ha' kup kummuk te mīnta max ta 'ohnāg. ⁴⁴ Tīkmū'ūn te mīnta pēnāhā', nūy tu' kup kopit. Mīnta tu max, puxix' kup tu max, ha mīnta tu kummuk, puxix' kup tu kummuk. 'A tīkmū'ūn te tepta xut'ah mīmyām kup tu', tu xupxak xak 'ohnāg mīmyām kup tu'. ⁴⁵ Tik max te hāpxopmā max, 'ūkuxa max tu' mīy, ha tik kummuk kuxa kummuk, tu hāpxopmā

kummuk. 'Üyü'y'ax te yäy kuxa kopa hâpxop yümmüg'hä'.

Tikmū'ün pet max xix' kummuk 'äktux
 46 —'Äxop te: "Ämün yäk xuxyä!", kaxïy, pâyä 'äyipkox 'ohnäg. 'Äte 'äxt, pâyä xate' mîy 'ohnäg. 47-48 'Äte xa hâmyümmüg'ax, nûy Topa yôg hâpxopmâ'ax yümmüg'âl, nûy ta tikmū'ün yîpkox pip 'äktux. Tikmū'ün te yôg hâm'äktux 'âpak, pûyä' yîpkox pi', puyïy tu ta hâmyümmüg, tu tik pet max putuk. Ha hâpkot, tu mîkaxxap tu' xupep, pu tu kox tox tu nôm mõ'tat, tu nô mäykup mõ'xix mîlîim, ha' ka'ok, ha tex mõ'yûm tu' xupep, tu nû'xip, tu mîptut kopa' xup, tu' xet xexkah, pâyä mîptut kopa mõ'yûm hâm hâ', tu' nak, tu' ka'ok, ha kaxïy tik nûn, 'ûgha'nûn, nûy yôgnû hâm'äktux 'âpak, tuk xupak, tu' yîpkox pip, tu' ka'ok kamah, mîptut max mõ'yûm hâm hâ' putuk. 49 Pâyä tik nôy pet, tu' ap hâpkot'ah, tu mõ'tat mîlîim hâm pepi', tu mõ'xix hâm tu', ha' pu'uk, ha tex gäy te mîptut xit, ha' topaha', tu hâpxop patönnâhâ', tu' koxyöy mîptut. Ha kaxïy tik te yôgnû hâm'äktux 'âpak, tu' yîpkox 'ohnäg, tu' pu'uk kamah, mîptut kummuk putuk. Ta tu' kux. Kaxïy.

7

Yeyox te kâmânat hittup mâhâ'

¹ Ha Yeyox te hâm'äktux kux, tu tikmû'ün pu hâm'äktux kux, tu ta' mõg tu mõktu xupep kômëñ Kapänän tu', ² ha tik puxet yâ Hõm yôg gohet hâ' kâmânat, ha' hâm max, yîy' xat'ax tep-tup pax, ha' pakut, tu' xok putümâg, ³ ha tikmû'ün te Yeyox 'äktux, yîy' gohet yôg tik te Yoneo xexka xop tu' xak, pu nû', pu Yeyox tu' xax, pu mõg, nûy tik pakut hittupmâ'. ⁴ Ha Yeyox ha' nûn, tu' mõxaha', tu tu' xak, hu:

—Gohet yôg tihik max, 'äpu, nôm mõ'nîyñäm. ⁵ Tute yûmû yôg tikmû'ün putup pax, tu Topa pet mîy yûmû yôg tikmû'ün pu'. Kaxïy.

⁶ Ha ta' mõg, 'üxexka xop mûtik mõg, tu gohet yôg kâmânat ha' mõg, ha' pet hûmnâg tu' yûm, ha gohet yôg tik te' xape nû'pok, tu Yeyox ha nû'pok, nûy yây pupi hâm'äktux, nûy Yeyox pu' hâm'äktux, hu:

—'Änûn hok, 'äxexka tu', hak-tõgnâg, hu 'äte yâyhâhup 'äkeppah. ⁷ 'Äte hâm'äktux yümmüg'ah. 'Äka'ok, nûy hâmpakut'ax mânôg, pu mõg. 'Äpu, hâmpakut'ax xat, puyïy kâmânat hittup, nûy xat'ax hâ' hittup. ⁸ Yümmüg, gohet yôg xexka xop tek xat kamah, ha' 'äte yôgnû xonat xop xat, ha' yîpkox pip. 'Äte xonat pu: "Mõg, mõg," kaxïy, ha' mõg, ha xonat nôy pu: "Mâ", 'änu'!" kaxïy, ha' nûn, ha 'äte kâmânat pu' xat, hu: "Ümîy," kaxïy, ha' mûy. Puxi'. Kaxïy.

⁹ Ha Yeyox hup, tu tik pakut ha' mõg'ah, tu gohet yôg tik te hâm'äktux 'âpak, tu' hittup, tu tikmû'ün te' pe' mõg xop pu hâm'äktux, hu:

—'Äte xa hâpxe'e 'äktux: Tik kuxa yûm ka'ok yôgnû hâm'äktux'ax kopah. Yâ' puknôg, pâyä Iyaet yôg tikmû'ün kuxa mâm pu'uk, yûmû yôg tikmû'ün kuxa mâm pu'uk. Kaxïy.

¹⁰ Ha gohet yôg tik xape xop putpu' mõg, kâmânat pet ha' mõg, tu' mõg tu mõktu mõxaha', ha kâmânat xip, tu' hittup nômhä, 'üxat'ax hâ' Yeyox te nôm hittupmâhâ'.

Yeyox te' putpu hînnâhâ' ün kutok pit

¹¹ Hâpxip kutögnâg 'lhâ Yeyox mõg, tu ta' mõg tu mõktu kômëñ Nâiy tu', ha' xop te Yeyox mûtik hâpkumep xop pip, xix tikmû'ün punethok pip, ¹² tu kômëñ yîka' pip, 'lhâ tikmû'ün nûn, tu kômëñ yîka' nûn, nûy tik nô hâpkot. 'Un hok yûm, tuk-tok pit puxehnâg, ha' xok, ha tikmû'ün punethok te' ün mûtik nûn, nûy tuk-tok nô hâpkot, ¹³ ha Yeyox te' pénâhâ', tu' ün kuxa ka', hu:

—'Äpotá hok, 'üxak hok. Kaxïy.

¹⁴ Tu' mõg, tu tik xok yôg mûpkox 'äpit, ha tikmû'ün hup, tu' mõg 'ohnäg, yîy Yeyox te:

—'Ügnix! 'Até 'äxt, hu: 'Ayok. Kaxïy.

¹⁵ Ha put pu hi', tu' yoah, tu' yûm, tu hâm'äktux, ha Yeyox te' mûk tut pu' hõm, ha' hittup. ¹⁶ Ha' xohix kuxâñög, tu Topa 'äktux max, hu:

—Topa te nû tik yâykuhnâhâ', puyïy yây pupi hâm'äktux, tu' nûn, nûy tikmû'ün pu hâm'äktux, ha' xexkah! Topa nûn, nûy yây yôg tikmû'ün mõ'nîyñäm. Kaxïy.

¹⁷ Ha kaxïy tikmû'ün te Yeyox 'äktux, tu hâpxexka xohix kopa hâm'äktux, xix hâpxexka hâmhümnâg tu hâm'äktux.

Yoâm te mõ tik pok

¹⁸ Tik xop te Yoâm mûtik hâpkumep, tu nôm tep-tox pix mûtik hâpkumep, ha tik xop te Yoâm pu hâm'äktux, tu Yeyox te tik xok putpu' hînnâ' 'äktux, ha Yoâm te' yôg tik 2 mõg yîmôgatux, ¹⁹ tu Yeyox ha mõ'pok, nûy yîkopit, hu: "Ok 'ämün tihik, Topa te nôm yâykuhnâhâ?" 'Ok pe Topa te' nôy nû'kutnâ'ax?" Kaxïy. ²⁰ Ha tik xop te Yeyox ha' mõg, tu hâm'äktux, tu Yoâm te hâm'äktux 'äktux, hu:

—'Ok 'ämün yâ tihik, Topa te nôm yâykuhnâhâ'? 'Ok pe Topa te' nôy nû'kutnâp-tup? 'Ükux. Kaxïy.

²¹ 'lhâ Yeyox te tikmû'ün punethok hit-tupmâhâ' nômhä, tu yâmîy kummuk kopa' pip xop hittupmâhâ', xi' pa hok xop hit-tupmâhâ', ²² tu hâm'äktux hâ' nôy yâñän Yoâm yôg tik xop mûtik, hu:

—Putpu mõg, nûy Yoâm pu hâm'äktux, tu hâpxopmâ'ax xohix pénâ'ax 'äktux, hu: 'Üpa hok xop te hâmpenâhâ, xix hâpkumep hok xop te hâpkumep, xix yây xax kunut xop

yā' xax tup, xi' yīpkox hok xop te hām'āpak, ha' xok tihik, tu putpu hi', ha' hok xop te hām'āpak max'ax'āpak.²³ Ha tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok 'ūgmūn kopah, tu' kuxa hittup, tuk yīkopol 'ohnāg. 'Ūkux. Kaxīy.

²⁴ Ha Yoām yōg tik xop mōg, ha Yeyox te Yoām 'āktux tikmū'ūn pu', hu:

—'Āmōg hām panip tu', nūy Yoām pēnā'. Putep xate pēnāhā'? 'Ok mōg nūy mīxux tox pēnā'? 'Ok 'āmuuh te nōm mīxux nuhuknām? 'Ap pēnāh'.²⁵ Xatep-tep pēnāh? 'Ok mōg nūy tik pēnā', tik te topixxax maxnāg mō'tat? 'Āmhok. Yoām te xoxtut xax mō'tat, 'ap xax max'ah. Yūmmūg. Tikmū'ūn nōy te topixxax max xe'e mō'tat, tu mīptut max xe'e kopa thi', tu 'āmuk xexka mīy pax, tu' xexka xop mūtik thi', pāyā panip xexka tu' ti'ah xexka xop, ha Yoām hok xip, tu panip xexka tu' pet.²⁶ Pāyā xatep-tep pēnāh? 'Ok tik te Topa pupi hām'āktux pēnāhā'? Hamūn. 'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Yoām mūn te Topa pupi hām'āktux xe'e'.²⁷ Xate' yūmmūg. Hōmā tik hittap te Yoām 'āktux, tu Topa yōg tappet tu kax'āmi', hu: "Topa te hām'āktux, ha tik te' nōm pupi hām'āktux. Topa te nōm tik 'ākeppa mō'kutnāp-tup, nūy 'ōg putat maxnā'." Kaxīy.

²⁸ —'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Tik xop hittap xexkak-tōgnā, ha Yoām xexka xe'e', pāyā tik kutōgnāg, tu' yīpkox xip, Topa te nōm xat hah, nō'ōm xexka xe'e'gnāg. Kaxīy.

²⁹ Ha tik xop te gohet pupi tayūmak pop, tu Yeyox yōg hām'āktux 'āpak. Hōmā Topa te nōm xat, ha' yīpkox pip, ha Yoām tep-tox pix.

³⁰ Pāyā Paniye xop xix yūmmūgā xop yīpkox 'ohnāg, yīy Yoām tep-tox pix 'ohnāg kamah.

³¹ Ha Yeyox te xe hām'āktux, nūy hāmyūmmūgā', hu:

—Hōnhā tikmū'ūn tep-tep putuk?³² Tu kakxop putuk, nōm te hāmnūhnōg tu' mām, ha hāmkute' ex, tu' nōy pu' yīy ka'ok, hu: "Ugmū'āte kāyāhā', yāyta'ax kāyā putuk, payā 'āxop te hāmyā 'ohnāg, hakmū'āte kāyāhā, nō hāpkot kāyā'ax putuk, pāyā 'āxop tekmu' mūtik pota 'ohnāg." Kaxīy.

³³ Yoām tep-tox pix, tu' xit hok, nūy Topa pu hām'āktux, tu' hep xupyāg xo'op hok, ha 'āxop te: "Yāmīy kummuk te nōm kopa' xip." Kaxīy. Pāyā' koit.³⁴ Ugnūn, 'ūgmūn yā' Tikmū'ūn Kutok, tuk nūn, tuk xit xi' xo'op, ha 'āxop tek mūn kummuk 'āktux, hu: "Pēnā", 'ūxit xexka nām, tu xo'op xexka nām kamah, tu tix kummuk hā' xape, xix tik xop te gohet pupi tayūmak pop xop hā' xape." Kaxīy.³⁵ Tukmūn 'āktux kummuk, pāyā Topa te hāmyūmmūg, ha tikmū'ūn yāg te nōm hāmyūmmūg putup, tu nōm max'āktux, tu' hāpxe'e 'āktux. Ta tu' kux. 'Ūkux. Kaxīy.

Yeyox te Paniye tik pet ha' mōg

³⁶ 'Āmnīy 'Ūm 'īhā Paniye xop yōg tik te Yeyox xānāhā, pu yāy pet tu' xit, ha' mōg, tu mō'nāhā', tu' yūm, tu' xit,³⁷ ha kōmēn yōg xotit xip, ha tikmū'ūn te nōm pu hām'āktux, hu: 'Ok yūmmūg xate?' Yeyox te tik pet kopa' xit. Kaxīy. Yīy nax tōynāg paha', yā naxnāg max, takat xexkah, ha hāpxop hax max kopa' xuk, tu kamah takat,³⁸ ha Yeyox yīkāgnāg hā' xip, tu potaha', ha' pa hep te Yeyox pata tu' nāhā', tu' pa hep hā' pata pix, hu Yeyox pata nakgāhā', tu yāy xetox hā' ūktux tu' nakgāhā', tu Yeyox pata hax, tu hāpxop hax max pux, tu Yeyox pata tu' pux.³⁹ Ha Paniye yōg tik te' pēnāhā', tu hāmpe'paxex, hu: "Ok yūmmūg hok Yeyox te?" Paxpu tu Topa pupi hām'āktux xe'e', puxix 'ūn xotit yūmmūg, hu' tux hox pu tu' xupit hok." Kaxīy.

⁴⁰ Ha Yeyox te Paniye yōg tik pu hām'āktux, tu:

—Xīmām, 'āte xa hām'āktux putup. Kaxīy.

Ha:

—'Āyāy. Kaxīy.

⁴¹ Ha hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', hu:

—Hōmā tik 2 ta nemēn tik nōy pu', tu' nōy pu ta nemēn tayūmak hā, ha tik 'ūm ta nemēn tayūmak te 500, ha' nōy ta nemēn tayūmak te 50. ⁴² Pāyā' nōm tik te tayūmak 'ūm xip'ah, 'ap pagok yūmmūg'ah, ha tik max te' homip tu' kax 'ohnāg, ha' kux. 'Āte xa yīkopol, hu: Tik 'ūm kuxa hittup xe'e', nūy tik max tup-tup pax xexkah, pe tik ta nemēn tayūmak te 50, pe tik ta nemēn tayūmak te 500? Putep pe'āpaxex? Kaxīy.

⁴³ Ha Xīmām te:

—Nōm tik ta nemēn kutōgnāg 'ūkuxa hit-tup kutōgnāg, ha tik ta nemēn xexka kama' kuxa hittup xexkah, hu tik max tup-tup pax xexkah. Kaxīy.

Ha:

—Hamūn.⁴⁴ Nū 'ūn pēnā'. 'Āpet tu mōknāhā', ha kōnāg 'ūm xate tat'ah, puk pata pix, ha 'ūn tek pata pix, yāy pa hep hā' pix, tu xetox hā' nakgāhā',⁴⁵ hak mūg 'ohnāg yāy kep ha, nūy 'aneo, pāyā 'ūn tek pata hax punethok.⁴⁶ Xate 'ā' hōm'ah mīxux hep tox, puk xe 'ānnut, pāyā 'ūn te hāpxop hax max hep pux 'ūkpata tu',⁴⁷ yīy 'āte xa hāpxe'e 'āktux: Topa te 'ūn kuxa kummuk xit nūy kuxa max tat 'ūyānān tu', yīy ha Topap-tup pax xexkah. Topa te tikmū'ūn yōg kummuk mīy'ax xexka xaxogāhā', yīy ha Topap-tup pax xexka 'ūyānān tu', ha Topa te tikmū'ūn yōg kummuk mīy'ax kutōgnāg xaxogāhā', yīy ha Topap-tup pax kutōgnāg. Kaxīy.

⁴⁸ Tu 'ūn pu hām'āktux, hu:

—Topa te 'ōg kummuk mīy'ax xaxogāhā', ha' kux. Kaxīy.

⁴⁹ Ha tikmū'ūn te Yeyox mūtik mām te:

—'Ü 'üm nühü'? Topap-xehnäg te hăpkummuk mÿ'ax xaxogä 'äktux. Yeyox te' xaxogä 'äktux hok! Kaxïy.

⁵⁰ Ha Yeyox te 'ün pu häm'äktux, hu:

—'Äkuxa yüm ka'ok 'ügmüñ kopah, yä' puxi'. Môg. Püyä 'äkuxa yüm. Kaxïy.

Ha' mõg.

8

'Ün xop te Yeyox mütit hăpkumep

¹ Hăpxip kutögnäg 'lhä Yeyox hăpkumep, tu kômëñ xohix kotit hä' mõg, xi' xip tu xexka xohix kotit hä' mõg, tu häm'äpak max'ax 'äktux, tu Topa te yäy yög tikmüñ'ün xat 'äktux, tu nõm xop yïpkox pip 'äktux, ha tik te 12 nü mütit mõg, ² ha 'ün xop mõg kamah. Hõmä Yeyox te nõm xop hittupmähä', tu yämÿ kummuk møy 'ükopah, ha 'ün xohix te: Mänix 'äxet'ax Mänanëñ, ha Yeyox te yämÿ kummuk te 7 mõy 'ükopah, ³ha 'ün nöy Yôyan, tu Koy xetut, ha' xat'ax 'Enot yög kâmänat te mäxap, tu nõm yög hăpxop pënähä', ha 'ün nöy Xoyän, xix 'ün punethok te Yeyox mõ'nÿnäm, tu tik te 12 mõ'nÿnäm kamah, tu yäy yög hăpxop tu' popmähä'.

Tik te hăpxop xap xok

⁴ Ha tikmüñ'ün punethok nüñ, yä kômëñ xohix yög tikmüñ'ün, tu Yeyox ha' nüñ, tu yäy tu nü'nähä', ha Yeyox te' yümmüñgähä', tu häm'äktux hä' hämÿümmüñgähä', nüñ Topa yög hăpxopmä'ax yümmüñgä', puyiy tikmüñ'ün Topa yög häm'äktux pu' yïpkox pi', hu:

⁵ —Tik 'üm mõg nüy hăpxop xap xok, tu' xap nühä häm kopah, nüy tu' xok, ha' yäg te putat yïka tu' xok, yïy tikmüñ'ün te pata hä' totnok, tu' koxyöy, ha putuxnäg te' mänäm, ⁶ ha' xap yäg te mîkax xap tu' nühä', tu' xokax, pâyä hämnan, ha' tap, tu yäy xaxogähä'. ⁷ Ha' xap yäg te mîmyäm xop kopa' nühä', tu' xokax, tu' tuk, tu mîmyäm mütit tuk, tu mõktu xexkah, pâyä' xut 'ohnäg, mîmyäm kopa' xip tu'. ⁸ Ha' xap yäg te häm max tu' nühä', tu' xokax, tu' tuk, tu mõktu xohix xexkah, tu' xap max xohix punethok hõm. Yä' xap puxet te' xap te 100 popmähä'. Ta tu' kux. Kaxïy. Tu xe häm'äktux, hu:

—'Üg'äpax, xa 'äyïpkox pi'. Kaxïy.

Yeyox te hämÿümmüñgähä'

⁹ Ha tikmüñ'ün te Yeyox mütit hăpkumep, tu' yïkopit, hu:

—'Ok häm'äktux 'üm nühü'? Teptu xate häm'äktux'ax hä' hämÿümmüñgähä'? Kaxïy.

¹⁰ Ha Yeyox te:

—Topa te xa hämÿümmüñgähä', tu yäy yög tikmüñ'ün xat, hu' yümmüñgähä', puyiy Topa yög hăpxopmä'ax yümmüñg, pâyä' a' tikmüñ'ün nöy pu hämÿümmüñgä'ah, yïy Topa te nõm pu hämÿümmüñgähä häm'äktux'ax hä', pu tu pa pip, pâyä' a' hämpeñä'ah, xix häm'äpak, pâyä' a' yümmüñgähä häm'äktux'ax hä', pu tu pa pip,

pâyä' a' hämpeñä'ah, xix häm'äpak, pâyä' a' yümmüñg'ah.

¹¹ —Nõm häm'äktux te 'ayümmüñgähä kaxïy: Mîxux xap te Topa yög häm'äktux 'äktux. ¹² Hăpxop xap te putat yïka tu' nühä', hä kaxïy tik 'üm te Topa yög häm'äktux 'äktux, ha tikmüñ'ün te' xupak, pâyä Hämäyägnäg te häm'äktux putup nõg, tu' kuxa kopa' xut, yïy' kuxa yüm 'ohnäg Topa yög häm'äktux kopah, ha Topa te' kuxa kummuk xit 'ohnäg.

¹³ Ha hăpxop xap te mîkax xap tu' nühä', hä kaxïy tikmüñ'ün te häm'äktux 'äpak, tu' kuxa hittup, pâyä' kuxa yüm kutögnäg, tu mõktu' xüy, hu' xaxok, tu Topap-tat xak. ¹⁴ Ha' xap te mîmyäm xop kopa' nühä', hä kaxïy tikmüñ'ün te nõm häm'äktux'ax 'äpak, pâyä yäy yög hăpxop xak punethok, tu hăpkute'ex punethok, tu' kuxa yüm 'ohnäg, hu Topap-tat hä' mõg pu'ügnäg. ¹⁵ Ha hăpxop xap te häm max tu' nühä', ha kaxïy tikmüñ'ün te häm'äktux'ax 'äpak, tu' yïpkox pip häm'äktux x'e'pu', tu' kuxa yüm ka'ok häm'äktux'ax kopah, tu' xaxok 'ohnäg, tu Topa yög putat hä' mõg, yä' mõg kumak mõg. Tu ta tu' kux. Kaxïy.

Küyänäm 'äktux

¹⁶ Tu xe häm'äktux, nüy Topa yög hăpxopmä'ax yümmüñgä', hu:

—Tikmüñ'ün te kuyänäm tat'ax yüm mîpe yïmü', pu tikmüñ'ün xohix pu tupmä', 'ap mîmpe kaka' yüm'ah, xix mana kopa' yüm 'ohnäg. ¹⁷ Ha kaxïy Topa te hăpxopmä'ax xaptop'ax yümmüñgä-p-tup, tu tikmüñ'ün xohix yümmüñgä-p-tup.

¹⁸ —Paxip, 'üg'äpax max. Tikmüñ'ün te hämÿümmüñg. Topa te nõm pu hämÿümmüñgä-p-tup, pu tu hämÿümmüñg xohix, pâyä tikmüñ'ün nöy te hämÿümmüñg 'ohnäg, Topa te nõm pu hăpxaxogä-p-tup. Kaxïy.

Yeyox müg tut nüñ xi' taknöy xop

¹⁹ Yeyox müg tut nüñ, xi' taknöy xop nüñ tu nüktu Yeyox tu' mõxaha', pâyä' a' pënä'ah, tikmüñ'ün punethok hah, ²⁰ha tik te Yeyox pu häm'äktux, hu:

—'Ätut nüñ xix 'ätaknöy xop nüñ, tu nüktu hăptopa' tihí', tu 'äniip, nüy 'ä mütit häm'äktux. Kaxïy.

²¹ Pa Yeyox te:

—Yä tikmüñ'ün te Topa yög häm'äktux 'äpak, tu' yïpkox pip, yäk tut, xik taknöy, xik hex, tuk mûn hä' xape'. Kaxïy.

Yeyox te 'amuuh xat, pu tu' xuxi'

²² 'Ämny 'üm 'lhä Yeyox te kõnäg xexka ha' mõg, tu ta mîpkox xup hä nõm mõ'nähä', xix yäy mütit hăpkumep xop te' mõxakux, nüy kõnäg yïmü' mõg, ha Yeyox te:

—'Äpu, yümü mõg nüpehe, kõnäg xexka xatapak hăpkux nöy tu'. Kaxïy.

Tu' mōg,²³ 'lhā Yeyox pip mīpkox kopah, tu mō'yōn, ha 'āmuuh ka'ok mō'ko'uk kōnāg xexka tu', ha kōnāg te mīpkox mahap, tu' mōm tu mīpkox kopa mō'nāhā', ha mīpkox putux, tu kōnāg kopa mō'nāp-tup, yīy tik xohix xok'ax, tu kuxānōg,²⁴ tu Yeyox yīka ha' mōg, tu' tuhuk, ha' yāy koxak, yīy:

Yāyā', Yāyā', yūmūg xakix putup! Kaxīy.

Ha yāy koxak, tu 'āmuuh xat, xix kōnāg gāy xat, pu tu xuxi', ha' xuxi',²⁵ ha Yeyox te tik xop pu hām'āktux, hu:

—Piya' kuxa mām 'ūgkopah? Kaxīy.

Ha Yeyox yīpkutuk, tu yāy pu hām'āktux, hu:

—'U 'ūm nō'om? Tu 'āmuuh gāy xat, xix kōnāg gāy xat, ha' yīpkox pip, tu' kux. Kaxīy.

Yeyox te yāmīy kummuk xuperpmāhā'

²⁶ Yeyox mōg, xix' yōg tik xop te nōm mūtik mōg, tu mōktu mōxha hāpxexka Yenax tu, ha Ganinet yōg kōnāg xexka kux tu' yūm,²⁷ ha Yeyox te mūpkox kopa' xupep, tu' mōg hām nak ha', ha kōmēn yōg tihik nūn tu nūktu Yeyox hah, tu 'āmniy xohix hā xax top, tu' pet xip 'ohnāg, pāyā' xukpot tu' xip, yāmīy kummuk xop te' kuxa kopa' pip hah.²⁸⁻²⁹ Hāpxip punethok 'lhā yāmīy kummuk xop te' kummukgāhā', ha' gāy, yīy tīkmū'ūn te tik yīm hīy, xī' kūp hīy, pip kūp mūg xap hā' hīy, pāyā' tik te' koxyōy, ha yāmīy kummuk te panip xexka tu' mōgāhā', yīy Yeyox te yāmīy xat pu mōg, ha tik te Yeyox pēnāhā' tu' yīy ka'ok, tu kopaxux ha' nāhā', tu nū'xup, tu:

—Yeyox, 'āmūn yā Topa xe'ēgnāg kutok. Xatep-tep tup? 'Āte xa tu' xak 'ūgkummugāhok. Kaxīy.

³⁰ Ha Yeyox te' yīkpit, hu:

—'Ok 'ākuxet'ax te xīy? Kaxīy.

Yā yāmīy punethok te tik kopa tihi', hu' yānān tu hām'āktux, hu:

—'Ukxuxet'ax 'Uxohix Xop. Kaxīy. ³¹ Tu Yeyox tu' xak pu Hāmgāyāgnāg Pet ha mō'pok hok.

³² Ha xapup punethok te yīktix tu' pip, tu hāmhūmnāg, yīy yāmīy te tu' xak, pu' tux hok pu tu xapup xop kopa' mōg, ha' tux hok pu mōg,³³ tu tik nīm, tu mōktu xapup xop hā mōxakux, ha xapup xop te yīktix tu' yīxō mō'ka'ok, tu kōnāg xexka tu' mōxaha', tu kōnāg kopa nām, tu xakix.

³⁴ Ha tik xop te xapup pēnāhā', tu xapup xakix pēnāhā', tu nū'paha', tu' mōg, tu kōmēn ha' mōg, nūy 'ukopa hām'āktux, xix hāpxexka tu' hām'āktux, ³⁵ ha tīkmū'ūn nūn nūy tu pēnāhā', tu Yeyox ha' nūn, tu tik pēnāhā', yāmīy kummuk te' nīm, ha' nūn, ha topixxax mō'tat, tu' Yeyox yīkāgnāg hā' yūm,³⁶ tu ha tik xop te xapup xop pēnāhā' mōg, tu tīkmū'ūn nōy pu hām'āktux, tute tik hittup 'āktux, ³⁷ ha Yenax yōg tīkmū'ūn te xapup tu Yeyox yīpkutuk, hu nōm xat pu mōg, pu hāpxexka nīm, ha Yeyox 'ūpapuk ha' mōg, tu

kōnāg xexka ha' mōg, tu mīpkox tu mō'nāhā', nūy mōg,³⁸ ha tik hittup, tu Yeyox tu' xak, hu:

—'Uktux hok 'ū mōg 'āxop mūtik. Kaxīy.

Pāyā Yeyox te:

³⁹ —Yāy pet ha mōg, Topa te xa hāmmānāhā', yīy tīkmū'ūn pu hām'āktux, Kaxīy.

Ha ta' mōg, tu tīkmū'ūn xohix pu hāpxomāhā' xē'ēgnāg 'āktux, Yeyox te nōm hāpxomāhā'.

Yeyox te 'ūn hittupmāhā' xix kakxop hex

⁴⁰ Ha ta' mōg Yeyox, tu hāpkux nōy ha' mōg put pu', tu mīpkox hā' mōg, tu kōnāg xexka yīmū' mōg, tu mōktu xupep hāpkux tu', xix yāy mūtik hāpkumep xop mōxa kamah, ha tīkmū'ūn xohix te' hip, hu' hittup,⁴¹ ha tik nūn, 'ūkuxet'ax Yax, 'ūkexkah, tu Yoneo yōg tīkmū'ūn xat, tu kōmēn yōg Topa pet kopa' xat'ax, tu' kopaxux ha' nāhā', tu Yeyox tu' xak, pu' pet ha mōg,⁴² hak-tok hex puxehnāg, 'ūyōg hāmīyāxatamuk xohix te 12 hā' pakut, tu' pakut, tu' xok putūmnāg, yīy Yeyox mōg.

Ha tīkmū'ūn xohix te nū mūtik mōg, yā' xohix punethok, tu yāy tu nū' nāhā', tu' mūg ka'ok,⁴³ 'lhā 'ūn nūn, tu' pakut, yā' 'ūn yōg hāmpakut'ax, ha yāy hep 'āta xupep, ha hāmīyāxatamuk xohix te 12 hā' pakut, 'lhā 'ūn te notot xop xohix tu' kax, pu tu hittupmā', ha 'ūn te tayūmak xohix hā pago, tu' hītop popmāhā' notot xop pu', pāyā' hittup 'ohnāg,⁴⁴ ha Yeyox pe' mōg, tu' yōg topixxax 'āpit, tu' hittup,⁴⁵ ha Yeyox te:

—'U 'ūm tek 'āpit? Kaxīy.

Ha tīkmū'ūn xohix te:

—'Intu. 'Ākmūn'ah. Kaxīy.

Ha Pet te:

—Yāyā', tīkmū'ūn xohix te 'āyīmap pip, tu 'āmūg ka'ok. Kaxīy.

⁴⁶ Pa Yeyox te:

—Tīkmū'ūn 'ūm nōm tek 'āpit, 'a' yūmmūg. Topa tek ka'ogāhā' 'ū hittupmā', ha tīkmū'ūn 'ūm nōm tek 'āpit xe'e', 'ūyīy hittupmā'. Kaxīy.

⁴⁷ Ap 'ūn te yāy xaptop yūmmūg'ah, hu' nūn, tu kuxānōg, tu yāy nuhuk, tu' kopaxux ha' nāhā' Yeyox keppah, tu hām'āktux, tu Yeyox xax 'āpit 'āktux, ha tīkmū'ūn xohix te' xupak.⁴⁸ Ha Yeyox te:

—Nixix, 'ākuxa yūm ka'ok 'ūgkopah, yīy Topa te 'āhittupmāhā', Mōg 'āpet hah, 'lhā 'ākuxa yūm. Kaxīy.

⁴⁹ Tu hām'āktux 'lhā tik nūn, yā Yax yōg kāmānat, tu nōm pu hām'āktux, hu:

—Yax, 'āk-tok hex yā' xok. 'Utx hok pu Notot put pu mōg, mō'kutnā' pu yāy xip'ax tu xihip. Kaxīy.

⁵⁰ Ha Yeyox te' xupak, tu Yax pu hām'āktux, hu:

—'Ākuxānōg hok, 'ākuxa yūm ka'ok, ha Topa te 'āk-tok hittupmāp-tup hok'ah. Kaxīy.

⁵¹ Tu' mōg tu mōktu Yax pet tu' xupep, ha tikmū'ūn mōxaha kamah, ha Yeyox te' tux hol pu tikmū'ūn mōxakux hok, tu Pet yīmōgatux, xix Tiak, xix Yoām, pu yāy mūtik mōg, ha' mōxakux Yeyox mūtik, xix kakxop hex mūg tak xī' mūg tut mōxakux.

⁵² pa tikmū'ūn nōy 'ap mōxakux'ah, tu hāptopa' pip, tu kakxop hex hā' potaha', ha Yeyox te:

—'Āpotia hok. Kakxop hex 'ap xok xe'e'ah, yā mō'yōn. Kaxīy.

⁵³ Ha tikmū'ūn yīxix kummuk, tu Yeyox 'āktux kummuk, tu:

—Yā' xok xe'e'! 'Ūgmū'āte' yūmmūg! Kaxīy.

⁵⁴ Pa Yeyox mōg, tu kakxop yīm mūg, tu' yīy ka'ok, tu:

—Nixix, 'āyok nūy 'āknīhā xihip! Kaxīy.

⁵⁵ Ha' put pu hi', tu' yok, tuknīhā' xip, ha' xat, pu xit'ax hōm kakxop pu', puyīy mā'.

⁵⁶ Ha' tak xī' tut kuxānōg, tu tu' kuxa hittup, pa Yeyox te:

—Tikmū'ūn 'ūm pu' xuktux hok! Kaxīy.

9

Yeyox te tik te 12 mō'pok

¹ Yeyox te yāy yōg tik xop te 12 xānāhā', tu yāy 'āxet'ax hōm pu yāmīy kummuk xohix xit tikmū'ūn kopah, nūy tu tikmū'ūn pakut xop hittupmāp, ² Ha' xat, pu Topa yāy yōg tikmū'ūn xat 'āktux, xi' xat, pu 'yīpkox pip 'āktux, xi' xat pu tikmū'ūn pakut xop hittupmāp, ³ tu:

—'Āhok mōg, tu hāpxop 'ūm ta hok, xi' kup hā tu 'āmōg hok, xi' tut ta hok, xix topixxax nōy ta hok. ⁴ Ha tikmū'ūn te: "Ūkpet kopa 'āxip'ax," kaxīy, 'āpu xihip ka'ok, tu' nīm hok, 'ihā kōmēn kopa 'āti'. ⁵ Pa tikmū'ūn te: "Mōg, mōg," kaxīy, 'āpu mōg mō'da'ok, tu nōm tikmū'ūn nīm, tu hāpkōnōn 'āpata ha' xit, nūy tikmū'ūn kummuk 'āktux. Ta tu' kux. Kaxīy.

⁶ Tu mō'pok, ha' mōg, tu hāpkumep, tu' xip tu xexka xohix kotit kopa' mōg, tu hām'āpak max 'āktux, hu Topa te tikmū'ūn xat 'ātux, ha yīpkox pip 'āktux, tu kōmēn yōg pakut xop hittupmāhā', ⁷ tu hāpxopmā ka'ok.

'ihā tikmū'ūn nōy te Ganinet yōg gohenanok pu Yeyox 'āktux, tu' yōg hāpxopmā'ax 'āktux, ha gohenenaok 'āxet'ax 'Enot, tu:

—Pi'ya nō'ōm? Kaxīy.

Ha tikmū'ūn yāg te Yoām putpu hi 'āktux, nōm tep-tox pix, ⁸ ha' yāg te:

—Mōnāyxop hittap 'Enit te put pu hi 'āktux. Yā' xohix te hāmp'eplex, hu: "Ū' 'ūm nōm Yeyox?" Kaxīy. ⁹ Yīy 'Enot te:

—'Āte' xat pu mōy Yoām putox xak, pu tu xok, hap-tex, pa 'ū' 'ūm nō'ōm, tu hāpxopmā ka'ok? Kaxīy.

Tu' xak, nūy Yeyox pēnā'.

Yeyox te tikmū'ūn xohix xexka xīnnāhā'

¹⁰ Ha Yeyox yāy yōg mō'pok xop nūn, tu putpu' nūn, tu nūktu hām'āktux Yeyox pu', tu hāpxopmā ka'ok 'āktux, ha Yeyox te tik xop te 12 mōgāhā', 'ap nōy mōgā'ah, tu' mōg tu mōktu kōmēn kutōgnāg Mettaxax tu' mōxaha', ¹¹ pa tikmū'ūn te' yūmmūg, tu' pe' mōg, ha Yeyox kuxa hittup, tu:

—'Ok 'āxop nūn? Kaxīy.

Tu hāmyūmmūgāhā', hu:

—Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat. Kaxīy.
Tu' pakut xop hittupmāhā'.

¹² Ha' 'āmīy, yīy mō'pok xop te 12 te:

—Putup te' kix tikmū'ūn, 'āpu mō'pok pu mōg putpu', nūy xip tu xexka kopa hāpxop pop, nūy mīptut 'ūm kopa nū' xok, nūnte hām panip hah. Kaxīy.

¹³ Pa Yeyox te:

—'Āpu, 'ūxīnnā', puyīy tu hi ka'ok. Kaxīy. Ha:

—'Ūxit'ax 'ūm? 'Ap xip'ah. 'Ūgmū'āte pām xohix te 5 pip, xix mām tix mām, ha tikmū'ūn xohix xexka punethok. Pi'yā' mōg putup, nūy pām xohix pop, nūy tikmū'ūn pu popmā', nūy tu' xīnnā'? 'Ap kōmēn xexka yūm'ah. Kaxīy.

¹⁴ Ha tikmū'ūn yōg tik xop xohix te 5,000, ha Yeyox te yāy yōg mō'pok xop xat, pu tikmū'ūn hām tu mō'xip, ha' yāg puxet te 50 mō'xip, xi' nōy te 50 mō'xip, tu mōktu xohix.

¹⁵ Ha mō'pok xop yīpkox pip, ha tikmū'ūn xohix te hām tu' mām, ¹⁶ ha Yeyox te pām xohix te 5 pop, xix mām 2, tu pexkox ha' pēnāhā', tu Topa 'āktux max, hu:

—Topa 'āmax. Xatek mūg hāpxop max xohix popmāhā'. Puxi'. Kaxīy.

Tu yāy yōg mō'pok xop pu pām koxip, tu xē'koxip, tu nōg nōy nā' mōg tu mōktu xohix, nūy tikmū'ūn xohix xīnnā', ¹⁷ ha' xohix te' māhā', tu' hi ka'ok, pāyā pām pip punethok, ha tikmū'ūn xit tap 'ihā tik xop te pām pop, tu manax kopa' xex, ha manax te 12 nū'xip pām hah, xix mām hah.

Pet te' Yeyox yā Kunnix 'āktux

¹⁸ 'Āmīy nōy 'ihā Yeyox puxehnāg xip, tu Topa pu hām'āktux, ha yāy yōg mō'pok xop nūn, tu Yeyox yīkāgnāg hā' pip, ha Yeyox te:

—Tikmū'ūn te putep 'āktux 'ā'? Kaxīy.

¹⁹ Ha tik xop te:

—'Ūyāg te 'āmūn yā Yoām 'āktux, nōm tep-tox pix, ha' yāg nōy te 'āmūn yā 'Enit 'āktux, hōmā nō'ōm 'Enit te Topa pupi hām'āktux, ha' yāg nōy te: "Yeyox yā tik hittap nōy, tu Topa pupi hām'āktux, yā putpu hi nōmā." Kaxīy.

²⁰ Ha:

—Xix 'āxop? Putep 'āmpe'āpanōm? 'Ok pek mūn? Kaxīy.

Ha Pet te:

—'Āmūn yā Kunnix, Topa te xa yāykuñāhā'. Kaxīy.

*Yeyox te' xok'ax 'äktux, xi' putpu' hi'ax
'äktux*

²¹ Ha Yeyox te:

—Näy, häm'äktux hok tikmū'ün nöy pu'. Kaxiy.

²² Tu xe häm'äktux, hu:

—Ügmün yä Tikmū'ün Kutok, tuk xüy xexkap-tup, ha Yoneo xexka xop tek mün putup nög, xix 'ämänex xexka xop, xix häm'ümmüg xop tek mün putup nög, tuk putex putup, ha 'ämniy tikoyuk nög, Thä put puk hip-tup. Kaxiy.

²³ Tu häpxip kutögnäg Thä xe häm'äktux, tu' xohix pu häm'äktux, hu:

—Tikmū'ün tek mün mütik häpkumep putup, puxix yäy pe'paxek-tögnäg, tu möktu yäy putup'ax xaxok, nüy 'ämniy xohix hä' yäy yög mäpkupnix tat, nüy xüy, nüy 'ügmün putuk xüy, tuk mün mütik häpkumep xe'ëgnäg. ²⁴ Ha tikmū'ün te yäy xaxok hok, puxix tu' hi xe'e 'ohnäg, pa tikmū'ün xok 'ügmün hah, puxix tu hip-tup mō kuma' mög, tu' hi kux 'ohnäg. ²⁵ Teptu häpxexka yög häpxop xohix pop, päyä' xok? 'Üp-texop xexkah, tu' xok, tu häpxop xohix xaxok, 'üxok tu', puxix yäy hok xe'ëgnäg. ²⁶ Tikmū'ün tek mün hä yäyhähup, xix yögnü häm'äktux hä yäyhähup, 'ünöy xop pu yäyhähup, hu: "Akmün Yeyox yög'ah", kaxiy, kopxix 'äte nöm tikmū'ün hä yäyhähup 'üyänän tu". Atak Topa pu 'äte nöm xop hä yäyhähup, Thäk nün, hu: "Öhöm 'ä' yög'ah", kaxiy, Thäk xexka xe'ëgnäg nün, Atak Topa putuk, xix pexkox yög nü'pok xop putuk. ²⁷ Äte xa häpxe'e 'äktux: 'Äxop 'ayäg xok putup hok, tu möktu Topa te yäy yög tikmū'ün xat xe'ëgnäg. Ta tu' kux. Kaxiy.

Yeyox xix Möyyex xix 'Enit

²⁸ Ha 'ämniy te 8 nög, Thä Yeyox te Pet mög'hä', xix Tiak, xix Yoäm, ha yïktix tu mö'känän'ha' mög tu püñämep, nüy Topa pu häm'äktux. ²⁹ Yeyox te häm'äktux Thä' pa yänäm putuk, ha topixxax tümnäg, tu kuyänän putuk. ³⁰ Häpxip 'ohnäg Thä tik 2 tih', tu Yeyox pu häm'äktux hä' nöy yänän, tik puxet 'äxet'ax Möyyex, ha' nöy 'äxet'ax 'Enit, yä Yoneo yög tikmū'ün hä mõñäyop hittap, hõmä Topa te' mög'hä' pexkox tu', nüy tih' hämyäxatamuk xohix hä, ³¹ ha Topa yög yänäm xe'ëgnäg te pexkox tu' xakot, ha tik 2 te Yeyox xok'ax 'äktux, tu' xok putup kõmēn Yenoyanën kopa 'äktux, tu Topa teputup kaxiy 'äktux, ³² Thä Pet xi' nöy xop mõ'yön ka'ok, tu yäy koxak, tu Yeyox xexka xe'ëgnäg pénähä', tu tik 2 xexka xe'ëgnäg pénähä', ³³ ha tik hittap 2 mög putup, Thä Pet te:

—Yäyä', yä' max nüntek mugi pip. 'Äpu, yümmü mïptut kumex tikoyuk mïy, yäpxet 'ä pu', xix nöy Möyyex pu', xix' nöy 'Enit pu'. Kaxiy.

Päyä häm'ümmüg 'ohnäg. ³⁴ Tu häm'äktux, Thä hämgöy xexka nün, tu tik 2 xaxogäähä', tu mõ'nïy, ha tik xop kuxänög, Thä hämgöy kopa' xip, hämpenä 'ohnäg hah, ³⁵ ha Topa yïy, tute hämgöy xexka kopa häm'äktux, hu:

—Nühü 'ügkutok pit xe'ëgnäg. 'Äte nöm yäykutnähä'. 'Üxupax!. Kaxiy.

³⁶ Tu häm'äktux kux, ha Yeyox puxehnäg xip, ha yäy yög mütik häpkumep xop yïy 'ohnäg, 'ap häm'äktux'ah, tu häpxopmä 'üm pénän'ax 'äktux 'ohnäg 'ünöy xop pu nömhä.

Yeyox te kakxop pit hittupmäähä'

³⁷ Häptup Thä yïktix tu 'üyixohoh, ha tikmū'ün xohix punethok pip, tu Yeyox hip, ³⁸ ha tik xip, tu' yïy ka'ok tu:

—Notot, mä! 'Ügkutok pit puxehnäg bakut. ³⁹ Yämäy kummuk te' pakutnähä', ha' yïy ka'ok, tu häm tu' nähä', tu yäy pu xu'ux, ha yïkonnop te yïkox tu' xupep, 'üyiy xax tu' xupep. Yä yämäy te' xüygäähä', tu' nïm 'ohnäg. ⁴⁰ 'Äte 'ög tik te' 'ämütik häpkumep xop tu' xak, tu nöm xop tu' xak, pu yämäy xit pu mög, päyä' ap xit yümmüg'ah. Kaxiy.

⁴¹ Ha Yeyox te:

—Tikmū'ün kuxa mäm 'ohnäg, tu' kummuk 'ämniy xohix hä', 'äte' 'äxop nöä'tot. Häm 'üm hä' kux'ax? Kaxiy.

Tu' tak pu häm'äktux, hu:

—'Äk-tok putnü'. Kaxiy.

⁴² Ha' putnün, Thä yämäy kummuk 'ükopa nuhukgäähä', tu häm tu' putxok, ha Yeyox te yämäy xat pu mög, yï' mög, ha kakxop hittup, ha Yeyox te' tak ha' mögäähä'. ⁴³ Ha tikmū'ün xohix kuxänög, Topa mün xe'ëgnäg ka'ok hah, tu' yëy.

Yeyox te' xok'ax 'äktux 'üxeheh

Tikmū'ün kuxa te' yëy, Thä Yeyox te yäy yög mütik häpkumep xop pu häm'äktux, hu:

⁴⁴ —'Üg'äpax, 'üxaxok hok! 'Äte xa häpxe'e 'äktux: 'Ügmün yä Tikmū'ün Kutok, ha tik puxet te gäy xop mögäp-tup 'üghah, 'ükoit'ax häk mögäp-tup, pu tuk putex. Kaxiy.

⁴⁵ Ha' xupak, päyä nöm häm'äktux ka'ok, yïy tik xop kuxa yüñ 'ohnäg, hu' yümmüg'ah, ap yïköt putup'ah.

'Ü' üm xexkah?

⁴⁶ Tik xop te yäy mütik häm'äktux hä' nöy yänän, nüy pi'yä tik yäy xexka yümmüg, nüy pi'yäk-tögnäg yümmüg, hu: —'Ügmün yäk xexkah, kaxiy, ha' nöy te: —'Ap 'üxexka'ah, yäk-tögnäg, päyä' nöy yä' xexkah. Kaxiy. ⁴⁷ Ha' Yeyox te' yümmüg, ha kakxop te' yïka' xip, yï' put, ⁴⁸ tu:

—Tikmū'ün tek putup, ha 'äte kakxop putup, nöm yïpkox pip, puxix nöm tikmū'ün yä kakxop putup kamah. Tikmū'ün tek putup, puxix 'Ätak Topa putup kamah, nöm te nügkutnähä'. 'Ük-tögnäg xop yïpkox pip,

nōm xop te yāyhāp-tup xexkah xop, 'āxop mūtik. Kaxīy.

Tikmū'ün te 'āxop tukmīy hok, puxix 'āxop mūtik tu hāpxopmā'

⁴⁹ Ha Yoām te:

—Yāyā', 'ūgmū'āte tik pēnāhā', tu yāmīy kummuk xit, tu xa' xuktux, tu 'āxuxet'ax 'āktux hā' xut, hak mū'āte' tux hok pu mīy hok, hamūn tek mūk mūtik hāpxopmā' ohnāg hah. Kaxīy. ⁵⁰ Ha Yeyox te hām'āktux Yoām pu', xix yāy yōg mūtik hāpkumep xop pu hām'āktux, hu:

—'Utx hok pu mīy. Tik te 'āxop mūtik yāy tu yānān hok, puxix tu 'āmūtik hāpxopmā'. Kaxīy.

Xāmānit yōg tikmū'ün te Yeyox putup nōg

⁵¹ Hāpxip kutōgnāg 'ihā Yeyox te tikmū'ün pēnāhā', tu tik nōy yīmōgātux, ha tik xohix te 72 yīmōgātux, tu tik 2 mō'pok, xix tik 2 nōy mō'pok, xix tik 2 nōy gā hu mō'pok, tu mōktu xohix, nūy 'ūkeppa' mōg kōmēn xohix hah, xix xip'ax xohix hah, ² 'ihā' xat, hu:

—Hāpxop xohix ta', xix yīmpa', pa kāmānat pip'ah pu hāpxop nūnnā'. 'Āpu, Topa tu' xax, pu tikmū'ün nū'pok, pu hāpxop nūnnā'. 'Āpu, Topa tu' xax, pu tikmū'ün nū'pok, pu hām'āpak max 'āktux. ³ Mōg. 'Āxop yā' gāy hok xop, kahnēn putuk, ha 'āte mō'āpok hāmgāy xop kopah, nōm gāy xop te kokex gāy putuk. ⁴ Tayūmak paxmōg hok, xix tuhut, xix pataxax tat hok. Putat kopa' hip hok, nūy hām'āktux hā' nōy yānān. ⁵ Mīptut 'üm tu 'āmōxp-tup, hu ta hām'āktux hāmāxap, hu: "Pūyā' kuxa mām nū mīptut kopah," kaxīy, tuknāy tu' mōxa'ax.

⁶ Tikmū'ün max te mīptut kopa tīhi', puxi' kuxa mām, pa tikmū'ün kummuk tīhi', puxi' kuxa mām 'ohnāg, pa 'ākuxa mām pax putup.

⁷ —Mīptut kopa' nox pihi', hu ta' mōg hok mīptut nōy tu', pāyā pi', nūy xō'op. Mīptut yōg tikmū'ün te 'āp-tup, pu pihi', hu ta pi'. Yā' max tikmū'ün hām punethok, tu' xit max kamah. ⁸ Tikmū'ün te 'āp-tup, tu xa' hōm xit'ax, 'āpu, 'ūpa', nūy mā', 'ihā kōmēn tu' pip'. ⁹ Kōmēn yōg pakut xop hittupmā', tu hām'āktux, hu: "Hōnhā Topa te 'āxop xat nūnte! 'Āpu 'āyīpkox pi'", kaxīy.

¹⁰ —Pa kōmēn tu mōxaha, ha nōm tikmū'ün te 'āp-tup nōg, 'āpu kōmēn kōtit hā mōg, nūy hām'āktux, hu: ¹¹ "Ap max'ah kōmēn, tu Topa yōg hām'āktux putup nōg, yīy kōmēn yōg hāpkōnōn tek mūk pata tu' mōy, nūy Topa gāy 'āktux. Pāyā' xaxok hok. Hōnhā Topa te 'āxop xat nūnte, ha 'āxop tep-tup nōg, tu yīpkox 'ohnāg." Kaxīy.

Tu xe hām'āktux, hu:

¹² —'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Hāptup xe'e mō'nāp-tup, 'ihā Topa te kōmēn kummuk yōg tikmū'ün kopit putup, tu' kummukgāp-tup 'uyānān tu', tu kōmēn kummuk yōg tikmū'ün kuxa kak-tōgnāg, ha kōmēn hittap Xonōm yōg tikmū'ün kuxa ka xexka putup. Kaxīy.

Kōmēn xexka yōg tikmū'ün kuxa mām 'ohnāg

¹³ Tu xe:

—Kōmēn Konāy yōg tikmū'ün xūy putup, xix kōmēn Metxax yōg tikmū'ün xūy kamah. Topa te hāpxopmā xe'ēgnāg kōmēn kopah, pāyā hāpkumek hā yāyhāhup 'ohnāg, hu hāpkumek mīy pax. Paxpu Topa hāpxopmā xe'ēgnāg kōmēn hittap Tinok yōg tikmū'ün keppah, xix kōmēn hittap Xinōm yōg tikmū'ün keppah, puxix yāyhāhup xexkah, nūy tu kummuk mīy kux, tu xagok hā mō'tat'ax, tu putok hā yāy mō'nīy, pu tikmū'ün xohix yā yāyhāhup pēnā'. ¹⁴ Hāptup mō'nāp-tup 'ihā Topa te hāpxopmā'ax xohix

kopit putup, tu kōmēn Metxax yōg tikmū'ūn kuxa kak-tōgnāg, xix kōmēn Konay yōg tikmū'ūn kuxa kak-tōgnāg, pāyā kōmēn Tinok yōg tikmū'ūn kuxa ka xexkah, xix kōmēn Xinōm yōg tikmū'ūn kuxa ka xexkah.¹⁵ Ha kōmēn Kapānān yōg tikmū'ūn kummuk te pexkox ha' mōg putup, pāyā yāyhāhup 'ohnāg, nūy tu kummuk miy' kux, yīy Topa te mō'pok putup Hāmgāyāgnāg pet hah. Kaxīy.

¹⁶ Tu yāy yōg mūtik hāpkumep xop pu hām'āktux, hu:

—Tikmū'ūn te ūg hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pip, puxik mūn pu yīpkox pip kamah, yāy putuk yīnmūn. Tikmū'ūn te 'āp-tup nōg, puxik mūn putup nōg kamah. Tikmū'ūn tek mūn putup nōg, puxix Topap-tup nōg kamah, nōm tek mūn nūgkutnāhā'. Ta tu' kux. Kaxīy.

Tik te 72 nūn putpu'

¹⁷ Āmnīy 'ūm 'ihā tik xop put pu' nūn nām, tik xop te 72 nūn, tu' kuxa hittup xexkah, tu:

—Yāyā'! Xate 'āxuxet'ax 'ā' hōm, 'uyī yāmīy kummuk xop xit, hak mūk'āte' xit, pu mōg xupaha!! Kaxīy.

¹⁸ Ha Yeyox te:

—Hamūn. 'Āte Hāmgāyāgnāg pēnāhā'. Tex yānām te hām tu' xakot mō'ka'ok, hā kaxīy Hāmgāyāgnāg te pexkox tu' nāhā', tex yānām putuk. ¹⁹ 'Ūg'āpax, 'āte yāy 'āxet'ax xa' hōm, xa nō kāyā gāy tonnok, nūy tup-tex, xi' xok pata kuhmīy tonnok nūy tup-tex, nūy Hāmgāyāgnāg yōg hāpxomā'x kuxyā', pu 'āxūygā' hok, ²⁰ pa 'ākuxa hittup hok, 'āxop ka'ok tu'. 'Āmhok. Topa te 'āxuxet'ax mō'kupix pexkox kopah, yā' xip'ax max xa' popmāhā' pexkox tu', pu 'āhittup. Kaxīy.

Yeyox kuxa hittup xexkah

²¹ Hāpxip 'ohnāg 'ihā Topa Koxuk te Yeyox kuxa hittupmāhā', ha Topa pu hām'āktux, hu:

—Ātak, 'āmūn yā pexkox hā 'āxuxyā', xix hām xexka hā 'āxuxyā'. 'Āmax, xate tikmū'ūn 'ūk-tōgnāg xop pu hāmyūmmūgāhā', tu tikmū'ūn xexka xop pu' xaptop, puyī tu yūmmūg hok. Hamūn. Kaxīy xatep-tup. Kaxīy.

²² Tu xe:

—Yōg 'Ātak te 'ā' popmāhā hāpxop xohix, 'ū puxehnāg 'ātak yūmmūg, xix tik xop 'āte hāmyūmmūgā xop te 'Ātak Topa yūmmūg. Kaxīy.

²³ Tu yāy yōg xop xānāhā', nūy tup-xehnāg pu hām'āktux, hu:

—'Ākuxa hittup, hāpxomā' pēnā nūy, ha tikmū'ūn kuxa hittup te nōm pēnāhā kamah. ²⁴ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'ihā tik te Topa pupi hām'āktux, nūy tikmū'ūn pu' xuktux, tu nōm hāpxomā'x xe'ēgnāg xak, nūy pēnā', ha'

xat'ax xop hittap te' pēnāp-tup kamah, pāyā' pēnā'ah, tu hām'āktux 'āpak putup, pāyā' xupak'ah, ha 'āxop te' xupak nōmhā. Kaxīy.

Xāmānit yōg tik max

²⁵ Tik te hāmyūmmūg xip, tu Yeyox yīkopit putup, tu ta' nūn, nūy Yeyox yīkopit, tu:

—Notot, 'ātep-tep mūn mīy'ax nūy Topa mūtik 'ūghi xe'ēgnāg mōg kumak mōg, ha' kux 'ohnāg? Kaxīy.

²⁶ Ha:

—Tep-te 'ūmāgāhā Topa yōg tappet hā? Topa tep-tep xat xa'? 'Ok xate' yūmmūg? Kaxīy.

²⁷ Ha tik te:

—Yamūn. Topa tappet te Topap-tup pax xat hāmāxap, tu tikmū'ūn te Topap-tup pax xat, tu' kuxa hāp-tup pax xat, tup-tup pax ka'ok xat, tup-tox hāp-tup pax xat, tu yā' nōy putup pax xat, yāy putup pax putuk. Kaxīy.

²⁸ Ha:

—Yamūn. 'Āpu mīy, tu hip-tup 'ap nōg'ah Topa mūtik. Kaxīy.

²⁹ Ha' nōy te yāy pe'paxex max, hu:

—'U 'ūm tek mūn hāk nōy? Kaxīy.

³⁰ Ha Yeyox te hām'āktux hāhāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxomā'x yūmmūgā', nūy 'ūnōy pu hāmmaxnā'x 'āktux, hu:

—Kōmēn Yenoyanēn te yīktix yīmū' yūm, ha ta Yoneo yōg tik te kōmēn tu kekpa' mōg, tu kōmēn Yenikot ha' mōg putup, 'ihā tik kummuk xop te' mūg, tu' yōg topixxax hā' xupxet, tu' kix kakixnāg, tu' nīm, ha' xok putūmānāg. ³¹ Ha 'āmānex puxet tep-tat hā' nūn, tu Yenikot ha' mōg, tu tik pēnāhā', pāyā nōā'yēn, tu' mōg, ³² ha Nemix xop yōg tik kama' nūn, tu tu' pēnāhā', tu nōā'yēn, tu' mōg. ³³ Pa hāpxexka Xāmānit yōg puknōg te putat hā' nūn, tu nūktu xupep, tu tik pēnāhā', tu tik kayax punethok ha' kuxa ka', ³⁴ tu hūmāng tu' xip, tu heptox hā kayax ku'uk, tu topixxax ponnoh hā' kīy, tu kāmānok yīmū tu yāy keppa' yūm, tu' mōg, tu mōkta pip'ax tu' xupep, tu 'āmuk ha' mōg, nūy ti ka'ok, tu tik pakut pēnāmax. ³⁵ Hāptup nōy 'ihā' puknōg te' pip'ax tu tu pagok, tu tayūmak hōm, tu: "Üpēnā max, xa tik hāpxop xex, nūy ta' xīnnā". Putpuk nūn putup, tu xa' hōm'ax tayūmak nōy." Ta tu' kux. Kaxīy.

³⁶ Tu tik te hāmyūmmūg pu' yīkopit, hu:

—Putep 'āmpe'āpaxex? 'U 'ūm te tik hā' xape', nōm hāpxupxet xop te' kix kakixnāg? Kaxīy.

³⁷ Ha:

—Tik puknōg te nōm tik kuxa ka', hu' nōy hā' xape'. Kaxīy.

Ha:

—Hamūn. Mōg, nūy kaxīy 'ānōy pu hāpxomā'x. Kaxīy.

Yeyox te Mā'at xix Mānix pet ha' mōg

³⁸ Yeyox mōg, tu ta' mōg, xix yāy yōg mūtik hāpkumep xop, tu ta' mōg, tu mōktu xip tu xexka tu' mōxaha', ha 'ün xip, 'üuxuet'ax Mā'at, tu' xānāhā', pu nū', ha' nūn, tu ta tu' pip, ³⁹ ha 'ün tutnōy 'äket'ax Mānix, tu Yeyox nūktu keppa' yūm, nūy yōg hām'äktux 'äpak, ⁴⁰ 'lhā Mā'at te 'ämuk xexka, tup-xehnāg te 'ämuk, tu hāpxop kutet, hu Yeyox yīkāgnāg ha' nūn, tu:

—Yāyā', putep 'äpe'äpaxex: 'ok max yāk puxet te 'ämuk? 'Äpu, 'üktutnōy xat, pu nū', nūy hāk tehet. Kaxīy. ⁴¹ Ha Yeyox te:

—Mā'at, Mā'at 'äyäkyuxop punethok, ⁴² pa hāpxop puxet 'ümax, ha 'ätutnōy te nōm hāpxop max xe'ēgnāg yāyutnāhā', tu Topa yōg hām'äktux 'äpak hāmāxap, ha tik 'üm te' kuxa kopa' xut 'ohnāg. Kaxīy.

11

Yeyox te Topa pu hām'äktux'ax yümmügāhā'

¹ 'Ännīy puxet 'lhā Yeyox xip, tu yāy yōg xop mūtik 'äti', tu Topa pu hām'äktux, ha' yōg tik puxet te:

—Yāyā', 'ügmūk yümmügā kamah, 'üyī Topa pu hām'äktux. Hōmā Yoām te yāy yōg tik xop yümmügāhā'. Kaxīy.

² Ha Yeyox te:

—'Äpu Topa pu hām'äktux kaxīy, hu:

“Ätak,
pūyā tikmū'ün xohix kuxa' yēy 'äkeppa, nūy 'ämax xe'ēgnāg 'äktux.

Pūyā hāpxexka xohix yōg tikmū'ün 'ög xat'ax pu' yīpkox pi'.

³ 'Ännīy xohix 'lhāk mūk 'ä hāpxop 'üm nū'kutnā, puyī' mā',

⁴ hak mū yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. Tikmū'ün nōy tek mū'ä kummugāhā', hak mū 'äte nōm mīy'ax xaxogāhā kamah,

tu xa tu' xak, xak mūg kopitnā hok. 'Ükux.' Kaxīy.

⁵ Tu xe hām'äktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yümmügā', nūy tikmū'ün kuxa tekñōg hok 'äktux, hu:

—'Ännīy kote 'lhā 'ämōg'ax 'äxape pet hah, tu mōktu xupet, nūy ta tu' xak, hu: "Hāpxop hak nūn, 'ognū 'lhā tu' hōm, ⁶ 'ükxape nūn, tu' xit pip 'ohnāg." Kaxīy.

⁷—'Ok 'äxape te xa hām'äktux'ax kummuk? Hu: "Mōg, 'äpep, 'ännīy koxtap hah, hak kuto tek mūn mūtik nōm, xa' xōn putup'ah 'äte', tu hāpxop xit'ax xa' hōm putup'ah." Kaxīy. 'Ok 'äxape te xa' xuktux'ax kaxīy? 'Ämhok.

⁸—'Äte xa hāpxe'e 'äktux: 'Äxape yok putup hok, pāyā xate tu' xak, tu xe' xak, tu xe' xak, puxix 'äxape tu' yok'ax, tuknūha' xip, tu' pa'ax hāpxop nūy xa' hōm, 'ämōg xak tu'. Ta tu' kux. ⁹ Yā 'äte xa hāpxe'e 'äktux,

hu: 'Äpu Topa tu' xax, ha xa' hōm putup, 'üxa' mōg, tu' xipihi'. Hāptopa tu xip, tu' xānāhā', puxix xa hāpxōn. ¹⁰ Tikmū'ün xohix te tu' xak, tu' xipihi', ha mō'yīnnīn'ax xōn putup, 'lhā tikmū'ün 'üm te hāptopa' xip tu' xānāhā'. ¹¹ 'Äk-tok 'üm te xa tu' xak hu: 'Äm mām 'üm hōm. Kaxīy. Xate nōm pu kāyā gāy hōm 'ohnāg 'üyānān tu'. 'Ämhok. ¹² 'Äk-tok te xa tu' xak'ax puyī xok xu'uk tu' hōm. Xate nōm pu' hōm xok pata kuhamy 'ohnāg 'üyānān tu'. 'Ämhok. ¹³ 'Äxop kum-muk, tu hāpxopmā kummuk, pāyā 'äk-tok pu hāpxop max popmāhā', ha 'Ätak Topa te pexkox kopa' xip, tu' max xe'ēgnāg, tu xa yāy Koxuk nū'kutnāp-tup, nōm xop te ta tu' xak ha nū'kutnāp-tup, tikmū'ün xop te 'Ätak Topa ta tu' kax, puyī nū'kutnā'. Ta tu' kux. Kaxīy.

Yeyox xix Meyemo

¹⁴ Hāpxip kutögnāg 'lhā Yeyox te yāmīy kummuk xit, tu yāmīy yīy hok xit pu mōg, tu' mōg, 'lhā tik te hām'äktux max, ha tikmū'ün kuxa te' yēy. ¹⁵ Pa' yāg te:

—Meyemo te yāmīy xit, hu' yōg xat'ax, tu Yeyox xat pu yāmīy xit tikmū'ün kopah, pu tu hittupmā'. Kaxīy.

¹⁶ Ha' yāg te' yīkopit putup, tu Yeyox tu' xak, hu:

—'Äpu, yī' mā' hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, 'ügmū'ä' pēnā, nūy 'ügmū'ä yümmüg, 'üyī Topa te 'äp-tup pax yümmüg. Kaxīy. ¹⁷ Pa Yeyox te tikmū'ün yōg hāmpē'paxex yümmüg, tu:

—Hāpxexka yōg tikmū'ün yāykix, puxi' nōg. 'Üxape xop yāykix yāy mūtik, puxix hāpxummānām. ¹⁸ Pax pu Hāmgāyāgnāg yōg yāmīy yāykix, puxix 'ünōg kamah. 'Äxop tek mūn 'äktux, tu Meyemo tek xat 'äktux, 'ü xit yāmīy kummuk. ¹⁹ Xate yā koit. 'Ögnē tik xop te yāmīy kummuk xit kamah. 'Ü 'üm te 'äxop ka'ogāhā', xa mōy? 'Ap Hāmgāyāgnāg'ah. Topa te 'äka'ogā hok'ah. Ha kaxīy 'üxohix te 'äxop te koit'ax yümmüg. ²⁰ Topa tek mūn ka'ogāhā 'ü yāmīy xupemā', ha kaxīy 'üxohix te' yümmüg, tu Topa ka'ok yümmüg, tu yāy yōg tikmū'ün xat kamah yümmüg, nūnte 'äxop te' pēnāhā'.

²¹—Tik ka'ok xup mīkax xexkah, tu yāyhā pēnānā' xip, ha' nūn 'ohnāg kummuk xop, nūy xupset, ²² pa tik ka'ok xexka nūn, nōm ta tut, tu' nōy yāyhā topoh, tu yāy mūg, tu mīkax xexka xut, 'üxexka tu', tu' nōy yōg hāpxop xohix hā' xupset, tu' pop, tu yāy yōg tik xop pu' koxip.

²³—Tikmū'ün tek mūn mūtik hāpxopmā hok, puxik mūtik yāy tukmīy. Tikmū'ün tek mūn mō'nīynām hok pu hāpxop nūnnā', puxix hāpxummāhā'. Kaxīy.

Yāmīy kummuk te put pu' nūn

²⁴ Tu xe hām'äktux, hu:

—Yāmīy kummuk te tikmū'ūn kopa' xip, tu' mōg, nūy 'ūnīm, tu hāmnak tu hāpkumep, tu' xip'ax nōy xak, nūy xihip. 'Ūxipihok, puxix yāy pu hām'āktux, hu: Put puk mōg putup nōm tikmū'ūn hah, nūy xihip. Kaxīy.
25 Tu' nūn tu nūktu xupep, pa tik te yāy kopa' xit, ha' max nōmhā,²⁶ yāy yāmīy mōg, tu yāy nōy xop te 7 xānāhā²⁷ pu nū mūtik nūn, ha yāmīy kummuk xe'e, tu tikmū'ūn ha' mōxaha', tu kopa' pip, ha tikmū'ūn kuxa te' yēy. Hōmā 'ūkopa' xūy kutōgnāg, pāyā hōnhā²⁸ xūy xexkah. Ta tu' kux. Kaxīy.

Tikmū'ūn kuxa hittup xe'e'

27 Hāpxip kutōgnāg 'īhā tikmū'ūn xohix xexka pip, ha 'ūn xip kamah, tu' yīy ka'ok, hu:

—'Ūn kuxa te 'āput hittup, xix xa pu yāy xo'opmāhā', tu' kuxa hittup. Kaxīy.

28 Ha Yeyox te:

—Hamūn, pāyā hittup'ax xexka tikmū'ūn kuxa te Topa yōg hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pip. Kaxīy.

Tikmū'ūn te hāpxopmā ka'ok xe'eñnāg xak

29 Ha tikmū'ūn te yāy tu nū'nāhā²⁹, tu Yeyox 'ūxakot ha' pip, tu' xak pu tikmū'ūn pu hāpxopmā ka'ok, puyīy 'pēnā', nūy Topa tep-tup yūmmūg, yīy Yeyox te:

—Hōnhā³⁰ pip tikmū'ūn kummuk, tu Topa tu' xak pu nōm pu hāpxopmā ka'ok xe'eñnāg, pāyā 'ap hāpxopmāp-tup'ah, ha mōnāyhop hittap Yōn yōg hāpxopmā ka'ok puxehnāg pēnāp-tup.³¹ Hōmā Yōn te kōmēn xexka Nīn yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, tu Topa ta tu' gāy 'āktux. Yā hōnhā³² 'ūgmūn, Tikmū'ūn Kutok te tikmū'ūn pu hām'āktux nōmhā, tu Topa te ta tu' gāy 'āktux kamah.
31 'Āmnīy mō'nāp-tup 'īhā Topa te 'Iyaet yōg tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit, tu' xūygāp-tup, ha 'ūn hittap te hāpxexka Xamah yōg tikmū'ūn xat, tu hōnhā³³ pip tikmū'ūn kummuk 'āktux'ax. Hōmā, yā hittap, tu' nūn, nūy Xanomām yōg hām'āktux 'āpak, ha 'Iyaet yōg tikmū'ūn xat, tu hāmyūmmūg xexkah. Pāyā nūntek xip, tuk mūn hāmyūmmūg yīn koxuk xe'eñnāg.³² 'Āmnīy mō'nāp-tup 'īhā Topa te hōnhā³⁴ pip tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit, tu' xūygāp-tup, ha Nīn yōg tikmū'ūn te hōnhā³⁵ pip tikmū'ūn kummuk 'āktux'ax, yāyhāhup 'ohnāg hah. Hōmā Yōn te Topa pupi hām'āktux, nūy ta tikmū'ūn pu' xuktux, tu Topa te Nīn yōg tikmū'ūn tu' gāy 'āktux, ha nōm tikmū'ūn te yāyhāhup, tu hāpkummugā'ax kux, pa hōnhā³⁶ pip tikmū'ūn te yāyhāhup 'ohnāg, tu hāpkummugā'ax pax, ha Yōn xexka kutōgnāg, yāk mūn xexka xe'eñnāg. Ta tu' kux. Kaxīy.

Yeyox te Topa yōg kūyānām 'āktux

33 Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā³⁷, hu:

—Tikmū'ūn te kūyānām tat'ax paha', tu mīmpe yīmū' xix, nūy hāptupmā max, yīy tikmū'ūn te mīptut ha mōxakux, tu hāmpēnām max, pa nax kopa' xuk 'ohnāg kūyānām tat'ax, ka mō'nīy. Yā kūyānām max te hāptupmāhā³⁸, ha tikmū'ūn xohix tep-tup pax.³⁴ 'Ūpa te kūyānām putuk. 'Ūpa tup te' kuxa hittupmāhā³⁹, pāyā⁴⁰ pa ku'uk te' kuxa hittupmā 'ohnāg, tu yāyhā hāpkoxtap.³⁵ 'Ōg pa 'āti', 'ōg kūyānām tat'ax xaxok hok, ka yāyhā hāpkoxtap, kaxīy Topa yōg hāmyūmmūg xaxok hok kamah, xayīy Topa yōg putat hā mōg kuma mōg.³⁶ Kūyānām te mīptut kopa' xakot, tu hāptupmāhā⁴¹, ha kaxīy 'āte hām'āktux'ax hā xa hāmyūmmūgāhā⁴², pūyīy hāmyūmmūg, nūy yōgnū hām'āktux pu' yīpkox pi', nūy 'ākuxa tu hittup. 'Ūkux. Kaxīy.

Yeyox te' xexka xop pu hām'āktux

37 Tu hām'āktux kux, 'īhā Paniye xop yōg tik te' xānāhā⁴³, pu' xit, ha ta' mōg tik pet hah, tu' xit,³⁸ ha Paniye yōg tik te:

—Pute 'ūm? Teptu 'āxit, pāyā 'ap yāy yīm 'ūm pix'ah? Kaxīy.

39 Ha:

—'Āte xa hāmyūmmūgāhā⁴⁴. 'Āxop te kānēy xām pix, xix kānēy xo'op'ax xām pix, pa 'āxop kuxa kopa tupmā 'ohnāg, ha yāy 'īgā, yā 'ākopa kummuk xix yāykix yātukmīy pax.⁴⁰ 'Āp-tox kummuk xop, tu hāmyūmmūg 'ohnāg. Topa te 'ākuxa mīy xix 'āyīn xax mīy, pūyīy 'ākuxa tup, xix 'āxax, pu tu' max.⁴¹ 'Āpu, 'ōg hāpxop hōm 'ūhok xop pu', nōm hāpxop xate kānēy kopa' xex, tu tu' hok hōm, nūy 'ākuxa tupmā⁴².

42 —'Ākuxānōg, 'āxop Paniye xop! Xate mīmūx xuxpex te 100 pop, 'ūmā yīmū putup, tu Topa pu popmāhā te 10, pa xate hāmyok mīy'ax xaxok, xix Topap-tup pax xate' xaxok. Yā' max hāmmax xohix mīy, tu' xaxok 'ohnāg.

43 —'Ākuxānōg 'āxop Paniye xop! 'Āxop te mīmpe yīm'ax max xak, Topa pet kopa tu' xup, tu' yīm, tup-tup pu tikmū'ūn 'āxānā', nu: Notot. Kaxīy. Nūy 'āxexka 'āktux kōmēn tu'.

44 —'Ākuxānōg, 'āxop te xukpot putuk, ha tikmū'ūn te 'āyīmū hāpkumep, tu' xukpot pēnāhā⁴⁵. 'Ūkux. Kaxīy.

45 Ha hāmyūmmūg xop yōg tik te:

—Nāy, xatek mūg mānōg kamah! Kaxīy.

46 Ha:

—'Ākuxānōg, 'āxop hāmyūmmūg xop! 'Āxop te tikmū'ūn xat, tu hāpxop putux tatnāhā⁴⁶, ha 'īm hā' tot 'ohnāg, pa 'āxop te nōm mō'nīyānām 'ohnāg.⁴⁷ 'Ākuxānōg!⁴⁸ Hōmā tikmū'ūn hittap te Topa pupi hām'āktux, nūy tikmū'ūn pu' xuktux, ha 'ōg mōnāyhop hittap te' kix, ha 'āxop te nōm hām'āktux xop pu xukpot maxnāhā⁴⁹, pu tikmū'ūn xohix yūmmūg, yā 'āxop te 'ōg mōnāyhop

kummuk putuk. Mōnāyxop te' kix, ha 'āxop te' yōg xukpot maxnāhhā',⁴⁹ yīy Topa te hāmyūmmūg, tu hām'āktux, hu: "Āte yāy pupi hām'āktux'ax xop mō'pok putup, pu tikmū'ūn pu hām'āktux, ha tikmū'ūn te' yāg kix putup, xi' yāg xūygāp-tup." Kaxīy.⁵⁰ Yīy Topa te hōnhā' pip tikmū'ūn xūygāp-tup, 'yānān tu' xūygāp-tup, yā hāmyāxatamuk xohix xexka hā tikmū'ūn kummuk te Topa yōg tik xop kix.⁵¹ Tikmū'ūn hittap te 'Ameo putex hām'āxap, yā 'Anāo kutox 'Ameo putex, tu Topa yōg xop xohix kix, tu mōkту Yakanit putex, nōm Topa pet kopa' xip, nūy nōm pu xokxop mō'hap nūy haxyā', pāyā tik kummuk te Topa pet kopap-tex. 'Āte xa hāpxe'e 'āktux, yā hōnhā' Topa te tikmū'ūn xūygāp-tup, hāpkummuk xohix mīy ha' xūygāp-tup, nūy hāpkummugā'ax hā pago.

⁵² —'Ākuxānōg, 'āxop hāmyūmmūg xop! Topa te xa' hōm pipcup mō'hāmyīnnīn'ax, nūy hāmyūmmūg'ax xōn, pāyā 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnag, tu' xat hōk pu tikmū'ūn yūmmūgā hōk kamah. 'Ukux. Kaxīy.

⁵³ Tu' mōg, ha hāmyūmmūg xop xix Paniye xop gāy, tu Yeyox 'āktux kummuk, tu' xupmāhīy, tu' yīkopit,⁵⁴ tu' Yeyox yōg hām'āktux'ax hā' kopit, tu' xupak, pūyīy hām'āktux kummuk.

12

Yeyox te Mō'āmā'ax Āktux

¹ —'Ōg pa 'āti! Paniye xop mō'āmā', yā' pa mūn max, pāyā' kuxa kummuk, tu' koit pax, tu pām yōg tokatogā'ax putuk, ha pām kopa' xip, tu' mōmānāhā tu mōkту xexkah, ha kaxīy Paniye xop mō'āmā tikmū'ūn kopah, tu mō'āmā mūn mīy.² Tikmū'ūn kummuk te yāy yōg hāpkummuk mīy'ax xaptop, tu mō'nīy, pa Topa te tikmū'ūn xohix tu' mūg putup, pu tikmū'ūn xohix' pēnā'.³ Tikmū'ūn yīy pu'ūgnāg 'āmnīy koxtap hā, pa Topa te tikmū'ūn xohix pu' xupakgāp-tup, ha hām'āktux'ax pu'uk mīptut kopah, pa tikmū'ūn xohix te' xuktux'ax ka'ok, tu hām'āktux'ax ka'ok hā' xupak putup. Kaxīy.

Tep-te' yīpkutuk?

⁴ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Āxop tek mūn hā' 'āxape'. Tik xop kummuk yīpkutuk hōk. Nōm te 'ayīn xē'ep-tex, pa 'ākoxuk putex 'ohnag,⁵ pa Topa mūn ka'ok xē'ēgnāg, yīy nōm yīpkutuk, nō'ōm te 'āptex'ax, tu mō'āktuhā'ax Hāmgāyāgnāg Pet ha, pu' xihip. Hamūn. Topa mūn yīpkutuk.

⁶ —Putuxnāg xop 'ā takat'ah, tu tayūmak kutōgnāg hā' nōy yānān, pāyā Topa te nōm xop xaxok 'ohnag,⁷ tu 'āxe mō'kupix, tu' xohix te xīy yūmmūg. 'Ākuxānōg hōk. Topa te putuxnāg xop xohip-tup kutōgnāg, tu 'āxop mūn putup xexkah. Kaxīy.

Yā' max Kunnix 'āktux 'ānōy pu'

⁸ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Ūgmūn ya Tikmū'ūn Kutox, tu xa hām'āktux nām. Tikmū'ūn te' xohix pu hām'āktux, hu: 'Ūgmūn yā Yeyox yōg, kaxīy, kopxix 'āte hām'āktux putup, tu pexkox yōg nū'pok xop pu' xuktux putup, hu: Hamūn yā yōgnū'. Kaxīy.

⁹ Pa tikmū'ūn te' xohix pu hām'āktux, hu: 'Ak mūn yā Yeyox yōg'ah, kaxīy, tuk mūn hā yāhāhup tu' xuktux, kopxix 'āte hām'āktux putup, tu pexkox yōg nū'pok xop pu hām'āktux putup, hu: "Hāmūn 'ap yōgnū'ah." Kaxīy.

¹⁰ —Tikmū'ūn tek mūn 'āktux kummuk, puxix Topa xaxogāp-tup, pa tikmū'ūn te Topa Koxuk 'āktux kummuk, puxix Topa xaxogāp-tup 'ohnāg.

¹¹ —Yūmū yōg tik te tikmū'ūn xat'ax te 'āxop mōgāp-tup Topa pet hah, nūy 'āyīkopit, tu gohenanok keppa 'āyīkopit, xix 'ūxexka xop keppa 'āyīkopit, pa kuxānōg hōk, tu xutigāhōk, hu: "Pute 'ūm 'āte 'āktux putup, 'āte 'ūggā?'" Kaxīy.¹² Yā Topa Koxuk te xa hāmyūmmūgāp-tup, tu hām'āktux'ax xa hāmyūmmūgāp-tup. Kaxīy.

'Ūptexop xexka pa te hāmyūmmūg 'ohnāg

¹³ Ha tek te tikmū'ūn mūtik tīhi', tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Notot, 'āpu, 'ūktaknōy mānōg, nūy hāmyūmmūgā'. Hōmāk mūg tak xōk, hak taknōy te 'ātak yōg hāpxop xohix pop, tu' yāgnāg 'a' hōm putup'ah. 'Āpu, tu' xat, pu hāpxop koxip. Kaxīy.

¹⁴ Ha Yeyox te:

—'Ak pa te hāmyūmmūg'ah, nūy hāpxop koxip. Kaxīy.

¹⁵ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Ū'āpax max. 'Āxupkūmīy hōk. 'Ānōy yōg hāpxop putup hōk. Tikmū'ūn hi xē'e', puxix 'ūptexop xi' hōk xop te yāy putuk, yīy 'āxupkūmīy hōk, xa' hi xē'e'. Kaxīy.

¹⁶ Tu tikmū'ūn yūmmūgāhā', hām'āktux'ax hā' hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy xupkūmīy hōk 'āktux, hu:

—'Ūptexop yōg hahām xexkah, ha hāpxop ta xohix xexkah, tu ta hāpxop nūnāhā', tu mīptut kutōgnāg kopa nū'xok hā' xohix, ha nū'xip,¹⁷ yīy hāmpe'paxex, hu: "Yōgnū hāpxop punethok 'āte nūnnāhā', pi'yā' xex putup 'āte?" 'Īntu'.¹⁸ Nāy. 'Āte mīptut kutōgnāg koxyō'ax, nūy 'nōy xexka mīy, nūy yōgnū hāpxop xohix nū'xok,¹⁹ tu yāy pu hām'āktux'ax, hu: 'Ūghittup xexkah, tuk mūn 'ūptexop xexkah, yā hōnhā' puxi', 'ak hām putup'ah 'ūxehēh. 'Ukux. 'Ūkteknōg, huk xit'ax punethok, xix' xo'op'ax punethok, tuk kuxa hittup." Kaxīy.²⁰ Pa Topa te: "'Āptox kummuk, tu hāmyūmmūg 'ohnāg. Hōnhā, 'āmnīy hā', 'āxok putup, ha 'ū 'ūm te' pop'ax

'ōgnū hāpxop, 'ōg hāpxop xate nōm nū'xok?"
Ta tu' kux. Kaxīy.

²¹Tu xe:

—Kaxīy 'ūptexop xohix xakix, nōm xop te
Topa keppa ūhok xop. Kaxīy.

Tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok Topa kopah

²²Tu yāy yōg tīk xop pu hām'āktux, hu:

—Yī 'āte xa hām'āktux, hu: 'Āxutīgāhok, yīy: "Putep mūn 'āte' māl'ax?" Kaxīy, xix: 'Āte pi'ya' mūn tat'ax topixxax?" Kaxīy.
²³'Āhi'ax mūn max xexkah, ha 'āxit'ax max kutōgnāg, xix 'āyīn max xexkah, ha topixxax max kutōgnāg.²⁴ Putuxnāg katāmnāg pēnā'. Yā hāpxop xap xok 'ohnāg, tu hāpxop ta'ax nūnnā 'ohnāg, nūy pet kopa nū'xok, pa Topa te nōm pu hāpxop hōm, pūyī' mā'. 'Ūyūmmūg hok, xate?' Topa te putuxnāg xop putup pax kutōgnāg, pa 'āxop putup pax xexkah.²⁵ Tik te: "Ūxkok putup, pāyā 'ūghi'ax tox xak, nūy hāmyāxatamuk kutōgnāg nōy hi." Kaxīy. Pa' xutīgā'ax hā tik hi tox 'ohnāg.²⁶ Tikmū'ūn te hāxpomā kutōgnāg 'a' yūmmūg'ah, nūy tu hi tox, hu hāpxomā xexka yūmmūg 'ohnāg, hu xutīgā hok.²⁷ 'Āpu mīnnut pēnā'. 'Ūtuk max, tu' hām 'ohnāg, tu topixxax xap 'ohnāg yāy pu', ha' xax max. Hōmā mōnāyhop hit-tap Xanomām yāp-texop xexkah, tu topixxax max mō'tat mōg kuma', pa Xanomām xax 'ānuk kutōgnāg, ha mīnnut xax 'ānuk xe'e'.
²⁸ Topa mūn te xax max hōm mīnnut xop pu', pu mō'tat, tu hōnhā' xip, pa hāptup 'ihā' tu tap, ha kuxap kopa mō'yōn. Yūmmūg hok xate?' Topa te xa' hōm putup topixxax max kamah, xa mō'tat. 'Ākuxa yūm pu'uk Topa kopah.²⁹ 'Ākuxānōg hok, tu yāy yōg hāpxop xak hok, nūy xit, nūy xo'op.³⁰ 'Āmhok. Tikmū'ūn te Topa yūmūg'ah, hu ta' xak, pāyā Topa yā 'Ātak xe'e', tu pexkox tu' xip, tu 'āpēnā' max, tu 'āxix ka'ok,³¹ tu yāy yōg tikmū'ūn xat, yīy 'īpkox pi' Topa pu hāmāxap, ha ta xa' popmāp-tup hāpxop xohix. Kaxīy.

Pexkox yōg hāpxop xohix

³²Tu xe:

—'Ākuxānōg hok. 'Āxop yā 'Ātak Topak-tok xop, ha mō'āyāy xe'ēgnāg, hu 'āxat xe'ēgnāg kamah.³³ 'Ōg hāpxop xohix hāmenax, nūy tayūmak pop, nūy hok xop pu' nīm. 'Āpu 'āxap tuhut nūy tayūmak tat, nūy mō'xuk ponnok, ha hāmyāxatamuk nōg putup, 'ihā' tut pon-nok tup, yīy 'ōg tayūmak xeh, nūy mō'xuk pexkox kopah, ha tik kummuk te nō' xupxet 'ohnāg, ha' kut te' mā 'ohnāg.³⁴ 'Ākuxa te yāy yōg hāpxop xak, yīy xeh pexkox kopah, nūy yāy mūn mōg putup pexkox ha kamah, 'Ūkux. Kaxīy.

Kāmānat xop te' pēnānā' pip

³⁵Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxomā'ax yūmmūgā', nūy tikmū'ūn mō'ōn hok 'āktux, hu:

—'Āyok, mōg 'āxax tat, nūy hām, tu 'ōg kūyānām mō'tat.³⁶ Kāmānat hām 'ihā yāy xuxyā' hip, yā' xuxyā xape yāytaha', yīy 'āmuk xexka ha' mōg, tu putpu' nūn tu nūktu yāy pet ha' nūn, tu hāptopa ha' xānālāhā', ha kāmānat xop te hāpxōn, tu hāpxōn mō'ka'ok.³⁷ Kāmānat xop hām max yāy xuxyā pu', puxix yāy kuxa hittup, ha nōm xuxyā kuxa hittup pax, hu kāmānat xop pu hāpxop popmāp-tup, tu' xat pu' xit'ax puk, ha kāmānat xop pu' hōm,³⁸ yīy kuxa hittup, 'ūyōg hāpxop pēnā max hah, tu mō'yōn 'okpa 'āmnyī koxtap, 'ihā' xuxyā xupep.³⁹ 'Ūxaxok hok. Paxpu mīptut xuxyā hāmyūmmūg, tu hām 'ūm hā tik te hāpxupxet nūn yūmmūg, puxi' xuxyā yāp et pēnā max, puyīy tik tu nō hāpxop hā xupxet hok.⁴⁰ 'Āxop kamah mō'ōn hok, nūy 'āmnyī xohix hā pēnāmax. 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutox, tuk nūn putup putpu', ha hām 'ūm hāk nūn putup, 'ap 'āxop tek yūmmūg'ah 'ūgnūn'ax, hu 'ōg pa' 'āti'! Tu ta tu' kux. Kaxīy.

Kāmānat max

⁴¹Ha Pet te:

—Yāyā', 'ok xatek mūg puxehnāg pu' hāmyūmmūgāhā', tu hām'āktux hā hāmyūmmūgāhā', pe tikmū'ūn xohix pu hāmyūmmūgāhā'! Kaxīy.

⁴² Ha hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxomā'ax yūmmūgā', hu:

—Tik te hāmyūmmūg, tu hām max yāy xuxyā pu', ha' xuxyā kuxa yūm ka'ok nō'ōn kopah, tu' xat, puyīy kāmānat xop hā māxap, nūy hāpxop xohix pēnā max, tu 'āmnyī xohix 'ihā tikmū'ūn kāmānat xop xīnnā max.⁴³ Ha' xuxyā nūn putpu', tu kāmānat pēnāhā', ha' hām max, hu' kuxa hittup xexkah.⁴⁴ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: 'Ūxuxyā te kāmānat pu hām'āktux putup, hu: "Hōmā xate yōgnū hāpxop pēnā max. Hōnhā yōg hāpxop xohix pēnā'ax, nūy xeh max, tu yōgnū kāmānat xop xohix xat'ax kamah." Kaxīy.⁴⁵ Paxpu kāmānat hāmpe'paxex, hu: "Yāk xuxyā mōg, tu putpu' nūn 'ohnāg," kaxīy, tu' pit xop kute'ex kummuk, xi' hex xop kute'ex kummuk, xix kenmuk xo'op xexka tu mōktu' puptax, tu' xit xexkah, tu' hām 'ohnāg,⁴⁶ puxi' xuxyā nūn mō'ka'ok, 'ap kāmānat te' yūmmūg'ah, ha' gāy, tu: Mōg, mōg, nūy 'āpep! Kaxīy. Tu' kix hā' yānān putup, 'ūyīpkox 'ohnāg hah.

⁴⁷—Kāmānat te yāy xuxyā pu' hām, tu hāmyūmmūg, tu' xuxyāp-tup'ax yūmmūg, ha' yīpkox 'ohnāg, puxi' xuxyā te' kix kakixnāg, 'ūp-tox ka'ōgnāg hā' kix putup.⁴⁸ Pa kāmānat nōy te yāy xuxyā pu' hām, tu' nōm tep-tup'ax yūmmūg 'ohnāg, hu 'ūhām kummuk, puxi' xuxyā te' kix kutōgnāg putup. Topa te tikmū'ūn hōm punethok, puxi' xat pu tu' hām punethok 'ūyānān tu'.

Tikmū'ün te Yeyox hā yāy tukmū'

49 Tu xe:

—'Ügnūn nūy Topa gāy 'āktux, ha Topa gāy tikmū'ün kummuk tu'. Kuxap te hāmpuk, hā kaxīy Topa te nōm tikmū'ün xūygāptup. Paxpu hāmpuk nōmhā, kopxik hittup. 50 Tikmū'ün te kōnāg kox hā' mōxakux pup-tox pix, ha kaxīy tikmū'ün tek xūygāp-tup, tu mōktu' xūy xexkah, yīk kuxa teknoğ. 51 'Ok 'āmpe'āpaxex, hu: "Yeyox nūn pu hāpxexka xohix yōg kuxa māmmā!", kaxīy? 'Āmhok. 'Ap hamūn'ah. 'Ügnūn pu tikmū'ün te yāytukmī, 52 'Üxape xop te 5 te yāytuk-mīy putup, ha 3 yāytuk-mīy putup 2 nōy mūtik, ha 2 yāytuk-mīy putup 3 mūtik. 53 Yā' ātak xop tek-tok pit xop mūtik yāytuk-mīy putup, hak-tok pit xop te' tak xop mūtik tuk-mīy putup yāy tu', 'ütut xop tek-tok hex xop mūtik yāytuk-mīy putup, hak-tok hex xop te' tut xop mūtik tuk-mīy putup yāy tu', ha' yīpxox mūk tut xop te' xetut xop mūtik yāytuk-mīy putup, ha' xetut xop te' yīpxox mūk tut xop mūtik kūmīy putup. Kaxīy.

54 Tu tikmū'ün pu hām'āktux kamah, hu:

—'Āxop te texgōy pēnāhā', tu: "Tex tip-tup." Kaxīy. Yā tehex xe'ēgnāg. Yamūn. 55 Ha 'āmuuh xexka mō'ko'uk, ha: "Hāmpukpex mīy putup." Kaxīy. Yā' pukpex. Yamūn. 56 'Ok hāmyūmmūg hok xate? Yā' āpa hitop tu max, pāyā' ākuxa kummuk! Tu hām yōg hāpxop yūmmūg, xix hāmnōgnōy yōg, pa hōnhā Topa te hāpxopmā ka'ok, ha xate' yūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

'Ügāy kuxyāhā'

57 Tu hām'āktux kux putup, hu:

—Teptu 'āxop te yāy yīkopit hok, nūy hāpxopmāx yūmmūg hāmāxap, pe' kummuk, pe' max? 58 Tik te 'ākupex, tu pa te hāmyūmmūg xop ha 'āmōgāp-tup, 'āpu, nūmūtik mōg, 'ihā yāykix kuxyāhā', ka hāmyūmmūg xop xa' hōm xonat xop pu, pu mōg 'ātat hah, nūy xip ka'ok. 59 'Āte xa hāpxe' e' āktux: Xate 'ā xupap-tup hok, 'ihā xate pago hok tayūmak xexka hā. Kaxīy.

13

Āpu, hāpkummuk mīy kux, ka 'āxok

1 Ha' nūn tikmū'ün, tu hām'āktux Yeyox pu', tu hāpxexka yōg tikmū'ün xat'ax Pinat 'āktux, ha hōmā' xat pu xonat xop tik xop kix, ha hāpxexka Ganinet yōg tik xop xakix, 'ihā hāpxop mō'hap, nūy Topa pu' haxyā'. 2 Ha Yeyox te:

—Ganinet yōg tik xop xakix. Putep hāmpe'āpaxex? 'Ok tik xop kummuk xe'e 'ōhōm? 'Ok Ganinet yōg tikmū'ün nōy max? 3 'Āmhok. Xate yāyhāhup hok, nūy 'ōg hāpkummukgā kux hok, hu ta xakix putup kamah, tik xop putuk. 4 'Ok xate xip'ax Xino'e yōg tik te 18 yūmmūg? Mīptut tox

te yāy koxyōy, tu tik yīmū' koxyōy tu tu' nāhā', tu' kix. 'Ok tik kummuk xe'e nō'ōm? 'Ok kōmēn Yenoyanēn yōg tikmū'ün nōy max? 5 'Āmhok. Xate yāyhāhup hok, nūy 'ōg hāpkummukgā hup hok, hu ta xakix putup kamah, tik xop te 18 putuk. Kaxīy.

6 Tu hām'āktux'ax hā' hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmāx yūmmūgā, nūy tikmū'ün yāyhāhup 'āktux, pu tu hāpkummuk mīy kux, hu:

—Tik te hāpxa'ax tu' xip, ha nanūy kup xip, pa mīnta 'ün xip 'ohnāg, 7 ha kāmānat te hāpxop pēnāhā', ha' xuxyā te: "Pēnā!" Hāmyāxatamuk tikoyuk hā' āte mīnta ta xak, pa' xip 'ohnāg. Mōg, tu' kup xak, 'ūkummuk hah, pu mīnta kup nōy xok hām kopah." Kaxīy. 8 Pa kāmānat te: "Nāy, 'ünxup nōg, tu hāmyāxatamuk nōy hip. 'Āte' kup yīmap kot putup, tu 'anop hāpkox kopa' xuk putup, 9 ha hāmyāxatamuk nōy nōg, kopxix tu ta' pēnā', pe tut max, tu mīnta punethok 'ūta xupep. 'Ūcup kummuk, tu mīnta 'ohnāg tu ta panipnāg, kopxi' xak." Ta tu' kux. Kaxīy.

Yeyox te 'ün hittupmāhā 'ihā nit xap

10 Hāpxip kutōgnāg 'ihā, nit xap 'ihā, Yeyox te Topa pet kopa hāmyūmmūgāhā', 11 ha 'ün xip, tu hāmyāxatamuk xohix te 18 hā xām xok, ha yāmīy kummuk te' pakutnāhā', ha' xām yok 'ohnāg, 12 ha Yeyox te' pēnāhā', tu' xānāhā', hu:

—Mā', yā hāg, Kaxīy.

Tu xe':

—Topa te 'āhittupmāhā'! Kaxīy.

13 Tu 'ün yīmū' yīm xex, ha' yok, tu Topa max 'āktux. 14 Pa tik te Topa pet kopa' xat, tu' gāy, Yeyox te nit xap hā' tikmū'ün hittupmā', ha' gāy, tup-tup nōg, hu tikmū'ün pu hām'āktux, hu:

—'Āmīny te 6 hā tikmū'ün hām, tu' nūn, pūyīy hittupmā', pa 'ap nit xap'ah. Kaxīy. Nō'ōm Yoneo xop yōg hāptup xe'e, ha Yoneo yōg tikmū'ün hām 'ohnāg nit xap 'ihā'.

15 Ha Yeyox te:

—Xate mō'āmā'. 'Āpa mūn max, pāyā' ākuxa mūn kummuk! Tikmū'ün te mūnūytut tak xip, 'ok pe yohmēn xip, tu' hīy tu' xix hāmpak'ax kopah, tu nit xap 'ihā koah, nūy mōgā kōnāg hah, pu' xo'op, yā' max, 16 pa 'ün xip, tu mōnāyxop hittap 'Amanām hā' mōkputox, ha Hāmgāyāgnāg te' xām hīy ka'ok, tu hāmyāxatamuk xohix te 18 hā' hīy. Teptu 'āxop tek tux hok pu' xut hok pu mōg? Kaxīy.

17 Ha' gāy xop te yāyhāhup, tu' yīy 'ohnāg, 'ihā tikmū'ün te Yeyox yōg hāpxopmāx xohix putup pax, tu' kuxa hittup.

Mōyatat xap

18 Ha Yeyox te hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxopmāx yūmmūgā',

—Topa te tikmū'ün xat te xīy? 'Ok xate' yūmmūg? Äte xa hāmyūmmūgā'ax, hu: ¹⁹ Tik te mīpkup mōytat xap paha', tu hāpkot, ha' kopa' xok, ha xokax, tu' tuk, tu mōktu mōytat kup xupax, ha putuxnāg te yāy pet mīy mīmmāg kopah. Kaxīy tikmū'ün kutōgnāg te Topa pu' yīpkox pip hāmāxap, hak-nāy tu tikmū'ün nōy yīpkox pip, ha tikmū'ün nōy xohix nōg nōy nā' mōgāhā', tu mōktu xohix. Ta tu' kux. Kaxīy.

Tokatogā'ax

²⁰ Tu xe' yīkōpit, hu:

—Topa te tikmū'ün xat te xīy? Äte xa hāmyūmmūgā'ax, nūy Topa yōg hāpxompmā'ax xa hāmyūmmūgā' hu: ²¹ Ün te pām yōg tokatogā'ax paha', tu' xap xoxtix tinik kōnōn kopa' kanop, tu mōktu 'üpohot, ha pām mōmmāhā'. Kaxīy tikmū'ün kutōgnāg yīpkox pip hāmāxap, ha' nāg nōy nā' mōgāhā', tu mōktu xohix yīpkox pip. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

Hāmyīkox kutōgnāg

²² Yeyox te hāpkumep xix yāy yōg tik xop, tu ta kōmēn tu' mōg, xix xip tu xexka tu' mōg, tu hāmyūmmūgāhā', tu kōmēn xexka Yenoyanēn ha' mōg, ²³ ha tikmū'ün 'üm te' yīkōpit, hu:

—Yāyā', 'ok tikmū'ün kutōgnāg te' kuxa kummuk xit, nūy tu kuxa max 'üyānān tu' tat? Kaxīy.

²⁴ Yīy Yeyox te:

—Äpu, hāpxompmā punethok, nūy hāmyīkox kutōgnāg hā' mōxakux. Tikmū'ün punethok mōxakux putup, pa' mōxakux 'ohnāg, tu ta yā' 'ätihi'.

²⁵ —Ha mīptut xuxyā yok putup, tu mō'yīnnīn'ax hā' mō'yīnnīn, 'ihā' 'äkox tīhi' hāptopa, tu' xānā-tup, hu: "Hāpxōn, hāpxōn," kaxīy, pa' xuxyā te: "Kōmēn 'üm yōg 'äkox? Äte 'äyūmmūg'ah, 'apxox putup'ah, xayīy pexkox ha mōxakux hok." ²⁶ Ha 'äkox te hām'äktux putup, hu: "Ügmū'äte hāpxop māhā'ämütik, nūy ta xo'op. Xate yōg kōmēn kopak hāmyūmmūgāhā'." Kaxīy. ²⁷ Ha' yānān tu hām'äktux putup, hu: "A' äte 'äkox yūmmūg'ah. Mōg, mōg, nūy 'äpep, yā' 'äkox te hāpkumek mīy pax!" Kaxīy. ²⁸ Ha Topa te' xat yāy yōg tikmū'ün pezxkox tu', ha 'äkox te pēnāp-tup hāptox tu', tu mōnāy xop pēnāp-tup, ha pezxkox kopa' pip, ha mōnāy xop hittap 'Amanām pēnāp-tup, xix mōnāy xop 'Iyak, xix mōnāy xop Yako pēnāp-tup pax xix Topa pupi hām'äktux xop pēnāp-tup, 'ihā' hāptopa 'ätihi', ha mō'äxakux putup, pa mō'äxakux 'ohnāg, tu potap-tup, hu 'äkox kāyāhā', 'äxūy xexka tu'. ²⁹ Ha hāpxexka xohix yōg tikmū'ün nūn putup, hāptox tu' nūn putup, nūy 'ämuk xexka mīy, tu' mām putup, nūy tu' xit, tu Topa pu' yīpkox pip. ³⁰ Pa nōm xop mōxa tap xop hā' ka'ax putup, ha nōm ka'ax hā' nōm nūn, tu' māxap putup. Ta tu' kux. Kaxīy.

³¹ Hāpxip 'ohnāg 'ihā Paniye yōg tikmū'ün nūn, tu:

—Mōy, mōg. 'Üxat'ax 'Enot te 'äp-tex putup! Kaxīy.

³² Ha Yeyox te:

—Mōg, 'äte mō'äpok, xa nōm mō'ämā'ax pu hām'äktux, hu: "Äte' xupepmāhā yāmīy kummuk, tu tikmū'ün hittupmāhā", 'äte' hōnhā' mīy, xix hāptup hā', nūy hāptup nōy, kopxix hāpxompmā'ax kux. ³³ Ügmōg putup kōmēn Yenoyanēn hah, yā hōnhā' 'äte hāpkumep putup, nūy Yenoyanēn tuk xupep, pu tikmū'ün tek putex, tu Topa pupi hām'äktux xop kix, yā hōmā nōm xop xohix kix Yenoyanēn kopah.

³⁴ —Üg'äpax, kōmēn Yenoyanēn yōg tikmū'ün! 'Äxop te Topa pupi hām'äktux xop punethok kix, Topa te kōmēn ha nū' pok tik xop, ha xate mīkaxxap xexka tux hā' kix. Kokakkak tek-tok xānāhā', nūy mō'tat yāy kaka, hā' kaxīy 'äte kōmēn yōg tikmū'ün xānāhā', pāyā' ügha 'änün putup 'ohnāg. ³⁵ Yīy 'äpet 'ühok yūm putup, ha xatek pēnāp-tup 'üxeheh, Thā' 'ä' 'äktux, hu: "Topa te yāy 'äxet'ax hōm xa', pu nū'. Pūyā' xa hāmmāx nā'." Tu ta tu' kux. Kaxīy.

14

Yeyox te tik hittupmāhā'

¹ Ha nit xap nōy 'ihā Yeyox te Paniye yōg tik ha' mōg, tu' pet ha' mōg, ha yā' xexkah, ha tikmū'ün te' pēnā ka'ok Yeyox, ² ha tik nūn, 'üyípkup mōm, xix patacup, tu Yeyox ha' nūn, ³ ha Yeyox te hāmyūmmūg xop pu hām'äktux, xix Paniye xop pu hām'äktux, hu:

—Mōnāy xop hittap Mōyyex te Topa yōg xat'ax kax'ämi'. 'Ok xat' hok pu tikmū'ün hittupmāhā' hok nit xap hā? Kaxīy.

⁴ Ha' yīy 'ohnāg, yīy Yeyox te tik pakut mūg, tu' hittupmāhā', tu' pet ha mō'kutnāhā', ⁵ tu' xexka xop pu hām'äktux, hu:

—Pe 'äk-tok te hāpkox kopa mō'nāhā', pe 'ög mūnūytut tak te hāpkox kopa mō'nāhā' nit xap hā, 'ok hāpxip 'ohnāg 'ihā xate' xut'ax pu mōg? Yā' xut'ax mō'ka'ok. Yā' kaxīy 'äte tikmū'ün hittupmāhā' nit xap Thā. Kaxīy.

⁶ Ha' xutigāhā', tu hām'äktux yūmmūg 'ohnāg.

Yeyox te 'ämuk xexka hā' mōg'ax 'äktux

⁷ Üyūm Yeyox, tu' xexka xop pēnāhā', ha' yūm'ax max yāyutnāhā yāy pu', ha tikmū'ün te' mūtik mām yūmmūgāhā', tu hām'äktux'ax hā' hāmyūmmūgāhā, nūy Topa yōg hāpxompmā'ax yūmmūgāhā, hu:

⁸ —Tikmū'ün yāytaha', ha' nōy te 'äxānāhā pu' 'ämuk xexka ha mōg, 'äpu mōg, pa' yūm'ax max xak hok yāy pu'. Ämhok. Peyā' tik xexka mōg kamah, ha 'äk-tōgnāg, ⁹ puxix mīptut xuxyā xa hām'äktux, hu: "Äpu, yūm'ax nōy

xax nūy tu yūm. Tik xexka te nū yūm'ax max putup, nūy tu yūm." Kaxīy. Ha xate yāyhāhup, tu' yūm'ax nōy xak.¹⁰ Kaxīy mīy hok. Pa tik te 'āxānāhā pu mōg 'ūpet hah, 'āpu, mōg, pa' yūm'ax kummuk yāykutnā', nūy yūm, ha tigmū'ūn te xa hām'āktux'ax hu: "Āmūn tek mūn hā 'āxape', mā', nūy 'ūyūm'ax max yūm'ūn yūm." Kaxīy. Ha 'āhittup xexkah, yā tigmū'ūn xohix te' pēnāhā', tu' 'āxape te 'āp-tup pax pēnāhā, ha 'āhittup.¹¹ Kaxīy Topa te' hupmāp-tup tigmū'ūn te yāy xexka pe' paxex, ha tigmū'ūn te yāy pe'paxex-k-tōgnāg te yāyhāp-tup xexkah. Ūkux. Kaxīy.

¹²Tu Paniye yōg tik pu hām'āktux, tu tik te' xānāhā pu hām'āktux hu:

—Xate 'āmuk xexka mīy, 'āpu 'āxape xop xānā hok pu tu' xit, xix 'ānōy xop xānā hok, xip-texop xexka te 'āyīmap pip xānā hok, yā' xohix xānā hok, ka nōm xop te' yānān tu 'āxānā', nūy pago. ¹³Pa 'āmuk xexka xate' mīy, 'āpu hāpxop hok xop xānā', xix hāpkumep hok xop xānā', xi' pa hok xop xānā'.¹⁴Hamūn. Ha Topa te xa hāmmāxp-tup, 'ūhok xop te xa pago 'ohnāg hah, yā Topa mūn te xa pago putup, 'ihā tigmū'ūn te hāmyok mīy xop hi' putpu'. Ūkux. Kaxīy.

Āmuk xexkah

¹⁵Tik te mīmpe xit'ax tu' yūm, tu' xupak, tu hām'āktux Yeyox pu', hu:

—Tigmū'ūn kuxa hittup, nōm te Topa yōg 'āmuk xexka māp-tup. Kaxīy.

¹⁶Ha Yeyox te hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxomā'ax yūmmūgā', nūy Topa te tigmū'ūn xānā 'āktux, hu:

—Tik te 'āmuk xexka mīy, tu tigmū'ūn punethok xānāhā', pu' pet ha' nūl, nūy xit,¹⁷ tu 'āmuk xexka mīy, ha' puk, ha kāmānat xat, pu tigmū'ūn yūmmūgā', hu: "Yā' puk, mā', nūy xit." Kaxīy.

¹⁸—Pa tigmū'ūn tep-tup nōg, yīy tik puxet te: "Āte hām max nōmenax, tu tayūmak 'ūyānān tu' hōm, nūy pop. 'Ūgmōg putup, nūy pēnā', 'a' māp-tup'ah." Kaxīy.

¹⁹—Ha' nōy te: "Āte mox te 10 pop. 'Ūgmōg putup nūy pēnā', 'ak xit putup'ah." Kaxīy.

²⁰—Ha nōy te: "Āte yāytaha, huk mōg putup'ah." Kaxīy.

²¹—Ha kāmānat nūn put pu', tu yāy xuxyā pu' xuktux, ha' gāy, tu: "Mōg, 'āmō'ka'ok, kōmēn kotit ha mōg, nūy kōmēn yōg tigmū'ūn hok xop nūnnā', 'ūk pet tu nūnnā!" Kaxīy.

²²—Ha' mīy, tu hāpxip kutōgnāg 'ihā putpu' nūn, tu: "Xate' xat, ha 'āte' mīy, pa 'āmuk xexka punethok" Kaxīy.

²³—Ha' nōy xe mō'kutnāhā', hu: "Mōg, putat xexka hā mōg, xix putat kutōgnāg hā mōg, nūy tigmū'ūn xapit, tu nūnnā', pu 'āmuk xexka xohix mā'.²⁴ 'Āte hāpxe'e 'āktux xā',

hu: "Ūxexka xop 'āte' xānāhā', hāp-tup nōg, hu' yōg 'āmuk xexka māp-tup 'ohnāg." Ta tu' kux. Kaxīy.

Tikmū'ūn te Yeyox mūtik hāpkumep'ax

²⁵'Āmnāy nōy tu ta hāpkumep, ha tigmū'ūn punethok te' mūtik hāpkumep, ha' yōkānām, tu hām'āktux, hu:

²⁶—Tikmū'ūn tek mūn mūtik hāpkumep putup, pūyāk putup pax xexkah, tu yāy yōg xape xop putup kutōgnāg. Tigmū'ūn tek mūn mūtik hāpkumep, pūyā yāy tak putup kutōgnāg, xi' mūg tut, xi' xetut, xik-tok, xi' tutnōy xop, xi' pīt xop, xi' hex xop putup kutōgnāg, xix yāy pe'paxex kutōgnāg, nūy 'ūkputup xexkah. ²⁷Tigmū'ūn te yāy yōg mīpkupnix tat hok, tu' xūy hok 'ūgmūn putuk, puxix yōgnū tigmū'ūn mūtik hāpkumep hok.

²⁸Xate miptut tox mīy'ax, hu 'āyūm hāmāxap, nūy yāy yīkopit, hu: Tayūmak xohix te xīy yōgnū'? Kaxīy. Tu 'ōg tayūmak mō'kupix. Paxpu 'ōg tayūmak punethok, 'āpu, miptut mīy. ²⁹Paxpu miptut hām tu' xup, pa 'ōg tayūmak kutōgnāg, puxix miptut kuxyā hok, ha' nōy te xa 'āktux'ax kummuk, hu:³⁰"Ūpa te hāmyūmmūg 'ohnāg 'ōhōm. 'Ūyōg tayūmak xohik-tōgnāg, pāyā mō'kupix yūmmūg 'ohnāg kamah." Kaxīy. Ta tu' kux.

³¹Tu xe hām'āktux, nūy Topa yōg hāpxomā'ax yūmmūgā', hu:

—Hāpxexka yōg tik te' xat'ax, tu xonat xop xohix te 10,000 mō'pok, nūy hāpxexka nōy yōg xonat xop mūtik yāykix, pa xonat xop nōy xohix te 20,000, yīy tik te tigmū'ūn 'xat'ax yūm, nūy yāy yīkopit hāmāxap, hu: "Ok yōgnū xonat xop ka'ok, pe xonat nōy xop ka'ok?" Kaxīy. ³²Xonat xop nōy ka'ok, puxix tik xop mō'pok hāpxexka nōy hah, pu ta' xexka xop tu' xax, pu yāykix kuxyā', ha hāptox tu mō'pok'ax, nūy gāy kuxyā'.

³³—Kaxīy 'āxop te yāy yōg hāpxop xohix nīm hok, hu 'ūgmūn mūtik xate hāpkumep hok kamah. Kaxīy.

Āmot Xuxpex

³⁴Tu xe hām'āktux, hu:

—Āmot xuxpex mūn max, pa yāy xuxpex nōg, puxix max'ah 'ehe',³⁵ ha tigmū'ūn tep-tup nōg, hu hāptopa mō'yōn. 'Ūg'āpax, nūy 'āyīpcox pi'. Kaxīy.

15

Kahnēn te yāy xaxok

¹Hāpxip kutōgnāg 'ihā tik xop nūn, nūy Yeyox yīy 'āpax, tu gohet pupi tigmū'ūn yōg tayūmak pop, ha Yoneo yōg tigmū'ūn te nōm tik xop putup nōg,² ha Paniye xop xix hāmyūmmūg xop te Yeyox 'āktux kummuk, hu:

Nū tik te tik kummuk hā' xape, tu nōm mūtik xit. Yā kummuk Yeyox. Kaxīy.

³ Ha Yeyox te hāmyūmmūgāhā', tu Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', tu kahnēn 'āktux hā hāmyūmmūgāhā', nūy tu Topa te tikmū'ün kummuk xak 'āktux, hu:

⁴ —Tikmū'ün yōg kahnēn te 100, tu kahnēn puxet xaxok, hu' mōg, tu' xip'ax kox, tu kahnēn xop te 99 nūm, nūy kahnēn puxet xak, tu' xak, tu mōkto xipihi', ⁵ tu xipihi', tu ta' kuxa hittup xexkah, tu' nūn putpu', tu kahnēn te' yīpak hā' tat, ⁶ tu' nūn tu nūktu xupep yāy pet tu', tu' xape xop xānāhā', xix hām yīmap ha' pip xop xānāhā', tu: "Ākuxa hittup 'ūgmūtik! Yā 'āte yāy yōg kahnēn xipihi!" Kaxīy. Ta tu' kux.

⁷ —Kaxīy pexkox kopā' pip xop kuxa hittup xexkah, tik kummuk yāyhāhup ha' hittup xexkah, pa' kuxa hittup kutōgnāg 'ihā tik xop te yāy pe'paxex, hu: "Ugmax." Kaxīy.

⁸ Ha Yeyox te tayūmak hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy Topa te tikmū'ün kummuk xak 'āktux, hu:

—Üñ puxet te tayūmak 'ānuk te 10 pip, tup-xet xaxok, tu' xak, tu kuyāñnam hā' xak, tu' pet kunut xit max, tu' xak, ⁹ tu' xipihi', tu' paha', tu' kuxa hittup, tu' xape xop xānāhā', xix hāmhūmnāg ha' pip xop, tu: "Ākuxa hittup 'ūgmūtik, 'āxop. 'Āte yāy yōg tayūmak 'ānuk xipihi!" Kaxīy. Ta tu' kux.

¹⁰ —Kaxīy pexkox yōg mō'pok xop kuxa hittup, tik kummuk ta yāyhāhup ha' kuxa hittup. Kaxīy.

Tik kutox xupaha'

¹¹ Tu xe hām'āktux nūy hāmyūmmūgā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', nūy Topa te tikmū'ün kummuk putup 'āktux, pu tu yāyhāhup, xix hāpkummuk mīy kux. Tu hām'āktux, hu:

—Tik tek-tok pit 2, yā' xip tap, ¹² hak-tok te' nōy hā' kuhmōy te yāy tak pu hām'āktux, hu: "Ātak, 'āxok, kopxix 'āte 'ōg hāpxop pop, 'ūyāg pop'ax, pa hōnhā 'āte' yāg putup, yā tayūmak putup tek putex. 'Āte' hip putup'ah, xa 'āxok. 'Ā' hōm nōmhā, 'ūyā nōmenax, nūy tayūmak pop, nūyk mōg hāptox tu." Kaxīy.

—Ha' tak te hāpxop xohix koxip, tuk-tok te kuhmōy tu tu' yāg popmāhā'. ¹³ Hāpxip kutōgnāg 'ihāk-tok te 'ūyāg tayūmak pop, tu' mōg hāptox tu', tu mōkto hāpxexka puknōg tu' xupep, tu hāpkummuk mīy pax, tu tayūmak xexka xaxogānāg, ha' nōg.

¹⁴ —Ha' hōk, 'ūyōg tayūmak hōknāg, ha hāmhōgnāg hāpxexka xohix tu', yīy putup tep-tex, xix hāpxexka yōg tikmū'ün xohix kix, ¹⁵ ha hāpxop 'ūm xak, nūy mā', tu: "Um hōm. 'Ūgmā', kaxīy, ha' nōy te yāy yōg hām tu mō'kutnāhā', pu xapup pēnā', ¹⁶ ha putup tep-tex, hu xapup xit'ax xak, pa' hōm 'ohnāg tik te', ¹⁷ yīy yāy koxak, tu yāy mūtik hām'āktux, hu: "Ātak yōg kāmānat xop xit punethok, tu tu' hix ka'ok, ha putup tek

putex. ¹⁸ Put puk mōg 'ātak hah, yāy 'Ātak pet hak mōg'ax, tu hām'āktux'ax, hu: "Ātak, 'āte hāpkummuk mīy pax, tu yāyhāhup Topa tu', xix xa tu', ¹⁹ Āmax, hak mūn kummuk, tu xa' hupmāhā', puk mūn yā 'āk-tok 'āktux. 'Ūktux hōk puk hām 'ōg kāmānat xop mūtik." Kaxīy. ²⁰ Tu putpu' mōg yāy tak pet hah.

—Tu mōktu' pet tu' xupep, hak-tok te hāptox tu' xip, 'ihā' tak te' pēnāhā', tuk-tok te' nōy hā kuhmōy kuxa ka', tu' mōg mō'ka'ok, tuk-tok mūg yāy kep hah, nūy tu 'āneo, ta tu' kuxa hittup tu 'āneo, ²¹ hak-tok te: "Ātak, 'āte hāpkummuk mīy pax, tu Topa pu hāpkummugāhā', xix 'āmūn pu', tu xa hupmāhā puk mūn yā 'āk-tok 'āktux." Kaxīy.

²² —Pāyā' tak te kāmānat xat, tu: "Mō'ka'ok, mōg, tu topixxax max popnū', pu xōnnū tu yīpkutok ha mō'tat, ha pata xax max popnū', pu' tat, ²³ ha mūnūytut kutox tuktup max nūnnā', tup-tex. 'Āpu yūmū nō 'āmūk xexka mīy 'ūghittup tu'. ²⁴ Xōnnē nūn, ha yūmūg kuxa hittup. Hōmā' xok putuk, tu' hittup nōmhā, hōmā' xupaha, tu' putpu' nūn nōmhā." Kaxīy.

—Tu 'āmuk xexka mīy!

²⁵ —Hak-tok te māxap xip, hāpxa xexka tu' xip, tu putpu' nūn yāy pet hah, tu kāyā 'āpak, xix hāmyā'āpak, ²⁶ yīy: "Pute 'ūm nūlū? Tep tu tikmū'ün kāyāhā yīy hāmyā?" Kaxīy.

²⁷ —Ha: "Ātaknōy nūn, ha 'ātak xat pu mūnūytut kutox putex, 'ūkuxa hittup tu', 'ūk-tok putpu' nūn ha' kuxa hittup." Kaxīy.

²⁸ —Pak-tok te māxap gāy, tu' mō'nāptup'ah mīptut hā', ha' tak nūn, tu ta tu' xapit, pu mōnāy, ²⁹ pak-tok te: "Hāmyāxatamuk xohix hā xatek-xat, hak yīpkox xip, tu' mīy, pāyā xate hāpxop 'ūm 'a' hōm'ah, xate mot kutox kutōgnāg 'a' hōm 'ohnāg, puk xape xop mūtik 'āmuk xexka mīy, ³⁰ pa 'āk-tok nōy nūn, tu' xotit xop punethok pēnāhā', tu 'ōg tayūmak hā' pagok, ha tayūmak nōg, ha 'āha' nūn putpu', ha xate 'āmuk xexka mīy!" Kaxīy.

³¹ Ha' tak te: "Xōnnū! Hāmyāxatamuk xohix hā 'ūgmūtik 'āxip, ha 'āte yāy yōg hāpxop xohix popmāp-tup xa'. ³² Yā' max yūmūg kuxa hittup, nūy 'āmuk xexka mīy, 'ātaknōy put pu' nūn, ha yūmūg kuxa hittup. Yā' xok putuk, pāyā' hi, tu' xupaha', pāyā' putpu' nūn." Kaxīy. Tu ta tu' kux. Kaxīy Yeyox te tikmū'ün yūmūgāhā', tu Topa te tikmū'ün kummuk xak 'āktux, puyīy yāyhāhup, xix hāpkummuk mīy kux, nūy tu kuxa hittup.

16

Kāmānat te māxap te hāpkohē' mīy

¹ Yeyox te xe hām'āktux yāy yōg tik xop pu', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmūgā', hu:

—'Ūptexop xexka xip, ha tik te nō pēnānā' xip, yā kāmānat te māxap, ha tik nōy nūn,

tup-texop xexka pu hām'āktux, hu: "Nōm kāmānat te māxap te 'ōg hāpxop xohix pēnāhā, tu hāmyūmmūg 'ohnāg, tu' kmū'ūn kummuk xak 'āktux, puyīy yāyhāhup, xix hāpkummuk mīy kux, nūy tu kuxa hittup.

Kāmānat te xaxogānāg 'ōg hāpxop." Kaxīy.
2 Hap-texop te yāy yōg kāmānat ha' xānāhā, tu: "Xatep-te' mūn mīy?" Tikmū'ūn te 'ākummuk 'āktux. Hōnhā xate nō pēnā kux. Puxi." Kaxīy.

3 —Ha kāmānat te yāy pu hām'āktux, hu: "Ātep-te mūn mīy'ax?" Ūkuxyā tek mūn putup nōg. 'Ak mūn ka'ok'ah, 'ūyīy mū' hāpxa. Hāpxop 'ūhok tu' kax 'ātep-tup'ah, 'āte yāyhāhup tu'. 4 Nay. 'Āte' yūmmūg. Ūkuxape xe'e xop max, ha 'āte nōm xop pu hām'āktux hā hāmaxnā'ax, puk mūn pu hāmax hā yānān, 'ū pet kopak xihip, Thāk xuxyā tek xat pu mōg." Kaxīy.

5 —Hu' xuxyā yōg kāmānat nōy ha' xānāhā, xix kāmānat nōy ha' xānāhā, tu mōktu xohix, tu 'ōm te māxap pu hām'āktux, hu: "Hāpxop xohix te xīy xate ta nemēn yūmmūg xuxyā pu?" Kaxīy.

6 —Ha' nōy te: "Hep tox yōg kānēy te 100 'āte ta nemēn." Kaxīy.

—Ha: "Ta nemēn yōg pa' tappet, tu mō'kupix, hu: 50 'ūyānān tu', nūy 'ōg hāpxop yāggā xate ta nemēn." Kaxīy.

7 —Tu tik tek-nāy tu' xānāhā, tu: "Xate ta nemēn hā xīy hāpxop?" Kaxīy.

—Ha: "Āte ta nemēn xuxnāg yōg panat xohix te 1.000." Kaxīy.

—Ha xe': "Ōgnū ta nemēn yōg pa' tapet, nūy mō'kupix ha' yūm, hu: 800 nūy 'ōg 'ūyānān tu!" Kaxīy.

8 —Ha' xuxyā te hāmyūmmūg, tu' yōg kāmānat te hāpkohē mīy yūmmūg, tu hāmyūmmūg 'āktux kamah. Ta tu' kux.

—Kaxīy Topa hā' puknōg xop te hāmyūmmūg xexkah, pāyā Topa yōg tikmū'ūn te hāmyok mīy, tu hāmyūmmūg kutōgnāg, 9 yīy 'āte xa hām'āktux: Yā' max tikmū'ūn te tayūmak hā hāmaxnāl, nūy' xape xop pu hāpxopmā max, puyīy nōm xop mō'ānlñām 'ūyānān tu', Thā 'ōg tayūmak nōg, puxix 'āmōgā pezxox hah, xa xihip ka'ok. 10 Tik te hāmyok mīy, tu hāpxop kutōgnāg pēnā max, puxix hāpxop xexka pēnā max kamah. Kaxīy tik kummuk te hāpxop kutōgnāg pēnā kummuk, puxix hāpxop xexka pēnā kummuk kamah. 11 Tik te hāpkohē mīy, tu tayūmak hā' pēnā kummuk, puxix kamah Topa yōg hāpxopmā max pēnā kummuk. 12 Xate 'ānōy yōg hāpxop pēnā kummuk, puxix tikmū'ūn kuxa 'ākopa yūm 'ohnāg, tu hāpxop max xa' hōm putup 'ohnāg kamah. Āmhok.

13 —Tikmū'ūn te yāy xuxyā 2 pu' hām hok, ka xuxyāp-xet putup pax, Thā' nōy putup nōg. Ha tikmū'ūn xupkūmīy, puxix tayūmak

tu' hām, pa tikmū'ūn te Topa xak, puxix Topa tu' hām. 'Ūkux. Kaxīy.

Yeyox te hām'āktux

14 Ha Paniye yōg xop te' xupak, tu Yeyox had yīxix kummuk, hu' xox yīxix, tu tayūmak hā kūmīy, hu' gāy, tu' yīxix kummuk. 15 Pa Yeyox te:

—Tikmū'ūn te 'āpēnāhā', tu: 'Ūmax, kaxīy, 'āhā, pāyā Topa te 'ākuxa kopa pēnāhā', tup-tup nōg, 'ākuxa kummuk hah.

16 —Hōmā mōnāyxop hittap Mōyyex te Topa yōg xat'ax kax'āmi, ha' nōy xop te Topa pupi hām'āktux, nūy tikmū'ūn pu' xuktux, tu hāmyāxatamuk xohix hā hāmyūmmūgāhā', tu mōktu Yoām xip, nōm tep-tox pix, ha hōnhā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha hām'āpak max 'āktux, ha' xohix yīpkox pip, puyīy Topa yōg putat ha' mōg.

17 —Ha pexkox te yāy xagogāp-tup, xix hahām, pāyā Topa yōg hāmāktux xip ka'ok, ha' xaxogā 'ohnāg.

18 —Tikmū'ūn te' xetut nīm, tu 'ūn nōy mūg, yā hāpxopmā kummuk, ha tik nōy te' nōy xetut mūg, nūy yāytax, yā hāpxopmā kumuk kamah, tu' nōy hā' xupxet. Kaxīy.

Ūptexop xexka xix Nay

19 Tu xe hām'āktux, nūy hāmyūmmūgā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', puyīy Topa yōg hām'āktux pu' yīpkox pip, hu:

—Ūptexop xip, tu topixxax max tat, tu ta' mīy pax 'āmuk xexkah, 20 ha tik hok xip, tu' pakut, tu' pip 'Ūptexop yōg hāmyīkox tu', 'ūxuxet'ax Nay, 'ūkayax punethok tu' pip, 21 tu' xit'ax 'ūm xak, putup tep-tex hah, ha kokex xop te tik kayax xup, tu' yōyāxōg hā' xup. 22 Hāpxip kutōgnāg tik hok 'āxet'ax Nay xok, ha pexkox yōg nū' 'ok xop te' put, tu' tat, tu pexkox ha mō'tat, ha mōnāyxop hittap 'Amanām mūtik thi pexkox kopah, tu' hittup, Thā 'Ūp-texop xok kamah, ha nō hāpkot, 23 ha' xakix xop yōg pip'ax tu' mōg, tu' xūy xexkah, tu mōnāyxop hittap 'Amanām pēnāhā', ha hāptox tu' xip pepi', pa Nay te 'Amanām mūtik pepi' thi', 24 yīp-texop te' xānā ka'ok, hu: "Yā' 'āmāxap 'Amanām!" Kaxīy, ha: "Putep mūn putup xate?" Kaxīy. Ha' nōy te: "Ūg 'ūm kuxa ka', 'ūkūy hah. Āpu, Nay nū'kutnā', nūy yīpkutok hā 'ūgyōyāxōg 'ūm pix, kōnāg hā' pix. Yāk xūy xexka kuxap kopah." Kaxīy.

25 —Pa 'Amanām te: "Xōnnū", Topa te xa hāmmāxna hām tu', Thā Nay ha hāpkummugāhā', yā hōnhā' hittup pax 'Thā' 'āxūy, 26 ha hāpkānet xexka xip, ka mōnāy 'ūghah, ha kamak mōg 'ohnāg 'āha ku'u mōnāy." Kaxīy.

27 —Hap-texop te: "Nay nū'kutnā 'ūktak pet hah. 28 'Ūktaknōy xohix te 5 thi', yīy mō'kutnā hām tu', ka nū pip'ax ha' nūn, hu' xūy." Kaxīy.

²⁹ —Pa 'Amanām te: “Āmhok. 'A mō'kutnāp-tup'ah 'ātaknōy xop hah. Yā' xip Topa tappet, nūy mō'kupix, nūy yīpkox pi'. Yā' puxi'.” Kaxīy.

³⁰ —Ha' nōy te: Yāk-tōgnāg, 'ap punet'ah. 'Ūktaknōy xop kuxa mām 'ohnāg Topa yōg tappet kopah. 'Āpu, mō Nay kutnā', nūy taknōy xop ha' mōg. Pax pu tik xok xe'e', tu put pu hi', tuk taknōy xop pu hām'āktux, puxi' kuxa mām ka'ok hām'āktux'ax kopah, tu yāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy kux.” Kaxīy.

³¹ —Pa 'Amanām te: “Ūkuxa mām 'ohnāg Topa yōg tappet kopah, hu' mām hok tikmū'ūn hām'āktux'ax kopa kamah, tu tik xop tu putpu hi' 'āpak'ax, 'ihā' kuxa mām 'ohnāg.” Ta tu' kux.

17

Hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', pu tu' kux
¹ Yeyox te yāy yōg mūtik hāpkumep xop pu hām'āktux, hu:

—Āmnīy xohix 'ihā' hāpxopmā'ax kummuk te' kummukgā'ax, pa tikmū'ūn te hāpkummuk mīy, nūy nōy kummukgā', puxix Topa nōm yūxgā' xexka. ² Yā' max nōm tik te' kummukgā' mūg, nūy mīkax xexka hīy 'ūmāykox tu', tu kōnāg xexka kopa tu' xok, ha' kummuk nōm te tikmū'ūn kutōgnāg pu hāpkummuk mīy'ax yūmmūgāhā'. ³ 'Ōg pa 'āti'! 'Ānōy te hāpkummukgāhā'! 'Āpu' mānōg, pu yāyhāhup, ha ta xaxogā'. ⁴ 'Ānōy te xa hāpkummukgā pax, tu xe' mīy pu tu 7, 'ihā' xa tu' xak pu kummugā'ax xaxogā'. 'Āpu 'ānōy kuxa ka', nūy hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. Kaxīy.

'Ūkuxa yūm ka'ok

⁵ Ha yāy yōg xop te:

—'Ūgmū kuxa mām kutōgnāg. 'Āpuk mū kuxa māmmā', pu tu mām ka'ok. Kaxīy.

⁶ Ha Yeyox te:

—'Ok 'ākuxa mām kutīgnāg? Pēnā mīm xexka kup 'āxet'ax mōytat, ha mīm xap kutīgnāg. Pax xa kuxa mām kutīgnāg kaxīy, hu ta mīm xexka kup nōy piget pu' xat, hu: “Hām tu yāy xut, nūy kōnāg xexka kopa 'āxip, nūy kōnāg kaka yōg hām kopa 'āxok.” Kaxīy, puxix mīm xexka kup yīpkox pi', nūy' mīy. Kaxīy.

Kāmānat hām'ax

Tu xe:

⁷ —'Ōg kāmānat te hāpxa', pe mūnūyut pēnā', tu 'āmnīy hā putpu' nūn 'āpet tu', pāyā xate' xapit hok pu yūhūm, nūy xit. ⁸ 'Āmhok, pāyā' xat, hu: “Hāpxop 'ūm puk, tu mōktu max, tu hāpxop ke'et, tu kānēy yīmū' xak-nāy 'ūkxit. 'Ūkxit kux yīt ta 'āxit 'ūk-nāy tu xix xo'op.” Kaxīy. ⁹ Tu 'ōg kāmānat pu hām'āktux hok, nūy: “Puxi', 'āhām max,”

kaxīy. 'Āmhok. ¹⁰ Kaxīy 'āxop yā Topa hā kāmānat xop. Topa xat'ax xohix pu 'āyīpkox pip, xapix tu hām'āktux, hu: “'Ūgmūg hām kummuk Topa pu', 'ūxat'ax mīy puxehnāg tu.” Kaxīy.

Yeyox te tikmū'ūn xax kunut xop hit-tupmāhā'

¹¹ Tu ta hāpkumep, tu kōmēn Yenoyanēn ha' mōg, ha hāpxexka Xamāniit te' keppa' yūm, xix hāpxexka nōy Ganinet te' xām pa' yūm. ¹² Tu' mōg tu mōktu' xupet xip tu xexka tu', ha tik te 10 pip, tu pakut, tu yāy xax kunutnām, kayax punethok tu', hāptox tu' pip xip'ax tu', ¹³ tu' xānāhā', hu:

—Yeyox, Notot! 'Ūgmū kuxa ka! Kaxīy.

¹⁴ Ha' pēnāhā', tu:

—Mōg, 'āmānex xop ha mōg pu 'āpēnā'. Kaxīy.

Ha' mōg. 'Ūmōg, 'ihā' hittup, ha' xax tap tup xupet tu max, ¹⁵ Ha tik puxet yā hāpxexka Xāmāniit yōg, yā' puknōg, tu yāy xax tap max pēnāhā', yī' putpu' nūn, tu' yīy ka'ok, tu Topa max 'āktux, 'ūhittup tu', ¹⁶ tu' kopaxux ha' nāhā', tu Yeyox pu hām'āktux, hu: 'Āmax xe'ēgnāg! Kaxīy.

¹⁷ Ha:

—Tik xohix te 10 hittup. Pi'yā' pip nōm tix xohix te? ¹⁸ Tu putpu' nūn 'ohnāg, tu Topa max 'āktux 'ohnāg, pāyā' puknōg puxehnāg te Topa max 'āktux. Kaxīy.

¹⁹ Tu' puknōg pu:

—'Āyok, nūy mōg, 'ākuxa yūm ka'ok, yīy Topa te 'āhittupmāhā'. Kaxīy.

Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat putup

²⁰ Hāpxip kutōgnāg 'ihā' Yeyox te hām'ūmmūgāhā', yīy Paniye yōg xop te' yīkopit, hu:

—Hām 'ūm 'ihā Topa te hām xexka xohix yōg tikmū'ūn xat putup hām tu'? Kaxīy.

Ha:

Tikmū'ūn te' xak, tu' pēnāp-tup, ²¹ 'A hām'āktux putup'ah, hu: “Hēnā', 'ūxi pūnūte',” kaxīy. 'Āmhok. Xix 'ap hām'āktux putup'ah, hu: “Pēnā', 'ōnte' xip,” kaxīy. 'Āmhok. Tikmū'ūn te' pēnā 'ohnāg 'ihā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat. 'Āmhok. Yā Topa te tikmū'ūn kuxa kopa' xat. Kaxīy.

²² Tu yāy yōg mūtik mōg xop pu hām'āktux, hu:

—'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok, ha 'āmnīy punethok nōg putup, 'ihā' xe 'āxop tek mūn pēnāp-tup, pāyā' ak pēnā'ah, ²³ ha tikmū'ūn te xa hām'āktux putup, hu: “Hēnā', Yeyox xip,” kaxīy. Ha' nōy fe: “Pēnā', 'ōnte' xip,” kaxīy. Pak xip putup'ah. 'Āmōg hok nūy pēnā'. Ak xip putup'ah. ²⁴ 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok, huk nūn putup mō'ka'ok, 'ūgnūn putup tex yānām xexka putuk, ha hāpxexka xohix yōg tikmū'ūn tek pēnāp-tup, ²⁵ pa hōnhāk xūy nām putup hāmāxap,

ha tikmū'ün tek putup nōg. ²⁶ Hōmā tikmū'ün hittap te mōnāyxop Nōe putup nōg kamah, ²⁷ tu' xit, tu' xo'op, tu yāytaħa', tu hāmyāxatamuk xohix hā' yīpkox pip 'ohnāg Topa yōg hām'āktux pu', tu mōktu Nōe te mīptut xexka hā mō'nāhā', nōm mīptut te kōnāg hā' mōg ha mō'nāhā', ha tex xexkah, ha kōnāg kox xohix nū'xip, tu' hāmnak hā' xupep nām, ha mōktu tikmū'ün xohix xakix kōnāg kopah. ²⁸ Ha tikmū'ün hittap te mōnāyxop No putup nōg kamah, tu' xit, tu' xo'op, tu hāpxop hāmenax, tu' hām, tu' pet punethok, tu hāmyāxatamuk xohix hā' yīpkox pip 'ohnāg Topa yōg hām'āktux pu', ²⁹ tu mōktu No te kōmēn Xonōm nīm, ha hāpxip 'ohnāg īħā kuxap te pexkox tu' xakot, xix mīkax xap pukpex te pexkox tu' nāhā', tu tikmū'ün koxyōy, 'ūpuh ha' nōa'. ³⁰ Kaxīy tikmū'ün te hāpxopmāp-tup īħāk nūn, hak mūn yā Tikmū'ün Kutok, ³¹ tuk nūn īħā xupmān mō'ka'ok, pe yā mīptut kopa' pip, pe yā hām tu tħi. 'Uħlip hok, 'ōg hāpxop nīm, pūyā' pi', pāyā' āxupmān mō'ka'ok, ka āxok. ³² Mōnāyxop te xa No xetut 'āktux, tu' yōkānām hu' xok, 'ūxaxok hok nō'ōm! ³³ Tikmū'ün xak, pūyā hi, puxix tu' xok, pa tikmū'ün xok puxix hi xe'ēgnāg. ³⁴ Āte xa hāpxe'e 'āktux, 'ūgnūn putup, īħā tikmū'ün 2 mō'yōn, ha yā mōgāp-tup 'ūpxet, tu' nōy nīm putup, ³⁵ ha 'ūn 2 te xuxnāg xetox xap koxyōy putup, nūy nō pām mīy, hā mōgāp-tup 'ūn puxet, tu' nōy nīm putup, ³⁶ ha tik 2 hām putup, hā mōgāp-tup tik puxet, tu' nōy nīm putup. Kaxīy.

³⁷ Ha' yōg xop te Yeyox yīl'ax 'āpak, hu' yīkipit, hu:

—Yāyā', pi'ya' xip nūlhū? Kaxīy.

Ha:

—Kuptap xop te yāy tu nū' nāhā' nūy xokxax tu hāmhūmnāg pip. Kaxīy.

18

Tik pa te hāmyūmmūg xix 'ūn hok yūm

¹ Yeyox te hāmyūmmūgħāħ hām'āktux'ax hā, nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgħā, pūyātikmū'ün Topa pu hām'āktux pax, nūy xokxax te tekñōġ hok, tu:

² —Tik pa te hāmyūmmūg, tu' xip kōmēn kopah, tu' kuxxānōġ 'ohnāg, hu Topa yīpkutuk hok, xix tikmū'ün yīpkutuk 'ohnāg. ³ Ha kōmēn kopa' xip 'ūħħu, tu' hok yūm, tu 'āmnīy xohix hā tik pa te hāmyūmmūg ha' mōg, nūy ta tu' xak, hu: "Āpu, mōknīynām. Tikmū'ün kummuk hupmā, pu tu 'ā hāpkummugħā kux," kaxīy. Pa tik te hāpkohē' mīy, tu' kuxyā 'ohnāg.

⁴ —Ha 'āmnīy xohix hā tik te' kuxyā 'ohnāg, pa 'āmnīy xohix hā 'ūn nūn, nūy ta tu' xax, pu hāpkummuk mīy kuxyā', hu 'āmnīy xohix hā' mīy, tu mōktu tik te yāy pu hām'āktux, hu: "Āte Topa yīpkutuk 'ohnāg,

tu tikmū'ün puk yīpkox 'ohnāg kamah, ⁵ pa 'ūn te 'a' xak pu' kummuk mīy xop kuxyā', tuk kuxa teknōġ, 'ūn nūn kux 'ohnāg hah. Puxi. 'Āte 'ūn mō'nīynām putup, puk putox kummugħā hok." Kaxīy. Ta tu' kux.

⁶ Tu xe:

—Tik pa te hāmyūmmūg, pāyā hāpkohē' mīy, ha 'ūn te ta tu' xak, tu xe tu' xak, tu' hop 'ohnāg, tu mōktu tik te mō'nīynām. ⁷ Ok Topa te yāy yōg tikmū'ün mō'nīynām hok, mō nōm yāy xe'ēgnāg tu'? Hamūn. Yā' yīmōgatux, tu mō'nīynām xe'ēgnāg, nōm xop te 'āmnīy xohix hā ta tu' xak, xix hāptup xohix hā, pu tu mō'nīynām. ⁸ Āte xa hāpxe'e 'āktux: Topa te hāpkummuk mīy xop kuxyāħā', nūy yāy yōg tikmū'ün mō'nīynām mō'ka'ok. 'Ūgmūn yā Tikmū'ün Kutok, tuk nūn putup putpu'. 'Ok tikmū'ün kuxa mām putup 'ūgkopa īħāk nūn? Īntu' Kaxīy.

Paniye yōg tihik, xix tik te gohet pupi tāyūmak pop

⁹ Tu hām'āktux nōy hā hāmyūmmūgħāħā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgħā, pu tikmū'ün yāy pe'paxex max hok, nūy nōy pe'paxexk-tōġnāg hok kamah, tu:

¹⁰ —Tik 2 mōg, tu Topa pet xexka ha' mōg, nūy Topa pu hām'āktux, ha tik puxet Paniye xop yōg, xi' nōy te gohet pupi tāyūmak pop, ¹¹ ha Paniye yōg tik te yāy pe'paxex max, tu Topa pu hām'āktux, tu yāy pu' xuktux, hu: "Topah, 'ūgmūn max. Tikmū'ün xohix kummuk pax, tu hāpxop hā' xupxet, xi' nōy hā' xupxet, tu hāpkummuk mīy, nū tik kummuk putuk, tik te gohet pupi tāyūmak pop putuk, yā' kummuk, ha tak mūn max. ¹² 'Ūkxit hok xegħoñ pet xohix īħā', xix kīn pet xohix īħāk xit hok, nūy ta Topa pu hām'āktux, tu yōg tāyūmak yāg 'āte Topa pu' hōm, yā tāyūmak xohix te 10 yōgnū, hu Topa pup-xet hōm. Puxi. 'Ūkux.' Kaxīy. Pa Topa te nōm pe'paxex kummuk.

¹³ —Ha tik te gohet pupi tāyūmak pop, tu yāyħāħup, tu hāptopu tu' xip 'ūgnīħa', tu Topa yīpkutuk, hu pexkox pēnāp-tup 'ohnāg, tu nū' xup, tu yāy kep to'ok, tu: "Topa, 'ūg 'ūm kuxa ka', 'āte hāpkummugħā pax hah." Kaxīy. Ta tu' kux.

¹⁴ Tu xe:

—Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tik te gohet pupi tāyūmak pop, tu te yāy pet ha' mōg putpu', ha Topa te' kuxa yūmmāħā', pa Paniye yōg tik kuxa yūm 'ohnāg, Topa te' kuxa yūmmā 'ohnāg hah. Tik te yāy xexka pe'paxex, puxix Topa' hupmā', ha tik te yāk-tōġnāg pe'paxex, puxix tu yāyħā' xexkah. Kaxīy.

Yeyox xix kakxop

¹⁵ Ha 'ūn xop tek-tok tat Yeyox hah, pu' xupit, pūyātik xakxop pu hām 'ūm maxnā', ha yāy yōg mūtik hāpkumep xop te' pēnāħā', tu 'ūn xop mānōġ, ¹⁶ pa Yeyox te' xānħāħ, hu:

—Mā'. Pūyā kakxop nū' ūghah, tu' tux hok pūyīñ nū', yā Topa te' xat putup kakxop kuxa tu'. ¹⁷ Āte xa hāpxe'e 'āktux, 'ūxaxok hok: Kakxop yípkox pip Topa yōg xat'ax pu', ha Topa tep-tup pu tikmū'ün yípkox pip kamah, kakxop putuk, nūy Topa yōg tikmū'ün kopa' pi'. Kaxīy.

'Ūp-texop xexka

¹⁸ Ha Yeyox yōg tik te' xat'ax, tu' nūn, tu Yeyox yīkōpit, hu:

—Notot, xate yūmmūgā'ax, yā 'āmax. Ātep-tep mūn mīy'ax nūy ūghī xe'ēgnāg mōl'kumak mōg? Kaxīy.

¹⁹ Ha:

—Tep tu xatek mūn 'āxet'ax max? 'Ap xip'ah tikmū'ün kuxa max. Topa mūn puxehnāg max. ²⁰ Xate Topa yōg xat'ax xohix yūmmūg, hu: "Ānōy' hā' xupxet hok, xip-tex hok, xix 'ānōy yōg hāpxop hā' xupxet hok, xi' koit hok, xix 'ōg 'ātak pu' yāyípkox pi', xix 'ātut pu' yāyípkox pi'." Kaxīy.

²¹ Ha tik te:

—A' yūmmūg. Hāmyāxatamuk xohix hā 'āte' xat'ax yūmmūg, tuk yípkox xip. Kaxīy.

²² Ha' xupak, tu:

—Pāyā hāpxopmā'ax puxet xate' xaxok, 'ap mīy'ah. Mōy, nōmenax 'ōg hāpxop xohix, nūy tayūmak pop, tu' nīm 'ūhok xop pu', ha Topa te pexkox yōg hāpxop xa' xex putup pexkox kopa, ha nūn tu nūktu 'Ūkpe mōg. Kaxīy.

²³ Ha tik te hām'āpak, tu' kuxa hittup 'ohnāg, 'ūp-texop xexka tu', tu Yeyox nīm.

²⁴ Ha Yeyox te' pēnāhā', tu:

—'Ūp-texop te yōg hāpxop nīm putup hok, puxix Topa yōg xat'ax pu' yípkox hok kamah. ²⁵ Ha xoxtut kāmēn te 'āmxunāg ta kup kox hā mō'tat 'ohnāg, yā hāpxopmā ka'ok miax, pāyā 'ūp-texop te Topa pu' yípkox xip, yā hāpxopmā hok xe'ēgnāg. Kaxīy.

²⁶ Ha yāy yōg xop te' xupak, tu:

—'Ū 'um mūn te Topa pu' yípkox xip'ax? Yā hāpxopmā ka'ok xexkah. Kaxīy.

²⁷ Pa Yeyox te:

—Tikmū'ün 'a' ka'ok'ah, pa Topa mūn ka'ok xexkah, nūy tu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Kaxīy.

²⁸ Ha Pet te:

—Pēnā', 'ūgīmūg yāy pet nīm, nūy 'āpek mōg. Kaxīy.

²⁹ Ha:

—Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tikmū'ün te yāy pet nīm, tu' xetut nīm, tu' tak yīmot nīm, tu' tut nīm, tuk-tok nīm, tu' nīm nūy yāyhā Topa yōg tikmū'ün, puyīy Topa nōm xat, ³⁰ puxix Topa nōm pu hāmmax hā' yānān putup hām tu', ha' xi' xe'ēgnāg putup pexkox tu', ha' kux 'ohnāg. Kaxīy

Yeyox te' xok'ax 'āktux, xi' putpu hi'ax

³¹ Ha' mōg, ha Yeyox te yāy yōg tik xop xapit, tu:

—Pēnā', pūm, yūmū mōg kōmēn Yenoy-anēn tu', pu tik kummuk 'ūkputex. Hōmā tik xop te Topa pupi hām'āktux, tu kax'āmi tapet tu', tuk mūn Tikmū'ün Kutok 'āktux. Yā Topa yōg hām'āktux hittap hāk kummugāptup, ³² ha puknōg xop hak mōgāp-tup, pu 'ā tu yāyhāhupmā', tu' yīy hep nū'xok putup, 'ūtik xok xe'e', ha 'āmnīy tikoyuk nōg 'ihā putupuk hip-tup. Kaxīy.

³³ Pa yāy yōg tik xop te hāmyūmmūg 'ohnāg. Hām'āpak, tup-tox ka'ok.

Yeyox te tik pa hok pu' pa nāhā'

³⁵ Ha ta' mōg, tu mōktu mōxa kōmēn Yenikot hānhūmnāg tu', ha tik pa hok yūm, tu putat yīka te tu' yūm, nūy hāpxop hok xak, ³⁶ tu hām'āpāk nīm 'ihā tikmū'ün xohix xexka nūn, tu' yīkōpit, hu:

—Tep ha' mōg tikmū'ün xohix? Kaxīy.

³⁷ Ha:

—Kōmēn Nāyane yōg Yeyox te putat ha' nūn. Kaxīy.

³⁸ Ha tik pa hok te' xānāhā', hu:

—Yeyox, 'āmūn yā mōnāyhop hittap Namix hā 'āmōkputox, 'ūg 'ūm kuxa ka'. Kaxīy.

³⁹ Ha tikmū'ün nōy te' keppa' pip, tu:

—Puxi', 'āyīy hok. Kaxīy.

Pa' yīy nōy ka'ok, hu:

—'Āmūn yā mōnāyhop hittap Namix hā 'āmōkputox. 'Ūg 'ūm kuxa ka'. Kaxīy.

⁴⁰ Ha Yeyox tu' hup, tu' xat, pu nūnnā', hu nūnnāhā', ha' yīka' xip, ha Yeyox te:

⁴¹ —Xatep-tek putup 'āte xa' mīy? Kaxīy.

Ha:

—Notot, 'Āte hām 'ūm pēnāp-tup. Kaxīy.

⁴² Ha Yeyox te:

—'Āpu, hāmpēnā'. 'Ākuxa yūm ka'ok 'ūkgopah, yīy Topa te 'āpa maxnāhā'. Kaxīy.

⁴³ Hāpxip 'ohnāg 'ihā hāmpēnā max, tu' kuxa hittup xexkah, tu Topa max 'āktux, xix Topa ka'ok 'āktux, ha tikmū'ün te' pēnāhā', hu Topa max 'āktux kamah.

19

Yeyox xix Yakeo

¹ Yeyox te kōmēn Yenikot tu' xutep, tu' kotit ha' mōg, ² ha tik 'āxet'ax Yakeo xip. Hamūn te pu knōg yōg gohet pupi tayūmak

pop, tu tikmū'ün yōg tayūmak pop, tuptexop xexkah, ³ tu Yeyox pēnāp-tup, nūy tu' yūmmūg, pāyāk-tōgnāg, 'a' tox'ah, ha tikmū'ün xexka punethok, yīy pēnā 'ohnāg. ⁴ Tikmū'ün xop mōg 'ihā tik yokoma' mōg, tu mōktu' nōy hip, tu' kup xexka piget pepi' mōg, tu' xip ha mōkahmāg, nūy Yeyox pēnā', putat ha' nūn hah, ⁵ tu' xutep, tu mōkahmāg tu' penāhā', tu Yakeo pu hām'āktux, hu:

—Yakeo, hām tu 'ānū mō'ka'ok, Hōnāhā 'ūkxip'ax 'āpet kopah. Kaxīy.

⁶ Ha' kuxa hittup, tu hām tu' nāhā', tu hām tonnok, tu yāy pet ha' mōgāhā', 'ūkuxa hittup tu'. ⁷ Ha tigmū'ün te' pēnāhā', tup-tup nōg, hu:

—Yeyox te tik kummuk hā' xape', tu tik te hāpxop hā' xupxet mūtik mōg, nūy xihip, nūy tu xit. Kaxīy.

⁸ Ha' xit kux 'īhā Yakeo yok, tu hām'āktux Yeyox pu, nūy tigmū'ün xupax, tu:

—Yōgnū hāpxop xohix 'āte' koxip putup, nūy xahix nūm 'ūhok xop pu'. Hōmā' 'āte' nōy yōg tayūmak puxet hā' xupxet, kopxix hōnhā nōm pu tayūmak tehomi te 4 popmāp-tup, 'ünōy yānān tu'. Kaxīy.

⁹ Ha' Yeyox te:

—Hōnhā Topa te 'ākuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'yānān tu', xix 'āxape kuxa kummuk xit kamah, 'āxape te 'āpet kopa tihi'. 'Amūn yā mōnāyhop hittap 'Amanām hā 'āmōkputox kamah. ¹⁰ 'Ūgmūn yā Tigmū'ün Kutok, tuk nūn, nūy tigmū'ün xax, nūy xaxnām, nōm tigmū'ün te Topa yōg putat xak, 'ū mōgā, puyīy Topa yōg putat ha' mōg 'ūxeheh. Kaxīy.

Tayūmak 'ānuk te

¹¹ Ha hām'āpak tigmū'ün te', 'īhā Yeyox te hām'āktux'ax hā' hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', puyīy Topa pu hāpxopmā max, ha kōmēn Yenoyanēn hāmhūmnāg tu Yeyox xip, tu yāy yōg xop yūmmūgāhā', ka' pe'paxex, hu: "Topa te tigmū'ün xop xohix xat putup nōmhā", pāyā 'ap xohix xat'ah nōmhā, ¹² yīy Yeyox te:

—Tik te' xat'ax yāy kutox mōg hāpxexka nōy tu', hāptox tu' mōg, nūy yāyhā hāpxexka yōg tik te tigmū'ün xohix xat, nūy hāmyāxatamuk kutōgnāg nōg, puxix putpu nū'. ¹³ Tu kāmānat te 10 xānāhā', tup-xet pu tayūmak puxet hōm, xix kāmānat tuk-nāy tu' hōm tayūmak puxet, tu mōktu xohix pu tayūmak puxet hōm, tu: "Hāpxop hāmenax nūy tayūmak punethok pop, tu mōktu 'ūkxupep put pu'." Kaxīy.

¹⁴ —Tu' mōg, pāyā 'ūyōg tigmū'ün tep-tup nōg, tu tik xop mō'pok hāptox tu', 'ōm xat'ax ha mō'pok, nūy nō: "'Ūgmū'āte' 'āp-tup nōg. 'Āpu, xihip hāptox tu'. Putpu 'ānūn hok, nūy mū'ā xat." Kaxīy.

¹⁵ —Pa hāmyāxatamuk kutōgnāg nōg 'īhā' xupep putpu', tu kāmānat te 10 xānāhā', nōm xop te' yōg tayūmak pop, tu hāpxop hāmenax xi' nō' nōy yānān nūy tayūmak xexka pop, ha' xat'ax te tik xop te 10 xānāhā nūy' yīkopit, nūy tayūmak xohix te xī tik xop te' pop yūmmūg. ¹⁶ Ha kāmānat hāmāxap nūn, tu: "'Āte 'ōg tayūmak hā' tayūmak nōy te 10 pop," kaxīy.

¹⁷ Ha' xat'ax te:

—Yā' max, 'āhām max. 'Āte mō'ākutnāp-tup kōmēn xohix te 10 hah, xa pēnānā' xip. Kaxīy.

¹⁸ —Ha kāmānat tuk-nāy tu' nūn, tu: "'Ōg tayūmak hā' 'āte tayūmak nōy te 5 pop." Kaxīy.

¹⁹ —Ha: "'Āte mō'ākutnāp-tup kōmēn xohix te 5 hah, xa pēnānā' xip." Kaxīy.

²⁰ —Ha kāmānat te ka'ax tu' xip, tu' nūn, tu: "Nō pa 'ōg tayūmak. 'Āte topixxax hā' kīy, tu' xaptop, ²¹ 'ūgkuxānōg tu'. 'Āte 'āyīpkutuk, 'āmūn xupkūmīy hah. Xate 'ānōy yōg tayūmak paha', ha tik nōy te hāpxop xap xok, ha 'āmūn te nō nūnnāhā'." Kaxīy.

²² —Ha' xat'ax te: "'Āhām kummuk. 'Āte 'ākopit'ax, 'ōg hām'āktux'ax hā' 'āte 'āhām kummuk yūmmūg. Xatek xupkūmīy 'āktux, tu 'ātu hāpxop nūnnā' 'āktux. ²³ Pax xa yōgnū tayūmak mā'āg kopa' xex, pu tigmū'ün nōy hāpxop hāmenax, puxix tayūmak tu xohix punethok nōmhā." Kaxīy.

²⁴ —Tu tigmū'ün te' yīmmat tu 'ōm pip pu hām'āktux, hu: "Tayūmak xut tik tu", tu tik nōy pu' hōm, tik te tayūmak te 10 pop pu' hōm." Kaxīy.

²⁵ —Ha tigmū'ün te: "Yā' pip tayūmak punethok, yā' pip tayūmak te 10." Kaxīy.

²⁶ —Ha: "'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Tigmū'ün te hāpxop punethok pip ha hāpxop nōy nā' mōg'ax tu mōktu yā' xohix, ha hāpxop xohix xut'ax, tu' hok tu'. ²⁷ Tik xop nūnnā nōmhā, tik xop tek putup nōg, tuk mūn te' xat putup nōg. 'Āpu, 'ūnūnnā', nūy 'ūgkeppa' kix." Ta tu' kux.

Yeyox te kōmēn Yenoyanēn tu' xupep

²⁸ Tu hām'āktux kux, 'īhā' mōg, tu kōmēn Yenoyanēn ha' mōg, ha' yōg mūtik hāpkumep xop te' pe' mōg, ²⁹ tu' mōg, tu' xip'ax Metpaye te hāmhūmnāg tu' pip, xi' xip'ax Metān te hāmhūmnāg tu' pip, tu yīktix 'Onimet yīka' pip, ha yāy yōg tik 2 mō'pok, pu mōg nū peheh, tu:

³⁰ —'Āmōg xip tu xexka tu', tu yohmēnnāg tuk tup pēnāp-tup, ha tigmū'ün 'ūm te' yīmū' yūm hok. 'Ūxut, nūy nūnnā'. ³¹ Tik te 'āyīkopit, 'āpu, tu hām'āktux, hu: "'Ūgmūg xuxyā' tep-tup, puyīy nō yīmu' yūm." Kaxīy.

³² Ha' mōg, tu Yeyox te' xat'ax hā' mīy. ³³ Tu yohmēnnāg xut, 'īhā yohmēn xuxyā nūn, tu:

—Tep tu' xut 'āxop te nū yohmēn? Kaxīy.
³⁴ Ha:

—'Ūgmūg xuxyā' tep-tup, 'ūg mūg xut, yīk tux hok 'ū xut. Kaxīy. Ha' tux hok, ha' hīy'ax koah.

³⁵ Tu Yeyox ha' nūnnāhā', tu topixxax te yohmēn yīmū' yūm, tu' yūm, ³⁶ tu' mōg, ha tigmū'ün te nū yāy xexka topixxax putat kopah, ha Yeyox te nūktu yīmū' mōg, ³⁷ tu yīktix 'Onimet tu hāmhūmnāg tu' xip, ha tixmū'ün xohix xexka te Yeyox mūtik hāpkumep, tu' kuxa hittup xexkah, tu Topa max 'āktux, xix Topa ka'ok 'āktux, tu' yīy

ka'ok hāpxopmā max xe'ēgnāg pēnāhā tu',
38 tu hām'āktux, hu:

—Pūyā Topa tik te' xat'ax pu hāmmāx nā'. Yā yāy 'āxet'ax tu hōm pu nū', ha pexkox kopa' pip xop kuxa mām, yā Topa xexka xe'ēgnāg. Kaxīy.

³⁹ Ha Paniye yōg xop te tikmū'ūn mūtik pip, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Notot, 'āpu 'ōg tik xop mānōg, pu yīy hok. Kaxīy.

⁴⁰ Ha:

—'Āte xa hām'āktux: Pax pu tik xop yīy hok, puxix mīkaxxap yīy ka'ok, 'ūhittup tu'. Kaxīy.

Yeyox te Kōmēn Yenoyanēn ha' potaha'

⁴¹ Tu' mōg, tu kōmēn Yenoyanēn te hāmhūmnāg tu' xip, tu kōmēn pēnāhā', hu' potaha', ⁴² tu kōmēn yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—Pax xa hāmyūmmūg, tu hāmmāx xak, nūy tu kuxa mām, puxix Topa xa hāmmāxnā', pāyā hāmyūmmūg 'ohnāg xate', ⁴³ ha hāmyāxatamuk 'um nōg 'ihā' puknōg gāy xop te kōmēn yīmmāp tu' pip putup, ha 'ānū'pappup, pāyā 'ānū'pa 'ohnāg, ⁴⁴ ha kōmēn koxyōy putup, xix tikmū'ūn te kōmēn kopa' pip kix putup, xix kakxop, tu mīptut yōg tiyot xohix koxyōy putup, 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg hah. Topa te 'āha' nūn, pāyā 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

Yeyox xip Topa pet xexka kopah

⁴⁵ Hāpxip 'ohnāg 'ihā' Yeyox te Topa pet xexka ha' mō'nāhā', tu tikmū'ūn te' kopa' pip xop papuk, nōm xop te hāpxop hāmenax Topa pet xexka kopa' papuk, ⁴⁶ tu:

—Hōmā tik te Topa tappet hā'kax'āmi, hu: "Tikmū'ūn te Topa pet xexka hā' mōxakus nūy Topa pu hām'āktux," kaxīy, pāyā 'āxop tēp-tūynāg, ha yāyhā hāpxupxet pet. Kaxīy.

⁴⁷ 'Āmnīy xohix hā' Yeyox te tikmū'ūn yūmmūgāhā' Topa pet kopah, ha Yoneo yōg 'āmānex xop, xix hāmyūmmūg xop, xix tikmū'ūn xexka xop te Yeyox putup nōg, tup-tex putup, ⁴⁸ Thā tikmū'ūn xohix kuxa mām ka'ok Yeyox yōg hām'āktux'ax kopah, yī' xexka xop te' xaptop, tu' gāy.

20

Topa te Yeyox tu' hōm yāy 'āxet'ax

¹ 'Āmnīy puxet 'ihā' Yeyox xip Topa pet xexka kopah, tu tikmū'ūn yūmmūgāhā', xix hām'āktux max 'āktūx, ha Yoneo xexka xop nūn, xix 'āmānex xexka xop nūn, xix hāmyūmmūg xop nūn, xix tikmū'ūn xat'ax xop nūn, ² tu Yeyox yīkopit, hu:

—'U' 'um te xa' hōm yāy 'āxet'ax, xa hāmyūmmūgāhā' tikmū'ūn? Kaxīy.

³ Ha' nōy yānān tu' yīkopit, hu:

—'Āpu 'ā' hām'āktux: ⁴ 'U' 'um te Yoām nū'kutnāhā', pup-tox pix tikmū'ūn? 'Ok Topa

te nū'kutnāhā', pe tikmū'ūn te nū'kutnāhā'? 'Āyīy. Kaxīy.

⁵ Ha' xexka xop te yāy pu hām'āktux hā' nōy yānān, tu:

—Yūmū'ātep-putep mūn 'āktux'ax? Pe yūmū'āte Topa te' xat 'āktux, puxix tu hām'āktux, hu: "Putep-te xīy 'ākuxa yūm 'ohnāg 'ūp-tox pix'ax kopah?" Kaxīy. ⁶ Pe yūmū'āte tikmū'ūn te' xat'ax 'āktux, puxix tikmū'ūn mīkaxxap pop, nūy nō' yūmūg kix. Yoām putup pax tu', yā' xohix hāmpe'paxex, hu: "Yoām te Topa pupi hām'āktux." Kaxīy.

⁷ Hu' xexka xop te hāmyūmmūg, pa hām'āktux 'um putup'ah, hu:

—'Īntu', ap yūmūg'ah. Kaxīy.

⁸ Ha Yeyox te:

—'A'āte xa hām'āktux putup'ah kamah, tu 'ū'um te 'ā' xat 'āktux putup 'ohnāg. Kaxīy.

Kāmānat xop Kummuk

⁹ Tu hām'āktux hā' tikmū'ūn yūmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmūg'ah, nūy yāy xok'ax 'āktux, 'ihā' xuxyāk-tok 'āktux, hu:

—Tikmū'ūn 'um te mīnta 'op xap xok bunethok, tu yāy yōg hāpxa'ax hōm tikmū'ūn nōy pu', ha tik te pupi pagok, ha' nōy yōg hahām, ha ta hāpxexka nōy ha' mōg, tu mōktu mōxaha', tu hāmyāxatamuk xohix hā' nox xip, ¹⁰ ha hāmyāxatamuk xohix nōg, 'ihā' hāpxa'ax xuxyā te mīnta 'op yōg tayūmak xak, hu yāy yōg hām tu kāmānat nū'kutnāhā', tu nū'kutnāhā', pūyīy mīnta 'op yōg tayūmak pop, ha' nūn tu nūktu xupep, pāyā tikmū'ūn xop te' kix kakixnāg, tu yā' hōk mō'kutnāhā yāy pet hah. ¹¹ Ha nōm xuxyā te xe nū'kutnāhā', tu kāmānat nōy nū'kutnāhā' nūy tayūmak pop, ha' nūn tu nūktu xupep, pāyā tikmū'ūn xop te' kix kakixnāg kamah, tu' hupmāhā', tu yā' hōk mō'kutnāhā yāy pet hah. ¹² Ha hāpxa'ax xuxyā te xe nū'kutnāhā', tu tikmū'ūn te' kix kamah, xix mō'kutnāhā'. ¹³ Yī' xuxyā te: "Āte putep mūn mīy'ax? Tikmū'ūn te kāmānat xop putup nōg, tu' yīpkox 'ohnāg. Nāy, 'āte 'ūgkutok pit mō'kutnā'ax, nōm te māxap mō'kutnā'ax, pūyīy tikmū'ūn nōm tu' yīpkox pi'. 'Ūxexka pe'paxex tu'." Kaxīy. Tu nū'kutnāhā', ha' nūn, tu nūktu xupep 'ūtak yōg hahām tu'.

¹⁴ —Ha tikmū'ūn te hām pupi pagok, tu' kummuk, tu hāpxa'ax xuxyāk-tok xe'e pēnāhā', tu yāy pu hām'āktux, hu: "Ōhōm 'ūxuxyāk-tok te māxap. 'Āpu, yūmūp-tex, pūyīy yūmū yōg yāyhā hāpxa'ax." Kaxīy.

¹⁵ —Tu hāpxa'ax tu hāptopa mōgāhā', tup-tex, ha' xok. Putep mūn pe'āpaxex, putep mūn mīy' putup mīnta xuxyā te? ¹⁶ 'Ūnūn putup tikmū'ūn kummuk hāh, tu' kix'ax, pu tu xakix xe'ēgnāg, tu mīnta yōg hāpxa'ax hōm putup tikmū'ūn nōy pu'. Ta tu' kux. Kaxīy.

Ha tikmū'ün te' xupak, tu:
—'Āmhok! Pūyā Topa tux hok pu' hōm hok!
Kaxī.

17 Pa Yeyox te' pēnā ka'ok, tu:
—Hōmā tik te Topa pupi hām'āktux, tu
tappet hā kax'āmi', hu: "Tikmū'ün te mīptut
xexka mīy'ax, tu mīm xexkap-tup nōg, pa
Topa te' mīy' mīptut māyuk xix mīptut
koxuk, yīy mīm xexka xe'ēgnāg." Kaxī.
18 Tikmū'ün te nōm mīm xexka tu' nāhā',
tu yāy putex, pa mīm xexka te tikmū'ün
yīmū' nāhā', tu' koxyōy'ax tu mōktu' xok
xe'e'. Kaxī.

Gohet puknōg pu tayūmak hōm
19 Ha tik te hāmyūmmūg xop gāy, xix
'āmānex xexka xop gāy, tu Yeyox te' xuktux
kummuk yūmmūg, tu' mūg putup nōmāhā,
nūy 'üp-tex, pāyā tikmū'ün yīpkutuk, 20 yī'
xexka xop te' hip, tu Yeyox pēnānā' pip,
tu tik xop mō'pok, pu tu' pēnā max, yā' pa
max, pāyā' kuxa kummuk, tu Yeyox yōg
hām'āktux 'āpak, nūy yāy xexka xop pu' xuktux,
xaptop hā hām'āktux'ax, pūyī' xexka xop
Yeyox kupex, nūy mūg, nūy gohet yōg xonat
pupi' mūg, 21 ha' pēnā'ax xop te Yeyox ha'
mōg, tu:

—Notot, xate tikmū'ün yūmmūgā'ax, tu'
yūmmūgā max, hak mū'āte' yūmmūg, ha
xatep-tup tikmū'ün xohix, tu hāpxe'e' 'āktux
pax, hu tikmū'ün xohix mōgāhā, hāmyok mīy
hā nō mōgāhā'. 22 'Āyī. 'Ok Topa yōg xat'ax
te' xat hok, 'ū puknōg yōg gohet pu tayūmak
hōm hok, 'ok pe' xat 'ū tu' hōm? Kaxī.

23 Pa Yeyox te nōm tik xop yā mō'āmā'ax
yūmmūg, tu nōm pēnā'ax yōg hāmpē'paxex
yūmmūg, 'ap max'ah, yīy hām'āktux, hu:

24 —'Ā' mūg tayūmak 'ānuk. Putep koxuk
nūhū? Kaxī.

Ha:

—Gohet yōg tik te' xat'ax koxuk. Kaxī.

25 Yīy:

—Gohet pu' hōm gohet yōg hāpxop, xix
Topa pu' hōm Topa yōg hāpxop. Kaxī.

26 Ha tik pēnā'ax xop te' yēy, tu' yīy 'ohnāg,
Yeyox te hāmyūmmūg, yī' yīy 'ohnāg.

Yeyox te putpu hi'ax 'āktux

27 Ha Xanoxeo yōg tik xop nūn, ha nōm
xop te putpu tikmū'ün hi' 'ohnāg 'āktux, tu
Yeyox yīkopit, hu:

28 —Notot, xate tikmū'ün yūmmūgā'ax.
Hōmā mōnāyop hittap Mōyyex te' xat'ax
kax'āmi', tu: "Tik te yāytaha', tu' xok, tuk-
tok 'ohnāg, pūyā yāy taknōy 'ūxetut mūy, nūy
yāy taknōy nōm xok pupik-tok put." 'Ūkux.
Kaxī. 29 Tu xe hām'āktux, hu:

—'Ūtaknōy xop xohix te 7 thi' 'āxa', ha 'ōm
te māxap te yāytaha', tu' xok, pāyāk-tok xip
'ohnāg, 30 ha' taknōy tek-nāy tu' yāytaha', tu'
taknōy nōm xok xetut mūg, tu' xok kamah,
tuk-tok xip 'ohnāg. 31 Ha' taknōy tek-nāy

tu', tu' taknōy nōm xok yōg xetut mūg, tu'
xok, tuk-tok 'ohnāg, tu mōktu taknōy xop
xohix te 7 te 'ün mūg, tu' xok, tuk-tok 'ohnāg,
32 ha' taknōy xop xetut puxet xok, 'ūka'ax hā'
xok 'āxa'. 33 Hāptup mō'nāp-tup, Thā Topa te
putpu' hīnnāp-tup tikmū'ün xakix xop. Tep
te' xetut mūg'ax? Yā' taknōy xop xohix te 7
te 'ün puxet hā' yīpxox. Kaxī.

34 Ha Yeyox te:

—Hōnhā tikmū'ün te yāytaha', 35 pa Topa
te yāy yōg tikmū'ün xexkānāp-tup, pu tu
hi' ap kux'ah, hu yāytap-tup 'ohnāg, 36 tu
pexkox yōg nū 'pok xop putuk, yā Topa
hāk-tol xop xe'e', 'ūhi putpu hah, tu xakip-
tup 'ohnāg, 37 ha mōnāyop hittap Mōyyex
te putpu hi'ax 'āktux, Thā Topa yā mōnāyop
yōg Topa 'āktux, tu 'Amanām yōg Topa 'āktux,
xix 'Iyak yōg Topa 'āktux, xix Yako yōg Topa
'āktux, 38 yīy Topa te tikmū'ün hi'ax xop yōg
Topa, 'ap xakix xop yōg Topa'ah, yā 'ūxohix
te Topa tu' hi' xe'e'. Kaxī.

39 Ha hāmyūmmūg xop te:

—Xate hām'āktux max, xate yā
hāmyūmmūgā max. Kaxī.

40 Ha' yēy, hu xe' yīkopit 'ohnāg.

Topa yōg hāmyāykutnā'ax 'āktux

41 Yīy Yeyox te' yānān tu' yīkopit, hu:

—Tep te xīy Topa tappet te: "Topa yōg
hāmyāykutnā'ax te mōnāyop hittap Namix
hā' mōkputox?" 42 Namix mūn tek-tex'ax
yōg tappet tu kax'āmi, hu: "Topa xe'ēgnāg
tek xuxyā pu hām'āktux, hu: "Ugyīp xe'e
ha 'āyūm, 43 tu mōktu 'āte tik xop te 'āha
gāy nōa', " Kaxī. 44 Yūmmūg, Namix te
yāy xuxyā 'āktux, tu kama yāy mōkputox
'āktux. Tep tu Namix te' mōkputox'ax yā'
xuxyā 'āktux? Kaxī.

Yeyox te tik te hāmyūmmūg xop 'āktux

45 Ha tikmū'ün xip, Thā Yeyox te yāy yōg
xop tu hām'āktux, tu:

46 —'Ōg pa mōxip! Hāmyūmmūg xop te top-
ixxax tox mō'tat, tup-tup, pu tikmū'ün 'āneo
kōmēn kopah, ha' yūm'ax max xak, tu Yoneo
xop yōg Topa pet kopa mīmpe max xak, nūy
māhām, tu 'āmuk xexka ha' mōg pax, ha
tikmū'ün te: "Ūxexka 'ōhōm." Kaxī. 47 Ha
Topa pu hām'āktux kumaknāg, pu tikmū'ün
pēnā', tu 'ün hok mām xop tu' mōy tayūmak
xexkah, tu mō'āmā hā Topa pu hām'āktux.
Pa Topa te hāmyūmmūg, tup-tup nōg, hu'
xūyāp-tup, Topa te mō'āmā'ax xop xūyāp-
tup xexka. Kaxī.

21

Ūn hōk yūm te Topa pu tayūmak hōm

1 Ha Yeyox te Topa pet xexka kopa' xip,
tu tikmū'ün pēnāhā', ha' 'üp-texop xexka nūn,
tu tayūmak punethok mō'tat Topa pet yōg
mīpcox kopah, 2 ha Yeyox te 'ün pēnāhā'

kamah, 'ün hok yǖm ha' pēnāhā', ha tayǖmak ka'ok 2 hōm. ³ Yiy:

—Āte xa hāpxe'e 'aktux: Nūhū 'ün te tayǖmak kutdgnāg hōm, pāyā' xexkah, 'ǖxohix tu', ⁴ ha 'üp-texop xexka xop te tayǖmak xexka hōm, pāyāk-tōgnāg, 'ǖyāg tu', ha 'ün 'ǖhok te yāy yōg tayǖmak xohix hōm. Kaxiy.

⁵ Ha tikmū'ün te Topa pet xexka 'āktux, tu mīkaxxap max hā' pet 'āktux, hōmā tikmū'ün hittap te' xap popmāhā, ha nō' pet, ha Yeyox te:

⁶ —Hāmyāxatamuk mō'nāp-tup, ihā' puknōg gāy xop te Topa pet koxyōy putup, ha' yōg mīkaxxap max xohix putyōn putup. Kaxiy.

Hāpkummugā'ax 'āktux

⁷ Ha tikmū'ün te' yīkopit, hu:

—Yāyā', hām 'üm hā' mī'yax? 'Ok hāpxopmā'ax pēnāp-tup, nūy tu hām 'üm hā' yümmüg? Kaxiy.

⁸ Ha Yeyox te:

—'Ög pa 'āti', ka tikmū'ün kummuk xop putat kummuk hā 'ämōgā', yā mō'ämā ax hā 'ämōgā'ax, tu: "Ügmūn yā Topa yōg hāmyāyutnā'ax 'āxet'ax Kunnix" kaxiy, xix: "Hōhnāk nūn," kaxiy. 'Ög pa 'āti'! Nōm tikmū'ün pe 'ämōg hōk! ⁹ Ha xa hām'āktux'ax, tu tikmū'ün xop xohix yāykix'ax 'āktux, pa 'ākuxānōg hōk. Yā yāykix punethok putup, pāyā 'ap 'ämniy mōg putōynāg'ah. Kaxiy.

¹⁰ Tu xe:

—Hāpxexka yōg tikmū'ün te yāy nōy yōg tikmū'ün gāyā'ax, xix gohet te yāy nōy gāyā'ax. ¹¹ Ha hāmyāyuhuk xexka putup, xix hāmhōgnāg, ha tikmū'ün te' xit'ax xak putup, pāyā hāmhōgnāg, xix hāmpakut xexka pip putup, ha tikmū'ün te hāpxopmā'ax pēnāp-tup, ha pexkox tu yīmū nāp-tup, ha tikmū'ün xohix kuxānōg putup.

¹² —Ha' gāy xop te 'ämūg putup hāmāxap, tu 'äxüygāp-tup, xix yāy tu nū'nāx pet ha 'ämōgāp-tup, nūy 'ayikopit, tu' xat'ax xop ha 'ämōgāp-tup, 'ügmūn hāh, ¹³ yī 'āxop te hām'āpak max 'āktux'ax, ¹⁴ hu xutigāhok, 'ākuxānōg hōk, nūy: "Putep mūn 'āktux'ax 'āte'?" Kaxiy. 'Ämhok. ¹⁵ Hāpxip 'ohnāg ihā 'āte 'äyümmügāp-tup, ha hām'āktux max'ax, pu tu 'äkupe xop yēy. ¹⁶ Ha yāy 'atakl te 'ämūg putup, xix 'ātaknōy xop, xix 'äxape xop, tu 'ämūg putup, tu kanet ha mōgāp-tup, püyīy 'äp-tex, tu 'äxop yāg putex putup, ¹⁷ ha tikmū'ün xohix te 'äp-tup nōg, 'äxop yāg yōgnū tikmū'ün hah, ¹⁸ pa Topa te 'äpēnā max, tu 'äpēnānā' xip, yīy 'äxe te 'äp-tox tu 'ap nāp-tup'ah, nūy tu yāyxakok hōk, ¹⁹ yīy Topa yōg putat xak hōk, nūy 'ähi xe'ëgnāg. Kaxiy.

Gāy xop te Yenoyanēn koxyōy putup

²⁰ Tu xe hām'āktux, hu:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Hōnhā' pip tikmū'ün yāg te hāpxopmā'ax xohix pēnāp-tup, nūy kōmēn koxyōy putup, hōnhā xate' yümmüg. ²¹ Püyā hāpxexka Yonex kopa' pip tikmū'ün nū'mān, tu yīktix tu' mōg nū'paha', püyā kōmēn kopa' pip tikmū'ün yāy papuk, püyā kōmēn tu hāptopa' pip tikmū'ün kōmēn tu mō'xakux hōk. ²² Ha Topa gāy Yoneo yōg tikmū'ün mūtik, tu' xüygāp-tup. Hōmā tik te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu' kax'āmi', yā Topa yōg hām'āktux hittap hā' pēnāp-tup nōmāh. ²³ Pa 'ün tek-tok xuk yāy kopah, tu' xüy xekap-tup, xix 'ün tek-tok pu yāy xo'opmāhā', tu' xüy xekap-tup. Nū tikmū'ün xohix potap-tup, ha hāpxexka xohix yōg tikmū'ün xüy putup, yā Topa te' xüygāp-tup xexka, ²⁴ ha' kix'ax mīkax xexka hā, yī' yāg'ax tikmū'ün 'ǖyāg, tu' yāg nōy mūg putup, tu hāpxexka puknōg ha' mōgāp-tup. Hāmpuknōg xop te kōmēn Yenoyanēn tonnok putup, nōm xop te Topa yümmüg 'ohnāg, tu mōktu Topa te puknōg xop pu hām'āktux, hu: "Puxi." Kaxiy.

²⁵ Tu xe hām'āktux, hu:

—Tikmū'ün te hāpxopmā'ax ka'ok pēnāp-tup, māyōn tu hāpxopmā'ax pēnāp-tup, xix māyōn hex tu, xix māyōnnāg tu', ha hāpxexka yōg tikmū'ün xohix kuxa teknōg, tu kōnāg xexka yo'ok xexka 'äpak'ax, hu' kuxānōg. ²⁶ Tik xop kuxa teknōg putup, 'ükuxānōg tu', ha hāpxop te hāmnōgnōy tu' pip xop te yāy nuhuk putup, ²⁷ hak mūn yā Tikmū'ün Kutok, tuk nūn putup put pu', ihā tikmū'ün tek pēnāhā', hāmōg yexka kopak nūn putup, 'ügka'ok xe'ëgnāg tu', tuk xexka xe'ëgnāg nūn putup. ²⁸ 'Āxop te nōm hāpxopmā'ax ka'ok pēnā', 'äpu pexkox yokomak pēnā'. Yā 'äxuxyā' nūn, pu 'ämōy, nūy 'äxüy kuxyā'. Ta tu' kux. Kaxiy.

Tute piget kup 'āktux

²⁹ Yeyox te hām'āktux nōy hā hāmyümmügāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yümmügāl, hu:

—Mīm kup piget pēnā', xix mūm kup xohix pēnā', ³⁰ 'ümixux xupep, 'üxokax puk tup, ihā xate' yümmüg, yā hām pukpex xupep. ³¹ Kaxiy 'āxop te hāpxopmā'ax ka'ok pēnāhā', ihā hāmyümmüg, tu Topa nūn yümmüg, ha' nūn, pu yāy yōg tikmū'ün xat, yā' hāmhümmāg.

³² —'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Hōnhā' pip tikmū'ün yāg te hāpxopmā'ax xohix pēnāp-tup. ³³ Pax pu yōgnū hām'āktux'ax nōg, puxix pexkox xix hahām nōg hāmāxap, hām'āktux'ax ka'ok xe'ëgnāg hah. Kaxiy.

Pu tikmū'ün yā' pēnānā' pip

³⁴ Tu hām'āktux kux, tu:

—'Ög pa mōxip! Yāy pupi' pēnā max, pu yāy yōg hāpxop xak'ax 'ähīy hōk, pu 'ämuk xexka xix kenmuk xo'op xexka 'ähīy

hok, ka 'āxop hāmyūmmūg 'ohnāg, 'ihā Topa yōg hāptup xe'e mō'nāhā'.³⁵ Yā mō'nāp-tup hāpxexka xohix tu', xix tikmū'ūn xop xohix tu', ha pāmāg te xokxop mūg, 'ūxaptop ha' mūg, kaxīy Topa yōg 'āmnīy mō'nāp-tup, 'ihā tikmū'ūn pa pip 'ohnāg'.³⁶ 'Ōg pa mōxip, xix yāy pupi' pēnā max. Topa pu hām'āktux, pūyū 'ākā'ogā', pu hāpxopmā kummuk tu hāpxupmā', nūy 'ūgmūn keppa' pi', 'ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok hah. Ta tu' kux. Kaxīy.

³⁷ Āmnīy xohix hā Yeyox te Topa pet xexka kopa hāmyūmmūgāhā', tu 'āmāxak xohix 'ihā' mōg, tu yīktix 'Onimet yīmū' mōg, nūy yīmū' pi',³⁸ ha māyōn kūynāg xut xohix, 'ihā' putpu' nūn, tu Topa pet xexka ha' nūn, nūy hāmyūmmūgā', ha tikmū'ūn xohix xexka nūn, māyōn xupet 'ihā' nūn, nūy Yeyox te hām'āktux 'āpax.

22

Yoneo xexka xop te Yeyox putex putup

¹ Ha Yoneo yōg tikmū'ūn te 'āmuk xexka mīy putup, 'ūxuxet'ax pām tokatok hok, ha' xuxet'ax nōy te Nōa'yēn,² ha 'āmānex xexka xop xix hāmyūmmūg xop te Yeyox putex putup, tu' xaptop hāp-tup putup, tikmū'ūn yīpkutuk tu'. Yā tikmū'ūn te Yeyox putup pax.

Yot pa mūn max, pāyā'kuxa kummuk

³ Ha Hāmgāyāgnāg te Yot kuxa kum-mugāhā, ha Yeyox yōg tik xop mūtik hāpkumep. ⁴ Pāyā' mōg, tu 'āmānex xexka xop mūtik hām'āktux, ha yāy yānān, ha Yot te:

—'Āte 'āxop mō'nāyñām'ax, xayīy Yeyox mūy. Kaxīy.

⁵ Ha' hittup, tu tu' hōm'ax tayūmak, ⁶ ha Yot te tayūmak putup, hu hāmpe'paxex punethok, nūy xexka xop mō'nāyñām, pu' xaptop hah Yeyox mūy, pūyū tikmū'ūn yūmmūg hok.

Āmuk xexka Nōa'yēn mīy

⁷ Ha 'āmnīy punethok nōg, 'ihā Yoneo xop te 'āmuk xexka Nōa'yēn mīy, tu pām tokatok hok māhā', tu kahnēn kutok putex, tu mō'hap, pu tikmū'ūn xohix' mā',⁸ ha Yeyox te Pet xix Yoām mō'pok, tu:

—Mōg, nūy yūmū'ā' 'āmuk xexka mīy, nūy yūmūg mā'. Kaxīy.

⁹ Ha:

—Pi'yā' mīy'ax? Kaxīy.

¹⁰ Ha:

—'Ūg'āpax. Kōmēn xexka tu mōnāy, tu tikmū'ūn 'ūm pēnāp-tup, ha nax tox hā kōnāg tat, tu 'āha' nūn putup. 'Ūpe mōg, tu mōktu mōxaha mīptut tu', tu' mōxakux,¹¹ tu mīptut xuxyā pu hām'āktux, hu: "Ūgmūg xuxyā tek mūg xat, pu 'āyīkopit, hu: Pi'a' xip mīptut 'ūm kox, pu 'āte 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa'yēn mīy yāy yōg tik xop mūtik?" Kaxīy.¹² Ha xa'

mūg putup hāpkox xexkah, yā mīmpe yūm'ax punethok, xix mīmpe xit'ax punethok mām, ha mīptut mōkānīn yīmū' yūm. 'Ōnte 'āmuk xexka mīy, 'ūxuxet'ax Nōa'yēn. Kaxīy.

¹³ Ha Yeyox te' xat kux, 'ihā Pet mōg, xix Yoām, tu' xat'ax xohi' mīy, yā Yeyox yōg hām'āktux'ax hā hāpxopmāhā', tu 'āmuk xexka mīy nōm mīptut kopāh.

Yūmūg xuxyā yōg xit'ax

¹⁴ Tu' mīy kux, ha Yeyox yūm, tu mīmpe xit'ax yīmū' yūm, ha yāy yōg mō'pok xop te nū mūtik mām,¹⁵ ha:

—'Āte' xak, 'ūxit 'āxop mūtik, nūy 'āxop mūtik 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa'yēn mīy hāmāxap, tuk-nāy tuk xūy putup,¹⁶ tu xa hām'āktux, hu: 'Ak 'ūm xit 'āmuk xexka 'ūxeheh nūnte, pāyā tikmū'ūn te Nōa'yēn xe'e yūmmūg, kopxik xit putup, 'ihā Topa yōg tikmū'ūn xohix yīpkox pip. Kaxīy.

¹⁷ Tu kānēy paha', tu Topa pu:

—'Āmax! Kaxīy.

Tu xe:

—'Ūpa kānēy, xayīy 'āxop xohi xo'op.¹⁸ 'Āte xa hām'āktux: 'A 'āte mīnta hep xupyāg xe xo'op putup'ah, pa Topa yōg tikmū'ūn xohix yīpkox pip, kopxi' xo'op putup 'ūxeheh. Kaxīy.

¹⁹ Tu pām paha', tu' koxip, tu Topa pu: 'Āmax! Kaxīy. Tu yāy yōg tik xop pu' popmāhā', tu:

—Nūhū' ūgīyā, yāk xok 'āxop pupi', 'ūkoxip, nūy tak xaxok hok. Kaxīy.

²⁰ Ha' xit kux, 'ihā Yeyox te:

—Nū kānēy pa kamah, yā' hep te' kopa' xup. Topa te pa'ax tup mīy tikmū'ūn mūtik, hak hep 'āta nū'hāhā 'āxop pu', pu pa'ax tup mīy.²¹ Pa tik mō'āmā'ax te yūmūk mūtik xit, tu gāyhop mōgāp-tup 'ūghāh. ²² 'Ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutok, tuk xok putup, pa Topa gāyñām, tu tik mō'āmā'ax hā' gāy. Kaxīy.

²³ Yeyox yōg tik xop te yāy yīkopit, hu:

—Pi'yā' nōm te' kummugā? Kaxīy.

Pi'yā' tik te' xohix xat'ax

²⁴ Tu kamah hām'āktux hā' nōy yānān, nūy tik 'ūm 'ūxohix xat'ax yūmmūg,²⁵ yīy Yeyox te:

—Hāmpuknōg xop yōg tik te' xat, ha' yōg tikmū'ūn yīpkox pip, tu' yōg gohenanok 'āxet'ax mīy, hu: Tik te tikmū'ūn hā' xape'. Kaxīy.²⁶ Pa 'āxop kopa 'ānōy xat hok. Pūyā' xat'ax hāpxopmā 'ūnōy xop pu', 'ātaknōy tu' ka'ax putuk, yā yāyhā'ax kutōgnāg, nūy tikmū'ūn xohix pu yīpkox pi'.²⁷ Pi'yā' mūn xexka? 'Ok tek te mīmpe tu' yūm, nūy tu xit, pe tik te hāpxop tat nūy nōy xīnnā? 'Nōm te' yūm yā' xexkah, pāyā 'āxop xohix pu 'āte hāpxopmāhā'.

²⁸ 'Āxop tek mūtik hāpkumep, tuk mūtik hāpxopmāhā' xix 'āxūy.²⁹ Yōg 'ātak te 'ā yāy 'āxet'ax hōm 'ū tikmū'ūn xat, yā kaxīy 'āte

yāy 'āxet'ax xa' hōm, xa tkmū'ūn xat,³⁰ nūy 'ūgmūtik 'āxit xi' xo'op, yōgnū hāpxexka tu' 'āxit'ax, xa' yūm'ax max yīmū' yūm, nūy 'Iyaet yōg tkmū'ūn yōg hāpxomā'ax xohix kopit.

Yeyox te Pet pu hām'āktux

³¹ Tu xe:

—Xīmām, 'ūg'āpax max. Hāmgāyāgnāg te 'āp-tup, nūy 'ānuhuk. Tkmū'ūn te xuxnāg nuhuk, pēnōn hā nuhut, hā kaxīy Hāmgāyāgnāg te 'āxut putup,³² pa 'āte Topa pu hām'āktux, ta tu 'ā xak, pu 'āka'ogā', nūy 'ākuxa yūmmā ka'ok. 'Ūg ha 'ānūn'ax putpu', 'āpu 'ānōy xop ka'ogā'. Kaxīy.

³³ Ha Xīmām Pet te:

—'Āte 'āmūtik 'ūgmōg, tu kanet hak mōg'ax 'āmūtik nōmhā, nūy xok 'āmūtik. Kaxīy.

³⁴ Yīy:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux, Pet: Xate tkmū'ūn yīpkutuk, huk nīm putup, tu hām'āktux putup, tu: "Yeyox 'ātep yūmmūg'ah." Kaxīy. Tu xe' xuktux putup, tu xe' xuktux putup. Xate koit kux, 'lhā sokakkak te xatap-xehnāg putup. Kaxīy.

Yeyox te yāy yōg tik xop yūmmūgāhā'

³⁵ Tu yāy yōg xop pu hām'āktux hu:

—Hōmā 'āte mō'āpok, 'ūhok mō'āpok, 'ap pata xax 'āptat'ah, xix tayūmak 'ap tat'ah, xix xagok 'āxop tep tat'ah. 'Ok putup te 'āp-te 'lhā 'āmōg? Kaxīy.

Ha:

—'Āmhok, yā puxi'. Kaxīy.

³⁶ Ha:

—Pa hōnhā 'ōg tayūmak tat, xix xagok mō'tat. 'Ōg kayak hāmēnax, nūy tayūmak pa', nūy mīkax xexka 'ūm pa', tu' mō'tat.³⁷ Hōmā tīk hittap xop te Topa pupi hām'āktux, tu' yōg hām'āktux yā tappet tu kax'āmi', hu: "Tik te' kumumuk xop mūtik mōg." Kaxīy. Huk mūn 'āktux, ha Topa yōg hām'āktux hit-tap hā tkmū'ūn kummuk te hāpxomāp-tup nōmhā, 'ūkxok hāh hāpxomāp-tup. Kaxīy.

³⁸ Ha' yōg tik xop te:

—Hēnā', mīkax xexka 2 tihi'. Kaxīy.

Ha: —Puxi'. Kaxīy.

Yeyox te yīktix 'Onimet tu' xip

³⁹ Tu' mōg, tu 'āmnīy hā yīktix 'Onimet ha' mōg, tu 'āmāxak xohix 'lhā mōg, ha' yōg tik xop te' mūtik mōg,⁴⁰ tu yīktix yīmū' mōxaha', ha Yeyox te:

—Topa tu' xax, pu 'āka'ogā', xa hāpkummuk mīy hok. Kaxīy

⁴¹ Tup-xehnāg ha' mōg kutōgnāg, tu' kopaxux hā' xip, tu Topa mūtik hām'āktux, hu:

⁴² —'Ātak, 'āte xa tu' xak 'ūyīk xūy hok. Ka 'āte yāy yōg putup'ax mīy, 'ūyā 'ōg putup'ax mīy hāmāxap. Kaxīy.

⁴³ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax xupep, tu Yeyox ka'ogāhā',⁴⁴ ha' xūy xexka, hu hāmpukpex hep te' xax tu' nāhā', yā' hep

punethok, 'ūhep 'āta putuk, tu hām tu nū' nāhā'.

⁴⁵ Ha Topa pu hām'āktux nām, tu' kux, tuknīhā' xip, tu yāy yōg tik xop xak, tu' pipihi', ha mō'yōn ka'ok, 'ūkuxa teknōg tu mō'yōn,⁴⁶ ha:

—Te xīy hu mō'ōn? 'Āyok, 'āknīhā' ati', nūy Topa tu' xax, pūyīy 'āka'ogā', xa hāpkummuk mīy hok. Kaxīy.

Xonat xop te Yeyox mūg, tu' kīy

⁴⁷ Yeyox te hām'āktux, 'lhā tik xop nūn, ha Yot te' nūnnāhā', 'āmnīy xohix hā tu Yeyox mūtik mōg, hu yāy kep ha' mūg, nūy tu 'āneo.

⁴⁸ Pa Yeyox te:

—Xatep-tep mūn mīy putup, Yot? 'Ūgmūn yā Tkmū'ūn Kutok. 'Ok xatek mūg yāy kep hāh, mō'āmā'ax hak mūg, nūy gāy xōp tuk mūg? Kaxīy.

⁴⁹ Ha tik xop te' pēnāhā', nōm tik te Yeyox mūtik hāpkumep, tu' pēnāhā', tu hāmyūmmūg, hu:

—Yāyā, 'ok xatek putup 'ūkix mīkax xexka hā' Kaxīy.

⁵⁰ Hu tik te mīkax xexka paha', tu 'āmānex xat'ax yōg kāmānat yīpkox xak, tu' yīpkox xaxit, 'ūyīpxe'e hā nōm xip,⁵¹ ha:

—Hup! Kaxīy.

Tu' yīpkox 'āpit, tu' tapmāhā',⁵² tu 'āmānex xop pu hām'āktux, xix Topa pet yōg kapitām pu' xuktux, xi' xexka xop pu hām'āktux, hu:

—'Ok 'ānūn, nūy tik te hāpxop hā' xupxet'ax mīy? Tep tu 'āxop te mīkax xexka tat, xix mīlīm?⁵³ 'Āmnīy xohix hā 'āte tkmū'ūn yūmmūgāhā', Topa pet xexka kopa hāmyūmmūgāhā', ha 'āxop tek mūg 'ohnāg. 'Āka'ok nōmhā, xix Hāmgāyāgnāg ka'ok nōmhā, nōm te hāpkoxtap kopa' xip. Kaxīy.

Pet te Yeyox yūmmūg hok 'āktux

⁵⁴ Ha' mūg, tu' mōgāhā 'āmānex xat'ax pet hāh, ha Pet te hāptox tu' pe' mōg,⁵⁵ ha 'āmānex yōg kāmānat xop te kuxap xexka mīy hāptopa', tu kuh xexka yīmmap ha' mām, ha Pet te kāmānat xop mūtik mām,⁵⁶ ha kāmānat hex te Pet pēnāhā', kuxap yōg kuyānām hā' pēnāhā', tu:

—Nū kāy te Yeyox mūtik hāpkumep! Kaxīy.

⁵⁷ Pa Pet te:

—'Āmhok! 'Āte nō'ōm 'ap yūmmūg'ah! Kaxīy.

⁵⁸ Hāpxip kutōgnāg 'lhā tik te' pēnāhā', tu:

—Xate Yeyox yōg tik xop mūtik ti kamah. Kaxīy.

Pa Pet te:

—'Ak mūn'ah. Kaxīy.

⁵⁹ Hāpxip kutōgnāg 'lhā yā 'ūnōy te:

—Hamūn, tute Yeyox mūtik hāpkumep! 'Ūyīy'ax yā hāpxexka Ganinet yōg kamah! Kaxīy.

⁶⁰ Pa Pet te xe hām'āktux, hu:

—Pute 'ūm? Xate putep mūn xuktux? 'A' āte' yūmmūg'ah! Kaxīy.

Ha hāpxip 'ohnāg īhā xokakkak tak xataha',⁶¹ ha Yeyox te ha' yokānām, tu Pet pēnā ka'ok, ha Pet te Yeyox yōg hām'āktux pe'paxex. Yā hōmā Yeyox te hām'āktux, hu: "Xate koit tikoyuk putup, tuk mūn yūmmūg hok'āktux, Thā xokakkak tak xatap-xehnāg." Kaxīy.⁶² Ha Pet te yāhāhpūn xexkah, tu hāptopa' mōg, tu' pota punethok.

Xonat xop te Yeyox kix

⁶³ Ha tik xop te Yeyox mūg, tuk-tex' ex kummuk, tu' kix,⁶⁴ tu topixxax hā Yeyox pa mō'nīy, tu' yīkopolit, hu:

—'Āpu, 'ūgmū'ā Topa pupi hām'āktux. 'Ū' ūm nōm te 'ākix? Kaxīy.

⁶⁵ Tu hām'āktux hā Yeyox kuxa xūygāhā', 'āmnīy tox hā' xūygāhā'.

Yoneo xexka xop te Yeyox yīkopolit

⁶⁶ Ha māyōn xuper, īhā' Yoneo xexka xop te yāy tu nū' nāhā ta tu 'āmānex xexka xop mūtik, xix hāmyūmmūg xop mūtik yāy tu nū' nāhā', ha Yeyox mōgāhā', 'āmānex xat'ax pet ha' mōgāhā', puyī' yīkopolit.⁶⁷ Tu:

—'Ok 'āmūn yā Kunnix? 'Ok Topa te xa yāykutnāhā'? 'Āpu, 'ūgmū'ā' xuktux. Kaxīy.

Pa Yeyox te:

—'Ākuxa mām 'ohnāg yōgnū hām'āktux tu'.⁶⁸ 'Āte 'āyīkopolit, puxix 'āxop 'ap hām 'ūm'āktux putup'ah,⁶⁹ pak mūn yā Tikmū'ūn Kuto, yā hōnhāk yūm'ax Topa yīpxe'e hah, Topa ka'ok xe'ēgnāg yīpxe'e hak yūm'ax. Kaxīy.

⁷⁰ Ha' xexka xop te:

—'Ok 'āmūn yā Topak-tok xe'ēgnāg? Kaxīy. Ha:

—Xate' xuktux. Kaxīy.

⁷¹ Ha' xexka xop te:

—Puxi!! Kāy yāy yīy'ax hā 'ūgmū'āte' xupak! Kaxīy.

23

Pinat te Yeyox yīkopolit

¹ Ha' xexka xop xohix 'ūknīha' tihi', tu Yeyox mōgāhā gohenanok ha', 'ūxuxet'ax Pinat,² ha' kuperx nām, hu:

—Kāy te tikmū'ūn yūmmūg kummuk, tu' xat hok pu tayūmkā hōmk gohet pu', tu yāy mūn yā tik te tikmū'ūn xat'ax 'āktux, tu Topa te' yāykutnā 'āktux. Kaxīy.

³ Ha Pinat te Yeyox yīkopolit, hu:

—'Ok xate' Yoneo yōg tikmū'ūn xat xe'ēgnāg? Kaxīy.

Ha:

—'Ā xate' xuktux. Kaxīy.

⁴ Yīy Pinat te 'āmānex xop pu hām'āktux, xix tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—Yeyox te hāpkummugā 'ohnāg. Yā' max. Kaxīy.

⁵ Pāyā' xexka xop te:

—Yā' kummuk ta pax! Tute tikmū'ūn gāyāhā', tu hāmyūmmūgā'ax hā' gāyāhā hāpxexka xohix tu', yā Yonex tu', xix Ganimet tu', xix nūnte kamah. Kaxīy.

⁶ Ha Pinat te' xupak, tu' yīkopolit, hu:

—'Ok kāy mūn yā Ganimet yōg? Kaxīy.

⁷ Ha' kupex'ax xop te:

—Hamūn. Kaxīy.

Yīy Pinat te' xat, pu 'Enot ha' mōgāhā', ha 'Enot te Yoneo yōg tikmū'ūn xohix xat, tu kōmēn Yenoyanēn tu' xip.⁸ Ha xonat xop te' mōgāhā', tu mōktu mōxaha 'Enot pet hah, ha' pēnāhā', hu' kuxa hittup, tu 'āmnīy xohix hā' pēnāp-tup, pāyā pēnā 'ohnāg, yā hōnhā pēnā'ax, ha tikmū'ūn te Yeyox 'āktux 'Enot pu', ha 'Enot xak, puyīy Yeyox hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg,⁹ yūhu' yīkopolit, pāyā Yeyox te' yēy.¹⁰ Ha 'āmānex xexka xop xix hāmyūmmūg xop tilhi', tu Yeyox kuperx nām.¹¹ Ha 'Enot tup-tup nōg, xix yōg xonat xop, tu' kute' ex kummuk, tu' xexka xop yōg topixxax mūn mō'tat nūy Yeyox kummukgā', tu put pu' mōgāhā Pinat hah.¹² Hōmā 'Enot gāy Pinat hā', xix Pinat gāy 'Enot hā', pa hōnhā yāy tu' gāy xit, tu yāyāhā' xape.

Pinat te' xat pu Yeyox putex

¹³ Ha Pinat te 'āmānex xop xānāhā', xi' xexka xop xānāhā', hay yāy tu nū'nāhā',¹⁴ ha:

—'Āxop te nūktu tik nūnnāhā', tu' kupex, tu tikmū'ūn gāyā' 'āktux, pa 'āte' yīkopolit, ha yā' max, 'ap hāpkummuk 'ūm mīy'ah,¹⁵ ha 'Enot te yīkopolit kamah, tu' put pu nū'kutnāhā'. Hāpkummuk 'ūm mīy' 'ohnāg, puyīy tu xok,¹⁶ Yīy 'āte' xat putup pu' kix xikot hā, nūy xut pu mōg. Kaxīy.

¹⁷ Hāmyāxatamuk xohix īhā Pinat te tik kummuk xut, 'āmuk xexka Nōa'yēn īhā' xut, tu kanet kopa' xip tik xut, pu mōg, ha Yoneo yōg tikmū'ūn te yāykutnā tik puxet, pu mōg, ha Pinat te Yeyox xut putup pu mōg,¹⁸ pa Yoneo yōg tikmū'ūn xohix yīy ka'ok, hu:

—'Ūmōgā Yeyox, nū' putex. 'Ūgmū'ātep-tup nōg, pa Mahamax xut pu mōg. Kaxīy.

¹⁹ Ha Mahamax te' nōy putex, tu kanet kopa' xip, tu tikmū'ūn gāyāhā', pu tu' kix gohet yōg xonat xop.

²⁰ Pa Pinat te:

—Nāy. Hāmē'āpaxex max, 'ūyā xa' xut tik max, tu Yeyox xa' xut'ax. Kaxīy.

²¹ Pa tikmū'ūn tep-tup nōg, tu' yīy ka'ok, tu:

—'Ūp-tex, 'ūp-tex, mīpkupnix hāp-tex!
Kaxīy.

²² Ha Pinat te xe hām'āktux tikmū'ūn pu', hu:

—Putep mūn mīy Yeyox te', xap-tex? Yā' max, hāpkummuk mīy 'ohnāg tute', yīy 'āte' xut'ax pu mōg. Kaxīy.

²³ Ha xe tikmū'ün yīy ka'ok, tu Yeyox putup nōg 'äktux, ²⁴ yīy Pinat te' xat, pu Yeyox putex, xix Mahamax xut pu mōg, ²⁵ ha' xut tik kummuk Mahamax, pu tikmū'ün gāy Yeyox mōgā'.

Mīpkupnix tu Yeyox putex

²⁶ Ha' mōgāhā', 'lhā xonat xop te Xinēn yōg tik Ximām xat, pu mīpkupnix tax, tu Yeyox pe' mōg, tu' taha'. ²⁷ Ha tikmū'ün xohix xexka te' pe' mōg, xix kōmēn yōg 'ün xop, tu' potahā' mōg, ²⁸ Ha Yeyox te' hā yokānām, tu:

—'Ugmūn hā 'apota hok, pāyā yāymūn hā 'apotaha', xix 'äk-tok hā potaha'. ²⁹ 'Amnīy mōd'nāp-tup, 'lhā tikmū'ün te hām'äktux, hu: "Uhmūn kuxa hittup, nōm tek-tok 'ohnāg, ha kama' kuxa hittup nōm 'ün tek-tok yāy xo'opmā hok." Kaxīy. ³⁰ Ha tikmū'ün kuxa teknōg'ax, tu: "Pūyā yīktix 'ugmūk tu' nāy, nūy mōknīy." Kaxīy. ³¹ Yā hōnhā mīm yīxux, ha' puk putup. Putep mūn mīy'ax mīm nak hā? Yā' puk putūmnāg. Kaxīy hōnhā tik max xok. Putep mūn mīy'ax tik kummuk hā? Kaxīy.

³² Ha xonat xop te tik kummuk 2 mōgāhā', nūy tu' kix Yeyox mūtik, ³³ ha' mōg tu mōktu yīktix hāmhūnnāg tu' mōxaha, ha yīktix 'äxet'ax Gok, 'ükuxox tox putuk tu', ha xonat xop te Yeyox yīm xuhmīy, xix pata xuhmīy, pu mīpkupnix tu' xup, ha Yeyox te yāy kote' xip: yā tik puxet te 'uyīpxe' hā' xup, xix tik nōy te 'uyīpxax hā' xup.

³⁴ Ha Yeyox te:

—'Ätak, 'uyīg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu ta tu' kux, hāmyūmmūg 'ohnāg hah. Kaxīy.

Ha xonat xop te Yeyox xax koxip, pāyā' max, 'ükoxoy putup'ah, hu mō'xap yōn, nūy tik yāykutnā', pu pa'. ³⁵ Ha tikmū'ün xohix mōd'xip, tu' pēnāhā', ha' xexka xop kute'ex kummuk, tu:

—Tute tikmū'ün hīnnāhā putpu'. Pūyā yāy xit hōnhā', nūy mōg, puyīy tu' xok hok! Pax tu yā Kuninx, nōm Topa te yāykutnāhā', puxīx yāy xit hōnhā nūy mōg! Kaxīy.

³⁶ Ha xonat xop kama xox yīxix kummuk, tuk-te' ex kummuk, tu' xupyāg kummuk xo'opmāp-tup, ³⁷ tu:

—'Ok xate Yoneo tikmū'ün xat xe'e'? 'Äpu, mīpkupnix tu yāy xit. Kaxīy.

³⁸ Ha tappet tu kax'āmī', tup-tox yīmū' hīy, mīpkup nīz tu' hīy, tu kax'āmī', hu: "Nūhū tik te Yoneo yōg tikmū'ün xohix xat." Kaxīy.

³⁹ Ha tik nōy te mīpkupnix tu' xup, tuk-te' ex kummuk kamah, tu Yeyox pu hām'äktux, hu:

—'Ok 'āmūn yā Kuninx? 'Ok Topa te xa yāykutnāhā'? 'Äpu yāy xit, xikmūg mōy kamah. Kaxīy.

⁴⁰ Pa tik nōy te' mānōg, hu:

—'Ok xate Topa yīpkutuk hok? Hōnhā 'āxok, xate hāpkummugāhā' tu xok.

⁴¹ 'Ugmū'äte hāpkummuk mīy punethok, yīk mūg kix, pa nū tik te hāmyok mīy, tu hāpkummugā 'ohnāg. Kaxīy.

⁴² Tu Yeyox tu' xak, hu:

—Yeyox, 'ükxaxok hok, 'lhā xate yāy yōg tikmū'ün xohix xat. Kaxīy.

⁴³ Ha:

—'Äte xa hāpxe'e 'äktux: Hōnhā xatek mūn mūtik 'äxip putup pexkox kopah. Kaxīy.

Yeyox xok

⁴⁴ Ha māyōn te pexkox kote' yūm, 'lhā hāpkoxatp te hāpxexka xohix tu' xip, tu 'ot 3 hā' xip māyōn he', ⁴⁵ 'lhā māyōn kuyānām xok, ha Topa pet xexka yōg topixxax yāy koxip, nōm te hāmyīkox mō'yīnnīn. ⁴⁶ Ha Yeyox yīy ka'ok, tu:

—'Ätak, 'äte xa' hōm yāy koxuk!. Kaxīy.

Tu hām'äktux kux, tu' xok xe'e'. ⁴⁷ Ha xonat xop yōg kapitām te Topa max 'äktux, tu:

—Yamūn! Nū tik te hāpkummugā 'ohnāg! Kaxīy.

⁴⁸ Ha tikmū'ün xohix xexka nūn, tu yāy tu nū' nāhā', tu' pēnāhā', tu' kuxānōg, tu yāy kep to'ok, tu' yēy, 'ükuxa teknōg tu'. ⁴⁹ Ha tikmū'ün te Yeyox hā' xape pip, xix 'ün pip, nōm xop te' pe' mōg, tu Ganimet tu' pip kōnāmāhā', tu Yeyox mūtik hāpkumep tap, tu hāpxomā'ax xohix pēnāhā nōmhā'.

Yoye te Yeyox nō hāpkot

⁵⁰ Ha tik max xip, 'üxuxet'ax Yoye, tu hāpxexka Yonex tu' nāhā', tu kōmēn 'Animātex yōg tīhik, tu Yoneo xexka xop mūtik mōg, yā' max, tu hāmyok mīy, ⁵¹ tu' xexka xop yōg hāpxomā'ax putup nōg, tu' kuxa yūn ka'ok Yeyox kopah, tu' xak, pu Topa pu' yīpkox pi', ⁵² tu' mōg Pinat hah, tu ta tu' xak, pu Yeyox xokxax tu' hōm, puyīy nō hāpkot, ha' hōm. ⁵³ Ha mīpkupnix tu' xup Yeyox, ha Yoye te' xokxax xut, tu topixxax max hā' kīy, tu mīkax xap kox kopa nō hāpkot, ha' hok xip, mīkax xap 'ükox, 'ükoxkax nōy te' kopa' xip 'ohnāg. ⁵⁴ Yā sexta pet, 'lhā Yoneo yōg tikmū'ün te nit xap yōg hāpxop mīy, yā' tāmāxak, 'lhā nit xap mō'nāhā'.

⁵⁵ 'Uhūn xop te Ganimet tu' pip tap, tu Yeyox pe' nūn pax, tu xukpot pēnāhā', ha Yoye te Yeyox xokxax xex mīkax xap kox kopa ha' pēnāhā', ⁵⁶ tu putpu' mōg, tu hāpxop hax max'ax mīy, nūy xokxax xutxok.

Tu nit xap hā' hip. Yā hōmā, hāmyāxatāmuk hittap 'lhā', Topa te Yoneo xop xat hok, pu tu nit xap 'lhā hām hok.

24

Yeyox te putpu' hi'

¹ Ha yenomān 'lhā, māyōn te hāpkonet tu' xupep 'lhā, 'ün xop te xokpot ha' mōg, tu hāpxop hax max'ax tat, ² tu' mōg tu mōktu mōxaha mīkax xap kox tu'. Hōmā mīkax

xap te mō kox nīy, pāyā hōnhā' yīkūy tap, tu mīkax kox xōn, ha 'ūn xop te' kox kopa pēnāhā'.³ Ap Yeyox xokxax 'ūm xip'ah, tu mīkax xap kox kopa' xip 'ohnāg,⁴ yīy 'ūn te: "Pute 'ūm?" Tu hāpe'paxex, 'lhā tik 2 te' yīka' tihi', 'ūpata hā' tihi', yā' yōg topixxax tūnnāg, kuyānām putuk,⁵ ha 'ūn xop kuxānōg, tu nūktetex, tu yāy pa mō'nīy, tu' yēy, ha pexkox yōg xop te:

—Tep tu 'āxop te yāy hi'ax xop xak hāmxukpot tu?⁶ Ap xip'ah Yeyox, yā' putpu' hi'⁷ 'Ok 'āxop te' xaxok? Tute xa hām'āktux 'lhā hāpxekxa Ganimet tu' tihi',⁸ ha tik kummuk te' mō'āmā', nūy gāyxop mōgā Yeyox hah. Yeyox yā Tikmū'ūn Kutok, tu xa hām'āktux, tu yāy yōg xok'ax 'āktux, tu mīpkunix hā' xok'ax xa' xuktux, tu putpu hi'ax 'āmñy tikoyuk 'lhā xa hām'āktux. Kaxīy.

⁸ Ha 'ūn xop te hāmpe'paxex, tu: "Hamūn! Hōmā Yeyox tek mō'ā hām'āktux." Kaxīy.⁹ Tu putpu' mōg, tu Yeyox yōg tik xop te 11 pu hām'āktux, xix tikmū'ūn te nōm mūtik hāpkumep pu' xuktux.¹⁰ Nōm 'ūhūn 'āxet'ax Manix Mānanānēn, xi' nōy 'āxet'ax Yoān, xi' nōy 'āxet'ax Mānix, ha Mānix yā Tiak mūk tut, ha 'ūn xop te Yeyox yōg mō'pok xop pu hām'āktux,¹¹ pa tik xop kuxa mām 'ohnāg 'ūn yōg hām'āktux tu', tu: "Yā' xupmāhī!" Kaxīy.¹² Pāyā Pet yok, tu' mōg mō'ka'ok 'ūxukpot tu', tu' xupep, 'lhā pēnā tu' mōg, nūy mīkax kox kutōgnāg hā' mōnāy, tu topixxax te xokxax kīy'ax pēnāhā', yāp-xehnāg yūm, tu putpu' nūn mīptut tu', tu' kuxa te' yēy.

'Ēmā'ox yōg putahat

¹³ 'lhā tik 2 hāpkumep, tu xip tu xexka 'Ēmā'ox ha' mōg, ha mō'āgūmūg 2 kōmēn Yenoyanān tu',¹⁴ ha yāy pu hām'āktux, tu hāpxomā'ax xohix 'āktux,¹⁵ tu hām'āktux, 'lhā Yeyox xip, hāpxip 'ohnāg 'lhā' xip, tu tik mūtik mōg,¹⁶ ha tik xop te' pēnāhā', pāyā' yūmmūg'ah.¹⁷ Ha Yeyox te:

—Tep-tep 'āktux 'āxop te', 'lhā hāpkumep? Kaxīy.

Ha tik xop hāpkumep kux, 'ūhittup 'ohnāg tu',¹⁸ ha tik puxet 'āxet'ax Kene'op, tu:

—Tikmū'ūn xohix te kōmēn kopa' pip, tu hāpxomā'ax kummuk yūmmūg. 'Ok 'āp-xehnāg te' yūmmūg'ah? Kaxīy.

¹⁹ Ha:

—Hāpxomā'ax tute xīy? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—Kōmēn Nāyane yōg Yeyox te Topa pupi hām'āktux, tu hāpxomā'ax ka'ok, Topa keppa' mīy, xix tikmū'ūn keppa' mīy, tu hāmyūmmūgā ka'ok kamah,²⁰ ha 'āmānen xop xīk mū yōg xexka xop te xonat xop pu' hōm, pu tup-tex, tu mīpkupnix hāp-tex, ha' xok xe'ēgnāg,²¹ pak mū'ātē hāmpe'paxex tap, hu: "Pe Yeyox yā Topa yōg mō'kutnā'ax, ha' yāykuhnāhā', pu 'Iyaet yōg tikmū'ūn

xexkānāhā'!" Hamūn, pāyā' xok, ha hōnhā' 'āmñy tikoyuk nōg.²² Yā hōnhā' 'ūn te hām'āktux, hak mū kuxānōg. Māyōn xupep 'lhā 'ūn mōg, 'ūxukpot ha' mōg,²³ pāyā Yeyox xokxax xip 'ohnāg, mīkax xap kox kopa' xip 'ohnāg, ha putpu' nūn, tu pexkox yōg mō'pok xop 'āktux, tu' pēnāhā' nō'ōm, ha Yeyox putpu' hi'ax 'āktux,²⁴ ha tik te xukpot ha'mōg kamah, ha' kox xip, pāyā' ap pēnāhā'ah Yeyox. Kaxīy.

—Tep tu 'āxop te yāy hi'ax xop xak hāmxukpot tu?

—'Āp-tox kummuk, 'ākuxa yūm pu'uk hām'āktux'ax kopah! Hōmā tik hittap te Topa pupi hām'āktux, tu tappet hā kax'āmī', pāyā 'ākuxa yūm 'ohnāg hām'āktux'ax kopah.²⁶ 'Ok 'āxop te hāmyūmmūg'ah? Topa te yāykuhnāhā', pu tu' xīy, nūy yāyha tu xexkah. Kaxīy.

—Tep tu Topa tappet hā tik 2 yūmmūgāhā', tu mōnāy xop Mōyyex yōg xat'ax hā hāmyūmmūgāhā', tu mōktu tik xohix te Topa pupi hām'āktux xop 'āktux, tu kama yāy mūn 'āktux, tu Topa yōg hām'āktux hittap hā hāmyūmmūgāhā', nūy yāy mūn 'āktux.

—Tep tu mōktu xip tu xexka tu' mōxaha', ha Yeyox mōg'ax nō pehe',²⁹ pa tik 2 te:

—Nāy, 'āmōg'ah! 'Ūgmū' 'ātu' xip, nūy mōhōn nūnte', yā hōnhā' 'āmāxak. Kaxīy.

—Tep tu mōktu xip tu xexka tu' mōxaha', ha Yeyox te tik mūtik mōg,³⁰ tu nōm mūtik xit, tu pām paha', tu Topa pu: "Āmax," kaxīy, tu pām koxip, tu yāy xape pu' popmāhā',³¹ ha Topa te tik pa maxnāhā', ha Yeyox yūmmūg, ha hāpxip 'ohnāg 'lhā Yeyox xip 'ohnāg, yā yāy xaxogāhā',³² ha yāy pu hām'āktux, hu:

—Tep tu mōktu xip tu xexka tu' mōxaha', ha Yeyox te tik mūtik mōg,³³ tu nōm mūtik xit, tu pām paha', tu Topa tappet hittap hā hāmyūmmūgāhā'! Kaxīy. Ha' nōy te: Yamūn! Kaxīy.

—Tep tu mōktu xip tu xexka tu' mōxaha', ha Yeyox te tik mūtik mōg,³⁴ tu nōm mūtik xit, tu pām paha', tu Topa tappet hittap hā hāmyūmmūgāhā'! Kaxīy.

—Tep tu mōktu xip tu xexka tu' mōxaha', ha Yeyox te tik mūtik mōg,³⁵ tu nōm mūtik xit, tu pām paha', tu Topa tappet hittap hā hāmyūmmūgāhā'! Kaxīy.

—Tep tu mōktu xip tu xexka tu' mōxaha', ha Yeyox te tik mūtik mōg,³⁶ tu nōm mūtik xit, tu pām paha', tu Topa tappet hittap hā hāmyūmmūgāhā'! Kaxīy.

—Tep tu mōktu xip tu xexka tu' mōxaha', ha Yeyox te tik mūtik mōg,³⁷ tu nōm mūtik xit, tu pām paha', tu Topa tappet hittap hā hāmyūmmūgāhā'! Kaxīy.

—Tep tu mōktu xip tu xexka tu' mōxaha', ha Yeyox te tik mūtik mōg,³⁸ tu nōm mūtik xit, tu pām paha', tu Topa tappet hittap hā hāmyūmmūgāhā'! Kaxīy.

—Tep tu mōktu xip tu xexka tu' mōxaha', ha Yeyox te tik mūtik mōg,³⁹ tu nōm mūtik xit, tu pām paha', tu Topa tappet hittap hā hāmyūmmūgāhā'! Kaxīy.

—Tep tu mōktu xip tu xexka tu' mōxaha', ha Yeyox te tik mūtik mōg,⁴⁰ tu nōm mūtik xit, tu pām paha', tu Topa tappet hittap hā hāmyūmmūgāhā'! Kaxīy.

hāpkumep tu' mūg,⁴¹ ha tikmū'ūn kuxa hit-tup xexka nām, tu' yēy, hu yāy kuxa yīkōpit, yīy Yeyox te:

—'Üpuk? Kaxīy.

⁴² Ha tu' hōm māhām, ha mō'hap kuxap xox yā' tu',⁴³ ha' māhā', īhā tikmū'ūn xohix te' pēnāhā'.⁴⁴ Ha Yeyox te:

—Hōmā' āmūtik 'ūkxip, tu 'āxop hāmyūmmūgāhā', tu Topa tappet hā'āyūmmūgāhā', xayīy 'āyūmmūg, ha mōnāyhop hittap Mōyyex te' xat'ax kax'āmi', xix tīk xop te Topa pupi hām'āktux te kax'āmi', ha kaxīy 'ūkxūy'ax xīk xok'ax kax'āmi', yak mūn Kunnix. Kaxīy.

⁴⁵ Tu yāy yōg xop putox maxnāhā', pu tu hāmyūmmūg, nūy Topa yōg hām'āktux hittap hā'āyūmmūg.⁴⁶ tu xe hām'āktux, hu:

—Topa yōg tappet te Kunnix 'āktux, 'ūluxet'ax nōy yā Topa yōg hāmyāykutnā'ax, ha tappet te' xok'ax 'āktux, tu nō hāpkot'ax 'āktux, tu 'āmnīy tikoyuk nōg īhā putpu' hī'ax 'āktux, yāk mūn 'āktux,⁴⁷ tu' xat, pu hām'āktux, pūyīy hām'āpak max'ax 'āktux hām'āx xexka xohix tu', 'ūhep xohix pu', tu kōmēn Yenoyanēn kopa hām'āktux'ax hām'āx, pu tikmū'ūn yāyhāhup, tu hāpkummuk mūy kux, pūyīy Topa xaxogā', pu tu' kux.⁴⁸ Āxop te nōmhā hāpxopmā'ax xohix pēnāhā' xi' xupak,⁴⁹ Nāy, 'ūhip, yā Topa te 'āxop pu hām'āktux xex, ha 'āte xa nū'kutnāp-tup, pa kōmēn Yenoyanēn kopa 'āti', 'ūhip tu', tu mōktu Topa te 'āxop ka'ogāhā', tu Topa Koxuk nū'kutnāp-tup, pu 'āka'okgā', ha 'āxop te hāpka'ok'ax mō'tat putup, topixxax putuk. Kaxīy.

Yeyox mōg pepi pexkox tu'

⁵⁰ Tu' xip tu xexka Metān tu' mōgāhā', tu' yīm kute tex pepi', tu:

—Pūyā Topa xa hāmmaxnā'! Kaxīy.

⁵¹ Tu hām'āktux īhā pepi' mōg, tu pexkox ha' mōg,⁵² ha nōm tikmū'ūn te' kopaxux ha' mōxip, tu nūktettek, tu' yēy, tu Yenoyanēn tu' putpu' mōg, tu' kuxa hittup xexkah,⁵³ tu 'āmnīy xohix hā' pip Topa pet xexka kopah, nūy Topa max 'āktux pax.

Tu ta tu' kux.

YOĀM TE TOPA YŌG HĀM'ĀPAK MAX'AX KAX'ĀMI'

Topa yōg hām'āktux te tikmū'ūn hīnnāhā'

¹ Hōmā 'ūhittap 'ap xip'ah hām' xexka', ha ta' xip Yeyox, tu Yeyox 'āxet'ax nōy hā: Topa yōg Hām'āktux. Kaxīy. Yā tikmū'ūn pu Topa mūg. Topa yōg Hām'āktux te Topa mūti' tīhi', tu Topa putuk, yā Topa xe'e'. ² Topa te hām' xexka mīy, ha Topa mūti' tīhi Topa yōg Hām'āktux. ³ Topa te Yeyox ka'ogāhā', puyīy hāpxop xohix xexka mīy. 'Ok Topa te yāpxehnāg hāh' mīy hāpxop? 'Āmhok. 'Ok Topak-tok mūti' mīy hāpxop xohix xexka'? Hamūn, 'ūmīy hāpxop xohix xexka nūmūtik. ⁴ Topa yōg Hām'āktux te yōnnāhā' xohix hīnnāhā', ha' hi'ax te kuyānām putuk tikmū'ūn kuxa kopah, tu tikmū'ūn pu hāptupmāhā', puyīy hāmyūmmūg, ⁵ ha mō yānām yōn hāpkoxat kopah, ha hāpkoxat te kuyānām putux 'ohnāg. Hā kaxīy Yeyox nūn, tu nūktu tikmū'ūn kuxa kopa hāptupmāhā', pa' kummuk xop te Yeyox hupmā yūmmūg 'ohnāg.

⁶ Ha ta' xip tihik 'ūxuxet'ax Yoām, ha Topa te' yāykutnāhā', tu' xut tikmū'ūn kopah, tu nū'kutnāhā' tikmū'ūn hah.

⁷ Ha ta' nūn Yoām, nūy tikmū'ūn pu Topak-tok 'āktux, yā nōm te kuyānām putuk 'āktux, puyīy tikmū'ūn xohix hām'āktux 'āpax, nūy tu' kuxa mām ka'ok. ⁸ Yoām te kuyānām putuk 'ah, pa' nūn, nūy nōm te kuyānām putuk 'āktux. ⁹ Nōm te kuyānām xe'e putuk, tu ta' nūn, tu nūktu tikmū'ūn xohix tu' xupep, yā' nūn Yeyox.

¹⁰ Kuyānām, yā Topa yōg Hām'āktux, yā Topak-tok, tu' xip nūnte hām' xexka tu'. Hōmā Topa te yāy kutox ka'ogāhā', puyīy hām' xexka mīy, pa tikmū'ūn te Topak-tok yūmmūg 'ohnāg nōmhā'. ¹¹ Yā' nūn Topa yōg Hām'āktux, tu nūktu yāy yōg hām' xexka tu' xupep pa' xape xop tep-tup nōg, ¹² pa tikmū'ūn yāg te Yeyox putup, tu' kopa' kuxa mām, ha Topa te nōm xop ka'ogāhā', puyīy yāy hā xape xop Topa yōg, yā Topak-tok xop. ¹³ Yā Topa hā xape xop. 'Ok 'ūtut te' put xi' tak te nō' tehe', yīy yāy hā xape xop Topa hā? 'Āmhok. 'Ok tut tep-tup xi' tak, hu' put? 'Āmhok. Pa yā Topa mūn hā xape xop. Yā Topa tep-tup, ha yāy hā Topa xape xop.

¹⁴ Ha ta' nūn Topa yōg Hām'āktux hām' xexka tu' nūnteh, ha' tut te' put, yā tikmū'ūn Yeyox, tu tikmū'ūn mūti' tīhi'. Yā' max xe'e'ēgnāg, yā' max tikmū'ūn xohix pu', tu hāpxe'e'āktux, yā Topa te yāy kutox pit puxet 'ūmax xe'e'ēgnāg hāhā', yā Topa te' maxnāhā' tikmū'ūn xohix pu', ha hāmyok xohix 'āktux.

¹⁵ Ha ta' nūn Yoām, tu nūktu hām'āktux ka'ok, hu:

—Hōmā 'āte xa hām'āktux hu: "Ūg pe' nūn putup tihik. Hamūn xexka', ha tak mūn kutōgnāg, yā 'ūyōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg pa yōgnū xohix miax." Kaxīy.

¹⁶ 'Ūkuxa max xe'e'ēgnāg, hu yūmūg xohix pu hāmmaxnāhā', tu xe hāmmaxnā mōkuma'mōg

¹⁷ Hōmā Topa te Mōyyex pu yāy yōg xat'ax popmāhā', puyīy Mōyyex Yoneo xop xat, pa Topa te Yeyox Kunnix pu hāmmaxnāhā', yīy ta Yeyox te tikmū'ūn pu hāmmaxnāhā', tu hāpxe'e'āktux. ¹⁸ Tikmū'ūn te Topa pēnāhā', pa Topak-tok puxehnāg te Topa putuk, tu Topa mūti' tīhi', ha tikmū'ūn te Topak-tok pēnāhā', hu ta tu' yūmmūg Topah. Yā tute yūmū'ā Topa mūg.

Yoām te tikmū'ūn putox pix, tu Topa yōg hām'āpax max'ax 'āktux

¹⁹ Ha ta' pip Yoneo xexka xop kōmēn Yenoyanēn tu', tu mō'pok 'āmānex xop xix Nemi yōg xop, puyīy Yoām yīkopit. Ha ta' nūn, tu nūktu' yīkopit, hu:

—'Ū'ūm' 'āmūn? Kaxīy.

20 Ha Yoām te hām'āktux xe'e, hu:

—Ak mūn Kunnix'ah, yā Topa te Kunnix yāykutnāhā', puyīy tikmū'ūn kuxa kummuk xit. Kaxīy.

²¹ Ha xe' yīkopit hu: 'Ū'ūm' 'āmūn? 'Ok 'Enit? Kaxīy.

Ha Yoām te:

—'Āmhok. Kaxīy.

Ha xe:

—'Ok 'āmūn nō'ōm, tu Topa pupi hām'āktux? 'Ok putpu 'ānūn? Kaxīy.

Ha:

—'Āmhok. Kaxīy.

22 Ha:

—'Āpu hām'āktux, 'ū'ūm' 'āmūn? 'Ūgmū'āte 'āyūmmūg putup, hu mōg, hu nōm te nūg mūg pok xop pu hām'āktux. Putep 'āktux? Kaxīy.

23 Ha Yoām te:

—Yā yānmūn xupep'ax 'ūgmūn, tu hām'āktux ka'ok hām' panip xexka tu', hu: 'Āpu 'āxop putat yoa'. Yūmūg xuxyā nūn. Yā 'ōg hāpxopmā'ax yoa'. Kaxīy.

Yā hām'āktux te' putuk 'Iyait yōg, nōm te Topa pupi hām'āktux.

24 Yā Paniye xop te Yoām yīkopit, ²⁵ hu:

—A' 'āmūn yā Kunnix'ah Topa te nōm yāy kutnāhā', xix 'ap 'Enit'ah, xix 'ap nōy'ah nōm te Topa pupix hām'āktux. Tepte 'āxat xate tikmū'ūn putox pix? Kaxīy.

26 Ha Yoām te:

—'Ātep-tox pix kōnāg hā, pa 'āxop kopa' xip nō'ōm, pa yā 'āxop te' yūmūg 'ohnāg, ²⁷ hak pe' nūn putup nō'ōm. Hamūn xexka', hak-mūn kutōgnāg, hu yōg pataxax ko'ap-tup 'ohnāg. Yāk-tōgnāg 'ūgmūn. ²⁸ Yā nōm

hāpxompāhā xiaptuxexka Metān tu' kōnāg kox Yohnām xatapah. Yā Yoām te tikmū'ūn putox pix 'ōnteh.

Nōm te tikmū'ūn pupi' xok putup kahnēn xok putuk

²⁹ Hāptup 'lhā' nūn Yeyox Yoām hah, ha Yoām te' pēnāhā', tu:

—'Ūpēnā' nōm te tikmū'ūn pupi' xok putup Topa yōg tihik kahnēn xok putuk. Tute tikmū'ūn xohix kuxa kummuk xit putup. ³⁰ Hōmā 'āte nōm 'āktux, hu: "Tik tek pe' nūn putup, tu' sexkah, ta tak mūn kutōgnāg. Yā 'uyōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg, pa yōgnū xohix miax." Kaxīy. ³¹ Hōmā 'a' yūmmūg'ah nōm tihik, pak nūn, nūy tikmū'ūn putox pix, puyū tikmū'ūn nōm yūmmūg. Kaxīy.

³² Tu xe: 'Āte' pēnāhā Topa Koxuk te pexkox tu' yīxohoh, yā kuxxuxtut putuk, tu nūktu tik tu' xupep, tu nōm yīmū' xip ka'ok. ³³ Yā 'āte' yūmmūg'ah tihik, pa Topa te nūgkutnāhā, 'uyī tikmū'ūn putox pix. Topa te: "Xate pēnāp-tup Topa Koxuk yīxop-tup, tu nūktu tik yīmū' xip ka'ok putup, ha nōm te tikmū'ūn pu' hōm putup Topa Koxuk." Kaxīy. ³⁴ 'Āte nōm pēnāhā', tu xa' xuktux, tihik yā Topak-tok. Kaxīy.

Yeyox yōg tik xop te māxap

³⁵ Hāptup 'lhā xe' xip Yoām tik tix mūtik, yā Yoām mūtik mōg xop kopa' pip, ³⁶ ha' nūn Yeyox, tu nōā' yēn, ha Yoām te Yeyox pēnāhā', tu hām'āktux, hu:

—Nōm te tikmū'ūn pupi' xok putup, kahnēn xok putuk, yā' yīy 'ohnāg, yā' Topak-tok. Kaxīy.

³⁷ Ha tik tix te' xupak, tu ta' mōg Yeyox hah, nūy Yeyox pe' mōg, tu' mōg, ³⁸ Ha Yeyox yōkānām, tu tik tix pēnāhā', tu:

—Tep mūn xak? Kaxīy.

Ha:

—Notot, pi'yā 'āpet yūm?

³⁹ Ha Yeyox te:

—Mā, nūy pēnā'. Kaxīy.

Ta' mōg Yeyox xix tik tix, tu' pet pēnāhā' māyōn he 'lhā' tihī, 'lhā mōktu yā' āmāxak.

⁴⁰ Yā tik tix, ha yāp-xet 'āxet'ax 'Ānene', yā Ximām Pet taknōy. Yā hōmā tute Yoām yōg hām'āktux 'āpak, hu Yeyox pe' mōg.

⁴¹ Tu ta' mōg 'Ānene', nūy yāy taknōy xax, tu' xipihi', tu:

—'Ūgmū'āte Kuninx xipihi', yā Topa te nōm yāykutnāhā'. Kaxīy.

⁴² Tu ta' nūn 'Ānene', tu' taknōy Ximām nūn nā' nā', nūn, tu nūktu Yeyox tu' mōxaha', ha Yeyox te Ximām pēnāhā', tu:

—'Āmūn yā Ximām, yā Yoām kutox. 'Āte xa' 'āxet'ax nōy hōm, yā Xep. Kaxīy.

Yā Xep, yā 'āxet'ax nōy hā: Pet, yā tikmū'ūn yīy'ax hā: mīkaxxap. Kaxīy.

Yeyox te' xānāhā Pinip xix Nātānāyet

⁴³ Hāptup 'lhā Yeyox mōg putup hāpxexka Ganinet tu', tu Pinip xak, tu' xipihi', tu:

—Mā, 'ūg pe mōg! Kaxīy.

⁴⁴ Yā Pinip yōg kōmēn Betxax. Yā 'Ānene yōg kōmēn kamah, xix Pet yōg kamah.

⁴⁵ Ha ta' mōg Pinip, tu Nātānāyet xak, tu mōktu' xipihi', tu:

—'Ūgmū'āte' xipihi nō'om. Hōmā 'ūhittap Mōyyex te nōm kax'āmi Topa yōg xat'ax yōg tappet tu', xix Topa pupix hām'āktux xop te nōm kax'āmi kamah. Yā Yeyox, yā Yoye kutox, yā kōmēn Nāyane yōg tihik. Kaxīy.

⁴⁶ Ha Nātānāyet te:

—'Ok 'ūm max tikmū'ūn 'ōnte Nāyane kopah? 'Āmhok. Kaxīy.

Ha Pinip te:

—Pu yūmū mōy, pēnā'. Kaxīy.

⁴⁷ Tu ta' mōg, pa' xip Yeyox, tu' nōy nūn pēnāhā', tu:

—Pēnā' 'Iyaet xop yōg tik xe'e, yā tik te' koit 'ohnāg. Tik te hāpxomā yok. Kaxīy.

⁴⁸ Ha Nātānāyet te:

—Teptu xatek yūmmūg? Texīy? Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—'Āte 'āpēnāhā', yā 'āxip piget kup kakak, ha Pinip te 'āxānāhā'

⁴⁹ Ha Nātānāyet te:

—Notot, 'āmūn Topak-tok. Xate 'Iyaet xop xat.

⁵⁰ Ha Yeyox te:

—'Āte xa' xuktux 'āte 'āpēnāhā piget kup kakak, yīy 'ākuxa yūm 'ūgkopah. 'Ok kaxīy 'ākuxa yūm? Yā' max nūhū', pa xate xe' pēnāp-tup hāpxomā max xohix xe'ēgnāg.

⁵¹ 'Āte xa hām'āktux xe'e xate pexkox xōn pēnāp-tup, ha ta pexkox yōg nū'pok xop pepi' mōg putup, tu putpu' yīxop-tup, tu nūktuk mūn xuka' xup putup, yā Tikmū'ūn Kutox xuka' xup putup.

2

Yeyox te yāyta pēnāhā'

¹ 'Āmūy tix nōg, 'lhā tikmū'ūn yāytap-tup kōmēn Kānā tu' hāpxexka Ganinet kopah, tu' āmuk xexka mīy, ha Yeyox mūktut xip. ² Ha tikmū'ūn te' xānāhā Yeyox xix yōg tik te 12 xop, tu xit. Yīy ta' mōg, tu mōktu' mōxaha'.

³ Ha tikmū'ūn xohix te' xupyāg xo'op, ha mōktu' kox, ha ta' xip Yeyox mūktut, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—'Ūkox xupyāg. 'Ūnōg. Kaxīy.

⁴ Ha Yeyox te:

—Māy, hōnhā 'ūkxat hok, 'uyīy hāpxomā xate nōm putup. 'A hōnhā'ah. Pa hāpxip, 'lhā Topa tek xat putup. Kaxīy.

⁵ Ha' tut te kāmāhat pu:

—'Āpu hāpxomā tute 'āxop xat. Kaxīy.

⁶ Ha ta' pip naxtox xexkanām mīkaxxap hā nō'om 'ūxohix te' 6, ha Yoneo xop te nōm

hā yāy pix, xix nax pix, xix kānēy pix, nūy yāy yōg xat'ax mīy. Yā' xexkanām naxtox. Naxtox puxet te' tat nit xohix te' 80, xi' nōy 100.

7 Ha Yeyox te kāmānat xop pu hām'āktux, hu:

—'Āpu kōnāg pux, pu naxtox hā nū'xih. Kaxīy.

Ha' pux ha nū'xīmnāg.

8 Ha Yeyox te:

—'Āpu' hep kutōgnāg xut, nūy pax mōg, nūy 'āmuk xexka yōg xat'ax pu' hōm. Kaxīy.

Ha' xut, tu' pax mōg, 9 ha xat'ax te' hep xo'op, pa 'ap kōnāg'ah, yā yāyhā xupyāg. Hām'ūm tu' nūn 'ūhep? Yā' yūmmūg 'ohnāg, pa kāmānat te' yūmmūg nōm te' hep xut, ha 'āmuk xexka yōg xat'ax te' tik te yāyta xānāhā', 10 tu:

—Tikmū'ūn xohix te' popmāhā xupyāg max hāmāxap, ha tikmū'ūn te nōm xo'op, tu mōktu hix ka'ok, hak-nāy tu' popmāhā xupyāg kummuk, pa nōmhā' pip xupyāg max 'ohnū'. Kaxīy.

11 Yā hā kaxīy Yeyox te hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg hāmāxap, yā kōmēn Kānā tu' mīy hāpxexka Ganimet tu' Yeyox max xe'ēgnāg, ha Yeyox yōg tik xop kuxa mām Yeyox kopah.

12 Hāpxip 'lhā' mōg Yeyox, xi' tut, xi' taknōy xop, xix Yeyox yōg tik xop, tu' nox tihī kōmēn Kapānām tu'.

Yeyox mōg Topa pet xexka tu'

13 Hāpxip 'lhā' Yoneo xop te' mīy putup 'āmuk xexka 'ūxuxet'ax Nōā'yēn. Ha ta' mōg Yeyox kōmēn Yenoyanēn tu', tu' mōg, tu mōktu' xutep. 14 Tu ta' mōg Topa pet xexka tu', pa' kopa' pip tikmū'ūn, tu nōmenex mūnūytut pit, xix kahnēn, xix kuxxuxtut, tu tayūmak hā' nōy yānān, ha mīmpe xit'ax 'lhā' mām, 15 ha Yeyox te xikot mīy xoxit hā, tu hāptopa papuk kahnēn xix mūnūytut pit, tu tayūmak nū'xok, yā tayūmak hā' nōy yānān xop yōg, tu' yōg mīmpe xit'ax nū'xok kamah. 16 Tikmū'ūn te kuxxuxtut nōnenex, ha Yeyox te nōm pu:

—'Āpu kuxxuxtut mōgā nūpeheh. 'Umlīy hok nāpet nūnēt 'ātak pet kopah. Kaxīy.

17 Ha Yeyox mūtik mōg xop te' xutigāhā', yā Topa yōg tappet tu' kax'āmī hu: "Yā' kuxap putuk 'ūgkuxa kopah, yā' 'āte Topa pet putup-pax, tu Topa pet hā yīpkumī." Kaxīy.

18 Ha Yoneo xexka xop te:

—'Āpu hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg, 'uyīy yūmmūg Topa te nū'ākutnāhā', xayīy xohix papuk Topa pet kūnāpah. Kaxīy.

19 Ha Yeyox te:

—'Āxop te nū' pet putxok, kopxix xe' mīy'ax 'āmnīy tikoyuk hā. Kaxīy.

20 Ha:

—'Ok xate' mīy'ax 'āmnīy tikoyuk hā? Tikmū'ūn te Topa pet xexka mīy hāmyāxatamuk xohix te' 46 hā. Kaxīy.

21 Pa 'āmhok, Yeyox te yāy yīn 'āktux, yā Topa xip Yeyox kopah, Topa pet putuk.

22 Hāpxip ha ta Yeyox putpu' hi', 'lhā Yeyox yōg tik xop te' xutigāhā Yeyox yōg hām'āktux, hu' kuxa mām ka'ok Topa yōg hām'āktux copah xix Yeyox yōg hām'āktux kopah.

Yeyox te tikmū'ūn xohix yūmmūg

23 'Uxip Yeyox kōmēn Yenoyanēn tu', 'lhā tikmū'ūn te' mīy 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōā'yēn, ha Yeyox te hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg punethok. Yā tikmū'ūn te' mīy yūmmūg 'ohnāg. Tikmū'ūn te' pēnāhā', hu' xohix kuxa mām ka'ok Yeyox kopah. 24 Pa Yeyox kuxa yūm 'ohnāg tikmū'ūn kopah xix yōg hāmyūmmūg kopah, tute tikmū'ūn xohix yūmmūg tu'. 25 'Ok Yeyox pu tikmū'ūn yūmmūg 'āhā'? 'Āmhok. Yā tute tikmū'ūn xohix kuxa yūmmūg.

3

Yeyox xix Nīkonēm

1 'Uxip tihīk 'ūxuxet'ax Nīkonēm, yā Yoneo xop yōg xat'ax xop yōg tihik, yā Paniye xop kopa' xip. 2 'Āmnīy 'lhā' nūn Yeyox hah, nūy hām'āktux, hu:

—'Ugmū'āte' yūmmūg Topa te nū'ākutnāhā'. Yā xate hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg. Paxpu Topa 'āyōkāmū mōg hok, ha ta hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg 'ohnāg. Kaxīy.

3 Ha Yeyox te:

—'Āte xa hām'āktux hāpxop xe'e. Tep-te Topa pēnāp-tup xix yāy yōg tikmū'ūn, 'lhā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat putup, ha' yīpkox pip? Yā nōm nāhā 'ūxehēh. 'Ap nōy te' pēnāp-tup'ah. Kaxīy.

4 Ha Nīkonēm te:

—Tep texīy tik xiptap 'ūm nāhā 'ūxehēh? 'Ok 'ūtut hā mō'nāhā 'ūxehēh, ha xe' put? Kaxīy.

5 Ha Yeyox te:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Yūmūg xakux. Yūmūg tut te yūmūg pop, ha ta Topa Koxuk te yūmūg mīy Topa yōg tikmū'ūn. Hā kaxīy yūmūg xakux 'ūxehēh, yā yūmūg xakux tix. Yūmūg xe xakux 'ohnāg, kopxix yūmūg mōkakux 'ohnāg Topa yōg tikmū'ūn xop kopah. 6 'Ūn tek-tok pop, ha' hi 'ūk-tok. Ha ta Topa Koxuk te' hīnnāhā Topa yōg tikmū'ūn.

7 'Āte xa hām'āktux, hu: "Āpu nāhā 'ūxehēh. Hām'āktux hok hu: Xok 'ūm?" Kaxīy.

8 'Āmuuh mōg hām'ūm tup-tup, ha xate 'āmuuh 'āpok. Pi'a' nū? Xate' yūmūg'ah. Pi'a' mōg? Xate' yūmūg'ah. Yā xate' pēnāp 'ohnāg. Hā kaxīy xate' yūmūg 'ohnāg, Topa Koxuk te' mīy Topa yōg tikmū'ūn, tu' hīnnāhā nōm xakux 'ūxehēh.

9 Ha Nīkonēm te:

—Texīy? Kaxīy.

10 Ha Yeyox te:

—Xate 'Iyaet yōg tikmū'ün pu hāmyūmmūgāhā', pa' yūmmūg 'ohnāg Topa Koxuk te' miy Topa yōg tikmū'ün. 11 Hamūn, 'āte xa hām'āktux xe'e'. 'Ügmū'āte hāmyūmmūg, hu nōm 'āktux, tu hāmpēnāhā, hu nōm 'āktux, pa' 'āxop te yōgnū hām'āktux 'āpak 'ohnāg. 12 'Āte xa hām xexka yōg xop yōg hāpxopmā'ax 'āktux, pa' 'ākuxa yūm 'ohnāg. 'Āte xa pexkox yōg xop yōg hāpxopmā'ax 'āktux. Texīy 'ākuxa yūm putup? 'Ap yūm putup'ah. 13 Tikmū'ün te pexkox tu' mōg 'ohnāg, tu yīxo 'ohnāg hām xexka tu', tu pexkox yōg xop yōg hāpxopmā'ax 'āktux 'ohnāg. 'Ükpuxet yā Tikmū'ün Kutok te nōm 'āktux, pexkox tuk yīxohoh tu'.

14 —Hōmā 'ūhittap Möyyex te kāyā komut mīy hām panip xexka tu', tu mīm yīpaka' xup. Hā kaxīy tikmū'ün tek mūn yīpaka xup putup, yā Tikmū'ün Kutok yīpaka xup putup, 15 puyīy xohix 'ün 'ūkuxa mām 'ūgkopah, tu' hi xe'eñnāg mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg. 16 Yā Topa te mō'yāxe'eñnāg hām xexka yōg xohix xop, hu yāy kutok pit puxehnāg nū'kutnāhā' hām xexka tu', puyīy xohix 'ün 'ūkuxa mām ka'ok Topak-tok kopah, hu' xakix ka'ok putup'ah, pa' hi xe'eñnāg mōkuma'mōg putup, ha' kux 'ohnāg.

17 Topa te yāy kutok nū'kutnāhā hām xexka tu', nūy nōm hā hām xexka yōg xohix xop kuxa kummuk xit, nūy kuxa maxnā', nūy nōm yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān hok.

18 —Topa te' kuxa mām xop yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān 'ohnāg, pa' yānān 'ūkuxa mām 'ohnāg xop yōg hāpkummuk mīy'ax hā, yā' kuxa mām 'ohnāg Topak-tok puxet kopa hah. 19 Teptu Topa te hāpkummuk mīy'ax hā yānān? Yā Yeyox nūn, yā kūyānām nūn putuk, tu nūktu' xuper nūnte hām xexka tu', pa tikmū'ün tep-tup hāpkoxat, 'ap putup'ah kūyānām, yā' Yeyox putup'ah, hāpkummuk mīy'ax tu'. 20 Yā hāpkummuk mīy'ax xop tep-tup nōg kūyānām, tu' mōg 'ohnāg kūyānām hah, nūy hāpkummuk mīy'ax pēnāhok. 21 Pa hāmyoa'ax xop mōg Yeyox hah, yā kuyānām putuk hah, puyīy xohix pēnāhok. 22 Pa hāmyoa'ax xop mōg Yeyox hah, yā kuyānām putuk hah, puyīy xohix pēnāhok. 23 Ha ta' xip Yoām, yā Ŋōm tu' xip, yā Xanīn yīkak, tu tikmū'ün putox pix, kōnāg punethok hah, ha ta' nūn 'ūxohix, hap-tox pix. 24 Yā xonat te Yoām mō'tat putup kanet ka'ok hā, pa hōnhā' xip'ah kanet kopah.

25 Ha ta' pip Yoām mūtik mōg yāg xop, tu yāy mānōg kōnāmāhā Yoneo puxet mūtik. Yā Yoneo xop yōg 'āmuk xexka tu yāy mānōg, yā 'āmuk xexka 'āxet'ax Yā Pix. Kaxīy.

²⁶ Ta' nūn Yoām mūtik mōg xop Yoām hah, tu:

—Yāyā, hōmā' xip tihik 'āmūtik kōnāg kox xatapa', yā hōmā xate nōm 'āktux. Hōnhā tik tep-tox pix, ha tikmū'ün xohix te ha nū' yāy xix. Kaxīy.

²⁷ Ha Yoām te:

—Pexkox yōg Topa te tikmū'ün xexka miy, ha tikmū'ün xohix te nōm pe' mōg, pa' xexka miy hok, puxix tikmū'ün nōm pe' mōg 'ohnāg. 28 Hōmā 'āte xa yāy 'āktux, hu: "Ügmūn 'ap Kunnix'ah, yā 'āte tikmū'ün kuxa kummuk xit 'ohnāg, pa Topa te nūgkutnāhā, 'ū mōg hāmāxap, hāk-nāy tu nōm nūn." Kaxīy. Ha xate' xupak, tu' yūmmūg. 29 Yā hā kaxīy putuk: Tikmū'ün te yāytap-tup, ha 'ün te yāytaha yā tik te yāytaha yōg. Ha ta' xip tik te yāytaha xape', tu hām'āktux 'ohnāg, pa hām'āpak, tu tik te yāytaha yōg hām'āktux 'āpak, hu' kuxa hittup xexka', tu' yāykūmīy 'ohnāg. Yāg mūn putuk. 'Āte tik te yāytaha xape putuk, tul kuxa hittup xexka nōmāhā, yā tikmū'ün xohix te Yeyox pe' mōg. 30 Yā' max, nōm xexka nōy nā' mōg, pu tikmū'ün xohix nōm pēnāh, ha ta' max, 'ūgmūn kutōgnāg nōy nāg mōg, pu tikmū'ün 'ūgmūn pēnāk-tōgnāg.

Nōm te pexkox tu' yīxohoh

³¹ Hōmā nōm xip pepi', tu' yīxohoh. Hamūn 'ūxexkanām, ha ta' xohix nōy 'ap xexka'ah. Hām xexka yōg tikmū'ün yā hām xexka yōg xop xe'e', tu hām xexka yōg tikmū'ün yōg hāpxop 'āktux. Ha ta nōm te pexkox tu' yīxohoh yā' xexkanām. 32 Tute hāpxop pēnāhā pexkox tu', tu' pēnāh'ax 'āktux, tu' xupak'ax 'āktux, pa tikmū'ün te yōg hām'āktux kopa' kuxa mām 'ohnāg. 33 Pa tikmū'ün 'ün te 'ūyōg hām'āktux kopa' kuxa mām, puxix hām'āktux hu: "Topa 'ūmax xe'e'." Kaxīy. 34 Topa te yāy kutok nū'kutnāhā', ha tute Topa yōg hām'āktux 'āktux, ha Topa te nōm pu' hōm Topa Koxuk, ha nōm hā nū'ximnāg Topa Koxuk hā, tu Topa Koxuk 'āpknām. 35 Yā' tak Topa te yāy kutok mō'yāy xe'eñnāg, tu' nōy pu hāpxop xohix popmāhā', puyīy 'ūxohix xop xat. 36 Tikmū'ün 'ün kuxa yūm Topak-tok kopah, tu' hi xe'eñnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Ha ta' nōy 'ün te Topak-tok pit 'āpak 'ohnāg, tu' a' hi xe'eñnāg mōkuma'mōg putup'ah, pa Topa te nōm tu' gāy mōkunā'mōg, ha' kux 'ohnāg.

4

Yeyox xix hāpxexka Xāmānit yōg 'ūhūn

¹ Ta' tikmū'ün xohix te hām'āktux, ha Paniye xop te' xupak. Yā hām'āktux Yeyox mūtik hāpkume xop xohix nōy nā' mōg xexka', ha ta Yoām mūtik hāpkume xop xohix tapax 'ohnāg. Tikmū'ün te kama' hām'āktux, Yeyox te tikmū'ün xohip-tox pix, ha ta Yoām te tikmū'ün tūgnāg putox pix. ² Pa

'āmhok. Yeyox te 'ap-tox pix'ah, pa Yeyox yōg tik xop tep-tox pix.

³ Ha Yeyox te nōm 'āpak, tu ta' mōg hāpxexka Yonex kūnāpah, tu putpu' mōg hāpxexka Ganinet tu'. ⁴ Pa' xip hāpxexka Xāmānit, ha nōm hā yāyutut, yā Topa tep-tup.

⁵ Tu ta' nūn, tu nūktu kōmēn Xik tu' xupep hāpxexka Xāmānit kopah, yā Yako yōg hām yīkah. Yā hōmā Yako te yāy kutox Yoye pu hām hōm. ⁶ Yā' xip Yako yōg kōnāg xupup kox, ha ta' tuknōg Yeyox, hu kōnāg xupup kox kux tu' yūm, 'ihā māyōn te yāy kote' yūm.

⁷ Ha ta' nūn 'ūhūn hāpxexka Xāmānit yōg, nūy kōnāg tat xut. Ha Yeyox te:

—'Ā kōnāg 'ūm tat, 'ū xo'op. Kaxīy.

⁸ Yā Yeyox yōg tik xop 'ap xip'ah. 'Ūmōg kōmēn tu', nūy yāy xit'ax pop.

⁹ Ha 'ūn te:

—'Āmūn yā Yoneo xop kopa 'āxip, pak mūn yā Xāmānit xop kopak xip. Teptu 'ātu 'ākax, hu: "Ā kōnāg 'ūm tat"? Kaxīy.

Yā Xāmānit xop te hāpxopmā 'ohnāg Yoneo xop mūtik.

¹⁰ Ha Yeyox te:

—'Ok xate' yūmmūg Topa te tikmū'ūn pu nōm hok hōm, tu nū' nōm kutnāhā'? 'Ok xate' yūmmūg 'ūgmūn 'ū'ūm? Xate' yūmmūg, nūy ta 'ātu 'ākax, yīy 'āte xa' hōm kōnā'āg, nōm te tikmū'ūn hīnnā xe'ēgnāg. Kaxīy.

¹¹ Ha 'ūn te:

—Notot, naxtox 'ūm yūm hok, ha kōnāg xupup kox tox. Tep hā' xut xate kōnā'āg, nōm te tikmū'ūn hīnnā xe'ēgnāg? ¹² Yūmū yōg mōnāyop Yako te yūmū'ā hōm nūhū' kōnāg xupup kox. Yako te' xo'op nūhū' kōnā'āg, xīk-tok te', xix yōg xokxop tut xop te'. 'Ok 'āmūn xexka', ha ta Yakok-tōgnāg? Kaxīy.

¹³ Ha Yeyox te:

Tikmū'ūn te' xo'op kōnā'āg nūhū', pa hāpxip 'ihā kōnāg tup-tup xūy 'ūxehēh.

¹⁴ Pa 'āte tikmū'ūn pu kōnāg nōy hōm, ha tikmū'ūn te nōm xo'op, tu xe kōnāg putup xūy pip putup'ah. 'Āte tikmū'ūn pu' hōm nō'ōm kōnā'āg, ha nōm te nāgyīkox putuk tikmū'ūn kuxa kopah, tu tikmū'ūn hīnnā xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Kaxīy.

¹⁵ Ha 'ūn te:

—'Ā' hōm nō'ōm kōnā'āg, ha xe kōnāg putup xūy 'ūm pip putup'ah, ha 'āte putpu kūn putup'ah nūnteh, nūy kōnāg tat xut. Kaxīy.

¹⁶ Ha Yeyox te:

—Mōg, nūy 'āyīpxox xānā', pu nū'. Kaxīy.

¹⁷ Ha 'ūn te:

—'Ap xip'ah 'ūgyīpxox. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

¹⁸ —Hamūn, xate hām'āktux xe'e', 'a' xip'ah 'āyīpxox. Pa hōmā xate 'āyīpxox mūtik

yāyta', tu' nīm, nūy nōy mūtik yāyta', tu mōktu 'āyīpxox xohix te' 5 te kaxīy, ha ta hōnhā 'ātihi tik mūtik, pa yā 'a' īpxox'ah. Xate hām'āktux xe'e', 'ap koit'ah. Kaxīy.

¹⁹ Ha 'ūn te:

—'Āte' yūmmūg nōmhā, xate Topa pupi hām'āktux, yā 'ūgyūmmūg xexkah. ²⁰ 'Ūgmū yōg mōnāyop te Topa pu nūktettx yīktix tu' nūhū', pa 'āxop te' xuktux, 'ūmax, pu Topa pu nūktettx kōmēn Yenoyanēn tu'. Kaxīy.

²¹ Ha Yeyox te:

—Nixxīx, 'ūxupax. Hāpxip puxix tikmū'ūn te Topa pu nūktettx putup, pa yīktix tu nūktettx hok, xix Yenoyanēn tu' nūktettx hok. ²² 'Āxop te Topa pu nūktettx, pa nōm yūmmūg 'ohnāg. 'Ūgmū'āte Topa pu nūktettx, tu nōm yūmmūg. 'Ūgmū xop yā Yoneo xop, ha ta' xip tik puxet Yoneo xop kopah, tu nōm te tikmū'ūn kuxa kumumuk xit, tu' kuxa maxnāhā'. ²³ Pa hāpxip 'ihā, yā hōnhā 'ihā tikmū'ūn te Topa pu nūktettx putup, tu Topa 'āktux max xe'ep-tup yāy kuxa kopah, tu Topa yōg hāmyūmmūg xe'e yūmmūg putup. Topa tep-tup, puyīy tikmū'ūn Topa pu nūktettx hā kaxīy. ²⁴ Topa yā' koxuk, 'ap yīn xip'ah. Yā' max, pu tikmū'ūn Topa pu nūktettx yāy kuxa hā, tu Topa yōg hāmyūmmūg xe'e yūmmūg. Kaxīy.

²⁵ Ha 'ūn te:

—'Ūnūn putup nō'ōm. Topa te nōm nū'kutnāp-tup, yā' xuxet'ax Kunnix, yā Topa te nōm yāyutnāhā'. 'Āte' yūmmūg 'ūnūn putup, tu yūmū'ā hāpxop xohix xexka yūmmūgāp-tup. Kaxīy.

²⁶ Ha Yeyox te:

—Yā hamūn, yāg mūn, nōm te 'āmūtik hām'āktux. Kaxīy.

²⁷ Ha ta' nūn Yeyox yōg tik xop, tu nūktu' pēnāhā' Yeyox te hām'āktux 'ūn mūtik, tu' yēy, tu 'ūn pu' yīkopit 'ohnāg, hu: "Putep putup?" Kaxīy. Tu Yeyox pu' yīkopit 'ohnāg, hu: "Tep mūn 'āktux?" Kaxīy.

²⁸ Ha 'ūn te yāy yōg naxtox nūm, tu ta' mōg kōmēn tu', tu tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

²⁹ —Mā, nūy pēnā tīlik, tute' xuktux 'āte hāpxopmā xohix xexka'. 'Ok nō'ōm yā Kun-nix, yā Topa te nōm yāyutnāhā'? Kaxīy.

³⁰ Ha ta' mōg tikmū'ūn, nūy Yeyox pēnāhā'.

³¹ Ha ta' pip Yeyox yōg tik xop, tu Yeyox mūtik hām'āktux, hu:

—Yāyā, 'āpu 'āxit'ax mā'. Kaxīy.

³² Ha:

—'Ūxip xit'ax yōgnū' xate' yūmmūg'ah. Kaxīy.

³³ Ha Yeyox yōg tik xop te yāy mūtik hām'āktux, hu:

—'Ok tikmū'ūn te tu' hōm 'ūxit'ax? Kaxīy.

³⁴ Ha Yeyox te:

—Pute 'ūm 'ūgxit'ax? Yā 'āte hāpxopmā Topa te nōm putup. Yā 'ūgxit'ax putuk. Topa te nūgkutnāhā', hak hām kuxyāp-tup. Yā 'āte

Topa puk hām, yā' xit'ax putuk. Yā' 'āxop tep-tuppax 'āxit'ax, ha 'ātep-tuppax 'ūghām Topa te nōm putup.³⁵ Xate hām'āktux, hu: "Māyōnhex 'ānuk xohix te' 4 nōg putup, 'ihā' ta' mīnta!" Kaxīy. Pa 'āte xa hām'āktux, hāmpēnā! Hōnhā 'ūta'. 'Ūnūnnā!', pu' max hōnhā!. Pēnā tikmū'ūn nūn hōnhā, nūy kuxa mām 'ūgkopah, yā' mīnta ta nūnnā! putuk hōnhā.³⁶ Tikmū'ūn te mīnta ta nūnnāhā!, ha xuxyā te tu' pago. Hā kaxīy nōm te 'ātu tikmū'ūn nūnnāhā!, puyīy hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg, yīy ta' kuxa hittup nōm te hāpxop xap xok xix nōm te mīnta ta nūnnāhā!, yā' hittup 'ūtix. Hā kaxīy tik te tikmū'ūn puk mūn yūmmūgāhā!, ha ta' nōy te tikmū'ūn māmmāhā 'ūgkopah, yā' kuxa hittup 'ūtix.³⁷ Yā hām'āktux xe'e': "Tik te hāpxop xap xok, ha ta' nōy te mīnta ta nūnnāhā!". Kaxīy. Hā kaxīy tik te tikmū'ūn puk mūn yūmmūgāhā!, ha ta' nōy te tikmū'ūn kuxa māmmāhā 'ūgkopah.³⁸ 'Āte mō' 'āxop pok, xa mīnta ta nūnnā!. Xate hāmxa 'ohnāg. 'Ūnoy te hām xaha', ha xate mīnta nūnnāhā!. Yā xate tikmū'ūn kuxa māmmāhā 'ūgkopah. Kaxīy.

³⁹ Ha ta' kuxa mām ka'ok Yeyox kopa kōmēn Xāmānit yōg tikmū'ūn xohix. Yā 'ūn te hām'āktux, hu: "Mā, nūy pēnā ti-hik, tute hām'āktux 'āte hāpxopmā xohix xexka".⁴⁰ Ta' nūn kōmēn Xāmānit yōg tikmū'ūn, tu nūktu Yeyox tu'kax, pu nox xip. Ha' nox tihī' nūmūtik 'āmnīy tix hā.

⁴¹ Ha xe xape xohix te Yeyox yōg hām'āktux 'āpak, hu' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah,⁴² tu 'ūn pu hām'āktux, hu:

—Hōmā 'ūgmū'āte 'ōg hām'āktux 'āpak, pa hōnhā Yeyox yōg hām'āktux 'āpak, hu' yūmmūg Yeyox te hām xexka yōg tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. Kaxīy.

Yeyox te tik xexkak-tok hittupmāhā'

⁴³ 'Āmnīy tix nōg, ha ta' mōg Yeyox hāpxexka Ganinet tu'.⁴⁴ Yā, hōmā Yeyox te' xuktux hu: "Ūxape xop te Topa pupi hām'āktux xop 'āpak 'ohnāg yāy yōg hām tu', pa hām nōy yōg tikmū'ūn te nōm 'āpak. Kaxīy.

⁴⁵ Ta' nūn Yeyox, tu nūktu' xupep hāpxexka Ganinet tu', ha Ganinet yōg tikmū'ūn te' pēnāhā Yeyox te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg punethok kōmēn Yenoyanēn tu', 'ihā' xip 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōā'yēn.

⁴⁶ Ha ta' mōg Yeyox, tu mōktu' xupep kōmēn Kānā tu' hāpxexka Ganinet kopah. Yā hōmā Yeyox te kōnāg hā xupyāg mīy Kānā tu', yā yāyhā xupyāg.

Ha ta' xip Kānā tu kōmēn Kapānām yōg tik xexka' hak-tok pakut.⁴⁷ Tik te Yeyox nūn 'āpak, tu ta' mōg, tu mōktu Yeyox tu' kax, pu nū', nūyk-tok pīt hittupmā', yā 'ūxok putūmnāg.⁴⁸ Ha Yeyox te:

—'Āte hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg 'ohnāg, ha ta' ākuxa yūm 'ohnāg. Kaxīy.

⁴⁹ Ha tik te:

—Yāyā, mā hōnhā mō'ka'ok. 'Ūxok putūmnāg 'ūgkutok! Kaxīy.

⁵⁰ Ha Yeyox te:

—Mōg, 'āk-tok hip-tup. Kaxīy.

Ha tik kuxa yūm Yeyox yōg hām'āktux kopah, tu ta' mōg,⁵¹ pa yōg kāmānat xip putat kopah, tu hām'āktux, hu:

—'Uhi' 'āk-tok. Kaxīy.

⁵² Ha tik te:

—Pi'yā' yūm māyōn, 'ihā' hittup kōnāmāhā? Kaxīy.

Ha:

—Yā māyōn te yāy kote' yūm, 'ihā xuxi'. Kaxīy.

⁵³ Ha tik te' yūmmūg yā māyōn te yāy kote' yūm 'ihā Yeyox te: "Āk-tok hip-tup". Kaxīy.

Ha tik kuxa mām Yeyox kopah, xix' xape xop kuxa mām kamah.

⁵⁴ Yā Yeyox te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg tix hāpxexka Ganinet tu'. Yā hōmā Yeyox xip hāpxexka Yonex tu', tu ta' nūn hāpxexka Ganinet tu'.

5

Yeyox te' hittupmāhā tik yīn mōg hok

¹ Hāpxip 'ihā' xip'ax Yoneo xop yōg 'āmuk xexka kōmēn Yenoyanēn kopah, ha ta' mōg Yeyox Yenoyanēn tu', tu mōktu' xupep.

² 'Ūxup puxhep max kōmēn yōg hāmpak'ax yīkox yīkah. Yā hāmyīkox 'ūxuxet'ax kahnē yōg hāmyīkox, ha puxhep max 'ūxuxet'ax Met-ex, yā Yoneo xop yīy'ax kopah. Yā' pip kuxkaxax xohix te' 5 puxhep max yīmap.

³ Ha kuxkaxax kopa' pip pakut xop, yā' pa hok xop xix hāpkumep hok xop xix yīn mōg hok xop. 'Ūxohix te kōnāg yo'ok hip.⁴ Hāpxip ha ta' xupep pexkox yōg nū'kutnā'ax, tu kōnāg kanop, ha ta pakut xop mōg kōnāg hah, ha nōm mō'nāhā hāmāxp, puxix tu' hittup.

⁵ Ha ta' xip ti-hik, tu' pakutpax hāmyāxatamuk xohix te' 38 hā.⁶ Ha Yeyox te' pēnāhā!, tu' yūmmūg tik pakut mōkuma'mōg, ha Yeyox te:

—'Ok xatep-tup 'āhittup? Kaxīy.

⁷ Ha tik pakut te:

—Yāyā, ap xip'ah 'ūnōy, nōm tek mōgāhā puxhep max tu', 'ihā kōnāg yo'ok. 'Āte mīkaxxap ku'īn hāg yīxohoh, pa' nōy xupep hāmāxp. Kaxīy.

⁸ Ha Yeyox te:

—Pu 'āg-nīhā xip! 'Ōg 'īxtet pa', nūy ta mōg! Kaxīy.

⁹ Ha tik hittup mō'ka'ok, tu 'īxtet paha', tu ta' mōg.¹⁰ Pa' pip Yoneo xop, tu tik pu hām'āktux, hu:

—Hōnhā nit xap. Yā' kax'āmi tīkmū'ūn yōg xat'ax yōg tappet tu', tu hām'āktux, hu: "Nit xap hā' īxtet tat hok". Kaxīy.

¹¹ Ha tik te:

—Tik tek hittupmāhā', tu 'ā hām'āktux, hu: "Pu 'ōg īxtet pa", nūy ta mōg. Kaxīy.

¹² Ha:

—'Ū'ūm tīhik nō'ōm, nōm te hām'āktux hu: "Pu 'ōg īxtet pa"? Kaxīy.

¹³ Pa tik te' yūmmūg 'ohnāg, yā' mōg Yeyox. Yā' pip tīkmū'ūn xohix 'ōnteh, yīy ta' mōg.

¹⁴ Hāpxip 'ihā' mōg Yeyox Topa pet xexka ha', tu mōktu tik xipihi', tu:

—'Āpu yāy pēnā', yā' īhittup. Pu 'ūxe hāpkummuk mīy hok. Hāpkummuk mīy, nūy ta putpu' īpākut xexkanām. Kaxīy.

¹⁵ Ta' mōg tīhik, tu Yoneo xop pu hām'āktux hu:

—Yeyox tek hittupmāhā'. Kaxīy.

¹⁶ Yīy ta' gāy Yoneo xop, hu Yeyox kute'ex kummuk. Yā nit xap 'ihā' tik hittupmāhā'.

¹⁷ Pa Yeyox te tu hām'āktux, hu:

—Yōgnū 'ātak hām mōkuma'mōg, tu' hup 'ohnāg, ha tak hām kamah. Kaxīy.

¹⁸ Yīy ta' gāy xexka Yoneo xop, hu Yeyox putex putup. Yā Yeyox te nit xap yōg xat'ax koxyōy, tu Topa 'āktux hu: "Yōgnū 'ātak". Kaxīy. Yā Topa putuk Yeyox. Yīy ta' gāy Yoneo xop.

Topak-tok te' xat

¹⁹ Ha Yeyox te:

—'Āte hām'āktux xe'e, 'ap koit'ah. 'Ūgmūn, yā' 'ātak kutox pit, tu yāp-xehnāg hā hāpxomā 'ohnāg, pa yōg 'ātak te hāpxomā', ha 'āte' pēnāhā', tu kama' mīy, hā' putuk. ²⁰ 'Ātak te mōgyāy xe'ēgnāg, yā mō yāy kutox yāy xe'ēgnāg, tuk-tok pu yāy yōg hāpxomā'ax xohix mūg, puyīy pēnā'. Hōnhā tute tīkmū'ūn pu hāpxomā'ax mūg, ta hāpxip 'ihā' hāpxomā'ax max xe'ēgnāg mūg putup, xayīy 'ākuxa yēy. ²¹ Yōgnū 'ātak te xakix xop putpu' hīnnāhā', yā tute' hīnnāhā', xixk mūn Topak-tok te tīkmū'ūn hīnnāhā kamah, tu tīkmū'ūn 'ūm putup tu nōm hīnnāhā'. ²² Yōgnū 'ātak te tīkmū'ūn yōg hāpxomā'ax kopit 'ohnāg, nūy yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān 'ohnāg. Tute yāy kutox xat, pu kopit, ²³ puyīy 'ūgmūn pe tu paxeh xexkah, yā tīkmū'ūn te 'ātak pe'paxeh xexka putuk. Tīkmū'ūn 'ūm tek-tox pe'paxeh xexka 'ohnāg, tu 'ātak pe'paxeh xexka 'ohnāg kamah. Yā' 'ātak te yāy kutox nū'kutnāhā'.

²⁴ —Nūhū yā hām'āktux xe'e'. Tīkmū'ūn 'ūm te yōgnū hām'āktux 'āpak, tu Topa kopa' kuxa mām ka'ok, puxix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Topa te nūgkutnāhā'. 'Āte nōm yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān putup'ah, ha' xakix xe'e putup'ah, pa' hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. ²⁵ Nūhū hām'āktux xe'e. Hāpxip

'ihā, yā hōnhā 'ihā kamah, xakix xop te Topak-tok yōg hām'āktux 'āpak putup, tu' xupak xop hip-tup. ²⁶ 'Ātak kopa' xip 'ūhi'ax, yā tute hi'ax hōm. Tute yāy kutox pu' hōm, ha' xip 'ūhi'ax Topak-tok pit kopah. 'Ūgmūn, yā Topak-tok, tu hi'ax hōm kamah, ²⁷ ha 'ātak te yāy kutox xat, pu tīkmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax kopit. Hamūn, 'ūgmūn yā Tīkmū'ūn Kutox.

²⁸ —Texīy 'ākuxa te' yēy? Hāpxip 'ihā xukpot tu xakix xohix xop te yōgnū hām'āktux 'āpak putup, ²⁹ tu xukpot nīm putup, tu ta' mōg. Nōm te hāpxomā'ax max te putpu' hip-tup, tu hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg, ha ta nōm te hāpkummuk mīy' te putpu' hip-tup, ha' kopit putup 'ūyōg hāpkummuk mīy'ax, nūy hāpkummuk mīy'ax hā' yānān.

Yeyox te' xat

³⁰ Yeyox te xe:

—'Āte yāp-xehnāg hā hāpxomā 'ohnāg, pa Topa te hām'āktux, ha 'āte' xupak 'ūxohix xexkah. Hā kaxīy 'āte tīkmū'ūn yōg hāpxomā'ax kopit, tu' kopit xe'e'. 'Āte' mīy 'ohnāg 'āte nōm putup, pa 'āte' mīy Topa te nōm putup. Tute nūgkutnāhā 'ūgmūn.

³¹ —'Āte yāy 'āktux, ha ta 'āxop hām'āktux, Yeyox max'ah, yā hām'āktux 'ap xe'e'ah.

³² Pa' nōy tek mūn 'āktux kamah. Yā' 'ātak tek mūn 'āktux kamah. 'Āte' yūmmūg tutek mūn 'āktux xe'e'. ³³ Hōmā'āxop te mō' nōy pok Yoām hah, ha Yoām tek mūn 'āktux xe'e'. ³⁴ 'Ap 'ātep-tup'ah, pu tīkmū'ūn tek mūn 'āktux. Pa 'āte xa Yoām 'āktux, xayīy 'āxop Yoām yōg hām'āktux 'āpax, puyīy Topa 'āxop kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'.

³⁵ —Yoām te kuyānām tat'ax putuk, ha xatep-tup, tu 'ākuxa hittup Yoām yōg kuyānām kopah. Yā kuyānām xip, ha tīkmū'ūn te hāmyūmmūg, tu Topa yōg putat max pēnāhā'. Yā' xip Yoām, ha tīkmū'ūn tek mūn yūmmūg xix hāmmax yūmmūg. ³⁶ Yoām tek mūn 'āktux, yā' max. Pa 'āte hāpxomā'ax max. Yā' max xe'ēgnāg. Yōg 'ātak te nūgkutnāhā', 'ūyīy hāpxomā'ak'ok xe'ēgnāg. Nōm te xak mūn mūg, ha xate' yūmmūg yōgnū 'ātak te nūgkutnāhā'. ³⁷ 'Ātak tek mūn 'āktux max kamah. Tute nūgkutnāhā nūn'eh. 'A xate Topa te hām'āktux 'āpak'ah, tu Topa pēnā 'ohnāg, ³⁸ ha 'ap xip ka'ok'ah. Topa yōg hām'āpak max'ax 'ākuxa kopah, 'ākuxa mām 'ohnāg Topa yōg hām'āpak max'ax kopah hah. Topa te nūgkutnāhā', pa 'ākuxa mām 'ohnāg 'ūgkopah. ³⁹ 'Āxop te Topa yōg tappet mōkupix punethok, tu hāmpē'āpaxex Topa yōg tappet mōkupix, xayīy hi' xe'ēgnāg mōkuma'māmōg, ha' kux 'ohnāg. Pa 'āmhok. Yā Topa yōg tappet tek mūn 'āktux, ⁴⁰ pa 'āxop

tep-tup'ah, nūy 'ūg ha nū', nūy hi xe'ēgnāg mōkuma'āmōg, ha' kux 'ohnāg.

⁴¹ —'A 'āte' xak'ah, pu tikmū'ūn 'ūgmōn 'āktux max. ⁴² Yā 'āte' āxop yūmmūg, yā 'āxop te Topap-tuppax 'ohnāg 'ākuxa hā. ⁴³ Yōgnū 'ātak te 'ā' hōm yāy yōg xuxet'ax, ha 'āte yāy 'ātak pupik xip, pa 'a 'āxop tek mūn pa 'ohnāg 'ākuxa hā. Yā 'āxop tek putup nōy. Ha ta' nōy nūn, yā 'ūyāy yōg xuxet'ax hā' nūn, ha ta' 'āxop nōy pap-tup 'ākuxa hā, tu' nōy putup pax putup. ⁴⁴ 'Āxop tep-tup, pu tikmū'ūn 'āxop 'āktux max, pa 'āxop tep-tup'ah, pu Topa mūn 'āxop 'āktux max. Texīy 'ākuxa mām putup? ⁴⁵ Hāmpē'āpaxex hok 'āte yōgnū 'ātak pu 'āxop 'āktux kummuk putup. 'Āmhok. 'Ākuxa mām Mōyyex kopah, ha Mōyyex te Topa pu 'āxop 'āktux kummuk putup. ⁴⁶ 'Ākuxa mām xe'e Mōyyex kopah, nūy ta 'āxop kuxa mām 'ūgkopah, tuk mūn 'āpak. Hamūn Mōyyex tek mūn kax'āmi'. ⁴⁷ Pa 'ākuxa mām xe'e 'ohnāg Mōyyex yōg tappet kopah. Texīy 'āxop kuxa mām putup yōgnū hām'āktux kopah, tu nōm 'āpak? Kaxīy.

6

Yeyox te tikmū'ūn pu xit'ax nīm

¹ Hāpxip 'lāhā' mōg Yeyox, tu kōnāg xexka xak, yā kōnāg xexka 'āxet'ax Ganimet yōg xix 'āxet'ax nōy yā Timenit. ² Ha tikmū'ūn xohix te Yeyox pe' mōg. Yā Yeyox te hāpxompmā ka'ok xe'ēgnāg, tu pakut xop hittupmāhā', ha tikmū'ūn te' pēnāhā', hu' pe' mōg.

³ Ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop yīktix tu', tu'mām. ⁴ Ha' xip'ax Yoneo xop yōg 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōāy'ēn. ⁵ Ha Yeyox te' pēnāhā', pa' nūn tikmū'ūn xohix, ha Yeyox te Pinip pu hām'āktux, hu:

—Pi'yā yūmū'āte' pop'ax xit'ax tikmū'ūn xohix pu'? Kaxīy.

⁶ Yā Yeyox te nōm 'āktux, nūy Pinip yōg hāpxompmā'ax kopit. Yā Yeyox te' yūmmūg tute hāpxompmāp-tup.

⁷ Ha Pinip te:

—Pām yōg tayūmak xohix. Yā tik hām mey te' 4, nūy tayūmak pop, nūy nōm hā' pop pām, ha ta tikmū'ūn te pām kutōgnāg māp-tup. Kaxīy.

⁸ Ha 'Ānene te hām'āktux, yā 'Ānene te Yeyox yōg tik xop kopa' xip, yā Pet taknōy. 'Ānene te:

⁹ —Üxip nūnte kakxop pit, tu yōg pām te xemāt hā' mīy, tu' xohix te' 5, xix yōg mām tix pip kamah. Tu texīy tikmū'ūn xohix pu'? Kaxīy.

¹⁰ Ha Yeyox te:

—Āpu 'ūxat, pu tikmū'ūn māhām. Kaxīy. Yā' xux xohix pip. Ha' xat, ha' mām tikmū'ūn, yā' xohix te' 5.000 tihik, ha 'ūn pip kamah xix kakxop. ¹¹ Ha Yeyox te pām pop, tu Topa pu hām'āktux, hu:

—'Ūmax pām xix māhām. Puxi'. 'Āmax. Kaxīy.

Tu pām koxip, tu tikmū'ūn pu' nīm, tu mām koxip kamah, tu tikmū'ūn pu' nīm, ha tikmū'ūn te xohix pop, hu ta' kux, 'ap nōy putup'ah. Puxix. ¹² Tu mā kux, tu' hix ka'ok, ha Yeyox te yāy yōg tik xop pu:

—Āpu yā 'āxit'ax yāy xohix mām tikmū'ūn te nōm putup'ah. Nōm putyōn hok. Kaxīy.

¹³ Ha Yeyox yōg tik xop te' xit'ax yāy mām, tu manax hā' tat, yā manax xohix te' 12, tikmū'ūn te nōm mā 'ohnāg. Yā Yeyox te pām xemāt te' 5 hā' mīy xohix.

¹⁴ Ha tikmū'ūn te' pēnāhā', yā Yeyox te hāpxompmā ka'ok xe'ēgnāg. Tikmū'ūn te:

—Topa yōg tappet tu' xuktux, 'ūnūn putup tik te Topa pupi hām'āktux hām xexka tu'. Hamūn, Yeyox yā nōl'ōm. Kaxīy.

¹⁵ Tikmū'ūn tep-tup, nūy Yeyox mōgā mō'ka'ok, nūy Yeyox mīy tikmū'ūn yōg xat'ax, pa Yeyox te' yūmmūg, hu ta' mōg yīktix tu', tu yāp-xehnāg xip.

Yeyox te kōnāg yīmū' mōg pata hā

¹⁶ Āmāxak ha ta' mōg Yeyox yōg tik xop, tu yīktix tu' yīxohoh' tu mōktu' mōxaha kōnāg xexka tu', ¹⁷ tu mīpkox tu' mōxaha', tu nōm mōxakux, tu kōnāg tu' mōg kōmēn Kapānām tu'. 'Āmnīy, ha ta' xupēp 'ohnāg Yeyox yāy yōg tik xop tu'. ¹⁸ Pa 'āmuuh xexka te mō'kouk, ha kōnāg tot xexkah, ¹⁹ ha Yeyox yōg tik xop te mīpkox mōgāhā', tu mōktu 5 kīnōm ha' mōg pe' 6 ha' mōg, tu' pēnāhā', pa' xip Yeyox, ha kōnāg yīmū' hāpkumep, yā' kōnāg yīmū' mōg pata hā, tu mīpkox yīka' nūn, ha ta' yīpkutuk Yeyox yōg tik xop, ²⁰ ha Yeyox te:

—Ügyīpkutuk hok, yāg mūn. Kaxīy.

²¹ Tu ta mīpkox hā mō'nāhā Yeyox, yīy ta' hittup Yeyox yōg tik xop, yā mō'nāhā', ta hāpxip 'ohnāg ha ta' xupēp mīpkox hāpkux nōy tu'.

Tikmū'ūn te Yeyox xak

²² Hāptup ha ta tikmū'ūn te kōnāg xexka xatapa' pip hāpkux nōy tu', tu' pēnāhā mīpkox kutōgnāg yāp-xehnāg mōg nōm te Yeyox yōg tik xop tat, pa Yeyox mō'tat 'ohnāg.

²³ Ha ta' nūn kōmēn Timenit tu' mīpkox xape xohix, tu nūktu' mōxaha hāpkux tu'. Yā hōmā tikmū'ūn te pām māhā' 'ōnteh.

Yā Yeyox te Topa pu pām 'āktux 'ōnteh. ²⁴ Ha tikmū'ūn te' pēnāhā' 'ap xip'ah Yeyox, ha Yeyox yōg tik xop 'ap pip'ah kamah. Tikmū'ūn te mīpkox tu' mōxaha', tu ta' mōg kōmēn Kapānām tu', nūy Yeyox xax.

Yeyox te pām putuk, tu tikmū'ūn hīnnāhā'

²⁵ Tu ta' mōg tikmū'ūn, tu kōnāg xexka xak, tu mōktu' mōxaha hāpkux nōy tu', tu Yeyox xak, tu' xipihi', tu Yeyox pu:

—Notot, hām'ūmhā' 'āxupep nūnteh? Kaxīy.

²⁶ Ha:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux. 'Āxop tek xak, xayī pām mā', tu mōktu 'āhix ka'ok. 'Āte hāpxopmā', pa 'āxop te nōm yūmmūg 'ohnāg. 'Ūgka'ok, pa 'āxop te nōm yūmmūg 'ohnāg.

²⁷ Āpu pām xax hok, yā hāpxip kutōgnāg 'lhāg-nox pām. Āpu pām nōy xax, yā' nōy xip ka'ok hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. 'Ūgmūn, yā Tikmū'ūn Kutoh, tu xa' popmāp-tup pām nō'ōm. Hamūn, Topa tek xat, 'ū' hōm nō'ōm. Kaxīy.

²⁸ Ha tikmū'ūn te:

—Topa te putep putup, pu tikmū'ūn mīy? Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox te:

—Topa tep-tup nūhū'. Tutep-tup, pu tikmū'ūn kuxa mām nōm kopah Topa te nōm nū'kutnāhā'. Kaxīy.

³⁰ Ha tikmū'ūn te:

—'Āpu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, puyīy tikmū'ūn kuxa mām 'ākopah. Putep mūn mīy putup? ³¹ Hōmā 'ūhittap yūmū yōg mōnāyhop te' māhā nōm te pām putuk 'ūxuxet'ax mānā', yā hām panip xexka tu' māhā'. Hāmūn, Topa yōg tappet te: "Topa te pexkox tu' putxok pām, puyīy tikmū'ūn mā". Kaxīy.

³² Ha Yeyox te:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux. 'A' Mōyyex te xa' pōpmā 'ohnāg pexkox yōg pām, pa yōgnāg 'ātak te xa' popmāhā pexkox yōg pām xe'e'. ³³ Topa te pām 'ūm popmāhā'? Yā nōm te pexkox tu' nūn, ha nōm te tikmū'ūn xohix hīnnā mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Kaxīy.

³⁴ Ha tikmū'ūn te:

—Notot, 'āpu 'ūgmū'ā popmā' nō'ōm pām. Āpu nōm popmā mōkumamōg. Kaxīy.

³⁵ Ha Yeyox te:

—'Āte pām putuk nō'ōm pexkox yōg. Pām te tikmū'ūn hīnnāhā', ha' 'āte tikmū'ūn hīnnāhā', puyīy hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg. Tikmū'ūn tek ha' nūn, puxix putup xūy nōāp-tup 'ūkuxa kopah. Tikmū'ūn tek mūn kopa' kuxa mām, puxix kōnāg putup xūy putuk nōāp-tup 'ūkuxa kopah, yā' a xe kōnāg putup xūy putuk xip putup'ah 'ūkuxa kopah.

³⁶ Pa 'āte xa' xuktux, 'āxop tek pēnāhā', pa 'ākuxa mām ka'ok 'ohnāg. ³⁷ Yōgnāg 'ātak te' a' popmāhā tikmū'ūn, puyīy' kuxa mām 'ūgkopah, ha nōm tek ha' nūn putup, ha 'āte xohix pop putup, tu 'ātep-tup nōg 'ohnāg putup, yā yōg xop, 'āte mō nōm yāy xe'ēgnāg. ³⁸ Hamūn, 'āte pexkox tuk nūn tuk yīxoho', nūy mūy Topa te nōm putup. Yā tute nūgkutnāhā'. 'Ak nūn'ah, nūy mīy 'āte nōm putup. ³⁹ Topa te nūgkutnāhā', 'ūyī hāpxopmā', yā 'āte yāy yōg tikmū'ūn xaxok 'ohnāg. Yā nōm te' kuxa mām'ax xaxok putup'ah, ha Hāmgāyāgnāg te nōm pop putup'ah. 'Ātak te' a nōm popmāhā', ha 'āte nōm putpu' hīnnāp-tup hāmyāxatamuk

xohix xox putox Thā'. ⁴⁰ Hamūn, yōgnāg 'ātak tep-tup hā kaxīy. 'Uپ-tup, puyīy nōm hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, yā nōm xohix te Topak-tok pēnāhā', hu' kuxa mām Topak-tok kopah. Ha ta hāmyāxatamuk xohix xox putox Thā' putpu' hīnnāp-tup 'āte'. Kaxīy.

⁴¹ Ha Yoneo xop te Yeyox 'āktux kummuk kōnāmāhā'. Yā Yeyox te: "Ūgmūn yā pām putuk, nōm te pexkox tu' yīxoho". Kaxīy.

⁴² Ha Yoneo xop te:

—Yā tīlik nūhū', yā Yeyox. 'Ok Yoyek-tok? Yūmū'āte' yūmmūg 'ūyōg 'ātak xi' tut. Teptu hām'āktux pexkox tu' yīxoho"? Kaxīy.

⁴³ Ha Yeyox te:

—'Āhup. Yā mūtik hām'āktux kummuk hok! ⁴⁴ Yōgnāg 'ātak tek ha tikmū'ūn nūnāhā', yā' kuxa mām 'ūgkopah. Ha Topa te tikmū'ūn nūnāp-tup'ah, yā' kuxa mām putup'ah 'ūgkopah. Ha ta hāmyāxatamuk xohix xox putox Thā' 'āte yāy yōg xop putpu' hīnnāp-tup. ⁴⁵ Hōmā 'ūhittap tik te Topa pupi hām'āktux xop te' kax'āmi, hu: "Topa te tikmū'ūn xohix xexka pu hāmyūmmūgāhā". 'Ūxohix te 'ātak 'āpak, hu hāmyūmmūg, yā nōm xohix 'ūg ha' nūn putup. ⁴⁶ 'Ap 'āte hām'āktux'ah tik 'ūm te Topa pēnāhā'. Nōm te Topa ha' nūn, yā nōm puxehnāg te Topa pēnāhā'.

⁴⁷ —'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Tikmū'ūn kuxa mām ka'ok 'ūgkopah, puxix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. ⁴⁸ 'Ūgmūn yā pām putuk, tu tikmū'ūn hīnnāhā'. ⁴⁹ Hōmā 'ūhittap mōnāyhop te pām mānā māhā hām panip xexka tu', pa' xakix pax. ⁵⁰ Pa tikmū'ūn 'ūm te pām nōy māhā', puxix xakix ka'ok putup 'ohnāg. ⁵¹ 'Ūgmūn yā pām putuk, tu tikmū'ūn hīnnāhā', ha' hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. 'Āte pexkox tuk yīxohoh. Tikmū'ūn 'ūm te' māhā', puxix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Pute 'ūm pām nō'ōm 'āte tikmū'ūn pu nōm hōm? Yā yāy yōg yīn. 'Āte yāy yīn hōm, puyīy tikmū'ūn xohix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Kaxīy.

⁵² Ha ta' gāy Yoneo xop, tu yāy mūtik hām'āktux, hu: —Texīy tik te yūmū'ā yāy yīn hōm, 'ū mā'? Kaxīy.

Yā tikmū'ūn kuxa mām'ax te' putuk tikmū'ūn te Yeyox yīn māhā'.

⁵³ Ha Yeyox te:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Tikmū'ūn te Tikmū'ūn Kutoh yīn mā 'ohnāg, yāg yīn mā 'ohnāg, pixix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg 'ohnāg. Tikmū'ūn te Tikmū'ūn Kutoh hep 'āta xo'op 'ohnāg, puxix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg 'ohnāg. ⁵⁴ 'Ūxohix tek yīn māhā', tuk hep 'āta xo'op, puxix hi mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg, ha ta hāmyāxatamuk xohix xox putox Thā' 'āte nōm

putpu' hīnnāp-tup. ⁵⁵ Hamūn, 'ūgyīn yā xit'ax xe'e, xik hep 'āta yā hep xe'e'. ⁵⁶ Tikmū'ūn 'ūm tek yīn māhā' xik hep 'āta xo'op, yā nōm kuxa mām 'ūgkopah, hak xip ka'ok nūmūtik. ⁵⁷ Yōgnū 'ātak te nūgkutnāhā', tuk hīnnāhā'. Hā kaxīy 'āte tikmū'ūn hīnnāhā', nōm tek yīn māhā', yā' kuxa mām 'ūgkopah. ⁵⁸ 'Āte pām putuk, tu pexox tuk yīxohoh, yā' putuk'ah pām nōy. Mōnāyhop te nōm māhā', pa' xakixpax. 'Ūxohix 'ūm tek yīn māhā', yā' kuxa mām 'ūgkopah, puxix hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Kaxīy.

⁵⁹ Hā kaxīy hām'āktux Yeyox Yoneo yōg Topa pet kopah kōmēn Kapānātū tu'.

Yeyox yōg hām'āktux'ax te tikmū'ūn hīnnāhā'

⁶⁰ Yā hām'āktux 'āpak tikmū'ūn xohix, nōm te Yeyox pe' mōg, tu:

—Yā tute yūmū'ā hāmyūmmūg ka'ok yūmmūgāhā'. 'Ū'ūm te nōm 'āpak, nūy yīpkox pi'? Yā tik 'ohnāg. Kaxīy.

⁶¹ Hā kaxīy hām'āktux kummuk Yeyox pe' mōg xop. Tikmū'ūn te Yeyox pu hām'āktux 'ohnāg, pa Yeyox te tikmū'ūn yōg hām'āktux'ax yūmmūg, tu:

—Ok yōgnū hām'āktux te 'āxop kuxa nōdā? ⁶² Paxpu 'āxop te' pēnāhā 'ūgmūn, yā Tikmū'ūn Kutok pēnāhā', 'īhāg mōg pepix putpu' yāy yōg xip'ax tu', nūy ta putep pe 'āxop paxex putup? ⁶³ Tikmū'ūn koxuk pīp, puxix hi tikmū'ūn. Yōgnū hām'āktux te' koxuk putuk, tu tikmū'ūn hīnnāhā'. ⁶⁴ Pa' pip 'āxop kopah tikmū'ūn kuxa mām 'ohnāg. Kaxīy.

Yā hōmā 'ūhittap Yeyox te' yūmmūg mōkuma'mōg yāg xop kuxa mām 'ohnāg, tu kama' yūmmūg tik te' gāy xop mōgāp-tup Yeyox hah, puyīy xūygā'.

⁶⁵ Ha Yeyox te:

—Hamūn 'āte xa hām'āktux, Topa tek ha tikmū'ūn nūnnāhā', puxix 'ūg ha nū'. Pa Topa tek ha tikmū'ūn nūnnā' 'ohnāg, puxix nūn 'ohnāg, yā' 'ūgkopa' kuxa mām putup'ah. Kaxīy.

⁶⁶ Yīy ta Yeyox nīm tikmū'ūn xohix te', tu xe Yeyox pe' mōg 'ohnāg, ⁶⁷ ha Yeyox te yāy yōg tik te 12 xop pu:

—Ok 'āxop tek nīm putup kamah, nūy ta mōg? Kaxīy.

⁶⁸ Ha Xīmām Pet te:

—Tep pek mūg mōg putup? 'Ōg hām'āktux'ax tek mūg hīnnāhā', hak mūg hi hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. ⁶⁹ 'Ūgmū'āte' yūmmūg 'āmūn yā Kunux, ha Topa te 'āmūn yāykutnāhā'. Yā Topa tu 'ānūn. Kaxīy.

⁷⁰ Ha Yeyox te:

—Ok 'āte 'āxop yīmōgātux tikmū'ūn kopah? Pa 'āxop kopa' xip yāp-xet, yā Hāmgāyāgnāg xop yōg tik te 'āxop kopa' xip. Kaxīy.

⁷¹ Hamūn, Yeyox te Yot 'āktux, yā Xīmām kutox Yot, yā' xip Yeyox yōg tik te 12 xop kopah, pa hāpxip 'īhā Yot te' gāy xop mōgāp-tup Yeyox hah, puyīy Yeyox xūygā'.

7

Yeyox xix' taknōy xop

¹ Ta' mōg Yeyox, tu hāpkumep hāpxexka Ganinet tu'. 'A' putup'ah, nūy hāpkumep hāpxexka Yonex tu', yā Yoneo xexka xop tep-tup, nūy Yeyox putex Yonex tu'. ² Hāpxip kutōgnāg 'īhā' xip'ax 'āmuk xexka 'āxet'ax Mīptutnāg Yōg 'Āmuk Xexka'. ³ Ha ta' pip Yeyox taknōy xop, tu:

—'Āpu mōg Yonex tu', puyīy 'āmūtik hāpkumep xop pēnā' xate hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. ⁴ Xatep-tup, pu tikmū'ūn 'āyūmmūg, ha ta yāy yōg hāpxopmā'ax xaptop putup'ah. Xate hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. 'Āpu 'ūmīy, puyīy tikmū'ūn xohix pēnā', nūy 'āyūmmūg. Kaxīy.

⁵ Yā 'a' taknōy xop mūn te Yeyox kopa kuxa mām 'ohnāg

⁶ Ha Yeyox te:

—Hōnhā 'ūmīy hok pu' max. 'Ap xe'e'ah hōnhā, pa 'āmīy xohix 'ūxe'e 'āxop yōg. ⁷ Tikmū'ūn xohix te 'āxop putup nōg yūmmūg 'ohnāg, pa tikmū'ūn xohix tek putup nōg, yā 'āte hām'āktux punethok tikmū'ūn te hāpkummu mīy. ⁸ 'Āpu mōg 'āmuk xexka hah. 'Ap 'ūgmōg putup'ah nōmhā. 'A' 'āmīy xe'e'ah yōgnū'. Kaxīy.

⁹ Hā kaxīy Yeyox te hām'āktux, tu' nox xip hāpxexka Ganinet tu'.

Yeyox mōg 'āmuk xexka hah

¹⁰ Ha ta' mōg 'ūtaknōy xop 'āmuk xexka hah, ha hāpxip 'īhā' mōg kama Yeyox, pa yāy xaptop, yā tikmū'ūn te' pēnā 'ohnāg. ¹¹ Ha Yoneo xexka xop te Yeyox xak 'āmuk xexka tu', tu tikmū'ūn yīkopic, hu:

—Pi'yā' xip Yeyox? Kaxīy.

¹² Ha tikmū'ūn te hām'āktux pū'ūgnāg punethok, ha' yāg te:

—Yā tik max nō'ōm. Kaxīy.

Pa' yāg nōy te:

—Tute mō'āmā'. Kaxīy.

¹³ Pa' xohix te hām'āktux pū'ūgnāg, yā hām'āktux xaptop, Yoneo xexka xop yīpkutuk tu'

¹⁴ Hāpxip 'āmuk xexka kote 'īhā' mōg Yeyox, tu mōktu Topa pet xexka hā mō'āhā', tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā kōnāmāhā', ¹⁵ ha Yoneo xexka xop te' yēy, tu:

—Texīy kāy te hāmyūmmūg xexka', pa tap-pet mīy 'ohnāg? Kaxīy.

¹⁶ Ha Yeyox te:

—'A' 'āte yāy yōg hāmyūmmūg yūmmūgāhā', pa Topa yōg, yā' tute nūg mūn kutnāhā'.

¹⁷ Tikmū'ūn 'ūm tep-tup, nūy mīy Topa te

nōm putup, puxix yūmmūg putup 'āte Topa yōg hāmyūmmūg 'āktux, 'a yōg'ah.

¹⁸ Tikmū'ūn 'ūm te yāy yōg hāmyūmmūg 'āktux, puxip-tup, pu tikmū'ūn hāmpē'paxex yāy' xexka nō'ōm. Ha ta' nōy tep-tup, pu tikmū'ūn hāmpē'paxex yāy' xexka Topah. Yā Topa te nū nōm kutnāhā', yā tik yok, yā' koi' ohnāg.¹⁹ Hōmā Mōyyex te xa' popmāhā Topa te nōm xat. Hamūn, pa 'āxop xohix te' mīy 'ohnāg Topa yōg xat'ax. Teptu' 'āxop tep-tup, nūy' ūkputex? Kaxīy.

²⁰ Ha tikmū'ūn te:

—Yāmīy kummuk xip 'ākopah. Tep-te 'āptex putup? Kaxīy.

²¹ Ha Yeyox te:

—'Āte hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg puxet, yīy 'āxop kuxa te' yēy. ²² Hōmā 'ūhittap mōnāyhop tek-tok pit xop xax mep 'uyīmap hāmāxap, ha ta hāmāxatamuk punethok nōg, Thā Mōyyex te' xat, pu' mīy nō'ōm, yīy ta hōnhā 'āxop te' mīy 'āmnīy hām hok 'ihā'. ²³ 'Āxop tek-tok pit xax mep 'uyīmap 'āmnīy hām hok 'ihā', nūy Mōyyex yōg xat'ax mīy. Texīy 'āxop gāy, yā' 'āte tik hittupmāhā 'āmnīy hām hok 'ihā'? ²⁴ 'Āxop te hāmpēnāhā mō'ka'ok, tu yōgnū hāpxopmā'ax kopit mō'ka'ok, tu hām'āktux mō'ka'ok 'Ugkummuk. Kaxīy hok! Āpu yōgnū hāpxopmā'ax kopit mō'ka'ok hok! Kaxīy.

'Ok Topa te Yeyox yāykutnāhā'?

²⁵ Ha ta' kōmēn Yenoyanēn yōg yāg xop te:

—'Ok nō'ōm tihik? 'Ok tikmū'ūn te' kāy putex putup? ²⁶ Pēnā! Tute tikmū'ūn xohix mūtik hām'āktux, pa tikmū'ūn te Yeyox pa 'ohnāg, yā' mūg 'ohnāg. 'Ok xexka xop te' yūmmūg 'ohnāg yā Yeyox, Topa te nōm yāykutnāhā'? ²⁷ Ünūn nō'ōm, Topa te nōm yāykutnāhā', puxix tikmū'ūn yūmmūg putup'ah 'iyōg xip'ax, xix hām tu' nūn yūmmūg putup'ah, pa yūmūg xohix te' yūmmūg Yeyox yōg xip'ax, xix yōg hām tu' nūn, xix yōg 'ātak, xi' tut. Kaxīy.

²⁸ Ha ta' xip Yeyox Topa pet xexka kopah, tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', tu hām'āktux ka'ok, hu:

—'Ok 'āxop tek mūn yūmmūg xe'e'? 'Ok 'āxop te' yūmmūg hām tuk nūn? 'Ak puxet nūn'ah, yā Topa xe'e te nūgkutnāhā', pa 'āxop te Topa yūmmūg 'ohnāg. ²⁹ Pa 'āte nōm yūmmūg. Yā 'āte nōm tuk nūn, ha tute nūgkutnāhā'. Kaxīy.

³⁰ Ha tikmū'ūn te' kax, pu xonat xop Yeyox mūy, pa' mūg 'ohnāg, yā Yeyox mūg yōg 'āmnīy xe'e xutep 'ohnāg. ³¹ Pa tikmū'ūn punethok kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, tu:

—Kunnix nūn, yā Topa te nōm yāykutnāhā', ha' nūn, tu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Yā Yeyox te' mīy punethok te kaxīy. Kaxīy.

Xonat xat, pu Yeyox mūy

³² Yā tikmū'ūn xohix te hām'āktux pū'ūgnāg te kaxīy, ha Paniye xop te' xupak, hu xonat xat xix 'āmānex xexka xop te xonat xat, pu Yeyox mūy.

³³ Ha Yeyox te:

—Hāpxip kutōgnāg hāg xip'ax 'āxop kopah, tu tak mōg putup nōm hah, yā nōm te nūgkutnāhā', yā nōm hak mōg putup. ³⁴ 'Āxop tek xak putup, pak xipi tapax 'ohnāg. Yā 'ūgmōg putup nōm hām tu', pa 'āmōg yūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

³⁵ Ha Yoneo xexka xop te yāy mūtik hām'āktux, hu:

—Pi'yā' mōg putup? Texīy yūmū'āte nōm xipi tapaz 'ohnāg? 'Ok mōg putup kōmēn tu' hāpxexka Genex tu? Yā Yoneo xop pip 'ōnteh. 'Ok Genex yōg xop pu hāmyūmmūgāp-tup?

³⁶ Putep 'āktux? Tute: "'Āxop tek xak putup, pak xipi tapax 'ohnāg. 'Āmōg yūmmūg 'ohnāg." Kaxīy. Putep xuktux Yeyox? Kaxīy.

Kōnāg kox putuk tikmū'ūn kuxa kopah

³⁷ Ta 'āmuk xexka yōg 'āmnīy xox putox, yā 'āmuk xexka yōg 'āmnīy xexka', 'ihā' xip Yeyox, tu hām'āktux ka'ok, hu:

—'Ū'ūm te kōnāg putup xūyānāg putuk 'ākuxa kopah. Mā 'ūg ha, nūy xo'op putuk.

³⁸ Yā Topa yōg tappet te: "Tikmū'ūn 'ūm 'ūgkopa' kuxa mām, tu' kuxa kopa' mōg putup kōnāg kox xexka punethok putuk, yā kōnāg xet putuk, tu hāptopa' mōg putup". Kaxīy.

³⁹ Yā Yeyox te Topa Koxuk 'āktux, yā kōnāg kox putuk Topa Koxuk tikmū'ūn kuxa kopah, tu tikmū'ūn hīnnāhā'. 'Ūkuxa mām xop te Topa Koxuk pap-tup. Pa nōm 'āmnīy 'ihā' Yeyox te hām'āktux, 'ihā' hōm 'ohnāg Topa Koxuk. Nāy, pu Yeyox xok, tu putpu' hi, tu yōg hām xe'ēgnāg tu' mōg hāmāxap, tuk-nāy tu Topa Koxuk hōm putup.

Tikmū'ūn hāmpē'paxex'ax yāy pot

⁴⁰ Tikmū'ūn te' xupak, ha punethok te:

—Yā tute Topa pupi hām'āktux xe'e'. Kaxīy.

⁴¹ Ha ta' yāg te:

—Nōm yā Kunnix, yā Topa te nōm yāykutnāhā'. Topa yōg tappet te hām'āktux Kunnix nūn putup. Kaxīy.

Pa tikmū'ūn nōy te:

—'A' Ganinet tu' nūn putup'ah Kunnix.

⁴² Topa yōg tappet te hām'āktux Kunnix te Namix yōg xutep'mā xop kopa' xip putup, tu nāp-tup kōmēn Menēg tu', yā Namix yōg xip'ax Menēg. Kaxīy.

⁴³ Ha tikmū'ūn hāmpē'paxex'ax yāy pot.

⁴⁴ Yā yāg xop tep-tup, pu xonat Yeyox mūy, pa' mūg 'ohnāg.

Yoneo xexka xop kuxa mām 'ohnāg Yeyox kopah

⁴⁵ Ha ta' mōg putpu' xonat xop 'āmānəx xexka xop hah, tu paniye xop ha' mōg, ha' yīykopit, hu:

—Teptu Yeyox nūnnā 'ohnāg? Kaxīy.

⁴⁶ Ha xonat xop te:

—Yā hām'āktux max Yeyox te'. Tep-te hām'āktux nōm tik yōg hām'āktux putuk? Yā tik 'ohnāg. Hām'ūmhā hām'āktux nōm tik yōg hām'āktux putuk? Yā hām'āktux 'ohnāg. Kaxīy.

⁴⁷ Ha Panixet xop te:

—'Ok 'ākuxa mām 'uyōg mōd'āmā'ax kopa kamah? ⁴⁸ Tik xexka 'ūm kuxa yūm kāy kopah, xix Paniye 'ūm? Hām'ūmhā? Yā tik xexka 'ohnāg xix Paniye 'ohnāg kuxa mām kāy kopah. Āmhok. ⁴⁹ Tikmū'ūn te' yūmmūg 'ohnāg Mōyyex yōg xat'ax, yīy Topa te nōm xūygāp-tup. Kaxīy.

⁵⁰ Pa' xip Nīkonēm, yā hōmā Yeyox ha' mōg Nīkonēm, yā Paniye xop kopa' xip. Tute:

⁵¹ —Yūmū yōg xat'ax te hām'āktux, hu: "Āpu tik yōg hāpxompā'ax kopit hāmāxap, tuk-nāy tu' xuktux 'ükummuk tihik." Kaxīy.

⁵² Ha' nōy te:

—'Ok hāpxexka Ganinet tu 'ānūn kamah Yeyox putuk? 'Āpu mōkupix max Topa yōg tappet, ha xate' yūmmūg putup Topa pupi hām'āktux xop te hāpxexka Ganinet tu' nūn 'ohnāg. Kaxīy. ⁵³ Ha ta' nūn tikmū'ūn yāy pet hah.

8

'Ūn te' nōy hā' xupxet

¹ Ha ta' mōg tikmū'ūn xohix xexka yāy pet hah, ha ta' mōg Yeyox yīktix 'Onimet Kup tu' ² Hāptup māyōn xupep 'īhā' mōg Yeyox tu mōktu putpu' xupep Topa pet xexka tu', pa tikmū'ūn xop xexka te Yeyox xakot, ha Yeyox yūm, tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā kōnāmāhā'. ³ Ha ta' pip kama tik te hāmyūmmūg xop xix Paniye xop, tu' nūnāhā 'ūhūn. Hōmā 'ūn te' nōy hā' xupxet, ha tikmū'ūn te' pēnāhā'. Nōm te 'ūn xix tikmū'ūn keppah, hak-nīhā' xip. ⁴ Ha nōm xop te Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Notot, nū 'ūn te' nōy hā' xupxet, ha tikmū'ūn te' pēnāhā'. Yā' xonnix. ⁵ Ha ta hōmā Mōyyex te' kax'āmi yūmū yōg xat'ax yōg tappet tu', tu kax'āmi, pu tikmū'ūn 'ūn te kaxīy tu' mīkaxxap hā tux, tu nōp-tex. Putep xuktux 'āmūn nōmāhā'. Putep mūn mūy putup yūmū'āte'? Kaxīy.

⁶ Yā Paniye xop yōg hām'āktux te pamāg putuk. Yā 'ūp-tup, puyīy Yeyox hām'āktux kummuk, puyīy tikmū'ūn xuktux Yeyox 'ükummuk. Pa Yeyox nū'xup, tu' yīm kutok hā' kax'āmi hām tu'. ⁷ Ha tik te xe' yīykopit punethok, ha' yok Yeyox, tu:

—'Ok xip nūnte tik te hāpkummuk mūy 'ohnāg? 'Ūxip, puxix mō xap yōn hāmāxap putup. Kaxīy.

⁸ Yeyox nū'xup 'ūxeheh, tu xe kax'āmi hām tu', ⁹ ha' xupak xop 'ūp-xet hu' mōg, yā kutut mōg hāmāxap, tu mōktu tik xip 'ohnāg Yeyox mūtik xix 'ūn mūtik. Yā' xip Yeyox xix 'ūhūn, ¹⁰ ha Yeyox yok, tu:

—Nixxix, pi'yā' mōg tihik? Pi'a' pip tik te hām'āktux 'ākummuk? Kaxīy.

¹¹ Ha:

—Yāyā, 'ūmōg ka'mām, yā' pip'ah. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Hamūn, 'a 'āte hām'āktux'ah 'ākummuk, a yā 'ākummuk'ah. Mōg, nūy xe hāpkummuk mūy hok. Kaxīy.

Yeyox te tikmū'ūn xohix yōg kūyānām putuk

¹² Ta xe' xip Yeyox xix tikmū'ūn, ha Yeyox te:

—'Āte kuyānām putuk tikmū'ūn xohix pu'. Nōm te 'ūg pe' mōg, yā' xip kuyānām putuk 'ūkuxa kopah, yā hī'ax kux 'ohnāg yōg kuyānām, ha nōm xop 'a' pip'ah hāpkoxtap kopah. Kaxīy.

¹³ Ha Paniye xop te:

—Nōmāhā 'āp-xehnāg te yāy 'āktux, yīy 'ōg hām'āktux 'ūxe'e' 'ohnāg. Kaxīy.

¹⁴ Ha Yeyox te:

—Paxpuk puxehnāg te yāy 'āktux, puxix 'ūxe'e' yōg hām'āktux. Hamūn, 'āte yūmmūg hām tuk nūn, xix hām tuk mōg putup kama' yūmmūg. Pa xate' yūmmūg 'ohnāg hām tuk nūn, xix hām tuk mōg putup kama xate' yūmmūg 'ohnāg. ¹⁵ 'Āxop te hām'āktux mō'ka'ok 'ūnōy kummuk, yā 'āxop te tikmū'ūn xohix putuk. Pa 'āte hām'āktux 'ohnāg 'ūnōy kummuk. ¹⁶ Paxpu 'āte hām'āktux 'ūnōy kummuk, kopix 'ūnōy yōg hāpxompā'ax kopit xe'e'. 'Ūgpuxehnāg xip 'ohnāg, pa yōgnū 'ātak xip 'ūgmūtik. Tute nūgkutnāhā'. ¹⁷ Yā 'ūkax'āmi 'ōg xat'ax yōg tappet tu', 'ūtix te pēnā xop 'āktux, ha hām'āktux tix te yāy putuk, puxi' xe'e' yūyōg hām'āktux. ¹⁸ 'Āte yāy 'āktux, ha yōgnū 'ātak tek mūn 'āktux kamah, yā hām'āktux tix te yāy putuk. Tute nūgkutnāhā' Kaxīy.

¹⁹ Ha nōm te:

—Pi'yā' xip 'ōg 'ātak? Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Ap 'āxop tek yūmmūg'ah xix yōgnū 'ātak 'ap yūmmūg'ah kamah. Paxpu 'āxop 'ūgyūmmūg, hu ta yōgnū 'ātak yūmmūg kamah. 'A'āxop tek 'ūgyūmmūg'ah. Kaxīy.

²⁰ Hā kaxīy Yeyox te xohix pu hāmyūmmūgāhā Topa pet xexka kopah. 'Önte tikmū'ūn te mīpkox kopa tayūmak nīm. 'A' xonat te Yeyox mūg'ah, yā yōg 'āmnīy xe'e'ah, yī' mūg 'ohnāg.

'Ū'ūm Yeyox

²¹ Ta xe hām'āktux Yeyox tikmū'ūn mūtik, hu:

—'Ügmōg putup nūpeheh, ha xatek xak putup, pa' pip 'ōg hāpkummuk mīy'ax, Thā 'āxakix putup, hu 'āmōg yūmmūg 'ohnāg yōgnū xip'ax, tu 'a' nōm tu 'āmōg putup'ah. Kaxīy.

²² Ha Yoneo xexka xop te:

—Tute hām'āktux: "Āmōg yūmmūg 'ohnāg yōgnū xip'ax. Putep xuktux? 'Ok yāy putex putup? Kaxīy.

²³ Ha Yeyox te:

—'Ōg pip'ax pip nūnte hām xexka tu', pa 'ūkxip'ax pip pepix pexkox tu'. 'Ognū pip'ax yā hām xexka', pa 'ūkxip'ax xip'ah hām xexka tu'. ²⁴ Hā kaxīy 'āte xa hām'āktux, 'ūpip 'ōg hāpkummuk mīy'ax, Thā 'āxakix putup. 'Āxop kuxa mām 'ohnāg 'ūgmūn kopah, Thā 'ōg hāpkummuk mīy'ax pip ka'ok 'āxop mūtitik. Hamūn, 'ākuxa mām 'ohnāg 'ūgmūn kopah, yā 'ūkuxet'ax nōy yā 'ūgmūn yāg mūn. Kaxīy.

²⁵ Ha nōm te:

—'Āmūn 'ū'ūm? Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Hōmā 'āte xa nōm 'āktux punethok

²⁶ 'Āte xe xa hām'āktux punethok, tu xe 'ōg hāpxomā'ax kopit putup punethok, nūy hām'āktux 'āxop te hāpkummuk mīy punethok. Topa te nūgutnāhā', yā' xe'e', ha 'āte nōm yōg hām'āktux 'āpak, tu nōm 'āktux tikmū'ūn xohix pu', tu hāpxop nōy 'āktux 'ohnāg. Kaxīy.

²⁷ Ha tikmū'ūn te' yūmmūg 'ohnāg Yeyox yōg hām'āktux, yā' Yeyox yōg 'ātak 'āktux'ax yūmmūg 'ohnāg. ²⁸ Ha Yeyox te:

—'Āxop tek mūn Tikmū'ūn Kutok xup putup pepix mīpkunpīn tu', hak xup putup, tuk xok putup, Thā 'āxop te' yūmmūg putup 'ūgmūn yāg mūn, tu 'āxop te' yūmmūg putup 'āte yāp-xehnāg hā hāpxomā 'ohnāg, pa yōgnū 'ātak yōg hāmyūmmūg 'āktux 'āte', tu hāpxop nōy 'āktux 'ohnāg, ²⁹ ha Topa te nūgutnāhā', yā' xip 'ūgmūtik, tuk nūm putup'ah. Yā hamūn, 'āte hāpxomā', hā Topa tep-tuppax, ha hāpxop nōy mīy 'ohnāg. Kaxīy.

³⁰ Ha tikmū'ūn te' xupak Yeyox yōg hām'āktux, ha' punethok kuxa mām Yeyox kopah.

Nōm te hok hā hām putuk

³¹ Ha Yeyox te Yoneo xop yōg kuxa mām ka'ok xop pu hām'āktux, hu:

—'Āxop te yōgnū hāmyūmmūg tu 'ipkox pip, tu' mīy, nūy ta 'āxop yā yōgnū xop. ³² 'Āxop te nōm te hok hā hām putuk, ha' nōy te 'āxop xatpax. Pa 'āxop te' yūmmūg putup hāmyūmmūg'ax xe'e, ha hāmyūmmūg xe'e'ax te 'āxop mōy putup, xayīy mōg, tu xe nōm te hok hā hām xop putuk'ah. Kaxīy.

³³ Pa tikmū'ūn te:

'Amanām yōg xuperpmā xop kopak mūg pip, tu nōm te hok hā hām putuk 'ohnāg.

Yā' nōy tek mūg xatpax 'ohnāg. Teptu xate hām'āktux, 'ūgmūg mōy, nūy ta mōg? Kaxīy.

³⁴ Ha Yeyox te:

—'Āte xa hām'āktux hāmyūmmūg xe'e'. Tikmū'ūn 'ūm te hāpkummuk mīy, ha hāpkummuk mīy'ax putup xūy'ax te tikmū'ūn xatpax, ha tikmū'ūn te nōm te hok hā hām putuk. ³⁵ 'A' nōm te hok hā hām xip ka'ok'ah xuxyā xop kopah, pa' mōg putup. 'A' xip ka'ok'ah. Ha tak-tok xip ka'ok xuxyā xop kopah, tu' mōg putup'ah, yā' xip ka'ok.

³⁶ Pak mūn Topak-tok te 'āxop mōy, xa mōg, yā' 'āmōg putup xe'e', tu nōm te hok hā hām putuk putup 'ohnāg, ha hāpkummuk mīy'ax te 'āxop xat putup 'ohnāg. ³⁷ 'Āte' yūmmūg 'āxop yā mōnāy xop 'Amanām yōg xuperpmā xop. Pa 'āxop tep-tup, nūy 'ūkputex. 'Āxop te yōgnū hāmyūmmūg pa 'ohnāg, hup-tup, nūy 'ūkputex. ³⁸ Yōgnū 'ātak te' 'ā' mūg hāpxop punethok, ha 'āte xa nōm 'āktux, pa 'āxop te' mīy 'ōgnū 'ātak yōg xat'ax. Kaxīy.

³⁹ Ha tikmū'ūn te:

—Yōgnū 'ātak yā 'Amanām. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

Paxpu 'āxop yā 'Amanām yōg xop, nūy ta hāpxomā yā 'Amanām putuk. ⁴⁰ Topa te' 'ā hām'āktux, ha 'āte xa nōm 'āktux, yā hāpxop nōy 'āktux 'ohnāg. Pa 'āxop tep-tup, nūy 'ūkputex, yā' a' 'Amanām putuk'ah. ⁴¹ 'Āxop te hāpxomā 'ōgnū 'ātak putuk. Kaxīy.

Ha tikmū'ūn te:

—Topa mūn yā 'ōgnū yōg 'ātak, yā Topap-xehnāg, yāg mūg yā Topak-tok xe'e, yā' ap 'āmūn putuk'ah. Kaxīy.

⁴² Ha Yeyox te:

—Paxpu Topa yā 'ōgnū 'ātak, nūy ta 'āxop putuppax 'ūgmūn. Hamūn, 'āte Topa tuk nūn, tu nūktuk xuper nūntek. 'A' nōe nū yāy kutnāhā, pa yā' Topa te'. ⁴³ Teptu 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg yōgnū hām'āktux? 'Ok 'āxop te nōā tot 'ohnāg yōgnū hām'āktux? ⁴⁴ 'Āxop yā Hāmgāyāgnāg kutok, tu 'āxop te' mīy 'ōgnū 'ātak te nōm putup. Yā hām xexka yōg hāmyāxatamuk tox hā Hāmgāyāgnāg te' kix-pax. Tutep-tup nōg hok'ah hāmyūmmūg'ax xe'e, yā Hāmgāyāgnāg 'ūyok 'ohnāg, tu' koit-pax, yā Hāmgāyāgnāg te kaxīy, tu' koitpax, yā koit'ax xohix xexka mīy. Koit'ax yā Hāmgāyāgnāg kutok. ⁴⁵ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux, yā' koit 'ohnāg, pa 'āxop kuxa mām 'ohnāg yōgnū hāmyūmmūg'ax kopah. ⁴⁶ Pi'yā 'āxop kopa te' xuktux'ax 'āte hāpkummuk mīy? Yā tik te nōm 'āktux 'ohnāg. 'Āte hāpxe'e 'āktux. Teptu 'āxop tek kopa 'ākuxa mām 'ohnāg? ⁴⁷ Topa yōg tikmū'ūn te Topa yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' yīpkox pip. Pa 'āxop 'a' Topa yōg'ah, hu 'āyīpkox pip 'ohnāg. Kaxīy.

Yeyox xix 'Amanām

⁴⁸ Ha Yoneo xexka xop te:

—'Ok 'ūgmū'āte hāpxe'e 'āktux 'āmūn te Xāmānit xop kopa 'āxip, ha' xip yāmīy kummuk 'ākopah? Yā hamūn. Kaxīy.

⁴⁹ Ha Yeyox te:

—Ap xip'ah yāmīy kummuk 'ūgkopah. 'Āte yōgnū 'ātak max 'āktux, ha ta 'āxop tek mūn 'āktux kummuk. ⁵⁰ A 'āte' xak 'ohnāg, puyīy tikmū'ūn 'ūgmūn 'āktux max. 'Āte' xak 'ohnāg, puyīy tikmū'ūn 'ūgmūn xexka mīy. Yā' nōy puxet tek mūn 'āktux max, tuk xexka mīy, tu 'ōg hāpxomā'ax kopit, tu' uxuktux 'āxop kohe', pak mūn yok. ⁵¹ 'Āte hāpxe'e 'āktux. Nōm 'ūm te yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' yīpkox pip, puxix hi xe'ēgnāg mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg yā xakix xe'e putup 'ohnāg. Kaxīy.

⁵² Ha Yoneo xop te:

—'Ūgmū'āte' yūmmūg nōmhā' 'ūxip yāmīy kummuk 'ākopah. 'Amanām xok, xix tik te Topa pupi hām'āktux xop xakix kamah, pa xate' uxuktux, hu: "Nōm 'ūm te yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' yīpkox pip, puxix xakix xe'e putup 'ohnāg". ⁵³ Yūmū yōg 'ātak 'Amanām xok. Xate putep mūn 'āktux? 'Ok 'āmūn xexka', pa 'Amanām kutōgnāg? Yā Topa pupi hām'āktux xop xakix kamah. 'Ok xate hāmpe'āpaxex 'āxexanām? Kaxīy.

⁵⁴ Ha Yeyox te:

—Paxpu 'āte yāy max 'āktux, tu yāy xexka mīy, puxix kummuk, yā hām'āktux kummuk. Pa yōgnū 'ātak tek mūn max 'āktux, tuk xexka mīy. Yā yōgnū 'ātak te' mīy. Yōgnū 'ātak yā 'āxop te' xānāhā', hu: "Topa yūmū yōg". ⁵⁵ Pa 'āxop te nōm yūmmūg 'ohnāg hok'ah, pa 'āte nōm yūmmūg. Paxpu 'āte hām'āktux nōm yūmmūg 'ohnāg, kopix koit, yā 'āxop putuk. Pa 'āte nōm yūmmūg, tu yōg hām'āktux'ax 'āpak, tuk yīpkox pip. ⁵⁶ Hōmā 'ūhittap 'ōg 'ātak 'Amanām kuxa hittup yā tute' yūmmūg 'āte hāpxomā'ax, tu' yūmmūg, hu' kuxa hittup. Kaxīy.

⁵⁷ Ha Yoneo xop te:

—'A 'ōg hāmyāxatamuk te 50'ah. 'Ok xate 'Amanām pēnāhā'? Kaxīy.

⁵⁸ Ha Yeyox te:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Hōmāg xip ha kūnāy tu' xip 'Amanām. 'Ūgxip mōkumakmōg. Kaxīy.

⁵⁹ Ha tikmū'ūn te mīkaxxap pop, nūy nō Yeyox tux, nūy putex, pa Yeyox te yāy xap-top, tu ta' mōg Topa pet xexka kūnāpah.

9

Yeyox xix tik pa hok

¹ Ta xe hāpkumep Yeyox, pa' xip tihik, tu' pa hok. 'Ūtut te' put, 'ihā' pa hok, tu yōg hāmyāxatamuk tox hā' pa hok. ² Ha ta' pip Yeyox yōg tik xop, tu Yeyox pu' yīkopit, hu:

—Yāyā', tep-te hāpkummuk mīy, yīy tik pa hok, 'ihā' tut te' put? 'Ok pe tik te hāpkummuk mīy, 'ok pe' tak xi' tut? Kaxīy.

³ Ha Yeyox te:

—'A' tik te yāy pa hokgā'ah, xi' tak te' pa hokgā'ah, xi' tut te' pa hokgā'ah. Yā tik pa hok, puyīy tikmū'ūn yūmmūg Topa ka'ok xexka te tik pu' mīy putup hāpxop max xē'ēgnāg. ⁴ Āpu yūmū hām mōkumakmōg. Yā Topa te nūgkutnāhā', 'ū hām. Āpu yūmū hām. Hāpxip 'ihā yūmūg hām putup 'ohnāg, yā 'āmīy putuk 'ihā tikmū'ūn hām 'ohnāg. ⁵ 'Ūkxip nūnte hām xexka tu', tu 'āte tikmū'ūn pu Topa mūg xix hāmmax mūg. Yā 'āte kuyānām putuk, yā tikmū'ūn pu hāpxop xo-hix tūpmāhā'. Kaxīy.

⁶ Ta Yeyox te mō' yīyep yōn hām tu', tu hām kotīnnāhā', tu putōy mīy, tu putōy hā tik pa mō'nīy, ⁷ tu tik pu hām'āktux, hu:

—Mōg, nūy yāy pa pix puxhep Xino'e tu'. Yā kōnāg kox te puxhep xetnāhā'. Kaxīy.

Yā Xino'e te tikmū'ūn yīy'ax hā: "Mōkutnāhā'" Kaxīy.

Ha ta' mōg tihik, tu yāy pa pix, tu hāmpēnāhā', tu putpu' nūn, tu nūktu' xu pep.

⁸ Ha ta' pip tik xape xop xix tikmū'ūn nōy. Hōmā nōm te tik pēnāhā', 'ihā tik te ta tu hāpxop kax xix tayūmak xak. Ha' xohix te:

—'Ok nō'ōm tihik. 'Ok hōmā' yūm, tu ta tu' kax, nūy tayūmak pop? Kaxīy.

⁹ Ha' yāg te:

—Hamūn nō'ōm. Kaxīy.

Ha ta' yāg nōy te:

—'Āmhok, yā nōm putuk. Kaxīy.

Pa tik te:

—Yāg mūn. Kaxīy.

¹⁰ Ha tikmū'ūn te:

—Texīy xate hāmpēnāhā nōmhā'? Tep-te 'āpa mīy? Kaxīy.

¹¹ Ha tik te

—'Ūxip tihik 'ūxuxet'ax Yeyox, tu putōy mīy, tu nōm mōg pa nīy, tuk xat hu: "Mōg, nūy yāy pa pix puxhep Xino'e tu". Kaxīy. Ha tak mōg, tu yāy pa pix, tu hāpxip 'ohnāg 'ihā 'āte hāmpēnāhā'. Kaxīy.

¹² Ha tikmū'ūn te:

—Pi'yā' xip nōm tihik? Kaxīy.

Ha tik te:

—'Intu', 'a 'ātep yūmmūg'ah. Kaxīy.

Paniye xop te' yīkopit

¹³ Ha ta tik mōgāhā tikmū'ūn te Paniye xop hah. ¹⁴ Yā nīt xap, yā Yoneo xop yōg 'āmīy hām hok 'ihā Yeyox te putōy mīy, tu tik pa mīy. ¹⁵ Ha Paniye xop te xe tik hā' yīkopit, texīy hāmpēnāhā nōmhā'. Ha tik te:

—Yā tute putōy hā mō' 'ūgpa nīy, ha 'āte yāy pa pix, hu nōmhā hāmpēnāhā'. Kaxīy.

¹⁶ Ha Paniye yāg xop te:

—Nōm te' nōy pa mīy, 'ap Topa yōg tik'ah. Yā tute 'āmīy hām hok yōg xat'ax 'āpak 'ohnāg. Kaxīy.

Pa yāg nōy te:

—'Ok tik kummuk te hāpxop ka'ok xe'ēgnāg texīy mīy? 'Āmhok. Kaxīy.

Yā yāg tep-tup nōg Yeyox, ha ta yāg tep-tup, yā nōm putox puxet 'ohnāg.¹⁷ Ha Paniye xop te xe:

—Tep-te xa 'āpa mīy? Xate putep mūn 'āktux? Texīy nō'ōm tihik? Kaxīy.

Ha tik te xe:

—Yā nōm te Topa pupi hām'āktux xop kopa' xip. Kaxīy.

¹⁸ Ha Yoneo xop yōg xexka xop kuxa mām 'ohnāg. Hōmā tik pa hok, pa hōnhā hāmpēnāhā, pa nōm kuxa mām 'ohnāg, hu' xānāhā tik yōg 'ātak xi' tut,¹⁹ yīy ta' nūn, tu nūk'u' mōxaha'. Ha Yoneo xexka xop te:

—'Ok nūhū 'āk-tok pit? Xate hām'āktux, xate' put, tu ta pa hok. Texīy hōnhā hāmpēnāhā?²⁰ Kaxīy.

²⁰ Ha' tak xi' tut te:

—Hamūn, 'Ūgmūg kutok, hak mū'āte' yūmmūg 'ūnāhā', tu ta' pa hok,²¹ pak mū'āte' yūmmūg'ah tu texīy tu hōnhā hāmpēnāhā', tuk mū'āte' yūmmūg'ah, tep-te tu pa mīy. 'Āpu 'Ūgmūk-tok yīkopit. Yā' xiptap, tu hāmyūmmūg. Tute xa hām'āktux putup. Kaxīy.

²² Yā 'ātak te Yoneo xexka xop yīpkutuk xi' tut te', hu kaxīy hām'āktux. Yā Yoneo yōg xexka xop te' xat, pu tikmū'ūn Yoneo xop yōg Topa pet hā mōxa hok nōm te hām'āktux Yeyox yā Kuninx, yā Topa nū nōm kutnāhā'.²³

²³ Yīy ta hām'āktux hā kaxīy 'ātak xi' tut, yā hām'āktux hu: "Yā' xiptap. 'Āpu' yīkopit". Kaxīy.

²⁴ Ha Yoneo xexka xop te xe' xānāhā tihik, yā' tut te nōm put, tu ta pa hok. Ha ta tik nūn, ha' nōy te:

—'Āpu hām'āktux xeh Topa keppah. 'Āpu koit hok. 'Ūgmū'āte' yūmmūg 'ūkummuk Yeyox, yā hāpkummuk mīy. Kaxīy.

²⁵ Ha tik te:

—'Āte' yūmmūg'ah 'ok pe tu' max, 'ok pe tu' kummuk nō'ōm, pa 'āte' yūmmūg hōmā 'ūkpa hok, pa hōnhā 'āte hāmpēnāhā'. Kaxīy.

²⁶ Ha: Texīy? Putep mūn mīy? Tep texīy 'āpa mīy? Kaxīy.

²⁷ Ha tik te:

—'Āte xa hām'āktux, pa 'āyīpkox 'ohnāg. Tep texīy 'āxop te xe yīkopit? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—'Ok xatep-tup, nūy Yeyox mūtik mōg? Kaxīy.

²⁸ Tuk-te' ex kummuk, tu:

—Yeyox mūtik 'āmōg, pak mūg mōg Mōyyex mūtik.²⁹ 'Ūgmū'āte' yūmmūg Topa te Mōyyex mūtik hām'āktux, pa nō'ōm, yā hām'ūm tu' nūn? Yā' yūmmūg'ah. Kaxīy.

³⁰ Ha tik te:

—Texīy 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg? 'Āxop te' yūmmūg'ah hām'ūm tu' nūn, pa tutek pa mīy.

³¹ Yūmū'āte' yūmmūg Topa te hāpkummuk mīy'ax xop 'āpak 'ohnāg, pa Topa te' nōy xop 'āpak, yā nōm te Topa 'āpak, tu' yīpkox pip, tu' mīy Topa te nōm putup.³² Hām xexka yōg hāmyāxatamuk xohix xexka 'hā tikmū'ūn te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg 'ohnāg, yā nōm putuk 'ohnāg. 'Ok xate' xupak tikmū'ūn te' pa mīy, nōm nāhā, hu ta pa hok? 'Āmhok.³³ Paxpu Topa yōg tik 'ohnāg 'ōhōm, puxix hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg 'ohnāg. Kaxīy.

³⁴ Ha:

—'Āmūn, 'ānāhā hāpkummuk mīy'ax mūtik, tu hāpkummuk mīypax. 'Ok xatek mū'ā hāmyūmmūgā?³⁴ 'Āmhok. Kaxīy.

Tu' ta tik putyōn Yoneo xop yōg Topa pet kūnāpah, tu' xat, pu xe mō'nā hok.

Pa hok xop putuk

³⁵ Yā' putyōn, ha Yeyox te' xupak, tu ta' mōg, nūy tik xax, tu' xipihi', tu:

—'Ok 'ākuxa yūm ka'ok Tikmū'ūn Kutok kopah? Kaxīy.

³⁶ Ha tik te:

—Yāyā, 'āpu hām'āktux, 'ū'ūm nō'ōm? 'Ūgkuxa yūm putup nōm kopah. Kaxīy.

³⁷ Ha Yeyox te:

Yāk mūn, 'āte 'āmūtik hām'āktux nōmāhā. Kaxīy.

³⁸ Ha tik te:

—Yāyā, 'āpu hām'āktux, 'ū'ūm nō'ōm? Tu' kopaxux hā' xip Yeyox keppah.

³⁹ Ha Yeyox te:

—'Ūgnūn hām xexka tu', nūy tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit, nūy tikmū'ūn xatat. Tikmū'ūn yāg te hām'āktux, hu: "'Ūgmū'āte Topa yōg hām'āktux yūmmūg kutōgnāg, pak mū'ātep-tup, 'ū hāmyūmmūg'". Kaxīy. Yā nōm te' pa hok xop putuk, pa hāpxip 'hā hāmpēnāhā'. Ha ta tikmū'ūn yāg nōy te hām'āktux hitop, hu: "'Ūgmū'āte Topa yōg hām'āktux yūmmūg'". Kaxīy. Yā nōm te pa hok xop putuk. Kaxīy.

⁴⁰ Ha Paniye xop te' xupak, ha' yāg te' yīkopit, hu:

—Texīy, 'ok 'Ūgmūg pa hok xop putuk? Kaxīy.

⁴¹ Ha Yeyox te:

—'Āxop te hām'āktux Topa yōg hām'āktux yūmmūg kutōgnāg, pap-tup, nūy hāmyūmmūg, nūy ta' pa hok xop putuk, tuk-nāy tu hāmpēnāhā', yā' 'āmax Topa keppah. Pa 'āxop te kaxīy 'ohnāg. Yā' 'āxop te hitop 'āktux Topa yōg hām'āktux yūmmūg, nūy ta' pa hok xop putuk, tu' 'ākumimuk Topa keppa mōkuma 'āmōg. Kaxīy.

10

Kahnēn

¹ Ta xe tikmū'ūn pu hām'āktux Yeyox te, hu:

—Āte xa' yūmmūgāp-tup hāpxop, tu hāpxe'e 'āktux putup. Ūxip kahnēn yōg hāmpak'ax, ha' xupxet te hāmpak'ax 'ātex, pa hāmpak'ax yīkox hā' xupep ohnāg,² pa kahnēn yōg pēnā'ax te hāmpak'ax yīkox hā' xupep,³ ha hāmyīkox pēnā'ax te hāpxōn, ha' xupxet kahnēn yōg pēnā'ax, tu kahnēn xānāhā', yā xuxet'ax xohix hā' xānāhā' kahnēn, ha kahnēn te' xupak, hu' pe' mōg, ha kahnēn yōg pēnā'ax te kahnēn mōgāhā hāptopah,⁴ tu hāptopa' pip, tu' pēnā'ax te māxap tu' mōg, ha kahnēn te' pe' mōg, kahnēn te' yūmmūg pēnā'ax yōg hām'āktux tu,⁵ ha kahnēn te' nōy pe' mōg 'ohnāg. Ūnōy te kahnēn xānāhā', pa kahnēn nūpanām, kahnēn te' yūmmūg 'ohnāg 'ūnōy yōg hām'āktux tu'. Kaxīy.

⁶ Yeyox te nōm 'āktux, nūy tikmū'ūn pu hāpxop nōy yūmmūgāhā', pa tikmū'ūn te hāmyūmmūg 'ohnāg. Tikmū'ūn te hāmp'e-paxex texīy hām'āktux.

Yeyox te kahnēn yōg pēnā'ax max putuk

⁷ Ta xe hām'āktux Yeyox te, hu:

—Āte xa hāpxe'e 'āktux. Kahnēn te hāmpak'ax yīkox hā mōxakux hāmpak'ax kopah. Yā' pip 'ūkputah, ha' nōy te kahnēn koxyōy 'ohnāg. Hā kaxīy 'āte yōg kuxa mām ka'ok xop pēnāhā', ha' nōy te nōm koxyōy 'ohnāg.⁸ Kahnēn te xupxet 'āpak 'ohnāg. Hā kaxīy yōg kuxa mām ka'ok xop te nōm te koit hā' yūmmūgā xop 'āpak 'ohnāg.⁹ Kahnēn te hāmpak'ax yōg hāmyīkox hā mōxakux hāmpak'ax kopah, tu ta' mōg nōmhā hato'ah kamah, nūy tu xit. Ūnōy te kahnēn koxyōy 'ohnāg. Hā kaxīy 'āte yōg kuxa mām xop pēnāhā', ha' nōy te nōm koxyōy 'ohnāg.¹⁰ Ha ta xupxet nūn, nūy tu xupxet, nūy kahnēn kix, nūy xohix koxyōy. Hā kaxīy 'ūnōy tep-tup, nūy yōg kuxa mām ka'ok xop kix, nūy koxyōy. Pa 'āte yōg kuxa mām ka'ok xop pēnā max, ha' kuxa mām, tu' hittup, yā' kuxa hittup xexkah.

¹¹ —Ta 'āte kahnēn pēnā'ax max putuk kamah. Kahnēn pēnā'ax max te kahnēn pupi tu xok, yā 'āte tikmū'ūn pupik xok putup.¹² Ha ta' xip kāmānat. Xuxyā te nōm pu pago, pu tu kahnēn pēnā', pa 'ap kahnēn yōg pēnā'ax xe'e'ah, yā kāmānat, yā 'ūyōg'ah kahnēn. Ta kokexkata nūn, ha ta mōxupaha kāmānat, yīl ta kokexkata te kahnēn pop, ha kahnēn xohix nūpānām.¹³ Kāmānat mōxupaha'. Hamūn, tayūmak tu' hām, tu kahnēn putuppax 'ohnāg.¹⁴⁻¹⁵ Pa 'āte kahnēn yōg pēnā'ax max putuk. Yōgnū 'ātak tek yūmmūg, ha 'āte yāy yōg 'ātak yūmmūg. 'Āte yāy yōg kuxa mām xop yūmmūg, ha yōg kuxa mām ka'ok xop tek yūmmūg, ha 'āte mōn nōm yāyxe'ēgnāg, hu nōm pupik xok putup.

¹⁶ —Ha ta kahnēn nōy xohix pip hāmpak'ax kūnāpah. Hā kaxīy tikmū'ūn panip xop kuxa mām ka'ok putup 'ūgkopah. Nōm tek mūn

'āpak putup, ha' kuxa mām ka'ok xop nōy mōxakux putup, ha xohix kuxap-xet, tup-tox puxet, ha 'āte xohix xexka pēnāp-tup.

¹⁷ —'Āte' tux hok, pu tikmū'ūn 'ūkputex, puxix tikmū'ūn 'ūkputex, ha putpuk hip-tup. Hā kaxīy 'ātak Topa tek mōyāy xe'ēgnāg.

¹⁸ 'Āte tux hok, pu tikmū'ūn 'ūkputex hok, puxix tikmū'ūn 'ūkputex. Topa te' xat, ha 'ātep-tup, kopxik xok putup, tu putpuk hip-tup. Kaxīy.

¹⁹ Tikmū'ūn te' xupak Yeyox yōg hām'āktux, tu yāy yōg hāmp'e-paxex'ax te yāy putuk 'ohnāg.²⁰ Tikmū'ūn punethok te:

—Yā' xip yāmīy kummuk Yeyox kopah! 'Ūp-tox kummuk! Teptu 'āxop te nōm 'āpak? Kaxīy.

²¹ Ha ta tikmū'ūn nōy te:

—Tik te hām'āktux max hā kaxīy 'ohnāg nōm kopa' xip yāmīy kummuk. Texīy tute tik pa hok pu' pa mīy? Kaxīy.

Yoneo xop te Yeyox putup nōg

²² Ha ta' xip 'āmuk xexkah kōmēn Yenoy-anēn tu', yā' Topa pet xexka yōg 'āmuk xexkah. Yā hāmā 'ūhittap tikmū'ūn te xe' mīy Topa pet xexka', tu nō 'āmuk xexka mīy. Yā hām'āxlyñāg.²³ Ha ta' hāpkumep Yeyox te Topa pet xexka kux kaxax kaka', yā kux kaxax 'āxet'ax Xanomām Yōg Kux Kaxax.²⁴ Ha ta' nūn Yoneo xop, tu nūktu Yeyox xakot, tu:

—Āmnīy xohix texīy hāg mū'āte' hip'ax, nūy hāmyūmmūg? 'Āpu hāpxe'e 'āktux. 'Ok 'āmūn yā Kuninx, Topa te nōm yāykutnāhā'? Kaxīy.

²⁵ Ha Yeyox te:

—Hōmā 'āte xa hām'āktux, pa 'ākuxa mām 'ohnāg 'ūgkopah. 'Āte hāpxopmā max yōgnū 'ātak te nōm putup, ha 'āxop te' pēnāhā', tu nōm hāg yūmmūg'ax.²⁶ Pa 'āxop tep-tup 'ohnāg, nūy 'ākuxa mām, 'a' 'āxop te yōgnū kahnēn putuk'ah tu', yā yōgnū kuxa mām ka'ok xop putuk'ah.²⁷ 'Āte yāy yōg kuxa mām ka'ok xop xānāhā', ha nōm tek 'āpak, tu' yīpkox pip. 'Āte nōm yūmmūg, ha nōm tek pe' mōg, yā kahnēn putuk, yā kahnēn te kahnēn pēnā'ax pe' mōg putuk.²⁸ Yā yōg kuxa mām ka'ok xop, ha' nōy te nōm pop putup'ah. 'Āte yāy yōg xop hīnāhā', ha' pip hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā Topa yīka', yā' xakix xexkap-tup'ah.²⁹ Yōgnū 'ātak 'ākuxa mām xop popmāhā'. Ha yōgnū 'ātak 'ūxexkanām. 'Ūkuxa mām xop yā yōgnū 'ātak yōg, ha' nōy te nōm pop putup'ah.³⁰ Yōgnū 'ātak 'ūxexka xik mūn yā yāy putuk. Kaxīy.

³¹ Ha Yoneo xop te mīkaxxap pop, nūy Yeyox tux, nūy putex.³² Ha Yeyox te:

—'Āte hāpxopmā max punethok 'āxop kopah. Yā yōgnū 'ātak te' xat, 'ū mīy.

Hāpxomā'ax 'ūm 'ūkummuk, yī 'āxop tek tux putup mīkaxxap hā? Kaxī.

³³ Ha Yoneo xop te:

—'Ūgmū'ātep-tup, nūy 'ātux mīkaxxap hā. Yā xate hāpxop kummuk mīy, yā Topa 'āktux kummuk, yā xate' xuktux 'āmūn yā Topah, pa 'āmhok, yā tihik 'āmūn. Kaxī.

³⁴ Ha Yeyox te:

—'Ūkax'āmi 'ōg xat'ax yōg tappet tu', hu: "Āxop te Topa putuk". Kaxī. ³⁵ Tu xe:

—Topa te nōm pu' hōm yā yōg hām'āktux, tu nōm xānāhā', hu: "Topa putuk xop". Kaxī. Yā' kax'āmi Topa yōg tappet tu nō'ōm, ha Topa yōg tappet te' koit 'ohnāg. ³⁶ Ha Topa tek mūn yākutnāhā', tu nūgkutnāhā nūnte hām xexka tu', ha 'āte' hām'āktux 'ūgmūn yā Topak-tok. Texī 'āxop tek mūn 'āktux kummuk? ³⁷ Paxpu 'āte yōgnū 'ātak pu hāpxomā'ohnāg, ha ta 'āpu 'ākuxa mām hok. ³⁸ Pa 'āte yōgnū 'ātak pu hāpxomā'ohnāg. 'Āxop tek kopa 'ākuxa mām 'ohnāg, pa 'āpu 'ākuxa mām yōg hāpxomā'ax kopah, yā yōg hāpxomā'ax ka'ok xe'ēgnāg kopah, nūy yūmmūg xe'e yōgnū 'ātak xip 'ūgmūtik, xik xip yōgnū 'ātak mūtik. Kaxī.

³⁹ Ha Yoneo xop te xonat xat, pu Yeyox mūy, pa Yeyox te tikmū'ūn kopa' xip, tu' mōg, ⁴⁰ tu mōktu kōnāg kox Yohnām xak putpu, tu mōktu' xupep Yoām yōg xip'ax tu', yā hōmā Yoām te tikmū'ūn putox pīx nōnteh, ha Yeyox te' nox xip. ⁴¹ Ha ta' nūn tikmū'ūn punethok, tu nūktu Yeyox tu' mōxaha', tu hām'āktux, hu:

—Yoām te hāpxomā' ka'ok xe'ēgnāg 'ohnāg, pa Yoām te Yeyox 'āktux, ha hām'āktux xohix 'ūxe'e', yā' koit 'ohnāg. Kaxī.

⁴² Ha ta tikmū'ūn punethok kuxa mām ka'ok Yeyox kopah.

11

Nay xok

¹ Ha ta' xip tihik 'āxet'ax Nay, yā' xip xip-tuxexka Metān tu', tu' pakut. Ha ta kama' tihī' Metān tu Mānix xi' tutnōy, yā Mā'at. ² Yā hōmā Mānix te hep haxnāg max pux, yā' takat, tu Yeyox pata yīmū' pux, tu' xe hā' pata nagāhā', yā Mānix te Yeyox putuppax. Manix taknōy yā Nay pakut. ³ Mānix te' nōy mō'kutnāhā xix Mā'at te', puyī Yeyox xānā', hu:

—Yāyā, yā' āxape 'ūpakut. Xate nōm mō'yāy xe'ēgnāg. Kaxī.

⁴ Ha Yeyox te:

—Yā' pakut, pa' pakut, puyī tikmū'ūn pēnā' Topa te hāpxomā' ka'ok xe'ēgnāg. Tikmū'ūn te' pēnāp-tup yā' max xe'ēgnāg Topa xix Topak-tok. Kaxī.

⁵ Yeyox te mō'yāy xe'ēgnāg Mā'at xi' tutnōy xix Nay. ⁶ Nay pakut, ha Yeyox te' xupak, tuk-nāy tu' nox xip 'āmnīy tix hā, yā' mōg'ah

Nay hah. ⁷ 'Ūnōg 'āmnīy tix, ha Yeyox te yāy yōg tīk te 12 xop pu hām'āktux, hu:

—'Āpu yūmū mōg hāpxexka Yonex tu'. Kaxī.

⁸ Ha Yeyox yōg tīk xop te:

—Yāyā, hōmā hāpxip kutōgnāg 'īhā Yoneo xop tep-tup, nūy mīkaxxap hā'āp-tex 'ōnteh. 'Ok xatep-tup, nūy putpu mōg. 'Āmōg hok! ⁹ Ha Yeyox te:

—Māyōn mōg puxet yōg 'ot xohix te' 12. Tik 'ūm te hāpkumep hāptup hah, hu nāp-tup'ah, yā hāmpēnāhā 'īhā' xip kuyānām. Kuyānām xip 'īhā' 'āte hāpxomāhā'. ¹⁰ Pa tik 'ūm te hāpkumep 'āmnīy 'īhā, hu' nāp-tup, yā hāpkoxtāp. Hāpxip 'īhā hāpkoxtāp'ax, 'īhā' 'āte hāpxomā'ohnāg. Kaxī.

¹¹ Tu xe:

—Yūmūg xape Nay te mō'yōn, pak mōg putup, nūy tuhuk. Kaxī.

¹² Ha Yeyox yōg tīk xop te:

—Yāyā, mō'yōn, puyā xip, 'ūhittup putup. Kaxī.

¹³ Pa Yeyox te xok'ax 'āktux, yā' xok, pa Yeyox yōg tīk xop te hāmpe'paxex, Yeyox te mō'yōn'ax 'āktux. ¹⁴ Yīy Yeyox te hām'āktux ka'ok, hu:

—Nay 'ūxok. ¹⁵ 'Ak xip'ah Nay mūtik, 'īhā' xok, pak kuxa hittup, yā' 'āte 'āxop kuxa māmmāp-tup. 'Āpu yūmū mōg Nay hah. Kaxī.

¹⁶ Ha Tōmē', yā' xuxet'ax nōy te 'Ūktonni, yā Tōmē te:

—'Āpu yūmū mōg yāyā mūtik, nūy xakix nūmūtik. Kaxī.

Yeyox te tikmū'ūn hīnnāhā'

¹⁷ Ha ta' mōg Yeyox, tu' xupak tikmū'ūn te hām'āktux hōmā 'āmnīy te' 4 'īhā Nay hāpkot.

¹⁸ Xiptuxexka Metān xix kōmēn Yenoyanēn yōg kinōm te' 3 kōmēnāg. ¹⁹ Yīy ta' mōg Yoneo xohix, nūy Mā'at kuxa hittupmā' xix Manix kuxa hittupmā', yā' taknōy xok, ha' potaha'.

²⁰ 'Ūnūn Yeyox, ha Mā'at te' xupak, tu ta' mōg, nūy yāy tu xakux, pa Mānix nox xip yāy pet tu'. ²¹ Ha ta' mōg Mā'at Yeyox hān, tu mōktu' xupep, tu:

—Yāyā, pax xa xip nūnteh, puxix 'ūktaknōy xok 'ohnāg. ²² Pa 'āte' yūmmūg, xate Topa tu' xak hāpxop 'ūm nōmāhā, puxix xa hāpxomā'. Kaxī.

²³ Ha Yeyox te:

—'Ātaknōy te putpu' hip-tup. Kaxī.

²⁴ Ha Mā'at te:

—'Āte' yūmmūg, hāmīyāxatamuk xohix xox putox 'īhā putpu' hip-tup. Kaxī.

²⁵ Ha Yeyox te:

—'Āte tikmū'ūn putpu' hīnnāhā', tu hi'ax hōm, yā hāmhīnnā'ax xip 'ūgkopah. Tikmū'ūn 'ūm kuxa mām 'ūgkopah, hu' hip-tup. Tikmū'ūn xakix, puxix tu hip-tup.

²⁶ Ha tikmū'ūn 'ūm pip, tu' kuxa mām ka'ok

'ūgkopah, puxix tu xok xexka putup 'ohnāg.
'Ok 'ākuxa mām nū' hām'āktux kopah? Kaxīy.

²⁷ Ha Mā'at te:

—Yāyā, hamūn, 'ūgkuxa yūm. 'Āte'
yūmmūg, 'āmūn yā Kunniñ, yā Topak-tok,
tu 'ānūn nūnte hām xexka tu'. Kaxīy.

Yeyox potaha'

²⁸ Tu ta' nūn Mā'at, tu nūktu' xupep, tu'
tutnōy Māníx mūtiñ hām'āktux, yā' tix te yāy
mūtiñ hām'āktux, 'ap nōy xip'ah. Mā'at te:

—Yāyā xip, tu 'ākak. Kaxīy.

²⁹ Ha Māníx te' xupak, tu ta' mōg mō'ka'ok,
nūy Yeyox ha mōg. ³⁰ Yā Yeyox xupep 'ohnāg
xiptuxexka tu', pa' xip nōm xip'ax tu', yā
hōmā hām'āktux Mā'at mūtiñ 'ōnteh.

³¹ Ha ta' pip Yoneo xop mīptut kopah, nūy
Māníx kuxa hittupmā', tu Māníx pēñāhā'. Yā'
yok Māníx, tu ta' mōg mō'ka'ok hāptopah, ha
Yoneo xop te hāmpe'paxex Māníx mōg xukpot
tu', nūy pohoh.

³² Ta' mōg Māníx, tu mōktu Yeyox ha' xupep,
tu Yeyox pēñāhā', tu hām tu' xip Yeyox
pata yīkak, tu:

—Yāyā, pax xa xip nūnte, puxix 'ūktaknōy
xok 'ohnāg. Kaxīy.

³³ Māníx potaha', ha Yeyox te pota pēñāhā'
xix Yoneo xop pota pēñāhā nōm nūn Māníx
mūtiñ, tu' kuxa ka' xexkah,

³⁴ tu:

—Pi'yā 'āxop te nō hāpkot? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—Yāyā, mā, nūy pēñā'. Kaxīy.

³⁵ Ha Yeyox potaha'

³⁶ Yī Yoneo xop te:

—'Ūpēñā', Yeyox te Nay mō'yāy xe'ēgnāg
xexka'. Kaxīy.

³⁷ Pa' yāg te:

—'Ok tute tik pa hok pu' pa mīy? Hamūn.
Paxpu Nay hittupmā, puxix tu xok 'ohnāg.
Kaxīy.

'Ūputpu' hi Nay

³⁸ Ha' kuxa ka' xexka 'ūxehet Yeyox, tu ta'
mōg xukpot tu', ha' xip Nay yōg mīkaxxap
kox, ha mīkaxxap te mōlāmāñyīñ mīkaxxap
kox. ³⁹ Ha Yeyox te xat, hu:

—'Āpu' xut mīkaxxap. Kaxīy.

Ha Mā'at, yā tik mūktutnōy te:

—Yāyā, 'ūhax kummuk xexka'ax. Yā' xok
hōmā 'āmñy te' 4. Kaxīy.

⁴⁰ Ha Yeyox te:

—'Ok 'āte xa hām'āktux, 'ākuxa yūm, hu ta'
pēñāp-tup Topa te hāpxomā max xe'ēgnāg
mīy putup? Kaxīy.

⁴¹ Ha tīkmū'ūn te mīkaxxap yōkānāmāhā',
ha Yeyox te pepi pēñāhā', tu:

—Yōgnū 'ātak, 'āmax, xate yōg hām'āktux
'āpak. ⁴² 'Āte' yūmmūg, xate yōg hām'āktux
'āpak mōkuma'āmōg. Pa 'āte nū' 'āktux, puyī
tīkmū'ūn hām'āktux 'āpak, hu' kuxa mām
'ūgmūn kopah, yā xate nūgkutnāhā'. Kaxīy.

⁴³ Ta hāpxip 'ihā Yeyox te' xānā ka'ok, hu:
—Ney, 'āpep, nūy nū! Kaxīy.

⁴⁴ Ha ta nōm xok xupep, yā' yīm kīy xix
pata', yā xakix xop yōg topixxax kīy'ax hā,
xix pa yīn kīy kamah. Ha Yeyox te:
—'Āpu' 'ūko'a', nūy xut, pu mōg. Kaxīy.

Tīkmū'ūn tep-tup puyī xonat Yeyox pūtex

⁴⁵ Yā' pip Yoneo punethok, tu' pēñāhā', hu'
kuxa mām ka'ok Yeyox kopah. Yā' nūn, nūy
Manix mūtiñ pip, tu' pēñāhā' Yeyox te Nay
putpu' hīmāhā', hu' kuxa mām ka'ok Yeyox
kopah.

⁴⁶ Ha ta' yāg mōg putpu', nūy Paniye
xop pu Yeyox yōg hāpxomā'ax 'āktux, tu
hām'āktux, ⁴⁷ yīy ta' yāy tu nū'nāhā Paniye
xop xix 'āmñex xexka xop xix tik pa te
hāmyūmmūg xop, tu:

—Putep mūn mīy putup yūmū'āte'? Tik
te hāpxomā' ka'ok xe'ēgnāg punethok.

⁴⁸ Yūmū'āte' tux hok, pu mīy hāpxomā' ka'ok
xe'ēgnāg hā kaxīy, puxix tīkmū'ūn xohix
xexka kuxa mām ka'ok putup Yeyox kopah,
ha ta' nūn putup Hōm yōg xop, tu yūmū
yōg Topa pet koxyō putup, xix yūmūg xop
xohix xexka kix putup. Kaxīy.

⁴⁹ Pa' xip yāp-xet 'ūxuxet'ax Kaxpax, yā
nōm hāmyāxatamuk 'ihā 'āmñex xop xat Kax-
pax te', tu:

—'Āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg. ⁵⁰ 'Ok 'āxop
te hāmpe'āpaxex 'ohnāg? Yā' max, pu tik
puxet tīkmū'ūn pupi' xok, pa yā' kummuk,
pu yūmūg xohix xexka xakix. Kaxīy.

⁵¹ Yā Kaxpax te yāy yōg hāmpe'paxex'ax
'āktux 'ohnāg, pa yā nōm hāmyāxatamuk 'ihā
'āmanex xop xat Kaxpax te', tu Topa pupi'
hām'āktux, tu Yeyox xok'ax 'āktux. Yā Yeyox
te Yoneo xop pupi' xok putup. ⁵² Yā Yeyox
te Yoneo xop pupi' xok putup, tu' xok putup,
nūy yāytunū'xoh nōm nōy kamah, yā hām
panip tu' pip hāpxexka xohix tu', yā Topak-
tok xop, tu Yoneo xop hā' mīy putup xi' nōy
hā', pu tu' pip puxet, yā xop puxet.

⁵³ Ha ta Yoneo xexka xop te yāy mūtiñ
hām'āktux kōnāmāhā nōm hā tēxī Yeyox pū-
tex putup, ⁵⁴ yīy ta Yeyox te yāy xaptop hā
hāpxumep hāpxexka Yonex tu', tu hāpxip 'ihā'
mōg, tu mōktu' xupep hām nak yīka', tu' nox
pix kōmēn 'Epayīy' tu' yāy yōg tik xop mūtiñ.

⁵⁵ Ha ta hāmhūmnāg Yoneo xop yōg
'āmuk xexka xuxet'ax Nōā'yēn, ha ta' mōg
tīkmū'ūn punethok kōmēn Yenoyanēn tu',
nūy yāy pix, nūy Yoneo yōg xat'ax mīy.

⁵⁶ Ha ta tīkmū'ūn te Yeyox xak kōmēn tu',
tu yāy mūtiñ hām'āktux, hu:

—Putep hāmpe'āpaxax, 'ok nūn putup
Yeyox 'āmuk xexka hah? Kaxīy.

⁵⁷ Ha ta' xat 'āmñex xexka xop te' xix
Paniye xop te', pu tīkmū'ūn 'ūm Yeyox pēñā',
mā', nūy nōm 'āktux, puyī xonat xat, pu
Yeyox mūy.

12

Yeyox xip xiptuxexka Metān tu'

¹ Ta xe' āmniȳ te' 6 ḫā' xip'ax' āmuk xexka 'ūxuxet'ax Nōā'yēn, ha ta' mōg Yeyox, tu mōktu' xupep xiptuxexka Metān tu', yā Nay pet yūm Metān tu', yā hōmā Yeyox te nōm putpu' hīnnāhā'. ² Ha ta' puk 'āmuk, tu Mā'at te xit'ax nūnnāhā', nūy tkmū'ūn pu' nīm, ha ta' yūm Nay mīmpe xit'ax tu' Yeyox mūtik, ³ ha Manix te' paha hep haxnāg max takat xexkah, yā' kit xahix, yā mīnnut nān hā' mīy. Manix te nōm pux Yeyox pata yīmū', tu yāy xe hā' pata nagāhā'. Úhax māynāg 'ūhep yōg, tu hāpxip ḫā' mīptut hā nūxip 'ūhax max. ⁴ Ha ta' xip Yot 'Ixkanot, yā Yeyox yōg tik te 12 xop kopa' xip, yā' gāy xop mōgāp-tup, puyiȳ Yeyox xūygā'. ⁵ Yot te:

—Teptu hep haxnāg nōmenex 'ohnāg, nūy 2 xēmān yōg hām hā' pop tayūmak, nūy hok xop pu tayūmak nūm? Kaxīy.

⁶ Yā Yot te hām'āktux te kaxīy, pa hok xop putuppax 'ohnāg, pa' xupxet putup, yā tute' tat tayūmak Yeyox yōg xix Yeyox yōg tik xop yōg, tu nōm hā ta'ax kopa yāy pu tayūmak mōypax.

⁷ Ha Yeyox te:

—Pu yā xip 'ūhūn. Hām'āktux kummuk hok. Tute hep tat, nūy 'ūgyīn muk, yā 'ūkxok putup. ⁸ Úhok xop pip ka'ok mōkuma'mōg 'āxop kopah, pa noxk xip ka'ok 'ohnāg 'āxop kopah. Kaxīy.

'Ūxexka xop tep-tup, nūy Nay putex

⁹ Ha ta tkmū'ūn xohix xexka te' xupak hato'a Yeyox xip xiptuxexka Metān tu', tu ta' mōg, nūy Yeyox pēnā' xix Nay pēnā', yā putpu' hi'. ¹⁰ Yī ta' āmānenex xexka xop te yāy mūtik hām'āktux texīy yīp-tex Nay kamah. ¹¹ Yā Yeyox te Nay putpu' hīnnāhā', ha Yoneo punethok te' pēnāhā', tu' xupak, hu yāy yōg xexka xop nīm, nūy kuxa mām Yeyox kopah, yīy ta' xexka xop tep-tup nūy Nay putex.

Yeyox te kōmēn Yenoyanēn ha mō'nāhā'

¹² Hāptup ha ta' pip tkmū'ūn 'āmuk xexka tu' 'āxet'ax Nōā'yēn, tu' xupak Yeyox nūn kōmēn Yenoyanēn tu'. ¹³ Ha tkmū'ūn xohix te' pop patxap kup māg, tu ta' mōg Yeyox hah, tu' mōg, tu hām'āktux ka'ok hu:

—'Ūmax xe'ēgnāg Topah. Topa, 'āpu nōm pu hāmmaxnā' xate nū nōm kutnāhā', yā tute 'Iyaet xop xat. Topa, 'āpu nōm pu hāmmaxnā'. Kaxīy.

¹⁴ Ha Yeyox te' paha yomēn kutok, tu nōm yīmū' yūm. Yā Topa yōg tappet te: ¹⁵ "Kōmēn Xiām yōg tkmū'ūn, 'āpu'ākuxa nōg hok. 'Uññū'ōg tik xexkah, yā yomēn kutok yīmū' yūm". Kaxīy.

¹⁶ Ha Yeyox yōg tik xop te nōm kax'āmi xutigā' 'ohnāg, pa Yeyox mōg putup pepi pexkox tu', ḫā' yūmmūg putup Topa yōg

tappet yōg hām'āktux xix tkmū'ūn te hāpxopmā yūmmūg putup kamah.

¹⁷ Yā tkmū'ūn te' pēnāhā Yeyox te Nay xānāhā mīkaxxap kox kopah, tu putpu' hīnnāhā', ha tkmū'ūn te' xape xohix pu nōm 'āktux. ¹⁸ Ha' nōy te' xupak Yeyox te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, hu ta' mōg Yeyox hah. ¹⁹ Yīy ta yāy mūtuk hām'āktux Paniye xop te', hu:

—Pēnā'. Tkmū'ūn tek mūg 'āpak 'ohnāg, pa tkmū'ūn xohix xexka te Yeyox pe' mōg. Kaxīy.

Genex yōg xop mōg, nūy Yeyox pēnā'

²⁰ Yā' pip tkmū'ūn xohix Yenoyanēn tu 'āmuk xexka tu', tu Topa pu nūktettx, ha nōm xop kopa' xip hāpxexka Genex yōg xop, ²¹ tu' nūn, tu nūktu' Pinip ha' mōxaha', tu:

—Yāyā, 'ūgmū'ātep-tup, nūy Yeyox pēnā'. Kaxīy.

Yā Pinip yōg kōmēn yā Metxax, yā hāpxexka Ganinet kopa' xip.

²² Tu ta' mōg Pinip, tu mōktu 'Ānene pu' xuktux nō'ōm, ha ta' mōg tik tix, tu mōktu Yeyox pu' xuktux nō'ōm, ²³ ha Yeyox te:

—'Ūgmūn yā Tkmū'ūn Kutok. Hāpxip kutōgnāg ḫā' xok putup, hak-nāy tu Topa te 'ūkxexka mīy putup, ha tkmū'ūn xohix tek mūn 'āktux max putup. ²⁴ Tkmū'ūn te hāpxop xap xok. Yāk-tōgnāg hāpxopxap, pa hāpxip ḫā' yāyhā' kup, tu mīnta ta xohix popmāhā', yā' max xe'ēgnāg. Hā kaxīy putuk 'ūgmūn. 'Ūkxok putup, pa putpuk hip-tup, ha nōmhā' max xe'ēgnāg. ²⁵ Hā kaxīy kama tkmū'ūn. Tkmū'ūn te yāy yōg putup'ax mīy 'ohnāg, puxi' pop putup hāpxop max xe'ēgnāg, yā Topa yīka' pip putup hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. Ha ta' nōy te yāy yōg putup'ax mīy, puxi' pop putup'ah hāpxop max xe'ēgnāg, yā Topa yīka' pip putup'ah hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. ²⁶ Yōgnū kāmānat te yāy putup'ax mīy'ah, pa' mīy 'āte nōm putup, tuk pe' mōg putup, nūy 'ūgmūtik pip, ha Topa te nōm xexka mīy putup. Kaxīy.

Yeyox te hām'āktux 'ūxok putup

²⁷ Tu Yeyox te xe:

—Hōnhā' ḫā' kuxa hittup 'ohnāg. 'Āte putep 'āktux putup? 'Ok 'āte hām'āktux putup, hu: "Yōgnū 'ātak, 'āpu 'ūkxūy xut". Kaxīy. 'Āmhok, 'āte nōm 'āktux putup'ah. Pak nūn, nūy tu xok. ²⁸ 'Ātak, 'āpu 'āxexka nōy nā mōg tkmū'ūn xop kopah! Kaxīy.

Ha ta' hām'āktux Topa pexkox tu', hu:

—'Āte yāy xexka mīy nōy nāg mōg tkmū'ūn xop kopah, tu xe' mīy putup. Kaxīy.

²⁹ Ha tkmū'ūn te' xupak, tu hām'āktux, hu:

—Yā tex tīnnāhā'. Kaxīy.

Pa' nōy te:

—Yā pexkox yōg nū'pok xop te hām'āktux.
Kaxīy.

³⁰ Pa Yeyox te:

—Topa te hām'āktux, xayīy 'āxop xupax.
Kaxīy.

³¹ Hāpxip kutōgnāg, 'lhā Topa te hep yāy koxuk xop yōg hāpxopmā'ax kopit putup, nūy yōg hāpkummuk mīy'ax hā' yānān. Hāpxip kutōgnāg 'lhā Topa te' pu'ugāp-tup nōm te Topap-tup 'ohnāg xop xat. ³² 'Āte mīpkupnix yīmūg xup putup, tu yāy pu' pop putup tikmū'ūn xohix hāpxexka xohix tu'. Kaxīy.

³³ Yā Yeyox te hām'āktux hā kaxīy, hu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā te kaxīy xok putup.

³⁴ Ha tikmū'ūn te:

—Pak mū'āte' mōkupix xat'ax yōg tapet tu Kunnix xip'ax hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā, pa xate hām'āktux Tikmū'ūn Kutok xup putup mīpkupnix yīmū', tu' xok putup. 'Uūn Tikmū'ūn Kutok? Kaxīy.

³⁵ Ha Yeyox te:

—Hāpxip kutognāg hāg xip'ax nūnteh. Āpu 'ūg 'āpak, nūy hāmyūmmūg, 'lhāg xip nūnteh. Yā 'āte kuyānām putuk. 'Ukxip, ha tikmū'ūn te hāmyūmmūg. Kuyānām xip, ha tikmū'ūn te hāmpēnāhā'. ³⁶ Āpu 'ākuxa mām ka'ok 'ūgkopah, 'lhāg xip, nūy hāmyūmmūg. Kaxīy.

Yoneo xop kuxa mām 'ohnāg Yeyox kopah

Yeyox te hām'āktux kux, tu ta' mōg, tu yāy xaptop, ³⁷ tu hāpxopmā' ka'ok xe'ēgnāg punethok, ha tikmū'ūn te' pēnāhā', pa' kuxa mām 'ohnāg Yeyox kopah. ³⁸ Yā hōmā 'ūhittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, yā hōnhā putuk hāpxopmā'ax. 'Iyait te: "Topah, 'ū'ūm kuxa mām yīmū yōg hām'āktux kopah? Yā' kuxa mām 'ohnāg. Tep-te' yīmmūg, yā Topa te hāpxopmā' ka'ok xe'ēgnāg? Yā' yīmmūg 'ohnāg". Kaxīy.

³⁹ Hā kaxīy 'ūkuxa mām yīmmūg 'ohnāg. Hamūn, 'Iyait te:

⁴⁰ "Topa te tikmū'ūn pa te hāmyūmmūg 'ohnāg mīy,
tu tikmū'ūn putox ka'ok mīy,
puyīy tikmū'ūn pa hāmyūmmūg 'ohnāg,
puyīy tikmū'ūn hāmyūmmūg hok,
puyīy tikmū'ūn hāpkummuk mīy kux hok,
puyīy Topa tikmū'ūn kuxa kummuk xit
hok."

Kaxīy.

⁴¹ 'Iyait te hām'āktux, tute' yīmmūg Yeyox 'ūmax xe'ēgnāg tu', hu Yeyox 'āktux.

⁴² Pa Yoneo xexka xohix xop kuxa mām Yeyox kopah, pa nōm te Paniye xop yīpkutuk, hu hām'āktux xaptop, puyīy Paniye xop xat hok, pu Yoneo xop yōg Topa pet hā mōxakux hok. ⁴³ Yā' xexka xop tep-tup punethok, pu tikmū'ūn nōm 'āktux max, pap-tup kutōgnāg, pu Topa nōm 'āktux max.

Yeyox yōg hām'āktux'ax te tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit

⁴⁴ Ha ta xe hām'āktux Yeyox, hu:

—Tikmū'ūn 'ūm kuxa mām 'ūgkopah, yā' kuxa mām kama nōm kopah, nōm te nūgkutnāhā'. ⁴⁵ Tikmū'ūn 'ūm tek pēnāhā', yā' nōm pēnāhā kamah, nōm te nūgkutnāhā'.

⁴⁶ 'Ugnū hām xexka tu', tulk mūn, yā hām xexka yōg tikmū'ūn yōg kuyānām putuk, yā' kuxa mām 'ūgkopah xop kuxa te hāpkoxtap kopa' pip 'ohnāg. ⁴⁷ Tikmū'ūn 'ūm te yōgnū hām'āktux 'āpak, pa' yīpkox 'ohnāg, kopix yōg hāpxopmā'ax kopit putup'ah. Yā 'ūgnū hām xexka tu', nūy tikmū'ūn kuxa kummuk xit, tu' kuxa max mō'tat, 'uyānān tu', nūy yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān hok. ⁴⁸ Tikmū'ūn 'ūm tek putup nōg, xix yōg hām'āktux putup nōg, puxix Topa hām'āktux putup, hu: "Yā' kummuk nō'ōm. Nōm te Yeyox yōg hām'āktux 'āpak 'ohnāg. Kaxīy Topa te hām'āktux putup hāmyāxatamuk xohix xox putox 'lhā'.

⁴⁹ Hamūn 'āte yāp-xehnāg hā hām'āktux 'ohnāg, pa yōgnū 'ātak te nūgkutnāhā', tu 'ā' hōm hām'āktux'ax, 'uyīy tikmū'ūn pu nōm 'āktux. ⁵⁰ Ha 'āte' yīmmūg Topa yōg xat'ax te tikmū'ūn mōgāhā', puyīy hi xe'ēgnāg mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg. Yōgnū 'ātak te 'ā' hōm hām'āktux'ax, 'uyīy tikmū'ūn pu nōm 'āktux.

13

Yeyox te yāy yōg tik xop pata pix

¹ Hāmhūnnāg, yā' āmīy puxet 'lhā' xip'ax 'āmuk xexka 'ūxuxet'ax Nōā'yēn 'lhā Yeyox te' yīmmūg, hāpxip 'lhā hām xexka nīm putup, nūy yāy 'ātak ha mōg. Tute mō'yāy xe'ēgnāg yāy yōg kuxa mām xop, tu mō'yāy xe'ēgnāg kux 'ohnāg.

² Ta' xit Yeyox yāy yōg tik te 12 xop mūtik. Hōmā Hāmgāyāgnāg te Yot 'Ixkanot mōgāhā', pu hāmpe'paxex texīy gāy xōp mōgāp-tup Yeyox hah, puyīy 'xūygā'. ³ Ha Yeyox te' yīmmūg yāy yōg 'ātak te tu' popmāhā' 'ūxohix xexkah, puyīy nōm xat. Yeyox te' yīmmug Topa tu' nūn, tu Topa ha' mōg putup putpu'. ⁴ Yeyox yīm mīmpe xit'ax tu', tu tak-nīlāhā' xip, tu topixxax xut 'uyīmū nō'ōm, tu topixxax yāy nagā'ax paha', tu nō yāy kunāy hīy, ⁵ tu' pux kōnā'āg pa pix'ax kopah, tu yāy yōg tik xop pata pix kōnāmāhā', tu topixxax yāy nagā'ax hā nagāhā' nōm tek-nāy hīy hā, ⁶ tu' xupep Ximām Pet yīkak, pa Pet te:

—Yāyā, 'āmhok. 'Ok 'ūkpata pix putup? Kaxīy.

⁷ Ha Yeyox te:

—Hōnhā xate' yīmmūg'ah 'āte hāpxopmāhā', pa hāpxip 'lhā' yīmmūg putup xate'. Kaxīy.

⁸ Ha Pet te:

—Xatek pata pix putup 'ohnāg. 'Āmhok!

Pa Yeyox te:

Paxpu 'āpata pix 'ohnāg, ha ta 'āmūn yā yōg'ah. Yā 'āxip'ah yōg tik xop kopah. Kaxīy.

⁹ Ha Ximām Pet te:

—Yāyā, 'āpu 'ūkpata pix, xik yīm xik putox! Kaxīy.

¹⁰ Ha Yeyox te:

—Tikmū'ūn te tatxok, hu' xexka tup. 'A xe tatxok putup'ah, pa' pata pix putup 'ūxehel. 'Āxop xohix kuxa tup, pa yāp-xet 'āmhok, yā' xutputux. ¹¹ Hamūn, Yeyox te' yūmmūg nōm te' gāy xop mōgāp-tup Yeyox hah, puyīy xūygā'. Hā kaxīy hām'āktux hu: "Āxop xohix kuxa tup, pa yāp-xet, 'āmhok, yā' xutputux". Kaxīy.

¹² Yeyox te' pata pix kux, tu topixxax mō'tat putpu', tu ta' mōg yāy yōg xip'ax tu' mīmpe tu' xit'ax tu', tu:

—"Ok 'āxop te' yūmmūg teptu 'āte 'āpata pix? ¹³ Āxop tek xānāhā, hu: "Notot", Kaxīy, xix: "Yāyā". Kaxīy. Hamūn, yāg mūn. ¹⁴ 'Āte 'āxop xat, tu 'āte 'āxop pu hāmyūmmūgāhā', tu 'āpata pix kamah. Yā 'ūkxexka', pa 'āpata pix, yīy ta 'āxop te' nōy pata pix, pu' max. Yā 'āte 'āxop hāg teheh. 'Āpu tikmū'ūn hā'ātehet.

¹⁵ 'Āte hāpxopmā', xayīy 'āxop pēnā', nūy mīy kamah. ¹⁶ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux nōm te' xat yā' xexka', pa kāmānat yāk-tōgnāg. Nōm te mō nōy kutnāhā' yā' xexka', pa nōm mōg yāk-tōgnāg. 'Ūkxexka', pa yā kāmānat putuk. Yā 'āte 'āpata pix, yā kāmānat putuk. 'Āte 'āxop hāg teheh. 'Āpu kāmānat putuk kamah, nūy tikmū'ūn hā'ātehet. ¹⁷ 'Āxop te' yūmmūg nōm hāpxop xe'e nōmāhā. 'Āxop te' mīy, nūy ta 'ākuxa hittup.

¹⁸ —'Āte 'āxop xohix xexka 'āktux 'ohnāg, tu tap-xet 'āktux. 'Āte yāy yōg yīmōgātux xop yūmmūg. Pa Topa yōg tappet te: "Tik xit 'ūgmūtik, tu 'ā tu 'gāy". Kaxīy. Ta hōnhā' gāy.

¹⁹ 'Āte nōm 'āktux hōnhā. Hāpxip 'īhā'āxop te nōm hāpxopmā'ax pēnāp-tup. 'Āte nōm 'āktux hōnhā, xayīy 'ākuxa mām putup, tu' yūmmūg putup 'ūg'āxet'ax 'ūgmūn yāg mūn. Kaxīy. ²⁰ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux. 'Āte mō'pok tihik, ha ta xohix 'ūm te nōm putuppax yāg putuppax putuk. Ha nōm tek putuppax te Topap-tuppax kamah, yā Topa te mōgkutnāhā 'ūgmūn.

Yot te' gāy xop mōgāp-tup

²¹ Yeyox te hām'āktux kux, tu' kuxa hittup 'ohnāg tu hām'āktux, hu:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux, yā' xip 'ūp-xet 'āxop kopah, tu nōm te' gāy xop mōgāp-tup 'ūg hah, puyīy 'ūgxūygā'. Kaxīy.

²² Ha Yeyox yōg tik xop te yāy pēnāhā', tu' kuxa te' yēy. Putep 'āktux? ²³ Ha ta' xip tihik Yeyox yōg tik xop kopah. Yā Yeyox te mō nōm yāy xe'ēgnāg, ha' yūm Yeyox yīkak, ²⁴ ha Ximām Pet te nōm pu' yīm mahap, tu:

—'Āpu 'ūylykopit, putep xuktux. Kaxīy.

²⁵ Ha nōm mōg Yeyox yīkāgnāg, tu:

—Yāyā, 'ū'ūm nō'ōm? Kaxīy.

²⁶ Ha Yeyox te:

—'Āte pām mō'tat putup hep kopah, tu pām hōm putup nōm tik pu'. Hamūn nō'ōm. Kaxīy.

Tu pām paha', tu mō'tat hep kopah, tu Yot pu' hōm, yā Ximām 'Ixkanot kuto. ²⁷ Ha Yot te pām paha', tu hāpxip 'ohnāg 'īhā Hāmgāyāgnāg te Yot hā mō'nāhā', ha Yot te Hāmgāyāgnāg 'āpak. Ha Yeyox te:

—Xatep-tup, nūy hāpxopmā'. 'Āpu 'ūmīy mō'ka'ok. Kaxīy.

²⁸ Pa xohix te mīmpe xit'ax tu' mām, tu' yūmmūg 'ohnāg, putep xuktux Yeyox Yot pu'.

²⁹ Yā Yot te Yeyox yōg tik xop yōg tāyūmak tat'ax pēnāhā', ha yāg te hāmpe'paxex Yeyox te Yot xat, pu mōg, nūy pām pop 'āmuk xexka pu', ha ta yāg te hāmpe'paxex Yeyox te' xat, pu mōg, nūy tāyūmak popmā 'ūhok xop pu'.

³⁰ Yot te pām paha', tu ta' mōg hāptopah. Yā 'āmniy.

Ūxat'ax tup

³¹ Ha Yeyox te:

—Hōmā' tikmū'ūn te' pēnāhā', 'ūmax xe'ēgnāg Tikmū'ūn Kuto. Tikmū'ūn tek yūmmūg, hu' yūmmūg Topa 'ūmax xe'ēgnāg.

³² Tikmū'ūn tek yūmmūg, hu' yūmmūg Topa 'ūmax xe'ēgnāg, yīy ta Topa te tikmū'ūn puk mūn mūg 'ūgmax xe'ēgnāg. Hāpxip kutōgnāg 'īhā Topa te nōm mīy putup. ³³ 'Ūkxape xop, hāpxip kutōgnāg hak xip kux'ax 'āxop kopah. 'Āxop tek xak'ax, pa 'āxop tek mōg'ax yūmmūg 'ohnāg. Yā hōmā' 'āte Yoneo xop pu nōm 'āktux. ³⁴ 'Āte xa' hōm xat'ax tup, hu:

—'Āpu 'ānōy putuppax, 'āte 'āxop putuppax putuk. ³⁵ 'Āxop te 'ānōy putuppax, puxix tikmū'ūn xohix yūmmūg 'āxop pip yōg tik xop kopah. Kaxīy.

Yeyox te Pet mūtik hām'āktux

³⁶ Ha Ximām Pet te:

—Yāyā, piyā 'āmōg? Kaxīy.

Ha Yeyox te

—'Ūkpe 'āmog yūmmūg 'ohnāg, pa hāpxip 'īhā pe 'āmōg putup. Kaxīy.

³⁷ Ha Pet te

—Texīy 'āpek mōg yūmmūg 'ohnāg hōnhā?

'Āte xa tuk xok putup. Kaxīy.

³⁸ Ha Yeyox te:

—'Ok xate 'ā tu 'āxop putup? 'Āmhok. 'Āte xa hāpxe'e 'āktux, xate hām'āktux tikoyuk putup, hu: "Ākxip'ah 'ūgmūn Yeyox yōg tik xop kopah". Kaxīy. Hak-nāy tu xokakkak pit xatap-tup. Kaxīy.

‘Ākuxa nōg hok. ‘Āpu ‘ākuxa māhām Topa kopah. ‘Āpu ‘ākuxa māhām ‘ūgkopah kamah.² Yōgnū ‘ātak pet kopa’ pip pip’ax punethok. ‘Ūgmōg putup, nūy ‘āpip’ax max mīy. Paxpu te kaxīy ‘ohnāg, kopxix xa’ xuktux ‘ohnāg nūhū’.³ ‘Ūgmōg putup, tu’ max mīy putup ‘āpip’ax, tu putruk nūn putup, tu ‘āxop mōgāp-tup, xayīy pip ‘āpip’ax tu ‘ūgmūtik.⁴ ‘Āxop te’ yūmmūg putahat nōd mōg ‘ūkxip’ax tu’. Kaxīy.

⁵ Ha Tōmē te:

—Yāyā, ‘ūgmū’āte’ yūmmūg’ah. Piyā’ yūm ‘āxip’ax? Texīy ‘ūgmū’āte’ yūmmūg putahat? Kaxīy.

⁶ Ha Yeyox te:

‘Āte putat putuk, tu putat mōg yōgnū ‘ātak hah. Hā kaxīy ‘āte tikmū’ūn mōgāhā yāy tak hah. ‘Ap xip’ah putat nōy. ‘Āte tikmū’ūn pu hāpxe’e yūmmūgāhā’, tu tikmū’ūn hīnnāhā’, puyīy hi max, ha’ kux ‘ohnāg’.⁷ ‘Āxop te’ yūmmūg, tu yōgnū ‘ātak yūmmūg putup kamah. Hamūn, ‘āxop te’ yūmmūg yōgnū ‘ātak. Kaxīy.

⁸ Ha Pinip te:

—Yāyā, ‘āpu ‘ūgmū’ā ‘ōg ‘ātak mūg. ‘Ūgmū’āte xa tuk kax putup’ah hāpxop nōy. Kaxīy.

⁹ Ha Yeyox te:

—Āmnīy xohix hāg xip ‘āxop mūtik. Pinip, ‘ok xatek yūmmūg ‘ohnāg? Tikmū’ūn ‘ūn tek pēnāhā’, hu yōg ‘ātak pēnāhā kamah. Teptu xate’ xuktux, hu: “‘Āpu ‘ūgmū’ā ‘ōg ‘ātak mūg”? Kaxīy.¹⁰ Pinip, ‘ok ‘ākuxa yūm ‘ohnāg, ‘ūkxip yōgnū ‘ātak mūtik, ha yōgnū ‘ātak xip ‘ūgmūtik, tu yā kuxap-xet. ‘Āte xa hām’āktux, ‘a yōg’ah hām’āktux. Pa yōgnū ‘ātak xip ‘ūgmūtik, tu hāpxopmā max xe’ēgnāg.¹¹ ‘Āpu ‘ākuxa mām nū hām’āktux kopah. Yā ‘ūkxip yōg ‘ātak mūtik, ha yōg ‘ātak xip ‘ūgmūtik, tu yā kuxap-xet. Pa yōg hām’āktux kopa ‘ākuxa mām ‘ohnāg, pa ‘āpu ‘ākuxa mām yōg hāpxopmā’ax kopah.¹² ‘Āte xa hāpxe’e ‘āktux, tikmū’ūn ‘ūm kuxa mām ‘ūgkopah, yā nōm te hāpxopmā ka’ok xe’ēgnāg mīy putup, ‘ūgmūn putuk. Yā ‘āte hāpxopmā ka’ok xe’ēgnāg mīy, pa nōm te hāpxopmā ka’ok xe’ēgnāg punethok mīy putup, yōgnū ‘ātak hak mōg putup hah.¹³ ‘Āxop te Topa tu’ xak hāpxop ‘ūm, tu ‘ākuxa mām ‘ūgkopah, kopxix xa’ popmāp-tup nōm hāpxop xohix. Topa te ‘ā’ popmāp-tup, ha ‘āte xa nōm popmāp-tup. Hā kaxīy ‘āxop te Topa max xe’ēgnāg yūmmūg putup.¹⁴ ‘Āxop te ‘ā tu’ xak hāpxop ‘ūm, kopxix nōm mīy putup. Kaxīy.

Topa te Topa Koxuk hōm putup

¹⁵ Tu Yeyox te xe:

—‘Āxop tek putuppax, nūy ta mīy putup ‘āte nōm xat.¹⁶ ‘Āte Topa tu’ xak, ha tute xa Topa Koxuk hōm putup nōm te ‘āxop

hā’ tep-tup, tute xa nōm hōm putup. Yā mūn putuk, yā Topa Koxuk, yā hāpxe’e yōg, ha tute ‘āxop mūtik nox xip’ax mōkuma’mōg hāmāyaxatamuk xohix kux ‘ohnāg hā.¹⁷ Ha ta’ kuxa mām ‘ohnāg xop te Topa Koxuk pa yūmmūg ‘ohnāg. Topa Koxuk pēnā ‘ohnāg tu’. Pa ‘āxop te Topa Koxuk yūmmūg, yā’ xip ‘āxop mūtik hah. Kaxīy.

¹⁸ Tu xe:

—‘Āte ‘āxop nīm tāmnāg putup’ah, yā ‘āxop te’ hok pip xop putuk putup’ah. ‘Āte ‘āxop nīm putup, tuk mōg putup, pak nūn putup putruk ‘ā hah.¹⁹ Hāpxip ‘lhā’ kuxa mām ‘ohnāg xop tek pēnāp-tup’ah, pa ‘āxop tek pēnāp-tup, tu ‘āxop pip putup, ‘ūkxip putup hah.²⁰ Nōm ‘āmnīy ‘lhā ‘āxop te’ yūmmūg putup ‘ūkxip yōgnū ‘ātak mūtik, ha ‘āxop pip ‘ūgmūtik, yā kuxap-xet, hak xip ‘āxop mūtik.

²¹ —Tikmū’ūn ‘ūn te yōgnū xat’ax pop, tu nōm mīy, yā tutek putuppax, ha yōgnū ‘ātak te nōm putuppax putup, nōm tek putuppax, ha ‘āte nōm putuppax putup kamah, tu yāy mūg putup ‘ōm pu’.

²² Yot xip, yā ‘a’ Yot ‘Ixkanot’ah, pa’ nōy, yā Yot te:

—Yāyā, texīy xate ‘ūgmū’ā yāy mūg, pa’ kuxa mām ‘ohnāg xop pu yāy mūg ‘ohnāg? Kaxīy.

²³ Ha Yeyox te:

—Tikmū’ūn ‘ūm tek putuppax, yā nōm te yōgnū hām’āktux pap-tup, tu’ mīy putup, ha yōgnū ‘ātak te nōm putuppax, tu’ nūn putup, tu nūktu nōm ha’ xupep, tu’ xip putup nūmūtik.²⁴ Tikmū’ūn ‘ūm tek putup nōg, puxix yōgnū hām’āktux ‘āpak ‘ohnāg, yā’ yípkox ‘ohnāg. ‘Āxop te hām’āktux ‘āpak. ‘A’ yōg’ah hām’āktux, pa yōg ‘ātak yōg. Tute nūgkutnāhā ‘ūgmūn.

²⁵ —‘Āte xa nōm hāpxop ‘āktux nōmhā, tuk xip ‘āxop mūtik nōmhā.²⁶ Yōgnū ‘ātak te Topa Koxuk nū’kutnāp-tup, ha tute ‘āxop hā’ tep-tup, yā ‘āte ‘āxop hāg teheh putuk, ‘lhā ‘ākuxa mām ‘ūgkopah. Topa Koxuk tek mūn pupi’ xip putup. Tute xa hāpxop xohix yūmmūgāp-tup, tu ‘āxop pu xutīgāhā yōgnū hām’āktux xohix:

²⁷ —‘Āte ‘ākuxa māmmāhā’. ‘Ūgkuxa yūm ka’ok, ha ‘āte ‘ākuxa māmmāhā’, ‘ūkputuk. ‘Āte hām xexka yōg kummuk xop kuxa māmmā ‘ohnāg. ‘Āpu ‘ūyīpkutuk hok. ‘Āpu ‘ākuxa nōg hok.²⁸ ‘Āxop te’ xupak, yā ‘āte xa’ xuktux hu: “‘Ūgmōg putup, pa ‘āhak nūn putup putpu’. ‘Āxop tek putuppax, nūy ta ‘ākuxa hittup, yāg mōg putup yāy yōg ‘ātak hah. ‘Ūkxexka, pa nōm xexka nām.²⁹ Hōnhā ‘āte xa hām’āktux hāptup yōg hāpxopmā’ax. Hāpxip ‘lhā ‘āxop te nōm pēnāp-tup, tu ‘ākuxa mām putup ‘ūgkopah.³⁰ ‘Āte xe hām’āktux kutīgnāg, yā Topa hā puknōg xop yōg xat’ax nūn hōnhā. Nōm tek xat ‘ohnāg,³¹ pa’ max,

pu tikmū'ün xohix yümmüg 'āte yōgnū 'ātak putuppax, nūy mīy tute nōm xohix xat. 'Āpu yümmüg mōg. Kaxīy.

15

Yeyox te tox kup kūn̄y putuk

¹Ta Yeyox te:

—'Āte xa' yümmügäp-tup hāpxop. 'Āte tox kup kūn̄y xe'e putuk, yā mīnta 'op yōg, ha ta yōgnū 'ātak te tox pēnā'ax putuk. ²'Ūkgopa kuxa mām xop te tox māg max putuk xix tox yípkup max. 'Ūkgopa kuxa mām xop te hāpxomā max, ha nōm te mīnta ta pōpmā putuk. Ha tak kopa kuxa mām hok xop te tox māg kummuk putuk xix tox yípkup kummuk. 'Ūkgopa kuxa mām hok xop te hāpxomā max'ah, tu mīnta ta popmā 'ohnāg putuk. 'Ūkuxa mām xop kuxa mām 'Ūkgopah. Hā kaxīy tox māg te tox kup xahix tu' pip xix tox yípkup te'. Yōgnū 'ātak tep-tup'ah kuxa mām hok xop. Hā kaxīy tox pēnā'ax te mīm māg kummuk mep, tu' putyōn xix yípkup kummuk. 'Ūkuxa mām hok xop te' kuxa mām xop nīm, ha' max nōmhā. Hā kaxīy tox māg kummuk pip'ah xix tox yípkup kummuk pip'ah, ha ta tox yípkup max te mīnta ta punethok popmāh nōmhā. ³Hōmā 'ākuxa mām yōgnū hām'āktux kopah, ha yōgnū 'ātak te 'ākuxa kummuk xit. ⁴'Āpu 'ā tu pip ka'ok, ha 'āte 'āxop tuk xip ka'ok putup. 'Āxop 'ā tu 'āpip ka'ok 'ohnāg, nūy ta hāpxomā max 'ohnāg, tu 'āxop te' mīy 'ohnāg putup Topa te nōm putup. Hā kaxīy tox māg te tox kup xahix tu' pip'ah xix tox yípkup, puxix mīnta ta popmā hok.

⁵—'Āte tox kup xahix putuk, ha 'āxop te tox māg putuk xix tox yípkup. 'Āxop te 'ā tu 'āpip ka'ok, nūy 'ākuxa mām ka'ok 'Ūkgopah, tu 'āxop tuk xip ka'ok, nūy hāpxomā max xohix 'āxop mūtik, ha ta 'āxop hāpxomā max punethok, nūy mīy Topa te nōm putup. Pa 'āxop te 'ā tu 'āpip ka'ok'ah, nūy ta hāpxomā max hok, tu' mīy 'ohnāg Topa te nōm putup. Hā kaxīy tox kup xahix xix tox māg xix tox yípkup. ⁶Tox pēnā'ax te' putyōn tox māg kummuk xohix xix tox yípkup kummuk xohix, ha' nak, ha tikmū'ün te nōm yāy tu nū'xok, tu kuxap kopa mō'pok, ha' puk. Hā kaxīy putuk 'ūkuxa mām hok xop, yā 'ātu' pip ka'ok 'ohnāg. ⁷'Āxop nox pip 'ā tu', ha yōgnū hām'āktux te' nox xip 'āxop tu', 'lhā 'ā tu' xak xate nōm putup, ha 'āte xa' popmāp-tup 'ūxohix. ⁸'Āxop te hāpxomā max punethok, yī tikmū'ün te' pēnāp-tup, yā' max xe'ēgnāg Topah. Hā kaxīy kama tikmū'ün te' pēnāp-tup 'āxop mōg Yeyox mūtik, yā mīnta max punethok putuk. ⁹'Āte mō 'āxop yāy xe'ēgnāg, yā yōgnū 'ātak te mōg mūn yāy xe'ēgnāg putuk. 'Āpu nox

pi 'ügmūtik, 'ūyīy mō 'āxop yāy xe'ēgnāg. ¹⁰'Āxop te' mīy 'ātak te nōm xat, nūy ta nox 'āpip putup 'ügmūtik, ha 'ātak te mō 'āxop yāy xe'ēgnāg putup. Yā 'āte' mīy yōg 'ātak te nōm xat. Hā kaxīy putuk 'āxop xik mūn.

¹¹—'Āte xa nōm hāpxop 'āktux, nūy 'ākuxa hittupmā', ha 'ākuxa hittup xexka'. ¹²'Āte 'āxop xat, hu: 'Āpu 'ānōy putuppax 'āte 'āxop putuppax putuk. ¹³Tikmū'ün te yāy xape pupi' xok, puxix yāy xape-puppax xexkanām. Yā tikmū'ün xohix te yāy xape pupi' xakix 'ohnāg. ¹⁴'Āxop te yōgnū xat'ax mīy, 'lhā 'ūkxape 'āxop. ¹⁵'Āte 'āxānā' kux, hu: "Yōgnū kāmānat xop". Kaxīy. Yā kāmānat xop te' yümmüg 'ohnāg 'ūxat'ax xop yōg hāpxomā'ax. Pa 'āte 'āxop xānāhā, hu: "Ūkxape xop". Kaxīy. 'Āte 'āxop pu' xuktux yōg 'ātak te nōm 'āktux. ¹⁶'Āxop tek mūn yāyutnā 'ohnāg, pa 'āte 'āxop mūn yīmōgātux, tu mō 'āxop pok, xayīy hāpxomā max punethok, yā mīnta ta punethok putuk. 'Āxop te hāpxomā max putup, ha tikmū'ün te nōm pēnāp-tup, hu' kuxa mām ka'ok putup, tu 'ā tu nox pip ka'ok putup. Ha 'āxop te yōg 'ātak tu' xak hāpxop 'ūm, tu 'ākuxa mām 'Ūkgopah, ha tute xa' popmāp-tup hāpxop xohix. ¹⁷'Āte 'āxop xat, 'āpu 'ānōy putuppax. Kaxīy.

Tikmū'ün te' kute'ex kummuk putup Yeyox yōg xop

¹⁸Tu Yeyox te xe:

—'Ūkuxa mām hok xop te 'āxop putup nōg. 'Āpu hāmyümmüg, nōm tek putup nōg hāmāxap.

¹⁹Paxpu 'āxop kuxa mām hok xop kopa pip, nūy nūmūtik mōg, puxix 'āxop putuppax, yā yāy yōg xop putuppax. Pa 'āxop pip'ah nōm xop kopah. Pa 'āte 'āxop yāyutnāhā kuxa mām hok xop kopah. 'Āmūn 'ap kuxa mām hok xop'ah. Hā kaxīy nōm te 'āxop putup nōg. ²⁰Hōmā 'āte xa hām'āktux. 'Āpu hām'āktux'ax xaxok hok. 'Ūxat'ax xop yā' xexka', pa kāmānat xop yāg-tōgnāg. Tikmū'ün tek kute'ex kummuk, puxix 'āxop kute'ex kummuk putup kamah. Tikmū'ün te yōgnū hām'āktux 'āpak, tu' yípkox pip, puxix 'og hām'āktux 'āpak putup kamah, tu' yípkox pip. ²¹Tikmū'ün te 'āxop kute'ex kummuk te kaxīy, 'āxop yōgnū hah. Yā nōm te' yümmüg 'ohnāg Topah. Tute nūgkutnāhā'. ²²Paxpuk nūn 'ohnāg, puxix tikmū'ün yāy hāpkummuk mīy'ax yümmüg 'ohnāg. Pak nūn, tu tikmū'ün pu hāmyümmügāhā'. Nōmhā tikmū'ün te' yümmüg yāy yōg hāpkummuk mīy'ax. ²³Tikmū'ün tek putup nōg, xix yōg 'ātak putup nōg kamah. ²⁴'Āte hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg tikmū'ün kopah, yī tikmū'ün te' pēnāhā', tu yāy yōg hāpkummuk mīy'ax

yūmmūg, hu' yāyhāhup. Tik nōy te hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg 'ohnāg, 'ak putuk'ah. Pa tikmū'ūn te' pēnāhā 'āte hāpxomā max, tuk putupnōg xix yōg 'ātak putup nōg kamah.²⁵ Hōmā 'ūhittap Topa yōg tappet te: "Tikmū'ūn tek putup nōg, pa'āte hāpkummuk mīy 'ohnāg". Kaxīy. Hamūn, hōnhā tikmū'ūn te kaxīy putuk, yā Topa yōg tappet te' koit 'ohnāg.

²⁶ —Ta Topa Koxuk te xa hā' tep-tup, yā' xe'e Topa Koxuk. Hōnhā' xip yōgnū 'ātak mūtik, ha 'āte xa nōm nū'kutnāp-tup, ha tutek mūn 'āktux putup. ²⁷ Ha 'āxop tek mūn 'āktux putup kamah, yā 'āxop pip 'ūgmūtik hāmyāxatamuk xohix hā nūnte hām xexka tu.

16

¹ Ta Yeyox te xe:

—Āte xa' xuktux hāpxop xohix, xayīf putup max xak hok. ² Tikmū'ūn te' āxop xat putup, xa mōxa hok Yoneo yōg Topa pet hā. Hāpxip 'lhā tikmū'ūn te' āxop kix putup, ha 'āxop xakix putup, ha tikmū'ūn te hāmpe'paxey putup Topa pu' hām. ³ Yā tikmū'ūn te' mīy putup yōgnū 'ātak kopa' kuxa mām 'ohnāg tu', xik mūn kopa' kuxa mām 'ohnāg tu'. ⁴ Pa 'āte xa hām'āktux tikmū'ūn te' āxop kummugāp-tup. Hāpxip ha ta tikmū'ūn te' āxop kummugāp-tup, ha 'āxop te' xuktux putup, hu: "Yā hamūn Yeyox te nōm 'āktux hōmā. Yā hōnhā te kaxīy". Kaxīy.

Topa Koxuk te hāpxomāp-tup

Ta Yeyox te xe:

—Hōmā 'āte xa nōm 'āktux 'ohnāg, yāk xip 'āxop kopah. ⁵ Pa hāpxip 'lhā mōg putup, yā nōm hak mōg putup, nōm te nūgkutnāhā', pa 'āxop te' yīkopit 'ohnāg, hu: "Tep hah?" Kaxīy. ⁶ Pa hōnhā 'āte xa nōm 'āktux, ha 'ākuxa hittup 'ohnāg. ⁷ Pa 'āte xa hāpxe'e 'āktux, yā' max noxk xip nūnteh, pa' max xe'ēgnāg 'ūgmōg. Paxpuk mōg 'ohnāg, puxix Topa Koxuk nūn putup'ah, nūy 'āxop hā tu tehet. Pak mōg, kopxīx nū nōm kutnāp-tup 'āxop hah. ⁸ Ha ta' nūn putup Topa Koxuk, tu nūktu tikmū'ūn pu hām yūmmūgā', hu: "Tikmū'ūn te hāpkummuk mīy, tu tikmū'ūn te hām yok yūmmūg 'ohnāg, ha Topa te tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān putup, tu nōm xūygāp-tup." Kaxīy. ⁹ Topa Koxuk te hām'āktux putup, hu: "Tikmū'ūn te hāpkummuk mīy. Yā Yeyox kopa' kuxa mām 'ohnāg." Kaxīy. ¹⁰ Yā yōg 'ātak hak mōg putup, ha ta Topa Koxuk nūn putup, tu nūktu tikmū'ūn pū hāmyok yūmmūgāp-tup, tu' xuktux putup, hu: "Yā' yok Yeyox". Kaxīy. ¹¹ Topa Koxuk te hām'āktux putup, Topa te tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān putup, tu nōm xūygāp-tup. Hamūn, Topa te' kuxa mām hok xop yōg xat'ax

yānān, pu tu' kux, tu nōm xūygāhā', pu tu' kux.

¹² —'U'pip yōgnū hām'āktux nōy punethok. 'Āxop pu nōm yūmmūgāhā', pu' max, pa hōnhā 'āxop te hamyūmmūgā'ax xohix hā tot 'ohnāg. ¹³ Pa hāpxip 'lhā' nūn putup Topa Koxuk, tu xa hāmyok yūmmūgāp-tup. Tute 'āxop mōgāp-tup putat max hā, yā xa' yūmmūgāp-tup hāmyok xohix xexkah. Tute yā yōg hām'āktux 'āktux putup'ah, pa hām 'āpāk 'āktux putup, tu xa nōm 'āktux putup, tu hāptup yōg hāpxomā'ax 'āktux putup. ¹⁴ 'Āte tu' popmāp-tup hām'āktux, ha tute xa nōm 'āktux putup. Hā kaxīy xate yūmmūg putup 'ūgmāx xe'ēgnāg. ¹⁵ Yōgnū 'ātak yōg hāpxomā'ax xohix xexka yā yōgnū kamah. Hā kaxīy 'āte xa hām'āktux Topa Koxuk te' pop putup yōg hāpxop, tu xa nōm yūmmūgāp-tup. Kaxīy.

'U'kuxa hittup 'ohnāg, tu' kuxa hittup

¹⁶ Ta Yeyox te xe:

—Hāpxip kutōgnāg yīy ta 'āxop tek pēnāp-tup'ah, tu xe hāpxip kutōgnāg yīy ta xek pēnāp-tup. Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox yōg tik yāg xop te:

—Teuptu hām'āktux? 'U'xuktux, hu: "Hāpxip kutōgnāg yīy ta 'āxop tek pēnāp-tup'ah, tu xe hāpxip kutōgnāg yīy ta xek pēnāp-tup". Kaxīy. Texīy hām'āktux? 'U'xuktux, hu: "Hamūn, yōgnū 'ātak hak mōg putup". Kaxīy. ¹⁸ Teuptu 'U'xuktux, hu: "Hāpxip kutōgnāg"? Kaxīy. 'Intu', putep mūn 'āktux? Yūmū'āte' yūmmūg'ah. Kaxīy. ¹⁹ Nōm tep-tup, nūy Yeyox yīkopit, ha Yeyox te' yūmmūg, tu:

—Hāpxip kutōgnāg yīy ta 'āxop tek pēnāp-tup'ah, tu xe hāpxip kutōgnāg yīy ta xek pēnāp-tup. 'Ok kaxīy 'āxop te yāy yīkopit? ²⁰ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux. 'Āte 'āxop mūtik tip-tup'ah, ha 'āxop potap-tup, tu 'ākuxa hittup 'ohnāg putup, pa' kuxa mām hok xop kuxa hittup'ax. 'Ākuxa hittup 'ohnāg putup, pa hāpxip 'lhā 'ākuxa hittup putup. ²¹ 'Āte xa' yūmmūgāp-tup hāpxop. Yā 'ūn tek-tok put putuk, yāk-tok put putup, ha' xūy. Pak-tok xip, ha ta' xūy xaxok, tu' hittup, 'ūk-tok pit xip hah, yā' xip 'ūk-tok pit nōy hām xexka tu'. ²² Yā 'āxop putuk. Hōnhā 'ākuxa hittup 'ohnāg, pa hāpxip 'lhā 'āxop hak nūn putup putpuk, ha 'ākuxa hittup putup, ha tikmū'ūn te 'ākuxa hittup'ax nōdā' yūmmūg putup'ah.

²³ —Hāpxip 'lhā 'āxop tek mūn tu' xak putup hāpxop 'ohnāg, pa 'āte xa' xuktux 'āxop te yōgnū 'ātak mūn tu' xak putup hāpxop, tu 'ākuxa mām 'ūgkopah, ha tute xa' popmāp-tup hāpxop xohix. ²⁴ Hōmā tu yā hōnhā 'āxop te Topa tu' xak 'ohnāg hāpxop, tu 'ākuxa mām 'ūgkopah. 'Āpu ta tu' xax, xayīy 'ākuxa hittup xexkanām.

Yeyox te' kuxa mām hok xop pop

²⁵ 'Āte xa hāmyūmmūgāhā, tu' xuktux tikmū'ūn te tox māg putuk xix kahnēn putuk. Hōnhā 'āte hām'āktux hā kaxīy. Pa hāpxip 'ihā kaxīy'ah, pa xa yāy 'ātak yūmmūgāp-tup mō'ka'ok. ²⁶ 'Āmnīy xupep 'ihā yōgnū 'ātak tu' xak putup hāpxop 'āxop te', tu' 'ākuxa mām 'ūgkopah, ha 'āte xa hām'āktux'ah 'āte yāy yōg 'ātak tu' xak, pu xa' hōm hāpxop. ²⁷ Hamūn, yōgnū 'ātak te mō 'āxop yāy xe'ēgnāg, 'āxop tek putuppax hah, xix 'ākuxa mām hah. Yā 'ākuxa mām, tu' yūmmūg 'āte Topa tuk nūn. ²⁸ Hamūn, 'āte Topa tuk nūn, tu nūktuk xupep nūnē hām xexka tu', pa hōmāg mōg putup, yā hām xexka nūm putup, nūy yāy yōg 'ātak hā mōg putup'. Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox yōg tik xop te:

—Nōmhā xate hām'āktux mō'ka'ok, 'ap xate hām'āktux nōy hā yūnmūgā 'ohnāg. ³⁰ 'Ūgmū'āte' yūmmūg xate' yūmmūg hāpxop xohix xexka'. A xatep-tup'ah tikmū'ūn te xa hāmyūmmūgāhā'. Yā xate' yūmmūg tikmū'ūn yōg hāmpe'paxex'ax xohix xexkah. Nōmhāg mū'āte' yūmmūg Topa tu'ānūn. Kaxīy.

³¹ Ha Yeyox te:

—'Ok 'ākuxa mām hōnhā. ³² Hāpxip kutōgnāg 'ihā 'āxop te hāpxumāl'ax yāy pet tu', kopxix puxet hā xip putup. Pa'a 'ūkpuxet xip'ah, pa yāy yōg 'ātak xip putup 'ūgmūtik. ³³ 'Āte xa nōm 'āktux, xayīy 'ākuxa mām, yā 'ākuxa mām ka'ok 'ūgkopah. 'Ūkuxa mām hok xop te 'āxūygāp-tup, pa 'ākuxa nōg hok, yā 'āte' kuxa mām hok xop pop, yā 'āte' xut. Kaxīy.

17

Yeyox te Topa pu hām'āktux

¹ Ta hām'āktux kux Yeyox, tu pepi' pēnāhā pexkox tu', tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Tak, 'āmnīy nō'ōm xupep xate nōm 'āktux. 'Āpu 'ūgxexka xe'ēgnāg mīy, puyīy tikmū'ūn pēnā 'ūgmax xe'ēgnāg. Yā tikmū'ūn te' yūmmūg putup kama 'āxexka xe'ēgnāg xix 'āmax xe'ēgnāg. ² Xatek mūn mīy 'ūkuxexka', yā tikmū'ūn xohix yōg xexka', tu tikmū'ūn xohix hīnnāhā', hā hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Xate 'ā' popmāhā 'ūxohix, ha' kuxa mām 'ūgkopah. Yā 'āte nōm hīnnāhā', ha' kux 'ohnāg. ³ Texīy tikmū'ūn hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg? Yā tikmū'ūn te 'āyūmmūg, yā Topa yūmmūg. 'Ap xip'ah Topa xe'e' nōy. Texīy tikmū'ūn hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg? Yā tikmū'ūn tek mūn yūmmūg. Xate nūgkutnāhā'. ⁴ 'Āte tikmū'ūn pu 'āmax xe'ēgnāg yūmmūgāhā'. 'Āte hāpxomā kux xate 'ā nōm xax. ⁵ Tak, 'ūkxip putup nōnteh 'āmūtik. 'Āpu 'ā' hōm hāpxop max xe'ēgnāg nōnteh, yā 'ūkuxexka mīy. Hōmā 'ūhittap 'a hām xexka xip'ah, hak max xe'ēgnāg xīk xexka'. 'Āpu 'ām popmā 'ūxeheh nō'ōm.

⁶ —Xate tikmū'ūn yīmōgātux hām xexka yōg tikmū'ūn kopah, tu 'ā tikmū'ūn popmāhā', pu 'ūgkopa kuxa mām, ha 'āte tu 'āyūmmūgāhā', yā yōgnū tikmū'ūn, ha xate 'ā' popmāhā nō'ōm, ha nōm te 'ōg hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pip, ⁷ tu nōm te' yūmmūg xate 'ā' popmāhā hām'ākux xohix, tuk ka'ogā punethok. ⁸ Xate 'ā' popmāhā hām'āktux, ha 'āte tikmū'ūn pu nōm 'āktux, tu' yūmmūg xe'e', 'ātuk nūn, tu' kuxa mām xate nūgkutnāhā'.

⁹ —'Āte yāy yōg kuxa mām xop 'āktux. 'A 'āte puknōg xop 'āktux'ah. Pa 'āte yāy yōg xop 'āktux xate 'ā nōm popmāhā', yā 'ōg kuxa mām ka'ok xop kamah. ¹⁰ 'Ūxohix xexka yōgnū tikmū'ūn xix 'ōgnū kamah, ha tikmū'ūn xohix xexka 'ōgnū xix yōgnū kamah, ha tikmū'ūn te' pēnāhā', tu' yūmmūg 'āte hāpxomā xe'ēgnāg. ¹¹ Hāpxip kutōgnāg 'ihā 'ā hak mōg putup, tu' ap 'ūkxip putup'ah hām xexka tu'. Pa yōgnū xop te' kuxa mām hok xop mūtik yāy kotīnnāp-tup. 'Āpu yōg xop hā 'ātehet. 'Āpu nōm pēnā max, 'āka'ok hah. Yā 'āka'ok, ha xatek ka'ogāhā hā kaxīy. 'Āpu nōm pēnā max, pu' xohix tu' kuxap-xet, yā yūmūg putuk. ¹² 'Ūkxip yōg xop mūtik, tu nōm hāg teheh, tu' pēnā max. Xatek ka'ogāhā', hā kaxīy 'āte nōm hāk teheh, tu nōm xaxok 'ohnāg, yā' kuxa mām kux putup'ah, pa yā tik puxet xaxok. Yā hōmā 'ūhittap Topa yōg tappet te: "Ūxaxogāp-tup yāp-xet". Kaxīy. Hā kaxīy 'āte' xaxok tik puxet. ¹³ Hōnhā 'ā hak mōg putup. Tak, 'āte 'āmūtik hām'āktux hōnhā, puyīy' kuxa mām xop kuxa hittup xexka' 'ūgkuxa hittup putuk.

¹⁴ 'Āte yāy yōg xop pu 'ōg hām'āktux hōm, ha' kuxa mām hok xop te' kuxa mām xop putup nōg. 'A' kuxa mām hok xop'ah nō'ōm, yāg mūn putuk. 'A' kuxa mām hok xop yōg'ah 'ūgmūn. ¹⁵ 'A' 'āte xa tuk kax'ah, xayīy yāy yōg xop mōy 'ūkuxa mām hok xop kopah. 'Āmhok, 'ūmōy hok. Pa 'āte xa tuk kax, xayīy nōm pēnā max, puyīy Hāmgāyāgnāg nōm pop hok. ¹⁶ 'Ūgmūn 'a' kuxa mām hok xop yōg'ah kamah. ¹⁷ 'Āte hāpxe'e 'āktux, ha tikmū'ūn te' xupak, tu' yīpkox pip, tu' mīy, tu' 'āputuk. 'Ātep-tup nō'ōm. ¹⁸ 'Āte yāy yōg xop mō'pok hāpxexka xohix tu. Xate nūgkutnāhā hām xexka tu', yā yāy putuk. ¹⁹ 'Āte xa yāy mūn hōm, nūy mīy xate nōm putup, puyīy nōm xa yāy mūn popmā', nūy mīy xate nōm putup.

²⁰ —'Āte yāy yōg xop 'āktux 'āmūtik. Nōm te hām'āpāk max'ax 'āktux putup, ha ta' nōy xop kuxa mām putup 'ūgkopah, ha 'āte nōy xop 'āktux 'āmūtik kamah. ²¹ Tak, 'āte xa tuk kax, puyīy nōm xop xohix tu kuxap-xet, nūy yāy putuppax yā yūmūg putuk. 'Āxip 'ūgmūtik, hak xip 'āmūtik. 'Ātep-tup, puyīy

nōm xop tu kuxap-xet, nūy yāy putuppax, puyī hām xexka yōg tikmū'ün yūmmūg xate nūgkutnāhā'.²² Xatek mīy 'ūkxexka', tuk max xe'ēgnāg mīy. Hā kaxīy 'āte yāy yōg xop max xe'ēgnāg mīy, puyī tu kuxap-xet, nūy yāy putuppax yūmmūg putuk.²³ 'Ūkxip nūmūtik, ha 'āxip 'ūgmūtik, puyī nōm xop tu kuxap-xehnāg, puyī hām xexka yōg tikmū'ün yūmmūg xate nūgkutnāhā puyī hām xexka yōg tikmū'ün yūmmūg xate mōg mūn yāy xe'ēgnāg.²⁴ Tak, xate 'ā nōm tikmū'ün popmāhā', ha 'ātep-tup, puyī nōm nox pi' 'āmūtik 'ūkxip'ax tu', puyī' pēnā 'ūkxexkah, tuk max xe'ēgnāg. Yā xatek mīy 'ūkxexkah, tuk max xe'ēgnāg mīy. Hamūn, hōmā 'ūhittap hām xexka' ap xip'ah, ha xate mōg mūn yāy xe'ēgnāg.²⁵ Tak, xate hāpxomā yok. 'Ūkuxa mām hok xop te 'āyūmmūg 'ohnāg, ha ta 'āte 'āyūmmūg, ha yāy yōg xop te' yūmmūg xate nūgkutnāhā'.²⁶ 'Āte nōm pu 'āmūn yūmmūgāp-hā', tu xe nōm xop pu xe 'āmūn yūmmūgāp-tup punethok, puyī' nōy putuppax xatek putuppax putuk. 'Āte xe tu 'āmūn yūmmūgāp-tup punenthok, nūy noxk xip nūmūtik. Kaxīy.

18

'Ūgāy xop te Yeyox mūg

¹ Yeyox te Topa pu hām'āktux kux, tu ta' mōg yāy yōg tik te 12 xop mūtik, tu mōktu kōnāg kox Xet xak, ha ta' xip mīm mātiknāg max, ha Yeyox te nō' mōxakux yāy yōg tik xop mūtik.² Pa Yot te mīm mūtiknāg yūmmūg. Tute' gāy xop mōgāp-tup Yeyox hah, puyī Yeyox xūygā'. Yā mīm mūtiknāg yūmmūg. Yā Yeyox xix yāy yōg tik xop te yāy tu nū'nā punethok 'ōnteh.³ Ha ta' nūn Yot xonat xop mūtik xix Topa pet xexka yōg xonat xop mūtik. Yā 'āmānex xexka xop te nū'pol Topa pet xexka yōg xonat xop xix Paniye xop te, ha mīkaxxaxka taha' xix mīm topnāg pop xix kuyānām tat'ax tat.⁴ Ha Yeyox te hāmyūmmūg hāpxomā'ax xohix, hu ta' nōy ha' mōg, tu:

—Tep mūn xak? Kaxīy.

⁵ Ha nōm te:

—Yā Yeyox mūn xak kōmēn Nāyane yōg Yeyox. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Yāg mūn. Kaxīy.

Yā' xip Yot 'ūgāy xop mūtik.

⁶ Ha Yeyox te:

—Yāg mūn. Kaxīy.

Ha nōm xop te' xām hā' mōg, tu hām tu' xakux.

⁷ Ha Yeyox te xe:

—Tep mūn xak? Kaxīy.

Ha nōm te:

—Yā Yeyox xak kōmēn Nāyane yōg. Kaxīy.

⁹ Yā hōmā Yeyox te Topa pu hām'āktux hu: "Tak, xate 'ā' popmāhā nōm xop, ha

'āte' xaxok 'ohnāg". Kaxīy. Yā nōmhā putuk hāpxomā'ax.

¹⁰ Ha' xip Xīmām Pet, tu' xut yāy yōg mīkaxxexka', tu' xak 'āmānex xexka yōg kāmānat yīpkox. Yā kāmānat 'ūluxet'ax Mā'ok.

¹¹ Ha Yeyox te Pet pu hām'āktux, hu:

—'Āpu mō'tat 'ōg mīkaxxexka' 'ūxax hā. 'Ok mīkaxxexka' 'āte xūy hā tot putup'ah? Yā yōgnū 'ātak te 'ā xūy hōm putup. Kaxīy.

Yeyox te Ānān ha'mōg

¹² Hāpxip 'īhā xonat xop te Yeyox mūg xix xonat xop yōg kapitām te' xix Topa pet xexka yōg xonat xop te', tu Yeyox kīy, ¹³ tu ta' mōgāhā 'Ānān hah. 'Ānān yā Kaxpax xuxyā, ha Kaxpax te 'āmānex xop xat nōm hāmyāxatamuk hā. ¹⁴ Hōmā Kaxpax te Yoneo xop pu' xuktux 'ūmax, pu tik puxet te tikmū'ün xohix xexka pupi' xok.

Pet te hām'āktux Yeyox yūmmūg 'ohnāg

¹⁵ Ha Xīmām Pet te Yeyox pe' mōg, ha ta' nōy te' pe' mōg, yā' nōy xip Yeyox yōg tik xop kopah, yā' tik te 'āmānex xop xat hā xape' hu mō'nāhā tik te 'āmānex xop xat pet yōg hāmnuhnōg hā, yā Yeyox mūti' mōxaha', ¹⁶ ha ta' nox xip Pet hāptopa hāmpak'ax yīkox tu', tu 'ün mūtik hām'āktux nōm te' yīkox pēnāhā', tu Pet nūnnāhā 'ūkopah, ¹⁷ ha 'ün te Pet pu hām'āktux, hu:

—'Ok 'āxip Yeyox yōg tik xop kopah? Kaxīy.

Ha Pet te:

—'Āmhok. 'Ak mūn'ah. Kaxīy.

¹⁸ 'Ūxapxūy, yī' kuhu' xonat te', xix mīptut pēnā'ax xop te' xix mīptut yōg hāmnuhnōg pēnā'ax xop te', tu kuxap xakot, tu nōxapuk. Ha Pet te kama nūmūtik xip, tu' xapuk.

Yeyox mōg tik te 'āmānex xop xat hah

¹⁹ Ha ta tik te 'āmānex xop xat te Yeyox yīkopol, hu:

—Texīy 'ōg tik xop. Xate putep mūn yūmmūgāhā? Kaxīy.

²⁰ Ha Yeyox te:

—Hōmā 'āte hām'āktux punethok tikmū'ün xop kopah, ha' xohix te' xupak. 'Āte Yoneo yōg Topa pet kopa hām'āktux Yoneo xohix pu', ha' xohix te' xupak. 'Āte hām'āktux xaptop 'ohnāg.²¹ Hamūn, teptu xatek yīkopol? 'Āpu' xupak xop yīkopol. Nōm te yōg hām'āktux 'āpak, hu hāmyūmmūg. Kaxīy.

²² Yeyox te hām'āktux, ha xonat xip, yā' nōm te mīptut pēnāhā' xix mīptut yōg hāmnuhnōg pēnāhā', tu' yīm hā Yeyox kīx, tu:

—Texīy xate hām'āktux kummuk tik te 'āmānex xop xat pu'? Kaxīy.

²³ Ha Yeyox te:

—Paxpu hām'āktux kummuk, puxix' max, xa xuktux yā hām'āktux kummuk. Pa 'āte hām'āktux max. Teptu xatek kīx? Kaxīy.

²⁴ Yī ta mō Yeyox kutnāhā 'Ānān te', yī ta' mōg Yeyox, tu pipcup mākxap hā' kīj, ha' mōg, tu mōktu Kaxpax ha' xupep. Yā Kaxpax te 'āmānex xop xat.

Pet te xe' xuktux Yeyox yōg tik'ah

²⁵ Ha ta' nox xip tu kuxap hā xapuk, ha nōm te:

—'Ok 'āxip Yeyox yōg tik te 12 xop kopah? Kaxīy.

Ha Pet te:

—'Āmhok, 'ak mūn'ah. Kaxīy.

²⁶ Ha ta' xip tik te 'āmānex xop xat yōg kāmānat, yā hōmā Pet te' nōm yōg xape yīpkox xak. Kāmānat te:

—'Ok 'āte 'āpēnāhā Yeyox mūtik mīptut yōg hāmnuhnōg kopah? Kaxīy.

27 Ha Pet te:

—'Āmhok! Kaxīy.

Ha hāpxip 'ohnāg 'ihā xokakkak pit xatahā'.

Yeyox mōg Pinat hah

²⁸ Māyōn kutōgnāg ha ta' mōg Yeyox gohenanok pet tu'. Pa Yoneo xop mōxa 'ohnāg. Yā Yoneo xop yōg xat'ax te' tux hok, pu tu mōxa hok Hōm xop pet kopah, 'ihā 'āmuk xexka mīy, yā 'āmuk xexka 'ūxuxet'ax Nōā'yēn. ²⁹ Ha ta' mōg Pinat mīptut kūnāpah, nūy Yoneo xop mūtik hām'āktux, tu:

—TeXīy hu' nūnnā'? Putep kummuk mīy? Kaxīy.

30 Ha Yoneo xop te:

—Hāpkummuk mīy 'ohnāg, kopxi' nūnnā 'ohnāg 'ā hah. Kaxīy.

31 Ha Pinat te:

—'Ūpip 'āxop yōg xat'ax, yā nōm kax'āmi tappet tu'. Āpu 'ūyōg hāpxomā'ax kopit. Kaxīy.

Ha Yoneo xop te:

—'Āmhok, 'āpu 'ūkopit. 'Ūgmū yōg xat'ax te' xat 'ohnāg tikmū'ūn putex. Kaxīy.

³² Hamūn. Hōmā Yeyox te hām'āktux mīpkupnix yīmū' xok putup. Yā Hōm xop te tikmū'ūn kix mīpkupnix yīmū', pa Yoneo xop te tikmū'ūn kix 'ohnāg mīpkupnix yīmū'. Yā Yeyox te hām'āktux xe'e'.

³³ Ha Pinat te putpu mō'nāhā mīptut hā, tu Yeyox pu hām'āktux hu:

—'Ok xate Yoneo xop xat? Kaxīy.

34 Ha Yeyox te:

—'Ok yā 'āp-xet te hāmpe'āpaxex, huk yīkopit, pe' nōy te xa' xak, yīy xatek yīkopit? Kaxīy.

35 Ha Pinat te:

—'Ok hāmpe'āpaxex Yoneo xop kopak xip? 'Āmhok. 'Āxape xop te 'ānūnnāhā nūnneh. Putep kummuk mīy xate'? Kaxīy.

36 Ha Yeyox te:

—'Ūlxexkah, tu yāy yōg xop xat. Pa 'āte hām xexka yōg xexka xop putuk'ah. Hā kaxīy 'āte xat'ah. Paxpu hām xexka yōg

xexka xop putuk, puxix yōg xop yāy kix 'ūgāy xop mūtik, puyīl nōy 'ūgmōgā hok Yoneo xop hah. Pa 'āmhok. 'Āte hām xexka yōg xexka xop putuk'ah. Kaxīy.

37 Ha Pinat te:

—'Ok 'āmūn xexka'? Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Hamūn, xate nōm 'āktux 'ūlxexka'. 'Ūgnūn hām xexka tu', tuk nāhā', nūy hāpxe'e 'āktux, yā hāpxe'ēgnāg. Hāmyoa'ax yōg tikmū'ūn te yōgnū hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pip. Kaxīy.

38 Ha Pinat te:

—Pute 'ūm hāmyok? Yā' xip'ah hāmyok. Pute 'ūm hāpxe'e? Yā' xip'ah hāpxe'e'. Kaxīy.

Yoneo xop tep-tup nōg Yeyox

Tu ta' mōg hāptopa Pinat, nūy Yoneo xop pu hām'āktux, hu:

—'Ap kummuk'ah tihik. ³⁹ Pa 'ōg hāpxomā'ax te kaxīy. Yā hāmyāxatamuk xohix 'ihā' mīy 'āmuk xexka 'ūxuxet'ax Nōā'yēn, 'ihā' 'āte kanet ka'ok kopa' xut tik puxet, pu mōg. Pi'yā 'āxop tep-tup? 'Ok mōg putup nōm te Yoneo xop xat? Kaxīy.

40 Ha Yoneo xop te hām'āktux ka'ok, hu:

—'Āmnok, 'a' mōg putup'ah. Āpu Mahamax xut, pu mōg. Kaxīy.

Yā' xupxet Mahamax.

19

¹ Ha Pinat te' xat ha xonat te Yeyox kix xikot hā. ² Ha xonat xop te' mīy 'ūkuxxax, yā mīmyām tox māg hā' mīy, tu mōktu Yeyox putox yīmū' xix, puyīl xexka xop putuk, tu Yeyox pu mō' xax tat topixxax 'āta', puyīl xexka xop putuk. ³ Tu' nūn xonat, tu hāpkute' ex, hu:

—'Āmax. Xate Yoneo xop xat. Kaxīy.

Tu' yīm hā Yeyox kix. ⁴ Ha ta' mōg hāptopa 'ūxehet Pinat, tu Yoneo xop pu hām'āktux, hu:

—'Ūxupax. 'Āte tik yōg hāpkummuk mīy'ax xak, pa' pipi 'ohnāg. 'A' kummuk'ah tihik. 'Āte nōm hā' nūnnāp-tup, xayīy yūmmūg 'āte yōg hāpkummuk mīy'ax pipi 'ohnāg, ti xūygāp-tup'ah. Kaxīy.

⁵ Ha ta' mōg Yeyox hāptopah, hap-tox yīmū' yūm 'ūkuxxax, yā mīmyām tox māg hā' mīy, ha mō'tat topixxax 'āta'. Ha Pinat te:

—'Ūpēnā' tihik! Kaxīy.

⁶ Ha 'āmānex xexka xop te hām'āktux ka'ok xix Yoneo xexka xop te', hu:

—'Āpu mīpkupnix yīmūp-tex pipcup hā, 'āpu mīpkupnix yīmūp-tex pipcup hā. Kaxīy.

Ha Pinat te' xat, hu:

—'Āpu 'ūmōgā, nūy mīpkupnix yīmūp-tex pipcup hā. 'Āte Yeyox yōg hāpkummuk mīy'ax pipi 'ohnāg, hu' xūygāp-tup'ah. Kaxīy.

⁷ Pa Yoneo xop te hām'āktux yānān, hu:

—Ükax'āmi 'ūgmū yōg xat'ax, tu nōm te' xat, pup-tex. Hamūn, tute hām'āktux, "Ügmūn yā Topak-tok". Kaxīy.

⁸ Ha Pinat te' xupak, tu' kuxa nōg nōy nā' mōg. ⁹ Tu xe mīptut hā mō'nāhā', tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Hām 'ūm tu 'ānūn? Kaxīy.
Pa Yeyox te hām'āktux 'ohnāg.

¹⁰ Ha Pinat te:

—'Ok hām'āktux 'ohnāg? 'Ok xate' yūmmūg, 'āte' xat, xa mōg, pa' xat hok, xa mōg hok. 'Āte' xat, puxix xonat 'āp-tex mīpkupnix yīmū'. Kaxīy.

¹¹ Ha Yeyox te:

—Topa te' xat, xa' xat, pa' xat hok, xa' xat 'ohnāg. Xate hāpkummuk mīy, pa' nōy te hāpkummuk xexka mīy, nōm te 'āhak mōgāhā'. Kaxīy.

¹² Ha Pinat te' xupak, hup-tup, nūy Yeyox xat pu mōg. Pa Yoneo xop te hām'āktux ka'ok, hu:

—Paxpu Yeyox xat, pu mōg, hu ta Hōm xop xape 'ohnāg 'āmūn. Hōm xop tep-tup nōg nōm te yāx xexka mīy. Kaxīy.

¹³ Ha Pinat te' xupak, tu ta xe mō'nāhā mīptut hā, tu ta Yeyox mōgāhā hāptopah, tu pa te hāmyūmmūg xop yōg mīmpē yīmū' yīmū hām tu 'ūxuxet'ax Mīkax Pet Xax. Yā 'āxet'ax nōy yā Gabatah, yā Yoneo xop yī'ax kopah. ¹⁴ Māyōn te yākote' yīmū'ax. Hāpxip 'hā' 'āmuk xexka mīy'ax, yā 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōdā'yēn. Ha Pinat te Yoneo xop pu hām'āktux, hu:

—'Ūxip nūnête 'ohnū xexka'. Kaxīy.

¹⁵ Pa Yoneo xop te:

—Āpu 'ūp-tex, 'āpu 'ūp-tex, 'āpu 'ūp-tex mīpkupnix yīmū'! Kaxīy.

Ha Pinet te:

—'Ok 'ātep-tex'ax mīpkupnix yīmū tik te 'āxop xat? Kaxīy.

Ha 'āmānex xexka xop te:

—Yā Hōm xop yōg xekap-xehnāg tek mūg xat. Puxix. Kaxīy.

¹⁶ Ha Pinat te xonat xop pu Yeyox hōm, pup-tex mīpkupnix yīmū pipkup hā. Ha xonat xop te Yeyox pēnāhā'.

Yeyox putex mīpkupnix yīmū'

¹⁷ Ha ta' mōg Yeyox, tu mīpkupnix taha', tu' mōg, tu mōktu' xupep hām tu, yā hāhām 'ūxuxet'ax putox kup, yā Yonet xop yāy yī'ax tu Gok.

¹⁸ Ha xonat te pipkup hā' xuhmīy Yeyox mīpkupnix tu, ha' xup. Ha xonat te pipkup hā' xuhmīy kama tik tix nōy mīpkupnix nōy tu', hak-tetex tik tix, yāp-xet xup Yeyox yīpxax tu' xi' nōy xup Yeyox yīpxe'e tu', ha Yeyox xup yākote'. ¹⁹ Ha Pinat te' kax'āmi', tu' xat, pu nōm xix Yeyox yōg mīpkupnix xox putox tu'. 'Ükax'āmi, hu: "Kōmēn Nāyane yōg Yeyox. Tute Yoneo xop xat". Kaxīy. ²⁰ Ha Yoneo punethok te nō mōkupix.

Hāmhūmnāg yūm kōmēn, tu yōg tīkmū'ūn te' yī'ax tikoyuk hā hām'āktux, yī'ay ta Pinat te nōm kax'āmi 'ūyī'ax tikoyuk hā', yā Yoneo xop yōg yī'ax hā xix Genex xop yōg yī'ax hā. ²¹ Pa 'āmānex xexka xop te Pinat pu hām'āktux, hu:

—'Ükax'āmi hok, hu: "Tute Yoneo xop xat". Kaxīy. Āpu 'ūkax'āmi, hu: "Tik te hām'āktux hu: 'Āte Yoneo xop xat'". Kaxīy.

²² Ha Pinat te:

—Puxix. 'Āte xe kax'āmip-tup'ah. Kaxīy.

²³ Yā xonat te pipkup hā' xuhmīy Yeyox, tu Yeyox yōg topixxax mōy, tu mō topixxax koxip, tu mōktu topixxax xop te' 4 mīy xonat te' 4 pu'. Nōm te' paha Yeyox yōg kayak, yā 'ūyōg xap'ax xip'ah. ²⁴ Ha xonat xop te yāy mūtik hām'āktux, hu: 'Āpu yūmū mō xap yōn, puyīy xonat puxet pa'. Yā hōmā 'ūhittap 'ūkax'āmi Tōpa yōg tappet tu', hu: "Nōm te mō'koxip yōgnū topixxax, tu mō xap yōn, nūy yōg kayak pa". Kaxīy. Hamūn, 'ūkax'āmi xe'e'. Hā kaxīy, yīy ta xonat te' mīy.

²⁵ Ha ta' xip Yeyox yōg mīpkupnix yīkāgnāg hā Yeyox mūktut xix Yeyox mūktut tutnōy, yā Mānix, yā Konop xetut, ha Mānix Mānanēn xip kamah. ²⁶ Ha Yeyox te' pēnāhā yāy tut xix tik te Yeyox yōg tik te 12 xop kopa' xip, yā Yeyox te mō nōm yāy xe'ēgnāg.

Yeyox te:

—Māy, nō'om 'āk-tok pit. Kaxīy.

²⁷ Tu xe hām'āktux 'ūnōy pu', nōm te Yeyox yōg tik te 12 xop kopa' xip, hu:

—Nō'om 'ātut. Kaxīy.

Ha tik te 'ūn mōgāhā yāy pet hah.

Yeyox xok

²⁸ Ha Yeyox te' yūmmūg 'ūhām kux, tu hām'āktux, hu:

—Kōnāg putup tek putex. Kaxīy.

Yā Tōpa yōg tappet yōg hām'āktux putuk. Hōmā 'ūhittap nōm te' kax'āmi Tōpa yōg tap-pet tu'.

²⁹ Ha ta' xip naxtox, ha kopa' xup xupyāg kummuk, ha 'ōm te tok hā hep tit, tu nōm mīm hā' xuhmīy, tu' xix Yeyox yīkox xax tu'.

³⁰ Ha Yeyox te xo'op, tu:

—'Ūkhām kux. Kaxīy.

Tup-tox put xok, tu' xok, ha ta' mōg 'ūkoxuk.

Xonat te Yeyox xuhmīy

³¹ Ta Yoneo xop te Pinat pu' xak. 'Ūp-tup, puyīy xonat xop xakix xop kup kūnākohoh. 'Ūp-tup kamah, puyīy mīpkupnix tu' mōy 'ūxakix xop. Yā xexata pet, ha nōm tep-tup nōg 'ūxakix xop kutetex pepix mīpkupnix yīmū nit xap hā. Nit xap yā Yoneo xop yōg 'āmīy tuknōg, yā hām hok, ha nōm nit xap xexkah.

³² Ha ta' mōg xonat xop, tu tik puxet kup xā'ah, tu tik nōy kup xā'ah nōm xakix Yeyox mūtik. ³³ Xonat nūn Yeyox hah, tu' pēnāhā'

'ūxok tāmānāg, yā' kup xa'a 'ohnāg.³⁴ Xonat puxet te Yeyox puka xuhmīy pox xexka hā, tu hāpxip 'ohnāg 'lhā' xupep hep 'āta xix kōnā'āg.

³⁵ Tak mūn Yoām. 'Āte hāpxop xohix pēnāhā', tu nōm kax'āmi, xayī' 'akuxa mām Yeyox kopah. 'Āte' yūmmūg, yā hām'āktux xe'e'. Ap koi'tah.³⁶ Yā xonat te Yeyox kup xa'a 'ohnāg. Yā Topa yōg tappet te hām'āktux putuk. Yā Topa yōg tappet te: "Ūkup xa'ap-tup hok". Kaxīy.³⁷ Yā Topa yōg tappet hām'āktux nōy putuk. Yā Topa yōg tappet te: "Nōm te' pēnāp-tup, yā 'ūxuhmīy pox xexka hā". Kaxīy.

Yeyox hāpkot

³⁸ Hōmā kōmēn 'Animātex yōg Yoye te Yeyox pe' mōg. Pa Yeyox pe' mōg yā' xaptop, yā Yoneo xexka xop yīpkutuk. Ta' mōg Yoye', tu mōktu Pinat tu'kax Yeyox yīn, ha Pinat te:

—Mōy pa'. Kaxīy.

Yī ta' mōg Yoye', tu' paha Yeyox yīn, tu' mōgāhā'.

³⁹ Hōmā ha ta' mōg Nīkonēm 'āmnīy 'lhā', tu Yeyox mūtik hām'āktux. Tu ta' mōg Nīkonēm, yā Yoye mūtik mōg. Nīkonēm te' mōgāhā mīm kōnyōn hax max, yā' xohix te' 45 kit, yā' xuxet'ax 'anoex xix mīha'.⁴⁰ Ta nōm tik tix te Yeyox yīn kīy topixxax tox hā, tu kopa' mām mīm kōnyōn hax max. Hā kāxīy Yoneo xop te' mīy, nūy yīn hāpkot.⁴¹ Ha ta' yūm xukpot max hām tu Yeyox putex yīkāgnāg, ha xukpot tu' yūm mīkaxxap kox, yā mīkaxxap kox tūmānāg.⁴² Hāptup yā Yoneo xop yōg 'āmniy hām'āktux, yā nīt xap, ha Yeyox yīn yūm mīkaxxap kox kopah. Yā hāmhūmānāg mīkaxxap kox.

20

Mīkaxxap kox kox

¹ Ye nomīy hāptup'ax, yā hāpkoxtap ha ta' mōg Mānix Mānanēn, tu mōktu' xupep mīkaxxap kox tu', tu' pēnāhā', pap xip hok mīkaxxap xexka hāmmō' yīnnīn mīkaxxap yīkox tu'. Putep-te' xut?² Ta' mōg mō'ka'ok, tu Xīmām Pet mūtik hām'āktux, xix' nōy mūtik hām'āktux, yā nōm xip Yeyox yōg tik xip kopah, yā Yeyox te mō nōm yāy xē'ēgnāg. Manix Mānanēn te:

—Tikmū'ūn te' xut Yeyox yīn mīkaxxap kox kopah, hak mū'āte' yūmmūg'ah hām'ūm tu' yūm 'ūyīn. Kaxīy.

³ Ha ta' mōg Pet xi' nōy mīkaxxap kox hah.

⁴ 'Umōg mō'ka'ok 'ūtix, pa' nōy mōg mō'ka'ok xe'e', tu mōktu' xupep hāmāxap, ⁵ tu' mō' pa yūm, hu mīkaxxap kox hā mō' pa yūm, tu' pēnāhā' topixxax tox, pa mō'nā 'ohnāg.

⁶ Hāpxip kutōgnāg 'lhā' xupep Xīmām Pet, tu mō'nāhā mīkaxxap kox hā, tu' pēnāhā' topixxax yūm.⁷ Ha' xip topixxax tox nōy nōm te Yeyox putox kīy, yā' kīy, tu yāp-xehnāg

tu' xip, yā topixxax nōy mūtik xip'ah.⁸ Ha nōm te mīkaxxap kox hā' xupep hāmāxap, tu mō'nāhā', tu' pēnāhā', tu' kuxa yūm.⁹ Pa nōm xop te' yūmmūg xe'e' 'ohnāg. Yā Topa yōg tappet te: "Ūputpu' hi'ax". Kaxīy.

¹⁰ Tu ta' mōg putpu' Yeyox yōg tik xop yāy pet hah.

Yeyox te Mānix Mānanēn pu' yāy mūg

¹¹ Ha ta' xip Mānix mīkaxxap kox yīkak hāptopah, tu potaha', tu mō' pa yūm, tu kopa' pēnāhā'.¹² Pa' pip pexkox yōg nū'pok xop yōg tīk tix, tu topixxax ponnox mō'tat, tu' mām Yeyox yīn xip'ax tu', yā yāp-xet xip Yeyox pata xip'ax tu', ha' nōy xip Yeyox putox xip'ax tu',¹³ tu:

—Yāhāg, teptu 'āpotaha'? Kaxīy.

Ha:

Tikmū'ūn te' mōgāhā 'ūkxuxyā'. 'A 'āte' yūmmūg'ah hām'ūm tu' yūm. Kaxīy.

¹⁴ Tute hām'āktux, tu yōkānām, tu Yeyox pēnāhā, pa Yeyox yūmmūg 'ohnāg.¹⁵ Ha Yeyox te:

—Yāhāg, teptu 'āpotaha'? Tep mūn xak? Kaxīy.

Yā 'ūn te hāmpē'paxex yā tihik nōm te xukpot pēnāhā', tu:

—'Ok xate nōm mōgāhā'? 'Āpu 'ā' xuktux. Pi'yā yūm, hak mōg putup, nūy pa'. Kaxīy.

¹⁶ Ha Yeyox te:

—Mānix! Kaxīy.

Ha Mānix te hā' yōkanām, tu hām'āktux Yoneo xop yāy yīy'ax hā, hu:

—Hamōn! Kaxīy.

Yā tikmū'ūn yīy'ax hā, "Yāyā". Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox te:

—'Āpu 'ūgmūg hok. Yāg mōg putup putpu' yōgnū 'ātak hah. 'Āpu mōg 'ūkxape xop hah, nūy hām'āktux 'ūgmōg yāy yōg 'ātak hah, yā 'ōgnū, yā yōgnū Topa, yā 'ōgnū. Kaxīy.

¹⁸ Ha ta' mōg Mānix Mānanēn Yeyox yōg tik xop hah, tu mōktu hām'āktux, yā yāyā Yeyox pēnāhā', tu Yeyox yōg hām'āktux 'āktux.

Yeyox te yāy yōg tik xop pu yāy mūg

¹⁹ Ye nomīy yōg 'āmāxak, ha ta' yāy tu nū'nhāhā Yeyox yōg tik xop, tu mōhāmīyīnnīn pipkup hā, yā Yoneo xexka yīpkutuk. Ha ta' nūn Yeyox, tu nūktu' xip yāy yōg xop kopah, tu:

—'Ākuxa nōg hok. Kaxīy.

²⁰ Yā tute hām'āktux, tu nōm pu yāy yīm mūg xix yāy puka mūg, yā kayax mūg, ha nōm te yāy xuxyā pēnāhā', hu' hittup xexka'.²¹ Ha Yeyox te:

—'Ākuxa nōg hok. Yōgnū 'ātak te nūgkutnāhā'. Hā kaxīy 'āte 'āxop mō'pok kamah. Kaxīy.

²² Tute hām'āktux, tu' nōy yīmū' xitxok, tu:

—'Āpu 'ūpa Topa Koxuk.²³ 'Āxop te tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxok, ha' kux, puxix Topa hāpkummuk mīy'ax xaxok,

ha' kux kamah. Pa 'āxop te tīkmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxok 'ohnāg, ha' kux 'ohnāg, puxix Topa hāpkummuk mīy'ax xaxok putup'ah, ha' kux 'ohnāg kamah. Kaxīy.

Yeyox xix Tōmē'

²⁴ Ha ta' xip Tōmē Yeyox yōg tik xop kopah, yā kama 'ixuxet'ax kutonni. 'Ap xip'ah 'ihā' xupep Yeyox. ²⁵ Ha Yeyox yōg tik xop te Tōmē pu hām'āktux hu:

—'Ūgmū'āte yāy xuxyā pēnāhā'. Kaxīy.

Ha Tōmē te:

—'Āte' pēnā 'ohnāg 'uyōg kayax 'uyīm tu', pipkup te nōm xuhmīy, kopxix 'ūgkuxa yūm putup'ah. Tuk yīpkutok hā kayax 'āpit 'ohnāg, kopxix 'ūgkuxa yūm putup'ah, tuk yīm hā 'āpit 'ohnāg 'ūpuka', kopxix 'ūgkuxa yūm putup'ah. Kaxīy.

²⁶ Xēmān puxet nōg, 'ihā yāy tu nū'nāhā Yeyox yōg tik xop mīptut kopah, ha' xip Tōmē nūmūtik. Nōm te mōhāmnīnyīn pipkup hā, pa Yeyox nūn, tu nūktu nōm xop kopa' xip, tu:

—'Ākuxa nōg hok. Kaxīy.

²⁷ Tu Tōmē pu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'āyīm xix nūnte. 'Āpu 'ūgyīm pēnā'. 'Āpu 'āyīm hāg 'āpit 'ūpuka'. 'Āpu 'ākuxa yūm 'ohnāg kuxyā'. 'Āpu 'ākuxa yūm. Kaxīy.

²⁸ Ha Tōmē te: Yāyā, yōgnū Topah. Kaxīy.

²⁹ Ha Yeyox te:

—'Ok 'ākuxa yūm, xate hāmpēnāhā tu'? 'Uhittup tīkmū'ūn kuxa mām, pa' pēnā 'ohnāg. Kaxīy.

³⁰ Ta Yeyox te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg nōy punethok, pa nōm kax'āmi 'ohnāg nū tappet tu'. ³¹ Pa hāpxopmā'ax kax'āmi, xayīy 'ākuxa mām, yā Yeyox yā Kunni, yā Topa te nū'kutnāhā'. Yā' kax'āmi, xayīy 'ākuxa mām, yā Yeyox yā Topak-tok. 'Ākuxa mām Yeyox kopah, nūy ta hī xe'ēgnāg mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg.

21

Yeyox te yāy yōg tik te 7 pu yāy mūg

¹ Ta Yeyox te yāy yōg tik xop pu yāy mūg 'ūxeheh konāg xexka Timenit yōg hāpkux tu'. Yā' yāy mūg hā kaxīy. ² 'Ūpip Xīmām Pet, xix Tōmē 'ixuxet'ax Kutonni kamah, xix Nātānāyēt, yā xiptuxexka Kānā yōg ti-hik hāpxexka Ganinet tu', xix Yemeneo kutox xop, xix tik tix nōy, yā Yeyox yōg tik xop kopa' pip. ³ Ha Xīmām Pet te' nōy pu hām'āktux, hu:

—'Ūgmōg, nūy mām xuk. Kaxīy.

Ha xape xop te:

—'Āpu yūmū mōg. Kaxīy.

Tu ta' mōg ka'mām, tu mōktu mīpkox tu' mōxaha', tu mōxakux, tu ta' mōg kōnāg xexka tu', tu mām xuk 'āmnīy tox hā, pap xuk 'ohnāg. ⁴ Māyōn xupep, 'ihā' xip Yeyox hām

kux tu', pa Yeyox yōg tik xop te' yūmmūg 'ohnāg, yā' xip Yeyox. ⁵ Ha Yeyox te:

—'Ūkxape xop, 'ok mām 'ūm xuk hok? Kaxīy.

Ha nōm te:

—'Ap xuk'ah. Kaxīy.

⁶ Ha Yeyox te:

—'Āpu mō māpxuk'ax yōn mīpkox yōg yīpxe'e hā' yūm, tu 'āxop te' pip-pip-tup. Kaxīy.

Ha nōm te' mīy, ha mām nū'xīmnāg 'ūxuk'ax hā, ha tik te māmxuk'ax mōy yūmmūg 'ohnāg. ⁷ Ha' xip tīhik, yā Yeyox yōg tik xop kopa' xip, yā Yeyox te mō nōm yāy xe'ēgnāg. Tute Pet pu hām'āktux, hu:

—Yā yūmūg xuxyā nō'ōm. Kaxīy.

Ha Xīmām Pet xaxtop, hu mō toppixxat tat, tu' pūn kōnāg kopah. ⁸ Ha ta xape te yā' pip mīpkox kopah. Ha ta mīpkox xix hāpkux yōg mēn xohix te' 100. Ha ta' mōg, tu māpxuk'ax nūnnāhā kōnāg kopah, yā mām nū'xīmnāg. ⁹ Tu' mōg, tu mōktu' mōxaha hāpkux tu', tu hāpkux tu' mōg, tu mōktu kuxap pēnāhā', tu mām pugā pēnāhā xix pām. ¹⁰ Ha Yeyox te:

—Putnū' māhām 'āxop te' xuk. Kaxīy.

¹¹ Ha ta mō'nāhā Xīmām Pet mīpkox hā, tu māpxuk'ax yīkūy, tu' nūnnāhā', yā mām nū'xīmnāg mām xohix te' 153. 'Ūxohix māhām, pa māpxuk'ax yāy pot 'ohnāg. ¹² Ha Yeyox te:

—Mā, nūy 'āxit. Kaxīy.

Ha tik te' yīkopit 'ohnāg, hu:

—'Ū'ūm 'āmūn? Kaxīy.

Yā hā kaxīy yīkopit 'ohnāg, pa' yūmmūg, yā' xuxyā'. ¹³ Yeyox te pām pop, tu tik pu' popmāhā', tu mām pop, tu tik pu' popmāhā'.

¹⁴ Hāmūn, Yeyox te putpu' hi', tu yāy yōg tik xop pu yāy mūg tikoyuk.

Yeyox xix Pet

¹⁵ Ta' xit kux, ha Yeyox te Xīmām Pet pu hām'āktux, hu:

—'Ok xatek putuppax xexka, pa' ūm putuppax kūtōgnāg? Kaxīy.

Ha Pet te:

—Yāyā, hamūn, xate' yūmmūg, 'āte 'āp-tuppax. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—'Āpu tīkmū'ūn pu yōg hām'āktux yūmmūg', nūy nōm pēnā'ax putuk. Kaxīy.

¹⁶ Ha Yeyox te:

—Xīmām, yā Yoām Kuto, 'ok xatek putuppax? Kaxīy.

Ha:

—Yāyā, hamūn, xate' yūmmūg, 'āte 'āp-tuppax. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—'Āpu tīkmū'ūn pēnā' kahnēn pēnā'ax putuk. Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox te xe hām'āktux, hu:

Xīmām, yā Yoām kutok, 'ok xatek putup-pax? Kaxīy.

Ha Pet kuxa hittup 'ohnāg, Yeyox te' yīkopit tikoyuk hah tu:

—Yāyā, xate' yūmmūg hāpxop xohix xexkah. Xate' yūmmūg, 'āte 'āp-tuppax. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—'Āpu tikmū'ūn pēnā', kahnēn pēnā'ax putuk.¹⁸ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Hōmā 'ātuktup, tu yāy kūnāy hīy, nūy ta mōg, tu hāpkumep hām xohix tu' xatep-tup. Pa hāpxip thā 'ākutut'ax, tu 'āyīm yoap-tup, ha' nōy te 'āyīn kīy putup, tu 'āmōgāp-tup hām tu xatep-tup'ah. Kaxīy.

¹⁹ Hā kaxīy Yeyox te hām'āktux hā kaxīy Pet putex putup, puyīy tikmū'ūn yūmmūg 'ūxexka Topah. Yeyox te Pet pu hām'āktux hu:

—'Āpu 'ūkpe mōg. Kaxīy.

Yeyox te tik nōy 'āktux

²⁰ Pa Pet te yōkānām, tu tik nōy pēnāhā', yā Yeyox te mō nōm yāy xe'ēgnāg. Yā hōmā nōm xip Yeyox yīkāgnāg, tu' yīkopit, hu: "Yāyā, tep-te' gāy xop mōgāp-tup 'ā ha, puyīy 'āxūygā'?" Hā kaxīy nōm te hām'āktux hōmā.²¹ Ha Pet te nōm pēnāhā', tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Yāyā, xix 'ōhōm tihik. Tikmū'ūn te nōm pu putep mūn mīy putup? Kaxīy.

²² Ha Yeyox te:

—Paxpu 'ātep-tup tik nox xihip nūnte, ha mōktuk nūn putpuk, ha ta xate' yūmmūg putup'ah. 'Āpu 'ūkpe mōg! Kaxīy.

²³ Yīy ta Yeyox mūtik mōg xop kopa hām'āktux punethok, yā hām'āktux tik xok putup'ah. Pa 'āmhok. Yeyox 'ap xuktux'ah 'ūxok putup'ah. Pa Yeyox te: "Paxpu 'ātep-tup tik nox xihip nūnte, ha mōktuk nūn putpuk, ha ta xate' yūmmūg putup'ah". Kaxīy.

²⁴ Nō'ōm tihik yāy mūn. 'Āte hāpxop xohix xe'e 'āktux, tu nōm kax'āmi nūnteh. Yūmū'āte' yūmmūg 'ūxe'e nū hām'āktux.

'Ūkux

²⁵ Yeyox te hāpxopmā nōy punethok kamah. 'Ūkax'āmi Yeyox yōg hāpxopmā'ax xohix xexka', puxix pip'ax tappet xohix xexkah. 'Āte hāmperekpaxex hām xexka putuk'ah tappet xohix. Yā hām xexka kutōgnāg, pa nōm tappet xexkah.

Tu ta tu' kux.

YEYOX YÖG MÖ'POK XOP TE HÄPXOPMÄHÄ'

¹Teop:

Höömä 'äte xa kax'ämi hämäxap tappet tu', nüy Yeyox yög häpxopmä'ax xohix 'äktux xa', xi' yög hämyümmüg'ax xohix 'äktux, 2 ha Yeyox te yäy yög tik xop yämögatux, tu mō'pok, pu häm'äpak max 'äktux, ha Topa Koxuk te Yeyox ka'ogähä', ha Topa te Yeyox mōgähä pepi pexkox tu', 3 nööm xok, tu putpu' hi', ha tikmū'ün punethok te' pénähä', tu 'ämniy te 40 hä' pénähä', yäy ta' xohix te hämyümmüg, yäy' hi putpu' Yeyox. Tute Topa te tikmū'ün xat xe'ëgnäg 'äktux, tu Topa te yäy yög tikmū'ün xat 'äktux, ⁴tu yäy yög mō'pok xop mütik tihi', tu:

—Näy, Yenoyanän kopa nox pi'. Höömä 'Äatak Topa te häm'äktux xex, hu: "Äte yäy Koxuk Xe'ëgnäg nü'kutnäp-tup tikmū'ün xohix hah," kaxiy. Äte xa häm'äktux, ha' xupak, hu' hip kömän Yenoyanän kopah. ⁵ Yoäm te könäg häp-tox pix, pa häpxip kutögnäg 'ihä 'äte Topa Koxuk xa nü'kutnäp-tup, 'äp-tox pix'ax putuk nü'kutnäp-tup, puyiy 'äka'ogä'. Kaxiy.

Yeyox te pexkox ha' mōg

⁶Ha mō'pok xop te nü mütik pip, tu:

—Häm 'üm hä xate' puknög xop mōy putup, nööm puknög xop te yümü yög häm tu' pip? 'Ok hönhä nöö nöy yänän putup, nüy yümü yög tikmū'ün 'Iyaet xexkänä?' Kaxiy.

⁷Ha Yeyox te:

—'Ämnïy 'üm hä' xexkänäp-tup, 'Äatak puxet te' yümmüg. 'Ap nöy 'üm te' yümmüg'ah. 'A 'Äatak Topa te 'äyümmügäp-tup'ah. ⁸ Pa Topa Koxuk yïxop-tup, yä kaxiy Topa te 'äka'ogäp-tup, xak mün 'äktux tikmū'ün pu', kömän Yenoyanän kopah häm'äktux putup, xix häpxexka Yonex tu', xix häpxexka Xämäntu', xix häpxexka xohix tu' häm'äktux putup. Kaxiy.

⁹Tu häm'äktux kux, ha Topa te' mōgähä pepi', pexkox ha' mōg, ha yäy yög mō'pok xop te' pénähä', ha hämöy xexka te' xaxogähä', päyä' kopa' mōg, tu mōktu' xutep. ¹⁰ Ha Yeyox yög mō'pok xop te' pénä ka'ok, Yeyox pénäp-tup tu', tu pepi' pénä', 'ihä pexkox yög mō'pok xop 2 mōxa mō'ka'ok, tu topixxax ponnohnäg mō'tat, ¹¹tu:

—Ganinet yög tihik, tep mün xak xate pexkox kopah? Topa te Yeyox mōgähä pexkox hah, ha xate' pénähä', ha hämöy xexka kopa' putpu' nün putup. Kaxiy.

Tik xop te Mätit yäykutnähä'

¹²Ha yïktix 'Onimet tu' pip tik xop, tu ta' mōg, tu mōktu' Yenoyanän tu' mōxaha'. Puta-hat 'ap tox'ah, yäy' hümäng, kinööm puxet.

¹³Tu mōktu' mōxaha mïptut tox tu', tu mïpku'ün tu mō'känän, tu mïptut kox tu' mōgähä', tu' mōxakux. Tik xohix te: Pet, xix Yoäm, xix Tiak, xix 'Anene', xix Pinip, xix Tömä', xix Matéméo, xix Mäteo, xix 'Appeo kutok Tiak, xix Xämä, nööm te Yoneo xop xexkanäp-tup, xix Tiak nöy kutok Yot. ¹⁴Tu' kuxap-xet, xip-tox puxet, ha 'ün xop nü mütik yäy tu nü'nähä', xix Mänix, Yeyox müg tut, xix Yeyox taknöy xop. 'Üxohix te Topa xak, tu nööm pu häm'äktux pax.

¹⁵Häpxip 'ihä yäy tu nü'nähä', 'ükuxa mäm ka'ok xop xohix te 120, ha Pet tek-nihä' xip, tu häm'äktux, hu:

¹⁶⁻²⁰ —'Ünöy münöp xop, hömä, hämyäxatamuk xohix punethok 'ihä, Topa Koxuk te häm'äktux, tu mönäy xop Namix hä häm'äktux, ha kax'ämi' 'ükte'ex yög tappet tu', hu:

"Püyä yäy häm'ax tu' xut, puyiy kämänat nöy häm," kaxiy. Tu kax'ämi', ha hämyäxatamuk xohix nöö, ha Topa yög häm'äktux hittap hä' mýy nömhä. Yeyox te Yot xänähä, pu yümüg mütik 'äti', tu häpxopmähä', yä yümüg hä' xape'.

—Päyä Yot te' gäy xop mōgähä Yeyox hah, nüy tayümak pop, tu häm hä' nöy yänän, tu yökänäm tu' nähä', ha' yöö yäy koxyöö. Ha Yenoyanän yög tikmū'ün xohix te' xupak, tu nööm häm'äxet'ax mýy 'Axenäm, yäy yïy'ax hä: "Ühep 'äta'ax tu hahäm," kaxiy.

²¹ —'Äpu, tik nöy yäykutnä', pu Yot pupi häpxopmä', tik te yümüg mütik häpkumep hämyäxatamuk 3 hä, 'ihä Yeyox te yümüg mütik häpkumep. ²²Tik te Yoäm putox pix'ax pénähä', tu Yeyox te pexkox tu' mōg pepi' pénähä', yä' xohix pénähä', pu Yeyox yä putpu' hi 'äktux, yümüg mütik tu häm'äktux. Tu ta tu' kux. Kaxiy.

²³Ha tik xop te tik 2 yämögatux, 'Üxuxet'ax Yoye Maxamax, yä 'äxet'ax nöy Hämyok, xix Mätit, ²⁴tu Topa pu häm'äktux, hu:

—Topa 'äxekah, yümü'äte xa tu' xak, xate tikmū'ün kuxa xohix yümüg hah, hukmū'ä yümügä! Piä' mün putup xate? 'Ok pe Maxamax, 'ok pe Mätit? ²⁵Yot te Hämgäyägnäg pet ha' mōg, 'äpu yümü'ä' nöö yäykutnä', pu Yot pupi häpxopmä', nüy Yeyox yög mō'pok xop kopa' xihip, nüy Yot hä' yänän häpxopmä', Kaxiy.

²⁶Tu mō'kap yöö, puyiy' xap hämyümmügä', ha' xut Mätit, ha Mätit te nööm tik te 11 mütik häpxopmähä'.

2

Topa Koxuk te tikmū'ün ha yïxohoh

¹Häpxip 'ihä Yoneo xop te' ämuk xexka mýy, 'Üxuxet'ax Pëtekot, ha' kuxa mäm ka'ok xop xohix te yäy kotinnähä mïptut puxet kopah, 2 tu' mäm, tu mō'ka'ok tinnä ka'ok 'äpak, yä 'ämuh gäy putuk, tu' xutep mïptut kopah,

tu m̄iptut kopa nū'xip,³ ha' yōyxōg punethok pēnāhā', yā kuxap putuk, tu hāpxummāhā', tu mōktu 'üp-tox xohix xuka' mām,⁴ ha Topa Koxuk te pexkox tu' yīxohoh, tu' xohix ka'ogāhā', pu tu hām'āktux. Yā Topa Koxuk te' yīgāhā'.

⁵ Ha hāpxexka xohix yōg Yoneo xop te Yenoyanēn kopa' tīhi', nōm te Topa xak,⁶ tu' xupak, tu yāy tu nū'nāhā', tu' nūn, tu nūktu mōxaha', tu yāy yī'ax xohix 'āpak, tu' yēy,⁷ tu kuxānōg, tu:

—Pēnā', 'ōhōm Gанинет yōg tihik, tu' yīy, pāyā' yī'ax puknōg xohix hā hām'āktux.⁸ Pute 'ūm? Yūmūg nūn, tu hām'āpk, tu yāy yī'ax hā hām'āpk. ⁹ Yā' yī'ax xohix te: Pat yōg, xix Met yōg, xix 'Enamit yōg, xix Mēyopatām yōg, xix Yonex yōg, xix Kapanox yōg, xix Po'ōn yōg, xix 'Ax yōg yī'ax,¹⁰ xix Pinik yōg, xix Pānpit yōg, xix 'Eyt yōg, xix Nip yōg, xix Xinēn yōg, xix nōm te Hōm tu' pip xop yāy yī'ax nōm xop nūn, tu nūktu Yenoyanēn tu' mōxaha', tu' pip.¹¹ Yā' yāg Yoneo, xi' yāg yā' puknōg xop, nōm te Topa xak, xix Yoneo mōnāy xop yōg hāpxompmā'ax tat. Yā Kenet yōg, xix 'Anap yōg, yūmū'āte Topa yōg hāpxompmā' max xe'ēgnāg 'āpak, tu yāy yī'ax hā' xupak. Kaxīy.

¹² Hu kuxānōg, tu yāy pu yīkopit, hu:

—'İntu', pute 'ūm nūhū' Kaxīy.

¹³ Ha tik yāg kute' ex kummuk, tu:

—Yā mīnta hep xupyāg xo'op, hu nō paputux! Kaxīy.

Pāyā' ap paputux'ah.

Pet te hām'āktux

¹⁴ Ha Pet yok, tuk-nīhā' xip tik te 11 kopah, tu' yīy ka'ok tu:

—Yonex yōg tihik, xix kōmēn Yenoyanēn kopa ti xop kamah: 'Üg'āpax, 'āte 'ūm mūgā'āpax. ¹⁵ A' tik xop paputux'ah. 'Āmhok. Yā hōnhā māyōn te pexkox puka' yūm. ¹⁶ Pa hōmā tik hittap Yoeo te Topa pupi hām'āktux, hu:

¹⁷ "Hōmā, hāmyāxatamuk xohix nōg putup, 'lhā Topa te yāy Koxuk yīxōnnāp-tup 'ühep xop xohix hah, ha'āk-tok pit xix 'āk-tok hex te Topa pupi hām'āktux putup, ha'ixtapt xop te yāy koxuk hā' pēnāp-tup, ha kutut xop te nō yōnkup putup.

¹⁸ Ha 'āmnīy 'ūm 'lhā Topa te yāy Koxuk yīxōnnāp-tup yāy yōg kāmānat xohix hah, tik xop xix 'ūn xop, ha Topa pupi hām'āktux putup.

¹⁹ Ha Topa te hāpxompmā' xe'ēgnāg xa' mūg putup pexkox tu' xix hām tu', ha' hep 'āta pēnāp-tup, xix kuxap, xix kugōy.

²⁰ Māyōn yānām xop putup hāpxotap hah, ha māyōn hex yāy hā' hep 'ātāp-tup, ha'āmnīy 'ūm puxet 'lhā Topa nūn putup, tu hām tu' nūn putup, pu hāpxompmā'ax xohix kopit.

²¹ Tikmū'ūn 'ūm te Topa 'āxet'ax hā' xānā', pu' xut, puxix Topa nōm xut putup, pe tihik, pe 'ūhūn." Kaxīy.

²² Pet te xe:

—Iyaet yōg tikmū'ūn, 'āyīpkox pi', tu hām'āpax. Topa mūn te Nāyane yōg Yeyox yāyutnāhā', tu 'āxop ha nū'kutnāhā', nūy xa' mūg. Tu Yeyox hā hāpxompmā' max xe'ēgnāg 'āxop keppah, ha hāmyūmmūg xate'. ²³ Topa te hāmyūmmūg, tu Yeyox hōm 'āxop xohix pu', ha 'āxop tep-tup nōg, tu tik kummuk xop pu' hōm Yeyox, pu mīpkupnix tup-tex.

²⁴ Pa Topa te putpu' hīnnāhā'. 'Üxok xe'e', pāyā' Topa mūn ka'ok, tu putpu' hīnnāhā'. Yā Yeyox te Topa hāk-tok xe'e'. ²⁵ Hōmā mōnāy xop Namix te Topa pupi hām'āktux, tu Yeyox 'āktux kamah, 'a yāy 'āktux'ah, hu:

—'Amnīy xohix hā 'ātek xuxyā pēnāhā', 'ügyīp xe'e hā' xip, nūy mōknlyñām, huk kuxānōg 'ohnāg.

²⁶ Huk kuxa hittup, xik yīy'ax hittup.

Hōmāk xok putup, pāyāk kuxa yūm ka'ok, tu hāmmāx hip, tuk hittup.

²⁷ Xatek koxuk nīm putup'ah. 'Ap xukpot tuk nīm putup'ah.

Xatek hep kutox 'āta tux hok, puk-tox 'ohnāg,

yāk mūn tik max xe'ēgnāg.

²⁸ 'Ögnū putat xe'ēgnāg hāk mōg. Xate 'a' mūg putahat. 'Ügyīkāgnāg hā 'āxip, yīk kuxa hittup," kaxīy.

²⁹ Tu xe:

—'Ünōy mūnōm xop, 'āte xa hāpxe'e 'āktux: Mōnāy xop hittap Namix xok, ha nō hāpkot, ha' yōg hāpkox xip 'üxukpot tu', tu yā' xip hōnhā. ³⁰ Namix te Topa pupi hām'āktux, tu Topa te hām'āktux xex yūmmūg, tu Topa yā' koit 'ohnāg yūmmūg, yā yāy 'āxet hā Topa te hām'āktux xex, hu: "Āte 'āmōpkutox xekanāp-tup, pu tikmū'ūn xohix tu xat," kaxīy. ³¹ Hōmā kumak Namix te hōnhā yōg hāpxompmā'ax pēnāhā', tu' koxuk hā' pēnāhā', tu Topa yōg hāmyākutnāhā' pēnāhā', tu' yōg putpu' hī'ax pēnāhā', ha Topa te Yeyox nīm 'ohnāg xukpot kopah, ha Namix te' pēnāhā', tu Yeyox yāy hep 'āta kutox 'ohnāg pēnāhā'. ³² Hamūn, Topa te Yeyox hīnnāhā' putpu', hak mūg xohix te' pēnāhā'. ³³ Yīy Topa te' xekkānāhā' 'üyīpxe'e hah, tu hām'āktux xex, tu hām'āktux, hu: "Āte Topa Koxuk yīxōnnāp-tup tikmū'ūn hah," kaxīy. Ha hōnhā 'āxohix te' pēnāhā', tu' xupak. ³⁴ Namix mūn te pexkox ha 'a' mōg'ah. 'Ap pepi' mōg'ah, pāyā hām'āktux, hu: "Topa te hām'āktux 'ükxuyā pu', hu:

—'Ügyīpxe'e hā yūhūm. ³⁵ 'Āte xa tu' gāy xop hūpmāp-tup, xayī' xat, ha 'āmūn pu' yīpkox pi', " kaxīy. ³⁶ Iyaet yōg tikmū'ūn, 'āxop te Yeyox putex mīpkupnix tu'. 'Āte xa hām'āktux xe'e', 'ap koit'ah: Topa te Yeyox yāyutnāhā', puyīy 'āxop hā 'āxuxyā xe'ēgnāg.

Tu yā Topa yōg hāmyāyutnā'ax xe'e'. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

³⁷ Ha' xohix te' xupak, tu yāyhāhup, tu' kuxa te' xak, tu hām'āktux 'Pet pu', xix mō'pok xop xohix pu', hu:

—Ũnōy mōñōm xop, putep mūn mīy'ax? Kaxīy.

³⁸ Ha Pet te:

—Āpu yāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy kux, hap-tox pix, xa Yeyox yā 'āxuxyā 'āktux, ha Topa te 'āxop yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāp-tup, pu tu' kux, ha xa nū'kuthnāp-tup yāy Koxuk Xe'ēgnāg. ³⁹ Topa te xa hām'āktux xex, hu: “Āte yāy Koxuk mō'kuthnāp-tup xa', xix 'āk-tok hah, yā' xohix hah, nōm te hāptox tu' pip, Topa te nōm xop xānāhā!” Kaxīy.

⁴⁰ Ha Pet te hām'āktux punethok, nūy tu ka'ōgā', tu' xānāhā', hu:

—Ānūn, tu tikmū'ūn kummuk nīm, Topa te tikmū'ūn kummuk xūygāp-tup hah. Kaxīy.

⁴¹ Ha tikmū'ūn xohix xexkah te hām'āpok, tu' yīpkox pip, hap-tox pix, yā yāy koxuk xop xohix te 3.000. ⁴² Ha Yeyox yōg mō'pok xop te hāmyūmmūgāhā mōkuma' mōg. Tu 'āmnīy xohix hā Topa pu hām'āktux, tu nū mūtik hām'āktux xī' xit, nūy Yeyox nōm te' pupi' xok pe'paxeh.

Tikmū'ūn kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah

⁴³ Ha tikmū'ūn kuxānōg, 'īhā Yeyox yōg mō'pok xop te hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg punethok, ⁴⁴ ha' kuxa mām ka'ok Yeyox kopa', tu yāy mūtik pip, tu hāpxop xohix koxip yāy pu', ⁴⁵ ha tik xop te yāy yōg hāpxop xohix hāmenex, nūy 'ūhok xop xohix pu' nīm, tu' xupkumīy 'ohnāg. ⁴⁶ Āmnīy xohix hā yāy tu nū'nāhā' Topa pet xexka kopa', tu yāy mūtik xit yāy pet kopa', nūy Yeyox xok'ax pe'paxeh, tu'kuxa hittup, yā kuxap-xet, ⁴⁷ tu Topa 'āktux max, ha tikmū'ūn xohix tep-tup, ha 'āmnīy xohix hā Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy yānān tu' kuxa max tat, tu' xohix nāg nōy nā' mōgāhā', tu mōktu xohix.

3

Topa te tik te hāpkumep hok hittupmāhā'

¹ Māyōn he 'īhā Pet mōg xix Yoām, tu Topa pet xexka ha' mōg, nūy Topa pu hām'āktux Yoneo xop mūtik. ² Tik 'ūm te hāpkumep hok, tu' xip. 'Ūtut te' put tu hāpkumep hok, yāy hi'ax tox hā. Āmnīy xohix hā tikmū'ūn te Topa pet xexka mō'yīnnīn'ax tu' tat, nō'ōm mō'yīnnīn'ax 'āxet'ax "Ūmax", ha tikmū'ūn nūn, ha tik te tu' kax, pu tu hāpxop 'ūm hok popmā', ³ ha Pet mōg nōmāhā, xix Yoām, tu Topa pet xexka hā' mōxaha', ha tik te hāpkumep hok te' pēnāhā', tu:

—Ām hok hōm hāpxop 'ūm! Kaxīy.

⁴ Ha tik 2 te' pēnāhā', tu' pēnā ka'ok, tu:

—Hēnā! Kaxīy.

⁵ Ha tik te hāpkumep hok te' pēnā ka'ok, nūy hāpxop 'ūm pa'. ⁶ Ha Pet te hām'āktux, hu:

—'Ap pip'ah tayūmak, 'ūyā xa hāpxop 'ūm nōy hōm. Yā Nāyane yōg Yeyox Kunnix tekmu'ā yāy 'āxet'ax hōm, 'ū 'āxat, hu: 'Āpu, 'āk-nīhā xihip, nūy hāpkumep! Kaxīy.

Tu' yīy'ax hā' hittupmāhā'.

⁷ Tu' yīpxe'e mūg, tuk-nīhā' xip, ha' nōy yok mō'ka'ok, tu' kup ka'ok xi' pata ka'ok, ⁸ tu' hitup xexka', hu: Pūn, pūn, pūn, kaxīy, tu Topa 'āktux max. ⁹ Ha tikmū'ūn te' pēnāhā', tu hāpkumep pēnāhā', tu Topa 'āktux max 'āpak, ¹⁰ tu tik tupmāhā yūmmūg, hu hām'āktux, hu:

—'Āmnīy xohix hā' yūm, tu ta tu' xak Topa pet xexka mō'yīnnīn'ax 'Ūmax tu'! Kaxīy.

Tu' yēy.

Pet te hām'āktux Topa pet xexka kopa'

¹¹ Ha tik te Pet yāy kep hā' mūg, xix Yoām, ha tikmū'ūn kuxānōg, tu' nūn, tu yāy tu nū'nāhā', Xanomām yōg hāptopa hāmyīkox tu yāy tu nū'nāhā', ¹² ha Pet te tikmū'ūn pēnāhā', tu hām'āktux, hu:

—'Iyaet yōg tihik: Teptu 'ākuxānōg, tuk pēnā ka'ok? Putep pe'āpaxex? 'Ak mūg ka'ok'ah, 'ak mūg max xe'e'ah, nūy tik hittupmāhā'.

¹³ Mōñāyxp hittap 'Amanām yōg Topah, xix Mōñāyxp Iyak yōg, xix Mōñāyxp Yako yōg Topah, xix mōñāyxp xohix yōg Topah, yā Topa te' yōg Kāmānat Xe'ēgnāg Yeyox xexkanā xe'ēgnāg, pa 'āxop tep-tup nōg, tu' puknōg xop ha' mōgāhā'. Pinat pa te hāmyūmmūg, tu' xut putup, pu mōg, pāyā xatep-tup'ah. ¹⁴ 'Ūmax xe'ēgnāg Yeyox, pāyā xatep-tup nōg, hu Pinat tu' xak, pu tik kummuk xut 'ūyānān tu', pu mōg, nōm te' nōy putex. ¹⁵ Yeyox te' xohix hīnnāhā', ha xatep-te' Yeyox, pa Topa te' putpu' hīnnāhā', hak mū'āte' pēnāhā'. ¹⁶ Yā Yeyox mūn ka'ok, tu tik hittupmāhā'. Tik kuxa yūm ka'ok Yeyox kopa', ha tik pata kup ka'ogā xe'e'. 'Āxop te' pēnāhā', tu' yūmmūg.

¹⁷ —'Ūnōy mūnōm xop, hōmā 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg, xix 'āxexka xop te hāmyūmmūg 'ohnāg. ¹⁸ Hōmā tik xop hittap te Topa pupi hām'āktux, tu tikmū'ūn hittap pu hām'āktux, hu:

"Topa te Kunnix yāyutnāhā', pu nū'kuthā 'āxop hah," kaxīy. Yā Topa yōg hām'āktux hittap hā Yeyox xok mīpkupnix tu' nōmāhā. ¹⁹ 'Āpu yāyhāhup, nūy 'ōg hāpkummuk mīy kux, tu Topa ha mōg, puyīy Topa 'ōg mīy'ax kummuk xaxogā', pu tu' kux, ²⁰ puyīy Topa 'ākuxa ka'ogā', tu Yeyox yāyutnāhā tap, nūy xa nū'kutnāhā', tu nū'kutnāp-tup putpu', ²¹ pa hōnhā pekxox tu' xip, tu Topa yōg hāptup xe'e hip. Yā Topa pupi hām'āktux xop te' xuktux tap. ²² Mōñāyxp hittap Mōyyex te Yeyox 'āktux kamah, tu: "Hōmā Topa te tik te yāy pupi hām'āktux yāyutnāp-tup, 'āxop kopa' yāyutnāp-tup, tu

tik puxet xānāp-tup, puyī' pupi hām'āktux, 'ūkputuk. 'Ūxupax, nūy xat'ax xohix mīy. ²³Tikmū'ūn te Topa pupi hām'āktux 'ax'āpax, tu 'āyipkox hok, puxix nōm xop yīpkox pip hok xop kix putup," kaxīy. ²⁴Ha tik xop xohix te hām'āktux, yā' xohix te' xuktux, yā' Xāmō'e, yā' xohix te' xuktux. ²⁵'Āxop xik mītūg yā' nōm tik xop hāk mōkputox, ha hōmā Topa te pa'ax mīy yūmūg mōnāyhop mūtik, tu mōnāyhop 'Amanām pu hām'āktux, hu: "Āmōkputox te' hep xop xohix hā hāmmāxnāp-tup," kaxīy.

²⁶Tu nū Kāmānat Xe'ēgnāg Yeyox kutnāhā 'āxop ha hāmāxap, pūyī' 'āhittupmā' xa hāpxomā kummuk kux. Kaxīy.

4

Pet xix Yoām te Yoneo xexka xop keppa' tihī'

¹Hāpxip 'ohnāg 'īhā Yoneo yōg 'āmānex xop nūn, xix Topa pet xexka yōg xonat xop kapitām, xix Xanoxeo xop nūn, ²ha Pet xix Yoām te hām'āktux tikmū'ūn pu', tu hāmyūmūgāhā, tu Yeyox yōg putpu' hī'ax 'āktux, ha' xexka xop gāy, ³tu Pet mūg xix Yoām, tu 'āmnīy hā kanet ha' mō'tat, ha' tīhī', ha' 'āmnīy, yā' hāptup hip. ⁴Pa nōm te hām'āpax kuxa mām ka'ok Pet yōg hām'āktux kopa', ha' kuxa mām tik xop xohix nōy nā' mōg, tu mōktu 5.000, yā' xohix xexka punethok.

⁵Hāptup 'īhā Yoneo xexka xop xix tik xop te hāmyūmūg xop te yāy tu nū'nāhā 'Yenoyanēn kopa', ⁶tu Yoneo 'āmānex xexka xop mūtik pip, 'ūxohix te: 'Anān, yā' 'āmānex xop xohix xat'ax, xix Kaxpax mūtik pip, xix Yoām, xix 'Anexān, xi' xape xop, ⁷tu Pet xix Yoām xānāhā', tu' yīkotip, hu:

—Putep te 'āxop xat, xa tik pakut hit-tupmā'? Putep hā 'āxop te nōm tik hit-tupmāhā'? Kaxīy.

⁸Ha Topa Koxuk te Pet ka'ogāhā', ha hām'āktux ka'ok, hu:

—Tikmū'ūn xexka xop, xix tik xop te hāmyūmūg xop: 'Ūg'āpax! ⁹'Āxop tek mūn yīkotip, hu: "Putep te 'āxop xat, xa nōm tik hittupmāhā'? Putep hā 'āxop te' hittupmāhā?" Kaxīy. ¹⁰'Ūg'āpax, 'āte xa hāmyūmūgāx, xa hāmyūmūg, puyī' 'Iyaet yōg tikmū'ūn hāmyūmūg. 'Āxop te Nāyane yōg Yeyox Kunnix putex mīpkupnix tu', ha Topa te' hīnnāhā putpu', hamūn te nōm tik hittupmāhā', Yeyox 'āxet'ax 'āktux hā' hittupmāhā'. Pēnā'. Nōmhā' xip, tu hāpkumep. ¹¹Yeyox yā' mīptut hā' māykup putuk, xix koxuk. 'A 'āxop te Yeyox putup nōg, pa Topa te' xexkanāhā xe'ēgnāg. ¹²'Ok xip tik nōy te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy yānān tu' kuxa max tat? 'Ok xip hāpxexka xohix tu'? 'Ap xip'ah. Yeyox yāp-xet xip. Topa te Yeyox 'āxet'ax hōm tikmū'ūn

pu', pu Yeyox yūmūg kuxa kummuk tu xit, nōy nō max tat 'ūyānān tu'. Kaxīy.

¹³Ha' xexka xop te Pet pēnāhā xix Yoām, ha' yīpkutuk 'ohnāg, yīy hāmpe'paxex, hu:

—Tappet xax yūmūg kutōgnāg, pāyā tute Yeyox mūtik hāpkumep, yā' yōg tīk xop, kaxīy.

¹⁴Ha tik tupmāhā' xip, ha' xexka xop te' pēnāhā', hu yāyāhāhup, tu' yīy 'ohnāg, ¹⁵tu:

—'Āpep, nūy hāptopa mōg. Kaxīy.

Ha' mōg, ha' xexka xop te yāy mūtik hām'āktux hā' nōy yānān, ¹⁶hu:

—Putep mūn mīy'ax? Pet xix Yoām te hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg. Tep tu yā' koit? Yā 'Yenoyanēn yōg tikmū'ūn xohix te' pēnāhā', tu' yūmūg. ¹⁷Āpu, nōm tik 2 xat hok, pu Yeyox 'āxet'ax 'āktux hok tikmū'ūn pu', pu tikmū'ūn Yeyox xaxok. Kaxīy.

¹⁸Tu Pet xānāhā xix Yoām, tu' xat hok, hu:

—Yeyox 'āxet'ax 'āktux hok, xix tikmū'ūn pu Yeyox yūmūgā hok. Kaxīy.

¹⁹Pa Pet xix Yoām te:

—'Āxop pa te hāmyūmūg: Pi'yā' max, 'ok pe 'āxop puk yīpkox pip, 'ok pe Topa puk yīpkox pip? 'Āxop te hāmyūmūg.

²⁰'Ūgmū'āte Yeyox 'āxet'ax 'āktux putup mō'kuma' mōg, Topa te' xat, hak mūg yīpkox pip Topa pu hāmāxap, hu hāpxomā'ax pēnāhā 'āktux putup, xix hāpxomā'ax 'āpak 'āktux putup kamah. Kaxīy.

²¹⁻²²Ha tik hittup yōg hāmyāxatamuk te 40, yīy tikmū'ūn xohix te Topa 'āktux max, hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg hah, ha' xexka xop te Pet xūygāp-tup, xix Yoām, pāyā tikmū'ūn yīpkutuk, hu' mīy 'ok pa' gāy, tu Pet xupemāhā xix Yoām.

Yeyox yōg tik xop te Topa pu hām'āktux

²³Ha' mōg, tu mōktu mōxaha' xape pet tu', tu' xexka xop yōg hām'āktux 'ax 'āktux 'ūxape xop pu', tu 'āmānex xexka xop yōg hām'āktux 'ax 'āktux, xix tik xop te hāmyūmūg yōg hām'āktux 'ax 'āktux. ²⁴Ha' xupak, tu Topa pu hām'āktux, tu yāy yīy puxet hā hām'āktux, hu:

—Topah, 'āxexka xe'ēgnāg, xate pexkox mīy, xix hahām, xix kōnāg xexka', xix hāpxox xohix te kopa' pip mīy. ²⁵Hōmā 'Ākokuk Xe'ēgnāg te hām'āktux, tu' xat, pu 'ōg kāmānat Namix hām'āktux, hu: "Tep tu' puknōg xop gāy? Ha' hep xop xohix te hāmpe'panōm, hu: "Ūkxexka", kaxīy, pak-tōgnāg, tu xe: "Ūgka'ok", kaxīy, pāyā' pu'ūgnāg. ²⁶Hāpxexka xohix yōg xexka xop te yāy tu nū'nāhā', nūy Topa hā kumīy, nūy Topa yōg hāmyākutnāhā' mūtik yāy tuk-mīy", kaxīy.

²⁷—Ap koit'ah. Yā 'Yenoyanēn yōg xexka xop, yā' Yoneo yōg tikmū'ūn xi' puknōg xop, xix Pīnat, xix 'Enot, tu yāy tu nū'nāhā', nūy 'ōg Kāmānat Xe'ēgnāg hā kumīy, pāyā xate Yeyox yāyakutnāhā', tu nōm xexkanā

xe'ēgnāg. 28 Hōmā xate hāmpe'āpaxex, tu hām'āktux tap, yīy 'ōgnū hām'āktux hittap hā Yoneo yōg tikmū'ūn kummuk te Yeyox kummugāhā nōmhā, xi' puknōg kummuk xop te' kummugāhā nōmhā. 29 Tu' gāy, tu' yīy gāynām, yīg mū'āte xa tu' xak, xak mūg ka'ogā', 'uyīy hāpxompā max, nūy nōm xexka xop yīpkutuk hok, nūy 'ōgnū hām'āktux 'āktux pax. 30 Yā 'āka'ok, hu tīkmū'ūn hit-tupmāhā', tu hāpxompāhā', xix hāpxompā ka'ok xe'ēgnāg, pu tīkmū'ūn pēnā', tu 'ōg Kāmānat Xe'ēgnāg Yeyox hā hāpxompāhā'. Kaxīy.

31 Tu Topa pu hām'āktux kux, ha mīptut yāy nuhuk, ha Topa Koxuk te' xohix ka'ogāhā', hu Topa yōg hām'āktux 'āktux, tu' yīpkutuk 'ohnāg.

Ūkuxa mām ka'ok xop te hāpxop xohix koxip

32 Yā' kuxa mām ka'ok, tu' kuxap-xet, xip-tox puxet. 'Ap hām'āktux'ah, hu: "Yōgnū", kaxīy. 'Āmhok. Pāyā hāpxop xohix yā yāy yōg, tu' xupkumīy 'ohnāg. 33 Ha Yeyox yōg mō'pok xop te hām'āktux ka'ok, tu yūmūg xuxyā Yeyox putpu hi'ax 'āktux, ha Topa te' kuxa mām ka'ok xop ka'ogāhā', ha tīkmū'ūn tep-tup pax. 34 'Ap hok xop pip'ah, pap-te xop te mīptut hāmenex xix hahām, tu tayūmak pop, tu' xape xop pu' popmāhā', 35 Ha' mō'pok xop te' pop, tu' hok xop pu' popmāhā'.

36 Ha Xip yōg tik yā Nemi hā' mōkputox, tu' xuxet'ax Yoye Maname', ha' xuxet'ax te tīkmū'ūn yīy'ax hā: "Nōm te' nōy ka'ogāhā", 37 tu yāy yōg hām'āmenex, tu tayūmak paha', tu mō'pok xop pu' hōm.

5

Ānānīn xix Xapit

1 Tīk 'āxet'ax 'Ānānīn, xi' xetut 'āxet'ax Xapit, tu yāy yōg hām'āmenex, 2 ha' nōmenex, tu tayūmak paha', tu mō'pot, tu' yāg xaptop, tu' yāg nōy paxnūn mō'pok xop hah, Yā mō'āmā', hu:

—Yā tayūmak xohix, yā' kux, 'ap nōy xip'ah. Kaxīy.

Ha' xetut te yā' koit yūmmūg, tu mō'āmā kamah. 3 Pa Pet te:

—Ānānīn, tep tu xate Hāmgāyāgnāg yōg hām'āktux 'āpak, tu 'āyīpkox xip nōm hām'āktux kummuk pu'? Yā Topa Koxuk pu yā' koit, tu tayūmak yāgnāg xaptop, tu' yīy 'ohnāg! 4 Ha hām'ōgnū, xix tayūmak xohix 'ōgnū'. Putep mūn pe'āpaxex 'ākuxa kopah? Xate tīkmū'ūn pu' koit'ah, pa Topa mūn pu' koit. Kaxīy.

5 Ha' xupak, tu hām tu' nāhā', tu' xok xe'e', ha nōm te' xupak kuxānōg xexka'. 6 Tik xiptap te 'Ānānīn kīy topixxax hā, tu mō'tat, tu nō hāpkot.

7 Ha 'ot 3 nōg, īhā' xetut mō'nāhā', 'ap te yīpxox xok'ax yūmmūg'ah, 8 ha Pet te:

—Pu, 'āyīy. 'Ōgnū hahām yōg tayūmak xohix te xīy? Kaxīy.

Ha:

—Hamūn. Yā tayūmak xohix, 'ap nōy xip'ah. Kaxīy.

9 Pa Pet te:

—Tep tu 'āyīpxox te koit, xix 'āmūn? 'Ok Topa Koxuk pu' koit, nūy nō gāyā'? 'Ūxupax: Tik te 'āyīpxox nō hāpkot, tu ta' nūn, tu nū', tu mō'ātāt putup kama hāptopa'. Kaxīy.

10 Pet te hām'āktux kux, īhā' xetut te hām tu' nāhā', Pet pata yīka' nāhā', tu' xok, ha tik xiptap nūn, tu' pēnāhā', tu hāptopa mō'tat, tu' yīpxox yōkāmā' xe nō hāpkot. 11 Ha' kuxa mām ka'ok xop kuxānōg xexka', ha tīkmū'ūn xohix te' xupak, tu kuxānōg kamah.

Ha hāpxompā ka'ok xe'ēgnāg

12 'Ūkuxa mām ka'ok xop te yāy tu nū'nāhā' Topa pet kux kaxax kaka hah, ha' kux kaxax 'āxet'ax Xanomām yōg, ha Yeyox yōg mō'pok xop te hāpxompā ka'ok xe'ēgnāg tīkmū'ūn kopah, puyī' pēnā', 13 yīy tīkmū'ūn kuxa mām 'ohnāg xop kuxānōg, tu' kuxa mām xop yīpkutuk, 'ap te yāy tu nū'nāhā' nōm xop mūtik, pāyā' xohix te nōm hāp-tup pax. 14 Ha tīkmū'ūn punethok kuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā kopah, tu' nūn, tu' nōy tu' mōxaha', tu yāy tu nū' kuxa mām ka'ok xop xok, tik xop xix 'ūn xop, 15 ha tīkmū'ūn te' pakut xop tat putap kopah, tu mīm xix 'extet tu' xex, pu Pet koxuk kopa nāy, nūy hīttupmā'. 16 Ha kōmēn punethok te Yenoyanēn yīka' pip, ha kōmēn nōy yōg tīkmū'ūn nūn Yenoyanēn tu', tu' pakut xop tat, xix yāmīy kummuk kopa' pip xop tat, ha' hīttupmāhā'.

'Ūxexka xop te tik xop kummugāhā'

17 Pa tik te 'āmānen xop xat'ax te' yīpkumīy, xix Xanoxeo xop te' yīpkumīy, 18 tu' xat, pu Yeyox yōg mō'pok xop mūy, tu kōmēn yōg kanet ha mō'tat, tu' xex. 19 Pa 'āmīy koxtap īhā pexkox yōg nū'kutnā'ax nūn, tu hāmīnnīn'ax xōn, tu tik xop mōgāhā' kanet kopah, tu hāptopa' mōgāhā', tu' xat, hu:

20 —Mōg, mōg, Topa pet xexka ha mōg, nūy Yeyox 'āktux, nōm te tīkmū'ūn xop xohix hīnnā'ax. Kaxīy.

21 Ha hām'āpак, tu' mōg, tu māyōn xupep īhā tīkmū'ūn yūmmūgāhā Topa pet xexka kopah.

Ha ta tik te 'āmānen xop xat'ax nūn, xi' yōg xop xohix, tu Yoneo xexka xop xohix xānāhā', pu yāy tu nūnnāy, ha' xat, hu:

—'Āpu, kanet tu nūnnāy Yeyox yōg mō'pok xop. Kaxīy.

22 Ha xonat xop mōg kanet hah, tu' xak, pāyā' 'ap ti'ah, yīy putpu' nūn, tu' xexka xop pu' xuktux, 23 hu:

—Pipcup ka'ok hā mō'yīnnīn, ha' xōn ha' xīy 'ohnāg, ha xonat xop te hāmyīnnīn'ax yīka' pip, nūy pēnāh', hak mū'āte kanet yōg hāmyīnnīn'ax xōn, pāyā 'ap tik 'ūm xip'ah kanet kopah. Kaxīy.

²⁴ Ha Topa pet xonat xop yōg kapitām te' xupak, xix 'āmānex xexka xop te' xupak kamah, tu:

—'Ihok, pute 'ūm? Kaxīy.

25 Ha tik 'ūm nūn, tu:

—Hōmā 'āxop te tik tigāhā kanet kopah, yā hōnhā Topa pet xexka tu' pip, tu tkmū'ūn yūmmūgāhā'. Kaxīy.

²⁶ Ha xonat xop te tkmū'ūn yīpkutuk, tu hāmpe'paxex, hu "Pe yā 'ā mīkaxxap tux!" kaxīy. Hu mō'pok xop xūygā 'ohnāg, pāyā' mūg, tu' nūnnāhā', ²⁷ tu' xexka xop keppa' xex, ha tik te 'āmānex xop xat'ax te' yīkopit, hu:

28 —'Ok 'āyīpkox hok? Hōmāg mū'āte xa' xat, hu: "Āyī hok, Yeyox 'āxet'ax hā yūmmūgā hok!" kaxīy. Pa 'āxop te tkmū'ūn xohix yūmmūgāhā Yenoyanēn kopah, nūy 'ūgmūg kuxep Yeyox xok'ax ha, pu tkmū'ūn 'ūgmūg 'āktux kummuk. Kaxīy.

²⁹ Pa Pet xix mō'pok xop te hām'āktux hā' nōy yānān, tu:

—'Ūgmū'āte Topa yīy'ax 'āpak, tu Topa puk yīpkox pip hāmāxap, tuk-nāy tu tkmū'ūn puk mūg yīpkox pip. ³⁰ 'Āxop te Yeyox putex mīpkupnix tu', pipcup hā' xup mīpkupnix tu', nūy tup-tex, ha mōnāyox yōg Topa te' putpu 'hīnnāhā', ³¹ tu' xexkanāhā yāy yīpkox'e hā', nūy hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu' kux. ³² 'Ūgmū'āte' pēnāhā', xix Topa Koxuk te' pēnāhā', tu hām'āpak, tu xe hām'āktux, ha Topa te yāy Koxuk Xe'ēgnāg nū'kutnāhā tkmū'ūn hah, nōm xop kuxa mām ka'ok xop ha nū'kutnāhā'. Kaxīy.

³³ Ha' xupak, tu' gāynām, tu' kix putup, ³⁴ pa Paniye xop yōg tik xip, 'ūxuxet'ax Gāmāniēt. 'Ōhōm tik te hāmyūmmūg xexka', tu Topa yōg xat'ax yūmmūgāhā', ha tkmū'ūn xohix tep-tup pax. Hak-nīhā' xip, tu' xat, hu:

—'Āpu, tik xop hāptopa mōgā'. Kaxīy.

Ha' mōgāhā Yeyox yōg mō'pok xop. ³⁵ Ha Gāmāniēt te' xexka xop pu hām'āktux, hu:

—'Iyaet yōg tik xop, 'ōg pa mōxip, xayīy 'āmpe'āpaxeh, nūy hāpkummuk 'ūm mīy hok. ³⁶ Hōmā Teot te tkmū'ūn xat putup, tu tik xop te 400 mōgāhā', hap-tex, ha nōm xop te' pe' mōg te' xaxok, ha' kux. ³⁷ Ha hāpxip 'Ihā gohet te tkmū'ūn mō'kupix, tu tkmū'ūn xohix te xīy yūmmūg putup, hu mō'kupix, 'Ihā Ganinet yōg Yot xip, ha tkmū'ūn punethok te Yot pe' mōg, ha' xok, ha tkmū'ūn te yīkām xupmāhā'. ³⁸⁻³⁹ Yīy hōnhā 'āte xa hām'āktux, hu: Tik xop nīm, tu' kummugā hok. Pi'yā'? 'Ok pe Topa te nōm nū'pok, 'ok pe tik 'ūm te nū'pok? 'Āte' yūmmūg'ah. Yī' hip, ka Topa mūtik yūmūg yāy tuk-mīy. Kaxīy.

Ha' xexka xop te Gāmāniēt yōg hām'āktux 'āpak, tu' yīpkox pip, ⁴⁰ tu Yeyox yōg mō'pok xop xānāhā', tu' kix xokxax hā', tu' xat, hu:

—Yeyox 'āxet'ax 'āktux hok! Kaxīy.

Tu' tux hok, pu mōg.

⁴¹ Ha' mōg, tu' kuxa hittup. Yā' xexka xop te' xūygāhā', Yeyox xūy putuk tu' xūygāhā', yī' hittup. ⁴² Tu 'āmīy xohix hā hāmyūmmūgāhā Topa pet xexka kopah, xix mīptut xohix kopah, tu Yeyox yā Kuninx 'āktux. Topa te nōm yākutnāhā xe'ēgnāg.

6

Tik te 7 te mō'pok xop hā' tehe'.

¹ Hāpxip 'Ihā' kuxa mām ka'ok xop xohix nōy nā' mōg. Ha Genex yīy'ax yōg tkmū'ūn te:

—'Āmīy xohix hā 'āxop tek xit'ax popmāhā yūmū yōg hok mām xop pu', pāyā' 'ūgmūg yīy'ax xop xate' xaxok, tuk xit'ax 'ohnāg hōm, 'Ihā Yoneo yīy'ax hok mām xop pu' popmāhā'. Kaxīy.

² Ha mō'pok xop te 12 te' kuxa mām ka'ok xop xohix xānāhā', tu:

—Topa tek-mūg xat, 'ūyōg hām'āktux yūmmūgā', hak mū'āte Yeyox tu hāpxopmāhā'. 'Ap hāmyūmmūgā kux putup'ah, nūy kuxa mām ka'ok xop tu' xit'ax popmā'. ³ Āpu, tik max te 7 yīmōgatux 'āxop kopah, pu hāpxop popmā', puyīy 'ūn xop xaxogā hok, ⁴ pak mū'āte Topa pu hām'āktux pax putup, tu Topa yōg hām'āktux yūmmūgāp-tup. Kaxīy.

⁵ Ha' xohix te nōm hām'āktux putup, hu' kuxa hittup, tu tik xop yīmōgatux, tu 'Extep yākutnāhā hāmāxap. Yā' kuxa yūm ka'ok, ha Topa Koxuk te' ka'ogāhā'. Ha tik nōy yīmōgatux 'Extep mūtik, tik xohix te: Pinip, xix Ponok, xix Nūkānōg, xix Tīmām, xix Pām, xix kōmēn 'Ākitit yōg Nikonao, yā Nikonao te Yoneo xop hā' puknōg tap, pāyā' hōmā nōm xop kopa mō'nāhā', tu mōnāyox yōg hāpxopmā'ax tat. ⁶ Ha tik te 7 mōgāhā mō'pok xop hah, tu' keppa tigāhā', ha Topa pu hām'āktux, tup-tox yīmū' yīm nōm, pu Topa Koxuk ka'ogā'. ⁷ Ha tkmū'ūn punethok te Topa yōg hām'āktux 'āpak, ha Yenoyanēn yōg tkmū'ūn punethok kuxa mām ka'ok, ha' kuxa mām ka'ok xop xohix nōy nā' mōg. 'Āmānex xop kama te Topa yōg hām'āktux pu' yīpkox pip.

'Ūgāy xop te 'Extep mūg ka'ok

⁸ Ha 'Extep te hāpxopmā xē'ēgnāg, pu tkmū'ūn pēnāhā', ha Topa te' ka'ogāhā', tup-tup pax, ⁹ ha Topa pet 'āxet'ax Nimet yōg, ha' yōg xop nūn, tu hām'āktux hā' nōy yānān 'Extep mūtik, ha tik xohix te: Xinēn yōg, xix 'Anexanit yōg, xix Xinix yōg, xix 'Ax yōg. 'Ūxohix te hām'āktux hā' nōy yānān nām 'Extep mūtik. ¹⁰ Pa 'Extep te

hāmyūmmūg xexka', yā Topa Koxuk te nōm pu hāmyūmmūgāhā', ha' nōy xop te' yēy, tu' gāy. ¹¹ Tu' nōy xop pu tayūmak xaptop hā' hōm, tu' xat, hu:

—'Āmōg, nūy yā' koit. Kaxīy.

Ha' mōg, tu' koit, hu:

—'Extep te hām'āktux kummuk, tu Topa 'āktux kummuk xix Mōnāyxop Mōyyex 'āktux kummuk. Kaxīy.

¹² Tu' yīy hā tikmū'ūn gāyāhā', xi' xexka xop, xix hāmyūmmūg xop, tu' koit hā' xohix gāyāhā', tu' 'Extep mō'tat, tu' xexka xop keppa' xix, ¹³ ha' tik xop te koit hā hām'āktux, hu:

—'Extep te hām'āktux kummuk, tu' xuktux pax, ha' kux 'ohnāg, tu Topa pet xexka 'āktux kummuk, xix Mōyyex yōg xat'ax 'āktux kummuk. ¹⁴ Kāy te hām'āktux, hak mū'āte hām'āpāk, ha: Nāyane yōg Yeyox te Topa pet xexka koxyōy putup, tu Mōyyex yōg hāpxomā'x hittap nōāp-tup, nūy yā' xat'ax puknōg hā' nōy yānān. Kaxīy.

Pāyā' koit.

¹⁵ Ha' tikmū'ūn xexka xop te 'Extep pēnā ka'ok, ha' pa hittup xe'ēgnāg, tu pexkox yōg mō'kutnā'ax putuk.

7

'Extep te yāy pupi hām'āktux

1 Ha' tik te 'āmānex xop xat'ax te 'Extep yīkōpit, hu:

—'Ok tik te hāpxe'e 'āktux? Kaxīy.

2 Ha' 'Extep te:

—'Ūkxape xop xi' tak mūnōm xop, 'ūg'āpāx: Topa xexka xe'ēgnāg te pexkox kopa' xip, tu hām'āktux mōnāyxop 'Amanām pu', ha hāpxexka Mēyopotām tu' xip hāmāxap. ³ Ha hām'āktux, hu: "Ög hām nīm, xix 'āxape xop nīm, nūy mōg hām 'ūm tu' āte xa' mūg putup," kaxīy. ⁴ Ha' xip hāpxexka Kānet tu', tu' mōg, tu mōktu xupep kōmēn 'Anāg tu', tu' tīhi', ha yāy tak xok, ha Topa te mō'kutnāhā 'ōg hām hah, nūnte'. ⁵ Pa Topa te 'Amanām pu hām 'ohnāg hōm, hām 'ūm kutōgnāt tu' hōm 'ohnāg, ha 'Amanām te' puknōg yōg hām tu' xip, pa Topa te hām'āktux xex, hu: "Hōmā 'āte xa nū hām hōm putup, tu' 'āxok tehomip, 'āmōkputox pu' hōm putup," kaxīy. Pāyā 'Amanām kutoh hok. ⁶ Ha Topa te xe hām'āktux 'Amanām pu', hu: "Āk-tok xupep-tup xop te' puknōg yōg hām tu' pip putup, ha hāmyāxatamuk xohix te 400 hā' puknōg xop te' xūygāp-tup, ha' hok hā' hām putup.

⁷ Ūkpa te hāmyūmmūg, ha hāmyāxatamuk te 400 nōg, ⁸ hā' 'āte' gāy xop 'ūyānān tu' xūygāp-tup, ha 'āmōkputox xupepmāp-tup, puk xax nūnte, nūy tu nūk tetex," kaxīy. ⁹ Ha Topa te pa'ax mūy 'Amanām mūtik, pu tuk-tok xupep-tup xop xohix hāmyūmmūg, yā Topa yōg tikmū'ūn xe'e', ha Topa te' xat, hu: "Āxop yāy nāg xax xak kutōgnāg 'ūyīmap.

Puyā 'āk-tok pit xupep-tup xop xohix yāy xax mep, ha 'a' kux'ah," kaxīy. Ha 'Amanām tek-tok 'Iyak put, ha 'āmīnī te 8 nōg, ¹⁰ hāk-tok pit yāy xax yīmap tu' xak, ha 'Iyak tek-tok pit Yako put, ha Yako tek-tok put te 12, tuk-tok pit xohix yāy xax 'ūyīmap tu' mep kutōgnāg.

⁹ —Ha mōnāyxop Yako kutoh pit xop te' taknōy yīpkumiū, tu' taknōy Yoye putup nōg, hu' nōmenex hāpxexka 'Eyit yōg puknōg xop pu', tu tayūmak pop, ha' mōgāhā', tu ta tu' mōg, tu mōktu xupep 'Eyit tu', ha Yoye kuxa teknōg, pāyā Topa te Yoye mūtik tīhi', ¹⁰ tu hāpkummuk tu' xut, tu mō'nīynām, puyī hāmyūmmūg xexka', ha 'Eyit yōg tik te tikmū'ūn xat'ax te Yoye putup pax, tu' xekkanāhā yāy pet kopah, xix hāpxexka 'Eyit kopah. ¹¹ Ha hāmyāxatamuk 'ūm hā hāmhōgnāg, 'ap xit'ax pip'ah, ha putup te' kix 'Eyit yōg tikmū'ūn, xix Kānā'āg yōg tikmū'ūn, ha mōnāyxop te yāy xit'ax xak, pāyā xip'ah. ¹² Pa tik 'ūm te hām'āktux Yako pu', hu: "Yā' pip xit'ax 'Eyit kopah." Kaxīy. Ha Yako tek-tok pit te 10 mō'pok 'Eyit tu', ha taknōy te 10 mōg hāmāxap, tu ta tu' xit'ax xak. ¹³ Tuk-nāy tu' mōg 'ūxeheh, ha Yoye te hām'āktux yāy taknōy xop pu', hu: "Ūgmūn yā' 'ātaknōy Yoye!" kaxīy. Ha tik te' xat'ax 'āxet'ax Pana'o, tu Yoye xape xop yūmmūg. ¹⁴ Ha Yoye te yāy tak xānāhā', xi' xape xop xohix, pu nūl', 'ūxohix te 75. ¹⁵ Hu' nūn, tu ta tu' nūn tu nūktu mōxaha 'Eyit tu', ha hāpxip 'īhā Yako xok xix Yoye', xi' taknōy xop. ¹⁶ Ha' yīnxax tat Xikēg tu putpu', tu nō hāpkot. Hōmā 'Amanām te nōm xukpot pop, tu tayūmak hā' yānān 'Emōg kutoh mūtik.

¹⁷ —Ha 'Iyaet yōg tikmū'ūn xop xohix nōy nā' mōg, tu mōktu xohix xexka', ha hāmyāxatamuk xohix nōg, ¹⁸ hā Topa te yāy yōg hām'āktux xutigāhā', tu hām xexka hōm 'Amanām mōkputox pu'. ¹⁹ Ha tik puknōg nōy xip 'Eyit tu', nōm te Yoye yūmmūg 'ohnāg, ²⁰ tu kokexmax putuk, tu' gāyānām, tu yūmūg mōnāyxop xūygāhā', tu' xat 'ūgāy tu', hu: "Ūtut tek-tok pit put, puyā' nīm hāptopa", puyī' xok!" kaxīy. ²⁰ Ha Mōyyex mūg tut te' put, ha' mānyāg, Topa te nōm putup pax, ha māyōn hex 'ānuk te 3 hā yāy tak pet kopah xip, ²¹ ha hāptopa' xupep, tu' xex, ha nōm xat'ax kutoh hex te' xipīhi', tup-tup, 'ūmax hah, tu' nōy yāy. ²² Ha' puknōg xop te Mōyyex pu hāmyūmmūg'ax hāmyūmmūgāhā', puyī hāmyūmmūg xexka', ha hām'āktux ka'ok, xix hāpxopmā' ka'ok kamah. Kaxīy.

²³ 'Extep te xe:

—Hāmyāxatamuk te 40 nōg, ²⁴ hā Mōyyex mōg, nūy xape xop pēnā', ²⁵ tu' pēnāhā', ha tik puknōg te 'Iyaet yōg tik kummugāhā', ha Mōyyex te' xape mō'nīynām, tu 'Eyit yōg puknōg 'ūyānān tu' kix, ha' xok. ²⁵ Ha Mōyyex te hāmp'e-paxex, hu: "Topa tek putup, 'ūxape xop mō'nīynām," kaxīy. Pāyā tik 'ūm

te Mōyyex yōg hāmpe'paxex yūmmūg 'ohnāg.
²⁶ Ha hāptup nōy 'ihā tīkmū'ūn yāykix, ha Mōyyex te' pēnāhā', tu' nōy nīmāp-tup, hu: "Āxop yā xape". Putep tu yāykix?" kaxīy.

²⁷ —Pa' nōy tep-tup nōg, tu: "Ū 'ūm 'āmūn? 'Ū 'ūm te 'āxexkanāhā', xayīy hāpxomā'ax tu kopit? Āpa te hāmyūmmūg 'ohnāg.
²⁸ Hōmā xate 'Eyt yōg tik putex. 'Ok hōnhā xatek mūn putex'ax?" kaxīy.
²⁹ Ha Mōyyex kuxānōg, tu' xupaha hāptox hah, tu' nōy yōg hāpxexka Mīni'ān tu' xip, tu hāpkumep, tuk-tok pit 2 pop.

³⁰ —Ha hāmyāxatamuk te 40 nōg, ha pexkox yōg nū'kutnā'ax nūn, ha Mōyyex te' pēnāhā', tu hām panip xexka yōg yīktix Xīnāy yīmū' pēnāhā', ha mīlux te kuxap xakot, ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te' kopa' xip,
³¹ ha' pēnāhā', tu kuxānōg, tu hūmnāg tu' mōg, tu Topa yīy'ax 'āpak, ha:
³² "Ūgmūn yā Mōnāyxop hā Topah, xix Mōnāyxop 'Amanām hā Topah, xix Mōnāyxop 'Yak hā, xix Mōnāyxop Yako hā Topa kamah," kaxīy.
 Ha Mōyyex kuxānōg xexka', tu yāy puxu'ux nām, 'ap pēnāp-tup'ah,
³³ ha Topa te: "Hām te 'āk-nīhā 'āxip hām tu', mō'ānā hōk, Topa xip tu".
³⁴ Āte yāy yōg tīkmū'ūn xūy pēnāhā 'Eyt kopah, hu' kokōn 'āpak, tuk nūn, 'āhak nūn, nūy mō'ākutnā 'Eyt tu.". kaxīy.

35 'Extep te xe:

—Hōmā tīkmū'ūn te Mōyyex putup nōg, tu: "Ū 'ūm te 'āxexkanāhā', xayīy kopit?" kaxīy. Pa hōnhā Topa te Mōyyex nū'kutnāhā tīkmū'ūn hah, nūy Mōyyex xexkānā', nūy tīkmū'ūn mōy hām puknōg kopah, ha Topa te pexkox yōg nū'kutnā'ax nū'kutnāhā', nōm te mīlux kopa' xip, pu Mōyyex mūtik tu ti', tu mō'nīyānām.
³⁶ Ha Mōyyex te 'Iyaet yōg tīkmū'ūn hittap mōy hāpxexka 'Eyt kopah, tu hāmyāxatamuk te 40 hā' mōgahā', tu hāpxomā' ka'ok xe'ēgnāg hāpxexka 'Eyt tu', xix kōnāg xexka 'Āta tu', xix hām panip xexka tu', puyīy nōm tīkmū'ūn pēnā'.
³⁷ Hamūn, Mōyyex te tīkmū'ūn hittap pu hām'āktux, hu: "Topa te tīk yāykutnāp-tup puyīy tu pupi hām'āktux, 'āxape xop kopa' yāykutnāp-tup, 'ānōy, 'ūkputuk," kaxīy.
³⁸ Mōyyex xix tīkmū'ūn te hām panip xexka tu' pip, ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te hām'āktux yīktix Xīnāy yīmū', tu Mōyyex pu hām'āktux, xix yūmūg mōnāyxop pu', ha Mōyyex te Topa yōg xat'ax pop, nūy yūmūg xohix pu' popmā'.

³⁹ —Mōnāyxop te Mōyyex yōg hām'āktux 'āpak, pāyā' yīpkox 'ohnāg, tu' nīm, tu hāpxexka 'Eyt xak, tu 'Eyt tu' mōg putup putpu,
⁴⁰ tu hām'āktux 'Anām pu', ha 'Anām te 'Iyaet yōg tīkmū'ūn hā 'āmānex xat'ax hāmāxap, ha hām'āktux, hu: "Āpu, Topa komut 'ūm pipkup hā mōy, 'ūyīy heyah, puyīy yūmūg xohix tu mōgā'. Pi'yā' mōg Mōyyex,

nōm tek mūg mōgāhā"? 'Ap yūmmūg 'ah, kaxīy.
⁴¹ Ha mūnūytut kutok komut mīy, pipkup yānāmnāg 'āta hā' mīy, hu nō heyah, ha xokxop mō'hap nōm mūnūytut kutok komut keppah, tu' hāxyāhā', tu' kuxa hittup.

⁴² Pa Topa te nōm topa komut xop putup nōg, hu tīkmū'ūn nīm, 'ūgāy tu', hā' kuxa mām ka'ok māyōn kopah, xix māyōn hex kopah, xix māyōnnāg kopah, ha Topa pupi hām'āktux xop hittap te tappet tu kax'āmi', Topa pupi kax'āmi', hu:

"Hāmyāxatamuk te 40 hā 'āxop te 'a' mō'hap 'ohnāg xokxop, 'ūhax, hām panip xexka kopah 'a mō'hap'ah. Āmhok.

⁴³ 'Āxop tep-tup puknōg xop yōg topahnāg komut xop, 'ūxuxet'ax Mōnok, yā topahnāg komut Hēnpāg yōg māyōnnāg 'āxop tep-tup pax, tu hāpxop 'ūm 'āyīm hā' mīy putup, hu nō heyah.

Āte mō'ākutnāp-tup Maminōn kūnāpā', hāptox tu'." Kaxīy.

⁴⁴ —Mōnāyxop te Topa pet mīy hām panip xexka kopah, ha Topa te Mōyyex yūmmūgāhā', ha' mīy, topixxax ka'ok xexka hā' mīy.
⁴⁵ Ha mōnāyxop te Topa pet tat, ha Yoyoe te mōnāyxop mōgāhā', ha yāy yōg hām tu nū'tat, 'ihā Topa te' puknōg xop xohix hām kopa' mōy, nūy mōnāyxop pu' hōm. Ha mōnāyxop pip, ha hāmyāxatamuk xohix mōg, ha Namix te 'Iyaet yōg tīkmū'ūn xat.
⁴⁶ Ha Topa te Namix putup pax, ha Topa pet max xexka mīy putup, mōnāyxop Yako yōg Topa pu' mīy putup,
⁴⁷ pāyāk-tok Xanomām te' mīy.

⁴⁸ —Pa Topa xexka xe'ēgnāg te mīptut 'ūm kopa' ti'ah, nōm mīptut yīm hā' mīy, ha tik te Topa pupi hām'āktux, tu:

⁴⁹ "Pexkox xexka yāk xip'ax xe'ēgnāg, ha hahām yāk mūn hā hāptonnok'ax. Xate 'a mīptut 'ūm mīy putup, puk pip'ax?
 'Ak pip putup'ah.

⁵⁰ 'Ūgyīm te hāpxop xohix mīy." Kaxīy.

⁵¹ Yā 'Extep te hām'āktux kux, tu:

—'Āyīpkox 'ohnāg! 'Ākuxa mām 'ohnāg Topa kopah! Yā 'āmāny xohix hā Topa Koxuk pu 'āyīpkox 'ohnāg, mōnāyxop yīpkox hōk, xix 'āxop.
⁵² Mōnāyxop te Topa pupi hām'āktux xop kix, nōm te Yeyox nūn'ax 'āktux, ha 'āxop te Topak-tok hōm hām puknōg yōg xop pu', puyīp-tex.
⁵³ Pexkox yōg nū'pok xop te xa Topa yōg xat'ax hōm, pa 'āxop tep-tup nōg. 'Ūkux. Kaxīy.

⁵⁴ Ha' xexka xop te hām'āpak, tu' gāyñām, tu' xox kāyānām, 'ūgāy tu'.
⁵⁵ Pa Topa Koxuk te 'Extep ka'ogāhā', tu mō pexkox kāgmāg, tu Topa yōg yānām xe'ēgnāg pēnāhā', tu Yeyox pēnāhā kamah, ha Topa yīpkxe'e hāk-nīhā' xip,
⁵⁶ tu:

—Āte pexkox kopa' pēnāhā', tu Yeyox pēnāhā', yā Tikmū'ūn Kutox, tu Topa yīpxe'e hāk-nīlā' xip. Kaxīy.

⁵⁷ Pa Yoneo xexka xop gāynām, tu' yī ka'ok, tu mō' yīpkox yīnnīn, nūy hām'āpak hok, tu mō' nū'paha', ⁵⁸ tu kōmēn Yenoyanēn kopa' xut, hak-nāpa' mōg, ha mīkax xexka tux, nūy putex, ha tik xop te' pēnāhā', tu' xax mōy, tu tik xiptap 'āxet'ax Xaot pata yīka mō'yōn. ⁵⁹ Ha mīkaxxap xexka tux nām, 'Ihā 'Extep te Yeyox xānāhā', hu:

—Yāyā Yeyox, 'āte xa' ūgkoxuk hōm, pa'! Kaxīy.

⁶⁰ Tu' kopaxux hā' xip, tu' yī ka'ok, hu:

—Yāyā', 'āpu' ūyōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux! Kaxīy.

Tu hām'āktux kux, tu' xok.

Ha Xaot te' pēnāhā', tu 'Extep xok'ax putup, yī' kuxa hittup.

8

Ha Xaot te' kuxa mām ka'ok xop kum-mugāhā'

¹ Ha Yoneo xop te' kuxa mām ka'ok xop kummugāhā' kōmēn Yenoyanēn kopah, ha nū'paha', tu mō' tika' mōg hāpxupmāhā tu', hāpxexka Yonex tu' mōg, xix hāpxexka Xāmānit tu' mōg, ha mō'pok xop te 12 nox pip Yenoyanēn kopah. ² Tik xop max te Topap-tup pax, tu 'Extep nō hāpkot, tu mō'nīy, tu ta' pota ka'ok.

³ Pa Xaot te hāpkummugāhā', tu' kuxa mām ka'ok xop xūygāhā', tu' pet kopa' mōy, tu' yīm kīy ka'ok, tu kanet kopa' xex, tik xop xix 'ūn xop.

Tik xop te hām'āpak max 'āktux kōmēn Xāmānit kopah

⁴ Ha nōm nū'paha te Topa yōg hām'āktux 'āktux putat tox hā, xix kōmēn xohix kopah.

⁵ Ha ta' mōg Pinip, tu mōktu Xāmānit tu' xupep, tu Yeyox yā Kunnix 'āktux.

Yā 'ōhōm Yoneo yōg tikmū'ūn xat'ax xe'ēgnāg.

⁶ Ha Xāmānit yōg tikmū'ūn kuxap-xet, xip-tox puxet, tu Pinip yōg hām'āktux 'āpak, tu hāpxopmā xe'ēgnāg pēnāhā'. ⁷ Ha Pinip te yāmīy kummuk mōy Xāmānit yōg tikmū'ūn kopah, ha yāmīy kummuk yīy ka'ok, tu' mōg, ha hāpkumep hok xop hittup, tu hāpkumep, yāy hi ha' mōg. ⁸ Yīy Xāmānit yōg tikmū'ūn kuxa hittup xexkah.

⁹⁻¹¹ Pa tik 'āxet'ax Xāmām te' xut mīlhīm, tu hāmīyāxatamuk xohix hā kugōy hāp-tex, tu yāy 'āktux xexka', ha Xāmānit yōg tikmū'ūn kuxānōg Xāmām hā, 'ūxut mīlhīm hah, tu' yīpkox pip Xāmām pu', tu: "Yā Topa mūn te Xāmām ka'ogāhā xexka!" kaxīy.

¹² Pa Pinip nūn, tu Yeyox yōg hām'āpak max 'āktux, tu Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat 'āktux, tu Yeyox yā Kunnix 'āktux, ha tikmū'ūn kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, hap-tox pix, tik xop xix 'ūn xop. ¹³ Ha

Xīmām kuxa yūm ka'ok kamah, hap-tox pix, ha Pinip pe' mōg, tu hāpxopmā xe'ēgnāg pēnāhā', tu tikmū'ūn hittupmā'ax pēnāhā', tu kuxānōg.

¹⁴ Ha Yeyox yōg mō'pok xop pip Yenoy-anēn kopah, tu Xāmānit yōg tikmū'ūn yāyāhā Yeyox yōg xop yūmmūg, tu Pet xix Yoām mō'pok. ¹⁵ Ha' mōg, tu mōktu mōkaha Xāmānit tu', tu Topa tu' xak, puyīy yāyā Koxuk nū'kutnā nōm tikmū'ūn hah. ¹⁶ Hōmā xix hōnhā Topa te yāy Koxuk Xe'ēgnāg nū'kutnā hok Xāmānit yōg tikmū'ūn hah, pa kōnāg hāp-tox pix puxehnāg, 'Ihā Yeyox yā yāyā xuxyā 'āktux. ¹⁷ Ha Pet xix Yoām tep-tox yīm' yīm xex, ha Topa te tikmū'ūn ha nū'kutnāhā yāy Koxuk Xe'ēgnāg.

¹⁸⁻¹⁹ Ha Xīmām te' pēnāhā', tu mō'pok xop tep-tox yīm' yīm xex pēnāhā', yā Topa te yāyā Koxuk nū'kutnāhā tikmū'ūn hah, ha Xīmām te' pēnāhā', hu hām'āktux, hu:

—'A' nōmenex nōm hāpka'ok'ax, yīy xa tayūmak hā' nōy yānān 'ūyīy tikmū'ūn putox yīm' yīm xeh, puyīy Topa Koxuk 'ūka'ogā'. Kaxīy.

²⁰⁻²¹ Pa Pet te' mānōg, tu:

—Topa te 'ōg tayūmak nōāp-tup, xix 'āmūn nōāp-tup kamah! Xate hāmpe'āpaxex tayūmak hā' nōy yānān, nūy Topa Koxuk pa'. Topa te' hok tu nū'kutnāhā', pāyā' xā nū'kutnā hok, 'ākuxa kummuk hah. Topa te 'āka'ogāp-tup 'ohnāg. ²² 'Āpu, yāyāhāup, tu hāpkummuk mīy kux, tu Topa tu' xax, pu 'ōgnū hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu' kux.

²³ 'Āte 'āyūmmūg. 'Ōgnū hāpkummuk mīy'ax te 'āhīy yāy pu'. 'Āmūn yīpkumīy xexka nām. Kaxīy.

²⁴ Ha Xīmām te tu' xak, hu:

—'Āpu, Topa tu' xax, 'ūgmūn pupi tu' xax, pu tu nū' hok hāpxopmā'ax kummuk, nōm hāpxopmā'ax kummuk xate hām'āktux. Kaxīy.

²⁵ Ha Pet xix Yoām te Topa yōg hām'āktux 'āktux, tu ta' mōg putpu Yenoyanēn tu', hu putat tox hā Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux, nūy xip tu xexka xohix kopa' xuktux.

Pinip te hāpkumep

²⁶ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te Pinip pu hām'āktux, hu:

—'Āyō, nūy mōg Yenoyanēn yōg putat hā, nūy mōy kōmēn Gayat tu 'āpep. Kaxīy.

Ha putat te hām panip xexka kopa' xip.

²⁷ Ha ta' yok, tu' mōg, tu hāpxexka yōg 'Etxop yōg tapāyōg pēnāhā', ha tapāyōg yā 'Ennōk, tu 'Etxop yōg xat'ax hex Kānax hā Xāmānit, tu hāpxexka yōg tayūmak xex, tu' pēnāmax, tu' mōg Yenoyanēn tu', nūy Topa xax, nūy Topa pu nū' xup. ²⁸ Tu putpu' nūn, tu te hāpxop yīlkūy'ax yīm' yūm, tu' nūn, tu mō'kupix, tu Topa pupi hām'āktux'ax 'Iyait yōg tappet mō'kupix, ²⁹ ha Topa Koxuk te Pinip pu hām'āktux, hu:

—Mōg, nūy nū mūtik mōg hāpxop yīkūy'ax yīmū'. Kaxīy.

³⁰ Ha' mōg mō'ka'ok, tu tapāyōg mō'kupix 'āpak, tu:

—'Ok yūmmūg xate hāpxop mō'kupix'ax? Kaxīy.

³¹ Ha' nōy yānān, tu:

—'Ap yūmmūg'ah. 'A tik 'ūm tek yūmmūg'ah. Kaxīy.

Tu' xānāhā', pu mōg, pu yāy mūtik mōg. Ha hāpxop tat'ax yīmū' mām, tu' nōy mūtik mōg.

³² Ha mō'kupix hā kaxīy:

“Tikmū'ūn te kahnēn mōgāhā', nūy putex, hā kaxīy tikmū'ūn te nōm tik mōgāhā', nūy putex.

Tikmū'ūn te kahnēn kutox xax xaxit, ha' yīy hok, yā kaxīy nōm tik yīy 'ohnāg.

³³ Tu' hok tu yāyhāhup, hāpkummuk mīy 'ohnāg tu', yīy tik xop te hāpkohe' mīy, 'lhā tik max pu hāpkummugāhā'.

'Ū 'ūm te tik mōkputox 'ūm pēnāhā'? 'Ap xip'ah, tik xok hah." Kaxīy.

³⁴ Ha tapāyōg te:

—'Āyī, tik 'ūm 'ōhōm? 'Ok pe 'Iyait te yāy kax'āmi', 'ok pe' nōy pupi kax'āmi'? Kaxīy.

³⁵ Ha Pinip te hām'āktux, tu hāmyūmmūgāhā', tu nōm tappet hittap hā Yeyox 'āktux, tu Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux, tu Topa yōg hām'āktux hittap hā hāmyūmmūgāhā'.

³⁶ Ha' mōg putat hā, tu kōnāgkox pēnāhā', ha tapāyōg te:

—Pēnā! Kōnāgkox! Āpu, kōnāg hāk putox pix! Kaxīy.

³⁷ Ha Pinip te:

—'Āte 'āp-tox pix'ax. 'Ok 'ākuxa yūm ka'ok xe'e'? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—Hamūn! 'Ūgkuxa yūm ka'ok Yeyox Kun-nix kopah. 'Ōhōm yā Topak-tok xe'ēgnāg. Kaxīy.

³⁸ Ha hāpxop yīkūy'ax tu' xakux, ha Pinip te tapāyōg putox pix kōnāg hā.

³⁹ Ha kōnāgkox tu' xupep, tu putpu' nūn, ha Topa Koxuk te Pinip putmōg, yīy tapāyōg te' pēnā hok, tu' kuxa hittup hā' mōg yāy pet hah. ⁴⁰ Ha tik 'ūm te Pinip pēnāhā kōmēn 'Ayot tu', ha kōmēn xohix tu hām'āktux hā' mōg, tu Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux, tu' mōg, tu mōktu xupep Xeyanet tu'.

9

Xaot te hāpkummuk mīy'ax hā yāyhāhup

¹ Pa Xaot gāy, tu' yīy gāynān, tu:

—'Āte Yeyox mūtik mōg xop xohix kix putup! Kaxīy.

Tu' mōg tik te 'āmānex xop xat'ax hah, ² tu tappet pop, pu kōmēn Namān yōg xexka xop tu' mūy, nūy Yeyox yōg putat hā' mōg xop mūy, nūy tik xop xix 'ūn xop mūy, nūy kīy, tu nūktu Yenoyanēn ha' mōgā'.

³ Tu ta' mōg Namān yōg putat hā' mōg, ha kōmēn hāmhūmnāg tu' xip, ha hāpxip 'ohnāg 'lhā kuyānām xexka xakot Xaot yīmap. ⁴ Ha Xaot te hām tu' nāhā', tu yānmūn xupep'ax 'āpak, ha:

—Xaot, Xaot, tep tu xatek xūygāhā'? Kaxīy.

⁵ Ha Xaot kuxānōg, tu:

—'Ū 'ūn lāmūn? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—'Ūgūn yā Yeyox. Xatek mūn xūygāhā', ⁶ pa 'āyok, nūy 'āk-nīhā xihip, tu mōg tu mōktu kōmēn Namān tu xupep. 'Önte tik 'ūm te xa hāmyūmmūgāp-tup. Kaxīy.

⁷ Ha tikmū'ūn te Xaot mūtik hāpkumep, tu' hip, tu' yēy. Tu' yīy'ax 'āpak, pāyā 'a tik 'ūm pēnā'ah. ⁸ Ha Xaot yok, tuk-nīhā' xip, pāyā hāmpēnā hok, ha tik te Xaot yīm mūy, tu' mōgāhā', tu mōktu mōxaha Namān tu'. ⁹ Ha 'āmāny 3 hā Xaot te hāmpēnā hok, tu' xit hok, xi' xo'op hok kamah.

¹⁰ Ha kōmēn Namān kopa' xip tik kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, 'ūxuxet'ax 'Ānānīn, ha yāy koxuk hā hām'āpak, ha yūmūg xuxyā te' xānāhā', hu:

—'Ānānīn! Kaxīy.

Ha:

—Te 'ūm? Kaxīy.

¹¹ Ha yūmūg xuxyā te' xat, hu:

—'Āyok, nūy mōg putat yok hā Yot pet hah, nūy Tax yog tik 'āxet'ax Xaot xax. 'Upēnā'!

Tute Topa mūtik hām'āktux! ¹² Tu' yōtkup hā tik 'āxet'ax 'Ānānīn pēnāhā', ha' nūn, tu' xu-pep, tup-tox yīmū' yīm xex, pu xe hāmpēnā'. Kaxīy.

¹³ Pa 'Ānānīn te' yānān, hu:

—Yāyā', tikmū'ūn te Xaot 'āktux kum-muk. Tute 'ōg tikmū'ūn xūygāhā Yenoyanēn

copah, ¹⁴ tu Yenoyanēn tu' xip, tu tappet

pop Yoneo yōg 'āmānex xexka xop tu', tu'

nūn, nūy mūy, nūy kīy, nōm xop te' 'āxānāhā'.

Kaxīy.

¹⁵ Pa yūmūg xuxyā te:

—'Āmōg. 'Āte Xaot yāykutnāhā, puk mūn 'āktux hāmpuknōg xop pu', xi' xexka xop pu', xix Yoneo yōg tikmū'ūn pu', ¹⁶ tu' xūy putup

'ūgmūn hā, ha' 'āte tu nōm 'āktux putup.

Kaxīy.

¹⁷ Ha 'Ānānīn mōg, tu mīptut tu' xupep, tu mō'nāhā', tu Xaot putox yīmū' yīm xex, tu:

—'Ūgnōy Xaot, xate yūmūg xuxyā Yeyox pēnāhā putat kopah, hak xat'xa', pu xe pēnā', pu Topa Koxuk 'ākuxa ka'ogā'. Kaxīy.

¹⁸ Hāpxip 'ohnāg 'lhā 'ūxax 'ūm te Xaot pa tu' nāhā', ha' xax yā māpxax putuk, ha Xaot te hāmpēnā max, tu' yok, tuk-nīhā' xip, hāp-tox pix, ¹⁹ ha' xit, xi' xo'op, tu mōktu ka'ok.

Xaot te kōmēn Namān tu' xip

'Āmāny kutōgnāg 'lhā Xaot te nōm xop kuxa mām ka'ok xop mūtik tīhi Namān kopah.

20 Tu' mōg Topa pet hah, nūy Yeyox 'āktux, tu hāmyūmmūgāhā', hu:

—Yeyox yā Topak-tok xe'ēgnāg! Kaxīy.

21 Ha' xohix kuxānōg, hu yāy pu hām'āktux, hu:

—'Ok yā Xaot xe'e'? Hōmā Xaot kuxa yūm 'ohnāg Yeyox kopah, tu' gāynām nōm xop tu', nōm xop te Yeyox 'āxet'ax hā Topa xānhāhā', ha' nūn, nūy mūy, nūy kīy, nūy Yenoyanēn yōg 'āmānex xop ha' mōgā'. Pāyā hōnhā Xaot kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, tu Yeyox 'āktux! Kaxīy.

Tu' kuxa té' yēy.

22 Ha Xaot ka'ok, tu hām'āktux max, tu Yeyox yā Kunnix 'āktux, tu yā Topa yōg hāmyākutnā'ax 'āktux, ha tikmū'ūn te Namān kopa' pip te' yēy.

23 Hāpxip kutōgnāg 'ihā Yoneo gāy xop te yāy tu nū' nāhā', nūy Xaot putex. 24 Tu' xaptop hā' pip Namān yōg mō'yīnnīn'ax tu', tu' Xaot hip, tu 'āmnīy xohix hā' hip, xix hāptup xohix hā mō'yīnnīn'ax hā pēnānā' pip, nūy Xaot mūy, nūy putex, pa tik 'ūm te Xaot pu' xuktux. 25 Ha 'āmnīy koxtap 'ihā tik xop te Xaot mūtik hāpkumep te Xaot xix manax kopah, pu' gāy xop 'ūp-tex hok, 'ūxaptop tu' xix, tu hāpxux 'ihā' yūm, pu tu xupmān, ha' xut, ha' xupaha'.

Xaot te kōmēn Yenoyanēn tu' xip

26 Tu ta' mōg, tu mōktu xupep Yenoyanēn tu', tu nōm xape xop pēnāp-tup, pāyā nōm xop kuxānōg, tu hāmpēpaxex, hu: "Xaot te yā mō'āmā". Tute' koit. 'A Yeyox yōg'ah.' Kaxīy. Tu' yīpkutuk. 27 Pa Maname nūn, nūy Xaot mō'nīnām, tu' mōgāhā mō'pok xop hah, ha mō'pok xop te' pēnāhā, ha Maname te nōm xop pu hāmyūmmūgāhā'. Yā hōnhā Xaot te Yeyox 'āktux, tu yūmūg xuxyā yōg hām'āktux'ax 'āktux Namān kopah, tu' yīpkutuk 'ohnāg.

28 Ha Xaot te nōm xop mūtik nox thi', tu yūmūg xuxyā 'āktux Yenoyanēn xohix kopah, 29 tu' yīpkutuk 'ohnāg, tu hām'āktux hā' nōy yānān Genex yīy'ax xop mūtik, ha nōm gāy xop te Xaot putex putup. 30 Pāyā' xape xop te' yūmūg, tu Xaot mōgāhā Xeyanet tu', tu yāy yōg hām ha' kutznhāhā kōmēn Tax tu'.

31 Ha hāpxexka Yonex yōg kuxa mām ka'ok xop hittup, tu' kuxa mām, xix hāpxexka Ganinet yōg xop kuxa mām, xix hāpxexka Xāmānit yōg xop, tu' hittup, 'ūgāy nōg hah, tu Topa xak, tu' kuxa te' yēy Topa keppah, tu yūmūg xuxyā Yeyox yōg putat hā' mōg, ha Topa Koxuk te' ka'ogāhā', ha tikmū'ūn nūn, tu nōm xop xohix nōy nā' mōg.

Pet te kōmēn Nit tu' mōg, xix kōmēn Yop tu'

32 Ha Pet te hāpkumep punethok, tu kōmēn xohix tu' mōg, tu 'āmnīy ha ta' mōg, tu mōktu xupep kōmēn Nit tu', tu' kuxa mām xop xape xop mūtik pip. 33 Ha tik 'ūm 'āxet'ax 'Enēy xip,

tu hāmyāxatamuk xohix te 8 hā hāpkumep hok, tu mīmpe mō'yōn'ax yīmū' pip. 34 Ha Pet te:

—'Ēnēy, Yeyox Kunnix te 'āhittupmāhā'. 'Āyok, nūy 'āk-nīhā xip, xa 'ōg komenok yūm. Kaxīy.

Ha' yok, tuk-nīhā' xip. 35 Ha Nit yōg tixmū'ūn xohix te' pēnāhā', xix Xanōn yōg xop te' pēnāhā', hu' kuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā kopah, tu yāyāhā Yeyox yōg tixmū'ūn.

36 Ha 'ūn 'ūm xip, Yop kopa' xip, tu' xuxet'ax Tamit, yā' xuxet'ax nōy Nok, nōm tikmū'ūn yīy'ax hā: "Mūnūy." Kaxīy. Ha Nok kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah. Nōm 'ūn max, tu hāpxompā max, ha tikmū'ūn te' yūmūg, ha hāpxop hok popmāhā', 'ūhok xop pu' nīm.

37 Tu 'āmnīy 'ūm 'ihā' pakut, tu' xok, ha' pix, tu mīpku'īn yīmū' put mōg, tu mōg, tu mō'tat pepi mīptut nōy yīmū' mōg'ax kopah, tu' xex. 38 Ha Pet te Yop tu' yīkā' xip, ha' kuxa mām ka'ok xop te tik 2 mō'pok, ha Pet xānhāhā', tu ta' mōg, tu mōktu Pet hā mōxaha', tu:

—Mā'! 'Ānūn mō'ka'ok! Kaxīy.

39 Ha' yok, tu yōkāmū' nūn, tu nūktu mōxaha mīptut tu', ha 'ūn hok mām xop te Pet yīmāp hā' potaha'. Hōmā Nok te topixxax xap, 'ūhok mām xop pupi' xap, yā hōnhā Pet tu nōm xax mūg, nūy Pet tu Nok mūn max mūgā'. 40 Ha Pet te' xohix xat, hu:

—Hāptopa 'āmōxān. Kaxīy.

Ha' mōg, yīy Pet te' kopaxux hā' xip, tu Topa pu hām'āktux, tu hām'āktux kux, tu pepi' mōg, tu Nok yīnxax xat, hu:

—Tamat, 'āyok, nūy pepi xip. Kaxīy.

Ha' pa ko'a', tu' yūm. 41 Ha Pet te' yīm hā' mūg, tu' yo'a, tu 'ūn xop xānhāhā', xi' kuxa mām ka'ok xop, tu:

—'Ūpēnā'! Yā' hi'! Kaxīy.

42 Ha Yop yōg tikmū'ūn xohix te' yūmūg, hu' kuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā Yeyox kopah, 43 ha 'āmnīy xohix hā Pet te Yop kopa' nox xip, Xīmām mūti ti', ha xokxax hā hām Xīmām, tu xokxax xut, tu' hīy, tu' xup, ha' nak.

10

Pet xix Kohnēn

1 Ha tik puknōg 'ūm 'āxet'ax Kohnēn, tu kōmēn xexka Xeyanet kopa' pet, tu Itat yōg xonat xop hā kapitām. 2 Tu Topa xak, tu' kuxa te' yēy Topa keppah, xik-tok te', xi' xetut te', xi' xape xop xohix te Topa xak, nōm te Kohnēn pet kopa' thi'. Tu Yoneo hok pip xop pu hāpxop hok nīm, tu' xup-kumiy 'ohnāg, tu 'āmnīy xohix hā Topa pu hām'āktux. 3 Ha māyōn he 'ihā Kohnēn te pexkox yōg nū'kutnā'ax pēnāhā', yāykoxuk hā' pēnāhā', tu' pēnā max, ha' nūn Kohnēn hah, tu hām'āktux, hu:

—Kohnēn. Kaxīy.

⁴ Ha' nōy te' yēy, tu kuxānōg xexka', tu' pēnā ka'ok, tu:

—Pute 'ūm nūhū? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—Topa te 'ōg hām'āktux'ax 'āpak, tu 'ōg hāpxopmā max pēnāhā', tu 'āxaxok 'ohnāg.⁵ ⁶ Āpu, tik 'ūm mō'pok kōmēn Yop tu', pu Ximām Pet xānā',⁶ ha Ximām nōy pet tu' xip, nōm Ximām nōy te xokxax hā' hām, tu' xut, tu' hīy, tu' xup, ha' nak, ha Ximām pet te kōnāg xexka kux tu' yūm. Kaxīy.

⁷ Tu' mōg, pexkox yōg nū'kutnā'ax mōg, ha Kohnēn te' yōg kāmānat 2 mō'pok, xix xonat xe'ep-xet mō'kutnāhā', ha xonat te Topa xak kamah.⁸ Ha Kohnēn te mō'pok xop pu hāmyūmmūgāhā', tu tu pexkox yōg nū'kutnā'ax te hām'āktux 'āktux, tu Yop tu mō'pok.

⁹ Ha hāptup ha ta' mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Yop tu', Thā Pet te māyōn te yāy kote' yūm 'ihā pepi' mōg, tu mīptut xanep yīmū' yūm, nūy Topa pu hām'āktux.¹⁰ 'U'p-tup tep-tex, ha' xit putup, pa' xit'ax puk 'ohnāg, yī' hip, tu yāy Coxuk hā' pēnāhā', ha pexkox xōn,¹¹ ha Pet te' pēnāhā', ha pexkox tu top-ixxax xexka yīxohoh, tu' kuxyā hā' hīy,¹² tu xokxop kopa' xex, xix putuxnāg, xi' kep hā' mōg xop.¹³ Ha yānmūn xupep'ax te:

—Pet, 'āyok, nūy kix, nūy mā! Kaxīy.

¹⁴ Pa Pet te:

—Ak mūn'ah. 'Āte' mā xet'ah xokxop māhok xop. Kaxīy.

¹⁵ Ha' yānmūn xupep'ax te xex:

—Topa te nōm putup, yī' max. Kaxīy.

¹⁶ Ha' yīxohoh, tu' nūn tehomip tikoxyuk, ha pexkox tu' mōg, tu yāy xaxogāhā'.

¹⁷ Pa Pet te' yēy, tu:

—Topa tep-tep 'ūgyūmmūgāp-tup? Kaxīy.

Tu hāmpe'paxex, Thā Kohnēn yōg kāmānat nūn, tu nūktu mōxaha', tu Ximām pet xak, tu yā' xipi', tu mīptut yōg mō'yīnnī'ax tu' tīhi',¹⁸ tu' xānāhā', hu:

—'Ok xip Ximām Pet? Kaxīy.

¹⁹ Ha Pet te hāpxopmā'ax pe'paxex, Thā Topa Coxuk te:

—'U'pēnā! Yā tik 3 te' 'āxak.²⁰ Āpu, nāhāy, nūy nōm xop mūtik mōg. 'Ākuxānōg hok, 'āte nōm tik nū'pok 'āhā. Kaxīy.

²¹ Ha Pet yīxohoh, tu:

—Yāk mūn Ximām Pet. Tep ha 'ānūn? Kaxīy.

²² Ha' nōy te:

—'Āhak nūn. Kapitām Kohnēn tek mūg nū'pok, yā' māx, tu hāmyok mīy, tu Topa xak, tu' kuxa te' yēy Topa keppah, ha 'Iyaet yōg tikmū'ūn xohix te nōm putup pax, ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te' xat, hāk mūg nū'pok, ha 'āxānāhā', pu Kohnēn pet ha mōg, 'ūyī' ognū hām'āktux'ax 'ūm 'āpax. Kaxīy.

²³ Ha Pet te tik 3 tu' kax, pu' xit, nūy mōhōn yāy pet kopah.

Hāptup ha ta' mōg Kohnēn yōg tik mūtik, ha' xape xop mōg kamah,²⁴ tu mōktu hāptup nōy 'ihā' mōxaha Xeyanet tu', ha Kohnēn te' hip, tu' xape xop xohix mūtik hip,²⁵ ha Pet nūn tu nūktu mō'nāhā', ha Kohnēn te' kopaxux hā' nāhā', tu nū'xup, nūy heyak,²⁶ pa Pet te:

—Xihip 'āk-nīhā'. Yāk mūn tihik kamah. Kaxīy.

²⁷ Tu hām'āktux hā' nōy yānān, tu mō'nāhā', tu tikmū'ūn punethok pēnāhā',²⁸ tu hām'āktux, hu:

—Yoneo yōg xat'ax xate' yūmmūg, ha' xat hok, hu: "Mōnā hok tik puknōg pet kopah," kaxīy. Pa Topa tek mūn yūmmūgāhā', hu: "Hāmpe'āpaxeh hok, hu: —Topa te' puknōg xop putup nōg, kaxīy. 'Āmhok. Topa te nōm putup, puyī yāy hā' yāy yōg tikmū'ūn," kaxīy.²⁹ Xatek xānāhā', 'āhak nūn. Putep hā xatek xānāhā'? Kaxīy.

³⁰ Ha Kohnēn te:

—Hōmā, 'āmīy te 4 'ihā, māyōn he 'ihā, 'āte Topa pu hām'āktux, tu tik 'ūm pēnāhā', ha' yōg topixxax te yānām putuk,³¹ ha: "Kohnēn, Topa te 'ōg hām'āktux'ax 'āpak, tu 'ōg hāpxop popmā'ax pēnāhā'.³² Āpu, Yop tu mō'pok, pu Ximām Pet xānā', ha kōnāg xexka kux tu' xip Ximām nōy pet kopah, ha Ximām te xokxax hā' hām, tu' xut, tu' hīy, tu' xup, ha' nak', kaxīy.³³ Hāpxip 'ohnāg Thā 'āte 'āxānāhā', ha 'ānūn, hak mūg hittup. Hōnhāk mūg pip, ha Topa tek mūg pēnāhā', hak mūl'āte 'ōgnū hām'āktux'ax 'āpak putup, Topa te nōm 'āxat, xa' xuktux. Kaxīy.

Pet te puknōg xop pu hāmyūmmūgāhā'

³⁴ Ha Pet te hām'āktux, hu:

—Hōnhā 'āte hāmyūmmūg. Yā Topa te' xohip-tup, 'ok pe' Yoneo yōg tikmū'ūn, 'ok pe' puknōg, ha Topa pu' nōy putuk.³⁵ Topa te hāmyok mīy'ax xop xohip-tup pax, ha tikmū'ūn 'ūm xohix te Topa xak, tu' kuxa te' yēy Topa keppah, puxix Topa nōm putup,³⁶ tu yāy pupi hām'āktux'ax nū'kutnāhā', 'Iyaet yōg tikmū'ūn hah, tu Yeyox Kunnix nū'kutnāhā', ha Yeyox te' kuxa mām yūmmūgāhā', xix yāy kep hā' mūg'ax kama yūmmūgāhā', 'ūyī yūmūg hittup. Yā Yeyox yūmūg xohix hāg xuxyā'.³⁷ Yoām te hām'āpax māx'ax 'āktux hāmāxap, tup-tox pix, tu Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux hāpxexka Ganiet kopah, xix hāpxexka Yonex xohix kopah.³⁸ Hak-nāy tu Topa te Nāyane yōg Yeyox ha yāy Coxuk nū'kutnāhā', nūy nō ka'ogā', ha yāy hā ka'ok xe'ēgnāg, tu hāpkumep hāpxexka xohix tu', tu hāpxopmā max, tu tikmū'ūn xohix hittupmāhā', Hāmgāyāgnāg te nōm xop kummugāhā', yā Topa te Yeyox mūtik xip.³⁹ Hak mūl'āte' pēnāhā' Yoneo yōg hāpxexka tu', xix Yēnoyānēn kopah, pa Yoneo yōg tikmū'ūn te Yeyox putex mīpkupnix tu'. Kaxīy.

⁴⁰ Tu xe:

—Pa 'āmnīy 3 nōg, 'ihā Topa te' hīnnāhā putpu', hak mū'āte' pēnāhā'. ⁴¹ Yāk mūg xit xi' xo'op Yeyox mūtik. 'Ap tikmū'ūn xohix te' pēnā'ah. ⁴² Ha Topa tek mūg xat, 'ū hām'āpak max'ax 'āktux, nūy tikmū'ūn xohix pu hām'āktux, nūy tikmū'ūn xohix yūmmūga', ha Topa te Yeyox putpu nū'kutnāp-tup, pu tikmū'ūn yōg hāpxomā'ax kopit, xi' puknōg yōg, 'ūxakix xop, xi' hi xop yōg hāpxomā'ax kopit putup. ⁴³ Hōmā Topa pupi hām'āktux xop te Yeyox 'āktux, hu: "Topa te tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā'ax, pu tu' kux, nōm xop kuxa mām ka'ok Kunniix kopah, 'ūka'ok hah," kaxīy.

Topa Koxuk te Yoneo hā' puknōg xop ka'ogāhā'

⁴⁴ Ap Pet te hām'āktux kux'ah, 'ihā Topa Koxuk te' puknōg xop ha yīxohoh, nōm te hām'āpak ha' yīxohoh, ⁴⁵ ha Yoneo yōg kuxa mam ka'ok xop te' yēy, tu:

—Topa te kama' puknōg xop ha yāy Koxuk nū'kutnāhā! Kaxīy.

⁴⁶ Ha' puknōg xop te yāy pu' puknōg yīy'ax hā hām'āktux, Topa te' ka'ogāhā, puyī' xuktux, nūy Topa 'āktux max nōmhā'. ⁴⁷ Ha Pet te:

—Ū 'ūm te' puknōg xop pup-tox pix'ax xat hok? 'Ak mūn'ah. Yā Topa te yāy Koxuk nū'kutnāhā' puknōg xop hah, 'ūgmūg putuk! Kaxīy.

⁴⁸ Hu' xat, hu:

—Kōnāg hāp-tox pix, puyīy Yeyox yā yāy xuxyā 'āktux. Kaxīy.

Ha Kohnēn te' xak, pu tu 'āmnīy kutōgnāg hā' nox xihip yāy pet kopah, ha' nox xip.

11

Pet te hāpxomā'ax 'āktux

¹ Ha hāpxexxa Yonex kopa' pip Yeyox yōg mō'pok xop, xi' xape xop, tu' puknōg xop kuxa mām ka'ok'ax 'āpak, ² ha Pet nūn, tu nūktu xupep Yenoyanēn tu', ha' xape xop te' puknōg xop te yāyhā Yoneo hāmāxap putup, hu' mānōg, ³ tu:

—Tep mīy xate'? Tep tu 'āxit hāmpuknōg xop mūtik, nōm te yāy xax yīmap tu' mep 'ohnāg! Kaxīy.

⁴ Pa Pet te tik xop yūmmūgāhā', hu:

⁵ —Āte Topa pu hām'āktux Yop kopah, tu yāy koxuk hā' pēnāhā', ha pexkox tu topixxax xekxa yīxohoh, tu' kuxyā hā' hīy, tu' nūn tu nūktu 'ūgha' nūn. ⁶ 'Āte' pēnā ka'ok, ha xokxop gāy xop kopa' xuk, xi' kep hā' mōg xop, xix putuxnāg, ⁷ ha' yānmūn xupep'ax te: "Pet, 'āyok, nūy kix, nūy mā'!" kaxīy. ⁸ Pa 'āte: "Ak mūn'ah. 'Āte' mā xet xokxop nōm mā hok xop," kaxīy. ⁹ Ha' yānān, hu: "Topa te nōm putup, yī' max," kaxīy. ¹⁰ Ha' xe yīxohoh te 3, ha pexkox tu' mōg putpu', tu yāy xaxogāhā'. ¹¹ Ha Xeyanet

yōg tik 3 nūn, tu nūktu mōxahā', tik puknōg te nōm mō'pok 'ā', ¹² 'ihā Topa Koxuk te: "Mōy, 'āmōg, tu' yīkopit hok." Kaxīy. Ha tak mūg mōg, nū' xape te 6 mūtik mōg, tu mōktu mōxaha tik puknōg pet tu'. ¹³ Ha tik puknōg te hām'āktux, hu: "Hōmā 'āte pexkox yōg nū'kutnāhā'ax pēnāhā mīptut kopah, ha' xat, hu: "Āpu, tik 'ūm Yop tu mō'pok, pu Ximām Pet xānā'". ¹⁴ Pet te xa Topa yōg hām'āpak'ax yūmmūgāp-tup, xix 'āxape, pu 'ākuxa mām ka'ok nōm hām'āktux'ax kopah, pu Topa 'ākuxa kummuk xit, nūy nō max tat 'ūyānān tu,' kaxīy." ¹⁵ Yīy 'āte hām'āktux, 'ihā Topa Koxuk te' puknōg xop tu' yīxohoh, 'ūgmūg putuk. Hōmā Topa Koxuk te yūmū'ā tu' yīxohoh, tu yūmū'ā tu' xip hām tu kamah. ¹⁶ 'Āte hāmpe'paxex. Yūmūg xuxyā te hām'āktux, hu: "Yōām tep-tox pix kōnāg hā, pa 'āte xa nū'kutnāp-tup Topa Koxuk, puyīy 'āka'ogā', kaxīy. ¹⁷ Hōmā yūmūg kuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā Yeyox kopah, ha Topa te yūmū'ā nū'kutnāhā yāy Koxuk. Yā hōnhā' puknōg xop kuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā kopa kamah, ha Topa te yāy Koxuk nū'kutnāhā kamah, yā' nōy putuk. 'Āte Topa mutik yāy tuk-mīy putup'ah. Kaxīy.

¹⁸ Ha' mō'pok xop te' xupak, tu' mānōg kux, tu' yēy. Tu Topa 'āktux max, hu:

—Yā Topa te' puknōg xop pu hūpmāhā', pu hāpkummuk mīy kux, nūy hi xe'ēgnāg! Kaxīy.

Ākitit yōg xop kuxa mām ka'ok Yeyox kopah

¹⁹ Tikmū'ūn te 'Extep putex Yenoyanēn tu', ha' gāy xop te' kuxa mām ka'ok xop kum-mugāhā', tu' xūygāhā', ha' xupmāhā hāpxto tu', hāpxexxa Penix tu', xix hāmyīn yūm Xip tu', xix kōmēn 'Ākitit tu', tu hām'āpak max'ax 'āktux hā' mōg, tu Yoneo yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, 'ap puknōg xop pu hām'āktux'ah. ²⁰ Pāyā Xip yōg tihik, xix kōmēn Xinēn yōg tik mōg, tu ta' mōg, tu mōktu mōxaha 'Ākitit tu', tu hām'āktux hā' mōg, tu yūmūg xuxyā Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux Genex yōg puknōg xop pu' kamah, ²¹ ha Topa te' kuxa mām ka'ok xop mō'nīyānām, tu' ka'ogāhā', ha' puknōg xop punethok kuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā Yeyox kopah, tu hāpkummuk mīy kux.

²² Ha' kuxa mām ka'ok xop te' xupak Yenoyanēn kopah, tu mō Maname kūtnāhā 'Ākitit tu'. ²³ Ha ta' mōg, tu mōktu xupep 'Ākitit tu', tu Topa te nōm xop ha hāmmāxnāhā', ha' kuxa hittup xekxa', tu hāmyūmmūgāhā', nūy ka'ogā', puyī' kuxa mām xe'e yūmūg xuxyā kopah, mō kuma' mōg. ²⁴ 'Ūmax Maname', yā Topa Koxuk te' ka'ogāhā', ha' kuxa yūm ka'ok xe'e', ha' puknōg xop xohix nūktu Yeyox tu yāy kōfīnnāhā'.

²⁵ Ha ta' mōg Maname', tu mōktu xupep Tax tu', nūy Xaot xax, ²⁶ tu' xipihi', tu' nūnnāhā 'Ākitit tu', ha hāmyāxatamuk puxet hā Xaot xix Maname te' kuxa mām ka'ok xop mūtik nūn tu nū'nāhā', tu nōm xop xohix pu hāmyūmmūgāhā', ha nū mūtik yāy kotīnnāhā', ha 'Ākitit yōg tikmū'ūn te' xuxet'ax mōy kōnāmāhā', tu: "Kunnix yōg xop." Kaxīy.

²⁷ Ha Topa pupi hām'āktux xop te Yenoyanēn tu' pip, tu ta' nūn tu nūktu mōxaha 'Ākitit tu', ²⁸ ha tik te Topa pupi hām'āktux 'āxet'ax 'Āg, tu' yok, tuk-nīhā' xip, tu hām'āktux, Topa Koxuk te' yūmmūgāhā', ha 'Āg te:

—'Ūxit'ax nōg putup, yā hāmhōgnāg, ha putup te' kix putup tikmū'ūn xop xohix te hām xexka xohix kopa' pip. Kaxīy.

Ha hāmhōgnāg, 'ihā Kanao te Hōm yōg tikmū'ūn xat.

²⁹ Ha 'Ākitit yōg kuxa mām ka'ok xop te:

—'Āpu, yūmūg tayūmak 'ūm mōgā', pu Yenoyanēn yōg xape xop pu' popmā'. Kaxīy.

³⁰ Ha' mōgāhā', ha Maname xix Xaot mōg Yonex tu', nūy tayūmak mōgā tik pēnā max'ax xop pu'.

12

'Ūgāy xop te xe hāpkummugāhā'

¹ Yā 'Enot te Yoneo yōg tikmū'ūn xat, tu hāpkummugāhā', tu' kuxa mām ka'ok xop xūygāhā', ² tu Yoām taknōy Tiak putex mīkax xexka hā. ³ Ha Yoneo xop hittup, yīy 'Enot te' pēnāhā', tu xe' nōy putex putup, hu Pet mūg kamah, ha kanet ha mō'tat, 'ihā Yoneo yōg 'āmuk xexka 'āxet'ax Pām Tokatok Hok māhā'.

⁴⁻⁶ Ha 'Enot te Pet xix kanet kopah, ha xonat xop yāg te 4 te' pēnānā' pip, ha 'Enot te Pet putex putup hāptup 'ihā, 'āmuk xexka kux, 'ihāp-tex putup, yī' kuxa mām ka'ok xop te Topa pu hām'āktux, tu 'āmnīy tox hā Topa tu' xak, Pet pupi' xak, 'ihā Pet mō'ōn kanet kopah, ha pipkup māg xap 2 hā' hīy, ha xonat 2 te hāmyīnnīn'ax yīka' tihi', nūy pēnānā' ti'. ⁷ Hāpxip 'ohnāg 'ihā pexkox yōg nū'kutnā'ax xip, ha kuyānām xexka', ha pexkox yōg mō'kutnā'ax te Pet nuhuk, tu:

—'Ūpitnāy, nūy mōg mō'ka'ok! 'Āyok, nūy 'āk-nīhā xihip! Kaxīy.

Ha pipkup māg xap 2 te' yīy yāy ko'a'.

⁸ Ha nū'kutnā'ax te:

—'Āxax mō'tat, tu 'āpata xax tat. Kaxīy.

Ha' tat, ha nū'kutnā'ax te:

—Kap mō'tat tu mōyāy nīy, tuk pe mōg. Kaxīy.

⁹ Ha' pe' mōg, pa Pet te hāmp'e'paxex, tu yāy koxuk hā' pēnā'ax pe'paxex. ¹⁰ Ha tik te xonat hā' yēn, tu' mōg, tu xonat nōy hā' yēn, ha pipkup mō'yīnnīn'ax yāy xōn, ha

kōmēn kotit hā' mōg, ha nū'kutnā'ax te yāy xaxogāhā'. ¹¹ Ha Pet te hāmyūmmūg, 'ap yōtkup'ah, tu:

—Topa te pexkox yōg nū'kutnā'ax nū'kutnāhā 'ūghah, pu 'Enot yōg kanet kopak xut, ha 'Enot tek xūygāp-tup hok! 'Ap Yoneo yōg tikmū'ūn tek xok'ax pēnāp-tup'ah. Kaxīy.

¹² Tu ta' mōg, tu hāmp'e'paxex, tu mōktu xupep Māníx pet tu', yā Yoām Mā'ak mūg tut, ha' kuxa mām ka'ok xop xohix te yāy tu nū'nāhā', tu Topa pu hām'āktux pax, tu Pet pupi hām'āktux. ¹³ Ha Pet te hāptopa tu' xānāhā', hu:

—Hāpxon! Kaxīy.

Ha kakxop hex 'āxet'ax Hone nūn, ¹⁴ tu Pet yīy'ax yūmmūg, tu' kuxa hittup xexka', hu' mōg mō'ka'ok 'ixape xop tu', tu:

Ya' xip Pet! Kaxīy.

¹⁵ Ha' kuxa mām ka'ok xop te:

—'Āp-tox kummuk! 'Ap hamūn'ah! Kaxīy.

Pa Hone te:

—Hamūn! 'Āte' yīy'ax 'āpak! Kaxīy.

Tu xe' xuktux, ha' xape xop te:

—'Ōhōm yā pexkox yōg nū'kutnā'ax, nōm te Pet pēnā max. Kaxīy.

¹⁶ Pāyā Pet te:

—Hāpxōn, hāpxōn! Kaxīy.

Tu xe:

—Hāpxōn! Kaxīy.

Ha hāpxōn, tu' pēnāhā', tu' yēy. ¹⁷ Ha Pet te' yīm nuhuk, tu:

—'Āyīy hok, pu xonat xop nūn hok. Kaxīy.

Tu hām'āktux pu'uk, hu:

—Topa te hāpxopmā max, puk mūn xut. Mōg, Tiak pu hām'āktux, nūy kanet kopak xut 'āktux 'ūxape xop pu'. Kaxīy.

Tu' mōg, tu mōktu xupaha'.

¹⁸ Ha hāptup ha ta xonat xop te Pet xak kanet kopah, pāyā 'ap xip'ah, ha xonat xop kuxānōg, tu:

—Pi'yā' xip Pet? Kaxīy.

¹⁹ Ha 'Enot te' xat, pu tu Pet xax, ha' xak, pāyā 'a' pēnā'ah, yīy 'Enot gāy xexka', tu xonat xop mūg, tu' yīkopit, tu' kix kakixnāg, ha' xakix.

Ha 'Enot mōg, tu ta' mōg tu mōktu Xeyanet tu', tu' 'āmnīy xohix hā' nox xip.

Enot xok

²⁰ Tu ta tu' gāy Tinok yōg tikmū'ūn tu', xix Xīnōm yōg tikmū'ūn tu', hu 'ap hāpxop mōgāp-tup'ah. Ha nōm tikmū'ūn kuxānōg, tu' gāy kux xak, pu 'Enot te hāpxop xe mōgā'. Ha yāy tu nū'nāhā' 'Enot pet xexka kopah, tu 'Enot yōg kāmānāt Manax yūmmūgāhā', pu 'Enot pu nōm tikmū'ūn pupi hām'āktux.

²¹ Hāptup nōy 'ihā 'Enot te tik' te' xat'ax yōg topixxax max mō'tat, tu' xat'ax yōg mīmē' yūm'ax yīmū' yūm, nūy tu tikmū'ūn xat, tu hām'āktux tox, tu hām'āktux kux, ²² ha tikmū'ūn yīy ka'ok, tu:

—Topahnāg 'ūm yī'yax putuk, 'ap tik yī'yah. Kaxīy.

²³ Ha hāpxip 'ohnāg īhā pexkox yōg nū'kutnā'ax te 'Enot kix, tu' pakutnāhā', ha puxō'dy te' māhā', ha' xok, Topa 'āktux max 'ohnāg tu'.

²⁴ Ha' kuxa mām ka'ok xop mōg hāptox tu', tu Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux, ha tīkmū'ūn punethok kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah.

²⁵ Ha Maname xip Yenoyanēn tu', xix Xaot, tu' yōg hām'ax kux, tu' mōg, tu ta' mōg tu mōktu mōxaha Ātikit tu', tu Yoām Mā'ak mōgāhā'.

13

Maname xix Xaot te hāpkumep kōnāmāhā'

¹ 'Āntikit yōg kuxa mām ka'ok xop kopa' xip Topa pupi hām'āktux'ax xop, xix hāmyūmmūgā'ax xop. 'Ūxohix te: Maname', xix Xīmām Tapāyōg, xix Xīnēn yōg Noxit, xix Xaot, xix Mānā'ēm. Hōmā 'Enot mūtik yāy tu tittap, tu' taknōy putuk, pāyā 'a' taknōy'ah. ²Hāptup 'ūm 'īhā nōm tik xop te Topa pu nūktettx, tu' kuxa te' yēy, tu' xit hok, nūy Topa pu hām'āktux, ha Topa Koxuk te:

—Āte Maname yāykutnāhā', xix Xaot yāykutnāhā', tu nōm xānāhā', pu tu hāpxompmā, nūy hām'āpak max'ax 'āktux hāptox tu'. Kaxīy.

³ Ha' xohix te Topa pu hām'āktux, hu' xit hok, tu Maname putox yīmū' yīm xex, xix Xaot, tu hāptox tu mō'pok.

Tu Xip tu' tihi'

⁴Topa Koxuk te mō Maname kutnāhā', xix Xaot, ha' mōg tu mōktu mōxaha kōmēn Xeneo tu', tu mīpkox hā' mōg, nōm mīpkox te kōnāg yīmū' mōg, tu mōktu mōxaha hāmyīn yūm Xip tu', ⁵tu ta' mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Xanamīn tu', tu Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux Yoneo yōg Topa pet kopah, ha Yoām Mā'ak te mō'nīynām. ⁶Tu ta' mōg hāmyīn yūm tu', tu mōktu mōxaha kōmēn Pap tu'.

Ha Yoneo yōg tik yā' xut mīlīm, 'ūxuxet'ax Mayeyox, tu Topa pupi hām'āktux'ax putuk, pāyā mō'āmā'. 'A' max'ah Mayeyox. ⁷Tu tik nōy mutik xip, 'āxet'ax Xet Paot, tu Xip yōg tīkmū'ūn xat, tu hāmyūmmūg xexkah, tu Maname tu' xānāhā xix Xaot, nūy Topa yōg hām'āktux'ax 'āpax max. ⁸Ha Mayeyox 'āxet'ax nōy 'Enip, ha tīkmū'ūn yī'yax hā: "Ūxut mīlīm," kaxīy. Tutep-tup nōg, tu Xet Paot xut putup, puyīy Topa yōg hām'āktux 'āpax hok. ⁹Ha Xaot 'āxet'ax nōy yā Paot kamah, ha Topa Koxuk te' ka'ogāhā', yīy mūm pēnā ka'ok, ¹⁰tu:

—Āmūn yā Hāmgāyāgnāg yōg. 'Ākuxa kummuk, yā hāmmax hā'āpuknōg. Xate koit pax. Topa te' yōg putat yok mīy, pāyā xate'

kohe' mīy. Paxīp! 'Āhup! ¹¹Hōnhā Topa te 'ākix, ha hāpxip kutōgnāg 'īhā xate hāmpēnā hok putup, tu 'āmīny xohix hā māyōn 'ūm pēnāp-tup 'ohnāg. Kaxīy.

Ha hāpxip 'ohnāg 'īhā hāmpēnāmok, tu' pa hok, tu tīkmū'ūn xak, puyī' yīm hā' mōgā', ¹²Ha Xet Paot te Topa yōg hāpxompmā'ax ka'ok

xī'ēgnāg pēnāhā', hu' kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, tu Topa yōg hāmyūmmūgā'ax 'āpak, tu' yēy.

Tu hāpxexka Pixit yōg kōmēn Ātikit tu' tihi'

¹³ Ha kōmēn Pap tu' tihi', ha ta' mōg Paot xi' xape xop, tu mīpkox hā' mōg, tu mōktu mōxaha hāpxexka Pānpit yōg kōmēn Pehek tu', tu mīpkox hā' mōg 'ūxeleh, pa Yoām Mā'ak te' nīm, tu putpu' mōg, tu mōktu' xupep Yenoyanēn tu'. ¹⁴Ha ta' mōg Maname xix Paot, Pehek tu' pip, tu' mōg, tu mōktu mōxaha hāpxexka Pixit yōg kōmēn Ātikit tu', tu Yoneo yōg Topa pet hā' mōxakux, nit xap 'īhā', ha Yoneo xop yōg hāptup xē'e', ha' mām, ¹⁵ha Yoneo yōg tik te Mōyyex yōg xat'ax mō'kupix, xix Topa pupi hām'āktux xop yōg tappet mō'kupix, tu mō'kupix kux, ha Topa pet yōg tik te' nōy xat, te:

—'Ūgnōy xop, 'āyīy, nūy 'ōgnū hām'āktux hā tīkmū'ūn ka'ogā'. Kaxīy.

¹⁶Ha Paot tek-nīlhā' xip, tu' yīm xix, pu' nōy tu: "īly hok!" kaxīy. Tu hām'āktux, hu:

—'Iyaet yōg tīlik, xīk nōy xop, nōm te Topa xak, nōm kuxa te' yēy Topa keppah, 'ūg 'ūm 'āpax: ¹⁷Hōmā hāmyāxatamuk punethok hā', 'Iyaet yōg Topa te mōnāy xop hittap yīmōgatux, tu 'Iyaet yōg tīkmū'ūn xexkanāhā hāpxexka 'Eyt kopah, tu' puknōg yōg hāpxexka tu' mōy, tu yāy yōg ka'ok'ax hā' mōy. ¹⁸Ha tīkmū'ūn max 'ohnāg, pāyā hāmyāxatamuk te 40 hā Topa te hāpkummu kīy'ax xop hā' tot, hām panip xexka tu nō'ātot, tu mō'nīynām, tu' nīm 'ohnāg, ¹⁹tu' puknōg hep xop te 7 kix hāpxexka Kānā'āg kopah, tu' yōg hām pop, tu tīkmū'ūn pu' hōm, pu tīkmū'ūn mōkputox xohix pi' ²⁰hāmyāxatamuk te 450 hā.

Ha hāmyāxatamuk te 450 nōg, ha Topa te tīkmū'ūn pa te hāmyūmmūg ka'ok xop yīmōgatux, puyīy tīkmū'ūn xat, xix Topa pupi hām'āktux'ax Xāmō'eo yāykutnāhā, puyī' xat. ²¹Pa tīkmū'ūn te tik te xat xexka xak, ha Topa te Xao yāykutnāhā', yā Meyamīy yōg Kix kutok pit, ha' xexkanāhā', tu tīkmū'ūn pu' hōm, ha hāmyāxatamuk te 40 hā Xao mūn te 'Iyaet yōg tīkmū'ūn xat. ²²Ha Xao xok, ha Topa te Namix yāykutnāhā', puyīy tīkmū'ūn xat, tu hām'āktux, hu: "Āte Namix putup pax, tūk kuxa hittup Yexe kutok pit hā. Yā' max. 'Āte' xat, ha' mīy." kaxīy. ²³Ha Namix mōkputox yā Yeyox, ha Topa te 'Iyaet yōg tīkmū'ūn ha nū'kutnāhā', pu tīkmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat 'ūyānān

tu'. ²⁴ Yoām nūn hāmāxap, tup-tox pix, tu 'Iyaet yōg tikmū'ūn xohix pu hām'āktux, hu: "Āpu, yāyhāhup, nūy hāpxop kummuk mīy kux," kaxīy. ²⁵ Pāyā Yoām te hāpxopmā kux, tu: "Tep kunāy tu hāmpe'āpaxex? 'Ak mūn yā Topa yōg hāmyāyutnā ax'ah, pa' nōy tek pe' nūn putup, nōm 'ūm xexka xe'ēgnāg. 'Āte yāy kopaxux hāk yūm putup, nūy tu pataxax koa', pāyāk kutōgnāg, hu yāyhāhup." Kaxīy.

²⁶ Yā Paot te xe:

—"Ūgnōy mūnōm xop, 'Amanām mōkputox, xix nōm nōy xop te Topa xak, nōm kuxa te' yēy Topa keppah: Topa te hām'āpak max'ax nū'kutnāhā' āhah. ²⁷ Pāyā Yenoyanēn kopa tīhi tikmū'ūn te hāmyūmmūg 'ohnāg, xi' yōg xexka xop, ha nit xap xohix 'lhā Topa pet ha' mōg. Yoneo xop yōg hāptup xe'e 'lhā' mōg, tu Topa yōg tappet mō'kupix'ax 'āpak, pāyā' yīpkox 'ohnāg, hu Yeyox putup nōg. Hōmā Topa pupi hām'āktux xop hittap te Yeyox xok'ax 'āktux, ha hōnhā Yoneo yōg tikmū'ūn gāy xop tep-tex, Topa yōg hām'āktux hittap hāp-tex. ²⁸ Yā' gāy nām Yeyox tu', tu Pinat tu' xak, pu Yeyox putex, pāyā Yeyox te hāpkummuk 'ūm mīy 'ohnāg. ²⁹ Ha hōmā, Yeyox mūg tut te nōm put 'ohnāg, 'lhā Topa pupi hām'āktux xop te Yeyox xūy'ax kax'āmi', tu tappet tu' kax'āmi', ha hōnhā Yoneo yōg tikmū'ūn te Yeyox putex mīpkupnix tu', Topa yōg hām'āktux hittap hāp-tex, ha mīpkupnix tu' xut, tu nō hāpkot. ³⁰ Pa Topa te' putpu' hīnnāhā', ³¹ ha 'āmnīy xohix hā' mōg, ha' xape xop te' pēnāhā', nōm te hāmyāxatamuk 3 hā hāpkumep Yeyox mūtik, tu Ganinet tu' pip hāmāxap, tu' nūn, tu nūktu Yenoyanēn tu', tu Yeyox putpu hi yā' pēnāhā', nūy tikmū'ūn nōy pu hām'āktux.

³² —Hak mū'āte hām'āpak max. 'ax xa nūnnāhā'. Hōmā Topa te yūmūg mōnāy xop pu hām'āktux xex, ³³ tu hōnhā' mīy Yeyox hīnnā'ax hā, ha hōmā Topa te hām'āktux xex, ha Topa yōg hām'āktux'ax kax'āmi 'ūktex yōg tappet 2 kopah, hu:

"Āmūn yā' ūgkutok.

Hōnhā'āte 'āmūn yāg kutox 'āktux." Kaxīy.

³⁴ —Tu Yeyox kutox 'ohnāg 'āktux, tu putpu' hi 'āktux, hu:

"Hōmā'āte Namix pu hām'āktux xex, nūy tu hāmmāxnā xe'ēgnāg." Kaxīy.

³⁵ Tu xe hām'āktux, hu:

"Xatek hep kutox putup'ah, tu' tux hok puk hep kutox hok, 'ūgmūn yā'ōg kāmānat max xe'ēgnāg hah." Kaxīy.

³⁶ Tu xe:

—Ha Namix te Topa pu hāpxopmāhā', tu hāpxopmā kux, tu' xok, ha mōnāy xop mūtik nō hāpkot, hak-tox, ³⁷ pāyā Topa te Yeyox hīnnāhā putpu', 'ak-tox'ah. ³⁸ 'Unōy mūnōm xop, 'āte xa hāmyūmmūgāp-tup: Topa te 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāp-tup, tu Yeyox puxet hā' xaxogāp-tup, pu tu' kux.

³⁹ Tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, puxix Topa nōm hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu' kux. Mōyyex yōg xat'ax hittap pu'uk, tu hāpkummuk mīy'ax 'ūm xaxogā hok, pāyā Yeyox ka'ok. ⁴⁰ 'Og pa mōxip! 'Āyīpkox pip, nūy Topa gāy'ax pēnā hok, ha Topa tappet te:

⁴¹ "Nāy, xa hip, 'āxop yīxix kummuk xop, 'āxop kuxa mām 'ohnāg xop.

'Āpu 'ākuxa yēy, nūy yāy xaxogā', ha' kux. Hōnhā'āte hāpxopmāp-tup, ha tik 'ūm te xa hām'āktux'ax, pāyā 'ākuxa mām 'ohnāg. 'Ūkux. Kaxīy."

⁴² Tu hām'āktux kux, ha tikmū'ūn te Paot tu' xak, pu nit xap nōy 'lhā hām'āktux 'ūxeheh. Tu' mōg. ⁴³ Ha Yoneo yōg tikmū'ūn punethok yīpkox pip, xi' puknōg te Topa xak xop, nōm te Yoneo xop hā' mōxakus, tu Paot pe' mōg, xix Maname', nūy hām'āktux'ax 'āpax, ha tikmū'ūn yūmmūgāhā', puyī' kuxa mām ka'ok xe'ēgnāg Yeyox kopah.

⁴⁴ Ha nit xap nōy 'lhā kōmēn 'Ākitit yōg tikmū'ūn xohix te yāy tu nū'nāhā', nūy Topa te hām'āktux 'āpax, ⁴⁵ ha Yoneo xop te' xohix pēnāhā', tu' yīpkumīy, tu Paot mānōg, hu:

—Paot te mō'āmā', yā' kummuk. 'Ūxupax hok. Kaxīy.

⁴⁶ Pa Paot te hām'āktux ka'ok xix Maname', tu' yīpkutuk 'ohnāg, tu:

—Hōmā Topa tek xat, hu: "Āpu, yōgnū hām'āktux'ax 'āktux Yoneo xop pu hāmāxap," kaxīy. Pāyā 'āyīpkox 'ohnāg, tu 'ākuxa hi xe'ēgnāg putup nōg, yīk mūg mōg hāmpuknōg xop hah, 'ūyī hām'āpak max'ax 'āpax, nūy yīpkox pi', nūy kuxa mām ka'ok Yeyox kopah.

⁴⁷ 'Ūgmūg xuxyā tek xat, hu: "Āte mō'āpok pu' puknōg xop pu hāmyūmmūgā', xa' hittupmā', nūy nōm xop pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, xix hāpxexka xohix yōg xop pu hām'āktux, 'ūyī tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'ūyānān tu', kaxīy. 'Ūkux.

⁴⁸ Ha' puknōg xop te hām'āpak, tu' kuxa hittup, tu Topa yōg hām'āktux 'āktux max. Hōmā Topa te nōm yīmōgatux, pu' kuxa tu mām ka'ok Yeyox kopah, nūy hi xe'ēgnāg mō'kuma' mōg.

⁴⁹ Ha Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux hāpxexka xohix tu', ⁵⁰ pāyā Yoneo xop te Yoneo xexka xop xix 'ūn xexka xop pu hām'āktux, hu:

—'Āpu, tik kummuk xat, pu mōg hāptox tu'. Kaxīy.

Ha 'ūn xop te Paot putup nōg, xix Maname', tu' xat, pu mōg hāptox tu'.

⁵¹ 'Ūmōg, tu hāmnak ha pataxax mōy, tukto'ok, pu hāpkōnōn nūnnāy, nūy Yoneo xop yōg hāpkummuk mīy'ax 'āktux. Tu' mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn 'Ikōn tu', ⁵² ha' kuxa mām ka'ok xop kuxa hittup xe'ēgnāg, yā Topa Koxuk te'ka'ogāhā'.

14

Tu Ikōn tu' tihī'

¹ Tu kōmēn 'Ikōn tu' tihī', tu Topa pet hā' mō'nāhā', tu hām'āktux max, yī Yoneo yōg tikmū'ūn xohix xexka', xix Genex yōg puknōg xop xohix xexka kuxa mām ka'ok Yeyox kopah. ² Pa Yoneo yōg tik 'ūm kuxa mām 'ohnāg, tu' kuxa mām xop putup nōg, hu' kummuk 'āktux 'ūpuknōg xop pu', nūy gāyā'. ³ Ha 'āmnīy punethok hā' tihī', tu yūmūg xuxyā 'āktux, tu' xuxyā te hāmmānā 'āktux, yā hāpxe'e 'āktux, ha Yeyox te mō'pok xop yōg hām'āktux putup, hu' ka'ogāhā', puyīy hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg, pu tikmū'ūn xohix pēnā'. ⁴ Ha tikmū'ūn te hāmpē'panōm, ha' yāg te: "Yoneo xop mūn max," kaxīy. Ha' yāg nōy te: "Hamūn'ah. Pāyā Yeyox yōg tik xop mūn max," kaxīy.

⁵ Ha' puknōg xop xix Yoneo xop xi' yōg xexka xop te mō'pok xop kummugāp-tup, tu mīkaxxap xexka hā' tux putup, nūy kix, 6 ha' xupak, tu nū'paha', tu mōktu mōxaha hāpxexxa Nikōn yōg kōmen Nixtat tu', xix kōmēn Nep tu', xix hām' yīmap tu', ⁷ tu Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux.

Tu kōmēn Nixtat xix kōmēn Nep tu' tihī'

⁸ Ha Nixtat kopa' xip tik 'ūm te hāpkumep 'ohnāg, ha hāmyātamatuk xohix hā' mōg 'ohnāg, 'ūhi'ax tox hā, yā' yūm ka'ok, ⁹ tu Paot yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' kuxa yūm ka'ok, 'ūhittupmā'ax kopah, ha Paot te' pēnāhā', ¹⁰ tu' yī ka'ok, tu:

—Ak-nīhā xihip! Kaxīy.

Ha' yok, tuk-nīhā' xip mō'ka'ok, tu' mōg kōnāmāhā nōmhā, tu hāpkumep. ¹¹ Ha tikmū'ūn te' pēnāhā', tu' yī' ka'ok, tu hām'āktux Nikōn yī'ax hā, hu:

—Yā topahnāg te mōxaha', tu tikmū'ūn mūtik yāputuk! Kaxīy.

¹² Tu Maname pu' mīy 'ūxuxet'ax nōy, hu: "Yop", xix Paot pu', hu: "Mēkot", hām'āktux punethok hah. ¹³ Ha topahnāg Yop yōg 'āmānex nūn, ha topahnāg pet te kōmēn kunāpa' yūm, ha mūnūytut pit nūnnāhā', xix mīnnut max, tu hāmpē'paxex, hu: "Nōm tik 2 yā topahnāg, ha 'āte mūnūytut pit kix putup, nūy nōm topahnāg 2 pu mō'hap, nūy haxyā', nūy heyah Nixtat yōg tikmū'ūn mūtik," kaxīy. ¹⁴ Pa tik nōy te mō'pok xop pu' xuktux, ha' xupak, hu yāy tu topixxax pot, nūy kuxa hittup 'ohnāg 'āktux, tu tikmū'ūn ha' mōg, tu' yī' ka'ok, tu:

¹⁵ —Ahup! Putep mūn mīy putup? 'Ak mūn yā Topa'ah, yāk mūn tihīk, 'āxop putuk, tu hām'āpak max'ax ha xa' nūnnāhā', xa'ānīm hāpxop 'ūm 'āyīm hā' mīy, nūy heyah, xa' Topa xe'ēgnāg xax, yā' hi xe'ēgnāg, nōm te hāmnōgnōy mīy, xix hahām, xix kōnāg xexka', xix hāpxop xohix kopa' pip. ¹⁶ Hōmā tikmū'ūn xop xohix te hāpxomā xohix, 'ap

Topa te' kuxyā'ah, pa' tux hok pu mīy, nūy yāy putat hā' mōg, ¹⁷ ha xa' nū'kutnāhā tehex, xayīy hāpxop ta nūnnāy 'āpet hah, nūy 'āxit, nūy 'ākuxa hittup. Kaxīy.

¹⁸ Ha Paot te Nixtat yōg tik xat hok, pu mō'hap hok yāy pu', xix Maname pu', nūy heyah. ¹⁹ Ha 'Ākitit yōg Yoneo xop nūn, xix 'Ikōn yōg xop, tu Nixtat yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, tu' gāyāhā Yeyox yōg mō'pok xop hā', ha tikmū'ūn te mīkaxxap xexka tux punethok, nūy Paot putex, ha hām tu' nāhā', tu' xok putūmnāg, ha tikmū'ūn te Paot hām manit ha' mōg, tu kōmēn kotit hā' xut, tuk-nāpā' mōg, tu hāmpē'paxex, hu: "Nōmhā' xok xe'e'", kaxīy. ²⁰ Pa' kuxa mām ka'ok xop te yāy tu nū'nāhā', tu Paot yīmap hā' pip, ha Paot yūm, tu' yok, tuk-nīhā' xip, tu' xupep putpu kōmēn tu', tu hāptup 'īhā Maname mūtik mōg, tu mōktu mōxaha Nep tu'.

Tu Xit xix 'Ākitit ha putpu' mōg

²¹ Tu Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux, ha Nep yōg tikmū'ūn punethok kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, ha hām'āktux kux, ha putpu' mōg, tu mōktu mōxaha Nixtat tu', tu' mōtu mōktu mōxaha 'Ikōn tu', tu' mōg, tu mōktu mōxaha 'Ākitit tu'. ²² Tu hām'āktux xe'e', tu hāmyūmmūgāhā', puyī' ka'ogā', nūy kuxa māmmā ka'ok Yeyox kopah, ha hām'āktux, hu:

—Nōm xop te Yeyox pu yīpkox pip, puxi' xūy'ax hā' tot, 'īhā pexkox ha' mōg. Kaxīy.

²³ Ha Paot te tik pēnā max xop yīmōgatux, 'ūkuxa mām ka'ok xop xohix kopa' yīmōgatux, tu' xat, pu' nōy xop pēnā max, nūy tu xeh, ha Topa pu hām'āktux, hu' xit hok hā hām'āktux, tu' pēnā max xop pu:

—Akuxa mām ka'ok Topa kopah. Pūyā hōnhā Topa 'āmōgā', xix 'āpēnā', xix 'ānīm hok! Kaxīy.

²⁴ Tu ta' mōg, Pixit kotit hā' mōg, tu mōktu mōxaha Pānpit tu'. ²⁵ Tu' mōg, tu mōktu mōxaha Pehek tu', tu Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, tu' mōg, tu mōktu mōxaha 'Ātat tu', tu hāpxomāhā', tu yā' kux, ²⁶ tu mōpkox hā' mōg, nōm te kōnāg yīmū' mōg, ha mōktu mōxaha hāpxexxa Xit yōg kōmēn 'Ākitit tu putpu', nūy Topa yōg hāpxomā'ax ka'ok xe'ēgnāg 'āktux, nūy kuxa mām ka'ok xop pu' xuktux. Hōmā 'Ākitit yōg kuxa mām ka'ok xop te Topa tu' xak, pu Paot pēnā max, xix Maname pēnā max, ha mō'pok, pu hām'āpak max'ax 'āktux kōmēn xohix tu', tu' mōg tap, tu hāpxomāhā', tu ta putpu' nūn 'ūxeheh.

²⁷ Ha 'Ākitit tu' mōxaha', tu' kuxa mām ka'ok xop xānāhā', ha' nūn tu nūktu nū'nāhā', ha tik te hām'āktux, tu Topa te' puknōg xop pu yāy yōg putat yok mīy 'āktux, tu' puknōg kuxa mām ka'ok Yeyox kopa' 'āktux. ²⁸ Tu 'āmnīy

xohix hā' nox ti kuxa mām ka'ok xop mūtik
Ātikit kopah.

15

*Tu Kōmēn Yenoyanēn xop mūtik
yākyočināhā'*

¹Hāpxip kutōgnāg īhā Yonex yōg tikmū'ūn nūn, tu nūktu mōxaha Ātikit tu', tu' nōy xop yūmmūgāhā', hu:

—'Āxop yā puknōg. 'Āpu, tik xop nāg xax mep 'yūmap, puyī Topa 'āxop kuxa kummuk xit, nūy 'ākuxa max tat 'yānān tu'. Mōyyex yōg xat'ax hittap te 'āxat, yī hōmā xix hōnhā, hāmyāxatamuk xohix punethok hā, Yoneo tik xop xohix te' mī, yā kakxop it Thā' mī. Kaxīy.

²Pa Paot xix Maname te:

—Kaxīy hok! 'Āmhok! Topa te' puknōg xop xat 'ohnāg, pu yāy xax xak. Kaxīy.

Tu hām'āktux hā' nōy yānān nām punethok, ha' kuxa mām ka'ok xop te Paot xix Maname yīmōgatux, tu mō'pok, xix Ātikit yōg nōy xop mō'pok, pu' mōg Yenoyanēn tu', nūy Yeyox yōg tik xop yīkopit, xix tik pēnā max xop yīkopit. ³Tu ta' mōg, Penix kotit hā' mōg, xix Xāmānīt kotit hā' mōg, tu' puknōg xop te Topa ha' mōg 'āktux, ha' kuxa mām xop xohix hittup xexka'. ⁴Ha mōktu mōxaha Yeyoyanēn tu', ha' kuxa mām ka'ok xop hittup xexka kamah, xix Yeyox yōg mō'pok xop, xix tik pēnā max xop, ha Paot te Topa yōg hāpxomā'ax 'āktux, Topa te hāpxomā' Paot hā, xix Maname hā, yī' xuktux. ⁵Pa Paniye yōg kuxa mām ka'ok xop tek-nīhā' pip, tu:

—Topa te' xat, pu tik xop nāg xax yīmap mep. 'Āpu, hāmpuknōg yōg tik xop xax mep kutōgnāg, nōm xop kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, puyī Mōyyex yōg xat'ax hittap xohix pu' yīpoxo pi'. Kaxīy.

⁶Ha mō'pok xop, xix tik pēnā max xop nūn, tu nūktu nū'nāhā', nūy hāmpet tu pānōm. ⁷Tu hām'āktux hā' nōy yānān nām, ha Pet tek-nīhā' xip, tu:

—'Ūkxape xop: Hōmā Topa tek yāyutnāhā' 'āxop kopah, 'āxop te' yūmmūg, ha mōgkutnāhā', 'ū hām'āpak max'ax 'āktux hāmpuknōg xop pu', ha' puknōg xop te hām'āpak, tu' yīpoxo pip, tu' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah. ⁸Topa te tikmū'ūn xop kuxa yūmmūg, tu Topa Koxulk nū'kutnāhā' puknōg xop hah, 'ūgmūg putuk, ⁹ha' puknōg xop te Yoneo yōg tikmū'ūn mūtik yāy putuk Topa pu', tu' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, ha Topa te' yōg hāpkummuk miy'ax xaxogāhā', pu' tu' kux. ¹⁰Tep tu 'ākuxa mām 'ohnāg Topa yōg hāpxomā'ax kopah? Mōyyex yōg xat'ax xohix tox xexka', yūmūg'āte yāy yūmmūgā hok, 'ap mī yūmmūg'ah, xix mōnāyhop te' mī hok kamah. Tep tu 'āxop te' puknōg xop xat, Thāg mū'āte Mōyyex yōg xat'ax xohix

mī hok? 'Ap max'ah nūhu'. ¹¹Pāyā yūmūg xuxyā Yeyox te' hok hā hāmmmaxnāhā', tu yūmūg kuxa kummuk xit, xi' puknōg xop kuxa kummuk xit kamah, nūy yānān tu' kuxa max tat, yā yāy putuk. Yūmūg xuxyā Yeyox te' hok hā' yānān, nōm xop kuxa mām ka'ok nōm kopah. Kaxīy.

¹²Ha tik xop yīy 'ohnāg, yīy Maname yōg hām'āktux'ax 'āpak, xix Paot yōg, ha Topa te hāpxomā' xe'ēgnāg, puyī' puknōg xop pēnā', ha tik mō'pok'ax te' xuktux, ¹³tu hām'āktux kux, ha Tiak te:

—'Ūkxape xop, 'ūg'āpax: ¹⁴Xīnām te xa hām'āktux, hu: "Topa te' puknōg xop mō'yā xe'ēgnāg, tu' 'ā hāmyūmmūgāhā hāmāxap, tu nōm xop yīmōgatux hāmpuknōg xop kopah, ha yāyhā Topa yōg tikmū'ūn," kaxīy. ¹⁵Hōmā tik hittap te Topa pupi hām'āktux kamah, hu: 16-18 "Hōmā, hāmyāxatamuk xohix Thā, Topa te hām'āktux, hu:

'Hōmā 'āte mōnāyhop Namix xexkanāhā', ha yōg tikmū'ūn tek xax, ha hōnhāk nūn putup, tu Namix mōkputox puxet xexkanāp-tup, puyī' hep xohix xop 'ūk xax, ha 'āte nōm puknōg xop mō'yā xe'ēgnāg, tu' nōy yāy, nūy yāy 'āxet'ax mī yōgnū tikmū'ūn," kaxīy. 'Ūkux.

¹⁹Ha Tiak te xe hām'āktux, hu:

—'Āte 'āpekpaxex. Yā' max hāmpuknōg xop kuxa mām ka'ok xop te Yoneo yōg xat'ax mī hok, xix mōnāyhop yōg hāpxomā'ax tat hok kamah, nūy kuxa mām puxehnāy Yeyox kopah. ²⁰'Āpu, yūmū'āte tappet kax'āmi' kuxa mām ka'ok xop pu', nūy tu' xat hok, pu' mā hok topa komut xop xit'ax, xix xok xop 'ūm māy mūg tup-tex mā hok, xix xokxop hep 'āta mā hok, xi' nōy hā' xupxet hok. ²¹Yā nit xap xohix Thā Yoneo xop te Mōyyex yōg xat'ax mō'kupix Topa pet kopah, tu Mōyyex te hām'āktux 'āktux kōmēn xohix kopah. Yā' puxi'. 'Ūkux. Kaxīy.

Tu tappet tu kax'āmi'

²²Ha mō'pok xop, xix tik pēnā max xop, xi' kuxa mām ka'ok xop xohix te Tiak yōg hām'āktux'ax 'āpak, tup-tox puxet, hu tik 2 yīmōgatux, pu Paot xix Maname mūtik mōg, tu Ātikit tu mō'pok, ha tik 2 'āxet'ax Yot Maxamax, xix Xīnāx, ha' xape xop tep-tup pax, tu nōm pe'paxex max. ²³Ha kax'āmi' kuxa mām ka'ok xop pu', tu tik hā mō tappet kutnāhā', ha tappet tu kax'āmi', hu:

"Yeyox yōg mō'pok xop xix tik pēnā max xop te 'āneo, 'Ūkxape xop pu 'āneo, Ātikit yōg kuxa mām ka'ok xop, xix Xīt yōg kuxa mām ka'ok xop, xix Xīnīx yōg kuxa mām ka'ok xop pu 'āneo.

²⁴'Ūgmū'āte' nōy xop yōg hām'āktux'ax 'āpak, nōm te nūnte' tihi', tu 'āhā' mōg, tu 'āxat, hu: "Āpu, tik xop xohix yāy xax mep

kutōgnāg, pu Topa 'ākummuk mī'ax xaxogā 'ūyānān tu', kaxī. Ha 'ākuxa hittup 'ohnāg. 'Ak mū'āte nōm Yoneo tik xop mō'pok'ah, 'ak mūn te 'āxat'ah. ²⁵ Hu hōnhāk mū'āte xohix te tik 2 yīmōgatux, pu xa mō'pok, ha Paot, xix Maname mūtik mōg. 'Āxohix te Paot putup pax, xix Maname', tu nōm pe'paxex max. ²⁶ Yā' hi Yeyox tu', yā' yāy xuxyā', yīy xe yāy yōg'ah. Yeyox te' xat, pu mōg, ha' mōg, 'ok pe' hi', 'ok pe' xok. ²⁷ Hak mū'āte Xanax mō'pok, xix Yot, ha xa' xohix hāmyūmmūgāptup. ²⁸ Ha Topa Koxuk te 'āxat hāmāxap, hak-nāy tuk mū'āte, hu: ²⁹ 'Ūmā hok topa komut xop xit'ax, xix xokxop 'ūm māy mūg tup-tex māh hok, xix xokxop hep 'āta mā hok, tu' ānōy hā xupxet hok. Puxi', yā' max. Ha' kux.' Kaxī.

³⁰ Ha ta' mōg tik xop, tu mōktu mōxaha 'Ātitik tu', ha' kuxa mām ka'ok xop te yāy tu nū'nāhā', nūy mō'pok yōg tappet mō'kupix, ³¹ tu mō'kupix kux, ha' kuxa hittup xexka'. ³² Ha Yot xix Xanax yā' Topa pupi hām'āktux xe'e', tu' xape xop ka'ogāhā'. ³³ 'Āmnīy kutōgnāg 'ihā' tihi', tu putpu' mōg, tu mōktu mōxaha Yenoyanēn tu'. ³⁴ Pa Xanax mōg'ah, tu' nox xip 'Ātitik tu'.

³⁵ Ha Paot xip 'Ātitik tu', xix Maname', tu' nox tihi', tu hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, 'ūnōy xop mūtik.

Paot xix Maname te yāy xatat

³⁶ Ha 'āmnīy punethok nōg, ha Paot te Maname pu hām'āktux, hu:

—Āpu, yūmū mōg putpu', nūy xape xop xohix pēnā', nūy kōmēn xohix kopa' pēnā', nūy Topa yōg hām'āktux'ax xe 'āktux. Kaxī.

³⁷ Ha Maname te Yoām Mā'ak mōgāp-tup, ³⁸ pa Paot tep-tup nōg. Hōmā Yoām Mā'ak te' nīm Pānit tu', tu hāpxopmā 'ohnāg. ³⁹ Ha Paot te hām'āktux hā' nōy yānān Maname mūtik, tu' gāy, ha Maname gāy, tu yāy xatat, ha Maname te Yoām Mā'ak mōgāhā', tu' mōg, tu mīpkox hā' mōg, nōm te kōnāg xexka yīmū' mōg, tu mōktu mōxaha hāmyīn yūm 'āxet'ax Xip' tu'. ⁴⁰ Pa Paot te Xanax yāykuññāhā pu mōg, ha' nōy xop te:

—Pūyā Topa 'āmūtik mōg. Kaxī.

⁴¹ Ha' mōg, tu Xit kotit hā' mōg, xix Xinit kotit hā' mōg, tu' kuxa mām xop ka'ogāhā'.

16

Tīmōn te Paot mūtik mōg, xix Xanax

¹ Tu' mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Nep tu', xix kōmēn Nixtat tu', ha tik 'ūm xip, 'ūxuxet'ax Tīmōn, tu' kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, tu' mūg tut Yoneo hex, pāyā' tak Genex yōg, tu Yoneo xop hā' puknōg. ² Ha Nixtat tu' pip xape xop te Tīmōn putup pax, xix 'Ikōn yōg xop te', ³ ha Paot te' mōgāp-tup yāy mūtik, hu' nōy yāy xax yīmap xak kutōgnāg, nūy Yoneo xop gāyā hok,

yā' xohix te Tīmōn mūg tak yā' puknōg yūmmūg. ⁴ Ha ta' mōg kōmēn tu', tu Yeyox yōg mō'pok xop, xix Yenoyanēn yōg tik pēnā max xop pupi hāmyūmmūgāhā', tu' xape xop pu hāmyūmmūgāhā', ⁵ Ha' xape xop kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, 'ihā' xohix nōy nā' mōg.

Tik xop te kōmēn Tonot hā' mōg

⁶ Ha ta' mōg, tu mōktu hāpxexka Pinik kotit hā' mōg, xix hāpxexka Ganax kotit hā' mōg, ha Topa Koxuk te hām'āktux xat hok, hu:

—'Ax yōg kōmēn kopa hām'āktux hok! Kaxī.

⁷ Ha ta' mōg, tu mōktu mōxaha Miy tu', tu' mōg putup Mitīn tu', pa Yeyox Koxuk te' xat hok, pu mōg hok. ⁸ 'Ap mōg'ah, tu Miy hā' yēn hā' mōg, tu mōktu Tonot tu' mōxaha'. ⁹ Ha 'āmnīy hā Paot te yāy koxuk hā hāpxexka Māxenōn yōg tik pēnāhā', hak-nīhā' xip, tu Paot tu' xak, hu:

—Mā'! Māxenōn tu' ānū', nūy mōy 'ūgmūg nūyñām. Kaxī.

¹⁰ Hāpxip 'ohnāg 'ihā Paot koxuk te' pēnā kux, hak mūg mōg putup Māxenōn tu', tu' hāmpe'paxex, hu: "Topa tek mūg xānāhā", 'ū' Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux Māxenōn yōg tikmū'ūn pu", kaxī. (Hak mūn Nok te kax'ām').

Tu kōmēn Pinio tu' tihi'

¹¹ Tuk mūg pip Tonot kopah, tuk mūg mōg mīpkox hā, kōnāg xexka yīmū' mōg, tu mōktu hāmyīn yūm 'āxet'ax Xāmōtanax tu' mōxaha'. Hāptup 'ihāg mūg mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Nēyap tu'. ¹² Tuk mūg mōg, tu mōktu mōxaha hāpxexka Māxenōn yōg kōmēn te māxp Pinio tu', ha' yōg gohet yā hāpxexka Hōm yōg, ha 'āmnīy punethok hak mūg tihi Pinio kopah. ¹³ Tu nit xap 'ihāk mūg mōg kōmēn kunāpa', tu Topa yōg hām'āktux'ax pet xak, nūy Topa pu hām'āktux, 'ihā kōnāgkox tu' mōxaha', hu kōnāg kux tuk mūg mām, ha 'ūn pip, hak mū'āte 'ūn mūtik hām'āktux. ¹⁴ Ha kōmēn Tittit yōg 'ūn xip, tu topixxax max hāmenex, 'ūxuxet'ax Nit, tu Topa xak, tu' kuxa te' yēy Topa keppah, tu Yeyox hām'āpak max'ax 'āpak, ha Topa te' kuxa tupmāhā', yīy Paot yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' yīpkox xip, ¹⁵ hap-tox pix, xi' xape xop 'ūpet kopa tihi' xop putox pix, ha' xak, hu:

—'Ūgkuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, yīy 'ūkpet ha mōg, nūy nox pi'. Kaxī.
Hak mūg mōg Nit pet hah.

Tu kanet kopa' tihi kōmēn Pinio tu'

¹⁶ 'Āmnīy kutōgnāg nōg, 'ihāk mūg mōg Topa pet hah, ha' mīm hex te putat hā' nūn, tu yāmīy pupi hām'āktux, tu hāpxopmā'ax pēnā hok 'āktux, tu hām'āktux hā tayūmak xexka pop, tu tik xop 'ūm pu' popmāhā', tu nōm tik xop pu' hok hā' hām. ¹⁷ Tu Paot pe' mōg, xik mūg pe' mōg, tu' yīy ka'ok, hu:

—Nū tik xop te Topa xe'ēgnāg hā kāmānat, hu xa hāmyūmmūgāp-tup, nūy Topa yōg putat hā 'āmōgā'. Kaxīy.

¹⁸ Tu xe hām'āktux hā kaxīy, 'āmnīy xohix hā' xuktux, ha hām'āktux kux 'ohnāg, yīy Paot gāy, tu' yōkānām, tu yāmīy kummuk mānōg, hu:

—Hōmā Yeyox te yāmīy kummuk mōy tikmū'ūn kopah, tu' mōg pexkox tu', tuk mū'ā yāy 'āxet'ax hōm, pu yāmīy kummuk mōy, hu' āte 'āxat, hu: 'Āpep, nūy mīm hex 'āpe' nūm. Kaxīy.

Ha' nīm, tu' mōg xupaha'. ¹⁹ Pa tik xop nōy te mīm yōg tayūmak xak, hu' gāy xexkah, tu Paot mūg, xix Xinax, tu' xexka xop keppa' mōgāhā', ha' xexka xop te kōmēn yōg hāmnuknōg tu' pip, ²⁰ ha tik xop gāy, tu' kupex, hu:

—Nū tik yā Yoneo yōg xop, tu kōmēn Pinio yōg tikmū'ūn gāyāhā', tu hāpxompmā kummuk yūmmūgāhā', ²¹ ha Hōm yōg gohet te nōm hāpxompmā'ax putup nōg, tu' xat hok, 'ū mīy hok, hak mū'āte Hōm yōg tikmū'ūn. Kaxīy.

²² Ha tikmū'ūn te yāy tu nū'nāhā', tup-tox puxet, nūy Paot kix, xix Xinax kix, ha kōmēn yōg xexka xop te tik yōg topixxax koxip, tu' mōy, tu' xat, pu kix mīm mūnāg hā. ²³ Tu' kix kakixnāg, tu kanet ha' mōgāhā', tu kanet yōg xonat xat, hu:

—Pēnā ka'ok, pu tu xupa hok! Kaxīy.

²⁴ Ha hām'āpak, tu kanet hā mō'tat, tu' kopa tigāhā', tu' xex, tu tikup hīy mīm ka'ax tu', ha' mōg 'ohnāg, tu' pip.

²⁵ Ha 'āmnīy kote 'ihā Paot xix Xinax te Topa pu hām'āktux, tuk-tex, nūy Topa 'āktux max, ha kanet kopa' pip tikmū'ūn te' xupak.

²⁶ Hāpxip kutōgnāg 'ihā hām yāy nuhuk nām, ha māptut yōg hāpkopa mīkaxxap nuhut, ha mō'yīnnī'ax te yāy xōn, ha tikmū'ūn te kanet kopa' pip, ha' hīy'ax koa', nōm te kanet kopa' xup, ha' mōxaha'. ²⁷ Ha kanet yōg xonat te yāy koxak, tu kanet mō'yīnnī'ax pēnāhā', pa yāy xōn, ha xonat te hāmp'e paxex, hu: "Yā' xohix nū'paha!" Kaxīy. Hu yāy putex putup mīkax xexka hā, ²⁸ pa Paot yīy ka'ok, tu:

—Yāy xuhmīy hok! Yāg mūg xohi' pip! Kaxīy.

²⁹ Ha' nōy te:

—Kuyānām paxnū!. Kaxīy.

Tu mō'nāhā', tu kuxānōg, tu yāy puxu'uxnām, tu' kopaxux hā' nāhā Paot keppah, xix Xinax keppah, ³⁰ tu' yok, tuk-nīhā' xip, tu hāpkopa' mōy, tu:

—'Ugnōy, 'āte putep mīy'ax, puyīy Topa 'ūgkuxa kummuk xit, nūy 'ātu' gāy hok? Kaxīy.

³¹ Ha Paot xix Xinax te:

—'Ākuxa yūm ka'ok 'ūgmūg xuxyā Yeyox kopah, puxix Topa 'ākuxa kummuk xit, nūy

yānān tu 'ākuxa max tat, 'āmūn, xix 'āxape te 'āpet kopa' pip. Kaxīy.

³² Ha tik xop te Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux kanet yōg xonat pu', xix' xape xop pu'.

³³ 'Āmnīy kote 'ihā' xonat te' nōy yōg kayax pix, ha Paot xix Xinax te xonat putox pix, xi' xape xop, nōm xop kuxa mām ka'ok Yeyox kopah. ³⁴ Ha xonat te yāy pet ha' mōgāhā', tu hāpxop pop nūn, ha' māhā', ha xonat kuxa yūm ka'ok Topa kopah, xi' xape xop kamah, hu' kuxa hittup.

³⁵ Hāptup ha ta Hōm yōg xexka xop te' xat, hu:

—Kanet kopa' mōy tik 2, pu mōg, tu nūmān. Kaxīy.

³⁶ Ha xonat te Paot pu hām'āktux, hu:

—Tik xexka xop te 'āmōy putup, ha 'ānūpap-tup, hu mōy, xa 'ākuxa mām. Kaxīy.

³⁷ Pa Paot te:

—'Āmhok! Kaxīy hok! Hōmā tik tek mūg kix kakixnāg, ha kōmēn Pinio yōg tikmū'ūn te' pēnāhā'. Hak mūg yīkōpit 'ohnāg, tuk mū yōg hāpxompmā'ax kopit, 'okpak mūg hāpxexka Hōm yōg tīhik, ha kanet kopak mūg tīgāhā', yā hōnhā nūmān yāy xaptop tu'! 'Āmhok! 'Ak mūg mōg putup'ah. 'Āpu, tik xānā', pu nū', pu nūy 'ūgmūg mōy kanet kopah, nūy hāptopak mūg mōgā'. Kaxīy.

³⁸ Ha xonat xop te Hōm yōg xexka xop pu hām'āktux, ha' xexka xop kuxānōg, Paot xix Xinax yā hāpxexka Hōm yōg tik hah. ³⁹ Ha' nūn, tu tik 2 pu hām'āktux, hu:

—'Āgāy hok 'ātu'. 'Āte nūktu yāyhāhup hok'ah. Kaxīy.

Tu kanet kopa' mōy, tu ta' mōg, tu kōmēn kunāpa' mōgāhā', tu:

—'Āmōg. Kaxīy.

⁴⁰ Ha' mōg, tu Nit pet ha' mōg, tu' xape xop mō'nīynām, tu' mōg.

17

Tu kōmēn Texanōn tu' tīhi'

¹ Tu ta' mōg, kōmēn 'Āppip kotit hā' mōg, xix kōmēn 'Aponōn kotit hā' mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Texanōn tu', ha Yoneo yōg Topa pet yūm, ² ha nit xap yā Yoneo yōg hāptup xē'e, yīy nit xap xohix 'ihā Paot te Yoneo yōg Topa pet ha' mōg, hu hōnhā' mōg, tu nit xap ³ 'ihā hām'āktux hā' nōy kutnāhā'. Kaxīy.

⁴ Ha tik 'ūm te:

—Hamūn! Kaxīy.

Hu Paot xix Xinax mūtik yāy kotīnnāhā', ha Genex yōg puknōg xop te Topa xak, xix 'ūn xexka xop, tu nōm tik mūtik yāy kotīnnāhā'.

⁵ Pa Yoneo xop te' yīpkumīy, tu tik kummuk yīmōgatux, nōm hām hok xop, tu hāpkute' ex kummuk pax, 'ap max'ah, tu kōmēn xohix kopa hāpkummugāhā', tu kōmēn xohix gāyāhā', tu Paot xak xix Xinax, hu Yaxām

pet hā' mōxakux. ⁶ Pāyā' ap ti'ah, yī Yaxām mūg, tu' xut yāy pet kopah, tu' xape xop mōy kamah, tu kōmēn yōg xexka xop keppa' mōgāhā', tu:

—Nū tik te hām xexka xohix tu hāpkummugāhā', tu nūktu nūn kamah, ⁷ tu Yaxām pet kopa' tihi', ha' xohix te hāpxexka Hōm yōg Xex putup pax, pa tik xop kummuk te hāpkummuk yūmmūgāhā', hu: "Hōm yōg Xex tek mūg xat 'ohnāg. Yā Yeyox tek mūg xat xe'ēgnāg! Kaxīy."

⁸ Ha Texanōn yōg tikmū'ūn te hām'āpak, xix kōmēn yōg xexka xop, hu' gāy, ⁹ tu tayūmak xak Yaxām tu hāmāxap, xi' nōy xop tu', puyī Paot xix Xinax mōy, puyī kōmēn Texanōn nīm. Ha pago, tu nū'paha'.

Tu kōmēn Menet tu' tihi'

¹⁰ Ha 'āmnīy hā' kuxa mām ka'ok xop te Paot xix Xinax mōgāhā', tu' mōg tu moktu mōxaha kōmēn Menet tu', tu Yoneo yōg Topa pet hā' mōxakux. ¹¹ Ha Menet yōg Yoneo xop te hāmyok mīy, pa Texanōn yōg xop te hāpkohē mīy. Yā Menet yōg tikmū'ūn te Topa yōg tappet mō'kupix nām, puyī Paot yōg hām'āktux kopit, nūy hāmyūmmūg, nūy hāpxe' yūmmūg. ¹² Hū Menet yōg tikmū'ūn punethok kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, xix Genex yōg 'ūn xexka xop, xix tik xop. ¹³ Ha Paot te hām'āpak max'ax 'āktux, ha Texanōn yōg Yoneo xop te hām'āpak, hu' gāy, tu' nūn, tu nūktu tikmū'ūn gāyāhā'. ¹⁴ Ha' xape xop te Paot xut, tu:

—Mōg, mōg, pu 'āp-tex hok! Kaxīy.

Ha' mōg, kōnāg xexka ha' mōg, pāyā Xinax nox xip, xix Tīmōn, tu Menet kopa' tihi'. ¹⁵ Ha nōm xape xop te Paot mōgāhā kōmēn xexka 'Atēn tu', tu putpu' mōg Menet tu', tu Paot pupi hām'āktux, nūy Xinax xānā', xix Tīmōn, tu kōmēn 'Atēn tu' mōg mō'ka'ok.

Tu kōmēn 'Atēn tu' xip

¹⁶ Ha Paot te 'Atēn tu tik 2 hip, tu kōmēn xexka pēnāhā', tu topahnāg komut pēnāhā', ha nōm komut yīm hā' mīy, nūy heyah, ha kōmēn nū'xip nōm hāpxop hā, yī Paot kuxa hittup 'ohnāg. ¹⁷ Tu' mōg Yoneo yōg Topa pet hah, nūy Yoneo xop mūtik hām'āktux hā' nōy yānān nām, xix nōm xop te Topa xak xop mūtik hām'āktux hā' nōy yānān. Tu nāpet ha' mōg kamah, ha 'āmnīy xohix hā hām'āktux hā' nōy yānān 'Atēn yōg tikmū'ūn mūtik. ¹⁸ Tu hām'āktux, tu hāmyūmmūg'ax xop 'āxet'ax 'Epikoneo xop mūtik hām'āktux, xix 'Extox xop mūtik hām'āktux hā' nōy yānān, ha' yāg te' yīkopit, hu:

—Kāy te hām'āktux punethok. Putep mūn 'āktux putup? Kaxīy.

Ha' yāg nōy te' yānān, hu:

—Tute topahnāg puknōg 'āktux. Kaxīy.

Ha Paot te Yeyox 'āktux, tu Yeyox putpu' hī 'āktux. ¹⁹ Ha tik xop te hāmyūmmūg te Paot yīm mūg, tu 'Axenop yōg hāmyūmmūg

xop ha' mōgāhā', pu hām'āktux'ax 'āpak, tu yīkopit, hu: koneo xop mūtik hām'āktux, xix 'Extox xop mūtik hām'āktux hā' nōy yānān, ha' yāg te' yīkopit, hu:

—Kāy te hām'āktux punethok. Putep mūn 'āktux putup? Kaxīy.

Ha' yāg nōy te'

—'Ok hāmyūmmūg'ax tup nūhū xate hāmyūmmūgāhā'? ²⁰ Āpu, 'āyīy, tu hāmyūmmūg'ax puknōg 'āktux, nūy 'ūgmū yūmmūgā'. Kaxīy. ²¹ Yā 'Atēn yōg tikmū'ūn hām hok, xix puknōg xop te kōmēn kopa' tihi' hām 'ohnāg, pa hām'āpak pax, nūy tu xe' xuktux, tu 'āmnīy xohix hā hām'āpak tup 'āpak, xi' xe' xuktux. ²² Ha Paot te hām'āktux, ha 'Anenop xop te Paot xakot, ha Paot te:

—'Atēn yōg tikmū'ūn: 'Āxop te 'ōg topahnāg komut xop xohix xak. ²³ Āte hāpkumep, tu topahnāg komut punethok pēnāhā', nōm mīy nūy heyah, ha 'āte topahnāg yōg mīmpe pēnāhā', ha tikmū'ūn te topahnāg pu hāpxop 'ūm hōm, tu mīmpe yīmū' xix, ha tik 'ūm te mīmpe yīmū' kax'āmi', hu: "Nūhū topa puknōg pu," kaxīy. Āte xa nōm puknōg 'āktux putup.

²⁴ —Topa xe'ēgnāg te hām xexka mīy, xix hāpxop xohix mīy, hu pexkox xix hahām xat. 'A' pet mīy xak'ah tikmū'ūn yīm hā. Yā mīptut kopa ti 'ohnāg. 'Ūxexka xe'ēgnāg Topah. ²⁵ Tu hāpxop 'ūm xak 'ohnāg, yā hāpxop xohix mīy, nūy tikmū'ūn pu' xit xut popmāhā', xi' hi'ax, xix hāpxop xohix yā' hok popmāhā'. ²⁶ Tu tik puxet mīy hāmāxap, tu nōm hā' mīy tikmū'ūn xohix, xi' hep xohix, pu yōg hām tu 'āti', ha Topa te tikmū'ūn pu hām 'ūm hā' xakux'ax xat, xix hām 'ūm hā' xakix'ax xat, tu' pip'ax 'ūm xat, pu mōg hāpxexka pu kopa 'āti'. ²⁷ Puyī tikmū'ūn Topa xax, nūy xipi', pāyā tikmū'ūn yīka hā Topa xip. ²⁸ Hōmā' 'ōgnū tik te hāmyūmmūg te kax'āmi', hu: "Topa hā yūmū'āte' xit xut, xix yūmūg mōg, xix yūmūg tihi", kaxīy. Ha' nōy te: "Yūmū'ā Topa hā kutok xe'e", kaxīy. ²⁹ Hamūn, yūmū'ā Topa hā kutok, hu hāmpe'āpaxex hok, hu: "Topa te pip'up yānām putuk," kaxīy. Xix hāmpe'āpaxex hok, hu: "Topa te mīkaxxap putuk," kaxīy. 'Āmhok. Tik 'ūm te Topa xe'e mīy 'ohnāg. ³⁰ Hōmā tikmū'ūn te hāmyūmmūg'ah, ha Topa te nōdā'tot, pa nōm hā Topa te' xat, xa yāyāhup, tu hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. ³¹ Yā Topa pa te hāmyūmmūg, tu hāptup puxet yāyākutnāhā', iħā' tute hep xop xohix yōg hāpxomā'ax kopit putup, tu tik te hāmyok mīy hā' kopit putup, tu Yeyox yāyākutnāhā, pu tu kopit, ha' putpu nōm hīnnāhā', nūy tikmū'ūn xohix pu hāmyūmmūgā'. Kaxīy.

³² Ha tikmū'ūn te' xupak, ha' yāg te:

—Putep te hām'āktux? 'Ūxok, tu putpu' hī?' Kaxīy.

Tu' yīxix kummuk. Ha' yāg nōy te:

—Yā' max. Hāptup 'ūm nōy 'ihā xe xa 'āpak putup. Kaxīy.

³³ Ha Paot mōg, ³⁴ pāyā tik 'ūm kuxa mām ka'ok, 'ixohix te: 'Axenop yōg Nioniy, xix 'ūn Nām, xi' nōy xop kuxa mām ka'ok.

18

Tu kōmēn Konīn tu' tihi'

¹ Ha Paot te 'Atēn tu' xip, tu ta' mōg, tu mōktu xupep kōmēn Konīn tu'. ² Ha Pō'ōn yōg Yoneo xip, 'āxet'ax 'Ak, xi' xetut Pinixit, tu hāpxexka 'Itat tu' tihi', tu hāpxip kutōgnāg nūn. Hōmā hāpxexka Hōm yōg tik te tigmū'ūn xat'ax Kanao Xex te Yoneo xop nūmāhā', ha hōnhā Paot mōg 'Ak hah, xi' xetut hah. ³ Ha Paot xix 'Ak te yīnāgkox xexka māy hā' hām, tu topixxax ka'ok hā' māy, tu' nōmēnex, tu tayūmak pop, ha Paot te 'Ak mūtik tihi'. ⁴ Ha nit xap xohix 'ihā Paot mōg Yoneo yōg Topa pet hah, tu hām'āktux hā' nōy yānān nām Yoneo xop mūtik, xix Genex yōg xop mūtik hām'āktux, nūy hāmyūmmūgāhā'.

⁵ Ha Xinax xix Timōn te Māxenōn tu' tihi', tu' nūn, tu nūktu mōxaha Konīn tu', 'ihā Paot te hām'āktux Yoneo xop pu', hu:

—Yeyox yā Kunnix, yā Topa te' yāykutnāhā'. Kaxīy.

⁶ Pa tigmū'ūn tep-tup nōg, tu' yīpkox 'ohnāg, tu' mānōg, tu Yeyox 'āktux kummuk, yīy Paot te yāy yōg topixxax kuto'ok, tu:

—Topa te 'ōg hāpxomā'ax kopit putup, nūy hāpkummuk mūy'ax hā' yānān. Kaxīy.

Tu xe hām'āktux, hu:

—Xate Topa yōg putat yok max putup nōg, 'Ak yāy kuxop'ah, huk mōg Yoneo xop hā' puknōg xop hah. Kaxīy.

⁷ Tu' mōg Tix Yox pet hah, ha Topa xak, tu' kuxa te' yēy Topa keppah, yā yāy pet te Yoneo yōg Topa pet yīka' yūm. ⁸ Ha Kinix te Topa pet yōg xop xat, tu' kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, xi' xape xop kamah, ha Konīn yōg tigmū'ūn punethok te Paot yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' kuxa mām ka'ok, haptox pix.

⁹ Ha 'āmnīy koxtap 'ihā Yeyox te Paot pu hām'āktux, ha Paot te yāy koxuk hā' xupak, yīy:

—Ākuxānōg hok, xix yāy xaptop hok. ¹⁰ Yā 'āmūtik 'ūktihi', tu 'āpēnānāg xip, pu tik 'ūm 'āmūy hok. Yā yōgnū tigmū'ūn punethok pip nū kōmēn tu'. Kaxīy.

¹¹ Ha' xip hāmyāxatamuk puxet xi' xahi', tu Topa yōg hām'āktux'ax yūmmūgāhā Konīn yōg tigmū'ūn pu'.

¹² Ha Gat te hāpxexka Genex yōg tigmū'ūn xat, ha Yoneo xop te yāy tu nū'nāhā', nūy Paot kupeh, tu' mūg, tu' mōgāhā kōmēn yōg xexka xop keppah, nōm xop pa te hāmyūmmūg keppah, puyī' yīkopit. ¹³ Ha' kupex, hu:

—Kāy te Topa xak'ax yūmmūgāhā tigmū'ūn pu', pāyā tik te yūmūg xat te' xat hok, kāy te hāmyūmmūgā kummuk hah. Kaxīy.

¹⁴ Ha Paot te' yīkox xix, 'ūyīy putup tu', pāyā Gat te hām'āktux Yoneo xop pu', hu:

—Nāy. 'Ok pe kāy tep-tex, 'ok pe nō xupxet, kopxi' kopit, ¹⁵ pāyā 'āxop yīy'ax 'āte yūmmūg'ah, xix 'ōg xat'ax puknōg 'āte kama yūmmūg'ah, xi' xuxet'ax 'ūm 'āte' yūmmūg'ah. 'Ak kopit putup'ah 'āte'. Kaxīy.

¹⁶ Tu papuk hāpxupmāhā', ha' mōg, tu' gāy.

¹⁷ Ha' xohix te Topa pet xop xat'ax Xox mūg, tu' kix Gat keppah, pāyā Gat te' pēnā hok, tu nūpe mō'kep, tu nūpe mō'kut.

Tu kōmēn 'Ākitit tu putpu' mōg

¹⁸ Ha 'āmnīy xohix nōg, 'ihā Paot te mīpkox hā' mōg, nōm te kōnāg yīmū' mōg, ha mōktu xupep hāpxexka Xit tu', ha Pinixit xix 'Ak te nūmūtik mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Xēkenex tu', ha Paot te' xe mep, tu' xut xok nām, Topa pu hām'āktux xex tu'. ¹⁹ Tu' mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn 'Ep tu', tu Pinixit xix 'Ak nīm, tu' mōg Yoneo yōg Topa pet hah, tu hām'āktux hā' nōy yānān Yoneo xop mūtik. ²⁰ Tu' mōg putup, pa Yoneo xop te:

—Nāy! 'Āmōg hok! Kaxīy.

²¹ Pāyā' mōg putup, hu:

—Topa tek putup, kopxix putpu' 'āhāk nū'. Kaxīy.

Tu mīpkox hā' mōg. ²² Tu mōktu xupep kōmēn Xeyanet tu', ha' mōg kuxa mām ka'ok xop hah, tu' mōg, tu mōktu mōxaha 'Ākitit tu', ²³ tu' 'āmnīy punethok hā' tihi', tu' mōg, tu hāpxexka Ganax kotit hā' mōg, xix Pinik kotit hā' mōg, tu' kuxa mām ka'ok xop ka'ogāhā'.

'Apot te kōmēn 'Ep tu' xip

²⁴ Ha kōmēn xexka 'Anexānit yōg Yoneo pit nūn kōmēn 'Ep tu', 'ūxuxet'ax 'Apot, tute Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux max, tu Topa yōg tappet hittap yūmmūg xe'e'. ²⁵ Tu Topa yōg putat yūmmūg, tu' hittup, tu Yeyox 'āktux, tu Topa yōg hāmyūmmūg'ax yūmmūgāhā', pa Yoām puxet yōg putox pix'ax yūmmūg, tup-tox pix'ax nōy yūmmūg'ah, 'ūp-tox pix nūy Yeyox yā yāy xuxyā 'āktux yūmmūg'ah.

²⁶ Tu hām'āktux, tu' yīpkutuk 'ohnāg Yoneo yōg Topa pet kopah, ha Pinixit xix 'Ak te' xupak, tu yāy pet ha' mōgāhā', nūy Topa yōg putat yūmmūgāhā', tu' ka'ok, tu' nōy xop ka'ogāhā', ha Topa te hāmmxnāhā'. ²⁷ Ha 'Apot te hāpxexka Genex tu' mōg putup, ha 'Ep yōg kuxa mām ka'ok xop te mō'nīynām, tu tappet kaxāmī Genex yōg kuxa mām ka'ok xop pu', puyī' nū' nūnānām yāy nōy putuk. Ha' mōg, tu mōktu xupep Genex tu', tu nōm xop mō'nīynām punethok 'ūyānān tu', tu hāmyūmmūgāhā', tu' ka'ok, tu' nōy xop ka'ogāhā', ha Topa te hāmmxnāhā'.

²⁸ Ha Yoneo xop mūtik hām'āktux hā' nōy yānān nām, tu Topa yōg tappet hā Yeyox yā Kunnix

'äktux, tu Topa te nōm yāykutnāhā 'äktux, ha Yoneo xop te' yēy, tu' yīy 'ohnāg.

19

Paot te 'Ep tu' xip

¹ 'Apot te Konñu tu' xip, 'lhā Paot yīnāpā' nūn kōmēn xohix yīktix yīmū' pip tu', tu nūktu xupep 'Ep tu', tu' kuxa mām xop pip-ihi', ² tu' yīkōpit, hu:

—'Ok Topa Koxuk te 'äkuxa ka'ogāhā', 'lhā 'äkuxa mām ka'ok tap Yeyox kopah? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—Topa Koxuk 'üm? 'Ak mū'äte' yūmmūg'ah. Kaxīy.

³ Ha Paot te:

—'Äp-tox pix'ax te xīy? Kaxīy.

Ha' nōy te:

—Yoām yōg putox pi'ax. Kaxīy.

⁴ Ha Paot te:

—Yoām tep-tox pix, xa yāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy kux, xa kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, nōm te Yoām pe' nūn. Kaxīy.

⁵ Ha' xupak, hap-tox pix, 'lhā Yeyox yā yāy xuxyā 'äktux. ⁶ Ha Paot tep-tox yīmū' yīm xex, ha Topa Koxuk te nōm xop ha yīxohoh, ha' yīy'ax puknōg xohix hā hām'äktux, tu Topa yōg hām'äktux'ax 'äktux. ⁷ Ha tik xohix ya'omi' mōg te 12.

⁸ Ha Paot mōg Yoneo yōg Topa pet hah, tu māyōn 'ānuk 3 hā hām'äktux hā' nōy yānān tikmū'ün mūtik, nūy Topa te yāy yōg tikmū'ün xat 'äktux. ⁹ Pa tikmū'ün yīpkox pip 'ohnāg, tu' kuxa mām 'ohnāg Yeyox kopah, tu Topa yōg putat 'äktux kummuk tikmū'ün nōy pu', yīy Paot mōg, tu' kuxa mām ka'ok xop mōgāhā', tu' 'ämniy xohix hā Tinān yōg tappet mīy'ax pet kopa hāmyūmmūgāhā'. ¹⁰ Hāmyāxatamuk 2 hā hāmyūmmūgāhā', ha hāpxexka 'Ax yōg tikmū'ün xohix te Topa yōg hām'äktux'ax 'äp, Yoneo xop te' xupak, xi' puknōg xop.

Xep kutox put te 7

¹¹ Ha Topa te hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg, tu Paot ka'ogāhā, pu hāpxomā'. ¹² Ha nōm tikmū'ün te Paot yōg topixxax yāg pop, tu' pakut xop pu' popmāhā', ha hāmpakut'ax te' pakut xop tu' xupempāhā', ha' hitupp, xix yāmīy kummuk xop tu' xupempāhā kamah. ¹³⁻¹⁴ Ha Yoneo yōg taknōy xop te 7 pip, tu Yoneo yōg 'ämānex xop xat'ax Xep kutox, tu hāpkumep pax, nūy yāmīy kummuk xupempāhā', tu Yeyox 'äket'ax yūmmūg, 'lhā hāmpe'paxex, hu: "Yeyox 'äket'ax yā' ka'ok. 'Apu, yāmīy kummuk tikmū'ün kopa' xut Yeyox 'äket'ax 'äktux hā'", kaxīy. Hu yāmīy tu' xat, hu:

—'Äte 'äyat, Yeyox 'äket'ax hā, yā Paot te nōm 'äktux. Pu 'äpēp xa mōg. Kaxīy.

¹⁵ Pāyā yāmīy kummuk te:

—Yeyox 'äte' yūmmūg, xix Paot yūmmūg, pa 'ü' üm 'äkop? 'Äte 'äyūmmūg'ah. Yeyox te 'äkop pu yāy 'äket'ax hōm 'ohnāg. Kaxīy.

¹⁶ Ha tik nōm yāmīy kummuk kopa' xip te' yok mō'ka'ok, tu nōm taknōy xop te 7 kix kakixnāg, yīy kayax taha', tu' xax top hā mīptut tu nū'paha'. ¹⁷ Ha 'Ep yōg tikmū'ün xohic te' yūmmūg, Yoneo xop xix Genex yōg xop te' yūmmūg, tu' kuxānōg, tu Yeyox 'äket'ax ka'ok 'äktux, tu' kuxa te' yēy. ¹⁸ Ha tikmū'ün punethok kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, tu' nūn, ha nōm te hōmā mīhīm, tu hōnhā yāyhāhup, tu yāy yōg hāpkummuk mīy'ax 'äktux, nūy tu mīy kux. ¹⁹ Tu' mīm xop yōg tappet xax xohix popnūn, tu kuxap kopa mō'pok, ha' mō'xut, ha tikmū'ün xohix te' pēnāhā', ha tappet xax xohix yōg tayūmak te 50.000. ²⁰ Yā kaxīy hā tikmū'ün te Topa yōg hām'äktux'ax 'äp, tu xe hām'äktux hāptox tu', ha tikmū'ün punethok kuxa mām ka'ok, tu' yīpkox pip.

Nemēn te 'Ep yōg tikmū'ün gāyāhā'

²¹ Ha hāpxip kutōgnāg 'lhā Paot mōg putup Yenoyanēn tu', Māxenōn kotit hā' mōg putup, xix hāpxexka 'Akax kotit hā' mōg putup, tu hām'äktux, hu:

—Yenoyanēn tuk mōg, nūy mōy tu 'äpep, tuk-nāy tu 'äte Hōm pēnāp-tup kamah. Kaxīy.

²² Tu Timōn xix 'Enax mō'pok hāpxexka Māxenōn tu', tu hāpxip kutōgnāg 'lhā Hōm yōg hāpxexka 'Ax tu' tihi'.

²³ Ha 'Ep yōg tikmū'ün te Topa yōg putat tu' gāy, ²⁴ ha tik 'üm 'äket'ax Nemēn, tu topahnāg hex Niān komut mīy, xi' pet komut mīy, pu heyeh, tu pipkup yānām ponok hā' mīy, tu tayūmak xexka pop. ²⁵ Tu tik te topahnāg komut mīy xop xānāhā', ha yāy tu nū'nāhā', ha Nemēn te:

—Tik xop: Yūmūg hām, nūy tayūmak xexka pop, 'äkop te yūmmūg. ²⁶ Pa Paot te hām'äktux, ha tikmū'ün xohix te hām'äp, ha hām'äktux, hu: "Tik te' yīm hā' mīy nōm topahnāg komut. 'Ap Topa xe'e'ah, yā hāpxop mō'ämā'ax, yīy hāpxop te mō'ämā'ax nūm," kaxīy. Ha tikmū'ün punethok yīpkox pip, hu topahnāg komut xop hāmenex putup'ah. ²⁷ Hak kuxānōg, pu tikmū'ün topahnāg 'a pop putup hok, xix Niān pet 'a' putup hok, xix topahnāg hex Niān mūn putup hok, 'lhā hāpxexka 'Ax xohix te nōm pu heyah, xix hāpxexka nōy xohix te'. Yīy yūmū'äte tayūmak xak. Kaxīy.

²⁸ Ha' xupak, tu' gāy xexkah, tu' yīy ka'ok, hu:

—'Ep yōg Niān xexkah xe'ēgnāg! Kaxīy.

²⁹ Ha tikmū'ün xohix te hām'äktux punethok kōmēn xohix kopah, hu hām'äp 'ohnāg, tu yāy tu nū'nāhā mīptut xexka kopah, tixmū'ün yōg yāy tu nū'nā'ax pet kopah, ha Māxenōn yōg tik 2 tihi'. Yā Paot mūtik hāpkumep, ha tikmū'ün gāy, tu nōm tik

2 mōgāhā tikmū'ūn yōg yāy tu nū'nā'ax pet hah,³⁰ ha Paot mōg putup, nūy tikmū'ūn pu hām'āktux, pa' kuxa mām ka'ok xop te' tux hok, pu mōg hok. ³¹ Ha 'Ax yōg xexka xop te Paot hā' xape, tu' xak, hu:

Tikmū'ūn yōg yāy tu nū'nā'ax pet ha 'āmōg hok pu gāyxop 'āpenā hok! Kaxīy.

³² Ha tikmū'ūn yīy ka'ok, tu hām'āktux punethok, hu hām'āpak 'ohnāg, tu tep tu yāy tu nū'nāhā' yūmmūg 'ohnāg. ³³ Ha Yoneo xop te Topa pet xop xat'ax 'Anexān xut, tu' kopa' mōgāhā', pu hām'āktux tikmū'ūn pu', ha 'Anexān yīm xix, hām'āktux putup tu', pu 'Ep yōg tikmū'ūn gāy hok Yoneo xop tu'. ³⁴ Pa tikmū'ūn te 'Anexān yā Yoneo yūmmūg, tu' yīy ka'ok, tu xe' yīy xexka', tu xe' yīy, tu yānmūn xupep'ax puxet putuk, tu 'ot 2 hā te:

—'Ep yōg Niān yā' xexka xe'ēgnāg. Kaxīy.

³⁵ Ha kōmēn yōg kaxāmi'ax te:

—'Āhup, 'āhup! Kaxīy.

Tu xe' xuktux, hu:

—'Ep yōg tikmū'ūn: 'Ū 'ūm te kōmēn 'Ep yūmmūg hok? Yā' xohix te' yūmmūg, ha 'Ep te topahnāg hex Niān pet xexka xix, tu topa xap xix, nōm te pezxox tu' nāhā', yā' xohix te' yūmmūg, ³⁶ yā' yūmmūg tap, yīy 'āhup, nūy hāpkummuk mīy hok. ³⁷ Xate tik 2 nūnnāhā', ha 'ap kummuk'ah, tu topa hex Niān 'āktux kummuk 'ohnāg, tu topa hex Niān yōg hāpxop 'ūm hā' xupxet 'ohnāg. ³⁸ Nemēn te hām'āktux 'ūm putup, xix yāy xop te', puxix tik pa te hāmyūmmūg tu' xax, puyī' kopit, yīy mōg, nūy tik 'ūm kupeh. ³⁹ Pe hāpxopmā'ax nōy kopit putup, puxix tikmū'ūn xohix kopit. ⁴⁰ 'Āte koit'ah, pa 'āte gohet yōg hāmpe'apex yīpkutuk, pax pu: "Ep yōg tikmū'ūn yāy kix kakixnāg," kaxīy, puxix xonat xop nū'pok 'Ep tu, puyīk yīkopit, tep tu 'āgāy nām. Pāyā' ap yūmmūg'ah 'āte". Kaxīy.

⁴¹ Tu hām'āktux, tu:

—Mōg. Kaxīy.

Ha' mōg.

20

Paot te Māxenōn tu' xip, xix Genex tu' xip

¹ Ha Paot te' kuxa mām ka'ok xop xānāhā', tu hām'āktux hā' kā'ogāhā', tu:

—'Ūgmōg. Kaxīy.

Tu ta' mōg hāpxexka Māxenōn tu'. ² Tu hām xohix kotit hā hāpkumep, tu hām'āktux hā' kuxa mām ka'ok xop ka'ogāhā', tu' mōg tu mōktu hāpxexka Genex tu' xupep. ³ Tu' xip māyōn 'ānuk 3 hā, ha' mōg, ha Yoneo xop tep-tex putup, ha mīpkox te kōnāg yīmū' mōg hā' mō'nāhā', nūy hāpxexka Xit kotit hā' mōg, tu Māxenōn tu putpu' nūn putup. ⁴ Ha Paot mūtik nūn kōmēn Menet yōg Pihok-tok Xopat, xix kōmēn Texanōn yōg 'Ānixtah, xi' yōg Xegōn, xix kōmēn Nep yōg Gax, xi' yōg Tīmōn, xix hāpxexka 'Ax yōg Tikik, xi' yōg Tonop, ⁵ tu Paot keppa' mōg, hak mūn Nok te

kax'āmi', hak mū'āte Paot hip kōmēn Tonot tu'. ⁶ Ha Yoneo xop yōg 'āmuk xexka 'āxet'ax "pām tokatok hok" kux, hak mūg pip Pinio tu', tu mīpkox hāk mūg mōg, tu kōnāg yīmū' mōg, ha 'āmnīy te 5 nōg, Thāk mūg mōg tu mōktu mōxaha Tonot tu', ha' nōy xop mūtik yāy tu nū'nāhā', tu' pip 'āmnīy te 7 hā.

Paot te Tonot tu' xip

⁷ Tu yenomīy 'Thāk mūg yāy tu nū'nāhā', tu pām koxip, nūy mā', nūy Yeyox yā yūmmūg pupi' xok pepxah, ha Paot mōg putup hāptup 'Thā', hu hām'āktux tox, tu 'āmnīy kote 'Thā hām'āktux, tu' kux 'ohnāg. ⁸ Ha kuyānām tat'ax punethok te mīptut nōy yīmū' mōg'ax kopa' pip, hak mūg yāy tu nū'nāhā', ⁹ ha tik xiptap 'Ettik xip, tu mīptut tox yāy yīmū' mōg'ax 3 kopa' xip, tu yanēn kox yīmū' yūm, ha kūmīm tep-tex, ha mō'yōn, Paot yōg hām'āktux tox hah, ha hām tu' nāhā', tu' xok. ¹⁰ Ha Paot te mīptut yīmū' tu' yīxohoh, tu 'Ettik mūg, tu' nōy xop pu hām'āktux, hu:

—Kuxānōg hok! Yā' koxuk te' kopa' xip, yā' hī! Kaxīy.

¹¹ Tu xepi' mōg, tu pām koxip, tu' māhā', nūy Yeyox pe'paxeh, tu hām'āktux yūmmūg xape xop mūtik, ha xokakkak xataha', 'Thā hām'āktux kux, tu' mōg. ¹² Ha 'Ettik hī', yīy tikmū'ūn kuxa hittup xexka', tu' yāy pet ha' mōg.

Tu Mīnet ha' mōg

¹³ Hak mūn Nok te xe kaxāmi', tuk mūg mōg mīpkox hā, tu' mōg, tu mōxaha hāmyīn yūm 'Arox tu', tu Paot hip, 'Thā Paot te hām tu yā' mōg. ¹⁴ Tu' xupep, 'ūgmū'āte ta tu yāy tu nū'nāhā', hak mūg mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Mītinēn tu'. ¹⁵ Tuk mūg mōg mīpkox tu, tu Kiox hā' yēn, tu hāptup nōy kōmēn Xāmōy tu' mōxaha', tuk mūg mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Mīnet tu'. ¹⁶ Ha Paot mōg putup nōg kōmēn 'Ep tu', nūy mōg mō'ka'ok, nūy kōmēn Yenoyanēn tu' 'āmōxān, nūy Yoneo yōg 'āmuk xexka Pētekot mīy.

Paot te hām'āktux

¹⁷ Tu kōmēn Mīnet tu' xip, tu 'Ep yōg tik pēnā max xop xānāhā', ¹⁸ ha' nūn, ha Paot te:

—Hōmāg nūn 'Ax tu hāmāxap, ha xatek yūmmūg, tu yōgnū hāpxopmā'ax yūmmūg kamah, 'Thā hāmyaxatamuk xohix hāk xip 'āxop mūtik. ¹⁹ Tu hāpxopmāhā Topa tu', tuk kutōnāg, tuk kuxa hittup 'ohnāg, yā Yoneo xop tek kummugāhā'. ²⁰ Ha xa hām'āktux xe'e, tu Topa yōg hām'āktux'ax xohix 'āktux, tu' xaxok 'ohnāg, tu xa hāmyūmmūgāhā', nūy 'ākā'ogā', nūy mō'ānīyānām, ha tikmū'ūn tek xupak, 'Thā 'āte kōmēn kotit hā' xa hāmyūmmūgāhā', xix mīptut xohix kopa hāmyūmmūgāhā kamah. ²¹ Tu xa hām'āktux xe'e', tu Yoneo yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, xix Genex yōg tikmū'ūn pu hām'āktux, tu Topa pu yāyhāup 'āktux, tu 'ōg hāpxekumuk

mÿ kux 'äktux, tu 'äkuxa mâm ka'ok Yeyox kopa 'äktux. ²² Yâ hõnhâ 'üg'âpax: 'Ügmôg Yenoyanëñ tu', ha Topa Koxuk tek xat, ha nõm puk yïpkox xip, tu 'a' hâmyümmûg'ah, 'ok pek hip-tup, 'ok pek xok putup, ²³ pâyâ Topa Koxuk te 'a hâm'äktux kômëñ xohix tu, hu: "Kanet kopa 'äxix putup, xix 'äxüy putup," kaxîy. ²⁴ Pa 'ak kuxânög'ah, 'a yây mûn tuk hi'ah, pâyâ Topa tuk hi'. 'Ok pek hi', yâ' mâx, pek xok, yâ' max, 'üyîy yây yôg hâpxompmâ'ax kux. Yeyox tek yâykutnâhâ', 'üyîy Yeyox yôg hâm'âpak max'ax 'äktux, ha'âte hâpxöpmâhâ', yâ' Topa te' hep xop xohix pu hâmnmaxnâhâ'.

²⁵ —Hõmâ 'âte Topa te yây yôg tikmû'ün sat 'äktux, tu nûktu 'äxop pu hâm'äktux, tu hõnhâ hâmyümmûg: Yâ 'äxop tek 'üm pêñâp-tup'ah 'üxeheh. ²⁶⁻²⁷ 'Üg'âpax: 'Âte xa hâpxe'e 'äktux, 'âte 'äxop pu hâm'äktux, tu Topa yôg hâm'äktux'ax xohix 'äktux, tu Topa yôg hâm'äktux 'üm xaxok 'ohnâg. Tik 'üm yïpkox hok, puxix yây yôg hâpkummuk mûy'ax tat. ²⁸ Pêñâ ka'ok! Topa Koxuk te 'äxat, pu' kuxa mâm ka'ok xop pêñâ max, nûy ka'ogâ', Yâ Topak-tok xok nõm pupi', tu yây hep 'âta nû'nâhâ', nûy nõm xop kuxa tupmâ'. ²⁹ 'Ügmôg, ha nõm 'äkopa' pip putup, kokex gây nâm putuk, tu' nûn putup, nûy kuxa mâm ka'ok xop kix 'äxop kopah. Kokex gây te kahnêñ kix, hâ kaxîy nõm gây xop te' kuxa mâm ka'ok xop kix putup. ³⁰ Ha tik kummuk te 'äxop kopa' pip putup, tu hâm'äktux hâ mõ'ämäp-tup, ha' kuxa mâm ka'ok xop mõgäp-tup, pu Topa yôg putat xax. ³¹ 'Ög pa mõxip! Pêñâ max! 'Üxaxok hok! Hâmyâxatamuk tikoyuk hâ 'âte xa hâmyümmûgâhâ', 'ok pe 'ämniy tox hâ, 'ok pe hâptup tox hâ, 'âte' xohix yûmmûgâhâ', tuk potaha', 'äp-tup pax tu'.

³² —Yâ hõnhâ 'âte: 'Äxop yâ Yeyox yôg tikmû'ün. Pûyâ Topa 'äpêñâ max, xix nû mûtik ti', xix xa hâmyümmûgâ', xix 'äxex, xix xa hâmnmaxnâhâ', xix xa pexkox yôg hâpxop popmâ' yây yôg tikmû'ün mûtik. ³³ Ak xup-kumiy'ah, tuk nôy yôg hâpxop putup 'ohnâg, tuk nôy yôg tayûmak yïpkumiy' 'ohnâg, tuk nôy yôg topiaxax yïpkumiy' 'ohnâg. ³⁴ 'Ämhok. 'Üghâm punethok, nûy tayûmak pop, nûy hâpxop 'üm pop, nûy mâ', tu' nôy xop pu' popmâhâ', ³⁵ nûy xa hâmyümmûgâ 'Üghâm'ax hâ, xayîy nõm hâpxop 'üm pip hok xop pu' hõm, xi' pakut xop pu' hõm, nûy Yeyox yôg hâm'äktux'ax xutigâ', hu: "Tikmû'ün te hâpxop 'üm pa', puxi' kuxa hittup kutôgnâg, pa tikmû'ün te hâpxop 'üm hõm, puxi' kuxa hittup xexka," kaxîy. 'Ükux.

³⁶ Tu hâm'äktux kux, tu' kopaxux hâ' xip, tu Topa pu hâm'äktux 'ünôy xop mûtik. ³⁷ Ha' potaha', tu yây kep hâ' mûg. ³⁸ Yâ' kuxa te Paot xak, hâm'äktux'ax hah. Yâ' xuktux, hu:

"A xe xatek 'üm pêñâp-tup'ah," kaxîy. Ha' mõgâhâ mîpkox hah.

21

Paot te Yenoyanëñ ha' mõg

¹ Hak mûg mõg mîpkox hâ, tu kõnâg xexka xak, mîpkox te kõnâg yîmû' mõg hâ' xak, tuk mûg mõg tu mõktu hâmyîn yûm Kox tu' mõxaha', tu hâptup nôy ha tak mõg tu mõktu mõxaha hâmyîn yûm Honex tu', tu xek mûg mõg, tu mõktu kômëñ Pa'at tuk mûg mõxaha'. ² Ha mîpkox nôy mõg Penix tu', hak mû'âte xipihi', tu nõm mîpkox hâk mûg mõg, ³ tu hâmyîn yûm Xip pêñâhâ', tu 'îpxax ha' mõg, tu mõktu mõxaha hâpxexka Xit tu', tu kõnâg hâ' mõg, tu mõktu mõxaha kômëñ Tinok tu', pu mîpkox hâpxop pop'ax xupepmâhâ kômëñ Tinok tu', ⁴ ha' kuxa mâm ka'ok xop pipihi', tu 'ämniy xohix te 7 hâ' nox pip kuxa mâm ka'ok xop mûtik, ha Topa Koxuk te Paot xûy'ax yûmmûgâhâ' kuxa mâm ka'ok xop pu', yîy: "Yenoyanëñ tu 'ämõg hok!" kaxîy. ⁵ Pa xemâñ nôg, 'ihâk mûg mõg, ha' nôy xop tek mûg mõgâhâ kômëñ kunâpa', xi' xetut xop te', xix kakxop te', hak mûg kopaxux hâ' pip, tu Topa pu hâm'äktux hâpkux tu', ⁶ tu yây kep mûg, xix yây hax, tu 'âneo, nûy mõg, hak mûg mõg mîpkox hâ, pa' nôy xop te putpu' mõg yây pet hah.

⁷ 'Ügmûg pip kômëñ Tinok tu', tu mõktu mõxaha kômëñ Tonêmây tu', tu' kuxa mâm xop yôg xape xop pêñâhâ', tu' nox pip 'ämniy tox hâ. ⁸ Hâptup 'ihâk mûg mõg, tu mõktu mõxaha kômëñ Xeyanet tu', tu Pinip pet tu' nox pip. Pinip te hâm'âpak max 'äktux pax. Hõmâ 'ükuxa mâm ka'ok xop te tik te 7 yîmõgatus, pu hâpxop xit'ax popmâ', nûy hok xop pu' popmâ', tu Pinip yâykutnâhâ kamah. ⁹ Ha Pinip kutok hex te 4, 'ap yâyta'ah, 'Üxohix yâ' Topa pupi hâm'äktux. ¹⁰ Hak mûg nox pip Pinip pet kopah, 'ihâ tik te Topa pupi hâm'äktux nûn, 'Üxuxet'ax 'Ag, tu Yonex tu' xip, ¹¹ tu' nûn, tu nûktu xupep Xeyanet tu', tu Paot yôg nây hîy'ax paha', tu nô yây yîm kîy, xi' kup kîy, tu:

—Topa Koxuk te hâm'äktux, hu: "Hâ kaxîy Yenoyanëñ yôg Yoneo gây xop te Paot kîy putup, nûy puknôg xop ha mõgâ'," kaxîy.

¹² Ha' xupak, ha tikmû'ün xik mû'âte Paot tu' xak, hu:

—Yenoyanëñ tu 'ämõg hok! Kaxîy.

¹³ Ha Paot te:

—'Äxop tep-tep mûn mîy? Tep tu 'äpotaha', tuk kuxa xîygâhâ'? 'Ak kuxânög'ah. 'Ok pe kanet kopak xip, 'ok pek xok Yenoyanëñ tu', 'âte Yeyox tu hâpxompmâhâ', nûy Yeyox 'äxet'ax 'äktux max. Kaxîy.

¹⁴ Tu hâm'äktux kux, hak mû'âte' hup, tu:

—Pûyâ Topa yây putup'ax mîy. Kaxîy.

¹⁵ Tuk mûg mõg, tu yây yôg hâpxop pop, tu' xuk, nûy Yenoyanëñ tu' mõg. ¹⁶ Ha

kōmēn Xeyanet yōg kuxa mām ka'ok xop 'ūm 'ūgmūg mūtik mōg, tuk mūg mōgāhā hāmyīn yūm Xip yōg Mēnān hah, ha' kuxa yūm ka'ok tap, hāmyāxatamuk xohix hā' yūm, ha' pet kopak nox pip.

Paot te Tiak pēnāhā'

¹⁷ Tuk mūg mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn Yenoyanēn tu', ha' nōy xop tek mūg pēnāhā', tu' kuxa hittup. ¹⁸ Hāptup 'ihāk mūg mōg Tiak pet hah, ha Paot tek mūg mūtik mōg, ha tik pēnāmax xop xohi' pip. ¹⁹ Ha Paot te 'āneo, tu Topa te hāpxompmā max xohix 'āktux, tu Paot ka'ogāhā pu hāpxompmā'ax hāmpuknōg xop kopa 'āktux. ²⁰ Ha' xupak, tu' kuxa hittup xexka', tu Topa 'āktux max, tu Paot pu hām'āktux, hu:

—'Ügnōy: Yoneo xop punethok kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, ha xate' yūmmūg, ha Mōyyex yōg xat'ax xohix pu' yīpkox pip kamah, nūy māynāg mīy. ²¹ Ha tikmū'ūn te 'āmūn 'āktux, tu 'ākupex, hu: "Paot te Yoneo xop yūmmūgā kummuk, tu nōm xop te hāmpuknōg kopa' pip pu hāmyūmmūgāhā', hu: "Āpu, Mōyyex yōg xat'ax nīm, tuk-tok pit nāg xax yīmap mep hok, tu mōñāy xop yōg hāpxompmā'ax hittup tat hok kamah," kaxīy. Pāyā tikmū'ūn te koit. ²² Putep mūn mīy? 'Ānūn, ha' xohix te hāmyūmmūg putup. ²³ Nāy, 'ūg'āpax, nūy mīy: Nūnē' pip tik te 4, nōm tik te Topa pu hām'āktux xex. ²⁴ 'Āmōg, tu nōm tik mōgāhā', tu tik xemep'ax hā' pago, pu Yoneo yōg tikmū'ūn xohix pēnā', nūy 'āyīpkox xip Mōyyex yōg xat'ax pu' yūmmūg. ²⁵ Yāk mū'āte' puknōg xop pu tappet kax'āmi', tu' xat, pu topa komut xop xit'ax mā hok, xix xokxop hep 'āta mā hok, xix xokxop 'ūm māy mūg tup-tex mā hok, xi' nōy hā' xupxpet hok. Kaxīy.

²⁶ Yī Paot mōg, tu tik te 4 mōgāhā', tu hāptup nōy 'ihā yāy pix tik te 4 mūtik, tu Mōyyex yōg xat'ax pu' yīpkox xip, tu' mīy, tu tik te Topa pet xexka xop xat'ax pu' xuktux, tu' 'āmīnī 'ūm pix'ax kux putup yūmmūgāhā', ha 'āmīnī te 7 mō'nāp-tup, 'ihā yāy pix kux putup. Ha Paot te xokxop 'ūm putex putup, nūy Topa pu mō'hap, nūy tu' hāxyā'.

Yoneo gāy xop te Paot mūg

²⁷ Ha xemān puxet hā' nōg putup, ha Paot te Yoneo yōg Topa pet xexka kopa' xip, 'ihā 'Ax yōg Yoneo xop te' pēnāhā', tu Yoneo yōg tikmū'ūn gāyāhā', tu hām'āktux hā nūktu' xohix gāyāhā', tu Paot mūg, ²⁸ tu:

—'Iyaet yōg tihik, mā! Nū tik te hāmyūmmūgā kummuk hāpxexka xohix tu', pu Mōyyex yōg xat'ax xaxogā', tu Topa pet xexka 'āktux kummuk, tu Genex yōg puknōg xop nūnnāhā', pu Topa xip'ax yāyhāp-tup-tūynāg. Kaxīy.

²⁹ Hōmā Yoneo yōg tikmū'ūn te Paot pēnāhā kōmēn kopah, ha 'Ep yōg tik puknōg

'āxet'ax Tonop mōgāhā', ha hāmpe'paxex, hu: "Paot te' mōgāhā Topa pet xexka kopa kamah," kaxīy. Pāyā' mōgā'ah. ³⁰ Ha nōm tikmū'ūn xohix gāy, tu yāy tu nū'nāhā mō'ka'ok, tu Paot mūg, tu Topa pet xexka kopa' xut, tu yāykumīy hāptopah, ha hāxpip 'ohnāg Topa pet xexka mō'yīnnī. ³¹ Ha tikmū'ūn te Paot putex putup, ha tik 'ūm te xonat yōg Kononeo pu hām'āktux, hu:

—Yenoyanēn yōg tikmū'ūn xohix gāy nām! Kaxīy.

³² Ha xonat xop yōg Kononeo te xonat xop xat, xix kapitām xop, ha' nūn mō'ak'ok, ha Yoneo yōg tikmū'ūn te' pēnāhā', hu Paot kix kux. ³³ Ha Kononeo te Paot mūg, tu' xut gāy xop kopah, tu pipcup māg xap hā' hīy, tu' yīkopit, hu:

—'U'ūm nūhū? Kaxīy.

Tu xe:

—Putep mūn mīy? Kaxīy.

³⁴ Ha nōm tikmū'ūn gāy te hām'āktux hā' yānān, yīy Kononeo te hām'āpāk 'ohnāg, hu' xat, hu:

—Kāy mōgā xonat pet ka'ok hah. Kaxīy.

³⁵ Ha' mōgāhā mīptut mīpkū'ūn tu', pa nōm tikmū'ūn tep-tex putūmnāg, yīy xonat xop te Paot pupi tu pepi' xup, tu mīptut hā mōxakux.

³⁶ Ha Yoneo yōg tikmū'ūn xohix te' pe' mōg, tu' yī ka'ok, tu:

—'Üp-tex! 'Üp-tex! Kaxīy.

Paot te yāy pupi hām'āktux

³⁷ Ha xonat pet ha' mōgāhā', 'ihā Paot te:

—'Ok xatek tux hok 'ū hām'āktux? Kaxīy.

³⁸ Ha Kononeo te:

—Xate Genex yīy'ax yūmmūg. 'Ok 'āmūn yā 'Eiyit yōg tihik, nōm te tik te 4.000 mōgāhā hām panip tu', nūy gohet mūtik yāykix? Kaxīy.

³⁹ Ha Paot te:

—'Ak mūn'ah. Yāk mūn Tax yōg Yoneo, tu hāpxexka Xinit tuk nāhā', ha Tax mūn kōmēn xexka hok'ah. 'Ok xatek tux hok, 'āte hām'āktux tikmū'ūn pu'? Kaxīy.

⁴⁰ Ha Kononeo te:

—'Āpu, 'āyī. Kaxīy.

Ha Paot te mīpkū'ūn yīmū' xip, 'ihā' yīm xix, pu tikmū'ūn yīy hok, ha Paot te hām'āktux tikmū'ūn pu', Yoneo xop yāy yīy'ax hā hām'āktux, hu:

22

¹ —'Ünōy mūnōm xop, xi' tak mūnom xop, 'ūg'āpax 'āte hām'āktux. Kaxīy.

² Ha Yoneo yōg tikmū'ūn te yāy yīy'ax 'āpak, tu:

—Nāy, hup, nūy 'īy hok. Kaxīy.

Tu' yīy 'ohnāg, ha Paot te:

³ —Ügmūn Yoneo, tu kōmēn Tax yōg tihik, tu hāpxexka Xinit tuk nāhā', pa kōmēn Yenoyanēn kopak tittap, ha hāmyūmmūgā'ax Gāmāniēt te 'ā hāmyūmmūgāhā', tu

mōnāyhop hittap yōg hāpxopmā'ax xohix 'ā hāmyūmmūgāhā', ha 'āte Topa xak 'āxop xohix putuk, tu' xat'ax māy māynāg.⁴ Hōmāg gāy, tu' kuxa mām ka'ok xop kix putup, Yeyox yōg putat putup nōg tu'. 'Ate' mūg, tu kanet kopa' xex nōm xop, 'ok pe tihik, 'ok pe 'uhūn.⁵ Ha tik te 'āmānex xop xat'ax te' yūmmūg, xix tik te hāmyūmmūg xop te' yūmmūg. 'A 'āte mō'āmāl'ah, pāyā hāpxe'e 'āktux. Nōm xop te 'a' popmāhā tappet, tu kōmēn Namān yōg Yoneo xop pu kax'āmi', 'yīy kuxa mām ka'ok xop māy, tu' kīy, nūy kix. Kaxīy.

⁶ Tu xe hām'āktux, hu:

—Tu tak mōg, tu kōmēn Namān tu hāmhūmnāg tulk xip, māyōn yāy kote' yūm 'lhāk xip, ha hāpxip 'ohnāg 'lhā kuyānām xexka te pexkox tu' xakot. ⁷ Hak nāhā hām tu', tu yānmūn xupep'ax 'āpak, ha: "Xaot, Xaot, teptu xatek xūygāhā?" Kaxīy.

⁸ —Ha 'āte: "Ū 'ūm 'āmūn?" Kaxīy.

—Ha tute: "Ūgmūn Nāyane yōg Yeyox. Xatek xūygāhā?", Kaxīy.

⁹ —Ha tikmū'ün te 'ūgmūtik mōg te kuyānām pēnāhā', pāyā 'a' yīy'ax 'ūm 'āpak'ah.¹⁰ Ha 'āte' yīkopit, hu: "Yāyā", putep xatek putup 'ū māy xa?" Kaxīy.

—Ha: "Āyok, nūy mōg, tu mōktu xupep Namān tu', ha tik 'ūm te xa hām'āktux putup, tu Topa yōg xat'ax xa hāmyūmmūgāp-tup," kaxīy.

¹¹ —Yā 'āte hāmpēnā hok nōm kuyānām xexka hah, yīy tikmū'ün tek mōgāhā', yīm hā Namān tu'. ¹² Ha tik te Topa xak, 'ūluxet'ax 'Ānānīn, ha Namān yōg Yoneo xop xohix te nōm 'āktux max. ¹³ Hak ha' nūn, tuk yīkāgnāg xip, tu hām'āktux, hu: "Ūgnōy Xaot, Topa te 'āpa maxnāhā', xa xe hāmpēnā!", Kaxīy.

—Hak pa max, ha 'āte 'Ānānīn pēnāhā', ¹⁴ ha: "Hōmā hāmyākatamuk xohix 'lhā mōnāyhop yōg Topa te xa yāykutnāhā', xa Topa yōg putup'ax māy, nūy tik te hāmyok māy 'āket'ax Yeyox pēnā', nūy nōm yīy'ax 'āpak, ha hōnhā xate' xupak, xi' pēnāhā', xix hāmyūmmūg,¹⁵ tu Yeyox yōg hām'āpak māx'ax 'āktux putup tikmū'ün xohix pu', tu hāpxopmā'ax xohix pēnā'ax 'āktux putup.¹⁶ Putep hip xate?" Āpu, 'āte 'āp-tox pix putup, pu Topa 'ākuxa maxnā', nūy 'ōg hāpkummuk māy'ax xaxogā', 'lhā Yeyox yā 'āxuxyā 'āktux," Kaxīy.

¹⁷ Tu xe hām'āktux, hu:

—Tuk nūn putpu', tu nūktu xupep kōmēn Yenoyanēn tu', tu Topa pu hām'āktux Topa pet xexka kopah, tu yāy koxuk hā Yeyox pēnāhā,¹⁸ ha hām'āktux, hu: "Mōg, Yenoyanēn kunāpā 'āmōg, yā tikmū'ün tek mūn 'āktux'ax putup nōg," Kaxīy.

¹⁹ —Ha 'āte: "Yāyā", tikmū'ün te 'āte hāpkummugāhā yūmmūg, ha 'āte' kuxa mām ka'ok xop mūg Topa pet kopah, ha'

yūmmūg kamah, yā 'āte kanet ha' mō'tat, tu' kix nōm xop kuxa mām ka'ok 'ākopah, ha tikmū'ün xohix te' yūmmūg.²⁰ Tikmū'ün te 'ōg nū'kutnā'ax 'Extep putex, 'lhāk xip, tu pekpxaxex max, tup-tup, tu tikmū'ün yōg topixxax pēnāhā' nōm te 'Extep putex," kaxīy.

²¹ —Ha Yeyox te: "Āmōg, 'āte 'āmōgāp-tup hāptox tu', hāmpuknōg xop hah," Kaxīy. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

²²⁻²³ Ha tikmū'ün te Paot yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' yīy 'ohnāg, pa Paot te' puknōg xop 'āktux, yīy ta tikmū'ün gāy, tup-tup nōg, tu' yīy ka'ok tu:

—"Ūp-tex! 'Ūp-tex! Kaxīy.

—Tik kummuk putex! Kaxīy.

—Pūyā tu xok! Kaxīy.

Tu topixxax tox mahap, tu hāpkōnōn mō'pok pepi', 'ūgāy tu'.²⁴ Ha xonat xop yōg Kononeo te' pēnāhā', hu Paot xut mō'ka'ok, tu' xat, pu xonat pet xexka ka'ok ha' mōgā', ha xe' xat, pu' kix xokxax hā, ha:

—"Ūxūy hā hām'āktux putup, tu 'ōg hāpxopmā'ax kummuk 'āktux putup. Kaxīy.

²⁵ Ha xokxax xit hā' hīy, nūy nō' kix 'lhā' Paot te Kapitām yīkopit, hu:

—'Ok Hōm yōg gohet te' xat, pu Hōm yōg tik 'ūm kix, 'lhā hāpkummuk māy 'ohnāg? Kaxīy.

²⁶ Ha xonat xop yōg Kapitām te' xupak, tu Kononeo pu hām'āktux, hu:

—Nāy, paxip. Putep mūn māy putup? Kāy yā Hōm yōg tihik! Kaxīy.

²⁷ Ha nōm Kononeo nūn, tu Paot yīpkopit, hu:

—'Āyāy. 'Ok 'āmūn yā Hōm yōg tihik? Kaxīy.

Ha:

—Ya hamūn. Kaxīy.

²⁸ Ha Kononeo te:

—'Āte tayūmak xexka hā pago, nūy yāyhā Hōm yōg tihik. Kaxīy.

Pa Paot te:

—Yā Hōm yōg 'ūgnāhā', xik mūg tak, xik mūg tut. Yāk mūn Hōm yōg tik xe'e. Kaxīy.

²⁹ Ha xonat xop nōm te' kix putup nū'paha', 'ūkukxānōg tu', ha Kononeo kuxānōg kamah, Paot kīy huh, 'lhā Hōm yōg gohet te' xat hok puyīy Hōm yōg tilk kix hok.

Paot te' xexka xop keppa' xip

³⁰ Hāptup 'lhā Kononeo te Paot xut, tu Yoneo xop yōg tik xop pa te hāmyūmmūg ha' mōgāhā', xix 'āmānex xexka xop keppa', pu' yīkopit, nūy Paot yōg hāpkummuk māy'ax yūmmūg. Ha Paot te Yoneo xexka xop keppa' xip.

23

¹ Tu tik xop pa te hāmyūmmūg pēnā ka'ok, tu:

—'Üñöy münöm xop, Topa tek kuxa yümmüg, ha hämoyok miy 'üghi'ax tox hā. Kaxīy.

² Ha tik te 'ämänen xop xat'ax 'Änänin, tu' xat, pu Paot yïkox kix, ³ha Paot te:

—Püyä Topa 'äkix! 'Äpa max, püyä 'äkuxa kummuk! Xate' nöy mögähä mö'ämä'ax hā. 'Äyüm, nüy häpxompm'ax kopit, nüy Möyyex yög xat'ax hā' kopit, pa Möyyex te' kix'ax xat hok. Kaxīy.

⁴ Ha tik nöy te:

—Teptu xate 'ämänen xop xat'ax mänög? Kaxīy.

⁵ Ha Paot te:

—'Ügnöy, 'äte' yümmüg'ah. 'Ok tik te 'ämänen xop xat'ax nöy'öm? Topa yög tappet tek xat, hu: "Tik te 'äxop xat'ax 'üm 'äktux kummuk hok," kaxīy.

⁶⁻⁸ Tu' xexka xop pénähä', ha' yäg Paniye xop, ha' yäg Xanoxeo xop. Paniye xop xohix kuxa mäm ka'ok putpu' hi'ax kopah, hu: "Tikmü'ün xohix xakix, tu' putpu' hip-tup," tu xe: "Yä' pip koxuk, xix pekkox yög nü'pok xop," kaxīy. Pa Xanoxeo xop xohix kuxa mäm 'ohnäg, tu: "'Ämhok. 'A' koxuk 'üm xip'ah. Yä' xakix xe'e', tu putpu' hip-tup 'ohnäg," kaxīy. Yïy Paot yïy ka'ok, tu:

—'Üñöy münöm xop: 'Ügmün Paniye yög, huk kuxa yüm ka'ok putpu' hinnä'ax kopah. Xatek yïkopit, 'ok pe' xakix xop putpu' hip-tup, 'ok pe' hip-tup hok. Kaxīy.

Ha Paniye xop te häm'äktux hā' nöy yänän Xanoxeo xop mütit, tu' gäy näm. ⁹ Tu' yï ka'ok, tu yäykix putup Paot hā, ha tik te häm'ümmüg yok, yä kama Paniye yög, tu:

—Yä' max Paot! 'Ok pe koxuk 'üm, 'ok pe pekkox yög nü'kutnä'ax 'üm te käy pu häm'äktux, kopxix Topa mütit yümüg kumiy putup hok. Kaxīy.

¹⁰ Ha' gäy xexkah, yïy xonat yög Kononeo te Paot hā' yïpkutuk, tu' xat, pu' xut, tu xonat pe'ka'ok ha' mögähä'.

¹¹ 'Ämnüy koxtap 'ihä Yeyox xip Paot yïka', tu:

—'Äkuxänög hok! 'Ämün tek mün pupi häm'äktux, tu 'ügmün 'äktux putup kómén Yenoyanen tu', xix häpxexka Höm tu kamah. Kaxīy.

Ha' xaptop hā Paot putex putup

¹² Häptup 'ihä Yoneo xop te yäy tu nü'nähä', tu häm'äktux xex, tu Topa 'äket'ax 'äktux hā' häm'äktux xex, tu:

—Paot putex hok, kopxik xit hok! Kaxīy.

¹³ Yä tik te 40 tep-tex putup, ¹⁴ tu' mög 'ämänen xexka xop hah, xix tik xop te häm'ümmüg hah, tu:

—'Ügmü'äte' häm'äktux xex Topa pu', hu: "Paot putex hok, kopxik xit hok," kaxīy.

¹⁵ 'Ämög, Höm yög xonat xop yög Kononeo hah, nüy tu' xax, pu Paot nünnäy, 'üyikopit

nüy, püyä mö'ämä'. 'Ügmü'ätep-tex putup putat hā, 'üxaptop huh 'üp-tex putup. Kaxīy.

¹⁶ Pa Paot 'üptix te' xupak, tu' mög tu möktu xupep xonat pet ka'ok xexka tu', tu Paot pu' xuktux, ¹⁷ ha Paot te xonat yög Kapitäm xänähä', hu:

—Nü tik tuktup mögä 'äxop yög Kononeo hah, püyä häm'äpak'ax 'äpax. Kaxīy.

¹⁸ Ha' mögähä' nöm Kononeo hah, tu:

—Paot te kanet kopa' xup, tuk xänähä' pu tik tuktup mögä 'ähah. Kaxīy.

¹⁹ Ha Kononeo te tik tuktup yïm hā' mëg, tu' xut, tu' yïkopit, hu:

—Xate putep 'äktux putup? Kaxīy.

²⁰ Ha tik tuktup te:

—Yoneo xop te yäy tu nü'nähä', nüy 'ämün tu' xax, xa häptup 'ihä Paot mögä', pu xe' yïkopit. Püyä mö'ämä'. 'A' yïkopit putup'ah, püyäp-tex putup. ²¹ Yä tik te 40 te häm'äktux xex Topa pu', tu' xit hok xi' xo'op hok, nüy Paot putex. Yä höhnäp-tex putup. Kaxīy.

²² Ha Kononeo te tik tuktup pu häm'äktux, hu:

—Häm'äktux hok, 'a' xaptop hok'ah. Kaxīy.

Ha Paot mögähä Gohenanok Penik hah

²³ Tu Kapitäm 2 xänähä', tu' xat, hu:

—'Ämnüy koxtap 'ihä mög kómén Xeyanet tu', yä höhnä kämänok te 200 pop, xix xonat xop te 200 pop kamah, pu kämänok yïm' mäm, ha xonat nöy te 200, te yä' pata hā' mög, tu pox tox tat pop. ²⁴ Ha Paot pu kämänok nünnäy, tu Gohenanok Penik ha' mögä'. Kaxīy.

²⁵ Tu Gohenanok Penik pu tappet kax'ämi', hu:

²⁶ "Ügmün Kononeo Kanao Nix, 'äte Gohenanok xe'e' Penik pu kax'ämi', nüy häm'ümmügä', tu' äneo.

27 Yoneo xop te nü tik mëg, nüy putex, hak xut Yoneo gäy xop kopah. Yä häpxexka Höm yög tik 'äxa. ²⁸ Tu' mögähä Yoneo yög pa te häm'ümmüg xop hah, nüy Paot yög häpkummuk miy'ax yümmüg. ²⁹ Ha Yoneo xop te yäy yög xat'ax hā' yïkopit, tu' kupepx, tu Paot yög häm'ümmüg'ax puknög 'äktux, päyä käy te tik 'üm putex 'ohnäg, tu yä' xupxet 'ohnäg, 'a' kummuk'ah, 'ap putex putup'ah 'äte', yä kanet kopa' xix 'ap putup'ah 'äte kamah. ³⁰ Ha Yoneo xop tep-tex putup 'üxaptop huh, yïy häpxip 'ohnäg 'äte xa mögäp-tup, pu Yoneo xop kupehx, ha xate' kopit. Tu ta tu' kux." Kaxīy.

³¹ Ha ta 'ämnüy koxtap 'ihä xonat xop te kämänok yïm' mäm xop mög, ha xonat xop te pox tox tat mög, tu' pata hā' mög, tu putpu' mög Yenoyanen tu', ³² ha kämänok yïm' mäm xop te Paot mütit mög. Tu' mög, ³³ tu möktu möxaha kómén Xeyanet tu', tu Gohenanok Penik pu tappet höm, tu

Paot mōgāhā Penik keppah. ³⁴ Ha tappet mō'kupix hāmāxp, tuk-nāy tu' yīkopol, hu:

—Pī'yā 'ōgnū hahām? Kaxīy.

Ha Paot te:

—Yā Xinit. Kaxīy.

³⁵ Ha Penik te:

—Nāy, 'āte 'ōg hām'āktux'ax 'āpak putup, 'īhā kupex'ax xop nū'. Kaxīy.

Tu' xat, pu Paot xix 'ūxat'ax 'Enot yōg kōt'ax pet kopah, ha' mōgāhā', tu' xix.

24

Yoneo xop te Paot kupex

¹ 'Āmnīy te 5 nōg, 'īhā tik te 'āmānex xop sat'ax 'Ānāñin nūn, tu nūktu xuper kōmēn Xeyanet tu', xix Yoneo xexka xop nūn, xix tīk gāy xop yōg hām'āktux'ax Tet nūn, nūy Paot kupeh. ² Ha' xānāhā', ha Tet te nōm Gohenanok pu hāmyūmmūgāhā' hu:

—Gohenanok Penik: Tikmū'ūn xohix te 'āp-tup pax, 'ōg hāpxopmā'ax max hah, ha Yoneo yōg tikmū'ūn kuxa xohix mām, tu' hittup, xate hāmyūmmūg hah, ³ yīy tikmū'ūn xohix te 'āmūn 'āktux max. Yā' puxi'. ⁴ 'Āte hām'āktux kutōgnāg putup. 'Ūg'āpax, koppix hāpxip kutōgnāg hām'āktux kux. ⁵ Paot te hām'āktux kummuk, tu' yīy hā nūktu tikmū'ūn xohix gāyāhā', tu hāpxexka xohix tu' mōg, yā Nāyane yōg xop xohix xat. ⁶ Hōmā tute Yoneo yōg Topa pet xexka yāyhāp-tūynāg putup, tu tik puknōg mōgāhā Topa pet xexka kopah, pak mū'āte' mūg, nūy hāpxopmā'ax kummuk kopit 'ūgmū yōg xat'ax hā. ⁷ Pa' āxop yōg Kononeo gāy, tu Paot xut, tu' mōgāhā', tu' xat, pu nū nōm xop kāy kupeh, nūy Paot kupeh 'ākeppah. ⁸ Āpu, 'ūyīkopol, nūy hāpxopmā'ax kummuk yūmmūg. Kaxīy.

⁹ Ha Yoneo xop te:

—Ya hamūn! 'Ap kōit'ah! Kaxīy. Pāyā' kōit.

Paot te yāy 'āktux Penik keppah

¹⁰ Ha Gohenanok Penik te tu' yīm xix, nūy Paot pu':

—Āyīy, kaxīy.

Ha Paot te:

—Gohenanok Penik, hāmyāxatamuk xohix hā xatef mū yōg tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit max, yāk hittup, nūy xa hām'āktux. ¹¹ 'Āmnīy xohix te 12 'īhā 'āte Yenoyanēn tu' xuper nūy nūk xup Topa pu', 'ūxohix te' yūmmūg. ¹² 'Āte hām'āktux hā' nōy yānān 'ohnāg tikmū'ūn mūtik, tuk yīy hā gāyā 'ohnāg Topa pet xexka kopah, 'ākōmēn kopa hāk 'ūm gāyā'ah. ¹³ Yoneo xexka xop te kōit. ¹⁴ Pa Yeyox yōg putat hāk xip, tu Topa xak, tu nōm pu nūk xup, tuk yīpkox xip Mōyyex yōg xat'ax xohix pu', xix Topa pupi hām'āktux xop xohix pu'. ¹⁵ Tuk kuxa yūm ka'ok: yā tikmū'ūn te hāmyok mīy te

putpu' hip-tup, xix tikmū'ūn te hāpkohe mīy te putpu' hip-tup kamah, ha nōm Yoneo xop te yāy putpu' hī'ax hip kamah, tu hāmmāx hip. ¹⁶ Yāk hāmyok mīy, ha Topa tek yūmmūg, xix tikmū'ūn. Kaxīy.

¹⁷ Tu xe hām'āktux, hu:

—Ha hāmyāxatamuk xohix nōg, 'īhāk nūn, tu nūktu xuper yōgnū hāpxexka tu', nūy hāpxop hok popmā Topa pu', xix yōgnū tikmū'ūn pu', ¹⁸ 'īhā 'Ak yōg Yoneo xop nūn, tuk pēnāhā Topa pet xexka kopah, ha 'āte yāy pix, Topa yōg xat'ax tek xat hah, hak yīy 'ohnāg, yāk puxehnāg xip. ¹⁹ Pī'yā' pip 'Ax yōg Yoneo xop hōnhā? 'Ap nūn'ah, nūy 'ūgkupeh. ²⁰ Hōmā Yoneo xexka xop tek yīkopol. Āpu, nōm xexka xop 'uyāñān tu' yīkopol, 'ok pe 'āte hāpxe'e 'āktux, 'ok pe 'āte kōit. ²¹ Pāyā hōmā nōm xop te yōgnū hām'āktux'ax putup nōg, 'īhā 'āte hām'āktux, hu: "Hōnhā xatek yīkopol, 'ok pe xakix xop putpu' hip-tup, 'ok pe putpu' hip-tup hok," Kaxīy. Tu ta tu' kux.

²² Ha Penik te hāmyūmmūg, tu Topa yōg putat yūmmūg max, pāyā 'ap Paot yīkopol putup'ah, hu:

—Nāy, 'ūhip, pu xonat xop yōg Kononeo Nix nū'. 'Uñūn, yīy ta 'āte 'ākopol. Kaxīy.

²³ Tu' xat, ha Paot xix mīptut kopah, pu xonat pēnā', pāyā hāpkumep mīptut xexka kopah, tu hāpxopmāp-tup, puxi' mīy, ha' tux hōk kamah pu' xape xop pēnā', nūy hāpxop 'ūm popmā Paot pu'.

Paot te yāy pupi hām'āktux Penik keppah, xix Nonoxit keppah

²⁴ 'Āmnīy kutōgnāg 'īhā' nōg, ha Penik nūn, xi' xetut Nonoxit nūn kamah, nōm Yoneo hex, ha Paot xānāhā', ha Paot te tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok Yeyox Kunnix kopa 'āktux, ha' xupak. ²⁵ Ha Paot te:

—Topa te' xak, pu tikmū'ūn xohix hāmyok mīy, ha' yōg hāpxopmā'ax xohix kopit putup, 'ok pe' max, 'ok pe' kummuk. Kaxīy.

Ha Penik kuxānōg, tu Topa te' kopit'ax yīpkutuk, hu:

—Mōg, mōg! Kaxīy.

Tu xe:

—Hāptup nōy kopix 'āxānā'. Kaxīy.

²⁶ Pāyā tayūmak 'ūm hip, pu Paot tu tayūmak 'ūm xax, yīy xānā punethok, hām'āktux hā' nōy yānān nām huh, pa yā Paot te tu' hōm 'ohnāg.

²⁷ Ha hāmyāxatamuk 2 nōg, ha Penik mōg kuma' mōg, ha Pox Pex nūn 'uyāñān tu', ha Penik te Paot xix mīptut kopah, nūy Yoneo xop kuxa hittupmā'.

25

Paot te Hōm yōg tik te' xohix xat'ax tu' xak, puyī' xut pu mōg

¹ Ha Pex nūn tu nūktu kōmēn Xeyanet tu' xuper, ha 'āmnīy 3 nōg, 'īhā' mōg tu mōktu

Yenoyanēn tu' xutep. ² Ha 'āmānex xexka xop te hāmyūmmūgāhā', xix Yoneo xexka xop te hāmyūmmūgāhā', tu Paot 'āktux, tu' kupex, tu' xak, ³ pu Paot nūnnāy Yenoyanēn tu', ūxaptop putex putup ha putat kopah. ⁴ Pa Pex te:

—Āmhok. Yā' xip Xeyanet tu', hak mōg putup putpu Xeyanet tu'. ⁵ Nāy, pax xa Paot kupex, hu ta mōg 'ūgmūtik, nūy kupeh. Kaxīy.

⁶ Ha 'āmnīy te 10 nōg, īhā Pex te Xeyanet tu putpu' nūn, tu hāptup nōy īhā' xat pu Paot nūnnāy. ⁷ Ha' nūn, ha Yenoyanēn yōg Yoneo xop te' kupex nām, tu yīkopit, pāyā hām'āktux hā' koit, ha Pex te' gāy xop yōg hām'āktux 'āpak, tu:

—'Intu'. Āte hāmyūmmūg'ah, 'ok pe Paot te hāpkummuk mīy, 'ok pe' mīy hok? Kaxīy.

⁸ Ha Paot te:

—Āte hāpkummuk 'ūm mīy 'ohnāg, 'ok pe Yoneo yōg Topa pet xexka tu', 'ok pe Hōm yōg gohet puknōg tu'. Kaxīy.

⁹ Pa Pex te Yoneo xop kuxa hittupmāp-tup, hu:

—'Ok mōg putup Yenoyanēn tu', 'āte 'āyīkopit? Kaxīy.

¹⁰ Pa Paot te:

—'Ak mōg putup'ah. Āte Xex putup, pu yōgnū hāpxopmā'ax kopit. Yā' max. Āte hāpkummuk 'ūm mīy 'ohnāg, ha xate' yūmmūg. ¹¹ Pax pu Yoneo xop koit hok, kopxix xupap-tup hok. Yā' 'āte' xok'ax yīpkutuk 'ohnāg. Pax pu Yoneo xop koit, ha 'āte hāpkummuk 'ūm mīy hok, 'āpu' xat puk putex hok. Āte Hōm yōg tik te' xohix xat'ax putup, yā' 'āte Xex putup, puk yīkopit. Kaxīy.

¹² Ha Pex te' xexka xop mūtik hām'āktux hā' nōy yānān, ha hām'āktux kux, tu Paot pu hām'āktux, hu:

—Xate Xex mūn putup, hu Xex ha 'āmōg. Kaxīy.

Paot te 'Aginip keppa' xip

¹³ Hāpxip kutōgnāg īhā' 'Aginip nūn, tu tikmū'ūn xat, tu' nūn tu nūktu kōmēn Xeyanet tu' xutep, xix Menenīn, tu Pex ha' nūn, nūy 'āneo. ¹⁴ Tu' tihī', 'āmnīy xohix hā' tihī', ha Pex te Paot 'āktux 'Aginip tu', tu hām'āktux, hu:

—Tik 'ūm xip, ha Penik te mīptut kopa' xix, tu' xut pu mōg 'ohnāg. ¹⁵ Hōmā 'ūkxip Yenoyanēn tu', ha Yoneo yōg 'āmānex xexka xop te' kupex, tup-tex putup, ¹⁶ pa' 'āte: "Hōm yōg gohet te' xat hok pu tik 'ūm 'ūhok tup-tex hok. Āmhok. Hōm yōg gohet te' xat, pu' kupeh xop kāy ha' nūn, nūy kupeh, pu kāy yā' yāy 'āktux, nūy kupex xop yōg hām'āktux hā' yānān," kaxīy. ¹⁷ Ha' nūn yāy tu nū' nāhā', ha 'āte' hip putup'ah, tu hāptup nōy hā' xat, pu Paot nūnnāy, ūyīl' yīkopit. ¹⁸ Ha' kupex xop te' kupex, pa kāy te hāpkummuk mīy 'ohnāg, tup-tex 'ohnāg, tu' xupxet 'ohnāg,

¹⁹ pāyā Yeyox 'āktux, nōm xok, ha Yoneo xop te hām'āktux hā' nōy yānān nām Paot mūtik, ha Paot te: "Yeyox hi putpu". Ūgukxa yūm ka'ok Yeyox putpu' hi'ax kopah," kaxīy.

²⁰ Āte hāmpe'paxex, hu: "Pute 'ūm nūhū'? Kaxīy. Tuk yīkopit, pāyā' yīkopit yūmmūg'ah, hu Paot pu": "Ok mōg putup Yenoyanēn tu", 'āte 'āyīkopit?" kaxīy. ²¹ Pa Paot te: "Āmhok. 'Ak mōg putup'ah. Āte Xex putup, puk yīkopit," kaxīy. Āte' xat, pu nūnte' xix, pu Xex ha mō'kutnā'. Kaxīy.

²² Ha 'Aginip te:

—Āte kāy yōg hām'āktux 'āpak putup. Kaxīy.

Ha Pex te:

—Hāptup īhā hām'āpak putup. Kaxīy.

²³ Hāptup īhā 'Aginip nūn, tu tik te' xat'ax yōg topixxap max mō'tat, tu Pex yōg mīptut hām'āta kox xexka hā' mō' nāhā', tu kōmēn yōg xexka xop xix xonat yōg Kononeo xop mūtik mōxakux, ha Pex te' xat, pu Paot nūnnāy, ha' nūn. ²⁴ Ha Pex te:

—'Āxexka 'Aginip, xix 'āxexka xop xohix: 'Āxop te kāy pēnāhā', yā Yoneo yōg tikmū'ūn xohix te' xak, nūy tup-tex. ²⁵ Ha 'āte' yīkopit, ha hāpkummuk xexka 'ūm mīy 'ohnāg, pup-tex, ha yūmūg xat'ax xexka Xex mūn putup, pu' yīkopit, yīy Xex ha 'āte mō'kutnāp-tup. ²⁶ Tu tappet tu kax'āmi putup Xex pu kamah. Pute 'ūm 'āte kax'āmi'? 'Ap yūmmūg'ah 'āte'. Hu 'āte Paot xat, pu hām'āktux, xayīy yīkopit. Tu' yīkopit kux, kopxix kax'āmi', ²⁷ nūy tap-pet hā' Paot yōg hāpkummuk mīy'ax Xex pu hāmyūmmūgā'. Kaxīy.

26

Paot te yāy pupi hām'āktux 'Aginip keppa'

¹ Ha 'Aginip te Paot pu hām'āktux, hu:

—'Āpu, 'āyīy. Kaxīy.

Ha Paot te' yīm pupi' xix, tu hām'āktux, hu:

²⁻³ —'Āxexka 'Aginip, xate Yoneo xop xat, tu Mōyyex yōg xat'ax yūmmūg, yīk kuxa hit-tup, tu kupex xop pu hām'āktux hā' yānān putup. 'Ūghip, nūy 'ūg'āpax.

⁴ —Yoneo xop xohix tek yūmmūg, yā yōgnū hām tuk xip hāmāxap, tuk nūn Yenoy-anēn tu', 'īhā' mūn kakxop tuktup, xi' xip-tap. ⁵ Yoneo xop tek yūmmūg, hak mūn Paniye xop yōg, nōm xop te Topa xak xe'ēgnāg. ⁶ Yā hōnhā' xatek yīkopit Topa te hām'āktux xex hā', ha Topa te mōnāy xop pu hām'āktux xex, hu: "Tikmū'ūn xohix te putpu' hip-tup," kaxīy. ⁷ Hōmā Topa te hām'āktux xex, ha Yoneo yōg tikmū'ūn xohix te' xak, tu' 'āmnīy xohix hā' Topa pu nūk tetex, pa Yoneo xop tek kupex, īhā' kux yūm ka'ok putpu' hi'ax kopah, xix hāmmax hip. ⁸ Teuptu hāmpe'āpanōm? 'Ok Topa te hāpxopmā'ax ka'ok mīy hok? Yā' mīy. 'Ok Topa te putpu' 'āhīnn'āp-tup hok? Yāp-tup. Kaxīy.

9-10 Tu xe hām'āktux, hu:

—Hōma 'āte hāmp'e paxex, hu: "Yeyox mūn kummuk," kaxīy. Tu Yeyox 'āktux kummuk, tu' kuxa mām ka'ok xop xex kanet kopah, ha Yoneo yōg 'āmānex xop tek xat, tu 'ā' hōm yāy 'āxet'ax, 'uyī tu xeh, tu' kix, tuk hittup. ¹¹ Tu' kix kaxiknāg Yoneo yōg Topa pet kopah, tu Yeyox 'āktux kummuk yīgāhā', tu' gāynām, tu' pek mōg hāptox tu', nūy mūy, nūy xūygā.

Paot te yāy kuxa yūm'āktux

12 —Yā 'āmānex xexka xop te 'ā' hōm yāy 'āxet'ax, tu kax'āmi tappet tu', ha 'āte nōm tappet mōgāhā', tuk mōg'ax Namān tu', ¹³ tu putat hāk mōg, māyōn te yāy kote' yūm 'ihā', 'āte kuyānām ka'ok pēnāhā', ha pexkox tu' xakot, ha māyōn yānām kutōgnāg, pa Topa yōg yānām xexka', hak nōy xop te' pēnāhā kamah. ¹⁴ Hak mūg xohix hām tu' kaxux, ha 'āte yānān xupep'ax 'āpak, ha Yoneo xop yāy yī'ax hā hām'āktux, hu: "Xaot, Xaot: Teptuk xūygāhā"? Yā tu nō yāy mūn xūygāhā," kaxīy.

15 —Ha 'āte: "U' ūm'āmūn?" kaxīy.

—Ha:

"Ūgmūn yā Yeyox, ha xatek xūygāhā' kuxa mām ka'ok xop hā. ¹⁶ Pa 'āyok, tuk-nīhā xip. 'Āhak nūn, nūy xā yāykutnā', xak mūn pu hāpxomā', xak mūg pēnāhā hāmāxap, ha xa' mūg putup 'ūxehēh, xak mūn 'āktux tikmū'ūn pu'. ¹⁷ Yā 'āte mō'ākutnāp-tup Yoneo yōg tikmū'ūn hah, xix hāmpuknōg xop hah, tu 'āpēnānā' xip, nūy 'āxut nōm gāy xop kopah. ¹⁸ 'Āte nōm tikmū'ūn kuxa hit-tupmāp-tup, 'ōg hām'āktux'ax hā' hittupmāp-tup, pu hāpkoxtap 'ūkuxa nīm, ha Topa yōg yānām xē'e te' kuxa hittupmāp-tup, pu yōgnū putat hā' mōg, ha xate hām'āktux hā, 'āte nōm tikmū'ūn mōy putup Hāmgāyāgnāg tu', puyī Topa' kummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux, puyī yāyhā Topa yōg tikmū'ūn, nōm xop kuxa mām ka'ok 'ūgmūn kopah." U'ukx. Kaxīy.

19 Tu xe:

—'Ok yūmmūg. 'āxexka 'Aginip? 'Ūgmūg xuxyā tek xat pexkox tu', hak yīpkox xip. ²⁰ Tu hām'āktux Namān tu hāmāxap, tuk-nāy tu Yenoyanēn tu hām'āktux, xix hāpxexka Yonex tu', xi' puknōg xop punethok pu', tu yāyhāhup yūmmūgāhā', tu hāpkummuk mīy' kux, nūy Topa ha mōg, puyī hāmyok mīy', pu' xohix te yāyhāhup pēnāl'. ²¹ Pāyā Yoneo xop tek putup nōg, tuk mūg, 'ihā Topa pet xexka kopak xip, hak putex putup. ²² Pa Topa tek ka'ogāhā', yī' 'āte hām'āktux kux 'ohnāg, tu' xohix pu hāmyūmmūgāhā', tu Topa tappet hittup puxehnāg hā hāmyūmmūgāhā'. Hōmā Mōyyek te hām'āktux, xix Topa pupi hām'āktux xop te hām'āktux kamah, yī' 'āte tikmū'ūn xohix pu hām'āktux hāmāxap, ²³ nūy Yoneo yōg tikmū'ūn kuxa kummuk xit, xi' puknōg xop kuxa kummuk xit, yā

hōnhā' hep xop xohix kuxa max yānān'ax. Tu ta tu' kux. Kaxīy.

²⁴ Tu hām'āktux kux, ha Pex yī' ka'ok, tu:

—Paot, 'āp-tox kummuk! Xate tappet punethok mō'kupix, ha tappet te 'āp-tox kummugāhā! Kaxīy.

²⁵ Pa Paot te:

—'Ap 'ūkputox kummuk'ah. Yā hāpxe'e 'āktux. Kaxīy.

²⁶ Tu 'Aginip pu hām'āktux, hu:

—'Āte yāyhāhup 'ohnāg, ha tikmū'ūn xohix te' yūmmūg. 'Aginip, xate hāmyūmmūg kamah. Topa te' xaptop hā' mīy 'ohnāg.

²⁷ Hōmā Topa pupi hām'āktux xop te Topa te hām'āktux 'āktux. 'Aginip, 'ok 'ākuxa yūm ka'ok Topa pup hām'āktux xop kopah? Yā' yūm. A'yūmmūg. Kaxīy.

²⁸ Ha 'Aginip te:

—Nāy, 'ok 'āpe'āpaxex, hu: "Hāpxip kutōgnāg 'ihā', 'ok pe hāpxip tap 'ihā', 'ātep-tup 'āxohix yāyhā Kunnix yōg, 'ūkputuk, pa kupuk māg xap hā' hīy'ax 'a' putup'ah. Kaxīy.

²⁹ Ha Paot te:

—Yā' max 'āmūn yāyhā Kunnix yōg. 'Ok pe hāpxip kutōgnāg 'ihā', 'ok pe hāpxip tap 'ihā', 'ātep-tup 'āxohix yāyhā Kunnix yōg, 'ūkputuk, pa kupuk māg xap hā' hīy'ax 'a' putup'ah. Kaxīy.

³⁰ Ha 'Aginip tek-nīhā' xip, xix Pex, xix Menenīn, xi' xexka xop xohix te nū mūtik mām xop, ³¹ tu' mōg, tu hām'āktux hā' nōy yānān, hu:

—Nūhū tik max, ha' max'ah tik xix kanet kopah, tup-tex mūn kummuk. Yā tik te hāpxomā max. Kaxīy.

³² Ha 'Aginip te Pex pu hām'āktux, hu:

—Kāy xupa'ax, pāyā Xex mūn ha' mōg putup, pu hāpxomā'ax tu' kopit. Pūyā' mōg! Kaxīy.

27

Paot te kōmēn Hōm ha' mōg

¹ Ha Paot mōgāp-tup hāpxexka 'Itat tu' (hak mūn Nok te xe kax'āmi', tuk mōg Paot mūtik), mīpkox hāk mūg mōg, nōm mīpkox te kōnāg yīmū' mōg, ha xonat xop te 100 yōg kapitām te Paot pēnānā' xip, tu' kāy nōy xop pēnāhā kamah, yā Kapitām Yot te xonat xop 'īpet yōg. ² Hak mūg mōg kōmēn 'Anamānīn yōg mīpkox hā, tu hāpkux te hāpkūyāgnāg hāk mūg mōg, ha hāpxexka Māxenōn yōg 'Anixtah te kōmēn Texanōn, tu' xip, tu' nūn, tuk mūg mūtik mōg. ³ Ha hāptup 'ihā kōmēn Xinōm tu' mōxaha', ha Yot max Paot tu', tu hām tu' mōg tux hok, pu mōg, nūy xape xop pēnāl', pu nōm Paot mō'nyñānā, nūy nō hāpxop tu' popmā', ha 'āmnīy hā' xape pet tu' nox xip, tu mō'yōn. ⁴ Tu hāptup 'ihāk mūg mōg mīpkox hā, tu hāmyīn yūm Xip tu' yīpxe'e hāk mūg mōg, 'āmuuh ka'ok tu' keppa mō'kouk hah. ⁵ Hak mūg mōg kōnāg xexka xak tu', ha hāpxexka Xinix yīkāgnāg, xix hāpxexka Pēnpit, tuk mūg

mōg, tu mōktu mōxaha hāpxexka Nix yōg kōmēn Mīha tu'.⁶ Ha xonat yōg Kapitām te kōmēn 'Anexānit yōg mīpkox xipihi', ha' nūn, tu hāpxexka 'Itat ha' mōg putup, hak mūg mōg nōm mīpkox hā.

⁷ Tuk mūg mōgnāg, pak mūg mōg pu'ūgnāg, 'āmuuh ka'ok hah, ha 'āmnīy punethok Thā mōxaha hāmyok tu, kōmēn Xinit keppah, pa 'āmuuh gāy, ha mīpkox mōg 'ohnāg, hak mūg mōg yīpxax hah, hāmyīn yūm Kēnet tu', ha kōmēn Xanmōn yīkāgnāg.⁸ Ha mīpkox te hām tu' xupet, tu hāpkux yīkāgnāg hā' xip, tu' mōgnāg mōg, tu mōktu mōxaha hāmyīkox Kōnāg Xexka Yīkox Max tu', ha kōmēn Nayet te hāmhūnnāg.

⁹ Tuk mūg pip 'āmnīy xohix hā, ha hāmyāxatamuk ka'ax, yā Yoneo xop te 'āmuk xexka 'āxet'ax "yāy kuxa māxnā'ax" mōy tap, ha hōnhā 'āmuuh gāy 'āxi mō'kouk, ha tex gāy, hu kōnāg xexka gāyāhā', ha Paot te tik te mīpkox mōgāhā pu hām'āktux, hu:

¹⁰—Tihūk, hōnhā mīpkox hāk mōg max'ah, 'āmuuh ka'ok hah, Tu' gāy, hak mūg kix putup kōnāg gāy hā, ha kōnāg te mīpkox kopa' pip hāpxop koxyōy putup, xix mīpkox, xix tīkmū'ūn kix putup kamah. Kaxīy.

¹¹ Pāyā Kapitām Yot te hāmpe' paxex, hu:
—Paot te mīpkox mōg'ax yūmmūg kutōgnāg, pa mīpkox xuxyā te' yūmmūg xexka xix mīpkox yōg tik mōgā'ax. Kaxīy.

Hu' yīpkox pip 'ohnāg Paot pu'. Ha mīpkox xuxyā xi' mōgā'ax mōg putup.¹² Hāmyīkox Kōnāg Xexka Yīkox Max mūn max'ah, pu māyōn 'ānuk mēy 3 hāk nox pi', nūy 'āmuuh gāy kux'ax hip, nūy hām'āxi hāk pip, hu kōmēn Penix tu' mōg putup, nūy hāmyīn yūm Kēnet yōg hāmyīkox tuk nox pi'. Penix te mō'kouk yok ha' yūm, hu' max, pu māyōn 'ānuk nūn 3 hāk pip.

'Āmuuh gāy te mō'kouk

¹³ Ha 'āmuuh te mō'kouk ha' xuxi', ha hāmpe'panōm, hu: "Yā hōnhā' max 'āmuuh," kaxīy. Ha pipkup putux te mīpkox hām tu' xup kōnāg kopah, ha' xut, tu' mōg, tu Kēnet yōg hāpkux hāmhūnnāg hā' mōg.¹⁴ Hāpxip kutōgnāg Thā 'āmuuh gāy te hām tu' xupet, 'āmuuh 'āxet'ax Nōnet, tu' gāy xe'ēgnāg,¹⁵ ha tik te mīpkox 'ūm mōgā hok, yā 'āmuuh te nuhulknām, yīy mīpkox yāy tu' mōgāhā'.¹⁶ Ha hāmyīn yūm Kanap tuk mūg mōg, pu 'āmuuh hēnāhā', ha' mōg, Thā 'āmuuh te xuxik-tōgnāg, mīpkox kutōgnāg te kōnāg kopa' xip, ha' xut, kōnāg hā nōm nūnnāhā', tu mīpkox xexka kopa pepi' xex, tu' hīy.¹⁷ Ha' hīy kux, hak mūg mīpkox xexka hīy ka'ok poxit xexka ka'ok hā, nōm kup tu' hīy ka'ok, pu 'āmuuh koxyōy hok, hak mūg kuxānōg, Nip yōg hāpkux kummuk yīpkutuk tu', tu mīpkox yōg topixxax xexka keppa nūnnāhā', 'āmuuh te nōm mō'kouk, tu' mōgāhā', pu Nip tu mōg hok.¹⁸ Ha 'āmuuh gāy te

mīpkox mō'yōn, tu mahamnām kōnāg yīmū', ha mīpkox te hāpxop punethok tat, tup-tux, hak mūg kuxānōg, tuk mū'āte nōm hāpxop mō'pok kōnāg tu', pu mīpkox te tutnap.¹⁹ Tu 'āmnīy 3 hāk mū'āte yāy yōg yīm hā mīpkox yōg hāpxop xupermāhā'.

²⁰ 'Āmnīy xohix hāk mū'āte māyōn pēnā 'ohnāg xix māyōnnāg, ha ta 'āmuuh ka'ok, hak mū'āte hāmepkpaxex xakix putup.

²¹ 'Āmnīy punethok hāk mūg xit 'ohnāg, yīy Paot yok, tuk-nīhā' xip nōm tik xop kopah, tu:

—'Āxp, teptu 'āyīpkox 'ohnāg 'ūgmūn pu'? Teptu Kēnet tu' nox 'āpip hok? 'Āte 'āyummūgāp-tup, pāyā xatep-tup nōg, yā hōnhā hāpxop punethok xaxogāhā' kōnāg xexka kopah.²² Pa 'ākuxānōg hok! 'Āp tik 'ūm xok putup'ah, pa mīpkox mūn yāy koxyōy putup.²³ 'Āte Topa pu hāpxopmāhā', yīy 'āmnīy koxtap hā pexkox yōg nū'kutnā'ax tek ha' nūn, tuk yīka' xip,²⁴ tu 'ā hām'āktux, hu: "Paot, 'ākuxānōg hok. Xate Xex keppa xip putup, ha Topa te mīpkox kopa tīkmū'ūn pēnānā' xip, xayīy 'āxakix hok, yā' hip-tup," kaxīy.²⁵ Yīy 'ākuxa hittup, Topa te hām'āktux xex ha', Thāk kuxa yūm ka'ok Topa kopah.²⁶ Pa mīpkox te hāmyīn yūm yōg hāpkux ha' mōg putup. Kaxīy.

²⁷ Ha 'āmnīy te 14 nōg, Thāk mū'āte kōnāg xexka Mēnitezān tuk mōxaha', ha 'āmuuh ka'ok te mīpkox yāy mōgāhā', ha 'āmnīy kote Thā mīpkox yōg tik xop te hāmpe' paxex, hu:

—Hām'ūm xip tu hāmhūnnāg. Kaxīy.

²⁸ Tu kōnāg yōg mēt mō'kupix, ha kōnāg xet yōg mēt xohix te 36, ha xe' mōg, tu kōnāg yōg mēt xe mō'kupix, ha mēt te 27.²⁹ Ha hāpkux yōg mīlkaxxap xexka yīpkutuk, tu mīpkox te mīkax tu yāy koxyōy yīpkutuk, yīy mīpkox yōg pipkup putux te 4 kōnāg kopa mō'pok, nōm poxit hīy'ax mīpkox nā'kup tu nō'hāp, pu mīpkox tu mōg hok. Ha Topa tu' xak, pu hāptup mōnāy.³⁰ Pa mīpkox yōg tik xop te nū'pap-tup, tu mīpkox kutōgnāg te kōnāg yīmū mōg hā' mōxakux, tu tu' xaptop hā' mōgāp-tup, tu hām'āktux, nūy mō'āmā', hu:

—'Ūgmūg mōg, nūy pipkup nōy mō'yōn kōnāg xexka kopah, pu mīpkox tu mōg kux. Kaxīy.

Pāyā' koit.³¹ Ha Paot te xonat yōg Kapitām pu hām'āktux, xix xonat xop pu', hu:

—'Ūxat, pu' xohix mīpkox kopa' pi', ka'āxp xakix. Kaxīy.

³² Ha Kapitām te' xat, pu mīpkox kopa' pi', ha xonat xop te mīpkox kutōgnāg xit xak, ha yāy xe'e tu' mōg, ha kōnāg gāy te xupermāhā'.

³³ Ha hāptup Thā Paot te:

—'Āpu, 'āxit. 'Āmnīy te 14 hā 'āxp xit 'ohnāg, 'ākuxānōg tu'.³⁴ Yīy xa hām'āktux, xa 'āxit, nūy yāy ka'ogā'. Topa te hām'āktux xex,

'ap 'āxaxok putup'ah, 'ap xakix putup'ah, xix
'ap xūy putup'ah. Kaxīy.

³⁵ Tu hām'āktux kux, tu pām paha', tu Topa
'āktux max, tu' koxip, tu' māhā', ha' xohix te'
pēnāhā'. ³⁶ Tu' kuxa hittup, tu' xit. ³⁷ Yā nōm
xop te mīpkox kopa' pip xop xohix te 276.

³⁸ Tu' xit, tu' hi ka'ok, tu pām xap xuxnāg
te xetox pop, tu kōnāg xexka tu mō'pok, pu
mīpkox tu tutnep.

Tikmū'ūn xohix te hānnak tu' mōxaha'

³⁹ Tu hāptup ha ta hām pēnāhā', hām 'ūm
'ap yūmmūg'ah, pa hāpkux pēnāhā', ha' max,
ha hāpkux tu mīpkox mōgāp-tup. ⁴⁰ Ha pip-
cup te nīpkox putux yāhā', ha' mōg 'ohnāg,
ha kōnāg xexka kopa mō'pok, tu mīmpe nōm
mīpkox mōgā'ax ko'ah, ha topixxax xexka hīy
'āmuuh te nōm tōmāhā', tu hāpkux ha' mōg.
⁴¹ Pa mīpkox xupup te 'āmot yīmū' pip, tu'
mōg 'ohnāg, ha mīpkox ta kup te kōnāg yīmū'
xup, tu yāy mahap, ha kōnāg xexka gāy te'
koxyōy.

⁴² Ha xonat xop te tikmū'ūn nōm kanet
kopa' pip xop kix putup, pu tu nū'pa hok,

⁴³ pāyā xonat yōg Kapitām te Paot putup
pax, tup-tex putup'ah, hu' xat hok, pu nōm
xop kix hok, tu xe' xat, pu kōnāg tu tuk-
nīhām mōg. ⁴⁴ Ha nōm mōg yūmmūg hok xop
te mīmpe hā' mōg, ha' xohix te nū'paha', tu
hāpkux tu' mōxaha'.

28

Paot te Māot tu' xip

¹ Hak mūg nū'paha', tu hām 'ūm yūmmūg,
ha hāmyīn yūm 'āxet'ax Māot. ² Ha Māot yōg
tikmū'ūn tek mūg kuxa ka', tu kuxap xexka
mūy, hām 'āxi hah, ha tex tihix, ha' xap tep-
tex. ³ Ha Paot te kuh pop, tu kuxap yīmū
mō'pok, ha kāyā gāy kuh tu' xupep, pukpex
tu' xupep hah, tu Paot yīm putop, tu ta tu'
xup. ⁴ Ha Māot yōg tikmū'ūn te' pēnāhā', tu'
nōy pu hām'āktux, hu:

—'Ōhōm tik kummuk putuk. 'Āte nōm tik
te' nōy putex pekpaxex. Kōnāg xexka gāy tu'
xupaha', pa Topa tep-tup nōg, tu kāyā pup-
tōmāhā'. Kaxīy.

Ha kaxīy nōm tikmū'ūn te Paot pe'paxex
kummuk.

⁵ Pāyā Paot te' yīm puhmīy, tu nō kāyā
mō'yōn kuxap kopah, tu' pakut 'ohnāg, tu'
xūy 'ohnāg. ⁶ Ha tikmū'ūn te Paot yīm mōm
hip, tu' xok tu' nā' pēnāp-tup, tu xe' hip,
pāyā Paot hittup pax, tu' pakut 'ohnāg, yīy
tikmū'ūn te' yēy, hu:

—Hamūn yā topahnāg 'ūm! Kaxīy.

⁷ Ha Māot yōg xexka Pup, tup-texop
xexkah, yā' yōg hām punethok pip, tu yāy
pet ha tuk mūg xānāhā', 'ūn non pix, ha'ānnīy
3 hāk mūg pip. ⁸ Ha Pup mūg tak pakut,
ha' xax pukpex, tu' xakuk xi' ta hep, ha
Paot mōg, tup-tox yīmū' yīm xex, tu Topa
pu hām'āktux hā' hittupmāhā', hā xax xuxi'.

⁹ Ha Māot yōg tikmū'ūn pakut xop te' xupak,
tu' nūn, ha' hittupmāhā'. ¹⁰ Ha' kuxa hit-
tup xexka', tuk mūg hāpxop hok pōpmāhā',
ha mīpkox kopak mūg mōg, ha nōm xop te
hāpxop punethok 'ūgmū'ā' nīm.

Tu Māot nūm, nūy Hōm ha' mōg

¹¹ Ha mīpkox nōy te hāmyīn yūm Māot tu'
xip, hām 'āxi' yōg mēy 3 hā' xip, tu kōmēn
xexka 'Anexnāit tu' nūn, ha mīpkox 'āxet'ax
"topak-tonnix", kaxīy. Ha mēy 3 nōg, hak
mūg mōg mīpkox hā. ¹² Tu ta kōmēn Xinakox
tuk-mūg mōg, tuk pip 'āmnīy 3 hā'. ¹³ Tu
hāmhūmānāg tu' mōg, tu' Itat yōg kōmēn Hey
pēnāhā', ha hāptup nōy 'ihā' 'āmuuh max te
mō'kouk, tuk mūg mōgā mō'ka'ok, tu mōktu
'āmnīy 2 hā kōmēn Potep tuk mūg mōxaha'.
¹⁴ Tuk mūg kuxa mām ka'ok xop xape pip-
ihi', hak mū'āte' pet tu' pip 'āmnīy te 7 hā,
tuk mūg mōg, tu mōktu mōxaha kōmēn xexka
Hōm tu'. ¹⁵ Hak xape xop te' xupak, tu' nūn,
tu nūktu 'Ap yōg hām nākox tu' mōxaha', xix
Mēn tikoyuk tu' mōxaha', ha Paot ka'ogāhā',
ha Paot te Topa 'āktux max, tu yāy kuxa
hittup xexkah.

Tu Hōm tu' xip

¹⁶ Tu Hōm kopak mūg mōxaha', ha Paot
te xonat puxehnāg mūtit tihī mīptut kopah,
pu pēnāhā' xip. Ha Paot te mīptut xuxyā pu
tayūmak hōm nūy mīptut kopa 'āti'.

¹⁷ Ha 'āmnīy 3 nōg, 'ihā Paot te Hōm yōg
Yoneo xop xānāhā', ha yāy tu nū'nāhā', ha
Paot te:

—'Ūnōy mūnom xop, Yoneo xop tek mūg,
pāyā 'āte hāpxopmā' 'ūm kummuk 'ohnāg
tikmū'ūn tu', xix mōnāy xop yōg hāpxopmā' ax
'āte kummugā 'ohnāg, ha kanet kopak xix,
tu' puknōg xop hak mōgāhā'. ¹⁸ Hak yīkōpit,
tuk xupagāp-tup, 'āte hāpkummuk 'ūm mūy
'ohnāg hah, 'uyīk xok. ¹⁹ Pa Yoneo xop
tek putup nōg, yāk putex putup, yīy 'āte tu'
xak, pu Xex 'uygīkōpit, yāg gāy 'ohnāg Yoneo
yōg tikmū'ūn tu'. ²⁰ Tu 'āpēnāp-tup, nūy xa
hām'āktux, hak hīy kupuk māg xap ha Yeyox
hā, yā 'Iyaet yōg tikmū'ūn xohix te nōm hip,
hāmmax hip tu'. Kaxīy.

²¹ Ha' nōy te:

—'Ak mū'āte tappet 'ūm mō'kupix'ah, ha
Yonex yōg xop te nū tappet kutnā' 'ohnāg, ha
Hōm yōg nōy xop te 'ākummuk 'āktux 'ohnāg.
²² Hak mū'āte 'ōg hām'āktux'ax 'āpak putup,
nūy hāmyūmmūg. Teptu Yoneo xop xohix te
Yeyox xop putup nōg? Kaxīy.

²³ Ha Yoneo xop te hāptup 'ūm nūn, Yoneo
xop punthok nūn, nūy hām'āpax, tu yāy tu
nū'nāhā Paot pet tu', ha Paot te Topa te yāy
yōg tikmū'ūn xat yūmmūgāhā', tu hāptup tox
hā hām'āktux, tu 'āmnīy 'ihā hām'āktux kux,
tu Yeyox 'āktux, tu Mōyex yōg xat'ax hā
hāmyūmmūgāhā', xix Topa pupi hām'āktux
xop hā hāmyūmmūgāhā kamah, nūy Yeyox
yā Topa yōg hāmyākyutnā'ax 'āktux. ²⁴ Ha'

yāg kuxa mām ka'ok, pa' yāg kuxa mām 'ohnāg,²⁵ tu yāy pu hām'āktux, tu hām'āktux hā' nōy yānān, tu hām'āktux 'lhā' mōg, Ha Paot te:

—Hōmā Topa Koxuk te hāmyūmmūg, yīy 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, tu mōnāy xop pu hām'āktux, hu:

²⁶ “Āmōg, tikmū'ūn hah, tu hām'āktux, hu: Āxop te hām'āpak, pāyā hām 'ūm 'āpak 'ohnāg,

tu hāmpenāhā', pāyā hām 'ūm pēnā 'ohnāg.

²⁷ Yā tikmū'ūn putox ka'ok, tu mō'yāy yīpkox yīnnīn, nūy hām'āpak hok, xi' pa kiy kamah, nūy hāmpēnā hok, ka hāmyūmmūg, xix yāyhāhup, ka Topa yōg putat hā' mōg 'ūxeheh, 'āte nōm hittupmā'ax, pāyāp-tup nōg. Yā Topa te' xuktux tap.”

Kaxiy.

²⁸ Ha Paot xe hām'āktux, hu:

—'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Topa te hām'āpak max'ax nū'kutnāp-tup hāmpuknōg xop hah, ha' yīpkox pip, puyī Topa 'ūkuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'ūyānan tu'. Kaxiy.

²⁹ Ha Yoneo xop mōg, tu hām'āktux hā' nōy yānān nām hā' mōg.

³⁰ Hāmyākamatuk 2 hā Paot te' yōg mīptut kopa' xip, ha' xape xop nūn, nūy Paot pēnā', ha' kuxa hittup, tu Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat 'āktux pax. ³¹ Tu Topa te Yeyox yāykutnāhā 'āktux tikmū'ūn pu', ha' pulknōg xop te' tux hok, pu mīy, 'lhā' xohix te' yūmmūg.

Ha Nok te Yeyox yōg mō'pok xop yōg hāpxopmā'ax 'āktux kux.

PAOT TE HÖM YÖG KUXA MÄM KA'OK XOP PU KAX'ÄMI'

¹ 'Ügmün yä Paot, Yeyox Kunnix tu häpxopmähä', ha Topa tek yäyutnähä', tuk xänähä', nüy mögkutnä', 'äte häm'apak max'ax 'äktux, hu xa kax'ämi nüñhū tappet.

² Hömä, hämyäxatamuk xohix 'ihä' Topa te mönäyhop hittap pu häm'äktux xex, ha Topa yög pupi häm'äktux xop hittap te' xuktux, tu tappet tu kax'ämi', hu: "Topa te tik xop mō' pok putup, pu xa häm'äpak max'ax 'äktux", kaxiy. ³ Yiy Topa tappet te Topak-tok 'äktux, tu yümüg xuxyä Yeyox Kunnix 'äktux, hak mü yög tikmū'ün kutox pit, yä mönäyhop hittap Namix mökputox Yeyox. ⁴ Tu' max xe'ëgnäg, Topa putuk tu', yä Topak-tok xe'e', tu' xok xe'e, yiy Topa te häpxopmä ka'ok xe'ëgnäg, tu' hïnnähä putpu', pu' xohix yümmüg, yä Yeyox mün Topa häk-tok. ⁵ Yä Topa tek yäyutnähä', nüy nügkutnä', tu' ä yäy 'äxet'ax höm 'ü puknög xop xohix kuxa mämmä kamah, pu tu' yïpkox pi häm'äpak max'ax pu', ⁶ ha 'äxop kuxa mämmä ka'ok kamah, kõmën Höm tu 'äpip, ha Topa te 'äxänähä', xa Yeyox Kunnix hä 'äxape'.

⁷ Kaxiy 'äte kax'ämi tappet, tu kõmën Höm yög kuxa mämmä ka'ok xop pu ka'ämi', yä Topa te mō' 'äxop yäy xe'ëgnäg, tu 'äxop xänähä', xayiy yäyhä' yikmū'ün.

Püyä Topa yümüg Tak xik-tok Yeyox Kunnix xa hämmäxä', xix 'äkuxa mämmä'.

Paot te Topa pu häm'äktux, tu' max 'äktux

⁸ 'Äte Topa pu häm'äktux pax hämäxap, hu: 'Ämax, Topah! kaxiy. Tu Yeyox Kunnix hä' xuktux, tu xa häk hittup kamah. Yä häm xexka xohix yög tikmū'ün xa häm'äktux max, 'äkuxa mämmä ka'ok hah. ⁹ Topa tu 'äte häpxopmähä, nüy mÿ mäynäg, tu häm'äpak max'ax 'äktux, tu Topak-tok 'äktux, ha' yümmüg Topa te', tu 'äte häpxe' 'äktux yümmüg. Ap 'äte koit'ah, yä 'äxaxok 'ohnäg. ¹⁰ Tu Topa tu' xak pax, puyiy ka'ogä', tu' xak kamah, pu tu mögkutnä 'ähhah, yä Topa te mō' yümüg yäy xe'ëgnäg. ¹¹ Ähak mög putup pax. 'Äte' xak, 'uyiy 'ähak mög, nüy xa hämmäxä', nüy 'äka'ogä' ¹² pu yümüg xohix mō' yäy nÿnyämä: 'Äxop te mögnÿnäm, xik mün te mō'änÿnäm, hu Topa yög putat hä yümüg mög kumak mög.

¹³ 'Ükxape xop, 'äte xa häm'äktux xe'e': 'Ügmög putup 'ähhah, yä 'ämnÿ xohix häk mög putup, pak mög 'ohnäg. Ähak mög, 'okpa 'äte' xak, nüy kama 'ämögä'. Hömä 'äte' puknög xop mögähä', nöm xop te Yoneo yög tikmün'ün hä' puknög, Topa yög putat hä' mögähä', yä kaxiy 'äte' xak, nüy 'ämögä'

kamah. ¹⁴ Topa te mögkutnähä, 'äte häm'äpak max'ax 'äktux, huk yiy hok'ah. Yä häm'äktux putup Yoneo yög tikmū'ün pu', xix puknög xop xohix pu'. 'Äte ta nemën, nüy häm'äpak max'ax 'äktux 'üxohix pu'. 'Ap tayümak ta nemën'ah. Yä' nöy, yiy hämyümmüg xop pu 'äte häm'äktux, xix hämyümmüg 'ohnäg xop pu 'äte häm'äktux kamah, tu häm'äpak max'ax 'äktux putup 'üxohix pu', ¹⁵ xix 'äxop pu' xuktux'ax kamah, ha kõmën xexxa Höm tu 'äpip, yik mög putup 'ögnü kõmën Höm tu', nüy xa häm'äktux häm'äpak max.

Häm'äpak max'ax mün ka'ok

¹⁶ Topa tek xat 'äte häm'äpak max 'äktux, pu tikmū'ün kuxa mäm ka'ok Yeyox Kunnix kopah, pu tu' kuxa kummuk xit, nüy kuxa max tat 'üyänän tu'. Yä häm'äpak'ax ka'ok, ha 'äte yäyhähup 'ohnäg, nüy häm'äpak max'ax 'äktux. Ha Yoneo xop te häm'äpak hämäxap, yä häm'äpak'ax ka'ok, tu Yoneo yög tikmū'ün kuxa kummuk xit, xix yä' puknög xop kuxa xit kamah, nüy kuxa max tat 'üyänän tu', yä' nöy putuk. ¹⁷ Topa tep-tup, pu tikmū'ün kuxa mäm ka'ok Yeyox Kunnix kopah. Puxi', ha nöm tikmū'ün mō'yä xe'ëgnäg. Yä häm'äpak max xe'e'! Hömä tik te Topa pupi häm'äktux, tu tappet tu kax'ämi', nüy tikmū'ün pu' xuktux, hu: "Tikmū'ün kuxa yüm ka'ok Topa kopah, puxix Topa' kuxa kummuk tupmä', pu tu max, puyiy tikmū'ün hi xe'ëgnäg," kaxiy.

Yä' hep xop xohix te häpxopmä kummuk

¹⁸ Topa gäy tikmū'ün kuxa kummuk hah, yüm'äte' yümmüg, yä Topa tep-tup hok, pu tikmū'ün häpxopmä kummuk hok. Yä tikmū'ün te häpxopmä kummuk pax, tu Topa hä' puknög, puxi' nöy Topa yümüg hok kamah. ¹⁹ Hu Topa gäy, tu' yänän tu' kummugähä, tu' xüygähä', tu nöm tikmū'ün pu hämyümmügä tap, 'ükuxa kopa' yümügähä', puyiy tikmū'ün Topa yümüg max, ²⁰ 'ihä' pénä hok, ha hämnögnöy mÿ, xix hahäm, ha tikmū'ün xop xohix te hämnögnöy pénähä', xix hahäm, tu Topa te' mÿ yümmüg, hu Topa xexxa xe'ëgnäg yümmüg, xix Topa ka'ok xe'ëgnäg yümmüg, xix Topa xok hok yümmüg. Tep te xiy tikmū'ün te Topa yümmüg hok? Yä Topa hi xe'ëgnäg. ²¹ Yä hämyümmüg, päyä tikmū'ün te Topa xaxok, tu nöm pu häm'äktux 'ohnäg, hu: "Äxexxa Topah, xix 'ämax, xatek mün'ä häpxop xohix popmähä", kaxiy. Ämhok, 'ap xuktux'ah, pap-tox kummuk, tu hämpe'paxex 'ohnäg, tu möktu hämyümmüg 'ohnäg, 'ükummuk tu'.

²² Tu yäy hämyümmüg pe'paxex, 'ühitop tu hämpe'paxex, 'üpa te hämyümmüg 'ohnäg tu', tup-tox kummuk. ²³ Yä Topa hi xe'ëgnäg, pa tikmū'ün te nïm, nüy topa komut xop pu nükketex 'üyänän tu', ha' komut xop te

tikmū'ün putuk, xix putuxnāg putuk, xix xokxop putuk, xi' kep hā' mōg xop putuk.

²⁴ Yī Topa te tikmū'ün putox kummuk xop nīm, pu yāy putup'ax mīy, hu hāpxopmā kummuk, tu yāy kummugāhā²⁵, tu Topa nīm, tu hāpxop pu nūktetex 'yüānān tu', nōm hāpxop Topa te' mīy, ha Topa xe'ēgnāg nīm, tu' xaxok, nūy 'üköt'āx putup 'yüānān tu', pa Topa mūn max, tu' hi xe'ēgnāg, ha' nōg 'ohnāg, Hamūn!

²⁶ Yī Topa te' nīm, ha hāpxopmā kummuk, tu' nōy pu' humpāhā²⁶, ha' ün xop te' ün nōy pēnāhā²⁷, nūy nū mütił tu yāyāhā²⁸ xupxet, ²⁷ ha tik xop te tik nōy pēnāhā²⁹, nō mō'āmā, nūy nū mütił tu nōm kummuk, tu' ün putup nōg, pu nū mütił tu nōm, pa tik xop putup, yā' kummuk, hu yāy pu hāpkummugāhā³⁰, yī Topa te' kummugāhā³¹, ha' pago.

²⁸ Tikmū'ün kummuk te Topa xaxok, tu hāmyūmmūg putup 'ohnāg, yī Topa te' nīm, pu hāmpe'panōm kummuk, nūy hāpxopmā kummuk. ²⁹ Yā' kummuk xe'ēgnāg, 'üxonmix, tu' xupkumiy nām, tu' nōy pe'paxex kummuk, tu' nōy pu hāpkummugāhā³², tu' yīpkumiy, tu yāykix, tu' nōy putex, tu yāy tuk-mīy, tu' koit, tu' xupmāhīy kummuk pax, ³⁰ tu' nōy aktux kummuk, tu Topap-tup nōg, tu yāy mūn pe'paxex xexka', 'ihā' nōy pe'paxex kutōgnāg, tu hāpkummuk mīy'ax xak, tu yāy tak xi' tut pu' yīpkox 'ohnāg, ³¹ tu hāpkummuk mīy pax, tu hām'aktux xex, pāyā' xaxok, hu' hitop tu' xex, yā' mīy 'ohnāg, tu' nōy kuxa ka 'ohnāg. ³² Tu Topa yōg xat'ax yūmmūg, ha' xat hok pu' mīy hok, ka Topa te: "Pūyā tu' xok 'yüānān tu',³³" kaxī, pa' yīpkox 'ohnāg, tu hāpkummuk mīy pax, tu' nōy xop pu hāpkummuk yūmmūgāhā³⁴, yā' nōy xapit, puyī hāpxopmā kummuk kamah.

2

Topa te hāpkummuk mīy ha' pago

¹ 'Ok 'āxop te' änōy yōg hāpxopmā'ax kopit? Yā' kummuk 'āktux, pa' 'āxop te hāpkummuk mīy 'ānōy putuk, hu yāy yōg hāpxopmā'ax kopit'ax kamah. Yā' 'ātix kummuk. Tep te xīy 'āxop kama hāpkummuk mīy? ² Topa mūn max, ha yūmū'āte' yūmmūg, ha' kopit max, tu' xat hok puyī' xohix hāpkummuk mīy hok, ha' kummugāp-tup 'yüānān tu'. ³ Pa 'āxop te hāpxopmā kummuk, 'ihā' 'ānōy tu: "Ümīy hok' Yā Topa tep-tup nōg hāpxopmā'ax kummuk, hu 'āxūygāp-tup," kaxī. 'Ok xate hāmpe'āpaxex, hu: "Topa tekqmūn pēnā'ah?" Kaxī. Yā' koit! Yā' pēnāhā! 'Üxohix te Topa pu yāy putuk, yī Topa te yā' 'og hāpxopmā'ax kopit putup kamah, tu 'og' hāpkummuk mīy'ax hā' 'āxūygāp-tup. ⁴ Topa pe'āpaxek-tōgnāg hok! Yā' max xe'ēgnāg Topa, tu' hip, xayī pēnā', nūy yāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy'ax nīm. Yā' 'āxop te hāmyūmmūg. ⁵ 'Aypkox hok, puxix Topa 'āxūygā, 'āxūy

kutōgnāg nā' mōg, tu mōktu 'āxūy xexka, 'ihā Topa te' hep xohix yōg hāpxopmā'ax kopit, pu' xohix hāmyūmmūg: Yā Topa te hāmyok mīy, ⁶ tu' xohix yōg hāpxopmā'ax yūmmūg, tu pagop-tup 'yüānān tu', yā tikmū'ün te hāpxopmā kummuk, puxix Topa' kummugāhā, ha tikmū'ün te hāpxopmā max, puxix Topa hāmmaxnā'. ⁷ Tikmū'ün yāg te' xak, nūy hāpxopmā max, xi' xak, nūy tu max xe'ēgnāg, Topa putuk, xi' xak, pu Topa te: "Āxop yā yōgnū!" kaxī. Tu hāmmax hip, yīl nōm xop hīnnāp-tup xe'ēgnāg nūy Topa mütił tu tihi". ⁸ Pa tikmū'ün nōy te yāy pe'paxex puxet, nūy yāy putup'ax mīy, xix hāpxe'ep-tup nōg, nūy hāpxopmā kummuk pax, ha Topa gāyāhā³⁵, ha hāpkummugāp-tup 'yüānān tu', nūy pago. ⁹ Tikmū'ün xohix te hāpxopmā kummuk, puxix Topa' yānān tu' xūygā³⁶, yōgnū Yoneo yōg tikmū'ün hāmmax pax, hāk-nāy tu' puknōg xop xūygā³⁷. ¹⁰ Tu tikmū'ün max pu hāmmaxnāp-tup 'yüānān tu', pu tu yāyāhā max xe'ēgnāg, Topa putuk, ha' xekānāp-tup, xi' kuxa māp-tup. Yā hāmmaxnāp-tup 'yüānān tu', tu Yoneo yōg tikmū'ün pu hāmmax nāp-tup hāmāxap, xik-nāy tu' puknōg xop pu hāmmaxnāp-tup. ¹¹ Yā Topa pu 'ühep xohix te yāy putuk, tu hāpxopmā'ax xohix kopit nūy yūmmūg, 'ok pe' hāpxopmā max, pe tu kummuk, nūy tu pago.

¹² Hām puknōg xop te Mōyyex yōg xat'ax yūmmūg hok, tu hāpxopmā kummuk, ha Topa te' yōg hāpxopmā'ax kopit, tu tikmū'ün yāy xat'ax hā' kopit, 'ihā' xat'ax yūmmūg 'ohnāg, ha: "Ükummuk!" kaxī. Ha Yoneo yōg tikmū'ün te Mōyyex yōg xat'ax yūmmūg, tu hāpxopmā kummuk, puxix Topa' yōg hāpxopmā'ax kopit, tu yāy yōg xat'ax hā' kopit, hu: "Ükummuk!" kaxī. ¹³ Tikmū'ün te hāpxopmā max, puxix Topa tep-tup pax, 'ok pe' xat'ax yūmmūg, 'ok pe' xat'ax yūmmūg hok, ha tikmū'ün te hāpxopmā kummuk, puxix Topa tep-tup nōg, 'ok pe' xat'ax yūmmūg hok. ¹⁴ Hām puknōg xop te Mōyyex yōg xat'ax yūmmūg'ah, pa' puknōg te hāpxopmā max, puxix tu' mīy, Topa yōg xat'ax mīy, 'ihā' yūmmūg hok. ¹⁵ 'Üyūmmūg. Topa te yāy yōg xat'ax yūmmūgāhā³⁸, nōm xop kuxa kopa' yūmmūgāhā³⁹, yīl kuxa kopa' yūmmūg, 'ok pe' hāpxopmā max, 'ok pe' kummuk. ¹⁶ Häaptup puxet mō'nā'ax, 'ihā' Topa te Yeyox xat, pu tikmū'ün xop xohix yōg hāpxopmā'ax kopit, nūy hāmpe tu panōm yūmmūg, nūy hāmpe tu pānōm xaptop'ax xohix yūmmūg, ha 'āte hām'āpak, max'ax hā' hām'aktux, yā Topa te hāmpe'pānōm xohix kopit putup, tu hām'āpak max'ax hā' kopit putup.

3

¹⁷ Ha 'āxop te: "Ügmū'ūg Yoneo xop yōg," kaxīy. Ākuxa mām ka'ok Mōyyex yōg xat'ax kopah, mōnāyxop hittap Mōyyex te kax'āmi', ha 'ākuxa mām ka'ok nō'ōm kopah, tu: "Ügmū'ūg yā Yoneo xop yōg, ha Yoneo yōg tikmū'ūn yā Topa hā tikmū'ūn xe'e," kaxīy. Yā' hitop tu yāy mūn xexka pe' āpaxex. ¹⁸ Tu Topa yōg putup'ax yūmmūg, xayī' mīy māynāg. Tu hāmmāx'ax yūmmūg, xayī' hāpxopmā max. Pāyā hitop tu hāmyūmmūg. ¹⁹ hu yāy pe' āpaxex hitop, hu: "Āte hāmyūmmūg, hu hāmyūmmūg hok xop pu hāmyūmmūgā'ax," kaxīy. ²⁰ Ākuxa mām ka'ok 'ūxat'ax kopah, yā hāmmāx xohix yūmmūgāhā', xix hāpxe'e yūmmūgāhā', yī' 'āxop te' tuktup xop pu hāmyūmmūgā'ax, xix hāmyūmmūg hok xop pu hāmyūmmūgā'ax. ²¹ Pāyā yāy pu hāmyūmmūgā'ax xate' xaxok, tu Topa yōg hām'āktux 'āktux, pāyā' mīy 'ohnāg. ²² Āxop te: "Āxupxet hok!" kaxīy, tu 'ānōy pu' xat, pu tu' xupxet hok, 'ihā xate' xupxet. ²² Tu' xat hok, pu' nōy hā' xupxet hok, pa 'āxop te 'ānōy hā' xupxet kamah. Tu topa komut xop putup nōg, pāyā topa komut pet tu xate' xupxet, nūy puknōg xop gāyā'. Yā 'ākummuk! ²³ ²⁴ Āxop te yāymūn xexka pe' āpaxex, Topa te xa' hōm yāy xat'ax hah, pāyā 'a' mīy'ah, 'āyipkok 'ohnāg tu', yī' puknōg xop te Topa 'āktux kummuk, yā 'āxop te Topa pu' hupmāhā', ha' yāyhāhup. ²⁴ Topa yōg tappet te: "Ūpuknōg xop te Topa 'āktux kummuk, 'āxop Yoneo xop te hāpxopmā kummuk hah," kaxīy.

²⁵ Yoneo yōg yūmūg tikmū'ūn te kakxop pit xop yāy nāg xax yīmap tu' mep, puyī tikmū'ūn te hāmyūmmūg. Yā Topa yōg tikmū'ūn xe'e'. Yoneo xop te' xat'ax pu' yīpkox pip, puxix tu max, pa' yīpkox hok, puxix yāy xax mep 'ūhitop tu'. ²⁶ Ūpuknōg xop te' xat'ax pu' yīpkox pi', puxix tu Topa hā tikmū'ūn xe'e', ihā yāy xax yīmap mep 'ohnāg. ²⁷ Ha kaxīy puknōg xop te yūmūg yōg hāpxopmā'ax kopit putup, nūy hāpxopmā'ax yūmmūg, tu yāy xax yīmap tu' mep 'ohnāg, pāyā Topa yōg xat'ax pu' yīpkox pip, nūy hāpxopmā max, pa yūmū'āte Topa yōg xat'ax yūmmūg max, tu' pit xop yāy xax mep, pāyā' yīpkox hok, tu hāpxopmā kummuk, puxi' puknōg xop te yūmū yōg hāpxopmā'ax kopit putup. ²⁸ Yoneo yōg tikmū'ūn yā Topa yōg tikmū'ūn xe'e'. Piyā' Yoneo xop yōg? Tikmū'ūn te xīy yā Topa yōg xe'e'? Tikmū'ūn te' xax xak puxet, tu yāyhā' 'ohnāg Topa yōg tikmū'ūn. ²⁹ Pa tikmū'ūn kuxa te Topa xak, nō'ōm te Yoneo xop yōg xe'e', ha Topa Koxuk te' kuxa tupmāhā, pu tu Topa hā tikmū'ūn, 'ūxat'ax te' mīy hok hah. Yā Topa tep-tup, tu' max 'āktux. 'Ap tikmū'ūn nōy te hām'āktux'ah.

¹ Tikmū'ūn 'ūm te' yīkopit, hu: "Ok max 'ūgmūn yā Yoneo xop yōg?" kaxīy. Xix: "Ok max Yoneo xop pit yāy nāg xax yīmap nūy xak?" kaxīy. ² Yā' max xe'e'. Topa tek mū yōg Yoneo xop pu yāy yōg hām'āktux 'āktux, 'ūiy tu xeh max. ³ Tikmū'ūn 'ūm te hām'āktux, hu: "Pa Yoneo yōg tikmū'ūn punethok yīpkox pip 'ohnāg, tu Topa yōg hām'āktux pu' yīpkox 'ohnāg," kaxīy. 'A' yūmmūg, pa Topa mūn max, tu Yoneo yōg tikmū'ūn pu hām'āktux xex, tu' xaxok 'ohnāg. ⁴ Hamūn! Topa te hāpxe'e 'āktux, tu hāmyok mīy, tu' koit 'okpa tikmū'ūn xohix te mō'āmā', yīy Topa tappet te: "Yā Topa te hāmyok mīy, tu hāpxe'e 'āktux, tu' koit 'ohnāg, pu' pa te hāmyūmmūg xe'e' yīkopit, tu: 'ūmax,"

Kaxīy.

⁵ Yūmū'āte hāpxopmā kummuk, kopxix tikmū'ūn nōy pu Topa mūy, yā hāmyok mīy Topa te', ha yūmū yōg hāpxopmā'ax kummuk hā yūmū'āte hāmyūmmūgāhā'. Yā tikmū'ūn punethok te hitop tu hām'āktux, hu: "Pūyā Topa 'ūgkummugā' hok, nūy yūmū yōg hāpkummuk mīy hā' pago", 'Ap max'ah Topa 'ūgkummugā'! Kaxīy. ⁶ Nāy, Topap-xehnāg te hāmyok mīy' Yā Topa mūn pa te hāmyūmmūg xe'ēgnāg, nūy tikmū'ūn xohix yōg hāpxopmā'ax kopit, xi' hep xop xohix yōg hāpxopmā'ax kopit. Paxpu Topa hāpxopmā kummuk, puxix tu tikmū'ūn xohix yōg hāpxopmā'ax kopit hok.

⁷ 'Āte xe hām'āktux, hu: Yāk mūn te koit, pāyā Topap-xehnāg te koit 'ohnāg. Tikmū'ūn xohix te yā koit pax, hu hāmyūmmūg. Yā Topap-xehnāg mūn max xe'ēgnāg. Ha tikmū'ūn 'ūm te hitop tu yīkopit, hu: "Teuptu Topa te' yānān tuk kummugāhā", 'āte koit hah?" Kaxīy. ⁸ Tikmū'ūn nōy te hitop tu hām'āktux, hu: Yā' max yūmū'āte hāpkummuk mīy, puyī Topa hāmmāxna', yā' yānān tu hāmmāxna', kaxīy. Ha tikmū'ūn nōy teknumūn kummuk 'āktux, hu: "Paot te nōm 'āktux." Kaxīy. Tu' koit. Topa te hām'āktux kummuk xop hāpkummugāp-tup 'ūyānān tu'.

'Ūxohix te hāpxopmā kummuk

⁹ 'Ok Topa tek mū yōg Yoneo xop pe'paxex max, xi' puknōg xop pe'paxex kummuk? 'Āmhok! Yā' xohix te yāy putuk Topa pu', 'ūxohix te hāpxopmā kummuk putup pax, ha' kuxa hīy ka'ok, ¹⁰ yīy Topa yōg tappet te: "Tikmū'ūn yok 'ūm 'ap xip'ah.

¹¹ tu yā hāmyūmmūg 'ohnāg, xix Topa xak 'ohnāg.

¹² 'Ūxohix te Topa nīm, tu Topa yōg putut xak. 'ū' 'ūm te hāpxopmā max? 'Ap xip'ah, 'ap puxehnāg xip'ah.

- 13 'Üy'ay'ax te xukpot hax xüy, yä' kummuk, tu
yä mõ'ämä pax,
'Üy'kox te käyänx yïkox putuk, nüy tu yï'ax
häp-tex.
14 Tu' mänög, hu: 'Püyä Topa 'äxat hä' äp-tex!'
kaxïy.
15 Yä' xak, nüy tikmū'ün xüygä', nüy putex,
16 tu häpkut'ex kummuk pax nä' xip, tu
häpkoxyöy pax,
17 tu' nöy kuxa yümmä 'ohnäg,
18 tu Topa yïpkutuk 'ohnäg, nüy tu nüktettx,
yä' kuxa te' yëy' 'okpa Topa xip.' Kaxïy.

19 Yümmä'ate hämyümmüg, tu Topa te'
xat'ax hõm yümmüg, ha Yoneo yög tikmū'ün
pu' hõm, tu' hõm puyï' xohix yäy yög
häpxopmä'ax yümmüg, nüy yäyhähup Topa
tu, ha Topa te tikmū'ün xohix, xi' hep xop
xohix yög häpxopmä'ax kopit putup, nüy yög
häpxopmä'kummuik yümmüg, nüy yänän tu'
kummugä'. 20 Paxpu tikmū'ün Topa xat'ax
pu' yïpkox pi', puxi' kuxa tupmä hok. Ämhok.
'Üxat'ax te tikmū'ün pu hämyümmügähä',
päyä' kuxa kummuk tupmä 'ohnäg.

*Tikmū'ün kuxa yüm ka'ok Yeyox kopah,
puxix Topa' kuxa kummuk tupmä'*

21 Pa Topa te tikmū'ün kuxa kummuk
tupmä nönmähä', tu' xat'ax hok hä'
tupmähä', ha Möyyex yög xat'ax te yümmä'ä
hämyümmügähä', xix tik hittap xop te Topa
pupi hä'mäktux, tu yümmä'ä hämyümmügähä'
kamah, yïy Topa yög tappet te: Ya hamün! Kaxïy.
22 Topa te' kuxa kummuk tupmähä',
pu tu kuxa max. Ükuxa yüm ka'ok Yeyox
Kunnix kopah, yïy Topa te' tupmähä'. Yä'
hep xohix te yäy putuk, yä Yoneo yög
tikmū'ün, xix nööm xop te Yoneo xop hä'
puknög, yä yäy putuk. Ha Topa te' kuxa
mäm ka'ok xop xohix tupmähä', pu tu
kuxa max. 23 Ühep xop xohix te Topa yög
putat xak, tu' nïm, tu häpxopmä kummuk
pax, hu Topa putuk 'ohnäg. 24 Pa Topa
te hämmäxähä', tu nööm kuxa kummuk
tupmähä', ühok hä' tupmähä', yä Yeyox
Kunnix xok hä' tupmähä', pu tu kuxa
max. Yeyox Kunnix xok, nüy tikmū'ün
kuxa kummuk xit, nüy kuxa max tat
'üyänän tu'. 25 Topa te tu' müg Kunnix
tu: "Üpëñä!", kaxïy, tu nööm yäykutnähä',
pu mïpkupnix tu tu' xok, puyïy Topa
tikmū'ün yög häpkummugä'ax xaxogä', pu
tu kux, Yeyox Kunnix xok'ax hä' Topa
te' xaxogähä', tu hämyok mÿ xe'ëgnäg tu'
xaxogähä', tikmū'ün kuxa mäm ka'ok hä'
xaxogähä'. Hõmä Topa te nöä'tot tikmū'ün
yög häpxopmä'ax kummuk, tu 'ap koit'ah,
26 pa hõnhä Kunnix müg, ha' xok tikmū'ün
pupi', pu tikmū'ün xohi' yümmüg, nüy: "Yä'
Topa te hämyok mÿ, hamün, Topa max
xe'ëgnäg," kaxïy. Ha hämyümmügähä',
puyïy yümmüg. Yä Topa te tikmū'ün kuxa

kummuk tupmähä', tu' kuxa mäm ka'ok xop
tupmähä', nööm xop kuxa mäm ka'ok Yeyox
kopah.

27 Putep te xïy yä yäy pe'äpaxex? Putep te
xïy 'äyögkänämähä' hä' äxip? 'Ok yümmä'ate
hämyok mÿ, pu Topa yümmüg putup? 'Ok
yümmüg yïpkox pip Topa yög xat'ax pu', nüy
yümmüg kuxa tupmä?' Ämhok. 'Ap kaxïy'ah.
Päyä yümmüg kuxa mäm ka'ok Yeyox kopah,
hu Topa te yümmüg kuxa tupmähä', pu
tu kuxa max. 28 Hu' yümmüg, Topa te'
kuxa yümmüg puxehnäg hä' tikmū'ün kuxa
tupmähä', tu' xat'ax hä' tupmä 'ohnäg, tu'
yïpkox pip'ax hä' tupmä 'ohnäg. 29 'Ok Topa
te Yoneo xop puxet hä yä Topah? 'Ok pe
Topa te' puknög xop hä yä kamah? Hamün!
Yä' hep xohix xop hä Topah. 30 Topap-xet, tu
Yoneo yög tikmū'ün kuxa tupmähä', 'ükuxa
mäm ka'ok hä' tupmähä', tu' puknög xop
kuxa mäm xop kuxa tupmähä'. 31 'Ok Topa
te' xat'ax nöä', puyïy tikmū'ün kuxa mäm
ka'ok Yeyox kopah? Ämhok. Topa te' nöä'
'ohnäg, hak mû'äte' xat, puyïy yïpkox pi', nüy
mäynäg mÿ.

4

Paot te mõnäyxop 'Amanäm' äktux

1 'Äpu yümmä'ate 'Amanäm' äktux, nööm te
Yoneo yög tikmū'ün xohix hä' mõnäyxop
hämäxap. Putep 'äktux'ax yümmä'ate'? 2 Yä
Topa te 'Amanäm' max 'äktux. Teptu Topa
te' xuktux? 'Ok häpxopmä'ax hä' xuktux?
Ämhok. Yä' hok tu Topa te mõ'yä xe'ëgnäg,
yïy 'Amanäm' te yäy mün kutögnäg pe'äpaxex.
3 Yä Topa yög tappet te: "Amanäm' kuxa
yüm ka'ok Topa kopah, yïy Topa te' kuxa
kummuk tupmähä', pu tu kuxa max." Kaxïy.
4 Tikmū'ün häm, hu tayümak paha', ühok
hä' pa 'ohnäg, päyä häm'ax tu' paha'. 5 Ha
tikmū'ün kuxa kummuk, 'ap häpxopmä'ax
yümmüg'ah, pa' kuxa yüm ka'ok Topa kopah,
puxix Topa pénä!, nüy kuxa yüm'ax pénä!, tu'
hok hä' kuxa kummuk tupmähä'. 'Ok Topa
te tikmū'ün kuxa kummuk xohix tupmähä'?
Ämhok. Pa nööm xop te häpxopmä max hok,
tu' kuxa mäm ka'ok, yä Topa te nööm kuxa
tupmähä'. 6 Hõmä mõnäyxop hittap Namix
te hä'mäktux, tu tikmū'ün hittup'ax 'äktux,
Topa te' yög häpkummuk mÿ'ax xaxogähä',
yä häpxopmä'ax hok hä' tupmähä', ha' hittup
tikmū'ün, yïy Namix te:

7 "Tikmū'ün kuxa hittup, Topa te 'üyög
häpkummuk mÿ'ax xaxogähä hah, pu tu kux.

8 Tikmū'ün kuxa hittup, Topa te' yög
häpkummuk mÿ'ax mõ'upix 'ohnäg, ha' hittup," kaxïy.

9 Pi'yä' tikmū'ün hittup? 'Ok Yoneo yög
tikmū'ün puxet hittup? 'Ok pe' puknög xop
hittup kamah? Namix te putep 'äktux? Yä
Namix te' hep xop xohix 'äktux, nööm kuxa

mâm ka'ok xop 'âktux, yïy Topa yôg tappet te xe: "Amanãm kuxa yûm ka'ok Topa kopah, yïy Topa te' kuxa tupmâhâ', pu tu kuxa max," kaxîy. ¹⁰ Hâm 'ûm hâ Topa te' tupmâhâ? Pi'yâ? 'Ok pe 'Amanãm te yây nâg xex xak 'ûyîmap tu hâmâxap, hak-nây tu' tupmâhâ? 'Ok pe Topa te 'Amanãm kuxa tupmâ hâmâxap, hak-nây tu yây xax xak 'ûyîmap tu'? Yâ Topa te' tupmâ hâmâxap, ¹¹ hak-nây tu 'Amanãm te yây xax yîmap tu' xak, puyîy tu yây kuxa yûm'ax yûmmûgâ', yâ' kuxa yûm'ax ha Topa te 'Amanãm putuk, tu' kuxa tupmâ hâmâxap, pu tu max, yïy 'Amanãm te yûm' hâ mõnâyhop, ha yûmûg kuxa mâm ka'ok hâ yûmûg kuxa tupmâhâ yây pu', pa yûmûg yâg te yây xax 'ûyîmap tu' mep hok. ¹² Ha 'Amanãm te Yoneo yôg tikmû'ûn hâ mõnâyhop yâ kamah, nôm xop kuxa mâm ka'ok Topa kopah, tu 'Amanãm putuk, Topa yôg putat hâ' mõg 'Amanãm putuk tu', ha kaxîy 'Amanãm kuxa yûm ka'ok hâmâxap, tuk-nây tu yây nâg xex yîmap tu' xak.

Topa te hâm'âktux xex

¹³ Topa te 'Amanãm pu hâm'âktux xex, xix 'Amanãm mõkputox pu hâm'âktux xex kamah, nûy tu hâm xexka hõm'ax 'õm pu', xi' mõkputox pu', puyîy yây yôg nû hâm xexkah, ha hâm'âktux xex, 'Amanãm kuxa yûm ka'ok hah. Teptu hâm'âktux xex 'Amanãm pu'? 'Ok xex 'ûxat'ax mûy hah? 'Amhok. Topa mûn te hâm'âktux xex hâmâxap, 'Amanãm kuxa yûm ka'ok hah, hak-nây tu 'Amanãm te' xat'ax pu' yîpkox xip. ¹⁴ Yoneo yôg tikmû'ûn yîpkox pip Môyyex yôg xat'ax pu'. Paxpu Topa te hâm'âktux xex 'ûyîpkox pip xop pu', puxik-tõgnâg, pu' kuxa mâm ka'ok, puxix Topa hâm'âktux hitop tu' xex. ¹⁵ 'Uxat'ax te Topa te hâmyok mûy 'âktux. Tikmû'ûn yîpkox 'ohnâg Topa yôg xat'ax pu', nûy tu hâpxopmâ'ax kummuk, puxix yây tu Topa gâyâhâ', ha Topa te' kummugâp-tup 'ûyânân tu'. Paxpu' xat'ax tu xip hok, puxix tikmû'ûn hâmyûmmûg 'ohnâg, nûy xat'ax pu' yîpkox pi', puxix Topa tu gây hok kamah.

¹⁶ 'Uyûmmûg. 'Amanãm kuxa yûm ka'ok Topa kopah, yïy Topa te hâm'âktux xex xe'e', tu' hok hõm'ax 'Amanãm mõkputox pu', nôm xop kuxa mâm ka'ok xop pu' hok hõm, nôm te Topa yôg putat hâ' mõg, 'Amanãm putuk, ha yûm'û hâ 'âtak, yâ yûmûg kuxa kama mâm ka'ok.

¹⁷ Ha Topa yôg tappet te: "Ühëp xop xohix te 'Amanãm 'âktux putup, hu: 'Amanãm yâ yûm'û hâ mõnâyhop, yâ yûmûg kuxa mâm ka'ok kamah, 'Amanãm putuk,' " kaxîy. Yïy Topa te hâm'âktux xex ka'ok, ha 'Amanãm kuxa yûm ka'ok Topa kopah, yâ Topa xexkah, tu tikmû'ûn xakix'ax hînnâhâ', tu hâm xexka xohix yôg hâpxop mîy, tu hâpxop hok hâ' mîy, 'ûxat'ax hâ'

mîy. ¹⁸ 'Amanãm kutut, xi' xetut kutut, 'ûka'ok, tuk-tok 'okpa Topa te ta tu hâm'âktux xex, hu: "Âmõkputox xohix xexka pip punethok," kaxîy. Yïy 'Amanãm kuxa yûm ka'ok, tu hâmmax hip, pa' kutut xe'e 'Amanãm, ¹⁹ 'ûyôg hâmyâxatamuk xohix te 100, ha yïn pu'uk, pa' kuxa yûm ka'ok, tu' yîkopit 'ohnâg, 'ihâ' xetut ka'ok yûmmûg, ²⁰ tu' hittup, tu' kuxa yûm ka'ok, Topa te hâm'âktux xex tu', tu nôm pu: "Âmax. Xate 'â' hõm putup 'ûgkutok pit. Ya hâmün. Puxi," kaxîy. ²¹ Tu hâmyûmmûg, hu: "Topa te 'â' hõm putup 'ûgkutok pit, tu' ka'ok xe'êgnâg, nûy tu 'â' hõm," kaxîy. ²² Hu' kuxa yûm ka'ok Topa kopah, ha Topa te' kuxa tupmâhâ, pu tu kuxa max. ²³⁻²⁴ Topa yôg tappet te 'Amanãm 'âktux, tu yûm'û 'âktux kamah, yâ Topa te' kuxa mâm ka'ok xop xohix kuxa tupmâhâ, 'û tu kuxa max, ha yûmûg kuxa mâm ka'ok Topa kopah, nôm te yûmûg xuxyâ hînnâhâ' putpu', yâ Yeyox Kunnix mûn hînnâhâ', ²⁵ ha te Topa tux hok, pu tikmû'ûn putex, ha yûmûg pupi' xok, nûy yûmûg yôg hâpxopmâ'ax kummuk tu' xok hâ' pago, ha Topa te putpu' hînnâhâ', nûy yûmûg kuxa kummuk tupmâ Topa tu'.

5

Topa te yûmûg kuxa kummuk tupmâhâ'

¹ Topa te yûmûg kuxa kummuk tupmâhâ', yûmûg kuxa mâm ka'ok hah. Yâ Topa gây kux, ha yûmûg kuxa mâm, nûy tu hittup. Yûmûg xuxyâ Yeyox Kunnix te yûmûg kuxa mâmñâhâ', ² tu yûmûg mõgâhâ', 'ûmõg Topa yôg putat hâ. Yâ yûmûg kuxa mâm ka'ok Kunnix kopah, yïy Topa te yûm'û hâmmaxñâhâ', ha Topa yôg putat hâ yûmûg mõg kumak mõg. Yâ yûmûg kuxa hittup, 'ihâ' mâm ka'ok, tu hâmmax hip, nûy yâyhâ tu max xe'êgnâg, Topa putuk. ³ Yûm'û'âte' hip kamah, 'ihâ' yûmûg xûy, pâyâk kuxa hittup, 'ihâk xûy kamah. Yâ kaxîy yûmûg xûy hâ' tot. ⁴ Yûm'û'âte' nôâ' tot, ha Topa te' pêñâhâ', tu yûmûg putup, yïy yûm'û'âte' hâmmax hip, nûy yâyhâ Topa putuk. ⁵ Yûmûg kuxa tekñôg 'ohnâg, yâ Topa te hâm'âktux, tute mô yûmûg yây xe'êgnâg 'âktux, ha Topa Koxuk te yûmûg kuxa yûmñâhâ', tu Topa te mô yûmûg yây xe'êgnâg yûmñâhâ', ha Topa te yây Koxuk nû' kûtñâhâ yûm'û'â', yïy hâmmax hip.

⁶ Hõmâ yûm'û'âte Topa hâl puknõg, tu hâpxopmâ max hok, ha Kunnix xok, yûmûg pupi' xok, yûmûg kuxa kummuk, yî' xok, ha Topa te 'âmnây puxet yâykutnâhâ', ha Kunnix xok nô'om 'âmnây 'ihâ', nûy yûmûg kuxa ka'ogâ', 'uyîy yûmûg hâpxopmâ max. ⁷ Tikmû'ûn 'ûm te' nôy pupi' xok'ax? 'Ok tik te hâmyok mûy pupi' xok'ax? Yâ' ka'ok, nûy nôy yâyânân tu' xok, pa tikmû'ûn kutõgnâg te tik max 'uyâyânân tu' xok'ax. ⁸ Pa Topa te mô yûmûg yây xe'êgnâg, tu yûmûg yûmñâhâ',

yā Kunnix te yūmūg pupi' xok tap, 'ihā yūmūg kummuk nām'⁹ Ha' xok, nūy yūmūg kuxa kummuk tupmā', pu tu kuxa max, puyī Topa gāy kuxyā yūmūg pupi'.¹⁰ Hōmā Topa te yūmū'ā tu' gāy, pa Topak-tok xok, nūy yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'yānān tu', ha hōnhā Topa te yūmū'ā hāk xape', ha Kunnix hi putpu', tu yūmūg kopa' xip.¹¹ Yūmūg kuxa hittup xe'e', yā Topa yūmū'ā hāk xape, xix Yeyox Kunnix te yūmūg kuxa hittupmāhā', yā yūmūg xuxyā', tu Topa gāy kuxyāhā', yīy Topa hā yūmūg xape'.

Anāo xix Kunnix

¹² Tik te māxap puxet te hāpxopmā kummuk hām xexka tu', hu' xok, hāpxopmā kummuk tu' xok, yī' hep xop xohix xakix'ax, 'ūxohix te hāpxopmā kummuk tu'.¹³ Hōmā, hāmyāxatmuk xohixnāg hā, 'ap xip'ah Topa yōg xat'ax, ha' hep xop xohix te hāpxopmā kummuk, pāyā Topa te hāpxopmā'ax kummuk mō'kupix 'ohnāg, yā tikmū'ūn te' yōg xat'ax yūmūg hok.¹⁴ Mōnāyhop hāmāxap 'Anāo' a' yīpkox pip'ah 'ūxat'ax pu', tu hāpkummuk mīy, ha' hep xop xohix te hāpxopmā kummuk, hu' xakix nām, 'ihā 'Anāo xip hāpxexka tu', ha' xohix xakix, tu mōktu mōnāyhop hittap Mōyyex xip, nōm te Topa yōg xat'ax kax'āmi', yā' xohix xakix.

'Anāo yā tikmū'ūn kummuk hā mōnāyhop hāmāxap, ha' Yeyox Kunnix 'ūk-nāy tu' nūn, nūy yāyhā tikmū'ūn kuxa tup xop hā mōnāyhop.¹⁵ 'Uyūmmūg. Topa te hāmmax nāhā', pāyāp-xet'ah. Topa te hāmhok hā' hāmmaxnāhā', pa 'Anāo te hāpkummugāhā'. Ya hamūn. 'Uhep xop xohix xakix, 'Anāo te hāpkummuk mīy, ha' xakix, pa Topa mūn max xe'ēgnāg, tu hāmmaxnāhā hāmhok hā', tu tikmū'ūn kuxa kummuk xit, Yeyox xok hā' xit, nūy kuxa max 'yānān tu' tat, Yeyox Kunnix te tikmū'ūn mō'yāg xe'ēgnāg hah.¹⁶ 'Uyūmmūg. Tik puxet te hāpkummuk mīy, ha' Topa gāy, tu: "Yā' kummuk 'ōhōm!" kaxīy. Pa Topa te hāpkummuk mīy'ax xop pu hāmmaxnāhā', 'ūhok hā hāmmax nāhā', tu hāpkummuk mīy'ax xexka xaxogāhā', tu' kuxa kummuk xit, 'ūhok hā' xit, nūy kuxa max tat tu' yānān.¹⁷ Hamūn. Tik puxet te hāpkummuk mīy, yī' hep xop xohix xakix'ax. Yā hāpxopmā xexkah, tu' xohix pu hāpkummugāhā'. Pa tik nōy te hāpxopmā xexka xe'ēgnāg, 'ūxuxet'ax Yeyox Kunnix, tu hāmmax xexka nāhā' 'ūxohix pu', nōm xop kuxa mām ka'ok Yeyox kopa' xop pu hāmmaxnāhā', ha Topa te' kuxa kummuk tupmāhā', pu tu kuxa max, ha Kunnix te yūmū'ā xexkānāp-tup, 'ūyī nū mūtik yūmūg hi xe'ēgnāg, nūy hi mōkumak mōg.

¹⁸ Tik puxet te hāpkummuk mīy, yī' hep xop xohix xakix'ax, ha hāpxopmā'ax max puxet nōy te' xohix kuxa tupmāhā', tu'

hīnnāhā'.¹⁹ Tik puxet te' hep xop xohix pu hāpkummugāhā', tu Topa pu' yīpkox xip 'ohnāg, hu yāy putox xop xohix pu hāpkummugāhā', yā' hep xop xohix te hāpkummuk mīy kamah. Pāyā tik puxet nōy te' xohix pu hāmmaxnāhā', tu' yīpkox xip Topa pu', hu hāmmaxnāhā', tu' kuxa kummuk tupmāhā'.

²⁰ Topa te' xat'ax hōm, nūy hāpkummuk yūmūgā', ha hāpxopmā'ax kummuk te' nōy nā' mōg tu mōktu yā' xohix, pa Topa te hāpxopmā hok hā hāmmaxnāhā', tu nōy nā' mōg tu mōktu xohix xexkah.²¹ Hōmā tikmū'ūn te hāpxopmā kummuk, ha' kuxa hīy ka'ok, pa hōnhā Topa te hāmmaxnāhā', tu' hok hā tikmū'ūn kuxa kummuk tupmāhā', pu tu max, puyī hāmyok mīy, nūy tu hi xe'ēgnāg mō kuma' yūmūg xuxyā mūtik, nūy Yeyox Kunnix mūtik hāpxopmā'ax xohix xat.

6

Kunnix tek mūg kuxa tupmāhā'

¹ Yūmū'ātep-tep 'āktux'ax? 'Ok max, yūmūg hāpxopmā kummuk pax, puyī Topa hāmmaxnā xexka?² 'Āmhok! Kaxīy hok! Yā yūmūg kuxa mān ka'ok Yeyox kopah, ha Topa te yūmūg kuxa kummuk tupmāhā', pu tu kuxa tup, nūy hāpxopmā kummuk putup hok, nūy kuxyā'. Tikmū'ūn xok, tu hāpxopmā kux, ha kaxīy yūmū'āte hāpxopmā kummuk tu kux kamah,³ Yūmūg kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik nūy. Yā yūmūg pupi' xok, 'ūyī yūmūg hāpxopmā kummuk tu kux, ha tikmū'ūn te yūmūg putox pix, puyī xohix hāmyūmmūg. Yā Kunnix xok yūmūg pupi', pu yūmūg kuxap-xet yāy kuxa mūtik.⁴ Yeyox Kunnix xok, ha nō hāpkot yūmūg pupi kamah, pu yūmū' yōg hāpxopmā'ax kummuk xaxogā'. Ha yūmūg putox pix, nūy yūmū'ā hāmyūmmūg,⁵ 'ūyī hāpkummuk mīy kux. Ha Topa yūmūg Tak te Kunnix putpu hīnnāhā', tu yūmūg ka'ogāhā kamah, 'ūyī yūmūg hi xe'ē Yeyox mūtik, nūy tu hāpxopmā max.

⁵ Yā Kunnix xok, yūmūg pupi' xok, 'ūyī yūmū'ā hāpxopmā kummuk tu kux, ha' putpu' hi yūmūg pupi kamah, 'ūyī yūmūg hi xe'e'.⁶ Tu hāmyūmmūg. Hōmā yūmū'āte hāpxopmā kummuk, tu' mīy pax, pa Kunnix te mīpkupnix yīmū tu' xok, yūmūg pupi' xok, nūy yūmūg kuxa tupmā', pu hāpkummuk yūmūg kuxa hīy hok, pu yūmū'ā hāpxopmā kummuk tu kux, nūy yānān tu hāpxopmā max.⁷ Tikmū'ūn xok, tu hāpkummuk mīy kux.⁸ Kunnix xok yūmūg pupi', 'ūyī hāpkummuk mīy tu kux, tu' putpu' hi yūmūg pupi kamah, 'ūyī hi mō'kumak mōg yāy mūtik.⁹ 'Uyūmmūg. Topa te Kunnix hīnnāhā' putpu', 'ūyī xe xok putup 'ohnāg. Yā Topa te' hīnnāhā', pu tu hi mō'kuma' mōg.¹⁰ Yā' xok, ha hāpkummuk mī'ax xop te xe Kunnix

putex 'ohnāg, 'ap xep xok putup'ah, pa Topa tu' hi xe'ēgnāg.¹¹ Yā Kunnix xok 'āxop pupi', nūy 'ōg kummuk mȳ'yax kuxyā'. Ūanaxok hok! Hōnhā Kunnix hi xe'e Topa tu', ha'ākuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mȳtik, nūy Topa tu' 'āhi xe'e kamah.

¹² Hăpkummuk mÿ hok, xix yây putup'ax
mÿ hok, xayîy yây kummugâ hok. ¹³ Topap-
xehnâg pu 'ipkox pi', pu tu 'âxat. Yâ xa
hâmmaxnâ xexka! Tu 'âlinnâhâ', ha Topa tu
'âhi', nûy hâmyok mÿ, yîy 'ânôy pu 'âyipkox
hok, xayîy hăpkummuk mÿ hok. ¹⁴ Tikmû'ün
kummuk pu 'âyipkox hok. Yâ yûmûg xat
hok. Pa Topa te yûmûg hînnâhâ, 'ap
xat'ax te yûmûg hînnâhâ, pa Topa te yûmûg 'â
hâmmaxnâhâ', tu' hok hâ' nâhâ', ha yûmûg hi
xe'ëgnâg.

Yūmū'ā Topa hā kāmānat xop

¹⁵ Mōyyex yōg xat'ax tap, ha Topap-xehnāg te nōmhā yūmūg xat, tu yūmū'ā hāmmmaxnāhā'. Äxop te-putep pe'äpaxex? 'Ok Topa te yūmūg kuxa tupmāhā', 'yūy yūmūg hāpkummuk mīy? 'Ap hamūn'ah! Yāmhok! ¹⁶ Äxop te hāmyūmmūg. Tik te' nōy pu' hām, puxix yā' nōy kāmānat, tu' yīpkox pip, tu hām'āpak, nūy tu hām max. Ha kaxīy tīkmū'ūn te Topa pu' yīpkox pip, tu Topa hā 'yūy kāmānat, ha nōm pu hāmmmaxnāhā', tu' kuxa kummuk tupmāhā', pu tu kuxa max. Pāyā tīkmū'ūn yīpkox hok, puxix tu hāpxompmā kummuk, tu yāy kuxa tupmāhok. Yīy Topa te nōm putup nōg, 'ūkuxa kummuk hah. Yā yāy kummugāhā'. ¹⁷ Nū mōy Topa pu hām'āktux, nūy: "Ämax Topah!" kaxīy. Yā hōmā 'äxop te hāpxompmā kummuk, pāyā hōnhā Topa pu 'ayīpkox pip, hām'āpak max 'āpak'ax tu', ha tīkmū'ūn te xa hāmyūmmūgāhā', tu xa hāpxe'e yūmūgāhā', yīy 'ākuxa hittup 'ohnāg, hāpxompmā kummuk tu', pāyā nōmhā Topa yōg putat hā 'āmōg, nūy hāpxompmā max, nūy Topa yōg putup'ax māyñāg mīy, hu 'ākuxa hittup xexka'. ¹⁸ Hōmā 'ākuxa hittup 'ohnāg, hāpxompmā kummuk tu', pāyā nōmhā Topa yōg putat hā 'āmōg, nūy hāpxompmā max, nūy Topa yōg putup'ax māyñāg mīy, hu 'ākuxa hittup xexka'. ¹⁹ 'A 'äxop te hāmyūmmūg'ah, yīy 'āte hām'āktux'ax hā xa hāmyūmmūgāp-tup. Hōmā 'äxop te' xak, nūy hāpkummuk mīy, tu' mīy pax, tu 'ānōy hā'uxpox, tu 'ānōy kummugā pax, Hu mōy, hōnhā xax, nūy Topap-xehnāg pu hāpxompmā max, xayīy 'āhi xe'e, xayīy 'ānōy pu hāmmmaxnāhā'.

¹ 20 Hōmā 'āxop te hāpxompā kummuk pax, tu Topa pu 'āyīpkox 'ohnāg.²¹ Nāy 'ūxutigā', nūy 'ōg hāpxompā'ax kummuk pe' āpaxeh. 'Ok 'āhittup, 'Thā hāmpe'āpaxex? 'Ok pe xate yāyhāhup? Yā xate yāyhāhup, hāpxompā kummuk tu'. Hōmā 'ākuxa hittup 'ohnāg, yā Hāmgāyāgnāg Pet ha 'āmōg'ax.²² Pa Topa te 'ākuxa ka', tu 'ākuxa kummuk tupmāhā', xa kuxa max, nūy Topap-xehnāg pu 'āxop hāpxompā max, nūy 'āhi xe'ēgnāg mō kuma 'āmōg.²³ Tikmū'ūn te hāpxop kummuk

hā yāy kummugāhā 'ūyānān tu', nūy pago,
hu ta xakix. Pa Topa te hāmmaxnāhā',
'ūhok hā hāmmaxnāhā', nūy tikmū'ūn hīnnā
xe'ēgnāg. Yeyox Kunnix xok hā hīnnāhā',
nō'ōm yūmūg xuxyā xe'e, ha yūmūg kuxap-
xet Kunnix kuxa mūtik.

7

Paot te yāyta'ax xop hā hāmyūmmūgāhā'

1 'Ükxape xop, 'ãxop xohix te' xat'ax yümmüg, hu häm'äktux yümmüg kamah yögnü'. 'Üxat'ax yä' xat tikmü'ün xohix, ha ta' xakix xop 'ap xat'ah. 2 'Üyümmüg. 'Un yäytaha, ha' xat'ax te' ügmüy ka'ok, tu' yïpxox müggä' ka'ok, pa' yïpxox xok, puxix 'ühly'ax koa', ha ta' nüm, tu' hol yüm. 3 Kaxiy, te tek nöy mütik nöm 'ihä' yïpxox xip, puxix tikmü'ün te: "Yä' ün kummuk, tu' nöy hä' xupxet," kaxiy. Pa 'ün yïpxox xok, puxix tup-xehnäg, nüy hok yüm, tu nöm pu' yïpkox xip kux, yä' max, 'ün te tik nöy müy, nüy nü mütik yäytax. 4 'Ükxape xop, yä' kaxiy 'äxop te' ähok pip xop putuk. Yä' Kunnix xok 'ihä' Möyyeyë yög xat'ax pu' 'äyïpkox kux, nüy hönhä Kunnixp-tes pu' 'äyïpkox pi'. Yä' 'äxop te Kunnix hä' yïn xexka', tu yä' hönhä 'uyög, ha putpu' hi', 'üyiy yümmüg häpxopmä max Topa pu'. 5 Höma' yümmü'äte häpxopmä'hä', tu yä' yäy yög putup'ax xohix mÿ, tikmü'ün xop xohix putuk, yümmü'äte' mÿ, ha' xat'ax te häpkummuk mÿ xat hok, 'ümly' hok, hu häpkummuk mÿ putup xüy, tu möktu yümmüg xakix. 6 Pa hönhä yümmüg hok pip, ha yümmüg hïy'ax koa', yümmüg hok pip, nüy Topap-xehnäg pu' häpxopmä max. Topa Koxuk te yümmüg hïnnähä xe'e', tu yümmüg putox kummuk tumpähä, ha' xat'ax hittap te yümmüg xat kux. 7 Yümmü'ätep-tep 'äktux'ax? 'Ok xat'ax kummuk? 'Ämhok! Yä' max, pâyä' xat'ax tekmün pu' hämyümmüg'hä', 'ü' yümmüg, 'ok pe' max, 'ok pe' kummuk. 'Üxat'ax tek xat hok, 'üyiy häpxop putup xüy hok. Paxpuk xat hok, kopxix häpxop putup xüy hok, pa hönhä 'äte hämyümmüg, hu häpxop putup xüy xe'e'. 8 Yi' xat'ax tek xat, 'üyiy tuk nöy yög häpxop putup xüy hok, hu 'äte häpxop putup xüy. Pax puk xat hok, kopxix Topa yög hämp'e'paxex yümmüg hok, xix yäy öyg häpxopmä'ax kummuk yümmüg hok. Yä' Topa te' pa hämyümmüg xe'ëgnäg, hu' xat, 'üyiy häpxopmä max. 'Höma' 'äte' xat'ax yümmüg 'ohnäg, tu hämpekpaxex, hu: "Yä' 'äte häpxopmä max," kaxiy. Pa Topa tek xat, 'üyiy häpkummuk mÿ hok, ha 'äte' xupak, tu hämyümmüg, tu yäy kuxa kummuk yümmüg,¹⁰ hu yäy kuxa tu tekñög. Yä' Topa te' xat'ax höm, puyiy tikmü'ün hïnnä', pak yümmüg'hä', 'ü' yümmüy yäy öyg häpxopmä'ax kummuk.¹¹ 'Äte häpkummuk mÿ, hu yäy pu mö'ämä', tu yäy mün max pek'paxex, pâyä'

koit. Hu 'äte yäy kuxa putex, tu: "Äte Topa yög xat'ax mäy hok." Kaxïy.

¹² Yä Topa yög xat'ax max xe'ëgnäg, tu häpxe'e'. ¹³ Tepte xïy? 'Ok häpxop max tek kummugähä?' Ämhok! Päyä 'äte häpkummuk mäy, hu Topa yög xat'ax max, tu yögnü häpxopmä'ax kopit, nüy 'ügmän yümmügä', yä 'äte häpkummuk mäy xe'e'.

Tikmū'ün kuxa te yäy tuk-mäy

¹⁴ Yümü'äte hämyümmüg. Üxat'ax yä Topa yög, hak mün pu'uk, hu häpxopmä kummuk pax, tu häpxopmä kummuk mõkumak mõg. ¹⁵ Intu'. 'Äte häpxopmä maxp-tup, päyä 'ap mäy'ah, tu häpxopmä kummuk putup nõg, päyä 'ümäy. ¹⁶ Tu häpxopmä kummuk, ihä nõm putup nõg, kopxix: Yä hamün. Topa yög xat'ax max xe'e'. Kaxïy. ¹⁷ Ak mün te' mäy'ah, päyä häpkummuk tek kuxa kopa' xip mün te' mäy. ¹⁸ Äte' xak, nüy häpxopmä max, päyä 'a' mäy yümmüg'ah 'äte', 'ügkuxa kummuk tu'. ¹⁹ Tu' xak, nüy häpxopmä max, päyä 'a' mäy'ah, tu' yänän tu häpxopmä kummuk. ²⁰ A 'äte häpkummuk mäy putup'ah, päyä' mäy, yïy häpkummuk tek kuxa kopa' xip tek kummugähä', ²¹ yïy 'äte hämyümmüg. 'Äte häpxopmä max putup, ihä häpxopmä kummuk 'üp-xehnäg. ²² Ügkuxa te Topa yög xat'ax hä' hittup, ²³ päyä 'äte häpkummuk mäy pax, 'ügkuxa kummuk tu'. Tu häpxopmä max xak, päyäg kuxa kummuk tuk hÿ, ü häpxopmä max hok. ²⁴ Huk hittup 'ohnäg. Ü 'üm mün tek ka'ogä'ax, 'äte häpxopmä max? ²⁵ Topa tek ka'ogäp-tup, yïy 'äte: "Topa 'ämax," kaxïy. Yä Yeyox Kunnix te 'ü 'üm hä'ätehet.

Kaxïy 'ügkuxa kopa 'äte' xak, nüy Topa yög xat'ax 'ügyipkox xihip, nüy 'ügmänyäg mäy, päyä 'äte' mäy yümmüg'ah, hu häpkummuk mäy pax.

8

Topa Koxuk tek mäg ka'ogähä'

¹ Topa te yümüg kummuk 'üm 'äktux'ah nõmhä, yä yümüg kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mütik, ha Topa te yümüg 'üm 'äktux kummuk 'ohnäg Yeyox Kunnix hah. ² Topa Koxuk te yümüg hinnä x'e'e Yeyox Kunnix mütik, tu yümüg mõy, pu' xat'ax yümüg kuxa hÿ hok, 'üyä yümüg häpkummuk mäy hok, nüy yümüg xakix hok kamah. ³ Üxat'ax te yümüg 'üm kuxa tupmä'ah. Yümü'äte yäy putup'ax mäy, yïy häpxopmä kummuk pax, pa Topa ka'ok, tu yümüg kuxa tupmähä', pu tu kuxa max, tu häpxopmä'ax kummuk 'äktux kummuk kamah, huk-tok pit nü'kutnähä', ha yäyhä tikmū'ün kutok nüy häpkummuk kuxyä'. ⁴ 'üyä yümüg häpxopmä max, nüy tu' xat'ax xohix pu yümüg yipkox pi', yä' xat'ax max xe'e'. Ha Topa Koxuk te yümüg ka'ogähä', 'üyä yäy putup'ax mäy hok. ⁵ Tikmū'ün te yäy

putup'ax mäy, puxix tute häpkummuk mäy, pa tikmū'ün te Topa Koxuk pu' yipkox pip, puxix tu häpxopmä max, Topa Koxuk pekpaxex tu'. ⁶ Tikmū'ün te yäy putup'ax mäy, puxix tu xakix, hämpe'paxex kummuk tu', pa tikmū'ün te Topa Koxuk pu' yipkox pip, nüy häpxopmä max, puxix tu hi xe'e', tu' kuxa mäm max, Topa Koxuk pe'paxex tu'. ⁷ Yïy tikmū'ün gäy, tu Topap-tup nõg, nüy yäy putup'ax mäy, tu yä hämpe'paxex kummuk, tu Topa yög xat'ax pu' yipkox 'ohnäg, tu' mäy 'ap yümmüg'ah, ⁸ yïy Topa te nõm xop putup hok, nõm te yäy putup'ax mäy pax.

⁹ Pa 'äxop te yäy putup'ax mäy 'ohnäg. Ämhok. 'Äxop te Topa Koxuk pu 'äyipkox pip. 'Äxop te nõm pu 'äyipkox pi', puxix Topa Koxuk 'äkopa xip. Tikmū'ün te Kun-nix Koxuk xip hok, puxix Kun-nix yög hok. ¹⁰ Kun-nix te 'äkopa' xip, puxix Topa Koxuk 'ähinnä', Topa te 'äkuxa tupmähä hah, pa 'äyin xok putup, xate häpkummuk mäy pax hah. ¹¹ Topa Koxuk te Yeyox Kun-nix hinnäpä-tup putpu 'äxop yïn, yä hõnhä' xip 'äkopah.

¹² Ükxape xop: Yä Topa te yümü'ä hämmäx-nähä', yïy yümü'äte tu ta nemën. Äpu yümü'ä yäy yög putup'ax mäy hok. ¹³ 'Äxop te' mäy, hu ta xok, pa Topa Koxuk pu 'äyipkox pip, hu ta yä hi xe'ëgnäg. ¹⁴ Tikmū'ün te Topa Koxuk pu' yipkox pip, yä 'öhõm Topak-tok xe'ëgnäg. ¹⁵ Yä Topa Koxuk te 'äkuxa kummugä 'ohnäg, pa' hittupmähä', nüy tu kuxänög hok. 'Üyümüg. Yümü'äte yäyhä Topak-tok xop, pu yümüg ka'ogä', 'üyä Topa pu häm'äktux, hu: "Tak, yögnü 'Ätak!" kaxïy. ¹⁶ Ha Topa Koxuk te yümüg koxuk pu häm'äktux, nüy yümü'ä Topak-tok xop 'äktux. ¹⁷ Yümüg yä Topak-tok xop, hu pexkox yög häpxop max xohix pop putup, Topa te nõm xex yäy yög tikmū'ün pu', ha yümü'äte' pop putup Kun-nix mütik. Yä Topa te nõm häpxop max xex Kun-nix pu', tu pexkox kopa' xex, ha yümü'äte häpxop mõ'koxip putup Kun-nix mütik. Nõm mütik yümüg xüy, kopxix yümüg yäyhä max xe'ëgnäg Kun-nix putuk.

Yümü'äte yäyhäp-tup max xe'ëgnäg

¹⁸ 'Äte hämp'e'paxex, hu: Yümüg xüy kutögnäg nõmhä, tul kuxa hittup xe'ëgnäg putup hõmä, ihä häptup xe'e nõy punethok mõ'nähä', ihä yümüg yäyhäp-tup max xe'ëgnäg. ¹⁹ Topa te yõnnä'i xohix mäy, ha hip, tu' xak, pu Topa nõm tu yäy yög kutok xop mäg. ²⁰ Hõmä häpxopmä'ax xohix yäyhä hitop, Topa tep-tup hah, ha hämmax hip, ²¹ puyiy Topa tux hok, pu tik-tox hok, 'ü yäyhä max xe'ëgnäg, Topak-tok xop xohix mütik. ²² Yümü'äte hämyümmüg, nõm yõnnä'i xop tu' kokõn, tu' xüy, 'ün tek-tox put

putup, tu' xüy, tu' kokön, ha kaxiÿ yönnä'í xohix xüy pu 'Topa' hittupmä'. ²³ Päyä' hok pip'ah. 'Ämhok. Yä yümü'äte kopa yä' kokön kamah, ha Topa te yümü'ä yäy Koxuk hok höm hämäxap, ha' hip, nüy yümüg yäyhä Topak-tok xop, yä yümüg tupmähä, 'üyä' yümüg tup mō'kumak mög. ²⁴ Yä yümüg kuxa tupmähä', yümüg kuxa mäm ka'ok ha' tupmähä', ha yümü'äte hämmax hip. 'A hönhä yümü'äte' pënä'ah, tuk kuxa mäm ka'ok, hu hämymämmüg, yä yümü'äte' pënäptup. Pax pu tikmū'ün hämpenä', puxi' hip 'ohnäg. ²⁵ Pa tikmū'ün te' pënä hok, puxix tu kuxa mäm ka'ok, tu hämmax hip, puyä' Topa 'ä' my.

²⁶ Ha Topa Koxuk te mō yümüg nïnyäm, yümüg kuxa pu'uk hah. Ha yümü'äte Topa müistik häm'äktux yümmüg'ah, yïy Topa Koxuk te Topa tu ta tu' xak, yümüg pupi tu' xak, 'ükökön Thä yümüg pupi' xak, nüy 'üyä hok hä häm'äktux, nüy Topa pu häm'äktux. ²⁷ Ha Topa te tikmū'ün kuxa kopa pënähä', tu yäy Koxuk pe'paxex tu' yümmüg, ha yäy Koxuk xe'ëgnäg te Topa tu' xak, yäy yög tikmū'ün pupi' xak, tu Topa yög putup'ax yümmüg. ²⁸ Topa te yümü'ä hämmaxnähä', tu hämmaxnähä' tup mō'kuma' mög, tu häpxopmä'ax xohix hä yümü'ä hämmaxnähä'. Yä yümü'äte Topap-tup pax xexka', yümüg yïmögatux hah, tu yümüg xänähä', mō yümüg yäy xe'ëgnäg tu', ha yümü'äte' yümmüg, hu yümüg kuxa mäm. ²⁹ Topa te yümüg yïmögatux tap, tu yäy pu yümüg pop, 'ü yümüg yäyhä' ähä tuk-tok putuk, pu Kunnix yä máxap, ha yümüg xohix yä nöön mō nü kuhamöy. ³⁰ Ha Topa te yäy pu yümüg pop tap, xix yümüg xänähä', xix yümüg kuxa tupmähä', pu tu kuxa max, 'üyä yümüg yäyhä max xe'ëgnäg, Kunnix putuk.

Topa te mō yümüg yäy xe'ëgnäg Yeyox Kunnix hah

³¹ Hamün, yïy yümü'ätep-tep 'äktux'ax? Topa te yümü mütik tihi', yïy tikmū'ün kummuk te hitop tu yümü'ä häpkummugähä'. ³² Topa te yäy kutok pit puxet kumiy 'ohnäg, pa yümü'ä' höm. 'Ük-tok höm yümü'ä', puxix tu häpxop xohix yümü'ä' hok popmäptup kamah. ³³ Topa te yäy yög tikmū'ün yïmögatux. 'Ok tik 'üm xip, nüy 'ükummuk 'äktux? 'Ap tik 'üm xip'ah, yä Topa mün te' kuxa tupmähä', pu tu kuxa max. ³⁴ Yïy tikmū'ün 'üm 'ä' kummuk 'äktux'ah. Kunnix xok, yä putpu' hi', tu Topa yïpxe'e hä' xip, tu yümüg pupi Topa tu ta tu' xak, ³⁵ tu mō yümüg yäy xe'ëgnäg. 'Ap tikmū'ün 'üm xip'ah, xix häpxopmä'ax 'üm xip'ah, nüy Topa pu' hupmä hok, puyä' Topa yümüg putup hok. Yümüg xüy xix häpxop xak'ax tat punethok, xix tikmū'ün te yümüg xüygähä', ha putup te yümüg kix, ha topixxax 'üm

yümüg xip hok, xix tikmū'ün kummuk te' xak, nüy yümüg kix, puxix Kunnix mün mō yümüg yäy xe'ëgnäg, tu yümüg nüm 'ohnäg. ³⁶ Topa yög tappet te: "Ämnïy xohix hä tikmū'ün te yümüg putup nöö, tu yümüg kix putup, yümü'ä yä Topa hä tikmū'ün hah. Tikmū'ün te kahnëñ mögähä', nüy putex, ha taxiÿ yümüg mögähä', nüy yümüg kix," kaxiÿ.

³⁷ Päyä' tute yümüg nöö hok, Yeyox Kunnix te mō yümüg yäy xe'ëgnäg hah, yïy yümüg kuxa hittup xexka', Thä pexkox ha yümüg mög kumak mög. ³⁸ Yïy 'äte hämymämmüg. Kunnix te mō yümüg yäy xe'ëgnäg, tu yümüg nüm 'ohnäg. Pe yümüg hï', pe yümüg xakix, puxix Kunnix yümüg nüm hok. Pexkox yög xop xix yämäy xop te yümüg nümmä hok, ha hönhä Kunnix te yümüg müistik tihi', tu häptup hä yümüg mütil hi putup, xix häptup nöö xohix hä Kunnix te yümüg 'üm nüm putup'ah, mō yümüg yäy xe'ëgnäg tu'. ³⁹ Yä pexkox yög xop te Kunnix nümmäptup hok yümü'ä', xix häm xexka xix häm kapa' pip xop te yümü'ä nümmäptup hok kamah. 'Ap xip'ah häpxopmä'ax te Topa pu hupmähä', puyä' yümüg nüm, ha mō yümüg yäy xe'ëgnäg, yümüg xuxyä Yeyox Kunnix hä Topa te mō yümüg yäy xe'ëgnäg.

9

Topa xix yäy yög tikmū'ün

¹ Äte xa häpxe'e 'äktux: 'Ügmün yä Kunnix yög, hu 'ap koit'ah. Topa Koxuk tek kopa' xip, tuk kuxa pu hämymämmügähä', tu: "A xatep koit'ah," kaxiÿ. ² Ügkuxa hittup 'ohnäg, yäk kuxa xüy, Thä 'äte yäy yög tikmū'ün pe'paxex. Yäk xape xe'e Yoneo yög tikmū'ün, 'ügmüg hep puxet tu'. ³ Äte häm'äktux'ax hu: Püyä Topa 'ügkummugä', nüy 'ükxape hä hämmaxnähä! Tu xe häm'äktux'ax, hu: Püyä Kunnix 'ügnäm, nüy tuk xape mō'nïnyäm 'üyänän tu'. ⁴ Nö'öm yä Topa yög tikmū'ün, ha' yïmögatux, pu Topa häk-tok xop, ha Topa te' xexkanähä', yäy müistik, tu' pa'ax mý nöön xop müistik, tu tu' xat'ax höm. Yä 'ön te Topa xak, tu' yëy Topa keppah, ha Topa te nö'öm müistik häm'äktux xex. ⁵ Ha mönäyxop hittap mökputox, ha Kunnix mün kama mönäyxop hä mōkputox. Püyä' xohix Topa xexka 'äktux mō kuma' mög, 'ükexka xe'ëgnäg hah. Hamün.

⁶ Pa 'a Topa te häm'äktux hitop tu' xex'ah. 'Ämhok. 'Ap kaxiÿ'ah, päyä 'Iyaet yög tikmū'ün xohix 'a Topa yög'ah. 'Ämhok. Topa te' a xohix yïmögatux'ah. ⁷ Yä Mönäyxop hittap näm 'Amanäm mökputox, päyä' yäg Topa hä yäy kutok xop. 'Ap xohix'ah. Yïy hömä Topa te 'Amanäm pu häm'äktux, hu: "Äk-tok 'Iyak mökputox yä 'ämöökputox xe'e', 'ap nöö xop 'üm 'ämöökputox'ah. Yä' puknög," kaxiÿ. ⁸ Yïy Topa te 'Amanäm mökputox

xohix 'ap putup'ah, pa häm'äktux xex 'Amanäm müük hu: "Äk-tok 'Iyak mōkputox, nō'om 'ämökputox xe'e', 'äte xa häm'äktux xex hah," kaxi. ⁹ Tu häm'äktux xex, hu: "Häpxip 'ihä' putpuk nūn'ax, ha 'äxetut Xat tek-tok put putup," kaxi.

¹⁰ Ha 'Iyak xetut Hemek, tuk-tok pit 2 pop, ha' tak 'Iyak 'üp-xet, ¹¹⁻¹² pa Topa tek-tok puxet yäykutnä tap, hak-tok 2 te' tut tex kopa tihii', Thä Topa te' tut pu häm'äktux, hu: "Äk-tok hämäxp te' taknöy pu' häm putup, tu' taknöy 'ük-näy tu' nähä pu' häm putup," kaxi. Pa Topa te häm'äktux, Thäk-tok 2 te' tut tex kopa' tihii', tu häpxopmä 'ohnäg, pe' mäx, pe' kummuk, pa Topa te' yäykutnä tap, ¹³ yïy Topa yög tappet te: "Äte Yako putup pax, tu 'Eyao putup nög," kaxi.

¹⁴ Yümü'äte putep 'äktux'ax? 'Ok Topa te häpxopmä kohe? Ämhok. ¹⁵ Tu Mönäyhop Møyeyx pu häm'äktux, hu: "Ätep-tup, nüy tikmū'ün 'üm kuxa ka', kopxi' kuxa ka'. Yä puxi'," kaxi. ¹⁶ 'Üyümüg. Topa te nöm tikmū'ün kuxa ka', 'ok pe tikmū'ün tep-tup, 'ok pep-tup hok, 'ok pe tikmū'ün te häpxopmähä', pe häpxopmä hok, päyä Topa te' kuxa ka'. ¹⁷ Topa yög tappet te Pana'o hittap 'äktux, ha Topa te nöm pu häm'äktux, hu: "Äte 'äxexkanähä', nüy xa häm'yümügä', xayiy 'ügmün ka'ok yümmüg, puyiy häm' xexka xohix yög tikmū'ün tek xuxet'ax yümmüg," kaxi. ¹⁸ Yïy Topa tep-tup, nüy tikmū'ün kuxa ka', puxi' kuxa ka', tup-tup, nüy tikmū'ün nöy kuxa mämmä hok, puxi' mäm 'ohnäg.

Topa te tikmū'ün kuxa ka', tu häpkummuks hä' yänän kamah

¹⁹ Pa tikmū'ün te: "'Ok Topa te häpkohemä, Thä tikmū'ün kummuk 'äktux? Topa te tikmū'ün kuxa mämmä hok, puxix tikmū'ün kuxa mäm 'ohnäg, Topa mün tep-tup hah," kaxi. ²⁰ Nää. Yäy pe'äpaxex xexka hok. Äk-tägnäg, ha Topa mün xexka xe'ëgnäg. Xate putöy putuk, nöm hä tikmū'ün te nax mäy. Pax pu putöy te: "Tep tu xähä nax?" kaxi. ²¹ Nää. Tikmū'ün te putöy hä nax mäy, yä hämoyok miy, tu' nax hu' mäy, tu naxtox nünnäp-tup, hu' mäy. 'Üp-tup, hu' mäy, ha' yäg mäynäg, xix 'ünöy max miax.

²² Ha kaxi Topa te hämoyok mäy. Tute' xohix pu' gäy yümmügäp-tup, pu' xohix Topa yä 'üka'ok yümmüg, yïy tikmū'ün kummuk hä' tot, tu nöm koxyöy'ax. ²³ Tu' max xe'ëgnäg, tu yümmügähä', tu yümmügähä', 'ü yümmüg. Yïy Topa te yümmüg kuxa ka', 'ü yümmüg yäyhä max xe'ëgnäg kamah, hamün müük, ²⁴ tu yümmüg xänähä', Yoneo yög tikmū'ün kopa 'üyäg xänähä', xi' puknög xop kopa 'üyäg xänähä'. ²⁵ Hämä 'Oyex te Topa pupi häm'äktux, tu tappet tu kax'ämi', hu:

"Äte' puknög xop putup, yä yögnü tikmū'ün, hämä 'äte tu nöm xop putup nög, päyä hönhä nöm mō'yäy xe'ëgnäg.

²⁶ 'Önte Topa xe'ëgnäg te nöm xop pu häm'äktux tap, tu:

'Yä 'äxop puknög, 'ap yög'ah tikmū'ün, kaxi. Yä 'önte Topa xe'ëgnäg te yäy yög tikmū'ün 'äktux putup,

yä Topa hi xe'ëgnäg," kaxi.

²⁷ Ha 'Iyait kama te Topa pupi ham'äktux, tu: "Yoneo yög tikmū'ün xohix punethok yä 'ämöt xap xohix punethok putuk, pa 'ätek-tägnäg yimögatux, nüy kuxa kummuk xit, nüy kuxa max mō'tat 'üyänän tu'. ²⁸ 'Ügnün mō'ka'ok, tu' hep xop xohix tu pagop-tup, tu' kummugäp-tup 'üyänän tu'," kaxi. ²⁹ Hämä 'Tyait te Topa pupi häm'äktux, tu: "Pax pu Topa xe'ëgnäg yümüg mōkputox xohix kix, puxix yümüy yög kömäen te Xonöm putuk, xix Gömöd putuk, yä' hok yüm," kaxi.

Iyaet yög tikmū'ün te häm'äpak max'ax 'äpak

³⁰ Yümü'ätep tep 'äktux'ax? Nühü': Yä' puknög te Topa xak ohnäg, tu häpxopmä max hok Topa pu', pa Topa te' kuxa tupmähä', pu tu kuxa max, 'ükuxa mäm ka'ok tu', ³¹ Thä Yoneo yög tikmū'ün te Topa yög xat'ax xäk, nüy Topa pu' xat'ax hä yäy kuxa tupmä', tu' tupmä hok. ³² Tep tu' tupmä hok? 'Ükuxa mäm 'ohnäg, tu häpxopmä punethok, nüy yäyhä 'ümäx, hu' kuxa mäm 'ohnäg Topa kopah. Tu tikmū'ün putuk, nöm tikmū'ün te mäkaxxap xexka yümü häm' tu' nähä', ha mäkaxxap yümü' nähä'.

³³ Yä Topa yög tappet te Kunnix 'äktux, Thä mäkaxxap xexka 'äktux, tu: "Pénä! Yikti Xiäm tu 'äte mäkaxxap xexka mäd'yüm, pu tikmū'ün häm tu nä', mäkaxxap te' kup hä' tak, ha' nähä', ha tikmū'ün kuxa yüm ka'ok mäkaxxap kopah, puxix tu yäy pu' hüpma hok," kaxi. Yä tappet te Kunnix 'äktux, nüy tikmū'ün kuxa mäm'ax yümmügä'.

10

¹ 'Ükxape xop, 'äte' xak, puyiy yögnü tikmū'ün kuxa mäm ka'ok Yeyox Kunnix kopah, ha 'äte Topa tu' xak pax tikmū'ün pupi', ² tu hämyümüg, ha Topap-xehnäg xak, pa hämyümüg 'ohnäg. ³ 'Ap kuxa tupmä yümmüg'ah, tu yäy pe'paxex hä yäy kuxa kummuk tupmäp-tup, pa Topap-xehnäg te tikmū'ün kuxa tupmähä', pu tu kuxa max. ⁴ Ha Kunnix nün, nüy mäpkupnix tu' xok yümmüg pupi', puyiy tikmū'ün kuxa mäm ka'ok 'om kopah, puxix Topa' kuxa tupmä', pu tu kuxa max, yïy Yoneo xop hitop tu' xat'ax mäy. Yä' kuxa tupmä hok.

Topa te tikmū'ün xohix kuxa kummuk xit'ax

⁵ Mõnäyhop hittap Möyyex te' xat'ax 'äktux, hu: "Tikmū'ün yïpkox pip 'üxat'ax pu', puxi' xat'ax nõm hïnnäp-tup," kaxiý. Ha kaxiý 'üxat'ax te tikmū'ün kuxa tupmähä Topa pu', ⁶ Täk tikmū'ün te nõm pu' yïpkox pip, ha Möyyex te tu' xuktux. ⁶ Pa Topa yöög tappet te häm'äktux nõy yä kamah, tu Topa te tikmū'ün kuxa tupmä 'äktux, tu Topa te' kuxa mäm ka'ok xop kuxa tupmä 'äktux, hu: "Üyïpkopit hok, hu: "Ü 'üm te pexkox tu' mög putup, nüy yümmüg kuxa kummuk tupmä?"" kaxiý. Tu Kunnix nü'kutnä'ax 'äktux, yä' nüñ tap, nüy yümmüg kuxa tupmä'. ⁷ Tu xe' yïkopit, hu: "Ü 'üm te xakix xop pet ha' mög putup, nüy yümmüg kuxa tupmä?" kaxiý. Yä Topa te Kunnix putpu' hïnnä tap 'äktux. ⁸ Tu xe häm'äktux, hu: "Topa te häm'äktux, tu häm'äktux 'üm mõ'kutnähää'xa', ha 'äxop te häm'äpak, tu xe' xuktux, yä 'äkuxa kopaa xip," kaxiý. Hak mû'äte Topa yöög häm'äktux'ax xa' xuktux, xayiý 'äkuxa yüm ka'ok Topa kopah. ⁹ Ok xatep-tup, pu Topa 'äkuxa kummuk xit, nüy kuxa max mõ'tat 'üyänän tu'? Xatep-tup, 'äpu 'änöy pu häm'äktux, hu: Yeyox mûñ yäk xuxyä! Kaxiý. Tu 'äkuxa yüm ka'ok Yeyox Kunnix kopah, Topa te' putpu hïnnähää hah. Xate häpxopmä kaxiý, puxix Topa 'äkuxa kummuk xit, nüy kuxa max tat 'üyänän tu'. ¹⁰ Yümmüg kuxa mäm ka'ok, ha Topa te yümmüg kuxa tupmä', pu tu kuxa max, yümmü'äte' yïko'hä xuktux, puxix Topa yümmüg kuxa kummuk xit. ¹¹ Topa yöög tappet te: "Tikmū'ün kuxa yüm ka'ok nõm kopah, puxix tu yäy pu hupmä hok," kaxiý. ¹² Ha' hep xop xohix pu hämmaxnähää', nõm xop kuxa mäm ka'ok Topa kopah, tu Topa pu yäy putulk, Yoneo yöög tikmū'ün xi' puknög xop. Topa yä yümmüg xuxyä', tu hämmaxnähää' ühep xop xohix pu', nõm xop te Topa tu' xak, pu hämmaxnähää'. ¹³ Topa yöög tappet te xe: "Topa te' hep xop xohix kuxa kummuk xit putup, nüy kuxa max yänän tu'tat, nõm xop te Topa tu' xak, pu' xiit," kaxiý.

¹⁴ Pa' hep xop punethok te ta tu' xak hok, 'ükuxa mäm 'ohnäg tu', hu häm'äpak 'ohnäg. Tu häm'äpak hok, tikmū'ün te häm'äktux 'ohnäg hah. ¹⁵ Tu häm'äktux hok, tikmū'ün te mõ'kutnä 'ohnäg hah. Topa yöög tappet te: "Yä' max tikmū'ün nü', nüy häm'äpak'ax max 'äktux," kaxiý.

¹⁶ A' xohix tep-tup'ah. Hõmä mõnäyhop hittap 'Iyait te Topa pupi häm'äktux, tu kax'ämi', tu: "Topah, pi'yä' yïpkox 'üm pip 'ügmü'äte häm'äktux?" kaxiý. ¹⁷ Yä tikmū'ün te Kunnix 'äktux'ax 'äpak hämäxap, tuk-näy tu' kuxa yüm ka'ok nõm häm'äktux'ax kopah.

¹⁸ Pa 'äte xe' yïkopit, hu: "Ok tikmū'ün te häm'äpak hok? Hamün. Yä' xupak. Topa yöög tappet te:

"Tikmū'ün xohix te' yïy'ax 'äpak, yä häm xexka xohix yöög tikmū'ün te nõm häm'äktux'ax 'äpak." Kaxiý.

¹⁹ Hak yïkopit, hu: "Ok Yoneo yöög tikmū'ün te häm 'üm yümmüg hok?" kaxiý. Yä' yümmüg. Pa hõmä mõnäyhop hittap Möyyex te Topa yöög häm'äktux kax'ämi', tu: "Äte 'äyïpkumüyäp-tup, 'üpuknög xop hä 'äyïpkumüyäp-tup, 'üpuknög xop yä' hep puxet 'ohnäg, päyä 'äte 'äyïpkumüyäp-tup, 'ihä puknög xop yäyhä yögnü tikmū'ün. 'Äte 'ägäyäp-tup nõm puknög xop hah, nõm puknög xop pa te hämyümmüg 'ohnäg hä 'äte 'ägäyäp-tup," kaxiý.

²⁰ Ha mõnäyhop hittap 'Iyait kuxänög 'ohnäg, tu Topa pupi häm'äktux tikmū'ün bu', tu: "Nõm xop tek 'üm xak hok, pak xipihi," kaxiý.

²¹ Tu Yoneo xop 'äktux, hu: "Äte tikmū'ün xänähää', mõ'yä xe'ëgnäg tu', päyä' yïpkox 'ohnäg, xix häm'äpak 'ohnäg," kaxiý.

11

Topa te 'Iyaet yöög tikmū'ün kuxa ka'

¹ Äte xe' yïkopit, hu: "Ok Topa tep-tup hok yäy yöög tikmū'ün? 'Üp-tup! 'Ügmüñ kama nõm Yoneo tikmū'ün yöög. 'Ügmüñ 'Iyaet yöög tihik, yäk mûñ mõnäyhop Amanäm mõkputox, xix Meyamäy yöög xop kopak xip. ² Topa te Yoneo tikmū'ün putup hok'ah, tu nõm yïmõgatux tap. Hõmä mõnäyhop hittap 'Enit te 'Iyaet yöög tikmū'ün 'äktux kummuk Topa pu', ³ tu: "Topah, tikmū'ün te 'ög tik xop kix, nõm xop te 'ämün pupi häm'äktux, ha 'ög mîmpe koxyöy, tu mîmpe häpxop mõ'hap'ax Topa pu' koxyöy, hak mûñ puxehnäg xip, hak putex putup kama nõmhää," kaxiý. ⁴ Ha Topa te' yänän tu häm'äktux, hu: "Äte tik max xop xohix te 700 yïmõgatux, ha topa komut Mat pu nüktettex 'ohnäg," kaxiý. ⁵ Yä hõnhä kaxiý kamah. Topa te tikmū'ün kutõgñäg xop yïmõgatux, tu nõm xop ha hämmaxnähää', tu' kuxa ka', ⁶ tu' yïmõgatux 'ükuxa ka tu'. Pax pu Topa häpxopmä max hä' yïmõgätux, puxix tu tikmū'ün kuxa ka hitop tu', päyä Topa te' hok hä' hämmaxnähää'.

⁷ Yä Yoneo xop te' xak, puyiý 'üxat'ax hä' kuxa tupmä Topa pu', päyä' hitop tu' xak. Ha tikmū'ün kutõgñag Topa te yïmõgatux, nüy 'ükuxa tupmä yäymün pu', ha Yoneo nõy xop xexka te Topa pu' yïpkox 'ohnäg. ⁸ Topa yöög tappet te: "Topa te nõm xop putox ka'ogähä', yä hõnhä hämyümmüg 'ohnäg," kaxiý. ⁹ Ha Mõnäyhop Namix te:

"Püyä Topa 'üyög hâpxopmä'ax kummuk hâ' pago.

Püyä yây yôg kummuk'ax hâ' kummuk xop mûg ka'ok.

¹⁰ Püyä' pênä hok, xix hâpxop xak'ax tu' hit-tupmä hok," kaxîy.

¹¹ Äte xe' yïkopolit. Yoneo yôg tikmû'ün te Kunnix putup nôg, yîy Topa te nôm pu hâpkummugâhâ'. "Ok Topa tep-tup hok? Yäp-tup! Päyä Topa te' hip, pu tu' puknög xop yïpkox pi', puyîy Yoneo yôg tikmû'ün yïpkumîy puknög xop hâ, nûy tu' yïpkox pi' kamah Topa pu'. ¹² Yoneo yôg tikmû'ün te hâpxopmä' kummuk, yîy Topa te' hep xop xohix ha hâmmaxnâhâ', tu hâmmaxnâp-tup xexka', Thâ Yoneo yôg tikmû'ün kama' yïpkox pip. Thâ Yoneo yôg tikmû'ün punethok yïpkox pip hâm'äpak max ta tu'. Yä Topa te' xohix te xîy mõ'kupix, pu yïpkox pi'.

Topa te Yoneo xop hâ' puknög xop kuxa kummuk xit'ax

¹³ Äte' puknög xop pu hâm'äktux nômhâ. Topa te mögkuthnâhâ' puknög xop hah, pu hâm'äpak max'ax 'äktux, hak kuxa hittup. ¹⁴ Püyä Yoneo yôg tikmû'ün 'Üpuknög xop pênä', nûy kuxa mâm ka'ok yûmmûg, hu' yïpkumîy, yâ 'äte' xak, pu' yïpkumîy, pu Topa 'ükuxa kummuk xit, nûy kuxa max yânän tu mõ'tat. ¹⁵ 'Üpuknög xop yâyhâ Topa hâ' xape', Thâ Topa te Yoneo xop putup nôg, tu Yoneo yôg tikmû'ün xohix putup 'üxeheh, puxix Topa' xakix xop putpu' hînnâh.

¹⁶ Tikmû'ün te pâm koxip, nûy Topa pu 'õm yâg hõm, puxix pâm xohix Topa yôg. Tikmû'ün te yïpxatit hõm Topa pu', puxix mâm xexka kup kama Topa yôg, xix mîmmâg kamah. Yä mõñâyxop hittap te mîm yïpxatit putuk, ha mîmmâg te hõnhâ yôg Yoneo xop putuk. ¹⁷ Mâm xexka kup 'Onimet, tu hâmpak'ax xuka' yûm, ha' mîmmâg 'um xak, ha 'Onimet kup puknög tu mîmmâg xut, 'ûcup te hâmhipak tu' yûm ha' xut, ha' mîmmâg xut, nûy kup nôy putox tu' hîy, pu tu tox, mîmmâg nôy putuk. Äxop puknög xop te 'Onimet puknög putuk, Topa te xa hâmmaxnâhâ', tu xa hâmmaxnâhâ' Yoneo xop putuk. ¹⁸ Yîy Yoneo xop yâk-tõgnâg pe'âpaxeh hok: 'A' äxop te yïpxatit putuk'ah. Ämhok. Päyä 'äxop te mîmmâg putuk, yâ mîmmâg te' yïpxatit tu' tup.

¹⁹ Pa 'äxop te: "Tikmû'ün te mîmmâg xe'e' xut, nûy nô puknög hîy 'üp-tox tu', pu tu tox. Ha kaxîy Topa te yây yôg Yoneo xop mõy, nûy 'ügmûg nôy hâ' yânän, puk mûg yâ yây yôg tikmû'ün, mõ 'ügmûg yây xe'ëgnâg tu'," kaxîy. ²⁰ Hamûn. Hâpxip kutõgnâg Thâ Topa tep-tup nôg, 'ükuxa mâm 'ohnâg hah, ha 'äkuxa mâm ka'ok, yîy Topa te 'äp-tup pax, pa yây pe'âpaxeh xexka hok. Äkuxâñög, ka 'äkuxa mâm kux. ²¹ Hônhâ Topa te

yây yôg Yoneo xop putup nôg. Äkuxa te Topa nîm, puxix Topa kamah 'äp-tup nôg.

²² Topa te hâmyok mîy, tu tikmû'ün kuxa ka kamah. Tu hâmyok mîy 'ihâ tikmû'ün kummuk xüygâhâ', tu' yânän tu' kummugâhâ', tu 'äkuxa ka', 'äyïpkox pip hah. Äyïpkox hok, puxix Topa 'ämöy kamah. ²³ Yoneo yôg tikmû'ün te yây putat kummuk nîm, nûy kuxa mâm ka'ok Kunnix kopah, puxix Topa' putpu' kuxa mâm'mâg, yây yôg xip'ax tu'. Ha tikmû'ün te mîmmâg xe'e hîy putpu', puyîy xip ka'ok. Kaxîy Topa te Yoneo xop mâm'mâg ax 'üxeheh. ²⁴ Äxop puknög, tu 'Onimet mîmmâg putuk. Tikmû'ün te mîmmâg xut, nûy kup xe'e tu' hîy, pu tu' kup xe'e hâ' mîmmâg. Yoneo yôg tikmû'ün te 'Onimet kup xe'e putuk, ha Topa te yâ yâg putup nôg, tu' xep-tup'ax kamah, puyîy yây mûn hâ tikmû'ün xe'e 'üxeheh.

Yâ Topa mûn max xe'ëgnâg

²⁵ Ülkxape xop, 'üg'âpax: Hônhâ Yoneo yôg tikmû'ün yïpkox 'ohnâg, pa hâptup nôy xohix 'ihâ' yïpkox pip putup, 'ihâ' puknög xop xohix punethok te Topa yôg putat hâ' mõg, ha Topa te' xohix te xîy mõ'kupix, pu mõg. Äte xe' hâm'äktux'ax 'äktux, xayîy yây yôg hâmyûmmûg pe'âpaxeh hok. Ha Topa te hâm'äktux'ax xe'e', nûy yây yôg tikmû'ün pu hâmyûmmûgâ'. ²⁶ Tu Yoneo yôg tikmû'ün xohix mõy putup, hâpkummugâ'ax tu' mõy putup, yîy Topa yôg tappet te:

"Tik te yïktix Xiäm tu' xip,

tu' nûn putup, nûy tikmû'ün kuxa kummuk

xit,

nûy Mõñâyxop Yako mõkputox

kuxa kummuk xit.

²⁷ Äte hâmpa'ax mîy putup tikmû'ün mûtik, Thâ 'äte' kuxa kummuk xit,

tu' kuxa max yânän tu' tat," kaxîy.

²⁸ Yoneo xop te Topa hâ' puknög, hâm'äpak maxp-tup nôg tu', ha kaxîy 'äxop yâ Yoneo xop'ah, nûy Topa hâ' 'äxape', pa Topa te Yoneo xop yîmögatux tap, mõñâyxop hittap ha' yîmögatux, tu hâm'äktux xex, hu: "Äte 'ämõkputox hâk xape mõg kumak mõg, tuk kux 'ohnâg," kaxîy. ²⁹ Topa te Yoneo yôg tikmû'ün yîmögatux, tu mõ'yây xe'ëgnâg, ha' hupmâ 'ohnâg, yâ Topa te' kuxyâ 'ohnâg, tu nôm hâ hâmmaxnâp-tup. ³⁰ Hômâ 'äxop puknög, 'ap Yoneo xop'ah, 'äyïpkox 'ohnâg Topa pu', ha Topa te 'äkuxa ka', Yoneo xop yïpkox 'ohnâg ha 'äkuxa ka'. ³¹ Yâ Topa te 'äkuxa ka, ha Yoneo xop yïpkox 'ohnâg nômhâ, pu Topa kama nôm xop kuxa ka'. ³² Yâ' hep xop xohix yïpkox 'ohnâg Topa pu', yîy Topa te' hîy, yây yôg hâpxopmä'ax ha' hîy, ha Topa te' xohix kuxa ka', pu' xohix tu' mûg.

Püyä Topa max xe'ëgnâg 'äktux

³³ Topa te yâ xohix ha hâmmaxnâ xe'ëgnâg, pexkox yôg hâpxop xexka xe'ëgnâg hâ, ha

hāmyūmmūg xe'ēgnāg. 'A tikmū'ūn te Topa yōg hāpxopmā'ax xohix yūmmūg'ah, nūy tu nōy pu' yūmmūgā'. Ämhok. ³⁴ Yī Topa yōg tappet te:

"Tikmū'ūn 'ūm te Topa yōg hāmpe'paxex yūmmūg'ah,
tu Topa pu hāmyūmmūgā 'ohnāg,
³⁵ tu Topa pu hāpxop hōm 'ohnāg kamah, pu tu ta nemēn,

nūy yānān tu' pago." Ämhok." Kaxīy.

³⁶ Yā Topa-xet te hāpxop xohix mȳ, tu hāpxop xohix hinnāhā', tu yāymūn pu' mȳ, xix yāy pu hinnāhā'. Yā Topa mūn xexka xe'ēgnāg. Pūyā tikmū'ūn te nōm xexka 'āktux mō kuma' mōg! Hamūn!

12

'Āpu yūmūtū'āte Topa tu hāpxopmā'

¹ Yī 'āte xak xape xop xapit, xayīy Topap-hennāg pu yāymūn hōm, tikmū'ūn te hāpxop hok hōm putuk. Yā 'āxop te ta nemēn, Topa te 'ākuxa ka hah, xayīy nōm puxehnāg pu 'āyīpkox pi'. Yā Topa tep-tup pax. Hamūn. Yā kaxīy 'āxop te Topa pu nū'āktette x'e'e'. ² Hām xexka tu' pip tikmū'ūn yā Topa hā' puknōg, yīy nōm pu 'īpkox hok, nūy yōg hāpxopmā'ax tat hok. Pa Topa te 'āp-tox maxnā'ax, xayīy Topa yōg putup'ax yūmmūg, nūy hāpxopmā max. Topa te nōm putup, yīy 'ā māynāg mȳ Topa tu'.

³ Topa tek mūn ha hāmmaxnāhā', tuk ka'ogāhā', yīy xa hām'āktux, hu: 'Ämpe'āpaxeh max, nūy yāy yōg hāpxopmā'ax kopit max. Topa te 'ākuxa māmmā ka'ok, xayīy 'āxop xohix hāpxopmā max, Topa te yā 'āxat hah. ⁴ Tikmū'ūn yīn puxet, tu' kup punethok, xix hāpxop te yīn kopa' pip punethok, xī' mȳ'ax punethok. ⁵ Kaxīy yūmūg xohix punethok, pāyā yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik, yāk puxet, yā 'āyīn putuk. ⁶ Topa te yūmūg xohix ka'ogāhā', tu' hok hā' ka'ogāhā', nūy hāpxopmā', tu' hok hā yāy yūmūg ka'ogāhā'. Tu tikmū'ūn puxet ka'ogāhā', pu Topa pupi hām'āktux. Pūyā nōm tikmū'ūn hām'āktux, Topa te' kuxa māmmā ka'ok hah. ⁷ Xix tikmū'ūn nōy ka'ogāhā', pu' nōy hā tu tehet. Pūyā nōm tikmū'ūn hā tu' tehet. Xix tikmū'ūn nōy ka'ogāhā', pu hāmyūmmūgā'. Pūyā hāmyūmmūgā'. ⁸ Xix tikmū'ūn nōy ka'ogāhā', pu tu' xape xop mō'nīynām, nūy ka'ogā'. Pūyā mō'nīynām. Xī' nōy ka'ogāhā', pu hāpxop hok popmā'. Pūyā' popmā', nūy tu' xupkumāy hok. Xī' nōy ka'ogāhā' pu tu' xat. Pūyā' tu' xat max. Xī' nōy ka'ogāhā', pu tu' nōy kuxa ka', nūy tu hittupmā'. Pūyā tu hittup, 'ūnōy kuxa ka' ihā'.

⁹ 'Āxape hā mō'āmā hok, pa nōm putup pax x'e'e'. Hāpkummuk'ax putup hok, nūy tu hāmmax xax, nūy hāpxopmā max mō kuma' mōg. ¹⁰ 'Āxop xohix Kunnix hā 'āxape',

yīy 'āxop xohix hā yāy xape'. Äpu, yāy putup pax, nūy 'ānōy pe'āpaxeh xexkanā xip. ¹¹ Hāpxopmā max, tu tuknōg hok, nūy Topa pu hāpxopmā, 'ākuxa hittup tu'. ¹² 'Ākuxa hittup ihā' Yeyox Kunnix nūn'ax hā' hip, tu hāpxopmā ka'ok hā' tot, nūy hāmmax hip, xix Topa pu hām'āktux mō kuma mōg, yā' kux hok. ¹³ 'Āxupkumāy hok, tu 'āxape hok xop pu hāpxop hōm, xī' puknōg xop xānā', pu 'āpet kopa' mōy mō'xip.

¹⁴ Topa tu' xax, pu hāmmaxnā tikmū'ūn kummuk hah, nūy nōm xop te 'ākummugā xop ha hāmmaxnā', ha Topa tu' xax hok, puyīy nōm pu hāpkummugā 'ūyānān tu'. Ämhok. ¹⁵ Tikmū'ūn potaha', 'āpu nū yōkāmū poho kamah. Tikmū'ūn hittup, 'āpu nū mūtik 'āhittup kamah. ¹⁶ 'Ānōy mūtik 'ātī max, ha yāy tukmāy hok. Yāy pe'āpaxeh xexka hok, pa' nōy te 'āxat'ax pu 'āyīpkox pi', nūy nōm pu 'āhām max. Yāy pe'āpaxeh hok, hu: Yā puxehnāg 'āte hāmyūmmūg. Kaxīy.

¹⁷ Tikmū'ūn te xa hāpkummugā', 'āpu, 'āyānān tu hāpkummugā hok. Äpu, hāpxopmā max, puyīy xohix yūmūg, tu: "Hāpxopmā max 'ōhōm," kaxīy, nūy xa hām'āktux max. ¹⁸ 'Ūxax, nūy tikmū'ūn xohix mūtik yākix ta tu yāytuk-mȳ 'ohnāg, nūy 'āxohix kuxa māmmā'. ¹⁹ Tikmū'ūn te xa hāpkummugā', 'āpu 'ūyānān tu' kummugā hok. Ämhok. Pūyā Topa' kummugā', ha Topa yōg tappet te Topa yōg hām'āktux 'āktux, tu: "'Ūgmūn yā Topah, tu hāpkummugāp-tup 'ūyānān tu', nūy tu pago," kaxīy. ²⁰ Ha Topa yōg tappet te xa hāmyūmmūgāhā', hu: "Tikmū'ūn te xa tu' gāy, tup-tup xūy, 'āpu, tu' hōm hāpxop, puyī mā'. 'Ūgāy xop te kōnāg tat xak, 'āpu, kōnāg tat, nūy hōm, puyī' xo'op. Kaxīy xate' gāy xop kuxyāhā', pu yāyhāhup xexka', yā' payīn pukpex," kaxīy. ²¹ Tux hok, xa hāpkummuk mȳ hok, pa hāpxopmā max, xayīy hāmmax mīy.

13

Gohet yōg tik xop pu 'āyīpkox pi'

¹ Pūyā' xohix gohet pu yīpkox pi', nūy tik xop te tikmū'ūn xat'ax pu yīpkox pi'. Yā Topa te' tux hok pu tu tikmū'ūn xat. ² Tikmū'ūn te gohet xop pu' yīpkox hok, puxix Topa pu' yīpkox hok kamah, ha Topa te nōm tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kummuk kopit, tu' xūygāp-tup, pu tu pago. ³ Tikmū'ūn te hāpxopmā max, puxix gohet yīpkutuk hok, ha tikmū'ūn te hāpxopmā kummuk, puxi' yīpkutuk. Xatep-tup nūy 'ākuxānōg hok, 'āpu hāpxopmā max, puyī tik te 'āxat'ax 'āmax 'āktux. ⁴ 'Ōhōm te Topa pu' hām, nūy xa hāmmaxnā'. Xate hāpkummuk mȳ, 'āpu 'āxat'ax yīpkutuk, tute 'āxūygā'ax, xa tu pago. Topa te' xat'ax xop xat, pu' yānān tu tikmū'ūn kummuk pu hāpkummugā'. ⁵ Yīy

'āxat'ax xop pu 'āyīpkox pi', Topa te 'āxat hah, 'ākuxa te 'āxat hāmāxap, ha 'āxūygā hok kamah.

⁶ 'Ōg tayūmak hā pago kama gohet pu', gohet te nōm tayūmak xak hah. Yā' xat'ax xop te Topa pu hāpxopmāhā', īhā 'āxat. ⁷ Hu pago tayūmak hā xate ta nemen, xix' xat'ax xop pe'āpaxex xexka kama xate ta nemēn.

'Ānōy ha hāmmaxnā'

⁸ Tikmū'ūn pu ta nemēn hok, pap-tup pax xexka'. Tikmū'ūn te Topa yōg xat'ax mānyāg mīy, īhā' nōy putup pax. ⁹ 'Ūxat'ax te: "Ānōy hā xupxet hok," kaxīy, xix: "Ūptex hok," kaxīy, xix: "Hāpxop hā xupxet hok," kaxīy, xix: "Ānōy yīpkumy hok," kaxīy. Yā' xat'ax xohix te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā', ha hāmyūmmūg'ax puxet, hu: 'Ānōy putup pax, yā yāy mūn putup pax putuk. Kaxīy. ¹⁰ Tikmū'ūn te' nōy putup pax, puxi' nōy pu hāpkummugā 'ohnāg, yīy tikmū'ūn te' xat'ax pu' yīpkox pip, īhā' nōy putup pax xe'e'. ¹¹ Āpu, 'ānōy putup pax. Yā hāptup xe'e mō'nā'ax, puxix Kunnix nū', nūy yāy yōg tikmū'ūn yāy tu nū'xok, 'ākuxa tuknōg hok, nūy tikmū'ūn mō'yōn putuk hok. Yā hōmā yūmūg kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, ¹² pa yā hāptūmnāg, ha hāptup te hāpkanet hā mō'nā'ax, ha kaxīy yūmūg xuxyā xupere putup. Āpu, yūmū'āte hāpkummuk mīy kux, nūy 'ānmīy koxtap kopa yōg hāpxopmā'ax kuxyā', nūy hāpkummuk mūtik yāy tuk-mīy māyōn xupep īhā'. ¹³ Yīy hāmyok mīy nōmāhā, yāy xaptop hok. Hāpkute' ex kummuk hok, xix kenmuk xo'op hok, nūy 'āpaptux hok, xix 'ūpēnā pax hok, xayīy hāpkummuk mīy hok, xix 'ānōy hā xupxet hok, xix hāmpē'āpaxeh kummuk hok, xix yāykix hok, xix 'āyīpkumy hok. ¹⁴ Yā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te 'āpupi' xip, nūy 'āxeh, yī' tux hok pu xeh, ha yāy pu' yīpkox pip hok, nūy yāy yōg putup'ax mīy hok, ka hāpkummuk mīy.

14

'Ānōy yōg hāpxopmā'ax kopit hok

¹ 'Āxop kopa' pip tikmū'ūn kuxa mām pu'uk, 'āpu nōm putup pax, pa hām'āktux hā' nōy yānān hok, 'ūyōg hāmpē'paxex hā yāy tuk-mīy hok. ² Tikmū'ūn kuxa yūm' ka'ok, puxi' xit'ax xohix māhā', pa tikmū'ūn kuxa yūm' pu'uk te xogyīn mā 'ohnāg. ³ Tikmū'ūn yāg te hāpxop xohix māhā'. Puyā' nōy mūn putup, nōm te xogyīn ma hok, nūy nōm pe'paxeh kutōgnāg hok. Tikmū'ūn yāg te xogyīn mā 'ohnāg. Puyā' nōy putup, nōm te hāpxop xohix māhā', pu nōm pe'paxex kutōgnāg hok. Topa te nōm putup pax, yā' puxi'. ⁴ 'Ok yāy pe'āpaxex xexka', nūy 'ānōy yōg kāmānat yōg hāpxopmā'ax kopit? Yūmūg xuxyā te' kopit putup, nūy hāmyūmmūg, 'ok pe' kāmānat hām max, pe' hām kummuk. Yā'

hām maxp-tup. Topa te' ka'ogā'ax, puyīy hāpxopmā max.

⁵ Tikmū'ūn yāg te hāptup tuknōg putup, īhā' nōy te 'āmnīy xohip-tup, ha 'āmnīy xohix te yāy putuk hamūn pu'. Puyā' tikmū'ūn kuxa xohix mām ka'ok, nūy hāmyūmmūg, nūy yāy yōg hāpxopmā'ax yūmūg, 'ok pe' max, 'ok pe' kummuk. ⁶ Tikmū'ūn te hāptup tuknōg putup, puxix mōy Topa xexka 'āktux, īhā nōm hāptup putup, ha tikmū'ūn te hāpxop xohix mā', puxix Topa xexka 'āktux, īhā hāpxopmāhā', hu: "Āmax Topah, tu hāpxop xohix 'ā' hōm, nūy 'ūkxīnnā', kaxīy. Ha tikmū'ūn te xogyīn mā hok, puxix tu Topa xexka 'āktux, īhā' mā hok, tu: 'Āmax Topah, xa hām yōg hāpxop punethok 'ā' hōm, nūy 'ūkxīnnā', kaxīy." ⁷ Tikmū'ūn puxehnāg hā'ap hi'ah, tup-xehnāg hā'ap xok'ah, pāyā Topa te yūmūg xat, 'ok pe' yūmūg hi', pe' yūmūg xakix. ⁸ Yūmūg hi, kopxix Topa tu yūmūg hi'. Yūmūg xakix, kopxix Topa tu yūmūg xakix. Yā kaxīy, pe' yūmūg hi', pe' yūmūg xakix, kopxix Topa yōg yūmū'ā'. ⁹ Kunnix xok, tu putpu'hi', nūy tu yāyhā nōm hi xop yāy xuxyā', xi' xakix xop yāy xuxyā kamah. ¹⁰ Xix 'āmūn, tep tu xate 'āxape yōg hāpxopmā'ax kopit, nūy hāpxopmā'ax 'āktux kummuk? 'Ānōy 'āktux kummuk hok. Yūmūg xohix te Topa keppak pip putup, pu yūmūg yōg hāpxopmā'ax xohix kopit, nūy hāmyūmmūg, 'ok pe' yūmū'āte hāpxopmā max, pe' hāpxopmā kummuk. ¹¹ Yīy Topa yōg tappet te Topa yōg hām'āktux 'āktux. Ha Topa te:

"Āte xa hāpxe'e 'āktux, tu xa hām'āktux xex: Yāk hi mōkumak mōg, yīy 'ūhep xohix xop tek keppa nūktettx putup, nūy tu kuxa' yēy, tutek mūn ha Topa xe'ēgnāg 'āktux putup," kaxīy.

¹² Yīy yūmūg xohix te Topa keppak pip putup, nūy yāy yōg hāpxopmā'ax 'āktux.

'Ānōy kummugā hok

¹³ 'Āxape kummuk 'āktux hok. 'Āmhok, hāpxopmā hok, nūy 'ānōy pu hāpkummugā hok, puyīy hāpkummugā mīy hok. ¹⁴ 'Ūgkuxap-xet yūmūg xuxyā' kuxa mūtik, hu 'āte hāmyūmmūg, ha hāpxop xit'ax xohix max, 'ūyī' mā', pa tikmū'ūn yāg te: "Nōm te xokxop mā' hok xop. Yā' kummuk tikmū'ūn te' mā', kaxīy, puxix nōm xit'ax yā nōm tikmū'ūn hā'ūmā hok. ¹⁵ Xate nōm hāpxop mā', hu ta 'āxape kuxa hittpmā hok, tu' kummugāhā', hu nōm putup nōg. 'Āxit'ax hā' 'āxape pu hāpkummugā hok, ka tute Topa yōg putat xak. 'Ok yūmūg xate'? Yā Kunnix te 'āxape pupi' xok, nūy nō hāmmaxnā', pa xate' kummugāhā 'āxit'ax hā. 'Āpu 'ānōy kuxa putex hok! ¹⁶ Xate hāpxopmāhā', tu hāmpē'āpaxex, hu: "Yā 'āte hāpxopmā max,"

kaxīy. Yā' max, pa 'āxape mūtik hām'āktux hok, nūy nōy yānān hok. Yā 'āxape te hāmpe'paxex nōy. 'Āyīy hok, xayīy 'āxape gāyā hok, ka 'āxape 'ōg hāpxopmā'ax kopit kummuk. ¹⁷ Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, tu tikmū'ūn kuxa tu' xat, tu putep mūn mā'ax 'ap xat'ah, xix putep xo'op'ax 'ap xat'ah. Āmhok. Topa te tikmū'ūn xat, pu max, tu' xat, pu tu kuxa yūm ka'ok, tu' xat, pu tu kuxa hittup xexka', ha Topa Koxuk te' kuxa hittupmā'ax, tu hāpxopmā'ax max hā' kuxa yūmmā'ax. ¹⁸ Ha tikmū'ūn te Kunnix pu hāpxopmā kaxīy, puxix Topa nōm 'ūmax 'āktux, ha tikmū'ūn xohix te nōm 'ūmax 'āktux kamah.

¹⁹ Āpu yūmū'āte hāpxopmā maxnā', nūy kuxa yūmmā', nūy yūmmūg xape ka'ogā'. ²⁰ Pa nūy ta nōy kummugā hok. 'Āxit'ax hā'ānōy kummugā hok. Āmhok. 'Ōg pa 'āti! 'Ānōy yā Topa yōg, ha Topa te nōm putup pax, 'ūyōg hah, ha' kummugā hok, nūy 'āxit max. ²¹ Topa tep-tup tikmū'ūn te xogyīn mā hok, xix ta hep xupyāg xo'op hok, ka' nōy hā' hāpkummugāhā'. ²² Xate hāpxopmāhā', tu' max pe'āpaxex, 'ākuxa yūm ka'ok, hu 'āxit, xi' xo'op, ha xate' yūmmūg, xix Topa te' yūmmūg. Puxi'. Tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok yāy yōg hāpxopmā'ax kopah, puxix tu kuxa hittup xexka', ha' kuxa te yāy mūn tu: Yā' max. 'Āte hāpxopmā max hōnhā,' kaxīy. ²³ Pa tikmū'ūn kuxa yūm pu'uk, tu yāy mūn yīkopit, 'ok pe' max, 'ok pe' kummuk, 'ū hāpxop 'ūm mā', puxix Topa' tux hok pu' mā hok, 'ūkuxa yūm 'ohnāg hah. Tikmū'ūn kuxa yūm pu'uk, 'ihā hāpxopmā', puxix hāpkummuk mīy, 'ūkuxa yūm pu'uk tu'.

15

Āpu, 'ānōy yōg putup'ax mīy

¹ Topa tek xat, 'ūyīy yūmūg xape xop mō'nīynām, nōm xop kuxa mām pu'uk mō'nīynām, nūy nō ka'ogā', nūy yūmūg yāy yōg putup'ax mīy hok. ² 'Ānōy yōg putup'ax mīy, nūy nōm ha hāmmxnā', pu tu kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah. ³ Kunnix te yāy yōg putup'ax mīy 'ohnāg, yīy Topa yōg tappet te Kunnix 'āktux, tu hām'āktux, hu: "Tikmū'ūn te 'akummuk 'āktux, puxik mūn kummuk 'āktux kamah," kaxīy. ⁴ Hōmā tik xop hittup te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmi', ha mō'yūmūg nīynām, 'ūyīy nōt'ot, ha Topa yōg tappet te yūmūg ka'ogāhā', 'ū Kunnix putpu nūn'ax hip. ⁵ Topa te 'āka'ogāhā', xix xa hā' totnāhā'. Pūyā Topa 'āxop kuxa puxetnā', xix 'āp-tox puxetnā kamah, xayīy Yeyox Kunnix yōg hāpxopmā'ax tat, ⁶ nūy Topa yūmūg Tak max 'āktux, nūy 'āyīy'ax puxet hā Topa max 'āktux, yā 'ōhōm yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix hā' Ātak.

Yā hām'āpak max 'āktux Yoneo xop hā' puknōg xop pu'

⁷ Āpu, 'āxape putup, yā kaxīy Kunnix te 'āp-tup, tu mō'āyāy xe'ēgnāg. 'Āxape putup pax, pu tikmū'ūn te: "Topa mūn max xe'ēgnāg!" kaxīy. ⁸ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux: Kunnix te Yoneo xop tu hāpxopmāhā', tu nōm xop ha hāmmxnāhā', pu nōm xop yūmmūg, tu Topa te hāmyok mīy yūmmūg. Yā Topa te' yōg hām'āktux xex, tu mōnāy xop hittap pu' xex, tu' xaxop 'ohnāg, tu māyñāg mīy. ⁹ Ha Kunnix te hāpxopmāhā', pu' puknōg xop yūmmūg kamah, yā Topa te puknōg xop kuxa ka', puyīy Topa max 'āktux, yīy Topa yōg tappet te:

"Yā 'āmax Topah, yīy 'āte' puknōg xop pu hām'āktux putup, tuk-tex putup, nūy 'āmax 'āktux," kaxīy.

¹⁰ Tu xe hām'āktux, hu:

"Pūyā' puknōg xop kuxa hittup Yoneo xop mūtik.

Yā Topa te Yoneo yōg tikmū'ūn yīmōgatux," kaxīy.

¹¹ Tu xe:

"Pūyā' puknōg xop xohix Topa xexka 'āktux, puyā' hep xop xohix Topa pu hām'āktux punethok,

nūy tu: "Āmax xe'ēgnāg," kaxīy, Topa pu'," kaxīy.

¹² Ha mōnāy xop hittup 'Iyait te Topa yōg tappet tu kax'āmi', hu:

"Yexe mōkputox 'ūm nūn putup, nūy puknōg xop xat,

ha' hittup, tu' hip, pu mōkputox nū," kaxīy.

¹³ Yā Topa te yūmūg kuxa hittupmāhā', pūyā 'ākuxa māmñā, xayī' hip, Yā yūmū'ā' hōm putup pexkox yōg hāpxop xohix, ha yūmū'āte' hip, nūy pop. Yā Topa Koxuk te 'āka'ogāhā', xa hāmmax hip kamah, nūy pexkox yōg hāpxop tu pop.

Paot te hāpxe'e 'āktux

¹⁴ 'Ūlxape xop, 'ūgkuxa yūm ka'ok 'ākopah, yā 'ākuxa max, tu hāmyūmmūg, ha 'āte 'āyūmmūg, ha hāmyūmmūg max, nūy 'ānōy pu hāmyūmmūgā'. ¹⁵ Pa 'āte xa kax'āmi tappet, tu xa hāpxe'e 'āktux, tuk kuxānōg 'ohnāg, nūy xa xaxogā hok. Yā Topa tek yāyutnāhā', 'ū hāpxopmā nōm pupi', tuk hittup xexka'. ¹⁶ Yā hāpxopmāhā Yeyox Kunnix tu', nūy hāmpuknōg yōg xop mō'nīynām, tu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, 'āmānex putuk tu', puyī' puknōg xop kuxa mām ka'ok Topa kopah. Yā mō'yāy xe'ēgnāg, ha Topa Koxuk te nōm xop yīmōgatux, nūy Topa kuxa hittupmā'. ¹⁷ 'Ūghittup xexka', Topa tu 'āte hāpxopmāhā', tuk kuxa hittup. Yāk kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik.

¹⁸ 'Ap 'ūgkuxānōg'ah, tu hām'āktux xe'e', nūy Kunnix te hāpxopmā'ax 'āktux, 'a 'āte hām'āktux nōy 'āktux 'ūm putup'ah, pa

16

Paot te' xape xop pu' āneo

¹ Pep yā yūmūg xape hex, tu' max, tu kōmēn Xēnkenex yōg kuxa mām ka'ok xop pu hāpxompāhā', tu' hok xop pu hāpxop popmāhā', ²yī nōm putup, nūy nō tu' ātehet, yā yūmūg xuxyā 'ūyōg kamah. Pūyā' xohix hā tu' tehet, yā tīkmū'ūn punethok hā' xape, xik mūn hā' xape'. ³Āte Pinxit xix 'Ak pu' āneo hōm, yāk mūn mūtik Topa tu hāpxompāhā', tu yāk mūn hā' ūkxape xe'e'. ⁴Tu 'ā' xok'ax, yī' āte nōm pu: 'Āmax xe'e', kaxīy. 'Āte' puknōg xop yōg kuxa mām ka'ok xop xohix mūtik hām'āktux, hu: 'Āmax xe'e! Kaxīy. ⁵Āte' kuxa mām ka'ok xop pu' āneo hōm kamah, nōm xop te 'Ak pet tu yāy tu nū'nāhā'.

'Āte 'Ēpēn pu' āneo hōm kamah, hak mūn hā' ūkxape', tu 'Ax yōg tīk te māxap, nūy kuxa yūm Yeyox kopah. ⁶Āte Māníx pu' āneo hōm, ha 'āxop pu hāpxompāhā' punethok. ⁷Xix 'Ānenōn xix Yōn pu' āneo hōm, ha kama Yoneo yōg tīhik, 'ūgmūn putuk, tuk mūn mūtik pip kanet kopah. Yeyox yōg mō'pok xop te' yūmūg max, ha' kuxa mām ka'ok hāmāxap, hak-nāy tuk kuxa yūm ka'ok kamah.

⁸Āte 'Āpit pu' āneo hōm, hak mūn hā yā 'ūkxape' xe'e, yāg mūg kuxap-xet yūmūg xuxyā kuxa mūtik. ⁹Xix 'Ohmān pu' āneo hōm, hak mū mūtik hāpxompāhā', tu Kunnix tu hāxompāhā', xix 'Extak pu' āneo hōm, hak mūn hā' ūkxape xe'e'. ¹⁰Xix 'Apet pu' āneo hōm, yā Kunnix tu hāpxompāhā' xexka, ha tīkmū'ūn te' yūmūg. Xix 'Anixtop pet kopa' pip xop pu' āneo hōm. ¹¹Xix 'Enoniām pu' āneo hōm kamah, ha Yoneo yōg tik kamah, xix Nāxix pet kopa' pip xape xop pu' āneo hōm kamah.

¹²Xix Tinipēn xix Tinipox pu' āneo hōm, yā Topa tu hāpxompāhā', xix Pēx, hak mūn hā' ūkxape', tu yūmūg xuxyā tu hāpxompāhā xexka'. ¹³Xix Hop pu' āneo hōm, yā hāpxompāhā xexka Topa tu', xi' tut pu' āneo, yāk mūn hā yā' tut. ¹⁴Āte 'Axīn pu' āneo hōm, xix Penegōn pu' hōm, xix 'Ehēm pu' hōm, xix Pa'ot pu' hōm, xix 'Ehām pu' hōm, xix yūmūg xape xop te' pet kopa' pip pu' āneo hōm. ¹⁵Xix Pinot pu' āneo hōm, xix Yonit pu' hōm, xix Neneo pu' hōm, xi' hex pu' hōm, xix 'Onñim pu' hōm, xix Topa yōg tīkmū'ūn xohix pu' āneo hōm, nōm te' mūtik pip xop pu' āneo hōm kamah.

¹⁶Yāy kep ha yāy mūg, nūy tu' āneo. Yā Kunnix yōg tīkmū'ūn xohix te' āxop pu' āneo hōm.

Paot te hāmyūmmūgāhā'

¹⁷'Ūkxape xop, 'āte xa hām'āktux: 'Og pa mōxip! Tīkmū'ūn kummuk te xa hām'āktux hā' nōy yānān, puyī 'āgāyā', puyī yāy

Kunnix 'ūgmūg 'ūm hā hāpxompā ka'ok, puyī' puknōg xop kuxa mām ka'ok Topa kopah, 'āte hām'āktux, nūy hāmyūmmūgā', puyī' puknōg xop yīpkox pi Topa pu'. ¹⁹Topa Koxuk te mōgkutnāhā', tuk ka'ogāhā', 'āte hāpxompā xe'ēgnāg, puyī' puknōg xop pēnā', hak ka'ogāhā', 'ū hāpxompā ka'ok xe'ēgnāg. Yā kaxīy tīkmū'ūn 'ūm te' mīy hok, yīk xip Yenoyanēn tu', tuk mōg, tuk xupep hāpxexka 'Init tu', nūy hām'āpak max'ax xohix 'āktux, nūy Kunnix 'āktux. ²⁰Āte hāpxompā punethok, nūy hām'āpak max'ax 'āktux, nūy Kunnix 'āktux puknōg xop pu', nōm xop te Kunnix 'āxet'ax 'āpak hok pu' xuktux, nūy nōy yōg hāpxompā'ax mīy hok. 'Āte putup'ah, 'ūnōy te hāpxompā hāmāxap, 'ūg-nāy tu hāpxompā'.

²¹Ha Topa yōg tappet te:

"Tīkmū'ūn 'ūm te nōm 'āktux 'ohnāg, pāyā' puknōg te' pēnāp-tup,
ha hām'āpak 'ohnāg xop te hāmyūmmūg putup," kaxīy.

Paot te kōmēn xexka Hōm tu' mōg putup

²²Āmnīy xohix hā 'āte' xak, nūy 'āhak mōg, pāyāk mōg'ah. ²³Āte hāpxompā kux nūnte, kopxix 'āhak mōg. Yā 'āte' hip hāmyāxatamuk xohix hā, 'ūg 'āha mōg. ²⁴Huk mōg putup nōmhā. 'Ūgmōg putup hāpxexka 'Expān hah, tu 'āp-tup, xa mōgnīynām, 'ūyī 'Expān' tuk mōg, tu 'āxop mūtik 'ūkxip putup hāmāxap. ²⁵Hōnhāk mōg Yenoyanēn tu', nūy Topa yōg tīkmū'ūn tu hāpxompā'. ²⁶Yā hāpxexka Māxenōn yōg kuxa mām ka'ok xop, xix hāpxexka Genex yōg kuxa mām ka'ok xop te tāyūmak pop, nūy Topa yōg tīkmū'ūn pu' popmā Yenoyanēn tu', nūy hok xop pu' popmā'. ²⁷Nōm kuxa mām xop te' popmāp-tup, nūy hok xop pu' popmā'. Yā max 'ū popmā', Yoneo xop pu' yānān tu' popmāhā'. Yā Yoneo xop te' puknōg xop ha hāmāxanāhā', yī' puknōg xop te tu ta nemēn, nūy yānān tu' hok xop pu hāpxop popmā'. ²⁸Āte hāpxompā kux, kopxi' hok xop pu hāpxop popmōg, tu 'Expān' hak mōg putup, tuk mōg putat hā, kopxi' 'āhak mōg kamah. ²⁹'Ūgmōg, nūy 'āha hāmāxanāhā', pu Kunnix 'āha hāmāxanāhā' xexka'.

³⁰'Ūkxape xop, 'āte 'āxapit, yūmūg xuxyā te mō yūmūg yāy xe'ēgnāg hah, xix Topa Koxuk te mōg'yāy hah, xa mōgnīynām, nūy Topa puk 'āktux nām, puk mūn ka'ogā'. ³¹Tuk pēnā max, tuk mōgnīy, puyīl Yoneo yōg kuxa mām hok xop tek kummugā hok. 'Āpu, Topa tu' xax kamah, puyīl Yenoyanēn yōg kuxa mām ka'ok xop 'ūgputup, 'āte hāpxompā max hah. ³²Topa tek putup, kopxi'l mōg 'ūm 'āhah, tuk hīttup xexka', nūy 'āmūtik 'ūktihī', nūy 'āmūtik 'ūghīttup. ³³Pūyā' Topa 'ākuxa māmmā', xix 'āmūtik tīhi'. Hamūn!

xakot, ha Topa yōg hām'āktux yūmmūgā kummuk. Āpu, 'ūnlīm nōm kummuk xop.¹⁸ Tikmū'ūn te hāpxopmā kummuk ha xīy, puxix Kunnix yūmūg xuxyā tu hāpxopmā 'ohnāg, pāyā hāpxop xak, nūy xit. Tu hām'āktux māynāg, nūy yā tikmū'ūn pu mō'āmā', nūy tikmū'ūn hāmyūmmūg hok xop pu mō'āmā'.¹⁹ Tikmū'ūn xohix te 'āyīpkox pip'ax yūmmūg, ha hām'āpak max'ax pu 'āyīpkox pip, 'āiyā xa tuk hittup, tup-tup, xa hāmyūmmūg, nūy hāpxopmā max, pāyā 'a 'āte putup'ah, xa hāpxopmā kummuk yūmmūg. Āmhok.²⁰ Topa te yūmūg kuxa māmmāhā', tu hāpxip kutōgnāg 'ihā Hāmgāyāgnāg koxyō putup, pu 'āxop totnok nām, tu' nōā'.

Pūyā yūmūg xuxyā Yeyox xa hāmmaxnā'!

²¹ Tīmōn tek mūtik hāpxopmāhā', tu xa 'āneo hōm, xix Noxit, xix Yaxām, xix Xosit, te 'āneo hōm kamah. Nū tik xop xohix Yoneo xop, 'ūgmūn putuk.

²² 'Ūgmūn Tex, tu Paot pupi tappet kax'āmī', tu 'āxop pu 'āneo hōm, yāk mūn Kunnix yōg, 'āxop putuk.

²³ Xix Gax te 'āneo, hak mūg pip Gax pet tu', ha' kuxa mām xop te nū pet tu ta tu yāy tu nū'nāhā', tu nū'āktettex. Xix 'Enax te 'āneo, ha kōmēn yōg tayūmak xex, xix Koat te 'āneo, ha yūmū'ā hā' xape'.

²⁴ Pūyā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix 'āxop xohix ha hāmmaxnā'! Hamūn!

Paot te Topa xexka xe'ēgnāg 'āktux

²⁵ Āpu yūmūg Topa xexka 'ūm 'āktux! Tu 'ākuxa māmmā'ax ka'ok, xayīy 'ākuxa mām ka'ok mō' kuma' mōg. Yā hām'āpak'ax te' xuktux, 'āte nōm te xa' xuktux, tu Yeyox Kunnix xa' xuktux. Hōmā Topa te hāpxaptop,²⁶ pa hōnhā hāmyūmmūgāhā', tu tik xop hit-tap hā' yūmmūgāhā', nōm xop te Topa pupi hām'āktux, tu tappet tu kax'āmī', pu Topa yōg tikmū'ūn hāmyūmmūg, ha Topa hi xe'ēgnāg mō' kuma' mōg, tu' xat, pu' hep xop xohix pu' xuktux, pu hām xexka xohix yōg tikmū'ūn pu' xuktux, puyī xohix yīpkox pi', xi' kuxa mām ka'ok hām'āpak max'ax kopah.

²⁷ Topap-xehnāg, 'ūnōy 'a' ti'ah, ha hāmyūmmūg xe'ēgnāg. Pūyā' xohix Topa xexka xe'ēgnāg 'āktux, Yeyox Kunnix ha hām'āktux.

Tu ta tu' kux.

PAOT TE KONİN XOP PU KAX'ĀMI' I

¹ Ügmün Paot, ha Topa tek mün yäykutnähä', tu nügkutnähä' 'äte hâpxopmä Yeyox Kunnix pu', tu xa kax'ämä', yümüg xape Xox mütit 'äte xa ka'ämä', ² nüy tappet xa mō'kutnä', nüy kömén Konin yög kuxa mâm ka'ok xop xohix hah mō'kutnä', 'äkuxa xohip-xet Kunnix kuxa mütit hah. Yä 'äxop Kunnix yög xop, nüy Topa hâ tikmū'ün xe'e'. Hak mû'äte tappet mō'kutnä'ax kamah 'ükuxa mâm ka'ok xop xohix hah, nôm xop te yümüg xuxyä Yeyox Kunnix tu' xak, pu tu' kox ka'ogä'. Yä Yeyox Kunnix te' kuxa mâm ka'ok xop xohix hâ' xuxyä'.

³ Püyä Topa yümüg Tak 'äkuxa mâm'mä', nüy tu yümüg xuxyä Yeyox Kunnix mütit xa hâmmaxnähä'.

Topa te Kunnix hâ yümü'ä hâmmaxnähä'
⁴ Topa te xa hâmmaxnähä', hak hittup, tu: 'Ämax, Topah! Kaxiy. Yä Topa te xa hâmmaxnähä', Yeyox te 'äxop pupi' xok ha hâmmaxnähä'. ⁵ Yä 'äkuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mütit, pu hâm'äktux ka'ok ha 'äyummügähä', xa hâmyümmüg xohix. ⁶ 'Äkuxa mâm ka'ok hâm'äpak'ax kopah, ha Kunnix 'äktux, ⁷ yîy Topa te xa hâmmaxnähä xexkah, 'lhâ' 'äxop te Topa yög hâptup mō'nâ'ax xexka hip, 'lhâ yümüg xuxyä Yeyox Kunnix nûn putup putpu'. ⁸ Ha 'äka'ogäptup, 'lhâ' nûn'ax hip, xayîy 'äkuxa tu max, 'lhâ yümüg xuxyä Yeyox Kunnix xuper, nüy 'ühep xop xohix yög hâpxopmä'ax kopit. ⁹ Topa xip ka'ok, tu mō'ägmüg xohix hâ' xip ka'ok, tu yümüg mütit tihî, tu yümüg xânähä, 'ü nû', nüy yümüg kuxap-xet yümüg xuxyä kuxa mütit, nüy Topak-tok Yeyox Kunnix kuxa mütit yümüg kuxap-xet.

'Ükuxa mâm ka'ok xop te yây tuk-mîy

¹⁰ Ülkxape xop, 'äte 'äxop tu' xak, xap-tox puxet xix kuxap-xet, nüy yây mütit ta tuk-mîy hok. Yä yümüg xuxyä te 'ä' hâm yây 'äxet'ax, 'äte xa' xak, xayîy 'ägäy hok. ¹¹ Kono xape te xa 'äktux, tu 'äxop te yây tuk-mîy'ax 'äktux, ¹² ha kaxiy tikmû'ün 'üm te: "Ügmün yâ Paot yög," kaxiy, ha' nöy te: "Ügmün yâ 'Apot yög," kaxiy, ha' nöy te: "Ügmün yâ Pet yög," kaxiy, ha' nöy te: "Pak mün yâ Kunnix yög," kaxiy. ¹³ Ok 'äxop te Kunnix yög tikmû'ün koxip putup yây pu'? 'Ok' ügmün te mîpkupnix tuk xok 'äxop pupi'? 'Ämhol! 'Ok 'äte yây 'äxet'ax hâm, pu tikmû'ün 'üm 'äpto-tox pix? 'Ap hâm'ah. Kunnix puxet te yây 'äxet'ax hâm, pup-tox pix. 'Ak mün'ah.

¹⁴ 'Äte Kinix xix Gax putox pix, pâyä tikmû'ün nöy putox pix 'ohnäg, yîy 'äte:

'Ämax Topah! Kaxiy. Tuk hittup. ¹⁵ Yâ tikmû'ün te hâm'äktux hok, hu: "Paot te yây 'äxet'ax hâm puyîp-tox pix," kaxiy. Yâ' koit.

¹⁶ Nây. 'Äte 'Exteo putox pix kamah, xi' xape xop, pap-tox nöy 'ap pix'ah 'äte'. ¹⁷ Kunnix te nû 'üm kutnä'ah 'üp-tox pix. 'Ämhok. Pa nügkutnähä', 'üyîy 'äte hâm'äpak max'ax 'äktux, 'äte hâm'äktux max pu kakxop tuktup yümmüg max, nüy Kunnix xexkanâ'. Yâ yümüg pupi' xok mîkupnix tu', yâ hâm'äpak max'ax 'öhôm.

Topa te Kunnix hâ tikmû'ün pu hâmyümmügähä'

¹⁸ Tikmû'ün kuxa yûm 'ohnâg hâm'äpak'ax max kopah, puxi' yîxix, tu hâm'äktux'ax putup nög, tu: "'Äp-tox kummuk!" kaxiy, tu' yîpkox 'ohnâg. Pa yümü'äte' xupak, tu: Hamün! Yâ hâmyümmüg xe'e'! kaxiy, tuk yîpkox pip hâm'äktux'ax ka'ok pu', ha Kunnix yümüg pupi' xok 'äktux, ha Topa ka'ok, hu yümüg kuxa kummuk xit, nüy kuxa max mō'tat 'üyânän tu'. Yâ hâm'äktux'ax ka'ok, tu yümü'ä hâm'äpak max xe'e'. ¹⁹ Yâ Topa yög tappet te:

"Äte hâm'äktux tox xop yög hâm'äktux kuxyâp-tup," kaxiy.

²⁰ Piyäp xip tikmû'ün te hitop tu yây pe'paxex, hu: "'Äte hâmyümmüg," kaxiy. Piyäp xip tikmû'ün te hitop tu yây pe'paxex, hu: "'Äte hâm'äktux max," kaxiy. Yâ' mög, tu' yîpkox 'ohnâg. Topa te hâm'äktux hitop'ax tu' mög, hap-tox kummuk xop yög hâm'äktux.

²¹ Topa te hâmyümmüg, tu' tux hok, pu tikmû'ün hâmyümmüg hok, nüy hâmpêpaxex'ax hâ Topa mün yümmüg hok, 'lhâk mû'äte hâm'äpak max'ax 'äktux, puyîy tikmû'ün yümmüg, ha Topa te tikmû'ün hâ tu tehet, nôm xop kuxa mâm ka'ok hâm'äpak max kopah, hâ tu tehet, 'lhâ' kuxa kummuk xit, nüy nô kuxa max mō'tat 'üyânän tu'. ²² Yoneo xop te Topa yög hâpxopmä xe'ëgnâg xak, nüy pênâ', nüy hâm'äpak max'ax yümmüg, ha Genex yög puknög xop te hâmyümmüg xak, ²³ pak mû'äte Kunnix 'äktux, ha mîpkupnix tu' xok yümüg pupi', yâ hâm'äpak max. Pa Yoneo xop tep-tup nög, xi' puknög xop te hâm'äpak'ax 'äktux kummuk, ²⁴ pa Topa te yây yög tikmû'ün xânähä', pe Yoneo yög tikmû'ün, pe' puknög, ha' yîmögatux, pu hâm'äpak max'ax 'äpax, ha Topa te Kunnix nû'kutnähä', pu yây yög tikmû'ün ka'ogâ', nüy yây yög tikmû'ün yümmügä'. ²⁵ Ha tikmû'ün 'üm te hitop tu hâm'äktux, hu: "Yâ hâm'äpak'ax kummuk, tu hâmyümmügä hok," kaxiy. Nây, tikmû'ün te hâm'äktux kohe'. Nôm hâm'äpak'ax yâ Topa yög hâmyümmüg'ax xe'e'. Ha' nöy 'üm te: "Yâ hâm'äpak max'ax pu'uk, tu' ka'ogâ hok," kaxiy. Pa Topa te' xuktux, yîy hâm'äpak'ax ka'ok.

²⁶ Ülkxape xop, hāmpe'āpaxeh nōmhā. Hōmā 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg, tu tikmū'ūn nōy xat 'ohnāg, ha Topa te 'āxānhāhā', yā tikmū'ūn te xa 'āktux 'ūnōy pu', hu: "Hāmyūmmūg kutōgnāg 'ōhōm," kaxīy. Tu xa pe'paxex 'ohnāg.²⁷ Pa Topa te nōm tikmū'ūn pu' humpmāhā', 'lhā 'āyīmōgatux, 'āk-tōgnāg hah 'āyīmōgatux, xix 'āpuk'uk hah 'āyīmōgatux.²⁸ Hōmā 'āxop yā hāmhok xop, yā Topa hā' puknōg 'āxop, yīl Topa te 'āyīmōgatux, nūy nōm tikmū'ūn xop yōg hāmpe'paxex kuxyā',²⁹ pu tikmū'ūn 'ūm te yāy mūn xexka pe'paxeh hok Topa keppah.³⁰ Pa Topa te 'āxop hā 'yākotīnnāhā', tu yāy tu nū' xok Kunnix hāh, ha Kunnix te hāmyūmmūg xohix, tu yūmūg hīnnāhā', 'ū tu hi xe'e', yā Topa te mō yūmūg yāy, tu yūmūg kuxa tupmāhā', pu Topa hā yūmū'ā tikmū'ūn. Yā Kunnix te mīpkupnix tu' xok, nūy yūmūg yōg hāpxomā'ax kummuk hā' pago.³¹ Yīl Topa yōg tappet te: "Tikmū'ūn te hāmpe'paxex xexka putup, pūyā Topa yōg hāpxomā'ax pe tu paxeh xexkah, nūy yāy yōg hāpxomā max pe tu paxeh 'ohnāg," kaxīy.

2

Paot te Kunnix xok'ax 'āktux

¹ Ülkxape xop, hōmā 'āte xa hām'āktux, tu xa Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux. Hōmā, hāmyūxatamuk xohix hāh Topa yīl 'ohnāg, tu hām'āktux 'ohnāg, pāyā hōnhā Topa te hām'āktux, yīl 'āte xa' xuktux Topa pupi', tu hām'āktux max, puyīl kakxop tuktup kama yūmūg max.² Yā 'āte hām'āktux'ax nōy putup 'ohnāg, nūy Yeyox Kunnix puxet 'āktux, nūy Yeyox xok'ax puxet 'āktux. Yā mīpkupnix tu' xok, yūmūg pupi' xok, nūy yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'ūyānān tu'.³ Hōmā 'āhak mōg, tu tak pu'uk, tuk kuxānōg,⁴ tu Topa yōg hām'āktux xa' xuktux, xix xa hāmyūmmūgāhā', pāyā 'ap hām'āktux max'ah, puyīl tikmū'ūn te: "Yā hāmyūmmūg 'ōhōm!" kaxīy. 'Āmhok, pa Topa Koxuk tek ka'ogāhā', 'ūyīl Yeyox Kunnix 'āktux, hak ka'ogāhā kamah, 'āte hāpxomā ka'ok, pu tikmū'ūn pēnā', nūy: "Yā Topa te Paot nū'kutnāhā', pu yāy pupi hām'āktux yūmū'ā', tu hāpxomā ka'ok xe'e", kaxīy.⁵ Yīl 'ākuxa mām ka'ok Topa kopah, hu 'ākuxa mām 'ohnāg tikmū'ūn yōg hāmyūmmūg'ax puknōg kopah, yā Topap-xet kopa 'ākuxa mām ka'ok, 'ūka'ok hah.

Topa te hāmyūmmūg xe'ēgnāg

⁶ Ha 'āte' kuxa mām ka'ok xop pu hām'āktux, nōm xop te Topa Koxuk pu' yīpkox pip, ha 'āte Yeyox Kunnix 'āktux, 'ōhōm yūmūg pupi tu xok, nūy yūmūg kuxa kummuk xit, pāyā hām xexka yōg tikmū'ūn te hām'āktux kohe', tu Yeyox Kunnix putup nōg, xi' xexka xop tep-tup nōg, ha tikmū'ūn

te nōm xat'ax xop pu' yīpkox pip putup 'ohnāg.⁷ Yā 'āte Topa yōg hām'āktux 'āktux, ha hāmyūmmūg xe'e'. Hōmā hāmyūxatamuk xohix 'lhā', 'ap hām 'ūm xip'ah, pāyā Topa te hāmpe'paxex, tu yūmū'ā ha hāmmaxnā xexkap-tup, hu: "Pūyā yāy kutox tikmū'ūn pupi tu xok, nūy nō kuxa kummuk xit," kaxīy. Pāyā' xaptop, tu' xuktux 'ohnāg, tu yūmūmūg'ahā' 'ohnāg.⁸ Pax pu Topa hā' puknōg xop yūmūmūg, puxix yūmūg xuxyāp-tex hok, 'ūgāy tup-tex. Pāyā' kuxa mām 'ohnāg, hu yūmūg xuxyā max xe'ēgnāg putex.⁹ Pa Topa yōg tappet te hāmmaxnā xexka 'āktux, tu yūmūg xuxyā xok yūmūg pupi'ax 'āktux, hu: "Tikmū'ūn te' pēnā 'ohnāg, tu' xupak 'ohnāg, tu' pe'paxex 'ohnāg,"

pa Topa te hāmpe'paxex, nūy yāy yōg tikmū'ūn pu hāmmax nā xexkah, nūy tup-tup pax xop pu hāmmaxnā xexkah," kaxīy.

¹⁰ Yā hōmā Topa yīl 'ohnāg, pa hōnhā yāy Koxuk te yūmū'ā hām'āktux, nūy yūmūg yūmūmūgā', puyīl xehomip xaptop 'ohnāg. Yā Topa Koxuk te tikmū'ūn yōg hāmpe'paxex xohix yūmūmūg, tu Topa yōg putup'ax xohix yūmūmūg.¹¹ Tikmū'ūn yāp-xet te yāy yōg hāmpe'paxex xohix yūmūmūg, yāp-xehnāg te hāmyūmmūg, ha Topa Koxuk yāp-xehnāg te Topa yōg hāmpe'paxex yūmūmūg.¹² Ha Topa te yāy Koxuk xe'ēgnāg yūmū'ā nū'kutnāhā', tu' koxuk puknōg yūmū'ā nū'kutnā 'ohnāg, yā Topa Koxuk te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hām'āktux yūmūgāhā'.

¹³ Yīl mū'āte Topa Koxuk yōg hām'āktux'ax 'āktux putup, xa tikmū'ūn yōg hām'āktux'ax pu' 'āyīpkox hok. Yā kaxīy 'ūgmū'āte hām'āktux, tu Topa Koxuk yōg hām'āktux'ax yūmūmūgāhā', tu Topa yōg tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', nōm xop te Topa Koxuk pu' yīpkox pip.¹⁴ Pa Topa Koxuk te tikmū'ūn 'ūm kopa' xīhip hok, puxix tu nōm ka'ogā hok. Nōm tikmū'ūn yā Topa hā' puknōg, tu' yōg hām'āktux 'āpak, pāyā' yūmūmūg 'ohnāg. Yā' Koxuk xe'ēgnāg te Topa yōg tikmū'ūn yāp-xet ka'ogāhā'.¹⁵ Topa Koxuk te tikmū'ūn kopa xīhip, puxix tikmū'ūn pa hāmyūmmūg, nūy hāpxomā'ax xohix kopit, xix hāmyūmmūg, pe' max, pe' kummuk. Pa' puknōg xop te nōm tikmū'ūn yōg hāpxomā'ax kopit hok.¹⁶ Yīl Topa yōg tappet te:

"Ök tikmū'ūn 'ūm te Topa yōg hāmpe'paxex yūmūmūg?"

'Ok tikmū'ūn 'ūm te Topa pu hāmyūmmūgāhā'?

'Āmhok.

Topa yāp-xehnāg te yāy yōg hāmpe'paxex yūmūmūg,

xix yāy pu hāmyūmmūg xe'ēgnāg," kaxīy.

Pa Kunnix te hāmyūmmūg, tu yūmū'ā hāmyūmmūgāhā', 'ūyīy putox puxet Kunnix putox mūtik.

3

Yūmū'ā Topa hā kāmānat

¹ 'Āte xa hāpxe'e 'āktux. Yā 'āxop tek mūn hā 'āxape', pa 'āte xa hām'āktux yūmmūg, 'okpa Topa Koxuk te 'ākopa' xip. Yā 'āxop te hāmpe'āpanōm kummuk. Topa hā' puknōg xop putuk 'āxop te hāmpe'āpanōm, nōm te Topa pu' yīpkox 'ohnāg, xix kakxop putuk hāmpe'āpanōm, nōm xop te Topa yōg hām'āktux yūmmūg kutōgnāg, yā kakxop putuk, 'ākuxa mām pu'uk tu'. ² Kakxop pu'ūgnāg te' yōkata hep xo'op, tu' xit'ax ka'ok māhok, ha kaxīy 'āxop pu'uk, tu Topa yōg hām'āktux yūmmūg kutōgnāg, hōmā xix hōnhā 'ākuxa mām pu'uk. ³ 'Āxop te Topa hā' puknōg xop putuk, tu hāpxopmā kummuk, tu' yākix pax, xix yīpkumy pax, tu Topa hā' puknōg xop putuk, tu hāpxopmā kummuk. ⁴ Tikmū'ūn puxet te: "Ügmūn yā Paot yōg," kaxīy, ha' nōy te: "Pak mūn yā 'Apot yōg," kaxīy. Yā Topa hā' puknōg xop putuk hāpxopmāhā'.

⁵ 'Apot yā 'a' xexka'ah, xik mūn 'ak xexka'ah. Yāk mū'āte Kunnix tu hāpxopmāhā', puxi'. Tu xa hām'āpak max'ax 'āktux, ha 'ākuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā kopah. Yūmūg xuxyā tuk mū'āte hāpxopmāhā', yāk mūg xat, 'ūyōg kāmānat hah. ⁶ Tikmū'ūn te hāpxa xexka hā' hām, ha tik hāmāxap te hāpxop xap xok, ha' nōy kūnāy tu' hām, tu kōnāg hā hāpxop xokax pix, puyīy tu tuk mō'ka'ok. 'Utx hām, pāyā Topa te hāmmaxnāhā'. Ha kaxīy 'āte xa hām'āpak max 'āktux, ha 'Apot te xa hāmyūmmūgāhā'. Tikmū'ūn te hāmmaxnāhā', tu 'ākuxa māmmaxnāhā'. ⁷ Kāmānat xop 'a' xexka'ah, pāyā Topa mūn xexka xe'ēgnāg, tu hāmmaxnāhā'. ⁸ Ha kāmānat xop xohix yāy putuk, ha Topa te' hām'ax tu' pagop-tup, tu kāmānat hām xexka tu' pagop-tup punethok, ha kāmānat hām kutōgnāg tu' pagok-tōgnāg putup. ⁹ Yā 'Apot xik mūn hām Topa tu', 'āxop ha tikmū'ūn xohix yāy putuk, ha Topa te' hām'ax tu' pagop-tup, tu kāmānat hām xexka tu' pagop-tup putuk kamah, yā Topa yōg mīptut. ¹⁰ Üxuxyā te' xat, pu mīptut max mīy, tu tik puxet xat hāmāxap, pu mīkaxxap mūm mōg hāpxop kopah, pu nō māykup mō'tat, ha' nōy kūnāy tu' xat, pu nōm mō'xix hāpxop kopah. Ha Kaxīy Topa tek ka'ogāhā', pu hām'āpak max 'āktux hāmāxap, puyīy tikmū'ūn kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, ha 'Apot kūnāy tu' nūn, nūy kuxa mām ka'ok xop yūmmūgā max. ¹¹ Mīptut xuxyā te māykup ka'ok putup, yā māykup te mīptut ka'ogāhā', pu tu yūm ka'ok. Ha kaxīy Topa te Yeyox Kunnix

yāyakutnāhā', pu yāp-xehnāg hā yūmūg pupi tu' xok, nūy yāp-xehnāg hā' kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'ūyānān tu'. 'Ap nōy xip'ah. ¹² Ha tikmū'ūn yāg te pipcup yānām 'āta hā hām'āta max mīy, xi' nōy te pipcup yānām ponrok hā' mīy, xi' nōy te xap max hā hām'āta mīy. Ha' nōy te mīmpe hā hām'āta kummuk mīy, xi' nōy te xuxnak hā' mīy, xi' nōy te xuxnāg xux hā hām'āta' mīy. Hā kaxīy Topa yōg kāmānat hām kamah. 'Üyāg hām max, tu Topa yōg hām'āktux 'āktux, tu Topa yōg tikmū'ūn ka'ogāhā' pu tu hāmyūmmūg. Ha' yāg nōy hām kummuk, yīy Topa yōg tikmū'ūn pu'uk, tu hāmyūmmūg 'ohnāg. ¹³ Üxuxyā te mīptut kummuk mīy, puxix kuxap hā mō'xut mō'ka'ok, ha' nōg. Hā kaxīy Kunnix yōg hāptup xe'e mō'nāptup, 'thā Topa te yāy yōg kāmānat xop yōg hāpxopmā'ax xohix kopit. Kāmānat hām kummuk, puxi' yōg hāpxopmā'ax xaxogā'. ¹⁴ Üxuxyā te mīptut max mīy, puxix kuxap hā mō'xut 'ohnāg, yā' yūm ka'ok. Kaxīy kāmānat hām max Topa tu', puxix Topa yōg hāpxopmā'ax kopit, nūy nō kāmānat ha hāmmaxnā xexka'. ¹⁵ Mīptut kummuk mō'xut kuxap hā, puxix kāmānat te hāmhok xip, tu tayūmak pop 'ohnāg, pāyā' xok'ah. Kaxīy Topa yōg kāmānat hām kummuk, puxix yāy kuxa tup, Topa te' tupmāhah, tu Topa yōg putat hāmhok hā' mōg, pāyā Topa te nōm kāmānat pu pexkox yōg hāpxop 'a' hōm putup'ah. ¹⁶ Yā 'āxop Topa pet xe'e', 'ākopa' xip tu', ha 'āxop te hāmyūmmūg, ha Topa Koxuk te 'ākopa' xip, ¹⁷ yīy Topa te 'āpēnā max, 'ākopa' pet tu'. Tikmū'ūn gāy te 'ākoxyōy putup, puxix Topa' yānān tu 'ūkoxyōy, 'āxop yā Topa pet xe'e'.

¹⁸ Pūyā 'āmūn yāy hā mō'āmā hok. Tikmū'ūn te hāmpe'paxex, hu: "'Āte hāmyūmmūg xexka!'" kaxīy, pāyā' hitop tu hāmpe'paxex, yā Topa te: "'Ōhōm hāmyūmmūg 'ohnāg, 'ūkuxa mām 'ohnāg tu','" kaxīy. ¹⁹⁻²⁰ Topa hā' puknōg xop te: "Yā hāmyūmmūg nō'ōm," kaxīy, puxix Topa te: "Pūyā yāy hā mō'āmā', hāmyūmmūg hok tu!" kaxīy. Yīy Topa yōg tappet te: "Topa te yāy mūn hā' puknōg xop yūmmūg, tu' yōg hāmpe'pānōm yūmmūg, ha hāmyūmmūg 'ūhitop tu', tup-tox kummuk xop putup," kaxīy. ²¹ Pūyā tikmū'ūn yāy mūn xexka 'āktux hok, tu yāy yōg hāpxopmā'ax tu' kuxa hittup hok. Yā hāpxop xohix 'ōgnū', pu Topa xa hāmmaxnā'. ²² Yīy Paot, xix 'Apot, xix Pet, 'ūxohix te 'āpēnā max, ha Topa te hām xexka mīy, nūy 'ākuxa hittupmā'. Tu 'ākuxa hīnnāhā', xayīy 'āxakix 'thā', 'āmōg pexkox hah. Yā hōnhā Topa te mō'āyāy xe'ēgnāg, xix hōmā mō'āyāy xe'ēgnāg, xix hāptup 'thā mō'āyāy xe'ēgnāg putup. Yā' xohix 'ōgnū', ²³ ha 'āxop yā Kunnix yōg tikmū'ūn, ha Kunnix yā Topa yōg hāmyākyutnāhā'ax

xe'ēgnāg.

4

Yeyox yōg mō'pok xop

¹ 'Ūgmū'āte xa hā Kunnix yōg kāmānat, tu hāpxompāhā', nūy Kunnix pupi xa hāmyūmmūgā', nūy xa Topa yōg hām'āktux xe'e 'āktux, ² Yī Topa tek mūg xat 'ū hāpxompā max, nūy xa hāmyūmmūgā' max, ha yūmūg xuxyā tek mūg yōg hāpxompā'ax pēnāp-tup, nūy yūmūg, 'ok pek mū'āte hāpxompā max, 'ok pek mū'āte hāpxompā kummuk. ³ 'Āxop tek mūg hām'ax pēnāp-tup. Pūyā tkmū'ūn pa te hāmyūmmūg tuk mūg hām'ax pēnā'. Yā' hitop. 'Āte yāy yōg hām'ax pēnā hok yāy pu kamah. ⁴ 'Ūgkuxa te' mīy max 'āktux, pa yūmūg xuxyā puxet tek hām'ax pēnāhā', tu' yūmūg, 'ok pek hām max, pek hām kummuk. ⁵ Yī 'ānōy yōg hāpxompā'ax kopit hok, nūy nō' 'āktux kummuk. Nāy, 'ūhip, pu Topa' kopit, 'Thā nū'. Tute hāpxop xaptop'ax mūg putup, xix tkmū'ūn yōg hāmpe'paxex yūmūg putup, 'ihā Topa te hāpxompā'ax max pu pago.

⁶ 'Ūkxape xop, 'āte xa hām'āktux tap, tuk mūn 'āktux, xix 'Apot 'āktux. 'Ātek mūg 'āktux, xayīy 'āxop hāmyūmmūg, ha tappet te' xat, hu: "Tappet yōg hām'āktux pu 'ipkox pi'", kaxīy. Yā' kummuk, tik 'ūm 'āktux max, 'ihā' nōy 'āktux kummuk. ⁷ 'Ok 'āxop te yāy xexka pe'āpaxex? 'Ok 'āxop te 'ānōy kutōgnāg pe'āpaxex? Yā' kummuk. Topa mūn te xa hāmmaxnāhā', tu' hok hā hāmmaxnāhā', xayīy yāy hitop xexka 'āktux hok!

⁸ 'Āxop yā yāy pe'āpanōm 'ūptexop, tu yāy pe'āpanōm 'āxexka xop, tuk mūg pe'āpanōm kutōgnāg xop, Pāyā yāy mō'āmā'. 'Uyā yūmūg xohix xexka xop! ⁹ 'Āte hāmpe'paxex. Yāk mū'ā mō'pok xop, pe Topa hā yūmūg ka'ax xop, nūy tkmū'ūn 'Ūgmūg kix, 'ihā xohix te' pēnāhā', xix pexkox yōg nū'pok xop xohix te' pēnā kamah. ¹⁰ Ha Topa hā' puknōg xop te: "'Ūp-tox kummuk," kaxīy, huk mūg 'āktux, tu 'āxop 'āktux max, pāyā yūmūg xohix Kunnix yōg tkmū'ūn. Hak mūg pu'uk, pa 'āka'ok, ha 'āp-tup pax, pak mūg putup nōg. ¹¹ Yā putup tek mūg kix, hak mū'āte kōnāg tat'ax xak. 'Ūgmūg xax kunox, ha'gāy xop tek mūg kix, tu mūg xūygāhā', 'ak pet 'ūm yūm'ah. ¹² Tuk mūg hām punethok nūy xit, 'ihā tkmū'ūn te: "Pūyā Topa 'ākix!" kaxīy. Hak mū'āte hām'āktux hā' yānān, hu: "Pūyā Topa xa hāmmaxnāhā!" kaxīy. Hak mūg kummugāhā', pāyāk mū'āte' gāy xop yōg hām'āktux kummuk hā' tot, tu hāmmax hip. ¹³ Ha' gāy xop tek mū'ā hāpkummugāhā', tuk mūg mānōg, 'ihāk mūg yīl pu'uk, nūy nōy gāy kuxyā'. Yā Topa hā' puknōg xop tek mūg putup nōg, tu: "Mōg, nūy 'āpep!" kaxīy.

¹⁴ 'Āte xa kax'āmi', nūy xa hāmyūmmūgā'. 'Āte 'āxop putup pax, 'ūgkutok putuk hah, a 'āte xa' hūpmāp-tup'ah. ¹⁵ Yā tik punethok te xa hāmyūmmūgā'ax, pak mūn puxet hā 'ōg 'ātak. 'Āte xa hā 'ātak, xa hām'āpak max'ax 'āktux tu', ha 'ākuxa mām ka'ok Kunnix kopah. ¹⁶ Hu 'āte xa' kax, pu hāpxompā max, nūy 'Ūgmūn putuk. Yā 'āte hāpxompā max, ¹⁷ hu 'āte Timōn mō'kutnāhā', tuk mūn hā 'ūgkutnāhā', pu hāpxompā nū mūtik, hak mūg tix hām max yūmūg xuxyā pu'. 'Āxitigāp-tup, xayīy Topa yōg putat hā 'āmōg ka'ok, yā 'ākuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, ha taxīy 'āte hāmyūmmūgāhā', 'ūkuxa mām ka'ok xop xohix pu hāmyūmmūgāhā'.

¹⁸ 'Āxop yāy xexka pe'āpanōm, kopxix 'āhak mōg hok. ¹⁹ Topa 'ūgputup, 'ū mōg, yā hāpxip kutōgnāg kopxik mōg, nūy nōm xop te hāpxompā'ax yūmūg. Ha' yīl ka'ok, yāy xexka pe'āpanōm tu'. 'Āpu hāpxompā ka'ok kamah! ²⁰ Topa te yāy yōg tkmū'ūn xat, puyīy yīpkox pi' xe'e', nūy hāpxompā max. Tkmū'ūn te hitop tu hām'āktux, tu hāpxompā max hok, puxix tu yīpkox 'ohnāg. ²¹ Pi'yā' mūn xatep-tup? 'Ok 'ūgmōg, nūy xikot hā 'ākix'ax? 'Ok pep-tup, 'ūyīy'ax pu'uk hā 'āhittupmāhā'? Piya' mūn xatep-tup? Yā xatep-tup 'ūg 'āhittupmāhā', yīl hāpxompā max.

5

Tik te' nōy hā' xupxet

¹ Tkmū'ūn te 'āxop 'āktux kummuk, yā 'āxop 'ūm yōg tik 'ūm te' nōy hā' xupxet kummuk, yā' xonnix kummuk, ha tkmū'ūn nōy te Topa hā' puknōg te' mīy 'ohnāg. Yā tik te yāy tak xetut mūg, nūy nū mūtik 'ānōm, tu hāpkummuk mūy pax. ² Tep te xīy 'āxop te yāy mūn max pe'āpanōm? Yā 'ākummuk! 'Āpu yāyhāhup, nūy tik kummuk xupmā. ³ 'Uyāk xihip nōmāhā 'āxop mūtik! 'Āte tik yōg hāpxompā'ax kummuk kopit, 'ihā hāptox tuk xip, ha yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te 'ā' hōm yāy 'āxet'ax, 'āte tik hāpxompā'ax kummuk kopit. ⁴ 'Uyāk xihip 'āxop mūtik, Thā 'āxop te yāy kofināhā', ha yūmūg xuxyā te 'āka'ogāp-tup, ⁵ xa tik kummuk hōm Hāmgāyāgnāg pu'. Pūyā tu xok, pāyā Topa te' kuxa kummuk xit, pu' koxuk tu xip ka'ok, 'ihā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix nūn putpu'.

⁶ 'Āxop yāy mūn max pe'āpaxex. 'Ap max'ah. Xate hām hittap yōg hām'āktux yūmūg, yīl: "Pām yōg tokatogā'ax kutōgnāg te pām xexkanāhā!", kaxīy. ⁷ Yā tokatogā'ax te hāpkummuk mīy'ax putuk, yīl hāpkummuk mīy kux, nūy tu max, tu pām putuk'ax, pām tokatok hok putuk, yā' tūmnāg. Hāpxip kutōgnāg 'ihā 'Ūgmū yōg Yoneo xop te 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōā'yēn mīy putup, 'ihā kahnēn putex, pu' xohix' mā'. Ha Kunnix

te yūmū yōg kahnēn xe'e', tu mīpkupnix tu' xok tap yūmūg pupi', hu yūmūg hā kahnēn xe'e'.⁸ Āpu yūmūg Kunnix pekpaxeh, nōm te yūmūg pupi' xok pekpaxeh, yā 'āmuk xexka Nōā'yēn putuk, yī yūmū'ātē hāpkummuk mīy kux, ha pām yōg tokatogā hok putuk. Yā pām te hāmyok mīy'ax 'āktux, xix hāmmxnā'ax 'āktux.

⁹ 'Āte xa kax'āmi tap, pu tikmū'ūn kummuk mūtitik 'ākotinnā hok, nōm tikmū'ūn te' nōy hā' xupxet. ¹⁰ Āxop te hām xexka tu' pip, yī yāp kummuk mīy xop te xa yāy kote' pip. Yī' xohix tu 'āxop 'āxatat hok. Ha nōm kummuk xop te' nōy hā' xupxet, xi' nōy yōg hāpxop putup pax, xix hāpxopmā kummuk xix topa komut pu nū' xup. ¹¹ Pa tikmū'ūn te yāy 'āktux, tu' kuxa yūm ka'ok'ax 'āktux, tu hām'āktux max, pāyā' nōy hā' xupxet kummuk, xi' xupkumy, xix topa komut pu nū' xup, xix kenmuk xo'op tu mōktu paptux, xi' nōy kupex, xix hāpxop hā' xupxet, puxix nōm tu 'āxatat, nūy nū mūtitik 'āxit hok.

¹²⁻¹³ 'Āte Topa hā' puknōg xop yōg hāpxopmā'ax kopit hok. Yā Topa mūn te' kopit putup. Pa 'āxop te yāy yōg hāpxopmā'ax kopit'ax. Yā' max xa' kopit. Topa yōg tappet te: "Tikmū'ūn kummuk xupmā", puyīy 'āxop mūtitik tu ti hok," kaxīy.

6

Tikmū'ūn te' nōy kumy kummuk

¹ 'Āxape te xa hāpkummugā', 'āpu 'āxape nōy ha mōg, 'āxape pa te hāmyūmmūg ha 'āmōg, pu 'ātix kopit. 'Āmōg hok Topa hā' puknōg xop hah, pu tu' kopit, pāyā' 'āxape ha 'āmōg, tik kuxa yūm ka'ok Yeyox kopa ha 'āmōg. ² 'Ok yūmūg hok xate'? Topa yōg tikmū'ūn te Topa hā' puknōg xop hāpxopmā'ax kopit putup. 'Ok 'āpa te hāmyūmmūg hok? ³ Yā yūmū'ātē pexkox yōg nū'pok xop yōg hāpxopmā'ax kopit putup kamah, hu yāy xape yōg hāpxopmā'ax kopit'ax nōmhā, puyī' nōy hā tu xape 'ūxeheh. ⁴ 'Āxape te 'ākte' ex kummuk, yā hāpxopmā'ax kutignāg, ha 'āxape kummugāp-tup 'ūyānān tu', puxix tilk puknōg tu' xax hok, puyīy tu' kopit. Kaxīy hok. ⁵ 'Ok yāyhāhup hok xate'? 'Ok 'āxope mūtitik xip hok tik pa te hāmyūmmūg, puyīy 'ātix hū' kopit max? ⁶ Yā' xip! 'Āte' yūmūg! Pa 'āxope gāy, tu' kuxa mām hok xop ha 'āmōg, nūy tu' xax, pu 'ōg hāpxopmā kummuk'ax kopit.

⁷ 'Āxope yāytukmīy tik puknōg keppah, yā' kummuk. 'Ok xate hāmyūmmūg'ax xohix xaxok? 'Ūtux hok pu 'āxape 'ākummugā'. 'Ūtux hok pu 'āxape 'ōg hāpxop pa'. ⁸ Pa 'āxope te 'āxape pu kummugā pax, ha' nōy yānān tu 'ākummugā pax. 'Āhup! Puxi!' 'Āxope xape xop. ⁹⁻¹⁰ Tikmū'ūn kummuk te pexkox ha' mōg 'ohnāg, nōm xop Topa pu' yīpox

'ohnāg, 'ap mōg putup'ah hāpkummuk mīy'ax xop xohix, nōm te' nōy hā' xupxet, xix nōm te topa komut pu nū'xup, xix nōm te' nōy xetut hā' xupxet, xi' nōy yīpoxo hā' xupxet, xix nōm tik te tik nōy pēnā kummuk, xix 'ūn te 'ūn nōy pēnā kummuk xix nōm te hāpxop hā' xupxet, xix nōm xupkumy, xix nōm te kenmuk xo'op tu mōktu paptux, xix nōm te' nōy kupex, xix nōm te hāpxopmā kummuk pax. ¹¹ Hōmā' 'āxop 'ūm te hāpxopmāhā kaxīy, pa Topa te 'ākuxa tupmāhā', xa 'ākuxa max, ha hōnhā' 'āxop te Topa hā' tikmū'ūn, yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix hā' 'āxop yā Topa yōg tikmū'ūn, xix Topa Koxuk hā' 'āxop yā Topa yōg tikmū'ūn.

Topa tu hāpxopmā max

¹² Pa tikmū'ūn 'ūm te hām'āktux'ax, hu: "'Āte yāy putup'ax xohix mīy'ax," kaxīy. Hamūn. Pāyā' yāy putup'ax mīy, puxix xa kummugā'ax. 'Āte hāpxopmā'ax xohix kamah, pa 'āte' tux hok, pu nō hāpxopnā'ax 'ūgkummugā' hok. ¹³ Pa tikmū'ūn nōy te hām'āktux'ax, hu: "Topa te hāpxop xit'ax mīy pu tikmū'ūn mā', ha Topa te tikmū'ūn tex mīy, puyīy tikmū'ūn nō tu xit," kaxīy. Hamūn. Pa Topa te tikmū'ūn tex nōāp-tup, xi' xit'ax nōāp-tup kamah. Yā yūmūg yīn mīy, 'ūyī yūmūg hāpxopmāhā yūmūg xuxyā tu', yūmūg yīn 'ūm mīy'ah, 'ūyī yūmūg nōy hā' xupxet. 'Āmhok. Yā yūmūg yīn yā yūmūg xuxyā yōg. ¹⁴ Topa te yūmūg xuxyā putpu' hīnnāhā, hu yūmūg hīnnā'ax putpu kamah, 'ūka'ok tu'.

¹⁵ 'Ok 'āxope te hāmyūmmūg hok? 'Āxope yā Kunnix hā' 'āyīn puxet, Yā' kummuk xexka, xa Kunnix yōg tik te xotit mūtitik 'ānōm. Yā' xotit hā' yāyhā yīn puxet. Puyīy Topa 'ātux hok, xayīy 'ānōm hok! ¹⁶ 'Ok 'āxope te hāmyūmmūg hok? Yā' tik te xotit mūtitik nōm, puxix 'ūn hā' yīn puxet, Topa yōg tappet te: "Yā' tix te yāyhā' yīn puxet," kaxīy. ¹⁷ Pa tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, puxix tu kuxap-xet yūmūg xuxyā kuxa mūtitik.

¹⁸ 'ūg'āpax, xayīy 'ānōy hā' 'āxupxet hok. Hāpkummuk mīy'ax nōy tikmū'ūn yāy yīn kummugā'ah, pa tikmū'ūn xonnix, puxix yāy yīn kummugā'. ¹⁹ 'Ok 'āxope te hāmyūmmūg hok? Yā' Topa Koxuk xip 'ākopah, ha Topa te nū'kutnāhā', pu 'āmūtitik tu xip ka'ok, 'āxope yā yāy mūn xat'ah, 'āmhok, yā' Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat. ²⁰ Topa te 'āpop, tu hāpxopmā ka'ok, nūy 'ākuxa tupmā', yā yāy kutox xok 'āxope pupi', nūy 'ākuxa tupmā', yīy hāpkummuk mīy'ah, puyīy' puknōg xop pēnā', tu: "'Āxope yōg Topa max, tu 'āka'ogāhā', xayīy hāpxopmā max!" kaxīy.

7

Tikmū'ūn te yāyta'ax

¹ 'Āxop te 'ā' kax'āmi tappet tu, tu tappet tu yāy 'āktux, tuk yīkopic, tu: "Ok max tikmū'ūn yāytax?" kaxīy. Yā' max pu yā tik yāytax hok, nūy yā' hok xip, ² pa tikmū'ūn punethok te' nōy hā' xupxet, yīy 'āte: Yā' max tik yāy yōg 'ūn mūy, pu 'ūn kamah yāy yōg tik mūy. ³ 'Āte xe' xat, pu' yīpxox yāy xetut mūtik tu nōm max, xi' xat, pu' xetut yāy yīpxox mūtik tu nōm max. ⁴ 'Ūxetut yīn yā' yīpxox yōg yīn, yī' yīpxox te' xat, ha' yīpxox yīn yā' xetut yōg yīn, yī' xetut te' xat. ⁵ Xatix yāy mūn hōm, nūy 'ū nū mūtik 'ānōm, nūy 'āti ka'ōk. Pa Topa pu hām'āktux pax, Thā' āp-tox puxet xix 'ākuxap-xet, hu ta hāpxip kutōgnāg 'ihā' 'āhok 'ānom. Pa hām'āktux kux, 'ihā' nū mūtik 'ānōm 'ūxeheh, pu Hāmgāyāgnāg xatix kummugā hok, 'ānōm putup hah.

⁶ 'Āxep xat'ah 'āte nōmhā, pāyā xā hāmyūmmūgāhā'. ⁷ 'Ātep-tup, pu tikmū'ūn xohi' hok pi', 'ūgputuk nūy, pa Topa te tikmū'ūn xohix ka'ogāhā', pu tu hāpxopmā max, tu tik puxet ka'ogāhā pu' hok xip, xi' nōy ka'ogāhā pu yāyta max.

⁸ Yīy 'āte' hok pip xop pu hām'āktux, puyī' hok pi', hu yāyta hok 'ūg putuk nūy. Ha' hok mām xop pu 'āte hām'āktux kamah, pu' hok mām. ⁹ Yāytap-tup te 'āp-tex, 'āpu yāytax. Yāytap'ax 'ūmax, yāytap-tup xūy mūn yā' kummuk, yā' kuxap putuk 'ākopah.

¹⁰ Ha 'āte tikmū'ūn yāyta xop pu hām'āktux, yā' yūmūg xuxyā te' xat, pu tu yāy xatbat hok. ¹¹ Yāy xatbat, puxi' hok xip, tu' nōy mūg hok, tu mōktu xe yāy yīpxox mūg, xix yāy xetut mūg, nūy nū mūtik tu ti ka'ok 'ūxeheh.

¹² Tikmū'ūn nōy pu 'āte hāmyūmmūgāhā', 'āp Topa te' xat'ah. Tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok Kunnix kopah, ha 'ūn mūg, nōm kuxa yūm 'ohnāg, tu' yīpxox mūtik tip-tup, puxix 'āti'. Puyā' xetut nīm hok. ¹³ Ha 'ūn nōy kuxa yūm ka'ok Kunnix kopah, tu tik mūg, nōm kuxa yūm 'ohnāg, ha' yīpxox te nū mūtik nōm putup, puxix 'āti'. Puyā' yīpxox nīm hok. ¹⁴ Yā Topa te' yīpxox ha hāmmaxnā'ax, tu' xetut kuxa yūm'ax ha hāmmaxnā'ax, tu 'ūn nōy ha hāmmaxnā'ax, 'ūyīpxox kuxa yūm'ax hā' hāmmaxnā'ax, puyīy tuk-tok xohix hu Topa yōg, ka Topa hā' puknōg xop putuk, nōm te Topa yūmūg 'ohnāg. ¹⁵ Pe' yīpxox kuxa yūm hok te' xetut nīm putup, pe' xetut kuxa yūm hok te' yīpxox nīm putup, puyā' 'ā' nīm, ha' kux. Puyā' kuxa mām ka'ok xop pip. Yā Topa te yūmūg kuxa māmmāhā', 'ūyīy nōy xop mūtik tu ti max. ¹⁶ A xate hāmyūmmūg'ah, 'a' 'ānōy kuxa yūmūg'ah. 'Ok pe' kuxa yūm'ax Kunnix kopah, 'ok pe' kuxa yūm hok. Puyā mōg, 'ūgmīy hok.

Topa pu' yīpxox xihip

¹⁷ Puyā' tikmū'ūn xohix hāpxopmā max. Topa te' xānāhā', pu tu hāpxopmā max tikmū'ūn kopah. Puyā tu pip ka'ok, nūy yāy

yōg hāpxopmā'ax mīy. Yā 'āte tikmū'ūn kuxa mām xop xohix pu hāmyūmmūgāhā'. ¹⁸ Tik te yāy nāg xax yīmap tu' xak tap, 'ihā' Topa te' xānāhā', puxi' xak hok, nūy koex xut. Ha tik te yāy xax xak 'ohnāg 'ihā' Topa te' xānāhā', puxi' xak hok, nūy xax xak hok. ¹⁹ Yā' xax xak'ax, xi' xax xak hok, yā' Topa pu yāy putuk, pa Topa yōg xat'ax pu 'īpkox pi', nūy hāpxopmā max. ²⁰ Puyā' xohix hāpxopmā max, Topa te' xānāhā', pu tu hāpxopmā max tikmū'ūn kopah. Puyā tu' pip ka'ok, nūy yāy yōg hāpxopmā'ax mīy. ²¹ 'Ok 'āhām 'āxat'ax pu, 'ihā' Topa te 'āxānāhā'? 'Ok 'āhok hā 'āhām, tu tayūmak 'ūn pa hok? 'Ūxutigā hok, pa mōg'ax nūy 'ānōy pu 'āhām, nūy tayūmak pop, puxi mōy, tu' hām. ²² Yā yūmūg xuxyā te 'ākuxa kummuk xut, 'ihā' 'āxānāhā', tu' xut, xa mōg, xayīy yūmūg xuxyā hā' 'āptix, nūy nōm pu 'āyīpkox xihip. Kamah tik hām' 'ūnōy pu', nūy tayūmak pop, yā' kamah Kunnix hā' 'ūptix, nūy yūmūg xuxyā pu' hām 'ūhok hā, nūy nōm pu' yīpkox xip. ²³ Topa te yāy kutox nū'kutnāhā', pu 'āxop pupi tu xok, puyīy 'āxop hā' 'āxuxyāp-xet. ²⁴ Topa te 'āxānāhā', tu' 'āyīmōgatux. 'Āpu pi ka'ok, nūy Topa pu 'āhām mō kuma mōg.

²⁵ 'Ūkxape xop: Xatek yīkopic, hu: "Ok max tikmū'ūn yāyta?" kaxīy. Topa tek xat'ah, 'ūyī' 'āte' hok pip xop pu hām'āktux, pāyā 'āte hāmpe'paxex max, ha Topa tek kuxa ka', yīy 'āte nōm xop pu hāmyūmmūgā'ax. ²⁶ Hōnhā' gāyxpē te yūmūg xūygā punethok, yī' max, pu tu tik yāyta hok. ²⁷ 'Ok xate 'ūn mūg'ax, nūy yāyta? 'Āpu, yāyta'. 'Ok yā' hok 'āxip? 'Āpu 'āhok xihip. ²⁸ Yā' max pu' xetut mūy, yā' hāpkummuk 'ohnāg. 'Ūn hok yūm yāyta, hu ta hāmmax mīy, pāyā' yāy kuxop'ax punethok, ha 'āte 'āp-tup'ah, xa yāy kuxop.

²⁹ 'Ūkxape: 'Āte xa hām'āktux, nūy xa hāmyūmmūgā'. Yā hāmyāxatamuk xohix yōg 'āmny xox putox, ha hāpxip kutōgnāg 'ihā' tikmū'ūn xohix hok pip'ax putuk hāpxopmāp-tup, 'ok pe' yāyta', 'ok pe' yāyta hok. ³⁰ Ha' kuxa hittup 'ohnāg xop te' kuxa hittup xop putuk'ax, xi' kuxa hittup xop te' kuxa hittup 'ohnāg xop putuk'ax, xix hāpxop pop xop te hāmhōgnāg pip xop putuk'ax, ³¹ ha' nōm xop te hāpxop hā' hām xop te' nōy xop putuk'ax, nōm xop te' yāy kuxop 'ohnāg putuk'ax. Yā hāpxip kutōgnāg 'ihā' hām xexka nōg putup.

³² 'Āte 'āp-tup nōg, xa yāy kuxop, nūy hāpxop xak'ax tat. 'Uhok pip xop te yūmūg xuxyā xak, nūy tu hām max, puyīy tu xuxyā kuxa hittupmā'. ³³ Pa' yīpxox xop te hāpxop xak'ax tat, puyī' xetut kuxa hittupmā'. ³⁴ Tu yūmūg xuxyā pu hāpxopmā kamah, yīp-tox tix, xi' kuxa tix. Ha' xetut

xop te yūmūg xuxyā pu hāpxompāp-tup, yāptixix, pa' yīpxox kuxa hittupmāp-tup kamah, hu yāykuxop, tup-tox tix, xī' kuxa tix.

³⁵ Āte 'āxop hāk putup, nūy mō'ānlyñām, yīy xa hāmyūmmūgāhā'. A 'āte 'ākummugāp-tup'ah, pāyā 'āp-tup, xa 'āxop hāpxompā max, nūy tu mānyāg mīy, nūy 'ākuxa hittup, nūy 'ap-tox puxet hā, xīx 'ākuxa 'ākuxap-xet hā Topa xa tu hām.

³⁶ Tik te yāyta'ax, pa yāyta hok pe'paxex, tu' xetut 'ap nōm yūmmūg'ah, tu' mūg putup, pūyā' mūy. Ap hāpkummuk 'ūm mīy'ah. ³⁷ Pa tik te' hok xip putup tu yāy hok, tu' max pe'paxex, pu' xetut nūm, nūy nū mūtik nōm 'ohnāg, puxix yāyta hok, pāyā' hok xihip. ³⁸ Tik te' xetut xip tap mūg, nūy nū mūtik yāytax, yā hāpxompā max, pa tik te' mūg 'ohnāg, nūy yā' hok xip, yā hāpxompā max xe'ēgnāg.

³⁹ 'Ūn te' yīpxox mūg, nūy nīm hok, pa' yīpxox xok, puxix tu kux. Yā' max, pu' nōy mūy, nūy xe yāytax, nūy nōy kuxa yūm ka'ok'ax mūtik yāytax. ⁴⁰ Pa 'āte hāmpē'paxex, hu: Yā' max xe'e, pu' hok tu xip ka'ok. Yā kaxīy Topa Koxuk te 'ā hāmyūmmūgāhā'.

8

Tikmū'ūn te xoygīn hōm topa komut xop pu'

¹ 'Āxop tek yīkopit, hu: "Ok max, 'ūgmūg xit'ax xohix mā'" kaxīy. Yīy 'āte hāpxop xit'ax 'āktux putup, tikmū'ūn te' xit'ax hōm topa komut xop pu'. Tikmū'ūn te hāpxe'e 'āktux, hu: "Yūmūg xohix te hāmyūmmūg," kaxīy. Pa hāmyūmmūg'ax kutōgnāg te hāpkummugāhā', 'thā tikmū'ūn yāy mūn xexka pe'paxex, pāyā' tikmū'ūn te' nōy putup pax, tu' nōy ka'ogāhā', tu hāmyūmmūg xe'e'. ² Tikmū'ūn te yāy pe'paxex, hu: "Āte hāmyūmmūg!" kaxīy, puxix hāmyūmmūg 'ohnāg, ³ pa tikmū'ūn te Topap-tup pax, puxix yā Topa te nōm yūmmūg.

⁴ 'Āte xa topa komut 'āktux'ax. Yūmū'āte' yūmmūg. Topa komut xop 'ap xe'e'ah. Yā mō'āmā'ax xop, Topa yāp-xehnāg xip pexkox tu', ⁵ pa Topa hā' puknōg xop te komut xop 'āxet "topah", ha topa komut pip punethok, hāmnōgnōy tu' pip, xīx hām tu' pip, ha kamah tikmū'ūn xuxyā punethok pip. ⁶ Pa yūmū'āte Topap-xehnāg yūnmūg, yā Kuninx hā mūnūn tu yūmūg 'Ātak, tu hāpxop xohix mīy, ha Topa tu yūmūg hi'. Ha yūmūg xuxyā yāp-xet xip kamah, yā Yeyox Kuninx, tu hāpxop xohix mīy kamah, yāy Tak mūtik, xi' hoxhix xop mīy, hu yūmūg mīy kamah.

⁷ Pāyā' kuxa mām ka'ok xop yā xohix te' yūmmūg'ah, 'ūyāg te topa komut xop pe'paxex tap, xīx hōnhā' pe'paxex kamah, tu hāpxop xit'ax pe'paxex, hu: "Yā tikmū'ūn te nōm xit'ax hōm topa komut pu'", kaxīy. Tu' kuxa hittup 'ohnāg, tu' tux hok pu tu xit

hok, 'ap xit'ax māp-tup'ah. ⁸ Pa hāpxop xit'ax 'ūm te yūmūg kuxa tumpā 'ohnāg, pu Topa yūmmūg putup! 'Āmhok. 'Ok pe' xit'ax mā', 'ok pe' xit'ax mā hok, puxix yūmūg kuxa kummugā 'ohnāg.

⁹ 'Ōg pa 'āti', yāy putup'ax mīy hok, ka xate 'āxape pu'uk pu hāpkummugāl', tu' mōgā kummuk, pu tu yāy pu hāpkummugāl', xate komut xop yōg xit'ax māhā', puxix 'āxape' māp-tup, 'thā' kuxa te' tux hok pu' mā hok. ¹⁰ Ha Kuninx xok 'āxape pu'uk pupi', pāyā' 'āxape te Topa yōg putat xak, nūy 'āpe mōg, nūy 'āmūn pu' yīpkox xip, yīy ta 'ānōy mōgā kummuk, ¹¹ tu 'āxape kummugāhā', hu Kuninx pu hāpkummugāhā kamah, Kuninx te 'āxape pupi' xok hah. ¹² Yīy 'āte xoygīn mā hok, kak xape mōgā kummuk, pu tu yāy kuxa pu hāpkummuk mīy, 'ūkxit hah.

9

Yeyox te mō tik kutnāhā'

¹ 'Ok 'āte yāy xat hok? Yāk xat. 'Ok Yeyox Kuninx te nūgkutnāhā? Yā nūgkutnāhā'. 'Ok 'āte yūmūg xuxyā Yeyox pēnāhā? Yā' pēnāhā'. Yeyox pu 'āte hāpxompāhā', 'thā xa hām'āpak'ax max 'āktux, yīy 'ākuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā kopah. ² Yeyox Kuninx te nūgkutnāhā', pāyā' kuxa mām xop nōy tek mūn pu' yīpkox 'ohnāg, ha 'āxop tek mūn pu' yīpkox pip, yā 'āmōg Topa yōg putat hā, ha tikmū'ūn xohix te' pēnāhā', hu hāmyūmmūg, yā yūmūg xuxyā te nūgkutnāhā', 'āte hām'āpak max'ax 'āktux.

³ Tikmū'ūn tek kummuk 'āktux, koppix yāy 'āktux, ⁴ hu: "Ok tux hok 'ā' hōm 'ūkxit'ax, xīx xo'op'ax 'ūghām hah? ⁵ Pax 'ūkxitut mūy, ha' kuxa mām ka'ok, 'ok 'āxop tek tux hok 'āte nōm mōgā', pu nū mūtik mōg, nūy hām'āpak max'ax 'āktux? Yā mō'pok xop nōy te' xetut xop mōgāhā', yā yūmūg xuxyā Yeyox taknōy xop te' mōgāhā', xīx Pet kama te' xetut mōgāhā'. ⁶ Yā Maname xīk mūn puxet hām, 'ūgmūg yīm hāk mūg hām, nūy xit, nūy tu pip'ax tu' pago. Yeyox yōg mō'pok xop nōy te' hok hā' hāpxop pop, hāmyūmmūgā'ax tu' pop. ⁷ 'Ok xonat 'ūm hām, 'ok yāy yīm hā' hām, nūy xit, nūy pip'ax tu' pago? Ap hām'ah! Yā gohet te' pago. Tikmū'ūn 'ūm te yāy yōg mīnta xut' hok, nūy mā'? Yā' māhā'. 'Uxohix te yāy yōg kup tu' xut mīnta, tu' māhā'. Maket 'ūm te' yōg mūnūyutut hep xo'op hok? Yā' xo'op!

⁸ 'Uxohix te' yūmmūg, yā hāpxompā'ax max, pu yāy hām'ax hā tu xit, xīx tu pet, yīy Mōyyēg yāt xat'ax kamah yā hām'āktux, ⁹ tu: "Mūnūyutut tak yīkox hīy hok, puyī' xit hok, 'thā' xuxnāg xetox xap mōy tu' ton-nok. Pūyā' xux mā'", kaxīy. 'Ok Topa te hām'āktux, tu mūnūyutut tak putup pax'ax

'aktux? Āmhok. ¹⁰ Pa yūmū'ā' xuktux, 'ūyū yūmūg yāh hām'ax hā yūmūg xit, xīk pet. Tikmū'ūn te hām'āpak max'ax 'āktux, puxix tik putuk, nōm te hāpxop xap xok, ha tikmū'ūn te hāmyūmmūgāhā', puxix tik putuk, nōm te hāpxop ta'ax nūnnāhā', yā' xohix te yāy hām'ax hā' xit, xi' pet. Kaxīy Maname xīl mūn hām, nūy Topa yōg hām'āktux 'āktux. Yā' hām'ax xe'e'. ¹¹ Ügmū'āte xa hām'āpak max'ax 'āktux. 'Ok' axop tek mū'ā ta nemēn hok, nūy hāpxop 'ūgmū'ā popmā 'ūyānān tu'? Yā' 'āxop te ta nemēn. ¹² Yūmūg xuxyā yōg tik mō'pok xop te' hip, xa tu' popmā hāpxop. Yā' max, pa 'āxop tek mū'ā' ta nemēn hāmāxap.

Pāyāk mū'āte xa tu' xak hā hāmhōgnāg, nūy 'āxop pu humpāt hok, nūy Topa puk mūg hām max. ¹³ 'Āxop te hāmyūmmūg. Āmānex xop te Topa pet xexka kopa' hām, tu Topa pet tu' xit'ax pop, nūy mā', ha tikmū'ūn te xokxop mō'hap, nūy Topa pu hāxyā', ha 'āmānex xop te xogyīn yāg paha', tu' māhā'. ¹⁴ Ha kaxīy yūmūg xuxyā te' xat, pu' yōg kāmānat xop kama tu xit, tu yāy yōg hām'āx hā' xit, tu hām'āpak max'ax 'āktux hu hā' xit'ax pop hām'āpak xop tu'.

¹⁵ Hāmyāxatamuk xohix hā 'āte hāmyūmmūgāhā', tu hāpxop 'ūm xak 'ohnāg, xak mū'ā pago, xix hōnhā 'āte 'a' xak'ah kamah. 'Uyāk xok, pāyā hāpxop 'ūm xak 'āte putup'ah. 'A xak xet'ah 'āte'. ¹⁶ 'Āte hām'āpak max'ax 'āktux pax, tuk hittup, pa' kummuk 'āte yāy xexka pekpaxex, hām'āpak'ax 'āktux tu'. Yā' 'āte ta nemēn Topa pu', nūy hām'āktux. 'Āte hām'āktux hok, puxix Topa 'ūgkummugā'. ¹⁷ Yīy 'āte hām'āpak max'ax 'āktux putup pax, tu hāmmax hip kamah, pu yūmūg xuxyā 'ā hāmmāxnā'. 'Āte hām'āktux, Topa tek xat hah, yā' Topa te 'ā' hōm'ūghām'ax. ¹⁸ 'Ok Topa te 'ā' pagop-tup? Tu te pago hā xīy? Yāk kuxa hittupmāhā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux, nūy hok hā' xuktux, kaxīy Topa te 'ā' pago, tuk kuxa hittupmāhā', ha 'āte' nōy yōg tayūmak xak 'ohnāg.

¹⁹ 'Āte yāy xat, nūy Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, ha tikmū'ūn tek xat 'ohnāg! Pa tikmū'ūn xohix puk hām, tuk hok hāk hām, puyīy tikmū'ūn kuxa punethok mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah. ²⁰ Ükhām Yoneo xop mūtik, kopxix 'āte Yoneo xop yōg hāpxopmā'ax tat, puyīy kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah. 'A Mōyyex yōg xat'ax tek xat'ah, pa Yoneo xop mūtik xip, 'lhā 'āte' xat'ax puk yīpkox xip, nūy Yoneo xop hāk xape'. ²¹ Ükxip puknōg xop mūtik, kopxix 'āte Mōyyex yōg xat'ax xaxogāhā', puyīy puknōg xop kuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā kopah. Pa Topa yōg xat'ax puk yīpkox xip, ha Kunnix yōg xat'ax tek xat xe'e'. ²² Üxip

kuxa mām pu'uk xop mūtik, kopxix 'āte' yōg hāpxopmā'ax tat, nūy tu ka'ogā', puyīy kuxa mām ka'ok. Ha kaxīy 'āte' hep xop xohix yōg hāpxopmā'ax tat, nūy hāpxopmā'ax xohix hā tikmū'ūn 'ūm mōgā Topa yōg putat hā.

²³ 'Āte hāpxopmā'ax xohix tat, nūy hām'āpak max'ax 'āktux, pu Topa 'ā hāmmāxnā'. ²⁴ Tikmū'ūn mōg mō'ka'ok, ha' xohix mōg, pāyā yāp-xehnāg xupep tap, xi' yāg nōy xohix mōxa tu kunāy tu', pāyā' xohix mōg, puyīy mōxa tap. Ha kaxīy 'āxop mōg. ²⁵ Ha tik xop mōg punethok, tu' xak, nūy tu xupep tap, tu' mōg mō'ka'ok, pa tik puxehnāg xupep tap, tu kānēy māynāg paha'. Pa hāmyāxatamuk xohix nōg 'lhā' kānēy yāykoxyō, pāyā yūmū'āte mōxpap-tup, tu pexkox tu mōxpap-tup, 'ūyū pexkox yōg hāpxop xe'ēgnāg pop, ha yāykoxyō 'ohnāg. ²⁶ Kaxīy 'āte hāpxopmā'ax, tu Topa Koxuk puk yīpkox xip, nūy hāmyok mīy. 'A 'āte hitop tu hāpxopmā'ah, pāyā māynāg hāpxopmāhā', tu Topa pu hāpxopmā'ax. ²⁷ 'Āte yāy yōg putup'ax mīy'ah, nūy tu hāpxopmā'ax mōg kumak mōg, tuk kuxa teknōg 'ohnāg, 'ūyū hām'āpak max'ax 'āktux kux, puyīy Topa te: "Xate hāpxopmā' māynāg, mā', mōnāy, nūy 'ūgyīkāgnāg 'āxip ka'ok!" Kaxīy.

10

Topa komut pu nū'āxup hok

¹ Ükxape xop, 'āte hām'āktux putup, xayīy xaxok hok. Hōmā 'ūgmūg mōnāyxop hittap te Mōyyex pe' mōg, 'lhā hāpxexka 'Eytu tu nū'paha'. Hāmgōy xexka te' xohix mō'ny, tu kōnāg xexka 'Āta' xak. ² Tu hāmgōy xexka kopa' pip, xix kōnāg xexka hā mōxakus, 'lhā Mōyyex pe' mōg, ³ 'Ūxohix te pexkox yōg hāpxop puxet māhā', ⁴ tu pexkox yōg hep xo'op. Yā mīkaxxap xexka tu' xo'op, ha kaxīy Kunnix tu' xo'opmāhā', tu Kunnix mūtik mōg putat tox hā. ⁵ Pa tikmū'ūn punethok te Topa gāyāhā', hu' xakix hām panip xexka tu'.

⁶ Ha Topa te' xat, pu tik tappet mīy, nūy yūmū'ā hāpxopmā'ax xohix yūmūmūgā', 'ūyū yūmūg hāpxop hitop xak hok. ⁷ 'Āpu topa komut xop pu nū'āktettex hok, nūy Topa xe'ēgnāg nūm hok. Yā Topa yōg tappet te tikmū'ūn hittap 'āktux, tu: "Tikmū'ūn mām, nūy xit, nūy xo'op, tu' yok, nūy hāmyā' topa komut xop pu", kaxīy. ⁸ 'Āpu yūmūg xonnix hok, yā tikmū'ūn hittap xonnix punethok, yī' yāg xohix te 23.000 xakix, 'āmīn puxet 'lhā' xakix. ⁹ 'Āpu yūmū'āte Topa gāyāhā', hāpkummuk mīy tu'. Yā tikmū'ūn hittap te' gāyāhā', tu hāpkummuk mīy pax, yīy kāyā gāy te' kix. ¹⁰ Yā tikmū'ūn hittap te Topa gāyāhā', yīy pexkox yōg mō'kutnā'ax te' kix, yā mō'kutnā'ax 'āxet'ax 'Ūxok'ax.

¹¹ Ha tappet mīy, nūy yūmū'ā' yūmmūgā', 'yūtikmū'ün hittap putuk hok. Yā hōnhā hāmīxatamuk xohix ka'ax, tu' xox putox.

¹² 'Og pa 'āti'. 'Ākuxānōg, Topa tu' xax, pu mō'ānlñām, xayīy hāpkummuk mīy hok. ¹³ 'Āxop te hāpkummuk mīy putup, yāy yōg putup'ax kummuk tu' mīy, ha kaxīy tikmū'ün xohix te hāpkummuk mīy putup, pa Topa te xa hām'āktux xex, tu' āka'ogā'ax, xayīy hāpkummuk mīy hok, yīy Topa tu' xax, hu: 'Topah, mōknīyāmā, 'yīy hāpkummuk mīy hok!' kaxīy, ha Topa te 'āka'ogāp-tup.

¹⁴ 'Āxop tek mūn hā 'ūg 'āxape xop, hu 'ōg pa 'āti', pu topa komut pu nū'āk-tettx hok.

¹⁵ 'Āte xa hām'āktux, 'āxop te hāmīyūmmūg hah, hu yōgnū hām'āktux kopit max, 'yīy 'āxop yūmmūgā'. Yā Topa yōg hām'āktux xe'e'. ¹⁶ Hōmā Kuninx te tik xop pu' hōm kānēy, ha mīnta hep xupyāg 'ūkopa' xup, ha yūmūg xat, 'ū yūmūg xupyāg xo'op kamah, pu yūmū'ā ha hāmmaxnā', yīy yūmū'āte kamah kānēy hā' xo'op, tu Topa pu: "Āmax Topah. Xate yūmū'ā xupyāg xe'e' hōm, tu pexkox yōg xupyāg xe'e' hōm. Puxi'", kaxīy. 'Ok hāmīyūmmūg hok, xate?' Xate xupyāg xo'op, hu ta 'āxape xop xohix mūtik xo'op, nūy yūmūg xohix pe'āpaxex, ha yūmūg xuxyā xok, mīpkupnix tu' xok, tu yāy hep 'āta nū'nāhā', nūy yūmū'ā ha hāmmaxnā'. Ha yūmū'āte pām koxip, nūy yūmūg xape xop mūtik mā', nūy yūmūg xuxyā pekpaxex. Yā yūmūg xuxyā te mīpkupnix tu' xūy, nūy yūmū'ā hāmmaxnā'. ¹⁷ Yā pām puxet, ha' xohix te' māhā', yīy Kuninx hā yūmūg yīn puxet kamah, yā yūmūg kuxap-xet Kuninx kuxa mūtik.

¹⁸ Yoneo yōg tikmū'ün pe'āpaxeh. Tu Topa pet kopa' xit'ax māhā', 'lhā' āmānex te mō'hap, nūy Topa pu' haxyā'. ¹⁹ 'Ātep-tep 'āktux putup? 'Ok topa komut ka'ok? 'Ap ka'ok'ah, yā' hitop. 'Ok hāpxop xit'ax ka'ok, tikmū'ün te nōm topa komut xop pu' hōm? Yāmhok! ²⁰ 'Ap ka'ok'ah. Pa tikmū'ün te nōm xit'ax hōm yāmīy kummuk pu', 'lhā komut xop pu' hōm, 'ap Topa pu' hōm'ah. 'Ātep-tup'ah, xa yāmīy kummuk yōg hāpxop pop. ²¹ 'Āxop te Topa yōg kānēy hā' xo'op, nūy yūmūg xuxyā pe'āpaxex. 'Āpu yāmīy kummuk yōg kānēy hā' xo'op hok. 'Āxop te Topa yōg hāpxop māhā', nūy yūmūg xuxyā pe'āpaxex. 'Āpu yāmīy yōg hāpxop mā hok. ²² 'Ok yūmū'āte Topa gāyāp-tup? 'Ākuxānōg! Paxip! Topa ka'ok, ha ta yūmūg pu'uk.

'Ānōy yōg putup'ax mīy

²³ Tikmū'ün 'ūm te: "Yūmū'āte yāy putup mīy'ax," kaxīy. Mōy mīy, pāyā' mīy'ax 'ūm te xa hāpkummugā'ax. Ha xe: "Yūmū'āte yāy putup mīy'ax," kaxīy. Hamūn. Pa xate' mīy'ax 'ūm 'ūhitop tu' mīy. ²⁴ Yāy putup'ax

mīy hok, pa 'ānōy putup'ax mīy, nūy nōm kuxa hittupmā'.

²⁵ 'Ākuxa te yāy tux hok xa xogyīn mā', 'āpu, xogyīn xohix mā', tu' nōy yīkopit hok. ²⁶ Yā Topa yōg tappet te: "Hām xexka yā Topa yōg, xix hāpxop xohix 'yūg kamah," kaxīy.

²⁷ Tikmū'ün kuxa mām hok te 'āxānāhā xa 'āxit, 'āmōg putup, nūy mōg, nūy hāpxop xohix mā', hu 'ānōy yīkopit hok, ka 'ākuxa 'ākupex, hu 'āhittup 'ohnāg. ²⁸ Pa tikmū'ün 'ūm te: "Nāy! 'Ūmā hok! Yā topa komut xop pu' hōm tap!" kaxīy, 'āpu' mā hok, ka 'ākuxa 'ākupex, hu' hittup 'ohnāg, ²⁹ xayīy 'ānōy pu hāpkummugā hok.

Ha tikmū'ün 'ūm te: 'Tep tu 'ātek nōy pekpaxex, nūy xogyīn mā hok? Tep tuk yāy putup'ax mīy hok?' ³⁰ Nāy, 'āte Topa pu hām'āktux hāmāxap, hu: 'Āmax Topah. Yā xate 'ā' hōm hāpxop,' kaxīy, tuk-nāy tuk xit. Tep tu tikmū'ün te 'ā xuktux kummuk? Yā Topa te 'ā' hōm xit'ax 'ūg 'ūmā', kaxīy.

³¹ Hāpxopmā max, nūy Topa kuxa hittupmā', pe 'āxop xit, peyā' xo'op, pe' yā hāpxopmā', nūy ta Topa pu: "Āmax Topah. Xate 'ā' hōm hāpxop max punethok. Puxi'", kaxīy. ³² 'Āpu hāpxopmā max, nūy Yoneo xop pu hāpkummugā hok, nūy puknōg xop pu hāpkummugā hok. nūy ta' kuxa mām ka'ok xop pu hāpkummugā hok. ³³ 'Āpu hāpxopmā', nūy yōgnū hāpxopmā'ax tat. 'Āte' xak, nūy xohix kuxa hittupmā', 'ap yāy pekpaxex'ah, pak xape xop pekpaxex, 'yīl' xohix mōgā Topa yōg putat hā.

11

¹ 'Āpu yōgnū hāpxopmā'ax tat. Yā kaxīy 'āte Kuninx yōg hāpxopmā'ax tat.

² 'Ān xop te 'āmūtik kotīnnāhā'

² 'Āte xa hām'āktux max, xate yōg hām'āktux xaxok 'ohnāg hah, tu' 'ā yīpkox pip.

³ Pa 'āte 'āp-tup, xa hāmīyūmmūg. Yā Kuninx te' yīpxox xat, ha' yīpxox te yāy xetut xat, ha Topa te Kuninx xat. ⁴ 'Ap max'ah, pu tik xop kuuxxat tat, nūy nō yāykotīnnā' pip, nūy Topa pu hām'āktux, xix Topa pupi hām'āktux 'āxape xop pu'. A Kuninx tep putup'ah kaxīy.

⁵⁻⁶ Pa 'ūn xop tep-tox mō'nīy, puxix tu max. Kuninx tep putup. 'Ūtux hok pu 'ūn tep-tox mō'nīy, nūy yāykotīnnā' pip, nūy Topa pu hām'āktux, xix Topa pupi hām'āktux 'āxape xop pu'. 'A Kuninx tep putup'ah, 'lhā 'ūn tep-tox mō'nīy hok, tu 'ūn nōy putuk, nōm te' xe mōy. Pūyāp-tox mō'nīy, nūy yāyhāhup hok. ⁷ Tik xop tep-tox mō'nīy hok. Yā Topa te' nōy yāy putuk ha' mīy, pu Topa kuxa hittupmā', ha 'ūn te tik kuxa hittupmāhā'.

⁸ Topa te tik mīy hāmāxap, tuk-nāy tu tik kup tu' xut, nūy 'ūxetut mīy. ⁹ 'Ap Topa te tik mīy'ah, puyī' xetut hā tu tehe'. 'Āmhok. pa 'ūn mīy, puyī' tik hā tu tehe'.

¹⁰ Yī 'ūn xop

tep-tox mō'nīy pexkox yōg nū'pok xop hah, nūy pēnā', nūy hāmyūmmūg. Yā' xetut te yāy yīpxox pu' yīpkox pip. ¹¹ Topa yōg putat hā thik xix 'ūhūn te mō'yāy nīynām. ¹² Topa te tīk tu' kup xut, nūy 'in mīy, ha kama tīk te 'un tu' nāhā'. Yā Topa te hāpxompmā xohix.

¹³ Āpu 'āxop te' kopit: 'Ok max, 'ün putox mō'nīy hok, nūy yāykotīnnāhā' pi', nūy Topa pu hām'āktux? ¹⁴ Tik mūn xe tox pu kummuk, yā Topa yōg tikmū'ün te' yūmmūg, ¹⁵ pa 'ün mūn xe tox pu max, tup-tox mō'nīy. ¹⁶ Tikmū'ün 'üm te hām'āktux putup yānān tu', tu xe tox 'āktux putup, kopix 'āte tu xe hām'āktux, hu: 'Ūgmū'āte' xat, xi' kuxa mām xop xohix te' xat, pu 'ün xop tup-tox mō'nīy, nūy yāykotīnnāhā' pi', nūy Topa pu hām'āktux.

Yūmmūg xuxyā yōg xit'ax

¹⁷ Hōnhā 'āte xa hāmyūmmūg'ax nōy 'āktux, 'āxop te hāpxompmā kummuk hah. 'Āxop te yāy tu nū'ānāhā', tu yāy kummugāhā'. ¹⁸ Tikmū'ün te' 'ā hām'āktux, tu 'āxop 'āktux, ha 'āxop yāy tuk-mīy pax, 'ihā yāy tu nū'ānāhā', nūy Topa pu hām'āktux, hak kuxa yūm kutōgnāg nōm hām'āktux kopah. ¹⁹ Yā' max 'āxop yāyxatat kutōgnāg, pu hāpxompmā'ax max xop tu mūg. ²⁰ Āxop yāy tu nū'ānāhā', nūy xit, nūy yūmmūg xuxyā pe'āpaxex, pu, 'āxit hok. ²¹ Yā 'yāg xit mō'ka'ok, nūy 'ūhi mō'ka'ok, ha' yāg putup xūy, ha' yāg nōy paptux. ²² 'Ok yā' 'āpet 'üm yūm hok, hu ta xit xix xo'op, nūy 'āhi'? Kaxīy 'āxop te' kuxa mām ka'ok xop putup hok, xi' hok xop pu' humpāhā'. Xatep tep pe'āpaxex? 'Ok hāpxompmā'ax max nō'ōm? 'Ap max'ah! Yā kummuk!

²³ Yūmmūg xuxyā te' 'ā hāmyūmmūgāhā', ha xa' yūmmūgā'ax, hu: Yūmmūg xuxyā Yeyox te yāy yōg tīk xop mūtik xit 'āmīy hā, ha tikmū'ün gāy te' mūg'ax, nūy tup-tex, yīy pām pa' tap, ²⁴ tu Topa pu: "'Āmax Topah. Tuk mū'ā' hōm 'āxit'ax max. Puxi!' kaxīy. Tu pām koxip, tu: "Nūhū 'ūgyīn, yāk xok 'āxop pupi'. 'Ūg pa', nūy mā', huk xaxok hok," kaxīy. ²⁵ 'Uxit kux, 'ihā yūmmūg xuxyā te kānēy pa', tu: "Topa te' pa'ax tup mīy tikmū'ün mūtik, tuk yīn hep 'āta hā' pa'ax mīy, 'ūkxok tu'. 'Āte yāy hep 'āta nū'nāp-tup, nūy pa'ax tup mīy. Kānēy pa', nūy tu' xo'op, 'ihāk mūn pe'āpaxex, nūy huk xaxok hok," kaxīy. ²⁶ 'Āxop te pām māhā', xix kānēy tu' xo'op, puxix yūmmūg xuxyā xok'ax 'āktux pax, ha mōktu putpu' nūn.

²⁷ Tikmū'ün kuxa kummuk te nōm pām māhā', xix nōm xupyāg xo'op, puxix Topa gāy, yūmmūg xuxyā pe'āpaxex 'ohnāg hah, yīy Topa te' kummugāp-tup 'ūyānān tu'. ²⁸ Yāy kuxa yīkopit hāmāxap, nūy yāy yōg hāpxompmā'ax yūmmūg, nūy kunāy tu pām mā', xix kānēy hā' xo'op. ²⁹ Tikmū'ün xit, xix xo'op, tu hāmpē'paxex 'ohnāg, tu yūmmūg

xuxyā pe'āpaxex hok, puxix Topa gāy, nūy tu' xuygā'. Yā yūmmūg xuxyā xok yūmmūg pupi', nūy yūmmūg kuxa kummuk xit. ³⁰ Tikmū'ün punethok te hāmpē'paxex 'ohnāg, hu' pakut, xi' pu'uk, ha tikmū'ün 'üm xakix tap. ³¹ Tikmū'ün te yāy kuxa yīkopit hāmāxap, nūy yāy hāpxompmā'ax yūmmūg, puyīy Topa 'ūkuxa maxnā', puxix Topa' xuygā hok. ³² Pa Topa te yūmmūg yōg hāpxompmā'ax kopit, nūy tu' yūmmūg, tu yūmmūg xuygāhā', 'ūyīy Topa yōg putat xak hok, nūy Hāmgāynāgnāg pet hā yūmmūg mōg hok Topa hā' puknōg xop mūtik.

³³ 'Āxop yāytu nū'ānāhā', nūy Topa yōg xit'ax mā', nūy yūmmūg xuxyā pe'āpaxex, 'āpu 'āxape xop hip. ³⁴ Putup te 'āp-tex, yīy ta yāy pet tu 'āxit hāmāxap, tuk-nāy tu 'āxape xop mūtik yāy koftānnāhā', pu Topa 'āxop xuygā hok, 'āxop te hāpkummuk mīy hah. Ha hāpxompmā'ax nōy 'āte' kopit putup, 'ihā 'āxop mūtik 'ūkxip.

12

Topa Koxuk te tikmū'ün ka'ogā'ax

¹ 'Ūkxape xop, 'āte 'āp-tup, xa 'āxop hāmyūmmūg max, nūy Topa Koxuk yā tikmū'ün ka'ogā' yūmmūg, ha' kuxa mām ka'ok xop ka'ogāhā', puyīy hāpxompmā max. ² Āxop te 'ōg hāpxompmā'ax hittap yūmmūg, 'ihā Topa hā 'āpuknōg, ha topa komut xop yīy hok te 'āxit, tu 'āmōgā kummuk. ³ Yīy 'āte xa hāmyūmmūgāhā. Tikmū'ün 'üm te: "Pūyā Topa Yeyox pu hāpkummugā!", kaxīy, yā Topa Koxuk te' ka'ogā 'ohnāg, pu tu hām'āktux kummuk. 'Āmhok. Ha tikmū'ün 'üm te: "Yeyox yā yūmmūg xuxyā!" kaxīy, yā Topa Koxuk te' ka'ogāhā', pu tu hāpxe'e 'āktux.

⁴ Topa Koxuk te tikmū'ün ka'ogāhā', pu hāpxompmā max punethok, tup-xehnāg te' ka'ogāhā', pu tu hāpxompmā'. ⁵ Ha yūmmū'āte hāpxompmā punethok, nūy yūmmūg xuxyā tu hāpxompmā', yā yūmmūg xuxyāp-xet puk hām. ⁶ Ha tikmū'ün 'üm ka'ogāhā', pu tu hāpxompmā', tu' nōy ka'ogāhā', pu tu hāpxompmā nōy, ha Topap-xet te' xohix ka'ogāhā', pu tu hāpxompmā'. ⁷ Topa te' kuxa mām xop xohix ha hāmmāxap, tu' xohix tu' mūg. Yā Topa Koxuk te' kuxa mām ka'ok xop xohix kopa' xip, ha Topa te' xip'ax tu' mūg, puyīy xohix pēnā!. ⁸ Topa Koxuk te tikmū'ün 'üm ka'ogāhā', puyīy nōy mō'nīynām hām'āktux hā, xi' nōy ka'ogāhā', puyīy nōy hāmyūmmūgā', ⁹ xi' nōy ka'ogāhā', puyīy kuxa yūm ka'ok, xi' nōy ka'ogāhā', puyīy nōy pakut hittupmā ¹⁰ xi' nōy ka'ogāhā', puyīy hāpxompmā ka'ok xe'ēgnāg, yā tikmū'ün puxet te' mīy hok, xi' nōy ka'ogāhā', puyīy Topa pupi hām'āktux, xi' nōy ka'ogāhā', puyīy hāmyūmmūg, nūy Topa Koxuk yōg hāpxompmā'ax yūmmūg, nūy 'ūkoxuk puknōg yōg hāpxompmā'ax yūmmūg kamah, xi' nōy ka'ogāhā', puyīy yīy'ax

puknōg hā hām'āktux, xi' nōy ka'ogāhā', puŷiñ nō hām'āktux puknōg yūmmūgā'.¹¹ Yā Topa Koxuk puxet, tu' kuxa mām xop xohix ka'ogāhā', tup-tup, hu tikmū'ün ka'ogā'ax pu hāpxomā punethok.

Kunnix hā 'āyīn puxet

¹² Tíkmū'ün yīn puxet, tu' kup punethok pip, ha' māg te' yīn kopa pip punethok, xi' kuxa, xi' tex, yā' xohix, hā kaxīy yūmūg xohix, tu Kunnix hāk yīn puxet.¹³ Yā yūmūg xohip-tox pix, Topa Koxuk te yūmūg putox pix, nūy Kunnix hā yūmūg yīn puxet. Yā yūmūg xohix, 'ok pe Yoneo xop, 'ok pe' puknōg xop, 'ok pe tayūmak pop tu yūmūg hām, 'ok pe' xuxyā xat'ax pu yūmūg hok hā' hām, yā yūmūg xohix te Kunnix hā' yīn puxet. Ha Topa Koxuk te yūmūg xohix kopa' xip, yīn yūmūg kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik.

¹⁴ Ha' yīn kup puxet'ah. 'Āmhok. Yā' kup punethok.¹⁵ Pax pu' pata yīy, tu hām'āktux, hu: "Akmuñ te yāk yīm'ah, huk yīn yōg 'ohnāg," kaxīy. Puxi' yā' yīn yōg xe'e'.¹⁶ Pax pu' yīpkox yīy, tu: "Ak pa'ah, huk mūn yīn yōg 'ohnāg," kaxīy. Pāyā yā' yīn yōg xe'e'.¹⁷ Pax pu' pa puxet xip 'uyīn kopah, puxix hām'āpak 'ohnāg. Pax pu' yīpkox puxet xip 'uyīn kopah, puxix tu' hax 'ohnāg.¹⁸ Yīy Topa te tikmū'ün mīy, tu' yīn mīy, ha' kup punethok, xi' māg punethok, 'üp-tup ha' mīy.¹⁹ Pax pu' kuxap-xehnāg xip, puxix tu kuxap-xet, 'ap yīn'ah. 'Āmhok.²⁰ Yā' kopa' pip xop xohix hā' yīn puxet.

²¹ Pax pu tikmū'ün pa yīy, nūy tu' yīm pu hām'āktux, hu: "Mōg, 'āte 'āp-tupnōg," kaxīy. Yā' kummuk, 'ūhitop tu' xuktux. Ha kaxīy 'āxop yā' 'ākuxa mām ka'ok xop, tu Kunnix hā 'āyīn puxet, tu' 'āxape xupmā hok.²² 'Āmhok. 'Uyīm xut, puxi' yīn tu pu'uk, ha kaxīy 'āxop yāy xape xut hok, ka' 'āxop 'āpu'uk kamah.²³ Tikmū'ün te yāy yīn mō'ny, 'uyāg mō'ny, nūy nō xex max,²⁴ tu mō' yāg nōy nīy 'ohnāg. Hā kaxīy Topa te tikmū'ün yīn xohix mīy, ha' xohix max,²⁵ ha' yāyxatat 'ohnāg, yīy yāy hā tu tehet.²⁶ 'Uyīn yāg xūy, puxix tu yīn xohix xūy kamah. 'Uyīn yāg tap, puxix tu yīn xohix tap. 'Ukuxa mām ka'ok xop te tikmū'ün yīn putuk, 'uyāg xūy, ha' nōy xop xohix hittup 'ohnāg.

²⁷ 'Āxop te Kunnix hā 'āyīn, yā' 'āxohix te Kunnix hā 'āyīn yāg.²⁸ Topa te hāpxomā māynāg 'ūkuxa mām ka'ok xop kopah, tu tik xop mō'pok hāmāxap, hak-nāy tu tik xop nōy te Topa pupi hām'āktux, hak-nāy tu tik xop nōy te hāmyūmmūgāhā', hak-nāy tu tik xop nōy te hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg, ha tikmū'ün puxet te' mīy hok, hak-nāy tu tik xop nōy te' pakut xop hittupmāhā', xi' nōy xop te' nōy hā tu' tehet, xi' nōy xop te' nōy xat, xi' nōy xop te' yīy'ax puknōg hā' yīy.

²⁹ A' xohix mō'pok'ah, 'a' xohix te Topa pupi hām'āktux'ah, 'a' xohix te hāmyūmmūgāhā', xix a' hāpxomā ka'ok'ah.³⁰ A' xohix te' pakut'ax hittupmāhā', xi' yīy'ax puknōg hā' yīy'ah, xi' nōy pu' a' yīy'ax 'ün yūmmūgāhā'.³¹ Yīy Topa tu' xax, pu' 'āka'ogā', xayīy 'ānōy ka'ogā' 'ūyānān tu'.

Pāyā 'āte xa' mūg putup putat xe'ēgnāg.

13

'Ānōy putup pax

¹ Pax tikmū'ün yīy'ax hāk yīy, xix pekkox yōg nū'pok xop yīy'ax hāk yīy, pāyā 'ātek nōy putup pax hok, kopxi' hitop tuk yīy, yāk yīy'ax te 'āmānex te xap kāyā'ax putuk, yā' kax ka'ok, pāyā hitop hā' kax, tu' nōy yūmmūgā 'ohnāg.² Pax 'āte Topa pupi hām'āktux, xix hāmyūmmūg xexka', xix hām'āktux xe' e'yūmmūg, xik kuxa yūm' üm ka'ognāg, nūy yīktix xut hām tu', pap-tup pax hok, kopxi' hitop hā hāpxomā'.³ Pax 'āte yāy yōg hāpxop xohix popmā', xix yāy yīn hōm pu mō'hap, nūy Topa pu haxyā', pa' 'ātep-tup pax hok, kopxi' hitop hā hāpxomā'.

⁴ Tíkmū'ün te' nōy putup pax, puxi' hip, tu nōā' tot, tu' nōy kuxa ka'. 'Ap yīpkumñ'ah, tu yāy mūn kutōgnāg pe'paxex, 'a yāy mūn xexka' 'āktux'ah,⁵ tu' yīy pu'uk, nūy tu' nōy gāyā hok, 'ap yāy mūn te māxap pe'paxex'ah, 'ap gāy'ah, 'a' nōy yōg hāpkummuk mō'ax xutigā'ah, pāyā' xaxogāhā'.⁶ Tíkmū'ün te' nōy putup pax, puxi' nōy hāpkoho' mō'ax hā' hittup. Pax 'āte hāmyok mō'ax hā' hittup.⁷ 'Ap kuxa tekñōg'ah, pāyā nōā'tot, 'ūkuxa yūm ka'ok tu', tu hāmmax hip, puyīy Topa hāpxomā'.

⁸ Tup-tup pax, tup-tup kux 'ohnāg. Hōnhā tikmū'ün te Topa pupi hām'āktux, tu' xuktux kux putup. Ha' yīy'ax puknōg hā tikmū'ün yīy, pāyā' kux putup kamah. Ha hāmyūmmūg, pāyā' xaxogāp-tup kamah.⁹ 'Ugmū'āte hāmyūmmūg kutōgnāg, ha tikmū'ün te Topa pupi hām'āktux kutōgnāg kamah,¹⁰ pa' 'āmnīy 'üm mō'nā'ax, 'ihā yūmūg xuxyā nūn, 'ihā' xexka xe'ēgnāg tu' nūn, ha Topa Koxuk te tikmū'ün ka'ogā'ax kux putup, yūmū'āte yāyhā' ka'ok hah, ha hāpxomā'ax hittap yāyxaxogāp-tup.

¹¹ Hōmāk kutñāg, yāk mūn hā kakxop, tu hām'āktux, tu kakxop putuk, xix 'āte hāmekpaxex tu kakxop putuk, pāyā hōnhāk xip tap, hu' 'āte kakxop yōg hāpxomā putuk 'a mīy'ah.¹² Hōnhā yūmū'āte yāy pa pēnā'ax hā yāy pa pēnāhā', tu' pēnā' kummuk, pa' 'āmnīy 'üm mō'nāp-tup, 'ihā yūmū'āte Topa pa pēnā max, 'uyākāgnāg hā' tihī tu'. Hōnhā yūmū'āte Topa yūmūg kutōgnāg, pa' 'āmnīy 'üm mō'nāp-tup, ha' 'āte Topa yūmūg maxp-tup, yā kaxīy hā Topa tek yūmūg.

¹³ Hōnhā yūmūg kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah. Yā hāpxomā'ax max. Xix

yūmū'āte hāmmax hip, tu Kunnix putpu' nūn'ax hip, nūy yūmūg mōg pexkox hah. Yā hāpxopmā'ax max kamah. Xix yūmūg yāy putup pax, tu' kux 'ohnāg. Yā hāpxopmā max'ax xe'ēgnāg.

14

Topa Koxuk te tikmū'ūn ka'ogāhā'

¹ 'Umax, ta' nōy putup pax. 'Āpu 'ānōy putup pax xexka'. Topa tu' xax pu pexkox yōg hāpxop popmā'xa'. Yā' max xe'e', pu Topa pupi hām'āktux. ² 'Uyī'ax puknōg hā tikmū'ūn yīy, puxix Topa tu hām'āktux, pāyā tikmū'ūn 'ūm pu hām'āktux'ah, 'ūyī'ax yā' puknōg hah, ha Topa Koxuk te' ka'ogāhā', pu Topa yōg hām'āktux xe'e' 'āktux. ³ Pa tikmū'ūn te Topa pupi hām'āktux, puxix tikmū'ūn pu' xuktux, tu mō'nīynām, tu nō teheh. ⁴ Tikmū'ūn yīy, 'ūyī'ax puknōg hā' yīy, puxix mō' yāy nīynām, pāyā tikmū'ūn te Topa pupi hām'āktux, puxi' kuxa mām ka'ok xop xohix mō'nīynām.

⁵ 'Āte 'āp-tup, xa yīy'ax puknōg hā' 'āyīy, pāyā 'āte 'āp-tup xexka', xa Topa pupi hām'āktux, nūy 'ānōy xop ka'ogā', ha' nōy te yāy mūn puxet ka'ogāhā'. Yā' yīy'ax puknōg hā hām'āktux. Pāyā tikmū'ūn xip, nūy nōy pu hāmyūmmūgā', puxi' yīy'ax puknōg yōg hām'āktux yūmūmūgā', nūy hām'āktux'ax hā' nōy ka'ogā'. ⁶ 'Ūkxape, 'āhāk mōg, tu' yīy'ax puknōg hāk yīy, kopxix mō'ānīynām 'okpa Topa yōg hām'āktux xe'e' 'āktux. Pāyā 'āte xa hāmyūmmūgāhā', 'ihā tikmū'ūn yāy yīy'ax hā' 'āte Topa pupi hām'āktux, tu xa' xuktux, kopxix mō'ānīynām xe'e'.

⁷ 'Ūg'āpax, xayīy hāmyūmmūg. Tikmū'ūn kutex, ha kama hāpxop kāyā'ax pip punethok. Tik kāyā' kummuk, puxix tikmū'ūn kutex yūmūmūg 'ohnāg. ⁸ Tik 'ūm te kāyā'ax, mīxux xop tut hā kāyāhā', nūy xonat xop xānā', tu kāyā' kummuk, puxix xonat te hām'āpax, pāyā hāmyūmmūg 'ohnāg, 'ok yāy kix'ax, 'ok pe' xit'ax. ⁹ Ha kaxīy 'āxop te hāpxopmāhā'. Tikmū'ūn te' yīy'ax puknōg hā' yīy, puxi' nōy te hām'āktux 'ūm yūmūg'ah, 'ūpuknōg hah, ha hām'āktux yāy xaxogā'ax. ¹⁰ Hām' xexka yōg yīy'ax xohix punethok, ha' yīy'ax xohix hā' hep nōy xop te hām'āktux, tu yāy yīy'ax hā hāmyūmmūg. ¹¹ 'Āte' yīy'ax yūmūmūg hok, puxix tik puknōg hām'āktux, tu 'āhā' puknōg, ha hamūn hāk puknōg kamah. ¹² Yīy xax, pu Topa Koxuk 'āka'ogā', pa' xax hāmāxap, pu 'āka'ogā, xayīy 'ānōy xop ka'ogā' kamah.

¹³ Yā' max tikmū'ūn te' yīy'ax puknōg hā' yīy, pāyā max xexka', 'ūnōy xop pu hām'āktux yūmūmūgā', nūy tikmū'ūn yīy yīy'ax hā hāmyūmmūgā', puyīy hāmyūmmūg. ¹⁴ Topa pu 'āte hām'āktux, 'ūyī'ax puknōg hāk yīy, kopxik kuxa te hām'āktux xe'e', pak putox te hāmyūmmūg 'ohnāg, 'āte'

yīy'ax puknōg yūmūmūg 'ohnāg tu'. ¹⁵ 'Āte putep mūn mīy'ax? 'Āte Topa pu hām'āktux yāy kuxa hā, tu' yīy'ax puknōg hāk yīy, pa yāy putox hā 'āte hām'āktux kamah, nūy tikmū'ūn yāy yīy'ax hā hām'āktux, hu hāmyūmmūg. ¹⁶ 'Ākuxa hā xate Topa pu hām'āktux, puxix 'āxape' xupax, pāyā yīy'ax yūmūmūg hok, puxix hām'āktux yūmūmūg hok, nūy tu: Hamūn, kaxīy. Yā' hitop hā' xupak, 'ūyī'ax puknōg yūmūmūg 'ohnāg tu'. ¹⁷ Yīy xate hām'āktux māyñāg, 'ihā Topa pu hām'āktux, pāyā 'āxape xop mō'nīynām 'ohnāg. ¹⁸ 'Āte Topa pu: 'Āmax Topah, xatek ka'ogāhā', 'ūg yīy'ax puknōg hāk yīy punethok, kaxīy. Yāk yīy punethok, ha ta 'āxop yīy kutōgnāg. ¹⁹ Pāyā yāy kotīnnā' xop mūtik tibi', kopxix tikmū'ūn yāy yīy'ax hā hām'āktux, 'ātep-tup, pu tikmū'ūn yōg hām'āktux kutōgnāg 'āpax, puyīy Topa' ka'ogā, pu' nōy xop pu nō hām'āktux. Pa' yīy'ax puknōg hāk yōg tox 'āte putup'ah.

²⁰ 'Ūkxape: 'Āxop hā kakxop'ah, pāyā hāpkummuk mīy hok, kakxop putuk, 'ihā hāmpe'āpaxeh 'ūxip tap xop putuk. ²¹ Yā Topa yōg tappet te Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, hu: "Āte nūhū tikmū'ūn pu hām'āktux putup, tu' yīy'ax puknōg hā hām'āktux putup, xi' puknōg yīkox hā hām'āktux putup, pa yōg tikmū'ūn te hām 'ūm 'āpak 'ohnāg," kaxīy.

²² Tikmū'ūn te' yīy'ax puknōg hā Topa pupi hām'āktux, puxix tu' kuxa mām hok xop pu hām'āktux, yā hāpxopmā xe'ēgnāg, pāyā' kuxa mām ka'ok xop pu hām 'ūm 'āktux'ah.

²³ 'Āxop yāykotīnnāhā', 'āxohix te' yīy'ax puknōg hā' 'āyīy, puxix hāmyūmmūg hok xop te: "Ūxohip-tox kummuhnāg!" kaxīy.

²⁴ Pa 'āxop xohix te Topa pupi hām'āktux, 'ihā' kuxa mām hok xop mōxakux, puxix hām'āpax, tu yāy yōg hāpxopmā'ax kummuk tu' yāy hāhp, ha Topa te' kopit putup, hamūn te hāmyūmmūg hah. ²⁵ Ha Topa te hāmpe'āpaxeh yūmūmūgāp-tup, yīy nū'xup putup, 'ūkuxa te' yēy tu', tu: "Ya hamūn! Topa te 'āxop mūtik pip!" kaxīy.

Hāpxopmā max 'ihā yāy kotīnnā' pip

²⁶ 'Ūkxape xop, 'āte xe xa hām'āktux putup. 'Āxop yāykotīnnā' pip 'ihā', yā' max 'āxape 'ūm kutex, nūy Topa 'āktux max, xi' nōy hāmyūmmūgā', xi' nōy te Topa yōg hām'āktux xe'e' 'āktux, Topa te' yūmūmūgā tu' xuktux. Xi' max, 'ānōy yīy'ax puknōg hā tu yīy, xi' nōy te yīy'ax yōg hāmyūmmūg'ax 'āktux, tu tikmū'ūn yāy yīy'ax hā hāmyūmmūgāhā', puyīy kuxa mām xop xohix mō'nīynām. ²⁷ 'Āxop 'ūm yīy'ax puknōg hā' 'āyīy putup, 'ihā 'āyīy, 'āp-xet yīy hāmāxap, xik-nāy tu' nōy yīy, xik-nāy tu' noy, tu mōktu yā tikoyuk yīy, tu' hip, pu' nōy 'ūyī'ax puknōg hā' yānān, nūy

tikmū'ün yāy yīy'ax hā' xuktux, puyī' xohix hāmyūmmūgā'.²⁸ Üxip hok tik te' yūmmūgā', ha ta' kux, tu yāy pu hām'āktux, xix Topa pu hām'āktux yāy kuxa kopah.²⁹ Tikmū'ün 2 tu yīy kux, pe 3 tu yīy kux, xa' hip, pu' nōy xop kopit, 'ok pe tik te Topa pupi hām'āktux, 'ok pe' koxuk puknōg pupi hām'āktux.³⁰ Üxape yok, tu hām'āktux putup, 'ihā' nōy te Topa pupi hām'āktux, puxix tikmū'ün māxap hā hām'āktux kux, tu ta' yūm, pu' nōy Topa yōg hām'āktux 'yūyānān tu' 'āktux.³¹ Äxop xohix te Topa pupi hām'āktux'ax, 'üp-xet hāmāxap, hak-nāy tu' nōy te', xik-nāy tu' nōy, tu mōktu 'āxohix te hām'āktux kux, ha kaxīy 'āxop te hām'āktux xohix yūmmūg putup, nūy tu hittup.³² Tikmū'ün te Topa pupi hām'āktux, puxix yāy mān xat, 'ok pe' max hām'āktux, 'ok pe' kummuk hām'āktux.³³ Yā Topa te yūmūg xānā hok, üg hāpxompā kummuk, pa yūmūg xānāhā 'üg hāpxompā max.

Ha kaxīy 'ükuxa mām ka'ok xop xohix yāykotinnānā' pip.³⁴ Ha 'ün xop yīy hok. Üxat hok, puyīy hām'āktux hok. Yoneo xop yōg xat'ax te' xat hok kamah, yīy tux hok, pu 'ün kuxa mām ka'ok xop xat hok kamah.³⁵ Ün te' yīkotip putup, puxi' hip, nūy yāy pet kopa yāy yīpxox yīkotip. Ün te hām'āktux, 'ihā' xohix yāykotinnāhā' pip, puxix tu humpā'.³⁶

'Ok 'āxop te Topa yōg hām'āktux mīy? 'Ap mīy'ah. 'Ok pe Topa te mō'āp-xet kutnāhā'? 'Āmhok.³⁷ Äxop 'üm te yāy xexka pe'āpaxeh, nūy mō' 'ākutnāp-xet pe'āpaxeh, xix Topa Koxuk te 'āka'ogā'ax pe'āpaxeh, kopxix xa hāmyūmmūgā'. Yūmūg xuxyā tek xat 'üxa kax'āmī'.³⁸ Tikmū'ün 'üm te hām'āpak hok, 'āpu nōm pu 'āyipkox pip hok kamah.

39 Üxape xop: 'Āpu, Topa pupi hām'āktux pax, tu' tux hok, pu yīy'ax puknōg hā tu yīy kamah. Yā' max.⁴⁰ Pāyā hāpxompā māynāg, 'ihā' yāykotinnāhā' 'āpiip.

15

Kunnix te putpu' hi'

1 'Āte xa hām'āpak max'ax 'āktux, ka' xaxok. Äxop te hām'āpak, yā' 'ākuxa mām ka'ok hōmā xix hōnhā'.² Yā hām'āpak max'ax hā' 'āxop kuxa tup, tu' mām ka'ok 'āmōk kuma 'āmōg. 'Ok pe' 'ākuxa te yā hitop hā' mām ka'ok.

³ Topa te' 'ā hām'āktux, ha 'āte xa' xuktux, yā hām'āktux xe'e, hu: Kunnix xok, yūmūg pupi' xok, yūmū' 'āte hāpkummuk mīy pax ha' xok, ha Topa yōg tappet te' xuktux,⁴ ha nō hāpkot, ha 'āmnīy 3 nōg, 'ihā' putpu' hi', ha Topa yōg tappet te' xuktux,⁵ ha Pet te Kunnix pēnāhā', hak-nāy tu mō'pok xop te 12 te' pēnāhā',⁶ hak-nāy tu tikmū'ün te 500 te' pēnāhā', nōm xop kuxa mām ka'ok te 500 te' pēnāhā'. Tikmū'ün 'üm yā' pip, pāyā' yāg

xakix hittap. ⁷ Hak-nāy tu Tiak te' pēnāhā', hak-nāy tu mō'pok xop xohix te' pēnāhā'.

⁸ Ha ka'ax hā' 'āte Kunnix pēnāhā', 'ük'a'ax hāk kuxa te yūmūg xuxyā kopa' yūm ka'ok.⁹ Yā 'āte mō'pok xop hāk ka'ax, tuk kutōgnāg, huk xax te kutuk, tu yāyhāhup, pāyā Yeyox te nūgkutnāhā 'ük'a'ax hā'. Hōmā' 'āte kuxa mām ka'ok xop xūygāhā', huk xax te kutuk.¹⁰ Pa Topa te' hāmmaxnāhā', huk mōgkutnāhā, ha 'āte hāpxompāhā punethok, ha mō'pok xop nōy hāpxompā kutōgnāg, pak puxet'ah, yā Topa tek ka'ogāhā', 'üyā hāpxompā ka'ok.¹¹ Yīy 'ātep yūmūg putup'ah, 'ok pek hām, 'ok pe yāk nōy hām, pak mūg xohix te hām'āpak max'ax 'āktux, ha 'ākuxa mām ka'ok hām'āktux'ax kopah.

Yūmū' 'āte putpu' hip-tup

¹² Hak mūl'āte Kunnix te putpu' hi'ax 'āktux. Tep te xīy 'āxop 'üm te: "Yūmūg yog xakix xop te putpu' hip-tup 'ohnāg," kaxīy.

¹³ Pax pu' xakix xop putpu tu hi hok, puxix Kunnix 'a putpu hi'ah kamah.¹⁴ Pax pu Kunnix putpu tu hi hok, kopxik mūg hītop hā hām'āpak max'ax 'āktux, ha yā' 'ākuxa kama 'ūhitop hā' mām.¹⁵ Kamah: Kunnix putpu tu hi hok, kopxik mūg yā' koit, 'ihā' Kunnix putpu hi'ax 'āktux. Pax pu' xakix xop putpu tu hi hok, puxix Topa yā' Kunnix putpu hīnnā hok kamah.¹⁶ Pax pu' xakix xop putpu tu' hi hok, puxix Kunnix putpu tu hi hok.¹⁷ Pax pu Kunnix putpu tu hi hok, puxix 'ākuxa hitop hā' mām ka'ok Kunnix kopah, ha 'ākuxa tup 'ohnāg. Yā' kumuhnāg.¹⁸ Pax pu' xakix xop kuxa hitop tu' mām, tu Topa yōg putat hā' mōg hok, puxix tu Topa hāptox hā' pi'nōmhā'.¹⁹ Pax hām tuxet hā yūmū' 'āte Kunnix hip, xix pexkox hā yūmūg mōg hok, puxix yūmūg kuxa xakix putūmnāg, yūmūg hittup 'ohnāg tu', ha' kuxa mām hok xop tu hittup.

²⁰ Pāyā Kunnix te putpu hi xe'ēgnāg, 'āte hāpxe'e 'āktux, yī' xakix xop te putpu' hip-tup kamah.²¹ Tik puxet'Anāo te hāpkummuk mīy, yīy yā' xohix xakix, hā kaxīy tik puxet nōy te' putpu' hīnnāhā'.²² Üxohix xakix mōhnāy xop te māxap 'Anāo hah, hā kaxīy 'üxohix te putpu' hip-tup, Kunnix hāh. Yā Kunnix te' putpu' hīnnāp-tup.²³ Tu ta putpu' tu hāmāxap, hak-nāy tu Kunnix yōg tikmū'ün hip-tup, 'ihā' Kunnix putpu' nūn.

²⁴ Yā hāmyāxatamuk ka'ax xohix yōg xox putox, ha Kunnix te hāpkummuk xop yōg xexka xop xohix nōāp-tup, xi' xat'ax kum-muk xop xohix nōāp-tup, nūy Topa yūmūg Tak ha' nūnnā', puyīy Topa pu' yīpxok pi'.²⁵ Ha Kunnix te' xat putup, tu mōktu Topa te' gāyxop kuxyā', tu mōktu hāmgāy xop xohix kuxyāhā', tuk-tok Kunnix ha' nūnnāp-tup, pu tu' nōa'.²⁶ Ha' ka'ax hā Topa te' xat putup, puyīy tikmū'ün xakix hok,²⁷ yīy Topa yōg tappet te: "Topa te' xexka xop xohix

nūnnāhā', pu tu' yīpkox pi', kaxīy. Pāyā Topa mūn xexka', tu Kunnix ha' nūnnā'ax hāmgāy xop yōg xexka xop,²⁸ tu' kuxyāhā', puxik-tok te yāy Tak pu' yīpkox xihip, pu tu' xat, tu' hep xop xohix xat'ax, 'ūxexka xē'ēgnāg tu'.

²⁹ Tikmū'ün 'üm te' nōy xok tup-tox pix, yīy 'āte 'āyīkopit, hu: Teptu xatep-tox pix 'āxape xok pupi', Thā xate' putpu' hi'ax 'āktux hok?³⁰ Xik mū'āg. Tep tuk mūg xūy, xik mūg xakix putūmnāg, nūy hām'āpak max'ax 'āktux?³¹ Ükxape xop, 'āte xa hām'āktux, tu hāpxe'e 'āktux. 'Āmny xohix Thāk xok putūmnāg. 'Āte xa hāpxe'e 'āktux. 'Āxop te hāpxomā max, yīk hittup, yā yūmūg kuxap-xet yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix kuxa mūtik.³² Hōmāk xip nūnte kōmēn 'Epex tu', ha' gāy xop te hāmgāy putuk, tuk putex putup, 'āte hām'āpak max 'āktux hah. Pax 'āte hām'āktux, puyū tikmū'ün 'ūgmax 'āktux, kopxi' hitop hā hām'āktux. Pax pu' xakix xop putpu tu hi hok, kopxix max yūmūg hāpxomā hāmpuknōg xop putuk, ha: "Āpu yūmūg xit, xix xo'op. Yā hāptup Thā yūmūg hāpxomā hāpxomāhā".

³³ Yāy hā mō'āmā hok. Tik kummuk mūtik 'āmōg, hu ta' ākummuk kamah.³⁴ Āpu hāpxomā kummuk kuxyā', tu Topa yōg putat hā 'āmōg putpu'. 'Āxop 'üm te Topa yūmūg 'ohnāg. 'Āte xa' xuktux nūy xa' humpām'.

Yūmūg yīn te putpu' hip-tup

³⁵ Pa tikmū'ün 'üm xek yīkopit, hu: "Tep te xīy 'ūxakix xop putpu hip-tup?" kaxīy. "Üyīn te xīy?" kaxīy.³⁶ 'Āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg! 'Āxop te hāpxop xap xok Thā' xok, pu tu' xokax.³⁷ Ha' xap, 'ok pe xuxnāg xetox xap, 'ok pe mīxux xap nōy, 'ūxap mūn 'ap mīxux yīnmūn'ah.³⁸ Ha Topa te hāpxop xap xohix yāyhā mīxux, yā Topa tep-tup.

³⁹ Ha' hi'ax xop xohix punethok. Yā tikmū'ün yīn puxet, xix xokxop yīn yā' nōy, xix putuxnāg xop yīn yā' nōy, xix mām xop yīn yā' nōy.

⁴⁰ Ha pexkox yōg xop yīn yā' nōy, xix hām xexka yōg xop yīn yā' nōy. Ha' xohix max, pāyā hāmmax nōy. 'Ap nōy putuk'ah.⁴¹ Māyōn max, tu hāptupmāhā', ha māyōnhex max, tu 'āmny tumpmāhā', ha māyōnnāg xop xohix max kamah, tu hāptupmā nōy. 'Ap nōy putuk'ah.

⁴²⁻⁴³ Ha kaxīy 'ūxakix xop te putpu hip-tup. 'Üyīn yā hahām yōg, ha nō hāpkot, 'ūkummuk tu', yā' xok xe'e'. Pa putpu' hi, Thā' yīn tup, tu yīn ka'ok, tu yīn max, 'a xep xok putup'ah.⁴⁴ Putpu' hi, 'ihā yā pexkox yōg yīn. 'Üyīn hittap yā hām yōg, ha' yīn tup pexkox yōg.⁴⁵ Yīy Topa yōg tappet te: "Tik te māxpā 'āxet'ax 'Anāo, ha Topa te' hīnnāhā'", kaxīy. Pa 'Anāo nōy 'āxet'ax Kunnix, tu hāpxohix hīnnāhā'.⁴⁶ Tu hām yōg yīn mīy hāmāxap,

nūy kunāy tu pexkox yōg yīn mīy.⁴⁷ Ha 'Anāo te māxpā mīy, Thā hāpkōnōn hā' mīy, pa 'Anāo nōy te pexkox tu' nūn.⁴⁸ Hām xexka yōg xop te hām yōg 'Anāo putuk, ha pexkox yōg xop te 'Anāo nōy putuk, nōm te pexkox tu' nūn.⁴⁹ Yūmū'āte hām yōg tik putuk nōmāh, pāyā tik nōy te pexkox tu' nūn, ha yūmū'āte Kunnix putuk putup.

⁵⁰ Ükxape xop, 'āte xa hāmyūmmūgāp-tup, hu: Tikmū'ün yīn yā hām yōg, ha' yīn xi' hep 'āta hā' mīy, yīy Topa pēnā hok pexkox kopah, tu pexkox yōg hāpxop pop hok kamah.

⁵¹ Üg 'āpax, nūy hām'āktux xē'e 'āpax. 'Ap xohix xakip-tup'ah, pāyā yūmūg yāyhāp-tup pexkox yōg tikmū'ün,⁵² hāpxip 'ohnāg Thā', tikmū'ün pa xax te kutāgnāg, Thā yūmūg yāyhā pexkox yōg tikmū'ün, Thā mīxux xop tut kāyāp-tup. Ha' xakix xop te putpu hip-tup, 'üyīn yā pexkox yōg yīn, tu putpu' hip-tup, ha yūmū'āte yāyhāp-tup kamah.⁵³ Yā Topa te hām yōg yīn xit putup, nūy pexkox yōg yīn hā yūmūg mō'tat 'üyānān tu', pu tu xakix'ax xop yāyhā xakix hok xop,⁵⁴ Ha pexkox yōg yīn hā mō yūmūg tat putup, 'üyīn yūmūg xakix hok, yā Topa te' xat putup, nūy yūmūg xakix kuxyā', 'üyīn yūmūg hi xē'ēgnāg mō' kumak mog. Yā Topa yōg tappet te: "Topa te' xat hok pu tikmū'ün xep xakix hok, yīy Topa te' xūy'ax kuxyā kamah, Topa mūn ka'ok xē'ēgnāg tu".

⁵⁵ "Tep tu tikmū'ün xohix xūy?

Teptu tikmū'ün xohix xakix?" kaxīy.

⁵⁶ Yā tikmū'ün xohix te hāpkummuk mīy, tu' xat'ax pu' yīpkox 'ohnāg, hu' xohix xūy, hu' xohix xakix.⁵⁷ Pa yūmū'āte Topa pu hām'āktux, tu: "Āmax Topah. Xatek mūn ka'ogāhā", 'üyīg mūg xakix hok, yāk mūg xuxyā Yeyox Kunnix tek mūg hīnnā xē'ēgnāg", kaxīy.

⁵⁸ Yīy Topa yōg putat hā 'āmōy kuma 'āmōg. Topa pu hāpxomā max, yā yūmūg xuxyā te xa pagop-tup, 'āxop te' yūmūg.

16

Paot te tayūmak pop mōg putup hāpxexka Yonex tu'

¹ Hōmā'āte hāpxexka Ganax yōg kuxa mām xop pu hāmyūmmūgāhā', pu tayūmak pop, nūy Yonex yōg 'ūhok xop pu mō'kutnā'. Yā' max 'āxop kaxīy pop kamah, nūy hok pu popmā',² yīy: Yenomīn xohix Thā tayūmak 'üm mōy, nūy xeh, nōm tayūmak 'āxop te' pop'ax, tu mōktu 'āhak xutep, pu tayūmak pop hok Thāk nūn.³ Tuk xutep Thā, 'āte tappet mīy putup, nūy mō'kutnā', Thā' 'āxop te tilk xop yīmōgatux, pu tayūmak mōgā kōmēn Yenoyanēn hah.⁴ Pek mōg kamah tilk xop mūtik.

Paot te hāmpe'paxex

⁵ 'Ügmōg putup hāpxexka Māxenōn ha hāmāxap, nūy kunāy tu 'āhak mōg, ⁶ Pak xip ka'ok putup 'āxop mūtik hām'āxī hā, ha 'āxop 'hā 'āte'ax, pu 'āte hāpkumep kumaknāg. ⁷ A 'ātep-tup'ah 'āxop tuk xip pu'ügnāg. Topa 'ükputup, 'ükxip ka'ok.

⁸ Nūn tek xip putup 'Epex tu', tu' hip, pu Yoneo xop yōg 'āmuk xexka 'āxet'ax Pētekot mīy, ⁹ puk hām xexkah, nūy hām'āpak'ax max 'āktux, tikmū'ün xohix pu', pa tikmū'ün yāg te hām'āpak max'ax putup nōg.

¹⁰ Timōn xupep lhā', mōy xānā' pu 'āpet kopa mō'xip, nūy nō hittupmā'. Yā hāpxopmāhā 'ügmūn putuk, tu yūmūg xuxyā pu hāpxopmāhā'. ¹¹ Pūyā Timōn pe'āpaxeh kutōgnāg hok. Āmhok, pa hā tu' tehe', pu tu mōg, 'ükuxa yūm lhā', nūy 'ügha nū putpu'. 'Āte' hip, pu nūk xape xop mūtik.

¹² 'Āte 'Apot 'āktux putup. Hōmā 'āte tu hām'āktux, tu xe' xuktux, pu 'āha mōg, yūmūg xape xop nōy mūtik, pa tute hāmpē'paxex, tu hōnhā' mōg putup'ah. Hāpxip kutōgnāg, puxi' mōg.

Tu ta hām'āktux kux

¹³ 'Ōg pa mōxip, 'ákuxa mām ka'ok. 'Ákuxānōg hok, nūy ta 'aka'ok. ¹⁴ Āpu 'āhām, lhā 'ānōy putup pax xexka'.

¹⁵ 'Āxop te 'Exteo yūmmūg, xi' xape xop. Nōm xop kuxa mām hāmāxap hāpxexka Genex tu', tu Topa yōg tikmū'ün pu hāpxopmā max. 'Āte xa tu' xak, yāk xape xop, ¹⁶ pu nōm xop xi' xape xop yōg hāpxopmā'ax tat, tu hām'āpak, nūy nū mūtik hāpxopmā, xa hā tu tehet.

¹⁷ 'Ügkuxa hittup, 'ükxape xop nūn, hak kuxa hittup. Yā 'Exteo nūn, xix Potōnān nūn, xix 'Ahkax nūn, ha mōgnynām 'āxop pupi', 'āxop pip hok hah. ¹⁸ Ha mōgnynām xexka', tu mō'ānlynām kamah. 'Āte' yūmmūg. Yā' max yūmū'āte nōm xop 'āktux max.

¹⁹ Hāpxexka 'Ax yōg kuxa mām xop te 'āneo. 'Ak xix Pinixit te 'āneo, xi' kuxa mām xop te nōm pet tu yāytu nū'nāhā', tu 'āxop pu 'āneo hōm. ²⁰ Hayūmmūg xape xop nūnte' pip, tu xa 'uyūmāl'ōy, tu 'āmūg putup yāy kep hā, 'āptup pax tu'.

Yūmūg xape xop xohix pu 'āneo hōm, 'ügmūn pupi' 'āneo.

²¹ 'Āte tappet kup paha', nūy tappet mīy, hu: 'Ügmūn Paot te xa 'āneo.

²² Nōm xop te yūmūg xuxyā putup nōg, pūyā Topa nōm hā hāpkummugā'. Yā yūmūg xuxyā nūn putpu', yīy mā', Yāyā'!

²³ Pūyā yūmūg xuxyā Yeyox xa hāmmaxnā'!

²⁴ Yā 'āte 'āxop xohix putup pax Yeyox Kuninx hah. Tu ta tu' kux.

PAOT TE KONİN XOP PU KAX'ĀMI' II

¹ 'Ūgmūn Paot. Topa tep-tup, huk xix Yeyox Kunnix yōg mō'pok xop kopah. 'Āte 'āxop pu' kax'āmi nūhū tappet yāy taknōy Timōn mūtik. 'Ūgmū'āte 'āxop pu' kax'āmi, yā Topa kopa' kuxa mām ka'ok xop pu kōmēn Konin tu' xix Topa yōg tikmū'ūn pu hāpxexka Genex xexka tu'. ² 'Ūgmū'ātep-tup, pu yūmū yōg tak Topa xa hāmmaxnā', puyī 'ākuxa māmmā' xix yūmū xuxyā Yeyox Kunnix xa hāmmaxnā' xix 'ākuxa māmmā'.

'Ūmax Topah

³ 'Āpu yūmū Topa pu hām'āktux, yā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnux mūktak max pu hām'āktux, hu:

—Xatek mū'ā hā 'ātehe'. Yā 'āmax. Kaxīy. Hamūn, yūmū yōg tak Topa te yūmūg pēnāhā', tu yūmūg kuxa ka', tu tikmū'ūn xohix xexka hā' tehe'. ⁴ 'Ūgmū yōg hāpkummuk pip, ha Topa tek mū'ā hā' tehe', yīk mū'āte tikmū'ūn hāg tehe'. Yā' pip tikmū'ūn yōg hāpkummuk xohix kamah. Topa tek mū'ā hā' tehe', hak mū'āte' pēnāhā', tu hāmyūmūg, tu tikmū'ūn hāg tehe', yā Topa putuk. ⁵ Hōmā Kunnix xūy, ha ta hōnhā kamak mūg xūy, yā Kunnix putuk. Topa te Kunnix hā' tehe', ha ta Kunnix tek mū'ā hā' te xexka'. Yā yūmūg xūy, Kunnix putuk, ha Topa tek mū'ā hā' tehe', yā tute Kunnix hā' te putuk. ⁶ 'Ūgmūg xūy, tu 'āxop pu Topa yōg hām'āpāk max'ax 'āktux, nūy 'āxop hāg tehet, ha Topa te 'ākuxa kummuk xit, nūy 'ākuxa max tat, 'ūyānān tu'. Topa te yūmū'ā hā' tute', kopxił mūg 'āxop hāg tehet kamah, nūy 'āxop ka'ogā', xayī 'āxop xūy hā tot, tu hāmmax hip. Yāk mūg putuk, 'Ūgmū'āte xūy hā tot kamah 'āxop putuk. ⁷ 'Ūgmū'āte xa hāmmax hip punethok. Yāg mū'āte yūmūg 'āxop xūy 'Ūgmūg putuk, ha Topa te 'āxop hā' tep-tup, tutek mū'ā' tep-tup putuk.

⁸ 'Ūkxape xop, 'Ūgmū'āte xa hām'āktux 'ūxeheh, hōmā 'Ūgmūg xūy hāpxexka 'Ax tu'. Yā hāpkummuk xexka 'Ūgmū yōg, yā' kuxa mām hok xop tek mūg kute' ex kummuk, huk mū'āte hāmekpaxex 'Ūgmūg xakix kōmnāg. ⁹ 'Ūgmū'āte hāmekpaxex tikmū'ūn te' xat, puk mūg kix. Yā hāpkummuk pip, yā' kuxa mām hok xop tek mūg kute' ex kummuk, 'ūyīg kuxa mām ka'ok Topa kopah, 'ūyī yāy yōg ka'ok'ax kopak kuxa mām hok. Yā Topa 'ūka'ok, tu tikmū'ūn putpu' hīnnā yūmūg. Yā' ka'ok Topah. ¹⁰ 'Ūgmū yōg hāpkummuk xekxa' pip, hak mūg xakix kōmnāg, pa Topa te' kummuk kopak mūg mōy, tuk mūg mōy putup kamah. 'Ūgmūg kuxa mām Topa

kopah, tuk mū'āte' yūmūg Topa te' kummuk kopak mūg mōy putup 'ūxeheh. ¹¹ Āxop tek mūg hā'ā tehe kamah, yā' 'āxop te Topa puk mūg 'āktux, yā' 'āxop te Topa puk mūg 'āktux punethok, ha Topa te' xupak putup, tu' mīy putup punethok, tuk mū'ā maxnāptup, ha xohix te' pēnāp-tup, hu hām'āktux putup, hu:

—Yā' max Topah. Kaxīy.

Paot te hāpxopmā nōy

¹² 'Ūgmū'āte yāy xexka 'āktux putup. 'Ūgmū'āte hāpxopmā max punethok, huk yāyhāhup 'ohnāg, yāg mū'āte 'āxop pu hāpxopmā max xexka', tuk mū'āte hāmyūmūg xaptop 'ohnāg, tuk mūg kuxa te' yūmūg yā' max. Yā Topa tek mūg maxnāhā hā kaxīy, hak mū'āte tikmū'ūn yōg hāmyūmūg'ax 'āktux 'ohnāg, pa Topa yōg hāmyūmūg'ax 'āktux. ¹³ 'Ūgmū'āte xa' kax'āmi hāpxop, ha 'āxop te nōm mōkupix, tu hāmyūmūg mō'ka'ok, yā' 'āte' kax'āmi 'āhīynāg 'ohnāg. 'Āte' yūmūg 'āxop te hāmyūmūg xexkap-tup. ¹⁴ Hōnhā 'āxop te xahix yūmūg, pa 'āte' yūmūg, hāpxip 'hā' 'āxop te hāmyūmūg xexkap-tup, xayī 'āxop 'Ūgmūg 'āktux maxp-tup, 'hā' putpu' nūn Yeyox, hak mū'āte 'āxop 'āktux maxp-tup kamah.

¹⁵ Hōmā 'āte nōm yūmūg xe'e, hu hāmekpaxex 'āxop hak mōg, nūy xa maxnā 'ūxeheh. ¹⁶ Yā 'āte hāmekpaxex 'Ūgmōg hāpxexka Māxenōm tu', nūy 'āxop hak mōg kamah, nūy putpu' nūn, nūy 'āxop hak mōg 'ūxeheh, xayī 'ā hā tehet, yā' 'ā xit'ax hōm, ha ta putpu' nūn putup hāpxexka Yonex tu'. Yā 'āte hāmekpaxex te kaxīy, pa 'āmhok, 'ak mōg'ah. ¹⁷ 'Ok 'āxop te hāmpe'āpxapex 'āte hāmekpaxex hitop? 'Ok 'āte: "Ok pek mōg putup tikmū'ūn hah, pek mōg putup'ah? 'Intu'." Kaxīy. 'Āmhok, hā kaxīy 'āte hām'āktux 'ohnāg. Pa 'āte: "Ātep-tup. 'Ūgmōg putup." Kaxīy. ¹⁸ Topa te hām'āktux xe'e, ha 'āte hām'āktux xe'e kamah. 'Āte hām'āktux 'ohnāg, hu: "Ok pek mōg putup, pek mōg putup'ah? 'Intu'." Kaxīy. Hā kaxīy 'āte hām'āktux 'ohnāg. ¹⁹ Hōmā Xinex te xa Topak-tok 'āktux, yā Yeyox Kunnix 'āktux xix Timōn te' xix 'āte'. 'Ok 'Ūgmū'āte hām'āktux hitop? 'Āmhok. 'Ok 'Ūgmū'āte: "Ok pe Yeyox te kaxīy pe' kaxīy? 'Intu'." Kaxīy. Hā kaxīy 'Ūgmū'āte hām'āktux 'ohnāg. Pak mū'āte: "Yeyox te kaxīy." Hā kaxīy 'Ūgmū'āte hām'āktux xe'e. ²⁰ Hamūn, hōmā Topa te tikmū'ūn pu hām'āktux xex, nūy Yeyox nū'kutnā'. Hāpxip 'hā' nūn Yeyox. Yā Topa te hāpxe'e 'āktux. Hak mū'āte Yeyox 'āktux, tu hāpxe'e 'āktux kamah. ²¹ Ha Topa te yūmū'ā Yeyox yūmūgāhā', ha yūmū'āte Yeyox yūmūg xe'e', tu yūmūg kuxa mām ka'ok Yeyox kopah. Yā Topa te yūmūg

yīmōgātux, kopxix yūmmūg Yeyox yūmmūg.
²² Topa te yūmmūg yīmū kax'āmi, hu: "Topa yōg". Kaxīy. Tute yūmū'ā hōm Topa Koxuk. Hā kaxīy yūmū'āte' yūmmūg yūmūg yā Topa yōg xop, ha Topa te yūmū'ā popmāp-tup hāpxop xohix, yā yūmū'ā hāmmaxnāp-tup punethok.

²³ Āte hām'āktux, ha Topa te' xupak, tuk kuxa yūmmūg. Hōmā'āxop hak mōg 'ohnāg. 'Ātep-tup'ah 'āxop mānōg, huk mōg 'ohnāg 'āxop ha kōmēn Konin tu'. ²⁴ 'Ūgmū'āte' yūmmūg 'ākuxa mām Yeyox kopah, yī tak mū'āte xe 'āxop mōgāp-tup'ah, xayīy 'ākuxa mām ka'ok, pa yūmū'ātep-tup, nūy 'āxop pu hāmyūmmūgā', xayīy 'ākuxa hittup.

2

¹ Yā 'āte hāmpekpaxex 'a 'āxop hak mōg putup'ah, nūy 'āxop mānōg hok. Yā 'ātep-tup'ah 'ākuxa hittup 'ohnāg. ² Āte 'āxop kuxa hittup 'ohnāg mīy, kopxix 'ūgkuxa hittup 'ohnāg kamah. Tep-te' 'ūgkuxa hittupmāp-tup? Yā 'āxop te', pa 'ākuxa hittup 'ohnāg. ³ Hōmā'āte' 'āxop pu tappet kax'āmi, pa 'āxop hak mōg 'ohnāg, nūy 'āxop mānōg hok, pa 'āte 'āxop mānōg tappet tu'. Pax 'āxop hak mōg, kopxix 'ōg hāpkummuk mīy'ax pēnā', nūy 'ūgkuxa hittup 'ohnāg. Pa 'āxop tek kuxa hittupmāhā', pu' max. 'Āte' yūmmūg, 'ūgkuxa hittup, ha ta 'āxop kuxa hittup kamah. ⁴ Hōmā'āte' xa kax'āmi, nūy 'ōg hāpkummuk mīy'ax 'āktux, nūy 'āxop mānōg, tuk kuxa hittup 'ohnāg, tuk kuxa nōg, tuk pota punethok. 'A'āte putup'ah, nūy 'ākuxa hittup 'ohnāg mīy, pa 'ātep-tup, xayīy 'āxop yūmmūg 'āte' 'āxop putuppax.

Tik yōg hāpkummuk mīy'ax xaxok, ha' kux

⁵ Yā hōmā'āte' 'āxop pu tappet kax'āmi, nūy 'āxop pu hām'āktux hu: "'Āpu tik yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān, nōm te' tut mūti' nōm, nōm te' 'āxop kopa' xip". Kaxīy. Yā' xip 'āxop kopah, ha 'āxop kummugā miax. Yā nōm tik xip'ah 'ūgmūtik, hu 'āte nōm kummugā 'ohnāg. ⁶ Pa 'āxop xohix te' yānān. Puxix. 'Ūkux. ⁷ 'Āpu 'ūkuxogā', pu tu kux. 'Āpu tik kuxa hittupmā', puyīy 'ūkuxa tuknōg xexka hok, nūy Topa yōg putat max xak hok. ⁸ 'Āpu tik pu hām'āktux 'āxop te' putuppax. ⁹ Texīy 'āte xa tappet kax'āmi'? Yā 'ātep-tup, nūy 'ōg hāxpomā'ax kopit. 'Ok 'āxop te' mīy 'āte nōm xat? 'Ok 'āxop te tik yōg hāpkummuk mīy'ax yānān putup? 'Ok 'āxop te' xaxok putup, pu tu' kux? ¹⁰ Yā 'āxop te tik yōg hāpkummuk mīy'ax xaxok, ha' kux, ha 'āte' xaxok kamah, ha' kux. Tik te 'ūgkummugā 'ohnāg, pa 'āte' xaxok, ha' kux. 'Āte Kunnix pu nōm 'āktux, 'āxop te' xaxok hah. Yā 'āxop te tik pu hām'āktux 'āxop te' xaxok. ¹¹ Yūmū'āte' xaxok, puyīy Hāmgāyāgnāg xut hok, pa

yūmū'āte' xut. Hamūn yūmū'āte' yūmmūg Hāmgāyāgnāg tep-tup, nūy tik koxyōy.

Paot kuxanōg, hu ta' mōg

¹² Hōmāg mōg kōmēn Tonot tu', tu mōktuk xutep, tu Kunnix yōg hām'āpak max'ax 'āktux, tu' yūmmūg Topa tep-tup 'āte Topa pu hāpxopmā 'ōnteh, nūy Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. ¹³ Pak kuxanōg, 'āte yūmūg taknōy Tit xipix 'ohnāg tu', hu' kuxa mām ka'ok xop pu hām'āktux hu: "Ūgmōg." Kaxīy. Hu tak mōg hāpxexha Māxenōn tu'.

Topa yōg hām'āpakmax'ax 'āktux max

¹⁴ Yā' max Topa. Xonat xop mōg, tu mōktu xonat puknōg xop mūtik yāykix xix tikmū'ūn mūtik, tu' xut, tu' pop xonat puknōg xop xix tikmū'ūn, tu nōm nūnnāhā', tu nūktu' mōxaha'. Ha' xape xop te' pēnāhā, tu' yūmmūg xonat xop ka'ok. Hā kaxīy Topa te yūmūg mīy yāy yōg xop, ha tikmū'ūn te' pēnāhā', 'ūka'ok Topah. Ha ta' hax max te hāpxumāhā'. Hā kaxīy tikmū'ūn te xohix nōy nā' mōg nōm te' yūmmūg 'ūmax Topah.

¹⁵ Ha ta' 'āmānex xop te' puk kōnnōn kugōy hax max yōg, ha hax max mōg pepix Topa tu' hāptox tu'. Hā kaxīy yūmū'āte tikmū'ūn pu Kunnix 'āktux, ha mōktu tikmū'ūn xohix te Kunnix yūmmūg hāptox tu'. Yā yūmū'āte xohix pu Kunnix 'āktux, yā' kuxa kummuk xit xop pu', xi' kuxa kummuk xit hok xop pu'. ¹⁶ Pa yā hax max 'ohnāg 'ūkuxa kummuk xit hok xop pu', yā hax kummuk, yā xok kutox hax putuk, pa yā hax max 'ūkuxa kummuk xit xop pu', tu nōm hūnnāhā'. Yūmū'āte hax max putuk. 'Ok yūmūg max, nūy hax max putuk? ¹⁷ 'Ūgmū'āte Topa yōg hām'āpak max 'āktux, yā' max Topa yōg hām'āpak, tu hāpxop takat putuk. Yūmū'āte tikmū'ūn putuk 'ohnāg, nōm te Topa yōg hām'āktux 'āktux kummuk, tu hāpxop tamanat hāmenex putuk. Pa Topa te yūmūg mōkpok, kopxix hām'āktux, ha tikmū'ūn te' xupak, ha Topa te' xupak kamah. Yūmū'āte hāpxe'e 'āktux. Yūmūg yā Kunnix yōg kāmānat.

3

Topa yōg pa'ax tup

¹ 'Āxop te putep mūn pe'āpaxex? 'Ōk 'ūgmū'āte yāy xexka 'āktux? 'Āmhok. Ōk 'ūgmū'āte tik nōy putuk? 'Āmhok. Yā tik tep-tup, puyīy tikmū'ūn tappet kax'āmi'. Tappet te: "'Ūmax tihik nūhū'. 'Āpu nōm 'āpaxi'" Kaxīy. 'Ok 'ūgmū'ātep-tup tappet te kaxīy, 'āxop te nōm kax'āmi' pe' nōy te' kax'āmi'? 'Āmhok. 'Ātep-tup'ah. ² Tikmū'ūn te nōm tappet mōkpix, tu' yūmmūg, 'ūmax tihik. Hā kaxīy tikmū'ūn xohix te 'āxop pēnāhā', tu' yūmmūg, 'āte 'āxop pu hāmyūmmūgā max, yā 'ūgkuxa max. ³ 'Ūnōy te tappet kax'āmi', hak mū'āte' mōgāhā tikmū'ūn tu'. Hā kaxīy Kunnix tek mūg pu hām yūmmūgāhā',

hak mū'āte tigmū'ün pu nōm yūmmūgāhā'. Hömā tigmū'ün te pipcup xox hā kax'āmi mūlkaxxap pe yīmū'. Hā kaxī Topa Koxuk te tigmū'ün kuxa maxnāhā', puyīl hāpxopmā max.

⁴'Ügmū'āte hāpxe'e 'āktux nō'ōm, yā 'ügmūg kuxa mām xe'e Topa kopah, yā 'ügmūg kuxa mām Kunnix kopah. ⁵ Ügmūg ka'ok 'ohnāg, tu' yūmmūg 'ohnāg Topa pu hāpxopmā', nūy Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. Pa Topa tek mūg ka'ogāhā', 'uyīl Topa pu hāpxopmā'. ⁶ Tutek mūg ka'ogāhā', 'uyīl tigmū'ün pu Topa yōg pa'ax tup yūmmūgā'. Topa yōg pa'ax tup te Topa yōg xat'ax putuk 'ohnāg. Topa yōg pa'ax tup kax'āmi 'ohnāg tappet tu'. Pa Topa Koxuk te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā'. Topa yōg xat'ax te hām'āktux 'ükummuk tigmū'ün, yīl ta' xakix tigmū'ün. Pa Topa Koxuk te tigmū'ün kuxa maxnāhā', tu tigmū'ün mūy Topa yōg tigmū'ün, yā tigmū'ün hīnnāhā'.

⁷ Hömā 'ühittap 'ükax'āmi Topa yōg xat'ax mīkaxxap pe yīmū' pipcup xox hā, ha tigmū'ün te' pēnāhā yā' max xe'e'gnāg Topah. Ha ta' xip Möyyex, ha tigmū'ün te' pēnāhā Möyyex pa yīn max xe'e'gnāg, pa hāpxip 'ihā Möyyex pa yīn max xe'e'gnāg kutōgnāg nōy nā' mōg. Tigmū'ün pa te māyōn yānām tot 'ohnāg. Hā kaxī tigmū'ün te Möyyex pa yīn pēnā tot 'ohnāg. Hā kaxī Topa te yāy yōg xat'ax popmāhā'. Topa yōg xat'ax te hām'āktux tigmū'ün 'ükummuk, tu' xakix putup. Topa te' xat'ax popmāhā', ha tigmū'ün te' pēnāhā 'ümax xe'e'gnāg Topah. Hā kaxī 'ümax xe'e'gnāg Topa te yāy xat'ax popmāhā', ⁸ pa' max xe'e'gnāgnām Topa Koxuk te tigmū'ün mīy Topa yōg tigmū'ün. ⁹ Topa yōg xat'ax te hām'āktux 'ükummuk tigmū'ün, pa' max xe'e'gnāg Topa yōg xat'ax, pa' max xe'e'gnāg Topa Koxuk te tigmū'ün kuxa kummuk xit, nūy 'uyānān tu' max tat. ¹⁰ Yā' max xe'e'gnāgnām hōnhā. Hömā yā' max xe'e'gnāg, pa' nōg. ¹¹ Hāmyāxatamuk xohix hā' pip 'uxat'ax, tu' max xe'e'gnāg, pa' nōg. Pa hāmyāxatamuk xohix hā' max xe'e'gnāgnām hōnhā!

¹² Ügmūg kuxa mām Topa yōg pa'ax tup kopah, huk mūg nōm 'āktux ka'ok, tuk mūg kuxanōg 'ohnāg. ¹³ 'Ap Möyyex putuk'ah 'ügmū'āte'. Möyyex te yāy pa yīn mō'nīy topixxax hā, puyīl 'Iyaet yōg tigmū'ün pēnāhā', yā' topixxax te' pa yīn mō'nīy putuk, yīl ta' hām yūmmūg 'ohnāg. Ha ta tīk kuxa mām Kunnix kopah, tu' tīhi Kunnix mūtik, hu' pa pip, tu hāmyūmmūg, ha 'ap xip'ah topixxax putuk, yā 'upa mō'nīy'ax xip 'ohnāg.

Yā hāmyūmmūg. ¹⁵ Hönhā ha ta' pip Yoneo xop, tu' mōkupix Topa yōg xat'ax yōg tappet. Mōyyex te nōm kax'āmi', pa tigmū'ün pa te hāmyūmmūg 'ohnāg, yā topixxax te' pa mō'nīy putuk. ¹⁶ Pa Topa tappet te Möyyex 'āktux, hu: "Tute yōkanām, nūy yūmūg xuxyā pēnāhā", ha' xut topixxax 'upa yīn tu". Kaxī. Hā kaxī Topa te tigmū'ün yōg hāpkummuk mīy'ax mōy, ha tigmū'ün te hāmyūmmūg. ¹⁷ Yā Topa yōg tappet te: "Yūmūg xuxyā". Kaxī. Yā Topa Koxuk. Topa Koxuk xip tigmū'ün mūtik, puxix tigmū'ün kuxa kummuk xit. ¹⁸ Topa 'ümax xe'e'gnāg, ha hōmā Möyyex te Topa mūtik hām'āktux, yīl ta' max xe'e'gnāg Möyyex pa'. Hā kaxī yūmūg xuxyā Topa Koxuk max xe'e'gnāg, tu' nūn tu nūktu yūmūg kuxa tumpā nōy nā' mōg.

4

Nax takat 'ohnāg te hāpxop max xe'e'gnāg tat

¹ Topa tek mūg pēnāhā', tuk mūg kuxa ka', tuk mūg xat, 'uyīl tigmū'ün pu Topa yōg pa'ax yūmmūgā', yīl tak mūg kuxanōg 'ohnāg. ² Ügmū'āte hāpkummuk mīy'ax xohix xaptop'ax kux, nūy yāyhāhup hok, hu' koit 'ohnāg, tuk mū'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux max, tu' koit 'ohnāg 'ügmū'āte', pak mū'āte hāpxe'e 'āktux, ha tigmū'ün te' xupak, ha Topa te' xupak kamah, ha tigmū'ün te yāy kuxa kopa' yūmmūg 'ügmū'āte hāpxe'e 'āktux, tu' yūmmūg 'ügmū'āte hāpxopmā max. ³ Ügmū'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. 'Ükuxa mām hok xop pa te Topa yōg hām'āpak max'ax yūmmūg 'ohnāg, pa' nōy xop te' yūmmūg. ⁴ Teptu 'ükuxa mām 'ohnāg? Yā Hāmgāyāgnāg, yā nōm te hām xexka yōg tigmū'ün xat, tu tigmū'ün putox ka'ogāhā', puyīl tigmū'ün Topa yōg hām'āpak max'ax 'āpak kummuk, xix Yeyox max xe'e'gnāg 'āpak kummuk xix Topa max xe'e'gnāg yūmmūg 'ohnāg. Hamūn, Yeyox te Topa putuk xe'e'. ⁵ Ügmū'āte yāy 'āktux 'ohnāg, pak mū'āte Yeyox Kunnix 'āktux nōm te tigmū'ün xat, tuk mū'āte hām'āktux 'ügmū'āte 'āxop pu hāpxopmāhā', yā Yeyox te nōm putup. ⁶ Hömā Topa te: "Pu yā xip kūyānām, puyīl nōa' hāpkoxtap". Kaxī. Topa te' mīy kama kūyānām putuk yūmūg kuxa kopah, yā yūmūg kuxa tumpāhā'. Yā yūmūg kuxa tup, kopix yūmūg 'ümax xe'e'gnāg Topah, tu Kunnix pa max yūmūg kamah.

⁷ Yā hāpxop xohix max xe'e'gnāg pip yūmūg kopah, pa yūmūg max 'ohnāg, yā takat 'ohnāg putuk. Yā' nax putuk, yā nax te hāpxop max xe'e'gnāg tat, pa' pu'uk nax, tu' takat 'ohnāg. Tigmū'ün te yūmūg pēnāhā', tu' yūmūg Topa 'uka'oknām, pa yūmūg pu'uk, yā nax putuk. ⁸ Tigmū'ün kummuk

te yūmūg kute'ex, pa yūmū'āte hāpxopmā max kux 'ohnāg. Hāpxip 'ihā yūmūg kuxa mām pu'uk, pa yūmūg kuxa mām kux 'ohnāg. ⁹ Tikmū'ūn punethok te yūmūg tu' gāy, pa yūmūg xape pip. Yūmūg xūy, pa yūmūg kuxa mām kux 'ohnāg. ¹⁰ Yūmūg xakix kōmnāg punethok, yā Yeyox putup, puyīy tikmū'ūn pēnā' Yeyox mōg yūmūg mūtik. ¹¹ Hāpkummuk pip, ha yūmū yōg hāmyāxatamuk tox hā yūmūg xakix kōmnāg, tu Yeyox pu hāpxopmā max, puyīy tikmū'ūn pēnā' Yeyox mōg yūmūg mūtik. Yūmūg xakix putup, pa Yeyox hi hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. ¹² Ügmūg xakix kōmnāg, xayīy tu xa Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, xayīy hi xe'ēgnāg mōkuma'āmōg, ha' kux 'ohnāg.

¹³ Topa yōg tappet te: "Ügkuxa yūmū, hu 'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux". Kaxīy. Topa Koxuk te yūmūg kuxa māmmāhā kamah, ha yūmūg kuxa mām, hu yūmū'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. ¹⁴ Ügmū'āte' yūmūg, hōmā Topa te yūmūg xuxyā Yeyox putpu' hīnnāhā', tuk mūg putpuk hīnnāp-tup kamah, tuk mūg mōgātpup 'āxop mūtik Topa hah, tu mōktu yūmūg pip putup Topa keppah. ¹⁵ Pa hōnhā' ügmūg xūy, xayīy 'āxop hāpxop max pop, ha Topa te tikmū'ūn pu hāmmāxnp-tup, ha nōm xohix nōynāp-tup, tu Topa pu hām'āktux nōynāp-tup, tu Topa pu hām'āktux, hu: "Āmax, xatek mū'ā hāmmāxnhāhā". Kaxīy. Ha Topa te yāy xexka mū'ā nōynā' mōg putup 'ukuxa kopah.

¹⁶ Yī tak mūg hup 'ohnāg, tuk mūg kuxa nōg 'ohnāg. Ügmūg yīn pu'uk nōynā' mōg 'āmniy xohix 'ihā, pa Topa te yūmūg kuxa ka'ogāhā 'āmniy xohix 'ihā. ¹⁷ Yūmūg xūy kutōgnāg hōnhā nūnte hām xexka tu', pa' nōg putup, ha hāpxip 'ihā' max xe'ēgnāg, tu' kux putup 'ohnāg pexkox tu'. Yā hōnhā yūmūg xūy, yā hāpxop kutōgnāg, pa pexkox tu' max xe'ēgnāg, yā hāpxop xexka'. ¹⁸ Yūmū'ātep-tup 'ohnāg hām xexka yōg hāpxop tikmū'ūn te nōm pēnāhā', pa yūmū'ātep-tuppax pepix pip xop Topa yōg tikmū'ūn te nōm pēnā 'ohnāg. Yā hāmpēnā xop 'ūnōg putup, pa hāmpēnā 'ohnāg xop pip mōkuma' mōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā.

5

¹ Hamūn, yūmū'āte' yūmmūg yūmūg pip yāy pet kopah. Hā kaxīy yūmūg pip yāy yīn kopa kamah nūnte hām xexka tu'. Ükpet nōg. Hā kaxīy 'ūkox putup, yāg yīn xok putup, puxix Topa yūmū'ā 'ūgyīn yīn mōy pexkox tu', ha yūmūg pip putup 'ūgyīn tup kopah, yā 'ūkpet tup putuk. Topa mūn te nōm mīy, ha' xip putup mōkuma' mōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. ² Pa hōnhā yūmū'ātep-tup xexka yāy pet pexkox tu', yā yūmūg yīn tup putup, nūy nōm kopa'

pi'. ³ Yūmūg pip putup yāy pet tup kopah, yā yūmū'āte mō'tat putup yāy yīn tup, nūy yūmūg koxuk hok pip'ah. ⁴ Hōnhā yūmūg pip yāy pet kopah, yā yūmūg yīn kopah, tu yūmūg kokōn. Ap max'ah. A yūmū'ātep-tup'ah yāy yīn putyōn, pa yā yūmū'ātep-tup pexkox yōg pet, yā yūmūg yīn tup putup. 'Ap yūmū'ātep-tup'ah yāy yīn nōm xok putup, pa yā yūmū'ātep-tup yāy yīn tup nōm xok putup 'ohnāg. Yūmūg yīn hittap xok putup, ha ta' pip putup yūmūg yīn tup pexkox tu'. ⁵ Topa te yūmūg mīy, 'ūyīy yūmūg yāy pet hā' nōy yānān, yā yāy yīn hā' nōy yānān, hu Topa te yūmū'ā' hōm yāy Koxuk. 'Üxip Topa Koxuk, kopxix yūmū' yūmmūg Topa te yūmū'ā yūmūg yīn tup popmāp-tup.

⁶ Hā kaxīy yūmūg kuxa hittup. Yūmū'āte' yūmmūg yūmūg pip yāy yīn kopa nūnteh, pa yūmūg pip 'ohnāg Topa pet kopa pexkox tu'. ⁷ Hamūn, 'a yūmū'āte' pēnā'ah pexkox yōg hāpxop, pa yūmūg kuxa mām ka'ok, hu hāmyūmmūg. ⁸ Yūmūg kuxa hittup xexka', tup-tup, nūy xok, yā yāy yīn nīm, nūy pet nōy pa', yā yāy yīn tup pa', nūy Topa mūtik pi'. ⁹ Pa yūmū'ātep-tup, nūy Topa kuxa hittupmā', pe yūmūg pip yāy yīn kopah, pe yūmūg pip yāy yīn tup kopa pexkox tu'. ¹⁰ Hāpxip 'ihā yūmūg xohix mōg putup, nūy Kuninx keppak pi', ha tute yūmū yōg hāpxopmā'ax kopit putup yūmū'āte nōm mīy nūnte hām xexka tu', ha yūmūg xohix te' pop putup yāy yōg hāpxop. Yūmū'āte hāpxopmā kummuk nūnte hām xexka tu', kopxix hāpxop kummuk pop putup. Pa yūmū'āte hāpxopmā max nūnteh, kopxix hāpxop max pop putup.

Topa xape xop

¹¹ Yūmū'āte Topa yīpkutuk yūmmūg, hu yūmū'āte tikmū'ūn xapit, puyīy Topa yōg putat hā mōg. Topa te yūmūg yūmmūg xe'e'. 'Ātep-tup, xayīy 'āxop ügmūg yūmmūg kama 'ākuxa kopah. ¹² Ak mū'ātep-tup'ah, nūy xa yāy 'āktux 'ūxeheh, xayīy 'āxop ügmūg putup. Pak mā'ātep-tup, xayīy 'āxop ügmū yōg hāpxopmā'ax max yūmūg, xayīy 'āxop ügmūg 'āktux max. Ügmū'ātep-tup, xayīy 'āxop tikmū'ūn pu hām'āktux max yūmūg nōm te hāptopa pēnāhā', pa' kuxa yūmūg 'ohnāg. ¹³ Pa 'āte yāy xexka 'āktux, kopxix putox kummuk putuk. Pa 'āte yāy xexka 'āktux, nūy Topa 'āktux max. Pa 'ūkputox max putuk, kopxix 'ūp-tup, xa hāmmāxnhā'. ¹⁴ Kuninx te yūmūg putuppax, yīy yūmū'āte hāpxopmā max. Hamūn, yūmū'āte' yūmūg tik puxet te' hep xop xohix pupi' xok, yā tikmū'ūn xohix 'ūkummuk, hu' xakix. ¹⁵ Kuninx te' hep xop xohix pupi' xok, puyīy tikmū'ūn yāy pu hāpxopmā pax hok, pa Kuninx pu hāpxopmā'. Tute nōm pupi' xok, tu putpu' hi'.

¹⁶ Tikmū'ün te Kunnix yōg hāpxopmā'ax kopit mō'ka'ok, yā hāmpē'paxex kutōgnāg, tu hām'āktux mō'ka'ok, hu: "Kunnix 'ükummuk". Kaxīy. Yā yūmūg putuk hōmā. Yā hōmā yūmū'āte Kunnix yōg hāpxopmā'ax kopit mō'ka'ok kamah. Pa hōnhā 'ap kaxīy'ah. Yā 'āte Kunnix yūmmūg xe'e'. ¹⁷ Tikmū'ün 'üm kuxap-xet Kunnix kuxa mütik, yā tikmū'ün kuxa tup. Hāpxop kummuk xohix 'ühittap nōg, pa hōnhā 'ütup hāpxop xohix, yā hi'ax tup, tu' max. ¹⁸ Yā Topa te hāpxopmā xohix te kaxīy. Hōmā yūmūg 'Ügāy xop, tu Topap-tup nōg. Pa Topa te nū'kutnāhā Kunnix, tu nōmhā yūmūg mīy Topa xape xop, tu mō yūmūg pok, 'üyī hep xop xohix mīy Topa yōg xape xop. ¹⁹ Yūmū'āte tikmū'ün pu hām'āktux Topa te Kunnix mütik tikmū'ün xohix mīy Topa xape xop, tu tikmū'ün yōg hāpkummuk mīy'ax xaxok, pu tu' kux.

²⁰ 'Ügmū'āte Kunnix pu hāpxopmā max, tuk mū'āte Kunnix 'āktux, yā Topa tek mū'ā hōm yāy 'āxet'ax, 'üyī hām'āktux max, tuk mū'āte 'āxop xānāhā'. 'Ügmū'āte Kunnix mütik 'āxop xānāhā'. 'Āpu 'ütux hok, puyī Topa 'āxop mīy Topa xape xop, yā 'āxop gāy tu' kux. ²¹ Kunnix te hāpkummuk mīy 'ohnāg. Pa Topa tep-tup, yīy Kunnix te yūmū yōg hāpkummuk mīy'ax tat, tu yūmūg pupi' xok, 'üyī yūmūg yāhāk max xe'ēgnāg Topa keppah, tu yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mütik.

6

¹ 'Ügmū'āte hāpxopmā max Topa mütik, tu 'āxop pu hām'āktux, hu: Hōmā Topa te 'āxop pu hām'maxnāhā'. 'Āpu hāpxopmā hitop hok hōnhā. Kaxīy. ² Topa te hām'āktux. 'Āpu 'üxupax. Topa te: "Nōmhā 'āmnīy max xupep. 'Āte 'āxop 'āpak nōmhā. 'Ātep-tup nōmhā, nūy 'ākuxa kummuk xit, nūy 'āxop hāg tehet". Kaxīy. 'Üxupax. Topa tep-tup, nūy 'āxop pu hāpxopmā max. 'Āpu nōm pop, puyī Topa 'ākuxa kummuk xit, nūy 'ākuxa max tat, 'üyānān tu'.

³ 'Ügmū'āte Topa pu hāpxopmā max, tuk mū'ātep-tup'ah hāpkummuk mīy. Tikmū'ün te' xak putup, pak mū yōg hāpkohe xipip-tup'ah. ⁴ Pak mū'ātep-tup, nūy hām'max mīy xohix, puyī tikmū'ün pēnā', tu' yūmūg 'Ügmūg yā Topa yōg kāmānat. 'Ügmū'āte hām'max mīy, tu hāpkummuk hā tot, xik xūy hā tot. ⁵ Yā tikmū'ün tek mūg kix xikot hā, tuk mūg xex kanet ka'ok Kopah, tu tikmū'ün xohix te yāy tu nū'nāhā', nūy 'Ügmūg kute'ex kummuk, hak mū'āte Topa pu hāpxopmā punethok, tu mōgyōn kutōgnāg, tuk mūg xit kutīgnāg. ⁶ 'Ügmū'āte hāpxe'e mīy, tu hāmyūmmūg, tu tikmū'ün pu hām'max mīy, yīy tikmū'ün te' yūmūg 'Ügmūg yā Topa

yōg kāmānat. Topa Koxuk xip 'Ügmūtik, hak mū'āte Topap-tuppax xix tikmū'ün putuppax, ha Topa 'üka'ok, tu' xip 'Ügmūg mütik, yīy tikmū'ün te' yūmūg 'Ügmūg yā Topa yōg kāmānat. ⁷ 'Ügmū'āte hāpxopmā xe'e'. Hā kaxīy 'Ügmū'āte Hāmgāyāgnāg kummugāhā', ha Hāmgāyāgnāg tek mū'ā kummugā 'ohnāg. ⁸ Tikmū'ün yāg tek mūg 'āpak, pa' yāg tek mūg 'āpak 'ohnāg. 'Üyāg tek mūg 'āktux kummuk, pa yā yāg nōy tek mūg 'āktux max. 'Üyāg te hāmpē'paxex 'Ügmū'āte' koit, pa' yāg nōy te hāmpē'paxex 'üm'āte' koit 'ohnāg. ⁹ Tikmū'ün tek mūg yūmūg 'ohnāg putuk, pa tikmū'ün xohix tek mūg yūmūg. Tikmū'ün te hāmpē'paxex 'Ügmūg xakix putūnnāg, pa yāg mūg hi'. Tikmū'ün tek mūg kix mīm topnāg hā, pak mūg xakix 'ohnāg. ¹⁰ 'Ügmūg xūy, pa yāg mūg kuxa hittuppax. 'Ügmūg yā hok xop, pak mū'āte tikmū'ün putexop xexkanāhā putuk. Yūmū yōg hāpxop pip 'ohnāg putuk, pa yā hāpxop xohix yūmū yōg, yā Topa yōg hāpxop.

¹¹ 'Ükxape xop kōmēn Konin tu', 'Ügmū'āte 'āxop pu hām'āktux punethok, nūy xa' xuktux hāpxop xohix 'Ügmūg kuxa kopah. ¹² 'Ügmū'āte yāy kuxa yōg hāpxop 'āktux. Yā xate yūmūg yūmūg. Pa 'āxop tep-tup, nūy yāy kuxa yōg hāpxop 'āktux hok, hak mū'āte' yūmūg 'ohnāg 'āxop kuxa'. ¹³ 'Āte 'āxop pu hām'āktux, yā yāy kutox pu hām'āktux putuk. 'Āte yāy kuxa yōg hāpxop 'āktux. 'Āpu xuktux kama 'ākuxa yōg hāpxop 'Ügmūg putuk.

'Ükummuk xop nīm

¹⁴ 'Āpu kuxa mām hok xop mütik 'āmōg hok. 'Ap max'ah. Texīy max xop mōg 'Ükummuk xop mütik? 'Ap mōg'ah, yā' max'ah. Texīy kuyānām xip hāpkoxtap kopah? 'Āmhok. 'Üxip kuyānām, puxix tu' nōg hāpkoxtap. ¹⁵ Texīy Kunnix mōg Hāmgāyāgnāg mütik? 'Ap mōg'ah, yā' max'ah. Texīy kuxa mām xop te kuxa mām hok xop hā' xape'? Yā 'ap xape'ah. ¹⁶ 'Ok max tikmū'ün te Topa pet ha' mōg xix topa komut pet ha' mōg kamah? 'A' max'ah. Yā Topa te:

"Ükxip putup yāy yōg tikmū'ün mütik, tu nōm xop kopak xip putup.

'Ügmūn yā nōm yōg Topah, ha nōm yā yōgnū tikmū'ün." Kaxīy.

¹⁷ Topa te xe:

"'Āpu kummuk xop nīm, nūy mōg.

'Āpu xupxet xop nīm,

ha 'āte 'āxop pop putup,

¹⁸ nūy 'āxop hā 'ōg 'ātak 'Ügmūn,

hak-tok pit xik hex 'āxop.

Hā kaxīy hām'āktux Topa, nōm te hāpxop xohix mīy yūmūg."

Kaxīy.

7

¹ 'Ükxape max xop, Topa te yūmū'ā hāpxop xohix 'āktux xex. 'Āpu yūmū hāpkummuk mī'ax kux, puyī Topa yūmūg kuxa pix, tu yūmūg putup'ax kummuk nōdā'. 'Āpu yūmū hāmmāynāg mīy, nūy Topa 'āpax max.

'Ükuxa hittup Paot

² Pu yā 'ākuxa 'ükkax. 'Ügmū'āte tigmū'ün kummugā 'ohnāg, tu tigmū'ün koxyōdō 'ohnāg, tu tigmū'ün yōg hāpxop pop 'ohnāg. ³ A 'āte hām'āktux'ah 'āxop kummuk. Pa hōmā 'āte hām'āktux, xix hōnhā hām'āktux 'āte 'āxop xak, yā hōnhā 'āxop xak, xix pexkox tu 'āxop xak putup kamah. ⁴ 'Ügkuxa yūm 'āxop kopah, tu hāmpekpaxex 'āxop max. Yōgnū hāpkummuk pip, pak kuxa yūm, tuk kuxa hittup xexka'.

⁵ Hōmāg mūg mōg hāpxexka Māxenōn tu', tu mōktuk mūg mōxaha', hak mū yōg hāpkummuk punethok pip, yā tigmū'ün tek mūg kute'ex kummuk, hak mūg kuxānōg. ⁶ Pa Topa te tigmū'ün kuxa hittupmāhā', tuk mūg kuxa hittupmāhā kamah. Yā Tit nūn, nūy 'ügkuxa hittupmāhā'. ⁷ Yā Tit xuper, yīg mūg kuxa hittup. Yā 'āxop max, yīg Tit kuxa hittup, hu 'ā nōm 'āktux, yīg mūg kuxa hittup kamah. Tit te hām'āktux 'āxop tek xak punethok, tu 'āxop te nōm tik kummuk tu yāyhāhup, tu 'āxop tep-tup punethok, nūy 'ā hā'ātehet.

⁸ Hōmā 'āte 'āxop mānōg tappet hā, yīg 'āxop kuxa hittup 'ohnāg. Pa puxix, 'ūmax tappet. 'Ok pe' kummuk 'ākuxa hittup 'ohnāg? 'Āmhok. Yā' max. Yā' max tappet. ⁹ Hōnhā 'ügkuxa hittup. 'Ok 'ākuxa hittup 'ohnāg, 'uyīg kuxa hittup? 'Āmhok. Pa 'ākuxa hittup 'ohnāg, hu hāpkummuk mī'ax kuxyāhā'. Topa teuptup 'āxop kuxa hittup 'ohnāg, nūy hāpkummuk mī'ax kuxyā'. ¹⁰ Yā Topa tep-tup 'āxop kuxa hittup 'ohnāg, nūy hāpkummuk mī'ax kuxyā, ha Topa te 'ākuxa kummuk xit'ax. Yā hāmmax, 'āxop kuxa hittup 'ohnāg, yā' max. Pax xa kuxa hittup 'ohnāg te' kuxa mām hok xop pūtuk, puxix tu' kummuk. Yā' kuxa hittup 'ohnāg te tigmū'ün kix. ¹¹ Pēnā', Topa te hāpxop max mīy, lhā 'ākuxa hittup 'ohnāg. 'Āxop te hāmmax xak punethok, tūp-tup punethok, pu tigmū'ün yūmmūg 'āxop te hāpxe'e mīy. 'Āxop te hāpkummuk mī'ax putup nōg xexka', tu nōm hāpkummuk mī'ax yīpkutuk xexka', tu 'āxop tek xak punethok. 'Āxop te nōm hāpkummuk mī'ax yānān mō'ka'ok, yā nōm tik kummuk yōg hāpkummuk mī'ax yānān mō'ka'ok. Tigmū'ün te' yūmmūg 'āxop te hāpxe'e xohix mīy.

¹² Yā hōmā 'āte xa tappet kax'āmi, xayī 'āxop yūmmūg 'āxop tek mūg putuppax, tu Topap-tuppax kamah. Hā kaxī 'āte xa tappet kax'āmi'. Nōm tik kummuk te' tut mūtik

nōm, tu' tak pu hupmāhā'. Pa hā kaxī 'āte xa' kax'āmi 'ohnāg. ¹³ Hōnhā 'ügmūg kuxa hittup.

Yā 'āxop te Tito kuxa hittupmāhā', yīg mūg kuxa hittup punethok kamah. ¹⁴ Hōmā 'āte Tit pu hām'āktux 'āxop max. Hamūn, hōnhā 'āte hāmpekpaxex 'āxop max. 'Ügmū'āte 'āxop pu hāpxe'e 'āktux mōkumaknōg, tu Tit pu hām'āktux 'āxop max. ¹⁵ Ha Tit te 'āxop putuppax nōy nā' mōg, tu' yūmmūg 'āxop yīpkox pip, tu Tit yōg hām'āktux 'āpak, tu' mīy. ¹⁶ 'Ügkuxa hittup, yā 'ügkuxa yūm 'āxop kopah.

8*Tayūmak nōm punethok*

¹ 'Ükxape xop, 'ügmū'ātep-tup, xayī 'āxop yūmmūg Topa te hāmmaxnāhā Yeyox kopa kuxa mām xop pu hāpxexka Māxenōn tu'. ² 'Üyōg hāpkummuk punethok pip, nūy yōg kuxa mām'ax kopit, pa' kuxa hittup xexkanām, tu tayūmak punethok popmāhā'. Yāp-te xop kutōgnāg, pa' popmāhā 'ūpunethok. ³ Nōm te' popmāhā tayūmak xohix yāy yōg, tu tehomī' popmāhā'. Yā 'ūp-tup, ⁴ tuk mū'ā hām'āktux, hu: "Ügmū'ātep-tup xexka' nū tayūmak popmāhā' Topa yōg tigmū'ün pu hāpxexka Yonex tu". Kaxī. ⁵ Ügmū'āte hāmpekpaxex, yā' xohix popmāhā'. Yā' xohix, ha nōm te Topa pu yāy popmāhā hāmāxap, tuk-nāy tu 'ügmū'ā yāy popmāhā kamah, ha Topa tep-tup. ⁶ Tit te 'āxop hā' tehe', xayī tayūmak yāy tu nū'xoh, hak mū'āte Tit mūtik hām'āktux, puyī xē 'āxop hā tu tehet, puyī tayūmak yāy tu nū'xo kux. 'Āxop te' nōy putuppax, hu tayūmak popmāhā'. ⁷ 'Āxop yāp-te xop kutōgnāg, pap-te xop xexka putuk. Yā 'āxop kuxa mām xexka', tu hām'āktux max yūmmūg, tu hāmyūmmūg xexka', tu' nōy hā'ātepax xexka', tuk mūg putuppax xexka'. 'Āpu tayūmak xohix popmā kamah.

⁸ 'Āte 'āxop xat 'ohnāg, pa 'ātep-tup, nūy 'ōg putuppax'ax kopit. Yā 'āxop te' nōy putuppax, yā' Yeyox putuk. ⁹ 'Āxop te' yūmmūg yūmmūg xuxyā' Yeyox Kunmix te' nōy hā' tehe'. Hōmā 'ūhittap Yeyox 'ūp-te xop xexka pexkox tu', pa' nūn hām xexka tu', tu yāyhāp-te xop kutōgnāg, nūy yūmū'ā hā tu tehet. Yeyox 'ūp-te xop 'ohnāg, pa' yūmūp-te xop xexka mīy, yā yūmū'ā hāmmaxnāhā'.

¹⁰ 'Āte hāmpekpaxex hā kaxī. Hōmā hāmyāxatamul nōy lhā 'āxop te tayūmak yāy tu nū'xoh kōnāmāhā'. Hōnhā tayūmak yāy tu nū'xoh kux, pu' max. 'Āxop te tayūmak popmāhā', ha ta' nōy xohix te' popmā 'ohnāg. 'Āxop tep-tuppax, nūy tayūmak popmā'. ¹¹ 'Āpu tayūmak yāy tu nū'xoh

kux hōnhā. 'Āxop te tayūmak nīm putup-pax hāmāxap. 'Āpu tayūmak nīm putuppax hōnhā, nūy nīm kuxyā. ¹² 'Āxop te tayūmak nīm pax, puxix Topa tep-tuppax 'ōg nīm'ax. Pa' pip 'ohnāg 'ōg hāpxop, puxix Topa pu' max kamah. ¹³ 'A 'ātep-tup'ah, xayī 'āxop tayūmak xohix nīm, pa' nōy te' nīm 'ohnāg. Yā' max 'ünöy te tayūmak nīm kamah 'āxop putuk. ¹⁴ Pa hōnhā 'ōg hāpxop punethok pip. Yā' max, 'āxop te nōm hā' 'ātehet. Hāpxip, puxix tu' pip 'ohnāg 'ōg hāpxop, puxi' nōy 'āxop hā' tep-tup, yā' nōy yōg hāpxop punethok pip. Yā hā kaxīy 'āxop te hāpxop hol nīm putup, ha' nōy te hāpxop hok nīm putup yāy putuk. ¹⁵ Yā Topa yōg tappet te nōm 'āktux, hu:

"Tik te' pop hāpxop xohix, pap-te xop xexka 'ohnāg"

Ha ta tik nōy te' pop hāpxop tīgnāg, pap hok xop 'ohnāg." Kaxīy.

Tit xix yāy xape xop

¹⁶ 'Āte Topa pu hām'āktux, hu: "Topa, 'āmax. Xate Tit pu hām maxnāhā', ha tutep-tup tikmū'ün hā' tehe 'ūgmūn putuk". Kaxīy.

¹⁷ Hamūn, hōmā 'āte Tit pu' xak, ha tutep-tup xexka', nūy 'āxop hā' tu tehet. Tutep-tup, hu' 'āxop ha' mōg. ¹⁸ 'Ūgmū'āte taknōy mōkutnāp-tup Tit mūtik. Yeyox kopa kuxa mām xop xohix te nōm putuppax, tu nōm 'āpak. Tute Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. ¹⁹ Yeyox kopa kuxa mām xop te nōm yāyutnāhā', puyīg mūg mūtik mōg, nūy 'ōg nīm'ax xop mōgā, nūy yūmmūg xuxyā Yeyox 'ūxexka mīy, xayī 'āxop yūmmūg 'ūgmū'ātep-tup xexka', nūy 'āxop hāg tehet.

²⁰ 'Ūgmū'ātep-tup 'ohnāg, puyīg tikmū'ün hām'āktux, hu: "Paot te tayūmak yāg hā' xupxet". Kaxīy. Yā 'ātep-tup'ah. ²¹ Pak mū'ātep-tup, nūy hāpxe'e mīy. Yā Topa te' pēnāhā xix tikmū'ün te' pēnāhā kamah.

²² 'Ūgmū'āte taknōy mōkutnāhā 'ünöy mūtik. 'Ūgmū'āte taknōy yōg hāpxomā'ax kopit punethok, huk mū' yūmmūg 'ūmax, tup-tup xexka, nūy tikmū'ün hā' tu tehet. Nōm taknōy kuxa yūm 'āxop kopah, hu' 'āxop hā' tep-tup xexka'. ²³ Tit yā yōgnū kāmānat, tu hāpxomāhā 'ūgmūtik, nūy 'āxop hā' tu tehet. 'Umōg putup 'ūtaknōy xop Tit mūtik. Yā' max 'ūtaknōy xop. Yeyox kopa kuxa mām xop te nōm mō'pok, nūy Kunnix pu' mīy hāpxop max, nūy Kunnix 'āktux max. ²⁴ 'Āpu nōm putuppax, puyīg Yeyox kopa kuxa mām xop yūmmūg 'āxop te nōm putuppax, tu' yūmmūg 'ūgmū'āte 'āxop 'āktux max, tu' koit 'ohnāg.

9

Tayūmak nīm hāpxexka Yonex xop pu'

¹ Yeyox kopa kuxa mām xop xohix te hāpxexka Yonex yōg Yeyox kopa kuxa mām

xop pu' nīm tayūmak, ha 'āte xe xa kax'āmi putup'ah. ² 'Āte' yūmmūg 'āxop tep-tup, nūy tayūmak nō' 'ā tehet, ha 'āte 'āxop 'āktux max hāpxexka Māxanōn xop pu'. 'Āte: "'Āxape xop hāpxexka Genex yōg xop tep-tup, nūy tayūmak nōm hā' tu tehet. Yā hāmyāxatamuk puxet hā Genex xop tep-tup". Kaxīy. Ha Māxanōn xop te nōm mōkupix, tu hōnhā tutep-tup, nūy tayūmak nōm kamah. ³ Hōnhā 'āte 'ūtaknōy mō'pok 'āxop hah, nūy 'āxop 'āktux max hitop hok, pa 'āxop te tayūmak nīm putup. Yā hā kaxīy 'āte hām'āktux hōmā. ⁴ Pa Māxanōn yōg xop mōg 'ūgmūtik 'āxop hah, tu' pēnāhā 'āxop yōg tayūmak nīm'ax pip 'ohnāg, korpix 'ūgyāyhāhup putup, xix 'āxop yāyhāhup putup kamah. Hamūn 'ūgkuxa yūm 'āxop kopah. ⁵ 'Āte hāmperekpaxex 'ūmax 'ūtaknōy xop mō'pok hāmāxap 'āxop hah, puyīg 'ōg tayūmak nīm'ax yāy tu nū'xoh, 'āxop te hām'āktux xex, hak-nāy tu 'āxop hak mōg putup, tuk xuper putup, ha' pip 'ōg tayūmak nīm'ax, ha tikmū'ün te' pēnāp-tup 'āxop tep-tup, hu' nīm tayūmak, pa' nōy te 'āxop xat 'ohnāg, pu' nīm.

⁶ 'Āpu 'ūxaxok hok, tikmū'ün te hāpxop xap xok tīgnāg, puxix mīnta ta tīgnāg pop, pa tikmū'ün te hāpxop xap punethok xok, puxix mīnta ta punethok pop putup. Hā kaxīy 'āxop te' nīm tayūmak tīgnāg, nūy ta hāmmaxnāk-tōgnāg, pa 'āxop te' nīm tayūmak xohix, nūy ta hāmmaxnā punethok. ⁷ 'Āxop te hāmpe'iāpaxex 'ākuxa kopa tayūmak xohix nīm putup. 'Āpu 'ūnīm. 'Ūxupkūmīy xop kuxa hittup 'ohnāg. 'Āpu 'āxupkumīy hok. Tikmū'ün te' nīm, 'ünöy te' xat hah. Āmhok, yā' max'ah. Pa 'ākuxa tu hittup hā' nīm, yā' max, yā Topa tep-tuppax. ⁸ Ha Topa te 'āxop pu' popmāhā 'ōg hāpxop xohix, ha mōktu 'ōg hāpxop xohix xexka' pip, tu 'āxop 'ūm hok'ah, yā mōkuma 'āmōg, tu 'ōg hāpxop pip, nūy 'āxop hāpxopmā max. ⁹ Hamūn, Topa yōg tappet te: "Topa te' popmāhā hāpxop xohix 'ūhok xop pu', tu hāmmaxnāhā mōkuma' mōg, hu' kux 'ohnāg". Kaxīy.

¹⁰ Topa te hāpxop xap popmāhā', puyīg tikmū'ün xoh hāpxopxap. Topa te xit'a xop popmāhā, puyīg tikmū'ün mā'. Topa te tikmū'ün pu' hāpxop xap xohix popmāp-tup, tu' tukgāp-tup, ha tikmū'ün te mīnta ta xohix popmāp-tup. Hā kaxīy Topa te xa hāpxop xohix popmāhā', ha 'āxop te' nīm tayūmak xohix, ha Topa te tikmū'ün pu' maxnāp-tup nōm te' pop. ¹¹ Topa te 'āxop mīy putup 'ūp-te xop xexka putuk, xayī 'āxop tikmū'ün pu' nīm mōkuma'āmōg, ha tikmū'ün xohix te hām'āktux putup, hu: "Topa, 'āmax. Xatek mū'ā popmāhā hāpxop xohix". Kaxīy. ¹² 'Āxop te tikmū'ün pu' nīm hāpxop xohix, yūy yōg hāpxop pip, puxix tu Topa pu hām'āktux, hu: "Topa, 'āmax, xate'

popmāhā hāpxop xohix". Kaxīy. ¹³ Āxop te Kunnix yōg hām'āpak max'ax 'āpak, tu' mīy mōkuma'āmōg, tu nōm 'āktux mōkuma'āmōg, tu tayūmak xohix nīm hāpxexka Yonex yōg xop pu' xix tikmū'ūn nōy pu'. Āxop te' nīm punethok, yīy tikmū'ūn xohix te Topa 'āktux maxp-tup. ¹⁴ Tikmū'ūn te Topa pu' āxop 'āktux maxp-tup, tu 'āxop putuppax. Topa te 'āxop pu' hōm hāpxop max, yā Topa te 'āxop pu' hōm yāy Koxuk. ¹⁵ Topa te yāy kutok xe'ēgnāg hōm. Āpu yūmū Topa pu hām'āktux, hu: "Topa, 'āmax. Xate yāy Koxuk hōm". Kaxīy.

10

¹ 'Ūgmūn Paot, tu yāy kutōgnāg pekpaxex, tuk gāy 'ohnāg, tu hām'āktux pu'uk, tu 'āxop puk max, yā Kunnix putuk. Pa tikmū'ūn te: "Paot te yāy kutōgnāg pe'paxex, tu hām'āktux pu'uk nūnute 'Ūgmūg mūtik, pa hām'āktux ka'ok hoto'ah". Kaxīy. ² Hāpxip Thāg mōg'ax, nūy xihip 'āxop mūtik. Āxop yāg te hāpkummuk mīy, kopxix hām'āktux ka'ok. Pa 'a 'ātep putup'ah. Āpu hāpkummuk mīy hok. Hamūn, 'āte hām'āktux ka'ok 'ūkummuk xop pu'. Nōm te hām'āktux 'āte hāpxomā kummuk, nūy yāy yōg putup'ax mīy. Yā' koit. ³ Hamūn, 'ūkxipl hām xexka tu', pa Topa pu hāpxomā max, nūy tikmū'ūn kuxa māmmā Yeyox kopah, tu tikmū'ūn mūtik yāykix 'ohnāg, yā' kuxa mām hok xop putuk 'ohnāg 'āte'. ⁴ 'Ūkuxa mām hok xop te mīm topnāg hā yāy kix xix pox hā, xix mīkax hā. 'Ak mū'āte yāy kix hā kaxīy'ah. Pa Topa te 'ūgmūg ka'ogāhā', 'ūyīl Hāmgāyāgnāg yōg yāmīy xop yōg hāpkummuk mīy'ax nōā', xix Hāmgāyāgnāg yōg tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax nōā', xix koit'ax nōā', xix hāmyūmmūgā'ax te koit nōā'. ⁵ Hām te' tux hok, pu tikmū'ūn Topa yūmmūg hok, ha 'āte nōm hāpxop ka'ok xohix koxyōy. 'Ūgmū'āte tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', puyīl Kunnix te tu paxeh punethok, nūy Kunnix 'āpak. ⁶ Āxop te Kunnix tu' pip ka'ok, tu 'āyīpkox pip. Yā' max. Pak mū'āte yīpkox 'ohnāg xop te hāpkummuk mīy'ax yānān putup. ⁷ Āxop te hāmyūmmūg kütognāg. 'Ok xip tihik, tu hāmpe'paxex, yā Kunnix yōg tihik? 'Ūgmūg yā Kunnix yōg tihik kamah. ⁸ Topa tek xexkanāhā', pa 'āte nōm 'āktux kutōgnāg, pak yāyhāhup 'ohnāg. Nōm 'āktux, pu' max. Topa tek ka'ogāhā', 'ūyīl 'ākuxa hittupmā'. 'Ātep-tup'ah 'āxop nōā'. ⁹ 'Ap 'ātep-tup'ah 'ākuxa nōā' yōgnū tappet hā. ¹⁰ Tikmū'ūn te: "Paot te hām'āktux ka'ok yāy yōg tappet tu', pa' xip nūnute yūmmūg kopah, puxix hām'āktux pu'uk, tu hām'āktux hitop mīy". Kaxīy. ¹¹ 'Umāx, puyīl tikmū'ūn yūmmūg, pek mū'āte tappet kax'āmi', pek mū'āte 'āxop pu hām'āktux, yā yāy putuk. Pek xip nūnute, pek mōg, nūy

'āxop kopak xihip, yā yōgnū hām'āktux te yāy putuk.

¹² 'Ūtihī 'āxop kopa Yeyox yōg mō'pok xop te' koit xop, tu yāy xexka 'āktux. 'Ātep-tup'ah yāy xexka 'āktux, nūy 'ōm xop putuk. Yā tik hitop. 'ōm te yāy yōg hāpxomā'ax kopit, tu Topa yōg xat'ax 'āpak 'ohnāg, tu yāy yōg xat'ax mīy. ¹³ Topa tek mūg mōkpk, 'ūyīl mūg tikmū'ūn kopa hāpxomā max xix 'āxop kopa hāpxomā max. 'Āte nōm 'āktux maxp-tup. Pa Topa tek mūg mōkpk, 'ūyīl hāpxomā nōy 'ohnāg. ¹⁴ Hōmāg mūg mōg 'āxop hah, nūy Kunnix yōg hām'āpak max'ax 'āktux 'āxop pu'. Topa tek mūg xat, 'ūyīl hāpxomā', ha 'āte hāpxomā nōy mīy putup'ah. ¹⁵ Pa tik nōy te Topa pu' hām, nūy tikmū'ūn kuxa māmmāhā', ha 'āte nōm 'āktux putup'ah 'āte nōm kuxa māmmāhā'. 'Āmhok. Yā' nōy te nōm kuxa māmmāhā'. Pak mū'āte' hip 'āxop kuxa mām nōy nā' mōg putup, hak mū'āte' hip, 'ūyīl mūg hāpxomā nōy nāg mōg 'āxop kopah. 'Ūgmū'āte hāpxomā max, ha Topa te nōm putup, hak mū'āte hāpxop nōy mīy putup'ah 'āxop kopah, ¹⁶ tuk mū'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux yūmmūg hāpxexka nōy tu', ha tik nōy te Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux kamah. 'Ap 'āte nōm 'āktux putup'ah 'ūkpxuet te hām'āpak max'ax 'āktux. 'Āmhok. Yā' nōy te' kamah. ¹⁷ Pa Topa yōg tappet te: "Ok 'āxop te yāy xexka 'āktux putup? 'Āpu Topa xexka 'āktux". Kaxīy. ¹⁸ Topa te tikmū'ūn 'āktux max, puyīl tikmū'ūn tu max. Pa tikmū'ūn te yāy xexka 'āktux, puyīl tikmū'ūn tu kummuk.

11

Paot xix Yeyox yōg mō'pok te' koit xop

¹ 'Āte hām'āktux hā hāpkute'ex kutōgnāg putup. 'Āpu 'ūg 'āpax. ² 'Āte 'āxop yīpkūmīy, ha Topa te 'āxop yīpkūmīy. 'Ātak te yāy kutok hex xat, pu yāy tax tik puxet mūtik. Yāktok hex yā tulx tup max. Hā kaxīy 'āte 'āxop popmāhā Kunnix pu', yā yāp-xet pu'. Hā kaxīy 'āxop te hex tuktup max putuk. ³ Pa 'ūgkuxanōg. Hōmā 'āxop te Kunnix tu 'āpip ka'ok, tu Kunnix putuppax xe'e'. Pa 'āte hāmpe'paxex 'āxop te hāmpe'āpaxex kummuk putup, nūy Kunnix nīm, yā 'Ema putuk. Tute hāmpe'paxex kummuk. Yā kāyā yōg koit'ax kopa' kuxa yūm. ⁴ Hamūn nōm Yeyox yōg mō'pok xop te' koit xop te 'āxop ha' mōg, nūy Kunnix nōy 'āktux, yā yōgnū Kunnix xe'e 'ohnāg, pa 'āxop te tik yōg hām'āktux 'āpak. 'Āxop te' koxuk nōy paha', a Topa Koxuk 'āh. Hōmā 'āxop te Topa Koxuk paha', hak mūg pip 'āxop kopah. Pa 'āxop te hām'āpak nōy paha', a yōgnū putuk'ah 'ūgmū'āte 'āxop pu nōm 'āktux.

⁵ 'Āxop te hāmpe'āpaxex Yeyox te mō'pok nōm te' koit xop. 'Ok xexka 'ōhōm, ha tak

mün kutōgnāg? 'Āmhok. ⁶ 'Āte' yūmmüg 'āte hām'āktux max yūmmüg 'ohnāg, pa 'āte hāmyūmmüg, tu nō hāmyūmmügā max. 'Āxop tek müg 'āpak punethok, hu' yūmmüg.

⁷ Hōmā 'āte 'āxop pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, pa 'ōg tayūmak pop 'ohnāg. 'Āte yāy kutōgnāg mīy, xayī 'āxop 'āxexka'. 'Ok 'āte hāpkummuk mīy? 'Āmhok. ⁸ Hōmā 'āte hāpxopmā max 'āxop kopah, lhā Yeyox kopa kuxa mām xop nōy te 'ā' popmāhā tayūmak. 'Āte 'uyōg hāpxop pop, nōy 'āxop hāg tehet, yā' xupxet putuk. ⁹ 'Āte hāpxopmā max 'āxop kopah, pa 'āte 'āxop yōg hāpxop xak 'ohnāg xix 'ōgnū tayūmak xak 'ohnāg, pa hāpxexka Māxenōn yōg taknōy xop te 'ā' nūnnāhā hāpxop xohix. Hōmā 'āte 'ōg hāpxop pop 'ohnāg, tu 'a 'āte 'ōg hāpxop pop putup'ah. 'Āte 'ōg hāpxop pop 'ohnāg putup. ¹⁰ 'Āte hām'āktux Kunnix mūtik. 'Āte hām'āktux 'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux putup hāpxexka Genex yōg tikmū'ūn pu', pa 'āte 'uyōg hāpxop pop putup'ah, ha tikmū'ūn tek hupmāp-tup'ah. ¹¹ Teptu 'āte nōm 'āktux? 'Ok 'āte 'āxop putuppax 'ohnāg? 'Āmhok. 'Āte 'āxop putuppax.

¹² Hōnhā 'āte Kunnix puk hām putup, puyī tikmū'ūn yūmmüg 'ūkummuk Yeyox yōg mō'pok te' koit xop, puyī yāy xexka 'āktux hok. Hamūn, nōm te hām'āktux hāpxopmā yāg mün putuk. Pa' koit. ¹³ 'Āp Kunnix yōg mō'pok xop xe'e'ah nō'ōm, yā' koit xop. Nōm te hām'āktux hāpxopmā max, tu Kunnix yōg mō'pok xop putuk. ¹⁴ Hāmūn, Hāmgāyāgnāg te yāyhā pexkox yōg nū'pok xop putuk, yā' max xe'ēgnāg xop putuk. ¹⁵ Tikmū'ūn xohix te' yūmmüg Hāmgāyāgnāg yōg tikmū'ūn te hāpxe'e mīy xop putuk. Nōm te hāpkummuk mīy, ha Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax xohix yānān putup.

Hāpxop kummuk Paot yōg

¹⁶ 'Āte xe hām'āktux, 'āpu hāmpē'āpaxex hok, 'āte hāpxopmā hitop. Pa 'āxop te hāmpē'āpaxex, 'āte hāpxopmā hitop, kopxix yāy xexka 'āktux, yā' tik hitop putuk. ¹⁷ 'Āte hām'āktux putup, pa Topa te hām'āktux te kaxīy putup'ah. 'Āte yāy xexka 'āktux, kopix tik hitop putuk. ¹⁸ Pa' pip tikmū'ūn xohix, tu yāy xexka 'āktux, yā' hām xexka yōg tikmū'ūn kummuk putuk, yīy 'āte yāy xexka 'āktux putup kamah. ¹⁹ 'Āxop te hāmpē'āpaxex hāmyūmmüg xexka', xayī 'āxop hitop 'āpakpax. ²⁰ Tik te 'āxop xatpax, ha ta 'āxop nōm 'āpak, tu' mīy. Tik te 'ōg hāpxop pop, ha ta 'āxop nōm popmā'p. Tik te 'āxop tuxhok, xa hāpxopmā hok, ha ta 'āxop nōm mīy 'ohnāg. Tik te yāy xexka 'āktux, ha ta 'āxop hāmpē'āpaxex 'ūxexka tihik. Tik te yāy yīm hā'āpa yīn kix, ha ta 'āxop hāmpē'āpaxex yā' max tihik. ²¹ 'Ugyāyhāhup,

pa 'āte hām'āktux putup, 'ūgmūg pu'uk hu nōm tik te hāpxopmā putuk 'ohnāg.

Pa tik te yāy xexka 'āktux, kopxix yāy xexka 'āktux putup kamah, tu hām'āktux hitop. ²² 'Ok tik te 'Emeneo xop kopa' pip? Hamūn, yāg mün kamah. 'Ok tik te 'Iyaet xop kopa' pip? Hamūn, yāg mün kamah. 'Ok 'Amanām yōg xupepmā xop kopa' pip tihik? Hamūn, yāg mün kamah. ²³ Ok tik te Kunnix pu hāpxopmā max punethok. Yā 'āte hām'āktux hitop, tup-tox kummuk putuk. 'Uhām pu'uk tihik pak hām ka'ok. Tik pip kutōgnāg kanet ka'ok kopah, pak xip punethok kanet ka'ok kopah. Tikmū'ūn te nōm kix kutōgnāg xikot hā, pak kix punethok xikot hā. Tik xakix kutōgnāg kōmnāg, pak xok punethok kōmnāg. ²⁴ Yoneo xop tek kix xikot hā 'ūxohix te' 39. Hā kaxīy 'ūgkix xohix te' 5. ²⁵ Hōm xop tek kix punethok xikot hā. Hā kaxīy 'ūgkix 'ūxohix te' 3. Yoneo xop te mīkaxxap punethok hāg tux yāp-xet, nūy 'ūkputex. 'Ugmūy yōg mīpcox yāy koxyōy tikoyuk kōnāg yīmū', tuk xip puxet kōnāg kopa māyōn mōg tox hā xix 'āmnīy tox hā. ²⁶ 'Āte hāpkumep punethok, tuk xok punethok kōmnāg kōnāg xexka kopah, tu xupxet tep-tex punethok kōmnāg, ha Yoneo xop tek kummugāhā' xix Yoneo kūnāpa pip xop te'. 'Ūkrox kōmnāg kōmēn kopah, xix mīmātik kopah, xix kōnāg xexka kopah, ha' xape te' koit xop tek kummugāhā'. ²⁷ 'Ughām ka'ok, hu 'āmnīy punethok lhā mōgyōn kutōgnāg, tu putup tek putex punethok, tu kōnāg putup tek putex punethok, tuk xit'ax pip kutōgnāg, xik pet pip kutōgnāg, xix yōg topixxax kutōgnāg, ²⁸ xix hāpxop xohik-tōgnāg, tu 'āmnīy xohix hā 'āte hāpxopmāhā Yeyox kopa kuxa mām xop xohix pu', yāg hām ka'ok. ²⁹ Hamūn, Yeyox kopa' kuxa mām xop pu'uk, kopxix 'ūgkuxa hittup 'ohnāg, tuk pu'uk kamah. Tikmū'ūn te Yeyox kopa kuxa mām xop mōgāhā', pu hāpkummuk mīy, kopxix 'uggāy, tuk kuxa hittup 'ohnāg.

³⁰ Pax 'ū yāy xexka 'āktux, kopxix yāy pu'uk 'āktux putup. ³¹ 'Uxip Topa yā yūmmüg xuxyā Yeyox mūktak. 'Ūmax xe'ēgnāg Topah, tu yōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg. Tute' yūmmüg 'āte' koit 'ohnāg. ³² Hōmā 'ūkxipl kōmēn Namān tu', ha ta' xip hāpxexka yōg xat'ax yōg gohenanok te mō'pok xonat, puyī kōmēn pak'ax yōg hāmyīkox pēnā', puyī xonat 'ūgmūy. Yā mīkaxxap hā nō'ōm hāmpak'ax, tu' tox. ³³ Pa' xip hāmpoxnāg hāmpak'ax tu', ha 'āte nōm hāg xupex, tu manex kopak yūm, hak xape tek yīyoxhōnnāhā manex hā posxit hā, ha tak mōg.

Paot te hăpxop xe'ēgnāg pēnāhā pexkox tu'
 1 'A' max'ah, yāy xexka 'āktux, yā' kummuk, yā 'āte xe yāy xexka 'āktux putup. 'Āte yāy yōnkup'ax 'āktux putup, yā Topa te 'ā' mūg hăpxop xohix 'ūgyōnkup hā. 2 Hōmā hāmyāxatamuk te' 14 'hā hām tek mūg, nūy 'ūgmōgā pepix pexkox tu'. 'Āte' yūmmūg'ah, 'ok pek mōg, 'ok pek yōnkup, 'āte' yūmmūg'ah. Yā Topap-xet te' yūmmūg. 3 'Āte xe hām'āktux. 'Ok pe hām tek mūg, nūy mōgā pepix pexkox tu', 'ok pek yōnkup, 'āte' yūmmūg'ah, pa Topap-xet te' yūmmūg. 4 'Ūkxip 'ōnte pexkox tu', tu hăpxop xe'ēgnāg 'āpak, pa nōm 'āktux yūmmūg 'ohnāg. Tikmū'ūn te nōm xop 'āktux yūmmūg 'ohnāg. 5 'Āte yāy xexka 'āktux putup'ah, pa yāy pu'uk'ax 'āktux putup. 6 Pax 'ū yāy xexka 'āktux, kopxix hām'āktux hitop putup'ah, pa hăpxe'e 'āktux. Pa 'āte yāy xexka 'āktux putup'ah. 'Āte yāy xexka 'āktux, puxix tikmū'ūn hāmpē'paxex 'ūgxexka'. Pa 'āmhok, tikmū'ūn te yōgnū hăpxomā'ax pēnāhā', tu yōg hām'āktux 'āpak, puxix tikmū'ūn 'ūgyūmmūg.

7 Pa Topa tep-tup'ah, 'āte yāy xexka pekpaxex. 'Āte' pēnāhā' hăpxop max xe'ēgnāg pexkox tu', yī ta 'ā' hōm Topa te' hăpxūy, yā mīnyām putuk 'ūgyān kopah, yā Hāmgāyāgnāg yōg mō'kutnā'ax putuk tuk xūygāhā', 'ūyī yāy xexka pekpaxex hok. 8 'Āte Topa pu yāy xūy 'āktux tikoyuk, tu Topa pu' kax, puyīy 'ūkxūy xut. 9 Pa Topa te: "Āmhok, puxix. 'Ūkxip 'āmūtik, tu xa hāmmaxnāhā'. Puxix. 'Ūgka'ok, 'hā 'āpu'uk". Kaxīy. Topa tek hittupmā 'ohnāg. Puxix, 'ūgkuxa hittup. 'Āte yāy pu'uk'ax 'āktux maxp-tup, ha Kunnix xip 'ūgmūtik, tu hăpxomā'ax punethok putup. Yā' ka'ok Kunnix. 10 'Ūgpu'uk, ha tikmū'ūn tek mūn 'āktux kummuk, hak xūy, ha tikmū'ūn tek kute'ex kummuk, ha' max'ah hăpxop, 'hā 'āte Kunnix pu hăpxomāhā'. Pa puxix. 'Ūgkuxa hittup. 'Ūkpu'uk, kopxix 'ūgka'ok.

Putep mūn mīy putup Yeyox kopa kuxa mām xop

11 Hamūn, 'āte hām'āktux hitop nōmhā, pa 'āxop tep-tup. 'Āxop te hāmpē'āpaxex 'ohnāg 'ūgmax. Hamūn, 'ūkpu'uk, pak max kamah, yā Yeyox yōg mō'pok te' koit xop putuk, nōm tihi 'āxop kopah. 12 'Ūkxip Yeyox yōg mō'pok xop kopah. 'Āxop te' yūmmūg, tu' pēnāhā hăpxomā'ax 'āte nōm mīy punethok. 'Āte hăpxomā'ax ka'ok xe'ēgnāg 'āxop kopah, ha 'āxop te' yūmmūg Topa te' mīy, ha 'ākuxa te' yēy. Yā hăpxomā'ax ka'ok xe'ēgnāg. 13 'Āte 'āxop kopa hăpxomāhā', Yeyox kopa kuxa mām xop nōy xohix kopa putuk, pa 'āte 'ōg hăpxop pop 'ohnāg xix 'ōg tayūmak, pa Yeyox kopa kuxa mām xop nōy xohix te 'ā hā' teheh, tu

'ā' popmāhā hăpxop xix tayūmak. Yā hā kaxīy max'ah. 'Āte' kummuk mīy. 'Apu 'ūxaxogā', pu tu' kux.

14 Hōmā putat tikoyuk 'hāg mōg putup 'āxop hah, tu 'ā 'āte xa tuk kax putup'ah. 'Āte 'āxop putup, pa 'ōg tayūmak putup'ah. Hamūn, 'ūmax'ah 'ūk-tok te yōg 'ātak pu popmāhā hăpxop xohix xi' tut pu', pa' max 'ātak tek-tok pu' popmāhā hăpxop xohix xi' tut te'. 15 Hak kuxa hittup, tu xa hok hām ka'ok putup, nūy 'āxop hāg tehet. 'Āte 'āxop putup-pax xexka'. 'Ok 'āxop tek putuppax putup kutōgnāg?

16 'Āxop te' yūmmūg 'āte' pop 'ohnāg 'ōg hăpxop, pa tikmū'ūn te hām'āktux putup 'āte 'āxop pu' koit, tu 'āxop mōgāhā, pa' koit. 17 Texīy? 'Ok 'āte tik mō'pok, puyīy 'ōg hăpxop pop? 'Āmhok. 18 'Āte Tit pu: "Āpu mōg tikmū'ūn hah". Kaxīy. Yī ta' mōg Tit 'āxop hah. Ha 'āte taknōy nōy mō'kutnāhā Tit mūtik. 'Ok Tit te 'ōg hăpxop pop? Putep hāmpē'āpaxex? 'Āmhok. 'Ok Tit te hăpxomā tek mūn putuk? 'Ok Tit tep-tup 'āte nōm putup? Hamūn. 19 'Ok 'āxop te hāmpē'āpaxex 'ūgmū'ātep-tup, tu hām'āktux punethok, xayīy 'āxop 'ūgmūn putup? 'Āmhok. Pak mū'āte hām'āktux, ha Topa te nōm 'āpak, ha Kunnix tep-tup nōm hām'āktux. 'Ūgmū'āte hăpxomā'ax xohix, nūy 'āxop hāg tehet. 20 'Ūgkuxa nōg. 'Āte hāmpēkpxex 'ūgmūg mōg putup 'āxop hah, pa 'āxop te yāy hā kummuk, tu' putuk 'ohnāg 'āte nōm putup. 'Āte hāmpēkpxex 'āte' putuk 'ohnāg 'āxop te nōm putup. 'Ūgkuxa nōg. 'Āte hāmpēkpxex 'āte 'āxop pēnāp-tup, 'hā 'āxop te yāy mānōg, tu 'āxop te' yīpkumīy, tu 'āxop gāy, tu 'āxop te' xupkumīy, tu hām'āktux kummuk, tu hăpxūmāhāy, tu yāy xexka pe'āpaxex, tu yāy kute'ex pax. 21 'Ūgkuxa nōg. 'Āxop hak mōg putup. 'Āte hāmpēkpxex Topa tek mūn yāyhālupmāp-tup 'āxop kopah, hak kuxa hittup 'ohnāg putup. 'Āte' pēnāp-tup tikmū'ūn kummuk nōm te hăpkummuk mīy, pa' yāyhāhup 'ohnāg, tu hăpkummuk mīy'ax kux 'ohnāg, yā' nōy hā' xupxet, tu hăpkummuk mīy'ax xohix putuppax.

13

Hām'āktux kux'a'ax

1 Yā putat tikoyuk nōmhā, ha tak mōg putup 'āxop hah. Topa yōg tappet te: "Tikmū'ūn tix 'ok pe tikoyuk te, 'Nōm te hăpkummuk mīy, hak mū'āte hăpkummuk mīy'ax pēnāhā". Kaxīy. 'Āpu nōm 'āpak. Pa yāp-xet te nōm 'āktux, 'āpu nōm 'āpak hok." Kaxīy. 2 Hōmā putat tix 'hā 'āte hăpkummuk mīy xop pu hām'āktux, hu, "Āxop te hăpkummuk mīy. 'Āpu 'ūhup!" Kaxīy.

Hōmā 'āte xe nōm 'āktux. Hāpxip 'ihāg mōg putup 'āxop hah, tu 'āte hāpkummuks mīy xohix xop xūygāp-tup. ³ 'Āte hāpxop xe'e mīy putup, ha 'āxop te' pēnāp-tup, tu' yūmmūg Kunnix te' 'ā yāy 'āxet'ax hōm. Kunnix 'ūka'ok. 'Āxop te nōm pēnāhā'. ⁴ Pa hōmā Kunnix 'ūpu'uk, yā tikmū'ūn tep-tex mīlpupnix yīmū', pa hōnhā 'ūxiq, ha Topa te' hīnnāhā', yīy hōnhā' ka'ok. Yūmū'āte Kunnix kopa kuxa mām, tu nūmūtik mōg, tu yūmūg pu'uk, pak mūg tip-tup 'āxop kopah, ha Topa tek mūg ka ogāp-tup.

⁵ 'Āpu yāy yōg hāpxopmā'ax kopit. 'Āpu yāy kopit, nūy yāy kuxa yūmmūg. 'Ok 'ākuxa mām Yeyox kopah? Hamūn, 'āxop te' yūmmūg Yeyox xip 'ākuxa kopah. Pa 'ākuxa mām 'ohnāg Yeyox kopah, puxix Yeyox xip'ah 'ākuxa kopah. ⁶ 'Āte' hip 'āxop te' yūmmūg putup 'ūgmūg xe'e', tuk mūg pip Yeyox yōg mō'pok xop kopah. ⁷ 'Ūgmū'āte Topa pu hām'āktux, tu' xak, xayīy 'āxop hāpkummuks mīy hok. 'Ak mū'ātep-tup'ah, pu tikmū'ūn hām'āktux 'ūgmūg hām max 'āxop kopah, yā 'āxop te hāmmax mīy, pak mū'ātep-tup, xayīy 'āxop hāmmax mīy, puyīy tikmū'ūn yūmmūg 'ūgmūg pu'uk, pa Topa 'ūka'ok. ⁸ 'Ūgmū'āte hāpxe'e koxyōy 'ohnāg, pa hāpxe'e 'āktux yūmmūg. ⁹ 'Ūgmūg pu'uk, ha tikmū'ūn tek mūg putup nōg, kopxik mūg kuxa hittup. 'Āxop ka'ok, kopxik-mūg kuxa hittup, tuk mū'āte Topa pu hām'āktux, tu ta tuk kax, pu Topa 'āxop max xe'e mīy. ¹⁰ 'Ūkxip hāptox 'āxop tu', tu nū' tappet kax'āmi', nūy 'ūggāy 'ohnāg 'āxop kopah, yā Topa tek xexka mīy putup 'āxop kopah, 'ūyīy 'āxop hāg teheth, 'ūyīy 'āxop koxyōy hok.

¹¹ 'Ūkux'ax tappet. 'Ūkxape xop, 'āpu 'ūxax, nūy hāpxopmā max xohix. 'Āpu yōgnū hām'āktux 'āpax. 'Āpu 'āp-tox puxet 'āxop. Yāy kix hok, ha Topa te mō 'āxop yāy xe'e gñāg, tu 'āxop kopa xip putup, nūy 'ākuxa māmmā'.

¹² 'Āpu yāy mīy xape max xop putuk. Yeyox kopa kuxa mām xop xohix te hām'āktux 'āxop pe'paxex.

¹³ Topa yōg tikmū'ūn xohix te 'āxop pe'paxex. ¹⁴ 'Ūgmū'ātep-tup, puyīy yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix 'āxop pu hāmmaxnā', xayīy 'āxop mūtik mōg. Tu ta tu' kux.

PAOT TE HĀPXEXKA GANAX YŌG TIKMŪ'ŪN PU TAPPET KAX'ĀMI'

Tute' kuxa mām ka'ok xop pu 'āneo

¹ Ügmūn Paot. 'Āte xa kax'āmi nūhū tappet. Yeyox Kunnix tek yāykutnāhā', xix Topa tek yāykutnāhā'. 'A tikmū'ūn tek nūnnā'ah. Pa Yeyox Kunnix te nūgkutnāhā', xix yūmūg 'Ātak Topa te'. Yā nōm te Yeyox Kunnix putpu hūnnāhā'. ² Nūnte ti yūmūg xape xop. Yā' xohix te xa 'āneo hōm, xix hāpxexka Ganax yōg kuxa mām ka'ok xop xohix pu 'āneo hōm.

³ Pūyā yūmūg yōg 'Ātak Topa xa hāmmaxnā', xix yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix xa hāmmaxnā', xix 'ākuxa māmmā.

⁴ Yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te yāy mūn hōm, nūy yūmūg pupi tu' xok, yūmū'āte hāpkummuk mīy hah. 'Ūxok, nūy yūmūg mōy hām xexka kummuk kopah. Yā yūmūg yōg 'Ātak Topa tep-tup. ⁵ 'Āpu yūmūg xohix te Topa max xe'ēgnāg 'āktux mō'kumak mōg, tu' xuktux kux 'ohnāg. Hamūn.

Yā hām'āpak max puxehnāg Topa yōg

⁶ 'Āy! 'Āxop texīy tu Topa nīm mō'ka'ok. Tute 'āxop xānāhā', puyīy Kunnix xa hāmmaxnā'. Pa 'āxop te hām'āpak max nōy 'āpak nōmhā'. Yā hām'āpak'ax puknōg, 'ap Topa yōg'ah. ⁷ 'Ap xe'e'ah. Nōm xop te 'āxop kummugāhā', tu' xak, nūy Kunnix yōg hām'āpak max'ax nōy yānān, pu tu' yāyhā hitop. ⁸ Pax 'ūgmūg xa hām'āpak max nōy 'āktux, puxix Topa 'ūgkummugā', nūy pago. Pax pu pexkox yōg nū'pok xop nūn pexkox tu', tu xa hām'āpak max nōy 'āktux, puxix Topa 'ūkummugā', nūy pago. Hamūn. Hōmā 'āte xa hām'āpak max'ax 'āktux, ⁹ 'ūgmū'āte hām'āktux tap, tu hōnhā nōm 'āktux 'ūxeheh. Tik 'ūm te hām'āpak max'ax puknōg 'āktux, pūyā Topa nōm kummugā', nūy tu pago. Yā nōm hām'āpak max puknōg. ¹⁰ Piyā 'āte' xak nōmhā'? 'Ok pe tikmū'ūn te yōg hāpxomā'ax putup? 'Ok pe Topa te yōg hāpxomā'ax putup? Yā Topah, 'a tikmū'ūn'ah. Pax 'ūg xak, puyīy tikmū'ūn yōg hāpxomā'ax putup, kopxik mūn hām hok Topa tu'. Yā tikmū'ūn tut hām'ax. Pa Topa mūn puk hām xe'ēgnāg.

Texīy Topa te Paot mō'kutnāhā'

¹¹ 'Ūxape xop, 'āte 'āp-tup, xayīy hāmyūmmūg. 'Āte hām'āpak max'ax 'āktux, 'a tikmū'ūn tek xat'ah, 'āte nōm hām'āpak max'ax 'āktux. ¹² 'A tikmū'ūn te 'ā hāmyūmmūg'ah, tu 'ā' xuktux'ah, pa Yeyox Kunnix te'.

¹³ Ha ta 'āxop te yūmū yōg hāpxomā'ax yūmmūg tap. Hōmā 'āte Yoneo xop yōg

hāpxomā'ax tat, tu Kunnix kopa' kuxa mām xop kute'ex kummuk pax, tu' xak, nūy nōm pu hāpkummugā', puyīy nōm xop yāyxat, tu yāy nōā'. ¹⁴ Hak xexka nōynāg mōg Yoneo xop kopah, yā Yoneo xop mōnāyxop yōg hāpxomā'ax xohix tat 'āte'. Yā' xat'ax xohix 'āte' mīy māynāg, tu' xat'ax 'ūm xaxok 'ohnāg.

¹⁵ Hōmā 'ūktut tek put xet'ah, 'ihā Topa 'ā yāykutnāhā', tuk xānāhā', nūy mōgkutnā'. Yā Topa te 'ā hāmmaxnāhā', ¹⁶ tu 'ā' mūg yāy kutox pit, 'uyīy hām'āpak max'ax 'āktux Yoneo xop hā' puknōg xop pu'. 'Āte tikmū'ūn 'ūm yīkopit 'ohnāg. Nōm te tuk mūn yūmmūg 'ohnāg. ¹⁷ 'Ak mōg' ah kōmēn Yenoyanēn tu', tu hām'āktux 'ohnāg Yeyox yōg mō'pok xop mūtik. Yā Yeyox te nōm mō'pok hāmāxap, tuk-nāy tuk mūn mōgkutnāhā. Ha tak mōg 'Anap tu', tu mōktuk xupep. Hāpxip 'ihāg nūn putpu kōmēn Namēn tu', tu nūktuk xupep. ¹⁸ Hāmyāxatamuk tikoyuk nōg, ha tak mōg Yenoyanēn tu', nūy nox xip Pet pet tu', nūy hām'āktux, tu noxk xip 'amnīy te 15 hā. ¹⁹ Hamūn, 'āte pēnāhā Pet xix Tiak, yā yūmūg xuxyā yāy taknōy, pa mō'pok xop nōy 'a' pēnā'ah.

²⁰ 'Āte kax'āmi nūhū tappet, tu hāpxe'e kax'āmi', tu' koit 'ohnāg. Topa keppa 'āte' xuktux.

²¹ Hāpxip 'ihā tak mōg hāpxexka Xit tu', xix hāpxexka Xinx tu', ²² ha hāpxexka Yonex yōg kuxa mām ka'ok xop tek yūmmūg 'ohnāg, ²³ pāyā hām'āpak, hu: "Hōmā Paot tek mūg kummugāhā", pa hōnhā Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. Hōmā tutep-tup, nūy Topa yōg putat max koxyō, pa hōnhā Topa yōg hāpxomā'ax 'āktux," kaxīy. ²⁴ Tu' kuxa hitup 'ūgmūn hā, tu Topa 'āktux max.

2

Paot xix Yeyox yōg mō'pok xop

¹ Hāmyāxatamuk te 14 nōg, ha ta xek mōg kōmēn Yenoyanēn tu', Maname mūtik mōg, tu Tit mōgāhā', ² Yā Topa te 'ā' pēhāhā', tu 'ā' xuktux, tuk xat, 'ūmōg Yenoyanān tu', hu tak mōg, tu mōktuk xupep, tu' pēnā max'ax xexka xop mūtik hām'āktux, 'ap nōy xop mūtik hām'āktux'ah. 'Āte nōm hāmyūmmūgāhā hām'āpak max'ax, 'āte nōm 'āktux hāmpuknōg xop pu', nōm xop te Yoneo xop hā' puknōg, puyīy xexka xop 'ūghām'ax 'āktux max. ³ Ha Tit mūn xip 'ūgmūtik, tu hāpxexka Genex yōg tihik, yā Yoneo xop hā' puknōg, pa tīk xop tek xat 'ohnāg, pu Tit yāy xax xax 'ūyīmap. 'Āmhok. ⁴ Pa' nūn mō'āmā'ax xop, 'ap Kunnix kopa' kuxa mām'ah, yā xetxox hex putuk, tu' nūn, tu nūktu yūmū yōg xop kopa' mōxahā', nūy yūmū yōg hāpxomā'ax max pēnā'. Yā yūmū yōg hāpxop xak'ax 'ap-tux'ah, yā yūmūg kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik. Pa

nōm mō'āmā'ax xop tek putup, nūy yūmūg mōgā putat kummuk hā, nūy yūmūg kuxa hīy, 'uyly hittup hok. Yā nōm te' xat pax nām. Yā 'uydōg hāpxop xak'ax putux.⁵ Ha tak mū'āte nōm komut xop 'āpak 'ohnāg. Hamūn, nōm 'āpak 'ohnāg hok'ah, xayī'āxop pip ka'ok Topa yōg hām'āpak max tu'.⁶

⁶ Ha ta' xexka xop, yā tikmū'ūn te nōm pe'paxex xexka'. ('Ok xexka' pek-tōgnāg? Yā' nōy putuk. Topa te tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax xohix kopit, tu' xax max hā' kopit 'ohnāg, pāyā' kuxa kopa' pēnāhā'.) Nōm xexka xop tehomi 'ā hāmyūmmūgāhā hām 'ohnāg,⁷ pa nōm xop tek yūmūg, Topa te mōgkutnāhā 'ūgmūn, 'uyly Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux Yoneo xop hā' puknōg xop pu', pa Topa te mō Pet kutnāhā Yoneo xop hah. Ha nōm xexka xop te' yūmūg.⁸ Topa tek ka'ogāhā', tu nūgkutnāhā', 'ūmōg Yoneo hā' puknōg xop hah, ha ta Topa te Pet ka'ogāhā', tu mō'kutnāhā', pu Yoneo xop ha mōg.⁹ Topa te 'ā hāmmaxnāhā', ha Tiak te' yūmūg, xix Pet te', xix Yoām te'. Yā' pēnā max'ax xexka xop tek yīm nuhuk, xix Maname yīm nuhuk, yāk mūg xohix xape xe'e'. 'Ūgmū'āte yāy mūtik hām'āktux, tu' xuktux, 'ūmax 'ūgmūg hām Yoneo hā' puknōg xop kopah, ha ta' nōm hām Yoneo xop kopah.¹⁰ Pa nōm tek mū'ā' xak, pu hāpxop popmā pax 'ūhok xop pu'. Hamūn. 'ātep-tup xexka', nūy hāpxop popmā pax.

Pet xix Yoneo hā' puknōg xop

¹¹ Hōmā ha ta' nūn Pet, kōmēn 'Ātitik tu' nūn, ha 'āte tikmū'ūn keppa hām'āktux, hu: "Pet, xate hāpkummuk mīy." Kaxīy.¹² Hamūn. Pet xit hāmpuknōg xop mūtik, yā' kuxa mām ka'ok xop, ha ta Tiak te nū'kutnāhā tihik, ha nōm nūn tu nūktu' mōxaha', ha Pet te' puknōg xop nīm mō'ka'ok. 'Ap putup'ah, puyīy nūmūtik tu xit, Yoneo xop yīpkutuk tu'.¹³ Ha ta' pip kama 'Ātitik yōg Yoneo xop, yā yūmūg xape xop, tu nōm te Pet yōg hāpxopmā'ax tat, tu' yīpkutuk kamah. Hamūn, Maname kama te Pet pe' mōg, tu Pet yōg hāpxopmā'ax tat kamah.¹⁴ 'Āte' pēnāhā', 'ap hāmyok mīy'ah, 'ap hām'āpak max'ax xe'e'ah. 'Āte Pet pu hām'āktux, 'ūxohix keppa' xuktux, hu: "'Āmūn yā Yoneo, pa' a xate mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax tat'ah. Texīy xate' xat, pu Yoneo hā' puknōg xop nōm hāpxopmā'ax tat?" Kaxīy.

'Ūxohix kuxa mām Yeyox kopah, yīy Topa te' kuxa kummuk tupmāhā'

¹⁵ 'Ūgmūg mūn yā Yoneo xop kopak pip. 'Ūgmūg tak yā Yoneo, xik mūg tut, yā Yoneo xe'e', 'a' puknōg kummuk xop yōg'ah,¹⁶ pak mū'āte hāmyūmmūg: Tikmū'ūn kuxa ka'ok Yeyox Kunnix kopah, yīy Topa te' kuxa kummuk tupmāhā', puyīy kuxa tu max.

Pa tikmū'ūn nōy te Topa yōg xat'ax 'āpak, tu' mīy. 'Ok hā kaxīy yāy kuxa tupmā Topa keppa nō'ōm? 'Āmhok. 'Ap kaxīy'ah. Yūmūg mūn kama kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, pu Topa yūmūg kuxa kummuk tupmā. Yā hā kaxīy Kunnix kopah yūmūg kuxa mām ka'ok. Mōyyex xat'ax 'ūm te yūmūg kuxa tupmā hok. Tep te Topa yōg xat'ax mīy, puyīy Topa tikmū'ūn kuxa kummuk tupmā', puyī' kuxa tu max? Yā tikmū'ūn 'ohnāg.¹⁷ Pa yūmūg kuxa mām ka'ok Kunnix kopah, nūy yūmūg kuxa tu max, pa hāpkummuk mīy. 'Ok Kunnix te hāpkummuk mīy'ah nōynā' mōgahā'? 'Āmhok.¹⁸ Hōmā 'āte hāpkummuk mīy kux. Pax xe' mīy, kopix 'ūgkummuk, yā 'āte Topa yōg xat'ax koxyōg.¹⁹ 'Ūgkummuk, ha Topa yōg xat'ax te' xat, puk putex, pa Kunnix tek pupi' xok, yīy Mōyyex yōg xat'ax tek xat hok. Hā kaxīy 'ūgmōg Topa peheh, tu Topa yōkāmūg mōg.²⁰ Hōmā Kunnix tek pupi' xok mīpkupnix tu', ha Topa te' putpu' hīnnāhā'. Hōnhā'ak puxet'ah, pa Kunnix xip 'ūgkopah. Hōnhā Kunnix mūtik 'ūgkuxa hi xe'ēgnāg. Yāg kuxa yūm ka'ok Topak-tok pit kopah. Tute mōg yāy xe'ēgnāg, tuk pupi' xok.²¹ Topah, 'āmax, tu 'ā' hok hā hāmmaxnāhā', yīg kuxa hi xe'ēgnāg. Paxpu Mōyyex yōg xat'ax tikmū'ūn kuxa kummuk maxnā', puxix Kunnix tu' hok hā' xok. Pa Topa te' hok hā' hōm. Yā yūmūg pupi' xok Yeyox, tu yūmūg kuxa kummuk tupmāhā'.

3

Hā texīy Topa te' kuxa kummuk tupmāhā'

¹ Hāpxexka Ganax yōg tikmū'ūn, yā 'āxop putox ka'ok, tu hāmyūmmūg 'ohnāg. Tikmū'ūn te 'āxop hitop mōgāhā hato'ah, hām'āktux kummuk hā'āmōgāhā'. Hōmāg mū'āte 'āxop xohix pu hām'āktux xe'e', Yeyox Kunnix xok mīpkupnix tu', ha xate' yūmūg, tu 'ākuxa hā' pēnāhā'. Pa tikmū'ūn te 'āxop mōgāhā hato'ah.² 'Āpu hām'āktux puxet. 'Ok 'āxop te Mōyyex yōg xat'ax xohix mīy, pu Topa yāy Koxuk nū'kutnā 'ā hah? 'Āmhok. A kaxīy'ah. 'Ok 'āxop te Topa yōg hām'āpak max'ax 'āpak, tu 'ākuxa mām ka'ok, puyīy Topa Koxuk 'ākopa' xihip? Yā hamūn.³ 'Āxop texīy 'āhitop xexka'? 'Āmōg kōnāmāhā Topa Koxuk mūtik, puyīy 'āka'ogā', pa hōnhā xatep-tup, nūy 'āp-xet hā mōg, nūy yāy ka'ogā', nūy 'āp-xet hā yāp-xehnāg mōg Topa yōg putat hā?⁴ 'Ok 'āxop te hitop hā xūy hā tot? Puyā hitop hok!⁵ 'Ok 'āxop te Mōyyex yōg xat'ax mīy, yīy ta Topa te xa nū'kutnā yāy Koxuk, tu 'āxop kopa hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg?⁶ 'Āmhok. Pa 'āxop te Topa yōg hām'āpak max'ax 'āpak, tu 'ākuxa mām ka'ok,

yī̄ ta Topa te xa mō̄'kutnāhā yā̄ Koxuk, ha'ā̄xop kopa hā̄pxomā max xe'ēgnāg. Hamūn. Yā̄ kaxī̄!

⁶ 'Āpu 'Amanām pe'āpaxeh. Topa yō̄g tappet te: "Amanām kuxa yū̄m ka'ok Topa kopah, yī̄ Topa te' kuxa tupmāhā', pu kuxa tu max. Yā̄ Topa te 'Amanām yō̄g hā̄pkummuk mī̄'ax xaxogāhā', pu tu kux." Kaxī̄. Hā̄ kaxī̄ yū̄mū̄g kuxa mā̄m ka'ok, yī̄ Topa te yā̄ Koxuk yū̄mū̄g nū̄'kutnāhā'.

⁷ Yā̄ 'ā̄xop te hā̄myūmmū̄g: Yā̄ 'Amanām hā̄' mō̄kputox xe'e', yā̄ 'ākuxa mā̄m ka'ok kamah. ⁸ Hō̄mā Topa yō̄g tappet te yū̄mū̄g hā̄myūmmū̄gāhā', hu: "Hā̄xpip 'ihā Yoneo hā̄' puknō̄g xop kuxa mā̄m ka'ok putup Yeyox Kunnix kopah, yī̄ Topa te' kuxa kummuk tupmāp-tup, puyī̄ kuxa tu max." Kaxī̄. Tu xe 'Amanām pu hā̄m'āpāk max'ax 'āktux, hu: "Topa te 'āmūn hā̄ hā̄mmāxnāp-tup, yā̄' hep xop xohix ha hā̄mmāxnāp-tup, xexka xohix tu' hā̄mmāxnāp-tup," kaxī̄. ⁹ Ha ta 'Amanām kuxa yū̄n ka'ok, yī̄ ta Topa te 'Amanām hā̄ hā̄mmāxnāhā', tu' kuxa mā̄m ka'ok xop xohix ha hā̄mmāxnāhā', yā̄ 'Amanām putuk.

¹⁰ Tikmū̄'ūn 'um kuxa yū̄m ka'ok Mōyyex yō̄g xat'ax kopah, pu tu' kuxa maxnā Topa pu'. Pa Topa yō̄g xat'ax te hā̄pkummuk mī̄'ax 'āktux kummuk. Hamūn, Topa yō̄g tappet te: "Üxohix 'ūm te Mōyyex yō̄g xat'ax xohix xexka mī̄y hok, puxix Topa' kummugāp-tup 'ūyānān tu', nū̄y nō̄m kummuk mī̄'ax hā̄ pago." Kaxī̄. ¹¹ Yā̄ tikmū̄'ūn 'ohnāg te Mōyyex yō̄g xat'ax xohix mī̄y, puyī̄ Topa' kuxa kummuk tupmā̄, puyī̄ kuxa tu max. Pa Topa yō̄g tappet te: "Üxohix' kuxa mā̄m ka'ok, puxix Topa' kuxa kummuk tupmā̄, puyī̄ kuxa tu max. Yā̄ nō̄m xop kuxa hi xe'ēgnāg," kaxī̄. ¹² Pa nō̄m nō̄y xop te Mōyyex yō̄g xat'ax mī̄y putup, nū̄y yā̄ kuxa kummuk tupmā̄ Topa pu'. 'Ap putuk'ah nō̄m xop kuxa mā̄m ka'ok Topa kopah, puyī̄ Topa' kuxa tupmā̄. Yā̄ yā̄ hā̄pxomā'ax hā̄' kuxa maxnāp-tup. Yā̄ Topa yō̄g tappet te Mōyyex yō̄g xat'ax mī̄y xop 'āktux, hu: "Nō̄m 'ūm te Topa yō̄g xat'ax xohix xexka mī̄y xe'ēgnāg, puxi' kuxa hi'." Kaxī̄.

¹³ Topa te: "Yā̄' kummuk nō̄m te Mōyyex yō̄g xat'ax xohix xexka mī̄y hok. Yā̄ 'āte nō̄m ha hā̄pkummuk nō̄ gāp-tup, nū̄y hā̄pkummuk mī̄'ax hā̄ pago." Kaxī̄. Pa Kunnix te hā̄pkummugā'ax hā̄' tot yū̄mū̄g pupi', tu yū̄mū̄g pupi' xok, yā̄ tute yū̄mū̄g mō̄y, 'ūyī̄ yū̄mū̄g hi xe'ēgnāg. Yā̄ Topa yō̄g tappet te: "Yā̄' kummuk nō̄m te mī̄pkupnix tu' xup." Kaxī̄. ¹⁴ Ha mō̄ktu Kunnix te yū̄mū̄g pupi' xok, 'ūyī̄ yū̄mū̄g hi xe'ēgnāg. Topa te' hok hā̄ hā̄mmāxnāhā', puyī̄ Yoneo hā̄' puknō̄g xop ha hā̄mmāxnāhā'. Yā̄ hō̄mā Topa te 'Amanām pu hā̄m'āktux xex, tu hā̄mmāxnā'ax hep xop xohix ha 'āktux, tu hō̄nhā Yēyox Kunnix hā̄ hā̄mmāxnāhā', puyī̄ puknō̄g xop kuxa mā̄m

ka'ok Yeyox Kunnix kopah. Hō̄mā Topa te hā̄m'āktux xex, tu' xuktux, yā̄ yū̄mū̄g nū̄'ha yā̄ Koxuk nū̄'kutnāhā'. Ha yū̄mū̄g kuxa mā̄m ka'ok, yī̄ ta Topa Koxuk te yū̄mū̄g kopa' xip.

Üxat'ax xix hā̄m'āktux xex'ax

¹⁵ Ükxape xop, 'āte xa hā̄myūmmū̄gāp-tup tu tikmū̄'ūn mī̄'ax hā̄ 'ayūmmū̄gāp-tup. Tik te' nō̄y pu hā̄m'āktux xex, tu nō̄ kax'āmi tappet tu'. 'Ok tikmū̄'ūn te nō̄ hā̄m'āktux xex koxyō? 'Āmhok. 'Ok tikmū̄'ūn te hā̄m'āktux nō̄y kax'āmi xehomi? 'Āmhok. ¹⁶ Hō̄mā Topa te 'Amanām pu hā̄m'āktux xex, xix 'Amanām yā̄y mō̄kputox pu hā̄m'āktux xex. Yā̄ mō̄kputox puxehnāg 'āktux, 'ap xohix'ah. Yā̄ Kunnix te 'Amanām hā̄' mō̄kputox xe'e'. Yā̄ Topa te yā̄ nō̄m kutnāhā'. ¹⁷ 'Uyūmmū̄g. Hō̄mā Topa te nō̄m pu hā̄m'āktux xex, yā̄ Topa te' pa'ax hittap mī̄y tikmū̄'ūn mū̄tik, ha ta' nō̄g hā̄myāxatamuk xohix te' 430, 'Thā̄ Topa te tikmū̄'ūn pu popmāhā Mōyyex yō̄g xat'ax. 'Ok Mōyyex yō̄g xat'ax te nō̄ hā̄m'āktux xex koxyō? 'Ok pa'ax koxyō? 'Āmhok. ¹⁸ 'Ok Topa te hā̄mmāxnāhā Mōyyex yō̄g xat'ax mī̄y xop hah? 'Ok pe hā̄m'āktux xex 'ūkopa' kuxa mā̄m xop pu hā̄mmāxnāhā'? Yā̄ hā̄mmāxnāhā! Pax pu Topa hā̄mmāxnā Mōyyex yō̄g xat'ax mī̄y xop hah, puxix hā̄m'āktux xex xop kuxa mā̄m ka'ok xop ha hā̄mmāxnāhā hok. Pa Topa te 'Amanām pu hā̄m'āktux xex, tu nō̄m ha hā̄mmāxnāhā'.

¹⁹ Teptu Topa te' xat'ax xohix xat? 'Üxat, pu tikmū̄'ūn hā̄myūmmū̄g, nū̄y yā̄ yō̄g hā̄pkummuk mī̄'ax yū̄mū̄g. Mōyyex yō̄g xat'ax pip ka'ok, tu mō̄ktu' xupep 'Amanām mō̄kputox, ha Topa te nō̄m pu hā̄m'āktux xex, ha pexkox yō̄g nū̄'pok xop te tik pu Mōyyex yō̄g xat'ax xohix popmāhā', ha tik te tikmū̄'ūn pu nō̄m popmāhā'. Nō̄m tik te yā̄ kote' xip. ²⁰ Pa tik te yā̄ kote' xip, puxix tu punethok. Pa Topa yā̄p-xet, 'ap punethok'ah. Topap-xet te hā̄m'āktux xex.

Texī̄ üxat'ax popmāhā'

²¹ 'Ok Mōyyex yō̄g xat'ax te Topa yō̄g hā̄m'āktux xex'ax nō̄ā? 'Āmhok! Pax pu Mōyyex yō̄g xat'ax tikmū̄'ūn hīnnā', puxix tikmū̄'ūn nō̄m xat'ax mī̄y, nū̄y yā̄ kuxa kummuk tupmā̄. Pa 'āmhok, 'ūxat'ax te' kuxa tupmā̄ hok. ²² Pa Topa yō̄g tappet te' kummuk 'āktux, tu tikmū̄'ūn xohix xexka kummuk 'āktux, xi' puknō̄g xop xohix xexka kummuk 'āktux, hā̄pkummuk mī̄y hah. Topa yō̄g tappet te nō̄m 'āktux, pu tu kuxa mā̄m ka'ok, puyī̄ Topa hā̄mmāxnā'. Topa te nō̄m pu hā̄m'āktux xex, tu' kuxa mā̄m ka'ok xop ha hā̄m'āktux xex, nō̄m xop kuxa mā̄m ka'ok Yeyox Kunnix kopah.

²³ Hamūn, yū̄mū̄g kuxa mā̄m ka'ok nō̄mhā, pa hō̄mā Mōyyex yō̄g xat'ax te yū̄mū̄g kuxa hī̄, kanet ka'ok kopa' hī̄ putuk, ha mō̄ktu yū̄mū̄g kuxa mā̄m ka'ok nō̄mhā.

²⁴ Hamūn, Mōyyex yōg xat'ax te yūmūg hānyūmmūgāhā', nūy yūmūg mōgā, ha mōktu' xupei Yeyox Kunnix, pu tu yūmūg kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, puxix Topa yūmūg kuxa kummuk tupmā', 'yūy kuxa tu max.²⁵ Hu nōmhā yūmūg kuxa mām ka'ok, ha Topa yōg xat'ax te yūmūg hānyūmmūgāhā', ha' kux.

²⁶ Āxop xohix kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, hu ta 'āxop yā Topak-tok xop, yā 'ākuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik.²⁷ Yā 'āxohix mōxaha Kunnix yōg xop kopah, ha 'āp-tox pix, yā 'ākuxa mām Kunnix kopah, tu nōmhā Kunnix putuk, yā Kunnix xip 'āxohix kopah.²⁸ Yā Topa te yūmūg xohix hā tehe', ha' yāy putuk 'ūkuxa mām ka'ok xop, yā Yoneo xop xi' puknōg xop te yāy putuk. Yā nōm te' hok hā' hām, xix nōm te tayūmak hā' hām, tu yāy putuk. Yā tik xix 'ūn te yāy putuk. Yā xohix te' nōy putuk, yā' xohix kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah. Ap pip'ah 'ūxexka xop xīk-tōgnāg xop. Yā yāp-xet, 'ūkuxap-xet, tu yāy putuk.²⁹ Yā 'āxop mōxakus Kunnix yōg xop kopah, hu ta kama 'Amanām hā 'āmōkputox, ha Topa te xa hāmmxāp-tup kamah, yā tute hām'āktux xex 'Amanām mōkputox pu'.

4

¹ 'Ūyūmmūg, 'Ūtak 'ūm yōg hāpxop xohix, tu' xop putup, hak-hāy tuk-tok te' pop putup, 'yūyōg 'ātak yōg hāpxop pop putup. Pa' xip 'ātak, hak-tok 'ūhok, yā' hok hā' hām yāy tak pu'. 'Ūyōg 'ātak te' popmā'ax hāpxop, yātak yōg hāpxop, tu' pop putup, pa hōnhā' pop'ah. Yā hōnhā' hāmhōgnāg 'ūl-tok.² Ha ta' xuxyā te nōm kutox xat, nūy tu pēnā max, ha ta' xuxyā nōy te hāpxop pēnānā' xip, nōm hāpxop 'ātak tek-tok pu' popmā'ax, yā nōm tek-tok pēnāhā', tu hāpxop pēnāhā', tu mōktu nōm 'āmnīy 'ūm mō'nāhā', yā til yōg 'ātak te nōm 'āmnīy 'āktux tap.³ Hā kaxīy yūmūg mūn hōmā kamah. Yā yūmū'āte nōm kutox putuk, ha yāmīy kummuk xop te yūmūg xat kummuk, ha nōm xop pu yūmū'āte' hok hā' hāpxopmāhā' yāmīy xop pu', xix Topa hā' puknōg xop pu yūmū'āte hāpxopmāhā'.⁴ Pa hāpxip 'lhā nōm hāptup mō'nāhā', 'lhā Topa te yāy kutox pit nū'kutnāhā', ha' tut te' put, yā Yoneo xop kopa' xip Topak-tok, ha ta Mōyyex yōg xat'ax xohix xexka pu' yīpkox xip Topak-tok, nūnte hām xexka tu' xip 'lhā'.⁵ Topak-tok nūn, nūy nōkōpanat yūmūg xohix, puyīy Mōyyex yōg xat'ax yūmūg xat hok, tu' nūn, nūy yūmūg kuxa hīnnā xē'ēgnāg, 'yūy yūmūg xohix yāylā Topak-tok xop.

⁶ Yā 'āxop yā Topak-tok xop, yīy ta Topa te nū'kutnāhā yāy Koxuk 'ākuxa hāh, ha Topa Koxuk te Topa pu: "Ātak, yōgnū 'ātak!" Kaxīy.⁷ Hamūn, yā hōnhā' kux, 'āxop te 'a

hok hā 'āhām'ah, pa nōmhā 'āxop yā Topak-tok, ha Topa te xa' popmāp-tup yāy yōg hāpxop, yā yāy kutox pu nōm popmāp-tup.

Paot kuxānōg. 'Ok Ganax yōg xop kuxa mām kux?

⁸ Pāyā hōmā 'āxop te Topa hā 'āpuknōg, ha ta topa komut xop te 'āxop xat pax, tu yā mō'āmā'.⁹ Pa nōmhā 'āxop te Topa yūmmūg, yā Topa te 'āxop yūmmūg hāmāxap, hak-nāy tu 'āxop te Topa yūmmūg. Texīy tu putpu 'āxop mōg, nūy Topa hā' puknōg xop yōg hāpxopmā'ax tat 'ūxehēh? Nōm hāpxopmā'ax te 'āxop hā te 'ohnāg. Yā 'ākummugā'ax 'ūxehēh.¹⁰ Yā 'āxat, xa nit xān 'lhā 'āhām hok, tu 'āmuk xexka mīy'ax xat, xix māyōnhex tup'ax yōg 'āmuk xat, xix mō'āgmū'ax yōg, xix hāmīyāxatamuk yōg.¹¹ 'Ūgkuxānōg. 'Ok hitop hāg hām 'ūgmūn 'āxop kopah? 'Ok 'ākuxa mām kux, nūy nō xat'ax hittap mīy?

¹² 'Ūkxape xop, 'āpu yōg hāpxopmā'ax tat.

Yā 'āxop hāgxape, yāg kummugā' 'ohnāg.¹³ KATEK yūmmūg, hōmā 'ūkpakut, 'lhā noxk xip 'āxop mūtik, hu 'āte Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux hāmāxap 'āxop pu'.¹⁴ 'Ūkpakut xexka', pa 'āxop tek putup pax, tuk mūn tu yāy hāhup 'ohnāg, tuk kuxa ka', tu 'āhāk tehe', tuk hā' tot, yā pexkox nū'pok xop putuk, yā Yeyox Kunnix putuk,¹⁵ ha 'āxop tek mūn hā 'āhittup xexka'¹. Hamūn, hōmā 'āxop tek mūn hā 'āhittup xexka, pa hōmā 'āmhōk. Texīy.¹⁶ 'Ok 'āte xa hāpxe'e 'āktux, hu yāy hā' 'āxop hāk puknōg? Pa tūy! 'Ok 'āhāg puknōg nōmhā?

¹⁷ Yā nōm xop te 'āp-tup pax 'āktux, nūy 'āxop mōgā, pāyā yōg putat ka'ax kummuk, tu yūmūg yāy xatat putup, 'āxop xīk mūn, xayīy nōm pe 'āmōg.¹⁸ Ta' max, pu nōm xop 'āp-tup pax. Tikmū'ūn te' nōy putup pax, tu hāpxopmā max, 'lhā 'āxop mūtik xip, 'āxop mūtik xip hok kamah. 'Āte xa hāpxe'e 'āktux.¹⁹ 'Ūgkutok xop, 'ūgkuxa xūy, yā' tut tek-tok put xūy putuk. Hā kaxīy 'āte 'āxop hāg kuxa xūy, ha mōktu 'āxop yāy hā Kunnix putuk.²⁰ 'Ātep-tup, nūy noxk xip 'āxop mūtik nōmhā, nūy 'ōg hāmpe tu panōm hā' nōy yānān. 'Ūgkuxānōg. 'A' 'āxop yōg hāpxopmā'ax max'ah.

Tu Agah xix Xat 'āktux

²¹ 'Āpu, 'ā hām'āktux! 'Āxop tep-tup, nūy Moyyex yōg xat'ax mīy, nūy yāy kuxa tupmā Topa pu'. Mōyyex yōg xat'ax tep-tep 'āktux?

²² 'Ūxuktux kaxīy: Yā mōnāy xop 'Amanām kutox 2. 'Ūk-tok puxet mūg tut yā' hok hā' hām, yā' nōy te' xat, ha' hok hā' hām, yā' puknōg. Pak-tok nōy mūg tut yā 'ūn xē'ēgnāg, 'ap hok hā' hām'ah, pāyā kāmānat xat.²³ Ha 'Ūn yā' hok hā' hām, tuk-tok pit put, yā kaxīy 'ūn xohix tek-tok put. Pa 'ūn nōy yā' nōy xat, tuk-tok pit put, ha

hāmhūmnāg 'ünā'ax, ha Topa te hām'āktux xex, tu kakxop putnāhā'.²⁴ Hamūn te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā' hāpxopmā'ax nōy. 'Ün 2 te hāpxopmā'ax yūmmūgāhā', Topa te' pa'ax mīy tikmū'ün mūtik. 'Ün puxet yā' hok hām. Yā' xuxet'ax 'Agah, ha 'ün nōy te 'Agah xat. Hā kaxīy Topa te tikmū'ün xat, tu' xat'ax xohix popmānā yīktix Xīnāy tu', hā kaxīy 'Agah hā' mōkputox, yā' hok hā' hām, tu' yāy xat 'ohnāg'.²⁵ Yīktix Xīnāy xip 'Anap tu', tu' yōg tikmū'ün yā' hok hā' hām, xix kōmēn Yenoyanēn yōg tikmū'ün yā' hok hā' hām. Nōm xop te 'Agah mōkputox putuk.²⁶ Ha ta' xip kōmēn Yenoyanān nōy, tu pepi' xup pexkox tu'. Nōm yōg tikmū'ün te yāy xat, 'ap hok hā' hām'ah, nōm kōmēn yūmū'ā hā' tut xe'e'.²⁷ Yīy Topa yōg tappet te:
 "Āhittup, xate 'āk-tok put xet'ah,
 Āhittup 'āk-tok put tu 'āxūy 'ohnāg.
 Yā tik te' xetut nīm, hak-tok xohix punethok.
 Ha tik te' xetut mūtik nōm, hak-tok kutōgnāg." Kaxīy.

²⁸ Hōmā Topa te hām'āktux xex 'Amanām pu', yī' xetut Xat tek-tok 'Iyak put. 'Ükxape xop, hā kaxīy yūmūg yāyhā Topak-tok xop, Topa te hām'āktux xex hah.²⁹ Yā hōmā 'Amanām kutox puxet, pa Topa te nōm hāmhāxap hā hām'āktux xex 'ohnāg. Ha taknāy tu' nōy put, ha Topa Koruk te nōm hā hām'āktux xex, hak-tok te māxap te' taknōy tek-te'ex kummuk. Yā hā kaxīy hōhnā kamah.³⁰ Putep xuktux Topa yōg tappet? Yā hām'āktux, hu: "Āpu' xat pu mōg, 'ün te' hok hā' hām, xik-tok. Hāmūn, yā 'ātak te yāy yōg hāpxop popmāp-tup'ah nōm 'ün kutox pu', pāyāk-tok nōy pu' popmāp-tup, tu yāy xetut xe'ek-tok pu' popmāp-tup." Kaxiy.³¹ Yīy ta 'ükxape xop, yūmūg mūn yā' xetut xe'e hāk kutox xop, nōm te' nōy xat. 'Ap 'ün nōy hā yūmūg kutox 'ohnāg, nōm te' hok hā' hām. 'Āmhok.

5

Tute' xat'ax 'āktux, xi' hi xe'ēgnāg 'āktux
¹Yā Kunnix te yūmūg kuxa hīnnā tap, 'ūyū hi xe'ēgnāg. Hōmā Yoneo xop yōg xat'ax te yūmūg xat, ha yūmūg kuxa hīy, pa Kunnix te yūmūg mōy, ha yūmūg mōg. 'Āpu nox pi', puyīy' xat'ax 'ākuxa hīy hok 'ūxeheh, ka' hok hā' āhām 'ūxeheh.

² 'Āpu 'ūg-āpax, 'ūgmūn Paot, tu 'āxop pu hām'āktux: 'Āxop te hitop yāy xax mep 'ūyīmap, nūy yāy kuxa kummuk tupmā' Topa pu'. 'Ok Kunnix te hitop tu' xok 'āxop pupi'?³ 'Āte xe hām'āktux, tik 'üm te yāy xax mep 'ūyīmap, puxi' max, pu tu mīy Mōyyex yōg xat'ax xohix xexka', 'ap xahix'ah. Topa te' xuktux.⁴ Nōm 'üm tep-tup, nūy Mōyyex yōg xat'ax mīy, puyīy Topa tikmū'ün kuxa kummuk tupmā', puyī' kuxa tu max, puxix

Topa nōm 'üm hā hāmmaxnā 'ohnāg, ha' kuxa tupmā' 'ohnāg. 'A Kunnix yōg'ah.⁵ Pa yūmūg kuxa mām ka'ok, hu yūmū'āte hāmmax hip, pu Topa yūmūg kuxa kummuk tupmā' yā Topa te yūmū yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', ha' kux. Yā yūmū'āte hāmmax hip, 'ihā yūmūg kuxa mām ka'ok, yīy Topa Koruk te yūmūg ka'ogāhā'.⁶ Yūmū'āte yāy xax mep 'ūyīmap, pe' yāy xax mep 'ūyīmap hok, yā' yāy putuk Topa pu', pa Topa tep-tup, yūmūg kuxa mām ka'ok, hu yūmū'ātek nōy putup pax nōmāhā'.

⁷ Hōmā 'āxop mōg putat max hā, tu 'ayīpkox pip, hu hām'āpak max'ax xe'e 'āpak. Pa nōmāhā 'āmhok. Putep te 'āxop mōgāhā', pu nōm putat xak?⁸ 'A Topa'ah yā Topa te yāy ha 'āxop xānāhā'.⁹ 'Āpu hāmyūmmūg. Tikmū'ün te: "Üxip hāmāxap pām tokatogā'ax kutōgnāg, pa hāpxip 'ihā nōm pām xexka', kaxīy. Hā kaxīy hāpkummuk te' xexka nōy nā' mōg.¹⁰ Ügkuxa yūm ka'ok Topa kopah, tu hāmyūmmūg, 'a 'āxop te hāmpē'āpaxex nōy putup'ah, pak mūn putuk hāmpē'āpaxex. Ügkuxa yūm ka'ok Topa kopah, tu hāmyūmmūg, Topa te nōm tik kummuk xūygāp-tup, nōm te 'āxop mōgāhā hato'a".

¹¹ 'Ükxape xop, putep hāmpē'āpaxex? 'Ok 'āte hām'āktux, pu tikmū'ün Topa yōg xat'ax mīy, nūy yāy kuxa kummuk tupmā'? 'Āmhok. 'A 'āte' xuktux'ah. 'Ok tikmū'ün tek kum-mugāhā'? Hamūn. 'Ok tikmū'ün te Yeyox yōg xok'ax 'āpak, tu' xok mīpkupnix tu xupak, tu' gāy hok? 'Āmhok. Yā' gāy tikmū'ün!¹² Nōm te 'āxop kum-mugāhā', yā 'ātep-tup, pu nōm yāy mep xexka'!

¹³ Hamūn. 'Ükxape xop, Topa te yāy ha 'āxop xānāhā'. Tutep-tup'ah pu' xat'ax 'āxop xat pax nām. Pa Topa te 'āxop mōy, xa mōg. Pa nōmāhā yāy putup'ax mīy hok, 'ākuxa te nōm kummuk tep-tup, pa 'āpu 'ānōy putup pax, nūy ta 'ānōy ha hāmmaxnā'.¹⁴ Yā mōyyex yōg xat'ax xohix te hāpxopmā'ax puxet 'āktux, hu: "Āpu 'ānōy putup pax, yā yāy putup pax putuk," kaxīy.¹⁵ Pa 'āxop yāy mānōg, xix yāy kix, puxix xokxop putuk, yā yāy māhā'.

Topa Koruk xix tikmū'ün yōg putup'ax

¹⁶ Pa 'āte xa hām'āktux, 'āpu Topa Koruk pu 'ayīpkox pip, nūy yāy yōg putup'ax mīy hok.¹⁷ Yā tikmū'ün te yāy yōg putup'ax mīy, puxix Topa Koruk pu' yīpkox pip, puxix yāy yōg putup'ax mīy hok. Yā Topa Koruk te yūmūg yāy yōg putup'ax hā' puknōg, ha yūmūg yāy putup'ax te Topa Koruk hā' puknōg. 'Ap yāy putuk 'ohnāg, yīy Topa Koruk puxet pu 'ayīpkox pip.¹⁸ Ha Topa Koruk te 'āmōgā', puxix Mōyyex yōg xat'ax 'āxat pax hok.

¹⁹ Yūmū'āte yāy putup'ax mīy. puxix tikmū'ūn yūmū yōg hāpxopmā'ax pēnā'. Yā yūmū'ātek nōy hāk xupxet pax, tu 'ūn xop pēnā kummuk, tu tik xop pēnā kummuk, tu kokex putuk, tu yūmū'āte hā kaxīy putup pax hāpxopmā'ax xut putux,²⁰ tu topa komut xop pu nūktettx, tu mīm mīy, tu yūmūg yāy putup nōg, tu yāy kute'ex kummuk, tu yāy tup-tup hāpxop xohix, tu yūmūg gāy, tu yūmūg xupkūmīy, tu yūmūg yāy tuk-mīy, tu yūmū'āte tikmū'ūn xohix nīm, nūy yāgnāg mōgā',²¹ tu yūmū'āte yīpkūmīy, tu yūmūg paptux, tu yūmūg yāy hi pax, nūy hāpkute'ex pax. Nōm te yāy putup'ax mīy xop texīy mīy. Hōmā'āte xa hām'āktux, tu hōnhā' xe' xuktux. Tikmū'ūn te' mīy nōl'om, 'a' mōl'nāptup'ah Topa yōg xop kopah, yā Topa te nōm xat xop kopa' xip, pāyā hāpkummuk mīy xop xat 'ohnāg.

²² Pa Topa Koxuk xip yūmūg kuxa kopah, puxi' pip hāpxopmā max xohix yūmūg kopah. Yā mīnta ta putuk yūmūg kopah. Yūmū'ātek nōy putup pax, tu yūmūg kuxa hittp Pax, tu yūmūg kuxa mām, tu yūmū'āte hāmmax hip, tu yūmūg gāy 'ohnāg, tuk nōy ha hāmmaxnāhā', tu' nōy tu yūmūg pip ka'ok,²³ tu hāpkummuk yānān 'ohnāg, tu yāy putup'ax mīy 'ohnāg. 'Umīy nōm hāpxopmā max, puxix Mōyyex yōg xat'ax hittp tu yūmūg xat.²⁴ Ha Yeyox Kunnix yōg xop xohix te yāy putup'ax mīy kux. Yeyox Kunnix xok mīpkupnix tu', puyī yūmū yōg putup'ax kummuk kux. ²⁵ Topa Koxuk te yūmūg kuxa hīnnāhā', nūy yūmūg mōgā', 'uyīy hāpxopmā max xohix. 'Āpu nōm pu 'āyīpkox pi'.²⁶ 'Āpu yūmūg yāy xexka pek paxex hok, tuk nōy kute'ex kummuk hok, tuknōy tu yīpkumīy hok.

6

'Āpu 'ānōy pupi hāpxop putux tat

¹ 'Ūkxape xop: 'ūxip tikmū'ūn 'ūm, tu hāpkummuk mīy. Ha ta nōy 'ūm xip 'āxop kopah, nōm te Topa Koxuk pu' yīpkox xip pax. Yā' max, nōm te Topa Koxuk 'āpāk pax te' nōy putpu' nūnnā putat max tu', tu' nōy te hāpkummuk mīy nūnnā putpu'. Pūyā' gāy hok, Topa Koxuk te nōm xat hah. Pūyā tu yāy kutōgnāg pe'paxeh. Yā paxip, nūy hāpkummuk mīy hok kamah² 'Āpu 'ānōy yōg hāpxop putux tat, yā 'ānōy yōg hāpkummuk hā' tat. Hā kaxīy xate Kunnix yōg xat'ax mīy.³ Tik 'ūm te yāy xexka pe'paxex, pāyāk-tōgnāg. Tute' yāy pu' koit. ⁴'Āpu yāy yōg hāpxopmā'ax kopit, 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kopit hok pa 'ōgnū 'ūp-xet. 'Ānōy yōg hāpxopmā'ax 'āktux kummuk hok, pāyā' yōg max. Hā kaxīy tu xate yāy yōg kopit, tu yāy pēnāp-tup max, 'ihā 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kopit 'onhāg.⁵ Hamūn, 'ūxohix

te yāy yōg hāpxop putux tat putup, yā yāy yōg hāpkummuk hā' tot putup.

⁶ Tik 'ūm te 'āyūmmūgāhā Topa yōg tappet. 'Āpu nū mūtik yāy pu' pot 'ōg hāpxop max xohix. ⁷ 'Āpu hāmpe'āpaxeh hitop hok, yā Topa kuxa yūm 'ohnāg koit'ax kopah. Tik te hāpxopxap xok tu nōm hā' ta mōy putup, 'ap ta nōy'ah.⁸ Tikmū'ūn te pēyōg xap xok hām' tu', puxix pēyōg ta nūnnāp-tup yāy pet hah. Hā kaxīy tikmū'ūn te yāy putup'ax mīy, puxix hāpkummuk hā' yānān, ha tikmū'ūn te Topa Koxuk pu' yīpkox xip, tu hāpxopmā max, puxix tu' hi xē'ēgnāg mōl'kuma' mōg, ha' kux 'ohnāg.⁹ 'Āpu yūmūg hāpxopmā max, yā tuknōg hok. Yūmūg hup hok, kopix hāpxip 'ihā hāmmaxnāp-tup, yāy ha hāmmaxnāp-tup.¹⁰ Hu 'āpu yūmūg hāpxopmā max mōl'kumak mōg tikmū'ūn xohix pu', tu' xape xop pu hāpxopmā max xe'ēgnāg, yā' kuxa mām xop xape xop pu'.

'Ūkux'ax

¹¹ Ta hēnā', 'āte xa kax'āmi xexka', yā 'uyīm hā kax'āmi xexka'. ¹² Nōm tik tep-tup, pu tikmū'ūn nōm 'āktux max. Nōm tik tep-tup nūy 'āxop mōgā', nūy 'āxop xat, xayīy 'āxax mep 'uyīmap. Texīy? 'Ap nōm xop te Kunnix xok'ax 'āktux putup'ah. Yā mīpkupnix tu' xok, pāyā nōm xop te' xaxok, puyī tikmū'ūn nōm kute'ex kummuk hok. ¹³ Hamūn, nōm te yāy xax mep 'uyīmap, pa nōm te Mōyyex yōg xat'ax xohix mīy 'ohnāg, pa nōm te 'āp-tup, nūy 'āxat, xayīy 'āxop yāy xax mep 'uyīmap. Texīy? Nōm tik tep-tup, nūy yāy 'āktux xexka', 'ūxohix te yāy xax mep 'uyīmap hah. ¹⁴ Pak mūn 'a yāy xexka 'āktux putup'ah, pa 'āte yūmūg Yeyox Kunnix 'āktux putup'ha' xok mīpkupnix tu', yūmūg pupi' xok. Yā Kunnix tek pupi' xok, 'uyīy hām xexka yōg hāpxop xohix xak hok, puyī Kunnix puxet tuk kuxa hi nōmhā, 'āte nōm pu hāpxopmā'. ¹⁵ Pe yāy xax mep 'uyīmap, pe yāy xax mep 'uyīmap hok, yā hāpxopmā'ax kutōgnāg. Pa Topa te yūmūg kuxa tupmāhā', yūmūg kuxa tu max, 'uyīy hāpxopmā max xexka'. ¹⁶ 'Āpu 'āyīpkox pi', xayīy Topa yōg putup'ax mīy. Pūyā Topa 'ākuxa māmmā', xix 'ākuxa ka', xayīy Topa hā yāy yōg tikmū'ūn xe'e'.

¹⁷ Nōmhā puxi'. 'Āpu tikmū'ūn 'ūxek kummugā hok. Yā hamūn. hōmā tikmū'ūn tek kummugāhā', yīy kayax pip yōgnū', yā Yeyos puk hok hāk hām.

¹⁸ 'Ūxape xop, pūyā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix xa hāmmaxnā mōl'kuma' mōg. Hamūn.

Tu ta kux.

PAOT TE KÕMËN 'EP YÖG TIKMÜ'ÜN KUXA MÄM KA'OK XOP PU KAX'ÄMI'

¹ Ügmün Paot, ha Topa tep-tup, pu Yeyox Kunnix nü'lutnä', ha 'äte kömén 'Ep yög tikmü'ün kuxa mäm ka'ok xop pu kax'ämi, nöm xop te Yeyox Kunnix tu' pip ka'ok, tu' kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa müistik, ² yïy 'äte: Püyä 'Atak Topa xa hämmaxnä', xix 'äkuxa mämmä'. Püyä yümüg xuxyä Yeyox Kunnix kama xa hämmaxnä xexka', yä 'äkuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa müistik.

Topa te Kunnix hää hämmaxnähä'

³ Äpu yümüg xuxyä yög 'Atak Topa pu häm'äktux, hu: "Ämax Topah," kaxiy. Yä yümüg xuxyä Yeyox Kunnix yög 'ätkat, tu yümü'ä ha hämmaxnähä', yä yümüg kuxap-xet Kunnix kuxa müistik, yïy Topa te hämmaxnähä', tu yümü'ä popmähä pexkox yög häpxop xohix. ⁴ Topa te yümüg yïmögätkut hämäxap, nüy yümü'ä ha yäy yög tikmü'ün, 'üyï yümüg kuxap-xet Kunnix kuxa müistik, hak-näy tu häm xexka xohix mïy. Yä yümüg yïmögatux, 'ü yümüg yäyhä max xe'ëgnäg xop Topa pu', mö yümüg yäy xe'ëgnäg hah, ⁵ hop-tup tap, 'ü yümüg Topa hää kutok xop, yümüg kuxa mäm ka'ok Yeyox Kunnix kopah, hu hämyümmüg: Yä Topak-tok xop, kaxiy Topa tep-tup, ⁶ yïy 'äpu yümü'äte Topa xexka 'äktux, ha yümü'ä hää 'ühok tu hämmaxnähä', ihäk-tok puxehnäg nü'lutnähä yümü'ä', yä yäy kutok mö'yäy xe'ëgnäg.

⁷ Kunnix xok, mäpkupnix tu' xup, tu' xok, nüy yümüg möy pu mög, nüy yümü' yög häpkumuk möy'ax xaxogä', tu yümü'ä hämmaxnähä'. Yä' max xe'ëgnäg Topah, ⁸ tu yümü'ä' hok hää hämmaxnä xexka', ⁹⁻¹⁰ yïy hämpe'paxex, nüy häpxop xohix yäy tu nü'xok, nüy pexkox yög häpxop xohix, xix häm xexka yög häpxop xohix yäy tu nü'xok, puxix tikmü'ün xohix yäy tu nü'nähä', puxix Kunnix tu' xat, puuy nööm pu' yïpcox pi', yïy yümü'ä hämyümmügäpp-tup, hu' yümügäähä'. Höhmä Topa te nööm häm'äktux xe'e yümmügä 'ohnäg, pâyä hönhä' yümmügäähä', 'üp-tup tu'.

¹¹ Topa te hämpe'paxex, tup-tup hämäxap, tu' mïy, tu yümüg yïmögatux, 'ü yümüg yäyhä 'üyög tikmü'ün, nüy yümüg kuxap-xet Kunnix kuxa müistik, ha kaxiy Topa tep-tup. ¹² Hak müg kuxa mäm ka'ok hämäxap, tu Kunnix hip, tu Topa xexka xe'ëgnäg 'äktux.

¹³ Äxop kamah te häm'äpak max'ax 'äpak, yä' nöy te xa' xuktux, yïy 'äkuxa mäm ka'ok Kunnix kopah, ha Topa te xa mö'xut 'äkuxa pu', yäy Koxuk hää xa mö'xut, yä kaxiy

tikmü'ün te münüytut mö'xut nüy yäy yög münüytut yümmügä', yä 'äxop yä Topa yög tikmü'ün xe'e'. ¹⁴ Kaxiy Topa te häm'äktux xex, nüy yümü'ä popmähä pexkox yög häpxop xohix, tu yümüg möy putup, 'ü mög, ha Topa Koxuk te: "Ya hamün! Yä pexkox yög häpxop pop putup!" kaxiy. Äpu, yümüg Topa xexka xe'ëgnäg 'äktux!

Paot te Topa pu häm'äktux

¹⁵ Äkuxa mäm ka'ok yümüg xuxyä Yeyox kopah, tu' xape xohix xop putup pax, yä' kuxa mäm ka'ok xop xohix hää 'äxape, ha tikmü'ün te 'ä' xuktux, ¹⁶ yïy 'äte Topa tu häm'äktux näm, tu' kuxyä 'ohnäg, 'ap 'äxop 'üm xaxok'ah. ¹⁷ Tu Topa tu' xak, 'öhöm yä yümüg Tak, tu' max xe'ëgnäg, yä yümüg xuxyä Yeyox Kunnix yög Topah, ha tu' xak, puuy Topa Koxuk 'äha mö'lutnä', nüy xa hämyümmügä', xa Topa tu yümüg xe'e'. ¹⁸ xix tu' xak, pu 'äp-tox maxnä', xa hämyümmüg xexka'. Kuyänäm te häuptupmähä', ha kaxiy Topa te tikmü'ün kuxa yümmügäähä', pu tu hämmax hip, ha Topa te 'äxop xänähä', ha' nü', xayiy pop pexkox yög häpxop xohix. Kaxiy Topa te yäy yög tikmü'ün müistik häm'äktux xex, hu: "Äte 'äxop pu popmähä pexkox yög häpxop xohix," kaxiy. Ha 'äte Topa tu' xak, pu pexkox yög häpxop xohihñä xa' müg, xayiy yümmüg, ¹⁹⁻²⁰ ha hämyümmügäähä', xa hämyümmüg, nüy Topa mün ka'ok xe'ëgnäg yümmüg, ha' ka'ok, nüy putpu Kunnix hinnä', nüy pexkox kopa' yümmä' Topa yïpcox'ehä, ha kaxiy Topa te yümüg kuxa kopa häpxopmähä', nüy yümüg kuxa hinnä kamah. ²¹ Yä Kunnix xexka xe'ëgnäg nönmä pexkox tu', tu pexkox yög xop xohix xat, xix häm xexka yög xop xohix xat, xix Hämgäyägnäg yög xop xohix xat, xix häm xexka yög gohet xohix xat, xix häm xexka yög gohet mö'nä'ax xat putup. ²² Topa te Kunnix xexkanä xe'ëgnäg, tu' kuxa mäm ka'ok xop ha mö'lutnä', puuy 'üp-xehnäg xat, yä' xuxyäp-xet. ²³ Ükuxa mäm ka'ok xop te Kunnix yïn putuk hah, 'ükuxa mäm xohix xop yä Kunnix hää' yïn, ha Kunnix te nööm xop tu' xip, tu yümüg yäy putox, tu yümüg xat, nüy yümüg pëñä max. Yä Kunnix te häm xohix xop xix pexkox xohix xop hää' xuxyä'.

2

Tu yümüg hinnähä xe'ëgnäg

¹ Höhmä 'äxop te häpxopmähä kummuk pax, yä 'äyïpcox 'ohnäg Topa pu', ² tup-tat kum-muk hää 'ämög, xix yämïy kummuk pu' 'äyïpcox pip, ha' kummuk xop te 'äxat pax, nööm xop yïpcox 'ohnäg Topa pu' xop xat pax. ³ Yä yümüg xohix te häpxopmähä kummuk, tu yümü' yög yäy putup'ax mïy, tu yäy mün xat kummuk, tu hämpekpaxex kummuk, hu

hāpxompmā kummuk kamah. Ha kaxīy hā Topa te yūmūg kummugā'ax 'ūyānān tu', tu yūmūg xūygā'ax, ⁴ pāyā tute yūmūg kuxa ka xexka', tu yūmūg mō'yā xe'ēgnāg ⁵ hu yūmūg hīnnāhā', 'thā yūmūg pu'uk, yūmūg yīpkox 'ohnāg, huk hittup 'ohnāg, ha yūmūg kuxa hīnnāhā Kunnix mūtik, yā' hok hā yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'ūyānān tu'. ⁶ Topa te Kunnix putpu hīnnāhā', tu yūmūg hīnnāhā kamah, 'ūyī hi xe'ēgnāg, yā Kunnix mūtik yūmū'āte' xat, tu pexkox tu' xat Kunnix mūtik. Yā yūmūg kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik. ⁷ Topa te yūmū'āha hā hāmmaxnāhā', pu tikmū'ūn mōkputox tu' mūg, ha Topa te yūmū'āha hāmmax xe'ēgnāg nāhā', pu' hep xop xohix mōkputox yūmmūg, ha Topa te nōm mō'yā xe'ēgnāg, ha Yeyox Kunnix te yūmūg pupi' xok, nūy hep xohix xop pu mō'yā'ax yūmmūgā'. ⁸ Ha Topa te ta nemēn 'ohnāg, tu xa hāmmaxnāhā', 'thā' hok tu 'āxop kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'ūyānān tu', 'ākuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopa hah. 'Āxop te hāpxompmā max 'ohnāg, pu Topa' yānān tu' xa hāmmaxnā'. Yāmhok. Topa te xa' hok hā' kuxa kummuk xit. ⁹ Hamūn. 'Āxop te hāpxompmā 'ohnāg, puyī Topa ta nemēn, nūy 'ākuxa kummuk xit. 'Amhok. Yī yāy mūn max pe'āpaxeh hok. Yāk-tīgnāg, Yā'ākummu. ¹⁰ Topa te yāp-xehnāg hā'ākuxa kummuk xit, ha Kunnix xok, nūy yūmūg kuxa kummuk tupmā', 'ūyī hāpxompmā max, nūy Topa yōg putat hā yūmū mōy, nūy yūmūg kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik.

Yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik

¹¹ Hōmā'āxop puknōg, 'ap Yoneo yōg tikmū'ūn'ah, yīy Yoneo xop te 'āxuxet'ax mīy. "Yāy nāg xax mep 'ohnāg xop." kaxīy, nūy yāy yōg xax mep'ax 'āktux. Yā' hit-tap hā xix hōnhā Yoneo yōg tikmū'ūn' te' pit xop yāy xax mep 'ūyīmap tu'. Pa 'āxop yōg mōnāy xop te' xax xak 'ohnāg, yā Topa hā'āpuknōg. ¹² Hōmā'āxop Kunnix hā'āpuknōg kamah, 'ap Topa yōg tikmū'ūn' kopa 'āpip'ah, ha Topa te' pa'ax mīy Yoneo yōg tikmū'ūn' mūtik, 'āxop mūtik 'ap mīy'ah, Topa yūmmūg 'ohnāg hah, tu hāpkutnā'ax Kunnix hip 'ohnāg, puyī 'ākuxa tupmā'. Yā Topa hā'āpuknōg, tu tu 'āpīp 'ohnāg. ¹³ Pa hōnhā Yeyox Kunnix mūn te 'āxop nūnnāhā', tu Topa yīkāgnāg ha 'ānūnnāhā', ha Kunnix xok mōpkupnix tu', nūy 'ānūnnā', nūy tu kuxap-xet 'āxop kuxa mūtik. ¹⁴ Yā hōmā'āxop xix Yoneo xop yāytuk-mīy punethok, ha Kunnix xok, xa 'āxop xix Yoneo xop yāyhā Kunnix yōg tikmū'ūn' puxet, ha' xok, nūy yāytuk-mīy kuxyā', 'ū yūmūg kuxa xohix tu māmmā', xayīy 'āxop yā Yoneo xop hā'āxape', ¹⁵ ha Yoneo xop yōg xat'ax nōa', ha tikmū'ūn' xop 2 yāyhā tikmū'ūn' xop puxet, tu' yāyhā tikmū'ūn' tup, ha Topa te' kuxa

māmmāhā', ¹⁶ Yā Kunnix te mōpkupnix tu' xok, nūy yāykix'ax kuxyā', puyī Yoneo xop xi' puknōg xop yāy putup pax, yīy Topa ha putpu' nūnnāhā', puyī Topa yīkāgnāg hā' pip. ¹⁷ Yā Kunnix nūn, tu hām'āpāk max'ax 'āktux, tu Topa gāy kux'ax 'āktux, pu tikmū'ūn' kuxa tu' mām, 'āxop puknōg xop pu hām'āktux, Topa tu hāptox tu 'āpip, xix Yoneo xop pu hām'āktux, nōm xop te Topa tu yīkāgnāg hā' pip. ¹⁸ Hamūn. Kunnix te yūmūg xohix nūnnāhā', pe Yoneo yōg tikmū'ūn, pe' puknōg yōg tikmū'ūn, ha yūmūg nūnnāhā Topa hah, ha Topa Koxuk te yūmūg ka'ogāhā', yūmūg Topa hā yīkāgnāg pi'.

¹⁹ Yī 'āxop puknōg 'ohnāg nōmāhā'. Yā Topa yōg tikmū'ūn' kamah, tu Topa hā 'āxape'! ²⁰ Topa te tik xop nū'pok pu hām'āpāk max'ax 'āktux, tu tik xop nōy nū'pok, pu Topa pupi hām'āktux, ha nōm tik xop 2 te Kunnix 'āktux, tu Kunnix xok'ax 'āktux, ha 'āxop yīpkox pip, tu' kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, ²¹ ha' xohix nōg nōy nā' mōgāhā', tu mōktu xohix, yā Topa yōg tikmū'ūn' xē'e'. ²² Kaxīy 'ākuxap-xet Kunnix kuxa mūtik, pu Topa 'āxop tu' xip ka'ok, nūy yāy Koxuk te 'āxop tu' xip ka'ok.

3

Paot te Yoneo xop hā' puknōg xop pu hām'āpāk max'ax 'āktux

¹ Yāk mūn Paot, tu Yeyox Kunnix pu hāpxompmāhā', yā kanet kopak xip, 'āxop pu hām'āpāk max'ax 'āktux tu', tu Topa pu hām'āktux 'āxop pupi'. ² Yā Topa te nūgkutnāhā 'āhah, nūy xa hāmmaxnā', ha 'āxop te hām'āpāk, tu hāmyūmmūg. ³ Hōmā, hāmhiittap 'thā', Topa te hāmpe'paxex, pa tikmū'ūn' 'ūn pu hām'āktux 'ohnāg, tu nōm pe'paxex'ax 'āktux 'ohnāg hāmyāxatamuk xohix hā, tu yāk mūn pu hām'āktux nōmāhā. 'Āte xa kax'āmi kutōgnāg nūhū tappet tu'. Yā Topa te hāmpe'paxex tap, tu Yoneo xop xi' puknōg xop yāy kotūnnāp-tup, puyī yāyhā' xape', puyī Topa' xohix ha hāmmaxnā xexka'. ⁴ 'Āxop te tappet mō'kupix, 'a' yūmmūg, yā 'āte tappet mīy, nūy yōg hāmpekpaxex'ax 'āyūmmūgā', nūy xa Kunnix 'āktux, 'āpōm xok mōpkupnix tu', yūmūg pupi' xok, nūy Yoneo xop xi' puknōg xop ha hāmmaxnā'. ⁵ Hōmā Topa yīy 'ohnāg, tu hām'āktux 'ohnāg, pa hōnhā Topa Koxuk te hāmyūmmūgāhā', tu tik xop pu' xuktux, tu tik max mō'pok, pu tu hām'āktux, xix tik max xop te Topa pupi hām'āktux tu' xuktux, ⁶ Yā hām'āktux xē'e', hu: Topa te' puknōg xop xix Yoneo xop ha hāmmaxnāhā', yā yāy putuk. 'Ūxohix te Kunnix hā 'ūyīn. Tikmū'ūn' putox te yāy yīn xat, nūy tu' pēnā max, hā kaxīy Kunnix te yūmūg xat, nūy tuk pēnā max. Yā Topa te Kunnix hā hām'āktux xex, nūy

hām'āpak max'ax hā hāmmaxnā', nūy Yoneo xop xi' puknōg xop ha hāmmaxnā', yā yāy putuk.

⁷ Topa tek xānāhā', tu mōgkutnāhā', 'ūyī 'ā hām'āpak max'ax 'āktux, tuk yāy kutnāhā', xik ka'ogāhā'. ⁸ Yāk-tōgnāg, ha Topa yōg tikmū'ūn xohix xexka', pa Topa tekmuñ yāyutnāhā', 'ūyī' puknōg xop pu hām'āpak max'ax 'āktux, ha hām'āpak'ax te Kunnix 'āktux, ha Kunnix te' kuxa mām xop ha hāmmax xe'ēgnāg gāhā', yītikmū'ūn kuxa te' yēy. ⁹ Ha Topa te nūgkutnāhā', 'ū hām'āktux xe'e', nūy hām'āpak max'ax 'āktux tikmū'ūn xop xohix pu', tuk hittup. Hōmā Topa te hāmp'e'paxex, nūy Yoneo xop, xi' puknōg xop ha hāmmaxnā', ha hāmyāxatamuk xohix hā' yī 'ohnāg, pāyā hōnhāk xat, 'āte tikmū'ūn xohix pu hāmyūmmūg'. Yā Topa max xe'ēgnāg, tu hāpxop xohix mīy, tu kama' hep xohix xop ha hāmmaxnāhā'. ¹⁰ Tu' kuxa mām ka'ok xop ha hāmmaxnāhā', nūy pexkox yōg xexka xop tu' mūy, nūy xat'ax xop tu' mūy, puyī hāmyūmmūg, yā Topa te hāmyūmmūg xe'ēgnāg. ¹¹ Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'ihā', 'ap xip'ah hāhān, xix pexkox 'ap xip'ah, 'ihā Topa te hāmp'e'paxex, nūy Yeyox Kunnix xok'ax hā' hep xohix xop yāy tu nūnnāy, pu nō yāyhā tikmū'ūn yāp-xehnāg. Yā hōnhā Topa te' mīy, yūmūg xuxyā Yeyox xok'ax hā' 'ūmīy, ¹² 'ūyī yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik, hu' mām ka'ok 'ūkopah, hu yūmūg kuxānōg 'ohnāg, nūy Topa yīkāgnāg hā yūmūg pi'. ¹³ 'Ukxūy, pa 'ākuxa tuknōg hok, nūy Topa yōg putuk hā mōg. Yā Topa tek xūy hā' xa hāmmaxnāhā'.

Kunnix te mō yūmūg yāy xe'ēgnāg

¹⁴ Yīk kopauxhāk xip yūmūg Tak Topa pu'. Yā yūmūg Tak xe'ēgnāg, tu hāpxop xohix mīy, ¹⁵ tu yūmūg pēnā max, yūmūg 'ātak putuk, mō yūmūg yāy xe'ēgnāg tu', ha hāmmaxnāhā yāy kutok xop ha', tu pexkox yōg kutok xop, xix hām xexka yōg kutok xop ha hāmmaxnāhā'. ¹⁶ Yā' max xe'ēgnāg! 'Āte' xak, puyī Topa Koxuk 'ākuxa ka'ogā', xa 'āka'ok, ¹⁷ ha tu' xak kamah, pu 'ākuxa māmāmā ka'ok, pu Kunnix 'ākuxa kopa xihip, xayīy 'āxapep-tup pax, nūy kama Topap-tup pax xexka', ¹⁸ nūy Topa yōg tikmū'ūn xohix mūtik hāmyūmmūg. Yā Kunnix te tikmū'ūn mō'yāy xe'ēgnāg, yītikmū'ūn pe'āpaxeh mōktu 'ākuxa te' yēy Topa pu', yā yūmūg putox ka'ok 'ihā' nōm mō'yāy'ax pekpaxex. Ha kaxīy 'ākuxa hittup xexka', yā Topa mūn te 'ākopa' xip ka'ok, ¹⁹ tu mōktu 'āxop te hāmyūmmūg xe'e', yā Kunnix te yūmūg mō'yāy xe'ēgnāg mō kuma' mōg. 'Āpu' xak, nūy mō'yāy'ax yūmūg, nūy 'ākuxa' yēy, ha kaxīy Topa xe'ēgnāg te 'ākopa' xip ka'ok.

²⁰ Puyī' xohix Topa xexka 'āktux, ha yūmūg ka'ogāhā', tu yūmū'ā ha hāmmaxnā

xexka', 'ihā yūmū'āte ta tu' xak, pu hāmmaxnāk-tōgnāg. Yā Topa te hāmp'e'paxex xexka', ha yūmū'āte hāmp'ekpaxex kutōgnāg. ²¹ Puyī' kuxa mām ka'ok xop xohix Topa max xe'ēgnāg 'āktux, puyī' xuktux mō kuma' mōg. Yā Yeyox Kunnix te yūmūg ka'ogāhā' 'ūyī Topa max xe'ēgnāg 'āktux. Puyī' hāmyāxatamuk xohix hā' xuktux, pu tu kux 'ohnāg. Hamūn.

4

Kunnix hā yūmūg yīn puxet

¹ Yeyox Kunnix pu 'āte hāpxopmāhā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux, hu kanet kopak xip, ha xa tu' xak, xa hāpxopmā max. Topa te 'āxānāhā', xa hāpxopmā max. ² Yā kutōgnāg pe'āpaxex, nūy 'āyī pu'uk, nūy 'āndy hip, nūy nōā'tot, 'āxop te 'āxapep-tup pax tu'. ³ 'Āndy gāyā hok, nūy yā 'āxop putox puxet, xix 'ākuxap-xet, yā Topa Koxuk te 'āxop nūnnāhā', xa yāyhā tikmū'ūn, nūy yāp-xet. ⁴ Topa Koxuk puxet, xix 'āxop yā Kunnix hā 'āyīn puxet, ha Topa te 'āxānāhā', xa Kunnix nūn'ax hip, xayīy pexkox tu nū mūtik 'āmōg, nūy 'āpīp ka'ok. ⁵ Ha yūmūg xuxyāp-xet kamah, ha yūmūg kuxa mām Yeyox Kunnix yāp-xehnāg kopah, ha yūmūg putox pix kamah, 'ūyī yūmūg xuxyāp-xet 'āktux. ⁶ Ha Topa yūmūg Tak yāp-xehnāg, tu' xohix hā' xuxyā, tu tikmū'ūn kopa hāpxopmāhā' tu' kopa' xip.

⁷ Kunnix te Topa Koxuk yūmū'ā ha nū'kutnāhā', pu yūmūg ka'ogā', 'ūyī yūmūg hāpxopmā ka'ok, nūy yāy xape ka'ogā kamah. ⁸ ha Topa yōg tappet te:

"Tik te pepi' mōg, tu' gāy xop kīy, nūy yāy mūtik mōgā',

xix kanet kopa' pip xop mōg, nūy mōgā kamah,

tu yā tu hāpxop hok popmāhā", kaxīy

⁹ Tep tu hām'āktux, hu: "Tik te pepi' mōg", kaxīy? 'Ukxutux, nūy tik kaka' mōg hāmāxap'ax 'āktux. Tu yā yūmūg xuxyā Kunnix 'āktux, 'ihā' tik puxet 'āktux. ¹⁰ Yā tik puxet xok, ha nō hāpkot, tu putpu' hi, tu pepi' mōg pexkox ha, yā kaka' mōg hāmāxap, tuk-nāy tu pepi' mōg, hāmnōgnōy kūnāpa' mōg, tu hām xexka tu' xip, xix pexkox tu' xip kamah, nūy pexkox xop yīkāgnāg hā' xip, nūy tikmū'ūn yīkāgnāg hā' xip kamah.

¹¹ Tu Topa Koxuk hōm tikmū'ūn pu', puyī' kuxa mām ka'ok xop ka'ogā'. Tu' yāg ka'ogāhā', nūy mō'pok, xi' yāg ka'ogāhā', pu Topa pupi hām'āktux tikmū'ūn pu', xi' yāg ka'ogāhā', pu hām'āpak max'ax 'āktux, xi' yāg ka'ogāhā', pu' kuxa mām xop pēnā max, xi' yāg ka'ogāhā', pu' kuxa mām ka'ok xop pu hāmyūmmūg'. ¹² Yīy Kunnix pu tu hāpxopmā max, puyī' kuxa mām ka'ok xop ka'ogā'. Yā' kuxa mām ka'ok xop te Kunnix hā' yīn puxet. Tikmū'ūn putox te yāy yīn

xat, nūy tu pēnā max, ha Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop xat kamah, nūy tu pēnā max.¹³ Yā yūmūg kuxa mām ka'ok Kunnix kopah, hu yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik. Yā Kunnix hā yūmūg xohix yā tikmū'ūn puxet, nūy yūmūg Topak-tol xop xe'ēgnāg, tu mōktu Topa pu yūmūg xiaptap xop putuk, tu mōktu Kunnix putuk.¹⁴ Yā kakxop putuk, 'ihā hāmpē'āpaxeh hok. 'Āpu hāmyūmmūg, xa tik kummuk xop pu 'ayīpkox 'ohnāg, tu hām'āktux'ax puknōg 'āpax hok, ka Topa yōg putuk xax, tik kummuk te xa mō'āmā hah.¹⁵ Hām'āpax hok. Pa hām'āktux xe'e', koit hok, 'ānōy putup pax tu hāpxe'e'āktux, nūy Kunnix putuk. Yā Kunnix yāk xohix hā yūmūg putox, nūy yūmūg pēnā max.¹⁶ Kunnix hā yūmūg xohix yīn, nūy nōm hā hām'āpak nām, pu yūmūg xohix xat. Ha' kup te' yīn tu yāy hi', nūy tu mōg max, ha kaxīy tikmū'ūn kuxa mām ka'ok xop xape xop te yāy tu hi kamah, nūy Kunnix hā' yīn, tu yāy hittupmāhā', tu yāy putup pax.

Yūmūg kuxa hi xe'ēgnāg nōmhā

¹⁷ Yīy 'āte xa hām'āktux nām, hu: Tikmū'ūn te Topa yūmmūg hok, puxix hitop tu hāmpē'paxex. Yā Kunnix te yāy 'āxet'ax 'ā' hōm, 'āte 'āxat, hu: Hāpxopmā'ax hitop kuxyā', nūy nōm hāmhitop hāmpē'paxex xop mūtik mōg hok, nōm xop yā Topa hā' puknōg.¹⁸ Hap-tox ka'ok, tu hāmyūmmūg 'ohnāg, tup-tup nōg, pu Topa 'ihīnnā', tu' yīpkox 'ohnāg Topa pu', yīy nōm kummuk xop nīm, nūy kummuk mīy'ax xop pe'āmōg hok.¹⁹ Ha yāyhāup 'ohnāg, tu' nōy hā' xupxet pax, tu' xak, nūy hāpkummuk xohix mīy.

²⁰ Pa 'āxop te Kunnix yūmmūg max, hu hāpxopmā max, Kunnix te hāpxopmā max hah.²¹ Hōmā tikmū'ūn te xa Kunnix 'āktux, ha 'ākuxa mām ka'ok nōm kopah, hu nōm mūtik hāmyok mīy, nūy Topa yōg putuk hā'āmōg,²² tu hāpxopmā'ax hittap nīm, nūy tu yāy putup mīy'ax hok, yā 'ākummugā tap,²³ ha Topa te 'ākuxa xix 'āp-tox tupmā'ax,²⁴ xa 'āxop max xe'ēgnāg Topa putuk. Yā Topa mūn te hāmyok mīy, tu hāpxopmā max, tu hāmmaxnā xe'ēgnāg.

²⁵ Yīy koit hok, hu ta 'ānōy pu hāpxe'e'āktux, yā yūmūg xohix te Kunnix hā' yīn.²⁶ 'Āgāy, 'ihā hāpkummuk mīy hok, pāyā 'āxuxi', nūy 'āmnīy tox hā' 'āgāy hok.²⁷ 'Ūtux hok pu Hāmgāyāgnāg 'ākuxa kummugā hok.²⁸ Tikmū'ūn te' xupxet tap, puxi tu' kuxyā' xupxet, nūy tu max, nūy xe tu xupxet hok, nūy tu hām max, tu hāmyok mīy, puyīy tikmū'ūn hok xop pu hāpxop popmā'.²⁹ Hām'āktux kummuk hok, hu ta hām'āktux max, nūy mō'ānōy nīyāmā, nūy 'ānōy hittupmā'.³⁰ Topa Koxuk pu' hupmā hok, ka tu' kuxa hittup 'ohnāg. Yā Topa te xa yāy Koxuk nū'kutnāhā', nūy tu hām'āktux xeh,

nūy 'āpēnā max. 'Ap max'ah tikmū'ūn te Topa Koxuk kuxa pu hupmā'. Yā 'āpēnā max xe'ēgnāg, tu 'ākuxa hittupmāhā', tu xa hām'āktux xex, xayīy Topa yōg tikmū'ūn. Yīy Kunnix te 'āmōgāp-tup pexkox tu', 'ihā hāptup xe'e mō'nāax, ha Kunnix nūn, nūy yāy xape xop mōgā'.³¹ Yīpkūmīy hok, xix 'āgāy hok, 'ānōy mānōg hok, hāpkute' ex kummuk hok,³² pa 'ānōy kuxa ka', nūy tu' yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā, pu tu kux. Yā Topa te 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', ha' kux, Kunnix xok'ax hā' xaxogāhā'.

5

Yūmū'ā Topa hā yāy kutox xop
¹ Topa hā 'āxop kutox xop, ha mō'āyāy xe'ēgnāg, yīy hāpxopmā max, nūy 'Ātak Topa putuk 'āxop, nūy hāpxopmā max.² 'Āxape xop putup pax, yā kaxīy Kunnix te mōg yūmūg yāy xe'ēgnāg, tu yūmūg pupi' xok, ha Topa tep-tup, tu' hittup.

³ Topa hā 'āxop tikmū'ūn xe'e', hu hām'āktux max, nūy tu hāpkummuk 'āktux hok, nūy 'ānōy yōg hāpxop putup hok, nūy xonniix hok, nūy 'ānōy hā' 'āxupxet hok, 'ūmīy hok. Yā Topa yōg tikmū'ūn hām'āktux kummuk pu kummuk,⁴ pa hām'āktux max, nūy hām'āktux kummuk tu kux, nūy hām'āktux hitop tu kux, nūy tu Topa max 'āktux pax, hu: 'Āmax Topa! Kaxīy.⁵ 'Āte xa hāpxe'e'āktux: Topa xix Kunnix te tikmū'ūn xop putup nōg, nōm te' nōy hā' xupxet xop, tu nōm mūtik tikmū'ūn xat 'ohnāg, yā' kummuk xop te hāpkummuk mīy, tu' nōy hā' xupxet, tu' nōy yōg hāpxop putup pax, yā hāpxop 'ūm te nōm xop hā' topa komut, 'ūp-tup pax xexka hah, tu Topa xe'ep-tup kutōgnāg, yā hāpxop xohix mūn putup pax xe'e'.

⁶ 'Ūtux hok pu' nōy 'āmō'āmā hok hām'āktux hitop hā'. Topa te hāpxopmā'ax kummuk putup nōg, tu' yīpkox 'ohnāg xop kummugāp-tup 'ūyānān tu'.⁷ 'Āpu, nōm kummuk xop nīm.⁸ Yā hōmā 'āxop te hāpkummuk mīy pax, ha hāpkoxtap te 'ākuxa kopa' xip, pa Topa te 'ākuxa kummuk xit, tu 'ākuxa tupmāhā', hu hāpxopmā max nōmhā'.⁹ Topa te 'ākuxa tupmāhā', 'āpu hāpxopmā max, nūy 'ānōy kuxa ka', nūy hāmyok mīy, nūy hāpxe'e'āktux.¹⁰ Xi' xak, nūy xe hāpxopmā max'ax hā' Topa kuxa hittupmā'.¹¹ Hāpxopmā hitop hok, tikmū'ūn nōy xop mūtik, hāpxopmā hok, nūy xetxo putuk hāpxopmā hok. Yā xetxo te hāpkoxtap 'ihā' xupxet, tu' xaptop. 'Āpu, 'ōg hāpxopmā'ax mūg tikmū'ūn tu'.¹² Yā hāpxopmā'ax xaptop te yāy pu' hūpmāhā',¹³ 'ihā tikmū'ūn nōy te' yūmmūg, ha' kummuk,¹⁴ ha tikmū'ūn te' yūmmugāhā', nūy tu' mūg, yīy Topa yōg tappet te:
 "Āxop mō'āyōn xop, yāy koxak,

'āyok, nūy 'āxit, nūy 'āhi',
ha Kunnix te xa hāptupmāp-tup," kaxīy.
Yā hāptupmāp-tup, ha kaxīy Kunnix te yūmūg
hāmyūmmūgāhā', 'ūyīy yūmūg hāmyūmmūg
max.

¹⁵ 'Ōg pa 'āti'. Āpu, Topa yōg putat hā 'āmōg
kuma 'āmōg, tu hāmyūmmūg, nūy hāpxomā
max. ¹⁶ Yā hāmyāxatamuk te' nōy hā yāyikutut,
yīy 'ānnīy xohix hā Topa pu hāpxomā max,
tikmū'ūn nōy te hāpxomā kummuk hah.
¹⁷ 'Āp-tox ka'ok hok, hu hāmyūmmūg max,
pa yūmūg xuxyā pu 'āyīpkox pi', nūy 'ūyōg
hāmputup'ax mīy.

¹⁸ Ta hep xupyāg xo'op hok, xa paptux
hok, ha 'ākummuġā'. Pūyā Topa Košuk
'ākopa xip, nūy 'ākuxa hittupmā'. ¹⁹ 'Āxape
pu Topa yōg hām'āktux 'āktux, xix Topa yōg
hām'āktux'ax kutex, nūy tu 'ānōy ka'ogā', tu
yūmūg xuxyā Yeyox pu 'āxop kutex, nūy nōm
pu: Yāyā, 'āmax! Kaxīy. ²⁰ Āpu Topa yūmūg
Tak pu hām'āktux kamah, nūy 'ūmax'āktux,
ha yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix tep-tup, 'ū
yūmūg Topa max 'ūm'āktux. ²¹ Yeyox Kunnix
yā yūmūg xuxyā, yīy yūmūg yāy xape
xohix puk yīpkox pip.

'Ūyīpkox xi' xetut 'āktux

²² Pūyā 'ūhūn yāy yīpkox pu' yīpkox xip, nūy
yūmūg xuxyā Kunnix pu' yīpkox pi' kamah.
²³ 'Ūyīpkox te yāy xetut xat, ha kaxīy Kunnix
te' kuxa mām ka'ok xop xat, tu nōm pupi'
xok, pu tu yāyhā Kunnix hā tu yīn, nūy
Kunnix pu 'āyīpkox pi'. Yā tikmū'ūn putox
te yāy xat, nūy tu pēnā max. Ha kaxīy
Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop xat, nūy tu
pēnā max. ²⁴ Pūyā 'ūn yāy yīpkox pu yā'
yīpkox pi'. Kaxīy 'ūkuxa mām ka'ok xop te
Kunnix pu' yīpkox pip.

²⁵ Pūyā' yīpkox yāy xetut mō'yāy xe'ēgnāg,
yā kaxīy Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop
mō'yāy xe'ēgnāg, tu nōm pupi' xok, ²⁶ puyīy
Topa hā 'ūyōg tikmū'ūn, ha kōnāg hā' pix, xix
yāy yōg hām'āktux'ax hā yūmūg yūmmūgāhā',
²⁷ 'ūyīy yūmūg māynāg hamūn pu', nūy
hāpkummuk hok hā yūmmūg pip, nūy yāyhā
max xe'ēgnāg. ²⁸ Tik te yāy mūn pēnā max.
Pūyā yāy xetut kaxīy pēnā max kamah. Tik
te' xetut pēnā max, puxix yāy mūn pēnā
max kamah. ²⁹ 'Ok xip tikmū'ūn te yāy mūn
putup hok? 'Āmhok, Yāp-tup. Yā' xohix te
yāy mūn putup, hu yāy xīnnāhā', ha kaxīy
Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop putup, tu
nōm pēnā max. ³⁰ Yā yūmū'āte Kunnix hāk
yīn, pu yūmūg xat, nūy yūmūg pēnā max,
³¹ yīy Topa yōg tappet te: "Pūyā tik yāy
tak nīm, xi' tut nīm, nūy tu xetut mūy, nūy
nū mūtik 'āti'. Yā yāyhā' yīn puxet. Kaxīy.
³² Ha kaxīy Topa yōg tappet te hām'āktux
xe'e', tu yūmū'āhāmyūmmūgāhā', hu Kunnix
xi' kuxa mām ka'ok xop 'āktux. Yā' kuxa
mām xop te Kunnix hāp-tox puxet, ³³ tu

'āxop 'āktux kamah, nūy yīpkox yāy xetut
pēnā max, yāy mūn pēnā max putuk, nūy
xetut yāy yīpkox pu' yīpkox pi', 'ūyīpkox xexka
pe'paxex tu'.

6

'Ātak mūnōm xop xik-tok xop 'āktux

¹ Kakxop, Topa te 'āp-tup, xa 'ōg 'ātak
pu 'āyīpkox pi', xix 'ātut pu 'āyīpkox pi', yā
hāmyok. ² Topa yōg tappet te: "Yā' 'ātak mūn
'āktux max, xix māy 'āktux max," kaxīy. Yā
Topa te 'āxat hāmāxap, xa 'ātak max 'āktux,
hak-nāy tu hām'āktux xex, pu tikmū'ūn tu
hittup tox, ³ hu: "nūy 'āhitup, pu Topa xa
hāmmāxnā', xa 'āhitup tox hām xexka tu",
kaxīy.

⁴ 'Ātak mūnōm xop, xix māy mōnōm
xop: 'Āpu 'āk-tok kute'ex kummuk hok,
nūy tu gāyā hok, tu nōm yūmmūgā', puyīy
hāpxomā max, yā Kunnix te xa' hōm yāy
'āxet'ax, xa 'āk-tok yūmmūgā max.

⁵ 'Āxop kāmānat xop, 'āxuxyā nōm te 'āxat'ax
pu 'āyīpkox xip, 'ākuxānōg, nūy māynāg
hāpxomā', nūy Kunnix pu 'āhām. ⁶ 'Āxuxyā
pu 'āyīpkox xip, nūy 'āhām max, 'āxuxyā
te 'āpēnāhā' ihā, xix 'āpēnā hok 'ihā' kama
'āhām max. 'Āmun yā Kunnix hā kāmānat,
yīy Topa te 'āxat, xa 'āxuxyā yōg xat'ax mīy,
'āxop te Kunnix putup pax tu'. ⁷ 'Āhām max
'āhitup tu', Kunnix pu 'āhām, hu 'āhitup,
'āxuxyāp-xet pu 'āhām'ah, yā yūmūg xuxyā
Kunnix pu 'āhām kamah. ⁸ Topa te yā
'āpēnāhā', tu tikmū'ūn xohix xop pu pagop-
tup, tute tikmū'ūn te hāpxomā max pu
hāmmāxnāhā', xix tikmū'ūn te hāpxomā
kummuk pu hāpkummugāhā'.

⁹ 'Āxop 'āxuxyā xop: 'Āpu 'ōg kāmānat xop
pu hāpxomā max, xix nōm mānōg hok, tu:
"Āte 'ākix'ax!" kaxīy. 'Ūxaxok hok: 'Āxuxyā
xop xix kāmānat xop xohix te Topa pu' hām,
ha pexkox tu' xip, ha yā xohix Topa yōg
kāmānat, yā 'āxohix te Topa pu yā' nōy putuk.

Topa yōg xonat xop

¹⁰ Hōñhā 'ākuxap-xet yūmūg xuxyā kuxa
mūtik, hu 'āka'ok, yā yūmūg xuxyā te
'āka'ogāhā', 'ūyīy hāpkummuk mīy hok.

¹¹ Xonat xop te pipkup hā' yāy mō'tat,
puyī' gāy xop kummugā hok. Ha kaxīy
Topa te 'āka'ogāhā', pu Hāmgāyāgnāg 'ākuxā
kummugā hok. ¹² Yā yūmū'āte tikmū'ūn gāy
mūtik yāykix 'ohnāg. 'Āmhok. Pāyā pexkox
yōg gāyxop mūtik yūmūg yāytuk-mīy. 'Ūxohix
yā hāpkoxtap yōg gāy xop, tu yūmūg nōāp-
tup, yīy Topa te yūmūg ka'ogā'ax, 'ūyī' gāy
xop yōg kummuk mīy'ax kuxyā'. ¹³ 'Āpu,
Topa yōg hāpka'ok pa', nūy 'āka'ok, xonat
xop putuk, nūy gāy xop yōg hāpxomā'ax
kummuk kuxyā', nūy 'ānū pa hok, 'ākuxānōg
'ohnāg tu'. Yā 'ākuxa tu mām ka'ok 'āpi'. ¹⁴ Ha
xonat te' xax ka'ok hā mō'tat, ha pipkup

hā' xax mīy, pu xonat xop mō'yāy nīy, tu yāy kūnāy hīy pipcup hā'. Kaxīy Topa te 'āyat, xa hāmyok mīy, nūy yāyhāhup hok, yā yāy kunāy hīy'ax putuk. Ha tikmū'ūn xohix te 'āxop 'āktux'ax, hu: "Yā' koit 'ohnāg," kaxīy. Kama xonat te pipcup xax mō'tat, nūy nō yāy kep mō'mīy, puyī' gāy xonat xuhmīy hok. Ha kaxīy 'āxop te hāpxopmā max, puyī' tikmū'ūn pēnā', hu: "Yā' max 'ōhōm. 'Ap hāpkummuuk 'ūm mīy'ah," kaxīy. Tu yūmūg xuxyā 'āktux max. ¹⁵ Ha xonat xop te pataxax ka'ok tat, nūy hāpkumep mō'ka'ok, ha kaxīy 'āmōg mō'ka'ok, nūy hām'āpak max'ax 'āktux, 'ākuxa hittup tu', ha hām'āpak max'ax te tikmū'ūn kuxa māmmāhā'. ¹⁶ Ha xonat xop te pipcup 'ānuk xexka tat, nūy mō'yāy nīy, nūy gāy xop yōg pox xox mō'hap'ax tu xok. Ha kaxīy 'ākuxa mām ka'ok Kunnix kopah, nūy Topa tu 'āpip ka'ok, pu Hāmgāyāgnāg 'ākuxa kummugā hok. ¹⁷ Ha xonat xop te mō'yāy kux xax ka'ok tat, nūy nō yāyputox pak, puyī' gāy xop 'ūp-tox tak hok. Hā kaxīy 'āxop te Topa pe'āpaxex, tu 'ākuxa tuknōg 'ohnāg, hāmpe'āpaxex max tu'. Yā Topa te 'ākuxa kummuk xit tap, nūy mō 'ākuxa max tat 'ūyānān tu'. Ha xonat xop te mīkax xexka pop, nūy gāy xop kix. Ha kaxīy 'āxop te Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, nūy yāmīy kummuk yōg hāpxopmā'ax kummuk nō'ā', ha Topa Koxuk te 'āka'ogāhā', xayīy hām'āktux ka'ok. ¹⁸ 'Āxop te Topa yōg hām'āktux 'āktux, ta Topa pu hām'āktux pax, ha Topa Koxuk te xa hāmyūmmūgā'ax xa Topa pu hām'āktux max. 'Ōg pa 'āti', 'ākuxa tuknōg hok, nūy Topa yōg tikmū'ūn pupi hām'āktux Topa pu'. ¹⁹ Tu Topa ta tu' xax, puyī' 'ūgmūn pu hām'āktux, nūy ka'ogā', 'ūg hām'āktux tikmū'ūn pu', nūy Topa yōg hām'āktux'ax xe'e yūmmūgā'. ²⁰ Tu te nūgkutnāhā', 'āte hām'āpak max'ax 'āktux, tu' xuktux kamah, 'ihā kanet kopak xip, yīy Topa ta tu' xax puk ka'ogā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux pax.

Paot te' xape xop 'āneo

²¹ Yūmūg xape Tikik te 'ūgmūtik hāpxopmāhā, nūy 'ūgmūn tu nō tu tehet, tu 'āha' mōg putup, hak mūn 'āktux'ax, nūy xa hāmyūmmūgā', ²² tu 'āha' mōg, nūy xa hām'āktux, nūy 'ūgmūg hām'ax 'āktux, xayīy 'āxop hittup kamah.

²³ Puyā Topa yūmūg Tak xix yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix 'ākuxa māmmā', xix mōlāyāy xe'ēgnāg, xix 'ākuxa māmmā ka'ok yāy mūn kopah. ²⁴ Puyā Topa xa kāmmāxhā', 'ihā 'āxop te yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix putup pax mō'kuma 'āmōg. Tu ta tu kux.

PAOT TE KŌMĒN PINIO YŌG KUXA MĀM KA'OK XOP PU KAX'AMI'

¹ 'Ūgmū'ūg Paot xix Tīmōn, tu Yeyox Kunnix puk mū'āte hāpxopmāhā', tu nūhū tappet kax'āmi', tu kōmēn Pinio yōg tikmū'ūn pu kax'āmi', nōm xop kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopa' xop pu kax'āmi', ha' kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik, xi' yōg tik pēnā max'ax xop pu kax'āmi', xix tik xop te' hok xop pu hāpxop popmāhā pu kax'āmi'.

² Pūyā Topa yūmmūg Tak xa hāmmmaxnā'. Pūyā yūmmūg xuxyā Yeyox Kunnix xa hāmmmaxnā' kamah, nūy 'ākuxa māmmā'.

Paot te Topa pu hām'āktux

³ 'Āte Topa pu hām'āktux, 'ihā 'āte' āpekpxex, tu: "Āmax Topa', yā xate Pinio yōg kuxa mām ka'ok xop ka'ogāhā!", kaxiy. ⁴ Hu Topa pu hām'āktux, 'ūgkuxa hittup tu', ⁵ 'ihā 'āte' ūg hāpxopmā'ax pekpaxex. Yā 'āxop 'ūgmūn 'ahā 'ātehet, nūy hām'āpak max'ax 'āktux, tu hōmā xix hōnhā 'ūgmūn mūtik hāpxopmāhā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux. ⁶ Topa te 'ākuxa kopa hāpxopmāhā', tu xa hāmmmaxnāhā', tu' kuxyā 'ohnāg, ha mōktu Yeyox Kunnix yōg hāptup xe'e mō'nāhā', ha tute kuxyāp-tup, Thā Kunnix putpu' nūn. Yā 'āte' yūmmūg. ⁷ Tu 'āxop pekpaxex, 'ānnīy xohix hā hāmpkaxex, tu 'āte 'āp-tup pax xexka', 'ūgmūn mūtik 'āxop te hāpxopmāhā'. Topa te 'āxop xexkanāhā 'ūgmūtik, tu yūmmūg xexkanāhā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux, yā 'ōhōm Topa yōg hām'āktux xe'e. 'Āte nōmhā' xuktux, 'ihā kanet kopak xip, tu hōmā' xuktux, 'ihā 'āte hāpkumep hā, hām'āktux ka'ok hā tuk mōg. ⁸ Yeyox Kunnix te mō'āyāy xe'ēgnāg, ha kaxiy 'āte' 'āp-tup pax kamah, 'ap koit'ah 'āte', Topa te' yūmmūg.

⁹ Ha 'āte Topa tu' xak, pu 'āxop 'āxape kuxa mām xop xohix 'ūp-tup pax, tu mōktu yāp-tup xe'e'ēgnāg, tu hāmyūmmūg, tu mōktu hāmyūmmūg xexka', ¹⁰ nūy hāmmax 'ūm yāykutnā', nūy 'ākuxa tup tat, 'ihā Kunnix te putpu' nūn, xayiy yā 'ōg hāpxopmā'ax xa' hupmā' hok. Yā Kunnix yōg hāptup xe'e mō'nāp-tup. ¹¹ Ha Yeyox Kunnix yāp-xehnāg te 'ākuxa kopa hāpxopmā max, puyiy tikmū'ūn xohix Topa max xe'ēgnāg 'āktux.

'Āte Kunnix tu hāpxopmāhā'

¹² 'Ūkxape xop: 'Āte xa hāmyūmmūgāp-tup. Gāyxop tek xūygāhā', xil hiy kanet kopah, pāyā Topa te hāmmmaxnāhā nōmhā', hak xape punethok te 'āhā' tehet, tu hām'āpak max'ax 'āktux, ¹³ ha kaxiy gohet yōg xonat xop te hām'āpak, tu 'āte hāpxopmāhā Kunnix pu' yūmmūg, tuk hām'āx ha kanet kopak xip yūmmūg. ¹⁴ Ha yūmmūg xape xop te'

yūmmūg kamah, hu' kuxa mām ka'ok yūmmūg xuxyā Yeyox kopah, tu' hittup, nūy hām'āpak max'ax 'āktux, 'ūkuxānōg 'ohnāg. ¹⁵ Yā' yāg yīpkūmīy, tu' yāyki xop, hu Kunnix 'āktux, pa' yāg hittup, nūy xuktux, ¹⁶ 'ūkputup pax tu'āktux, Topa te mōgkutnāhā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux, ha 'ōm te' yūmmūg, ¹⁷ Ha' yāg nōy te mō'āmā pax, tute 'ūgyīpkūmīy tu', 'ūyīy 'ūgkuxa hittup hok, yā' gāy tu hām'āktux max'āktux, 'ūyīy 'ūgmūn pu hupmā'.

¹⁸ Yā' xohix te Kunnix 'āktux, yā' puxi'. Yīk kuxa hittup pax, ¹⁹ tuk kuxa yūm ka'ok 'āxop kopah. Yā' 'āxop te Topa tu' xak, puk xut kanet kopah, yīy Yeyox Kunnix Koxuk tek ka'ogāhā', hak kuxa yūm ka'ok. ²⁰ 'Ūgkuxa yūm ka'ok, nūy Topa pu hāpxopmā max, nūy 'ānnīy xohix hā xix hōnhā Topa pu 'āte hāpxopmāhā', nūy yā yāyhāhup 'ohnāg, xik kuxānōg 'ohnāg, pu tikmū'ūn Kunnix 'āktux max, 'ok pek hi'ax, 'ok pek xok'ax. ²¹ Tephak xip hām tu'? Hām tuk xip, nūy Kunnix xexka xe'ēgnāg 'āktux. 'Ūkxok, kopxix pexkox hāk mōg, nūy Kunnix mūtik xīhip, nūy 'ūghittup xexka mō'kumak mōg. ²² Hām tuk xip, kopxix hā hāpxopmā max Kunnix tu'. 'Ap yūmmūg'ah 'āte', piyā' mūn max, 'ok pek hām tuk xip, 'ok pek mōg pexkox hah. ²³ Yā' max 'ūkxip hām tu, pāyā 'āte' xak, nūy mōy xip Kunnix mūtik pexkox tu'. Yā' max xe'ēgnāg! ²⁴ Pāyā 'āxop puk max, nūy xihip hām tu', ²⁵ tu hāmyūmmūg, hu 'āxop tuk xip putup, nūy 'āka'ogā', nūy 'ākuxa hittupmā', xayiy 'ākuxa hittup, 'ihā' mām ka'ok yūmmūg xuxyā kopah. ²⁶ 'Āte putpu' 'āhak mōg'ax, xa' 'ākuxa tu hittup 'ūgmūn hah, yā' 'ākuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik. ²⁷ 'Āxop te hām'āpak max'ax 'āpak, tu 'āyīpkox pip, yīy hōnhā hāpxopmā max, nūy Kunnix putup hāpxopmā max. Kaxiy 'āte 'āxop puxet yūmmūg'ax, 'ōg hāpxopmā'ax hā 'āte hāmyūmmūg'ax, 'ok pe 'āhak mōg, 'ok pe 'ahak mōg hok. 'Āxop xohix hām max, kopxix 'āxop kuxap-xet yūmmūg, yā' 'āxop te hām'āpak max'ax 'āpak, hu 'ākuxa mām ka'ok. ²⁸ 'Ūgāyxop yīpkutuk hok, nūy ta tu 'āka'ok, ha kaxiy 'ūgāyxop te' pēnā'ax, tu hāmyūmmūg'ax, hu: "Yā Topa te nōm xop mūtik ti xe'e", yīk mūg xūygāp-tup 'ūyānān tu', ha nōm kuxa mām ka'ok xop mōgāp-tup pexkox hah, pu tu pip ka'ok," kaxiy. ²⁹ Ha Topa te 'āxop xekkānāhā', xa hāpxopmā Kunnix pu', nūy 'ākuxa mām ka'ok 'ōm kopah, nūy 'āxūy kamah nōm pu'. ³⁰ Hōnhā 'āxop tek mūtik hāpxopmā'ax, nūy hām'āpak max'ax 'ūm 'āktux, xix 'ūghām'ax pēnāhā', ha' gāy xop tek mūn pu hupmāhā', tu hōnhā kamak xūygāhā', kaxiy.

2

¹ Yā Kunnix te 'āxop mūtik tihi', tu 'āka'ogāhā', tu mō'āyāy xe'ēgnāg, tu

'āhittupmāhā', ha Topa Koxuk te 'āmūtik yāy hī', ha 'āxape kuxa ka',² xayīy 'āp-xet, nūy hāmpe'āpaxeh puxet. 'Āpu, 'āxop kuxap-xet kamah, nūy 'ānōy putup pax, xayīy 'ūgkuxa hittupmā xexka'.³ Yā puxehnāg pe'āpaxeh hok, pāyā 'ānōy pe'āpaxeh kamah, nūy yāy pu hāpxompmā, tu' xak hok, pu tikmū'ūn xa hām'āktux max, pāyā yāy pe'āpaxek-tōgnāg, nūy 'ānōy pe'āpaxeh xexka'.⁴ Topa tu' xax, pu 'ānōy ha hāmmāxā kamah, nūy yāy puxehnāg pu xax hok.

⁵ 'Āpu hāpxompmā, nūy Yeyox Kunnix putuk, hu:

⁶ Kunnix yā Topa yāy putuk, pa Kunnix xupkumīy 'ohnāg,

⁷ tu pexkox nīm, xix hāpxop xohix nīm, nūy yāyhā kāmānat, nūy yāyhā tikmū'ūn kutok.

⁸ Tu yāy pe'paxek 'ohnāg, tu Topa yōg putat hā' mōg,

nūy nōm pu' yīpkox xip, hu yūmūg pupi' xok mīpkupnix tu',

⁹ yīy Topa te' xexkanā xe'ēgnāg, tu' xuxet'ax mīy,

pu tikmū'ūn xohix, xix pexkox yōg xop xohix Yeyox 'āxet'ax 'āpax, tu':

"Yā 'ōhōm xexka xe'ēgnāg, tu yūmūg xohix xat!" kaxiy.

¹⁰ Yā pexkox yōg xop xohix nūktetex Yeyox keppah,

xi' hep xop xohix, xi' xakix xop nūktetex,

¹¹ nūy Yeyox Kunnix 'āktux yāy xuxyāp-xet, nūy yūmūg 'Ātak Topa xexka 'āktux.

Āxop te māyōnnāg xop putuk

¹² 'Āxop yāk mūn hā 'āxape xe'ēgnāg, tuk mūn pu 'ayīpkox pip, 'ihāk xip 'āmūtik, yīy 'ayīpkox pip max, 'ihāk xip hāptox tu', 'Āpi hāpxompmā max pax, tu 'ākuxānōg, nūy Topa yōg putat xak hok.¹³ Yā Topa te 'ākuxa kopa hāpxompmāhā', xahāpxompmā max, nūy nōm pu 'ayīpkox pi', nūy hāmpe'āpaxeh max kamah.

¹⁴ 'Āpu hāpxompmā max, nūy 'ānōy mānōg hok, nūy yāytuk-mīy hok. ¹⁵ 'Āxop yā Topa hā 'āk-tok xop, hu hāpxompmā max tikmū'ūn kummuk kopah, xix Topa hā' puknōg xop kopah,¹⁶ ha kaxiy 'āxop te māyōnnāg putuk, yā 'āmnīy hā tikmū'ūn xohix te māyōnnāg pēnāx max, Ha kaxiy tikmū'ūn kummuk kopa 'āpip, ha Topa hā' puknōg xop te 'ōg hāpxompmā max pēnāhā', 'ihā nōm xop pu 'āxop te hām'āktux, 'ihā Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux. 'Āxop te hāpxompmā max, kopxik hittup, 'ihā Kunnix putpu' hi nū hām tu', ha hāptup xe'e 'ihā' nūn putup, ha 'āpēnā!', kopxik hittup, nūy hāmyūmūg: yā 'āte hitop tu xa hām 'ūm yūmūgā 'ohnāg.

¹⁷ Hōmā 'āmānex te xokxop mō'hap, nūy Topa pu 'haxyā', pūyīy Topa kuxa hittupmā', ha kaxiy 'āxop kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, tu yāy mūn hōm, nūy Topa kuxa

hittupmā', nūy nōm pu hām'āktux, nūy nōm pu hāpxompmā max. Hak mūn kuxa hittup kamah, nūy 'āxop mūtik Topa pu hāpxompmā max, pe yāk hī'ax, pe yā kamak xok'ax.¹⁸ Ha kaxiy 'āxop kuxa hittup kama 'ūgmūtik.

Tīmōn xix 'Epaponit

¹⁹ Yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix tek putup, kopxix Tīmōn 'āha mō'kutnā', puyīy nōm tek yūmūgāl', 'ihā putpu' nū', 'āxop 'āktux tu', tu mōgnīynām.²⁰ Tu 'āxop putup pax, 'ūgmūn putuk, tu 'āpēnā max kamah.²¹ 'Ūxohix te yāy yōg hāpxop xak, tu Yeyox Kunnix xaxok,²² pa Tīmōn te Yeyox Kunnix pu hāpxop xak, nūy Topa yōg hām'āktux 'āktux, nūy 'āpēnā max, tuk mūtik hām, tuk mūn hāk-tok, hakmū'āte hāpxompmāhā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux, ha 'āxop te' yūmūg.

²³ 'Āte' hip, pu gohet 'ūgyīkopit kux, 'ūgyīkopit kux, kopxix mō'kutnā'ax, pu xa' xuktux.²⁴ 'Ūgkuxa yūm ka'ok yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix kopah, tu' hip, puk xut, 'ūmōg 'āhah.

²⁵ Tu mō'kutnā'ax 'Epaponit kamah, hak mūn hā yā' xape, ha 'āxop te nū'kutnāhā', puk mūn hā tu tehet, tuk mūn mūtik hāpxompmā max,²⁶ tu 'āxak, nūy 'āpēnā 'ūxeh. Hōmā 'ūpaku', ha 'āxop te' yūmūg, hu 'ākuxa tuknōg, ha 'Epaponit te hām'āpak, tu' kuxa hittup 'ohnāg'.²⁷ Yā' pakut xexka', tu' xok putūmnāg, pāyā Topa te' kuxa ka', xix yāk kuxa ka kamah, tu' hittupmāhā', xik kuxa hittupmāhā kamah.²⁸ Yīy mō'kutnā'ax 'āha, xa' pēnā', nūy 'ūhittup tap yūmūg, nūy 'ākuxa hittup, xix kamak kuxa hittup.²⁹ 'Āpu 'Epaponit mūg ka'ok yāy kep hā, 'ihā' xupep, 'ākuxa hittup xexka tu', yā 'āxop hā' xape xe'ēgnāg, hamūn xix 'āxop mūn, yā yūmūg xuxyā hā 'āxape', yīy xānā', pu mōy 'āpet tu' xihip, ha 'Epaponit xuktux max, xix tik nōy xop te Topa pu hāpxompmāhā 'āktux max.³⁰ Yā' xok putūmnāg Kunnix tu', hāpxompmā punethok tu', nūy mō'ānīynām, xik mūn mōgnīynām, 'āxop pupi mōgnīynām.

3

Hāmyok mīy xe'ēgnāg

¹ 'Ūkxape xop, pūyā yūmūg xuxyā 'ākuxa hittupmā' punethok. 'Āte xa xe kax'āmi', tup-tup, nūy xa hāmyūmūgā max.² 'Ōg pa'ātī'! Tikmū'ūn kummuk xop te' xat, pu' kuxa mām ka'ok pit xop yāy xax yīmap tu' mep, pu yāyhā Topa yōg tikmū'ūn,³ pāyā mō'āmā', yūmūg yā Topa yōg tikmū'ūn xe'e'. Ha yūmūg kuxa kopa hāpxompmāhā', ha ta' kummuk xop kopa hāpxompmā 'ohnāg, ha Topa Koxuk te yūmūg yūmūgāhā', 'ū Topa pu nū'āktettex, ha yūmūg kuxa hittupmāhā'. Yā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix kuxa mūtik yūmūg kuxap-xet, pa yūmūg kuxa mām hok, nūy Yoneo xop mōnāy xop yōg hāpxompmā'ax tat hok. Yā tikmū'ūn yāy yōg hāpxompmā'ax

pu'uk, tu yūmūg kuxa kummuk tupmā 'ohnāg Topa pu'. ⁴ Tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok Yoneo yōg mīy'ax kopah, kopxik kuxa yūm'ax ka'ok kamah. 'Ugmūn yā Yōneo xop yōg, tu nōm mīy'ax xohix mīy tap, 'uyī yāy kuxa kummuk tupmā', pāyāk kuxa maxnā 'ohnāg. ⁵⁻⁶ 'Uktut tek put, ha 'āmnī te 7 nōg, 'ihā tikmū'ūn tek nāg xax yīmap tu' xak. Yāk mūn 'Iyaet yōg tihix, tu mōñāxop Meyamī mōkputox 'ugmūn, 'ūkhēp Yoneo yōg yāx e'e', tu Panaye xop yōg kamah, hu' xat'ax xohix mīy māynāg, tu' kuxa mām ka'ok xop kummugāhā', ⁷ pāyā 'āte hāpxomā 'Uhītop tu, yīy 'āte' mīy kux, tu' xaxogāhā', nūy 'ūgkuxa yūm ka'ok Kunnix yāp-xet kopah. ⁸ Hamūn. 'Āte hāpxop xohix xaxogāhā', xi' mīy'ax xohix xaxogāhā, yā' hitop. Yā hāmhōgnāg, yīy 'āte' mīy kux, nūy yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix yūmmūg max, ha' max xe'ēgnāg, hak kuxa te' yēy Kunnix keppah, hu hāpxop xohix nīm, nūy Kunnix tuk xip ka'ok. ⁹ Hu' xak, nūy 'ūgkuxap-xet Kunnix kuxa mūtik. Yāk kuxa max 'ohnāg, ha Yoneo xop yōg xat'ax tek kuxa maxnā hok, yīy 'āte' xak, pu Topa tek kuxa maxnā', 'ūgkuxa yūm ka'ok Kunnix kopa hah. ¹⁰ Yā 'āte' xak, nūy Kunnix yāp-xehnāg yūmmūg, nūy Topa yōg hāpk'a'ok yūmmūg. Ha' ka'ok, hu Kunnix putuk' hīnnāhā, yā 'āte' xak, nūy Kunnix 'ūgputuk, nūy Topa yōg tikmū'ūn puk xok kamah, ¹¹ puyīy Topa xe putpuk hīnnāhā' kamah.

'Ūmōg mō'ka'ok

¹² 'Āte hāpxe'e 'āktux: Hōnhā 'āte Kunnix putuk xet'ah, pāyā 'āte' xak, nūy yāyhā Kunnix putuk. Ha tikmū'ūn mō'ka'ok, nūy tu xupep tap, nūy tayūmak xexka pop, nūy kānēy yānāg 'āta māynāg pa'. Kaxīy 'ūgmōg kamah Topa yōg putat hā, tuk mōg kumag mōg, nūy hāpxomā māynāg, nūy Kunnix putuk. ¹³ 'Āxop te hāmyūmmūg. 'A 'āte Kunnix 'ūm putuk xet'ah, pāyā 'āte hāpxomā'ax tap xaxok, tu hōnhā hāpxomā max, nūy hāptup 'ihā xe hāpxomā' max. ¹⁴ Tik mōg mō'ka'ok, nūy xupep tap, nūy kānēy māynāg pa'. Ha kaxīy 'āte Topa yīy'ax 'āpak, hak xānāhā', 'ūghām, nūy Topa yōg hām'āktux 'āktux, ha Yeyox Kunnix tek hīnnāhā', 'ūyīk hi xe'ēgnāg, ha kānēy māynāg putuk.

¹⁵ 'Uyā yūmūg hāmpe'paxex max kaxīy, yā Topa yōg putat hā yūmūg mōg tap, tikmū'ūn xip tap putuk, nūy yūmūg putox puxet, nūy hāmpe tu paxeh puxet, nūy hāmpe tu paxeh max, 'uyāg te hāmpe'paxex nōy, puxix Topa' yūmmūg'. ¹⁶ 'Āpu yūmūg mōg Topa yōg putat hā, nūy mōg kumak mōg. Kaxīy yūmūg mōg hōmā xix hōnhā', tu Topa yōg hām'āktux pu yūmūg yīpcox pip, nūy hāpxomā max. ¹⁷ 'Ukxape xop: 'Ukpe mōg kuma mōg, nūy hāpxomā max, 'ūgputuk, xix kuxa mām xop

nōy pēnā', xa 'āxop hāpxomā max kamah. ¹⁸ 'Āte xa hām'āktux tap, tu xe' xuktux, hu: Tikmū'ūn punethok gāy, tu Kunnix putup nōg, ha yūmūg pupi' xok mīpkupnx tu', pap-tup nōg, tu Kunnix hā' puknōg, yīy 'āte xa' xuktux, tuk potahak yūm, 'ihā' xuktux. ¹⁹ Ha' gāy xop te yāy putup'ax pu' yīpcox pip, tu yāy pu hāpxop xak, topa komut xop xak'ax putuk, tu hāpkummuk mīy, tu yāyhāhup 'ohnāg, pa yāy mīy'ax 'āktux xexka', tu pexkox yōg hāpxop xak 'ohnāg, yīy yāy koxyōy putup Hāmgāyāgnāg Pet kopah. ²⁰ Pa yūmūg yā pexkox yōg tikmū'ūn, tu yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix hip, ha' nūn putpu', nūy yūmūg mōy hām tu', nūy pexkox ha yūmūg mōgā', ²¹ tu yūmūg yīn pu'uk ka'ogāp-tup, tu mōktu yāy yīn putuk, tu yūmūg xexkanāp-p-tup xe'ēgnāg. Yā Kunnix te hām xexka xop xohix xat'ax, xix pexkox yōg xop xohix xat'ax, ha' yīpcox pip putup.

4

¹ 'Ukxape xop: 'Āte 'āp-tup pax xexka', tu 'āxak, hak kuxa hittupmāhā', ha 'āte xa hām'āktux, yāk xape xop max! Yīy Topa yōg putat hā 'āmōg kuma mōg.

² 'Ukxape hex 'Epot xix Xīn, 'āte xa tu' xak, xa yāytuk-mīy kux, xatix yā 'ānōy hā', 'ākuxa mām Kunnix kopah, hu 'ānōy hā tutnōy. ³ Ha 'āmūn, xatek mūtik hāpxomāhā', yāk xape xe'ēgnāg, yīy xa tu' xak, xa 'ūn 2 hā 'ātehet, ha 'ūn te Kenemēn mūtik hāpxomā max, xi' xape xop xohix mūtik hāpxomā punethok, nūy hām'āp max'ax 'āktux tikmū'ūn xohix pu', ha Topa te' xuxet'ax kax'āmi', yā yāy yōg tappetxax kopa kax'āmi', pu tu hi xe'e', ha' kux 'ohnāg.

⁴ 'Āmnī xohix hā 'āhittup, yūmūg xuxyā te 'āmūtik tihī' hah, yā xe xa hām'āktux, hu: 'Āpu 'ākuxa hittup!

⁵ 'Ānōy kuxa ka'. Hapxip kutōgnāg 'ihā yūmūg xuxyā nūn. ⁶ 'Āxutigā hok, pa Topa tu' xax, pu xa hāpxop xohix popmā', 'ihā' Topa 'ūm'āktux, hu: 'Āmax Topah! Xate 'ā' hōm hāpxop xohix. Puxi', kaxīy. ⁷ Yā Topa te 'ākuxa māmmā'ax, yīy tikmū'ūn kuxa yūm, yāy kuxa yūm hā xīy tute' yūmmūg'ah, Topa te' kuxa yūmmā hah, tu kaxīy te 'āpēnā max, xa 'ākuxap-xet Yeyox kuxa mūtik, xix 'āp-tox puxet Yeyox Kunnix putox mūtik.

⁸ 'Āpu, hāmpe'āpaxeh max, nūy hāpxomā max kamah. Kaxīy tikmū'ūn xohix te 'ākuxa tup yūmūg. Hāmpe'āpaxeh max, nūy hāpxe'e 'āktux, nūy hāmmaxnā', nūy hāmyok mīy, nūy 'ānōy hā' xupxet hok, nūy 'ānōy putup pax, nūy yā' koit hok. Hāmpe'āpaxeh max, xayīy hāpkummuk mīy hok. ⁹ 'Āte 'āxop pu hāmyūmmūgāhā'. 'Āpu hāmyūmmūg'ax hā hāpxomāhā', yā 'āte hāpxomā max, ha' 'āxop te' pēnāhā', xayīy hāpxomā max kamah,

ha Topa te 'āmūtik tīhi', tu yūmūg kuxa māmmāp-tup.

Paot te' kuxa mām ka'ok max 'āktux

¹⁰ Yūmūg xuxyā tek mūtik tīhi', yīk kuxa hittup xexka'. Hāpxip punethok hā hāptox tuk xip, pak xaxok 'ohnāg 'āxop te', hu mōgnīynām, tu tayūmak nū'pok, pu 'āte ta tu hāpxop 'ūm pop, nūy puk, nūy mā'. Hōmā tikmū'ūn 'ūm nūn 'ohnāg, hu tayūmak paxnūn 'ohnāg, pa hōnhā' nūn, tu' paxnūn tayūmak, hak hittup. ¹¹ Hōmā 'āte hāmhōgnāg xip, pak hittup, xix hōnhā yōgnū hāpxop punethok, tuk hittup nōmhā kamah. Hōmā xix hōnhā Topa te 'ā' hōm hāpxop, tuk hittup, yā puxi'. ¹² Hōmā hāpxop putup xūy, ha hōnhā' yānān tuk xit max, hu 'āmnīy xohix hāk hittup, xix hāpxexka xohix tuk hittup. Üghok, kopxix yāk hittup, 'ükputexop, kopxix kamak hittup. ¹³ Kunnix tek ka'ogāhā', yīy 'ate hāpxopmā'ax 'ūm yīpkutuk 'ohnāg.

¹⁴ 'Ūkxūy, ha 'āxop te hāpxopmā max, tuk mōgnīynām. ¹⁵ 'Āxop yā kōmēn Pinio yōg tikmū'ūn, tu mōgnīynām hittap. Hōmā 'āte hām'āpak max'ax 'āktux hāpxexka Maxenōn tu', tu' xuktux 'āmnīy kutōgnāg 'īhā', tu hāpxexka nīm, ha 'āxop kuxa mām ka'ok xop puxehnāg yāy hā 'ātehet, 'ap nōy 'ūm te 'āha te'ah, ha tayūmak 'ā' hōm 'āxop te'. ¹⁶ Hāpxexka Texanōn tuk xip, 'īhā 'āxop hāk tehet, tuk ha tayūmak nū'pok. ¹⁷ 'A 'āte tayūmak 'ūm xak'ah. 'Āmhok. Pa 'ātep-tup, pu Topa xa hāmmaxnā xexka'. ¹⁸ Yā 'āte' pop 'ōgnū tayūmak xohix, xate 'ā nōm nū'pok, yā tayūmak xexka'. Hōnha 'āte yōg tayūmak xohix punethok, 'Epaponit te' paxnūn hah. Ha Topa tep-tup pax, xa 'āxop hāpxop popmā', xix tayūmak tu' hok hōm, pu hām'āpak max'ax 'āktux 'ūhep xop xohix pu'. Topa pu hāpxop hōm'ax, yā' hax max putuk, tu Topa kuxa hittupmāhā'. ¹⁹ Yīy yōgnū Topa te xa' popmā'ax hāpxop xohix, 'üp-terox xexka tu'. ²⁰ Pūyā tikmū'ūn xohix Topa yūmūg. Tak xexka xe'ēgnāg 'āktux, tu' xuktux mō'kuma' mōg. Hamūn!

Yā' ka'ax hā' xohix 'āneo

²¹ Topa yōg tikmū'ūn xohix pu 'āneo, 'ōhōm Yeyox Kunnix yōg. Nūnte' pip xape xop te xa' 'āneo, ²² xix Topa yōg tikmū'ūn xohix te xa' 'āneo, xi' xop te Hōm yōg xat'ax pet xexka tu' hām, tu xa 'āneo. ²³ Pūyā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix 'āxohix ha hāmmax nā! Tu ta tu' kux.

PAOT TE KÕMËN KONOX YÔG KUXA MÄM KA'OK XOP PU KAX'ÄMI'

¹ Ügmün Paot, ha Topa tep-tup, pu Yeyox Kunnix nügkutnä, yïk mün xik xape Timön te nühü tappet kax'ämi', ² kõmën xexka Konox yôg tikmü'ün pu kax'ämi', Konox yôg kuxa mäm xop pu kax'ämi'. Yä Kunnix te yüñü'ää hää' xape xe'e', yïy yüñüg xape kamah. Püyä Topa yüñüg Tak 'ämütik pip, nüy 'äkuxa mämmä', nüy xa hämmaxnä'.

Tu Topa pu häm'äktux, nüy kuxa mäm ka'ok xop max'ax 'äktux

³ 'Ügmün'äte yüñüg Tak Topa max 'äktux, 'ihä' nöömu häm'äktux 'äxop 'äxape xop pupi', yä Topa te yüñüg xuxyä Yeyox Kunnix hää' Tak. ⁴ 'Äkuxa mäm ka'ok Yeyox Kunnix kopah, tu Topa yôg tikmü'ün xohix putup pax, hak mün'äte' yüñüg. ⁵ Hömö 'äxop te häm'äpak max'ax 'äpak hämäxpah, hu hämmax hip, nüy 'ähi xe'e mõ kuma mög, hu 'äkuxa mäm ka'ok, xi' nöy putup pax 'ihä' hip, nüy häpxip punethok 'ihä' pexkox yôg häpxip pop. ⁶ Yä Topa te häm'äpak max'ax hää tikmü'ün xohix ha hämmaxnähä', yï' hep xop xohix pu häm'äktux, yä kama 'äxop te häm'äpak, tu Topa te' xohix ha hämmaxnä'ax 'äpak, ha kaxiy Topa te xa hämmaxnähä', 'ihä' xupak, ha hönhä hämmaxnä kamah. ⁷ Ha yüñüg xape 'Epap te xa hämmyüñügähä', tuk müg pupi häpxopmähä', tu Kunnix pu häpxopmä punethok, ⁸ tuk mün'ä Topa Koxuk 'äktux, ha xa ka'ogähä', nüy kuxa mäm xop xohix putup pax, yïy 'Epap tek mün'ä' xuktux.

⁹ Hak mün'äte' xupak, tu Topa tu' xak, pu 'äxop pu hämmyüñügähä', xayiy hämmyüñüg xe'e', nüy yä Topa putup, xayiy 'äxop yüñüg, nüy Topap-tup'ax yüñüg, hu yäy Koxuk te xa hämmyüñügähä', ¹⁰ xayiy häpxopmä max, ha Topa te 'äptup, xa häpxopmä max mõ kuma 'ämög, tu mõktu yä Topa yüñüg xé'ëgnäg. ¹¹ Topa ka'ok xe'ëgnäg, tu 'äka'ogäp-tup, xayiy nöö'tot, 'ihä' 'äkuxa hittup, ¹² hu yüñüg Tak Topa pu häm'äktux, hu: "Ämax Topah, xatek müg ka'ogähä', 'ü' pexkox yôg häpxip pop, yïy 'ög tikmü'ün xohix mütik pop," kaxiy. Yä Topa te nööm häpxop xex pexkox kopah, nüy yäy yôg xop pu' popmä. Yä' popmäp-tup yäy yôg tikmü'ün pu', nööm te Topa pu' yïpkoip. ¹³ Hömö yüñüg kuxa kummuk, yä häpxoxtap putuk yüñüg kuxa kopah, pâyä yüñüg Tak Topa te yüñüg kuxa maxnähä', tu yüñüg nünnähä yäy kutox hah. Yä yäy kutox mõ'yäy xe'ëgnäg, 'ük-tok yäp-xehnäg tu', puyiy 'ük-tok Yeyox Kunnix yüñüg xat,

nüy 'ükpénä max. ¹⁴ Tu yüñüg pupi' xok tap, nüy yüñü yôg häpkummuk möy'ax xaxogä', pu tu kux.

Tute Kunnix 'äktux

¹⁵ Tikmü'ün 'üm te Topa pénä hok, ha Kunnix te yäy Tak Topa pa putuk xe'ëgnäg, tut-tok te mäxap, hak-näy tu Topa te häpxop xohix mün. ¹⁶ Yäk-tok mütik Topa te häpxop xohix mün, tu tu häpxop xohix xat'ax, tu häpxop pénä'ax mün, xix häpxop pénä hok möy' kamah, xix pexkox yôg xexka xop möy, xi' yôg xat'ax xop xohix mün. Topa tek-tok mütik mün, xik-tok pu' möy' häpxop xohix. ¹⁷ Kunnix xip tap, 'ihä' Topa te pexkox möy, xix hähäm, xix häpxop xohix mün, tu nööm mütik häpxop xohix xex max, pu tu pip ka'ok. ¹⁸ Ha Kunnix te' kuxa mäm ka'ok xop häp-tox. Yä tikmü'ün putox te yäy yïn xat, nüy tu pénä max, ha kaxiy Kunnix te' kuxa mäm xop xat, nüy tu pénä max, tu nööm xop hïnnähä', yä Topak-tok te mäxap, tu putpu' hi tap, nüy häpxop xohix hää tu xexka xe'ëgnäg. ¹⁹ Yä Topa tek-tok putup, yä Topa xe'ëgnäg kamah. ²⁰ Yïy Topa te hämpe'paxex, tu yäy kutox nü'kutnähä' häm tu', pu tu xok mïpkupnix tu', nüy tu' gäy näm xop xohix nööä', puyiy Topa hää tu xape'. Tu pexkox yôg gäy xop nööp-tup kamah, puyiy' xohix yä Topa hää tu xape'.

²¹ Hömö Topa tu 'äpip häptox hah, tu 'äyïpkoip 'ohnäg, tu Topa hää 'äpuknög, 'ög häpxopmä'ax kummuk tu', xix hâpe'äpaxex kummuk tu 'äpuknög, ²² pa Topak-tok xok, ha hönhä' Tak te xa hää' xape, nüy yäy keppa 'änünnä', tu 'äkuxa tupmähä', tu 'ög häpkummuk möy'ax xaxogähä', nüy 'ämäx 'äktux. ²³ Yïy Topa yôg putat hää 'ämög ka'ok, hu' xak hok. 'Äxop te häm'äpak'ax max 'äpak, ha xa' hipmähä', xayiy pexkox yôg häpxip pop, hu' xaxok hok. 'Ügmün Paot te häm'äpak'ax max 'äktux pax, tu häpxexka yôg xop xohix pu' xuktux, hu häpxopmähä'.

Paot te' kuxa mäm ka'ok xop pupi häpxopmähä'

²⁴ Tuk xüy 'äxop pupi', nüy Kunnix pupik xüy, huk kuxa hittup, Kunnix xop pupik xüy tu'. Yä Kunnix hää yüñüg yïn puxet, ha yüñüg xat, nüy yüñüg pénä max, yäy yïn pénä max putuk. ²⁵ Topa tek mün yäykuhnähä', nüy mögkutnähä' Kunnix yïn xop hah, nüy Topa pupi häm'äktux, nüy xa häm'äktux xohix 'äktux. ²⁶ Hämmyäxatamuk xohix punethok hää Topa te hämpe'paxex, tu' yïy 'ohnäg, pa hönhä' kuxa mäm ka'ok xop pu' hämmyüñügähä', yä häm'äktux xe'e'. ²⁷ Topa te' hep xohix xop pu hämmyüñügähä', tu häm'äktux'ax xe'e' yüñügähä', ha häm'äktux nüñü', hu: Kunnix te 'äkuxa kopa' xip, nüy xa' popmä pexkox yôg häpxop xohix, yïy 'äxop yäy'häp-tup max xe'ëgnäg, Kunnix putuk. ²⁸ Ha

kaxīy 'ūgmū'āte hām'āktux, tu Kunnix 'āktux tikmū'ūn xohix pu', tu hāmyūmmūg, nūy hāmyūmmūgā max, nūy 'āmōgā Topa hah, xayīy 'ākuxap-xet Kunnix mūtik, nūy Topa hā 'ātix tap,²⁹ yīy 'āte hāpxomā punethok, ha Kunnix tek ka'ogāhā', ha 'āte hāpxomāhā' punethok.

2

¹'Āte xa hām'āktux, xayīy yūmmūg. 'Ūghām punethok 'āxop pupi', xix kōmēn Namnixet yōg kuxa mām xop pupi', yā' xohix pupi', nōm tek pēnā 'ohnāg pupik hām'. ²'Āte hāpxomāhā', nūy 'ūgnōy ka'ogā', puyī' kuxap-xet yāy putup, nūy hāmyūmmūg xexka', nūy hām'āktux xe'e' yūmmūg. Kunnix yā Topa yōg hām'āktux xe'e', Topa te tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā'. ³Yāktok xe'e te Topa yōg hāmyūmmūg'ax xohix yūmmūgāhā'.

⁴Yīy 'āte xa hām'āktux, hu: Koit'ax pu 'ipkox pip hok, yā' kummuk xop te mō'āmā pax. 'Ūpa max, ha ta' kuxa mūn kummuk. ⁵Hāptox tuk xip, pak kuxa te 'ākuxa mūtik yāp-xet, 'ākuxa mām ka'ok Kunnix kopah, hak kuxa hittup xexka'.

Kunnix te yūmūg hīnnāhā'

⁶'Āxop te: "Yeyox Kunnix yā yūmūg xuxyā'", kaxīy. Hu nū mūtik 'ākuxap-xet, nūy hāpxomā max. ⁷Mīm yīpxatit te hām hā mō'nāhā', tu hām kopa' xip ka'ok, kaxīy 'āpip ka'ok Kunnix tu', puyīy 'āka'ogā', xayīy 'ākuxa mām ka'ok xexka', hak mū'āte xa hāmyūmmūgāhā', 'ūxaxok hok, nūy Topa pu hām'āktux, nūy: "Āmax Topah!" kaxīy.

⁸'Ōg pa 'āti!' Tikmū'un te 'ākuxa hā' xupxet putup, mō'āmā'ax hā' 'ākuxa hā' xupxet putup, hām'āktux hitop hā nōm xupxet putup. Nōm hām'āktux yā Topa hā' puknōg xop yōg hām'āktux, 'ap Topa yōg'ah, ha pexkox yōg xexka xop te Topa tu' gāy, tu hām'āktux, pāyā Kunnix te' xuktux 'ohnāg. ⁹Yā Kunnix te Topa xe'e gnāg putuk, tu tikmū'ūn kutok xe'e', tu yāy putuk xe'e gnāg, ¹⁰ha Topa te Kunnix mūtik 'āhīnnā xe'e', yā 'ākuxap-xet Kunnix kuxa mūtik, ha Kunnix xexka xe'e gnāg, tu pexkox yōg xop xat, xix hām tu' pip xop xat, nōm xop hā' xat'ax, tu' xat.

¹¹Yoneo xop te' pit xop yāy nāg xax mep 'ūyīmap, pāyā Kunnix te 'ākuxa kummuk xit, nūy ta' yānān tu kuxa max tat.

¹²'Āp-tox pīx 'ihā' 'āxop te hāpxomā kummuk kux, ha Kunnix nō hāpkot, ha Topa te' putpu' hīnnā xe'e'. Yā 'ākuxa mām ka'ok Topa kopa', ha ka'ogānā xexka', tu Kunnix putpu' hīnnāhā', tu kamah 'āxop kuxa hīnnā xe'e gnāg, ¹³Hōmā' 'āxop te hāpxomā kummuk pax, yā Topa hā' 'āxop puknōg, tu kamah Yoneo yōg tikmū'ūn hā' 'āpuknōg, pa Topa te 'ākuxa hīnnāhā', Kunnix hīnnā putuk

'āhīnnāhā', tu hāpkummuk mīy'ax xohix xax ogāhā', pu tu kux. ¹⁴Yā Kunnix te yūmūg pupi' xok, tu yūmūg yānān tu' xok mīpkupnix tu', 'ūyīy Topa hāk xape', puyīy yūmūg kummuk mīy'ax hā' pago. Yā yūmūg kuxa kummuk tupmāhā', puyīy yūmūg kuxa tu max Topa pu'. ¹⁵Ha hāpkummuk yōg xexka xop pu' kuxyāhā', tu mīpkupnix tu' xup, nūy mōktuk-tōgnāg, tu pipkup mākxap'ax hā' hīy, tu' humpāhā', ha' mōgāhā', pu' xohi' pēnā', tu' yūmūg, tu Kunnix te' xat xe'e gnāg yūmūg, ha hāpxohix te nōm pu' yīpkox pip.

¹⁶Ūtux hok pu tikmū'ūn 'ōg hāpxomā'ax kopit hok, nūy xo'op'ax hā' 'āxat hok, xix 'āxit'ax hā' 'āxat hok, xix nit xān hā' 'āxat hok, xayīy 'āhām hok. 'Ūtux hok, pu 'āxat hok, xayīy nit xap yīy ta' 'āhām hok, xix 'āmuk xexka mīy'ax hā' 'āxat hok, xix māyōnhex tup 'ihā' 'āxat hok. Yā' tux hok pu 'āxat hok.

¹⁷Yā' xohix te nū pexkox yōg hāpxomā'ax hā' komut, yā' koxuk putuk, 'ap xe'e'ah. Hōmā Topa te' xat pu Yoneo xop mīy. Topa te xo'op'ax xat, xix nōm hāpxop xohix xat, nūy tikmū'ūn pu Kunnix 'āktux, pa hōnhā Kunnix xip xe'e gnāg, yīy hāpxomā'ax komut yāy hā' hitop, ha' kux.

¹⁸Tikmū'ūn te koit'ax hā' 'ipkox hok, nōm xop te yāy 'āktux xexka hā' 'ipkox hok. Tu hāpxomā'ax xe'e gnāg pēnā'ax 'āktux, tu mō'āmā', 'ihā' xat, xa pexkox yōg nū'pok xop pu nūktetex, nūy nōm 'ūxexka 'āktux, ha hitop hā yāy kutōgnāg 'āktux, 'ihā' yāy xexka pe'paxex, tu yāy putup'ax kummuk mīy. ¹⁹Tu Kunnix nōm, ha' kuxa mām ka'ok xop hāp-tox, puyīy nōm xop xohix yā kuxap-xet, yāy yīn puxet putuk, ha' xohix nāg nōy nā' mōg, tu mōktu xexka', yā Topa tep-tup hah.

Kunnix mūtik yūmūg hi, xix yūmūg xakix
²⁰Kunnix xok, nūy 'ōg hāpkummuk mīy'ax kuxyā', xayīy yāmīy kummuk yōg xexka xop nōm. Tep tu xate nōm 'āpak? ²¹Ha 'āxat, hu: "Ūxupit hok nūhū", kaxīy, tu xe: "Ūpa hok 'ōhōm," kaxīy, tu xe: "Ūpa hok nō'ōm," kaxīy. Pa nōm pu 'ipkox hok. ²²Hāpxop xohix nōg'ax, tu yāy xaxogā'ax, ha tikmū'ūn te' xat hok, pu mīy hok, pa Topa te' xat 'ohnāg. ²³Yā' xat'ax puknōg te hāmyūmmūg putuk, pāyā' hitop, ha' xat pu pexkox yōg nū'kutnā'ax pu nū'xup, nūy yāy xax te kutuk, pāyā' koit, yā' hitop, tu tikmū'ūn yōg hāp'e'paxex maxnā 'ohnāg, tup-tup'ax kummuk pu humpā' 'ohnāg kamah.

3

¹Kunnix mūtik 'āhi xe'e'. Hōmā 'āxop te hāpxomā kummuk kux, hu pexkox yōg hāpxop xax nōmhā, yā Kunnix yūm 'ōnte', tu Topa yīpxe'e hā' yūm. ²Pexkox yōg hāpxomā'ax pe'āpaxeh, nūy hām yōg hāpxomā'ax xaxogā'. ³Hōmā 'āxop te hāpkummuk mīy'ax, pa Topa te 'āhīnnāhā',

tu Kunnix hīnnā putuk, tu 'āpēnā max, yā 'āxop kuxap-xet Kunnix mūtik, xix Topa mūtik. ⁴ Kunnix te 'āhīnnā xe'e', nūy 'ākopa tu' xip ka'ok, tu putpu' nūn putup, pu' hep xop xohi' pēnā', ha' nūn, Thā 'āxop xexkanāptup, ha mōktu yā 'āxexka', Kunnix mūtik yā 'āxexka putup, pu' xohi' pēnā'.

Yūmūg hi xe'ēgnāg

⁵ Yā yōg putup'ax kummuk mīy hok, nūy hāpkummuk mīy kux, ha tikmū'ūn te hāpkummuk mīy, tu' nōy hā' xupxet, xi' xonnix, xi' gāy, xi' nōy yōg hāpxop putup. Tikmū'ūn te hāpxop putup pax xexka', puxix tu Topap-tup hok, ha kaxi'y hāpxop te topa komut xop putuk, tikmū'ūn tep-tup xexka hah, tu mōktu Topa xe'ēgnāg xaxogāhā', ⁶ ha Topa gāy tikmū'ūn te hāpkummuk mīy tu', nōm xop te Topa pu' yīpkox 'ohnāg, yī' kummugāp-tup 'uyānān tu'. ⁷ Hōmā'āxop te yāy putup'ax kummuk mīy, hu' mīy pax, Topa pu 'āyīpkox 'ohnāg tu'

⁸ Pa' kuxyā nōmhā, xayīy mīy hok 'ūxehēh, yāy putup'ax kummuk mīy hok, xix 'āgāy hok, xix 'ānōy pu hāpkummugā hok, xateptup nōg tu', xi' kupeh hok, xix 'āyīy kummuk hok, nūy 'ānōy mānōg hok. ⁹ Koit hok 'ānōy pu'. Yā Topa te 'ākuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'uyānān tu'. ¹⁰ Yī hāpkummuk mīy'ax xohix kux, pu Topa 'ākuxa tupmā'āmnīy xohix hā, nūy xa hā yāy putup, xayīy Topa yūmmūg xe'ēgnāg. ¹¹ Yī' kuxa mām ka'ok xop puxet, yā Kunnix hā' kuxap-xet, xip-tox puxet, 'ap 'āxop Xōne xo pōg'ah, xi' pu knōg xop yōg'ah, xix tikmū'ūn yōg'ah, xix 'āyuhuk yōg'ah, xix kamoka xop yōg'ah, xix kāmānat xop yōg'ah, xi' xat'ax xop yōg'ah, pāyā 'āxop yā Kunnix yōg, ha' xexka xe'ēgnāg, tu yāy yōg tikmū'ūn xohix kuxa kopa' xip, ha' xohix te yā yāy putuk Kunnix pu'.

¹² 'Āxop yā Topa yōg tikmū'ūn, ha mō'āyāy xe'ēgnāg, tu 'āyīmōgatux yāy mūn pu', yī' 'ānōy kuxa ka', tu nōdā'tot, tu nōm pu hāmmānāhā', xix yāy kutōgnāg pe'āpaxeh, nūy 'ānōy pe'āpaxex max, xix 'āyīy pu'uk, nūy 'ānōy gāyā hok, ¹³ nūy 'uyōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', līhā 'ānōy te xā hāpkummugā'. Yā kaxi'y yūmūg xuxyā te 'āxop yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', pu tu kux. ¹⁴ Ha ta mōy 'ānōy putup pax xexka', nūy nōm hā 'ākuxap-xet, xix 'āp-tox puxet. ¹⁵ Pūyā Kunnix 'ākuxa māmmā', nūy 'ānōy mūtik tu ti max, nūy yāytuk-mīy hok. Yā Topa te 'āxānāhā', nūy 'ākuxa māmmā', nūy nōm hā 'āp-xet, 'āyīn puxet putuk. 'Ūxakok hok, nūy Topa max 'āktux, hu: "Āmax Topa, tu yūmūg hāpxop xohix popmāhā", yā' puxi', kaxi'y. ¹⁶ Pūyā Kunnix yōg hām'āktux xe'e 'ākuxa kopa' xip, tu xa hāmyūmmūgāhā', xa' yūmūg, nūy 'ānōy pu' yūmūgā', tuk-tex, nūy Topa xexka 'āktux, nūy 'ākuxa yā Topa max 'āktux. ¹⁷ 'Ok pe 'āxop te hāpxomāhā',

pe hām'āktux, hu ta yūmūg xuxyā Yeyox 'āktux, nūy Topa yūmūg Tak pu: Āmax Topah. Xate yūmūg xuxyā Yeyox yūmū'ā nū'kutnāhā'. Āmax! kaxi'y.

Te xīy hā hāpxomāhā'

¹⁸ 'Āte 'ūn xop xat, pu' yīpkox pu yīpkox pi', yā Kunnix te' xat.

¹⁹ Ha' yīpkox xop xat, pu' xetut putup pax, hu' kuxa ka'.

²⁰ Hak-tok xop xat, pu yāy tak pu yīpkox, xi' tu yīpkox. Yā Topa te' xat.

²¹ 'Āk-tok gāyā hok, ka 'āk-tok kuxa tutknōā'.

²² Kāmānat xop, 'āxuxyā' nōm tik te 'āxat pu 'īpkox pi', nūy tu hām max, yā 'āmnīy xohix hā hām max, 'ok pe 'āpēnā', 'ok pe 'āpēnā hok, yī' Topa pu hām max, 'āxop tep-tup pax tu'. ²³ Āpu hāpxomā max, pu Topa pēnā', nūy 'ōg hāpxomā'ax putup, ha Topa pu hāpxomā', 'āhittup tu'. ²⁴ 'Ūxakok hok: Yūmūg xuxyā te pagop-tup hol'ah xā', tu pexkox yōg hāpxop xex yāy yōg tikmū'ūn pu', yā Kunnix te 'āxop hā 'āxat'ax xe'e', ²⁵ tu' yānān tu pago, tu hāpkummuk mīy xop kummugāhā 'uyānān tu'. Yā Topa te hāmyok mīy, nūy xohix pu pago, yā Topa pu 'ūxohix te' nōy putuk.

4

¹ 'Āxop 'āxuxyā xop, 'āpu hāmyok mīy, nūy 'ōg kāmānat pu pago max, Topa yā 'āxuxyā xe'e', tu 'āxat, tu pexkox tu' xip, yī' 'ōg kāmānat xop pu pago max, nūy nōm pu hāmmānā'.

Paot te hāmyūmmūgāhā'

² Topa pu hām'āktux pax, tu 'ōg pa mōxip, mō'ōn hok, nūy Topa max 'āktux, xa' popmā hāpxop xohix hah. ³ Ha kamak mūg pupi tu' xax, pu Topa 'ūgka'ogā', 'ūgmū Topa yōg hām'āktux xe'e 'āktux, nūy Kunnix 'āktux. Yā kanet kopak xip, 'āte Kunnix 'āktux tu'.

⁴ Ha Topa tu' xax, puk ka'ogā', 'ū Kunnix hā hāmyūmmūgā max, yā Topa tep-tup pax.

⁵ Hāmyūmmūg, nūy 'ūkuxa mām hok xop pu hāpxomā max 'āmnīy xohix hā, xayīy hāmyūmmūg'ax hā Kunnix 'āktux max tikmū'ūn pu'. ⁶ Hāmyūmmūg, nūy hām'āktux max, nūy tu hām'āktux hā' nōy yānān max.

Tuk-nāy tu 'āneo

⁷ Yūmūg xape Tikik te Kunnix pu hāpxomāhā', tuk mūg mūtik hāpxomāhā', tu xa hām'āpak'ax 'āktux putup, nūy 'ūgmūn 'āktux. ⁸ 'Āte 'āxop hah mō'kutnāhā', pu 'āka'ogā', nūy putpu' nūl, nūy xak mūg 'āktux.

⁹ Tu yūmūg xape 'Ōnēy mūtik mōg, ha 'ōgnū kōmēn yōg tihik, tu xa hām'āpak'ax xohix 'āktux'ax, tuk mūg 'āktux'ax.

¹⁰ 'Anixtah 'ūgmūtik kanet kopa' tihik, tu 'āneo, xix Maname tiktak Mā'ak te 'ā 'āneo kamah. 'Āte xa hām'āktux tap, tu 'āha Mā'ak

mōg'ax 'āktux, pu tu 'āpet kopa' xip, 'īhā putpu 'āha' mōg. ¹¹ Yoyoe 'āxet'ax nōy yā Hāmyok, tu xa 'āneo kamah. Nū tik 2 te Yoneo yōg tihik, tuk mūtik hām, ha Yoneo xop nōy hām ūhnāg ūgmūtik, puyī Topa yāy yōg tikmū'ūn xat, ha' yīpkox pip, ha tik 3 te hāpxopmāhā' punethok, nūy tu yāy hāk tehet.

¹² 'Epap te 'ōgnū kōmēn yōg tihik kamah, tu Yeyox Kunnix pu hāpxopmāhā', tu 'a' āneo, tu Topa tu' xak pax, 'āxop pupi' xak, puyī 'āka'ogā', nūy Topa hā 'āxiptap, nūy Topa pu 'āxop hāpxopmā'. ¹³ Yā 'Epap hām punethok, 'āte' yūmmūg, ha 'āxop pupi' hām punethok, xix kōmēn Namnixet yōg tikmū'ūn pu' hām punethok, xix Yenap yōg tikmū'ūn pu' hām punethok. ¹⁴ Notot Nok yūmū'ā hā' xape, tu 'ā' āneo, xix Nep te 'ā' āneo kamah.

¹⁵ 'Ūgmū'āte Namnixet yōg xape xop pu 'āneo, xix Nī'ip pu 'āneo, xi' kuxa mām ka'ok xop pu 'āneo, nōm Nī'ip pet tu yāy tu'nāhā 'āneo kamah. ¹⁶ Āpu nū tappet mō'kupix hāmāxap, nūy kunāy tu Namnixet yōg xop ha mō'kutnā', pu mō'kupix kamah. Mō'kupix Namnixet xop yōg tappet 'ūyānān tu'. ¹⁷ Āpu 'Akip pu hām'āktux, hu: "Yūmūg xuxyā te 'āxat, xa hāpxopmā', yīy hāpxopmā max, nūy nō kuxyā Kunnix pu', " kaxiy.

¹⁸ Āte Kax'āmi yāy yīm hā, hu: 'Ūgmūn Paot te 'āxop pu 'āneo. Kanet Kopak xip, yāk xaxok hok!

Pūyā Topa xa hāmmaxnā'
Tu ta tu' kux.

PAQT TE KÖMËN TEXANÔN YÖG TIKMÜ'ÜN PU TAPPET KAX'ÄMI I

¹ Ügmüñ Paot. Äte' kax'ämi nüñhü' tappet, yä 'äxop pu kax'ämi', yä Kunnix kopa kuxa mäm xop pu' kax'ämi kömén Texanõn tu', yä yüñmög Äatak Topa yög xop pu', yä yüñmög xuxyä Yeyox Kunnix yög xop pu' kax'ämi'. Xinax te' 'äxop pe'paxex xix Tîmõn te' kamah. Pu yä Topa xa hâmmmaxnä', xayïy 'äkuxa mäm.

'Äxop kuxa mäm Topa kopah

² Ügmüñ'äte Topa pu hâm'äktux mökumak mög, hu: "Kunnix kopa kuxa mäm xop pu' 'ämax." Kaxïy. Yä 'äxop pu' max Topah. Ügmüñ'äte Topa pu 'äktux mökumak mög. ³ Hamün, ügmüñ'äte yäy Äatak Topa pu hâm'äktux, tu hâmpex'paxex, 'äxop kuxa mäm ka'ok, hu hâpxomä max xohix. 'Äxop te' nöy putup pax, hu 'äxop te hâpxomä max punethok. Xate yüñmög xuxyä Kunnix hip kumaknäg. Hâkaxïy yüñmög'äte hâmpex'paxex, tu Topa pu hâm'äktux. ⁴ Ükxape xop, Topa te 'äxop putup pax, tu tikmü'ün xohix kopa 'äxop yîmögäktux, tu 'äxop mûy Topa yög tikmü'ün xe'e'. Hâkaxïy 'ügmüñ'äte pe'paxex, tu Topa pu hâm'äktux. ⁵ Hômäg 'ügmüñ'äte xa Topa yög hâm'äpak max'ax 'äktux. Ügmüñ'äte nöñ'äktux, tu hâpxomä ka'ok xe'ëgnäg, tu Topa Koxuk mûtik xa Topa yög hâm'äpak max'ax 'äktux, tuk mûg kuxa mäm ka'ok Topa yög hâm'äpak max'ax kopah. Hômäg mûg tili 'äxop kopah, ha xatek mû yög hâpxomä max'ax pënähä', yâg mûn max xa'. ⁶ Xate 'ügmög max pënähä', xix yüñmög xuxyä Yeyox yög, tu nö' max putuk. ⁷ Ünöy te 'äxop kute'ex kummuk, pa 'äxop te Topa yög hâm'äpak max'ax paha', tu 'äkuxa hit-tup, yä Topa Koxuk te 'äkuxa hittupmähä'. ⁸ 'Äxop max, ha 'ämax pënähä Kunnix kopa kuxa mäm xop te hâpxexka Mäxenõn tu', xix hâpxexka Genex tu', tu nö' max kamah, yä 'äxop putuk. ⁹ Hamün, 'äxop te yüñmög xuxyä Yeyox 'äktux hâpxexka Mäxenõn tu', xix hâpxexka Genex tu', yä' xohix yîmap te' yüñmög, 'äkuxa mäm ka'ok. Putep nöy 'äktux putup 'ügmüñ'äte? Puxl'. ¹⁰ Hômäg mûg tili 'äxop kopah, ha 'äxop te topa komut xop nîm, tu ta Topa xe'e pe 'ämög, ha tikmü'ün xohix te 'äyîmap te' xupak, tu hâm'äktux. ¹¹ Xate Topak-tok hip, Yä pezxox tu yîxop-tup Topak-tok. Hômäg Topa te yây kutok Yeyox putpu' hînnähä'. Yeyox te yüñmög møy putup, Thâ Topa gây 'ükummuk xop mûtik.

2

Paot te hâpxomä max kömén Texanõn tu'

¹ Ükxape xop, hômäg mûg tili 'äxop kopah, tu hâpxomä max, 'ap kummuk mîy'ah, 'a yâg mûg hitop ti'ah 'äxop kopah. ² Hômäg tikmü'ün tek mûg kute'ex kummuk komén Pinio tu', tuk mûg mânög, pa hâpxip 'thâg mûg mög, tu môktu 'äxop tuk mûg môxaha 'önte kômén Texanõn tu', ha kômén Pinio yög tikmü'ün tek kute'ex kummuk, 'äxop te' yüñmög. Pa yüñmög Topa tek kuxa hit-tupmähä', ha 'äte Topa yög hâm'äpak max'ax 'äktux. ³ Ügmüñ'äte Topa yög hâm'äpak max'ax 'äktux, tuk mû'äte 'og hâpxop xak 'ohnäg, tuk mû'äte 'äxop kupex 'ohnäg. ⁴ Ügmüñ'äte putep mûn 'äktux? Topa te nö putup, 'ügmüñ'äte nöñ'äktux mökumak mög. Hamün. Topa tek mûg putup, tuk mû'ä Topa yög hâm'äpak max'ax hôm, tuk mûg mô'pok, ha 'äte tikmü'ün xohix pu nöñ'äktux. Ügmüñ'äte putep mûn 'äktux? 'Ok pe tikmü'ün te nöñ putup pax hâm'äktux? 'Ok pe Topa te nöñ putup pax hâm'äktux? Yä tikmü'ün yög'ah, pa Topa tek mû yög putup'ax kopit. ⁵ 'Äxop te' yüñmög. Hômäg mûg tili 'äxop kopah. 'Ak mû'äte xa hâxape komut'ah. Ügmüñ'äte 'äxop kupex 'ohnäg. 'Ok 'ügmüñ'äte hâm'äktux max, pa 'og hâpxop putup? 'Amhok. 'Ak mû'ätep-tup'ah 'og tayümak. Topa te' yüñmög. ⁶ 'Ak 'ügmüñ'äte ptep-tup'ah, puyïy tikmü'ün 'ügmög 'äktux max. 'Agmüñ'äte 'og hâm'äktux max xak 'ohnäg, xix tikmü'ün nöy yög kamah. ⁷ Ümax, pu Kunnix yög mô'pok xop tikmü'ün yög hâpxop xak, pak mû'äte nöñ hâxak 'ohnäg, 'a' xat'ax xop putuk'ah, pak mû'äte xa' hâpxop popmähä', yä 'ün tek-tok pu' popmä'ax putuk. ⁸ Ügmüñ'äte 'äxop putup pax, hu xa Topa yög hâm'äpak max'ax 'äktux, xix 'äxop pu yây mûn popmähä, yâg mû'äte 'äxop ka'ogähä'. ⁹ Hamün, 'ükxape xop, xate' yüñmög. Hômäg mûg tili 'äxop kopah, tuk mû'äte hâpxomä max punethok. Mâyöñ mög tox hâg mûg hâm, xix 'ämny'hâ, nûy pop hok 'og hâpxop xix 'og tayümak, tuk mû'äte xa Topa yög hâm'äpak max'ax 'äktux.

¹⁰ 'Äxop te' pënähä', xix Topa te' pënähä', 'ügmüñ'äte hâpxomä hâm'äpak max 'äxop pu', yä Kunnix kopa kuxa mäm xop pu'. Yâg mû'äte hâpxomä max xe'ëgnäg, xix hâpxomä yok. 'A' hâpxomä kummuk 'üm' mîy'ah. ¹¹ Ügmüñ'äte 'äxop xohix hâg tehe', yä 'äatk te yây kutok hâ' tehe putuk. 'Äxop te' yüñmög. ¹² Ügmüñ'äte 'äxop xapit, tu 'äxop kuxa hittupmähä', tu 'äxop xapit, xayïy hâpxomä max. Topa te nöñ putup pax. Topa te 'äxop yîmögatux, xayïy Topa yög tikmü'ün xop mökukox, xayïy Topa max xe'ëgnäg pënähä'.

¹³ Hômäg mû'äte xa' Topa yög hâm'äpak max'ax 'äktux, ha 'äxop te' xupak, tu 'äyîpkox

pip. Xate' pe'paxex, yā Topa yōg hām'āktux, 'a' tikmū'ūn yōg'ah. Hamūn, Topa yōg. Topa te hāpxomā max 'āxop kopah, yā' kuxa mām ka'ok xop kopah, ha mōktuk mūg hittup, tu Topa pu hām'āktux, hu: "Āmax. 'Āmax nōm tikmū'ūn pu'." Kaxīy. ¹⁴ Ükxape xop, hōmā Yoneo xop te Yeyox Kuninx yōg tikmū'ūn xop xohik-te' ex kummuk hāpxexa Yonex tu', xix 'āxape xop te 'āxop kute' ex kummuk kamah, yā' nōy putuk. ¹⁵ Hōmā Yoneo xop te yūmūg xuxyā Yeyox putex, tu Topa pupi hām'āktux xop kix, ha' xakix, tu ta hōnhā yūmūg kute' ex kummuk kamah. Topa te nōm xop putup' ah. Nōm te tikmū'ūn xohik-te' ex kummuk. ¹⁶ Hamūn, 'Ugmū'āte Yoneo xop kūnāpa pip xop tu Topa yōg hām'āpak max' ax 'āktux. Yā Topa yōg hām'āpak max' ax te tikmū'ūn kuxa māmmāhā Topa kopah, ha Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'uyānān tu'. Ha ta Yoneo xop tep-tup, nūy nōm hā hām'āktux kuxyā'. Hā kaxīy Yoneo xop te hāpkummuk mīy xexka', ha' gāy Topah, tu nōm kopit, nūy yōg kummuk hā yānān.

'Ugmū'āte 'āxop xak

¹⁷ Ükxape xop, hōmā yūmūg yāy xatat, hāpxip kutōgnāg hā. Yūmūg yāy xatat, pak mū'āte 'āxop pekpaxex punethok, tu 'āxop xak nām, tu 'ā hak mūg mōg putup pax. ¹⁸ 'Ugmū'āte 'ā hak mōg putup pax. 'Ugmūn Paot, 'ā hak mōg putup punethok, pa Hāmgāyāgnāg tek kummugā', hak mōg 'ohnāg. ¹⁹ Yā hamūn, yūmūg xuxyā Yeyox te putpu' nūn putup, 'ihā 'āxop pip putup Yeyox keppah, tu ta 'āte hāpxop max hip putup, ha 'āxop tuk mūg kuxa hittup putup, tuk mū'āte 'āxop 'āktux xexkap-tup, yā' xut'ax 'āktux putup. Yā mō'tat'ax 'āktux putup. ²⁰ Hamūn, 'Ugmū'āte 'āxop pekpaxex punethok, tu 'āxop tuk mūg kuxa hittup.

3

¹ Hōmā yūmūg yāy xatat, hak mū'āte 'āxop xak. 'Āte yāy xatat hā tot 'ohnāg, huk nox xip kōmēn 'Atēn tu', ² nūy 'ā ha mō'kutnāhā Tīmōn, yāg taknōy, yā Topa pu' hāpxomā max 'ūgmūtik, nūy Kuninx yōg hām'āpak max' ax 'āktux. 'Āte 'ā ha nō mō'kutnāhā', pu 'āxop mūtik tu hāpxomā max, xayīy 'ākuxa mām ka'ok nōy nā mōg, ³ xayīy 'āxop xe hāpkummuk mīy hok, tikmū'ūn te 'āxop kute' ex kummuk hah. Yā hamūn, xate' yūmūg, Topa tep-tup, pu tikmū'ūn yūmūg kute' ex kummuk. ⁴ Hōmāg mūg tīhi 'āxop kopah, tu 'āxop mūtik hām'āktux, hu: "Nōm tek mū'āk-te' ex kummuk putup." Kaxīy. Yā hāpxip 'ihā tikmū'ūn tek mū'āk-te' ex kummuk. Hamūn. ⁵ 'Āte' hip'ax hā' tot 'ohnāg, hu 'ā ha mō'kutnāhā Tīmōn, pu 'ākuxa mām yūmūg. 'Ok Hāmgāyāgnāg te 'āmōgāhā'?

'Ok 'ūgmū yōg hāpxomā'ax koxyōy? 'Āte' yūmūg putup.

⁶ Ha ta' mōg, Tīmōn, tu putpu' nūn, tu hām'āktux, 'ākuxa mām ka'ok Topa kopah, tu 'āxop te yāy putup pax, xix Topap-tup pax. Tīmōn te hām'āktux, 'āxop tek mū'ā hām'āktux max, tu xatek mūg pēnāp-tup pax. Hamūn, 'Ugmū'āte 'āxop hāpxomā'ax 'āpāk, huk kuxa hittup. Ükxape xop, 'Ugmū'āte 'ākuxa mām ka'ok 'āpāk, tuk mūg kuxa hittup. ⁷ Topa yōg putat max hā 'āxop mōg kuma mōg, kopxik kuxa hit-tup. ⁹ 'Ugmū'āte Topa pu hām'āktux, hu: "Āmax, timū'ūn pu'. Tikmū'ūn max, kopxik mūg kuxa hittup. 'Āmax. Puxi'." Kaxīy. ¹⁰ Hāptup kopxik Topa pu hām'āktux xexka xix 'āmīny, tu hām'āktux, hu: "'Āpu 'Ugmūg xat, 'Ugmū'āte' mōg tikmū'ūn hah'." Kaxīy. Hamūn, 'āxop hak mūg mōg putup, nūy 'āxop pu hāmyūmūgā xate nōm yūmūg 'ohnāg Topa yōg putat max yōg hāpxop.

¹¹ 'Ugmū'ātep-tup, pu yūmūg 'Ātak Topa 'āxop tuk mūg mō'pok, xix yūmūg xuxyā Yeyox 'āxop tuk mūg mō'pok. ¹² 'Ugmū'ātep-tup, xayīy 'āxop yāy putup pax nōy nā mōg, xix 'āxop tikmū'ūn xohix putup pax nōy nā mōg, ha mōktu 'āxop tek mūg putup, yāg mū'āte 'āxop putup pax. ¹³ Ha mōktu Topa te 'āxop ka'ogāp-tup, ha 'āxop maxp-tup, tu 'āxop max xe'ēgnāg yūmūg 'Ātak Topa kep-pah, 'ihā yūmūg xuxyā Yeyox te putpu' nūn putup 'uyāy yōg xop mūtik.

4

Hāpxomā'ax max, Topa te nōm putup

¹ 'Ugmū'āte xe hām'āktux. Hāg mū'āte xa' yūmūgāhā hāpxomā max, Topa te nōm putup, ha 'āxop te hāpxomā max. 'Āte xa hām'āktux xix yūmūg xuxyā Yeyox te xa hām'āktux, hu: "'Āpu hāpxomā max mīy nōy nā mōg." Kaxīy. ² Yā hamūn, hōmā yūmūg xuxyā Yeyox tek mūg mō'pok, 'Ugmū'āxop pu hāmyūmūgā'. Xate' yūmūg. ³ Topa tep-tup, xayīy 'āxop hāpxomā kummuk kux, nūy ta Topa putuk. Topa tep-tup xayīy 'ānōy hā xupxet hok. ⁴ 'Āmax, pu tik yāy pu xetut xax, nūy nōm mūy, tu hāpkummuk mīy 'ohnāg. Tikmū'ūn max te nōm putup. ⁵ Ükommuk, pu tik yāy putup'ax kummuk hā xetut xax, yā' puknōg xop putuk, yā nōm te Topa yūmūg 'ohnāg xop putuk. ⁶ Ükommuk, pu tik yāy taknōy kute' ex kummuk, nūy yāy pu' xetut xax. Hōmāg mū'āte xa' hām'āktux, hu: "Pa 'ātix, yūmūg xuxyā Yeyox te nōm kummuk yānān putup." Kaxīy. ⁷ Topa te yūmūg xat, 'uyāy yūmū nōy hā xupxet hok. Pa Topa te yūmūg xat,

yūmūg hāpxomā kummuk kux, nūy ta Topa putuk. ⁸ Tep te nū hāmyūmmūgā'ax 'āpak 'ohnāg? 'Ok tikmū'ün yōg hāmyūmmūgā'ax 'āpak 'ohnāg? 'Āmhok. Yā Topa yōg. Yā Topa te xa' hōm Topa Koxuk.

⁹ 'Ok 'āte xa putup pax'ax kax'āmip-tup, yā Kunnix kopa kuxa mām xop yōg putup pax'ax? 'Āmhok. 'A 'āte xa kax'āmip-tup'ah. Hōmā Topa te xa' yūmmūgā'hā, xayīl xohix putup pax, ¹⁰ ha 'āxop tep-tup pax Kunnix kopa kuxa mām xop xohix hāpxexka Māxenōn tu'. 'Āpu tikmū'ün xohixp-tup pax nōy nā mōg. ¹¹ 'Āpu hāmyūmtuk, nūy 'ōg hāpxomā mīy, nūy ta 'ānōy yōg hāpxomā'ax kute'ex hok, nūy ta 'āhām, xayīl 'ōg tayūmak pi'. Yā hōmā 'ūgmū'āte xa nōm 'āktux. ¹² Hā kaxīy nōm xop kuxa mām 'ohnāg Yeyox kopa te 'āmax pe'paxex putup, ha ta' nōy te 'āxop hā' te 'ohnāg putup.

Yūmūg xuxyā Yeyox te putpu' nūn putup
¹³ 'Ūlxape xop, 'ūgmū'āte-tup, xayīl hāmyūmmūg xakix xop yōg hāpxomā'ax, nūy xakix xop hā'ākuxa xūy hok, nūy 'āpota xexka hok, nūy xate' putuk hok nōm te hāpxop max hip 'ohnāg. ¹⁴ Yūmūg kuxa kopa' yūmmūg, Yeyox xok xe'e', tu putpu' hi', tu putpu' nūn putup, ha Topa te Yeyox mūtik xakix xop nūnnāp-tup, yā nōm kuxa mām ka'ok Yeyox kopa xop nūnnāp-tup. ¹⁵ Topa Xexka te nōm 'āktux, hak mū'āte nōm 'āktux. Yūmūg xuxyā Kunnix te putpu' nūn putup, 'hā xakix xop putpu' hip-tup, tu' mōg hāmāxap putup Kunnix hah, hak-nāy tu hi xop mōg putup Kunnix hah. ¹⁶ Pexkox yōg nū'pok xop yōg xat'ax te' xat ka'ok putup, ha' nōy te Topa yōg mīxux xop tut kaxyāp-tup, 'hā yūmūg xuxyā Kunnix mīn te pexkox tu' yīxop-tup! Ha ta putpu' hip-tup xakix xop, nōm kuxa mām ka'ok Kunnix kopah. ¹⁷ Hag-nāy tu nōmhā hi xop mōgāp-tup pepix kamah, tu mōktu' xohix yātu nū' nāp-tup hāmgōy xexka kopah, nūy yūmūg xuxyā Kunnix mūtik mōg. Hā kaxīy nōm te Yeyox mūtik tip-tup, tu xe' yāy xatat putup'ah. ¹⁸ 'Āpu tikmū'ün kuxa hittupmā nū hām'āktux hā.

5

'Āpu Yeyox te putpu' nūn'ax hip

¹ 'Ūlxape xop, hām 'ūm hā' xip'ax nōm hāpxop? Mō'āgmū'ax 'ūm? 'Āmnīy 'ūm? Putep putuk putup hāpxop xohix, 'hā putpu' nūn putup Yeyox? Hām 'ūm hā'? 'Āte' yūmmūg'ah, hu' kax'āmip-tup'ah. ² Yūmūg xuxyā Yeyox yōg hāptup xupep putup, ha Yeyox te putpu' nūn putup, yā xupex'tax xupep putuk, 'hā tikmū'ün te nōm hip 'ohnāg. 'Āxop te' yūmmūg. ³ Tikmū'ün te hām'āktux putup, hu: "Yāmīyptuk nūnte. 'A' hām xūy 'ūm pip'ah. Yā' max hāpxop xohix."

Kaxīy. Pa hāpxip 'ohnāg 'hā hām xūy pip mō'ka'ok, tu xohix koxyōy, yā 'ün tek-tok put xūy putuk, yā' xupep mō'ka'ok. 'Ap nūpaptup'ah tikmū'ün. ⁴ Pa 'ākuxa kopa hāpkoxtap 'ohnāg, hu Yeyox yōg hāptup hip, yā Yeyox te putpu' nūn hip, yā' ap xupex'tax xupep'ax putuk'ah xa'. ⁵ 'Āxop xohix yā' kuyānām yōg tikmū'ün, yā' hāptup yōg yā' 'ākuxa tup. Yūmūg mūn 'a' 'āmnīy yōg'ah, 'a' hāpkoxtap yōg'ah, pa hāmyūmmūg. ⁶ 'Āpu mō yūmū yōn hok, yā' ap nōy putuk'ah. 'Āpu yūmū pa ka'ok, nūy hāmpēnā', nūy Yeyox hip. ⁷ 'Āmnīy 'hā mō'yōn pax tikmū'ün, yā' 'āmnīy 'hā paptux xop paptux. Yā' kuxa mām 'ohnāg xop te kaxīy. ⁸ Pa 'āxop yā' hāptup yōg. Pu yūmūg pa ka'ok, nūy hāmpēnā', nūy Yeyox hip. 'Āpu yūmū mō'tat kuxa mām ka'ok'ax xīx putup pax'ax. Yā nōm te xonat yōg pipkup hā' kep xax putuk. 'A' hāpxop kummuk te mō'nāp-tup'ah. 'Āpu yūmū mō'tat kama Topa yōg hāpxop max hip'ax. Hamūn, Topa te tikmū'ün kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. Ta nōm te xonat xop yōg pipkup hā' kuxxax putuk. 'A' hāpxop kummuk te mō'nāp-tup'ah. 'Āpu mō'tat. ⁹ Topa te yāy ha yūmūg xānāhā', nūy yūmū'ā tu' gāy hok, pa yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix hā yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. ¹⁰ Yeyox te yūmūg pupi' xok, 'ūyīy nū mūtik 'āti', pe yūmūg pip 'hā putpu' nūn Kunnix, pe yūmūg xakix, 'hā putpu' nūn Kunnix. ¹¹ 'Āpu yāy mūtik hām'āktux, pu yīpkutuk tu nōg. 'Āpu tikmū'ün kuxa hittupmā'. Yā xate nōm mīy nōmhā. 'Āpu 'āhup hok.

'Āpu hāpxomā te kaxīy

¹² 'Ūlxape xop, 'ūgmū'āte xa' xak, 'āpu hām'ax xupax, nōm te hāpxomā max 'āxop kopah. Yā Topa te nōm yīmōgātux, puyīl 'āxop mōgā', puyīl 'āxop pu hāmyūmmūgā'. ¹³ 'Āpu nōm hām'ax xupax xexka'. 'Āpu nōm putup pax, tute hāpxomā max hah. 'Āpu yāy kix hok.

¹⁴ 'Ūlxape xop, 'ūgmū'āte xa' xak. 'Āpu tuknōgnāg xop pu hām'āktux, pu tu hām. 'Āpu 'ūyīpkutuk xop kuxa hittupmā'. 'Āpu pu'uk xop hā'ātehet. 'Āpu 'ūyōg hāpxomā max hip punethok. ¹⁵ 'Āpu hāpkummuk mīy'ax hā yānān hok. Pa 'āpu tikmū'ün pu hāpxomā max 'āxop. 'Āpu hāpxomā max mōkuma mōg tikmū'ün xohix pu'. 'Āpu yāy pu hāpxomā max 'āxop.

¹⁶ 'Āpu yā māyōn mōg tox hā'ākuxa hittup pax xīx 'āmnīy tox hā'ākuxa hittup pax.

¹⁷ 'Āpu Topa pu hām'āktux mōkuma mōg.

¹⁸ 'Āpu hāpxop xohix 'āyīmap 'āktux Topa pu', hu: "Puxi". 'Āmax xohix pu'. 'Āmax." Kaxīy.

Hamūn, Topa tep-tup nōm hāpxopmā'ax īhā'āxop mōg Yeyox Kunnix mūtik.

¹⁹ Yā Topa Koxuk yōg hāpxopmā'ax kuxyā hok. ²⁰ Hāmpē'āpaxeh hok: "Yā' kummuk, Topa pupi hām'āktux xop te hām'āktux," kaxī. Yā' max 'ūyōg hām'āktux. ²¹ Pa 'āpu hāpxopmā'ax xohix kopit. 'Āpu hāpxop max putyōn hok, xix hāpxopmā'ax max putyōn hok. ²² 'Āpu hāpxop kummuk mī'yax xohix kux.

²³ Topa te yūmū'ā' hōm hāmyīptuk'ax. 'Ātep-tup, pu Topa yāy pu 'āxop xohix pop, yā 'ūyōg xop xe'ēgnāg 'āxop. 'Ātep-tup, pu Topa 'āxop pēnā max, yā 'ākoxuk pēnā', xix 'ākuxa, xix 'āyīn, xayiy 'ōg hāpkummuk mī'yax pip putup'ah, īhā' putpu' nūn putup yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix. ²⁴ Hamūn, Topa tep-tup nōm hāpxopmā'ax. Tute 'āxop xānāhā', tu 'āxop tu' xip ka'ok. Topa tep-tup.

²⁵ 'Ūkxape xop, 'āpu Topa pu 'ūgmūn 'āktux.

²⁶ 'Āpu taknōy xohix pu hām'āktux, hu: "Ūgmū'āte 'āxop xaxok 'ohnāg." Kaxī. 'Āpu xape xop yāy kep hā mūy, yā taknōy max putuk.

²⁷ Āte xa' xak, ha yūmūg xuxyā Yeyox te' xupak, 'āpu nū tappet mōkupix taknōy xohix pu', xix tukūm xohix pu', yā Kunnix kopa kuxa mām xop pu'.

²⁸ Puyā yūmūg xuxya Yeyox Kunnix xa hāmmmaxnā'.

Tu ta tu' kux.

PAQT TE KÖMËN TEXANÖN YÖG TIKMÜ'ÜN PU TAPPET KAX'ÄMI II

¹ 'Ügmüñ Paot. Äte' kax'ämi nühüñ' tappet, 'äxop pu' kax'ämi', yä Kuninx kopa kuxa mäm xop pu' kömëñ Texanön tu', yä yümüg 'Ätak Topa yög xop pu', xix yümüg xuxyä Yeyox Kuninx yög xop pu'. Xinax te 'äxop pe'paxex xix Timón te kamah.

² Pu yä Topa xix yümüg xuxyä Yeyox xa hämmaxnäñ, xayïy 'äkuxa mäm.

Yeyox nün putup, ha Topa te xohix yög häpxopmä'ax kopit putup

³ 'Äkuxa mäm nöy nä 'ämög xexka', tu 'äxop te' xohix putup pax nöy nä 'ämög, yïy ta' max, 'üyïy 'Ügmüñ 'äxop 'äktux punethok Topa pu, hu: "Ya' max. Puxi." 'Ämax 'ükape xop pu'." Kaxïy. ⁴ 'Ügmüñ'äte 'äxop 'äktux max Kuninx kopa kuxa mäm xop xohix pu'. Hamün, 'äkuxa mäm ka'ok'ax xexka', 'ihä tikmüñ'ün te 'äxop kummugähäñ', ha xate kummuk xohix hä tot.

⁵ Tikmüñ'ün te 'äxop kummugähäñ', yïy ta Topa te tikmüñ'ün yög häpxopmä'ax kopit putup, nüy tu' kummugä 'üyänän tu'. Yä' kopit'ax yok, 'ap kohe'ah. 'Üxohix te 'äxüy pénähäñ', hu' yümüg, Topa te tikmüñ'ün yög häpxopmä'ax kopit putup. Yä' yok. 'Äxop te 'äxüy hä tot, yä' kummuk hä tot, ha Topa te' yümmüg. 'Ämax, yä Topa Xexka yög tikmüñ'ün xop pu' ämax. Hamün, 'äxüy, Topa Xexka yög tikmüñ'ün xop pu' äxüy.

⁶ Topa te tikmüñ'ün yög häpxopmä'ax kopit putup. Yä' yok, yä' xe'e'. Tute kummugä yänän putup, yä nöm te 'äkumugä hä yänän putup, ⁷ 'ihä yümüg xuxyä Yeyox te pexkox tu' nün pexkox yög nü'pok xop müistik, yä kuxap kopa' nün putup, tu 'äxüy nödp-tup. ⁸ Tu kummugä hä yänän putup Topa yümmüg 'ohnäg xop pu', xix 'üyipko'x 'ohnäg xop pu'. Yä nöm te yümüg xuxyä Yeyox yög häm'äpak max'ax 'äpak 'ohnäg. ⁹ Nöm xop xüy putup mökuma' mög, hämyäxtatuk xohix kux 'ohnäg hä, tu Topa müistik pip putup'ah, xix yümüg xuxyä Yeyox müistik pip putup'ah. Nöm te yümüg xuxyä Yeyox max xe'ëgnäg pénäp-tup'ah, xix yümüg xuxyä Yeyox yög ka'ok'ax yümmüg putup'ah, ¹⁰ 'ihä nöm häptup mö'näp-tup, 'ihä putpu' nün yümüg xuxyä Yeyox, puyïy Kuninx kopa kuxa mäm xop te Yeyox'äktux max, tu Yeyox pe'paxex max, yä' kuxa mäm ka'ok xop xohix xexka te kaxïy. 'Äxop kama nü müistik pip putup. Hamün, 'äkuxa mäm ka'ok Topa yög häm'äpak max'ax kopah, 'ügmüñ'äte xa nöm 'äktux.

¹¹ 'Ügmüñ'äte 'äxop 'äktux punethok Topa pu, xayïy 'äxop 'ämox xe'e' Topa pu'. Yä Topa te 'äxop yïmögatux, xayïy 'ämox xe'e'. 'Ügmüñ'äte 'äxop 'äktux Topa pu, xayïy 'äxop häpxopmä max xohix putup, 'äxop te nöm putup. Topa ka'ok te 'äxop hä tute'ax.

'Ügmüñ'äte 'äxop 'äktux Topa pu, xayïy 'ähäm xohix kux, yä 'äkuxa mäm, hu 'ähäm ka'ok. ¹² Hä kaxïy yümüg xuxyä Yeyox 'ümax xe'e nöy nä 'ämög putup 'äkuxa kopah, ha ta 'äxop max nöy nä 'ämög putup Yeyox müistik, ha tikmüñ'ün te' pénäp-tup, tu Topa 'äktux maxputup. 'Ümax Topa xix yümüg xuxyä Yeyox Kuninx, tu xa hok häpxopmähäñ'.

2

Tik kummuk xexka'

¹ 'Äte yümüg xuxyä Yeyox Kuninx te putpu' nün'ax kax'ämi xix yäy tu nü yümüg nä'ax Kuninx müistik kax'ämi'. ² Tik 'üm te' koit, hu: "Yä' xip yümüg xuxyä Kuninx yög häptup. Yä putpu' nün Kuninx tu nüktu' xip." Kaxïy. 'Äpu' 'üyög häm'äktux pa hok. 'Äkuxanöñ hok. Tep te' nöm 'äktux, pe Topa pupi häm'äktux xop, pe' nöy te Topa yög häm'äpak max'ax 'äktux, pe' nöy te häm'äktux, 'äte nöm kax'ämi'. 'Ämhok. 'Üyög häm'äktux pa hok. Yümüg xuxyä Kuninx yög häptup xip'ah, pa' nün putup, xix Yeyox xip'ah nömhä, pa' nün putup. ³ 'Äpu' koit'ax 'äpak hok. Yümüg xuxyä Kuninx yög häptup nün putup, yä Yeyox te putpu' nün putup, pa' xohix te Topap-tup nög hämäxap putup, ha ta nöm tik kummuk xexka xip putup hämäxap, tu tikmüñ'ün pu yäy müg putup, yä Hämgäyägnäg yög tihik. ⁴ Nöm tik kummuk xexka te Topap-tup nög putup, xix Topa yög häpxop xohix putup nög putup. Tute yäy xexka müy putup, tu Topak-tögnäg 'äktux putup. Tu ta' mög putup, tu'yüm putup Topa pet xexka kopah, tu häm'äktux putup, hu: "Ügmüñ, yä Topah." Kaxïy.

⁵ Xate' yümmüg nöd'om. Hönmä 'Ügxip 'äxop kopah, tu nöm 'äktux. ⁶ Hönhä häm te' tux hok, pu' my hok nöm häpxop kummuk. Xate' yümmüg. Häpxip 'ihä nöm tik kummuk xexka xip'ax. ⁷ Hamün, hönhä 'ihä häpxop kummuk my'ax xexka pip, tu' xaptop, pa häpxip 'ihä xut putup häm te' tux hok, ha' nöm häpxop kummuk my'ax pip putup. 'Ap xaptop putup'ah häpxop kummuk my'ax. ⁸ Yä xip'ax nöm tik kummuk xexka', pa yümüg xuxyä Yeyox te putpu' nün putup, tup-tex putup, yä xitxut häp-tex putup, yä Yeyox yög kuyänäm häp-tex putup. ⁹ Hamün, Hämgäyägnäg te nöm tik kummuk xexka ka'ogäp-tup, puyïy häpxopmä ka'ok xe'ëgnäg xohix. Tute' koit putup, ha tikmüñ'ün te yög mö'ämä'ax pap-tup. Yä tikmüñ'ün kuxa mäm tik kummuk yög häpxopmä'ax ka'ok

xe'ēgnāg kopah.¹⁰ Nōm tik kummuk xexka te Topa yūmmūg 'ohnāg xop pu' koit xohix xexkap-tup. Nōm te hāmyūmmūg xe'e yūmmūg 'ohnāg, tu hāmyūmmūg xe'ep-tup pax 'ohnāg, ha Topa te nōm mōy 'ohnāg hāpkummuk mīy'ax kopah. Nōm te Topa pēnāp-tup'ah, ya' yākyoxoy putup.¹¹ Yī ta Topa te' xat putup, pu nōm kuxa mām ka'ok koit'ax kopah.¹² Yī ta Topa tep-tup nōg putup nōm kuxa mām 'ohnāg hāmyūmmūg xe'e kopah. Yā nōm tep-tup pax koit'ax.

Topa te' āxop yīmōgātux

¹³ 'Ūmax, 'Ūgmū'āte 'āxop 'āktux punethok Topa pu', hu: "Āmax tikmū'ūn pu". Puxi'. "Āmax." Kaxīy. Hamūn, 'ūkxape xop, Topa te' āxop putup pax. Topa te' āxop yīmōgatux tikmū'ūn xohix kopah. 'A hōmā' xip'ah hām xexka', Thā Topa te' āxop yīmōgatux, nūy 'āxop kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'uyānān tu'. Yā Topa Coxuk ka'ok hā'āxop kuxa kummuk xit, xayīy 'āxop yāyāhā Topa yōg tikmū'ūn, tu 'ākuxa mām hām'āktux xe'e kopah.¹⁴ Hōmāg mū'āte xa Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux, ha Topa te nōm hā'āxānāhā', xayīy pēnā hāpxop xe'ēgnāg xohix yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix mūtik.¹⁵ 'Ūkxape xop, 'āpu Topa tu nox pi'. 'Āpu hāmyūmmūg max tu nox pi'. Yāg mū'āte xa' yūmmūgāhā nō'ōm. 'Ūgmū'āte xa hām'āktux nō'ōm, tu xa' kax'āmi nō'ōm kamah.

¹⁶ Yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te yūmūg putup pax xix yūmūg 'Ātak Topa te', tuk mū'ā hōk hāpxopmāhā, tu yūmūg kuxa hit-tupmāhā mōkuma' mōg ha' kux 'ohnāg tu hāpxop max hipmāhā'.¹⁷ 'Ūgmū'ātep-tup, puyīy yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix 'ākuxa hittupmā' xix yūmūg 'Ātak 'ākuxa hittupmā', nūy 'āxop ka'ogā', xayīy hāpxopmā max, xayīy hām'āktux max.

3

Āpu Topa puk mūg 'āktux

¹ 'Ūkxape xop, 'āpu Topa puk mūg 'āktux, 'uyīy 'Ūgmū'ātē yūmūg yūmūg xuxyā Yeyox yōg hām'āpak max'ax 'āktux hāpxexka xohix tu' mō'ka'ok, puyīy xohix nōm 'āpax, puyīy xohix putup pax xexka Yeyox yōg hām'āpak max'ax, yā'āxop putuk kōmēn Texanōn tu'. Xate nōm 'āpak, tup-tup pax.² 'Āpu Topa puk mūg 'āktux, puyīy Topa 'Ūgmū'ā hā tu tehet, Thā tikmū'ūn kummuk tek mūg kute'ex kummuk. Hamūn, tikmū'ūn xohix xexka'ah te Topa yōg hām'āpak max'ax 'āpak. Yā' yīpkox 'ohnāg.

³ Pa Topa te yāy yōg xop tu' xip ka'ok. Tute' āxop ka'ogāp-tup, tu 'āxop hā tu tep-tup, puyīy Hāmgāyāgnāg 'āxop kute'ex hōk.⁴ Yūmūg xuxyā Yeyox tek mūg kuxa māmmāhā 'āxop kopah, yā'āxop te' mīy

nō'ōm. 'Ūgmū'āte xa hām'āktux, tu' mīy putup. 'Ūgmū'āte' yūmūg xē'e'.

⁵ 'Ūgmū'ātep-tup, pu yūmūg xuxyā Yeyox 'āxop mōgā', xayīy 'āxop Topap-tup pax, xayīy 'āxop nox pi' Topa yōg putat max kopah, yā' Yeyox putuk.

Tikmū'ūn hām 'ohnāg, puxi' xit hōk

⁶ Yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix tek xat, tuk mūg xex Yeyox xip'ax kopah, yīk mū'āte 'āxop xat, xayīy 'āxop taknōy tuknōgnāg xop tu nox pi' hōk, nōm hām 'ohnāg xop, nōm tek mūy yōg xat'ax 'āpak 'ohnāg.⁷ 'Ūmax, xayīy 'āxop hāpxopmā', 'Ūgmū'ātē putuk. Hōmāg mūg pip 'āxop kopah, Thā mūg tuknōg 'ohnāg.

⁸ 'Ūgmū'āte hōk pop'ah tikmū'ūn yōg hāpxop, pa hāpxop xohix hā' pago. Tuk mū'āte hāpxopmā max mōkumak mōg. Hāptup Thā mūg hām pax xix 'āmīy Thā, xayīy 'āxop pago 'ohnāg.⁹ 'Ūmax, pu Kunnix kopa kuxa mām xop yōg xexka xop 'ōg hāpxop pop, pak mū'āte 'ōg hāpxop xak 'ohnāg, tu' pop 'ohnāg, xayīy 'āxop 'Ūgmū'ātē putuk.¹⁰ Hōmāg mūg tihī' 'āxop kopah, tuk mū'āte hām'āktux, hu: "Tikmū'ūn hām 'ohnāg, puxix xit hōk, pu' max." Kaxīy.

¹¹ 'Ūgmū'āte kax'āmi nūhū', 'Ūgmū'āte' xupak tu', yā' tikmū'ūn tuknōgnāg pax pip 'ōnte, yā' hāpxopmāhīyāgā pax.¹² Yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te' xat, tuk mūg xex Yeyox xip'ax kopah, yīg mū'āte 'āxop xat, xayīy 'āxop tuknōgnāg pax xop pu hām'āktux: "Āmax'ah. 'Āpu 'āxumāhīyā hōk, nūy hām hā' pop yāy yōg hāpxop." Kaxīy.¹³ 'Ūkxape xop, 'āpu 'ākuxa tuknōg hōk, Thā hāpxopmā max.¹⁴ Pa' pip 'ōnte, nōm te nū' tappet putup nōg putup, tu nōm 'āpak putup'ah. 'Āpu tik te kaxīy tu 'āti hōk, puyīy yāy yōg hāpkummuk mīy'ax hā' yāyāhāhup.¹⁵ Pa' 'āpu nōm tik pu' mīy hāpxop, 'ap puknōg putuk'ah, pa yā'ātaknōy putuk.

Pu yā Yeyox 'āxop tu xihip ka'ok

¹⁶ 'Ūgmū'ātep-tup, yūmūg xuxyā Yeyox 'ākuxa māmmā', Thā 'ākuxa mām Yeyox kopah, nūy 'ākuxa mām ka'ok mōkuma' mōg, Thā 'āxop te hāpxopmā xohix. Pu yā yūmūg xuxyā Yeyox 'āxop tu xihip ka'ok.

¹⁷ 'Āte' kax'āmi nūhū, hu: " 'Ūgmūn Paot te' āxop pu kax'āmi', hu 'āte 'āxop pe'paxex." Kaxīy. 'Āte yāy yōg 'āxet'ax kax'āmi hā kaxīy. Yā yōg tappet xohix te kaxīy.

¹⁸ Pu yā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix 'āxop xohix pu hāmmānā punethok.

Tu ta tu' kux.

PAOT TE TİMÖN PU TAPPET KAX'ĀMI I

¹ 'Ūgmūn Paot. 'Āte xa' kax'āmi nūhū tap-pet. Topa te mōgkutnāhā xix Yeyox Kunnix te', tu Yeyox Kunnix yōg mō'pok xop kopak xix. Topa te yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'uyānān tu'. Yūmū'āte max hip, yā Yeyox Kunnix hip. ² 'Āte xa' kax'āmi', yā TİMÖN pu', yā 'āmūn yā 'ūgkutok pit putuk, yā Topa yōg putat max kopah yūmūg mōg. 'Ātep-tup, puyī Yeyox xix yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix xa hāpxomā max, nūy 'ākuxa ka', xayī 'ākuxa yūm.

Tik te hāpkummuk yūmmūgāhā'

³ Hōmā yūmūg mōg hāpxexka Māxenōn tu', tu 'āte 'āxak, xayī hāpxomā'. Ha ta hōnhā 'āte xe 'āxak nō'ōm. 'Āpu nox xihip kōmēn 'Ep tu'. 'Ónte' pip nōm te hāpkummuk yūmmūgāhā'. 'Āpu' xat, pu hāpkummuk yūmmūgā kux, ⁴ nūy hām'āktux hitop hā mō'āmā kux, nūy mōnāyxop hittap 'āxet'ax xohix xexka kax'āmi hok. Nōm te hām'āktux hā kaxī, tu' kax'āmi, puxix tikmū'ūn kuxa mām 'ohnāg. Pa Topa tep-tup, pu tikmū'ūn kuxa mām ka'ok nōynā' mōg Topa yōg putat max kopah. ⁵ Putep mūn putup Topa xik-mūn? Yā' kuxa tup te tikmū'ūn putup pax, tu' kuxa max te tikmū'ūn putup pax, tu' kuxa mām xe'e, nūy nōy putup pax. ⁶ Pa yāg xop te nō putat max xaxok, tu yāy xaxok hām'āktux hitop kopah. ⁷ Nōm tep-tup, nūy Mōyyex yōg xat'ax yūmmūgā', pa yāy yōg hām'āktux yūmmūg 'ohnāg, xix Mōyyex yōg xat'ax yūmmūg 'ohnāg, pa hām'āktux punethok.

⁸ Yūmū'āte' yūmmūg, yā' max Mōyyex yōg xat'ax, pa xat'ax yūmmūgā kummuk, tu xat'ax mīy kummuk, yā' kummuk. ⁹ Hamūn, tikmū'ūn te hāpkummuk mīy, yīt ta Topa te hāpkummuk mīy xop pu yāy yōg xat'ax popmāhā'. Hāpkummuk mīy xop te 'ūxat'ax mīy 'ohnāg, tu 'īpkox pip 'ohnāg, tu Topap-tup nōg pax, tu hāpkummuk mīy xohix pax, tu' kuxa kummuk te Topa yūmmūg 'ohnāg, tu yāy tak kix pax, tu yāy tut kix pax, tu tikmū'ūn xohix kix pax. ¹⁰ Tu' nōy hā' xupxet pax, tu pit tix yāy mūtik nōm kummuk xix hex tix, tu' xupxet pax, tu' koit pax, tu hām'āktux xex koxyō pax, tu hāpxop nōy kummuk xohix mīy, tu hāmyūmmūg xe'e 'āktux kummuk. ¹¹ Yā hāmyūmmūg xe'e', yā Topa yōg hām'āpak max. Topa 'ūmax xe'e'gnāg, tu 'ā' hāmyūmmūg hōm, 'uyī hām'āktux.

Topa max te yūmūg kuxa ka'

¹² Yeyox Kunnix yā yūmūg xuxyā, tuk ka'ogāhā', 'uyī Topa pu hāpxomā max.

Yeyox kuxa yūm 'ūgkopah, hu mōgkutnāhā, 'ūyī Topa pu hāpxomā max, yā 'āte Yeyox pu hām'āktux, hu: "Āmax." Kaxī. ¹³ Pa hōmā 'āte Yeyox 'āktux kummuk, tu Kunnix kopa kuxa mām xop kute'ex kummuk, yā Yeyox kute'ex kummuk, tu Yeyox tuk gāy. Pa Topa tek pēnāhā', tuk kuxa ka', 'ūgkuxa yūm 'ohnāg tu', yā 'āte yāy yōg hāpxomā'ax yūmmūg 'ohnāg. ¹⁴ Tu yūmūg xuxyā Yeyox te 'ā hāpxomā max, tu 'ā' popmāhā mō'yāy xe'e'gnāg'ax xik kuxa yūm'ax. Nōm hāpxop xohix popmāhā, hak kuxa yūm Yeyox Kunnix kopah. ¹⁵ Ta nū hām'āktux xe'e', ha tikmū'ūn te hām'āktux paha', tu' kuxa mām hām'āktux kopah. Hām'āktux te kaxī: Yeyox Kunnix te hām'āktux tu' nūn tu nūktu' xupep, nūy kummuk xop kuxa kummuk xit, nūy nō' nōy yānān, tu' kuxa max tat, ha tak mūn kummuk xexka nām. Kaxī. ¹⁶ 'Ūgmūn kummuk xexka nām, ha Yeyox Kunnix te yōg kummuk mīy'ax hā' tot mōkuma', pu tikmū'ūn pēnā', nūy hāmyūmmūg. Yā nōm te' kuxa mām putup Yeyox Kunnix kopah, yā nōm hi xe'e'gnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg, yā nōm te hāmyūmmūg putup. Hā kaxī Topa tek pēnāhā', tuk kuxa ka'. ¹⁷ 'Ūmax Topah, tu' xexka'. 'Ūyōg hāmyāxatamuk xohix xexkah. 'Ūyōg hāmyāxatamuk māxap 'ohnāg, 'ap nā'ah. Nōm te māxap tu' xip Topah. 'Ap tut xip'ah, xix' yōg hāmyāxatamuk nōg putup'ah, yā' xok putup'ah. Topa yāy xat 'ohnāg. Topap-xet, yā' nōy xip'ah, ha' nōy te nōm putup'ah. 'Āpu Topa xexka mīy nōynā mōg, xix 'ākuxa kopa Topa xexka mīy nōynā mōg hāmyāxatamuk kux 'ohnāg mōkuma'. Hamūn.

¹⁸ TİMÖN xōnnē', hōmā Topa pupi hām'āktux xop te 'āmūn 'āktux, yīt ta 'āte 'āxat hā kaxī kamah. 'Āpu Topa pupi hām'āktux xop yōg hām'āktux xaxok hok. Hā kaxī xate' xut putup, tu Topa pu hāpxomā max putup. ¹⁹ 'Āpu 'ākuxa yūm mōkuma', nūy 'ākuxa max. Tikmū'ūn 'ūm 'īpkox 'ohnāg, tu mōktu yāy yōg kuxa mām'ax koxyō. ²⁰ Ha yā kaxī mīy TİMÖN xix 'Anexān, ha 'āte Hāmgāyāgnāg pu nōm popmāhā', pu nōm pu hāmyūmmūgā', puyī Topa 'āktux kummuk hok.

2

Topa pu hām'āktux

¹ 'Āte xa hām'āktux putup. 'Āpu nū hāpxop mīy hāmāxap. 'Āpu Topa pu hām'āktux, nūy tikmū'ūn xohix pu hāpxop xax, nūy hāpxop pop tikmū'ūn xohix pu'. 'Āpu Topa pu hām'āktux, hu: "Tikmū'ūn xohix pu 'āmax. Xate tikmū'ūn xohix pu hāpxop popmāhā'. Puxi'. 'Āmax." Kaxī. ² 'Āpu Topa pu tikmū'ūn 'āktux hā kaxī, xix Topa pu xat'ax

xohix xop 'äktux, xix Topa pu xexkanäg xohix xop 'äktux, puyïy tikmū'ün kuxa mäm, puyïy tikmū'ün yäy kix hok, puyïy 'üyög häpxopmä'ax te Topa yög putuk, nüy häpxop max mäy. ³ Ümax, Topa pu tikmū'ün 'äktux, ha Topa tep-tup pax. Tute yümüg kuxa kummuk xit, nüy nöy yänän, tu yümüg kuxa max mötat. ⁴ Topa tep-tup, nüy tikmū'ün xohix xexka kuxa kummuk xit, nüy nöy yänän, tu' kuxa max mötat, nüy häpxe'e yümümg. ⁵ Üxip Topap-xet. Ha Topa te tikmū'ün mütik yäy nüm. Ha ta' nöy puxet xip, yä Yeyox Kunnix, yä tihik, tu nööm te' nöy ta' yäy tu' möxa ha' mäm. ⁶ Yeyox te' yäy mün höm, tu' xok, nüy Topa pu tikmū'ün xohix popmä', ha möktu xohix te' yümümg, Topa tep-tup, nüy kuxa kummuk xit, nüy nöy yänän, tu' kuxa max mötat. ⁷ Ha Topa te Yeyox yög möt'pok xop kopak xix, tu mögkutnähä', 'üyïy Yoneo künäpa pip xop pu hämyümmügä', nüy kuxa mäm 'äktux, xix häpxe'e 'äktux. 'Äte' koit'ah, yä häpxe'e 'äktux.

⁸ 'Ätep-tup, pu häm xexka yög tik max xohix te Topa pu häm'äktux, nüy pepi' yïm tigä, nüy gäy hok, nüy yäy mänög hok.

⁹ 'Ätep-tup kamah, puyïy 'ün hämpe'paxex max, nüy yäy pu topixxax max pop, yä' xax yä tikmū'ün max tep-tup. Yäy xax möt'at, pa' xax max xe'ëgnäg pe'paxex hok, pu tu tikmū'ün xax max xe'ëgnäg pe'paxex hok. Ümax, pu 'ün yäy xe' pahix xexka hok. Ümax, pu 'ün pipkup yänäm xop xohix ta hok, xix xap max xohix ta hok, xix xax te takat xexka tat hok. ¹⁰ Pa' max, pu' kuxa max möt'at, nüy häpxopmä max, yä Topa kopa kuxa mäm xop yög 'ün max putuk. ¹¹ Ümax, pu 'ün hämyümmüg nöynä' mõg, pa häm'äktux kutögnäg, xix yäy kutögnäg pe'paxex. ¹² 'Äte' xat'ah, pu 'ün tik pu hämyümmügä', pu 'ün tik xat, yä' max'ah. Ümax, pu 'ün häm'äktux kutögnäg. ¹³ Hamün, Topa te 'Anão mÿ hämäxp, tuk-näy tu 'Ema mÿ'. ¹⁴ 'Anão te koit kopa kuxa yüm 'ohnäg, pa 'Ema te koit kopa kuxa yüm, tu Topa yög xat'ax koxyöy. ¹⁵ Ümax, pu 'ün kuxa mäm ka'ok mökuma', xix' nöy möt'ayä xe'ëgnäg mökuma', xix hämyok mÿ mökuma', xix yäy kutögnäg pe'paxex, xik-tok pop. Topa te nööm häpkummuk mÿ'ax kopa xupepmäp-tup.

3

Kunnix kopa kuxa mäm xop yög pënä'ax xexka'

¹ Häm'äktux xe'e nühü', tik 'üm tep-tup, nüy yäyhä Kunnix kopa kuxa mäm xop yög pënä'ax xexka', yä' max, yä häpxopmä max. ² Ümax, pu Kunnix kopa kuxa mäm xop yög pënä'ax xexka xohix häkaxiy, yä häpkummuk mÿ 'ohnäg, tu' xetut puxet, tu' gäy 'ohnäg, tup-tox max, ha tikmū'ün te nööm pe'paxex

max. Nööm te puknöög xop pu häpxöön pax, tu tikmū'ün pu hämyümmügä max, ³ tu 'ap paptux'ah, tu yäy kix pax 'ohnäg, pa' pax yïmüg tåmnäg, tu tikmū'ün mänög 'ohnäg, tu tayümak putup pax 'ohnäg, ⁴ tu' yäy kutok xat max, xix xetut xat max, hak-tok yïpkox pip, tu' tak 'äpagnäm. ⁵ Pa tik 'üm tek-tok kummuk xix xetut xat kummuk. 'Ok nööm te Kunnix kopa kuxa mäm xop pënäp-tup max? 'Ämhok. ⁶ Ümax, Kunnix kopa kuxa mäm xop yög pënä'ax xexka te Topa yög putat kopa' xip hämyäxatamuk xohix hä, 'a' tup'ah Topa yög putat kopah. Ütup, tu yäyhä xexka', puxix yäy xexka pe'paxex putup, yä Hämgäyägnäg putuk, tu Topa tep-tup nöög putup. ⁷ Ümax, pu Kunnix kopa kuxa mäm xop künäpa pip xop nööm tik 'äpagnäm, puyïy Kunnix kopa kuxa mäm xop nööm tik hähup putup'ah, puyïy Hämgäyägnäg nööm tik pa hok.

Kunnix kopa kuxa mäm xop yög nööm te hok xop pu häpxop popmähä'

⁸ Ha ta' max kamah, pu häpxopmä max Kunnix kopa kuxa mäm xop yög nööm te hok xop pu häpxop popmähä', tup-tox max, tu 'ap te kexmuk xo'op xet'ah, tu xupkumy 'ohnäg, ⁹ tu Topa yög putat yög hämyümmüg tu' pip ka'ok, tu' kuxa tup. ¹⁰ Ümax, pu tikmū'ün nööm tik yög häpxopmä'ax kopit hämäxp. Ümax, puxix häm putup Kunnix kopa kuxa mäm xop pu', ¹¹ ha ta' max, pu' xetut kuxa max kamah, tu' nöy häxümähiy 'ohnäg, tu' paptux 'ohnäg, tu' koit 'ohnäg. ¹² 'Ümax pu' xetut puxet xip, tu' xat max 'üketut xik-tok, puyïy yïpkox pip. ¹³ 'Ühäm max, puxix tikmū'ün nööm 'äpak, ha nööm te Topa yög putat yög hämyümmüg 'äktux max putup, tu' mõg Topa yög putat kopa Yeyox Kunnix mütik.

Topa yög hämyümmüg

¹⁴ Ta 'äte xa nü' tappet kax'ämi', tup-tup, nüy mõg häpxip kutögnäg 'ihä, nüy 'äxop pënä'. ¹⁵ Kak xip ka'ok nünte, puxix nü' tappet xa häpxopmä'ax yümümgäp-tup Kunnix kopa kuxa mäm xop yög häpxopmä'ax. Topa hä xe'e, ha Kunnix kopa kuxa mäm xop te häpxe'e yümüg. ¹⁶ Hämyümmüg yok xe'ëgnäg yümü yög Topa yög putat kopah, ha Topa te yümüg pënäna' xip häkaxiy:

'Yeyox nün, tu nüktu' nähä' tu tikmū'ün putuk, ha Topa Koxuk te yümü'ä hämyümmügähä', Yeyox yä' xe'e, ha pexkox yög nü'pok xop te' pënähä', ha tikmū'ün te Yeyox yög häm'äpak max 'äktux häpxexka xohix tu', ha häpxexka xohix tu xohix te Yeyox kopa' kuxa mäm, ha ta Topa te Yeyox mõgähä pexkox tu'."

Kaxiy.

4

Tik te tikmū'ün pu hāpxohe yūmmūgāp-tup

¹ Topa Koxuk tek mū'ā' yūmmūgāhā hak mū'āte' xupak max. 'Üyūmmūgāhā hā kaxī: Hām xexka yōg hāmyāxatamuk xohix xox putox 'lhā tikmū'ün yāg te Topa yōg putat max kopa' mōg, tu' xak putup, nūy Hāmgāyāgnāg yōg xop te koit xupax, nūy yāmīy xop yōg hāpxomā'ax yūmmūg, nūy mīy. ² Ha nōm tik te nōm hāpxomā'ax yūmmūg, tu' nōy pu nōm hāpxop yūmmūgāp-tup. Tik te' koit, tu' kuxa kummuk, tu tikmū'ün pu hāpxohe yūmmūgāhā'. ³ Nōm tik kummuk te' yūmmūgāhā hā kaxī: "Ümax'ah yāytaha', yā yāyta hok, xix xit'ax yāg mā hok," Kaxī. Pa Topa te' xit'ax mīy, pu tikmū'ün mā'. Topa tep-tup, pu kuxa mām hāmyok yūmmūg xop te Topa pu hām'āktux hāmāxap, nūy Topa pu: "Yā 'āmax. 'Üxit'ax max. Puxi.". Kaxī. Tuknāy tu' māhā'. ⁴ Topa te hāpxop xohix mīy, ha hāpxop xohix yā' max. 'Āpu hāmpe'paxek hok, yā hāpxop 'üm kummuk. 'Āpu hāpxop xohix pop, nūy Topa pu hām'āktux, hu: "Āmax. Hāpxop max. Puxi.". Kaxī. ⁵ Topa yōg hām'āktux xip, ha tikmū'ün te Topa pu hām'āktux, puxix Topa pu hāpxop xohix 'ümmax.

Yeyox Kunnix yōg kāmānat max

⁶ 'Āpu Kunnix kopa kuxa mām xop pu' yūmmūgā nō'om. 'Üyūmmūgā', nūy ta 'āmūn yā Yeyox Kunnix yōg kāmānat max. Pu yūmmūgā nūy Topa yōg hām'āktux 'ākoxuk hā pa, yā 'ākoxuk te Topa yōg hām'āktux māhā putuk, yā' xit'ax putuk. Topa yōg hām'āktux te' yūmmūgāhā 'ākuxa yūm xix hāpxomā yok. 'Āmōg nōm putat max kopah. ⁷ 'Āpu nōm hām'āktux nōy pa hok, yā Topa yōg'ah, yā hām'āktux hitop. 'Āpu hāpxomā', xayīy yāy koxuk ka'ogā', nūy Topa putuk. ⁸ Hāpxomā', nūy yāy yīn ka'ogā', yā' max, pa hāpxomā', nūy yāy koxuk maxnā', yā' max xe'e'. Yā 'ākoxuk xip nūnte, xix hām nōy tu' xip putup kamah, pa 'āyīn xok putup. ⁹ 'Āpu nū hām'āktux xe'e'. 'Āpu 'ākuxa yūm nū hām'āktux tu'. ¹⁰ Topa xip, tu tikmū'ün xohix kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'üyānān tu', tu' kuxa mām ka'ok xop kuxa kummuk xit punethok. Topa xip, yīy ta yūmū'āte hāmmax hip, hu yūmū'āte hāpxomā max punethok, tu yūmū'āte hāpkummuk hāg tot.

¹¹ 'Āpu 'ūxat nūhū', nūy nōm yūmmūgā'. ¹² 'Āmūn tuktup, pa tux hok, pu tikmū'ün hām'āktux hok, 'āxexka'ah. 'Āpu hāpxomā max, ha' nōy te' pēnāhā', tu kama' mīy 'āmūn putuk, tu 'ōg hām'āktux 'āpak, tu kama' hām'āktux 'āmūn putuk. 'Āpu tikmū'ün putup pax, ha' nōy te tikmū'ün putup pax putup kamah, tu 'ākuxa yūm pēnāhā', tu'

kuxa mām kamah, tu 'ōg hāpxomā yok pēnāhā', tu kama' mīy. ¹³ 'Āpu hāpxomā max punethok māyōn mōg tox hā, ha mōktu xa tuk xutep. 'Āpu Topa yōg tappet mō'kupix, puyī tikmū'ün xohix xexka' xupax. 'Āpu Topa 'āktux, nūy yūmmūgā'.

¹⁴ Ta hōmā Topa Koxuk te 'āka'ogāhā', xayīy Topa pu hāpxomā' max, yā Topa pupi hām'āktux xop te hām'āktux, 'lhā tik te Kunnix kopa kuxa mām xop pēnā max xop te 'āyīmūg yīm xex. 'Āpu nōm hāpxomā mōkuma mōg. ¹⁵ 'Āpu nōm hāpxop xohix mīynām ha tikmū'ün te 'ōg hāpxomā max nōynā' mōg pēnāp-tup. ¹⁶ 'Āpu 'ōg hāpxomā'ax kopit, xix 'ōg hāmyūmmūg kopit. 'Āpu nōm hāpxomā mōkuma 'āmōg. Nōm hāpxomā mōkuma 'āmōg, nūy ta hāpkummuk mīy'ax hā yāy xatat, ha ta' nōm te' xupak xop hāpkummuk mīy'ax nūm putup.

5

Tümōn xix Kunnix kopa kuxa mām xop

¹ 'Āpu tik kutut xop mānōg hok, pa nōm tu 'ākax, 'ūk-tok te' tak tu' kax putuk. 'Āpu tik tuktup xop tu 'ākax 'ātaknōy putuk. ² 'Āpu 'ün kutut xop mānōg hok, pa nōm tu 'ākax, 'ūk-tok te' tut tu' kax putuk. 'Āpu 'ūhex tuktup xop tu 'ākax 'āhex putuk. 'Āpu hāpxomā yok.

³ 'Āpu 'ün hok mām xop hā' lātehet nōm xuxyā xop ti 'ohnāg. ⁴ Pa xuxyā xop 'āti 'ün hok mām xop yōg, puxi' max, pu xuxyā xop hok mām xop pēnā'. Hā kaxī kutok te yāy pix xīnnāhā 'ūtut pu', xi' tak pu'. Topa tep-tup. ⁵ Ha ta 'ün hok mām xop pip, ha xuxyā ti 'ohnāg, nōm kuxa mām ka'ok Topa kopah, tu Topa yōg hāpxop max hip, tu Topa pu hām'āktux mōkuma' mōg, tu Topa yōg hāpxop xohix xak 'āmīy 'lhā xix hāptup 'lhā'. ⁶ Pa 'ün hok mām xop nōy te hāpkute' ex pax. 'Üxip, pa xakix xop putuk.

⁷ 'Āpu nū' xat, puyī tu nōy mānōg hok yā yāy kix hok. ⁸ Xuxyā 'üm te' xape pēnā 'ohnāg, puxix Topa yōg putat max xak. Yā' kuxa mām 'ohnāg xop 'ūkummuk, pa nōm kummuk xexka nām.

⁹ Ta hok yūm 'üm hām putup Kunnix kopa kuxa mām xop pu'. Yā' max, pu yōg hāmyāxatamuk 60 tuhomī' mōg, tu yāytap-xet, tu yīpxo nūm 'ohnāg, ¹⁰ tu hāpxomā max, yā tikmū'ün te' yūmmūg, tuk-tox hā'tep max, tu puknōg xop hā' tehe' yāy pet tu', tu Kunnix kopa kuxa mām xop patā pix, tu hāpkummuk pip xop hā' tehe'. Yā nōm hok yūm hām putup Kunnix kopa kuxa mām xop pu'.

¹¹ Pa tux hok, pu hok mām xop kutut 'ohnāg xop Kunnix kopa kuxa mām xop pu' hām hok. Hāxpip 'lhā yāytap-tup xūy, tu Kunnix nūm putup. ¹² Yā' kummuk Topa pu'. Yā Kunnix pu hām'āktux xex, pa' koxyōy. ¹³ Tu

hāpkumep pax, tu' hām 'ohnāg yā tulknōgnāg, tu xūmāhīygā pax, tu' nōy xop yōg hāpxop kute'ex pax, tu hāpxop xaptop 'āktux. ¹⁴ Yā' max, pu nōm yāytax, nūy tuk-tok pop, nūy yīnmūn pēnā max, ha mōktu Kunnix kopa kuxa mām xop kūnāpā pip xop hām'āktux kummuk mīy hok. ¹⁵ Hamūn, hōmā 'ūn hok mām xop yāgnāg te Topa yōg putat max xak, nūy Hāmgāyāgnāg pe mōg. ¹⁶ Ha ta 'ūn 'ūm xip, tu Topa kopa kuxa yūm ka'ok, tu' yōg yīnmūn xop kopa' xip hok yūm. 'Ūmax, pu nōm hok yūm hā tu tehet, 'ap Kunnix kopa kuxa mām xop te'ah. Yā Kunnix kopa kuxa mām xop te 'ūn hok mām xop hā tutep-tup, nūy xuxyā pip 'ohnāg.

¹⁷ Ta tik te Kunnix kopa kuxa mām xop pēnā max'ax xop kopa' pip, tu' hām max. Tute hāpxopmā max, tu' nōy mōgā max. 'Āpu nōm hā pago tix. Yā hamūn, nōm hām ka'ok, nūy nōy pu Topa 'āktux, nūy nōy pu hāmyūmmūgā'. 'Āpu nōm hā pago max xe'e'. ¹⁸ Yā hamūn, Topa tappet te hām'āktux, hu: "Mūnūytut tak xexka yīkox mō'yīnnīn hok, nōm te mētkup hep'māhā". Kaxīy. Tu xe: "Āpu kāmānat max tu pago max." Kaxīy. ¹⁹ Nōm puxet 'ūm te nōm tik 'ūm 'āktux, hu: "Yā 'ōm te hāpkummuk mīy". Kaxīy. 'Āpu nōm 'āpax hok. Pa nōm tix pe tikoxyuk 'ūm te nōm tik 'ūm 'āktux, hu: "Yā 'ōm te hāpkummuk mīy". Kaxīy. 'Āpu nōm 'āpax. ²⁰ 'Āpu nōm te hāpkummuk mīy mānōg, puyīy tikmū'ūn xohix xupax, puyīy kuxānōg.

²¹ Topa te' xupak, xix Yeyox Kunnix te' xupak xix pekkox yōg nū'pop xop te' xupak. Yā Topa te nōm yīmōgātūx pekkox yōg nū'pop xop. 'Āpu yōg hām'āktux 'āpax, nūy mīy. 'Āpu xohix yāy putuk, nūy yāy hā tu tehet. ²² Nāy, mōg pu'uk, nūy 'ūnōy putox yīmū 'āyīm xeh, nūy nōm ka'ogā', puyīy Topa pu hāpxopmā max. Ta 'āpu' nōy hā 'āte hok, puyīy hāpkummuk mīy hok. 'Āpu hāmyok mīy.

²³ 'Āpakut 'ālhīynāg. 'Āpu kōnāg xo'op, xix xupyāg kutōgnāg xo'op, nūy 'ātex hā 'ātehet.

²⁴ Xate tik yāg yōg hāpkummuk mīy'ax pēnā mō'ka'ok, ha tikmū'ūn te kama' pēnāhā', Topa te' kummuk hā' nōy yānān putup. Pa tik yāg nōy yōg hāpkummuk mīy'ax xaptop, pa hāpxip 'īhā' pēnāp-tup, hāpxip 'īhā' kummuk hā' nōy yānān putup. ²⁵ Hā kaxīy kama xate' nōy yōg hāpxopmā max pēnā mō'ka'ok, tu ta' nōy yōg hāpxopmā max pēnāk-tōgnāg, pa hāpxip 'īhā' pēnāp-tup. 'Ap xaptop'ah.

6

¹ 'Āte xa hām'āktux nūhū: 'ūhok hām'ax xop, 'āpu 'āxuxyā 'āpax, puyīy tikmū'ūn Topa 'āktux kummuk hok, xix yūmū yōg hāmyūmmūg 'āktux kummuk hok. ² 'Ūhok hām'ax 'ūm xix xuxyā te Kunnix kopa kuxa mām xop kopa' tihi'. 'Ūhok hām'ax, 'āpu

'āxuxyā 'āpax. 'Āpu hām'āktux hok hu: "Hamūn 'ūktaknōy putuk. 'Āte nōm 'āpak putup'ah." Kaxīy. 'Āpu nōm pu hām max, xayīy 'āxuxyā pu hāpxopmā max, yā' xip Kunnix kopa kuxa mām xop kopah. Yā nōm hok hām'ax tep-tup pax Kunnix kopa kuxa mām xop. 'Āpu tikmū'ūn pu nū hāpxop yūmmūgā'.

'Ūptexop xexka'

³ Ta nōm 'ūm te tikmū'ūn pu hāpxopmā'ax nōy yūmmūgāhā', yā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix yōg hāpxopmā'ax putuk'ah, xix yūmū yōg putuk'ah. ⁴ Hamūn te yāy mūn xexka pe'paxex, pa hāmyūmmūg 'ohnāg. Yā nōm te yāy mānōg putup xūy, tu hām'āktux hitop, tu yāy mānōg putup pax. Ha hāpxip 'īhā' tikmū'ūn te' nōy yīpkumīy putup, tu tikmū'ūn xop tu mō'yāy pot putup, tu yāy mānōg putup, tu' nōy kopa kuxa mām putup'ah, ⁵ tup-tox kummuk xop te yāy mānōg putup, tu' kuxa kopa hāpxe'e 'ūm xip'ah, tup-tup, nūy yāyhā 'ūp-texop xexka nōnāhā' mōg Topa yōg putat kopah. Yā' hāmpe'paxex kummuk. ⁶ Hamūn, Topa te tikmū'ūn putexopmā xexka Topa yōg putat kopah. Texīy 'ūp-texop xexka'? Yā nōm te hāmpe'paxex, hu: "Puxi". 'Āte hāpxop nōy 'ūm putup'ah." Kaxīy. Hā kaxīy 'ūp-texop xexka'. ⁷ Hamūn, yūmūg xakux, 'īhā' putep paxnūn hām xexka tu'? Yā hām 'ohnāg. Ta yūmūg xakix putup, tu hām xexka nīm putup, 'īhā' putep paxmōg'ax? Yā hām 'ohnāg. ⁸ 'Ūp yūmū yōg xit'ax xix topixxax, puxi'. ⁹ Pa nōm 'ūm tep-tup, nūy tup-texop xexka', yā nōm te hāpkummuk mīy'ax yūmmūg putup. Nōm te hāpxop xohix hitop putup, xix hāpxop kummuk tu hāpxop kummuk mīy'ax hā yāy koxyō putup, tu mōktu mō'pip, pamāg kopa mō'pip putup. ¹⁰ Tayūmak putup xūy'ax te tikmū'ūn mōgāhā hāpkummuk mīy'ax xohix tu'. 'Ūyāg xop te Topa yōg putat max xak, nūy tayūmak pop, tu mōktu' kuxa hittup 'ohnāg.

'Āpu hā kaxīy mīy

¹¹ Tímōn, 'āmūn yā Topa yōg tihik. 'Āpu nō kaxīy hok. 'Āpu hāpxopmā yok, nūy Topa putuk, nūy 'ākuxa yūm, nūy nōy putup pax, nūy hāpxop xohix hā tot, nūy 'āgāy 'ohnāg. ¹² 'Āmōg Topa yōg putat max kopah, yā' kuxa mām'ax yōg putat kopah. 'Āpu mō'ka'ok, nūy hi xe'ēgnāg mōkuma mōg ha' kux 'ohnāg. Hōmā Topa te 'āxānāhā', xa Topa yōg putat hā mōg, yīy xate tikmū'ūn xohix keppa 'ākuxa yūm'ax 'āktux, ¹³ tu Topa keppa nōm 'āktux kamah. Yā Topa te' yōnnāhā' hīnnāhā'. Xate Yeyox Kunnix keppa nōm 'āktux kamah. Yā hōmā Yeyox te Pōn Pinat keppa hām'āktux max kamah. 'Āte 'āxat, ¹⁴ 'āpu 'āyīpkox pi', nūy mīy mōkuma mōg, ha mōktu yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te putpu'

nū'. Yā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix yōg hăptup xe'e 'lhā' nū'.¹⁵ Nōm hăptup xe'e 'lhā Topa te Yeyox nū'kutnāp-tup. Topa 'ūmax, yā' xexkap-xet, 'ap nōy xip'ah, yā gohet yōg xat'ax xi' xuxyā xop yōg xuxyā'.¹⁶ Topap-xet 'ap nā'ah. 'Ap tut xip'ah, 'ūtut te' put'ah. Hōmā xip'ah hăpxop xohix, pa Topa mūn xip. Topa xok putup'ah, tu' yōg hāmyāxatamuk xohix mō'kupix 'ohnāg. Yōnnā'i xohix xexka hā kaxīy'ah. Kūyānām te Topa xakot, ha tikmū'ūn te Topa tu mōxap-tup'ah. Tikmū'ūn te Topa pēnā 'ohnāg, tu pēnāp-tup'ah. 'Āpu, Topa te xexka nōynā' mōg 'ākuxa kopah. 'Uyōg hăpxop xohix xexka ka'ok, yā Topa yōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. Hamūn.

¹⁷ 'Āpu, 'ūp-texop xexka xop xat, pu yāy xexka pe tu paxeh hok, pu yīy yōg hăpxop punethok kopa kuxa mām hok. Yā hăpxop punethok 'a' pip ka'ok'ah. 'Āpu 'ūp-texop xexka xop xat, pu Topa kopa kuxa mām. Yā Topa mūn xip ka'ok. Yā Topa te yūmū'ā hăpxop xohix popmāhā' 'uyīy yūmū kuxa tu hittup. ¹⁸ 'Āpu 'ūp-texop xexka xop xat, pu hăpxopmā max, yā hăpxopmā max hā tahix, nūy hok nūm pax, nūy popmā yāy yōg hăpxop. ¹⁹ Hā kaxīy nōm te yōg hăpxopmā max'ax xex putup pexkox kopa Topa yīka hāmyāxatamuk nōy pu', tu hăpxop nōy pop putup kamah, yā hi xe'egnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg.

²⁰ Timōn, 'āte 'āxat punethok. 'Āpu nōm hăpxopmā'. 'Āpu hām'āktux hitop 'āpax hok xix hāmyūmmūg kummuk 'āpax hok. Yā tikmū'ūn te' xuxet'ax mīy, tu: "Hāmyūmmūg." Kaxīy. Pa yā' koit, yā hāmyūmmūg kummuk. ²¹ Ha tikmū'ūn yāg te nōm hāmyūmmūg kummuk xak, tu Topa yōg putat max xak. 'Ātep-tup, pu Topa hăpxopmā'ax max 'āxop xohix pu'.

Tu ta tu' kux.

PAOT TE TİMÖN PU TAPPET KAX'ĀMI II

¹ 'Ügmün Paot. 'Āte xa' kax'āmi nūhū' tapet. Topa te mōgkutnāhā 'ügmün, tu Yeyox Kunnix yōg mōkpok xop kopak xix. Yā Topa tep-tup. Tute mōgkutnāhā', 'uyiy hi'ax kux 'ohnāg 'āktux, yā yūmū yōg hi'ax Yeyox Kunnix mütik hi'ax kux 'ohnāg. Yā hōmā Topa te yūmū'ā hām'āktux xex, nūy yūmū'ā hi'ax kux 'ohnāg hōm, yā yūmū hī xe'ēgnāg mōkumak mōg, ha' kux 'ohnāg. ² 'Āte xa' kax'āmi', yā TİMÖN pu'. 'Āmūn 'ūgkutok pit putuk Topa yōg putat kopah. Pu yā Topa xix yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix xa hāmmaxnā', nūy 'ākuxa ka', xayīy 'ākuxa mām.

'Āpu nō hāpxop max pēnā max

³ 'Āte Topa pu hām'āktux, hu: "Āmax, puxi". 'Ūmax hāpxop xohix." Kaxīy. 'Āte Topa pu hāpxopmā max, tuk kuxa max, yāg xape xop hittap putuk. 'Āte 'āxutigāhā', yā Topa pu hām'āktux 'āmmī 'lhā xix hāptup 'lhā', yā Topa pu hām'āktux, hu: "Āmax. Puxi." Kaxīy. Tu Topa pu 'āmūn 'āktux. ⁴ Hōmā 'āpotaha', ha 'āte 'āpota xutigāhā', tup-tup xexka, nūy yāy tu 'āmōxān, nūy 'ūgkuxa hit-tupmā'. ⁵ 'Ākuxa yūm ka'ok Topa kopah, ha 'āte 'ākuxa yūm ka'ok xe'e pekpaxex, yā 'ākuxux Nox kuxa yūm ka'ok putuk, xix 'ātut 'Ēnnīy putuk. 'Āte' yūmūg, 'ūkuxa mām, yā 'āmūn putuk. ⁶ 'Ākuxa yūm. 'Āpu hāpxopmā xe'ēgnāg. Hōmā Topa te 'āka'ogāhā', xayīy Topa pu hāpxopmā max, 'lhā 'āte 'āyīmūg yāy yīm xex. 'Āpu hāpxopmā punethok nō'ōm. ⁷ Hamūn. Topa te yūmū'ā Topa Koxuk hōm. 'Ok Topa Koxuk te yūmūg pu' ugāhā xix yīpkutugāhā'? 'Āmhok. Topa Koxuk te yūmūg ka'ogāhā', 'uyiy xohix putup pax, tu yūmū'āte yāy yōg hāpkummuk mīy'ax mō'nīy.

⁸ 'Āpu yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix 'āktux, nūy Yeyox hā yāyhāup hok xik-mūn hā yāyhāup hok kamah, 'ügmün yā Topa yōg kāmānat. 'Āpu hāpkummuk hā tot, nūy tikmū'ūn pu Yeyox 'āktux, ha Topa te 'āka'ogāp-tup. ⁹ Topa te yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'uyānān tu', ha yūmū'āte yāyhā Topa yōg tikmū'ūn. 'Ok yūmū'āte hāpxopmā max, yīy Topa te yūmūg kuxa kummuk tupmāhā', puyīy kuxa tu' max? 'Āmhok. Pa Topa tep-tup, yā 'ūhol mīy putup, hu yūmūg kuxa kummuk xit. Hōmā' xip'ah hām xexka', 'lhā Topa te yūmū'ā nō hāpxop hok hōm, yā yūmū'ā Yeyox Kunnix hok hōm, ha' pip hāpxop max yūmū yōg Yeyox mütik. ¹⁰ Ha ta' nūn Yeyox Kunnix. Ha ta hōnhā' pip nōm hāpxop max yūmū yōg Yeyox mütik. Yeyox Kunnix te

yūmūg kuxa kummuk xit. Yeyox te xakix'ax nōā', tu tikmū'ūn pu hām'āpak max 'āktux, yā tikmū'ūn pu hi'ax kux 'ohnāg hōm putup.

¹¹ Topa te mōgkutnāhā 'ügmün, 'uyiy hām'āpak max 'āktux, 'uyiy tikmū'ūn pu hāmyūmūgā'. ¹² 'Āte hām'āpak max 'āktux, yīy ta' nōy tek kutex kummuk, yīk xūy nūnteh. Pa yā 'āte yāyhāup'ah. 'Āte Topa yūmūg, tuk kuxa yūm Topa kopah. 'Āte Topa pu popmāhā hāpxop xohix, ha tute nō hāpxop pēnāp-tup nōm hāptup 'lhā. Yā hāptup mō'nāp-tup, ha Topa te tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit putup, 'ok pe max, 'ok pe kummuk. 'Āte' yūmūg.

¹³ Hōmā 'āte xa' yūmūgāhā hāpxopmā xohix xe'e'. 'Āpu, nō kopa 'ākuxa yūm mōkuma mōg. 'Āpu tikmū'ūn putup pax mōkuma mōg. Yā' pop nō hāpxop yūmū yōg Yeyox Kunnix mütik. ¹⁴ Yā xa' popmāhā hāpxop max xohix. Topa Coxuk xip yūmūg kopah. 'Āpu nō hāpxop max pēnā', 'lhā Topa Coxuk te xa hā tu tehe'. ¹⁵ Xate' yūmūg, hāpxexka 'Ax yōg tikmū'ūn xohix tek nīm, xix Piy xix 'Ehmōg tek nīm kamah. ¹⁶ Puyā Topa 'Ōnēxip xuxyā xop kuxa ka', nūy nōm pu hāpxopmā max. Hamūn, 'Ōnēxip tek kuxa hittupmāhā punethok. 'Ūkxip kanet ka'ok kopah, pa 'Ōnēxip te 'ā tu yāyhāup 'ohnāg. ¹⁷ 'Ūnūn tu nūktu kōmēn Hōm tu' xupet tuk xak, tuk xak, tu nūktuk xipihi'. ¹⁸ Pu yā Topa 'Ōnēxip kuxa ka' nō hāptup 'lhā Kunnix te putpu' nūn. Yā 'Ōnēxip te 'ügmūg hā tu tehe' punethok kōmēn 'Ep tu'. Xate' yūmūg.

2

Xonat max putuk Yeyox Kunnix yōg

¹ Xōnnē, 'ākuxa yūm Yeyox Kunnix kopah, tu nūmūtik 'āxip. Tute xa hok hāpxopmāhā'. 'Ūmax, pu Yeyox 'āka'ogā'. ² Xate yōg hām'āktux 'āpak tikmū'ūn xohix mütik. 'Āpu tik max xop pu' yūmūgā nōm hām'āktux, puyīy nōm hā tikmū'ūn xohix pu' yūmūgā'.

³ 'Āpu kummuk hā tot, Yeyox Kunnix yōg xonat max putuk. ⁴ Xonat max te hāpxopmā' puyīy 'uyōg kapitām tu hittup. Xonat max te hāpxopmā te xonat xop kūnāpā xop hāpxopmā putuk 'ohnāg. ⁵ Ha ta mō'motyōn yūmūg xop te pēnā'ax 'āpak 'ohnāg, puxix mūn xut 'ohnāg. ⁶ Ha ta tik 'ūm te hām xa ka'ok, puxix hāpxop xohix yīkūy. ⁷ 'Āpu yōg hām'āktux pe'āpaxeh, ha ta yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te xa' yūmūgāp-tup hāpxop xohix.

⁸ 'Āpu Yeyox Kunnix pe'āpaxeh, yā Namix hā mōkputox, yā' xok tāmānāg, pa yā putpu' hi'. 'Āte nōm hām'āpak max 'āktux. ⁹ Yā 'āte Yeyox yōg hām'āpak max 'āktux, yīy ta tikmū'ūn te kanet ka'ok kopak xix, tuk yīm kīy xik kup kīy pipkup mākxap hā, yā xupxet

putuk, pe' nōy kix xop putuk. Pa tikmū'ün te Yeyox yōg hām'āpak max'ax hīy 'ohnāg pipcup mākxap hā. ¹⁰ Āte' kummuk xohix hā tot Kunnix kopa kuxa mām xop pu', yā Topa te nōm yīmōgātux, puyīy nō kuxa mām Yeyox Kunnix kopah, puyīy Topa nō kuxa kummuk xit, puyīy pēnā hāpxop xohix max'xe'ēnāg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā.

¹¹ Hām'āktux xe' hu:

"Yūmūg xakix Kunnix mūtik, kopxix ti Yeyox mūtik.

¹² Yūmū'āte kummugā hā tot Kunnix mūtik, kopxix yūmūg tikmū'ün xat putup Kunnix mūtik.

Paxpu yūmū'āte nōy pu' xuktux Kunnix yūmmūg 'ohnāg, ha ta Kunnix te' xuktux putup yūmūg yūmmūg 'ohnāg.

¹³ Paxpu yūmū'āte Kunnix tu pip ka'ok 'ohnāg, puxix Yeyox yūmūg tu' xip ka'ok. Yā Kunnix te kaxīy, tu hāpxop nōy mīy'ah."

Kaxīy.

Kāmānat max

¹⁴ Āpu tikmū'ün yūmmūgā nūhū'. Āpu tikmū'ün yūmmūgā Topa keppa hā kaxīy, hu: "Pa 'ātix. Yāy mānōg hok. Yāy kix hok." Kaxīy. Hamūn, 'uyāy mānōg, puxix hāpkummugā', yā' xupak xop koxyōy. ¹⁵ Āpu hāpxopmā max, puyīy Topa 'ōg hāpxopmā'ax putup pax xayīy 'ōg hāpxopmā'ax hā yāyhāhup hok. Āpu Topa hām'āpak max yūmmūgā max. ¹⁶ Āpu hām'āktux hitop 'āpak hok, 'ap Topa yōg hām'āktux'ah. Nōm hām'āktux hitop te tikmū'ün papuk, pu Topa nāpā mōg. ¹⁷ Kayax te yīn māhā'. Hā kāxīy nōm hām'āktux te hāpkummugāhā', yā hām'āktux te 'Imēnēm yōg hāmāktux putuk, xix Pinet yōg putuk. ¹⁸ Nōm te Topa yōg putat max xak, nūy Kunnix kopa kuxa mām xop kuxa mām'ax koxyōy. Nōm te' yūmmūgāhā', hu: "Hōmā xakix xop yīn putpu' hi'." Kaxīy. Pa yā' koit. 'Ūputpu' hi'ah hōmā, pa' putpu' hip-tup. ¹⁹ Pa Topa 'ūka'ok, xix Topa yōg tikmū'ün 'ūka'ok, yā mīptut mīm māykup ka'ok putuk, ha Topa te nō mīm māykup yīmūkax'āmi hu: "Topa te yāy tīkī'ün yūmmūgā". Kaxīy. Tu xe: "Kunnix kopa kuxa mām xop, 'āpu hāpkummuk mīy'ax nīm!" Kaxīy.

²⁰ Mīptut max xexka kopa' pip kānāy petxax max xix kanenām max. Yā' pipcup yānām 'ātā yīxux hā' mīy xix yānām ponrok hā' mīy. Yā' āmuk xexka pu' max. Ha ta' pip kama nōm nōy kummuk, yā mīm hā' mīy xix putōy hā' mīy. Yā' āmuk pu'. ²¹ Tikmū'ün te hāpkummuk mīy'ax xohix kux, puxix kānāy petxax max putuk xix kanenām max putuk. Topa te nōm hā hāpxopmā max, yā Topa xexka yōg tikmū'ün, yā' max Topa pu', yā' max mōkuma' mōg hāpxopmā max

xohix pu'. ²² Āpu tuktup xop yōg hāpkummuk mīy'ax kux. Āpu hāpxopmā yok, nūy 'ākuxa mām ka'ok, nūy xohix putup pax, nūy yāy kix hok. Āpu nōm mīy 'ūkuxa tup xop mūtik, yā Topa tu' kax xop mūtik. ²³ Tikmū'ün te hām'āktux hitop, tu hāmyūmmūg 'ohnāg. Hāpxopmā hā kaxīy hok 'āmūn. Hāpxip Thā tikmū'ün te yāy mānōg xexkap-tup, tu yāy kix-tup. ²⁴ Pa Topa yōg kāmānat te kaxīy'ah, yā yāy mānōg'ah, pa' xohix pu' max, tu' nōy pu hāmyūmmūgā max, tu' nōy yōg hāpkummuk mīy'ax hā' tot. ²⁵ tu' nōy yōg hāpkummuk kohe' mīy'ax yoa', Thā' gāy 'ohnāg, yīy ta Topa tep-tup nūy kuxa max popmā'. Topa tep-tup, pu tikmū'ün yāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy'ax kux, nūy hāmyok yūmmūg, ²⁶ tu Hāmgāyāgnāg yōg pamāg putuk kopa mōxaha'. Hamūn, hōmā Hāmgāyāgnāg te nōm mūg, tu nōm xat pax, yā pāmāg putuk.

3

Hām xexka yōg hāmyāxatamuk xohix xox putox

¹ Hāmyūmmūg nūhū'. Hām xexka yōg hāmyāxatamuk xohix xox putox Thā tikmū'ün pu hāpkummugāp-tup. ² Hamūn. Tikmū'ün te yāy putup pax putup, tu tayūmak putup, tu yāy xexka pe'paxex putup, tu xuxet'ax kummuk 'āktux putup, 'ap 'ātak 'āpak putup'ah, xix' tut 'āpak putup'ah, tu' xuktux putup'ah hu: "Puxi". Topa, 'āmax." Kaxīy. Tu Topa putuk 'ohnāg putup, ³ tu' nōy putup nōg putup, 'a' yāy kix kux putup'ah, tu' nōy kupe xputup, tu yāy yōg hāpkummuk mīy'ax putup xūy kuxyāp-tup'ah, tu' gāy putup, tu hāpxopmā max putup nōg putup, ⁴ tu' gāy xop mōgāp-tup, puyīy yāy xape xūyāgā', tu' pa te hāmyūmmūg 'ohnāg putup, tu yāy xexka pe'paxex putup, tu' yāy pu hāpxop max xohix xak putup, pa Topa xak 'ohnāg, ⁵ tu Kunnix kopa kuxa mām xop putuk putup, pa yā' ap-tup'ah, puyīy Topa hāpxopmā max nōm kopah, yā' kuxa kopah. Āpu nōm tikmū'ün pe mōg hok. ⁶ Nōm tikmū'ün kopa' pip nōm te' nōy yōg xuxyā xop hā mōxaha', kokex putuk, tu 'ün mōgāhā', ha 'ün te' pe' mōg, yā' 'ün te hāmyok yūmmūg kutōgnāg, tu' koit 'āpak pax, tu hāpxop kummuk mīy'ax pax, 'ūp-tup pax hāpxop kummuk, tu' pe' mōg. ⁷ Tu tikmū'ün xohix yōg hāmyūmmūg 'āpak, pa hāmyūmmūg xe'e' 'ohnāg. ⁸ Hamūn, Yān xix Yām putuk. Hōmā nōm te Mōyyex putup nōg. Hā kaxīy kama hōnhā nōm te hāmyūmmūg xe'ep-tup nōg. Yā' 'ūp-tox kummuk, tu' yōg putatāh 'ap Topa yōg putat xe'e'ah. ⁹ Pa yā hāptox ha' mōg putup'ah. Hāpxip Thā tikmū'ün xohix te' yūmmūg putup, nōm yōg hāmyūmmūg 'ap xe'e'ah. Hamūn, Yān xix Yām putuk.

Āpu hāmyūmmūg max

¹⁰ Pa xate yōg hāmyūmmūg 'āpak, tu yōg hāpxopmā'ax pēnāhā', tu' yūmmūg yōg putahat, nōm 'ātep-tup, tu' kuxa yūm'ax yūmmūg. 'Āte nōm hāpxopmā kux'ah, ha xate' pēnāhā'. 'Āte xohix putup pax, ha xate' yūmmūg. 'Āte Topa yōg putat xak 'ohnāg, ha xate' yūmmūg. ¹¹ Tikmū'ūn tek kute'ex kummuk kōmēn. 'Ākitit tu' xix kōmēn 'Ikōn tu' xix kōmēn Nixtat tu', yāk xūy, ha xate' yūmmūg. 'Āte' kummuk hā tot, pa Topa te' xūy nōnā', ha tak mōg. ¹² Tikmū'ūn max tep-tup, nūy hāpxopmā max Yeyox Kunnix mūtik, yā Topa putuk, tu nōm xohix xexka te' xūy hā tot putup, yā tikmū'ūn nōy te nōm xohix xexka kute'ex kummuk putup. ¹³ Yā kummuk xop kummuk nōynā' mōg putup, xix Kunnix kopa kuxa mām te' koit xop kummuk nōynā' mōg putup. Nōm te' koit, ha tikmū'ūn kuxa mām koit kopah, ha nōm kuxa mām yāy yōg koit kopa kamah. ¹⁴ Pa 'āmūn kaxīy'ah. 'Āpu nox xihip hāmyūmmūg kopah, yā xa nōm yūmmūgāhā'. Yā 'ākuxa yūm, nōm kopah. Xate' yūmmūg nōm te xa' yūmmūgāhā'. ¹⁵ Hōmā 'āmūn kakxop xix hōnhā 'ihā' yūmmūg Topa tappet xe'e'. Topa tappet te xa' yūmmūgāhā', Yeyox te 'ākuxa kummuk xit, nūy kaxax max mō'tat, 'uyānān tu', ihā 'ākuxa yūm Yeyox Kunnix kopah. ¹⁶ Topa te kax'āmīgāhā hāpxop xohix xexka Topa yōg tappet tu', yā Topa yōg hām'āktux xohix xexkah. Topa yōg tappet te' yūmmūgā max, tu tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax mānōg, tu hāpxopmā kohe yo'a, tu hāpxopmā yok yūmmūgāhā', ¹⁷ puyīy Topa yōg tikmū'ūn yāyhā tu' ka'ok, tu hāpxopmā max xohix yūmmūg, nūy hāpxopmā max xohix yūmmūg, nūy hāpxopmā max xohix yūmmūg.

4

¹ 'Āte xa hām'āktux, ha Topa te' xupak xix Yeyox Kunnix te'. Yeyox Kunnix te' kopit putup tikmū'ūn xohix xexka yōg hāpxopmā'ax, yā hi xop yōg hāpxopmā'ax kopit putup xix xakix xop yōg, tu' max mō'pot xix' kummuk, ihā putpu' nūn putup Kunnix, yā' xip yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix, tu' xat, yāy yōg tikmū'ūn. ²'Āte xa hām'āktux, 'āpu Topa hām'āpak max 'āktux mōkuma mōg 'āmnāy hā' max 'ihā xix 'āmnāy hā' kummuk ihā kamah. 'Āpu hāpkummuk mīy'ax xop pu' yūmmūgā putat max. 'Āpu tikmū'ūn tu' kax, puyīy hāpxopmā max. 'Āpu tikmū'ūn yōg hāpxopmā max hip mōkuma' mōg. 'Āpu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgā mōkuma' mōg. ³ Hāpxip 'ihā tikmū'ūn te hāmyūmmūgā xe'e' 'āpak putup'ah, pap-tup, nūy hāpxop nōy 'āpak, tu notot xop xak putup punethok, ha ta notot xop te' yūmmūgāp-tup hāpxop nōy nōm hāpxop xohix tikmū'ūn tep-tup, nūy xupax. ⁴Tikmū'ūn te hāmyūmmūg xe'e kux

putup, nūy hām'āktux hitop 'āpak. ⁵ Pa 'āmūn, 'āpu 'ōg hāpxopmā hitop mō'nīy mōkuma mōg. 'Āpu' kummuk hā tot. 'Āpu Topa hām'āpak max 'āktux Yeyox yūmmūg 'ohnāg xop pu'. 'Āpu 'ōg hāpxopmā nōy xohix mīy, tu mōktu' kux. Yā Topa pu 'āhām.

⁶ Ha tak xok putūmnāg. Hāpxip ihā mōg putup. ⁷ Topa pul hām max, ha' kux. Putat kux ha tak xupep. 'Ūgkuxa yūm kux 'ohnāg. ⁸ Topa te 'ā' hōm putup 'ūxut xop yōg hāpxop xe'ēgnāg pexkox tu', yā kuxa tunpāg hōm putup yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix keppah. Yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit putup. Tute 'ā' hōm putup nōm hāptup, ihā' nūn, tu' nōy xohix pu' popmāp-tup 'ūkuxa tunpāg kamah, yā Yeyox Kunnix te putpu' nūn putup pax xop pu' popmāp-tup.

Hākaxāy 'ūgmūn

⁹ Ta TİMÖN, 'āpu hāpxip 'ohnāg ihā nū'. ¹⁰ Hamūn, Nep te hāmxexka yōg hāpxop max putup pax, hūk nūm, tu ta' mōg kōmēn Texanōn tu'. Ha ta' mōg Kenexēn kama hāpxexka Ganax tu', ha ta' mōg Tit hāpxexka Namāy tu'. ¹¹ Ta Nok puxehnāg xip 'ūgmūtik. Mōy, Mā'ak xak, nūy nūnnā', pu tu hām 'ūgmūtik. 'Ūhām max. ¹² Ta 'āte Tikik mō'kutnāhā kōmēn 'Ep tu'. ¹³ Ānūn, nūy paxnū' yōg kayak. 'Āte nōm nūm hāpxexka Tonot tu' Kap pet tu'. 'Āpu tappetxax paxnū' kama xix tappet nōy.

¹⁴ Ha ta 'Anexān tek kummukgā xexka', yā' pipup hā' hām 'Anexān. Yūmūg xuxyā Yeyox te 'ūyōg hāpkummuk mīy'ax yānān putup. ¹⁵ Paxip tik tu nō'om. Tute yūmūg yōg hām'āktux mūtik yāy kix pax.

¹⁶ Ha ta hōmā gohet yōg tik pa te hāmyūmmūg te yōg hāpxopmā'ax kopit hāmāxap, ihā tikmū'ūn pip 'ohnāg 'ūgmūtik. 'Āte-tup'ah, puyīy Topa nōm tikmū'ūn yōg kummuk mīy'ax yānān. ¹⁷ Pa yūmūg xuxyā Yeyox xip 'ūgmūtik, tuk ka'ogāhā', 'uyīy Topa yōg hām'āpak max xohix 'āktux, puyīy puknōg xop hām'āpak max 'āpak. Yā yūmūg xuxyā Yeyox tek xut hāmgāy yīkox kopa putuk. ¹⁸ Yūmūg xuxyā Yeyox tek xut putup hāpkummuk xohix kopah kamah, tuk mōgāp-tup pexkox tu'. Yā 'ōnte yūmūg xuxyā Yeyox te' xat putup yāy yōg tikmū'ūn. Yā' max xe'ēgnāg mōkuma' mōg. Hamūn.

Ātep-tup, pu Topa nox xihip 'āxop mūtik

¹⁹ 'Āpu Pinixit pu hām'āktux xix 'Ak pu xix 'Onēxip xuxyā xop pu'. 'Āte nōm xaxok 'ohnāg. ²⁰ Ha ta 'Enax nox xip kōmēn Konin tu'. Ha ta 'āte Tonop pi' komēn Mīnet tu'. Yā' pakut. ²¹ Ta 'āpu nū' mōg 'āgmūg 'āxix hāmmūmū'. Ta 'Eop te xa' hām'āktux xix Pononēn te', xix Nīn te' xix Kanap te' xix Kunnix kopa kuxa mām xop xohix xexka te hām'āktux, 'āxop xaxok 'ohnāg.

22 'Atep-tup, pu Topa nox xihip 'âkoxuk
mûtik. 'Atep-tup, pu Topa xa hãmmaxnã'.
Tu ta tu'kux.

PAOT TE TIT PU TAPPET KAX'ĀMI'

¹ 'Ūgmūn Paot. 'Āte xa' kax'āmi nūhū' tappet. 'Āte hāpxopmā max Topa pu'. Yeyox Kunnix te mōgkutnāhā 'Ūgmūn. Topa tek yāy kutnāhā 'Ūgmūn tikmū'ūn kopah, tu mōgkutnāhā', 'ūyī Topa yōg tikmū'ūn hāg tehe', puyī tu' kuxa mām ka'ok nōy nā mōg. Topa yōg hāmyūmmūg xe'e'. ² Topa yōg putat max kopa tikmū'ūn te hī'ax kux 'ohnāg hip. Topa te' koit 'ohnāg. Hōmā tute hām'āktux xex, 'ihā hām xexka xip'ah. Tute hām'āktux, hī'ax kux 'ohnāg hōm putup, yā tikmū'ūn hīnāp-tup, puyī hi mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. ³ Hāpxip 'ihā Topa te 'ā yāy yōg hām'āpak max'ax 'āktux nō' 'āmniy xe'e' 'ihā. Tute 'ā' hōm yāy yōg hām'āpak max'ax, 'ūyī tikmū'ūn pu nōm 'āktux. Topa te' xat. Yā Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'.

⁴ 'Āte xa' kax'āmi', yā Tit pu' 'ūgkutok pit putuk Topa yōg putat max kopah. Pu yā yūmmūg 'Ātak Topa xa hāmmaxnā', xayī 'ākuxa yūm.

Tit te hāpxopmā max hāpxexka Kenet tu'

⁵ 'Āte 'āxix hāpxexka Kenet tu', xayī hāpxopmā max, yā 'āte nōm kuxyā 'ohnāg, xayī yīmōgātus tihik, nōm te Kunnix kopa kuxa mām xop pēnā max kōmēn xohix tu'. 'Āte' xa nōm 'āktux. ⁶ 'Ūmax, pu tik te Kunnix kopa kuxa mām xop pēnā max xop te hāpkummuk mīy 'ohnāg, ha yāpxehnāg 'ūxetut, yā' xetut nīm 'ohnāg, hak-tok xohix kuxa mām Yeyox kopah, tuk-tok gāy 'ohnāg, tu' tak 'āpak, xi' tut 'āpak.

⁷ Kunnix kopa kuxa mām xop yōg pēnā'ax xop yōg xat'ax te Topa pu hāpxopmā max kamah. 'Ūmax, pu hāpkummuk mīy 'ohnāg, tu yāy xexka pe'paxex 'ohnāg, tu' gāy mō'ka'ok 'ohnāg, tu paptux 'ohnāg, tu' gāy 'ohnāg, tu hāpxop putup xūy 'ohnāg. ⁸ 'Ūmax, pu nōm puknōg xop pu hāpxōn pax, tu hāpxopmā max putup pax, tup-tox max, tu hām yok mīy, tu' max Topa pu', tu' kuxa max. ⁹ 'Ūmax, pu' kuxa mām ka'ok hāmyūmmūg xe'e' kopah, tute nōm yūmmūg hōmā. Hā kaxīy tute tikmū'ūn pu hāmyūmmūg xe'e' yūmmūgāp-tup, tu tikmū'ūn hā tu' tep-tup, tu hāmyūmmūg xe'e' putup nōg xop mūtik hām'āktux max putup, puyī kuxa mām.

¹⁰ Hamūn, tikmū'ūn punethok te Topap-tup nōg, tu' nōy mōgāhā koit'ax hā, yā hām'āktux hitop hā, yā Kunnix kopa kuxa mām xop mōgāhā koit'ax hā. Hōmā nōm te' koit pax xop te Yoneo xop nīm, tu hōnhā' pip Kunnix kopa kuxa mām xop kopah. Yā nōm punethok te tikmū'ūn

mōgāhā koit'ax hā. ¹¹ 'Ūmax, xayī nōm hām'āktux kummuk kuxyā'. Hamūn, nōm te tikmū'ūn pu hāpxop kummuk yūmmūgāhā', nūy tayūmak pop pax, tu xuxyā xop xohix koxyō. ¹² Hamūn, hōmā hāpxexka Kenet yōg tik te hāmyūmmūg, tu hām'āktux, hu: "Hāpxexka Kenet yōg xop te' koit pax, tu xokkrop gāy mūn putuk, tu' tuknōgnāg pax, tu' xit pax." Kaxīy. ¹³ Hamūn. 'Āp koit'ah. 'Āpu hām'āktux, hu: "Kaxīy hōk!" kaxīy, puyī tikmū'ūn kuxa mām ka'ok, ¹⁴ puyī tikmū'ūn Yoneo xop yōg hāmāktux hitop 'āpak hōk, puyī 'āpak hōk tik yōg xat'ax, yā nōm tik kummuk te hāpxe'e yūmmūg 'ohnāg. ¹⁵ 'Ūmax xop pu' max hāpxop xohix, pa' kummuk xop pu' kummuk hāpxop xohix, yā' kuxa mām 'ohnāg xop pu' kummuk. Hamūn, 'ūp-tox kummuk, tu' kuxa kummuk. ¹⁶ Nōm te hām'āktux, Topa yūmmūg, pa hāpxopmā kummuk. Tikmū'ūn te' pēnāhā 'ūyōg hāpkummuk mīy'ax, tu' yūmmūg nōm te Topa yūmmūg 'ohnāg. Yā Topa pu' kummuk, tu' yīpkox pip 'ohnāg, tu hāpxopmā max xohix pu' kummuk.

2

Hāmyūmmūg xe'e'

¹ Pa 'āpu tikmū'ūn pu' yūmmūgā hāpxopmā'ax max, yā hāmyūmmūg xe'e'.

² 'Āpu yūmmūgā', puyī tik kutut xop tu paptux hōk, nūy putox max, nūy gāynām hōk, nūy kuxa mām ka'ok pax, nūy nōy putup pax, nūy Topa yōg putat xak hōk.

³ 'Āpu 'ūn kutut xop pu hām'āktux, puyī hāpxopmā max Topa te nōm putup, nūy xūmāhīy hōk, nūy paptux hōk, nūy tikmū'ūn pu hāmyūmmūgā max, ⁴ yā 'ūhex tuk tup xop pu hāmyūmmūgāhā', puyī yāy yīpxox putup pax xīk-tok putup pax, ⁵ nūy putox max, nūy hāpxopmā max Topa te nōm putup pax, nūy tu hām max 'ūxuxyā xop pu', nūy yāy yīpxox 'āpak. Hā kaxīy tikmū'ūn te Topa yōg putat yōg hām'āktux 'āktux kummuk putup'ah.

⁶ Hā kaxīy kamah, 'āpu 'ūpit tuk tup xop pu hām'āktux, puyī tup-tox max. ⁷ Xix 'āmūn, 'āpu hāpxopmā max xohix, puyī tikmū'ūn pēnā', tu kama' mīy putup. 'Āpu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgā hitop hōk, yā kutex hōk. ⁸ 'Āpu hām'āktux yok, puyī tikmū'ūn hām'āktux kummuk hā kutex 'ohnāg. Paxpu kute'ex, puxix yāyhāhup, tu' yēy.

⁹ 'Ūhok hām'ax xop, 'āpu 'āxuxyā'āpax, nūy hāpxopmā max xohix, puyī 'āxuxyā nōm putup. 'Āpu hām'āktux hā' nōy yānān hōk.

¹⁰ 'Ūmax, pu hōk hām'ax xop xat'ax xop yōg hāpxop hā tu xupxet hōk, pa xat'ax xop pu' max mōkuma'mōg. Pu yā nōm tu' pip ka'ok mōkuma'mōg. Hā kaxīy tikmū'ūn te Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux max

putup. Topa te yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'.

¹¹ Topa te hok hāpxopmā max tikmū'ūn pu', nūy tikmū'ūn xohix kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. Tuteptup. ¹² Topa te hok hāpxopmā max yūmū'ā'. Āpu yūmū Kunniñ kopa kuxa mām xop kūñāpa xop hāpxopmā putuk hok. Āpu yūmū hām xexka yōg hāpxop xohix xak pax hok. Pa' āpu yūmū yāy yōg putup'ax kummuk mō'nīy, nūy hām yok mīy, nūy Topa putuk, 'lhā yūmūg pip nūnte hām xexka tu', ¹³ tu yūmū'āte' hip, yā Topa max xe'ēnāg hip, xix yūmūg xuxyā Yeyox Kunniñ hip. Tute yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. ¹⁴ Yeyox xok, 'ūyī yūmū'āti'. Yeyox xok, nūy yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu', nūy yūmūg kuxa pix, pūy yūmūg pop, yā 'ūyōg tikmū'ūn yā nōm te' max mīy.

¹⁵ Tit, 'āpu tikmū'ūn pu nū hāpxop yūmūgā'. Āpu tikmū'ūn tu' xax, pu nōm mīy. Āpu xat 'iyīpkox pip hok xop. Yā Topa te'āxexka mīy. Útux hok, pu tikmū'ūn yīpkox pip hok.

3

Hāpxopmā max Kunniñ tep-tup

¹ Āpu tikmū'ūn pu hām'āktux, pu gohet yōg xat'ax 'āpax, nūy yōg xat'ax mīy, nūy hāpxopmā max xohix. ² Āpu tikmū'ūn pu hām'āktux, pu tikmū'ūn'āktux kummuk hok, pu yāy kix hok, pa tikmū'ūn hā tu tehet, yā tikmū'ūn xohix xexka pu' max. ³ Hamūn, hōmā yūmūg hitop, tu yūmūg yīpkox 'ohnāg, tu putat max xak, tu yūmū yōg putup'ax kummuk te yūmūg papuk pax, tu yūmūp-tox kummuk, tu yūmūg yīpkumīy, ha tikmū'ūn te yūmūg putup nōg, ha yūmū'āte tikmū'ūn putup nōg. ⁴ Pa hāpxip 'lhā yūmū'āte' yūmūg hāpxop max Topa yōg, yā Topa te yūmūg putup pax, tu yūmūg hā tu tehe', ⁵ tu yūmūg kuxa kummuk xit, nūy yūmūg kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. 'Ok yūmū'āte hāmyok mīy, yīy ta Topa te yūmūg kuxa kummuk tupmāhā? Āmhok. Pa Topa te yūmūg pēnāhā', tu yūmūg kuxa ka'. Tute yūmūg kuxa tupmāhā', 'ūyī yūmūg kuxa tu max, yā hāpxop xohix 'ūtup, yā Topa Koxuk hā' mīy. ⁶ Topa te Topa Koxuk hā yūmūg mōgkukoho', 'lhā yūmūg kuxa mām Yeyox Kunniñ kopah. Yeyox te yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu', ⁷ 'ūyī yūmūg kuxa tu' max. Topa te' hok mīy, tu yūmū'ā' hōm hī'ax kux 'ohnāg. Yā yūmū'āte nōm hip, yā yūmūg hi xe'ēgnāg mōkumak mōg, ha' kux 'ohnāg.

⁸ Yā hamūn. 'Ātep-tup, xayīy 'ū yūmūgā' xe'e' nū hāpxop xohix, puyīy Topa kopa kuxa mām xop hāpxopmā max xohix, yā'

max xe'e' tikmū'ūn pu'. ⁹ Pa 'āpu 'āpak hok hāmymūmūg hitop, xix mōnāyxp hitapp 'āxet'ax 'āktux hitop, xix yāy mānōg'ax, xix Mōyyex yōg xat'ax 'āktux hitop. Yā' xohix te hāmmaxnā 'ohnāg. Yā' max'ah. ¹⁰ Útux hok, pu yāy kix hok yāy kix pax xop. 'Útux hok, tu xe' tux hok, pa' yīpkox pip'ah. Āpu nōm tik nīm. ¹¹ Yūmū'āte' yūmūg, yā nōm tik kohe', yā' kuxa kummuk, tu yāy xūygāp-tup.

Puyā Topa xa hāmmaxnā'

¹² Āte mō'pok putup 'Ahat pe Tikik. 'Önte xupep, 'lhā nū' kōmēn Nīkop tu'. Noxk xip'ax 'önte mō'āgmūg 'āxix hā. ¹³ Āpu nō'ātehet Yēn, nōm te xat'ax yūmūg, xix 'Apot nō'ātehet, pu mōg, pu hāpkumep. ¹⁴ Úmax, pu' xohix hāpxopmā max, pu nō'ātehet 'ūhok xop, puyīy xohix hāpxop popmā'.

¹⁵ Yā 'ūxohix nūnte te xa hām'āktux hu: 'Āneo.' Kaxiy. Āpu, 'āneo 'āktux nōm te yūmūg putup pax Topa yōg putat max kopah. Pu yā Yeyox xa hāmmaxnā'.

Tu ta tu' kux.

PAOT TE PINĒM PU KAX'ĀMI'

¹ 'Ūgmūn Paot, 'ūkxip kanet kopah, Yeyox Kunnix pu 'āte hāpxompāhā', tu kanet kopak xip, ha yūmūg xape Timōn tek mūtik tīhi', yīk mū'āte xa kax'āmi', Pinēm, yāk mūg mūtik hāpxompāhā', ² ha 'kuxa mām ka'ok xop pu kax'āmi kamah, nōm te yāy tu nū'nāhā 'āpet tu', hak mū'āte kamah nū mīy tappet, yūmūg xape hex 'Apit pu' mīy, xix 'Akip pu' mīy, yā yūmūg mūtik hām kamah.

³ Pūyā yūmūg Tak Topa xa hāmmaxnā', xix 'ākuxa māmmā'. Pūyā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix xa hāmmaxnā'.

Pinēm te' xape xohix putup pax

⁴ Pinēm, xatek mūn hāk xape xe'e', yīy 'āte Topa pu hām'āktux pax, tu 'āpekpxaxex, tu Topa pu hām'āktux, hu: 'Āmax Topah! Kaxīy. ⁵ 'Āte hām'āktux tap, hu: Xate Topa yōg tikmū'ūn xohix putup pax, ha tikmū'ūn te' yūmmūg, tu' xuktux, ha 'āte' xupak, tu 'ākuxa yūm ka'ok'ax yūmmūg, ha 'yūm ka'ok yūmūg xuxyā Yeyox kopah. ⁶ Topa te yūmū'ā hāmmaxnāhā', tu Kunnix hā hāmmaxnāhā', yīy 'āte Topa tu' xak, puyī yūmū'ā yūmmūgā', 'ūyīl hāmyūmmūg, nūy yūmūg kuxa mām ka'ok yūmmūg, yā yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik hāh. ⁷ Xatek mūn hā 'āxape', tuk mūn putup pax, tuk kuxa hittupmāhā', ha mōgnynām. Yā xate Topa yōg tikmū'ūn kuxa xohix ka'ogāhā'.

Paot te Pinēm tu' xak, pu 'Onēy mō'nyñam

⁸ Yīy 'āte xa' xat'ax, 'āhā 'ātaknōy hah, xa hāpxompā max. ⁹ Pa 'āte 'āp-tup pax xexka', hu xa tu' xak puxehnāg, yāk mūn Paot, tu Yeyox Kunnix pu hāpxompāhā', huk xip kanet kopah Yeyox 'āktux tu', pa 'āte 'āxat'ap putup'ah. ¹⁰ Hu xa tu' xak, 'Onēy pupi' xak, hak kutox putuk. 'Āte nō mōgāhā Topa yōg putat hā, yīy 'āhak-tok, ha kanet kopak xip 'lhāk mūn 'Onēy hā' tak, tu hāmyūmmūgāhā'. ¹¹ Hōmā 'Onēy hām kummuuk 'āmūn pu', pa' hām max 'ūgmūn pu', xix 'āmūn pu hām maxp-tup nōmhā.

¹² Yīy mō'kutnāhā 'āha putpu', 'lhāk kuxa te' xak. ¹³ A 'āte mō'kutnāp-tup'ah, pāyā tu xip ka'ok nūnte, hu mōgnynīyñam, 'lhāk xip kanet kopah hām'āpak max'ax 'āktux tuk xip, pu 'Onēy 'ā miy pupi nō tuk tehēt, ¹⁴ pāyā 'āte yāy pu' mīy putup'ah, tup-tup, xate 'ā hām'āktux, hu: "Yā' max, 'Onēy xihip 'āmūtik, nūy 'āhā 'ātehet," kaxīy. Yīy 'āte mō'kutnāhā 'āha, xayīy' tux hok pu putpu nū'.

¹⁵ Pe 'Onēy te xa hāptox ha' xip, nūy hōnhā tu' xip ka'ok 'āmūtik. ¹⁶ Hōmā' hām putup'ah, tu 'ōg kāmānat, tu' hok hā' hām, pa hōnhā

'āmūn hā' xape, 'ātaknōy putuk, tu Kunnix hā 'āxape', ha yūmū'ātep-tup pax, 'āmūn xik mūn, yā yūmū'ā hā' xape xe'e'.

¹⁷ Xate 'āhā 'āxape, 'lhā 'Onēy xānā', pu 'āpet tu mō'xip, xatek mūn xānā'ax putuk.

¹⁸ Ha hāpxop 'ūm xa' xupxet, kopxix tu pago.

¹⁹ Nūnte 'āte kax'āmi tappet tu', hu: 'Ūgmūn yā Paot, tu 'Onēy pupi pagop-tup. Kaxīy. Hōmā 'āte xa hām'āpak max'ax 'āktux, tu yā Kunnix 'āktux, ha 'ākuxa yūm ka'ok, ha Kunnix te 'ākuxa hīnnā xe'e', 'āte xa' xuktux hah, yīy xatek tu 'ātu yāy xit'ax hā ta nemēn, pāyā 'a 'āte xa' xuktux putup'ah. ²⁰ 'Ūkxape: 'Āpu 'ūgmūn pupi 'Onēy putup pax, yūmūg xuxyā pupip-tup pax, nūy 'ūgkuxa 'ūm hittupmā', nūy 'āmūn te 'āhā' taknōy.

²¹ 'Āte xa kax'āmi', 'lhāk kuxa yūm ka'ok xa', tu hāmyūmmūg. Yā xate hāpxompāp-tup mānyāg, nūy 'Onēy hā 'āxape xe'e'. ²² 'Āxop te Topa pu hām'āktux, tu tu' xak, pu 'āhak mōga', ha 'āte' hip, pu Topa xe mōgkutnā', yīy 'āte 'āpet tu mō'xip putup.

Tuk-nāy tu 'āneo

²³ 'Epap te 'āneo, yā kanet kopa' xip 'ūgmūtik. Yeyox Kunnix pu' hām, hu kanet kopa' xip. ²⁴ Xix Mā'ak, xix 'Anixtah, xix Nep, xix Nok te 'aneo. Yā' xohix tek mūtik hām.

²⁵ Pūyā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix xa hāmmaxnā'. Tu ta tu' kux.

'EMEO XOP YŌG TAPPET

Topak-tok

¹ Hōmā hāmyāxatamuk xohix hā Topa te hām'āktux pax, tu hām'āktux punethok Yoneo xop yōg mōnāyhop pu', ha tik xop te Topa pupi hām'āktux, nūy mōnāyhop pu' xuktux, ² pa Topak-tok te yāy Tak pupi hām'āktux nōmhā, tu yūmū'ā' xuktux. Nō'ōm te Topa yūmūg Tak mūtik hām xexka xop xohix mīy, ha Topa tek-tok yāyutnāhā', pu hām xexka yōg hāpxop xohix pop, xix pexkox yōg hāpxop xohix pop kamah, ³ yāk-tok max, tu Topa max xe'ēgnāg putuk, tu yā Topa xe'ēgnāg kamah. 'Uyā'ax ka'ok, hu hām xexka xop xohix xat, xix pexkox xop xohix xat, pu tu pip ka'ok, ha māyōn xop mām ka'ok, xix kōnāg xexka xup ka'ok kamah, ha tikmū'ūn kuxa kummuk tupmāhā', tu' tupmā kux, 'ihā pexkox ha' mōg, tu Topa xexka xe'ēgnāg yīm xe'e hā' yūm.

Topak-tok xix pexkox yōg nū'pok xop

⁴ Pexkox yōg nū'pok xop xekak-tōgnāg, ha Topak-tok xexka xe'ēgnāg, yīy Topa te nū'pok xop 'āxet'ax ka'ok mīy, tuk-tok 'āxet'ax mīy max xe'ēgnāg. ⁵ Ap ta nū'pok xop pu hām'āktux'ah, nūy yā nōm xop yāy kutox 'āktux hok, pa yāy kutox pu hām'āktux, hu: "Āmūn yā 'Ūgkutok."

Hōnhā 'āte 'āmūn yāk kutox 'āktux," Kaxīy. Tu xe hām'āktux, hu: "Ūgmūn yā 'ōg 'Ātak." Yā 'āmūn yāk kutox," kaxīy. Tuk-tok pu' xuktux. ⁶ Tuk-tok puxet nū'kutnāhā hāhām tu', ha' xip ta tu', ha: "Pūyā pexkox yōg nū'pok xop xohix kuxa' yēy 'ākeppah, nūy tu nūktettx," kaxīy.

⁷ Pa nū'pok xop 'āktux, hu: "Pūyā tu hām mō'ka'ok, kuxap putuk, pūyā nōm kāmānat xop yā ka'ok, tu 'āmuuh putuk kamah," kaxīy.

⁸ Tu yāy kutox pu hām'āktux, hu: "Topah, xate' xat mō kuma 'āmōg, tu' xat kux 'ohnāg, tu 'ōg tikmū'ūn xat max, nūy tu hāmyok mīy.

⁹ Xate hāmyok mīy'ax putup pax, xix hāpkohe mīy'ax putup nōg, yīy 'ōgnū Topa te xa yāyutnāhā', xa tikmū'ūn hā 'āxexka', nūy 'ākuxa hittup xexka', ha 'āxapek-tōgnāg xop," kaxīy.

¹⁰ Tu xe yāy kutox pu hām'āktux, hu: "Hōmā 'āmūn te māxap, tu hām xexka xohix mīy, yāy yīm hā pexkox mīy, tu hāpxop xohix mīy. ¹¹ Ha pexkox te yāy xaxogāp-tup, tu' nōg, xix hāhām te yāy xaxogāp-tup, tu' nōg, pa ta tu 'āxip ka'ok,

ha hāmyāxatamuk xohix punethok nōg, puxix pexkox xix hāhām kutut, tu' nōg putup, tu topixxax kutut putuk nōg, ¹² ha tikmū'ūn te topixxax kutut xut, nūy nō tup hā' yānān, nūy tu mō'tat, ha kaxīy xate pexkox xut putup, xix hām xut putup,

nūy nō nōy yānān tup mīy, pa 'āxip ka'ok, tu kutut 'ohnāg," kaxīy.

¹³ Ha Topa te pexkox yōg nū'pok xop xānā 'ōhnāg, pu yūhūm, pa yāy kutox xānāhā', hu: "Yūhūm 'ūgīp xe'e hā, 'āte nōm kummuk xop nōā', yīy hip, 'āte nōm kummuk xop nōā', tu nōm xop xa tu' gāy xop nōā', tu' kum-mugāp-tup 'ūyānān tu', ha ta xate' hip, puyī' xohix yīpcox pi' 'āxat'ax tu', kaxīy.

¹⁴ Tep te xīy pexkox yōg nū'pok xop? Yā' koxuk xe'e xop, tu Topa pu hāpxopmāhā', ha nū'pok, nūy yāy yōg tikmū'ūn mō'nīynām, puyī' mōg, hu mōdakux pexkox tu'.

2

Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk xit

¹ Āpu yūmūg yīpcox pip, hām'āpak max'ax pu yūmūg yīpcox pip, 'ūyī hāpxopmā kummuk hok. ² Pexkox yōg nū'pok xop te hām'āktux, tu hāpxe'e 'āktux, ha Topa te' yīpcox hok xop pu hāpkummugāhā', ³ Tu yūmūg kuxa kummuk xit'ax, tu yūmū'ā hāmmax xe'ēgnāg nā'ax, pa yūmūg yīpcox hok, puxix Topa yūmū'ā hāpkummugā xexka', yūmū'āte Yeyox yōg hām'āktux putup nōg hah. Ha' xuktux hāmāxap, ha hām'āpak xop te' yīkopit, tu hāpxe'e 'āktux, ⁴ ha Topa te hāpxe'e 'āktux kamah, hu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, yā hāpxopmā xe'ēgnāg punethok, pu tikmū'ūn pēnā, nūy kuxa' yēy, yā tikmū'ūn te nōm mīy hok. Ha Topa Koxuk tep-tup pax, hu tikmū'ūn ka'ogāhā', pu hāpxopmā ka'ok.

Yeyox Kunnix te' kuxa kummuk xit

⁵ Ha Topa te pexkox yōg nū'pok xop yīmōgatux 'ohnāg, pu pexkox tu 'ūyōg tikmū'ūn xat. 'Āmhok. Pāyā yāy kutox Yeyox yāyutnāhā pu tu xat. ⁶ Ha Topa yōg tappet te:

"Tikmū'ūn yāk tōgnāg, pāyā Topa te nōm hāmpe'paxex, nūy 'ūxutigā'.

⁷ Ha hōnhā tikmū'ūn kutōgnāg, ha pexkox yōg nū'pok xop xexka', pa Topa te tikmū'ūn xexkānāhā', pu tu xat, ⁸ Tu' ka'ogāhā', pu tu hep xop xohix xat," kaxīy.

Hamūn. Tappet te' hep xop xohix xat'ax 'āktux, 'ā yūmū'āte' pēnāh nōmhā, 'ap tikmū'ūn te' hep xop xohix xat pēnāh.

⁹ Pāyā yūmūg kuxa te Yeyox pēnāhā', yā hāpxip kutōgnāg 'ihāk-tōgnāg, Topa tep-tup hak-tōgnāg, ha nū'pok xop xexka', pa Yeyox

xok, tu' hep xop xohix pupi' xok, pu Topa yūmūn'ā hāmmmaxnā', hu' xexkānā xe'ēgnāg nōmhā, 'ūxok hah xexkānāhā'. ¹⁰ Topa te hāpxop xohix mīy, 'ūp-tup tu' mīy, tuk-tok xop putup, puyīy tu max xe'ēgnāg, nūy Topa putuk tu max xe'ēgnāg. Yiy Yeyox xūy, pu Topa' xūy'ax hā Yeyox yōg hāpxopmā'ax kuxyā'. Yā Yeyox te Topa yōg putat hā yūmūg mōgāhā'.

¹¹ Tu tikmū'ūn kuxa kummuk tupmāhā', ha nōm xop te Topa hā' Tak, yā Topa te' kuxa mām ka'ok xop hā' Ātak, yīy Yeyox yāy xape xop 'āktux, 'ap xape tu yāyhāhup'āh. ¹² Yīy tappet te Yeyox yōg hām'āktux'ax 'āktux, hu: "Topah, 'ātek xape xop pu 'āmūn 'āktux putup, tu 'ōg hāpxopmā'ax ka'ok 'āktux putup, tu xā kutex putup, nūy Topa hām'āktux max, puyīy tikmū'ūn xohix yāykotnānā' pip," kaxīy.

¹³ Ha tappet te xe:

"Topah, 'ūgkuxa yūm ka'ok 'āmūn kopah, kaxīy.

Tu xe:

"Nūntek xip, 'ūgkutok xop tek mūtik pip, Topa te' 'ūgkutok popmāhā', kaxīy.

¹⁴ Yeyox tek-tok 'āktux, ha tikmū'ūn xe'e', 'ap koxuk'ah, yā' yīn pip, xi' yīn hep 'āta', yīy Yeyox te yūmūn'ā hā tikmū'ūn kuto, nūy tu xok, nūy Hāmgāyāgnāg nōmā, nōm tep-tex. ¹⁵ Ha tikmū'ūn kuxānōg, tu' xok'ax yīpkutuk, 'ūyōg hāmyāxatamuk xohix hā' yīpkutuk, ha Yeyox te nōm xop kuxa māmmāhā, nūy nō kuxānōg kuxyā', pu tu hittup. ¹⁶ Yeyox nūn. Tep ha'nūn? 'Ok nūn, nūy pexkox yōg nū'pok xop mō'niyānām? 'Āmhok. Yā Topa yōg tappet te: "Ūnūn, nūy mōnāyhop hittap 'Amanām mōkputox hā tu tehet," kaxīy. ¹⁷ Hamūn. Yīy Yeyox yāyhā tikmū'ūn kuto, nūy tu xape xop putuk, nūy xape hā'āmānex xexka xe'ēgnāg. 'Ūmax, tu tikmū'ūn kuxa ka', tu Topa tu hāpxopmāhā', tu tuknōg 'ohnāg, nūy tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. ¹⁸ Yā Yeyox xūy, tu yāy putup'ax mīy 'ohnāg, hu hōnhā tikmū'ūn hā' tu' tehet, tu' ka'ogāhā', puyīy tu yāy putup'ax mīy hok kamah, nūy hāpxopmā kummuk hok.

3

Yeyox xix Mōyyex

¹ 'Ākuxa mām ka'ok Yeyox kopah, huk mūn hā'āxape xop, ha Topa te'āxānāhā kamah. 'Āpu Yeyox 'ūm pe'āpaxeh, yā Topa te nū'kutnāhā', pu'āmānex xat'ax yōg hām'ax hā' tu' hām, ha yūmūg kuxa mām ka'ok nō'āmānex xat'ax kopah. ² Topa te Yeyox yāykutnāhā', pu tu hāpxopmā', ha kaxīy mōnāyhop hittap Mōyyex te hāpxopmā max, yāy xape xop xohix kopa hāpxopmā max, tu' tuknōg 'ohnāg. ³ Tikmū'ūn te mīptut max pe'paxex kutōgnāg, pa tikmū'ūn te mīptut

mīy, ha nōm tu pe'paxex xexka'. Kaxīy mōnāyhop hittap Mōyyex yā xexka' Iyaet yōg tikmū'ūn kopah, ha Yoneo xop te nōm 'āktux max, pāyā Yeyox mūn xexka xe'ēgnāg, tu Topa yōg tikmū'ūn xohix hā' xuxyā', yā Topak-tok xe'e'. ⁴ Kaxīy mīptut 'ūm te yāy 'ūm mīy 'ohnāg, ha Topa te hāpxop xohix mīy. Hōmā Topa te 'Iyaet yōg mōnāyhop xānāhā', puyīy yāy hā tikmū'ūn. ⁵ Mōyyex hām Topa pu', 'ūyōg kāmānat tu', tu yāy xape xop kopa' hām, tu tuknōg 'ohnāg, tu Topa pupi tikmū'ūn pu hām'āktux, tu: "Topa te hām'āktux putup," kaxīy. ⁶ Pa Kunnix te hāpxopmā xexka', tu' tuknōg 'ohnāg, yāy Tak pu' hām tu', tu yāy xape xop pēnā max, ha Kunnix hā yūmūg xape, 'lhā yūmūg kuxānōg hok, 'lhā yūmūg kuxa mām ka'ok, tu hāmmmax hip.

⁷ Yīy Topa Koxuk te:

"Hōnhā'āxop te Topa yīy'ax 'āpak,

⁸ 'Āpu, 'īpkox pi', ka 'ōg mōnāyhop yōg hāpxopmā'ax mō'tat, ha mōnāyhop yīpkox 'ohnāg, tu Topa gāyāhā', 'lhā hām panip xexka tu' pip," kaxīy.

⁹ Tu xe:

"Ōnte 'ōg mōnāyhop tek yīkopit, tuk gāyāhā', pāyā yōgnū hāpxopmā'ax xe'ēgnāg pēnā tap, hāmyāxatamuk xohix te 40 hā' pēnāhā', ¹⁰ Yīk gāy nām nōm tikmū'ūn tu', tu:

"Yā' kummuk pax, tu hāmpe'paxex kummuk, tu yōgnū putat xak punethok, hāpkummuk mīy hu', ¹¹ huk gāy, tu yāy 'āxet'ax hā hām'āktux xex, hu:

"Nōm xop tek xip'ax hā mō'āxakux hok, nūy 'ūgmūtik tu hāpxopmā kux hok,' kaxīy."

¹² 'Ūkxape xop, 'ōg pa 'āti', ka Topa yōg putat xak, 'ākuxa kummuk tu' xak, xīx'ākuxa mām hok tu' xak, ka Topa xe'ēgnāg nīm.

¹³ 'Āpu hōnhā mō'ānōy mō'niyānām, 'āmāny xohix hā mō'niyānām, 'lhā Topa te tikmū'ūn xānāhā', puyīy Topa pu' yīpkox pi'. Yā hōmā Topa yōg tappet te hōnhā'āktux, tu: "Hōnhā Topa te hām'āktux," kaxīy. 'Āpu, 'āxop yāy nōy ka'ogā', ka 'āyīpkox mo' yāy yīmnīn, yāy pu' koit tu', xayīy hāpxopmā kummuk hok.

¹⁴ Hōmā yūmūg kuxa mām ka'ok Kunnix kopah, yā yūmūg kuxa mām ka'ok mō'ku-mōg, kopxix Kunnix hā yūmūg xape'.

¹⁵ Yīy Topa yōg tappet te:

"Hōnhā'āxop te Topa yīy'ax 'āpak, 'āpu 'āyīpkox pi', ka mōnāyhop yōg hāpxopmā'ax tat, ha mōnāyhop yīpkox 'ohnāg, tu Topa mūtik yāytuk-mīy," kaxīy.

¹⁶ 'Ū 'ūm te Topa yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu nū' mūtik yāy tuk-mīy? Yā mōnāyhop te Mōyyex pe' mōg, tu hām'āpax, tu yāytuk-mīy, ha Mōyyex te nōm mōy tap hāpxexka 'Eiyit kopah. ¹⁷ 'Ū 'ūm tu Topa gāy hāmyāxatamuk

xohix te 40 hā ta tu' gāy? Yā tikmū'ūn te hāpxomā kummuk, hu' xakix hām panip xexka tu'.¹⁸ Ū 'ūm te Topa yōg hām'āktux'ax 'āpak, 'īhā' yāy 'āxet'ax hā hām'āktux xex, hu: "Ōm xop 'ūkxip'ax hā mōxakux hok, nūy 'ūg mūtik tu hāpxomā kux hok," kaxīy? Yā tikmū'ūn te hām'āktux'ax 'āpak, tu Topa mūtik yāytuk-mīy.¹⁹ Yī yūmū'āte hāmyūmmūg, yā' mōxa 'ohnāg, nūy Topa yōg xip'ax hā mōxakux, 'ūkuxa mām 'ohnāg tu' mōxa 'ohnāg.

4

¹ Hōmā Topa te yūmū'ā hām'āktux xex, tu hām'āpak max'ax 'āktux, hu: "Ūkxip'ax hā mō'āxakux'ax, nūy 'ūgmūtik 'āpi!", kaxīy. 'Āpu, yūmūg pa 'āti', nūy Topa yōg xip'ax hā mōxakux xe'e'.² Tikmū'ūn hittap te' xupak, ha yūmū'āte' xupak kamah, tu hām'āpak max'ax 'āpak, kamah, pa tikmū'ūn hittap kuxa 'ūm mām 'ohnāg Topa kopah, yī Topa te nōm pu hāmmaxnā 'ohnāg, 'ūkuxa mām 'ohnāg hah,³ ha yūmūg kuxa mām ka'ok, tu Topa xip'ax hā mō yūmū xakux, nūy Topa mūtik hāpxomā kux, ha: "Ūggāy, hu yāy 'āxet'ax hā hām'āktux xex, hu: 'Nōm xop tek xip'ax hā mōxakux hok, nūy 'ūgmūtik tu hāpxomā kux hok.' Kaxīy."

Topa te' xuktux tap, 'īhā tu hām xexka xohix mīy tu hāpxomā kux.⁴ Yā Topa yōg tappet te hāptup te 7 'āktux, yā hāptup xe'e', hu: "Topa te hāpxomā kux, tu hāptup te 7 'īhā hāpxomā 'ohnāg, hāpxomā kux tu' ", kaxīy.⁵ Tu xe: "Nōm xop te Topa xip'ax hā mōxakux hok, nūy nū mūtik tu hāpxomā kux hok," kaxīy.⁶ Tikmū'ūn hittap te hām'āpak'ax max 'āpak hāmāxap, tu Topa xip'ax hā mōxakux hok, nūy nōm mūtik tu hāpxomā kux hok, 'ūkuxa mām 'ohnāg tu', pāyā' nōy xop mōxap-tup, nūy Topa mūtik tu hāpxomā kux.⁷ Hāmyāxatamuk xohix nōg 'īhā Topa Koxuk te xe hām'āktux, ha mōnāyxop Namix te Topa pupi hām'āktux, yīy:

"Hōnhā 'āxop te Topa yīy'ax 'āpak.

'Āpu, 'ipkoz pi!', kaxīy.

⁸ Pax pu mōnāyxop hittap Yoyoe te tikmū'ūn mōgā, pu Topa xip'ax hā mōxakux, nūy tu hāpxomā kux, puxix Topa xe' xuktux hok mōnāyxop Namix pu'. Pāyā mōnāyxop mōxa 'ohnāg, 'ūyīpkox 'ohnāg tu', yīy Topa te' xuktux 'īxehelh.⁹ Pa hāptup xe'e mō'nāhā Topa yōg tikmū'ūn pu', nōm xop kuxa mām ka'ok xop pu mō'nāhā', tu Topa yōg hāptup te 7 putuk, 'īhā Topa te hāpxomā kux.¹⁰ Tikmū'ūn te Topa xip'ax hā mōxakux, nūy nōm mūtik tu hāpxomā kux, puxix hāpxomā'ax xohix tu kux, tu xe hāpxomā 'ohnāg, Topa te hāpxomā kux putuk.¹¹ 'Āpu yūmū'ā Topa xip'ax hā mōxakux kamah, nūy Topa mūtik yūmūg hāpxomā kux. 'Āpu

yūmūg yīpkox pip Topa pu', ku'u yūmūg tikmū'ūn kummuk putuk, tu yūmū'āte mōxakux 'ohnāg.

¹² Yā Topa yōg hām'āktux xip ka'ok. Tikmū'ūn mīkax xexka 'ūxox tīx hā' xuhmīy, tu' xuhmīy nūy 'ūyīn xit, nūy tu' kup mūggā'. Ha kaxīy Topa yōg hām'āktux ka'ok, tu yūmū'ā yāy kuxa yūmmūgāhā'. Yūmū'āte mō'cupix, xix hām'āpax, puxix nōm hām'āktux yāy pekpaxex'ax yūmmūgā', tu yāy pekpaxex xohix yūmmūgāhā' xix yāy putup'ax yūmmūgāhā', 'ūyīl yāy kuxa yūmmūg,¹³ 'ūyī tikmū'ūn te hāpxomā'ax xaptop holka Topa pu'. Yā Topa te hāpxomā'ax xohix pēnāhā', tu hāmyūmmūg, tu tikmū'ūn yōg hāmpe'paxex xohix yūmmūg, ha Topa pu yūmūg xohix te yāy yōg hāpxomā'ax 'āktux putup.

Yeyox te 'āmānex xop xohix xat'ax

¹⁴ 'Āpu yūmūg kuxa mām ka'ok, yā hōmā yūmū'āte hām'āktux, tu yūmūg kuxa mām ka'ok Yeyox kopa 'āktux. Yūmū yōg 'āmānex xat'ax xe'ēgnāg te Topa ha' mōg, tu' keppa' xip, yā' xuxet'ax Topak-tok Yeyox.¹⁵ Tu yūmūg kuxa ka', yūmūg pu'uk ha yūmūg kuxa ka, ha kummuk xop te yūmū'ā kummugāhā', 'ūyīl hāpkummuk mīy, tu Yeyox kummugāhā kamah, puyīl hāpkummuk mīy, pāyā hāpkummuk mīy 'ohnāg.¹⁶ 'Āpu yūmūg mōg, yūmūg kuxānōg hok. Yā Topa ha yūmūg mōg, nūy nōm pu hām'āktux, ha Topa te yūmū'ā hāmmaxnāhā', xix yūmūg kuxa ka', xix mō yūmūg nīnyām.

5

¹ Topa te 'āmānex xat'ax yāy kutnāhā', tu tikmū'ūn kopa' yāy kutnāhā', pu tikmū'ūn pupi hām'āktux Topa pu', ha Topa te 'āmānex xohix yīmōgatux, pu xokxop mō'hap, xix hāpxop, nūy Topa pu hāxyā', puyīl Topa tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux.² Ha 'āmānex xat'ax yā pu'uk kamah, nūy hāmyūmmūg hok xop hā tot, nūy hāpkummuk mīy'ax xop kuxa ka'.³ 'Upu'uk, hu yāy mūn pu hāpxop mō'hap hāmāxap, nūy Topa pu' hāxyā', puyīl hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux, hāk-nāy tu 'āmānex te tikmū'ūn pu mō'hap kamah, puyīl Topa yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā' kamah.⁴ Tikmū'ūn te' xak 'ohnāg pu Topa yāy kutnā', puyīl tu 'āmānex xat'ax. 'Āmhok. Topap-xehnāg te yāy kutnāhā', tu mōnāyxop 'Anām yāy kutnāhā' hāmāxap.

⁵ Ha kaxīy Kunnix te' xak 'ohnāg, pu Topa' yāy kutnā', puyīl yāy hā 'āmānex xat'ax. 'Āmhok. Pa Topa te:
"Āmūn yāk kutoł!

Hōnhā 'āte xa hā 'ūgkutok 'āktux," kaxīy.

⁶ Ha Topa yōg tappet te xe hām'āktux, hu: "Tik hittap Mēkiyenek yā 'āmānex mō kuma' mōg,

hā kaxīy 'āmūn yā 'āmānex mō kuma mōg kamah,
tu' kux 'ohnāg," kaxīy.

⁷ Yeyox xip hām tu', īhā Topa pu hām'āktux, tu ta tu' xak, tu' yīy ka'ok, tu' potaha', pu Topa' tux hok pu tikmū'ūn putex hok, ha Topa te' xupak. Yā yākutōgnāg pe'paxex hah. ⁸⁻⁹ Ūk-tok, pāyā xūy, nūy tu yīpkox pip yūmmūg, tu hāmyūmmūg max, hu tikmū'ūn kuxa kummuk xit'ax, tu tikmū'ūn yīpkox pip xop kuxa kummuk xit'ax, nūy tu mō kuxa max tat 'uyānān tu'. ¹⁰ Yā Topa te yāy kutox yāykutnāhā', puk-tok yāyhā' xit'ax, tuk-tok pu hām'āktux, hu:

"Āmūn yā 'āmānex xat'ax, tu tik hittap Mēkiyene putuk," kaxīy.

'Ög pa mōxip, xayīy kuxa yūm kux

¹¹ Yā 'ūgmū'āte 'āmānex 'āktux pu' max, nūy xa Yeyox 'āktux, yā yūm yōg 'āmānex xat'ax, ha xa hām'āktux punethok, nūy xa hāmyūmmūgā', pāyā 'āp-tox ka'ok. ¹² Hāpxop punethok hā'āxop te Topa yōg hām'āktux'ax 'āpak, pāyā 'āxop te hāpxaxok, hu 'ānōy pu hāmyūmmūgā hok. Kakxop te hāmyūmmūg 'ohnāg, tu' yōktat puxehnāg xak, hu' xo'op, 'ap te xogyīn mā'ah. Hā kaxīy 'āxop te hām'āpak kutōgnāt, tu hāmyūmmūg 'ohnāg, kakxop putuk, 'ap hām'āktux ka'ok 'āpak'ah, 'āp-tox tuknōg tu'. ¹³ Kakxop pu'ugnāg te' yōktat hep xo'op, tu hāmyūmmūg 'ohnāg, 'ok pe hāmyok, 'ok pe hāpkohē'. Hā kaxīy 'āxop te hām'āktux te māxap yūmmūg, pāyā hām'āktux ka'ok yūmmūg 'ohnāg, hu hāpxopmā'ax kopit kummuk. ¹⁴ Yā' xiptap xop te xogyīn māhā', tu hāmyūmmūg, tu hām'āktux ka'ok pe'paxex, nūy tu hāmmax yūmmūg, nūy tu hāpkummuk yūmmūg, puyīy hāpxopmā max.

6

¹ 'Āpu yūmū hāmpe'paxex max, nūy hāmyūmmūg, nūy 'ūxiptap xop putuk yūmū'āte hāmyūmmūg, nūy hāmyūmmūg'ax te māxap yūmmūg max. Yā nōm hāmyūmmūg'ax te: Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, hāpxopmā'ax hok hā' xit, nūy kuxa max mō'tat 'uyānān tu'. Tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok Yeyox kopah, puxix Topa' hok hā' kuxa xit. Kaxīy. Yā hāmyūmmūg'ax te māxap 'ōhōm, ha yūmū'āte hāmyūmmūg. ² Ha kama hāmyūmmūg'ax te māxap, pu' kuxa mām ka'ok xop 'ūnōy putox pix, 'ūkuxa yūm ka'ok hah, ha' nōy putox yīmū' yīm xix, puyīy Topa Koxuk ka'ogā', 'āxop te hāmyūmmūg kamah. Yā kama hāmyūmmūg te māxap, hu: Topa te' xakix xop putpu' hīnnāp-tup, ha hāptup x'e' mō'nāp-tup, īhā Topa te' hep xop xohix yōg hāpxopmā'ax kopit, tu' kummugāp-tup 'uyānān tu', tu hāpxaxok 'ohnāg. Yā hāmyūmmūg te māxap 'ōhōm. ³ 'Āpu yūmū'āte hām'āktux kuxyā', 'uyīy hām'āktux nōy 'ūm

'āktux, puyīy Topa yūmū'ā hām'āktux ka'ok yūmmūgā'.

⁴ Topa yōg putat xak hok. 'Āxop te putat xak, nūy hāpxopmā kummuk, ta putpu'ānūn hok. Tikmū'ūn te Topa yōg putat hā' mōg tap, tu pexkox yōg hāpxop paha', Topa Koxuk te nōm ka'ogāhā', ⁵ ha Topa yōg hām'āktux max xex 'ūkuxa kopah, tu pexkox ka'ok'ax yūmmūg, ⁶ tu Topa yōg putat xak, nūy putpu tu nūn hok, puxix Topa xe' hupmā hok, puyīy yāy yōg hāpxopmā'ax kummuk kux. 'Āmhok. Yā' nōy te Topak-tok 'āktux kummuk, tu Yeyox mūn pu hāpkummugāhā'. Tu tep putep putuk? Tu' kummuk xop putuk, nōm xop te Yeyox putex, ha' kummuk xop putuk, hu ta Topa yōg putat xak. Yā Yeyox pu' hupmā xexka'.

⁷ Hām max te tex punethok pop, ha hāpxop punethok xokax, tu' tuk, ha hāpxa xuxyā hittup, ha Topa te nōm pu hāmmaxnāhā'. ⁸ Ha hām nōy te mīmyām punethok pip, xix mīxux kummuk pip, yīy Topa te nōm pu hāpkummugāhā', ha tikmū'ūn te' gōy hax hām. Tikmū'ūn te Topa yōg putat xak, tu hāpxa kummuk putuk, hāpxopmā kummuk tu'.

⁹ 'Ūkxape xop: 'Āte hām'āktux hā xa hāmyūmmūgāhā', tu hāpxa 'āktux, nūy xa tikmū'ūn kuxa 'āktux. Yā Topa te xa hāmmaxnāhā', 'ā 'āxop te hāpxa kummuk putuk'ah, nōm Topa tep-tup nōg. 'Āmhok. Pāyā 'āxop te hāpxa max putuk, yā 'āmōg kuma mōg Topa yōg putat hā. ¹⁰ Topa te hāmyok mīy, tu 'ōg hāpxopmā'ax xaxok 'ohnāg, ha 'āxop te Topap-tup pax, yīy 'āxape hā tu tehet, nūy nōm xop mō'nīynām.

¹¹ 'Ūgmū'āte 'āp-tup, xa 'āhittup hā Topa yōg putat hā 'āmōg, nūy tu mō kuma mōg, nūy pexkox yōg hāpxop hip, nūy pop. ¹² 'Ākuxa tuknōg hok, pa' lākuxa mām ka'ok, nōm xop putuk, nōm xop te Topa yōg putat hā' mōg tap, xayīy pexkox yōg hāpxop pop kamah. Yā Topa te xa hām'āktux xex kamah, nōm xop putuk.

Topa te hām'āktux xex

¹³ Hōmā Topa te hām'āktux xex mōnāy xop 'Amanām pu', tu yā' hitop xex hok, tu' xexka xe'ēgnāg, ha' xohik-tōgnāg, yīy yāy 'āxet'ax hā hām'āktux, nūy hām'āktux xex, ¹⁴ hu 'Amanām pu hām'āktux, hu: "Āte xa hām'āktux xe'e', yā' 'āte xa hāmmaxnāp-tup, xate yāy kutox pit put putup, pu 'āmōkputox xohix punethok," kaxīy. ¹⁵ Yīy 'Amanām te' hip, tu mōkту yāy kutox put, tu yāy mōkputox pēnāhā'. ¹⁶ Tikmū'ūn 'ūm te' nōy pu hām'āktux xex, hu: Hāptup, kopxix nū', nūy xa pago. Topa te hāmyūmmūg. 'Āte' koit'ah." Kaxīy. Tu Topa 'āxet'ax 'āktux īhā ta tu hām'āktux xex, puyīl' nōy kuxa yūm ka'ok hām'āktux'ax kopah, nūy nōy

kuxa' yēy. ¹⁷ Topa te hām'āktux xe'e', pu tikmū'ün yīkopit hōk, hu yāy 'āxet'ax 'āktux, 'ihā yāy yōg tikmū'ün pu hām'āktux xex, nōm xop te hāpxop pop'ax pu hām'āktux xex. ¹⁸ Topa 'ap te koit'ah, tu hām'āktux xex, xix hāpxopmāhā', tu yāy 'āxet'ax hā hāpxopmāhā', tup te koit 'ohnāg, pu yūmūg kuxa mām ka'ok, nūy tu hip, pu Topa yūmū'ā hāmmaxnā', 'ū yūmūg kuxa hittup. ¹⁹ Hu yūmūg kuxa mām ka'ok, tu yāy pu yīkopit 'ohnāg, pāyā yūmū'ātē' hip, 'uyī Topa keppa yūmūg pi'. Mīpkox te kōnāg yīmū' mōg, ha pipkup putux xexka te mīpkox tu' hīy, tu kōnāg kopa' yūmū'ātē' hip, puyī mīpkox mōg hōk kōnāg yīmū'ātē' hip, ha kaxīy yūmūg kuxa mām ka'ok, tu Yeyox puxehnāg kopa' mām ka'ok. Kamah 'āmānex xexka te Topa xip'ax xe'ēgnāg hā mō'nāhā', tu topixxax max mō'yīnnīl'ax hā mō'nāhā', nūy Topa keppa' xihip. Ha yūmū'ātē' hip kamah, nūy pexkox yōg xip'ax tu 'āmōxaha', nūy mōxakux, nūy Topa keppa yūmūg pi'. ²⁰ Yeyox te pexkox tu' xupet hāmāxap, tu mō'nāhā', nūy yūmū'ā hāmmaxnā', yā 'āmānex xop xat'ax xe'ēgnāg mō kuma' mōg, tu tik hittap Mēkiyene putuk.

7

¹ Nōm tik Mēkiyene te kōmēn Xanēm yōg tikmū'ün xohix xat, tu Topa xe'ēgnāg hā 'āmānex, ha 'Amanām te' gāy xop mūtik yāy kix, tu' xexka xop kix, tu yāy kix kux, tu ta' mōg, yāy pet ha putpu' mōg, ha ta Mēkiyene te' pēnāhā', tu: "Pūyā Topa xa hāmmaxnā'", kaxīy. ² Ha 'Amanām te' popmāh hāpxop, 'uyōg hāpxop yāg te 10, tu 'āmānex pu' yāg puxet hōm, ha 'Amanām te nōm hāpxop mōy tap 'uyāg xop tu'. Yā Mēkiyene 'āxet'ax nōy mīy, tu: Hāmyok xat'ax, kaxīy. Ha kōmēn Xanēm 'āxet'ax mīy, hu: 'Ulkuxa yūm'ax, kaxīy. Yīy 'āmānex 'āxet'ax nōy te: Tik te tikmū'ün xat'ax, tu tikmū'ün kuxa māmmā'ax, kaxīy. ³ Ha tikmū'ün te 'āmānex yāy tak yūmmūg'ah, xi' tut yūmmūg'ah, xi' yōg mōnāyxp yūmmūg'ah, xix hām'ūm hā 'ūtut te' put'ax 'ūm yūmmūg'ah, xix 'āmān yāhā' xok yūmmūg'ah, yā Topak-tok putuk, tu yā hāmyāxatamuk xohix hā 'āmānex, ha' kuxa 'ohnāg.

⁴ 'Uyūmmūg. Mēkiyene yā' xat'ax, yīy mōnāyxp hittap 'Amanām te' hōm hāpxop yāg puxet, ha' gāyxop tu nōm hāpxop mōy tap. ⁵ Mōyyex te' xat, pu Nemi mōkputox te tikmū'ün tu' yāg puxet pa', 'ūnōy yāg te 10 yā tikmū'ün yōg, ha Nemi yōg xop te yāy yōg tikmū'ün tu' paha', yā kama 'Amanām hā' mōkputox. ⁶ Pa Mēkiyenek mūn 'a Nemi hā' mōkputox'ah, pa 'Amanām tu hāpxop ta tu' yāg puxet paha', tu: "Pūyā Topa xa hāmmaxnā'", kaxīy. Yā Topa te 'Amanām pu hām'āktux xex tap. ⁷ Yā tik

xexka xop te hām'āktux, ha tik kutōgnāg xop te hām'āktux. Āxop te hāmyūmmūg. Yīy Mēkiyene te hām'āktux, ha 'Amanām te' xupak. ⁸ Ha 'āmānex xop te' yāg paha', tu hāpxip 'ihā' xakix, ha' nōy te' yānān tu' paha', tu mōktu xakix kamah, tikmū'ün xohix putuk. Pa Topa te Mēkiyene hi xe'e' 'āktux, ha mōnāyxp yōg hāpxop 'uyāg paha'. ⁹ Yā Nemi te 'Amanām mūtik pago, ha' mōkputox te yāy yōg tikmū'ün tu' pop. ¹⁰ Tikmū'ün te hām'āktux hu: Nemi mūg tut te' put 'ohnāg, 'ihā' xuxyā 'Amanām te Mēkiyene pu pago, yīy Nemi te 'Amanām mūtik pago kamah. Kaxīy tikmū'ün te hām'āktux. Yā mōnāyxp 'Amanām te yāy putix pupi pago.

¹¹ 'Iyāt yōg tikmū'ün te Topa yōg xat'ax yūmmūg, ha' xat'ax te 'āmānex xop 'āktux, 'ohōm 'Anām mōkputox, yā 'Anām xop te Nemi hā' mōkputox, tu mōktu Topa pu' hām, 'ap puxi'ah, 'ūkuxa tupmā hōk tu', yīy 'āmānex nōy nūn, yā Yeyox Kunnix nūn, tu Mēkiyene putuk, tu 'Anām yōg 'āmānex xop putuk 'ohnāg. ¹² Yā 'āmānex nōy, yī' xat'ax nōy kamah. ¹³⁻¹⁴ Yā yūmūg xuxyā Yeyox nūn, nūy 'āmānex yōg hām'ax hā' hām' 'ohnāg, yā Mōyyex te Yona xop xat 'ohnāg, pu tu hām.

'Āmānex xat'ax yā Mēkiyene putuk

¹⁵ Āxop te hāmyūmmūg'ax. 'Uñññ 'āmānex nōy, tu Mēkiyene putuk, 'ap Nemi hā' mōkputox'ah. ¹⁶ Mōyyex te' xat, pu Nemi mōkputox puxet hām, nūy Yoneo yōg tikmū'ün hā 'āmānex, ha tikmū'ün te yāy kutnāhā', pu tu hām, pāyā yūmūg xuxyā te yūmū'ā hā 'āmānex xexka', 'ūhi kux 'ohnāg hā yūmū'ā hā 'āmānex. ¹⁷ Yīy Topa yōg tappet te: "Tik hittap Mēkiyene yā 'āmānex, tu' kux 'ohnāg, hā kaxīy 'āmūn yā 'āmānex kamah, 'akux putup 'ohnāg!" kaxīy. ¹⁸ Yīy Topa te' xat'ax nōā. Yā tikmū'ün pu'uk, 'a hāpxopmā max yūmmūg'ah, tu' yīpkox pip Mōyyex yōg xat'ax pu', Mōyyex te' xat, ¹⁹ pāyā yāy kuxa tupmā hōk, pu tu max, tu hāmmāx hip, pu Topa nūnnā', puyī tu yāy mūtik ti mō'kuma' mōg. Pāyā Yeyox nūn, yīy yūmū'ātē' hip, puyī yūmūg mōgā Topa yīkāgnāg hah.

²⁰ Yā Topa te' xat, pu Nemi yōg 'āmānex xop tu hām, pāyā nōm xop pu hām'āktux 'ūm xex 'ohnāg, pu tu hāpxopmā kux. Āmhok. ²¹ Pāyā hām'āktux xex 'āmānex nōy pu', yā Yeyox mūn pu hām'āktux xex, hu: "Topa te xa hām'āktux xex, tu yāy pu' hupmāp-tup 'ohnāg, tu: 'Amūn yā 'āmānex xe'e', 'ap 'ākux 'ohnāg.' "

Kaxīy.

²² Hu Yeyox mūn yā 'āmānex xe'e', tu' pa'ax tūmnāg yōg 'āmānex, yā' pa'ax tup mūn max xe'e', ha' pa'ax hittap mūn miāx.

²³ 'Üyōg 'āmānex xop xohix punethok, 'ūxakiz tu', yī' nōy mōxaha', nūy tu hām. ²⁴ Pa Yeyox hi mō kuma' mōg, 'ūxok putup 'ohnāg, yī' nōy nūn 'ohnāg, nūy yānān tu tu' hām, pāyā Yeyox yā 'āmānex yāp-xet, ²⁵ tu hōnhā tikmū'ūn kuxa kummuk xit'ax, xix hāptup 'hā' xit'ax, 'ap kux'ah, tu nōm xop kuxa te Topa xak xop mō'nīynām, puyīy Topa yīkāgnāg hā nū'. Ha Yeyox te nōm pupi' xak, nūy mō'ñīynām, yā' hi mō kuma' mōg, nūy Topa tu' xax, pu mō tu xape nīynām.

²⁶ Hu Yeyox yā 'āmānex xat'ax xe'ēgnāg, ha yūmūg xohix tep-tup pax, ha hāpkummuk mīy 'ohnāg, yā' max xe'ēgnāg. Topa te Yeyox yāyutnāhā', tu' xut, tu' xexkanā xe'ēgnāg, pu pexkox yōg xop hā tu xexka'. ²⁷ Ha 'āmānex xat'ax nōy te mōl'āpxop hap, nūy Topa pu' haxyā', tu 'āmnīy tu xohix puxix mōl'hap, puyīy yāy yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', xix tikmū'ūn xohix yōg mīy'ax xaxogāhā'. Pa Yeyox yāy pu mōl'hap 'ohnāg, hāpkummuk mīy 'ohnāg tu', tu tu yāy mūn hōm, tu' xok 'āmnīy puxet 'hā', nūy tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. ²⁸ Ha Mōyyex te' xat, pu tik xop yīmōgatux, pu tikmū'ūn nō 'āmānex xat'ax, ha' max miax, pa Topa te hām'āktux xex 'ūk-nāy tu', tuk-tok yā hāmyāyutnāhā', yā Topak-tok max xe'ēgnāg mō kuma' mōg.

8

Yeyox yā yūmūy yōg 'āmānex xe'ēgnāg

¹ Yeyox mūn yūmūy yōg 'āmānex xe'ēgnāg, yā pexkox tu' xip, tu Topa xexka xe'ēgnāg yīpxe'e hā' yūm, nūy nōm mūtik tu xexka'. Yā hāmyūmmūg xe'e 'ōhōm. ² Hōmā hāmyāxatamuk xohix 'hā' Yoneo yōg 'āmānex te Topa pet hā mōl'āhā', tikmū'ūn te nōm pet mīy topixxax ka'ok hā, pu tu xokxop hep 'ūm nūnnāy. Pāyā yūmūy yōg 'āmānex xat'ax, tu' hām pexkox kopah, yā nōl'ōm Topa xip'ax xe'e', tu pexkox tu' yūm.

³ Topa te 'āmānex xat'ax xop xohix yīmōgatux, pu hāpxop xix xokxop mōl'hap, nūy Topa pu haxyā', nūy Topa pu' hōm, yī' yūmūy yōg 'āmānex xat'ax hām kamah, nūy Topa pu yāy mūn hōm, nūy yūmūg xohix pupi' tu xok. ⁴ Pax pu Yeyox hām tu' xihip, puxix yūmū'ūn hā' 'āmānex hok. Yā Mōyyex te' xat, pu mōnāyxop Nemi mōkputox tu tu' hām, nūy mō xokxop hāp, nūy Topa pu' haxyā', ha Yeyox yā Nemi yōg xop hā' puknōg. ⁵ Ha Topa te Mōyyex xat, pu topixxax ka'ok xexka hā Topa pet mīy, tu' mīy'ax yūmūgāhā', ha' mīy, ha' pet te pexkox yōg pet hā pet komut. ⁶ Pa Yeyox te 'āmānex yōg hāpxomā ax mīy, tu' māynāg mīy, yā 'āmānex xat'ax xe'ēgnāg, hu' pa'ax tup mīy Topa mūtik, xix tikmū'ūn mūtik, Topa te hām'āktux xex ha' pa'ax mīy. Yā pa'ax hittap yōg max miax, ha pa'ax tup yōg max xe'ēgnāg.

⁷ Pax pu' pa'ax hittap tu ka'ok xe'ēgnāg, puxix pa'ax tup mīy hōk, ⁸ pāyā Topa te tikmū'ūn yūmmūg, ha hāpxomā kummuk punethok, yīy Topa te:

"Āmnīy mōl'āp-tup, 'hā' 'āte pa'ax tup mīy'ax,

Iyaet yōg tikmū'ūn mūtik mīy'ax, xix Yona yōg tikmū'ūn mūtik mīy'ax.

⁹ Yā' pa'ax nōy, 'ūtup, ha' 'āte nōm hittap mīy mōnāyxop mūtik, nūy mōgā', nūy hāpxexka 'Eyt tu 'ūxupmā', pa mōnāyxop tek xaxok, tuk pa'ax xaxok kamah,

yīy 'ātep-tup nōg," kaxīy.
¹⁰ Tu xe hām'āktux, hu:

"Āte pa'ax tup mīy putup, tu Iyaet yōg tikmū'ūn mūtik yōgnū hām'āktux xex putup,

'āte tikmū'ūn putox tu' xex putup, xi' kuxa kopa' xex,
'āte nōm tikmū'ūn hā Topah, hak mūn hā yā tikmū'ūn xe'e, 'ūyānān tu'.

¹¹ Tute hāmyūmmūg putup, yā' xohix tek yūmmūg putup, hu' nōy yūmmūgā'ax hitop tu', a hām'ūm 'āktux putup'ah, nūy: 'Topa yūmmūg.' Kaxīy.

Yā' xohix tek yūmmūg putup, 'ūk-tōgnāg xop tek yūmmūg nām, ha mōktu xexka xop tek yūmmūg nām.

¹² Ha 'āte hāpkummuk mīy'ax xaxogāp-tup, pu tu kux," kaxīy.

¹³ Hāpxop kutut te yāy xaxogā tāmnāg, Topa te' pa'ax hittap kux, ha yāy xaxogā'ax, yīy pa'ax tup mīy.

9

Tikmū'ūn kuxa te' yēy Topa keppah

¹ Nōm pa'ax hāmāxap te Topa pu nū'xup yūmmūgāhā', ha tikmū'ūn te Topa pet mīy, nūy Topa pu nū 'āxup, 'ūpa'ax te' pet mīy yūmmūgāhā', ² Ha Topa pet kox hā mōxakux hāmāxap, ha topixxax ka'ok xexka hā' mīy, ha' xuxet'ax mīy, hu: Topa xip'ax. Kaxīy. Ha kuyānām kup yūm, xix mīmpe xup, ha mīmpe yīmū pām mām, tu Topa keppa' mām. ³ Ha topixxax max te hāmyīkox nōy mōl'īnnīn, ha' pet kox 'āxet'ax Topa xip'ax xe'ēgnāg, ⁴ ha' kopa' xup mīmpe', tu pipkup yānām hā mōl'ny, pu mīm xax mōl'hap, xix mō xokxop hāp, nūy Topa pu haxyā', ha' pa'ax yōg mīpkox yūm, ha pipkup yānām hā' mīy, tu mīpkox kopa nax māynāg yūm, ha' xit'ax 'āxet'ax mānāg xex nax kopah, yā pām putuk, xix mōnāyxop 'Anām yōg kup tōy xex mīpkox kopah. Hōmā mīmuk tu kox tōy nak tu' xokax, Topa te hām'āktux hah, ha' xat'ax yōg mīlkaxxap yūm mīpkox kopah, ha' xat'ax kax'āmī' mīlkaxxap tu'. ⁵ Ha mīpkox yīmū' pip 'ūyōnnā'ī 2, yā pexkox yōg yōnnā'ī hā' komut xop, tu Topa xip'ax yūmmūgāhā',

'ūyīmāg kup te mō'kox nīy, 'ōnte Topa te hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', pu tu kux. Yā' puxi'. 'Āte hām'āktux nōy putup kamah.

⁶ Āmnīy xohix 'ihā' āmānex xop te Topa xip'ax hā mōxakux, nūy 'āmānex yōg hām'ax hā tu' hām, ⁷ pa Topa xip'ax xe'ēgnāg hā mōxa 'ohnāg, yā' āmānex xat'ax puxehnāg te' xip'ax xe'ēgnāg hā mō'nāhā', tu hāmyāxatamuk yōg 'āmānex puxet, 'ihā' Topa xip'ax xe'ēgnāg hā mō'nāhā', nūy xokxop hep 'āta nūnnāy 'ūxip'ax kopah, tu yāy mūn pu nū'nāhā', xix tikmū'ūn xohix pu nū'nāhā', pu Topa tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', tikmū'ūn te hāpkummuk mīy'ax hāmyūmmūg 'ohnāg tu', ha Topa te' xaxogāhā'. ⁸ Ha kaxīy Topa KoXuk te yūmū'a hāmyūmmūgāhā nōmhā, 'ūyī yūmūg yūmūg max, yā' āmānex xat'ax te xokxop hep nū'nāhā', puyī tu hām mōnāy, pāyā tikmū'ūn nōy te Topa xip'ax xe'ēgnāg hā mōxakux 'ohnāg, yā' Topa te' xat hok, pu xip'ax xe'ēgnāg hā mō tu xakux hok. ⁹ Ha 'āmānex te Topa pu mō'āpxop hap, xix xokxop, pu tikmū'ūn Topa pu nū'āktettex, pāyā 'ap te puxi'ah, yā' tikmū'ūn kuxa 'ūm tupmā 'ohnāg. ¹⁰ Yā' Mōyyex te' xat hok, pu' xit'ax 'ūm mā hok, xi' xat hok, pu xo'op'ax 'ūm xo'op hok, xi' xat, pu yāy xax pix, xix kānēy pix, nūy Topa pu maxnā, pāyā yāy kuxa tupmā 'ohnāg, hu' hip, puyī Topa' kuxa kummuk tupmā'.

¹¹ Yī Kunnix nūn, tu yāyhā 'āmānex xohix xat'ax, tu yūmū'a hāmmaxnāhā', tu Topa pet xe'e kopa' hām, ha tikmū'ūn te nōm pet mīy 'ohnāg, 'ap hām xexka tu' yūm'ah, yā' pexkox tu' yūm. ¹² Ha Kunnix nūn, tu' pet hā mō'nāhā yāp-xet, tu Topa xip'ax xe'ēgnāg kopa mō'nāhā', tu' hep 'āta nū'nāhā', pāyā 'a mūnūytut hep 'āta 'ūm nū'nāhā', xix 'a mot hep 'āta 'ūm nū'nāhā'. ¹³ Āmānex xop nōy te mot hep 'āta nū'nāhā', xix mūnūytut pit hep 'āte nū'nāhā', tu mūnūytut kutok pit mō'hap Topa pu', tu xogyīn putok nū'xok tikmū'ūn tu', pu tu nō xax maxnā Topa pu', nūy tu hāpkummuk xit, pu tikmū'ūn Topa keppa nū'āktettex, nūy kuxa' yēy. ¹⁴ Topa KoXuk hi xe'ēgnāg, tu Kunnix ka'ogāhā', pu tu xok mīpkupnx tu', tu yāy hep 'āta nū'nāhā', tu yāy mūn hōm Topa pu', nūy tikmū'ūn pupi tu' xok. Ha xokxop hep 'āta ka'ok kutōgnāg, tu tikmū'ūn kuxa kummuk tupmā hok, pa Yeyox yāy hep 'āta ka'ok xexka', tu yūmūg kuxa kummuk xit, tu yūmū yōg hāpxopmā'ax hitop kuxyā', nūy yūmūg ka'ogā', yūmū'āte hāpxopmā Topa xe'ēgnāg pu'.

¹⁵ Yī Kunnix te tikmū'ūn xapit, pu Topa hā yāy xape xop, tu' pa'ax tup hā' xape,

puyī Topa nōm pu hāmmaxnā', tute nōm xop xānāhā', nūy tu hāmmaxnā mō'kuma' mōg, tu hām'āktux xex tap. Kunnix xok, hu tikmū'ūn mōy pu mōg Topa yīkāgnāg hā, nūy hāpxopmā kummuk kux, yā' hōmā' mīy, 'ūpa'ax hittap xip, 'ihā' mīy.

¹⁶ Tikmū'ūn xok putup, ha yāy xape te' yōg hāpxop xohix pop putup, yīy tappet tu kax'āmi', pu tikmū'ūn xexka xop mō'kupix, nūy yūmūg, nūy tu' xape xop pu hāpxop popmā'. Ha' xok, puxi' xexka xop 'ūyōg hāpxop popmā', tik xape xop pu' popmā', tappet tu' kax'āmi' tap hāh, tu ta' xok xe'e'.

¹⁷ Nōm tikmū'ūn hi', ha ta' pop 'ohnāg, pa' xape xop hip, pu tu xok, ha tappet pu'uk. Pa tikmū'ūn xok, puxix tappet ka'ok, tu' yōg hāpxop popmā'ax yūmūgāhā', pu tu xape xop pop.

¹⁸ Hā kaxīy 'ūpa'ax hāmāxap te' xat, pu xokxop kix Topa pu, nūy hep 'āta nūnnāy.

¹⁹ Mōyyex te' xat'ax 'āktux hāmāxap tikmū'ūn pu', tuk-nāy tu mūnūytut pit xix mot kix, tu' hep 'āta kanop kōnāg hā, tu nū' xok, pu topixxax nōm 'āta xup, nūy nū'xok, xix mīxux 'ixop hā nū'xok, tu' xat'ax yōg tappet yūmū nū'nāhā', xix tikmū'ūn xohix yīmū nū'nāhā',

²⁰ tu: 'Topa yōg pa'ax ka'ok, yīy 'āte nūhū hep 'āta nū'xok, xa' 'āxop xohix pēnā', nūy 'āyīpcox pi pa'ax tu', kaxīy. ²¹ Kaxīy Mōyyex te' xat', pu' hep nū'nā Topa pet kopah, xix Topa xāk'ax yōg kānēy tu nū'xok. ²² Yā' xat, pu' hep 'āta nū'xok, pu hāpxop tu max Topa pu'. ²³ Uhep 'āta puxehnāg hā Topa te hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', pu tu kux.

Yā' Kunnix te yūmūg kuxa kummuk xit, ūxok tu'

²³ Mōnāyxop Mōyyex te' xat, pu Yoneo 'āmānex hep 'āta nū'xok Topa pet yōg hāpxop tu', puyī tu hāpxop maxnā Topa pu'. Tu xokxop hep nū'xok, nūy hāpxop maxnā', xix xogyīn putok nū'nāhā', nūy tikmū'ūn xax maxnā Topa pu', pāyā nōm hāmmaxnā'ax te tikmū'ūn kuxa kummuk tupmā 'ohnāg, yīy Kunnix xok, yūmūg pupi' xok, nūy yūmūg kuxa maxnā Topa pu', tu yāy hep 'āta nū'nāhā', nūy pexkox yōg hāpxop maxnā Topa pu kamah. ²⁴ Yī Kunnix xok hāmāxap, tuk-nāy tu pekrox yōg pet xe'e hā mōktu mō'nāhā', tikmū'ūn te nōm mīy 'ohnāg, ha Topa yīpxe' ha' yūm nūy yūmūg pupi hām'āktux Topa pu'.

²⁵ Yoneo xop yōg 'āmānex xat'ax te Topa xip'ax hā mō'nāhā', tu hāmyāxatamuk xohix 'ihā' mō'nāhā', tu hāmyāxatamuk yōg 'āmnīy tup-xet 'ihā' mō'nāhā', tu Topa xip'ax kopa mō'nāhā', tu xokxop hep 'āta tat 'ūxehē. Pa Kunnix xok puxehnāg, ²⁶ nūy tu' xūy puxet, tu' xok, nūy tikmū'ūn kuxa kummuk tu xit, 'ap xep xok'ah, yā' kux, yā' puxi'.

²⁷ Uhep xop xohix xakix puxet, hak-nāy tu Topa te' yōg hāpxopmā'ax kopit putup, 'ok pe hāpxopmā max, 'ok pe' kummuk, tu'

kummuk xop pu hāpkummugāp-tup, nūy tu yānān, tu' max xop pu hāmmaxnāp-tup 'ūyānān tu'.²⁸ Ha kaxīy Kunnix xok 'āmnīy puxet 'lhā', nūy hām xexka xohix yōg hep xop xohix pupi tu' xok, nūy hāpkummuk mī'y'ax xaxogā', 'ap xep xok putup'ah, pāyā putpu' nūn putup, nūy yāy yōg tikmū'ūn hām tu' mōy, puyīy nū mūtik tu pip ka'ok, tu' hip nōmhā, pu nū'.

10

¹ Mōyyex te 'Iyaet yōg tikmū'ūn xat, pu mō xokxop hap, nūy haxyā', ha' xat, nūy tikmū'ūn pu hāmyūmmūgā', puyīy 'āmānex xe'e hip, nōm te tikmū'ūn pupi' xok'ax. Yā Yeyox Kunnix mūn yūmū yōg 'āmānex xe'e, tu yūmū'a hāmmaxnāhā'. 'Āmānex xop te mō xokxop hap pax, yā hāmyāxatamuk xohix 'lhā mō'hap, tu tikmū'ūn kuxa kummuk tupmā 'ohnāg. Yā tikmū'ūn xak, nūy yāy kuxa maxnā Topa pu', puyīy Topa yīkāgnāg hā' mōg, pāyā yāy kuxa tupmā hok.² Pax pu tikmū'ūn hāpxop mō'hap'ax hā' yāy kuxa tupmā Topa pu', puxix hāpkummuk mī'y'ax xaxogā', ha hāpxop mō'hap'ax kuxyāhā',³ pa tikmū'ūn te hāpxop mō'hap, nūy Topa pu haxyā', ha mō'hap'ax te yāy yōg hāpxopmā'ax kummuk xutigāhā', yīl xaxok 'ohnāg, tu hāmyāxatamuk xohix hā' xe mō'hap, tu xe mō'hap,⁴ 4 Mūnūytut hep 'āta, xix mot hep 'āta te hāpkummuk mī'y'ax xaxogā' 'ohnāg.

⁵ Yī Kunnix nūn, tu yīy hām tu' nūn 'lhā, tu' Tak Topa pu hām'āktux, hu:
"Ātak, xatep-tup'ah tikmū'ūn te xokxop mō'hap, nūy tu haxyā',
pak yīn mīy.

⁶ 'Ap 'ākuxa hittup'ah, 'lhā tikmū'ūn te 'ākeppa mō'hap,

puyīy hāpkummuk mī'y'ax xaxogā'.

⁷ Yīy 'āte hām'āktux, hu: 'Yāk xip, Topah, tuk nūn, nūy 'ōg putup'ax mīy, ha kaxīy tik te' xat'ax yog tappet tu kax'āmi', nūy 'ūgmūn 'āktux,' kaxīy.

⁸ Tu hām'āktux hāmāxap, hu: "Xatep-tup'ah tikmū'ūn te xokxop mō'hap, nūy haxyā', 'Ap 'ākuxa hittup'ah, 'lhā tikmū'ūn te 'ākeppa mō'hap, nūy hāpkummuk mī'y'ax xaxogā',"⁵ kaxīy. Tup-tup 'okpa' xat'ax te' xat.⁶ Tuk-nāy tu hām'āktux, hu: 'Yāk xip, Topah, tuk nūn, nūy 'ōg 'ūm putup'ax mīy,' kaxīy. Yā kaxīy Topa te mō'hap'ax hitop kuxyāhā', nūy Kunnix 'āktux 'ūyānān tu', ha yūmūg pupi' xok.¹⁰ Yeyox Kunnix te Topa pu' yīpkox pip, hu yūmūg kuxa kummuk tupmāhā', yā 'āmnīy puxet 'lhā' xok, tu yūmūg pupi' xok mīpkupnix tu', 'a xep xok'ah.

¹¹ Yoneo yōg 'āmānex xop xohix hām, tu 'āmnīy xohix 'lhā' hām Topa pet kopah, tu mō hāpxop hap punethok, xix xokxop mō'hap punethok, nūy Topa pu' haxyā', pa mō'hap'ax te yūmūg kuxa tupmā hok.

'Āmhok.¹² Yī Yeyox xok yūmūg pupi', 'āmnīy puxehnāg 'lhā' xok, tu xehomip xok 'ohnāg, yā' puxi', 'ūkux, ha Topa yīpxe'e hā' yūm, nūy nū mūtik tu' xexka',¹³ tu' hip, pu Topa tu ta tu gāyxop nōdā', tu' kummugāhā 'ūyānān tu', puyī' xohix yīpkox pi Yeyox xat'ax pu'.¹⁴ Ha Yeyox xok puxet, nūy tikmū'ūn kuxa tupmā, pu kuxa tu max Topa pu', yīy hōnhā Topa yīkāgnāg hā' pip.

¹⁵⁻¹⁶ Ha Topa Koxuk te hām'āktux hāmāxap, tu tikmū'ūn kuxa tupmā'ax 'āktux, hu:

"Hāmyāxatamuk xohix nōg, kopxix pa'ax nōy mīy,
yā Topa te' xuktux, tu yā yōgnū xat'ax xex putup,
tikmū'ūn putox tu' xex putup, xi' kuxa kopa'
xex putup," kaxīy.

¹⁷ Tuk-nāy tu hām'āktux, hu: "'Āte' xaxogāp-tup 'ōg hāpkummuk mī'y'ax, xix 'ōg hāpkummugā'ax 'āte' xutigā 'ohnāg," kaxīy.¹⁸ Tu hāpkummuk mī'y'ax xaxogāhā', ha' kux, 'ap xe mō'hap'ah, 'ap xehomi xokxop mō'hap putup'ah. Yā' puxi'.

Topa yīkāgnāg hā yūmūg pip

¹⁹ Yī yūmūg mōg Topa keppah, nūy nū mūtik hām'āktux. Yā Yeyox Kunnix xok yūmūg pupi', nūy yūmūg nūnnā', 'ūyīy yūmūg mōg, nūy Topa mūtik hām'āktux, tu kuxānōg 'ohnāg.

²⁰ Hōmā topixxax max te nōm hāmyīkox mō'yīnnīn, pu tikmū'ūn mō tu xakux hok, ha Yoneo yōg 'āmānex xat'ax te' xut, nūy mōnāy, ha kaxīy Yeyox xok, yūmūg pupi' xok, nūy yūmūg mōgā Topa yīkāgnāg hā', nūy yūmūg hi xe'ēgnāg.²¹ Ha yūmū yōg 'āmānex xe'ēgnāg te Topa pet xe'ēgnāg kopa' xat, tu pexkox tu' xat, 'ūxuxet'ax Yeyox Kunnix.²² 'Āpu yūmū mōg Topa yīkāgnāg hā, pāyā yā yūmūg kuxap-xet, tu yāy pu mō'āmā hok, 'ūmām ka'ok tu', Topa te yūmū yōg hāpkummuk mī'y'ax xaxogā' hah, pu tu kux, ha yūmūg putox pix, 'ū yūmū hāpxopmā kummuk kux, 'ūyīy yūmū hāpxopmā max 'ūyānān tu'.²³ Topa te hām'āktux xex, 'āpu yūmūg kuxa mām ka'ok nōm hām'āktux kopah, Topa te yā koit 'ohnāg, yīy 'ūgmū'āte' hip, pu Topa yūmū'ā pexkox yōg hāpxop popmā', ha yūmūg nōy pu' xuktux.²⁴ 'Āpu, yūmūg xape kuxa ka', nūy 'ūm hāk tehet, 'ūp-tup pax tu', nūy tu xape hā hāmmaxnā'.²⁵ 'Ūkuxa mām ka'ok xop te yāykotinnā' pip, ha ta mōy kamah, nūy nōm xop mūtik pi', nūy Topa pu hām'āktux. 'Ūxaxok hok. Tikmū'ūn nōy mōg'ax kuxyāhā', 'a' max'ah. Pāyā 'āmōg pax, nūy 'ārōy mūtik Topa tu 'ākax, nūy mōy yāy nīyānām. Yā yūmūg xuxyā nūn putup, yīy yāy tu nū'nā' pax.

²⁶ Topa te xa hāmyūmmūgāhā', yīy 'āxop te' yōg hām'āktux xe'e yūmmūg, hu hāpkummuk

mÿ kux, nûy xehomip hâpxompâ kum-muk hok, 'üp-tup hu' mÿ hok, ka Topa 'og hâpkummuk mÿ'ax xe xaxogâ hok. Pâyâ' xax, xa Topa pu hâpxompâ max. Yâ Kunnix xok tap, xayî' 'âxop hâpkummuk mÿ'ax kux. ²⁷ Hu 'âkuxâñôg, yâ Topa te 'og hâpxompâ'ax kopit putup, tu kuxap xe'e hâ' gây xop kix xekkap-tup, yâ Topa te' yîpkox hok xop nôâp-tup kuxap xe'e hâ. ²⁸ Yoneo yôg tikmû'ün hittap te Môyyex yôg xat'ax pu' yîpkox 'ohnâg, tu hâpkummuk mÿ pax, tikmû'ün nôy 2, pe 3 te' pêñâ, puxi' xexka xop nôm putex, tu' kuxa ka 'ohnâg. ²⁹ Topa te putep-tep mÿ putup, 'thâ tikmû'ün te nôm kutox putup nôg? Yâ nôm kummuk xop te Yeyox hep 'âta kutôgnâg pe'paxex, hu: "Yâk-tôgnâg, pu Yeyox Kunnix 'ûgkuxa tupmâi," kaxîy. 'Uyîpkox hok, puxix Topa' yânân tu' kummugâ xexka', hâpkummuk xexka mÿ ha'. Yâ Topa KoXuk te mô'yâ xe'egnâg, ha tikmû'ün te Topa KoXuk kummuk 'âktux, tu' mânâg, puxix Topa' yânân tu' kummugâ xexka', hâpkummuk xexka mÿ hah. ³⁰ Yûmû'âte hâmyûmmûg, tu Topa te hâm'âktux yûmmûg, ha: "Âte hâpkummugâp-tup 'uyânân tu', nûy tu nôy yôg kummuk mÿ'ax tu pago," kaxîy. Tu xe: "Topa te yây yôg tikmû'ün yôg hâpxompâ'ax kopit putup, nûy nô hâpxompâ'ax yûmmûg, 'ok pe max, 'ok pe kummuk," kaxîy. ³¹ Topa gây tikmû'ün tu', tikmû'ün te hâpxompâ kummuk tu' gây, yî' 'âkuxâñôg, nûy Topa xe'egnâg gâyâ hok.

³² Hômâ Topa te xa hâmyûmmûgâhâ', ha 'âxop xûy, ha' kummuk xop te 'âkummugâhâ', pâyâ 'âkuxa tuknâg 'ohnâg. 'Uxaxol hok. ³³ Ha' gây xop te' yâg mânâg, tu' xûygâhâ', pu tikmû'ün xohi' pêñâ', ha' yâg nôy xûy 'ünôy xop mûtik, yâ 'âkuxap-xet 'ânôy kuxa mûtik. ³⁴ Tu kanet kopa' pip xop kuxa ka', tu' 'âkuxa hittup 'thâ' kummuk xop te 'og hâpxop xohix hâ' xupxet, hâmyûmmûg tu hâ hittup, yâ 'og hâpxop mâyñâg pip ka'ok pexkox tu', ha' nôg 'ohnâg. ³⁵ Yî' 'âkuxa tuknâg hok, ka Topa yôg putat xax, ha Topa te xa hâmmaxâ xexkap-tup 'uyânântu'. ³⁶ Hâpxompâ'ax ka'ok hâ' tot, nûy Topa pu 'ayîpkox pi', nûy nôm putup'ax mÿ, xayî' pexkox yôg hâpxop pop, yâ Topa te xa hâm'âktux xex. ³⁷ Yî' Topa yôg tappet te:

"Nây. Hâpxip kutôgnâg kopxik nûn putup mô'ka'ok.

³⁸ Ha tikmû'ün te hâmyok mÿ, tu' kuxa mâm ka'ok,

puxix tu hi xe'e', pa tikmû'ün te yôgnû putat xak,

nûy putpu' môg, kopxik kuxa hittup 'ohnâg," kaxîy.

³⁹ Pa yûmû'âte Topa yôg putat xak putup'ah, hu yây 'ûm nôâp-tup'ah. 'Amhok. Yûmûg kuxa mâm ka'ok, nûy yûmûg hi xe'e,

nûy Topa yôg putat hâ yûmûg mô kumak môg.

11

Tikmû'ün kuxa mâm ka'ok Topa kopah

¹ Yûmûg kuxa mâm ka'ok Topa kopah, hu hâmmax hip, pu Topa pexkox yôg hâpxop yûmû'â' popmâ', ha ta yûmû'âte nôm hâpxop pêñâ hok nômhâ. ² Yâ mônâyxop hittap kuxa mâm ka'ok kamah, yî' Topa tep-tup pax.

³ Yûmûg kuxa mâm ka'ok, hu hâmyûmmûg, yâ Topa te pexkox mîy xix hahâm, yâ hâpxop xohix mÿ, hâm'âktux'ax hâ' mÿ, tu hâpxop pêñâ hok hâ hâpxop mÿ, pu tikmû'ün pêñâ'.

⁴ Yâ mônâyxop hittap 'Ameo kuxa yûm ka'ok, hu mô kahnêñ hap, nûy Topa pu haxyâ', ha Topa tep-tup pax, pâyâ' taknôy Kâyî yôg mô'hap'ax putup 'ohnâg. Ha 'Ameo te hâmyok mÿ, 'ûkuxa yûm ka'ok tu', ha Topa tep-tup pax, ha yûmû'â hâmyûmmûgâhâ'.

⁵ Xix mônâyxop hittap 'Enôg kuxa yûm ka'ok, hu' xok 'ohnâg. Yâ Topa te hâm tu' xut, nûy pexkox ha' môgâ', ha tikmû'ün te 'Enôg xak, nûy tu pêñâ', pa' pêñâ'ah, ha' kux. Ha Topa yôg tappet te: "Topa te 'Enôg putup pax," kaxîy. ⁶ Tikmû'ün kuxa yûm hok, puxix Topa nôm putup nôg. Pâyâ tikmû'ün kuxa yûm ka'ok tu: "Yâ Topa xip!" kaxîy, tu Topa xak, puxix Topa nôm tikmû'ün ha hâmmaxnâ.

⁷ Xix mônâyxop hittap Nôe kuxa yûm ka'ok, hu Topa te nôm pu hâmyûmmûgâhâ', tu 'amnây mô'nâ'ax yôg hâpxompâ'ax yûmmûgâhâ', ha' yîpkox xip, tu mîpkox xexka mÿ, kônâg xexka yûmû' môgâhâ', pu nôm mônây, nûy kopa' pi', xi' xape xop te' kopa' pi', nûy kônâg hâ mô' tutnâ hok, puyîy tu xakix hok. Ha kaxîy Nôe te Topa hâ' puknâg xop yâ' kummuk 'âktux, 'ûkuxa mâm 'ohnâg hah, ha Topa te Nôe kuxa tupmâhâ', 'ûkuxa yûm ka'ok hah.

⁸ Xix mônâyxop hittap 'Amanâm te Topa te' xânâ'ax 'âpak, tu' yîpkox xip, hu' môg hâptox ha, Topa te hâm'âktux xex hah. Ha' kuxa yûm ka'ok, tu yây yôg hâm nîm, tu piyâ' môg yûmmûg, 'okpa' môg, 9 tu' kuxa yûm ka'ok, hu' puknâg xop mûtik tihi', ha Topa te 'Amanâm pu nôm hâm xexka hôm putup. Tu topixxax ka'ok hâ' pet, 'ûk-tok 'Iyak mûtik, hak-tok Yako pet kama topixxax ka'ok hâ, ha Topa te nôm mûtik hâm'âktux xex kamah, nûy tu hâpxexka hôm. ¹⁰ Yâ 'Amanâm te' hip, nûy Topa yôg kômëñ xe'e tu' xîhip, ha pexkox tu' yûm kômen, ha' koxyôy hok, Topa te' mîy hah.

¹¹ Xix mônâyxop hex Xat kuxa yûm ka'ok kamah, huk-tok put, tu ta kutut, tu Topa yôg hâm'âktux xex yûmmûg, tu' kuxa yûm ka'ok, pu Topa 'ûk-tok putnâ. ¹² Hâ kaxîy 'Amanâm kutut, tu' pu'uk, pâyâ' môkputox xohix xexka

punethok, māyōnnāg putuk, xix hāpkux yōg 'āmot xohix putuk.

¹³ Ha nōm xop kuxa mām ka'ok, tu mōktu' xakix, tu Topa yōg hāpxop 'a' pop'ah, pa hāptox tu' pēnāhā', tu hāmyūmmūg, tu yāy mūn puknōg 'āktux, tu hāmyāxatamu xohix hā hāpkumep, tu' pet 'ohnāg hām xexka tu', ¹⁴ tu hām'āktux, tu yāy yōg hāhām xak pexkox tu', ¹⁵ 'a putpu' mōg putup'ah. Pax pu yāy yōg hām hittap xax, nūy putpu' mōg, puxi' mōg, ¹⁶ pap-tüp nōg, tu pexkox tu hām nōy xak, nūy ta tu' pi', ha Topa te nōm tikmū'ün hā Topa xe'ēgnāg, tu nōm tu yāyhāhup 'ohnāg, hu kōmēn xe'ēgnāg mīy pexkox kopa, tu ta tu' pip ka'ok.

¹⁷ Xix 'Amanām kuxa yūm ka'ok, yīy Topa te' yōg hāpxopmā'ax kopit, tu' xat, puk-tok 'Iyak mō'hap, pu Topa 'Amanām kuxa kopit, nūy ta tu hāmyūmmūg, 'ok pe 'Amanām yīpkox xip, 'ok pe' yīpkox 'ohnāg. Hōmā Topa te hām'āktux xex tap, ha 'Amanām mōkputox punethok 'āktux, pa 'Amanām yīpkox xip, tu mōk-tok puxehnāg hap'ax, ¹⁸ 'ihā' kuxa yūm ka'ok hām'āktux xex'ax kopah, ha: "Āktok 'Iyak hā 'āmōkputox tu punethok," kaxiy.

¹⁹ Pa 'Amanām te Topa yūmmūg, tu tikmū'ün putpu hīnnā'ax yūmmūg, Pax puk-tok xok, puxi' tak putpu' put, ha 'Amanām kuxa yūm ka'ok.

²⁰ Xix mōnāyhop 'Iyak kuxa yūm ka'ok, hu Topa te hāmmaxnā'ax 'āktux 'ūk-tok Yako pu', xik-tok 'Eyao pu' xuktux,

²¹ Xix mōnāyhop Yako kuxa yūm ka'ok, tu' xok putup, 'ihā'-tok Yoye kutox pu hāmmmaxnā'ax 'āktux, tu kup tōy tu' xup, 'ihā' kuxa te' yēy Topa keppah.

²² Xix mōnāyhop Yoye kuxa yūm ka'ok kamah, tu' xok putup, 'ihā' 'āmnīy mō'nā'ax 'āktux, tu tikmū'ün te hāpxexka 'Eyt tu nū'pa'ax 'āktux, tu' xat, pu' yōg xokxax mō'tat, nūy hāpxexka nōy tu nō hāpkot.

²³ Ha tik te hāpxexka 'Eyt yōg tikmū'ün xohix xat, tu xonat xop xat, pu 'Iyayet yōg tikmū'ün kutox pit xop xohix kix, 'ihā' tut te' put, ha mōnāyhop Mōyyex mūg tak, xi' mūg tut tek-tok pit put, tu' xaptop, tu mēy 3 hā' xaptop, puyīy xonat xop pēnā hok. Yā māyānāg kakxop, yī' tak xi' tut te' xat'ax pu yīpkox 'ohnāg, tu' xaptop, puyī' gāy xop 'ūk-tok putex hok.

²⁴ Xix Mōyyex kuxa yūm ka'ok, tu' tul, tu mōktu xiptap, tu' xat'ax kutox hex nūm, pu tikmū'ün te yā' xat'ax kutox hex kutox 'āktux hok, ²⁵ Yāp-tüp, tu Topa yōg tikmū'ün mūtik xūy putup, tu hāpkute' ex kummuk putup nōg, ²⁶ tu hāmpe'paxex, hu: "Yā' max Topa yōg yīmōgatux xop hāk xūy, pāyā' kummuk, 'āte hāpxexka 'Eyt yōg tayūmak xohix pop," kaxiy. Tu pexkox yōg hāpxop puxet xak, puyī' pa'.

²⁷ Yā' kuxa yūm ka'ok 'ihā' hāpxexka 'Eyt nīm, tu tik te' xat'ax yīpkutuk 'ohnāg, xi'

gāy'ax yīpkutuk 'ohnāg, tu mō'kuma' mōg, tu Topa 'ātigāhā', 'ihā' pēnā hok, ²⁸ tu' kuxa yūm ka'ok, tu 'āmuk xexka hāmāxap mīy 'ūxuxet'ax Nōā'yēn, ha' xat, pu hāmyāxatamu xohix Thā' mīy, tu' xat, pu kahnēn hep 'āta hā mō'yīnnīn'ax muk, pu pexkox yōg nū'kutnā'ax mō tu nā hok, nūy tikmū'ün kutox hāmāxap xohix kix hok.

²⁹ Xix 'Iyaet yōg tikmū'ün kuxa mām ka'ok, hu kōnāg xexka 'Āta xak, ha hāmnak, tu' xup 'ohnāg, 'ihā' tikmū'ün te' xak. Ha 'Eyt yōg xonat xop xak putup, ha ta kōnāg xexka te mō'nīy, ha kōnāg hāp nūm, tū kopap-nūm.

³⁰ Xix 'Iyaet yōg tikmū'ün kuxa mām ka'ok, tu kōmēn xexka Yenikot yīmap hā' mōg, tu xe' mōg, tu mōktu xohix te 7, ha kōmēn hām'āta ka'ok, tu kōmēn xohix yīmap, tu yāy koxyōy, ha': No! ³¹ Xi' xotit Ha'ap kuxa yūm ka'ok, ha ta 'Iyaet yōg tik 2 te kōmēn puknōg Yenikot ha' nūn, nūy puknōg yōg kōmen pēnā, ha Ha'ap te tik pēnā'ax 2 xaptop, puyīy xonat xop kix hok, yīy Ha'ap 'a xok'ah, pāyā' Yenikot yōg tikmū'ün xohix xakix.

³² 'Āte putep mūn 'āktux'ax? Yā hām'āktux tox 'ātep-tüp'ah, nūy Yine'ām 'āktux, xix Manak 'āktux, xix Xānxām 'āktux, xix Yepte 'āktux, xix Namix 'āktux, xix Xāmō'eo 'āktux, xix Topa pupi hām'āktux'ax xop 'āktux.

³³ 'Uxohix kuxa mām ka'ok, hu hāpxexka yōg tikmū'ün xohix mūtik yāytuk-mīy, tu hām paha', ha' mōg, ha hāpxopmā'ax, yīy Topa te tu' hāpxop popmāhā', hām'āktux xex tu tu' popmāhā', ha Topa te' ka'ogāhā', pu tu hāmāy yīkox mō'yīnnīn, pu' kix hok, ³⁴ ha kuxap xexka kuxyāhā', tu' xupaha', pu mīkax xexka hāp-tex hok, ha' pu'uk, ha Topa te' ka'ogāhā'. Yā' puknōg xop mūtik yāykix tu mōktu hām paha'. ³⁵ Ha' ūn kuxa mām ka'ok, yī' xape te putpu hi', 'ūxakix ka'ok, tu putpu' hi'.

Ha' gāyhop te' yāg xūygāhā', tuk-te' ex kum-muk, tu mōktu' kix, ha' xupmāp-tüp 'ohnāg, nūy tu hi xe'ēgnāg. ³⁶ Ha' gāyhop te' yāg pu' hupmāhā', tu' kix kakixnāg, tu' yāg nōy hūy, nūy kanet kopa nū'xok, ³⁷ tu' yāg nōy kix mīkaxxap putux hā, xi' yāg nōy pot xehot hā', xi' yāg nōy kix mīkax xexka hā. Ha hāpkumep hitop tu', tu kahnēn xokxax mō'tat, xix mot xokxax mō'tat, tu hāmhok, ha' xūygāhā', tuk-te' ex kum-muk, ³⁸ ha hām banip tu hāpkumep, tu yīktix pepi' mōg, tu hāpkox kopa' pet. Tu' max, ha hām xexka yōg Topa hā' puknōg xop kum-muk.

³⁹ Ha' kuxa mām ka'ok, yīy Topa tep-tüp pax, tu nōm pu hām'āktux xex, pa Topa yōg hāpxop 'ap pop'ah. ⁴⁰ Yā Topa te nōm xop hipmāhā', pup-xehnāg hā' pop hok, pāyā' hip, nūy yūmūg mūtik pexkox yōg hāpxop xohix pop.

12

Topa te yūmū'ā hā' Ātak

¹ Yā nōm tikmū'ūn xohix te' hip, 'ūyī yūmūg kuxa mām ka'ok, yūmūg xape hit-tap kuxa mām ka'ok putuk, 'ūyī yūmūg xohix pexkox yōg hāpxop pop. Yūmūg mōg mō'ka'ok Topa yōg putat hā, kopxix hāpxop putux nīm, nūy mōg xupmān. Yā kaxīy yūmū'āte hāpkummuk mīy hok, nūy Topa puk yīpkox pi'. Yā hāpkummuk mīy'ax te hāpxop putux putuk, yīy mīy hok, 'ūyī yūmūg mōg mō'ka'ok Topa yōg putat hā', tu kuxānōg 'ohnāg. ² Yeyox pe yūmūg paxeh, 'lhā yūmūg mōg. Yā Yeyox mūn te yūmūg kuxa māmmāhā', 'ūyī mām ka'ok nōm kopah, ha yūmūg ka'ogāhā', 'ūmōg Topa yōg putat hā yūmūg. Yeyox kuxa tuknōg 'ohnāg, tu' xol mīpkupnix tu', yūmūg pupi' xok, tu' xūy xexka', pāyā yāy pe'paxex, hu: "Yāk xūy kutōgnāg," kaxīy, 'lhā' gāy xop nōm pu' hupmāhā'. Pāyā Yeyox kuxa hittup xexka', tu Topa hip tu', pu Topa pexkox yōg hāpxop popmā', ha Topa yīpse'e hā' yūm nōmhā, nūy yāy 'Ātak mūtik tu xexka pexkox kopah.

³ Yeyox yāy xūy'ax pe tu paxeh, xi' kummuk xop gāy'ax pe tu paxeh. Yā Yeyox xūy punethok hā' tot, 'ūyī kamah yūmūg kuxa tuknōg hok, nūy Topa yōg putat xak hok. ⁴ 'Āxop te yāy putup'ax mīy kutōgnāg. Topa pu' yīpcox pip, pāyā kama yāy putup'ax mīy. Yā' max xa Topa putup'ax puxet mīy, xayīy hāpkummuk mīy'ax xohix tu kux.

⁵ 'Ok 'āxop te Topa yōg hām'āktux xaxok? 'Āxop yā Topa hā' 'āk-tok xop, yīy xa hām'āktux, hu:

"Xonnē", 'ūg'āpax! 'Ākuxa tuknōg hok 'āte 'āmānōg hah.

⁶ Yā 'āmānōg, nūy xa hāmyūmmūgā', xayīy 'āmāx, 'āmūn yāk mūn hā' 'āk-tok xop tu', ha mō'āyāy xe'ēgnāg," kaxīy.

⁷ 'Āxūy, tu xa hā' tot, Topa yā 'āxop hā' Ātak, tu xa hāmyūmmūgāhā', 'ōg 'ātak putuk. 'Ok xip kakxop 'ūm, 'ūyōg 'ātak te nōm mānōg hok? 'Ap xip'ah. ⁸ Pax pu Topa 'āmānōg hok, yīy ta' 'āxop 'a Topak-tok'ah, hak-tok xohix mānōg, nūy tu hāmyūmmūgā', puyīy hāpxopmā max 'ūyānān tu'. ⁹ Yūmūg tak xohix te yūmūg mānōg, nūy tu hāmyūmmūgā', ha yūmūg yīpcox pip, tu' tak max pekpaxex. Yīy 'āpu yūmūg Tak Topa pu 'yīpcox pi', xayīy 'āhi xe'ēgnāg. ¹⁰ Yūmūg tak te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā', 'lhā yā yūmū'ā hā kakxop, hāmyok tu hāmp'e'paxex hah, pa Topa te hāmyūmmūgāhā' 'ū yūmūg tu max, nūy Topa putuk yūmūg tu max xe'ēgnāg. ¹¹ Topa te yūmūg mānōg, ha yūmūg kuxa hittup 'ohnāg, pa hāpxip kutōgnāg, 'lhā yūmūg kuxa mām, ha yūmū'āte hāpxopmā max, tu hāmyok mīy 'ūyānān tu'.

Topa te hāmyūmmūgāhā'

¹² 'Āyok, 'āknīhā xihip, 'ākuxa tuknōg hok, nūy Topa yōg putat hā mōg. ¹³ Tu hāmyok hā mōg, nūy tikmū'ūn pu'uk mōgā max, nūy nōm ka'ogā'.

¹⁴ Tikmū'ūn te 'āyīmap hā' pip, yīy nōm mūtik yāytuk-mīy hok, pāyā hāpxopmā max, xayīy Topa pēnā'. Yā hāpxopmā'ax kummuk xop te Topa pēnā hok. ¹⁵ Topa te xa hāmmaxnāhā', 'ōg pa 'āti', nūy Topa yōg putat xax hok, xa tikmū'ūn kummugā hok, xix xūygā hok, ka 'āxop nīnta xūy putuk, nōm te tikmū'ūn xūygāhā', yā 'ānōy pu' xūygā hok.

¹⁶ 'Ōg pa 'āti', nūy 'ānōy hā xupxet hok, xix Topa yōg hāpxop 'āktux kummuk hok, 'Eyao putuk. Tik hittap 'Eyao yā mōnāyxop 'Iyak kutok hāmāxap, tu yāy tak yōg hāpxop xohix pop'ax. Ha Topa te hām'āktux xex tap, tu 'Iyak kutok hāmāxap ha hāmmaxnā'ax. Pāyā 'Eyao kummuk, tu' tak yōg hāpxop pe'paxex 'ohnāg, 'ap hāmmaxnā'ax 'ūm putup'ah, yīy 'ūxohix nōy yānān, tu' taknōy kuhmōy 'Yako mūtik nōy yānān, nūy 'āmuk kuftīgnāg pa', 'ūp-tup xūy tu'. ¹⁷ 'Āxop te mōnāyxop yōg hām'āktux yūmmūg max. Hāpxip 'lhā 'Eyao te hāmpe'paxex, tu yāy tak yōg hāpxop xak, xix hāmmaxnā'ax xak, hu xe yā nō' nōy yānān putup, tu' potaha', tu' xak, pāyā' kux. 'Ap xe' nōy yānān'ah.

¹⁸ 'Āxop te Topa yīkāgnāg hā' 'āpip. Yā 'Iyaet yōg tikmū'ūn hittap te yīktix Xināy kaka' pip, tu hāpxahīgnāg tu' pip, tu yīktix mō'kāmnāg pēnāhā', tu Topa yōg kuxap xexka pēnāhā', tu hāptup 'lhā hāpxoxtap pēnāhā', xix texgāy tu' yānām pēnāhā', tu kuxānōg xexka'. Pāyā 'āxop te nōm hāpxopmā ka'ok pēnā 'ohnāg nōmhā, yā 'ākuxānōg 'ohnāg. ¹⁹ Ha nōm tikmū'ūn te mīlux xop tu kāyā'ax 'āpak, xix Topa yīy 'āpak, tu hām'āpak, tu kuxānōg xexka', hu' xak, puyīy tu yīy hok, ²⁰ Topa yīy hā' tot 'ohnāg hah, ha' xat, hu: "Yīktix 'āpit hok, pe tikmū'ūn, pe xokxop, ka mīkaxxap hā tikmū'ūn 'ātux, tu 'āp-texl!" kaxīy. ²¹ Tikmū'ūn te Topa yōg hāpxopmā ka'ok'ax pēnāhā', tu' kuxānōg xexka', yīy Mōyex te: "Āte yāy puxu'u'x, 'ūgkuxānōg tu!" kaxīy.

²² Pa 'āxop kuxānōg 'ohnāg, yā yīktix Xiām tu 'āmōxaha', Topa xe'ēgnāg yōg kōmēn tu 'āmōxaha', pexkox yōg kōmēn Yenoyanēn tu 'āmōxaha', tu pexkox yōg nū'pok xop xohix punethok pēnāhā', ²³ xix Topak-tok xop te māxap pēnāhā', ha yāy tu nū'nāhā', tu' kuxa hittup xexka'. Yā Topa te nōm xop 'āxet'ax kax'āmi pexkox kopah, pu yāy mūtik tu pip ka'ok pexkox tu', xix 'āxop te Topa pēnāhā', ha' pa te hāmyūmmūg, tu' hep xop xohix yōg hāpxopmā'ax kopit putup, tu tikmū'ūn yōg mīy'ax xohix tu pago. Xix tikmū'ūn xakix xop pēnāhā', ha hāmyok mīy, yā' kuxa tup, Topa te' tupmāhā', pu tu kuxa max

xe'ēgnāg. ²⁴ Xix Yeyox pēnāhā', ha' pa'ax tup mīy, tu' xok yūmūg pupi', tu yāy hep 'āta nū'nāhā' mīpkupnx tu', yā tik hittap Kayīy gāy, tu' taknōy 'Ameo putex, tu' yōg hep 'āta nū'nāhā', pāyā Yeyox hep 'āta nū'nāhā', pu hāpkummuk mīy'ax xaxogā'.

²⁵ 'Ōg pa 'āti! Tikmū'ūn yīpkox 'ohnāg, puxix tu xaxik, tu mōxha hok, nūy Topa mūtik tu pip ka'ok, yīy 'āpu yūmūg yīpkox pip Topa yōg hām'āktux pu', nūy yā yūmūg hi xe'e'. ²⁶ Hōmā Topa yīy'ax te hām nuhuk, pa hōnhā Topa te: "Hāpxip 'Thā' 'āte xe hām nuhuk putup, ha mōktu pexkox yāy nuhuk kamah," kaxīy. ²⁷ Tu xe hām nuhuk 'āktux, ha ta hām xexka yōg hāpxop nōāp-tup, pu pexkox yōg hāpxop tu pip ka'ok.

²⁸ Yīy 'ūyā yūmūg kuxa te Topa max 'āktux. Yā Topa mūtik yūmū'āte' xat putup, tu' xat kux 'ohnāg. Yūmū'āte' Topa max 'āktux, tu nōm pu yūmūg nūktettx, nūy yūmūg kuxa' yēy, yā Topa tep-tup kaxīy. ²⁹ Hamūn. Yūmū yōg Topa ka'ok, tu kuxap putuk. Yā kuxap te hāpxop xohix nōā, ha kaxīy Topa te tikmū'ūn kummuk nōāp-tup, nūy 'ūmīy'ax kummuk tu pago.

13

¹ 'Āxape xop putup pax, nūy tu nōm putup kux hok. 'Ōhōm yā Kunnix yōg tikmū'ūn, yīy 'āxop hā' 'āxape'. ² 'Āxape puknōg xapit, putnū, nūy 'āpet kopa xihip. Hōmā tikmū'ūn hittap te' puknōg xop xānāhā', nūy yāy pet tu' pi', nūy nūy mō'nīynām, tu hāmyūmmūg hok, 'ihā pexkox yōg nū'pok xop xānāhā', ha tikmū'ūn pet kopa mō'xip. ³ Kanet kopa' pip xop xaxok hok, pāyā mō'nīynām, xa tep-tup kamah, pu 'ānōy 'āhīy'ax xaxok hok. Xix 'āxape xop xūy'ax xaxok hok, nūy tu mō'nīynām. Xatep-tup kamah pu 'ānōy 'āhīy xaxok hok, nūy mō'ānīynām. ⁴ Yā' max pu yāytax, nūy tu xetut mūtik yāy kep mūg nōm, xi' yīpxox mūtik yāy kep mūg nōm. Topa te' nōy hā' xupxet xop kopit putup, xi' xonnix xop kopit putup, nūy nō hāpkummugā'.

⁵ 'Ok tayūmak putup te 'āp-te? 'Uxpukumīy hok, xix 'ānōy yōg hāpxop putup hok, xayīy 'ōg hāpxop tu 'āhittup, yā' puxi'. Topa te xa hām'āktux xex, hu: 'Āte yā' ānām 'ohnāg, nūy 'āmūtik 'āti!', kaxīy. ⁶ Yīy yūmūg kuxānōg 'ohnāg, nūy tu hām'āktux, hu:

"Topa te mōgnīynām, yīy 'ūgkuxānōg 'ohnāg. Yā tikmū'ūn 'ūm tek kuxa kummugā hok," kaxīy.

⁷ 'Āpēnā max'ax xop xaxok hok, Topa yōg hām'āktux xa' xuktux hah, ha' kuxa mām'ka'ok Yeyox kopah 'ihā' xakix, yīy xax, xa'ākuxa yūm'ka'ok kamah, nūy yā 'ānōy yōg hāpxopmā'ax tat. ⁸ Yeyox Kunnix xip ka'ok. Yā hōmā hāmyāxatamuk xohix hā' xip ka'ok, xix hōnhā' xip ka'ok, xix hāptup xohix 'Thā' xip ka'ok putup mō'kuma' mōg. Yamūn

yīnmūn, tu yāy hām'āte' 'ohnāg, tu yāy yānān 'ohnāg. ⁹ Tikmū'ūn te hāmyūmmūg kummuk hā'xa hāmyūmmūgāp-tup, ha ta 'āyīpkox hok, pu 'āmōgā kummuk hok. Yā Topa te yūmūg kuxa ka'ogāhā', ūtu max, pu yūmūg 'āhāmmānāhā'. Ha' puknōg xop te 'āxat, tu' xat hok, xa' xit hok, yīy 'āka'ogā' 'ohnāg.

¹⁰ Mōyyex te Yoneo yōg 'āmānex xop xat hok, pu xogiyīn mō'hap 'ax mā hok, tikmū'ūn te Topa pu nōm xogiyīn mō'hap, nūy haxyā', ¹¹ ha' yōg 'āmānex xat'ax te xokxop hep 'āta tat Topa xip'ax xe'ēgnāg tu', pu Topa yā tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu kux. Ha xokxop yīn tat, Yoneo yōg tikmū'ūn te' pip'ax kūnāpa' tat, nūy mōy mō'hap, ha' nōg. ¹² Yīy Yeyox xok kōmēn xexka kūnāpa kamah, nūy yāy hep 'āta nūnnāy, pu Topa tikmū'ūn kuxa kummuk tupmā', pu tu kuxa max. ¹³ 'Āpu yūmū mōg Yeyox hah, nūy Yeyox pe mōg, nūy yūmūg xūy kamah. Hōmā Yeyox xūy, 'ūkummuk xop te nōm pu' hupmānā', ha' xūy, ha kaxīy yūmūg xūy kamah, ha' kummuk xop te yūmū'ā' hūpmāhā'. ¹⁴ Hām xexka yōg kōmēn xohix nōāp-tup, 'āpu yūmū'āte' pexkox yōg kōmēn xax, yā nōm kōmēn xip ka'ok, yīy yūmū'āte' xak, nūy pexkox ha yūmūg mōg. ¹⁵ Hu yūmū'āte' yāy mūn popmānā Topa pu', nūy nōm max tāmānāg 'āktux, tu Topa pu hām'āktux, puyī' xupax, hu: 'Āmax xe'ēgnāg, Hām! Kaxīy. ¹⁶ Hāpxopmā max, tu' xaxok hok, nūy 'ānōy hā' 'ātehet. Yā Topa tep-tup.

¹⁷ 'Āpēnā max xop pu 'āyīpkox pi', nūy nō xat'ax mīy. Nōm xop hām Topa pu', tu 'āpēnānā' pip, tu Topa pupi 'āpēnā max, xa' 'āxop mō' kuma mōg Topa yōg putat hā. 'Āyīpkox pi', puxix 'āpēnā max, nūy yāy hāpxopmā'ax tu kux. 'Āyīpkox pip hok, puxix yāy pu hāpkummugā', ha 'āpēnā'ax xop yāy hāpxopmā'ax tu' kuxa hittup 'ohnāg.

¹⁸ Topa pu hām'āktux pax, nūy ta tu tu' kax, puk mūg ka'ogā'. Hak mūg kuxa te yāy yīkopit, tu yāy yōg hāpxopmā'ax 'āktux. Yāk mū'āte' xak nūy hāpxopmā max pax. ¹⁹ Tu xa tu' xak nām, xa' 'āxop Topa tu xax, puyī' mōgkutnā ka'ok 'āhah.

Topa pu hām'āktux

²⁰ Topa te yūmūg xuxyā Yeyox putpu hīnnāhā', ha Topa yōg tikmū'ūn pēnānā' xip. Yā' pēnā max'ax xexka'. Kaxīy tik te yāy yōg kahnēn xop pēnā max, yīy Topa te' pa'ax tup mīy, ha Yeyox xok, tu' hep 'āta nū'nāhā', pu Topa pa'ax mīy. Ha' pa'ax kuxyā 'ohnāg. ²¹ Pūyā Topa 'ākuxa māmāmā', xix xa hāmmānā', xa' 'āyīpkox pi'. Pūyā Topa 'āka'ogā', xayīy hāpxopmā max, nūy Topa yōg putup'ax mīy. Pūyā Topa yūmūg kuxa tupmā', ūtu kuxa tu max, tuk putup tu'. Pūyā tikmū'ūn xohix Kunnix max xe'ēgnāg 'āktux, nūy tu' xuktux mō'kuma' mōg.

Tute hām'āktux kux

²² 'Ülxape xop, 'āte xa tu' xak, xa 'āpax, nūy tuk 'āhā' tot. 'Āte xa kax'āmi', nūy 'āk'ogā', xa 'ākuxa tuknōg hok. 'Ap tox'ah nūhū tappet.

²³ 'Āte xa hām'āpak'ax max 'ūm 'āktux, xayī hāmyūmmūg. Yā yūmūg xape Timōn te kanet tu' xip tap, ha' xut pu mōg. 'ūg ha' nūn, kopxix mō'kutnā'āxop hah, puyī 'āpēnā.

²⁴ 'Āpēnā max'ax xop xohix pu 'āneo, xix Topa yōg tikmū'ūn xohix pu 'āneo. Hāpxexka 'Itat yōg yūmūg xape xop te 'āneo kamah.

²⁵ Puyā Topa' xohix ha hāmmmaxnā'. Tu ta tu' kux.

TIAK TE KAX'ĀMI'

¹ 'Ūgmūn Tiak. Topa pu 'āte hāpxopmāhā', xix yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix pu 'āte hāpxopmāhā', tu Topa yōg tikmū'ūn te hāpxexka xohix tu' pip xop pu 'āneo.

'Ākuxa yūm ka'ok, nūy tu hāmyūmmūg

² 'Ūkxape xop, 'ākuxa hittup 'ihā 'āxūy xexka', ³ yā 'ākuxa mām ka'ok, hu' xūy'ax hā' tot, nūy Topa yōg putat xax hok, ⁴ nūy 'āmōg kuma 'āmōg, nūy Topa hā 'āxiptap xop, nūy tu hāpxopmā max x'e'. ⁵ Tikmū'ūn te hāmyūmmūg hok, puxix Topa tu' xax, pu tu hāmyūmmūgā', ha Topa hittup, tu hāmyūmmūgā punethok, tu mōktu xohix, yā Topa mūn max, tu' hok hā tikmū'ūn xohix pu hāmyūmmūgā', ⁶ yāy ta tu' xax, 'ihā 'ākuxa yūm ka'ok 'ōm kopah, tu 'ikopit hok. Tikmū'ūn kuxa yūm hok te kōnāg xexka mahap'ax putuk, tu' kuxa kopa mahapnām, tu' yūm 'ohnāg. ⁷ Topa te nōm xop pu hāmyūmmūgā 'ohnāg, ⁸ 'ūpu'uk hah, 'ap-tox puxet'ah Kunnix putox mūtik, 'ap hāpxopmā'ax yūmūg'ah.

'Ūp-texop xexka xi' hok xop

⁹ Pūyāk xape hok hittup, 'ihā Topa te nōm ha hāmmmaxnāhā'. ¹⁰ Pūyāk xape tup-texop hittup kamah, 'ihā Topa te hāmhōgnāgāhā'. Yā' yōg tayūnak yāyaogā'ax, tu mōktu' xok, tu mīnnut puxet putuk, 'ūhok tu'. ¹¹ Māyōn ka'ok, tu mīnxus mō'hap, ha' nak, tu tapmāhā', yīy mīnnut nāhā hām tu', tu' mām, tu' nōg, ha kaxīy 'ūp-texop xexka xok.

Hāpkummugā'ax

¹² Tikmū'ūn xūy, puxix Topa yōg putat xax hok, pāyā' kuxa hittup. Yā Topa te hāpxopmā'ax xohix kopit, tu' kopit kux, 'ihā 'ūhīnnā xe'ēgnāg, tu ta tu hām'āktux xex, nūy hīnnā', Topap-tup pax hah. ¹³ Pūyāk tikmū'ūn Topa kupex hok, 'ihā hāpkummuk mīy putup, 'ihā' xūy'ax hā' tot putup'ah, hu: "Topa tek xapit, 'ū hāpkummuk mīy," kaxīy. Yā' koit. Topa te hāpkummuk mīy 'ohnāg, tu tikmū'ūn xapit 'ohnāg, puyīy hāpkummuk mīy. ¹⁴ Pa tikmū'ūn te hāpkummuk mīy, 'ūp-tup tu' mīy, tu yā mō'āmā', nūy mīy. ¹⁵ Tu hāpkummuk pe'paxex, tu' mīy putup, hu hāpkummuk mīy, tu' mīy pax, tu mōktu' xok, tu Topa hā' puknōg x'e'.

¹⁶ 'Ūkxape xop, yāy pu koit hok. ¹⁷ Topa te māyōn xop xohix mīy, tu' māyōn mīy pekxox tu', yā pexkox yōg hāpxop xohix māyōn. Yā hāmmmax xohix Topa te' mīy, tu pexkox tu yūmū'ā hāmmmaxnāhā'. Yā Topa mūn max x'e'ēgnāg, tu yā yīnmūn, tu yāy yānān 'ohnāg, xix yāyhā' nōy 'ohnāg kamah. ¹⁸ tu yūmūg putup, hu' xat, pu yūmūg tut yūmūg put, tu hāpxe'e'āktux, ha yūmūg kuxa

mām ka'ok nōm hām'āktux kopah, ha yūmūg xe xanāhā', 'ūyī yūmūg yāyhā Topak-tok xop te māxap, pu hāpxop nōy xohix Topa hāk-nāy tu' xop.

Hām'āpax, nūy hāpxopmā max

¹⁹ 'Ūkxape xop, 'ūkxak hok: 'Ānōy yōg hām'āktux 'āpax punethok, nūy hām'āktux kutōgnāg, yā 'āgāy hok. ²⁰ Tikmū'ūn gāy, puxix hāpxopmā kummuk, ha Topa tep-tup nōg, hāmyōk mīy'ax putup tu'. ²¹ Yīy hāpkummuk mīy hok, xix hāpxopmā kummuk hok, yāy mūn kutōgnāg pe'āpaxeh, yā Topa yōg hām'āktux te 'ākopa' xip, yīy 'ipkox pi', nūy 'ākuxa hi x'e'.

²² Yāyhā 'āmō'āmā hok. Topa yōg hām'āktux 'āpax, xa 'ipkox pi', nūy hāpxopmā max. ²³ Tikmū'ūn te nōm hām'āktux 'āpax, tu' yīpkox hok, puxix tikmū'ūn hāmyūmmūg 'ohnāg putuk, ha 'ītypex hā tute yāy pa pēnāhā', tu hāmyūmmūg: Yā yāy pa x'e', ²⁴ pa putpu' mōg, tu yāy pa xaxok, ha' kux. Ha kaxīy tikmū'ūn te hāmyūmmūg hok te Topa yōg hām'āktux xaxok. ²⁵ Pa tikmū'ūn te hāmyūmmūg, tu' xat'ax max x'e'ēgnāg 'āpax, nūy hāmyūmmūg max, puyī' māyōnāg mīy, puxi' xat'ax hāmyūmmūgā', puyīy tu' hī' x'e'. Topa te nōm tikmū'ūn ha hāmmmaxnāp-tut.

²⁶ Tikmū'ūn te: "Ūgkuxa te Topa xak," kaxīy, pāyā' yīy kummuk pax, puxix tu Topa xak 'ohnāg, tu yā yāyhā mō'āmā', ²⁷ Pa tikmū'ūn te Topa yūmūg Tak xak x'e', puxix 'ūn hok mām xop hā tu tehet, xix kakxop yāy tak pip hok xop hā tu tehet, nūy nōm ha hāmmmaxnā', tu Topa hā' puknōg xop yōg putat kummuk xak, nūy Topa yōg putat hā' mōg kuma' mōg.

2

'Ūxohix yā yāy putuk

¹ 'Ūkxape xop, 'ākuxa mām ka'ok yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix kopah, ha' max x'e'ēgnāg, yī' hok xop xix 'ūp-texop xexka putup pax, yā' nōy putuk yūmūg xuxyā pu'. ² Pa tikmū'ūn yāg te' hok xop putup nōg, tup-texop xexka putup pax, hap-texop te 'āxop mūtik yāy tu nū'nāhā' tu' xax max mō'tat, tu pukup kōnāmōg tat yīpkutok hā', ha tik hok nūn, kamah, tu' xax kummuk mō'tat. ³ Pe 'āxop tep-texop pu: "Yūhūm, nūy nū mīpe max yūmū yūm," kaxīy. Tu' hok pu: Pe yīy 'āknīhā xihūp 'ōnte', pe yā hām tu yūhūm," kaxīy. ⁴ Puxi' 'āp-tox 2 lānōy hā, yā' 'āxop hā yāy putuk 'ohnāg.

⁵ 'Ūkxape xop, 'ūg'āpax: Topa te' hok xop yīmōgātūk, pu' kuxa mām ka'ok hamūn kopah, nūy yīpkox pi', 'ihā Topa te' xat, Topap-tup pax tu', yā Topa te hām'āktux xex nōm xop mūtik, ⁶ ha 'āxop te' hok xop putup nōg, pāyā putexop xexka te xa

hāpkummugāhā', tu tik pa te hāmyūmmūg ha 'āmōgāhā', nūy 'ākupeh,⁷ tu Yeyox Kunnix 'āktux kummuk, ha xa' hōm yāy'āxet'ax. Haptexop te xa 'āktux kummuk, ha Topa te xa hāmmaxnaha'.

⁸ 'Āxat'ax pu yīpkox pi', puxix hāpxompmā max, ha' xat, hu: "Ānōy putup pax, xate yāy mūn putup pax putuk," kaxīy.⁹ 'Āxop te hāmhol xop putup nōg, xip-texop putup pax, 'ūxax pēnā tu', puxix Topa yōg xat'ax pu 'āyīpkox pip hok, tu hāpkummuk mīy, ha Topa te' kummuk 'āktux.¹⁰ Tikmū'ūn te Topa yōg xat'ax puxehnāg pu' yīpkox hok, puxix tu xat'ax xohix pu' yīpkox 'ohnāg. Yā Topa te' xat, pu' xat'ax xohix pu' yīpkox pi'.¹¹ Ha' xat, hu: "Āxonix hok," kaxīy. Tu xe: "Ūp-tex hok," kaxīy. Ap xatep-tex'ah, pāyā' xonnix, puxix 'āyīpkox hok, tu xat'ax koxyōy.¹² Topa te 'ōg hāpxompmāx kopit'ax, yī' xat'ax pu 'āyīpkox pi'. Yā' xat'ax te yūmū'ā hāmyūmmūgāhā', 'ūyīy yūmūg hi xe'e', nūy hāpxompmā max.¹³ Topa te tikmū'ūn yōg hāpxompmāx xohix kopit putup, ha tikmū'ūn te' nōy kuxa ka hok, puxix Topa' ka hok xop kuxa ka hok 'ūyānān tu', pa tikmū'ūn te' nōy kuxa ka', puxix Topa te nōm xop pu hāpkummugā hok.

'Ākuxa yūm ka'ok nūy hāpxompmā max

¹⁴ 'Ūkxape xop, 'ā' max'ah, yāy kuxa yūm'ax 'āktux, 'ihā' ānōy te 'ōg hāpxompmā max pēnā 'ohnāg. Yā' 'ākuxa yūm pu'uk, 'ap 'ākuxa yūm xe'e'ah.¹⁵ 'Āxape xax kummuk, ha putup tep-tex,¹⁶ ha tu hāpxop hōm 'ohnāg, xix topixxax hōm 'ohnāg, pa: "Pūyā Topa xa hāmmaxnā', xayīy 'āxit max, nūy 'āxax max tat kamah," kaxīy,¹⁷ puxix 'ākuxa yūm pu'uk, 'ihā' ānōy pu hāpxompmā 'ohnāg, 'ap 'ākuxa yūm xe'e'ah.

¹⁸ Tikmū'ūn te: "'Ākuxa yūm ka'ok, ha 'āte hāpxompmā max," kaxīy. Yīy 'āte: Tikmū'ūn te 'ākuxa yūm'ax pēnā hok, 'ihā' xate hāpxompmā 'ohnāg. Pāyā 'āte hāpxompmā max'ax hā' xā' mūg, xayīy pēnā', nūy tuk kuxa yūm ka'ok yūmūg. Yā hāpxompmā max hā tikmū'ūn te' pēnā'ax," kaxīy.¹⁹ 'Ok 'ākuxa yūm ka'ok Topap-xehnāg kopah? Yā' max. Yāmīy kummuk xop kuxa mām ka'ok kamah, tu Topa yīpkutuk, tu yāy nuhuknām 'ūkuxānōg tu'.²⁰ 'Āptox ka'ok, tu hāmyūmmūg 'ohnāg! 'Ākuxa yūm ka'ok, 'ihā' hāpxompmā max 'ohnāg, tu' hitop hā' 'ākuxa yūm, 'ap puxi'ah.²¹ Tep te xīy Topa te mōnāy xop hittap 'Amanām max 'āktux? 'Amanām tek-tok 'Iyak hōm'ax, nūy kuxap hā' mō'hap Topa pu', hu Topa te 'Amanām max 'āktux, 'ūyīpkox xip hah.²² Yūmūg, 'Amanām kuxa yūm ka'ok Topa kopah, tu' yīpkox xip, tu hāpxompmāhā kamah.²³ Yīy Topa yōg tappet te: 'Amanām kuxa yūm ka'ok Topa kopah, yī' kuxa tupmāhā', pu tu max," kaxīy. Ha Topa te 'Amanām hā'

xape'.²⁴ Yī' yūmūg. Yā Topa te tikmū'ūn putup pax, 'ūyīg hāxopmāx hāp-tup pax, 'ūkuxa yūm ka'ok ha hāpxompmāhā', ha' kuxa tupmāhā'.

²⁵ Xotit Ha'ap te 'Iyaet yōg tik xop hā tu tehet, nōm xop te' pu knōg yōg hām pēnā'ax, ha putat nōy ha' mōgāhā', puyī tu nūmān, yīy hāpxompmā max, ha Topa tep-tup pax.

²⁶ Tikmū'ūn koxuk te' yīn nīm, puxix tikmū'ūn tu xok, hā kaxīy tikmū'ūn kuxa yūm ka'ok, tu hāpxompmā hok, puxi' hi xe'e hok.

3

Tikmū'ūn yōyōxōg

¹ 'Ūkxape xop: 'Ap max'ah, tikmū'ūn punethok te' nōy xop pu hāmyūmmūgā', 'ihā' yāy kofinnāhā' pip. 'Ūyūmūgā'ax, puxix Topa' yīkopit putup, nūy yūmūg, pēyā hāmyūmmūgā max, pēyā hāmyūmmūgā kummuk.

² Yūmūg xohix te hāpkummuk mīy, ha tikmū'ūn yāy yīy'ax hā hāpkummuk 'āktux hok, puxix 'ūmax xe'ēgnāg, tu yāy mōgā max.³ Tikmū'ūn te kāmānok mōgāhā', tu pipcup kohe te kāmānok yīkox kopa' xip hā mōgāhā', pu mōg, ha yūmū'āte yūmū' mām, nūy nō mōg.⁴ Kamah mīpkox xexka te kōnāg yīmū mōg, ha 'āmuuh ka'ok te' mōgāhā', pa tikmū'ūn te mīm kutōgnāg hā' mōgāhā', nūy nō hāpkux xuhmīy yīmū 'āpep hāmnak hah.⁵ Ha tikmū'ūn yōyōxōg kaxīy, 'ūk-tōgnāg, pāyā 'ūyīy'ax te hāpxompmā xexka'. Kuxap kup kūtīgnāg, pāyā hāmhiipak xexka mō'xut xexka',⁶ hā kaxīy 'ūyōyōxōg kūtīgnāg, pāyā' yīy'ax te hāpkummugā xexka', tu Hāmgāyāgnāg yōg kuxap gāy putuk, tu' nōy kuxa tuknōgāhā', tu mōkut kummugā xexka', 'ūxupmālīy kummuk tu'.⁷ Tikmū'ūn te xokxop xohix mūg'ax xix putuxnāg, xix xokxop yāy hi xip mūg'ax, xix xokxop yīkūy mūg'ax, xix mām xohix mūg'ax,⁸ pa tikmū'ūn te' yōyōxōg 'ūm mūg hok, puyī tu yīy' kux, 'ūkummuk hah, tu kāyā gāy yōyōxōg putuk, tu' yīy'ax hā' mōy putex.⁹ Yūmū'āte yāy yīy'ax hā yūmūg Tak Topa max 'āktux, xiknōy mānōg, hu: "Pūyā Topa xa hāpkummugā", kaxīy, tu' mānōg, yā Topa te' hep xop xohix mīy yāy mūn putuk, ha yūmū'āte' xaxok.

¹⁰ Tikmū'ūn yīy'ax 2, tu Topa pu hām'āktux max, 'ihā' nōy pu hām'āktux kummuk. 'Ūkxape xop, kaxīy 'āktux hok!¹¹ Kōnāg xupup kox puxet te kōnāg xut, ha kōnāg puxet, pēyā' xuxpex, 'ok pēyā' kohāgnāg, tu kōnāg 2 'ohnāg, pap-xet.¹² Tikmū'ūn te xupxak xut hok tepta kup tu', tu gōyap xut hok nanūy kup tu'. 'Āmhok! Yā kaxīy kōnāg kox kummuk tu kōnāg xuxpex tat 'ohnāg.

Hāmyūmmūg xe'e'

¹³ Piyā' xip tikmū'ūn te hāmyūmmūg? 'Ok xip 'āxop kopa'? Pūyā hāpxompmā

max, tu yāy mūn kutōgnāg pe'paxeh, nūy hāmyūmmūg xexka'. ¹⁴ Pa 'āyipkumī hok, tu yāy mūn xexka pe'āpaxex hok, xi' koit hok, nūy mō'āmā hok, puyī' nōy 'āpe'paxex, hu: "Yā 'ōhōm te hāmyūmmūgl!" kaxīy. ¹⁵ Yā hāpxopmā'ax kummuk te yāmī yop kummuk yōg hāmyūmmūg'ax putuk, xix xokxop yōg, xix Topa hā' puknōg yop yōg hāmyūmmūg'ax putuk. Yā' kummuk. ¹⁶ Tikmū'ūn kummuk te yāy mūn pe'paxex xexka', tu' yípkumī, tu tikmū'ūn xohix kummugāhā', tu' mōgā kummuk, yīy hāpxopmā kummuk punethok. ¹⁷ Topa te pexkox tu' xip, tu hāmyūmmūg xē'ēgnāg, tu yāy yōg tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', puyīy tikmū'ūn kuxa tu tup, puyīy yāytukmī kuxyā', puyī' kuxa yūm, ha Topa te hāmyūmmūgāhā', nūy hāmmaxnā', nūy tikmū'ūn hā' xape', tu' kuxa ka', puyīy hāpxopmā max 'uyānān tu', ¹⁸ ha' kuxa yūmmāhā', puyīy hāmyok mīy pax.

4

Topa hā' puknōg xop yā' āxape hok

¹ Teptu yāy tuk-mīy 'ānōy mūtik? 'Āxop te yāy putup'ax kummuk mīy, tu yāykix. ² Tu hāpxop putup xūy, pāyā' pa hok, huptex putup, nūy nōm hāpxop pa', tu 'ānōy yōg hāpxop putup, 'ap pa yūmmūg'ah, hu yāykix, tu Topa tu' xak 'ohnāg, pu xa' hōm. ³ Xate Topa tu' xak, tu' pa 'ohnāg, 'ūxak kummuk tu'. Tu' xak, nūy yāy putup'ax mīy. ⁴ 'Āxop te Topa nīm'ax. Topa hā' puknōg xop te Topap-tup nōg. 'Ok yūmmūg hok xate'? 'Āxop te nōm puknōg xop hā' 'āxape', hu ta Topa hā' 'āpuknōg kamah. ⁵ Topa yōg tappet te tikmū'ūn kuxa 'āktux, tu' hitop tu' xuktux 'ohnāg, hu: "Topa te tikmū'ūn kuxa mīy, ha' yípkumī, tup-tex," kaxīy, ⁶ Pa Topa ka'ok xē'ēgnāg, tu tikmū'ūn kuxa ka'ogāhā', yā' Topa yōg tappet te xe: "Tikmū'ūn yāy mūn xexka pe'paxex, puxix Topa putup nōg, pak-tōgnāg xop pu hāmmaxnāhā', nōm xop yāymūn kutōgnāg pe'paxex ha hāmmaxnāhā'", kaxīy. ⁷ Yīy 'ipkox pi Topa pu', nūy Hāmgāyāgnāg yípkutuk hok, nūy nōm mūtik kumīy, ha' xupap-tup. ⁸ 'Āxop yā hāpxopmā kummuk xop, 'āpu Topa hā' mōg, nūy yīka hā' pip, ha 'āha' nūn putup, nūy 'ākuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat 'uyānān tu'. Hāpkummuk mīy kux, 'āyīm pix putuk, nūy 'ākuxa tup, nūy 'āmax, nūy 'āp-xet Topa kuxa mūtik, ⁹ 'Ākuxa hittup hok, nūy pota punethok, nūy hāpkummuk mīy kux, ¹⁰ tu Topa tu' xax, pu mō'ānīlynām, nūy 'āka'ogāhā', ha 'āxexkanāp-tup.

'Ānōy' āktux kummuk hok

¹¹ 'Ūkxape xop, 'ānōy 'āktux kummuk hok, 'ūxuktux kummuk, puxix 'āxop 'ānōy yíkopit, tu Topa yōg xat'ax kopit kamah,

yā' ākummuk. Tikmū'ūn te Topa yōg xat'ax kopit, puxix Topa tu' yípkox 'ohnāg. ¹² Topap-xet te 'āxat, 'ūpa te hāmyūmmūg, tup-xehnāg hā' 'ūhep xop xohix yōg hāpxopmā'ax kopit putup, tu tikmū'ūn kuxa kummuk xit'ax, nūy yānān tu' kuxa max tat, tu' kummuk mīy pax xop kix'ax. Yāy 'āpe'āpaxeh hok, nūy 'āxape yōg hāpxopmā'ax kopit, nūy Kunnix yōg xop yíkopit. Kunnix yāp-xet te hāpxopmā'ax xohix kopit, nūy tu hāmyūmmūg, pe yā' max, pe yā' kummuk.

Hāptup pe'āpaxek-tōgnāg

¹³ 'Āxop te: "Pe hōnhā, pa hāptup, kopxik mōg kōmēn tu", nūy nox xihip, nūy hāpxop hāmenex, 'ūyīy tayūmak xexka punethok pop," kaxīy. Nāy. 'Ūg'āpax: ¹⁴ 'Āxop te hāptup yōg hāpxopmā'ax yūmmūg 'ohnāg! Tu hāmgōy putuk, yā hōnhā' xip, tu hāpxip kutōgnāg 'īhā' yāyxaxogāhā', ha hāpxip kutōgnāg 'īhā' 'āxop xakix putup, ha kama yāy xaxogāp-tup. ¹⁵ 'Āpu hām'āktux kaxīy, hu: "Topa tek putup, kopxik mūg mīy," kaxīy. ¹⁶ Pa 'āxop te yāy mūn xexka pe'āpaxex, tu yāy mūn xexka 'āktux. 'Ap max'ah. ¹⁷ Tikmū'ūn te hāpxopmā'ax yūmmūg, tu' mīy hok, puxix hāpxopmā kummuk.

5

'Ūp-texop xexka pu hām'āktux

¹ 'Āp-texop, 'ūg'āpax nōmāhā: 'Āpota punethok putup, 'āxūy tu'. ² 'Ōg tayūmak kunox, ha' kut te 'āxax kunoxyāhā'. ³ 'Ōg tayūmak kutut te yāy koxyōy, 'āxupkumīy ha, ha tikmū'ūn te' pēnāhā', tu 'ākummuk 'āktux putup, 'āxop te tayūmak punethok pop, tu yāy tu' xex. ⁴ 'A 'āxop te 'ōg kāmānat xop pu' pago'ah, 'ūhām'ax yānān tu' pago 'ohnāg, yīy 'āxop kummuk 'āktux, tu Topa xē'ēgnāg pu hām'āktux, ha' xupak. 'Ok 'āxop te' xupak hok? ⁵ 'Āxop te hāpkute'ex, tu 'āmuk xexka punethok mīy hām tu', tu yāy topmāhā', nūy xok, mūnūytut top putuk 'āxop putup, ha Topa te xa hāpkummugāp-tup 'uyānān tu'. ⁶ Yā' 'āxop te' hok xop kix, ha hāpkummuk mīy 'ohnāg, pāyā' pu'uk, 'ūhok tu', hu' xakix.

Yūmūg xuxyā nūn'ax hip

⁷ 'Ūkxape xop, yūmūg xuxyā pu yūmūg hip, put nū', 'ūxuxyā xop te yāy yōg hāpxop hip, puyīy hāpxop ta punethok nūnnā yāy pet hah, hu tex hip, xix tex ti hip. ⁸ 'Āpu 'ūhip kamah, nūy yūmūg xuxyā hip, ha' nūn putup mō'ka'ok, yīy 'ākuxa tuknōg hok.

⁹ 'Ūkxape xop, 'āxupmāhīy kummuk hok, ka Topa 'āyīl'ax kummuk 'āktux, 'ūpa te hāmyūmmūg tu yūmūg yīka' xip, yā hāpxip kutōgnāg 'īhā' nūn putup. ¹⁰ Topa yōg tik xop pe'āpaxeh, nōm xop te Topa pupi hām'āktux, tu tikmū'ūn pu' xuktux, ha Topa

te tu yāy 'āxet'ax hōm, ha' xūy'ax hā' tot.
¹¹ Yūmū'āte nōm xop 'āktux max, 'ūxūy'ax hā' tot hah, xix mōnāyxop hittap Yo 'āktux, yā nōā tot punethok, yīy Topa te hamūn ha hāmmaxnāhā', yā Topa mūn max xe'ēgnāg, tu tikmū'ūn kuxa ka', nūy nōm pu hāmmaxnā'.

¹² 'Ūkxape xop, 'āte xa hāpxe'e 'āktux. Topa 'āxet'ax 'āktux hok, 'hā hām'āktux xex, xix pexkox 'āktux hok, xix hām 'āktux hok 'hā hām'āktux xex. 'Āpu hām'āktux kutōgnāg, hu: "Hamūn," kaxiy, xix: "Āmhok," kaxiy. Yā' puxi', ka Topa 'ākummuqā', xate hām'āktux kummuk hah.

¹³ 'Āxūy, 'āpu mōg, nūy Topa pu hām'āktux. 'Āhittup, 'āpu 'ākteh, nūy Topa max 'āktux.

¹⁴ Tikmū'ūn pakut, puxix tik te 'āpēnā max xop xānā', pu Topa pu hām'āktux, nūy tu hep tox pux, 'ūpakut putox tu' pux, puyīy Topa 'ūhittupmā', yā yūmūg xuxyā te' hōm yāy 'āxet'ax, pu tikmū'ūn hittupmā'.

¹⁵ Topa pu hām'āktux, 'hā' kuxa mām ka'ok Yeyox kopah, puxix Topa' hittupmā', tu hāpkummuk mīy'ax xaxogā'ax, pu tu kux.

¹⁶ 'Āpu yāy pu 'ōg hāpkummuk mī'ax 'āktux, nūy tu yāy pupi hām'āktux, puyīy Topa 'āhittupmā'. Pūyā' kuxa mām xop xohix yāy xape xop pupi hām'āktux Topa pu'. Ha Topa te tikmū'ūn yōg hām'āktux 'āpak, ha 'āxape kuxa te Topa xak, puxix Topa hām'āktux 'āpak. ¹⁷ Mōnāyxop hittap 'Enit te Topa pupi hām'āktux, tu yūmūg putuk, tu Topa xak, tu nōm mūtik hām'āktux ka'ok, tu tu' xak, pu tex hok, ha hāmyāxatamuk 3 hā xi' xahix tex ti 'ohnāg, ha hāmnak mō'nāhā'. ¹⁸ Ha xe Topa tu' xak, ha tex xat, ha' tihī', ha hāpxop punethok nūnnāhā'.

¹⁹ 'Ūkxape xop, 'āxop te Topa yōg putat xak, ha ta 'ānōy te putpu 'āmōgāhā', xayiy Topa yōg putat hā mōg 'ūxexheh, puxix 'ānōy xa ha hāmmaxnā'. ²⁰ 'Ūxaxok hok: Tikmū'ūn te' nōy mō'nīynām, puyīy hāpkummuk mīy kux, ha ta hāpxopmā max, ha nōm mōgā max Topa yōg pūtāt hā, puyīy hi xe'ēgnāg. Ha Topa te' yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāp-tup, pu tu kux. 'Ap Hāmgāyāgnāg Pet ha' mōg putup'ah 'ōhōm. Tu ta tu' kux.

PET TE TAPPET KAX'ĀMI I

¹ 'Ūgmūn Pet, ha Yeyox Kunnix te nūgkutnāhā'. 'Āte 'āxop pu' kax'āmi nūhū tappet. Topa te 'āxop yīmōgātux, yā Topa yōg xop 'āxop. 'Āte xa' kax'āmi', tu xa nū tappet mō'kutnāhā hāpxexka Pō'ón tu', xix hāpxexka Genex tu', xix hāpxexka Kapanox tu', xix hāpxexka 'Ax tu', xix hāpxexka Mitin tu', yā hāpxexka xohix tu 'āxop nūpaha'. ² Hōmā 'ūhittap yūmmūg 'ātak Topa tep-tup, hu 'āxop yīmōgātux, ha Topa Koxuk te 'āxop hā' mīy Topa yōg xe'e xop, xayī 'āxop Yeyox Kunnix 'āpax, nūy 'āyipko pi', ha Yeyox Kunnix te 'āxop pupi' xok, hu 'ākuxa kummuk xit. Puyā Topa xa maxnā xexka'. Puyā Topa 'ākuxa māmmā xexka'.

Hāmmax hip

³ Āpu yūmū yūmmūg xuxyā Yeyox Kunnix mūktak pu hām'āktux, hu: "Xate yūmū'ā maxnāhā". 'Āmax'. Kaxīy. Topa te yūmūg kuxa ka xexka', tu Yeyox Kunnix putpu' hīnnāhā', nūy yūmū'ā kuxa tup popmā'. Yūmmūg kuxa 'ūtup, hu' max hip punethok. ⁴ Topa te yūmū'ā' popmāp-tup hāpxop max xohix pexkox tu', tu yūmū'ā hāpxopmā maxp-tup. Yūmū'ātē nōm hip, ha Topa te yūmū'ā nōm popmāp-tup pexkox tu'. Pa hōnhā Topa te nōm pēnāhā 'ōnteh pexkox tu'. 'Āk-nox putup'ah, tu 'a hāpxop kummuk hā' kōtūnnāp-tup'ah, tu 'ap kutut putup'ah. ⁵ Yā 'ōgnū hāpxop, ha Topa 'ūka'ok, tu 'āxop pēnā max, ha 'ākuxa mām Topa kopah, ha hāmyāxatamuk xohix xox putox 'ihā Topa te' mōy putup 'og hāpkummuk xohix.

⁶ Yā' max. Āpu 'ākuxa hittup. Pa hōnhā 'a 'āhittup'ah. Yā 'āxop xūy punethok, ha' kuxa mām hok xop te 'āxop kute'ex kummuk. ⁷ 'Āxop te 'ūkummuk hā tot, ha Topa te' yūmmūg 'ākuxa mām ka'ok. Yā hāpkummuk pip, pa 'ākuxa mām xe'e'. Tikmū'ūn te yānām 'āta yīxux kopit kuxap kopah. Hā' kaxīy Topa te 'āxop yōg hāpxopmā'ax kopit, 'ihā' pip 'og hāpkummuk. Pa yānām 'āta yīxux yāy koxyōy, pa tikmū'ūn te nōm kopit kuxap kopah. Takat 'ūyānām 'āta yīxux, pa takat xexka 'ākuxa mām'ax. Tikmū'ūn te yānām 'āta yīxux kopit, ha ta Topa te 'ākuxa mām'ax kopit kamah, pu tu xip ka'ok 'ākuxa mām'ax. 'Āxop te' kummuk hā tot, pu tu' kux, ha ta' putpu' nūn putup Yeyox Kunnix, ha Topa te 'āxop 'āktux max putup, tu xa max xe'e'gñāg mīy putup, tu hām'āktux putup 'āxop max. ⁸ 'Āxop te Yeyox Kunnix pēnā 'ohnāg, pa 'āxop te Yeyox putuppax. 'Āxop te nōm pēnā 'ohnāg, pa 'ākuxa mām nōm kopah, tu mōktu 'ākuxa hittup max xexka'. Tep-te nōm hāpxop max 'āktux yūmmūg? 'Ap yūmmūg'ah. Yā

'ākuxa hittup xexka'. ⁹ 'Ākuxa hittup xexka', yā Topa te 'āxop mōy xet putup hāpkummuk mīy'ax kopah. 'Ākuxa mām, puyī 'ākuxa mōy hāpkummuk mīy'ax kopah.

¹⁰ Hōnhā Topa te Yeyox Kunnix nū'kutnāhā', puyī 'ākuxa kummuk xit. Ha ta hōmā Topa pupi hām'āktux xop te Yeyox nūn yūmmūg xak, tu' yūmmūg xak punethok, tu hām'āktux Topa te yāy kutok nū'kutnāp-tup. ¹¹ Hām'ūmhā nū'kutnāp-tup? Texīy hu' nūn putup? Yā nōm te' yūmmūg xak. Topa Koxuk, yā Kunnix Koxuk te Topa pupi hām'āktux xop pu Yeyox xok 'āktux, tu putpu' hi' 'āktux, tu pexkox tu' mōg 'āktux. ¹² Topa pupi hām'āktux xop te yīykopit, hu: "Hām'ūm'hā' nūn? Hām'ūmhā' xok putup, nūy putpu' hi?" Kaxīy. Ha Topa te: "Yā hōnhā'ah. Yā 'āxape mōgputox xop te' pēnāp-tup". Kaxīy. Ha ta hōnhā 'āxop te' xupak, tu' yūmmūg. Yā Topa te 'āxop pu tīk nū'kutnāhā', pu xa Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. Ha ta' xip Topa Koxuk pexkox tu', ha Topa te nōm nū'kutnāhā', pu tikmū'ūn ka'ogā', puyī xa Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux max. Ha ta pexkox yōg nū'pok xop te' xak, nūy Topa yōg hām'āpak max'ax yūmmūg.

Topa te 'āxop xānāhā', xayī Topa putuk

¹³ Āpu hāmē'āpaxeh xe'e', nūy hāpxopmā max. Āpu pa 'ātix. 'Āpu hāpxop max hip punethok. Topa te xa nōm popmāp-tup, 'ihā putpu' nūn putup Yeyox Kunnix. ¹⁴ Āpu Topa 'āpax, nūy 'āyipko pi'. Hōmā 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg, tu' mīypax xate nōm putup. 'Āpu xe' mīy hok xate nōm putup, yā hāpxopmā'ax kummuk. ¹⁵ Pa 'āpu 'ākuxa tup tat. 'Āpu hām yok mīypax, nūy Topa putuk. Yā Topa te 'āxop xānāhā', xayī Topa putuk. ¹⁶ Yā Topa te yāy yōg tappet kopa hām'āktux, hu: "Āpu 'ākuxa tup tat, nūy hāmyok mīypax, nūy 'ūgmūn putuk". Kaxīy.

¹⁷ 'Āxop te Topa pu hām'āktux, hu: "Ātak". Kaxīy. Topa te tikmū'ūn xohix yōg hāpxopmā'ax kopit. Tikmū'ūn te hāpkummuk xexka mīy, puxix yānān xexka'. Tikmū'ūn te hāpkummuk kutōgnāg mīy, puxix yānān kutōgnāg. Tikmū'ūn te hāmmax xexka mīy, puxix hāpxop max xohix popmā'. Tikmū'ūn te hāmmax kutōgnāg mīy, puxix hāpxop max kutōgnāg popmā'. Yā tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit xe'e', tu' kopit yāy putuk. Xate' yūmmūg. Āpu Topa yīpkuukut 'og hāmyāxatamuk tox hā. ¹⁸ Hamūn, 'āxop te' yūmmūg hōmā 'āxop te mōnāyhop yōg hāpxopmā'ax hitop tat, pa Topa te pago takat, yā yāy kutok nū'kutnāhā, xayī 'āxop mōnāyhop yōg hāpxopmā'ax hitop tat kuxyā'. Yā tute pago takat xexkanām, Topa te yānām ponrok pago'ah xix yānām 'āta yīxux pago'ah. Yā nōm takat miax. Pa Topa te' pago xexkanām. ¹⁹ Yā tute Kunnix

nū'kutnāhā', puyī 'āxop pupi tu' xok, nūy 'ākuxa kummuk xit. Kunnix xok, yā kahnēn max putuk. Yā kahnēn max kup kohe 'ohnāg xi' kup yāy xa'a 'ohnāg. Hā kaxīy putuk Kunnix, yā hāpkummuk mīy 'ohnāg.²⁰ Hōmā 'ūhittap 'ap xip'ah hām xexka', ha Topa te Kunnix yāyutnāhā', puyī yūmūg pupi tu xok. Hōnhā yāhām xexka yōg hāmyāxatamuk xox putox Thā Topa te yūmū'ā Yeyox mūg.

²¹ 'Ākuxa mām Yeyox Kunnix kopah, tu mōktu 'ākuxa mām Topa kopa kamah. Yā Topa te yāy kutok putpu' hīnnāhā', tu yāy kutok xexka mīy, puyī tikmū'ūn xohix Yeyox 'āktux max. Yā 'ākuxa mām Topa kopah, tu hāpxop max hip Topa yōg.²² 'Āxop te hām'āktux xe'e 'āpak, tu 'āyīpkox pip, tu yāy kuxa kummuk xit, nūy hāpkummuk mīy hok, nūy Yeyox kopa kuxa mām xop putuppax xe'ēgnāg. 'Āpu nōm putuppax xexkanām.²³ Topa yōg hām'āktux pip ka'ok, tu yōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg. Topa te hām'āktux, yīy ta 'āxop yāyāhā' Topa yōg tikmū'ūn. Topa yā yūmūg 'ātak, tu yōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg.²⁴ Hamūn, Topa yōg tappet tu' kax'āmi, hu:

"Hāpxip kutōgnāg Thā mīnxu nak,
ha hāpxip kutōgnāg Thā nū'nāhā mīnnut.
Hā kaxīy tikmū'ūn xohix xexka', yā hāpxip
kutōgnāg Thā' xakix."

²⁵ Pa Topa xexka yōg hām'āktux pip ka'ok
mōkuma'nōg hāmyāxatamuk xohix
kux 'ohnāg hā.' Kaxīy.

Topa yōg hām'āktux, yā Topa yōg hām'āpak
max'ax, yā 'ūgmā'āte xa nōm 'āktux

2

Topa pet yā Topa yōg tikmū'ūn

¹ 'Āpu hāpkummuk xohix mīy kux. 'Āpu' koit kux, nūy mō'āmā kux. 'Āpu 'āyīpkūmīy kux. 'Āpu hām'āktux kux. ² Kalkxop pu'ūgnāg te yōktat hep putup xexka', tu xo'op, tu' tuk. Hā kaxīy 'āxop. 'Āpu kakxop pu'ūgnāg putuk. Topa yōg hām'āktux te yōktat hep putuk. 'Āxop te Topa yōg hām'āktux pop, ha hāpxop max xohix nōy nā' mōg 'ākuxa kopah, tu 'āxop tuk putup. Yā Topa te 'ākuxa kummuk xit, tu 'ākuxa maxnāhā'. ³ Yā Topa yōg tappet te: "Üxit'ax max yā' xuxpex. Hā kaxīy 'ūmax tikmū'ūn te Topa yūmmūg, yā' xuxpex putuk." Kaxīy.

⁴ 'Āxop kuxa mām yūmūg xuxyā Yeyox kopah. Mīkaxxap hi 'ohnāg, pa Yeyox hi'. 'Ūkuxa mām hok xop te Yeyox putup nōg, pa Topa tep-tup, tu' yūmmūg 'ūmax. ⁵ Tikmū'ūn te mīkaxxap hā' mīy mīptut. Hā kaxīy 'āxop te mīkaxxap putuk, ha Topa te 'āxop hā mīy yāy pet, ha Topa Koxuk xip 'ākuxa kopa xix 'āxop kopah. Mā, puyī Topa 'āxop hā' mīy yāy pet. 'Āmānex te Topa pet kopa Topa pu' hāpxopmāhā'. Hā kaxīy Topa

Koxuk te 'āxop ka'ogāhā', ha Yeyox Kunnix te 'āxop maxnāhā', xaxīy Topa pu hāpxopmā xe'ēgnāg. 'Āmānex xop te Topa pu mō'hap xokxop, nūy Topa pu' popmā'. Hā kaxīy 'āxop te Topa pu hāpxopmā max. ⁶ Yā Topa yōg tappet te:

"Āte yāy nōm kutnāhā', yā' max nō'ōm, yā takat.

'Üxip putup kōmēn Xiām tu'.

Hā kaxīy mīptut mīy xop te' yāy kutnāhā mīkaxxap takat, tu nōmhā' mīy 'ūkupkūnīy. Hā kaxīy nōm te yāy yōg xop ka'ogāhā'. Tikmū'ūn te nōm kopa' kuxa mām, tu yāyāhāput putup 'ohnāg, yā' kuxa hittup." Kaxīy.

⁷ 'Āxop kuxa mām Yeyox kopah, tu' yūmmūg 'ūmax xe'ēgnāg Yeyox, yā takat xexka putuk. Pa' kuxa mām hok xop tep-tup nōg Yeyox. 'Ūp-tup nōg, pa Topa te' mīy 'ūxexka', yā Topap-tup xop yōg xexka'. Hā kaxīy Topa yōg tappet te:

"Mīptut mīy'ax te mīkaxxap putup'ah, pa' nōy te nōm hā' mīy 'ūkupkūnīy xexka', ha mīptut te nōm yīmū' yūm." Kaxīy.

⁸ Topa yōg tappet te xe:

"Mīkaxxap te tikmū'ūn nū'xok.

Hā kaxīy tikmū'ūn te nōm kopa kuxa mām putup'ah,

tu nōm hā yāy koxyōy putup." Kaxīy.

Hamūn, 'ūkuxa mām 'ohnāg Topa yōg hām'āktux kopah, yā Topa te nōm xat.

⁹ Pa Topa te 'āxop yīmōgātux, yā hep puxet yīmōgātux putuk. 'Āmānex xop te Topa pu hāpxopmāhā'. Hā kaxīy 'āxop te Topa xexka pu hāpxopmāhā'. 'Āxop te hām xexka yōg tikmū'ūn putuk 'ohnāg, pa yā Topa yōg xop 'āxop. Topa te 'āxop yīmōgātux, xayīy tikmū'ūn pu Topa max xe'ēgnāg 'āktux. Hōmā 'āxop te hāpkummuk mīy, yā hāpkoxtap putuk. Pa Topa te 'ākuxa kummuk xit, tu 'ākuxa maxnāhā', yā kuyānām putuk Topa yōg. ¹⁰ Hōmā 'āxop yā Topa yōg tikmū'ūn 'ohnāg, pa hōnhā 'āxop yā Topa yōg. Hōmā Topa te 'āxop kuxa ka', pa 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg. Pa hōnhā 'āxop te' yūmmūg.

Topa yōg kāmānat

¹¹ 'Ūkuxape xop, 'āxop te hām xexka yōg puknōg xop putuk, yā' kuxa mām hok xop hā puknōg. 'Āpu hāpkummuk mīy hok, 'āxop te nōm putup. Pox te xonat putex. Hā kaxīy hāpkummuk mīy'ax te tikmū'ūn koxyōy.

¹² Topa yūmmūg 'ohnāg xop pip, hu 'āxop xakot. 'Āpu hāpxopmā max xexka'. Nōm te 'ōg hāpxopmā max pēñāt-up. Nōm te hām'āktux putup 'āxop kummuk, pa nōm te' yūmmūg putup 'āxop te hāpxopmā max punethok. Nōm te' yūmmūg putup nōm hāptup Thā putpu' nūn Yeyox Kunnix. Nōm te' yūmmūg putup 'āxop max. Yā Topa 'āktux max putup.

3

¹³ Āpu hām xexka yōg gohet yōg xat'ax xop 'āpax, nūy 'āyīpkox pi', yā Topa xexka tep-tup. Yā Hōm yōg xat'ax 'āpax, yā' xexkanām. ¹⁴ Āpu gohet yōg gohenanok xop 'āpax kamah, nūy 'āyīpkox pi', yā Topa xexka tep-tup. Yā Hōm yōg xat'ax te gohenanok xop yīmōgātuk, puyī tikmū'ūn hāpkummuk mīy'ax hā yānān, puyī tikmū'ūn hāmmak mīy' xop pu hāpxomā max. ¹⁵ Tikmū'ūn te hām'āktux hitop, yā tikmū'ūn hitop. Topa tep-tup, puyī tikmū'ūn 'ōg hāpxomā max pēnā', nūy tu' yēy, yā hām'āktux hitop kux. ¹⁶ Kāmānat xop te' xuxyā pu' hām, ha' xuxyā te nōm xatpax. Topa yōg xat'ax te tikmū'ūn xat kamah, tu hām'āktux 'ūkummuk tikmū'ūn. Pa Topa yōg xat'ax te xa hām'āktux te kaxīy 'ohnāg. Pa 'āpu xe hāpxomā kummuk hok, pa 'āpu Topa 'āpax, nūy Topa pu hāpxomā'. ¹⁷ Āpu tikmū'ūn xohix 'āpax. Āpu' kuxa mām xop putuppax. Āpu Topa yīpkutuk. 'Āpu Hōm yōg xat'ax 'āpax.

Kunnix te yūmūg pupi' xūy

¹⁸ Kāmānat xop, 'āpu 'ūxat'ax xop 'āpax max, nūy 'āyīpkox pi'. Āpu xuxyā 'āpax, yā nōm max 'āpax xix nōm gāy kamah. ¹⁹ Āxop te' mīy, puxix Topa xa maxnā'. Āxop te' yūmūg Topa tep-tup. Āxop te hāpkummuk hā tot, puxix Topa xa maxnāp-tup. Yā 'āxop te hāpxomā max, pa tikmū'ūn te 'ākummugāhā', ²⁰ pa 'āxop te hāpkummuk mīy, ha' nōy te 'āxop kix, ha ta' kummuk hitop hā tot. Pa 'āxop te hāpxomā max, pa tikmū'ūn te 'āxuygāhā', ha 'āxop te' xūy hā tot max, puxix Topa xa maxnā'. ²¹ Yā Topa te' xat, xayīy 'āxūy. Yā hōmā Kunnix te 'āxop pupi' xūy, xayīy 'āxop nōm pēnā', tu kama' mīy Kunnux putuk. ²² Kunnix te hāpkummuk mīy 'ohnāg, hu' koit 'ohnāg. Tikmū'ūn te Yeyox te' koit 'āpak 'ohnāg'. ²³ Tikmū'ūn te Yeyox pu hām'āktux kummuk, pa Yeyox te' yānān 'ohnāg. Tute' xūy hā' tot, pa hām'āktux kummuk yānān 'ohnāg, pa Topa kopa' kuxa yūm, ha Topa te tikmū'ūn yōg hāpxomā'ax kopit putup, nūy kummuk hā yānān. ²⁴ Kunnix te yūmūg pupi' xok. Kunnix te hāpkummuk mīy 'ohnāg, ha ta yūmū'āte hāpkummuk mīy, ha Topa te yūmūg pupi' Kunnix xūygāhā mīpkupnix yīmū', kopxix yūmūg hāpkummuk mīy kux, nūy hāpxe'e mīypax. Kunnix kayax pip, puyī yūmūg hittupmā'. ²⁵ Kahnēn te yāy xaxok, tu putat yūmūg 'ohnāg. Hā kaxīy 'āxop hōmā, tu Topa yōg putat max yūmūg 'ohnāg. Kahnēn pēnā'ax te kahnēn xipihi', tu' nūnnāhā', ha kahnēn te' pe' mōg, ha pēnā'ax te kahnēn pēnāhā'. Hā kaxīy Topa te 'āxop nūnnāhā', Topa yōg putat tu' mōxaha', ha 'āxop pip Topa mūtik, ha Topa te 'āxop pēnāhā', tu 'ākuxa maxnāhā'.

Īpxox xi' xetut xop

¹ Kāmānat xop, 'āpu xat'ax xop 'āpax. Xetut xop, 'āpu 'āyīpxox xop 'āpax kamah. Āyīpxox kuxa mām hok Topa yōg hām'āktux kopah, puxix 'ōg hāpxomā max pēnā', hu' kuxa mām putup. Yā xate hām'āktux putup'ah, ² pa 'āyīpxox te' pēnāp-tup xate hāpxe'e mīy, tu 'āyīpxox 'āpak. ³ Uñ te yāy xe panip xap, tu xapmax xohix tat, tu topixxax max mō'tat, puyī tikmū'ūn xohix 'ūn 'āktux max. Āpu kaxīy hok. ⁴ Pa 'āpu 'āmax yāy putuk 'ākuxa kopah, yā 'ākuxa yūm, tu 'ākuxa gāy 'ohnāg. Hā kaxīy 'āmax yāy putuk xexka Topa pu'. ⁵ Yā hōmā 'ūn xop hā kaxīy, yā' kuxa max, tu Topa kopa kuxa mām, nūy hāmmak hip, tu yāy kuxa max mīy, yā 'īpxox 'āpak, tu' yīpkox pip. ⁶ Hōmā Xat te kaxīy, tu 'īpxox Amanām 'āpak, tu' yīpkox pip. Xat te 'īpxox pu: "Āpu xat. Āte nō' mīy putup." Kaxīy. Xix hōnhā 'āxop te hāpxomā max, tu 'ākuxa mām, nūy ta Xat putuk.

⁷ Hā kaxīy 'īpxox xop. 'īpxox xop, 'āpu yāy xetut pe'āpaxeh max, yā' āxetut pu'uk, ha ta 'āmūn ka'ok. Āpu yā xetut 'āpak. Yā Topa te 'āxop hīnnāhā mōkuma'āmōg, ha' kux 'ohnāg. xix 'āxetut hīnnāhā kamah, ha' kux 'ohnāg. Xate yāy xetut pu 'āmax, nūy ta Topa pu hām'āktux maxp-tup. Pa xate yāy xetut pu 'ākummuk, nūy ta Topa pu hām'āktux kummuk putup.

Nōm te hāpxomā max, yīy tikmū'ūn te nōm xīygāhā'

⁸ Xix 'āxop kamah. Yā' max 'āp-tox puxet xix 'ākuxap-xet. Āpu yāy putuppax, nūy 'ātaknōy xop max putuk. Āpu tikmū'ūn pu hāpxomā max, nūy nōm 'āpak. ⁹ Tikmū'ūn te 'āxop kummugāhā'. Āpu 'ūyānān hok. Tikmū'ūn te 'āmānōg kummuk. Āpu 'ūyānān hok. Pa 'āpu nōm kummuk xop pu hāpxomā max. Āpu nōm pu hām'āktux max. Hamūn, Topa te 'āxop xānāhā', tu xa hām'āktux xex, nūy xa hāpxomā max. ¹⁰ Yā Topa yōg tappet te:

"Ok xatep-tup hāpxop max 'ōg hāmyāxatemak xohix tox hā, nūy 'ākuxa hittup?"

'Āpu hām'āktux kummuk hok, nūy koit hok, ¹¹ nūy hāpkummuk mīy kux, nūy yāy kix kuxyā pax, nūy yāy kix kux.

¹² Hamūn, Topa te' pēnā max hāpxe'e mīy xop,

ha nōm te Topa pu hām'āktux, ha Topa te' xupak, nūy mīy.

Pa Topa te hāpkummuk mīy'ax xop 'āpak 'ohnāg." Kaxīy.

¹³ Āxop te hāpxomā max putuppax, puxix 'ākoxyōy ka'ok putup'ah. ¹⁴ Pa 'āxop te

hāpxe'e mīy, pa tikmū'ūn te 'āk-te'ex kummuk, ha ta 'ākuxa hittup. Āpu tikmū'ūn yīpkutuk hok. Āpu 'ākuxanōg hok. ¹⁵ Pa 'āpu Kunnix 'āpax, nūy nōm xexka mīy 'ākuxa kopah, yā 'āxuxyā xexka'. Texīy 'ākuxa mām Topa kopah, nūy hāmmmax hip? Āpu nōm pe'āpaxeh. Hāpxip 'ihā tikmū'ūn te xa yīkopit putup, hu: "Texīy 'ākuxa mām? Texīy xate hāmmmax hip?" Kaxīy. Yā xate nōm 'āktux yūmmūg putup nōmhā. ¹⁶ Xate yāy kuxa mām'ax 'āktux putup, tu xate hām'āktux max putup, tu' nōy 'āpak max putup. ¹⁷ Āxop te hāpxopmā max, yīy tikmū'ūn te 'āxop kute'ex kummuk, yā' max, yā Topa tep-tup. Pa 'āxop te hāpxopmā kummuk, yīy tikmū'ūn te 'āxop kute'ex kummuk, puxix tu' kummuk. ¹⁸ Hamūn, Kunnix te tikmū'ūn pupi' xok. Kunnix 'ūmax, pa tikmū'ūn te hāpkummuk mīy, yā nōm max te nōm kummuk xop pupi' xok, nūy tikmū'ūn kuxa māmmā Topa kopah. Kunnix yīn xok, pa' koxuk hi', ¹⁹ tu ta' mōg Kunnix koxuk, tu mōktu yāmīy pu hām'āktux kanet ka'ok kopah. ²⁰ Yā tikmū'ūn yōg yāmīy. Hōmā 'ūhittap nōm tikmū'ūn pip hām xexka tu', tu Topa kopa kuxa mām 'ohnāg, ha Topa te' hip punethok, ha Nōe te mīpkox xexka mīy, yā mīptut xexka', yā kōnāg yīmū' mōg nō'ōm. Hāpxip 'ihā tikmū'ūn xohix xakix kōnāg kopah, pa xohix te' 8 mōxakus mīpkox kopah, tu' xakix 'ohnāg, 'ap xakix'ah kōnāg kopah. ²¹ Yā mīpkox kopa' xakix 'ohnāg, yā' hi'. Hā kaxīy tikmū'ūn hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Tikmū'ūn kuxa tup, tu' kuxa mām Topa kopah, hap-tox pix. Yā putox pix'ax te tikmū'ūn xax pix 'ohnāg. Yeyox Kunnix putpu' hi', nūy tikmū'ūn hīnnā'. ²² Tu ta' mōg Yeyox Kunnix pepix pexkox tu', tu mōktu' yūm Topa yīm xe'e tu', tu pexkox yōg nōy xop xohix xat, xix pexkox yōg xexka xop xat, xix pexkox yōg xexkanāg xop xat.

4

¹ Hōmā Kunnix yīn xūy. Hā kaxīy 'āxop xūy putup kamah. Āpu hāmpe'āpaxeh Kunnix te hāmpe'pax putuk. Hamūn, tikmū'ūn xūy, puxix hāpkummuk mīy putuppax'ah. ² Āpu 'ūmīypax Topa te nōm putup, tu mōktu 'āxakix, ha Topa te 'āxat putup. Āpu 'ūmīy hok xate nōm putup. ³ Hōmā 'āxop te nōm mīy punethok, tu Topap-tup nōg xop te' mīy putuk. Yā Topap-tup nōg xop te hāpkummuk mīy pax, tu' nōy hā xupxetpax, tu' paptuxpax, tu hāpkute'expax, tu' xītpax tikmū'ūn xohix mūtik, tu yāy kotīnnāhā', nūy kenmuk xo'oppax, tu topa komut xop pu hām'āktuxpax. ⁴ Pa hōnhā 'āxop te hā kaxīy mīy 'ohnāg Topap-tup nōg xop mūtik. Ha Topap-tup nōg xop te: "Teptu 'āxop te hāpxopmā hok 'ūgmūg mūtik?" Kaxīy. Yā 'āxop gāy 'ohnāg, tu hāpkummuk mīy 'ohnāg

nōmūtik, yīy 'āxop mānōg, nūy 'āxop 'āktux kummuk. ⁵ Pa hāpxip 'ihā nōm kummuk xop te Topa keppa' pip putup, ha Topa te nōm yōg hāpxopmā'ax kopit putup, ha nōm te yāy yōg hāpxopmā'ax 'āktux putup. Yā Topa te hi xop yōg hāpxopmā'ax kopit putup, ha ta' xakix xop putpu' hip-tup, ha Topa te yōg hāpxopmā'ax kopit putup kamah. ⁶ Hā kaxīy xakix xop te Topa yōg hām'āpax max'ax 'āpak. Hōmā nōm xakix xop yā tikmū'ūn, tu' pip hām xexka tu', ha Topa te yōg hāpxopmā'ax kopit. Nōm xop yōg yāmīy te Topa yōg hām'āpax max'ax 'āpak, nūy hāpxopmā'ax te Topa yōg putuk.

⁷ Hāpxip 'ihā hāpxop xohix nōg putup. Yā' kux. Āpu 'āp-tox max. Pa 'ātix, nūy Topa pu hām'āktux max. ⁸ Āpu 'ānōy putuppaxnām. Xate 'ānōy putuppax, nūy ta' nōy yōg hāpkummuk mīy'ax yūmmūg kutōgnāg. ⁹ Āpu 'āpet xōnpax, puyīy puknōg xop mōxakux. Āpu hām'āktux hok, hu: "Ātep-tup'ah puknōg xop nūnteh." Kaxīy. ¹⁰ Topa te tikmū'ūn ka'ogāhā', puyīy Topa pu hāpxopmā max. Tute yāp-xet ka'ogāhā', pu hāpxopmā', tu' nōy ka'ogāhā', pu hāpxopmā' nōy mīy, yā 'ūxohix ka'ogāhā te kaxīy. Āpu nōm xohix mīy, nūy tikmū'ūn hā 'ātehet, ¹¹ Topa te 'āka'ogāhā', xayīy 'āxop tikmū'ūn xohix pu hām'āktux. Āpu Topa yōg hām'āktux 'āktux tikmū'ūn pu'. Topa te 'āka'ogāhā', xayīy 'āxop kuxa mām xop pu hāpxopmā max. Āpu hāpxopmā max, 'ihā Topa te 'āka'ogāhā', puyīy tikmū'ūn te: "Yā' max xe'ēgnāg Yeyox Kunnix". Kaxīy. Āpu Topa pu nōm 'āktux kamah, hu: "Āmax xe'ēgnāg. 'Āka'oknām. 'Ūgmū'āte nōm 'āktux putup hāmīyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. Kaxīy.

Yeyox kopa' kuxa mām xop xūy

¹² 'Ūkxape xop, 'āte 'āp-tuppax. 'Āxop te' xūy xexka hā tot, yā tikmū'ūn te 'āxop kute'ex kummuk. 'Āpu hām'āktux hok, hu: "Teptu 'ūkxūy xexka'?" Kaxīy. Hā kaxīy hām'āktux hok. Yā Topa te' xat, pu' kuxa mām xohix xop xūy hā tot. ¹³ Āpu 'ākuxa hittup. Yā Kunnix te' xūy hā tot, ha ta' 'āxop te xūy hā tot kamah. 'Āxop te xūy hā tot, xayīy 'āxop kuxa hittup xexka putup, 'ihā putpu' nūn Yeyox, ha tikmū'ūn xohix te' yūmmūg putup 'ūmax xe'ēgnāg Yeyox. ¹⁴ 'Āxop kuxa mām Yeyox kopah, tu Kunnix mūtik 'āmōg, yīy ta tikmū'ūn te 'āxop mānōg, nūy 'āxop 'āktux kummuk. Āpu 'ākuxa hittup. Tikmū'ūn te 'āxop kute'ex kummuk, Topa Koxuk mōg 'āxop mūtik hah, yā' Koxuk xe'ēgnāg. ¹⁵ Pa xate' nōy putex, pe' xupxet, pe hāpkummuk mīy, pe hāpxūmāhāy, ha' nōy te xa hā yānān, yīy 'āxūy. 'Āmhok! Kaxīy hok. Yā hitop 'āxūy. ¹⁶ Pa 'ākuxa mām Yeyox Kunnix kopah,

yī ta' nōy te 'ākute' ex kummuk, ha 'āxū. Hamūn. Yā' max nōmhā'. Āpu 'āyāyhāhup hok. Āpu Topa pu hām'āktux, hu: "Kunnix, 'āmōg 'ūgmūtik. Āmax". Kaxī.

¹⁷ Hāpxip 'ohnāg 'īhā Topa te tikmū'ūn yōg hāxpomā'ax xohix kopit putup, tu yāy yōg tikmū'ūn yōg hāxpomā'ax kopit putup hāmāxap. Texīy Topa te tikmū'ūn yōg hāmxompmā'ax kopit kux putup? Yā tute Topa yōg hām'āpak max'ax 'āpak hok xop yōg hāxpomā'ax kopit putup, nūy hāpkummuk hā yānān. ¹⁸ Yā Topa yōg tappet te:

"Yā hāxpomā'ax ka'ok Topa te tikmū'ūn kuxa kummuk xit, puyīy hāpkummuk mīy'ax hā yānān hok.

Texīy Topap-tup nōg xop nōm te hāpkummuk mīy'? Yā Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān putup." Kaxīy.

¹⁹ 'Āxop te' xūy hā tot, Topa te' xat hah. Āpu Topa kopa 'ākuxa mām ka'ok. Topa te 'āxop mīy. Āpu 'ākuxa mām' Topa kopah, nūy hāxpomā'ax max. Topa te xa hām'āktux xex, tu nōm xohix mīy.

5

Yeyox kopa kuxa mām xop pēnā'ax xop

¹ 'Ūkuxa mām xop pēnā'ax max xop, 'āte xa' kax'āmi'. 'Ūgmūn yā' kuxa mām xop yōg pēnā'ax max kamah 'āxop putup. Hōmā Yeyox xūy, tu' xok, ha 'āte' pēnāhā', tu tikmū'ūn pu nōm 'āktux, yī tikmū'ūn tek kummugāhā'. Hāpxip 'īhā putpu' nūn putup Yeyox, ha 'āte' Kunnix pēnāp-tup yā' max xe'ēgnāg, ha Kunnix te xa maxnāp-tup. ² Āpu 'ūkuxa mām xop pēnā max, yā kahnēn pēnā'ax te kahnēn pēnā max putuk. Topa te xa' popmāhā 'ūkuxa mām xop, xayīy pēnā'. Āpu 'ūp-tuppax, nūy nōm pēnā'. Yā Topa tep-tup. Āpu 'ākokōn hok, pa nōm xop pēnā max. Xate' kuxa mām xop pēnāhā', nūy tayūmak pop, puxix tu' kummuk. Pa xate' kuxa mām xop pēnāp-tuppax, puxix tu' max. ³ Āpu' kuxa mām xop xatpax hok, xate nōm pēnāhā', pa 'āpu hāxpomā'ax, puxix nōm 'āpēnā', nūy kama' mīy 'āputuk. ⁴ Hāpxip 'īhā putpu' nūn putup Yeyox. Kahnēn xuxyā te' pēnā'ax pēnā max. Hā kaxīy Yeyox te 'āxop pēnā max, tu xa' popmāp-tup 'ūxat'ax xexka yōg kuxxax max xe'ēgnāg, nūy 'āxexka mīy.

⁵ Tik tup xop, 'āpu tik hitap xop 'āpax, nūy 'āyīpkox pi'. Āpu yāy kutōgnāg pe'āpaxeh, nūy nōy hā 'ātehet. Yā Topa yōg tappet te: "Topa tep-tup'ah yāy xexka pe'paxex xop, pa Topa te yāy kutōgnāg pe'paxex xop pu hāmmmaxnāhā". Kaxīy. ⁶ Āpu yāy kutōgnāg pe'āpaxeh nōy nā mōg, ha Topa ka'ok te 'āxop hā' tep-tup, tu hāpxip 'īhā tutep-tup putup, tu 'āxop xexka mīy putup. ⁷ 'Ok 'ākuxanōg? Āpu

hām'āktux Topa mūtik, nūy 'ākuxa mām ka'ok Topa kopah, nūy 'ākuxanōg kux.

⁸ Pa 'ātix! Hāmpēnā'. Yā Hāmgāyāgnāg 'ūgāy, tu hāpkumep. Hāmgāy te': mit, mit, mit. Yā xok xak, nūy putex. Hā kaxīy Hāmgāyāgnāg tep-tup, nūy 'ākuxa mām'ax kuxyā'. ⁹ Āpu 'ākuxa mām mōkumōg, Āpu 'ūtuxhok, pu Hāmgāyāgnāg 'āxop mōgā hok, xayīy hāpkummuk mīy hok. Yā xate' yūmmūg 'āxape kuxa mām xop xohix pip hāpxexka xohix tu', ha' kuxa mām hok xop te nōm kummugāhā', yā 'āxop kummūgā putuk. ¹⁰ 'Āxop xūy putup 'ūxeheh, pa hāpxip 'īhā' kux, ha Topa max xe'e te xa maxnāp-tup, tu 'āxop xānāp-tup, xayīy pi' 'āxop Kunnix mūtik mōkuma'āmōg, ha' kux 'ohnāg. Yā' max xe'ēgnāg. Topa te 'ākuxa māmmāp-tup, tu xa ka'ok hōm putup. 'Ākuxa mām putup Topa ka'ok kopah. ¹¹ Yūmūlāte: "Topa 'ūka'ok xexka hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. Hamūn." Kaxīy.

Tikmū'ūn te 'āxop pe'paxex

¹² 'Āte hām'āktux, ha Xinax te hām'āktux kax'āmi nū tappet tu'. 'Āte' yūmmūg Xit yā yūmmūg taknōy putuk, tu 'ātu' xip ka'ok. 'Ātep-tup, nūy 'ākuxa hittupmā'. 'Āte xa hām'āktux 'ūxe'e nūhū hām'āktux Topa max yōg. Āpu 'ākuxa mām Topa yōg hām'āktux kopah.

¹³ Üpip Yeyox kopa kuxa mām ka'ok xop hāpxexka Maminōn tu', yā 'āxape xop. Topa te nōm yīmōgātux. Nōm te 'āxop pu hām'āktux 'āxop pe'paxex. Ha ta' xip kama 'ūk-tok pit putuk Mā'ak, tu 'āxop pu hām'āktux kamah 'āxop pe'paxex.

¹⁴ 'Āxop yāy tu nū'nāhā'. Āpu yāy putup-pax, yā xape xop max putuk. 'Ātep-tup, xayīy 'āxop kuxa mām max, yā 'āxop yā Kunnix yōg xop. Hamūn.

Tu ta tu' kux.

PET TE TAPPET KAX'ĀMI II

¹ 'Ūgmūn Xīmām Pet. Yeyox Kunnix tek xat, tu nūgkutnālā'. 'Āte 'āxop pu' kax'āmi nūhū tappet. Topa te 'ākuxa tupmāhā xix Yeyox Kunnix te', xa tu 'ākuxa max. Yeyox Kunnix te yūmmūg kuxa kummuk xit. Topa te 'ākuxa māmmā max xix Yeyox Kunnix te', 'ūgmūg putuk. Yā' max kuxa mām'ax, yā hāpxop takat putuk.

² 'Ātep-tup, puyīy Topa xa maxnā punethok, nūy 'ākuxa māmmā punethok, xayīy 'āxop Topa yūmmūg xix yūmūg xuxyā Yeyox yūmmūg.

Topa te tikmū'ūn xānāhā', tu nōm yīmōgātux

³ Topa 'ūka'ok, tu yūmū'ā hāpxop xohix popmāhā', 'ūyīy hāmmax mīy, nūy Topa max putuk, tu Topa yūmmūg. Topa te yūmūg xānāhā', 'ūyīy yūmū' nūmūtik pi', nūy 'ūyōg max xe'ēgnāg pēnā'. Yā' xexka', tu' max Topah. ⁴ Ha kaxīy Topa te yūmū'ā hāpxop xe'ēgnāg 'āktux xex, 'ūyīy hāpxopmā kummuk putup xūy kux, tu hām xexka xohix yōg tikmū'ūn putuk hok nōm te yāy kummugāhā', pa yūmū'āte Topa putuk putup. ⁵ 'Āxop kuxa mām ka'ok Topa kopah. 'Āpu hāpxopmā max nōynā mōg. 'Āxop te hāpxopmā max. 'Āpu hāmyūmmūg nōynā mōg. ⁶ 'Āxop te hāmyūmmūg. 'Āpu hāpxopmā kummuk putup xūy kux nōynā mōg. 'Āxop te hāpxopmā kummuk putup xūy kux. 'Āpu hāpkummugā hā tot nōynā mōg. 'Āxop te hāpkummugā hā tot. 'Āpu Topa putuk nōynā mōg. ⁷ 'Āxop te Topa putuk. 'Āpu Yeyox kopa mām ka'ok xop putuppax nōynā mōg. 'Āxop te Yeyox kopa kuxa mām ka'ok xop putuppax. 'Āpu 'ānōy putuppax nōynā mōg. ⁸ 'Āxop te' mīy punethok te kaxīy, nūy ta Yeyox Kunnix yūmmūg xexka', tu tikmū'ūn pu Yeyox 'āktux max putup. ⁹ Pa xate' mīy 'ohnāg te kaxīy, nūy ta 'āxop hāmyūmmūg kutōgnāg, nūy hāmpēnāg-tōgnāg putuk, nūy pa hok xop putuk. Yā' Yeyox te 'ākuxa kummuk xit, pa xate' xaxok.

¹⁰ 'Ūkxape xop, Topa te 'āxop xānāhā', tu 'āxop yīmōgātux. 'Āpu Topa yōg putat hā mōg kuma mog. Hā kaxīy 'ākuxa mām kux putup'ah, ¹¹ tu pexkox hā mōxakux putup, pa' pip putup yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix yōg tikmū'ūn, yā' kuxa tup xop, ha Topa te 'āxop xat putup hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā.

¹² Hōmā 'āxop te' xupak nōm hāpxop xe'e xohix, tu 'āyīpcox pip, tu' mīy punethok. 'Āxop te nōm yūmmūg xexka'. Pa xa nōm yūmmūgāhā 'ūxeheh, pu' max. 'Āte

nōm xop 'āktux putup punethok 'ūxeheh.

¹³ 'Āte hāmpekpxex 'īlkxip, kopxix xa nōm yūmmūgā 'ūxeheh. ¹⁴ 'Āte' yūmmūg, hāpxip Thāg xip kux putup, yāg xok putup, yā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix te 'ā nōm 'āktux.

¹⁵ Hōmā 'āte xa yūmmūgāp-tup punethok 'ūxeheh, xayīy 'āxop nōm xaxok hok. Hāpxip Thāg xok putup, ha a 'āxop te nōm hāpxop xaxok putup'ah.

Kunnix xe'ēgnāg 'āktux

¹⁶ 'Ok 'ūgmū'āte xa yāy yōg hām'āktux hitop 'āktux, nūy xa hām'āktux yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix putpu' nūn'ax max xe'ēgnāg? 'Āmhok. 'Ap hitop'ah hām'āktux. Pak mū'āte' pēnāhā Yeyox 'ūxexka', tu' max. ¹⁷ Yā hōmāg mū'āte' pēnāhā'. Yūmūg 'ātak Topa xip pepix pexkox tu', ha ta' xip Yeyox nūn'te 'ūgmūg mūtik, hak mū'āte' xupak, Topa te: "Nūhū yā 'ūgkutok pit. 'Āte mō'yā xe'ēgnāg xexka'." Kaxīy. Hā kaxīy Topa te yāy kutox xexka xe'ēgnāg mīy. ¹⁸ Yā nōm yāmūn xuper'ax te pexkox tu' nūn, ha tak mūg pip yīktix yīmū', tuk mū'āte nōm 'āpak, 'īhā' xip yūmūg xuxyā Yeyox xip. Yā' max xe'ēgnāg.

¹⁹ Hōmā 'ūhittap Topa pupi hām'āktux xop te Topak-tok 'āktux, ha ta hōnhāg mū'āte Yeyox pēnāhā'. Yā Topa pupi hām'āktux xop te kax'āmi hām'āktux xe'e', yā' koit'ah. Yā' xe'e'. 'Āpu nōm hām'āktux 'āpax, ha 'āxop te hāmyūmmūg putup. Kuyānām tat te putat tupmāhā'. Hā kaxīy Topa pupix hām'āktux xop yōg hām'āktux te Topa yōg putat max tupmāhā', yā Topa yōg putat tupmāp-tup, ha mōktu yā Yeyox Kunnix te putpu' nūn nōm hāptup 'īhā'. Māyōnnāg xexka xuper. Hā kaxīy Yeyox xuper putup kamah. ²⁰ 'Āpu hāmyūmmūg xe'e'. Hōmā 'ūhittap kit te Topa pupi hām'āktux, tu hām'āktux kax'āmi Topa yōg tappet tu'. Texīy hām'āktux? 'Ok hām yūmmūg xexka', hu hām'āktux? 'Āmhok. ²¹ 'Ok tikmū'ūn tep-tup, hu Topa pupi hām'āktux? 'Āmhok. Pa Topa te tu' popmāhā hām'āktux, ha Topa Koxuk te' yīygāhā'.

2

¹ Hōmā Topa pupi hām'āktux koit xop te kuxa mām ka'ok xop mūtik yāy koftnāhā', tu hām'āktux Topa pupi' hām'āktux, pa yā' koit. Hā kaxīy tikmū'ūn te 'āxop mūtik yāy koftnāp-tup, nūy 'āxop pu hāmyūmmūgā', pa yā' koit, tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāp-tup, nūy tikmū'ūn kuxa mām kuxyā', tu hām'āktux Topa yōg putat yōg hāmyūmmūg 'āktux, pa yā' koit, tu yūmūg xuxyā Yeyox 'āktux kummuk putup. Yeyox te tikmū'ūn pupi' xok, pa nōm te hām'āktux putup, hu: "Yeyox 'ap xe'e.ah." Kaxīy. Hā kaxīy mīy, ha Topa te yōg kummuk mīy'ax hā yānān putup mō'ka'ok. ² Topa te' yānān putup, pa

nōm kummuk xop te yāy yōg putat kummuk kopa' mōg, ha tikmū'ūn te nōm pēnāptup, hu Topa yōg putat max 'āktux kummuk putup. ³ Nōm tikmū'ūn kummuk te tayūmak putuppax, hu xa yāy yōg hām'āktux hitop yūmmūgāp-tup, xayīy 'āxop tu' pago. Pa Topa te yūmmūg, hu' hip. Hāpxip kutōgnāg 'ihā Topa te nōm xop yōg hāpxopmā'ax kopit putup, nūy yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān.

⁴ Hōmā' 'ūhittap pexkox yōg nū'pok xop te hāpkummuk mīy' pexkox tu', ha Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax yānān, yā nōm putyōn pexkox kūnāpa', tu nōm xex Hāmgāyāgnāg pet kopah, yā kanet ka'ok putuk, tu nōm kīy. Yā hāpkoxtap xexka'. Nōm te' hip, yā hāpxip 'ihā Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān putup. ⁵ Hōmā' 'ūhittap, ha ta tikmū'ūn xohix te hāpkummuk mīy kamah, tu Topap-tup nōg. Ha Nōe te tikmū'ūn pu Topa yōg hām'āktux xe'e 'āktux. Pa tikmū'ūn te hāpkummuk mīy kux 'ohnāg, ha Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān. Yā Topa te' xat, ha kōnāg xexka te hām xexka mō'nīy, ha tikmū'ūn xohix xakix kōnāg kopah. Pa' xakix hok Nōe xix yā xape xohix te' 7. Yā' pip mīpkox kopah, yā mīptut xexka kopah, tu kōnāg yīmū' mōg. Pa tikmū'ūn nōy xohix xakix kōnāg kopah. ⁶ Hōmā' 'ūhittap ha ta kōmēn Xonōm yōg tikmū'ūn xohix te Topap-tup nōg xix kōmēn Gōmōg yōg tikmū'ūn xohix te', ha Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān, ha kuxap te nōm kōmēn tix puk xix yōg tikmū'ūn xohix, ha' xakix. Topa te nōm Topap-tup nōg xop tu' yānān. Hā kaxīy tikmū'ūn te' yūmmūg Topa te tikmū'ūn xohix yōg hāpkummuk mīy'ax yānān putup. ⁷⁻⁸ Yā No te' pēnāhā'. Yā No te yāykotīnnāhā kōmēn Xonōm yōg tikmū'ūn kummuk mūtik. Yā tik max No, tu' pēnāhā tikmū'ūn te' nōy hā xupxētpax, tu' yīpkox 'ohnāg. No te tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax pēnāhā', tu' xupak, hu' kuxa hittup 'ohnāg, yā 'āmnīy xohix hā' kuxa hittup 'ohnāg. Kōmēn yōg tikmū'ūn xohix xakix, yā kuxap te' kix, pa Topa te No xut, ha' xok 'ohnāg. ⁹ Hā kaxīy yūmū'āte' yūmmūg Topa te Topap-tuppax xop mōy'ax hāpkummuk kopah, pa Topap-tup nōg xop kīy'ax, ha mōktu nōm 'āmnīy xupep. Yā tute Topap-tup nōg xop yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān putup. ¹⁰ Hamūn, Topa te tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān xekkap-tup, yā nōm tep-tuppax hāpxopmā'ax kummuk, hu' mīy 'ūxohix, tu Topa yōg xat'ax mīy 'ohnāg.

Hā kaxīy nōm te' koit xop, nōm te Yeyox kopa kuxa mām ka'ok xop pu hāmyūmmūgāhā', pa yā' koit, tu hām'āktux ka'ok, pa hāmyūmmūg 'ohnāg, tu yāy xexka pe'paxex, tu pexkox yōg max xop 'āpak 'ohnāg, pa nōm 'āktux kummuk. ¹¹ Nōm te' koit xop 'ūpu'uk, pa pexkox yōg nū'pok xop 'ūka'ok xexka', pa pexkox yōg nū'pok

xop te pexkox yōg max xop 'āktux kummuk 'ohnāg. ¹² Xokxop gāy xop te hāmpē'paxex max 'ohnāg, pa' gāy, ha Topa te' kuxyāp-tup. ¹³ Nōm te' koit xop te tikmū'ūn kummugāhā', ha Topa te nōm tu' yānān putup. Tikmū'ūn te hāpkummuk mīy'ax xaptop, puyīy tikmū'ūn nōm pēnā hok. Pa nōm te' koit xop tep-tuppax hāpkummuk mīy, puyīy tikmū'ūn nōm pēnā'. Nōm te pām māhā 'āxop mūtik, yā 'āxop te pām māhā', nūy Yeyox xok'ax pe'āpaxeh. Yā 'āxop te nōm te' koit xop mūtik yāyāhāphup. Nōm te pām māhā 'āxop mūtik, tu' koit putuppax, ¹⁴ tu 'ūn kummuk pēnāpax, tu hāpkummuk mīy'ax putup xūy kux 'ohnāg, tu' kuxa mām pu'uk xop pu hāmyūmmūgā kummuk, ha' kuxa mām koit'ax kopah. Nōm koit xop te tayūmak putup xūy, ha Topa te hām'āktux, hu: "Yā' kummuk nō'om". Kaxīy. Topa te nōm xūygāp-tup. ¹⁵ Nōm te' koit xop te Topa yōg putat max xak, tu yāy xaxogāhā', yā hāpxe'e yūmmūg 'ohnāg. Hōmā' Mana'ām, yā Meot kutox te tayūmak putuppax, tu hāpkummuk mīy, nūy tayūmak pop, ¹⁶ pa Topa te: "Kaxīy hok". Kaxīy. Yā Topa te Mana'ām yōg yomēn yīgāhā', yīy hām'āktux, hu: "Kaxīy hok". Kaxīy. Tu Mana'ām humpāhā'. Mana'ām xip Topa pupi hām'āktux xop kopah, pa' kummak. Hā kaxīy nōm te' koit xop te hāpkummuk mīy, yā Mana'ām putuk.

¹⁷ Tikmū'ūn te kōnāg xupup kox tu' mōg, nūy kōnāg 'ūm tat, pa' nak, puxi' tat 'ohnāg. Tikmū'ūn te hāmgōy xexka pēnāhā', tu hāmpē'paxex tex tip-tup. Pa 'āmuuh te hāmgōy xexka xit, ha tex ti 'ohnāg. Hā kaxīy tikmū'ūn mōg, nūy nōm te' koit xop yōg hāmyūmmūg 'āpax, pa hāmyūmmūg max 'ohnāg. ¹⁸ Nōm te' koit xop te yāy xexka 'āktux, tu hām'āktux hitop tikmū'ūn pu', tu' yūmmūgāhā tikmū'ūn te yāy yōg putup'ax mīy, pu' max. Yā' koit, pa tikmū'ūn te' xupak, tu' mīy. Yā hōmā tikmū'ūn te' kummuk xop nūm, pa hōnhā putpu' mōg. ¹⁹ Nōm te' koit xop te: "Āpu 'ūmīy 'āxop te nōm putup, puyīy 'ūnōy 'āxop xat hok." Kaxīy. Pa yā' koit. Xuxyā xop te kāmānat xop xatpax. Hā kaxīy tik yōg putup'ax te tik xatpax. Hamūn, nōm te' xat te xuxyā putuk, ha' nōy te' mīypax te kāmānat xop putuk. ²⁰ Hā kaxīy tikmū'ūn xohix. Tikmū'ūn te yāy putup'ax mīypax, yā' kummuk. Pa hāpxip 'ihā' kuxa mām yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix kopah, ha Yeyox te' kuxa kummuk xit, nūy' yānān tu' kuxa max tat. Pa hāpxip 'ihā' putpu' yāy putup'ax mīy. Nōmhā' kummuk xexka'. ²¹ Hamūn, tikmū'ūn te Topa yōg putat xe'e hā' mōg 'ohnāg, yā' kummuk miax. Pa tikmū'ūn te Topa yōg putat xe'e hā' mōg, pa' xak, tu' mōg, yā' kummuk xexka'. ²² Yā hām'āktux hittap putuk. Yā hām'āktux hittap, tu: "Kokex

yōgmī, tu putpu' māhā!" Kaxīy. Tu xe: "Tikmū'ūn te xapup pix, pa putpu' xe nō yāy muk putōy hā." Kaxīy. Hā kaxīy tikmū'ūn te hāpkummuk mīy kux, pa putpu hāpkummuk mīy.

3

Yeyox putpu' nūn putup

¹'Ūkxape xop, hōmā' āte xa tappet kax'āmi'. Hōnhā' āte xa' kax'āmi' ūxeheh nūhū tappet. Āte tappet tix kax'āmi', nūy xa hāmyūmmūgā ūxeheh, xayīy hāmpē'āpaxeh xe'e'. ² Hōmā' ūhittap Topa pupi hām'āktux xop xe'ēgnāg te Topak-tok putpu' nūn'ax'āktux, ha Yeyox yōg mō'pok xop te 'āxop pu nōm 'āktux kamah, yā Yeyox yōg hām'āktux 'āktux. Ātep-tup, xayīy xe nōm pe'āpaxeh. ³ 'Āpu nūn pe'āpaxeh hāmāxap. 'Āpu hāmyūmmūgā. 'Āxop te' yūmmūg, hām xexka yōg hāmyāxatamuk xox putox 'ihā' pip putup tikmū'ūn kummuk, tu yāy yōg putup'ax kummuk mīypax putup, tu 'āxop kute'ex kummuk putup, ⁴ tu: "Yeyox te hām'āktux xex 'ūputpu' nūn putup. 'Ok kaxīy hām'āktux? Teptu putpu' nūn 'ohnāg? Hōmā' Topa te' mīy hām xexka' xix hōnhā', yā 'ānnīy xohix te yāy putup. 'Ap nūn'ah. 'Ūpip mōnāyxop, tu' xakix, pa' nūn 'ohnāg." Kaxīy. ⁵ Pa nōm tep-tup'ah, nūy hāmpē'paxeh max. Hōmā' ūhittap Topa te' mīy hām xexka', yā kōnāg hā' mīy, tu kōnāg hā' xut, ⁶ tu ta hāpxop 'ihā' kōnāg hā hām xexka xohix xexka koxyōy xix tikmū'ūn xohix kōnāg hā' kix. Yā Topa te' xat. ⁷ Tu ta' xat putup, tu kuxap hā' koxyōy putup hām xexka xix pexkox yokomak xop. Yā Topa te' hip. Hāpxip 'ihā' tute Topap-tup nōg xop yōg hāpxomā'ax kopit putup, nūy yōg hāpkummuk mīy'ax hā yānān.

⁸ 'Āpu' xaxok hok nū hāpxop puxet. Hāmyāxatamuk te' 1.000 te' 'ānnīy puxet putuk Topa pu', yā Topa pu' yāy putup. ⁹ Topa te hām'āktux xex Topak-tok putpu' nūn putup. Tikmū'ūn te hāmpē'paxex hāmyāxatamuk xohix xexka nōg, pa' nūn 'ohnāg. Pe 'āmhok, 'ap xohix'ah. Topa pu hāmyāxatamuk xohix 'ohnāg. Pa Topa te' hip punethok, puyīy tikmū'ūn yāy yōg hāpkummuk mīy kux. Tutep-tup'ah tikmū'ūn koxyōy.

¹⁰ Pa nōm hāptup mō'nāp-tup, ha yūmūg xuxyā Yeyox putpu' nūn putup. Tikmū'ūn te xuxpet hip 'ohnāg, tu hāmpē'paxex 'ūnūn putup'ah xuxpet. Hā kaxīy tikmū'ūn te Yeyox hip putup'ah, tu hāmpē'paxex 'ūnūn putup'ah. Yā nōm hāptup mō'nāp-tup. Tikmū'ūn te' xupak putup hāmnūhūn xexka', yā' nōg putup pexkox yokoma' xop, yā māyōnnāg xohix puk putup, xix māyōn, xix māyōn hex, yā' xohix puk putup, ha' nōg putup hām xexka xix hām xexka yōg hāpxop xohix. ¹¹ Hā kaxīy 'ūnōg putup

hāpxop xohix. 'Āxop te' yūmmūg. Texīy 'āxop hōnhā? Putep mūn mīy putup hōnhā? Yā 'āpu hāpxomā' xe'e, yā Topa putuk. ¹² 'Āpu Yeyox te putpu' nūn'ax hip. Topa te yāy kutok putpu nū'kutnāp-tup. 'Āpu hāpxomā max, puyīy hāpxip kutōgnāg 'ihā' nū' Yeyox. Yeyox nūn putup, ha pexkox yokoma' xop puk putup, ha' nōg putup, yā' hāmpukpex xexka', ha māyōn hep pognān putup, xix māyōn hex, xix māyōnnāg xop. ¹³ Pa Topa te hām'āktux xex, ha yūmū'āte nōm hip, yā pexkox yokoma' xop tup hip, xix hām xexka tup. Yā Topa te' mīy putup. Ha 'ōnte tikmū'ūn te hāpxe'e mīy putup.

¹⁴ 'Ūkxape xop, 'āpu Yeyox te putpu' nūn'ax hip. Pu yā' ākuxa tup, nūy hāpkummuk mīy hok, yā Topa pu 'āmax, nūy yāy kix hok Topa mūtik. ¹⁵ 'Āpu hāmpē'āpaxeh hōnhā' Topa te' hip, yā' 'ap xupep'ah Yeyox hōnhā. Tute 'āxop xānāhā'. 'Āpu 'ōg hāpkummuk mīy kux, ha Topa te' ākuxa kummuk xit putup, nūy yānān, tu kuxa max tat. Yā yūmūg taknōy Paot te nōm hāpxop kax'āmi kamah. Yā Topa te Paot pu nōm yūmmūgāhā'. ¹⁶ Paot yōg hām'āktux te yōgnū putuk, tu nōm kax'āmi tappet tu'. Yā' pip hāpxop ka'ok 'uyōg tappet tu', ha tikmū'ūn te' yūmmūg mō'pu'uk. Pa' pip tikmū'ūn, tu hāmyūmmūg 'ohnāg, tappet kummuk, tu tikmū'ūn pu Paot yōg tappet yūmmūgā kummuk, tu' koit, yā Topa tappet xohix yūmmūgā kummuk, tu yāy kuxa mām kux.

¹⁷ 'Ūkxapexop, 'āte xa nōm kax'āmi', ha 'āxop te nōm yūmmūg. Pa 'ātix, nūy hāmyūmmūg, puyīy nōm koit xop xa yūmmūgā kummuk hok. Pa 'ātix, puyīy 'ākuxa mām kux hok. Yā nōm koit xop te Topa yōg xat'ax mīy 'ohnāg. ¹⁸ Topa te' xa maxnāhā'. 'Āpu 'ūtuxhok, puyīy Topa xa maxnā nōynā'āmōg. 'Āpu yūmūg xuxyā Yeyox Kuninx yūmūg nōynā'mōg. Yeyox te yūmūg kuxa kummuk xit. 'Āpu yūmū hām'āktux, hu: "Yeyox 'ūmax xe'ēgnāg." Kaxīy. 'Āpu yūmū Yeyox Kuninx xexka mīy hōnhā, xix' xexka mīy hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā.

Tu ta' kux.

YOĀM TE' KUXA MĀM KA'OK XOP PU KAX'ĀMI' I

Hām'āktux te tikmū'ūn hīnnāhā'

¹ 'Ūgmū'āte xa ka'āmi', nūy xa Topak-tok Yeyox Kunnix 'āktux, ha Topa yōg Hām'āktux putuk. Hōmā hāmyāxatamuk xohixnāg 'lhā', 'ap xip'ah hām xexka', xix pexkox, pa nōm Hām'āktux xip tap, yā Topak-tok, hak mū'āte' xupak, xi' pēnāhā', xik mū'āte 'ūgyīm hā' xupit, ha nōm Hām'āktux yā Topak-tok, tu' xohix hīnnāhā'. ² Tu ta tu' xip hām tu, hak mū'āte' pēnāhā', huk mū'āte nōm hām'āktux 'āktux putup, yā' hi xe'ēgnāg, tu' hi kux putup 'ohnāg, tu yūmūg Tak Topa mūtik ti ka'ok, ha yūmū'ā tu' mūg, ³ tu xa hām'āktux, nūy xa hāmyūmmūgā', yāk mū'āte' pēnāhā', tu' xupak, tu xa' xuktux, xayīk mūg kuxa mūtik yā 'ākuxap-xet. Kaxī yūmūg kuxap-xet yūmūg Tak Topa kuxa mūtik, xik-tok Yeyox Kunnix kuxa mūtik. ⁴ 'Ūgmū'āte tappet mūy, nūy 'ākuxa hittupmā', ha mōktu yā hittup xexka'.

Tu Topa te hāptupmāhā' āktux

⁵ Kunnix tek mū'ā hām'āktux, hak mū'āte xa' xuktux, hu: Māyōn te hāptupmāhā', tu' 'āmnīy koxtap nōā, hā kaxī Topa yā max xe'ēgnāg, tu hāpxopmā kummuk 'ohnāg. ⁶ Tikmū'ūn te: "Ūgkuxap-xet Topa kuxa mūtik," kaxī, tu hāpxopmā kummuk pax, puxix tu mō'āmā', tu yā' koit. ⁷ Tikmū'ūn te hāpkumep hāptup 'lhā, puxix putat pēnā max, ha' nōy xop xohix te' yōg hāpxopmā'ax pēnāhā'. Hā kaxī yūmū'āte hāmyok mīy, Topa putuk yūmū'āte hāmyok mīy, kopxix yūmūg kuxap-xet, ha Topak-tok Yeyox Kunnix yūmūg pupi' xok tap, tu yāy hep 'āta nū'nāhā', nūy yūmūg kuxa tupmā', ū yūmūg kuxa tu max.

⁸ Hu: "A 'āte hāpkummuk 'ūm mīy'ah," kaxī, kopxix yā' koit, 'ap hāpxe'e 'āktux'ah. ⁹ Pa yūmū'āte yāy hāpkummuk mīy'ax 'āktux, xix Topa pu' xuktux, puxix Topa' mīy'ax kummuk xaxogā', pu tu kux, Topa te hām'āktux xex hah, tu hāmyok mīy, nūy yūmūg kuxa kummuk tupmā', ū kuxa tu max. ¹⁰ Yūmū'āte: "Yāk kuxa max. 'Āte hāpxopmā kummuk 'ohnāg," kaxī, kopxix yā' koit, yā Topa te' koit 'āktux, tu Topa pu yūmūg yīpkox 'ohnāg.

2

Kunnix te yūmūg mōgnīyānām

¹ 'Ūgkutok xop, 'āte nū mīy tappet, xayīy 'āxop hāpkummuk mīy hok. Yūmūg 'ūm te hāpkummuk mīy, puxix Yeyox Kunnix te hāmyok mīy pax, tu yūmūg Tak Topa pu hām'āktux, yūmūg pupi hām'āktux, ² ha Topa te yūmū yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā',

yā Kunnix xok yūmūg pupi', nūy hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', pu tu kux. Ya' hep xop xohix yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā kamah.

³ Topa yōg xat'ax pu yūmūg yīpkox pi', kopxix yūmūg Topa yūmūmūg, tuk kuxa mām. Yā Topa yūmūmūg xe'e'. ⁴ Tikmū'ūn te: "Āte Topa yūmūmūg," kaxīy, pa' yōg xat'ax pu' yīpkox hok, puxix yā' koit, tu hāpkohē mīy. ⁵ Tikmū'ūn 'ūm te Topa yōg hām'āktux pu' yīpkox pi', puxix Topa mō'yāy xe'ēgnāg, hā kaxīy yūmūg kuxap-xet 'ūkuxa mūtik. ⁶ Tikmū'ūn te: "Ūgkuxap-xet Topa kuxa mūtik," kaxīy, pūyā mōg, nūy hāpxopmā max, nūy Yeyox Kunnix yōg hāpxopmā'ax tat.

Tu' xat'ax tup 'āktux

⁷ 'Ūkxape xop: 'Ūxat'ax hittap 'āte xa kax'āmi'. Yā hōmā tikmū'ūn te xa' xat'ax 'āktux, tu xa hām'āktux hāmāxap. ⁸ Pa kama' tup 'ūxat'ax. Yā Kunnix te' yūmūmūgahā', 'lhā tu hāpxopmā max. Yā' xohix te' pēnāhā', tu' hittup. Yā 'āmnīy tox kux putuk. Kunnix nūn, tu hāpxopmā max, tu yā hāptup koa putuk. Yā māyōn xupep, tu hām xexka xohix tupmāhā', ha kaxīy Kunnix nūn, tu hāmāx yūmūmūgahā', tu hāmmaxnāhā', ha mōktu 'āxop kama te hāpxopmā max.

⁹ Tikmū'ūn te: "Āte hāpxopmā max," kaxīy. Yāy xapep-tupnōg, puxix yā hitop tu hāpxopmāhā', tu tikmū'ūn nōy putuk, nōm te 'āmnīy koxtap hā hāpkumep, tu hāmpēnā 'ohnāg, xix hāmyūmmūg 'ohnāg, tu yā yāy mō'āmā'. ¹⁰ Tikmū'ūn te xapep-tup bax, puxix hāmyūmmūg, tu' nōy mō'nīyānām, puyīy hāpxopmā max, tu' kummugā 'ohnāg. Tu tikmū'ūn nōy putuk, nōm te hāptup 'lhā hāpkumep. Tu hāmpēnā max, nūy nōy mōgā max. ¹¹ Tikmū'ūn te' xapep-tup nōg, puxix tu tikmū'ūn nōy putuk, nōm te yāyaxok hāpkoxtap kopah. Tu hāmpēnā 'ohnāg, tu tik pa hok putuk, tu hāmyūmmūg 'ohnāg.

¹² 'Ūgkutok xop: 'Āte xa kax'āmi', hu: Yā Kunnix te 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', pu tu kux. ¹³ 'Ātak mūnōm xop: 'Āte xa kax'āmi', 'āxop te yūmūg xuxyā yūmūg hah, ha' xiaptap, 'lhā Topa te hām xexka mīy, ha' 'āxop te nōm yūmūg. 'Ātuk tup xop: 'Āte xa kax'āmi', 'āxop te hāpkummugā'ax kuxyāhā'.

¹⁴ 'Ūgkutok xop: 'Āte xa kax'āmi', 'āxop te yūmūg Tak Topa yūmūg hah, 'Ātak mūnōm xop: 'Āte xa kax'āmi', 'āxop te yūmūg xuxyā yūmūg hah, ha' xip tap, 'lhā Topa te hām xexka mīy. 'Ātuk tup xop: 'Āte xa kax'āmi', 'āxop ka'ok hah. Topa yōg hām'āktux te 'ākopa' xip, ha 'āxop te hāpkummugā'ax kuxyāhā'.

¹⁵ Topa hā' puknōg xop tep-tup nōg, yīy nōm pu 'ayīpkox hok, xi' yōg hāpxop putup hok. 'Āxop te 'ānōy yōg hāpxop putup xūy, hu ta yūmūg Tak Topap-tup hok. ¹⁶ Topa hā' puknōg xop te hāpxopmā kummuk, yā'

yōg hāpxomā'ax xohix te: yāy yōg putup'ax kummuk mīy, xi' nōy yōg hāpxop putup, xix hāpxop nū'xok, nūy yāy xexkānā'. Yā' xohix te Topa hā' puknōg xop yōg hāpxomā'ax, 'ap pexkox yōg'ah. ¹⁷ Ha hām xexka nōg putup, xi' yōg hāpxomā'ax xohix nōg putup, pa tikmū'ün te Topa pu hāpxomā max, xix nōm pu' yīpkox pi', puxix tu hī xe'e kux 'ohnāg.

Tikmū'ün te Kunnix hā' puknōg

¹⁸ 'Ūgkutok xop: Hāmyāxatamuk xohix xox putox te mō'nāp-tup. Tikmū'ün te xa hām'āktux, ha hām'āpak, yā' tik gāy xexka nūn, tu Kunnix tu' gāy, ha hōnhā tik gāy xop punethok, nōm te Kunnix tu' gāy, ha taxiy yūmū'ātē' yūmmūg: Yā hāmyāxatamuk xohix xox putox. ¹⁹ Nōm Kunnix tu' gāy xop te yūmū'ā nīm, 'ūpuknōg tu', 'ūkuxa mām xet tu'. Pax pu yūmū yōg, puxix yā tu pip ka'ok. Pa' mōg, nūy mōy 'ūxohix pu' mūg, yā yūmū'ā hā' puknōg.

²⁰ Kunnix te Topa Koxuk nū'kutnāhā 'āxop hah, ha 'āha yīxoho', tu xa hāpxe'e yūmmūgāhā'. ²¹ 'Āte xa kax'āmi', 'āxop te hāmyūmmūg hah, yā' koit'ax te hāpxe'e hā' puknōg, tu yāy putuk 'ohnāg.

²² 'Ū 'ūm te' koit? Tute' koit, nōm te: "Yeyox mūn'ap Kunnix'ah, Topa te Yeyox yāykutnā 'ohnāg," kaxiy. 'Ōhōm Yeyox tu' gāy, tu Topa yā Yeyox hā' Tak 'āktux hok, tu Yeyox yā Topa hāk-tok 'āktux hok, tute' koit tu hām'āktux. ²³ Tikmū'ün te Topak-tok 'āktux hok, puxix kamah 'Ātak 'āktux hok, ha tikmū'ün te Topak-tok putup, puxix tu' Tak putup kamah.

²⁴ Yīy hām'āktux'ax hittap xeh 'ākuxa kopah, nūy 'āhi xe'e'ēgnāg Topa yūmūg Tak mūtik, xik-tok mūtik, tu' kuxap-xet Topa kuxa mūtik, xik-tok kuxa mūtik. ²⁵ Yā Kunnix mūn te yūmū'ā hām'āktux xex, tu yūmūg xohix hīnnāp-tup xe'e'ēgnāg, 'ūg pip Topa yīkāgnāg pexkox tu'.

²⁶ 'Āte xa kax'āmi', puyīy tikmū'ün xa mōlāmā hok. ²⁷ Kunnix te Topa Koxuk yīxōnāhā 'āxop hah, ha tikmū'ün 'ūm te xa hāmyūmmūgāhā' hok. Yā Topa Koxuk mūn te 'ākopa' xip, tu xa hāmyūmmūgāhā', tu Topa yōg hām'āktux xohix yūmmūgāhā', tu xa hāpxe'e yūmmūgāhā', yīy hāmyūmmūgāhā' ax pu' yīpkox pi', nūy Kunnix kuxa mūtik 'ākuxap-xet.

²⁸ 'Ūgkutok xop: Ya hamūn. Kunnix kuxa mūtik 'ākuxap-xet, hu ta kuxānōg hok, 'īhā Kunnix te putpu' nūn, yīy yāyhāhup hok, 'ap yāy 'ūm xaptop putup'ah. ²⁹ Kunnix te hāmyok mīy, yīy yāy yōg tikmū'ün te hāmyok mīy kamah, yā' Topap-tok xop nō'ōm. Yā' max 'āxop te hāmyūmmūg.

3

Tu Topak-tok xop 'āktux

¹ Topa te mōg yūmūg yāy xe'e'ēgnāg, tu mōg yāy xe'e'ēgnāg, hu yūmūg 'āxet'ax mīy Topak-tok xop. Yā Topa hā yūmū'ā kutok xop xe'e'. Topa hā' puknōg xop te yūmūg putup nōg, Topa mūn yūmmūg 'ohnāg tu'. ² 'Ūkxape xop: Hōnhā Topa hā yūmūg kutok xop, ha yūmūg xuxyā nūn, kopxix yūmūg yāy yānān 'ūtup'ax, ha xīy a yūmū'ātēp yūmmūg'ah, pa Kunnix nūn, kopxix yūmūg yāy yānān, nūy Kunnix putuk, yūmūg xuxyā xe'e pēnāp-tup tu'. ³ Ha tikmū'ün te Kunnix nūn'ax hip, tu' xak, nūy hāpxomā max, nūy Kunnix yōg hāpxomā max tat.

⁴ Tikmū'ün te Topa yōg xat'ax pu' yīpkox hok, puxix tu hāpkummuk mīy. Yā hāpkummuk mīy, 'īhā' xat'ax tu yīpkox 'ohnāg. ⁵ Kunnix nūn, nūy yūmū yōg hāpkummuk mīy'ax kuxyā', tu hāpkummuk mīy 'ohnāg. Yā 'āxop te' yūmūg tap, ⁶ yīy tikmū'ün kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik, puxix tu hāpxomā max, tu' a hāpkummuk mīy pax'ah. Pa tikmū'ün te hāpxomā kummuk pax, puxix Kunnix pēnā hok, xi' yūmmūg hok kamah.

⁷ 'Ūgkutok xop: 'Ōg pa'āti', puyīy tikmū'ün xa mōlāmā hok. Tikmū'ün max te hāmyok mīy, ha kaxiy Kunnix te hāmyok mīy. ⁸ Tikmū'ün te hāpxomā kummuk pax, puxix Hāmgāyāgnāg yōg, yā Hāmgāyāgnāg te hāpxomā kummuk tap. Topa te hām xexka mīy, 'īhā Hāmgāyāgnāg te hāpkummuk mīy tap. Ha Kunnix nūn, nūy Hāmgāyāgnāg yōg hāpxomā'ax nōdā', pu tu nōg.

⁹ Topa Koxuk te Topak-tok xop ka'ogāhā', puyīy hāpxomā kummuk hok, Topak-tok xop tu'. ¹⁰ Topak-tok xop xix Hāmgāyāgnāg kutok xop 'ap yāy putuk'ah. Yā Hāmgāyāgnāg kutok xop te hāpkohe mīy, tu' nōy putup hok.

Tu yāy putup pax 'āktux

¹¹ 'Āxop te hām'āktux hittap 'āpak, hu: "'Ūyā yūmūg xohix yā yāy putup pax.' Kaxiy. ¹² Tik hittap Kāyīy te yāy taknōy 'Ameo putex. 'Ānōy putex hok, nūy Kāyīy putuk hāpxomā hok. Ha Hāmgāyāgnāg xop yōg, tu yāy taknōy putex. Tep tu Kāyīy tep-tex? Yāy kūmīy'ax kummuk tup-tex, 'ūtaknōy te hāpxomā max, yīy Kāyīy tep-tex.

¹³ 'Ūkxape xop: Topa hā' puknōg xop te 'āp-tup nōg, pāyā 'ākuxānōg hok. ¹⁴ Hōmā yūmū'ātē hāpxomā kummuk pax, pāyā Kunnix te yūmūg kuxa hīnnāhā', yīy yūmūg nōy putup pax xexka nōmhā. Yā taxiy hā yūmūg yāy kuxa hī'ax yūmūg. Tikmū'ün te' nōy putup hok, puxi' kuxa hi 'ohnāg. ¹⁵ Tikmū'ün te' xapep-tup hok, puxix tu kuxa kopap-tex, ha tikmū'ün tep-tex, puxix tu kuxa hi 'ohnāg. ¹⁶ Ha yūmū'ātē putup pax yūmūg. Yā Kunnix xok yūmūg pupi', nō yūmūg yāy xe'e'ēgnāg, tu yūmū'ā tu' xok, 'ūyā yūmūg xape pupi xakix kamah! ¹⁷ 'Ūptexop

xexka te' nōy hok 'ūm pēnāhā', tu hāpxop 'ūm hōm hok, 'ūkuxa ka tu', puxip-texop te Topa 'ūm putup pax 'ohnāg.¹⁸ 'Ūgkutok xop: 'Āxop te 'ānōy putup, ha hāpxopmā max, nūy 'āyī'ax hāp-tup puxet hok. Pa hāpxopmā max, nūy 'ānōy hā 'ātehet, nūy tup-tup pax xe'e'.

Tu kuxānōg hok Topa keppa 'āktux

¹⁹ Hā kaxīy yūmū'āte hāmyūmmūg, yāy yōg hāpxopmā'ax max hā yūmū'āte hāmyūmmūg. Yā yūmūg mūn Topa yōg, hu yūmūg kuxa mām ka'ok Topa kopah.²⁰ Yūmū'āte yāy kuxa yīkotip, tu yā yāy kuper, puxix Topa hāmyūmmūg, nūy yūmūg kuxa tu yūmmūg kamah.²¹ Yūmūg kuxa yā yāy kuper hok, kopix yūmūg mōg yāy nīynām, nūy Topa keppa' pi', nūy nōm pu hām'āktux, nūy yūmūg kuxānōg hok.²² Topa pu yūmūg yīpkox pīp, yīy ta yūmūg xat, 'ū hāpxopmā max, hu Topa tu' xak, 'ū yūmū'ā hāpxop 'ūm popmā', ha' popmāhā'.²³ Ha Topa te' xat, hu: "Ākuxa mām 'Ūgkutok Yeyox Kunnix kopah," kaxīy. Tu xe: "Āpu 'āxohix yāy putup pax," kaxīy. Yā kaxīy Kunnix te yūmū'ā xat tap.²⁴ Tikmū'ūn yīpkox pīp, puxix tu kuxap-xet Topa kuxa mūtik, xix Topa kuxa nōm mūtik kuxap-xet, tu yāy Koxuk yīxonnāhā', pu yūmū'ā hāmyūmmūgā".

4

Tu' Koxuk xe'e 'āktux, xi' koxuk te mō'āmā'ax 'āktux

Tu' Koxuk xe'e 'āktux, xi' koxuk te mō'āmā'ax 'āktux

¹ Tikmū'ūn punethok te: "Topa Koxuk tek kopak xip," kaxīy. Nāy, 'āpu nōm xop yīkotip, nūy hāmyū mmūg. Pe yā Topa Koxuk xe'e te nōm kopa' xip. Yā tikmū'ūn punethok te hām'āktux max, pa Topa pupi hām'āktux'ah. Yā mō'āmā'² Hā kaxīy 'āxop te' kopit'ah, hu: Tikmū'ūn te Yeyox Kunnix 'āktux, tu Yeyox yā tikmū'ūn kutox 'āktux, puxix Topa Koxuk xip nōm xop kopah.³ Pa nōm tikmū'ūn te hām'āktux hok, tu: "Ap tikmū'ūn kutox xe'e'ah," kaxīy, puxix Topa Koxuk 'ūkopa tu xip 'ohnāg. 'Āmhok. Pa' koxuk puknōg te' kopa' xip, nōm te Yeyox tu' gāy. Hōmā tikmū'ūn te' koxuk puknōg nūn'ax 'āktux, ha hōnhā hām xexka tu' xip.

⁴ 'Ūgkutok xop: Yā 'āxop Topa yōg, hu hām'āktux hā mō'āmā'ax xop kuxyāp-tup. Yā Topa Koxuk te 'ākopa' xip, tu' ka'ok xe'e'egnāg, ha' koxuk puknōg pu'uk.⁵ Topa hā' puknōg xop te yāy yōg hāpxopmā'ax 'āktux, ha yāy yōg xape xop te hām'āpak, tu Topa hā' puknōg xop hā' xape, hu hām'āpak.⁶ Pāyā yūmūg mūn Topa yōg, Tikmū'ūn te Topa yūmmūg, puxix yūmū' yōg hām'āktux 'āpak, ha tikmū'ūn te Topa yūmmūg hok, puxix hām'āpak hok. Ha kaxīy yūmū'āte

Topa Koxuk yūmmūg, xi' koxuk te mō'āmā'ax yūmmūg kamah.

Topa te tikmū'ūn mō'yāy xe'e'egnāg 'āktux

⁷ 'Ūkxape xop: 'Ūyā yūmūg yāy putup pax, yā Topa te yūmūg ka'ogāhā', 'ū xape putup pax. Tikmū'ūn te' xape putup pax, puxix yā Topak-tok, tu Topa yūmmūg.⁸ Tikmū'ūn tep-tup pax hok, puxix Topa yūmmūg hok, yā Topa te mō'yāy xe'e'egnāg.⁹ Tu yūmūg yūmmūgāhā', tu tak-tok puxehnāg nū'kutnāhā', tuk-tok puxehnāg nū'kutnāhā hām xexka tu', pu yūmūg pupi tu' xok, nūy yūmūg kuxa hīnnā xe'e'egnāg.¹⁰ Ha Topa te yūmūg mōg yāy xe'e'egnāg. 'Āmhok. Pa Topa te yūmūg mōg yāy xe'e'egnāg, huk-tok nū'kutnāhā', pu yūmūg pupi tu' xok, hak-tok xok, nūy yūmū' yōg hāpkummuk mīy'ax xohix xasogā', pu tu kux.

¹¹ 'Ūkxape xop: Topa te yūmūg mōg yāy xe'e'egnāg, 'āpu yūmūg kamah yāy putup pax.¹² A tikmū'ūn te Topa 'ūm pēnā xet'ah. Yūmūg yāy putup pax, puxix Topa yūmūg kuxa hā yā tu kuxap-xet, ha mōktu yā mō'yāy xe'e'egnāg.¹³ Hā kaxīy yūmūg kuxa mām ka'ok, 'ūyīy kuxap-xet Topa kuxa mūtik. Yā Topa te yūmūg kopa' xip, tu yāy Koxuk xe'e'egnāg yīxonnāhā', yūmū'ā'.¹⁴ Hak mū'āte Topak-tok pēnāhā'. Yā Topa tek-tok nū'kutnāhā hām hāh, pu Topa hā' puknōg xop pupi tu' xok.¹⁵ Tikmū'ūn te Yeyox Kunnix yā Topak-tok 'āktux, puxix Topa kuxa nōm mūtik kuxap-xet.¹⁶ Yā yūmū'āte Topa yōg mō'yāy'ax yūmmūg, ha yūmūg mōg yāy xe'e'egnāg, ha yūmūg kuxa mām ka'ok nōm kopah.

Topa mūn mō' yāy'ax xe'e'egnāg, ha tikmū'ūn te' nōy putup pax, puxix tu kuxap-xet Topa kuxa mūtik, ha Topa kuxa te nōm mūtik kuxap-xet 'ūyānān tu'.¹⁷ Topa te mōg yāy xe'e'egnāg, tu mōktu yūmūg kuxa kopa' xip ka'ok, ha yūmū'āte mōg yāy nīynām. Ha hāptup xe'e mō'nāp-tup, 'lāhā Kunnix xe'e te putpu nūn, nūy hep xop xohix yōg hāpxopmā'ax kopit. 'Ūyā yūmūg hāpxopmā max, Kunnix te hāpxopmā max putuk!¹⁸ Tikmū'ūn te' nōy putup pax, puxix tu' yīpkutuk hok, tup-tup pax, hu' yīpkutuk hok. Tikmū'ūn te' nōy yīpkutuk, puxip-tup kutōgnāg, tu' gāy'ax yīpkutuk, hu' kuxa xūy.

¹⁹ Topa te yūmūg mōg yāy xe'e'egnāg hāmāxap, yīk-nāy tu yūmū'āte Topap-tup pax.²⁰ Tikmū'ūn te: "Āte Topap-tup pax," kaxīy, tu' xape 'ūm nōy putup nōg, puxi' koit. Tikmū'ūn te' nōy pēnāhā', tup-tup hok, puxix Topap-tup hok kamah. 'Ap pēnā xet'ah.²¹ Yīy Kunnix te yūmūg xat, hu: "Tikmū'ūn te Topap-tup pax, puxi' xape putup pax kamah," kaxīy.

5

Tute' gāy xop kuxyā' āktux

¹ Tikmū'ün kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, tu yā Topa yōg hāmyāykutnā'ax yūmmūg, puxix nōm tikmū'ün Topa hāk-tok. Tikmū'ün te' Tak 'üm putup pax, puxik-tok xop putup pax kamah. ² Yūmū'āte Topap-tup pax, tu 'ög xat'ax mīy, hu Topak-tok xop putup pax kamah, tu' yūmmūg. ³ Tikmū'ün te Topap-tup pax, tu' yīpkox pip, 'ap xat'ax ka'ok'ah, yūmūg mōg yāy xe'ēgnāg hah. ⁴ Yā Topak-tok xop te' gāy xop kuxyāptup, yūmūg kuxa mām ka'ok, puxix Topa hā' puknōg xop kuxyāptup. ⁵ 'U 'üm te' kuxyāptup? Nōm xop kuxa mām ka'ok Yeyox kopa xop, tute' kuxyāptup, nōm te hāmyūmmūg, yā Yeyox mūn Topak-tok.

Tu Yeyox Kunnix 'āktux

⁶ Tu' nūn, hap-tox pix kōnāg hā, ha' hep 'āta nū'nāhā'. Üp-tox pix, 'lhā Topa te yāy kutox 'āktux, ha yūmūg pupi' xok, 'uyūy yūmū'ā Topa hā kutox xop kamah. Ha Topa KoXuk te: "Hamūn! Yā hām'āktux xe'e'!" kaxīy. ⁷⁻⁸ Yeyox Kunnix yā Topak-tok xe'ēgnāg. Topa KoXuk te yūmūg kuxa kopa hāmyūmmūgāhā', 'uyūy hāmyūmmūg, xix Yeyox putox pix, 'lhā Topa te hām'āktux, xix Yeyox te yūmūg pupi' xok, nūy yūmūg kuxa kummuk xit, nūy tu kuxa maxnā', yā hāpxopmā'ax 3 hā yūmūg kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah. ⁹ Tikmū'ün te hām'āktux, kopxix yūmūg xupax, ha Topa te hām'āktux, kopxix yūmūg yīpkox pi', hāpxe'e' 'āktux hah, ha Topa te Yeyox yā yāy kutox 'āktux. ¹⁰ Tikmū'ün kuxa yūm ka'ok Topak-tok kopah, puxix yāy kuxa tu: "Hamūn!" kaxīy. Tikmū'ün kuxa yūm hok, puxix tu Topa te yā' koit 'āktux, Topa yōg hām'āktux pu' yīpkox 'ohnāg hah, ha Topa te: "Yeyox mūn yā 'ügkutok xe'e'!" kaxīy. ¹¹ Tu xe: "Āte 'ākuxa hinnāhā xe'ēgnāg, 'ügkutok hā 'ākuxa hinnāhā, ha 'āhi kux 'ohnāg," kaxīy. ¹² Topak-tok te tikmū'ün mūtik tihi', puxix tu kuxa hi xe'e', ha tikmū'ün mūtik ti hok, puxix tu hi 'ohnāg.

Tu' hi xe'ēgnāg, ha' kux 'ohnāg 'āktux

¹³ Āte xa kax'āmi', nūy xa hāmyūmmūgā'. Āxop kuxa mām ka'ok Topak-tok kopah, tu 'ākuxa hi xe'ēgnāg. ¹⁴ Topa keppa yūmūg pip, tu' yīpkutuk 'ohnāg, tu Topa tu' xak, pu hāpxop 'üm hōm, 'uyūy yūmūg hāpxopmā max, puxix yūmū'ā' hōm. ¹⁵ Yūmū yōg hām'āktux 'āpak hah, hu yūmū'ā' hōm putup.

¹⁶ Pēyā tikmū'ün te' xape pēnāhā', ha hāpkummuk mīy miax, yīy Topa te' xūygāptup, pāyāp xok putup'ah. 'Āpu Topa tu' xax, pu 'āxape hīnnā', puyī tu' xok hok. Yā hāpkummuk miax. Pēyā' xape te hāpkummuk xexka mīy, pūyā Topa tu' xax hok, puyī' hīnnā'. Yā' xok putup. ¹⁷ Hāpkummuk mīy'ax

xohix te yāy pu hāpkummugāhā', pa 'ap xohix tep-tex'ah.

¹⁸ Topak-tok xop 'ap hāpxopmā kummuk pax'ah, Topak-tok te' pēnā max hah, yīy Hāmgāyāgnāg te' kummugā hok, ha yūmū'āte' yūmmūg.

¹⁹ Yā yūmū' mūn Topa yōg, ha Hāmgāyāgnāg te Topa hā' puknōg xop xat.

²⁰ Yā Topak-tok nūn tap, tu yūmū'ā hāmyūmmūgāhā', 'uyūy yūmūg Topa xe'ēgnāg yūmūg. Topa kuxa mūtik yūmūg kuxap-xet, xik-tok Yeyox Kunnix kuxa mūtik yūmūg kuxap-xet. Yā Topa xe'ēgnāg, tu yūmūg kuxa hīnnāhā xe'ēgnāg.

²¹ 'Ügkutok xop: Topa 'üm komut nīm! Nōm pu nū'āktetex hok! Tu ta tu' kux.

YOĀM TE 'ŪN KUXĀ YŪM KA'OK'AX PU KAX'ĀMI' II

¹ 'Ūgmūn yā tik pēnā max'ax, tuk xape hex pu kax'āmi', xīk xape kutok xop pu kax'āmi', 'āte nōm putup pax xe'e'. 'Ak puxet'ah. Yā tikmū'ūn te hāmyok mīy, tu 'āp-tup pax kamah. ² 'Ūgmū'āte 'āp-tup pax, hāpxe'e tek mū kuxa kopa' xip hah. Yā' xip ka'ok mō kuma' mōg.

³ Pūyā yūmūg Tak Topa xa hāmmaxnā', xix 'ākuxa ka', xix 'ākuxa māmmā'. Pūyātok Yeyox Kunnix mūtik xa hāmmaxnā', xi mō'āyāy xe'ēgnāg, hāmyok mīy tu'.

Tu hāpxe'e 'āktux, xix yāy putup pax 'āktux

⁴ Tikmū'ūn te 'āxop 'āktux, yā' 'āk-tok te hāmyok mīy, ha tikmū'ūn te' xuktux, ha kaxīy yūmūg Tak Topa te yūmūg xat, yīk kuxa hittup. ⁵ 'Ūkxape hex, 'uyā yūmū yāy putup pax. Yā Topa te' xat tap, 'uyā yūmūg yāy putup pax. ⁶ Tikmū'ūn te' nōy putup pax, puxix Topa yōg xat'ax mīy. Yā' 'āte xe' xat'ax 'āktux, hu: "Uyā yūmū yāy putup pax mōg kumak mōg," kaxīy.

⁷ Tikmū'ūn punethok te' nōy pu mō'āmā', tu hāpxexka xohix tu' pip. Tu Yeyox Kunnix 'āktux, hu: "Ap tikmū'ūn kutok xe'e'ah," kaxīy. Yā Kunnix tu' gāy xop, tu yā' koit. ⁸ 'Ōg pa 'āti', ka 'āhām'ax xaxok, puyī pexkox yōg hāpxop hā Topa xa pago.

⁹ Kunnix te hāmyūmmūgāhā', yā' puxi', pa tikmū'ūn te hāmyūmmūg putup xūy, hu yāy pu hāmyūmmūg'ax puknōg yūmmūgāhā', puxix Topa nōm tikmū'ūn mūtik tu ti hok. Pa tikmū'ūn te hāmyūmmūg'ax 'āpax, puxix Topa nōm mūtik 'ati', hak-tok te nōm mūtik thi'. ¹⁰ 'Āha tikmū'ūn nōy mōg, tu Kunnix yōg hām'āktux xe'e yūmmūgā hok, yīy ta 'āpet tu' xānā hok, pu mō'xip, xix hāmmaxnā'ax 'āktux hok, nūy: "Pūyā Topa 'ākuxa yummā'," kaxīy. 'Ūxuktux hok. ¹¹ Yā tikmū'ūn te' kummuk xop pu hāmmaxnā'ax 'āktux, puxi' kummuk xop mūtik hāpkummuk mīy.

Tu hām'āktux kux

¹² 'Āte xe xa hām'āktux putup, pa kax'āmi'ax hā 'āte 'ap hām'āktux putup'ah xa'. 'Ūgmōg putup 'āha, nūy xa hām'āktux, xa 'āxop yānān tu 'ā hām'āktux, 'uyī yūmūg kuxa hittup xexka'.

¹³ Topa te 'āxape hex yāykutnāhā', hak-tok xop te xa 'āneo. Tu ta tu' kux.

YOĀM TE' XAPE 'ĀXET'AX GAX PU KAX'ĀMI' III

¹ Ügmūn yā tik pēnā max'ax, tuk xape Gax pu kax'āmi', 'āte nōm putup pax xe'e'.

² 'Ūkxape', 'āte Topa tu' xak tap, puyī xa hāmmaxnā', xayī 'ākuxa hittup putuk 'āhittup. ³ Yūmūg xape nūn, tu 'āmūn 'āktux, hak kuxa hittup xexka', hak xape te xate hāpxomā max 'āktux, xix xate hāpxaxok hok 'āktux, xix xate hāmyok mīy 'āktux, ⁴yīk kuxa hittup, 'āmūn tek mūn hā 'ūgkutok tu'.

Tu Gax 'āktux max

⁵ 'Ūkxape: Yūmūg xape pu 'āhām max, xix yūmūg xape puknōg pu 'āhām max kamah.

⁶ Ha 'āmūn 'āktux, 'īhā' kuxa mām ka'ok xop yāykotīnnā' pip, xix xate 'āxapep-tup pax 'āktux. Hōmhā 'āte xa' xak, xa nūhū 'āxape xop mō'nīynām, pu xe' mōg, nūy hām'āpak'ax max 'āktux, 'āhittup hah, nūy 'āhā 'ātehet, nūy Topa kuxa hittupmā'. ⁷ Yā Kunnix pu' hām, tu hāpkumep, nūy hām'āpak max'ax 'āktux, tu tikmū'ūn kuxa mām hok xop tu tayūmak pop 'ohnāg. ⁸ Yī yūmū'āte nōm 'a tet'ax, nūy nōm xop mūtik yūmūg pupi' hām, nūy hām'āktux xe'e 'āktux hāpxexka nōy tu'.

Tu Niot 'āktux, xix Nemēn 'āktux

⁹ Hōmā 'āte tappet kutōgnāg mīy, tu 'āxop kuxa mām ka'ok xop ha mō'kutnāhā', pa Niot tep-tup nōg, yāy pe'paxex xexka tu', tu 'āxop xat putup, ¹⁰ yīy 'āhak mōg, tu mōktuk xupep, tu Niot pu hām'āktux putup, tu' yōg hāpxomā'ax 'āktux putup. Yāk mūg 'āktux kummuk, tu' koit xexka', Tu hāpxomā kummuk kamah, tu' xape xop 'ap xānā ah, nūy pet tu mō'xip. Tu' xat hok kamah, pu yāy xape nōy xānā hok, ha' mīy, puxix' xat hok, pu yāykotīnnā tu' xip hok 'ūxape xop mūtik.

¹¹ 'Ūkxape; 'Ānōy yōg hāpxomā'ax max tat, tu hāpxomā'ax kummuk kuxyā'. Yā Topa yōg xop te hāpxomā max, pa tikmū'ūn te hāpxomā kummuk, 'ap Topa 'ūm pēnā xet'ah.

¹² 'Ūxohix te Nemēn 'āktux max, ha hāmyok mīy, yīg mū'āte' xuktux max, ha xate' yūmmūg, yāg mū'āte hām'āktux xe'e'.

Tu 'āneo hōm

¹³ 'Āte xa hāpxomā'ax xohix 'āktux'ax, pa tappet tu 'āte' mīy putup'ah, ¹⁴ Hu 'āte' hip, nūy 'āpēnā', 'īhā xa hām'āktux putup.

¹⁵ Pīyā Topa 'ākuxa yūmma'. Yūmūg xape xohix te 'āneo. 'Āte yūmūg xape xop xaxok 'ohnāg, nōm xop te 'āmūtik pip. Hu xa' xak, xak mūn 'āktux, nūy yūmūg xape xohix pu' xuktux. Tu ta tu' kux.

YOT TE' KUXA MĀM KA'OK XOP PU KAX'ĀMI'

¹ 'Ügmün Yot, Yeyox Kunnix pu 'āte hāpxompāhā', yā Tiak hāk taknōy, tu xa kax'āmi'. Topa te 'āxop xānāhā hah, ha Topa yūmūg Tak te mō'āyā xe'ēgnāg, xix Yeyox Kunnix te 'āpēnānā' xip, nūy 'āpēnā max.

² Pūyā Topa 'ākuxa māmmā', xix mō'āyā xe'ēgnāg, xix 'ākuxa ka', ha mōktu yā 'ākuxa hittup xexka'.

Yot te mō'āmā'ax xop 'āktux

³ 'Ükxape xop, 'āte 'āp-tup pax, tu xa kax'āmi', nūy 'ākuxa ka'ogā', nūy yūmūg xuxyā 'āktux. Yā yūmūg pupi' xok, nūy yūmūg kuxa kummuk xit, nūy yānān tu' kuxa max tat. Yī 'āte nū mīy tappet, nūy mō'ānīnām, xayl̄ kuxa mām hok xop pu hām'āktux hā' nōy yānān. Yā Topa te yāy yōg tikmū'ūn pu hām'āktux xe'ēgnāg, tu 'ap xep 'āktux putup'ah. ⁴ Yā tik xop kuxa mām 'ohnāg, tu' xaptop hā' kuxa mām ka'ok xop kopa' tihi, tu Topa yōg tikmū'ūn pu' koit, tu hāmyūmūgāhā', tu mō'āmā'ax hā' hāmyūmūgāhā', tu Topa yōg hām'āktux xe'e hā' yānān hām'āktux nōy. Yā yūmū yōg Topa te yūmū'ā hāmmaxnāhā', tu yūmūg kuxa kummuk tupmāhā', pāyā tik te koit xop te' nōy xop pu yā mō'āmā', nūy yāy putup'ax kummuk mīy, tu' nōy hā' xupxet pax, tu yūmūg xuxyā puxehnāg putup nōg, nōm te yūmū'ā hāmyūmūgā xe'ēgnāg. Ha Topa yōg tappet te nōm tik te koit xop 'āktux tap. Yā Topa te' yōg hāpxompā'ax kummuk 'āktux, tu' kummugāp-tup 'uyānān tu', nūy tu pago. ⁵ 'Āxop te hāmyūmūg tap, pāyā' xaxok hok: Yā Topa te 'Iyaet yōg tikmū'ūn mōy hāpxexka 'Eyt kopah, ha hāmyāxatamuk punethok nōg, lāhā' kuxa mām hok xop kix. ⁶ Pexkox yōg nū'pok xop xohix, pāyā' yāg yīpkox 'ohnāg Topa pu', tu Topa 'āxet'ax xe'ēgnāg pa', nūy Topa yānān tu' xat, yāy xexka pe'paxex, tu' hitop hā' yāy xexka pe'paxex, tu' xat kummuk nām, tu yāy xip'ax nīm. Yī Topa gāy kāmānat kummuk xop tu', tu pexkox yōg kāmānat kummuk hā' gāy, tu pipkup mākxap'ax hā' hīy ka'ok, ha nōm koa hok, ha kaxīy Topa te' kummuk xop mōgāhā', tu' tat, ha hāpkoxtap tu' mām, tu' hip, pu Topa' yānān tu' xūygā xexka', ha' xūy kuxyā 'ohnāg. ⁷ Tikmū'ūn te xa kōmēn Xonōm 'āktux, xix kōmēn Gōmōg 'āktux, xix kōmēnnāg te hāmhūmāg tu' pip 'āktux. 'Uxohix kōmēn hittap. Ha' yōg tikmū'ūn xop te hāpxompā'ax kummuk pax kamah, nū'pok xop putuk, tu' nōy mūtik nōm kummuk pax, xi' nōy hā' xupxet. Yā

kuxap te mō'hap mō'kuma' mōg, tu' xūygāhā'. 'Üxaxok hok, xa 'āxop kaxīy 'āxūy hok.

⁸ Yā nōm te koit xop yāy yōnkup hā hāpxompāhā', nūy yāy yīn kummugā', 'ā Topa yōg hām'āktux 'im 'āpak'ah, 'yīlpkok 'ohnāg tu', tu pexkox yōg nu'pok xop max mānōg kummuk. ⁹ Yā nū'pok xop yōg xat'ax yā Mīget, tu 'ap nōy xop mānōg'ah. 'Āmhok. Hōmā Mīget te Hāmgāyāgnāg pu hām'āktux, tu Mōyyex yōg xokxax 'āktux, ha' nōy yānān, lāhā Mīget mānōg 'ohnāg, tute: "Pūyā Topa 'āmānōg!" kaxīy. ¹⁰ Pa tik te' koit xop te mānōg, pa hāmyūmūg 'ohnāg. Tu hām yōg hāpxompā'ax puxet yūmūg, xokxop putuk, ha' nōg. ¹¹ Pūyā tu kuxānōg, nōm tik te koit xop! Tute tik hittap Kāyīy yōg putat kummuk hā' mōg, nūy yōg hāpxompā'ax kummuk tat, tu tayūmak putup xūy, tik hit-tap Mana'ām putup, yīy hāpxompā'ax kummuk kamah. Hōmā Kone gāy Topa tu', ha Topa tep-tex, hāpkummuk mīy hāh, ha tikmū'ūn te hāpkummuk mīy kamah, Kone putuk, ha Topa te' kix kamah. ¹² Ha tikmū'ūn te' koit xop te 'āxop yōg 'āmuk xexka hā' mōg, tu kenmuk xo'op, tu mōktu paptux, tu' nōy xop pu' hupmāhā'. Tu yāy pe'paxex, pa' nōy 'ūm pe'paxex 'ohnāg. Yā texgōy xexka putuk, 'āmuuh te 'ūnōā mō'ka'ok. Tu mīnta kup kummuk putuk, yā hāmyāxatamuk xohix hā' mīnta 'ohnāg taha', ha mīm kup putuk, tikmū'ūn te nōm xut hām kopah, ha yīpxatit te hāptopa tu' tap. ¹³ Tu kōnāg kox xexka gāy putuk, ha yāy mahapnām. Kaxīy tikmū'ūn te' koit te hāpxompā'ax kummuk hā' hupmāhā'. Ha māyōnāg 'ūm putuk, nōm te pexkox yōg putat xaxok, ha hitop hā' hāpkumep, tu' xupep 'ohnāg, yīy Topa te' koit xop pu' pet, ha hāpkoxtap kopa' pip ka'ok, mō'kuma' mōg, tu' pip kux 'ohnāg, yā hāptupmā' ohnāg.

¹⁴ Mōnāyxop hittap xexka 'Ēnōg te Topa pupi hām'āktux, tu tik te māxap 'Anāo hā mōkputox. Yā 'Anāo tek-tok put, ha tehomik tok put, ha tehomik-tok put, ha tehomik-tok put, tu mōktu xohix te 7, ha mōkputox 'āxet'ax 'Ēnōg, tu tikmū'ūn te' koit xop 'āktux, hu: "Pēnāl! Yūmūg xuxyā nūn, pexkox yōg nū'pok xop xohix te 1.000 punethok mūtik nūn, ¹⁵ nūy tikmū'ūn yōg hāpxompā'ax xohix kopit, tu' nūn, nūy kuxa mām hok xop yōg hāpxompā'ax kopit, nūy yōg hām'āktux'ax kummuk hā' kopit, Topa 'āktux kummuk hā' kopit putup, tu' kummugāp-tup 'uyānān tu', kaxīy.

¹⁶ Yā' koit xop yīy, yā' nōy nāg, hu yāy pupi' gāy nām, xi' nōy kupex, tu yāy yōg putup'ax mīy, tu yāymūn xexka 'āktux, tu tikmū'ūn nōy pu' hitop hā' hām'āktux, hu: "Āte 'āp-tup pax," kaxīy. 'Uhnōy yōg hāpxop pop'ax tu hām'āktux max, pāyā' kuxa kummuk!

Tute hāmyūmmūgāhā'

¹⁷ Pa' āxop yā' āhā' āxape, yīy yūmūg xuxyā yōg mō'pok xop pe'āpaxeh, ha Topa pupi hām'āktux, ¹⁸ tu: "Hāmyāxatamuk xox putox mō'nāp-tup, īhā tikmū'ūn te' koit'ax nūn putup, tu xa hā yīxix kummuk. Yā nōm xop kuxa mām 'ohnāg, hu yāy putup'ax mīy," kaxīy. ¹⁹ Tu' āxop gāyāp-tup, xayīy 'āyāxatat. Yā Topa Koxuk pu' yīpkox 'ohnāg, pa yāy pup-xet yīpkox pip. ²⁰ Īkxape xop, āpu' āxop mō'kuma 'āmōg Topa yōg putat hā, 'ākuxa mām ka'ok tu 'āmōg, nūy yāy ka'ogāhā'. Yā Topa te hām'āktux max xe'ēgnāg, tu 'ākuxa tupmāhā', xa 'ākuxa max. Topa te'āka'ogāhā', xa Topa pu hām'āktux pax. ²¹ Topa te mō'āyāy xe'ēgnāg, yīy hāpxopmā max nōm pu', īhā yūmūg xuxyā Yeyox Kuninx hip, puyīy 'ākuxa ka', nūy 'ākuxa hīnnā xe'ēgnāg.

²² Āpu tikmū'ūn yāy kuxa yīkopit'ax xop 'ūm kuxa ka', yāp-tox 2. ²³ Tu' kuxa xakix putūmnāg, 'ūmām pu'uk tu'. Tikmū'ūn te kuxap tu hāpxop max mōy, ka mō'hāp, hu' nōg, kaxīy 'ānōy xop kuxa ka' kamah, pu Topa yā' ūkuxa ka xexka', pa 'ākuxānōg, ka 'ūyōg putup'ax kummuk te 'āmōgā', xa hāpkummuk mīy.

Tu Topa pu hām'āktux, nūy tu'xuktux max

²⁴ Topa te'āpēnā'ax max, xa Topa yōg putat xak hok, tu 'ākuxa tupmā'ax, xa 'ākuxa max xe'ēgnāg, xix 'ākuxa hitupmā'ax, xa Topa keppa 'āpi'. ²⁵ Pūyā Topa yāp-xehnāg max xe'ēgnāg, xi' xexka xe'ēgnāg, xi' ka'ok xe'ēgnāg, xi' xohix xat xe'ēgnāg, yā hōmā xix hōnhā, xix hāmyāxatamuk xohix xox putox īhā', mō kuma' mōg. Pūyā' xohix Topa xexka xe'ēgnāg 'āktux. Hamūn!.

TOPA TE YOĀM TU' MŪG YEYOX KUNNIX XIX HĀPXOP XOHIX

¹ Yeyox Kunnix te yūmū'ā' mūg hāpxop punethok, tu yāy mām mūg, ha 'āte nōm kax'āmi tappet tu'. Topa te' xat, pu' mūg yāy yōg tikmū'ūn tu', yā yāy yōg kāmānat xop tu'. Hāpxip kutōgnāg 'lhā tikmū'ūn te nōm hāpxop xohix pēnāp-tup, ha Yeyox Kunnix te yūmū'ā nōm hāpxop xohix mūg. Kunnix te nū'kutnāhā pexkox yōg nū'pok xop, puyīy Yoām tu nōm mūg. ² Yoām te' pēnāhā, tu hāpxop xohix kax'āmi', yā' kax'āmi nū tappet tu'. Topa te' popmāhā', ha Yeyox Kunnix te tu' mūg,³ ha tikmū'ūn te nū tappet mōkupix, puxix tu' kuxa hittup. Tikmū'ūn te nū tappet 'āpak, tu' yīpkox pip, puxix tu' kuxa hit-tup. Nū tappet tu' kax'āmi hāpxopmā'ax, ha hāpxip kutōgnāg 'lhā tikmū'ūn te nōm pēnāp-tup.

Yeyox kopa kuxa mām xop xohix te'

⁴ 'Ūgmūn Yoām, tu nū tappet kax'āmi Yeyox kopa kuxa mām xop xohix te' 7 pu' hāpxexxa 'Ax tu'. 'Ātep-tup, pu Topa 'āxop ha hāmmānā', nūy 'ākuxa māmmā'. Hōnhā' xip Topah, tu ta' xip hōmā, tu ta' nūn putup.

Ha ta' pip 'ūkoxuk xohix te' 7 Topa keppah xix yōg māmpe yūm'ax xe'ēgnāg keppah. 'Ātep-tup, pu Topa 'āxop pu hāmmānā', nūy 'ākuxa māmmā kamah. ⁵ 'Ātep-tup kamah, pu Yeyox Kunnix 'āxop ha hāmmānā', nūy 'ākuxa māmmā'. Yeyox te yūmū'ā hāpxe'e xohix 'āktux. Yā Topak-toke te māxap xip tu' xok tānnāg, tu putpu' hi', tu hām xexka yōg xat'ax xop xat. Tute yāy yūmūg xe'ēgnāg, tu' xok, hu yūmūg kuxa kummuk xit, tu kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu', ⁶ tu yūmūg mūy 'āmānex xop, yā Topa yōg xop. Tute yūmūg xat, ha yūmū'āte Topa pu hāpxopmā max, yā yūmūg 'ātak Topa pu hāpxopmā max. Yeyox Kunnix yā' max xe'ēgnāg, tu' max xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. Hamūn.

⁷ Pēnā', 'ūnūn putup hāmgōy xexka kopah! Tikmū'ūn xohix xexka te' pēnāp-tup. Hōmā ha ta tikmū'ūn te pox xexka hā' xuhamīy. Yā tikmū'ūn te nōm pēnāp-tup, hu potap-tup. Hamūn. Hā kaxīy.

⁸ Topa xexka 'ūka'ok, tu hām'āktux, hu: "Ūgmūn yā māxap xix ka'ax. Hōmā' xip'ah hām xexka xix yōg hāpxop xohix, 'lhā xip. Ha ta' nōg putup hām xexka xix yōg hāpxop xohix, 'lhā xip putup. Hōnhā' xip, tu tak xip hōmā, tu tak nūn putup." Kaxīy.

Yoām te Kunnix pēnāhā'

⁹ Ha tak mūn yā 'ātaknōy Yoām. 'Āte' xūy hā tot, yā 'āxop putup. 'Ūkxip Topa te nōm xat xop kopah 'āxop mūtik, tu Yeyox tuk xip

ka'ok 'āxop putup. Hōmā 'āte tikmū'ūn pu Topa 'āktux xix Yeyox 'āktux, ha tikmū'ūn tek mūg, tuk xix nūnte hām tot tu', ha kōnāg te' yīmap, yā hām tot 'ūxuxet'ax Pat.¹⁰ Yenomīy 'lhā Topa KoXuk tek mōgāhā', pa 'āte yānmūn xupep'ax ka'ok 'āpak 'ūkxām tu', yā mīxux xop tut kaxīy'ax putup,¹¹ tu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'ūpēnā xop kaz'āmi', tu tappet hōm Yeyox kopa kuxa mām xop te' 7 pu', yā kōmēn 'Ep tu', xix kōmēn 'Exmīy tu', xix kōmēn Pek tu', xix kōmēn Tittit tu', xix kōmēn Xahat tu', xix kōmēn Pinanep tu', xix kōmēn Namnixet tu.' Kaxīy.

¹² Ha 'ūgyōkānām, nūy 'ūkxāmpa' pēnā', nūy nōm te hām'āktux pēnā'. Pa' pip kuyānām tat'ax xohix te' 7. Yā yānām 'āta yīxux hā' mūy kūyānām tat'ax.¹³ Pa' xip nōm te Tikmū'ūn Kutok putup kuyānām tat'ax kote'. 'Ūyōg topixxax tox, tu' pata tu' kux, tu' tat 'ūkotex hī'yax, yā yānām 'āta yīxux hā' mūy,¹⁴ tu' xep-nok, yā kahnēn xep-nok putup, pe tex xap ponnox putup, tu' pa te kuxap xexka putup,¹⁵ tu' pata te kuyānām mō'yōn, yā pipkup monōn pukpex xexka putup, tu' xutnuk. Tute hām'āktux ka'ok, yā xamoka xexka putup.¹⁶ Tu' yīpxe'e hā' tat māyōnnāg xohix te' 7, tu' yīkox tu' xupep mīkax xexka, mō'yōn, yā māyōn putup mēynix 'lhā'.

¹⁷ Ha 'āte' pēnāhā', tuk nāhā 'ūpata yīkak, tuk xok putup. Pa tik nūn, tu nūktuk yīmū' yīm xix, tu:

—'Ākuxa nōg hok. 'Ūgmūn yā māxap xi' ka'ax. Yā hōmā' xip'ah hām xexka xix yōg hāpxop xohix 'lhā xip. Ha ta' nōg putup hām xexka xix yōg hāpxop xohix, 'lhā xip putup.¹⁸ 'Ūkxip. Hōmā 'ūkox, pa pēnā' 'ūkhi putpu', tuk xip putup mōkumakmōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā'. 'Ūgka'ok. 'Āte' xat, puxi' xakix 'ūxohix. 'Āte' xat hok, puxi' xakix hok. 'Āte xakix xop xat kamah.¹⁹ 'Āpu hāmpēnā'ax kax'āmi yā hōnhā yōg hāpxopmā'ax kax'āmi xix hāptup yōg hāpxopmā'ax kax'āmi kamah.²⁰ 'Āte xa' yūmmūgāhā hāpxop xaptop, yā tikmū'ūn te nōm yūmmūg 'ohnāg. 'Ūpip māyōnnāg xohix te' 7 'ūgyīpxe'e kopah, ha' pip kūyānām tat'ax te' 7. Māyōnnāg te' 7 yā pexkox yōg nū'pok'ax te' 7, yā nōm te Yeyox kopa kuxa mām xop te' 7 pēnāhā'. Ha ta kuyānām tat'ax yā kōmēn te' 7 yōg Yeyox kopa kuxa mām xop te' 7. Kaxīy.

2

Kōmēn 'Ep yōg kuxa mām xop pu hām'āktux

¹ Tu xe:

—'Āpu kax'āmi pexkox yōg nū'kutnā'ax pu nōm te kōmēn 'Ep yōg Yeyox kopa kuxa mām xop pēnāhā'. 'Āpu kax'āmi', hu:

“Āte xa hām’āktux. ‘Āte māyōnnāg te’ 7 tat ‘ūgyīpxe’ hā, tu hāpkumep kuyānām tat’ax yānām ‘āta yīxux kote’. 2 ‘Āte’ āxop yōg hāpxopmā’ax yūmmūg. ‘Āte’ yūmmūg ‘āxop te hāpxopmā max punethok, tu Yeyox tu ‘āxop pip ka’ok. ‘Āte’ yūmmūg ‘āxop te’ tot ‘ohnāg tik kummuk. Tik kummuk te: ‘Ūgmūg pip Yeyox yōg mō’pok xop kopah.’ Kaxīy. Pa ‘āxop te yōg hāpxopmā’ax kopit, tu’ koit yūmmūg. 3 ‘Āxop te hāmmax hip. ‘Āxop yā yōgnū xop, hu ‘āxop xūy, pa ‘āxop te hāpxopmā max kux ‘ohnāg. 4 ‘Āxop te hāmmax mīy, pa ‘āxop te hāpkummuk mīy kamah. Yā hōmā ‘āxop tek putup pax max, pa hōnhā ‘āmhok. 5 ‘Āpu hāmpe’āpaxeh. Hōmā ‘āxop te hāmmax mīy, pa hōnhā ‘ākaxīy’ah. ‘Āpu hāpkummuk mīy kux, nūy putpu mōg, nūy xe’ mīy ‘āxop te nōm mīy hāmāxp. Pa ‘āxop te hāpkummuk kux ‘ohnāg, kopxix ‘āxop hak mōg, nūy xut ‘ōg kuyānām tat’ax. 6 Pa ‘āxop max, yā ‘āxop tep-tup nōg Nīkonax xop yōg hāpxopmā’ax. ‘Ātep-tup nōg kamah. 7 ‘Āyīpkox pip, nūy ta xupax Topa Koxuk te nōm ‘āktux Yeyox kopa’ kuxa mām xop pu.’ Kaxīy.

Kōmēn ‘Exmīy yōg kuxa mām xop pu hām’āktux

8 Tu xe:

—‘Āpu kax’āmi pexkox yōg nū’kutnā’ax pu nōm te kōmēn ‘Exmīy yōg Yeyox kopa’ kuxa mām xop pēnāhā’. ‘Āpu kax’āmi, hu:

“Āte xa hām’āktux. ‘Ūgmūn yā māxp xi’ ka’ax. Yā hōmā’ xip’ah hām xexka xīx yōg hāpxop xohix, ‘hāg xip. Ha ta’ nōg putup hām xexka xīx yōg hāpxop xohix, ‘hāg xip putup, tuk xok tāmnāg pa putpuk hi’.

9 ‘Āte’ yūmmūg ‘āxop xūy. ‘Āte’ yūmmūg ‘āxop putexop ‘ohnāg, pa ‘āmhok, ‘āxop putexop xexka! ‘Āte’ yūmmūg tikmū’ūn te ‘āxop ‘āktux kummuk, tu hām’āktux hu: ‘Ūgmūn yā Yoneo xop kopak pip.’ Kaxīy. Pa ‘āmhok, yā’ koit, yā Hāmgāyāgnāg yōg xop kopa’ pip. 10 Hāpxip ‘hā’ ‘āxop xūy’ax, pa ‘āpu ‘ākuxanōg hok. ‘Uxupax. Hāmgāyāgnāg te ‘ōg hāpxopmā’ax kopit putup, yā’ xat putup, pu tikmū’ūn ‘āxop xeh kanet ka’ok kopah, ha ‘āxūy’ax ‘āmnīy te’ 10 hā. ‘Āpu ‘ātu pip ka’ok, hu mōg hu yā ‘āxakix, ha ‘āte xa popmāp-tup ‘āhi’ax kux ‘ohnāg yōg xexka xop yōg kuxxax.

11 ‘Āyīpkox pip, nūy ta xupax Topa Koxuk te nōm ‘āktux Yeyox kopa’ kuxa mām xop pu’!

Tikmū’ūn te xakixp-tup, tuk-nāy tu’ mōg putup Hāmgāyāgnāg pet tu’, tu’ xūy, pa’ xut xop mōg putup ‘āh.’ Kaxīy.

Kōmēn Pek yōg kuxa mām xop pu hām’āktux

12 Tu xe:

—‘Āpu kax’āmi pexkox yōg nū’kutnā’ax pu nōm te kōmēn Pek yōg Yeyox kopa’ kuxa mām xop pēnāhā’. ‘Āpu kax’āmi, hu:

“Āte xa hām’āktux. Yōgnū mīkax xexka xox mut tix xip. 13 ‘Āte’ yūmmūg ‘āpīp’ax. Yā Hāmgāyāgnāg yōg xexka xop yōg mīmpe yūm’ax xip ‘ōg kōmēn kopah, yā Hāmgāyāgnāg yā’ xexka’, tu’ xat kōmēn yōg xop. ‘Āxop ‘ātu ‘āpīp ka’ok, hu yōgnū putat max xak ‘ohnāg. Hōmā’ xip ‘Ātip, yā yōgnū kāmānat, tu’ ‘ā tu’ xip ka’ok, ha tikmū’ūn tētex nōnte Hāmgāyāgnāg yōg xip’ax tu’, pa ‘āxop te yōgnū putat max xak ‘ohnāg. 14 Pa ‘āxop te hāpkummuk mīy, yā yāg pip nōnte, tu Manak yōg hāmyūmmūg tat. Yā hōmā Manak te ‘Iyaet xop mōgāhā’, pu hāpkummuk mīy, yā xit’ax māhā tikmū’ūn te topa komut xop pu nōm popmāhā’. Tute tikmū’ūn pu’ yūmmūgāhā’, pu’ nōy hā xupxet kamah. 15 ‘Ūpīp kama ‘ūyāg xop, tu Nīkonax xop yōg hāmyūmmūg tat. 16 ‘Āpu ‘ōg hāpkummuk mīy kux. ‘Ūkux ‘ohnāg, kopxik mōg, nūy yāy’kix nōm tikmū’ūn mūtik. Yā ‘āte yāy’kix putup mīkax xexka hā nōm xip ‘ūgyīkox kopah.

17 ‘Āyīpkox pip, nūy ta xupax Topa Koxuk te nōm ‘āktux Yeyox kopa’ kuxa mām xop pu’!

Āte pām mānā popmāp-tup ‘ūxut xop pu’. ‘Āte nōm pu’ popmāp-tup kama mīkaxxap ponrok, tu nōm yīmū’ kax’amip-tup ‘ūxut’ax tup, ha nōm te’ pop te ‘āxet’ax yūmmūg putup, pa’ nōy te’ yūmmūg putup ‘ohnāg.’ Kaxīy.

Kōmēn Tittit yōg kuxa mām xop pu hām’āktux

Tu xe:

18 —‘Āpu kax’āmi pexkox yōg nū’kutnā’ax pu nōm te kōmēn Tittit yōg Yeyox kopa’ kuxa mām xop pēnāhā’. ‘Āpu kax’āmi, hu:

“Āte xa hām’āktux. ‘Ūgmūn yā Topak-tok, tuk pa te kuxap xexka putuk, tuk pata te kuyānām mō’yōn, tu pipkup monōn pukpex xexka putuk, tu’ xutnuk. 19 ‘Āte ‘ōg hāpxopmā’ax yūmmūg. ‘Āte’ yūmmūg ‘āxop te’ nōy putup pax, tu ‘āxop te ‘ātu ‘āpīp ka’ok, tu ‘ā hāpxopmā max punethok, tu ‘āxop te hāmmax hip punethok. Hōmā ‘āxop te hāpxopmā kōnāmāhā’, pa hōnhā ‘āxop te hāpxopmā max punethok. 20 Pa ‘āxop te hāpkummuk mīy. Yā’ xip nōnte ‘ūhūn ‘ūxut’ax Yeyamet, tu hāpkummuk mīy, pa ‘āxop te nōm hupmā ‘ohnāg. Tute hām’āktux, hu: ‘Topa te nūgkutnāhā’. Kaxīy. Tu tikmū’ūn pu hāmyūmmūgāhā’, tu’ koit, nūy yōgnū kāmānat xop mōgāhā’, puyī’ nōy hā’ xupxet, puyī’ xit’ tikmū’ūn te topa komut xop pu nōm popmāhā’.

21 ‘Āte’ hip, tu ‘ūn kummuk pu’ popmāhā ‘āmnīy xohix, puyī’ hāpkummuk mīy kux, pa ‘ap-tup’ah, yā’ kux

'ohnāg. 22 Yī 'āte 'ūn xat putup, puyīy mīmpe mōd'yōn'ax tu' xihip ka'ok, tu' xūy xexka putup. Ha ta tik te nūmūtik xon-nix, yā Yeyamet putuk, tu' xūy xexka putup kamah. Yā hāpxip kutōgnāg 'thā 'āte nōm mīy putup. Pa tik te hāpkummuk mīy kux, kopxi' mīy 'ohnāg. 23 'Āte Yeyamet tutok kix putup, ha mōktu' kuxa mām xohix xop te' yūmmūg putup, 'āte tikkmū'ūn kuxa pēnāhā', xip-tox kopa pēnāhā', tu hāpkummuk mīy'ax hā yānān.

24 Pa 'āxop nōy te kōmēn Tittit tu' pip, tu nōm hāmyūmmūg kummuk tat 'ohnāg. Yā hāmyūmmūg 'ūxuet'ax, hu: 'Hāmgāyāgnāg yōg hāmyūmmūg xaptop.' Kaxīy. Pa tikkmū'ūn te xa nōm yūmmūgā 'ohnāg, yīy 'āxop te nōm yūmmūg 'ohnāg. Nōmhā 'āte xa hām'āktux, 'ap 'āte 'āxop xat putup'ah 'ūxeheh, xayīy hāpxop nōy mīy. Puxix. 25 'Ūpip 'āxop yōg hāpxopmā'ax. 'Āpu 'ūxe' mīy, ha mōktuk nūn putpu'. 26-28 'Āte' xat putup, puyīy xut xop hām xexka yōg xohix xop xat. Yā nōm te' mīy 'āte nōm putup ha mōktu hāmyāxtatamuk xohix xox putox, ha 'āte' xat putup, puyīy nōm hām xexka yōg xohix xop xat. Yā nōm xat putup, 'thā 'āte nōm xat kamah. Yōgnū 'ātak te' xat, 'ūyīy hām xexka yōg xohix xop xat. Yā Topa tek xexka mīy, hā kaxīy 'āte nōm xop xexka mīy putup, puyīy hām xexka xohix xop xat. Yā' xat ka'ok putup. Tik te nax koxyōy pipkup xexka tox hā. Hā kaxīy 'ūxat ka'ok putup. 'Āte nōm xat xop pu' hōm putup māyōnnāg xexka'.

29 'Āyīpcox pip, nūy ta xupax Topa Koxuk te nōm 'āktux Yeyox kopa' kuxa mām xop pu'!' kaxīy.

3

Kōmēn Xahat yōg kuxa mām xop pu hām'āktux

¹ Tu xe:

—'Āpu kax'āmi pexkox yōg nū'kutnā'ax pu', nōm te kōmēn Xahat yōg Yeyox kopa' kuxa mām xop pēnāhā'. Āpu kax'āmi, hu:

“Āte xa hām'āktux. 'Āte yāy yīm hā' tat 'ūkoxuk xohix te' 7 Topa yōg xix māyōnnāg te' 7. 'Āte 'āxop yōg hāpxopmā'ax yūmmūg. Tikkmū'ūn te hāmpē'paxex 'āxop hi', pa 'āmhok, 'āxop te' xakix xop putuk. 2 'Āpu yāy koxah. 'Āpu yāy ka'ogā', nūy hāpxopmā'ax ka'ogā', nūy hāpxopmā'ax max hupmā' hok. 'Āte' yūmmūg 'āxop yōg hāpxopmā'ax 'ap xe'e'ah Topa keppah, yā Topa pu' kummuk. 3 Hōmā 'ūnōy te xa hāpxop max yūmmūgāhā', ha 'āxop te' xupak. 'Āpu nōm pe'āpaxeh, nūy mīy, nūy 'āxop yōg hāpkummuk mīy'ax nōā'. Pa 'āxop yāy koxak 'ohnāg, kopxix 'ūgnūn putpu' xupxet nūn putuk, yā tikkmū'ūn te xupxet hip 'ohnāg. Texīy 'ūgnūn? Hām'ūmhāg nūn? 'Āxop te'

yūmmūg putup 'ohnāg. 4 Pa' yāg tihi Xahat tu', tu yōg topixax tup, yā xutputux 'ohnāg. 'Āxop te hāpkumep putup 'ūgmūtik, tu topixxax ponnox tat putup. Yā' max te kaxīy. 5 'Ūxut xop te topixxax ponnox tat putup, ha 'a 'āte' mōy putup'ah 'ūyōg xuxet'ax tappet tu', Topa te nōm kax'āmi', yā Topa te nōm tu' kax'āmi', tikkmū'ūn 'āxet'ax nōm hi xe'ēgnāg mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg. 'Āte hām'āktux putup, hu: 'Yōgnū tikkmū'ūn nō'ōm'. Kaxīy. Yā Topa keppa 'āte nōm 'āktux putup xix pexkox yōg nū'pok xop keppah.

6 'Āyīpcox pip, nūy ta xupax Topa Koxuk te nōm 'āktux Yeyox kopa' kuxa mām xop pu'!' Kaxīy.

Kōmēn Pinanep yōg kuxa mām xop pu hām'āktux

⁷ Tu xe:

—'Āpu kax'āmi pexkox yōg nū'kutnā'ax pu', nōm te kōmēn Pinanep yōg Yeyox kopa' kuxa mām xop pēnāhā'. 'Āpu kax'āmi hu:

“Āte xa hām'āktux. 'Ūgmax xe'ēgnāg, tu 'āte hāpxe'e' mīy, tuk yīm hā' tat Namix yōg pipkup hāmyīnnīn'ax. Tute hāpxōn, ha ta tikkmū'ūn te mōhāmyīnnīn yūmmūg 'ohnāg. Tu tu mōhāmyīnnīn, ha ta tikkmū'ūn te hāpxōn yūmmūg 'ohnāg. 8 'Āte 'āxop yōg hāpxopmā'ax yūmmūg. 'Āte' yūmmūg 'āxop ka'ok kutōgnāg. 'Āte 'āxop pu hāmyūmmūgāhā', ha 'āxop te' mīy, tu 'ātu 'āpik ka'ok. 'Āte xa hāpxōn, ha ta tikkmū'ūn te mōhāmyīnnīn yūmmūg 'ohnāg. 9 'Ūxupax. 'Ūpip Hāmgāyāgnāg nōnteh, tu hām'āktux, hu: 'Ūgmūg pip Yoneo xop kopah.' Kaxīy. Pa yā' koit. 'Āte' xat putup, ha nōm nūn putup, tu nūktu hām tu' pip putup 'āxop keppah, tu' yūmmūg putup, 'āte mō 'āxop yāy xe'ēgnāg. 10 'Āxop te yōgnū xat'ax mīy. 'Āte xa' xat, hu: 'Āpu hāpxop max hip. 'Āpu putat max xak hok.' Kaxīy. Ha 'āxop te' mīy. Yīy 'āte 'āxop pēnā maxp-tup, ha ta' nūn putup hāpxop xohix kummuk, puyīy hām xexka yōg tikkmū'ūn xohix yōg hāpxopmā'ax kopit. 11 Hāpxip kutōgnāg 'thāg mōg putup 'āxop hāh. 'Ūpip 'ōg hāpxopmā'ax max. 'Āpu nōm pēnā ka'ok, nūy mīy kux hok, yīy ta' nōy te 'ap xupxet putup'ah. 'Ūxut xop yōg kuxxax yā 'ōgnū'. 12 'Āte' xut xop hā' mīy māykup putuk yāy pet yōg. 'Āte 'āxop ka'ogāp-tup, ha xate xek pet nūm putup'ah. 'Āte xut xop yīmū' kax'āmip-tup Topa 'āxet'ax xix Topa yōg kōmēn yōg 'āxet'ax kax'āmip-tup kamah, yā' xuxet'ax kōmēn Yenoyanēn Tup. Kaxīy. Yenoyanēn Tup te pexkox tu' yīxp-tup. 'Āte xut xop yīmū' kax'āmi putup 'ūyōg xuxet'ax tup kamah.

13 'Āyípkox pip, nūy ta xupax Topa Koxuk te nōm 'āktux Yeyox kopa' kuxa mām xop pu'!" Kaxīy.

Kōmēn Namnixet yōg kuxa mām xop pu hām'āktux

14 Tu xe:

—'Āpu kax'āmi pexkox yōg nū'kutnā'ax pu nōm te kōmēn Namnixet yōg Yeyox kopa kuxa mām xop pēnāh'. 'Āpu kax'āmi, hu:

"Āte xa hām'āktux. 'Āte Topa tuk xip ka'ok, tu Topa yōg xat'ax māy pax, yāg hop 'ohnāg, tu tikmū'ün pu Topa yōg hām'āktux xe'e 'āktux. Hōmā 'āte' miy Topa mūtik hāpxop xohix. 15 'Āte 'ōg hāpxopmā'ax yūmmūg. 'Āxop pukpex 'ohnāg xix xuxix 'ohnāg, yā 'āxop tek putup pax xexka 'ohnāg xik putuppax kutōgnāg 'ohnāg. 'Ātep-tup pe pukpex pe xuxix, 16 pa 'āxop pukpex miax, yīy 'āte 'āxop yāy yīkox kopa mō'yōn. 17 'Āxop te: "Ūgmūg pute xop xexka', tu hāpxop xohix xexka pip 'ūgmū yōg. 'Ak mū'āte hāpxop nōy putup'ah. Puxix.' Kaxīy. Pa 'āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg 'āxop yāy'īgā', xix 'āhittup 'ohnāg, xix 'āp-te xop ohnāg, xix 'āpa hok, xix 'āxax top. 18 Hōmā 'āte xa hām'āktux, hu: Mā, ha 'āte 'āxop māy putup 'ūp-te xop xexka 'ākuxa kopah. Mā, nūy pop topixxax ponrok, nūy 'āxax top kummuk pak. Mā, nūy pop hehmēn 'āpa pu', nūy hāmpēnā', nūy hāmyūmmūg. 19 'Āte mō tikmū'ün yāy xe'eñāg, ha nōm te hāpkummuk māy, ha 'āte: Kaxīy hok, yā' max'ah. Kaxīy. Tu nōm xūygāhā'. Yā 'āte mō nōm yāy xe'eñāg. 'Āpu hāmpē'āpxeh, nūy hāpkummuk māy kux. 20 'Ūxupax. 'Ūkxip hāmyūnnā'ax yīkah, tu hām'āktux, hu: Hāpxon! Kaxīy. Tikmū'ün 'ūm 'ūkopa' xip, tu' xupak, tu hāpxōn, korpix mōnāy 'ūpet hā, tuk xit putup nūmūtik, ha' xit putup 'ūgmūtik.

21 'Āte' xut xop xat putup puyīy māhām 'ūgmūtik 'ūxexka xop yōg mīmpe yūm'ax yīmū', ha 'āte' xohix xat putup, yā nōm te' xat putup kamah, yāk mūn putuk putup. Hōmā 'āte' xut, tu hōnhāg yūm yōgnū 'ātak mūtik 'ūyōg mīmpe yūm'ax yīmū' 'ūxexka xop yōg.

22 'Āyípkox pip, nūy ta xupax Topa Koxuk te nōm 'āktux Yeyox kopa' kuxa mām xop pu'!" Kaxīy.

4

Topa 'āktux max pexkox tu'

1 Hāpxip 'ihā 'āte' pēnāhā pexkox tu', ha hāmyūnnā'ax xōn, ha nōm yīy 'ūxehēh nōm te 'ā hām'āktux hōmā, yā' yīy te mīxux xop tut kaxyā'ax putuk, tu hām'āktux, hu:

—Mā nūnēt pexkox tu', ha 'āte xa mūg hāpxopmā'ax pip'ax hāpxip kutōgnāg 'ihā, yā tikmū'ün te nōm pēnāp-tup! Kaxīy.

2 Hāpxip 'ohnāg 'ihā Topa Koxuk tek mōgāhā', hak mōg, pa' xip nōm te' xat yōg

mīmpe yūm'ax xe'eñāg, ha 'ōm te' yīmū' yūm, 3 tu' pa te mō kuyānām yōn, yā mīkaxxap takat putuk, yā mīkaxxap yax putuk, xix mīkaxxap xanōn putuk, ha ta' xip texxux, tu nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax xakot, yā texxux yīxux, tu mīkaxxap 'exmēnat putuk. 4 Ha ta' pip kama 'ūxexka xop yōg mīmpe mām'ax xohix te' 24, tu nōm te' xat xakot, ha mīmpe mām'ax te' 24 yīmū' mām tilk xexka te' 24, tu topixxax ponrok tat, tu' xexka xop yōg kuxxax yānām 'āta yīxux mō'tat, 5 ha nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax te kote' xip, ha ta nōtē tu' xupēp yānām kō'āynām, xix hāmānāhūn, xix tex tīnnāhā'. Ha ta' pip nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax keppa kuyānām tat'ax xohix te' 7, tu yōg kuyānām pip, yā' koxuk te' 7 Topa yōg. 6 Ha ta' xip nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax keppa kōnāg xexka', yā gahāp putuk, yā mīkaxxap ponrok max putuk.

Ha ta 'ōm pip, tu nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax xakot, yā yōmnā'ī te' 4, tu' pa pip 'ūkeppa xī' xāmpah. 7 Yā yōmnā'ī te' 4 ha yāp-xet te' xoktut putuk, ha ta' nōy te mūnūytut kutox putuk, ha ta' nōy pa te tik pa putuk, ha ta' nōy te mōmōka putuk, tu topahah. 8 'Ūxohix te' 4 yōg yīmāg pip. Yāp-xet yōg yīmāg xohix te' 6, ha' nōy yōg te' 6, ha' nōy yōg te' 6, ha' nōy yōg te' 6. Yōmnā'ī xohix pa xohix pip 'ūyīmap xī' kopah. Yōmnā'ī tek-te'ex hāptup tox hā xix 'āmnūy tox hā, tu' hop 'ohnāg, tu:

—Topah, 'āmax xe'eñāg, 'āmax xe'eñāg, 'āmax xe'eñāg. 'Āka'ok xexkanām, nūy hāpxop xohix xexka māy yūmmūg. Hōmā 'āxip xix hōnhā 'āxip, tu' ānūn putup. Kaxīy.

9 Hā kaxīy yōnnā'ī tek-te'ex nōm te' xat pu, yā nōm te mīmpe yūm'ax yīmū' yūm, yā nōm ti mōkuma'mōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā, 10 Thā tik xexka te' 24 te hām tu' xakux nōm keppah, tu' nōm 'āktux max, nūy nōm xexka māy yāy kuxa kopah, tu yāy yōg xexka xop yōg kuxxax xex hām tu' nōm keppah, yā nōm te' xat keppah, tu:

11 —Āmūn yūmūg xuxyā', yā yūmū yōg Topah. 'Āmax, ha' xohix te' yūmmūg 'āmax xe'eñāg, xix 'āxexkanām, xix 'āka'ok xexkanām. Hamūn, xate' xohix xexka māy. Xatep-tup, yīy ta' pip 'ūxohix, tu' hi'. Kaxīy.

5

Tappet tox xix Kahnēn Kutox

1 Ha ta' pēnāhā 'āte, pa' xip tappet tox kīy xahix 'ūyīpxe'e kopah, yā nōm te' xat 'ūyīm kopah, yā nōm te mīmpe yūm'ax yīmū' yūm, ha tappet tox kīy xahix yīmū' pip kax'āmi'ax punethok 'ūkeppa xī' xāmpah, ha kīy'ax xohix te' 7 te tappet tox kīy. 2 Ha ta' xip pexkox yōg

nū'kutnā'ax ka'ok, yā Topa yōg kāmānat, ha hām'āktux ka'ok, hu:

—Pi'ā' xip nōm max, yā nōm te kīy'ax mep yūmmūg, nūy tappet tox ko'ah? Kaxīy.

³ Pa' xip'ah pexkox tu' xix hām xexka tu' nōm max, yā nōm te tappet tox ko'ah, nūy kopa' pēnā'. ⁴ 'Ukpotaħa', yā' xip'ah nōm max, yā nōm te tappet tox ko'ah, nūy kopa' pēnā'. ⁵ Ha ta' xip' tūk xexka', tu hām'āktux, hu:

—Āpota hok. Pēnā', 'Uxip nōm ka'ok, tu xoktut putuk, yā xuxet'ax Yona xop yōg xok-tut, yā Namix yōg xupepmā xop kopa' xip, yā tute' xut. Tute kīy'ax mep yūmmūg, nūy tappet tox ko'ah. Kaxīy.

⁶ Āte' pēnāhā', pa' xip nōm xuxet'ax Kahnēn Kutoč. Kaxīy. 'Uk-nīlhā' xip nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax yīmū', ha yōnnā'ī te' 4 te Kahnēn Kutoč xakot, ha tīk xexka te' 24 te Kahnēn Kutoč xakot kamah, ha Kahnēn Kutoč xok tap, payā' putpu' hi', tup-tox kup xohix te' 7, tu' pa xohix te' 7. 'Upx-tox kup xi' pa yā koxuk te' 7 Topa yōg, yā koxuk mōp'ok hāpxexka xohix tu'. ⁷ Ha ta' mōg Kahnēn Kutoč, ha' xip tappet tox 'ūnōy yīm kopah, yā nōm te' xat yīm kopah, yā nōm yūm mīmpe yūm'ax yīmū', ha Kahnēn Kutoč te tappet paha', ⁸ yā' paha', ha yōnnā'ī te' 4 te hām tu' pip Kahnēn Kutoč keppah xix tīk xexka te' 24 te hām tu' pip kamah Kahnēn Kutoč keppah. Ha yōnnā'ī yōg 'ap pip, nūy yōg tutxit kaxyā', xix tīk xexka xop te' kamah, tu' xohix yōg kānēy yānām 'āta yīlūx pip kamah, nūy nōm kopa mōp'ok 'ūkōnnōn, nūy tu hax max 'āpep pepix. Hā kaxīy 'ūkuxa mām ka'ok xop te Topa pu hām'āktux, ha hām'āktux te pepi' mōg. ⁹ 'Uxohix tek-tex tup hāk-tex, hu:

—Āmax 'āpu tappet tox pa',
nūy kīy'ax mep.
Hamūn, hōmā tikmū'ūn te 'āp-tex,
yā tikmū'ūn pupi' 'āxok,
nūy tikmū'ūn mōgā Topa hah.
Yā' xohix mōgāhā',
yā hep xohix xop yōg xop, xi' yīy'ax xohix
yōg xop,
xix hām xexka xohix yōg xop, xix xop xohix.
¹⁰ 'Uxohix te 'āmānex xop putuk,
tu Topa pu hāpxompmā max.
Topa te nōm xat, yā' yōg tikmū'ūn,
ha Topa yōg tikmū'ūn te' nōy xohix xat
putup hām xexka tu'.
Kaxīy.

¹¹ Āte' pēnāhā 'ūxehēh, tu pexkox yōg nū'pok xop 'āpak, yā' xohix te' 10.000 punethok xi' 1.000 punethok. 'Uxohix te nōm te' xat xakot, yā nōm te mīmpe yūm'ax yīmū'
yūm, xix yōnnā'ī te' 4 xakot, xix tīk xexka te' 24 xakot. ¹² 'Uxohix tek-tex ka'ok, hu:
—Hōmā tikmū'ūn tep-tex Kahnēn Kutoč.

Pa hōnhā' 'āxip, yā 'āmax, yā' 'āka'ok nōynā'āmōg.

Xate' xohix yōg hāpxop pop. Xate hāpxohix yūmmūg,
ha' xohix te 'āmūn 'āpak, nūy 'āxexka mīy, nūy 'āmūn 'āktux max.

Kaxīy.

¹³ Ha ta' xupak 'āte' 'ūhi xop xohix pexkox tu' xix kōnāg xexka tu', yā xohik-tex, hu:
—Yā' max xe'ēgnāg nōm te' xat, nōm te mīmpe yūm'ax yīmū' yūm.

Yā' max xe'ēgnāg Kahnēn Kutoč.
Yūmū'āte nōm pu' popmāhā hāpxop xohix.

Yūmū'āte nōm 'āktux max, tu nōm 'āpak, tu' xexka mīy yāy kuxa kopah.

Tute yūmūg xat putup mōkuma'mōg, ha' kux 'ohnāg.

Kaxīy.

¹⁴ Ha yōnnā'ī te' 4 te:

—Hamūn! Kaxīy.

Ha tīk xexka xop te hām tu' pip, tu' kuxa te' yēy, tu Topa 'āktux max xix Kahnēn Kutoč 'āktux max.

6

'Ukīy'ax

¹ Āte' xe' pēnāhā', ha Kahnēn Kutoč te' kīy'ax māxap xak. Ha ta' xip yōnnā'ī puxet, nōm te' 4 xop kopa' xip. 'Uyīy te tex tīnnā'ax putuk. Tute:

—Mā! Kaxīy.

² Āte' pēnāhā', pa' xip kāmānok ponrok, ha nōm te' yīmū' yūm, tu pox kīy tat, ha' nōy te tu' hōm 'ūxat'ax xexka yōg kuxxax yānām 'āta yīlūx. Ha ta' mōg, nūy hām xexka pop xix yōg tikmū'ūn pop.

³ Ha ta' xe' xak kīy'ax nōy Kahnēn Kutoč te', yā' kīy'ax tīx, ha' 'āte' xupak, ha yōnnā'ī nōy, yā' tīx te hām'āktux, hu:

—Mā! Kaxīy.

⁴ Yīy ta' xupak kāmānok nōy, yā' xuttah, ha 'ōm te' yīmū' yūm, ha' nōy te nōm ka'ogāhā', puyīy tikmū'ūn yāykiñ kakīyñāgā'. Ha nōm te kāmānok yīmū' yūm, tu' pop mīkax xexka tox. ⁵ Ha ta' xe' xak 'ūkīy'ax Kahnēn Kutoč te', yā' tikoyuk, ha' 'āte' xupak, ha yōnnā'ī nōy, yā' tikoyuk te:

—Mā! Kaxīy.

'Āte' pēnāhā', pa' xip kāmānok nōy, yā' mūnnīy. Ha nōm te' yīmū' yūm, tu' tat hāpxop mōmūg'ax. ⁶ Ha 'āte' xupak, ha yōnnā'ī te' 4 te hām'āktux, hu:

—Māyōn puxet ha' hām'ax yōg tayumak te' pop xuxnāg xe tox xap nit puxet pe xenat xap yōg nit tikoyuk. Pa' nōy hok 'ayet hep tox xix xupyāg mōy hok, yā' nōnenex hok! Kaxīy.

⁷ Ha ta' xe' xak 'ūkīy'ax nōy Kahnēn Kutoč te', yā 4, ha' 'āte' xupak, ha yōnnā'ī nōy, yā' 4 te:

—Mā! Kaxīy.

⁸ 'Āte' pēnāhā', pa' xip kāmānok nōy, yā pap-nok putuk. Ha 'ōm te' yīmū' yūm, tu' xuxet'ax yā Xakix'ax, kaxīy, xix Hāmgāyāgnāg Pet, kaxīy, tu kāmānok nōy pe' mōg 'uylākgnāg. Ha' nōy te nōm kā'ogāhā', puyi'y xat, hām xexka yōg tikmū'ūn yōg yāg te' 4 yōg yāg puxet kix, yā tikmū'ūn te yākix kakīnāg putup, tu' putup xūy hā' xakix putup, tu hāmpakut hā' xakix putup, ha xokxop gāy te' kix putup.

⁹ Ha ta' xak 'ük'yax nöy Kahnén Kutok te', yä' 5, ha 'äte' pëñähä', pa' pip yämly xohix xokxop mō'hap'ax kakak. Höhnä yä yämly, pa hömä yä tikmū'ün, tu häm xexka tu' pip, tu Topa yög'häm'apak max'ax 'äktux, yïy ta tikmū'ün gäy, tu' kix, ha' xakix, tu nöhmä yä' yämly, tu' pip xokxop mō'hap'ax kakak, ¹⁰ tu häm'äktux ka' ok, hu:

—Topa, xatek mūg xat, yā 'āka'oknām. Xate' xohix xat. 'Āmax xe'ēgnāg, tu hāpxe'e mīy. Hām 'ūmhā xate hām xexka yōg tikmū'ūn yōg hāpkumugā'ax hā nōy yānān putup? Yā nōm tek mūg kix, hak xakix. Kaxiy. ¹¹ Üxohix te' pop topixxax ponnok tox, ha' nōy te:

—Näy, 'ühip kutögnäg, ha möktu' xohix xexka nün, tu nüktu' mőxaha nünteh, yä Topa yög kämänt kamah, yä 'äxop putuk, yä 'äkape xop. Tikműün te nömn kix putup kamah, ha' xakix putup. Kaxi.

¹² Ha ta' xak 'ük'yax nøy Kahnén Kutok te', yã' 6, ha hãm xexka nuhuknãm, tu yãy pot, ha ta mäyõn yãyhäm-nãy, tu topixxax münny putux putuk, ha ta mäyõn hex yãyhã xuttah, tu hep äta putuk. ¹³ Ha ta mäyõnnäg te pexkox tu' yïxohoh, yã mïnta pik xakux'ax putuk, yã 'amuñu xexka te' kup nuhuk, hã kaxiÿ putuk. ¹⁴ Ha ta' nõg pexkox, tu tappet tox kÿ putuk, ha yïktix xohix xexka te yãy pip'ax nïm, tu ta' mög xix hãm tot kõnäg yõg xohix te yãy pip'ax nïm, tu ta' mög. ¹⁵ Ha ta' pip 'üxat'ax xop, xix xexka xop, xix xonat xexka xop, xix 'ü-p-texop xexka xop, xi' ka'ok xop, xix kãmãnat xop, xix xuxyâ xop. Yã' xohix xexka te yãy xaptop mïkaxxap xexka kakak xix yïktix tu', ¹⁶ tu yïktix pu hãm'äktux xix mïkaxxap pu hãm'äktux, hu:

—'Āpu 'ūgmū yīmūg nāy, nūy 'ūgmū mō'nīy, nūy 'ūgmū xaptop, puyīl nōm tek mūg pēnā hok nōm te' xat, yā nōm te mīmpe yīmū' yūm, puyīl Kahnēn Kutok tek mūg yānān hok.
¹⁷ Yā hōnhā nōm gāy xexka'. Tep te' gāy'ax hā' tot putup? Yā 'ap hā' tot putup'ah. Kaxiy.

7

'Iyaet yōg tikmū'ūn xohix te' 144.000

¹ Hāpxip̄ ḫā'āte' pēnāhā pexkox yōg nū'pok̄'ax te'4, ha' pip̄ hām xexka tu', ha yāp̄-xip nōntix tu' ha' nōy xip xot tu', ha' nōy xip māyōn mōnā'ax tu', ha' nōy xip māyōn xuep̄'ax tu'. Yā' xohix te' āmuuh mūḡ 'uyim̄

hā, puuyī 'āmuuh mōkoux hok hām xexka tu', xix kōnāg xexka tu', xix mūmmātik tu'.² Ha 'āte' pēnāhā', pa' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax, tu māyōn xutep'ax tu' nūn, tu Topa yōg kax'āmī'ax tat, yā Topa xe'ēgnāg yōg, yā Topa hu xe'ēgnāg. Pexkox yōg nū'kutnā'ax te hām'āktux ka'ok yāy xape te' 4 pu'. Yā Topa te nōm 4 xop ka'ogāhā', puuyī hām xexka koxyōy xix kōnāg xexka koxyōy.³ Ha nōm pexkox yōg nū'kutnā'ax te:

—Hōnhā' koxyōy hok hām xexka xix kōnāg xexka', xix mūlīm. Nāy, puk mū'āte' kax'āmi Topa yōg kāmānat xohix xexka kux tu'. Kaxiy.

⁴ Hā 'āte' xupak 'ūxohix texīy 'ūkux tu' kax'āmip-tup, yā Topa yōg xop, yā hep puxet Tyael yōg tigmū'ün xohix te' 144.000, ⁵ yā Yona yōg xuperpmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Ho'op yōg xuperpmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Gat yōg xuperpmā xop yōg xohix te' 12.000, ⁶ xix 'Axe yōg xuperpmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Nāptanix yōg xuperpmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Mānākex yōg xuperpmā xop yōg xohix te' 12.000, ⁷ xix Ximēäm yōg xuperpmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Nemi yōg xuperpmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Ixakat yōg xuperpmā xop yōg xohix te' 12.000, ⁸ xix Yemonōm yōg xuperpmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Yoye yōg xuperpmā xop yōg xohix te' 12.000, xix Meyamīy yōg xuperpmā xop yōg xohix te' 12.000. Yā xohix te' 144.000.

Tikmū'ün xohix xexka'

⁹Häpxip̄ 'ihā'āte' pēnāhā', pa' pip tikmū'ūn xohix xexka', yā' xohix. Tep-te' mōkupix? Yā mōkupix yūmmūg 'ohnāg. Yā' pip punethok, yā xop xohix yōg, xix hep xohix xop yōg, xix häpxexka xohix yōg xop, xi' yī'yax xohix yōg xop. Yā' xohix tek-nīhā' pip nōm te' xat keppah, yā nōm te mīmpe yūm'ax yīmū' yūm, xix Kahnēn Kutok keppa' pip, tu' xohix te' tat topixxax ponnox tox, tu paxxap xux pop 'yūlm hā, ¹⁰tu' xohix te hām'āktux ka'ok, hu:

—Topa te yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max mō'tat 'yūānān tu', yā Topa xexkanām, xix Kahnēn Kutox, tu' xat'ax yōg mīmpe mām'ax yūmūl' mām. Kaxīv.

11 Ha pexkox yōg nū'pok'ax xohix xexka tek-nīlā' pip, tu nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax xakot tik xexka te' 24 mūtik xix yōnnā'i te' 4 mūtik, tu hām tu' pip, tu hām tu nūktettx, tu' pip nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax keppah, tu Topa xexka mīy yāy kuxa kopah tu:

¹² —Hamūn, 'āpu yūmū Topa 'āktux max mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg. Topa yā' max xe'ēgnāg, tu hāmyūmmūg xexkanām mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg. Topa te yūmū'a' popmāhā hāxpox xohix, yīy yūmū'āte hām'āktux, hu: "Āmax. Puxix. 'Ūmax." Kaxīv. 'Āpu yūmū hām'āktux hā

kaxīy hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. Ąpu yūmū yāy yōg Topa 'āpax mōkumagmōg, ha' kux 'ohnāg. Topa te hāpxop xohix yūmmūg tu' ka'oknām hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. Hamūn. Kaxīy.

¹³ Ha ta tik xexka puxet xip, tuk yīkopit, hu:

—'Ū'ūm 'ōhōm, yā topixxax ponnox tox tat? Hām 'ūm tu' nūn? Kaxīy.

¹⁴ Ha 'āte:

—'Intu', xate' yūmmūg. Kaxīy.

Ha:

—Yā hōmā 'ūyōg hāpxop kummuk xexka', tu xūy xexka', tu yāy yōg topixxax pix Kahnēn Kutox hep 'āta kopah, yīy topixxax ponnox. ¹⁵ Nōm xop pip Topa keppa xix Topa yōg mīmpe yūm'ax keppah. Topa pet kopa' pip 'āmnīy 'lhā xix hāptup 'lhā, ha nōm te mīmpe yūm'ax yīmū' yūm te nōm xop hā tep-tup. ¹⁶ A xe putup 'ūm pip putup'ah xix kōnāg putup pip putup'ah 'ūxeheh. Ha māyōn yānām ka'ok te nōm xop puk putup'ah 'ūxeheh, xix kuxap ka'ok te nōm xop puk putup'ah 'ūxeheh. ¹⁷ Hamūn, Kahnēn Kutox xip, 'ūxat'ax yōg mīmpe yūm'ax tu' xip, tu nōm xop pēnāp-tup, yā Kahnēn pēnā'ax max putuk, tu nōm mōgāptup hāmmax tu', xix kōnāg xutep'ax tu', ha yōg kōnāg te tīkmū'ūn hīnnāhā', ha Topa te' pota pa hep xohix nāgāp-tup. Kaxīy.

8

'Ūkīy'ax, yā'?

¹ Ha ta xe kīy'ax nōy xak Kahnēn Kutox te', yā kīy'ax 7, ha' yēy, yā hām'āpak 'ohnāg 'ot xahix hā. ² 'Āte' pēnāhā', pa' pip pexkox yōg nū'pok'ax te' 7 nōm te Topa keppa' pip, tu' pop mīmpe xop tut te' 7, nūy kaxyā'.

³ Ha ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, tu kōnnōn mō'hap'ax yīkā' xip. Tute' pop kugōy hax max yōg kōnnōn, nūy pugā', nūy kugōy yāy kōtīnnā' ūkuxa mām ka'ok xop yōg Topa pu hām'āktux mūtik, puyīy kugōy mōg pepix Topa pu hām'āktux mūtik Topa hah. 'Ūpugāhā kōnnōn mō'hap'ax yānām 'āta yīxux yīmū' nōm te' xat yōg mīmpe yūm'ax keppah. ⁴ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te kōnnōn nū'xok kōnnōn mō'hap'ax yīmū', ha kōnnōn yōg kugōy mōg pepi' ūkuxa mām ka'ok xop yōg Topa pu hām'āktux mūtik, tu mōktu Topa tu' mōxaha', ⁵ ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te kōnnōn yōg kānēy paha', tu kōnnōn mō'hap'ax tu' paha kuxap, tu' xix kānēy kopah, tu mō'yōn hām xexka tu', yīy ta tex tīnnā punethok, ha yānām kō'āynām, ha hām xexka nuhuk, tu yāy pot.

Mīmpe xop tut kaxyāhā'

⁶ Ha ta' pip pexkox yōg nū'pok'ax te' 7, tu' pop mīmpe xop tut, nūy kaxyā'.

⁷ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax māxap te mīmpe xop tut kaxyāhā', ha tex xap nū'nāhā

xix kuxap hep 'āta mūtik tu nūktu: "Po," kaxīy hām xexka tu', ha' puk hām xexka yāg puxet, ha ta yāg tix puk 'ohnāg, ha mīm yāg puxet puk, ha ta yāg tix puk 'ohnāg, ha mīm yāg puxet puk, ha ta' yāg tix puk 'ohnāg.

⁸ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy xip, yā' tix, tu mīmpe xop tut kaxyāhā', ha ta pexkox tu' xip hāpxop, yā yīktix xexka putuk, tu kuxap xexka hā' puk, ha nōm te' paha', tu hām tu nū'yōn yīktix, ha ta' nāhā', tu nūktu: "Po," kaxīy, kōnāg xexka tu'. Ha kōnāg xexka yāg puxet te yāy hā hep 'āta', ha ta' yāg tix te yāy hā hep 'āta 'ohnāg. ⁹ Ha ta' xakix kōnāg xexka kopa' pip xop yāg puxet, ha ta' xakix 'ohnāg yāg tix, ha ta yāy koxyōy mīpcox yāg puxet, ha ta' yāg tix yāy koxyōy 'ohnāg.

¹⁰ Ha ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy pexkox tu', yā pexkox yōg nū'kutnā'ax tikoyuk, tu mīmpe xop tut kaxyāhā', ha ta pexkox tu' nāhā māyōnnāg, tu' puk, yā kuyānām tāt'ax xexka putuk. 'Ūnāhā, tu nūktu: "Po," kaxīy, kōnāg kox yāg puxet tu', ha ta' yāg tix hā mō'hā 'ohnāg, tu kōnāg xupup kox yāg puxet hā mō'nāhā', ha ta' yāg tix hā mō'nā 'ohnāg. ¹¹ Yā māyōnnāg 'ūxuxet'ax, tu: kohāgnāg'ax. Kaxīy. Ha kōnāg yāg puxet yāy hā kohāgnāg, ha ta yāg tix yāy hā kohāgnāg 'ohnāg, ha tīkmū'ūn punethok te' xō'op, hu' xakix.

¹² Ha ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy pexkox tu', yā pexkox yōg nū'kutnā'ax 4, tu mīmpe xop tut kaxyāhā', ha hāpxop te' kix 'ūyāg puxet māyōn yōg, xix māyōn hex yōg, xix māyōnnāg yōg, ha ta 'ūyōg yāg tix kix 'ohnāg, yīy ta' xohix te yāy yōg kuyānām yāg puxet xaxok, ha ta' yāg tix xaxok 'ohnāg, ha ta hām sexta tu hāpkoxtap hāptup yāg puxet, ha ta' yāg tix hāpkoxtap 'ohnāg, ha 'āmnīy te kaxīy kamah.

¹³ 'Āte' pēnāhā', pa' xip mōmōka', tu' topaha pepi' mōg, tu hām'āktux, hu:

—Hāpkummuk! Hāpkummuk! Yā' kummuk xexka hām xexka xohix xop yōg, ha pexkox yōg nū'pok'ax nōy te mīmpe xop tut kaxyāp-tup. Kaxīy.

9

¹ Ha ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy pexkox tu', yā pexkox yōg nū'kutnā'ax 5, tu mīmpe xop tut kaxyāhā'. 'Āte' pēnāhā, pa' xip māyōnnāg hām xexka tu'. Yā hōmā nōm te pexkox tu' nāhā'. Ha' nōy te tu' hōm pip'up mōhāmyānnā'ax hāpkox tox xexka yōg, ² ha māyōnnāg te hāpxōn, ha kugōy xexka xupep, yā 'āmuk'ax xexkanām yōg, tu kugōy te māyōn yānām pak, ha yāykote hāpkoxtap. ³ Ha ta' pip'up mōhāmyānnā'ax hāpkox tox xexka yōg, tu ta' mōg, tu mōktu mōxaha hām xexka tu', ha' nōy te kunihit ka'ogāhā', ha' ka'ok, yā xokpatakuhmūy putuk. ⁴ Ha' nōy te' xat, pu

xux mā hok, xix mīm xux mā hok, xix mīm xux puk mā hok, pa' xat, pu tik kute' ex. Hamūn, yā' pip 'ohnāg Topa yōg kax'āmī'ax nōm tik tu'.⁵ Üxat, pu kunihit tik kix hok, pa' xat, pu tik kute' ex māyōn 'ānuk xohix te' 5 hā, tu' xūygāhā, yā' xokpatakumī te' xuhmī putuk.⁶ Ha māyōn 'ānuk xohix te' 5 hā' xūy tihik, tup-tup 'ūxakix, pa' xakix 'ohnāg, 'a' xakix putup'ah.

⁷ Yā kunit te xonat yōg kāmānok putuk, nōm te' yāy kix. Tup-tox hā mō'tat 'ūxat'ax xexka yōg kuuxxax yānām 'āta yīxux putuk, tu' payīn te tikmū'ūn payīn putuk.⁸ Tu' xe te 'ūn xe putuk, tu' xox te xoktut xox putuk,⁹ tu' kep xax te xonat yōg kepax putuk, yā pipkup hā' mīy, tu' yīmāg payāhā te hāmnāhūn xexkanām putuk, yā' xonat xop yōg kāmānok hāmnāhūn putuk, xix hāpxop yīkūy'ax te hāmnāhūn putuk, yā' xonat yōg hāpxop yīkūy'ax, ¹⁰ tu' nā'kup xox te xokpatakumī nā'kup xox putuk, tu' nā'kup xox te tik xūygāhā māyōn 'ānuk xohix te' 5 hā.¹¹ Ha ta' xip kunihit xop yōg xexka', yā' pexkox yōg nū'kutnā'ax. Tute hāpkox tox xexka pēnāhā, yā' xuxet'ax 'Amanōm, yā' Emeneo xop yīy'ax kopah, xī' xuxet'ax 'Apōyām, yā' Genex yīy'ax kopah. Yā tikmū'ūn yīy'ax kopah, hu' ūkoxyōy'ax. Kaxīy.

¹² Tu ta' kux hāpkummuk māxap, ha' nūn putup hāpkummuk nōy tix.

¹³ Ha ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy pexkox tu', yā' pexkox yōg nū'kutnā'ax 6, tu mīm xop tut kaxyāhā', ha' 'āte' yāmnūn xupep'ax 'āpāk, yā' xokxop mō'hap'ax yōg xup'ax tu' nūn, yā' xokxop mō'hap'ax yānām 'āta yīxux xip Topa keppah.¹⁴ Ha yāmnūn xupep'ax te pexkox yōg nū'kutnā'ax pu hām'āktux, yā' nōm te' 6 pu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'ayīm ko'a', pu mōg pexkox yōg nū'pok'ax te'¹⁵ 4, nōm pip kōnāg kox 'Eppanat kūnāpah. Kaxīy.

¹⁵ Ha 'īm ko'a', pu mōg. Nōm te' hip nōm 'ot, xix nōm hāptup, xix nōm māyōn 'ānuk, xix nōm hāmyāxatamuk. 'Ühip, nūy tikmū'ūn yāg puxet kix, puyīy tu xakix, ha ta' yāg tix kix 'ohnāg.¹⁶ Ha 'āte' xupak 'ūxohix nō'om, yā' xonat te kāmānok yīmū' mām, yā' xonat xohix te' 200.000.000.¹⁷ Ha 'āte' pēnāhā, tu kāmānok pēnāhā xix nōm te' yīmū' mām, ha yōg kep xax pip, yā' xutta te kuxap 'āta putuk, xix yīxux te mīkaxxap xapit putuk, xix xutta yīxux te mīkaxxap 'ūxop putuk. Ha kāmānok putox te xoktut putox putuk, ha' yīkox kopa' xupep' kuxap xix kugōy xix mīkaxxap 'ūxop.¹⁸ Yā hāpxop xūygāx tikoyuk pip, yā' kuxap, xix kugōy, xix mīkaxxap 'ūxop, tu tikmū'ūn yāg puxet kix, ha' xakix. Ha ta' yāg tix kix 'ohnāg.¹⁹ Ha kāmānok te' yīkox hā' nōy kix, xi' nāgkup hā'

kix kamah. Yā' nāgkup te kāyāp-tox putuk, ha' xox pip, tu nōm hā tu tikmū'ūn putop.

²⁰ Ha ta' pip 'ūhi xop. Yā hāpxop xūygāx te nōm kix 'ohnāg. Nōm xop te hāpkummuk mīy kux 'ohnāg, tu yāmīy puk-te' ex kux 'ohnāg, tu topa komut xop pu nūktetex kux 'ohnāg, yā' pipkup yānām 'āta yīxux hā' mīy topa komut xop, xix yānām ponrok hā' mīy, xix pipkup monōn hā' mīy, xix mīkaxxap hā' mīy, xix mīm hā' mīy. Yā topa komut xop te hāmpēnā 'ohnāg xix hām'āpāk 'ohnāg, xix hāpkumep 'ohnāg.²¹ Tikmū'ūn te' nōy kix-pax, pa yāyhāup 'ohnāg, nūy hāpkummuk mīy kux 'ohnāg, tu mīm mīy, tu' pup 'ohnāg, tu' nōy hā xupxet, tu hāpxop xupxet, tu' pup 'ohnāg.

10

Tappet tox kīy kutōgnāg

¹ Ha 'āte' pēnāhā', pa' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax ka'ok pexkox tu', tu kugōy tat, yā' topiax xexka putuk, tu texxxax tep-tox xakot, yā' kuuxxax putuk, tu' pa te māyōn putuk, tu' kup te kuxap putuk, tu ta' yīxohoh.² Tu tappet tox kīy kutōgnāg tat 'ūyīm kopah, ha' pata xe'e te kōnāg xexka tonnok, ha' pata nōy te hām tonnok, ³ ha' yīy ka'ok, yā' xoktut punethok yīy'ax putuk. 'Ūyīy ka'ok, ha tex tīnnā'ax xohix te' 7 te' yānān.⁴ 'Ūyīy kux, ha' 'āte' kax'āmī putup, pa' ūm yīy pexkox tu', ha' 'āte' xupak, ha hām'āktux, hu:

—'Āpu hām'āktux xaptop. 'Āpu textīnnā'ax yōg hām'āktux kax'āmī' hōk. Kaxīy.

⁵ 'Āte' pēnāhā pexkox yōg nū'kutnā'ax te kōnāg xexka tonnok xix hāhām, ha' yīm pepi' xix, ⁶ tu hām'āktux, hu:

—Hāpxip kutōgnāg 'īhā' nūn. Topa te yōgnū hām'āktux yūmmūg, yā' Topa te' yūmmūg, yā' Topa hi mōkuma'mōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā, tu pexkox mīy xix yāykoteh, xix nōm kopa' pip xop, xix hām xexka mīy, xix nōm tu' pip xop, xix kōnāg xexka mīy, xix nōm te kopa' pip xop.⁷ Hōmā Topa te Topa pupi hām'āktux xop pu hām'āktux xex, yā' hāpxop xaptop. Hāpxip kutōgnāg 'īhā' Topa te nōm hāpxopmāp-tup, ha pexkox yōg nū'pok'ax te' 7 te' mīm xop tut kaxyāp-tup. Kaxīy.

⁸ Ha ta' xe' yīy pexkox tu', ha' 'āte' xupak, ha hām'āktux, hu:

—Mōg, nūy pa tappet tox nōm xip pexkox yōg nū'kutnā'ax yīm kopah nōm te kōnāg xexka tonnok xix hāhām. Kaxīy.

⁹ Ha tak mōg pexkox yōg nū'kutnā'ax hah, tu:

—'Ā' hōm tappet tox kīy kutōgnāg. Kaxīy.

Ha:

—'Ūpa, nūy mā'. Xate' māhā', ha' yāyhā' xūy putup 'ātex kopah, pa' xuxpex 'āyīkox kopah, yā' pukhep putuk. Kaxīy.

¹⁰ Ha 'āte' paha tappet tox 'ūgyīm kopah, tu' māhā', ha' xuxpex 'ūgyīkox kopah, yā pukhep putuk. 'Āte' māhā', ha hāpxip 'lhā' xūy 'ūktex kopah. ¹¹ Ha tute:

—Xate Topa yōg hām'āktux pop. Xate hām'āktux putup tikmū'ūn xohix pu', xix hāpxexxa xohix xop pu', xi' yī'yax yōg xohix xop pu', xix hāpxexxa xohix yōg tik xat'ax xohix pu'. Xate hām'āktux putup, hāpxop kummuk nūn. Kaxīy.

11

Tik tix te Topa yōg hām'āktux 'āktux

¹ Ha' nōy te 'ā' hōm mōhāmmūg'ax tox, tu:

—'Āpu mō Topa pet xexka mūy, nūy mēn xohix texīy yūmmūg, xix xokxop mō'hap'ax yōg mēn kamah. 'Āpu mōkupix 'ūxohix te Topa keppa nūktettx Topa pet xexka kopah. ² Pa 'āpu mō hām mūy hok hām nuhnōg Topa pet xexka kūnāpah, yā Topa pet xexka yīkāgnāg hā. Hamūn, Topa te hām hōm Yoneo xop kūnāpa pip xop pu', ha nōm te hām tonnok putup māyōn 'ānuk xohix te' ⁴² hā, xix kōmēn xe'ēgnāg tonnok putup kamah. ³ 'Āte mō'pok putup tik tix, puyīy yōgrūn hām'āktux 'āktux hām xexka tu'. Nōm te topixxax kummuk mō'tat, nōm hāg tu xago. Hamūn, yā' kuxa hittup 'ohnāg, yā tikmū'ūn te hāpkummuk mīy. Nōm te Topa yōg hām'āktux 'āktux putup 'āmnīy xohix te' 1260 hā. Kaxīy.

⁴ Yā Topa yōg hām'āktux tat'ax tix te mīm kup 'onimet tix putuk, xix kuyānām tat'ax tix putuk. Nōm te hām xexka yōg xat'ax xexka keppa pip putup. ⁵ Tikmū'ūn 'ūm te nōm tik tix kute'ex kummuk, puxix tik tix yīkox kopa' xupep kuxap, nūy puknōg gāy xop kummuk koxyōy, nūy nōm kix, ha' xakix putup. ⁶ Topa te tik tix ka'ogāp-tup, ha nōm te' xat putup, hu pexkox mō'hīy, yī'y tex tip-tup 'ohnāg, ha tik tix te Topa yōg hām'āktux 'āktux putup. Ha Topa te tik tix ka'ogāp-tup, ha nōm te' xat putup, yī'y ta kōnāg xupup kox xohix yōg kōnāg te yāyhā hep 'ātap-tup. Ha Topa te nōm ka'ogāp-tup, puyīy hām xexka kix, yī'y ta' nūn putup hāpxop kummuk xohix, tik te nōm putup.

⁷ Tu ta Topa yōg hām'āktux 'āktux kux, ha ta hāpkox tox xexka kopa' xupep xok xexka', nūy tik tix mūtik yāy kix, tu' xat putup, tu' nōy kix putup, ha' xakix, ⁸ ha' yīn pip putat kopa kōmēn xe'ēgnāg kopah, yā tikmū'ūn tep-tex Yeyox mīpkupnix yīmū' kōmēn xe'ēgnāg tu'. Yā kōmēn yōg tikmū'ūn te hāpkummuk mīy. Yā kōmēn 'āxet'ax Xonōm Putuk xix 'Eyit Putuk. ⁹ 'Ūxohix xop te tik tix yīn pēnāp-tup 'āmnīy tikoyuk xix xahix hā. Hāmūn, 'ūxat putup, pu nō hāpkot hok. 'Ūxohix te' pēnāp-tup, yā hām xexka yōg xohix xop, yā' hep xohix xop xix yī'yax xohix xop, xix xop xohix, ¹⁰ tu hām xexka yōg

tikmū'ūn xohix kuxa hittup putup, 'ūxakix tik tix hah. 'Ūxohix kuxa hittup, tu yāy pu hāpxop max hok popmāp-tup. Hamūn, nōm tik tix te Topa pupi' hām'āktux, tu' xat, pu hām xexka yōg tikmū'ūn xūyāgā'. ¹¹ Pa 'āmnīy tikoyuk nōg, lhā Topa te tik tix kopa xitxok, nūy putpu' hīnnā', yī'y tak-nīhā' pip, ha' xohix te' pēnāhā', hu' yīpkutuk xexkah, ¹² ha tik tix te' xupak, pa nōm te' xānā ka'ok hu:

—Mā nūnē pepi'. Kaxīy

Ha ta' mōg tik tix pepi', tu hāmgōy xexka hā' mōxaha', tu ta' mōg pepi pexkox tu', ha ta' pip 'ūgāy xop hām xexka tu', tu' pēnāhā'. ¹³ Ha hām nuhuk xexka', tu' yāy pot, yī'y ta kōmēn yāg puxet koxyōy, ha ta' yāg te' 9 koxyōy 'ohnāg, yī'y ta tikmū'ūn xohix te' 7.000 xakix hām nuhuk hā. Ha ta tikmū'ūn nōy kuxanōg, tu pexkox yōg Topa 'āktux max.

¹⁴ 'Ūnōg hāpkummuk tix. 'Ūpēnā', 'ūnōy nūn.

Mīxux xop tut kaxyāhā'yā' 7

¹⁵ Ha ta' xip pexkox yōg nūl'utnā'ax nōy, yā pexkox yōg mōkutnā'ax 7, tu mīxux xop tut kaxyāhā', ha ta' yī'y ka'ok pexkox tu', hu:

—Yūmūg xuxyā xexka te' xohix xat, yā Kuninx te' xat hāpxexxa xohix yōg xexxa xop, xix yōg tikmū'ūn, tu nōm xat putup hām'āxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. Kaxīy.

¹⁶ Ha ta' pip tik xexka te' 24 pexkox tu', tu' xexka xop yōg mīmpe mām'ax yīmū' mām, tu ta' yok, tu Topa pu nūktettx, ¹⁷ tu:

—Topa xexka', 'āka'ok, yā 'āxip mōkuma'āmōg hōnhā xix hōmā. 'Āmax, 'āka'ok xexka', tu hōnhā 'āxexka', yā tikmū'ūn xohix xat kōnāmāhā'. ¹⁸ Ha Topap-tup nōg xop 'ūgāy xexka', yā' yūmmūg 'āgāy hōnhā, tu xakix xop yōg hāpxopmā'ax kopit putup. Nōmhā xate 'ōg kāmānat xop pu hāpxopmā maxp-tup, xix tik te 'āpupi' hām'āktux xop pu hāpxopmā maxp-tup, tu 'ōg tikmū'ūn pu hāpxopmā maxp-tup, nōm te 'āyīpkutuk, yā' xexka xop xīk-tōgnāg xop. Nōmhā xate' koxyōy putup nōm te hām xexka koxyōy. Kaxīy.

¹⁹ Ha ta' xōn Topa pet xexka pexkox kopah, pa' pēnāhā 'ūkopa Topa yōg pa'ax yōg mīpkox. Ha ta yānām kō'āyānām, ha tex tīnnā xexka', tu tex xap nū'nāhā', ha ta hām xexka nuhuk punenhol.

12

'Ūhūn xix xok xexka 'āta'

¹ Ha 'āte' pēnāhā', pa' xip 'ūhūn, ha hāpxopmāhā'. Yūmū'āte' pēnāhā', hu' yūmmūg hāpxopmā'ax nūn putup. 'Ūn te māyōn tat, yā' topixxax putuk, ha māyōn hex xip 'ūpata kakah, ha māyōnnāg te' 12 te

yōg kuxxax putuk. ² 'Un tek-tok xuk, tu' put putūmnāg, hu' xūy, hu' potaha'.

³ 'Āte 'ūn pēnāhā', pa' xip xok xexka 'āta', tu': Kēm. Yā' xexka nām, pa kakxexka putuk. 'Ūp-tox xohix te' 7, tup-tox kup xohix te' 10, ha' xat'ax xexka yōg kuxxax te' 7 pip 'ūptox xohix yīmū'. ⁴ Xok xexka 'āta te' nāgkup hā' paha māyōnnāg yāg puxet, ha' yāg tix pop 'ohnāg, tu hām xexka tu' nōy yōn, ha mōktu: Po, Kaxīy. Ha 'ūn tek-tok put putup, ha ta' nūn xok xexka 'āta, tu nūktu 'ūn keppa' xip, nūy kuto kāmā', ⁵ ha 'ūn tek-tok pit put, yāk-tok te hām xexka yōg tikmū 'ūn xohix xop xat putup, yā pipkup tox xexka hā' xat putup, yā' xat ka'ok putup. 'Ūk-tok put, ha hāpxip 'ohnāg ha ta 'ōm xip, tuk-tok paha', tu nōm mōgāhā pexkox tu', yā Topa ha' mōg xix Topa yōg mīmpe yēm'ax xe'ēgnāg tu'. ⁶ Ha ta 'ūn mōxupaha' hām nak tu'. Yā Topa te 'ūn pu' xip'ax mīy. Ha Topa te nō tehe 'āmnīy xohix te' 1260 hā.

⁷ Ha ta' yāy kix kakīynāg pexkox tu' Mīget mūtik xok xexka 'āta xix Mīget yōg pexkox yōg nū'pok xop mūtik. ⁸ Nōm te xok xexka 'āta putyōn pexkox kūnāpā'. ⁹ 'Ū'ūm xok xexka 'āta'? Yā Hāmgāyāgnāg, yā Xatanāy. Yā tute hām xexka yōg xohix xop pu' koit pax. Yā' putyōn pexkox kūnāpā', xix yāy yōg pexkox yōg nū'pok xop, yā yōg xape xop, ha' yīxohoh, tu nūktu hām xexka tu' mōkoha'.

¹⁰ Ha 'āte' xupak, pa' yīy ka'ok pexkox kopa hu:

—Hōnhā Topa te tikmū 'ūn mōy hāpkummuk kopah. Hōnhā tikmū 'ūn te' pēnāhā 'ūka'ok Topah, yā' xexka'. Hōnhā Topa yōg Kunnix te' xohix xat! Hamūn, hōmā Hāmgāyāgnāg xip pexkox tu', tu Topa mūtik hām'āktux, hu: "Topa kopa kuxa mām xop te hāpkummuk mīy." Kaxīy. Yā 'āmnīy xohix hā' hām'āktux te kaxīy xix hāptup xohix hā. Pa' putyōn pexkox kūnāpah. ¹¹ Hōmā ha ta yūmūg xape xop te' xut, ha ta Hāmgāyāgnāg te' xut 'ohnāg. Yūmūg xape xop te' xut Kahnēn Kutox hep 'āta hā xix hām'āktux xe'e hā, tu' xakix yīpkutuk 'ohnāg. ¹² Pexkox yōg xop, 'āpu 'ākuxa hittup! Pa hām xexka tu' kummuk xexka' xix kōnāg xexka tu', yā Hāmgāyāgnāg te hām xexka tu' xupax. 'Ugāy xexka'. Tute' yūmmūg hāpxip kutōgnāg puxix tu' kux. Kaxīy.

¹³ Ha xok xexka 'āta te' pēnāhā', yā hām xexka tu' xip. Pa' xip 'ūhūn, tuk-tok pit put. Ha ta 'ūn yīnnāhā' xok xexka te'. ¹⁴ Pa 'ōm xip, tu 'ūn pu' yīmāg tix popmāhā', yā' xexka 'ūyīmāg, yā mōmōkā yīmāg putuk. Ha ta topaha pepix 'ūhūn, tu' mōg, tu mōktu' xupep hām nak tu', ha' nōm nōy te 'ūn hā' tehe' hāmyāxa'amuk tikoyuk xix xahix hā, ha xok xexka 'āta te' xūyīgā 'ohnāg. ¹⁵ Yā xokxexka 'āta yīyox kopa' xupep kōnāgkox, nūy 'ūn mōgā'. ¹⁶ Pa hāpxexka te 'ūn hā' tehe',

tu yāy pot, ha kōnāg te hāpkox hā mō'nāhā', ¹⁷⁻¹⁸ yīy ta' gāy xok xexka 'āta', tu ta' mōg, nūy yāy kix 'ūn xupepmā xop mūtik, xix Topa yōg xat'ax mīy xop xohix mūtik, xix Yeyox yōg hām'āktux xe'e 'āpak xop mūtik, tu' xip hām kux tu' xok xexka 'āta'.

13

Xok xexka tix

¹ 'Āte' pēnāhā', pa' xip xok xexka nōy, ha' xip kōnāg xexka kopah, tu' xupep, tu ta' mōg, tup-tox kup xohix te' 10, tup-tox xohix te' 7, ha xat'ax xexka yōg kuxxax te' 10 tat 'ūptox kup te' 10 yīmū', ha xuxet'ax kummuk kax'āmi 'ūp-tox yīmū'. ² Yā xok xexka te neppat putuk, yā hāmgāy kōmānāg putuk, tu' pata te 'ux pata putuk, tu' yīkox te xoktut yīkox putuk. Ha xok xexka 'āta te xok xexka xexkanāhā', tu ka'ogāhā', pu' xat. ³ Pa xok xexka putox puxet xok putuk, pa hāpxip 'ūhā' hittup, yīy ta' yēy hām xexka yōg tikmū 'ūn xohix, hu xok xexka putup, hu' pe' mōg. ⁴ Tu xok xexka pu nūktettex. Hamūn, xok xexka 'āta te xok xexka xexkanāhā', tu' ka'ogāhā', ha tikmū 'ūn te xok xexka pu nūktettex, tu:

—Yā xe'ēgnāg xok xexka'. Yā' ka'ok xexka'. Tep-te yāy kix putup xok xexka mūtik? Yā yāy kix putup'ah. Kaxīy.

⁵ Ha' tux hok, ha xok xexka te hām'āktux kummuk xexka māyōn 'ānuk xohix te' 42 hā, tu' xat pax kamah, ⁶ tu Topa 'āktux kummuk kōnāmāhā', xix Topa yōg xip'ax 'āktux kummuk, xix pexkox tu' pip xop 'āktux kummuk.

⁷ Ha ta' tux hok, ha xok xexka te yāy kix Topa kopa kuxa mām xop mūtik, ha xok xexka te' xut. Ha' tux hok, ha xok xexka te' xat 'ūhep xop xohix, xix hāpxexka xohix yōg xop, xix 'ūyīy'ax xohix yōg xop, xix xop xohix.

⁸ Hām xexka yōg xohix xop te xok xexka pu nūktettex. Hōmā ha ta hām xexka xip'ah, ha Topa te yāy yōg xop 'āxet'ax kax'āmi', yā Topa kopa kuxa mām xop 'āxet'ax kax'āmi yā yōg tappet kopah, pu tu hi xe'e, ha' kux 'ohnāg, yā Kahnēn Kutox yōg xop nō'ōm. Yā tikmū 'ūn te Kahnēn Kutox putex. Pa' nōy xop pip, ha' xuxet'ax kax'āmi 'ohnāg nōm tappet tu'. Nōm xohix te xok xexka pu nūktettex.

⁹ 'Āyīpkox pip, 'āpu xupax. ¹⁰ Topa te' xat, puxix tikmū 'ūn Topa kopa kuxa mām xop pop putup, nūy mōgā yāy yōg hām tu'. Pa Topa te' xat hok, puxix nōm mōgā hok. Topa te' xat, puxix tikmū 'ūn Topa kopa kuxa mām xop kix putup mīkax xexka hā. Pa' xat hok puxi' kix hok, yīy ta' max, pu Topa kopa kuxa mām xop Topa tu' pip ka'ok, nūy 'ūkuxa mām ka'ok.

¹¹ Ha 'āte' pēnāhā', pa' xip xok xexka nōy, tu hām kopa' xupep, tu' xip, yā 'ūptox kup tix, yā Kahnēn Kutox putox kup putuk, tu hām'āktux te xok xexka 'āta yōg hām'āktux putuk. ¹² Xok xexka yā' xexka',

yā' xat'ax ka'ok, yā' xok xexka māxap te nōm xexka mīy, ha nōm te xok xexka māxap pu' hāmxopmāhā', tu' xat, pu hām xexka yōg xohix xop te xok xexka māxap pu nūktettx. Yā hōmā xok xexka māxap yōg kayax xexka xip, tu' xok putūmnāg, pa' hittup mō'ka'ok. 13 Ha xok xexka te hāpxop ka'ok xe'ēgnāg mīy, yā kuxap xānāhā', ha pexkox kopa' xupep kuxap, tu nū'nāhā', tu nūktu hām tu: Po. Kaxiy. Ha tikmū'ün xohix xexka te' pēnāhā'. 14 Yā xok xexka te hāpxop ka'ok xe'ēgnāg mīy, yīy tikmū'ün kuxa mām xok xexka kopah. Xok xexka te' koit, yīy tikmū'ün kuxa mām koit'ax kopah. Xok xexka te hāpxop ka'ok xe'ēgnāg mīy xok xexka māxap keppah, tu tikmū'ün xat, pu topa komut mīy, yā xok xexka māxap putuk. Hāmūn 'ūnōy te xok xexka māxap xuhmīy mīkax xexka hā, pa' hi'. 15 Topa te' tux hok, ha xok xexka te xit xok topa komut kopah, yīy ta' hi', hu hām'āktux, tu' xat, pu' kix nōm te topa komut pu nūktettx 'ohnāg. 16 Tu' xat pu kax'āmi hām xexka yōg tikmū'ün xohix yīm xe' e tu', xi' kux tu'. Yā tikmū'ün xohix xat te kaxīy, yā kutōgnāg xop xix xexka xop, xix 'ūp-texop xexka xop, xix hok xop, xix kāmānat xop, xix xat'ax xop. Yā' xohix. 17 'Ūkax'āmi'ax xip 'ohnāg, puxix hāpxop hāmenex 'ohnāg. Yā' kax'āmi xok xexka 'āxet'ax, pe xok xexka yōg xohix texīy.

18 'Āpu hāmyūmmūg. Hāmyūmmūg, xayīy yūmmūg putup texīy xok xexka yōg xohix texīy. Yā tik yōg xohix texīy. Yā' 666.

14

Topa yōg xop tek-tex'ax tup hāk-tex

1 'Āte' pēnāhā', pa' xip Kahnēn Kutok yīktix Xiām yīmū', ha ta' pip tikmū'ün xohix te' 144.000, ha yūmūg 'ātak Topa xuxet'ax kax'āmi pip 'ūxohix kux tu'. 2 'Āte' xupak, pa' xip 'ūyānmūn xupep'ax pexkox tu', yā xamoka xexka te hāmñāhūn putuk, xix tex tīnnā xexka putuk, xix 'ap kaxyā'ax putuk. 3 Ha tikmū'ün te 144.000 te pēnāhā nōm te mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg yīmū' yūm, xix yōnnā'i te' 4, xix til xexka'. 'Ūxohix tek-tex'ax tup hāk-tex, yā Topap-tup pax xop te' yūmmūg nōm kutex tup, pa' nōy te' yūmmūg 'ohnāg. Topa te nōm kuxa mām xop pop, yā Topa yōg tikmū'ün, 4 yā nōm kuxa tup, tu 'ün mūtik xonnix 'ohnāg, yā' tup, tu Kahnēn Kutok pe' mōg. Hōmā nōm te hām xexka yōg xohix xop mūtik yāy kōtīnnāhā', ha Topa te nōm yīmōgātux, tu nōm pop, yā Topa yōg xop xix Kahnēn Kutok yōg xop. 5 Yā nōm xop te' koit 'ohnāg, yā hāpkummuk mīy 'ohnāg.

Topa yōg nū'pok'ax tikoyuk te hām'āktux

6 'Āte' pēnāhā', pa' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, tu topaha', tu pepi' mōg, tu Topa yōg hām'āpак max'ax 'āktux, nūy

hām xexka yōg xohix xop pu nōm 'āktux, yā xop xohix pu', xix hep xohix pu', xix yīy'ax xop xohix pu', xix hāpxexka xohix yōg xop pu'. Yā Topa yōg hām'āpак xip ka'ok, tu yōg hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg. 7 Pexkox yōg nū'kutnā'ax te hām'āktux ka'ok, hu:

—'Āpu Topa yīpkutuk, nūy Topa xexka 'āktux max. Hamūn, hāpxip kutōgnāg 'lhā Topa te tikmū'ün xohix yōg hāpxopmā'ax kōpit putup. Yā hōmā tute' mīy pexkox xix yāykoteh, xix hām xexka', xix kōnāg xexka', xix kōnāg xupep'ax xohix. 'Āpu Topa pu nūktettx. Kaxiy.

8 Pexkox yōg nū'kutnā'ax te' nōy te māxap pe' mōg, tu hām'āktux ka'ok, hu:

—'Ūkoxyōy, ha' nōg kōmēn xexka Mam-inōn. Maminōn xexka yōg tikmū'ün te hām xexka yōg tikmū'ün xohix mōgāhā', pu tu nōy hā xupset, yā' kummuk, yā xupyāg xūy xexka putuk.

9 Ha pexkox yōg mō'kutnā'ax nōy xape tix pe' mōg, tu hām'āktux ka'ok, hu:

—Tep-te xok xok xexka pu nūktettx xix xok xexka yōg komut pu nūktettx? Tep-te' paha xok xexka yōg kax'āmī 'ūkux tu', xix 'ūyīm tu'? 10 Yā nōm te' pop putup Topa yōg gāy'ax xexka', yā xupyāg xūy xexka pop'ax putuk, yā' xūy xexka 'ūkuxa kopah, yā 'ūxop yōg kuxap kopah, 11 tu' xūy pip hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā, 'lhā kugōy te pepi' mōg. Ha' xūy kux 'ohnāg hāptup 'lhā xix 'āmīny 'lhā'. Yā' xūy nōm xop, yā' xok xexka pu nūktettx xix xok xexka yōg komut pu nūktettx, tu' pop xok xexka 'āxet'ax kax'āmī'. Kaxīy.

12 'Ūmax, pu' kuxa mām xop te Topa yōg putat kopa' pip ka'ok, yā Topa yōg xat'ax mīy xop, yā' Yeyox tu' pip ka'ok xop.

13 Ha 'āte' xupak, pa' xip yānmūn xupep'ax pexkox tu', tu:

—'Āpu kax'āmi nūhū', tu: "Ūkuxa hittup nōm te yūmūg xuxyā Yeyox mūtik mōg 'lhā' xakix." Kaxīy

Ha Topa Koxuk te:

—Hamūn. Hōmā 'ūhām ka'ok, pa nū'yānōyāg putup pax putup, ha yōg hāpxopmā'ax max mōg putup nūmūtik. Kaxīy.

Mō' put yōn hām xexka yōg tikmū'ün

14 Ha 'āte' pēnāhā', pa' xip hāmgōy xexkam-nok, ha 'ōm te' yīmū' yūm, yā tik putuk, tu' xat'ax xexka yōg kuxxax tat, yā pipup yānām 'āta yixuz hā' mīy 'ūkuxxax, ha' xip kupukhe xexka 'ūyīm kopah. 15 Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy te Topa pet xexka kopa' xupep, tu hām'āktux ka'ok 'ūnōy pu', yā nōm te hāmgōy xexka yīmū' yūm, hu:

—'Āpu 'ōg kupukhe xexka pa'. Mōg, nūy hāpxop xohix put. Hamūn, hōnhā yā hāptup xe'e'. Hām xexka yōg tikmū'ün xohix te

m̄inta ta putuk. 'Ümax, xaȳy nōm put hōnhā'. Kax̄y.

¹⁶ Ha nōm te hāmgōy xexka yīmū' yūm, tu yōg kupukhe xexka paha', tu mō' put yōn hām xexka yōg, tu' put hām xexka yōg tikmū'ün.

¹⁷ Ha 'āte' pēnāhā, pa' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, tu pexkox yōg Topa pet xexka kopa' xupep, ha' xip kama 'üyōg kupukhe xexka xox max.

¹⁸ Ha ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy. Tute kuxap pēnāhā, yā xokxop mō'hap'ax yōg kuxap Topa pet xexka kopah, tu xokxop mō'hap'ax yīka' xupep, tu hām'āktux ka'ok 'ünōy pu', yā nōm te kupukhe xexka xox max mūg, yā nōm pu hām'āktux, hu:

—Mōg, nūy 'ōg kupukhe hā put m̄inta 'op hāmxexka yōg. Hamün, yā' ta'. Kax̄y.

¹⁹ Ha ta' mōg, tu kupukhe mō' put yōn hām xexka tu', tu m̄inta 'op mep, tu mō' nōm yōn hāpxop hep xut'ax kopah, yā Topa 'ügāy, ha tikmū'ün koxyōy putup. ²⁰ Yā m̄inta 'op hep xut kōmēn kūnāpa', ha tikmū'ün hep 'āta xupep, tu puxhep xexka mūy, 'üxexka te' 300 mēn putuk, xi' xet te mēn puxet xix xahix putuk.

15

Pexkox yōg nū'pok xop te hāpxüygā'ax tat

¹ 'Āte' pēnāhā', pa' pip pexkox yōg nū'pok xohix te' 7 pexkox tu', tu hāpxüygā'ax te' 7 tat, yā ka'ax, yā Topa gāy kux putup. Yā 'āte' pēnāhā hāpxop xe'e xaptop. ² 'Āte' pēnāhā', pa' xip kōnāg xexka', yā xunnuk te minino putuk, xix kuxap mūtik yāykoṭinā'ax putuk. 'Āte' pēnāhā', pa' pip nōm te' xut xop, pa xok xexka te' xut 'ohnāg, xix yōg komut te' xut 'ohnāg, xix nōm te xok xexka yōg xohix texiy'ax tat, yā 666 kax'ami nōm yīmū', yā' xut 'ohnāg. Ha nōm te' xut xop pip kōnāg xexka yōg hām kux tu', yā kōnāg xexka te minino putuk yōg. Nōm te' xut xop te' ap mūg, nūy nōm kaxyā'. Yā Topa te tu' popmāñā', ³ hak-tex Mōyyex yōg kutex, yā Mōyyex te Topa pu' hāpxopmā max. 'Ük-tex kama Kahnēñ Kutok yōg kutex, tuk-tex, hu:

—Topah, 'āxexka, tu' xohix xat. Xate hāpxopmā max xe'eñāg. 'Āmūn yā hāpxexka xohix yōg tikmū'ün yōg xat'ax xexka'. Xate hāpxe'e mūy, yā hāpxopmā xe'e'. ⁴ Tep-te 'āyīpkutuk 'ohnāg? Tep-te 'āmax xe'eñāg 'āktux putup'ah? 'Āp-xet yā 'ākuixa tup xe'eñāg, ha hāpxexka xohix yōg tikmū'ün nūn putup, nūy xahix nūktettx. Hamün, xate hāpxe'e mūy, ha' xohix te' pēnāhā'. Kax̄y.

⁵ Hāpxip 'ihā 'āte' pēnāhā', pexkox xōn, pa' xip Topa pet xexka', yā topixxax ka'ok hā' mūy. Topa xip, ha nōnte tikmū'ün te Topa yūmmūg. ⁶ Ha ta Topa pet xexka kopa pexkox yōg nū'pok te' 7, tu hāpxüygā'ax

te' 7 tat, tu topixxax tup 'ānuk tat, yā topixxax nīn, tu' tat 'ükote hīy'ax, yā pipcup yānnām 'āta yīxux hā' mūy. ⁷ Ha ta' pip nōm yōnnālī te' 4, ha ta yāp-xet te pexkox yōg nū'pok te' 7 pu' popmāñā 'āmuk xak'ax xohix te' 7, yā pipcup yānnām 'āta yīxux hā' mūy. 'Āmuk xak'ax hā nū'xīmnāg Topa gāy'ax, yā Topa xip hāpxāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā. ⁸ Ha ta' xip Topa yāy pet kopah, ha' pet hā nū'xīmnāg Topa yōg hāmmax xe'eñāg xi' yōg ka'ok'ax, yīy ta nū'xīmnāg kugōy hā. Ha tikmū'ün te' mōxakux yūmmūg 'ohnāg, ha mōktu' kux hāpxüygā'ax te' 7. Yā pexkox yōg nū'pok te' 7 te nōm xat. Hak-nāy tu' tikmū'ün te mōxakux putup.

16

'Āmuk xak'ax kopa' pux Topa yōg gāy'ax

¹ 'Āte' xupak, pa' xip yānmūn xupep'ax ka'ok Topa pet xexka kopah, tu pexkox yōg nū'pok xop pu hām'āktux, hu:

—Mōg, nūy 'āmuk xak'ax kopa' pux Topa gāy'ax hāpxexka tu'. Kax̄y.

² Ha ta' mōg pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, māxap, tu' yōg 'āmuk xak'ax kopa' pux hām xexka tu', ha ta' pip kayax kummūk xexka tikmū'ün yōg. Yā nōm yīmū' pip xok xexka yōg kax'āmi, ha nōm te topa komut pu nūktettx.

³ Ha ta' mōg pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, yā' tix, tu' yōg 'āmuk xak'ax kopa' pux kōnāg xexka tu', ha ta kōnālāg te yāyhā hep 'āta, yā' xakix xop yōg, yīy ta' xakix kōnāg kopa hi xop xohix xexka'.

⁴ Ha ta' mōg pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, yā tikoyuk, tu yōg 'āmuk xak'ax kopa' pux kōnāg kox tu', xix kōnāg xupepe'ax tu' yīy ta kōnāg te yāyhā hep 'āta'. ⁵ 'Āte' xupak, pa' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax, yā nōm te kōnāg pēnāhā'. Tute:

—Topa 'āmax xe'eñāg. Xate hāpxe'e mūy, tu hāpkummuk mūy'ax yānnān. 'Āmax xe'eñāg. 'Āxip hōnhā xix hōmā. ⁶ Hamün. Tikmū'ün te Topa kopa kuxa mām xop xuhmūy, xix Topa pupi hām'āktux xop xuhmūy, ha' hep 'āta nū'hālāhā', yīy ta xate tikmū'ün pu' hōm hep 'āta', pu' xo'op. Yā' yānnān. Kax̄y.

⁷ 'Āte' xupak, pa' xip yānmūn xupep'ax xokxop mō'hap'ax tu', tu hām'āktux, hu:

—Topah, 'āxexka', 'ākā'ok. Xate tikmū'ün yōg hāpxopmā'ax kopit max, yā' xe'e', yā' yok. Kax̄y

⁸ Ha ta' mōg pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, yā' 4, tu yōg 'āmuk xak'ax kopa' pux māyōn tu', yīy ta' pukpex xexka', ha Topa te' xat, pu tikmū'ün xax mō'hap. ⁹ Hāmpukpex xexka te tikmū'ün xax mō'hap, ha nōm te:

—Yā' kummūk xexka Topah. Kax̄y.

Yā Topa te' xat, pu' xūygā'. Pa nōm te yōg hāpkummuk mūy'ax kux 'ohnāg, tu Topa xexka 'āktux max 'ohnāg.

¹⁰ Ha ta' mōg pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, yā' 5, tu yōg 'āmuk xak'ax kopa' pux xok xexka yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg tu', yīy ta hāpkoxtap xok xexka yōg tīkmū'ūn yōg pip'ax tu, ha tīkmū'ūn te yāy yōyxōg putop, 'ūxūy xexka tu'. ¹¹ tu:

—Pexkox yōg Topah, 'ākummuk xexka'. Xatek mūg xūygā pax, tuk mū'ā kayax popmāhā'. Kaxīy.

¹² Ha ta' mōg pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, yā' 6, tu yōg 'āmuk xak'ax kopa' pux kōnāg kox 'Eppanat tu', yīy ta' nak. Nōmhā' xip putat nak, puyiy hām tu māyōn xupet tu' nūn 'ūxexka xop. ¹³ Ha 'āte' pēnāhā', pa' pip yāmīy yāy'īgāhnāg tikoyuk, yā hupnāg putuk, tu' pip xok xexka 'āta yīkox kopah, xix xok xexka yīkox kopah, xix Topa pupix hām'āktux mō'dāmū'ax xop yīkox kopah, tu ta' mōg. ¹⁴ Yāmīy kummuk te hāpxomā ka'ok xe'ēgnāg, tu ta' mōg hām xexka yōg xat'ax xexka xohix xop hah, nūy nōm yāy tu nū'xoh, puyiy yāykix kakihnāg Topa ka'ok xexka yōg hāptup 'ihā'.

¹⁵ "Ūg'āpax: 'ūgnūn putup, yā xupxet nūn putuk. 'Āpu 'āpa ka'ok, nūy hāmpēnā'. 'Āpu 'āax xix 'āyīkāhnāg hā nūn tat mō'ka'ok, nūy 'āax top hok, nūy yāyhāphup hok. Xate' mīy, nūy ta 'ākuxa hittup." Kaxīy. ¹⁶ Hāpxip ha ta yāmīy te yāy tunū'xoh 'ūxexka xop hāpxexka tu', yā' xuxet'ax 'Ahmāget hāpxexka', yā Yoneo yīy'ax te kaxīy.

¹⁷ Ha ta' mōg pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, yā' 7, tu yōg 'āmuk xak'ax kopa' pux pexkox yokoma tu'. Ha ta Topa pet xexka kopa' xip yānmūnxupep'ax, tu:

—Puxix. 'Ūkux. Kaxīy.

¹⁸ Ha yānām kō'āyñāg, ha hāmnāhūn, ha tex tīnnāhā', ha hām xexka yāy nuhuk xexka', tu yāy pot. Yā hām yāy nuhuk xexka nām. Hōmā' Topa te' mīy tīhk hāmāxap xix hōnhā' hām yāy nuhuk kutōgnāg, pa nōmhā' hām yāy nuhuk xexka nām. ¹⁹ Ha ta kōmēn yāy koxip tikoyuk. Ha ta koxyōy hāpxexka xohix yōg kōmēn xohix. Ha Topa te kōmēn Maminōn xexka pe'paxex, tu' gāy xexka', tu yōg tīkmū'ūn xūygāhā'. ²⁰ Ha ta' nōg hāptox xohix kōnāg yōg xix yīktix xohix. ²¹ Ha ta pexkox tu' pip texxap xexka', tu ta nū'nāhā texxap xexka', yā yāp-xet nō hāp-tux ha' 40 kit. 'Ūnū'nāhā', tu nūktu tīkmū'ūn tu nū'nāhā', ha tīkmū'ūn te:

—'Ūkummuk xexka Topah. Kaxīy.

Hāmūn, 'ūxūy xexka', yā hāpkummuk, yīy Topa 'āktux kummuk.

17

Xotit xexka'

¹ 'Ūkxiy, pa' nūn pexkox yōg nū'kutnā'ax, nōm xip 'ūxape xop te' 7 kopah, yā hōmā' 'āmuk xak'ax te' 7 tat. 'Ūnūn tu nūktu:

—Mā. 'Āte xa mūg putup 'ūxūygāp-tup xotit xexka', yā kōmēn, yā kōnāg kox punethok puka' pip. ² Ha hām xexka yōg xat'ax xexka xohix xop te xotit xexka mūtik yāy kute' ex, tu hāpkummuk xexka mīy nūmūtik, yā' paptux putuk. Kaxīy.

³ Ha Topa Koxuk tek mōgāhā', ha ta pexkox yōg nū'kutnā'ax tek tat hām nak tu', ha 'āte' pēnāhā', pa' xip 'ūhūn, tu kāyā xexka 'āta yīmū' yūm, yā kāyā xexka 'āta yīmū' pip kax'āmi'ax kummuk punethok, yā xuxet'ax kummuk kax'āmi, yā kāyā xexka putox te' 7, tup-tox kup te' 10. ⁴ Ha 'ūn te topixxax 'āta tat, tu' tat xapmax, xix yīm hī'ax, xix yīpkotuk tat'ax, xi' yīpkox xap, xix patacup hī'ax, yā' xohix te pipkup yānām 'āta yīxux hā' mīy, xix mīkaxxap te takat hā' mīy, xix kupxat xap hā' mīy. Tute' tat kānēy, yā pipkup yānām 'āta yīxux hā' mīy, ha kopa' pip hāpxop punethok yāyīgāhnāg xī' xut putux, yā' yūyōg hāpkummuk mīy'ax yōg hāpxop. ⁵ Ha' kux tu' pip 'ūkax'ami 'ūxuxet'ax xaptox'ax, hu: "Kōmēn Maminōn Xexka", yā xotit xop mūktut, xi' kummuk xop mūktut hām xexka yōg." Kaxīy. ⁶ 'Āte' pēnāhā' 'ūn paptux, yā Topa kopa kuxa mām xop hep 'āta xo'op. Ha Yeyox tu' pip ka'ok, yīy ta' nōy te' kix.

Ha 'āte' pēnāhā', yā 'ūn kummuk. 'Ūguxa te' yēy. ⁷ Ha' nūn pexkox yōg nū'kutnā'ax, tu' a' yīykotip, hu:

—Xate xīy tu 'ākuxa te' yēy? 'Āte xa hāmyūmmūgāp-tup. 'Ūhūn xix kāyā xexka', yā nōm te 'ūn tat, yā nōm putox te' 7 xix putox kup te' 10. ⁸ Xate' pēnāhā' kāyā xexka'. Hōmā' 'ūhi', pa' xok. Tute hāpkox tox xexka kopa' xupet putup, ha ta' nōy tep-tex putup. Ha ta' nūn putup tīkmū'ūn. Hōmā' xip'ah hām xexka', 'ihā nōm tīkmū'ūn yōg 'āxet'ax kax'āmi' 'ohnāg 'ūhi'ax yōg tappet kopah, putu hi xē'e, ha' kux 'ohnāg. Nōm nūn putup, tu' pēnāp-tup kāyā xexka xok, hu' yēy. Hōmā' 'ūhi', tuk-nāy tu' xok, pa hāpxip 'ihā' putup' xip'ax.

⁹ —'Āpu hāmyūmmūg. 'ūp-tox te' 7 te yīktix te' 7 putuk, ha 'ūn te yīktix te' 7 yīmū' yūm. 'ūp-tox te' 7 te tīkmū'ūn yōg xat'ax xexka te' 7 putuk, ¹⁰ tu' xat'ax xexka te' 5 xakix, ha hōnhā' yāp-xet 'ūxexka', tu' tīkmū'ūn xat, ha' nōy xexka nūn putup, tu hāpxip 'ihā' xip'ax. ¹¹ Ha ta kāyā xexka', yā 'ūxat'ax xexka nōy, yā' 8. Hōmā' xip, pa hōnhā' xip 'ohnāg. Yā' xip 'ūxape xop te' 7 kopah. 'Ūnōy tep-tex putup.

¹² —Ha xate' pēnāhā' 'ūp-tox kup te' 10, nōm te' xat'ax xexka te' 10 putuk, tu hāpxip nōm te tīkmū'ūn xat putup. Yā Topa te' xat putup, ha nōm te tīkmū'ūn xat putup kāyā xexka mūtik hāpxip kutōgnāg hā, ¹³ tup-tup hāpxop puxet. 'Ūp-tup, nūy kāyā xexka xexkanā', ¹⁴ tu' yāykix putup Kahnēn Kutok mūtik, pa Kahnēn Kutok te' xut putup,

xix Kahnēn Kutox te nōm xānā'ax xop te' xut putup, yā yōg yīmōgātux xop, yā nōm te Kahnēn Kutox tu' pip ka'ok. Hamūn te' xut putup. Kahnēn Kutox, yā xuxyā xop yōg xuxyā, xix xat'ax xexka xop yōg xat'ax xexka'. Kaxīy.

¹⁵ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te' ā hām'āktux 'ūxehel, hu:

—Pute' ūm kōnāg kox xohix xotit te nōm puka' yūm? Yā hām xexka yōg xop xohix xexka', yā tīkmū'ūn xop xohix, yā' hep xop xohix, yā' yī'yax xop xohix. ¹⁶ Xate' pēnāhā 'ūp-tox kup te' 10 xix kāyā xexka pēnāhā'. Nōm te xotit putup nōg putup. Nōm te' pop putup 'uyōg hāpxop xohix, ha' xax top'ax, tu xotit yīn māp-tup, tu kuxap hā' koxyōy putup. ¹⁷ Hamūn, Topa te' xat, ha tīkmū'ūn te kāyā xexka 'āta yōg xat'ax mīy, yā tīkmū'ūn tep-tup, yā Topa te' xat.

¹⁸ —Xate' pēnāhā, yā' xip 'ūhūn. Yā 'ūn te kōmēn putuk, ha kōmēn kopa' pip tihik, tu nōm te hām xexka yōg xat'ax xexka xop xat putup. Kaxīy.

18

'Ūkoxyōy kōmēn Maminōn

¹ Hāpxip 'ūhā 'āte' pēnāhā', pa' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax nōy, tu pexkox kopa' xupep, tu ta yīxohoh, yā' xexka', tu' xat punethok, ha hām xexka yōg tīkmū'ūn xohix te' pēnāhā', yā' max xē'ēgnāg, ² tu hām'āktux ka'ok, hu:

—'Ūnōg, yā kōmēn Maminōn xexka 'ūnōg. Hōnhā yā yāmīy pet xix yāmīy yā'īgānāg pet, xix putux kummuk yā'īgānāg pet. ³ Hōmā tute tīkmū'ūn mōgāhā', puyīy hāpkummuk xut putux mīy, ha hām xexka yōg xat'ax xexka xop te' nōm nūmūtik, ha tīkmū'ūn te yāy hām texop xexka', tu' nōmenex kōmēn Maminōn xexka yōg hāpxop xohix. Kaxīy.

⁴ 'Āte' xupak, pa' xip yāmūn xupep'ax pexkox tu, tu hām'āktux hu:

—Yōgnū tīkmū'ūn, mā, 'āpu kōmēn nīm! Mōg!

'Āpu hāpkummuk mīy hok nūmūtik, nūy 'āxūy hok nūmūtik.

⁵ Yā 'uyōg hāpkummuk mīy'ax punethok, tu' xexka te yīktix putuk, tu yīktix xanep te pexkox xuhmīy, ha Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax 'ātigāhā'.

⁶ Kōmēn yōg xop te 'āxop kute'ex kummuk. 'Āpu' yānān.

'Āpu' yānān tix.

Kōmēn yōg xop te 'āxop xūygāhā'. 'Āpu' yānān, nūy nōm xūygā tix.

⁷ Kōmēn yōg xop te yāy xexka mīy, tu yāy putexop xexka mīy. 'Āpu nōm xūygā xexka', yā' kummugā xexka'.

Hamūn, kōmēn yōg xop te yāy mūtik hām'āktux, hu:

"Ūgmūg, yāg ka'ok, yā' xohix xat.

'Ap hok yūm'ah 'ūgmūn.

'A'āte hāpkummuk pēnāp-tup'ah!" Kaxīy.

⁸ Pa 'āmhok. Tute hāpkummuk mīy, yīy ta' nūn mōka'ok hāpkummuk 'āmñy puxet 'ūhā.

Yā' xakip-tup, tu' kuxa hittup 'ohnāg putup, tu putup te' kix putup,

ha kuxap te' koxyōy putup.

Yā' ka'ok Topa xexka', tu' nōy yōg hāpkummuk mīy'ax yānān.

Kaxīy.

⁹ Ha hām xexka yōg xexka xop te hāpkummuk mīy nūmūtik, ha kōmēn mō'hap, ha kugōy te pepi' mōg, ha xat'ax xexka xop te' pēnāp-tup, tu' potap-tup, tu' kuxa hittup 'ohnāg putup, ¹⁰ tu' xūy yīpkutuk, tu' pip hāptox tu', tu hām'āktux, hu:

—Tu texīy, tu' kummuk? Kōmēn Maminōn yā' xexka', tu' ka'ok, pa' ot puxet nōg 'ūhā' kux. Yā Topa te 'ōg hāpkummuk mīy'ax yānān.

¹¹ Ha hām xexka yōg nōmenex xop te kōmēn hā' potaha', tu' kuxa hittup 'ohnāg. Yā tīkmū'ūn te yōg hāpxop hāmenex kux.

¹² Yā nōmenex 'ohnāg 'uyōg hāpxop, yā pip-kup yānām 'āta yīxux hā' nō'ōm, xix pip-kup ponnok hā' nō'ōm, xix mīkaxxap te takat, xix kupxat xap, xix topixxax te nīn hā' mīy, xix topixxax yīxux mūnnīy, xix topixxax te xet hā' mīy, xix topixxax 'āta', xix hāpxop māyñāg mīm max hā' mīy, xix hāpxop xohix xoxtok xox hā' mīy, xix mīm te takat hā' mīy, xix pip-kup monōn hā' mīy, xix pip-kup hā' mīy, xix mīkaxxap mām hā' mīy, ¹³ xix mīpxax kōnnōn kānēn hā' mīy, xix tēpet xux-pex, xix kōnnōn mō'hap hā' max, xix mīlā' haxnāg max, xix hep haxnāg max, xix xupyāg, xī' top hep 'ayet, xix xuxnāg max kōnnōn, xix xuxnāg xe tox, xix mūnūytut, xix kahnēn, xix kāmānok, xix hāpxop yīkūy'ax, xix tīkmū'ūn kāmānat xop, xix tīkmū'ūn kuxa'. Yā hāpxop xohix hāmenex kux. ¹⁴ Ha nōmenex xop te kōmēn 'āktux, hu:

—Kōmēn yōg tīkmū'ūn tep-tup hāpxop max xohix, pa hōnhā' nōg. 'Ūp-te xop xexka tu' kux. Hōmā kōmēn max te yāy putuk, pa' nōg, tu xep xip putup'ah. Kaxīy.

¹⁵ Ha nōmenex xop te nōmenex punethok kōmēn kopah, tu hōnhā' xūy yīpkutuk, tu' pip hāptox tu', tu potap-tup, tu' kuxa hittup 'ohnāg.

¹⁶ Tu:

—Tu texīy tu' kummuk kōmēn xexka'. Hōmā kōmēn yōg tīkmū'ūn te topixxax max tat, yā nīn hā' mīy, yā topixxax 'āta', xix topixxax yīxux mūnnīy, xix kahnēn xe hā' mīy topixxax 'āta', tu xapmax taha', xi' yīm hī'yax, xi' yīpkutok tat'ax, xi' yīpkox xap, yā pip-kup yānām 'āta yīxux hā' mīy, xix mīkaxxap te takat hā' mīy, xix kupxat xap hā' mīy. ¹⁷ Pa' ot puxet nōg, 'ūhā yōg hāpxop xohix xexka xaxok. Kaxīy.

Ha ta mīpkox mōgā'ax xexka xop te' pēnāp-tup hāptox tu', xix nōm te mīpkox hā' mōg

xop, xix mǐpkox mōgā'ax xop, xix nōm te mǐpkox hā tayūmak pop,¹⁸ Yā' xohix te hām'āktux ka'ok putup, hu:

—Hāmyāxatamuk xohix xexka hā' xip 'ohnāg kōmēn nōy te nōm putuk. Kaxīy.

¹⁹ Tu yāy putox yīmū hāpkōnnōn mō'pok, yā' kuxa hittup 'ohnāg, tu' potaha', tu' kuxa xūy, tu:

—Tu texīy tu' kummuk? Yā' kummuk kōmēn pu'. Hōmā mǐpkox yōg tikmū'ūn xohix mōg kōmēn tu', tu yāyhāp-texop xexka'. Pa' ot puxet nōg 'lhā kōmēn yōg tikmū'ūn te hāpxop xohix xexka xaxok. Kaxīy.

²⁰ Ha ta pexkox kopa' pip xop te:

—Āpu kōmēn koxyōy'ax hā' ākuxa hittup. Yeyox kopa kuxa mām xop, 'āpu 'ākuxa hittup, xix Yeyox yōg mō'pok xop, xix Topa pupi hām'āktux xop. Hamūn, Topa te kōmēn yōg tikmū'ūn yōg hāpxomā'ax kummuk yānān. Kaxīy.

²¹ Ha ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax, tu mīkaxxap xexka paha', yā' xexka', te mīkaxxap kōnnōnā'ax putuk. Tute' paha', tu nū'yōn kōnāg xexka tu', tu hām'āktux, hu:

—Kaxīy kōmēn Maminōn xexka nū'yōn putup, yā' nū'yōn mō'ka'ok putup, ha tikmū'ūn te' xe pēnāp-tup'ah.²² Tikmū'ūn te xe' ap kaxyā'ax xupak putup'ah kōmēn kopah, xix kaxyā'ax xop, xix panao kaxyā'ax, xix tonōmet kaxyā'ax, yā' xe' xohix xupak putup'ah. Tikmū'ūn te' a' xupak putup'ah kāmānat hām, xix mīkaxxap kōnnōnā'ax 'āpak putup'ah 'ūxehel,²³ tu xe pēnāp-tup'ah kuyānām tat'ax xix yōg kuyānām kōmēn kopah. Tikmū'ūn te' xe' xupak putup'ah yātya xop yōg hām'āktux kōmēn kopah. Hōmā kōmēn yōg nōmenex xop 'ūka'ok xexka', pa hāpxexka nōy yōg nōmenex xop ka'ok kutōgnāg. Hōmā kōmēn yōg tikmū'ūn te' koit pax. Kaxīy.

²⁴ Hōmā kōmēn Maminōn yōg tikmū'ūn te' kix Topa pupi hām'āktux xop xix Yeyox kopa kuxa mām xop kōmēn kopah, tu' kixgāhā' 'ūxohix hāpxexka xohix tu'. Hā kaxīy Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax yānān.

19

¹ Hāpxip 'lhā 'āte' xupak, pa' xip yānmūn xupep'ax xexka pexkox tu', yā' tikmū'ūn xohix yōg hām'āktux putuk. Tu hām'āktux, hu:

—'Ūmax Topah. Topa te tikmū'ūn mōy hāpkummuk kopah. Topa 'ūmax xe'ēgnāg, tu' ka'ok xexka'.² Yā' xe'e, tu' yok Topah, hu tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax yānān. Tute xotit xexka yōg hāpkummuk mīy'ax yānān. Xotit xexka te hām xexka yōg tikmū'ūn xohix mōgāhā', puyīy hāpkummuk mīy'ax nūmūtik. Tute' kix Topa yōg kāmānat, yīy Topa te nōm xūygāhā'. Kaxīy.

³ Tu xe hām'āktux ka'ok, hu:

—'Ūmax Topah. Kōmēn xexka mō'xut, ha kugōy te pepi' mōg putup hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā'. Kaxīy.

⁴ Ha ta' pip tik xexka te' 24, xix yōnnā'ī te' 4, tu Topa pu nūktettx, tu Topa 'āktux max, ha Topa yūm mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg yīmū'. 'Ūxohix te:

—Hamūn, 'ūmax Topah. Kaxīy.

Kahnēn Kutok yōg yāyta yōg 'āmuk xexka'

⁵ Ha ta' xip 'ūyānmūnxupep'ax 'ūxexka yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg tu', tu:

—Topa yōg kāmānat xop, 'āpu yūmū yōg Topa 'āktux max. Tihik, yā' xexka xiktōgnāg, 'āpu yūmū yōg Topa 'āktux max. Topa yīpkutuk xop, 'āpu yūmū yōg Topa 'āktux max. Kaxīy.

⁶ Ha 'āte' xupak, pa' xip hāmnūhūn, yā' tikmū'ūn xohix yōg hām'āktux putuk, pe xamoka xexka yōg hāmnūhūn putuk, pe tex tūnnā'ax putuk. 'Āte' xupak, ha nōm te:

—'Ūmax Topah. Yūmū yōg Topa te hāpxop xohix xexka mīy' yūmmūg. Hamūn, 'ūxexka'.

⁷ Āpu yūmū hittup, tu yūmūg kuxa hittup. Āpu yūmū Topa 'ūxexka 'āktux. Hamūn, hāpxip kutōgnāg 'lhā yāytap-tup Kahnēn Kutok hah, ha 'ūn te yāytap-tup te yāy maxnāhā, nūy yāytax,⁸ tu' pop topixxax tup, yā' nīn hā' mīy, yā' xunnuuk 'ūyōg topixxax. Kaxīy.

Hamūn, nōm topixxax nīn te Topa kopa kuxa mām xop yōg hāpxomā'ax max putuk.

⁹ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te 'ā hām'āktux, hu:

—Āpu kaxāmi, hu: “'Ūkuxa hittup nō'ōm. Yā Topa te nōm xānāhā', pu nū' Kahnēn Kutok yōg yāyta yōg 'āmuk xexka hah.” Kaxīy.

Tu xe:

—Topa te hām'āktux xe'e'. Kaxīy.

¹⁰ Ha 'āte' pexkox yōg nū'kutnā'ax pu nū'xup, pa tute:

—'Āmhok. Kaxīy hok. 'Āte Topa pu hāpxomā'ax yā' āmūn putuk xix 'āxape putuk, yā' Yeyox yōg hām'āpak xe'e 'āpak xop putuk. Āpu Topa pu nū'āxup. Kaxīy.

Yā Topa pupi hām'āktux xop te Yeyox yōg hām'āpak xe'e 'āktux.

'Om te kām'ānok ponnox yīmū' yūm

¹¹ 'Āte' pēnāhā', ha pexkox xōn, pa' xip kāmānok ponnox, ha nōm te' yīmū' yūm 'ūxuxet'ax Nōm Te' Nōy Tu' Xip Ka'ok xix Nōm Xe'e'. Tute 'ūxohix yōg hāpkummuk mīy'ax kopit, yā' yok, tu' nōy mūtik yāykix.¹² 'Upa te kuxap putuk, tu' tat 'ūxat'ax xexka yōg kuxxxax punethok, tu 'ūxuxet'ax xax 'āmi tat, pa' xohix te' xuxet'ax yūmmūg 'ohnāg, pa nōm puxet te' yūmmūg yāy yōg xuxet'ax.

¹³ 'Ūtat topixxax tox, yā' patok 'ūhep 'āta hā. 'Ūxuxet'ax “Topa yōg Hām'āktux.” Kaxīy.

¹⁴ Ha pexkox yōg xonat xop te' pe' mōg, tu kāmānok ponnox yīmū' mām kamah, tu ta'

mõg, tu topixxax nñn ponnox tup tat,¹⁵ ha mïkaxxexka xox max xip 'üyïkox kopah, tu' xupep. Tute mïkax xexka hã' xut putup, ha ta hãm xexka yõg xop xohix te' xut putup'ah. Tute hãm xexka yõg xop xohix xat putup pipkup xexka tox hã. Tute' koxyöy putup, yã mïnta' op hep xut'ax putuk. Yã' gãy Topah. Topa te hãpxop xohix xexka mly yümmüg.¹⁶ Nõm te kãmãnak yïmû' yüm, tu topixxax tu' kax'ämi, hu: "Üxat'ax xexka yõg xat'ax xexka xix xuxyä xop yõg xuxyä". Kaxiy. Tu' paxix yïmû' nõm kax'ämi kamah.

¹⁷ Ha 'äte' pënähä, pa' xip pexkox yõg nñ'kutnä'ax mäyõn yänämä tu', tu' xänä ka'ok putux xohix xop nõm topaha'. Üxanähä, hu: —Mã, Topa yõg 'ämuik ha nü'. ¹⁸ MÃ, nüy 'üxat'ax xexka yïn mä', xix xonat yõg xat'ax xop yïn, xix xonat yïn, xix kãmãnak yïn, xix kãmãnak yïmû' mäm xop yïn, xix tik xohix yïn, yã kãmãnat xop yïn, xix xuxyä xop yïn, xi' xexka xik-tognäg xop yïn. Kaxiy.

¹⁹ Ha 'äte' pënähä, pa' xip käyä xexka 'äta, xix hãm xexka yõg xat'ax xexka xop pip xix yõg xonat xop. 'Üxohix tu yäy tu nü'nähä', nüy yäykix nümutik, yã nõm te kãmãnak yïmû' yüm mütik xix yõg xonat xop mütik. ²⁰ Ha käyä xexka 'äta te' xut 'ohnäg, ha' nöy te' mûg, tu' hÿ, tu Topa pupi hãm'äktux mõ'ämû'ax mûg, tu' hÿ. Yã hõmä Topa pupi hãm'äktux mõ'ämû'ax xop te hãpxopmä ka'ok xe'ëgnäg käyä xexka 'äta pu'. Tute hãpxopmä ka'ok xe'ëgnäg, pa' koit, yïy ta' pe' mõg tikmû'ün, yã tikmû'ün tu' xip käyä xexka 'äta yõg kax'ämi'ax, tu käyä xexka 'äta yõg topa komut pu nüktettx.

Ta mõ käyä xexka 'äta yõn kuxap 'üxop yõg kopah, yã' hi', xix Topa pupi hãm'äktux mõ'ämû'ax xop kamah. Yã kuxap te kõnäg xexka putuk. ²¹ Ha ta nõm te kãmãnak yïmû' yüm yõg mïkax xexka te' yïkox kopa' xupep, tu' xuhmly xonat xop, tu' kix, ha' xakix, ha ta putux yäy'igä xop nñn, tu nüktu xonat xop yïn mähä', tu' hix ka'ok.

20

Hämgäyägnäg te' 1.000

¹ 'Äte' pënähä, pa' xip pexkox yõg nñ'kutnä'ax, tu pexkox kopa' xupep, tu ta yïxohoh, tu' yïm kopa' tat hãpxop xexka yõg pipkup hãmyïnnñ'ax xix pipkup mägxap tat,² tu xok xexka 'äta paha'. Ü'üm xok xexka 'äta? Yã nõm käyä hittap, yã Hämgäyägnäg, yã Niap, yã Xatanäy. Pexkox yõg mõkutnä'ax te nõm hÿ hãmyäxatamuk xohix te' 1.000 hã,³ Yã' putxok hãpxop tox xexka kopah, tu mõ'yïnnñ, tu' kÿ, puyy hãpxexxa yõg tikmû'ün xe mõgä hok, puyy tikmû'ün hãpkummuk mly hok, ha mõktu' nõg putup hãmyäxatamuk xohix te' 1.000, hak-näy tu Hämgäyägnäg xut, pu mõg hãpxip kutõgnäg hã.

⁴ Ha 'äte' pënähä', pa' pip nõm xop te' xexka xop yõg mõmp mäm'ax yïmû' mäm. Topa te' xat, ha nõm te tikmû'ün yõg hãpxopmä'ax kopit. Ha 'äte' pënähä', pa' pip tikmû'ün yämïy. Hõmä nõm tikmû'ün te Topa yõg hãm'äktux kopa kuxa mäm, tu hõnhä Yeyox yümmüg, tu ta' mõg, nüy Yeyox yõg hãm'äpak max 'äktux, yïy ta tikmû'ün te' kix, ha' xakix. Nõm te käyä xexka pu nüktettx 'ohnäg, xix yõg topa komut pu nüktettx 'ohnäg, tu' pop 'ohnäg käyä xexka yõg kax'ämi'ax yäy kux tu', pe' yïm tu'. Pa hõnhä hi', tu yäyhä xexka xop Kunnix mütik hãmyäxatamuk xohix te 1.000 hã.⁵ Hamûn, 'üpputu' hi hãmäxap, pa xakix xop nöy te putpu' hi 'ohnäg, ha mõktu' nõg hãmyäxatamuk te' 1.000. ⁶ Yã' kuxa hittup nõm te putpu' hi hãmäxap. Yã xe xakix putup'ah, pa' nöy xe xakix putup, tu' pip putup Topa yõg hãptox tu', yã xakix tik putuk. Pa' nöy xe xakix putup'ah. Nõm te Topa yõg 'ämäne xop putup xix Kunnix yõg, tu' xohi' xat putup Kunnix mütik hãmyäxatamuk xohix te' 1.000 hã.

Hämgäyägnäg nu'xok

⁷ Hãmyäxatamuk te 1.000 nõg putup, ha ta 'õm te Hämgäyägnäg xut putup 'üyõg kanet ka'ok kopah. ⁸ Ha ta' mõg putup, nüy koit, nüy mõgä hãpxexxa xohix yõg tikmû'ün hãpxexxa xohix tu', yã Goge' xix Mägoge'. Ha Hämgäyägnäg te nõm yäy tu nü'xoh, puyy yäykix, yã tikmû'ün xohix, yã xohix te 'ämöt xap xohix putuk hãpkux yõg.

⁹ Yã' xohix te hãm panip tu' pip, tu ta' nüu putup, tu nüktu Topa kopa kuxa mäm xop xakot, xix Topa yõg kõmën xakot, yã Topa te nõm putup pax. Pa hãpxip 'ihä kuxap te pexkox kopa' xupep, tu nüktu' nähä', tu nüktu nõm tikmû'ün koxyöy. ¹⁰ Yã Hämgäyägnäg te tikmû'ün pu' koit. Ha' nöy te' mûg Hämgäyägnäg, tu nü'xok kuxap kopah, yã mïkaxxap 'üxop yõg kuxap kopah. Yã kuxap te kõnäg xexka putuk, ha' pip kama käyä xexka xix Topa pupi hãm'äktux mõ'ämä'ax. Yã' xohix xüy hãptup 'ihä xix 'ämny 'ihä hãmyäxatamuk xohix kux 'ohnäg hã.

Tikmû'ün yõg hãpxopmä'ax kopit

¹¹ Ha 'äte' pënähä', pa' xip 'üxat'ax xexka yõg mõmp yüm'ax xe'ëgnäg xexka ponnox, ha 'õm te yïmû' yüm. Ha nõm keppa 'ünõg hãm xexka xix pexkox yokoma'. Yã 'ap pip'ah,¹² 'Äte' pënähä', pa' pip xakix xop, yã' xexka xik-tognäg xop, ha' xat'ax xexka yõg mõmp yüm'ax xe'ëgnäg keppak-nihä' pip, ha' xõn tappet, tu' nöy xõn. Yã hi'ax xop yõg tappet yã hi'ax xop 'äxet'ax pip tappet tu', hu'hi mõkuma'mõg, ha' kux 'ohnäg. Yã Topa yïkak pip putup. Ha tikmû'ün hãpxopmä'ax yõg kax'ämi'ax pip tappet tu'. Ha 'õm te'

mōkupix, nūy tīkmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit. ¹³ Ha ta' putpu' hi' xakix xop, nōm xakix kōnāg kopah. Ha putpu' hi xakix xop, yā nōm pip xukpot tu', tu' xohix nūn, ha' nōy te yōg hāpxopmā'ax kopit. ¹⁴ Ha' putxok kuxap kopa hāpxakix'ax xix xakix xop. Yā kuxap te kōnāg xexka putuk. Kuxap xexka yā xakix'ax tix. ¹⁵ Tīkmū'ūn yōg xuxet'ax kax'āmi' 'ohnāg' ūhi xop yōg tappet tu', puxix nōy nōm nū'xok kuxap kopah, nōm te kōnāg xexka putuk.

21

¹ 'Āte' pēnāhā', pa' xip pexkox yokoma' nōy tup xix hām xexka nōy tup. Hamūn, 'ūnōg pexkox yokoma māxap xix hām xexka māxap. ² 'Āte' pēnāhā', pa' xip kōmēn xe'ēgnāg, yā kōmēn Yenoyanēn nōy tup, tu pexkox kopa' xupet, tu ta yīxohoh. Yā' max yāy putuk. Yā' ūn te yāytap-tup putuk, tu' xax max tat, tu' mōg, nūy yīpxox mūy. ³ 'Āte' xupak, pa' xip yānmūn xupet'ax 'ūxat'ax xexka yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg tu', tu hām'āktux, hu:

—Hōnhā Topa te yāy kotīnnāhā tīkmū'ūn mūtik. Tute yāykotīnnāp-tup nūmūtik. Yā yōg tīkmū'ūn. Topa xip putup nūmūtik, yā tīkmū'ūn yōg Topah. ⁴ Topa te tīkmū'ūn pa hep kutux putup. 'A xep xakix putup'ah, tu xe' kuxa hittup 'ohnāg putup'ah, tu xe' xūy putup'ah. Yā' nōg hāpxop hittap. Kaxīy.

⁵ Ta nōm te' xat'ax xexka yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg yīmū' yūm, tu:

—Nōmhā 'āte hāpxop xohix tup mīy putup. Kaxīy.

Tu xe' ā hām'āktux, hu:

—Āpu nōm kax'āmi' yā hām'āktux xe'e'. 'Ūmax, pu tīkmū'ūn kuxa mām hām'āktux kopah. Kaxīy.

6 Tu xe:

—Puxix. 'Ūkux. 'Ūgmūn yā māxap xix ka'ax, yā 'Appa xix 'Ōm. 'Ok kōnāg putup te 'āp-tex? 'Āte xa hok hōm putup kōnāg, yā kōnāg xupet'ax yōg, ha nōm te 'āxop hīnnāp-tup. ⁷ 'Āte 'ā tu' pip ka'ok xop pu nōm hōm, hak mūn yā 'uyōg Topah, yā 'ūk-tok xop nō'ōm. ⁸ Pa' pip 'ūkuanōg xop, xi' kuxa mām 'ohnāg xop, xix yāy'igā xop, xix nōm te' nōy kix xop, xi' nōy hā xupxet xop, xix mīm mīy xop, xix topa komut pu nūktettx xop, xi' koit xop. Yā' xohix yōg pip'ax pip, yā mīkaxxap 'ūxop yōg kuxap kopah, yā kōnāg xexka putuk, yā xakix'ax tix. Kaxīy.

Kōmen Yenoyanēn tup

⁹ Ha ta' xip pexkox yōg nū'kutnā'ax, nōm te' xape te' 7 xop kopa' xip. Hōmā nōm xop te' 'āmuk xak'ax te' 7 tat, ha nōm kopa' pip hāpxūygā'ax te' 7. Yā nōm pexkox yōg nū'kutnā'ax 'ūkha' nūn, tu nūktu:

—Mā, 'āte xa mūg putup 'ūn te yāytap-tup, yā Kahnēn xetut. Kaxīy.

¹⁰ Ha Topa Koxuk tek xat, tuk mōgāhā yīktix xox putox tu', tu' ā mūg Yenoyanēn, yā kōmēn xe'ēgnāg, ha pexkox kopa' xupet, xix Topa yīka' xupet, tu ta' yīxohoh. ¹¹ 'Ūyōg kuyānām yā Topa yōg hāmmāx xe'ēgnāg'ax. Kōmēn te kuyānām mīy, yā mīkaxxap te takat putuk, yā mīkaxxap yax putuk, xix 'ūtup te mīkaxxap kinixat putuk. ¹² Kōmēn yōg hāmpak'ax tox xexka', ha yōg hāmpak'ax yōg hāmyīnnīn'ax xohix te' 12, ha pexkox yōg nū'pok te' 12 te nōm pēnāhā'. Ha' pip 'ūkak'āmi'ax hāmyīnnīn'ax tu', yā 'Iyaet xop yōg hep xop te' 12 yōg xuxet'ax. ¹³ Ha' patpe tu' pip hāmyīnnīn'ax te' tikoyuk, yā patpe xohix te kāxīy, yā māyōn xupet tu' tikoyuk, ha xot tu' tikoyuk, ha nōntix tu' tikoyuk, ha māyōn mō' nā'ax tu' tikoyuk. ¹⁴ Ha kōmēn yōg hāmpak'ax xip mīkaxxap te' 12 yīmū'. Mīkaxxap te' 12 tu' pip kax'āmix'a, yā Kahnēn Kutox yōg mō'pok te' 12 'āxet'ax kax'āmi'.

¹⁵ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te hām'āktux 'ūgmūtik, tu' tat mōhāmmūg'ax, nūy kōmēn yōg mēn mōkupix, xix hāmyīnnīn'ax yōg mēn, xix hāmpak'ax yōg mēn. ¹⁶ Kōmēn yōg hāmpak'ax yōg patpe te' 4. Patpe xohix yōg mēn te yāy putuk. Pexkox yōg nū'kutnā'ax te kōmēn yōg mēn mōkupix, 'ūtox te 2.200 kinōm, xix patpe xix patpe nōy yōg 2.200 kinōm kamah. Ha kōmēn tox pepix yōg kinōm te' 2.200 kamah, yā' yāy putuk. ¹⁷ Pexkox yōg nū'kutnā'ax te hāmpak'ax yōg patpe tix yōg mēn mōkupix, yā' xohix te' 64, yā tīkmū'ūn yōg mēn hā' mōkupix pexkox yōg nū'kutnā'ax te'. ¹⁸ Kōmēn yōg hāmpak'ax te mīkaxxap yax hā' mīy, ha ta kōmēn te pipkup 'āta yīxux hā' mīy, yā kuyānām mīy tu' tup, tu minino putuk. ¹⁹ Kōmēn yōg hāmpak'ax yōg kupkūnīy yīmū' pip mīkaxxap te takat punethok. Yā' 'ūkupkūnīy kakak yōg mīkaxxap yax, xix 'ūkupkūnīy yīmū' xip tix yōg mīkaxxap xapit, xix 'ūkupkūnīy yīmū' xip tikoyuk yōg mīkaxxap 'ak, xix 'ūkupkūnīy yīmū' xip 4 yōg mīkaxxap 'exmēnat, ²⁰ xix 'ūkupkūnīy yīmū' xip 5 yōg mīkaxxap xānōn, xix 'ūkupkūnīy yīmū' xip 6 yōg mīkaxxap xahnix, xix 'ūkupkūnīy yīmū' xip 7 yōg mīkaxxap kiniyot, xix 'ūkupkūnīy yīmū' xip 8 yōg mīkaxxap menit, xix 'ūkupkūnīy yīmū' xip 9 yōg mīkaxxap topay, xix 'ūkupkūnīy yīmū' xip 10 yōg mīkaxxap kiniyop, xix 'ūkupkūnīy yīmū' xip 11 yōg mīkaxxap yaxīn, xix 'ūkupkūnīy yīmū' xip 12 yōg mīkaxxap 'āmātix. ²¹ Ha hāmyīnnīn'ax te' 12 te kupxat xap te' 12 hā' mīy, yā yāpxet te kupxat xap puxet hā' mīy. Ha kōmēn yōg putat te pipkup yānām 'āta yīxux hā' mīy, yā yānām mīy, tu' tup, yā minino putuk.

²² Ha 'āte' pēnāhā 'ohnāg Topa pet xexka kōmēn kopah. 'Ap xip'ah. Yā Topa xip kōmēn kopah xix Kahnēn Kutox xip. Puxix. Topa 'ūxexka', tu hāpxop xohix xexka yūmmūg. ²³ Ha 'ap xip'ah māyōn, xix māyōn hex, yā

'ap putup'ah māyōn yānām xix māyōn hex yānām. Hamūn, Topa max xe'ēgnāg xix Kahnēn Kutox, hu kuyānām punethok pip. Puxix. ²⁴ Ha ta' pip tikmū'ūn hām xexka tu', ha kōmēn te nōm yīmū mō kuyānām yōn, ha hām xexka yōg xat'ax xexka xop nūn putup, tu hāpxop max nūnnāp-tup, tu nūktu kōmēn hā mōxakux. ²⁵ Ha kōmēn yōg mōhāmyīnnīn'ax xōn hāptup tox hā, tu nōhāmyīnnīn' putup 'ohnāg. Hāmūn, 'ap xip'ah 'āmnīy 'ōnteh. ²⁶ Ha hām xexka xohix yōg hāpxop xe'ēgnāg nūnnāp-tup kōmēn tu', xix yōg hāpxop max. ²⁷ Pa hāpxop yāy'īgā nūnnāp-tup 'ohnāg kōmēn tu', yā hāpkummuk mīy'ax nūnnāp-tup 'ohnāg xi' koit'ax nūnnāp-tup 'ohnāg. Pa mō' nāp-tup nōm tikmū'ūn, yā 'ūyōg xuxet'ax kax'ami Kahnēn Kutox yōg hī'ax xop yōg tappet tu'.

22

¹ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te 'ā' mūg kōnāg kox, ha yōg kōnāg te tikmū'ūn hīnnāhā', tu kuyānām mīy, tu 'tup, tu kinixat putuk. Kōnāg kox te Topa yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg tu' xupei xix Kahnēn Kutox yōg, ² tu ta' mōg putat kote', ha ta' pip kōnāg kox yōg hāpkux tīx tu' mīm kup tīx, yā hi'ax yōg, tu mey puxet 'lhā mīnta ta punethok, ha mey nōy 'lhā mīnta ta' nōy punethok. Yā hā kaxīy mey te' ¹² yōg mīnta ta xohix te' ¹². Ha yōg mīm xux te hāpxexka xohix yōg tikmū'ūn hittupmāhā'. ³ 'Ap xip'ah hāpxop kummuk, Topa te nōm putup nōg. Ha ta' xip kōmēn kopa Topa yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg xix Kahnēn Kutox yōg, ha yōg kāmānat te Topa pu nūktettx xix Kahnēn Kutox pu nūktettx, ⁴ tu Topa pa pēnāp-tup xix Kahnēn Kutox pa pēnāp-tup, ha Topa 'āxet'ax pip tikmū'ūn kux tu', xix Kahnēn Kutox 'āxet'ax. ⁵ Ha 'ap xip putup'ah 'āmnīy 'ūxeheh, yīy ta 'ap xip putup'ah kuyānām tat'ax xix māyōn yānām. Yā Topa xexka te hāptupmāp-tup, ha Topa yōg xop te' xohix xat putup hāmyāxatamuk xohix kux 'ohnāg hā.

Yeyox te putpu' nūn

⁶ Ha pexkox yōg nū'kutnā'ax te 'ā hām'āktux, hu:

—Nōm hām'āktux 'ūxe'e. ⁷ 'Ūmax, pu tikmū'ūn hām'āktux kopa kuxa mām. Ha Topa xexka te Topa pupi hām'āktux xop pu Topa Koxuk hōm, ha ta nōmhā Topa te yōg pexkox yōg nū'kutnā'ax mōkutnāhā', nūy Topa yōg kāmānat pu hām'āktux hāpxopmā'ax texiy pip'ax hāpxip kutōgnāg 'lhā. Kaxīy.

⁷ Ha Yeyox te:

—'Āpu 'ūxupax. Hāpxip kutōgnāg 'lhāg mōg putup 'āxop hah. ⁸ 'Ūkuxa hittup nōm te nū hām'āktux 'āpak, nūy mīy. Nū hām'āktux te 'āxop pu hāpxop xohix yūmmūgāhā'. Hāpxip 'lhā' pip putup nōm hāpxop xohix. Kaxīy.

⁸ 'Ūgmūn Yoām. 'Āte' xupak nōm hāpxop xohix, tu nōm pēnāhā'. 'Āte' xupak kux, tu' pēnā kux, tu pexkox yōg nū'kutnā'ax pu nūkxup, yā nōm te 'ā hāpxop xohix mūg. ⁹ Pa tute 'ā hām'āktux hu:

—'Āmhok. 'Ūgmūn pu nū'āxup hok. 'Ūgmūn yā Topa yōg kāmānat 'āmūn putuk, xix 'ātaknōy xop putuk, xix Topa pupi hām'āktux xop putuk, xix nōm te nū tappet yōg hām'āktux 'āpak xop putuk. 'Āpu Topa pu nū'āxup. Kaxīy.

¹⁰ Tu xe 'ā hām'āktux, hu:

—'Āpu tikmū'ūn pu nū hām'āktux 'āktux. Nū hām'āktux te tikmū'ūn pu hāpxopmā'ax mūg nōm pip putup. Hāpxip kutōgnāg 'lhā nōm hāpxopmā'ax pip putup. ¹¹ Tikmū'ūn te hāpkummuk mīy, puxix xe hāpkummuk mīy putup. Tikmū'ūn te hāpxop yāy'īgā mīy putup. Tikmū'ūn te hāpxopmā max, puxix xe hāpxopmā max putup. Tikmū'ūn 'ūmax xe'ēgnāg, puxix xe' max xe'ēgnag. Kaxīy.

¹² Ha Yeyox te:

—'Āpu 'ūxupax. Hāpxip kutōgnāg 'lhā 'āxop hak mōg putup. 'Āte 'āxop pu hāpxop popmāp-tup. 'Āte nōm te hāpxopmā max punethok pu' popmāp-tup hāpxop punethok. 'Āte nōm te hāpxopmā max kutōgnāg pu' popmāp-tup hāpxop tīgnāg. ¹³ 'Ūgmūn yā māxap xix ka'ax, yā 'Appa xix 'Ōm.

¹⁴ 'Ūkuxa hittup nōm te yāy topixxax tox pix, ha' tup. Topa te' xat, ha nōm te mīnta ta māp-tup 'ūhi'ax yōg mīm kup yōg. Tute kōmēn hāmyīkox hā mōxakux putup. ¹⁵ Pa kōmēn kūnāp'a' pip' 'ūnōy hā' xupxet xop, xix mīm mīy xop, xix yāy'īgā xop, xix nōm te topa komut pu nūktettx, xi' koit xop, tu hāpxop mōl'āmū' mīy

¹⁶ Ha Yeyox te:

—'Ūgmūn Yeyox. 'Āte pexkox yōg nū'kutnā'ax mōkutnāhā', puyīy nū hāpxop 'āktux Topa kopa kuxa mām xop pu'. 'Ūgmūn yā Namīx hā xupxemā'. Yōgnū kuyānām ka'ok, yā 'ūgmax xe'ēgnāg, yā māyōnnāg xexka kuyānām putuk. Kaxīy.

¹⁷ Ha Topa Koxuk te:

—Mā'. Kaxīy.

Ha 'ūn te yāyta-pup te:

—Mā'. Kaxīy.

Ha xupak xop te:

—Mā'. Kaxīy.

'Ok kōnāg putup te 'āp-tex? Mā', nūy kōnāg hok pa', yā kōnāg te tikmū'ūn hīnnāhā nō'ōm.

Hām'āktux kux'ax

¹⁸ Hak mūn Yoām. 'Āte xa hām'āktux, hu: Xate' xupak nū hām'āktux, tu xa hāpxopmā'ax 'āktux nōm pip putup. Xate tehomi kax'ami', pe hām'āktux nōy, puxix Topa 'āxuygāp-tup, yā' putuk nōm

hăpxüygă'ax kax'āmi nū tappet tu'. ¹⁹ Ha xate nū' hām'āktux yāg xut, puxix Topa te 'ōg hăpxop max xut putup, yā nōm mīnta ta xut putup 'ūhi'ax yōg mīm kup yōg, tu 'ōg hăpxop xut putup, yā kōmēn xe'ēgnāg yōg Yā nū tappet te nōm 'āktux.

²⁰ Yeyox te:

—Nū tappet 'ūmax. Hamūn, 'āxop hak mōg putup hăpxip kutognāg 'ihă'. Kaxi.

Hāmūn Yāyā Yeyox, mā' mō'ka'ok!

²¹ Pu yā yūmūg xuxyā Yeyox 'āxop xohix ha hāmmaxnā'.

Tu ta tu' kux.